RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

FRANTIŠEK VANĚČEK,

sídelní kanovník Vyšehradský, kn. arc. vikář Zbraslavský

Pl. tit. pp. spolupracovníci:

Václav Adjutus, A. B., František Bartoš, Václav Bartoš, † Prokop Baudyš, O. S. B., P. Bernard Brand, O. S. A., Dr. Antonín Brychta, František Čech, Alois Dostál, † Jos. Ehrenberger, † Jan Götschner, František Grydil, Vlastimil Hálek, František Holmann, Jan Nep. Jos. Holý, Frá Vojtěch Hronek, František Jirásko, D. K., František Klíma, Václav Knetl, † Václav Kocián, P. Leop. Jan Kolář, Josef Kousal, Klement Markrab, Jan Maršálek, P. Albert Mrázek, Václav Oliva, Oprávomil, J. Pazdera, Dr. Antonín Podlaha, Josef Ptáček, Dr. Karel Lev Řehák, Antonín Sirůček, V. Sl., J. Š., Emanuel Šavrda, Petr Teplý, Bohumír Tomíček, František Vaněček, O. S. Vetti, František Vohnout, P. Milo A. Zátuba.

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

1905.

Obsah XII. ročníku.

Část úvodní.

Str.
Vypsání ceny 81
»Docete omnia« 345
K otázkám o zpěvníčku 473

A) Listy homiletické.

a) Kázání nedělní.

Neděle I. adventní. Skutečnost a podstata prvotného hříchu 1
Neděle I. adventní. Co Bůh pro člověka učinil 4
Neděle II. adventní 9
Neděle II. adventní. Bůh neopustil člověka 13
Neděle III. adventní. Jakými rouchy oděn jest kněz při mši sv. 27
Neděle III. adventní. Jak člověk uznával svou vinu 31
Neděle IV. adventní. Ranní výklad 35
Neděle IV. adventní. Touha po Messiáši 38
Neděle po narození Páně. Láska Srdce Páně, jak se nám jeví v jeho vtělení 92
Neděle I. po Zjevení Páně. Věroučlánek je pramen zbožnosti 103
Neděle II. po Zjevení Páně. O občanském manželství 107
Svátek nejsv. jména Ježíš. Poznání Srdce Ježíšova 113
Neděle III. po Zjevení Páně 118
Neděle III. po Zjevení Páně 124
Neděle IV. po Zjevení Páně. Neopomíjejme malých dobrých skutků . . 145
Neděle IV. po Zjevení Páně. Bázliví učedníci 148
Neděle V. po Zjevení Páně 156
Neděle V. po Zjevení Páně. Odkud zlé ve světě 160
Neděle VI. po Zjevení Páně. O zrnu hořčičném a o kvasu 164
Neděle VI. po Zjevení Páně 168
Neděle Devítník. Dlužno sloužiti Bohu celým srdcem 171
Neděle Devítník. O povolání a cíli člověka na zemi 176
Neděle I. po Devítníku 179
Neděle I. po Devítníku. (Odpolední slovo boží.) Krátký liturgický výklad obřadu mše sv. 183
Neděle II. po Devítníku. Radostmi světskými máme opovrhovati . . . 209
Neděle II. po Devítníku. Výklad epištoly 212
Hod boží velikonoční. (Odpolední slovo boží) 347
Hod boží velikonoční. Ježíš Kristus vstal z mrtvých opravdu a jednou 352

Str.
Neděle I. po velikonoci. Výklad epištoly 363
Neděle I. po velikonoci 366
Neděle II. po velikonoci. Ježíš dobrý pastýř — naše k němu povinnosti 368
Neděle II. po velikonoci 372
Neděle III. po velikonoci 375
Neděle III. po velikonoci. (Náčrtek) 379
Neděle IV. po velikonoci 388
Neděle IV. po velikonoci 391
Neděle V. po velikonoci. Význam slov »proste«, »hledejte« a »tlucte« ve svatém evangeliu 409
Neděle V. po velikonoci. Tři nejpotřebnější chleby na cestě naší pozemské pouti 411
Neděle VI. po velikonoci. Nevražení proti kněžstvu 423
Neděle VI. po velikonoci 425
Hod boží svatodušní. Kdo jest Duch svatý? 427
Hod boží svatodušní. Proč Bůh odnímá člověku milost svou a duchovní potěchu 433
Svátek nejsv. Trojice boží 442
Svátek nejsv. Trojice boží 446
Neděle II. po sv. Duchu. Člověk, co mu milo, koná — co nemilo, omlouvá. 479
Neděle II. po sv. Duchu. O lhostejnosti 483
Neděle III. po sv. Duchu. Slavnost božského Srdce Páně 492
Neděle IV. po sv. Duchu. Účinky spravedlivého na společnost 497
Neděle IV. po sv. Duchu 501
Neděle V. po sv. Duchu. O křesťanské spravedlnosti 503
Neděle V. po sv. Duchu. Kdy jest skutek záslužný 505
Neděle VI. po sv. Duchu. Ranní výklad 537
Neděle VI po sv. Duchu 538
Neděle VII. po sv. Duchu. Prostředky k zachování pokoje s bližním . . 542
Neděle VII. po sv. Duchu 548
Neděle VIII. po sv. Duchu. O materialismu 553
Neděle VIII. po sv. Duchu. Dobré skutky 557
Neděle IX. po sv. Duchu. Opovážlivé vyzvídání božských úrad 560
Neděle IX. po sv. Duchu. O ctnosti 563
Neděle X. po sv. Duchu Pýcha 575
Neděle X. po sv. Duchu. Důstojnost ctnosti 581
Neděle XI. po sv. Duchu 609
Neděle XI. po sv. Duchu 613
Neděle XII. po sv. Duchu. Církev sv. milosrdným samaritánem 616
Svátek andělů strážných. Povaha dětinné mysli a dětinného srdce . . . 619
Svátek andělů strážných 622
Neděle XIII. po sv. Duchu. Jak pečovati o čest svou a národa? . . . 634
Neděle XIV. po sv. Duchu. Strom a člověk 641
Neděle XIV. po sv. Duchu. Začátek školního roku 644
Neděle XV. po sv. Duchu. Slzy matčiny nad zkázou dítěte 648
Neděle XV. po sv. Duchu. Člověk a strom 653
Neděle XVI. po sv. Duchu. (Homilie) 681
Slavnost sv. růžence. (Promluva konaná v Mrákově r. 1903.) 685
Neděle XVII. po sv. Duchu. Kde nemáme mluviti o náboženských otázkách 690
Neděle XVII. po sv. Duchu 692
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Vlastnosti a potřeba sv. zpovědi 696
Na den posvěcení chrámu. Proč a jak si máme chrámu vážiti 702
Na den posvěcení chrámu 707
Neděle XIX. po sv. Duchu. (Cyklus 5 řečí.) I. Příčiny utrpení 711
Neděle XIX. po sv. Duchu. (Roucho svatební) 714
Neděle XX. po sv. Duchu. (Cyklus 5 řečí.) II. Účinky utrpení 717
Neděle XX. po sv. Duchu. (Probatiční kázání) 720
Neděle XXI. po sv. Duchu. Spásonosné prostředky proti utrpení . . . 745
Neděle XXI. po sv. Duchu. Odpouštějme nepřátelům svým! 748
Neděle XXII. po sv. Duchu. Prostředky proti utrpení 752

Str.
Neděle XXII. po sv. Duchu. O důstojnosti duše lidské 754
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Spásonosné prostředky proti utrpením . . 758
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Homilie 761
Neděle XXIV. a poslední po sv. Duchu. Znamení, zvěstující den soudný 764
Neděle XXIV. a poslední po sv. Duchu 767
Svátek všech svatých. O tichosti 770
Svátek všech svatých 775
Památka dušiček. »Otčenáš« na hrobě katolického křesťana 767
Všech věrných zemřelých 782

Tři kříže 56
Třísky ze sv. kříže 59

Kázání postní.

O kříži.

Cyklus postních kázaní. Napsal Fr. Vohnout.

I. Kříž Ježíšův — a dřevo poznání dobrého a zlého 215
II. Kříž Ježíšův hlásá nám, jak trestuhodný jest hřích před svrchovanou spravedlností boží 220
III. Kříž Ježíšův má varovati nás před lehkomyslným svolením v pokušení 225
IV. Kříž Ježíšův jest znakem a utvrzením víry, zavrhuje nevěru a varuje před lhostejností náboženskou 231
V. Kříž Ježíšův vybízí nás ku poznání sebe a k zpytování svědomí . . 239
VI. Kříž Ježíšův hlásá: Soud boží přijde na nás jistě a bude to soud přísný, ale spravedlivý 245
Na Veliký pátek. Kříž Ježíšův znamením neskonalého milosrdenství božího 252

O nebi.

Cyklus postních kázání. Napsal a kázal Václav Oliva, koop. ve Svratce.

I. O kráse nebe 258
II. O pojmu nebe 264
III. Kdo přijde do nebe? 270
IV. O patření na Boha 277
V. O radostech nebešťanův 284
VI. Některá podobenství Písma sv. o nebi 291
VII. K čemu mají nás nabádati úvahy o nebi? (Rozjímání na Veliký pátek) 297

b) Kázání sváteční.

Neposkvrněné početí Panny Marie. Příčiny neposkvrněného početí . . . 17
Neposkvrněné početí Panny Marie. Krása duše a zhanobení její hříchem 20
Neposkvrněné početí Panny Marie 25
Hod boží vánoční 42
Hod boží vánoční. Evangelium, II. mše 46
Svátek sv. Štěpána 47
Svátek sv. Štěpána. Příčiny pronásledování církve svaté 51
Promluva na poslední den v roce. Čas a hodiny světové. (Bludy nejnovějšího věku) 82
Nový rok 87
O slavnosti zjevení Páně. O sv. missiích mezi národy africkými. (Náčrtek) 97
Zjevení Páně 99
Očišťování Panny Marie 150
Očišťování Panny Marie 153

Str.
Zvěstování blahoslavené Panny Marie. Podrobování se vůli boží 304
Zvěstování Panny Marie 310
Pondělí velikonoční. O důkazech zmrtvýchvstání Páně 357
Pondělí velikonoční 361
Svátek sv. Jana Nepomuckého. Zpověď náleží k podstatě našeho náboženství 381
Svátek sv. Jana Nepomuckého 385
Nanebevstoupení Páně. Naší pravou vlastí jest nebe 416
Svátek nanebevstoupení Páně 420
Pondělí svatodušní. Světlo Ducha svatého 436
Pondělí svatodušní 440
Ranní promluva na den Božího Těla 474
Na den Božího Těla. (Eucharistická promluva.) Návštěva nejsvětější svátosti rozmnožuje víru, naději a lásku 476
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. Papežové hájili vždy božský ráz křesťanství 485
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla 490
Svátek Navštívení Panny Marie. Maria Panna jest naší matkou 495
Svátek sv. Cyrilla a Methoděje. O svěcení na kněžství 512
Nanebevzetí Panny Marie. Maria královna panen 565
Svátek Nanebevzetí Panny Marie. (Konáno v Mrákově roku 1903.) . . . 570
Svátek narození Panny Marie. (Konáno v Domažlicích r. 1903.) 625
Svátek narození Panny Marie 631
Svátek jména Panny Marie. Maria panna mocná 638
Svátek sv. Václava. O zbožnosti sv. Václava 673
Svátek sv. Václava. Sv. Václav učinil znamenitou svatbu svému národu 678

c) Řeči příležitostné.

Proslov při slavnosti vánočního stromku 61
Řeč ke katolickým mužům. (O slavnosti 10letého trvání »Katol. soc. Jednoty v Litomyšli« dne 29. června r. 1902.) 186
Svátek sv. Anežky. (Promluva ke spolku katolických panen.) Sv. Anežka — vzor panen v boji za nevinnost 312
Kázání na svátek sv. Kunhuty, císařovny. (Ke dni 3. března.) Kázáno ve Staněticích u Domažlic r. 1903 315
Na den sv. Filipa a Jakuba. Sv. Filip jest apoštolem důvěry a sv. Jakub apoštolem modlitby 394
Na prosební týden. Procesí a postní dny 448
Promluva při pobožnosti k Nejsv. Srdci Pána Ježíše 509
Řeč k haviřům o slavnosti Sv.-Prokopské. O nedělním klidu 511
Promluva při oddavkách 517
Promluva k poutníkům před odchodem 519
Promluva k poutníkům při návratu 520
Slavnost svaté Anny. Dvěstěletá památka založení a posvěcení chrámu sv. Anny v Litomyšli Dne 28. června 1872 583
Stětí sv. Jana Křtitele. (Dne 29. srpna.) 656
Řeč ke katolickým dívkám. Spolek katolických dívek chrání je před hříchem 725
Promluva po svěcení obrazu na hlavním oltáři, o pouti v Solnici dne 21. července r. 1878 785

B) Listy vědecké.

Str.
O národním jazyce při bohoslužbách. Dle různých pramenů píše Václav Oliva 64, 128, 193, 324, 398, 458, 521, 590, 659, 730, 788
O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti. Podává Dr. Antonín Brychta 68, 196, 330 465, 528, 599, 667, 737, 797
Prof. Mareš o postu 70
Přehled. (Non expedit. — Exercicie dělníků v Belgii. — Neděle ve Španělsku. — Ritualismus v Anglii. — Laičtí apoštolé ve Francii.) Píše Fr. Vaněček 72
Katechese pro I. třídu obecných škol. Napsal Josef Ptáček 74
Sňatek lstí uzavřený. Vypravuje Dr. Karel L. Řehák 131
Katechese pro III. třídu obecných škol. Napsal Josef Ptáček . . . 134, 200
Přehled. (Boj proti venerickým nemocem. — Stoupání šílenství. — Úbytě Francie. — Rozvody v Americe a episk. církev. — Syfilida a zrušení manželství.) Píše Fr. Vaněček 141
Nejstarší rituál 205
Přehled. (Spisy o manželství. — Sňatky příbuzenské. — Volná láska. — Prakt. resoluce. — Odkopnutí »Los von Rom«.) Píše Fr. Vaněček . 206
O úctě Panny Marie v národě českém. V Marianských družinách pražských přednesl Dr. Ant. Podlaha 334, 400
Některé obrázky z pamětí pražského faráře. Podává Th. Dr. Karel Lev Řehák 337, 403, 468, 524, 598, 665, 735, 793
Přehled. (K boji rouhavému. — Projev prof. Durdíka. — Náboženská statistika Německa. — Základní kámen učenosti. — Missie a Times. — Prof. Mareš o naturalismu a svobodě vůle.) Píše Fr. Vaněček 341
Přehled. (Spolek katol. rozvedených. — Rozvody a počet nemanželských dítek. — Rozvody a statistika mravní.) Píše Fr. Vaněček 406
Vyučování náboženství laiky. Při pastorální konferenci duchovenstva vikariátu libockého dne 14. července 1904 přednesl Vlastimil Hálek . 460
Gabaon. Sbírka různých výkladů ze spisů vědeckých o bibli a zprávách jejích 471
Přehled. (Odpady. — Náboženský život našeho lidu. — Temperanční hnutí v kněžství.) Píše Fr. Vaněček 534
Methodické chyby ve škole. Fr. Vaněček 595
Přehled. (Činnost Redemptoristů v Rakousku. — Konference sv. Františka Regis v Rakousku. — † Msgr. Nugent. — † Msgr. Scalabrini. — Resoluce ve prospěch neděle. — Církevní zpěv dle »motu proprio«. — »Kříž v Japonsku«. — Büchner a Helmholz o lidském oku.) Píše Fr. Vaněček 605
Přehled. (Boj o sv. Františka Seraf. — Vědec Dr. Felix de Backer o Lurdech. — Lyon předstižen Amerikou v obětavosti. — Výzkum missionáře P. Juliotta o malomocenství.) Píše Fr. Vaněček 741
Myšlenky pro zpovědnici. Podává Václav Adjutus 127
Literární oznamovatel 536, 744

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. adventní.

Skutečnost a podstata prvotného hříchu.

»Pohleďte a pozdvihněte hlav svých; neb se přibližuje vykoupení vaše!«
Luk. 21, 28.

V Kristu shromáždění křesťané! Za času pronásledování křesťanů žila v městě Alexandrii panna, jménem Kateřina, která později mučednickou smrtí zemřela. Měla všechny vlastnosti, které si kdo na světě přáti může; byla z rodu knížecího, neobyčejně krásná, ukazovala ve všem šlechetné chování a vyznamenávala se mimoobyčejnými znalostmi vší tehdejší vědy. Jenom v jedné věci byla nevědomou a slepou, v učení křesťanském, a věřila právě jako jiní pohané ve falešné bohy. Tu viděla jednou ve spánku královnu neobyčejné krásy s dítkem na ruce, které rovněž překrásné bylo. Matka ukazovala na Kateřinu a ptala se dítěte: »Jak se ti líbí tato panna? Nechceš ji za nevěstu?« Dítko odvrátilo se s ošklivostí a pravilo: »Není hezká, neboť není pokřtěna; jest ještě prvotným hříchem poskvrněna.« Na to se Kateřina probudila. Tento sen tak hluboce ji dojal, že celé srdce její naplnila vřelá touha po spanilém dítěti a po jeho zalíbení. Tím cítila se povzbuzenou, dáti se v učení křesťanském vyučiti a pokřtiti. Když byla pokřtěna, ukázala se jí jednou ve snu nebeská královna s božským děťátkem, ale zcela jiným způsobem. Neboť děťátko klonilo se samo sebou, neotázáno, s velmi přívětivým úsměvem ke Kateřině a dalo jí drahocenný prsten na prst. Později byla pro křesťanskou víru odpravena, hlava jí byla sťata. Tento příběh, nejmilejší, jasně nám ukazuje, jak hřích dědičný člověka v očích božích zohyzďuje. Na toto zohyzdění duše naší hříchem pamatuje nás právě nynější adventní čas. Připomíná nám dobu, kdy lidstvo, hříchem dědičným poskvrněné, s toužebností očekávalo osvobození od něho, vykoupení. Nuže, pohleďme a pozdvihněme hlav svých, neb se přibližuje vykoupení naše! Bychom dobře toto vykoupení pochopiti mohli, budeme mluviti o tom, co vykoupení naše vlastně

předpokládá, o skutečnosti a podstatě totiž prvotného hříchu. Počínáme toto rozjímání s důvěrou v pomoc Ducha sv. ve jménu Páně.

Pojednání.

Nemůže býti žádné pochybnosti, že skutečně hřích prvotný na sobě každý člověk má, který přichází na tento svět. Neboť nás o tom co nejjasněji poučuje církev sv. a to slovem i skutkem. Na sněmu tridentském církev prohlásila: »Tvrdí-li kdo, že přestoupení Adamovo jemu a nikoli jeho potomstvu uškodilo — budiž vyobcován« Skutkem učí církev sv. prvotný hřích obyčejem dávným, že nově narozené děti křtí. Křest jest ustanoven »na odpuštění hříchů« Dítky osobního hříchu se nedopustily; církev sv. křtem jich hlásá tudíž, že jsou poskvrněny, poskvrněny ne hříchem osobním, nýbrž prvotným, dědičným. Církev sv. však také může toto své učení dokázati z Písma sv. i ústního podání.

Otevřme nejdříve knihy Starého zákona. Job uznává, že člověk od přirozenosti jest nečistý, slovy: »Kdo může očistiti toho, který z nečistého semene počat jest?« K němu se připojuje David se žalobou: »Hle, v nepravostech jsem počat, ve hříších počala mne matka má.« David pocházel z právoplatného manželství, a proto připisuje hříšný svůj původ nikoli rodičům, nýbrž pokládá jej za dědictví přirozeného původu svého od Adama. Vstoupíme li do Nového zákona, slyšíme z úst samého Ježíše tvrzení: »Amen, pravím vám, nebude-li kdo zrozen z vody a Ducha sv., nevejde do království nebeského.« Kristus tím učí, že člověk, jak se narodí, nemůže přijíti do království nebeského, že potřebuje znovuzrození. Z království nebeského vylučuje však toliko hřích, proto má člověk, jak se narodí, na sobě hřích, a to jest právě hřích dědičný. To potvrzuje také sv. Pavel zcela jasně v listě k Římanům: »Skrze jednoho člověka přišel na svět hřích a skrze hřích smrt, a tak přešla smrt na všechny lidi, protože všichni v něm hřešili.« Smrtelní jsou tudíž všichni, protože všichni v Adamu hřešili. Smrtelné jsou i dítky, proto také i ony v Adamu hřešily, proto jest Adamův hřích jejich hřích, jelikož o osobním hříchu u nich řeči býti nemůže.

Toto učení Písma sv. o prvotném hříchu také všichni svatí otcové jasně potvrzují. Mluví li sv. Ireneus o ráně, kterou nám satan způsobil, mluví-li svatý Hilarius o hříchu prvotném a dí: »Adamem celé pokolení lidské hřešilo;« píše-li svatý Ambrož: »Všichni lidé zrozují se se hříchem;« všichni-li sv. otcové prvních století křesťanských tak jednomyslně a tak jasně o prvotném hříchu mluví, kdo by si troufal ho popírati? V odporu by byl s celou církví a všemi stoletími a obávati by se mu bylo toho, co se Pelagiovi stalo, který se odvážil prvotný hřích popírati. Sotva to učinil, ze všech stran co nejrozhodněji byl potírán. — Právem mohl sv. Augustin k Pelagiánovi Juliánovi říci: »Já jsem prvotného hříchu nevymyslil, který církev katolická odjakživa

hlásala; ale ty, který jej popíráš, jsi beze vší pochybnosti nový bludař.«

Než všech těchto důkazů z Písma sv., ústního podání i učení církve mohli bychom postrádati, neboť jen pohled na nás samy postačí, bychom se o skutečnosti prvotného hříchu přesvědčili. Rozum nám praví: Tak, jak jsme nyní, žádným způsobem nás Bůh nestvořil. Mnohou námahou nabýváme toliko větších vědomostí, a mnoho věcí je v nás a kolem nás, kterých nijak nepochopujeme. Pak vidíme, že je naše vůle tak slabá a kolísavá, že v každém okamžiku mění úmysly a nejsvětějším předsevzetím nevěrnou se stává. Konečně kolik běd, bolestí nás tíží v životě, až mu smrt učiní konec! Práh života jest také prahem strastí, a slzy člověka usychají teprve, když smrt mu zavřela oči. Tak jsme po jedné stránce. Po druhé stránce máme však opět tolik vznešenosti a hodnosti, tak převyšujeme všechny ostatní viditelné tvory, tak jsme plni vznešeného smýšlení a zámyslův, že třeba vyznati: Člověk vlastní vinou ztratil část své výsosti, poněvadž to, co dosud má, se vyjímá jako zbytek z lepších dob. Byl kdysi ještě větší a nadanější, to lze uzavírati ze zbytků šlechtictví a vznešenosti, které ještě na něm pozorujeme; ale vlastní vinou poklesl. Tento závěr jest tak přirozený, že i pohané k němu dospěli jako Cicero a Plato, který dokládá: »Přirozenost a vlastnosti člověka se změnily a od počátku v praotci se zhoršily.«

Avšak proč se zdržuji výroky jednotlivých mužů, když přece celé dějiny svědectví o hříchu prvotném podávají; neboť všichni národové se ho dovolávají. Všichni vypravují o blaženém nebo zlatém věku, v němž člověk nic nevěděl o nynějších strastech, v němž božstvu blíže stál a radostné nevinnosti požíval. Tuto nezkalenou blaženost však člověk ztratil odporem proti božstvu, a od té doby všichni lidé zakoušejí následků tohoto odporu. Řekové vše to vypravují ve dvou bajkách o Pandoře a Prometheu. Pandora, mladá žena, okrášlena všemi dary nebeskými, ustanovena jest za strážkyni krabice, které nemá otevříti. Povolivši zvědavosti, jedná proti zákazu, a hned vycházejí z krabice všechna zla a rozšiřují se po zemi. Dole však zůstala naděje. Prometheus pak, tento člověk bohy vycvičený, odváží se ukrásti oheň z nebe, a proto jest přikován ke skále, rovněž však s nadějí na osvoboditele. Kdo nepoznává v těchto dvou bajkách první rodiče? Všechna podání národní souhlasí s křesťanským podáním. Všechna mluví o páru lidí, o nevinnosti a blaženosti, o hříchu a trestu; všechna udávají hada za původce pádu člověka. To jest společné podání všech národův. Tím se viděl bezbožný Voltaire nucena k výroku: »Všichni národové země věřili, že člověk poklesl a se zhoršil.«

Tak jest pevně dokázána skutečnost hříchu prvotného, neboť církev jí učí, spoléhajíc se na Písmo sv. a ústní podání slovem i skutkem a i rozum a dějiny ji potvrzují. Právě na dědičném hříchu záleží celé učení o vykoupení, které by bylo nepochopitelné a zbytečné bez prvotného hříchu. Přestal by býti křesťanem, kdo by jej chtěl popírati. Když jsme to vše poznali a dokázali, nebylo

by neužitečno zodpověděti si otázku: V čem záleží prvotný hřích? Tuto otázku zkrátka zodpovíme.

Prvotný hřích jest hříšný stav, do něhož jsme přišli beze svobodného spoluúčinkování. V původu svém jest to hříšný skutek Adamův, v nás však jest to hříšný stav, stav odpadnutí od Boha, stav nepřátelství božího, v němž se Bohu nelíbíme, protože nám úplně schází původní svatost a spravedlnost prvních rodičův. Jest tomu asi jako v příběhu, který vám vypravovati budu. Jednoduchý venkovan povýšen jest knížetem do stavu šlechtického a obdržel od něho hrabství s velkolepými zámky a bohatými statky, by je po smrti jeho synové dědictvím obdrželi. »Obývej,« praví milostivý kníže, »obývej a měj tyto statky jako hrabě; hrabaty a majetníky nechť jsou také tvoji synové. Ale pamatuj si dobře: Buď mi věrný a poslušný, jinak ztratíš ty i tvoji synové šlechtictví, statky a všecko, co jsem ti daroval.« Než, tento tak vyznamenaný venkovan stane se zrádcem, spojí se s nepřátely knížecími a zamýšlí mu odňati panství a na jeho místo sám nastoupiti. Co to má za následek? Odbůjce ztratí pro sebe i pro syny šlechtictví a všecky statky. Podobně bylo s Adamem i s námi

Pravda jest, Adam i na nás chybil; avšak přece církev sv. se nezdráhá jeho vinu šťastnou nazývati, totiž s ohledem na Spasitele a jeho veliké zásluhy. Jím jest vina Adamova překonána, ano dostalo se nám ještě větších statků a darů, než které Adam ztratil.

Nejíme již plodů rajských, nýbrž se stolu Páně; neobcujeme s Bohem jako Adam, ale máme božského Spasitele mezi námi. Jak blaženi bychom mohli býti, kdybychom nebyli sami osobně hřešili. Bez naší viny spočíval na nás dědičný hřích, bez našeho přičinění byl však odstraněn na křtu sv. O hřích prvotný netřeba se nám již starati, tím více však o vlastní, osobní hříchy. Kolik jich jest, a s jakou zlobou jsme je páchali! Můžeme si tu stěžovati na strasti a námahu? Nezasloužili jsme jich v plné míře, nezasloužili jsme ještě horších běd? Pokořme se tedy pod zaslouženým trestem, odstraňme jeho příčiny, totiž osobní hříchy, v tomto posvátném čase adventním. Pak nám nebude nic překážeti, bychom se stali účastnými milosti Spasitelovy a bychom jí dospěli k velebnosti ráje věčného. Amen.

Dle Buzla *Jan Nep. Jos. Holý*, řeholní kanovník tepelský.

Neděle I. adventní.

Co Bůh pro člověka učinil.

»Bratří! Vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali.« Řím. 13, 11.

Nepotřebuji se vás, nejmilejší, tázati, meškáte-li rádi v zahradách; vždyť jest viděti, jak každý člověk, mající u domu dost malé místečko, hned si tam udělá zahrádku. Jestiť to zvláštní

vlastnost srdce lidského, že rádo napodobuje svého Stvořitele. Snad jest toho příčinou, že jsme stvořeni k obrazu božímu. Jako Bůh tvoří rostliny a květiny, tak to děláme po něm, napodobujíce jaksi všemohoucnost boží.

Kdykoli vidím člověka pracovati v zahradě, jak dělá příkopky na vodu, upravuje záhonky, sází a zalévá květiny, vždy mi připadá: Rád by stvořil chutné ovoce, pěkné květiny; není-liž to důkazem, že jsme dítkami Stvořitele, obrazem Všemohoucího? Tu chce člověk v malé zahrádce napodobiti Stvořitele světa, jako dítě hračkou napodobuje dílo svého otce. Se zalíbením hledí pak člověk na dílo rukou svých, procházeje se mezi stromy a kvetoucími záhonky, jakoby chtěl říci: »Toto jest mé stvoření.«

Poněvadž tedy jest naší libůstkou, meškati a baviti se v zahradě, umínil jsem si dnes zavésti vás také do zahrady, nikoli do zahrady obyčejné, neboť tam byste dnes mnoho nenalezli, leda holé stromy, zmrzlou zem a sežloutlé listí, já vás zavedu do zahrady víry do ráje a kolébky člověčenstva. Bože, rozmnož víru mou

Pojednání.

Bůh jest neskončeně svatý a blažený. On byl blaženým od od věčnosti a nepotřeboval k blaženosti své žádných tvorů, neboť postačoval sám sobě, aniž by mohl který tvor jeho blaženost zvětšiti nebo doplniti; avšak umínil si v neskončené své lásce stvořiti kolem sebe bytosti živé, aby, patříce na tvář jeho, požívaly věčné blaženosti, aby, poznávajíce jeho všemohoucnost, lásku a dobrotu, věčně se radovaly.

Bůh stvořil tam na onom lepším světě anděly, blažené duchy nebeské. Bůh chtěl, a byli tu, pozdravili svého Stvořitele svým blaženým životem a zpívali mu chvalozpěvy ve sboru nebeském, volajíce: »Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů!« — »Tisícové sloužili jemu a desetkrát, tisíckrát sto tisíců stálo při něm.« Daniel 7, 10 Andělé jsou pouzí duchové, kteří mají rozum a vůli, ale těla nemají.

Avšak i jiné bytosti s duší a tělem chtěla viděti kolem sebe láska boží: člověka stvořilo všemohoucí jeho slovo. Ale nejdřív připravil a okrášlil mu místo, kde měl bydliti a radovati se před obličejem jeho. On volal po šest dní svým všemohoucím slovem: »Budiž«, a z ničeho učinil nebesa i zemi, kterou ozdobil pak bytostmi všeho druhu. Tu zazelenalo se bylinstvo a pokrývalo zemi překrásným kobercem pestrého kvítí. Tam poskakovala ryba ve vodě, a vesele zpívajíce, poletovali ptáčkové v povětří; tam ozýval se řev královského lva, a k závratným výšinám nebeským poletoval statný orel. Milliony millionů bytostí naplňovaly zemi i moře, velebíce Tvůrce svého »Chvalte jméno Hospod novo. Neb on řekl a učiněny jsou, on přikázal a stvořeny jsou,« tak volá žalmista Páně. Ž. 148, 5.

Šestého pak dne řekl Bůh: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému, a ať panuje nad rybami mořskými a nad ptactvem nebeským i nad zvířaty i nad všelikým plazem, který

se hýbe na zemi. I stvořil Bůh člověka k obrazu svému: k obrazu božímu stvořil ho.« I. Mojž. 1, 26. Dle obrazu svého stvořil nejdobrotivější Bůh člověka. S nebem a zemí spojil ho, učiniv ho spolu občanem nebes a pánem země, proto přepodivným způsobem spojil pozemské s duchovním: jako v nebi stvořil duchy blažené a na zemi bytosti tělesné, tak dal člověku hmotné tělo, aby panoval nad ostatními tvory na zemi, dal mu i duši, dle níž náležel mezi anděly v nebi. Ze země učinil tělo lidské, vdechl do něho nesmrtelnou duši a nazval ho Adam. Pak stvořil i Evu, pramáti naši. K svaté a nerozlučné lásce stvořil je Bůh, proto vzal Adamovi žebro od srdce, aby, co pochází od srdce, šlo opět k srdci.

Na to ukázal se Otec nebeský viditelně dítkám svým, zavedl je do nejkrásnější krajiny svého tvorstva, do zahrady, kterou rájem nazýváme. Tam žili první lidé v stavu největší svatosti a nejvyšší blaženosti. Ó toho blaženého stavu v ráji! Srdce jejich tlouklo jen pro Boha. Svatí jako andělé boží procházeli se po ráji. Žádný zármutek, žádná nemoc nekalila jim radost, ani bázeň před smrtí a rozloučením. Nemusíme-li tu zvolati se žalmistou Páně: »Co je člověk, že jsi ho pamětliv? Učinil jsi ho málo menšího andělů, a svou ctí korunoval jsi jej.« Ž 138, 14.

Než dále pokročíme, dovolte mi, přátelé, malou odchylku. Byl jeden člověk, dosud mladý, svého řemesla truhlář, jinak ale dosti neumělý. Rád čítal protináboženské knihy, kterým věřil více než Písmu sv. Tak bývá to i u jiných lidí: nechtějíce věřiti slovu božímu v Písmě sv., této nejstarší ctihodné knize, věří lecjaké slátanině. Člověk ten neostýchal se tvrditi, že prý věda dokázala, že Bůh není Stvořitelem světa, a že lidstvo nepochází od Adama, nýbrž že povstalo z některého zvířete. Ubožák, ten asi rozuměl vědě! Jemu bylo vědou, co se mu líbilo.

Není zde místa ani času, abych zde obšírně vyvracel názor o povstání světa a stvoření člověka bez působení všemohoucího Boha: chci vás toliko upozorniti, že není všecko vědou, co kdo za vědu vyhlašuje. Vědeckou pravdou jest to, proti čemuž nestává žádných platných námitek. Co tvrdí několik, třeba znamenitých přírodozpytců, že člověk nevyšel bezprostředně z rukou božích, jak učí Písmo sv, to není ještě dokázanou vědeckou pravdou, poněvadž na druhé straně jest velmi mnoho znamenitých učenců, kteří tomu odpírají, uvádějíce platné důvody. Tedy není tak zvaný materialistický názor světa posud platně dokázanou pravdou, nýbrž pouhou domněnkou.

Kterak pak hájí tuto domněnku? Kdo jim na slovo nevěří, tomu vytýkají zabednělost, zpátečnictví, neumělost; nezná prý přírodopis, porovnací anatomii, tkanivosloví, nauku o zkamenělinách, zárodkosloví, není odborným učencem jako oni, t. j. člověk musí býti hmotařem (materialistou), aby věřil hmotařství. Takto obrňují se hmotaři proti námitkám, a lidem to imponuje.

Slyšme pak alespoň jeden příklad, jak hmotaři odůvodňují povstání člověka z jiného zvířete. Hmotověrec Häckel píše: »Lidé povstali z opičích lidí, ti z lidských opic, ty zase z ocasatých,

úzkonosých opic, ty opět z poloopic, tyto z neznámých nám začic« — pěkné bychom to měli prarodiče — »ale«, dokládá k tomu, »ty dávno již vymřely. Snad někdy naleznou se jejich zkamenělé kosti v třetihorních útvarech jižní Afriky... Z nyní žijících opic nemůže žádná za předka lidského pokolení považována býti... Kdy se stala přeměna lidských opic v opičí lidi, nedá se rovněž ustanoviti.« Pěkný to věru důkaz! Lidé povstali z opic, nikoli z nyní žijících, ale z takových, o kterých nikdo neví, ani pan hmotověrec, a jejichž kosti snad teprve se najdou: nejlepší výmluva na budoucnost Slova »snad« a »nedá se dnes ustanoviti« mají býti důkazem pravdy? — Dosti o tom. Však již i zastánci tohoto učení přicházejí k rozumu, vidouce, kam to přivedli. A k těmto mlhavým, bezbožným domněnkám měl by moudrý a povážlivý člověk přilnouti? Měl by k vůli neodůvodněným, nedokázaným domněnkám, kálavým potůčkům opustiti čistý pramen slova božího? Ať si kdo odvozuje svůj původ třeba od psa, jen nám nech náš původ od Boha.

Navraťme se opět do ráje. Adam a Eva žili posud blaženě. I vodil je Bůh po ráji, až přišli k stromu, uprostřed stojícímu. Tu se s nimi zastavil a řekl: »Ze všeho dřeva rajského jez; z dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš, nebo který by koli jedl z něho, smrtí umřeš.« I. Mojž. 2, 15. Tak měli dáti na jevo, je-li jejich láska pravá, věrná a čistá, je-li vůle jejich pevná. Jaké jiné měl neb mohl jim Bůh dáti přikázání. Bylo snadné a moudré

Ale běda! Za nedlouhou dobu stojí Eva pod stromem. — Pryč, matko lidská, smrt ti hrozí! Pryč, blaženě stvořená, je-li ti milá tvá blaženost! — Ale ona stojí a pohlíží na strom. Ó strašné nebezpečí! — Vzpomínka na zákaz vítězí. Eva nesáhla po ovoci. Evo, pryč; i pohled na zapovězenou věc, žádost očí uráží Boha!

Tu se loudá nepřítel zlý, závidě lidem přízeň a lásku boží, vylézá v podobě hada na strom, trhá jí ovoce a volá na Evu: »Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého dřeva rajského? Jemuž odpověděla žena: Z ovoce stromoví, kteréž jest v ráji, jíme: ale ovoce se stromu, kterýž jest uprostřed ráje, přikázal nám Bůh, abychom nejedli, abychom se ho nedotýkali, bychom snad nezemřeli. Řekl pak had k ženě: Nikoli, smrtí nezemřete. Neboť ví Bůh, že v kterýkoli den budete jísti z něho, otevrou se oči vaše: a budete jako bohové, vědouce dobré i zlé.« Viděla tedy žena, že by dobrý byl strom k jídlu, a očím pěkný a na pohledění rozkošný: i vzala z ovoce jeho a jedla: a dala muži svému, kterýž (také) jedl. I. Mojž. 3, 1—6 Eva uvěřila, zapomněla na lásku a poslušnost, uposlechla hada.

Ó strašný okamžiku! Tys způsobil bídu nekonečnou. Oni jedli a na nich splnilo se slovo Hospodinovo Nejsvětější Soudce přichází a pronáší druhý ortel. Prvním uvrhl pyšné anděly na věky do pekla, druhý vynáší nad našimi prarodiči. »Rozmnožím bídy tvé,« řekl k ženě, »a početí tvá: v bolesti budeš roditi děti a pod mocí muže budeš, a on panovati bude nad tebou.« Adamovi pak řekl: »Že jsi uposlechl hlasu ženy své a jedl jsi se

stromu, s kterého jsem přikázal tobě, abys nejedl, zlořečená (bude) země v díle tvém: v pracích budeš jísti z ní po všecky dny života svého. Trní a hloží tobě roditi bude a budeš jísti bylinu země. V potu tváře své jísti budeš chléb, dokavad se nenavrátíš do země, z které vzat jsi: nebo prach jsi a v prach se navrátíš.« I. Mojž. 3, 16—18.

Přísný to ortel, ale není v něm slova o věčné záhubě: milo srdněji naložil Bůh nejsvětější s duchy slabšími, s duchy, žijícími v těle. Nezavrhl je na věky. Dočasnou jen, někdy se končící kletbu uvalil na ně a potomky jejich. Zavrhl je od tváře své, od lásky své, nikoli však od milosrdenství svého. Tuto útěchu dal věčný Slitovník do zasloužené bídy uvrženým lidem, že jeden z potomků ženy potře hadu hlavu — vykoupí nás od hříchu, smrti a pekla. »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou,« pravil k ďáblu, »a mezi semenem tvým a semenem jejím, onať potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její« I. Mojž. 3, 15.

A nyní vyhnal anděl ohnivým mečem neposlušné, kletbou stižené lidi z utěšené zahrady do údolí bídy a strastí. Ó toho strašného dne, té strašné chvíle! Tu zrodila se všechna ta bída, která připadla na pokolení lidské, všechny ty vzdechy a nářky, slzy nemocných a umírajících, všechna ta utrpení, bolesti a zármutky a nouze narodily se toho dne. Hrozné to dědictví, dvěma zaviněné, přešlo na milliony lidí, na celé lidské pokolení. Ta strašná chvilka tělesného požitku zavinila strast lidskou navždy, až někdy svět v prach se obrátí. Stvořiv svět, pohlížel Bůh na své dílo a »viděl, že bylo (všecko) dobré«. I. Mojž. 1, 25 Vše bylo dobré, t. j. dokonalé, a bylo by tak povždy zůstalo. Nyní ale klesl člověk, pán nade všemi tvory, a s ním zmizela dokonalost světa. Bůh řekl člověku: »V potu tváře své budeš sobě chleba dobývati.« Kdyby byl Bůh neodňal zemi požehnání, byl by hrozil trestem, ale netrestal. Jaký strom, takové ovoce. Je-li první člověk původcem všech lidských potomků, zdali můžeme očekávati, že ze hříšného semene poroste svaté ovoce? »Hle v nepravostech jest početí mé a v hříchu počala mne matka má,« volá žalmista. Ž. 50, 7. A Job dí: »Kdo může učiniti čistého z nečistého semene počatého?« Job 14, 4. »Jako skrze jednoho člověka hřích na tento svět všel a skrze hřích smrt . . . tak na všechny lidi smrt přišla, v němž všichni zhřešili,« dí sv. Pavel. Řím. 5, 12.

Kde asi stával ráj, nedá se dnes s jistotou ustanoviti, poněvadž potopa světa tvářnost země přeměnila. Popisuje ráj, mluví Mojžíš o čtyřech řekách, z nichž jsou nám známy dvě: Eufrat a Tygris. Dle toho soudí učenci, že ráj byl v jižní Asii, a to v nynější Persii. Že však naši prarodiče byli v ráji, o tom poučuje nás mimo sv. Písmo podání všech národů a všech časů. Vzpomínku na ráj a původní blažený stav lidí nacházíme především u Parsů. Indiáné vypravují o rajské hoře. Byla prý ozdobena krásnými stromy, čistými potoky a všude ozýval se ptactva zpěv. Číňané mluví o rajské hoře, na níž byla zahrada. Řecký mudřec Plato píše o prvních lidech takto: »Bůh byl jejich ochráncem . . ., měli

hojnost ovoce. Nazí a bez lůžka žili pod širou oblohou, neboť mírné podnebí nedělalo jim obtíží, měkké lůžko připravovala jim bujná tráva.« Jako Plato mluví i Dikäarchos: »První a Bohu nejbližší lidé žili ve velmi blaženém stavu, pročež se ten čas »zlatým věkem« nazývá.« Podobně mluví o zlatém věku Ovid (Metamorph. I. 89), Virgil (Aeneid. VIII 315), Juvenal (Satir. VI), Tibull (Eleg. I. 3). Podobné zprávy docházejí v nejnovější době od cestovatelů o černoších, o Indiánech v severní Americe, o Mexikánech, ano i o obyvatelích na ostrovech Jižního moře. Všecky ty rozptýlené, byť i poněkud přetvořené pověsti jsou důkazem, že všichni lidé pocházejí od Adama, pamatujíce si od pokolení do pokolení, co jejich i našeho praotce v ráji potkalo.

Jak ale, milí přátelé, ortel zavržení zůstane, zlo nepomine, budeme navždy vyvrženi od lásky boží? Ó nikoli, přátelé, radujte se a plesejte! Bůh přelaskavý nepropustil ani Adama beze vší naděje, slíbil mu vykoupení od věčné smrti, řka, že jeden z potomků ženy potře ďáblu hlavu, t. j. odejme mu moc nad člověkem.

Kdy, kde a jak sňata jest kletba věčného trestu, povím láskám vašim v budoucích rozjímáních. Amen. *Ant. Siruček.*

Neděle II. adventní.

»Ty-li jsi ten, který přijíti má, čili jiného čekati máme?« Mat. 11, 13.

Bůh všemohoucí vyvolil ve své moudrosti nevyzpytatelné za předchůdce Syna svého Jana, syna to zbožného kněze Zachariáše a bohabojné Alžběty. On byl od Boha ustanoven k tomu, aby přímé činil stezky Páně a připravoval lid na budoucího Vykupitele; v kterémžto úřadě Jan s horlivostí velikou pracoval a na nikoho se neohlížeje, kázal lidem na Jordánu pokání. A právě za tuto horlivost odměněn byl od vášnivého Herodesa tím, že byl uvržen do žaláře, poněvadž králi veřejně vytýkal, že se nesluší, aby měl za manželku ženu bratra svého.

Než mezi tím, co Jan za pravdu nevinně v žaláři dny života svého trávil, Spasitel náš již se připravoval na dílo své vykupitelské a hlásal učení své veškerému stvoření zázraky je utvrzuje, neboť podle slov sv. Matouše slepým zrak navracoval, malomocné očišťoval, hluchým sluch daroval, mrtvé vzkřísil a jiné podobné. O všem tom dověděl se Jan ve vězení a proto poslal dva ze svých učedníků ke Kristu s otázkou: »Ty-li jsi ten, který přijíti má, čili jiného čekati máme?« Na kterouž otázku Ježíš přímo neodpověděl, nýbrž řekl, aby zázraky jeho pozorovali a že z toho pak poznati mohou, že je tím již dávno od proroků předpověděným Messiášem.

Nuže, rozmilí v Kristu, z jednání Pána Ježíše poznati můžeme, že Pán Ježíš chtěl učedníkům Janovým naznačiti, že dle skutkův jeho jej poznati mohou jakožto — pravého Vyku-

pitele veškerého pokolení lidského a tím zároveň i nám všem naznačil, že nestačí říci: »Já jsem katolickým křesťanem,« když vyznání to nedoprovázíme skutky katolického křesťana důstojnými. A právě o této důležité pravdě, že nejen slovy, ale i skutky máme býti služebníky Ježíšovými, chci dnešního dne láskám vašim vykládati. I prosím, věnujte mně laskavě pozornost, když nyní mluviti budu k vám ve jménu Páně.

Pojednání.

Člověk tak je stvořen, že co uvnitř cítí, svým zevnějškem a svým jednáním na jevo dává. A proto z té příčiny skutkové člověka jsou neklamným svědectvím o duševní povaze jeho. Sám Syn boží pravdu tuto potvrzuje v podobenství o stromu dobrém a stromu neúrodném, když praví, že nemožno jest, aby strom dobrý nenesl ovoce dobrého a strom špatný zase ovoce špatné; vždyť dobře řekl Ježíš Kristus učedníkům svým o falešných prorocích: »Podle skutků poznáte je.« Ano, rozmilí v Kristu, podle skutků můžeme poznati křesťany doby naší. Mnozí lidé rádi a častokráte i s pýchou vyznávají, že jsou křesťany, že všechny povinnosti křesťanské vykonávají. Než podle skutků poznáme je. Mnozí chlubiví křesťané málokdy do svatyně boží docházejí, neradi obět Bohu přinášejí, ani svatých svátostí nepřijímají a doma vedou život nespořádaný, nekřesťanský, a přece křesťany slouti chtějí a také za ně se vydávají. Než ubožáci zaslepeni jsou a sami sebe klamou; neboť zapomínají, že ne z vyznání a slov, ale z jednání a skutků možno poznati člověka dokonalého a služebníka věrného. Nechť takoví křesťané pohlédnou na Ježíše, který své božské poslání netoliko slovy, ale i skutky dotvrzoval. Ovšem se zármutkem musíme zde na tomto posvátném místě poznamenati, že doba naše příliš dbá na věci malicherné a nepatrné, skutků však dobrých a záslužných si ani nevšímá. Jinak ale, rozmilí posluchači, činil Spasitel náš, když dokazoval tvrdošíjným Židům, kteří jej z rouhání vinili, že skutkové naši mají prozrazovati naše smýšlení o Bohu; neboť řekl jim: »Mnohé dobré skutky ukázal jsem vám z Otce svého; pro který z těch skutků mne kamenujete? Nečiním-li skutků Otce svého, nevěřte mi; pakli činím a nebudete-li věřiti mně, skutkům věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve mně jest a já v Otci.«

Jak krásnými a zároveň pádnými slovy ukázal Pán Ježíš nevěřícím Židům, že nepostačí toliko, aby zevně víru svou vyznávali, když ji skutky svými neosvědčují. Židé mohli ze skutků Ježíšových snadno poznati, že Kristus Ježíš jest Syn boží a zaslíbený Messiáš, který na tento svět přišel, aby vykoupil, co bylo zahynulo. A jako Židé měli dostatek důkazů o božství Ježíšově, tak i my v této posvátné době adventní můžeme o tom přesvědčeni býti, že Ježíš Kristus přijde, aby nás posvětil a naučil znáti pravdy sv. náboženství. Než Židé, ač jim Ježíš tak častokráte naznačil, že jest ten poslaný Vykupitel náš, přece zůstali tvrdošíjnými a ne-

chtěli život svůj podle slov Ježíšových zaříditi; a proto znova při jiné příležitosti usvědčoval Pán Ježíš Židy z jejich pokrytectví, když na skutky Janovy se odvolali: »Já pak mám větší svědectví, nežli Janovo; nebo skutkové, které mi dal Otec, abych je vykonal, ti skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal.«

Nuže tedy, v Kristu shromáždění, z výroků božského Mistra, které jsem zde uvedl, že vždy ze skutků lidských můžeme směle souditi o vnitřním smýšlení a celé povaze jednotlivce, poznati můžeme, že tak také pravá víra a pravé přesvědčení každého křesťana musí skutky dobrými korunováno býti.

Hle, rozmilí křesťané, my všichni, co jsme zde shromážděni, jsme katolickými křesťany; vždyť jsme na křtu svatém ústy svých kmotrů veřejně přísahali, že budeme vždy Ježíše vyznávati. Než ptejme se, zdaliž všichni tak činí? Mnozí z nás jsou sice křesťany podle jména, nebo snad podle toho, že v matrice pokřtěných jako křesťané zaznamenáni jsou; ale skutkové jejich tomu nenasvědčují. Mnohý z nás snad jen tak na oko se tváří, že Bohu věrně slouží, ve skutečnosti ale hoví všelikým nepravostem a náruživostem, které člověka, křesťana, jsou nedůstojny. A o takových právě křesťanech platí slova Kristova: »Ne každý, kdo mi říká: »Pane, Pane,« vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.«

Patrno tedy, rozmilí posluchači, že víra naše sama o sobě nepostačuje, abychom byli vykoupeni, vždyť ne ten, kdo říká: »Pane, Pane, já tobě věrně sloužím, já jsem tvým následovníkem, já jsem pravověrným křesťanem,« přijde do nebeské vlasti, nýbrž jenom ten, kdo plní a zachovává vše to, co nám Bůh Otec všemohoucí k věření a ke konání předkládá skrze církev svatou, pravou to nevěstu Kristovu. Každý křesťan, chce-li spasení věčného dojíti, musí jako křesťan žíti. I snad bude se mně někdo tázati: »Co to znamená: Jako křesťan žíti?« A na otázku tu odpovídám: »Po křesťansku živu býti jest: pevně věřiti, že jest jeden Bůh ve třech osobách, který všechno řídí a spravuje. Bůh ten ve své neskončené lásce k nám poslal na svět syna svého jednorozeného, jehož příští právě v této době si připomínáme, aby nás vykoupil a posvětil. Tuto víru pak musíme také plniti, když rádi budeme choditi do chrámu Páně, kde vyznávati budeme skutkem a pravdou Boha trojjediného, když rádi přijímati budeme svaté svátosti k našemu posvěcení ustanovené a skutky lásky křesťanské jak k sobě, tak i k bližnímu když vždy vykonávati budeme, pamatujíce při tom na slova sv. apoštola Jakuba, že »víra bez skutků jest mrtvá.« A to všechno, drazí moji, od vás žádá Bůh, jako druhdy chtěl, aby víru svou skutkem osvědčil starozákonní patriarcha Abraham. On také pevně věřil v Boha a byl služebníkem jeho; než Bůh žádal, aby Abraham obětoval syna svého Isáka na znamení své lásky k Bohu. A tak jako Abraham musil přinésti obět na utvrzení své víry, tak i my musíme víru v Boha osvěd-

čovati skutky. Tu základní pravdu za své pozemské pouti potvrdil sám Spasitel náš a s ním také všichni jeho svatí učedníci a apoštolové, mezi nimi ale hlavně sv. Jakub, který praví: »Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti?« Sv. Jakub, aby výrok svůj na příkladě ukázal, pokračoval v podobenství: »A kdyby bratr a sestra nazí byli a potřebovali vezdejší živnosti, řekl by pak jim někdo z vás: »Jděte v pokoji, ohřejte se a najezte se,« avšak nedali byste, čeho tělo potřebuje, což to bude platno? Tak i víra, nemá-li skutků, mrtvá jest sama v sobě.«

Nuže tedy, rozmilí přátelé, dostatečně známo jest ze slov sv. Jakuba, jak život svůj máme zaříditi, chceme-li býti pravými následovníky Ježíše Krista. Tuto tak jasnou pravdu všichni svatí Páně vyznávali, a proto v nebesích se radují. Tak na příklad chci vám uvésti sv. Františka Serafinského, který nejen věřil v pravdy sv. evangelia, nýbrž také podle nich se řídil, a proto také veškeré své jmění rozdal chudým a opuštěným a sám na sebe oblékl roucho chudičké a odešel do posvátného ticha klášterního, aby mohl Bohu a lidem sloužiti. Podobně činil i veliký biskup milánský, sv. Ambrož, který dobře věděl, že každý z nás má míti lásku k bližnímu nejen ve svém srdci, ale také ve skutečnosti, a proto také za velikého moru v Miláně rozdal veškeré své jmění ubohým nemocným, a ač starcem byl, rád ošetřoval nemocné a u lůžka jejich rád sedával. A jako tito dva jmenovaní světci, tak i ti ostatní nesčíslní tisícové svatých dobře znamenali, že k věčnému spasení nepostačí toliko víra mrtvá, nýbrž oni nám dobrý příklad zanechali, že víru svou skutky máme oživovati.

Než netřeba mně, abych vám ještě uváděl doklady z Písma svatého; vždyť i jasný rozum lidský pravdu tu nám potvrzuje; neboť praví známé přísloví: »Čím srdce oplývá, tím ústa překypují.« A proto tedy, kdo by chtěl tvrditi, že víra také nám prospívá bez skutků, byl by lhářem a podvodníkem, který by ne jiné, ale sebe klamal. Rádi věříme, že mnozí křesťané po způsobu těch, kteří od církve svaté se odtrhli, tvrditi se osmělují, že postačí ke spasení samojediná víra. To jest zcela přirozeno, že tak činí, vždyť skutkové jejich, kteří jsou zlí, k tomu je nutí, aby aspoň na chvíli upokojili hlas svědomí, které jim činí výčitky, že životem svým Boha zapírají. Hlasem svědomí byl puzen také Luther, aby pravdu tu změnil. Než ani tím svědomí jeho nemohlo býti upokojeno, neboť čím dál, tím více naň doráželo tak, že chtěje svědomí své utišiti, ovšem že způsobem nepravým, neštítil se, aby Písmo sv., bohatou to studnici hluboké moudrosti božské, porušil, a konečně jako nevděčný syn církve svaté odpadl a tak se připravil o spasení duše své.

Rozmilí v Kristu, z dnešního výkladu mého snadno pochopiti můžete tu důležitou a pro nás zároveň svatou pravdu, kterou sv. Jakub vyjádřil slovy: »Víra bez skutků jest mrtva.« To budiž pro náš budoucí život výstražným znamením! Zajisté, že všichni přejeme si, abychom po skončené pouti pozemské přišli do ne-

beských radostí. Přání to může také býti vyplněno, když budeme pamatovati na slova velikého apoštola národů: že »ne posluchači slova božího, ale plnitelé jeho budou míti život věčný.« Amen.

Bernard Brand, O. S. A.

Neděle II. adventní.

Bůh neopustil člověka.

»Cožkoli napsáno jest, k našemu naučení napsáno jest.« Řím 15, 4.

Jaký jest nyní člověk, takovým nebyl na počátku; jaká jest nyní země, takovou nebyla, když ji Pán Bůh stvořil. To uznává každý moudrý člověk. Všichni lidé mají jakési tušení, že kdysi bývalo lépe, že člověk požíval kdysi úplného štěstí, které po krátkém trvání zaniklo. Jen jednou bylo na zemi, a kdo ho požívali, zbavili se ho. — Kam se podělo? Odkud ten rozpor v přírodě? Tuto otázku mohl jen Bůh zodpověděti. A Bůh ji zodpověděl, když jednak podporoval a udržoval ústní podání o oné veliké události, která způsobila převrat v životě lidském jednak osvítil ducha prvního velikého proroka Mojžíše, který překrásně popsal pád prarodičů našich v ráji. Svedeni byvše satanem, přestoupili zápověď, jedli — a blaženost zanikla. Objevil se spravedlivý Soudce a konal strašný soud nad hříšníky. Odňal neposlušným svou milost a tak pozbyl jejich duch pravého šlechtictví, všeho lesku, seslábly jeho síly. Chabým byl jejich rozum, vůle naklonila se k zlému, a jejich tělo, ach přeběda, ten bývalý krásný příbytek ještě krásnější duše, stalo se malátným, nemocným, nemocím a smrti podrobeným. A jaká změna v bydlení! Co stvořila všemohoucí láska, zničila všemohoucí spravedlnost. — Bůh odňal zemi i všemu, co na ní jest, své požehnání a vyřkl kletbu svou. Trní a bodláčí rodila druhdy tak úrodná země. Plaše utíkala zvířata před člověkem, svým bývalým pánem: jako on vzepřel se vládě Hospodinově, tak vzpírala se proti němu.

Avšak Bůh, Otec nepochopitelné lásky, neodňal jim své milosti docela. Slíbil jim Vykupitele z jejich duševní poroby, ale neposlal ho hned, nýbrž teprv za čtyři tisíce let. Proč tak učinil, bude předmětem dnešní řeči mé. Bože, posilni naději mou!

Pojednání.

Bůh neposlal Vykupitele hned, aby lidé dříve poznali a zkusili, do jaké strašné bídy uvrhl je hřích a že nikdo nedovede vykoupiti, ne-li Bůh. Tu platí především slova knihy Moudrosti 9, 13: »Kdo z lidí bude moci věděti radu boží? Aneb kdo bude moci si domysliti, co Bůh chce?« O hluboké moudrosti boží svědčí tu dějiny naší doby. Posud neuplynuly dva tisíce roků od narození Spasitelova, a již odvážili se někteří bezbožníci vyhlašovati život Ježíše Krista za pouhou báji. Odvážili se toho, ačkoliv církev sv.

stojí tu jako věčný pomník božského díla Ježíšova, ačkoli zástupové mučedníků svou krví zpečetili skutečnost vykoupení lidského skrze Krista, ačkoli nejučenější a nejsvětější mužové všech století dějinný důkaz vykoupení obrali si za úkol svého života. A přece taková bezbožná lež vyhlašovala se za osvětu, za pokrok v dějepisném bádání. Co by se teprv dělo, kdyby byl Kristus o 4000 roků dříve přišel, nebo alespoň v době, v níž povstávaly pohanské báje? Již dávno byli by nadutí pochybovači připadli na myšlenku, vydávati příští Kristovo a vykoupení světa za duchaplnou pověst bez všeliké historické podstaty. Ano, nanejvýš moudrý Bůh »dobře všecky věci učinil«. Mar. 7, 37.

Dokud byla naděje, že Lazar přirozenou cestou se uzdraví, nešel Pán Ježíš do Bethanie Teprve za čtyři dny po smrti svého milovaného přítele, když tělo jeho počalo již práchnivěti, odebral se tam a vzkřísil ho z mrtvých. Proč tak dlouho prodléval? Beze vší pochyby proto, aby zázrak, kterým své božské poslání chtěl dokázati, tím skvěleji a nápadněji se objevil; aby všichni přítomní ho beze vší pochybnosti uznali za dárce tělesného života tomu, jehož mrtvolu oplakávali.

Právě z toho důvodu teprve za 4000 let přišel Bůh splniti zaslíbení v ráji dané a vzkřísiti pokolení lidské, vězící ve vazbě věčné smrti, k novému životu. Bůh dopustil, aby hříšné lidstvo, které zbaveno jsouc věčného života, těžkou, nezhojitelnou nemocí trpělo, do hrobu mravní zkázy upadlo a takřka ztrouchnivělo; aby pak zázračné vzkříšení milostí Spasitelovou tím jasněji a slavněji zářilo, by lidé tím snáze poznali, že toliko Bůh jest původcem vyššího života a spasení, by pak tím vroucněji za to děkovali, tím horlivěji milosti boží používali.

Jen tenkrát býváme za udělený dar náležitě vděčni a umíme si ho dokonale vážiti, když poznáme jeho vysokou cenu. Co může nás ale k poznání ceny přivésti, ne-li zkušenost, do jaké bídy jsme upadli? Nikdo neváží si daru zdraví víc, než kdo vyhojil se z dlouholeté, nebezpečné nemoci. Nikdo neumí si tak vážiti svobody jako ten, kdo dlouhá léta trpěl v okovech a v žaláři. Kdyby byl Syn boží hned po pádu v ráji přišel na svět zhojit rány lidské duše, zlomit pouta hříchu, málo by si lidé vykoupení vážili a tudíž i málo po něm toužili; byli by neměli ani času ani příležitosti zkusiti na sobě, že bída, do níž hříchem se byli uvrhli, jest neskončená, a že nikdo jim nemůže pomoci, ne-li Bůh.

Božský Spasitel přišel tedy teprve tenkrát, když pokolení lidské po 4000 let ve stínu smrti a v přehrozném rozkladu tonulo a hmatavým způsobem se přesvědčilo, že není jiného jména pod nebem, v němž by bylo spásy, jediné jméno Vykupitele, Ježíše Krista. Čeho nedovedli po celá tisíciletí nejslavnější zákonodárci, nejučenější mudrci a nejmocnější panovníci, čeho nedocílily nejstrašnější pohromy, nejskvělejší zázraky, čeho zákon na hoře Sinai za hromu a blesku, čeho Mojžíš, Eliáš a všichni proroci: to měl způsobiti Ježíš, na kříži umírající — spasení světa. Nadarmo povolá peklo všechny mocnosti pozemské k boji proti Spasiteli. On

přemůže všechny nepřátely »mocí svého slova a dechem úst svých.« Isai 11, 4. On vyšle chudé rybáře do celého světa zvěstovat slovo spásy: pohanské oltáře upadnou v rozvaliny, Stvořitel nebe i země bude ctěn a veleben a obnoví se tvář země. V pravdě »ten obrat přijde od pravice Nejvyššího«. Žalm. 76, 11. Kdo v tom nevidí dílo božské moci a moudrosti, toho oči jsou slepotou raněny.

Zbývá nám ještě nastíniti obraz světa až do příchodu Messiášova.

Jako slunce na obloze nebeské od stvoření světa neustále svými paprsky zahřívá a osvětluje zemi, tak sesílal Bůh povždy světlo a moc své milosti do srdcí lidských, aby ho poznávali, milovali a jemu sloužili. »Lidé milovali více tmu než světlo.« Jan 3, 19. »Řekli Bohu: Odstup od nás, a známosti cest tvých nechceme. Kdo jest všemohoucí, abychom sloužili jemu?« Job 21, 14. 15. Tu se ukázalo, do jakého bahna neřestí člověk klesá, když zapuzuje vůdčí ruku boží, kráčeje svou vlastní cestou. Záliba v nevázaném životě svedla ho k modloslužbě a ta zas uvrhla ho do všech neřestí. »A jakož nedbali míti Boha v známosti: (tak) vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co nesluší, jsouce naplněni vší nepravostí, zlostí, smilstvem, lakomstvím, nešlechetností, plni závisti, vraždy, svárů, lsti, šibalství, (jsouce) nadymači, utrhači, Boha nenávidící, hanliví, pyšní, nadutí, nalézači zlých věcí, rodičů neposlušní, nemoudří, rozpustilí, bez přívětivosti, nedrželiví smluv, bez milosrdenství« Řím. 1, 28—31. Tak líčí obraz bývalého světa sv. Pavel.

I u nejvzdělanějších národů, Řeků a Římanů, byly dvě třetiny obyvatelstva otroky, s nimiž nakládáno jako s hovady; cizí národy považovali za bezprávné a k otroctví zrozené. Ukrutnost byla vyražením, prolévání krve rozkoší; i nejpřednější římské paničky neznaly lepší zábavy, nežli dívati se, jak lidé od lvů a tygrů jsou sápáni, nebo v ukrutném souboji krvácejí. Tak musili v římských divadlech tisícové zvědavému obecenstvu pro vyražení pod zuby dravých šelem, nebo pod mečem silnějšího zápasníka krev svou prolévati.

Náboženství pohanské, místo aby člověka polepšovalo a zušlechťovalo, stalo se spíše školou všech nepravostí, a pohanské slavnosti dusily poslední jiskru ctnosti, lidskosti a studu. Vždyť nebylo hanebnosti, které příklad nenalézal by se u některého jejich boha. Řím pyšnil se tím, že má 30 000 bohů. Když císař August, za jehož panování narodil se Spasitel světa, do počtu říšských bohů byl vřaděn, vyžadovali pak si i nejhanebnější císařové za živa božskou poctu a pochlebníci jim ji vzdávali. Jediného pravého Boha, Stvořitele nebe i země, ani neznali, ani nectili. V Athénách, sídle pohanské moudrosti, stál oltář s nápisem: »Neznámému bohu.« Sk. ap. 17, 23.

Že takové náboženství mravy čím dál tím více kazí, nahlížel nejeden moudrý Říman; proto hledali spásu v zásadách vychvalované světské moudrosti, Řím hemžil se mudrci, ale jejich učení

bylo plno nesrovnalosti a odporů a pochybností. Nehledali moudrosti, která přichází s hůry, proto »marní učiněni jsou v myšleních svých a zatmíno jest nemoudré srdce jejich.« Řím. 1, 21. Učilit sice tu a tam někteří mudrci pěkným věcem o bohu, ale nepořídili ničeho proti všeobecné zkáze mravů, protože sami nežili tak, jak učili. —

V tomto bahně mravní zkázy nebylo nikde zárodku nového, lepšího života. Proto žádný div, že v lůně pohanstva mnohá srdce toužila po pomoci, že mnozí želali po jasném vzoru lidské ctnosti, po pevném, božském učení, které by jim poskytlo jasného světla o jich určení v tomto životě i po smrti. Cicero, jeden z nejpřednějších mudrců římských, vylíčil případnými slovy zanícení, jakého by lidé zažili, kdyby tak jedenkrát mohli spatřiti živou, zosobněnou ctnost. De fin. 5, 24. 69. Toho štěstí mělo se lidem ve Vykupiteli dostati.

Nejmilejší, kdybych vám mohl vše pověděti a živě před oči představiti, co se tehdáž dělo, hrůzou byste trnuli, jak hluboko může národ bez náboženství klesnouti. — Co jsem jen krátce naznačil, nechť vás poučí, jaký byl svět před narozením Pána Ježíše.

Podíváme-li se na národ židovský, kterému Bůh posílal čas od času proroky, i tu shledáváme velikou skleslost k věcem pozemským, hlubokou skleslost mravů Sv. Pavel uvádí na ně slova žalmisty, Řím. 3, 10—18: »Není spravedlivého žádného, není rozumného, není, kdo by hledal Boha. Všichni se uchýlili, vesměs neužiteční učiněni jsou; není, kdo by činil dobré, není ani jednoho. Ž. 13, 1—3. Hrob otevřený jest hrdlo jejich, jazyky svými lstivě činili: jed lítých hadů pode rty jejich; jejichž ústa jsou plna zlořečení a hořkosti, nohy jejich rychlé k vylévání krve . . . není bázně boží před očima jejich.« A Kristus sám vytýkal jim, že jsou trestuhodnější než pohané. »Muži ninivetští stanou na soudu s pokolením tímto a odsoudí je: protože pokání činili k slovu Jonášovu, aj víceť tuto nežli Jonáš.« Mat. 12, 41. Od zajetí babylonského neslouží li sice modlám jako druhdy; znali a ctili jediného Boha, horlili pro zákon, ale byla to horlivost pro mrtvou literu; duch zákona byl přemnohým věcí neznámou. Ani čistá, ani svatá bázeň boží nepobádala jich horliti pro zákon boží, nýbrž pokrytectví, ctižádost, vysokomyslnost, domýšlivost, svatoušství. Horlivostí pro zákon boží opentlovali toliko před lidmi své hanebné zločiny. Z horlivosti pro zákon ukřižují zaslíbeného Messiáše, ukamenují sv. Štěpána, pronásledovati budou apoštoly až na smrt. Takovýto farisejský duch, který »cedil komáry, ale polykal velbloudy« Mat. 23, 24, opanoval hlavně kněze a zákonníky, kteří měli lidu vštěpovati pravou nábožnost a bázeň boží. A saducejští? Ti labužníci, břichopáskové nevěřili ani v nesmrtelnost duše.

Takový byl tedy stav tehdejšího světa. Všude mravní skleslost a zdivočilost; národové potírali se vespolek a odnikud nepřicházela náprava. Lidstvo spěchalo na skloněné ploše do věčné záhuby. Já si netroufám nakresliti obraz, kam by bylo pokolení

lidské dospělo, kdyby byl v nejhorší chvíli nepřišel zaslíbený Messiáš. Snad by dnes místo spořádaných říší potulovaly se jen hloučky divochů po lesích Evropy, kde by nebylo místa pro učitelské, dobře placené stolice, aby přeučení páni brojili proti církvi sv., založené Ježíšem Kristem, obnovitelem mravního řádu.

Tak, nejmilejší, ukázal jsem vám, jaký byl stav lidstva před příchodem Messiášovým a jak moudře jednal Bůh, když neposlal Vykupitele dřív, až byla bída nejvyšší.

Je-li tomu tak, proč pak, křesťanská duše, nevážíš si svatého učení Ježíše Krista, proč pak nakloňuješ sluchu svého lidem, kteří to učení hanobí, kteří, co jim nepohodlno, zamítají a překrucují, kteří bývalé hnusné pohanství velebí? Proč jest ti tak obtížno, co církev na tobě žádá? Ó, duše křesťanská, modli se dnes se mnou: Bože, rozmnož víru mou, posilni naději a lásku ve mně vždy více rozmnožuj. Amen. *Ant. Sirůček.*

Neposkvrněné početí Panny Marie.

Příčiny neposkvrněného početí.

»Předešel jsi ji v požehnáních sladkosti.« Žalm 20, 4.

Když všemohoucí Hospodin *zemi stvořil,* vodu od sucha oddělil, stromům, keřům a květinám vyrůsti poručil, čtvrtého dne stvořil na obloze nebeské *slunce,* nad nímž nebe i země se zaradovalo. Svatý *Chrisostom* dí, že při stvoření slunce andělé zpívali.

Slunce, ono veliké dílo boží, nadchlo již pohanské mudrce, takže se *Amaxagoras* vyslovil, že jenom pro slunce žije, a *Eudoxius* toužil jenom pro slunce umříti.

Ačkoliv jest slunce tak velebeno, ač jest tak krásné a vznešené, přece má na sobě skvrny i ve svém jasu a žáru; ale *slunce,* o němž chceme uvažovati, které Bůh vyvolil, jest *bez poskvrny.* Sám Duch svatý vyznává, že jest *Panna Maria* všechna krásná a že na ní poskvrny není.

Jako slunce všechny hvězdy leskem překonává, tak i dnešní svátek *Neposkvrněného početí Panny Marie* všechny slavnosti, jimiž mateřství, ctnosti a zásluhy její oslavujeme, převyšuje. Ukazuje se nám jako skutečné zářící *slunce,* nad nebem i zemí paprsky svými zářící a vítězící.

Ačkoliv jsme tomuto *tajemství* nikdy nenedůvěřovali, přece chceme dnes o něm uvažovati, a to především o *příčinách jeho.* Neposkvrněná Bohorodička bude naší pomocnicí.

Pojednání.

Slunce osvětluje zemi a *Panna Maria* září s výšin nebeských, tak jako tvář Spasitelova se stkvěla na hoře Tábor. Paprsky z neposkvrněné Panny dopadají však zpět i na *Krista,* který jest pů-

vodcem veškeré milosti. Bez poskvrny hříchu byla tedy Maria počata *k vůli Ježíšovi.*

Ačkoliv na veškeré pokolení lidské přešel dědičný hřích, Maria byla z tohoto zákona vyňata. Rozeznáváme vykoupení a od hříchu osvobození jedno *po pádu* a druhé *před pádem.* Varuje-li lékař někoho, aby se šetřil, na sebe pozor dal, toho a onoho se varoval, jinak že v nemoc upadne, tu můžeme právem říci, že varovaného od nemoci vysvobodil, a to *napřed.* Odvrací-li kdo koho od zlého, varuje ho již napřed, aby se nedostal do žaláře. Podobným způsobem i *Maria Panna* byla od dědičného hříchu *vysvobozena* dříve, než Vykupitel na kříži pro lidstvo zemřel. Stalo se to zvláštní milostí boží, a to v prvém okamžiku početí, takže se jí ďábel žádným způsobem nemohl dotknouti.

Slušelo se zajisté, by vznešené dílo vykoupení již u *Marie, Matky boží, počalo,* by ona první ovoce vykoupení požívala K vůli Kristu byla tedy omilostněna, což nám jak rozum náš, tak i víra naše dosvědčuje, ukazujíc, by se jí za to dostalo cti, vážnosti a vznešenosti.

Již dávno před narozením Bohorodičky *proroci,* a mezi nimi na předním místě král David, opěvali a předpovídali, že Panna Maria bude *bez poskvrny hříchu,* že bude milostí plnou, že ďábel žádné moci nad ní nenabude, že bude hodnou schránkou Nejsvětějšího.

Maria Panna bývá k prvé ženě na světě *Evě* přirovnávána. Maria zničila hřích matky pokolení lidského, zrodivši Spasitele. Eva přinesla na svět hřích, matka Vykupitelova spásu. Eva byla stvořena *bez hříchu,* majíc milost boží v srdci svém. Neslušelo by se zajisté, by původkyně hříchu bez poskvrny na svět přišla, a Maria, Matka Vykupitelova, byla *hříchem* poskvrněna. »*O hříchu-li jest řeč, vyjímám nejblahoslavenější Pannu Marii, o níž v této otázce příčinou cti boží dokonce mluviti nechci; neboť kteráž za hodnou uznána byla počíti a poroditi toho, jenž, jak všem známo, žádného hříchu neměl, ta musila zajisté více milosti obdržeti, aby nad hříchem povšechně zvítěziti mohla*« (svatý *Augustin).* Tedy především *k vůli Kristu* byla tak omilostněna a povznesena.

Svatý *Tomáš Aquinský* učí, že Panna Maria i *všedních* i lehkých hříchů byla prosta a že by se Matkou Páně nebyla stala, kdyby i jediným hříchem všedním poskvrněna byla. Dědičný hřích jest o mnoho *těžší* než všední osobní, poněvadž jím jsou lidé zbaveni milosti boží, protože s ním nemohou přijíti do nebe a přestávají býti dědici království nebeského. Těžký hřích činí člověka služebníkem ďáblovým a přináší mu zkázu věčnou. Jestliže by jenom *všední* hřích Marii nedůstojnou učinil a nehodnou Matky Spasitelovy, čím více hřích těžký, *hřích dědičný* by ji poskvrňoval a u vznešeném úřadě mateřství vadil! Maria musila býti *k vůli Kristu* docela krásnou, neporušenou, beze všech, ať všedních, ať těžkých hříchů.

Maria byla bez poskvrny hříchu počata. Proto ji pozdravil anděl Gabriel: »*Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou*« Ne-

řekl: »Pán jest *nyní* s tebou, když jsi vyvolena za Matku boží,« poněvadž Bůh byl s Marií již od jejího početí.

Jestliže Bůh *Juditu* zachoval, že od nepřátel nebyla zajata, byl-li zachráněn *Daniel* uprostřed dravých lvů, *keř hořící* byl-li zachován, že neshořel, *národ israelský* zázračně přešel moře a neutopil se, jestliže *mládenci* v peci ohnivé byli zachováni; chránil-li Bůh tolik lidí, tolik už národů i neživých věcí; nedá se ani mysliti, že by *Maria* nebyla *k vůli Spasiteli* osvobozena od hříchu dědičného.

»*Toliko a jedině Maria obdržela tu milost, jíž žádná jiná obdařena nebyla, aby Původcem milosti stala se naplněnou. A kterak by v její duši nebo v jejím těle mohl hřích místo míti, ježto Maria byla chrámem Ducha svatého učiněna?*« (Svatý Ambrož.)

To se stalo *milostí Ducha svatého* především k vůli Kristu, by měl důstojný a čistý stánek. Na nás křesťanech jest tomuto tajemství věřiti a klaněti se všemocnému Bohu, který Marii takovou milostí naplnil a tak nad veškeré pokolení lidské povýšil.

Slunce nejenom osvětluje, ale také *zahřívá zemi*. I *Maria Panna,* ono slunce nebeské, zahřívá lidi podivuhodnou *milostí,* jíž se jí dostalo. Jest bez hříchu počata jak k vůli Kristu, tak také *k vůli křesťanům.*

Maria Bohem k tomu určena, by se stala *vzorem* svatosti; vzorem ctnosti, a proto nebyla hříchem porušena, proto se jí tolik milostí hned při početí jejím dostalo.

Křesťané v Marii Panně mají vzácný *příklad* ctnostného života. Ona byla tvorem pozemským, ve všem nám připodobněna. Nebeský Otec chtěl v Marii ukázati nejenom nejvzácnějšího tvora, ale také stkvoucí *předobraz pravých křesťanů.* Proto tedy k vůli křesťanům Maria bez poskvrny hříchu počata.

Když tedy Maria Panna naším vzorem a příkladem jest učiněna, jsme povinni Bohorodičku v ctnostech *následovati* a dle sil svých tento obraz v sobě napodobovati.

Kdo se chce státi vznešeným, musí po vznešených lidech a věcech toužiti. Když křesťané baží po *dokonalosti* v životě svém, musí patřiti a následovati těch, kteří opravdu dokonalými jsou. Obraťme tedy často zraky své k Marii Panně, která jest z milosti boží pramenem dokonalosti a hleďme si přisvojiti její krásné vlastnosti, by i k vůli *nám* bez poskvrny hříchu byla počata, by i naším předobrazem se stala.

K vůli křesťanům Maria bez poskvrny hříchu počata, bychom k ní měli velikou *důvěru.* Čím milostivějším jest kníže k svému dvořanu, tím větší tento má naději, že od něho dostane, zač prosí. Maria Panna, Králem nebeským tolik nadaná a obšťastněná, podává lidem záruku, že jim *vyprosí* u štědrého Dárce, oč ji žádati budou. Když Hospodin Marii takovou výsadu udělil, tak omilostnil, jak bychom se divili, že křesťané po všechny věky po Ježíši k Marii v potřebách svých útočiště brali a zvláště všichni hříšníci u ní pomoci hledali?

*

Když Ježíš spatřil hrob přítele svého *Lazara,* plakal, a židé řekli u sebe: »Hle, jak ho miloval!« Ale mnohem, nesčíslněkráte více *miluje* Spasitel svoji Matku, Marii Pannu.

Jak máme Marii pro toto tajemství ctíti? Můžeme směle zvolati: »*Když jest Maria s námi, kdo bude proti nám?*« Pevnou a svatou máme jistotu, že Maria Panna za nás prosí a jistě dostane, oč žádá, poněvadž byla již tak vyznamenána při svém početí.

Neposkvrněné početí Marie Panny poslední dobu nevšedně oslaveno a potvrzeno ve známých nyní *Lúrdech,* kde Maria chudé Bernardině sama dosvědčila: »*Já jsem neposkvrněné početí.*« A kolik milostí podnes prokazuje Maria těm, kteří sem z blízka i z daleka putují, by u Marie došli vyslyšení četných proseb svých? Lúrdská Maria stala se za krátko světoznámou a obrazy a sochy její lze viděti ve všech křesťanských rodinách.

Jako v Lúrdech, tak i po *veškerém světě* Maria Panna zjevuje se lidem tím způsobem, že vyslýchá prosby a modlitby naše. K Marii může míti každý útočiště, k neposkvrněné Panně zvláště *hříšníci* se utíkejte, by vám vyžádala na Bohu hříchu odpuštění, aby se vám ukázala jako vzor čistoty, a z cesty nepravosti ke spravedlnosti a ctnosti vás uváděla. Maria nejen k vůli Kristu, ale i k vůli křesťanům bez poskvrny hříchu počata, by se stala naším vzorem, příkladem, útočištěm a zjednávala nám milosti u Boha. Prosme tedy Marii často, modleme se ke Královně nebeské vroucně, ona zajisté vyslyší nás. Církev svatá sama nabádá nás k modlitbě té, naučivši nás modliti se: »*Pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší!*« Amen.

Alois Dostál.

Neposkvrněné početí Panny Marie.

Krása duše a zhanobení její hříchem.

»Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě!« Cant. cant. 4, 7.

Stříbrovlasý kmet sedí na opuštěném ostrově a v bídném vyhnanství tráví dny života svého za to, že vždy věrně sloužil Synu božímu. Než Bůh všemohoucí vyznamenal miláčka svého mnohými milostmi, neboť ve svém prorockém duchu viděl celou církev svatou a její boje a také její vítězství. Mimo to ukázalo se starci tomu znamení veliké na nebi: »Žena oděná sluncem, a měsíc pod nohama jejíma, na hlavě její koruna dvanácti hvězd.« Zajisté pak není nic divno, že mnohý nadaný a dovedný umělec, buďto malíř nebo sochař, vyvolil si za předmět toto zázračné vidění miláčka Páně, kdykoliv nám chce znázorniti nejčistotnější a nejsvětější Pannu, matku Syna božího.

Každý bez dlouhého přemýšlení hned pozná, že žena ve vidění svatého Jana znamená blahoslavenou Pannu a Rodičku boží, která jakožto matka pravdy božské sluncem jest ozářena a na znamení svého velikého vyznamenání a svých spanilých ctností vyvýšena jest nade všecku měnivost světla měsíčního a kruhem

dvanácti pokolení israelských nebo vznešeným zástupem apoštolským jest obklíčena.

Ano, Panna Maria svým vznešeným povoláním a svou velikou důstojností vyvýšena jest nade všechny dcery Eviny, které všechny bez milosti propadly hrozné kletbě, kterou Hospodin prvním rodičům hned v ráji ustanovil slovy: »Zlořečena budiž země pro tebe! Trní a hloží tobě ploditi bude V potu tváře své jísti budeš chléb, dokavad se nenavrátíš do země, z kteréž vzat jsi; nebo prach jsi a v prach se navrátíš« Tento hrozný trest a strašná pokuta za hřích jest naším dědictvím po prvních rodičích, kteří Bohu se zpronevěřili, a žádný smrtelník trestu tomu nemůže uniknouti; neboť každý z nás přichází na svět, nesa s sebou známku nemilosti boží. Ne tak Maria! Zajisté slušelo se, aby ta, která měla dáti světu Spasitele, beránka to nejnevinnějšího, byla od této kletby ušetřena. A v pravdě, Bůh ve své neskončené moudrosti ustanovil, aby Panna Maria hned v prvních počátcích života svého, a to ještě v lůně své matky, byla uchráněna od hříchu dědičného.

Víra v neposkvrněné početí Panny Marie byla hned od počátku církve pevně věřena, a tudíž není divu, že blahé paměti slavně panující papež Pius IX, aby přání celého světa zadost učinil, léta Páně 1854 osmého dne měsíce prosince slavně za článek víry prohlásil učení o neposkvrněném početí Bohorodičky a ustanovil osmý den v prosinci za slavnost celého křesťanského světa, aby křesťané mohli rozjímati o tomto tajemství.

Z toho již, drazí přátelé, co zde pověděno bylo, dá se snadno vysvětliti, proč Rodičku boží nazýváme matkou nejčistší a ji také jako matku neposkvrněnou a neporušenou vzýváme. Ano, my o dnešní Marianské slavnosti můžeme s moudrým Šalomounem zvolati: »Všecka jsi krásná, přítelkyně má a poskvrny není na tobě.«

Dnešní svátek, milovaní posluchači, nám zřejmě ukazuje, jak krásnou jest duše naše, když obdařena jest milostí boží, a z druhé strany opět vidíme, že hřích hanobí duši každého křesťana. Proto usmyslil jsem sobě, abych láskám vašim o věci té vykládal, a tudíž slyšte s neličenou nábožností výklad můj, an mluviti chci v díle prvním o vznešenosti duše lidské a o nešlechetnosti hříchu v díle druhém.

I.

Milení křesťané! Hned na počátku výkladu svého uvádím vás do let dětských, kdy jste ještě jako nevinná poupátka sedávali ve školních lavicích a s myslí napjatou slýchávali jste slova svého duchovního učitele. Jak srdéčka vaše hořela radostí, když vám učitel kněz vypravoval, že Bůh stvořil člověka k obrazu a podobenství svému. Již tehda, ač rozum váš nebyl ještě tak vyvinut, znamenali jste, že člověk jest tvor vznešený a že má cosi společného se svým Stvořitelem. Ovšem nepoznávali jste úplně význam slov božích: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému; ať panuje nade všemi zvířaty i nade vší zemí!« Dnešního dne však,

kdy již rozum váš rozličnými vědomostmi obohacen jest a dovede pojímati smysl jednotlivých slov, poznáváte ten krásný obsah slov Stvořitelových. Hospodin stvořil celý svět a všechny věci v něm pouhým slovem: »Budiž!« A ač věci ty jenom slovem učiněny jsou, přece krása jejich tak vznešenou jest, že žalmista Páně, jsa unesen velebností přírody, jako u vytržení zvolal: »Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho obloha. Den dni vypravuje slovo to a noc noci oznamuje to umění.« Podobně dojat byl pohledem na přírodu boží svatý evangelista Matouš, jak toho výmluvným důkazem jsou slova jeho: »Patřte na kvítí polní . . ., že ani Šalomoun ve vší slávě své tak odín nebyl, jako jedno z nich.«

Ostatně, duše křesťanské, netřeba mně odvolávati se na výroky Písma svatého; vždyť sám cit člověka nezkaženého uznati musí tu krásu a vznešenost věcí stvořených a sami básníci všech národů velmi často opěvují vznešenost přírody ve svých pracích literárních, jako to učinil známý český básník Milota Zdirad Polák.

Než to vše jest jenom svět bez ducha, jest to jenom hmota mrtvá, kterou Bůh pouhým slovem učinil. Avšak Hospodin, Otec nebeský, ve své nevystihlé moudrosti chtěl, aby člověk byl korunou veškerého tvorstva, aby byl pánem celé přírody, a z té jediné tedy příčiny Tvůrce všehomíra neučinil člověka pouhým slovem, nýbrž stvořil ho ze země a vdechl v něho duši nesmrtelnou, aby lidé sami poznávali svou velikou vznešenost, kterou nám daroval, a chtěl, abychom byli syny jeho. Vznešenost a důstojnost lidskou uznávali všichni národové, třeba byli oddáni hnusné modloslužbě, ve které často člověk sama sebe ponížil a svůj stav pod přirozenost zvířeckou zavrhl. Nejkrásnějším dokladem o lidské důstojnosti jsou slova korunovaného pěvce: »Učinil's člověka málo menším andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej a ustanovil jsi jej nad dílem rukou svých.«

Nuže, rozmilí křesťané, zde patrně vidíte a poznáváte, jakou cenu má duše lidská; neboť člověk svou přirozeností podoben jest Bohu a toliko málo menším jest než andělé, kteří jsouce bytostmi dokonalými oslavují Boha a bez přestání přednášejí své chvalozpěvy před trůnem božské velebnosti. Slovem: člověk, hlavně duše lidská, může dojíti také veliké dokonalosti, když ozdobena je milostí posvěcující. Veškera příroda oslavuje svého Tvůrce a Pána všehomíra, činí to však bezděky, neboť při tom Boha nepoznává a z té příčiny všechny věci zůstavají na světě nedokonalými. Člověk však, jenž k obrazu božímu stvořen jest, má svůj úkol hledati v tom, aby Boha dokonale ctil a jemu celým, nerozdvojeným srdcem sloužil. Celé tvorstvo ve světě Bohu slouží; ale člověk svou dokonalostí k tomu určen jest, aby hledal ukojení svých tužeb a přání ne v tomto světě, ale v nebesích, kam všichni dospěti sobě toužíme, abychom spojeni jsouce se svým pravzorem účastni byli blaženosti věčné.

Vznešenost a velikou cenu duše své můžeme poznávati z listu svatého Pavla ke Korinthským, kde je napomíná, aby vážili si svého povolání v náboženství křesťanském a s výčitkou jich se táže:

»Nevíte-liž, že chrám boží jste a že Duch svatý přebývá ve vás?« Zdaž, rozmilí křesťané, neznamenáte ve slovech velikého apoštola národů tu pravou cenu přirozenosti lidské? Ano, svatý Pavel nepraví toliko, že jsme stvořeni k obrazu božímu, nýbrž přímo s důrazem dí, že »jsme chrámové boží, ve kterých sám Bůh přebývá«. Ani andělé nemohou se honositi tou slávou jako lidé, zvláště uvážíme-li tu okolnost, že nejdůkladněji a nejzřejměji Syn boží oslavil přirozenost lidskou a hodnotu duše naší svým vtělením se, neboť Ježíš Kristus toliko z té příčiny přejal na sebe člověčenství, aby zachránil duši lidskou od věčné zkázy.

Z té předrahocenné krve, drahý křesťane, nauč se znáti cenu svou a pak zajisté nezhřešíš více! Vštip si pevně do paměti výrok apoštolův: »Neb koupeni jste za velikou mzdu. Oslavujtež a noste Boha v těle svém!«

Drazí v Kristu přátelé, pozorujíce svou vlastní hodnotu, zdaž nemusíme se diviti, jak mnohý křesťan se snižuje a duši svou hříchem hanobí? Ano, až k víře nepodobnou stává se duše křesťana, oddá-li se hříchu a nepravosti, jak o tom přesvědčeni budete, nábožnou-li myslí sledovati budete další výklad můj.

II.

Nejmilejší! Jestliže dobře uvážíte všechna slova, která jsem až doposud dnešního dne k láskám vašim promlouval a zároveň li pozorujeme, že mnoho křesťanů nežije tak, jak se na pravého katolíka sluší, tož zajisté vyčítavě tázati se budeme hříšníka takového po příkladě Pána Ježíše: »Pomni člověče: Čí jest tento obraz a nápis?« A každý hříšník takový odpověděti musí beze všeho omlouvání: »To jest obraz boží.«

A hle, milení posluchači, jak hrozného skutku dopouští se ten, kdo duši svou, obraz to Boha živého, hříchem hanobí a až k nepoznání ji činí? Známo jest, že starověký malíř Appeles byl mužem velice umělým, jenž dovedl štětcem svým předměty tak krásně znázorňovati, že nemohly ani od skutečných rozeznány býti a právě pro tuto svou umělost byl velice ctěn a vážen, od samého krále, Alexandra Velikého. A běda by bývalo člověku tomu, kdo by se byl opovážil některou malbu tohoto světoznámého umělce svévolně zhanobiti! Nejenže byl by způsobil velikou bolest umělci samotnému, nýbrž byl by rozhněval i ostatních, kteří zajisté o to by se byli postarali a na králi Alexandrovi to vymohli, aby vinník byl náležitě potrestán. Něco podobného děje se až doposud. Ve školách, na úřadech a v podobných místnostech vyvěšuje se obraz zeměpána za tím účelem, aby každý věděl, že budovy ty stojí pod ochranou samého císaře pána. Kdyby však někdo opovážil se obraz ten zhanobiti, jaký trest by za to následoval a jak hrozný by to byl zločin?

Než, drazí posluchači, považte nyní, jakým teprve jest to hříchem, když ne obraz člověka, nýbrž obraz samého Boha hříšnou nepravostí se poskvrňuje. Duše lidská hříchem stává se úplně sobě

nepodobnou a taký člověk je nepřítelem své vlastní duše, jak to dobře naznačil archanděl Rafael starému Tobiáši, řka: »Ale ti, již činí hřích a nepravost, nepřátelé jsou duše své.« Z té příčiny tedy všichni dobří křesťané vždy vysoko cenili duši svou a nikdy nechtěli ji poskvrniti kalem hříchu. Tak vypravuje se o římském císaři Karlu IV., že uznával hodnotu duše své, a proto odbyl jadrnými slovy pochlebníka, jenž chtěl císaře přemluviti, aby se pomstil nad svým nepřítelem. Císař Karel IV. dobře věděl, že msta Bohu přináleží, a tudíž pochlebníku řekl: »To je všechno dobře, ale co moje duše?« Svatý Jan Zlatoústý vytýkal bezbožnému císaři Arkádiovi jeho nepravosti, čímž Arkádius tak byl rozhněván, že chtěl se na něm pomstít a proto ptal se svých služebníků, jak by nejlépe svatého Jana potrestal. A mnozí radili císaři, aby jej vsadil do žaláře, jiní zase, aby ho poslal do vyhnanství nebo aby vydán byl trýznitelům na smrt. A nastojte! Najednou vystupuje jeden dvořenín a vece: »Mocný panovníče! Nic z těchto věcí nedotkne se muže toho. Jednu věc osměluji se poraditi: »Přinuť ho ke hříchu; neboť ničeho se na světě nebojí, vyjma hnijící hřích.«

Takovou tedy bázní, drazí křesťané, naplněn byl před hříchem tento světec, jak to veřejně onen královský služebník vyznal. I pozastavme se na krátký okamžik a tažme se samy sebe: »Zdaž také my hříchu se strachujeme?« A zajisté uslyšíme všeobecnou odpověď, že pokolení lidské za dob našich hříchu se zcela nic nebojí a tak sobě počíná, jakoby hřích nebyl ani urážkou Boha všemohoucího. Ano, jsou mnozí křesťané tak zaslepeni, že hříchu a podobným věcem se vysmívají. Než, moji drazí, na příkladě ze života lidského vzatém ukáži vám, jak hrozně znetvořena bývá duše lidská smrtelným hříchem. Jak jenom milo jest podívati se na krásnou pannu nebo ušlechtilého mládence, kteří vzrůstem svým a vůbec celou svou postavou každého okouzlují. Avšak smrt tělesná učiní kráse jejich konec a směle smím tvrditi, že by mnozí, kteří dříve obdivovali se kráse jejich, nešli by se na ně podívat, až budou ležeti v rakvi. A což teprve, kdyby se měli dívati na jejich mrtvoly?

Tělo lidské hned brzy po smrti vydává nesnesitelný zápach, kterého se lidé štítí. A jako lidé štítí se mrtvoly lidské a z ní vycházejícího zápachu, tak a to ještě v mnohem větší míře štítili se svatý Josef a Cupertino a svatý Filip Nerejský zápachu, který vycházel od člověka, jemuž duše zemřela smrtí věčnou následkem učiněného hříchu.

Hrozný jest pohled na mrtvolu lidskou, ale hroznějším býti musí pohled na duši, ana umírá smrtí věčnou, aby byla na věky zavržena. Hřích jest velikým neštěstím pro duši lidskou, poněvadž duše lidská, která je draze krví Kristovou vykoupena a kteráž zároveň jest chrámem Ducha svatého, bývá hříchem znetvořena a nepodobnou sobě učiněna. Hřích každý, budiž si on jakýkoliv, jest největším zlem na světě, poněvadž každému hříšníku platí hrozba svatého Pavla: »Jestliže pak kdo chrám boží poskvrní, toho zatratí Bůh; nebo chrám boží je svatý, který jste vy«

V Kristu shromáždění přátelé, z dnešního výkladu dostatečně jste poznali, jak krásnou je před obličejem Hospodina duše křesťanská, jsouc milostí boží posvěcena a spolu naučili jste se znáti bídný stav duše hříchem poskvrněné. O tom dobré svědectví dává nám zvláště dnešní slavnost Panny Marie, neboť zřejmě ukazuje, jakou důstojností a milostí byla matka Syna božího hned v prvních okamžicích života svého vyznamenána za to, že vždy duši svou bez poskvrny hříchu zachovávala. Jako starý Tobiáš ve Starém zákoně syna svého nezkušeného napomínal, tak i tobě, drahá duše křesťanská, těmitéž slovy radu dobrou dávám: »Po všecky pak dny života svého v paměti měj Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a abys nepouštěl přikázání Pána Boha našeho!« Když pak v životě našem pokušení na nás doléhati budou, opět s Josefem egyptským volejme: »Kterak tedy mohu to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému?« V takovém zbožném živobytí zajisté nikdy nezhřešíme, ale vždy vůli Páně plniti budeme. Z té příčiny vám, kteří v hříchu se nalézáte, na srdce kladu, abyste se s Bohem ve svátosti pokání usmířili a způsobem takovým duši svou od hříchu očistili. My pak všichni, učinivše dobré předsevzetí, s důvěrností předstupme před Marianský trůn božské milosti a zhloubi srdce svého zkroušeně zvolejme: »Maria Panno, ty útočiště hříšníkův a královno bez poskvrny hříchu prvotního počatá, oroduj za nás a v nebesích u Syna svého se přimlouvej, abychom jedenkráte s tebou mohli v nebesích se sejíti a Syna tvého oslavovati. Amen.

P. *Bernard Brand*, O. S. A.

Neposkvrněné početí Panny Marie.

1. Když Hospodin vedl potomky arciotce Jakuba z Egypta do země zaslíbené, měl s nimi úmysl i ten, aby je vzdělal v národ sobě zvláště zasvěcený, aby v něm upravil půdu budoucímu Vykupiteli světa, jenž z tohoto národa vyjíti měl. Za tou příčinou nařídil Bůh lidu tomu na poušti, kterou je vedl, i zvláštní bohoslužbu, jež měla býti předobrazem oné vznešené bohoslužby, kterou by pak Vykupitel sám při věřících svých zavedl. Bůh nakázal tehdy dopodrobna, jak od vyvoleného lidu Zákona Starého uctíván býti si žádá, a sice skrze proroka svého Mojžíše. Středem bohoslužby starozákonní byla ale archa úmluvy, jež měla býti jako trůnem božím uprostřed lidu jeho.

A co to byla *archa úmluvy?*

Archa úmluvy byla zvláštní drahocenná truhla nebo-li skříň, o jejímž zřízení nařídil Bůh Mojžíšovi (Exod. 25) takto: Aby zhotovena byla z drahocenného dříví; zlatem obložena vnitř i zevnitř; na vrchu aby měla víko jako korunu ze zlata; a na tom víku aby klečeli obličeji k sobě dva cherubíni, křídly svými víko zastírající a jako trůn Bohu tvořící.

Do této skříně *archy* uloženy byly dvě kamenné desky, na kterých prstem božím vryto bylo desatero božích přikázání, čili

úmluva Boha s lidem vyvoleným; pročež i archa ta archou úmluvy nazvána byla

Poněvadž nebylo v lidu israelském umělců vhodných, kteříž by byli mohli archu dle vůle boží zhotoviti, vyvolil si Bůh sám k dílu tomu zvláštního mistra jménem Beseleela, jemuž udělil ducha moudrosti, rozumnosti a všelikého umění; a ten zhotovil archu dle nařízení Hospodinova tak, že se stala dílem ne tak lidí, jako spíše dílem samého Boha pro Boha samého.

2. Tato archa úmluvy v Zákoně Starém byla *předobrazem přeblahoslavené Panny Marie,* archy úmluvy Zákona Nového.

Maria Panna jest ale ještě daleko více archou úmluvy, než archa Zákona Starého, poněvadž neobsahovala jen kamenné desky Zákona, ale po devět měsíců v lůně svém, pod srdcem svým chovala Zákonodárce samého, druhou božskou osobu, Beránka božího Týž obětoval se pak za hříchy světa v oběti krvavé na Kalvarii a ustanovil památku na onu hroznou obět krvavou, jež se koná každodenně na tisíci místech rukou sluhů jeho při nejsvětější oběti mše svaté. Že z Panny Marie přijal Kristus Pán tělo své, jež bylo obětováno na Kalvarii a znova se obětuje na oltářích: proto, jako archa úmluvy Zákona Starého byla středem bohoslužby starozákonné, stala se Rodička boží jako základem bohoslužby novozákonné.

3. A proto také, jako Bůh v Zákoně Starém s podivuhodnou pečlivostí vypraviti dal archu úmluvy, tím podivuhodněji *zbudoval archu úmluvy Zákona Nového.*

Jen uvažme:

Pro archu Starého Zákona *nebylo vzoru;* proto Bůh sám naznačil, kterak zřízena býti měla. A tak ani přeblahoslavená Bohorodička neměla člověka sobě podobného. Nebo kdokoli rodí se z dítek Adamových na tento svět, přináší si i hřích jeho dědictvím na tento svět; všichni jsme v praotci svém spolu hřešili; jen přeblahoslavená Panna Maria byla samotná z tohoto zákona vyňata, ana bez hříchu prvopočátečného čili dědičného byla počata; čili od prvního počátku života svého v lůně matky své jako již napřed pro budoucí zásluhy Syna svého byla zázračně vykoupena a od veškeré pokazy hříchu prvotného uchráněna.

Archa Starého Zákona zrobena byla od *Beseleela,* jemuž k účeli tomu Bůh sám udělil ducha moudrosti, rozumnosti i všelikého umění, aby dílo veliké zhotoviti dovedl. Ale i rodiče blahoslavené Panny obdařil Bůh obzvláštními milostmi a neobyčejnou svatostí, ač na venek životem svým nevynikali. Písmo svaté ani jmen jich neuvádí, ale známe je z vypravování posvátných dějin církve. Jsou to svatý kněz starozákonní Joachim a manželka jeho Anna. Měli-li býti stromem, jehož ovocem byla Panna Maria, a poznává-li se výbornost stromu dle ovoce jeho, jak pravil Spasitel: pak svatí rodičové přeblahoslavené Panny ve svém skromném úkrytu musili žíti život přesvatý, obdařeni jsouce rozumností, moudrostí, pokorou a všelikou jinou dokonalostí.

Panna Maria také *dle zvláštního plánu* Hospodinova byla určena za Matku Messiáše, a sice již tehdy, když provinilí prarodiče musili opustiti ráj, a když Bůh prohlásil svůdci jich ďáblu: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou . . . onať potře hlavu tvou!«

Panna Maria jest také *vyvolenou nádobou* pro bohoslužbu a pro udílení milostí božích.

Archa úmluvy byla *nejvzácnější z bohoslužebných věcí* Zákona Starého, ježto byla trůnem Hospodina, jenž nad ní v podobě temného mraku přebýval. A podobně i přeblahoslavená Panna vyniká nade všechny anděle i svaté, ježto jest nádobou boží vyvolenou, nejvzácnějším tvorem Boha Otce, snoubenkou Ducha svatého, Matkou Bohočlověka Ježíše Krista, hodnou chvály, jaké se jí dostává v dnešním sv. čtení.

Židé *u archy úmluvy konali své oběti* krvavé i nekrvavé, *před ní sklíněli kolena svá*, spínali ruce své k modlitbě; mohlo se to zdáti jako modloslužba. Avšak kdo věděl, že při arše úmluvy sám Bůh tak velel činiti, neměl uctívání archy za modloslužbu, ale za pravou službu boží, poněvadž právě sklánění se při arše sám Bůh byl nakázal. A podobně se to má s velikou úctou katolických křesťanů k Matce boží. My ji vzýváme, před oltáři a obrazy jejími klekáme; ale ne proto, že ona jest člověk jako my, ale že sám Bůh učinil ji »milostí plnou« nádobou, jak ji anděl v dnešním evangeliu nazval; a že sám Bůh chce, abychom ji uctívali, poněvadž na přímluvu její skutečně nesčíslných milostí rozdílí; a sice nejen v Lúrdech, kde ona se prohlásila jakožto »Neposkvrněné početí«, ale i na bezpočetných místech jiných, jako u nás na Sv. Hoře, ve Staré Boleslavi, ve Filipsdorfu a t. d. A pravdou jest, že jako nikdo nedostane se k Bohu Otci, leč skrze jeho Syna: zase nikdo nedostane se k Bohu Synu, leč skrze jeho Matku!

A to majíce na zřeteli, neohlížejme se po tupičích úcty marianské, ale utíkejme se dětinně k Matce Pána Ježíše jako k matce vlastní; ona nám pomůže kajícně se připraviti, by Spasitel zavítal nyní rád do srdcí našich, bychom se mohli opravdu radovati z narození jeho na tento svět, a až nás Bůh z tohoto světa odvolá, abychom v náručí své přesvaté Matky uvedeni býti zasloužili i tam, kde bychom s božským Synem jejím u věčné lásce i blaženosti trvali. Amen.

Dr. *K. L. Řehák.*

Neděle III. adventní.

Jakými rouchy oděn jest kněz při mši sv.

»Aj, kteří se měkkým rouchem odívají,
v domích královských jsou.«
Math. 11, 8.

Na poušti blíže Jordánu kázal sv. Jan. Daleko široko ozýval se jeho hlas, hlásaje v širý kraj, že Spasitel již brzy přijde, aby vykoupil nebohý svět.

Sv. Jan byl oděn koží velbloudí, která zajisté byla nápadnou každému příchozímu, dávajíc mu na srozuměnou, že sv. hlasatel již pro svůj zevnějšek zasluhuje úctu. Nikoli k vůli svému pohodlí, ke své slávě zastával sv. úřad. »Kteří se měkkým rouchem odívají, v domích královských jsou!« Ale k vůli Bohu, pro Boha vedl život přísný na poušti sv. Křestitel.

Šat sv. Jana byl spolu napomenutím pro přítomné posluchače. Volal zajisté: »Odějte se také v roucho kající, sypte popel na hlavy své, čiňte pokání, — Pán, jejž čekáte, jest blízko!« — Ano, co jste přišli na poušť vidět? Vizte sv. Jana! Již jeho šat ukazuje, že zde nestojí obyčejný člověk. Zde stojí muž, jenž jest více nežli prorok, poněvadž co nejdříve ukáže prstem na Spasitele!

Milí přátelé. Zde ve chrámu Páně máme také svou poušť, svůj Jordán. Zde na místě božím čekáme také Vykupitele, jenž se nám objeví na oltáři při mši sv. pod prostou způsobou chleba a vína. Ustanoven jest k tomu zajisté kněz, aby nám při pozdvihování na Pána Ježíše ukázal slovy: »Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa!«

Ano, kněz jest sv. Janem na poušti, a proto též i jeho roucho při mši sv. není obyčejné, ale zvláštní, upomínajíc na jeho úřad a jsouc spolu napomenutím pro věřící lid. Roucha zvláštního při mši sv. užívá církev svatá již od dob apoštolských, a řídí se v tom zajisté již příkladem ze Starého zákona, kde Aronovi a jeho čeledi bylo přikázáno od Hospodina, jak se mají oblékati při obětech. Již pohané uznávali toho potřebu, aby kněží jejich nosili zvláštní roucho, tím spíše sluší na kněze Nového zákona, aby nechodil k oltáři v rouchu světa, ale v rouchu posvěceném. Není to roucho měkké, pohodlné, ale spíše podobá se rouchu svatého Jana na poušti, mocně volajíc na přítomné, a jsouc jim vážným napomenutím. Nuže, k čemu nás asi napomíná roucho mešní?

Pojednání.

a) Když kněz se obléká k oltáři, nejprve bere bílé, nevelké roucho, políbí je uprostřed a pouští přes hlavu na ramena, aby si zahalil krk. Při tom říká: »Polož, Pane, na hlavu mou přilbu spasení, abych přemohl útoky ďábelské!« Roucho toto nazývá se humerál čili náramenník a má knězi připomínati, aby se varoval při mši sv. všeliké roztržitosti. Spolu jest humerál vzpomínkou na Pána Ježíše. Dle Písma sv. v domě Kaifášově zastřeli vojáci obličej Spasitelův rouchem, když jej poličkovali, říkajíce: »Hádej, Kriste, kdo tě udeřil!« Zda spolu tedy humerál není vděčným napomenutím pro katolického křesťana jako hlas volajícího na poušti, aby si vzpomněl, co Pán pro něj zkusil, nežli ho vykoupil? Ať tedy s nábožnou myslí jest přítomen při mši sv., čekaje Pána Ježíše. Ať jaksi zahalí svoji tvář, vyhýbá se všeliké nepozornosti, dívaje se toužebně na oltář.

b) Když kněz oblékl humerál, bere na sebe dlouhé, řasné bílé roucho, které mu splývá až dolů a nazývá se alba. Při tom se modlí: »Učiň mě bílým, Pane, a očisti srdce mé, abych v krvi Beránkově obmyt jsa, požíval radostí věčných!« Když Pán Ježíš se proměnil před apoštoly na hoře Tábor, byla tvář jeho jako slunce, a roucho bílé jako sníh. Při poslední večeři rovněž měl Kristus Pán roucho bílé. Než i ve svém umučení podobným rouchem byl oděn náš Spasitel. V takové roucho oděl jej Herodes na potupu, když jej poslal nazpět k Pilátovi. Konečně kdo by nevzpomněl, že právě do bílého roucha bylo předrahé tělo vloženo od mužů nábožných, když složeno bylo s kříže a neseno do hrobu ve skále vytesaného?

Bílé roucho značí nevinnost, posvěcující milost, ve které byl Adam stvořen, kterou však hříchem ztratil. Kristus Pán svou smrtí na kříži právě pokolení lidskému milost posvěcující znovu vydobyl. A neznamená totéž roucho také při oltáři sv. nevinnost? neumírá znovu tajemně Pán Ježíš, aby nám nabízel znovu ztracené roucho nevinnosti?

Zda tudíž od oltáře nevolá ke katol. křesťanu boží hlas: »Alba, kterou vidíš na knězi, připomíná ti milost posvěcující, již jsi obdržel na křtu sv. Hleď, abys v tomto rouchu žil a také umřel, abys v tomto rouchu dán byl do hrobu. Jen tehdy bude se tvá tvář na věčnosti stkvíti jako tvář Pána Ježíše na hoře Tábor! Svět arci nyní nedbá na sv. nevinnost a směje se jí. Ty však nedbej na ten smích. Trp, jako Pán Ježíš trpěl u Herodesa. Každá potupa pro sv. náboženství jest penízem pro království nebeské.

c) Albu podpasuje si kněz provazem, jenž se nazývá cingulum. Při tom říká modlitbu: »Opásej mě, Pane, pásem čistoty a uhas v mém těle oheň zlé žádosti, aby zůstávala ve mně ctnost zdrželivosti a cudnosti!« Kdo vidí kněze takto opásaného, zajisté si mimovolně vzpomene na provazy, kterými spoután byl Pán Ježíš v době svého umučení. Také při poslední večeři náš Spasitel když omýval učedníkům nohy, měl roucho bílé a byl podpásán. Můžeme si vzpomenouti také na tomto místě na hrozné řemeny, jimiž Kristus Pán byl bičován.

Kdo jest svázán, pozbývá volnosti. Svět nabízí svobody až mnoho, ale svoboda tato není pravá, poněvadž vede k zahynutí. Proto lépe spoutati své náruživosti a hříchy, raději bičovati své žádosti, nežli ztratiti k vůli nim věčnou blaženost. Ano, chceš-li si uchovati bílé roucho nevinnosti, katol. křesťane, nedávej přílišné volnosti svému tělu, svou pozornost přivaž k budoucímu svému cíli tam za hrobem.

d) Když se kněz opásal cingulem, navléká na levou ruku ozdobné roucho, které se jmenuje manipul čili náručník. Líbá při tom kříž, který na něm jest ozdobně vyšit, a říká: »Ať jsem hoden, Pane, nositi náručník pláče a bolesti, abych s plesáním obdržel mzdu za práci svou.« — Manipul pamatuje nás na svatou Veroniku, když na cestě křížové podávala roucho své Pánu Ježíši. Za tuto lásku zůstavil jí Pán na rouchu obraz svého obličeje. —

Manipul jest odznak namáhání a práce. Druhdy zajisté byl mnohem delší nežli nyní, a kněz jej nosil přes levou ruku, aby při svém namáhání pastýřském utíral si pot. Nyní jest toliko rouchem ozdobným, napomínaje katolického křesťana: »Jak dobře jest v potu tváří pracovati pro Pána Ježíše. Kdo takto se přičiní, stonásobně bude odměněn. Hle, Veronika podala svůj šat a obdržela obraz Kristův na něm. Obětuj Pánu Ježíši své srdce, svůj život sem na oltář, a zajisté do tohoto srdce vryje on svoji podobu, svou milost. Za takovou obět zapomene na poklesky tvé. Manipul jest obraz pláče, obraz lítosti nad hříchy. A »blahoslaveni lkající, nebo potěšeni budou«.«

e) Po manipulu obléká kněz štolu. Druhdy byla štola dosti široké, ozdobné roucho, nyní jest to jen dlouhý pás, který knězi kolem krku splývá a svými koncí kříží se na prsou. Když kněz bere do rukou štolu, líbá v jejím středu sv. kříž a říká: »Navrať mi, Pane, roucho nesmrtelnosti, které jsem ztratil pádem praotce svého, abych, ač nehodně k tajemství tvému přistupuji, zasloužil si radosti věčné!« Štola může značiti také dlouhý řetěz, který Pánu Ježíši v jeho zajetí splýval kolem krku. Pro kněze jest štola znakem moci kněžské, a proto nosí ji vždy, kdykoli koná nějaký úkon církevní Co tedy bylo Pánu Ježíši poutem, knězi jest ozdobou, odznakem moci. Pán Ježíš zajisté umřel pro nás, podrobiv se vůli Otce, a právě tímto podrobením získal si moc a slávu. Ponížil sebe samého, a proto Otec ho oslavil. Ponižme se tudíž také před Bohem! Buďme služebníky pro Boha! Varujme se pýchy! Nosme rádi pouta pro svého Pána Ježíše! Pak okovy Kristovy budou naší ozdobou. Bůh zajisté se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou. Pokora, ponížení, trpělivost budiž ozdobou katolického křesťana!

f) Konečně obléká kněz drahocenné roucho svrchní, jež se jmenuje ornát. Říká při tom modlitbu: »Pane, jenž jsi řekl: Jho mé jest sladké, a břímě moje lehké — učiň, ať toto (roucho) tak nosím, abych si zasloužil milost tvou, amen!«

Ornát značí kříž, který Pán Ježíš přijal na ramena svá a nesl na horu Kalvarii. Proto na ornátě jest vyšit ozdobný kříž. Kněz kráčí také za Pánem Ježíšem na horu Kalvarii. Vždyť mše sv. děje se na památku oběti krvavé Nového zákona. Katolický křesťan zajisté vzpomene si při pohledu na ornát na svůj kříž životní, a umiňuje si, že jej také ponese trpělivě za Pánem Ježíšem. Šimon Cyrenský, ač nerad pomáhal Kristu Pánu, přece mnoho sobě zasloužil. Oč více zaslouží si katolický křesťan, když ponese kříž svůj z lásky k Pánu Bohu? Proto ornát značí lásku. Jako jest nejdrahocennějším mezi rouchy mešními, tak nejdrahocennější ze všech ctností jest láska. Ó, by tato láska prostupovala srdce naše po celý život náš!

Již tedy vidíme kněze přistrojeného k oltáři. Nikoli bezvýznamný jest jeho šat, ale mocně povzbuzuje katolického křesťana. Pamatuje nás na práci a umučení Pána Ježíše, na bolestné nástroje, jimiž jej svírala zloba lidská. Spolu pobádá, aby si člověk

milosti boží vážil, jí nepohrdal, aby zůstal Bohu věren až po tmavý hrob.

Volal sv. Jan: »Čiňte pokání!« A totéž volá kněz při oltáři. »Pán blízko jest!« ozývalo se na poušti. A totéž slyším při oběti nejsvětější. Ano, Pán jest blízko, při pozdvihování bude v rukou kněze. Nuže, křesťane, připrav duši svou. Nevolá tak člověk měkkým rouchem oděný, ale sluha boží, jehož celý zevnějšek jest jediným napomenutím. Amen. *Boh. Tomíček.*

Neděle III. adventní.

Jak člověk uznával svou vinu.

»Pán blízko jest«. Filip 4, 6.

Máme posvátnou dobu adventní. Čtyři neděle adventní připomínají nám dobu čtyř tisíc let před narozením Pána Ježíše. Jak případná tato doba. Advent slaví se v měsíci prosinci, kdy jest den nejkratší, skoro samá tma. To nám připomíná temnotu bludů pohanských a mrákotu celého světa. V adventě bývá zima a mráz; to nám uvádí na pamět chladnost srdcí lidských, v nichž nebylo žádné lásky, ale jen neupřímnost, nepřátelství, krvelačnost. Jak to vyhlíželo na světě, slyšeli jsme minulou neděli.

Dnes hodlám pozornost vaši obrátiti k jinému zjevu za časů předkřesťanských, totiž k té okolnosti, že všechen svět uznával roztržku, která se stala pro hřích mezi Bohem a lidmi, a potřebu smíru s Bohem. Promluvím dnes o obětech, které lidé za tím účelem přinášívali, aby Boha usmířili, čímž zároveň dokáži původ člověka od Boha a skutečnost prvotního hříchu. Slyšte mne tedy pozorně, když pro uhájení lidské důstojnosti mluviti budu ve jménu Páně. Bože, Duše sv., osvěť rozum náš.

Pojednání.

Hřích jest urážkou spravedlivého Boha. Aby se Bohu navrátila čest, jest potřebí zadostučinění, to jest dobrovolného, Bohu obětovaného skutku, který by byl tak veliký a cenný, aby usmířil vinu Bohu učiněné urážky, aby vyvážil povinnou čest, nebo kde není dostiučinění, tam nastoupiti musí trest.

Proto hledal člověk hříchem ztracený život dobrovolným obětováním sebe získati: bohoslužba všech národů ukazuje nám krvavé oběti, jimiž vinu usmířiti, vykoupení nabýti hleděli, »nebo duše těla v krvi jest . . . krev aby byla za očištění duše.« III. Mojž. 17, 11. Žádná událost není tak pravdivá, jako vědomí viny u starodávných národů, vědomí potřeby, ale spolu i nesnadnosti vykoupení. Proto byla obět podkladem všech náboženství; pád našich prarodičů, naděje na vykoupení vedly povahu lidskou k obětem. Pokud sahají dějiny do dávnověkosti v šedém starověku až po naše časy, na nejnižším stupni nevzdělanosti i v čas

nejvyššího rozkvětu lidského pokroku, u Indů i Azteků, při všeliké národní, náboženské a mravní různosti spatřujeme národy přepodivně sjednocené ve víře v moc a účinlivost oběti, která usmiřuje božství krví obětovaného; neboť »bez vylití krve nebývá odpuštění.« Žid. 9, 22. »Od počátku světa,« praví Eusebius (Demon. Christ. I., 10.), »poznávali praotcové lidstva, osvíceni Duchem božím, že jest potřebí ceny, to jest oběti veliké: k očištění od hříchů.« Nemajíce však nic výbornějšího a vzácnějšího, co by Bohu darovati mohli, nežli svou duši, obětovali místo ní život zvířat jakožto zastupitelskou obět. Slova »pověra«, předsudek,« kterými lichá nevěra tak daleko sáhlou, překvapující, veškerý život národů pronikající skutečnost vysvětliti sobě libuje, nevysvětlují ničeho. Nebo nikdy nebyl blud tak všeobecný a stálý po všechny věky věků, jak tuto vidíme; blud jest jen výjimkou, pravda pravidlem; blud jest toliko choroba, která jen jednotlivé národy uchvacuje, ale nikdy po celém oboru země se nerozšiřuje, a která svým časem pomíjí. Ale víra ve smíření skrze zastupitelskou obět nachází se všude a u všech národů; jest tedy zákonem lidstva, který buď v přirozenosti ducha jest založen, nebo pochází z nadpřirozeného zjevení — ale obojím způsobem vložil ho Bůh do duše lidské. »Decius,« vypravuje Tit. Livius (Řím. dějiny, VIII, 10.), »vydal se dobrovolně ve smírnou obět bohům rozhněvaným a obrátil všechny od bohů chystané na vlasť tresty na sebe sama.« Tato víra, jak ji několika slovy naznačil římský dějepisec, jest tak stará jako svět, a od prvotního hříchu nepochyboval o tom svět nikdy, že oběti zavírají v sobě tajemství božské spravedlnosti a milosti, že nevinný za vinníka dosti učiniti může, a že v krvi skrývá se moc smíru. Ba i z prostopášných pohanských obětních slavností prokmital cit, jevilo se hluboko v srdci zakotvené vědomí nehodnosti lidské, pročež měli své kněze. Jen čisté, svaté, t. j. bohům zasvěcené, pozemskosti prázdné osoby měly k bohům přistupovati a jménem nečistého lidu oběti přinášeti. Tak základní myšlenka od pradoby ani v pohanských obětech docela nezanikla.

Jasněji a určitěji vynikala obětní myšlenka i Israelitů, neboť byla »obrazem Budoucího«. Neposkvrněné obětní zvíře přinášel hříšník do předsíně chrámové; v něm měla mravní neposkvrněnost pravé oběti předobrazena býti. (III. Mojž. 22, 10—24.) Kladl ruce na obětní zvíře, přenášeje na ně své hříchy, a na den smíření nejvyšší kněz skládal všechny hříchy, viny i přestupky na hlavu kozelce. Po vzkládání rukou bylo zvíře zabito, neboť smrt je pokuta za hřích.

»Ale nemožno jest, aby krev býků a kozlů shladila hříchy.« Žid. 10. 4. Ani žid ani pohan nebloudili, vyjadřujíce obětí vědomí viny, vyznávajíce spolu, že propadl hříšník spravedlnosti boží a ztratil život, který obdržel od Boha, aby jeho vůli plnil; a toto vědomí viny, tento pocit potřebného vykoupení, tato důvěra v zastupitelské dostiučinění, tvoříc společný základ všech starobylých náboženských soustav, jest pravěkou, v lidstvu zakořenělou, a proto božskou pravdou. Bludným byl jen způsob, jakým pohan domníval

se konati smír, až i lidské oběti přinášeje. Pohané cítili duševní chorobu, tušili i lék, ale neznali ho. U židů byly oběti toliko obrazem oné veliké oběti na kříži, která měla poskvrněné navždy očistiti a věčnou spásu zjednati dobrovolnou obětí čistého, neposkvrněného Beránka, »svatého, nevinného, odděleného od hříšníků, a kterýž jest vyšší nad nebesa.« Řím. 7, 26.

Tak nebyly oběti nic jiného než hlasité, nikdy nepřerušené volání po smíru s Bohem, které ve všech končinách země, po všechna století k nebi pronikalo, svědčíc o vině lidského pokolení. Jak ale, máme-liž nakloniti sluchu svého nevěrcům, kteří by rádi upřeli původ člověka od Boha, když proti nim svědčí veškeré dějiny lidské? Dokud nám nepodají nic lepšího, než mlhavé domněnky, kterým snad ani nevěří, mluvíce jen tak, že jest to modou, necháme my si své přesvědčení.

Jiná jest otázka, jaké oběti bylo potřebí k dokonalému smíru mezi Bohem a lidmi. Pouhý člověk nemohl spasiti pokolení lidské. Nebo kdo jest tak nevinen, aby dobrovolnou obětí svého nevinného života smířil provinilce? »Nebo smysl a myšlení lidského srdce ke zlému nakloněna jsou od mladosti.« I. Mojž. 8, 21. »Všichni se odchýlili, spolu neužiteční učiněni jsou: není, kdo by činil dobré, není ani jednoho.« Žalm 53, 4. »Židé i Řekové (pohané) všickni jsou pod hříchem.« Řím. 3, 9. Toliko Bůh jest bez hříchu. Od pádu Adamova celé jeho pokolení jest ve hříchu; proto všeliká oběť, jsouc poskvrněna, nemá ceny před Bohem. Člověk nemohl vykoupiti, maje sám potřebu vykoupení. Není-li s to člověk, tím méně může spasiti krev býků a kozlů.

Ještě patrněji jeví se nemožnost vykoupení skrze člověka, uvážíme-li velikost hříchu. Vyšší než celý svět a vznešenější, než tisíc světů jest sv. vůle Boží. A hříchem jsme proti této sv. vůli Boží se vzepřeli, proto jest naše vina nesmírná, která více váží, než celý svět. I musí býti něco většího, než celý svět, co by Boha usmířilo. Ano, v hříchu leží přímo nekonečná vina. Nebo velikost a vina urážky rovná se velikosti a vznešenosti uraženého, cena pak dostiučinění určuje se hodností osoby, která dostiučinění podává. Mnohem větší vina jest uraziti krále, než služebníka, ale mnohem více váží dostiučinění královo, než služebníkovo. Má-li býti přiměřený poměr mezi urážkou a dostiučiněním, musí dostiučinitel roven býti uraženému. Urážku neskončeného, která se stala Bohu hříchem, nemůže tedy žádný smrtelník, ba ani anděl smířiti, protože mezi Tvůrcem a tvorem jest nesmírný rozdíl.

Jak tedy mohlo se lidem dostati vykoupení? Vykoupiti mohl svět toliko ten, kdo jest tak veliký jako sám uražený Bůh. »Nehledej bratra,« praví Basilius, In Ps. 48., »který by tě vykoupil, nýbrž kdo tvou přirozenost daleko převyšuje, Boha-člověka, Ježíše Krista, on jediný může dosti učiniti za všecky.« — Jen Bůh-člověk mohl nás vykoupiti; toliko jako Bůh mohl přemoci smrt, toliko jako člověk mohl se vydati na smrt.

Na věky nedovede sluha dáti slušnou náhradu za čest, kterou věčnému Pánu všech králův uloupil; jen skrze rovného a sourod-

ného může se mu dostati dokonalé spravedlnosti. »To pak všecko je z Boha, kterýž smířil nás s sebou skrze Krista.« II. Kor. 5, 18. Tu máme odpověď na otázku: Proč Bůh stal se člověkem. Ovšem nedovedeme tajemství vtělení Syna božího dokonale pochopiti, nebo kdo poznal smysl Páně anebo kdo rádcem jeho byl?

Stalo se. Syn boží viděl blouditi syny lidské po suché, kamenité poušti Bohu odcizeného života, klesající pod břemenem těžké viny. Lidstvo podobalo se nemocnému, vlastními hříchy ubitému, z tisíce ran krvácejícímu a vedle cesty poraženému. Kněží a levité šli kolem, ale neuzdravili ho, t. j. zakladatelé rozličných náboženství a mudrcové světa chtěli ho vyléčiti, ale nedovedli. Kdož změří bídu hříchů, úzkost svědomí na zemi od počátku mezi milliony millionů synů lidských, kteří marně toužili po Vykupiteli, »anděli zákona«, Malach. 3, 1., který by přetrženou pásku opět spojil, pokoj boží opět zjednal? Kdo spočítá bídu a strast, co jí bylo přetrpěno na zemi od pádu Adamova, slze, co jich bylo vyplakáno, prameny hořkosti, bolu, nouze a strádání, kterými lidstvo bylo napájeno od prvotného hříchu? Vše to viděl nebeský Samaritán a hlas jeho ozval se: »Aj, jdu!« Žid. 10, 7. Přišel smazat zápis úsudku, kterýž byl proti nám, kterýž nám byl odporný, i vzal jej z prostřed, přibiv jej na kříži.« Kolos. 2, 14. On roztrhl smlouvu naši se smrtí, »v němžto máme vykoupení skrze smrt jeho, odpuštění hříchu.« Efes. 1, 7. Ježíš Kristus přinesl dobrolíbeznou obět a svou poslušností až k smrti učinil hojně zadost svatosti a spravedlnosti Otcově.

Tak jest nám Kristus od Boha učiněn moudrostí, i spravedlností, i posvěcením, i vykoupením 1. Kor. 1, 30; vykoupil nás od moci hříchu, a proto i od moci otce hříchu, od věčné smrti; smířil nás opět s Otcem, poněvadž jsme byli nepřátelé jeho, založil Nový zákon v své krvi, a tak otevřel bránu nebeskou, takže nyní máme naději vejíti do svatyně boží skrze krev jeho. Žid. 10, 19. — Sněm Trid., sezení V., can. 5. »Trojnásobná byla lidská bída,« píše sv. Bernard, »při narození, v životě, v smrti; hřích při narození, převrácenost v životě, nebezpečí v smrti. Tu přišel Kristus a zhojil tu trojí bídu; jeho narození očistilo naše hříšné narození, jeho život napravil naši převrácenost, jeho smrt přemohla naši smrt.« Již vtělení Syna božího způsobilo společenství mezi Bohem a lidmi, jím stal se naším prostředníkem.

Od prvního okamžiku svého vtělení počal působiti naše smíření, jsa poslušen Otce až k smrti kříže. »Bůh byl v Kristu,« dí apoštol, »a usmířil svět s sebou.« Proto »vykoupeni jsme ne pomíjejícím stříbrem a zlatem, nýbrž předrahou krví neposkvrněného Beránka.« I Petr. 1, 18.

S Golgaty rozlilo se světlo po veškerém světě a osvítilo až nejstarší pravěk. Nyní pochopujeme tajemství obětí, které se jeví v dějinách jakožto vznešená svatina u všech národů, uprostřed všech zmatků, a jichž tajemný význam jako veliká, důmyslná záhada poutal k sobě lidstvo, ač nedovedlo ji rozluštiti. Bylyť všeliké oběti toliko obrazem a stínem oné veliké, věčné oběti nejvyššího Kněze, jenž

přijíti měl a smířiti vinu všech, byly prorockým hlasem a utěšeným hlasatelem toho, jenž od prvotného hříchu volal: »Aj, jdu; abych činil, Bože, vůli tvou.« Žid. 10, 9. Nyní pochopujeme, proč lidstvo doufalo obětí dosíci vykoupení, proč svět dávno před výrokem sv. Pavla nosil v srdci víru, že »bez vylití krve nebývá odpuštění hříchů«, Žid. 9, 22; proč k oběti určená zvířata musila býti čista; proč bludným, ovšem pravdu jen tušícím způsobem i lidské oběti se přinášely. Kříž na Golgatě rozluštil všecky ty tajemné záhady, obět Kristova vysvětluje pravíru člověčenstva.

Tak jsem vám, drazí přátelé, s pomocí boží vysvětlil, že všickni lidé všech časů, jakkoli jinak vězeli v bludech pohanských, měli hluboko v srdci založenou víru, že člověk hříchem odpadl od Boha, a že jest potřebí oběti na vykoupení, čili že všichni lidé pocházejí od Adama, který v ráji zhřešil, a že Bůh slíbil Vykupitele. Poněvadž člověk pochází z ráje, toužili lidé od pravěku po ráji; kdyby člověk pocházel ze zvířete, třeba z opa, netoužil by po tom, čeho nikdy nebylo, nýbrž toužil by po věcech zvířecích, po pustých lesích.

Poznali jsme též, že nikdo nemohl nás vykoupiti, leda Bůh sám, že tedy Ježíš Kristus jest pravý Bůh.

Rovněž tak poznali jsme, proč Bůh neposlal Vykupitele hned, nýbrž teprv za 4000 let, když ho bylo svrchovaně potřebí.

Nuže, milí křesťané, nyní víte, na jak pevných základech spočívá víra naše; važte si toho drahého pokladu, nedávejte ryzí zlato za mizerné pozlátko, nezastírejte se před jasným sluncem pravdy, honíce se za bludičkami nepravé osvěty; stůjte pevně, majíce bedra svá podpásaná pravdou. Pán blízko jest. Amen.

Ant. Siříček.

Neděle IV. adventní.

Ranní výklad.

»A všeliké tělo uzří spasení boží.«
Luk. 3, 6.

Exordium.

Božský Spasitel náš, Kristus Ježíš, nenarodil se na svět jen pro svůj národ, pro svůj věk a pro tehdejší lid, nýbrž pro všecky lidi všech časů, jak prorok Isaiáš oznamuje, řka: »A všeliké tělo (t. j. každý člověk toho hodný) uzří spasení boží.« Co se stalo kdysi v Betlémě viditelně a tělesně, totéž má se v nás, v srdci našem duchovně a neviditelně opakovati. Kristus se má v nás jako vtěliti a naroditi. »Nenarodí-li se kdo znovu z Ducha svatého,« dí on sám, »nevejde do království božího. Zůstaňtež ve mně, a já ve vás! Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu, tak ani vy, leč zůstanete li ve mně.«

Kristus Ježíš musí tedy v srdce naše s milostí svou sestoupiti, v něm přebývati, je říditi sílíti, spravovati, těšiti, osvěcovati, posvěcovati, oblažovati. Má-li ale tak učiniti, musíme i ze své

strany vstříc mu jíti, a cestu do srdcí svých mu připraviti. Však ale, tážete se, co pak mám, kterak pak mám Pánu a Spasiteli svému cestu připraviti? Oznamuje nám to sv. Jan Křtitel, an dí: »Každé údolí bude vyplněno, každá hora a pahrbek bude ponížen: a místa křivá budou vzpřímena a ostrá budou cestami rovnými.«

Pojednání.

Má-li božský Spasitel v srdce naše se svými milostmi a duchovními poklady se uhostiti, musíme mu srdce to dříve náležitě připraviti a to:

1. Údolí srdce svého vyplniti. »Každé údolí buď vyplněno,« volá svatý Jan. A jaké to údolí, — tážete se. Údolí znamená v duchovním smyslu asi tolik, co duchovní lenost, co nedostatek víry a lásky, co netečnost u věcech Boha a spasení se týkajících, co vlažnost a studenost v náboženství. Jsou lidé, kterým věci boží pranic na srdci neleží, jimž Bohu dávati, což božího jest, tou nejmenší a nejposlednější bývá starostí, lidé, jimž velmi málo nebo snad nic na tom nesejde, přišel-li Spasitel anebo ne — lidé k pravdě boží zúplna lhostejní a po spravedlnosti a svatosti pranic netoužící; jsou lidé duchovně líní, kteří své nebe hledají pouze na zemi, a svou blaženost jedině v tom, což jich tělo těší, kteří jen po rozkoších světských neustále se honí, o to ale nedbají, kde a jak by duše jejich pravdy a milosti boží nalezla, kteří pro nepatrný zisk dalekou cestu váží, však aby na duši získali, obtížno jim jíti do chrámu božího, kteří by celé dny kratochvíle poslouchali, ale vážné slovo boží ani hodinku slyšeti s to nejsou. Ach! Toto vše a ještě jiné mnohé věci dostatečně svědčí, že takovým do světa, abych tak řekl, zahrabaným lidem vyšší, duchovní věci, záležitosti království božího že jim málo na srdci leží, že v něm hluboké údolí vlažnosti a netečnosti, pro které Spasitel k nim přijíti nemůže; neboť on jest horlitelem o čest a slávu Otce svého nebeského, onť je horlitelem o všecko, cožkoliv je pravé, dobré a spasitelné, a kde není horlivosti, tam pravda jeho nepůsobí, tam ctnost a spravedlnost místa nemá; zkrátka, tam nemůže Kristus býti Spasitelem. »Poněvadž jsi vlažný a nejsi studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých,« dí Pán ve Zjevení sv. Jana.

Nuže hleďme tedy horlivou a vroucí duší cestu připraviti Pánu svému.

Má-li božský Spasitel v srdce naše se svými milostmi a duchovními poklady se uhostiti, musí

2. každá hora a pahrbek v srdci našem býti ponížen. A což jsou to asi za hory, které vadí a brání Spasiteli božskému, aby vešel v srdce naše a obohatil je potřebnými mu milostmi? Jest to, nejmilejší, nadutost a vysokomyslnost ducha, pýcha rozumu a zpupnost hříšného srdce. Je to ona pošetilá domýšlivost člověka o sobě, že sám sebou, bez veškeré pomoci boží spasen býti může a bude; je to samosvojnost, kde člověk pohrdaje Bohem a milostí

jeho, sám svůj chce býti, sám svůj totiž rádce, sám svůj vůdce, sám svůj spasitel, sám svůj učitel, sám svůj pán, zkrátka sám svůj bůžek; je to ono nesmyslné přeceňování svých povrchně jenom dobrých skutků, kde člověk v jakous takous spravedlnost svou přílišně a snad jedině doufá, jako onen chlubný a honosný Fariseus v evangeliu, v sebe doufající a publikánem pohrdající, je to on a vysokomyslnost osvícenců v učenců světských, kteráž se domnívá, že má sama dosti rozumu i soudnosti, a tudíž světla víry, světla náboženství a pravdy nepotřebuje; je to ona pýcha srdce, kdežto člověk jsa pln hříchů, vad, poklesků a nedokonalostí, přece sám u sebe za dosti hodného, spravedlivého a svatého se považuje, v zaslepenosti své svou duchovní nahotu, svou hříšnost a bídu nepoznává a tudíž po žádném ze hříchů vysvobození, po žádném pokání netouží; jest to ono pyšné na sebe spoléhání a ve svou vlastní rozumnost a sílu důvěřování, když se člověk domnívá, že je sám sebou dosti silný k odpírání zlému, dosti statečný k plnění všeliké ctnosti, a proto nikdy za milost boží neprosí, se nemodlí, přispění Spasitelova žádostiv není. Ó, kde takováto pýcha vězí v srdci lidském, tam nemá Pán přístupu, neb jest pokorný; neb jen pokorným a lidem skroušeného srdce dává milost svou. Protož uznejme mdlobu a nedostatečnost, uznejme duchovní bídu a neduživost, odvalmež horu pýchy duchovní, ponižujme se před Pánem, pokorně vyznávajíce hříchy své, a

3. Posléze musíme také křivé věci učiniti přímými a ostré rovnými. A tážete se, které jsou tyto křivé cesty v duchovním smyslu? Jest to všeliká neupřímnost a lichost srdce, když to člověk ani s Bohem, ani sám s sebou a se spasením duše své opravdu a upřímně nemyslí: jest to ona přetvářenost a pokrytectví, když člověk jen na oko hodným a nábožným, poctivým a spravedlivým se tváří a zdáti chce, v srdci ale jest bezbožným a nešlechetnosti oddaným, jakož na fariseích spatřujeme; je to ona faleš, lstivost a šalebnost, když bližního svého klameme, podvádíme, jemu ukřivďujeme, jej okrádáme, s ním úskočně a lstivě jednáme. Takové křivé cesty Pán a Spasitel nanejvýš nenávidí. Vždyť sám pravil: »Buďte bezelstní jako holubice. Nebudete-li jako maličtí....«

Napřímiti musíš tedy křivolaké cesty, t. j. vynasnažiti se o to, abys nespravedlnost a všelikou bližnímu spáchanou křivdu a škodu, všeliké bezpráví napravil, nahradil, dle zákona božího vyrovnal, v upřímnosti srdce s každým jednal, přímou cestou, která k Bohu vede, kráčeti volil, a tak Pán k tobě přijde!

Ale na tom není dosti.

Máli božský Spasitel v srdce naše se svými milostmi a duchovními poklady se uhostiti, musíme konečně i »ostré, drsnaté cesty narovnati«. Ostrým a drsným vyrozumívá se všeliká bližního nenávist, všechen hněv, zášti, kyselost a mstivost, všecky sváry a různice, všecka nevlídnost, hořkost a trpkost ducha, všecka neúslužnost a neochotnost, všecka nepřívětivost v řeči,

v jednání a obcování s bližním. Vše to, jakožto vlídnému a tichému Spasiteli nemilé a odporné budiž odstraněno, vyhoštěno a odklizeno ze srdcí našich, neb dí: »Blahoslavení tiší a pokojní...«

Epilog.

Vědouce již, co to je, spraviti cesty Páně, nemeškejte tak učiniti, a pak uzříte i vy spasení boží. Spasitel se ubostí v srdcích vašich, pravda jeho osvítí vás, a duši vaši naplní moudrostí nebeskou; milost jeho posilní vás, abyste rádi a ochotně zákon Páně plnili, a pokoj jeho vstoupí do srdcí vašich a naplní se blažeností, jakouž svět a žádná rozkoš jeho dáti nemůže. I naleznete v Kristu spasení své. Amen.

Jan Götschner.

Neděle IV. adventní.

Touha po Messiáši.

»Uzří všeliké tělo spasení boží.«
Luk. 3, 6.

V čase adventním konají se dříve než obyčejně, ještě před úsvitem, za tmy mše svaté Rorate, čímž se značí smutný věk pokolení lidského, pokud mu narozením Kristovým nevzešlo světlo úplného zjevení božího a blahé naděje blízkého vykoupení — Jméno pak Rorate pochodí odtud, že se čítá mše svatá ke cti a chvále Rodičky boží, Marie Panny, která tímže slovem počíná v následující propovědi z Isaiáše proroka: »Rosu dejte (rorate) nebesa s hůry a oblakové dštěte Spravedlivého...«, při čemž Boha prositi máme, aby příští Ježíšovo na tento svět prospělo duším našim tak, jako jemná rosa a tichý déšť prospívá plodinám země.

»Rosu dejte nebesa,« tak volali všichni pravověrní Starého zákona, ano přiblížil se čas, kdy nejen židé, ale i pohané uznávali, že již naplnila se všeliká proroctví o příští Messiášově; že blízko jest vykoupení světa. A měli dobrou příčinu tak doufati. — I ukáži dnes láskám vašim tuto příčinu, že jen tenkrát mohl přijíti Messiáš a nikdy jindy. Pomoziž nám Bůh!

Pojednání.

Ani dřív nemohl přijíti, aniž více přijíti může pravý Messiáš, než jak proroci předpovídali, poněvadž jediné na Pánu Ježíši vyplnilo se vše, co kdy bylo o Vykupiteli prorokováno. Pominuvše proroctví o životě, utrpení, smrti a oslavení Messiášově, omezíme se jen výroky proroků, kteří předpovídali čas jeho narození.

a) Prorok Daniel prosil v zajetí babylonském Boha za milost pro lid israelský, tu zjevil se mu anděl Gabriel a zvěstoval mu, že »po sedmdesáti týdnech skoná se přestoupení a konec vezme hřích, shlazena bude nepravost a přivedena bude spravedl-

nost věčná, a naplní se vidění i proroctví, a pomazán bude Svatý svatých . . .« Daniel 9, 24—27. Není žádné pochybnosti, že tato slova odnášejí se jediné na vykoupení Kristovo, neboť výslovně jmenuje se tu v dalších slovech prorockých »Kristus vévoda«. Taktéž srovnává se v tom všechen svět, že na tomto místě slovo »týden« znamená nikoli týž den po sedmi dnech, nýbrž týž rok po sedmi letech, čili týrok, tedy sedmdesát týchroků čili sedmdesátkrát sedm roků, t. j. 490 roků. Takový způsob počítání byl u židů obvyklým, jak vidíme v III. knize Mojžíšově (25, 8), kdež stojí: »Sečteš také sobě sedm téhodnů let (týchlet), to jest sedmkrát sedm, ježto spolu činí čtyřiceti devět let.« Jako týden má sedm dní, tak má týrok (hebrejsky ševnah) sedm roků, tedy 70 týchroků jest 490 roků. Dle udání andělova má se počítati oněch sedmdesát týchroků »od vyjití řeči (dovolení), aby zase vzdělán byl Jerusalem«; a z obecného letopočtu vychází skutečně na jevo, že od oné doby až k smrti Kristově uplynulo právě 490 roků bez $3^1/_2$. Tak vyplnilo se úplně Danielovo proroctví, neboť dle něho měl Kristus, nikoli na konci, nýbrž prostřed sedmdesátého téhoroku zemříti. To mu zjevil anděl slovy: »Utvrdí pak smlouvou mnohým v jednom témdni: a v polovici téhodne (t. j. téhoroku) přestane obět a obětování.« »V jednom témdni,« t. j. v sedmdesátém utvrdí Kristus smlouvu (novou), a »v polovici« posledního téhodne ji svou smrtí na kříži zpečetí, pročež přestanou jiné oběti, jelikož byly jen obrazem oběti Kristovy. Proto také roztrhla se při smrti Kristově opona chrámová od shora až dolů ve dví, Mat. 28, 51, a zevnitř chrámu ozývaly se strašné hlasy: »Pryč! pryč! Vyjděme odtud!« Jos. Flav. de bello jud. 6, 31. Tacit hist. 5, 13.

Ať by snad někdo tento výpočet chtěl upírati, přece hlavní věc zůstává v platnosti: »Kristus bude zabit« před zbořením Jerusaléma a chrámu, »a bude ohavnost zpuštění, a až do skonání bude trvati ohavnost a zpuštění.« To se vyplnilo na Kristu a nemůže se na nikom již vyplniti, protože Jerusalem a chrám byl zbořen.

b) Před smrtí svou povolal k sobě Jakub syny své. Mezi jiným pravil Júdovi v prorockém zanícení: »Nebude odňata berla od Júdy, a kníže s beder jeho, dokavadž nepřijde, který má poslán býti, a on bude očekávání národů.« I. Mojž. 49, 10. — Dle těchto prorockých slov měl Messiáš přijíti, až Júda, ztrativ berlu či žezlo, nebude míti vlastní vlády, nebude vykonávati státní moci. To dle svědectví dějepisu vyplnilo se při narození Ježíše Krista. Od Jakobovy smrti neodstoupilo žezlo nikdy nadobro od kmene Júdova. Nejen za doby králův, které sám Hospodin volil z pokolení Júdova, ale i v babylonském zajetí, které ostatně ani dlouho netrvalo, vykonávali mužové z tohoto pokolení bez všelikého odporu právo nad životem i smrtí, v čemž vlastně vrchní pravomoc záleží. Příběh o Susaně, k smrti odsouzené, jest toho důkazem. Daniel 13. Po návratu z Babylonu, jmenovitě za času Makkabejských, spravovala hlavně z potomků Júdových volená rada (sy-

nedrium) nejvyšší státní záležitosti. Lstivý Idumejčík, Herodes Antipas, strhl konečně podporou mocných Římanů vrchní moc na sebe a vykonával právo nad životem i smrtí s neslýchanou libovůlí, anoť bylo pokolení Júdovu odebráno, jak sami židé doznávali: »Nám nesluší zabiti žádného!« Jan 18, 31. Právě toho času, na konci panování krále Herodesa, kdy pokolení Júdovo vrchní moc navždy ztratilo, narodil se Pán Ježíš. Proto »slyšeti bylo jednoho dne křik: Běda nám! Běda nám! Berla odstoupila od Júdy!« Tak svědčí sám židovský talmud.

c) Prorok Aggeus 2, 7—10, těší židy, kteří, viděvše prvotní chrám, trpce plakali; protože za Zorobabele obnovený Šalomounovu chrámu nádherou a krásou daleko se nevyrovnával. Praví, že Messiáš svým příchodem tento druhý chrám oslaví více, než slávy měl první. »Ještě jedno maličko jest, a já pohnu nebem a zemí, a mořem i suchem. A pohnu všemi národy, a *přijde Žádoucí všechněm národům.* A naplním dům tento slávou, praví Hospodin zástupů . . . Veliká bude sláva domu tohoto posledního více nežli prvního.« — A zajisté, Messiáš přišel a objevil se v druhém novém chrámě.

Protož nedivme se, že Messiáš přišel právě v tu dobu, kdy všeobecně od židů i pohanů toužebně byl očekáván.

Uplynuly 4000 let od stvoření světa, naplnila se proroctví o příští Vykupitele. S toužebností očekávali židé, i mezi pohany rozšířeno bylo mínění, že z Judska povstane veliký Panovník. Jakkoli pobloužení rozumu a zvrhlost srdce během 4000 roků nebeský pramen prazjevení u mnohých národů zakalily, vždy a všude nacházíme přece, jak jsme v předešlé řeči slyšeli, vědomí těžké viny, kterou se člověčenstvo před nepamětí samo ze stavu velikého štěstí a blažené nevinnosti do nejhlubší tělesné i duševní bídy uvrhlo, jakož i pověst o budoucím nebeském Vysvoboditeli, který mocnou pravicí zlomí železný (tvrdý) věk a přivede bývalý zlatý.

Nikdy však nebylo toto očekávání mezi židy i pohany živější, nikdy neozývalo se volání po Spasiteli tak hlasitě, jako nyní, kdy v ráji daný slib skutečně měl se naplniti. Překvapeni viděli židé berlu od Júdy odstouplou a Danielem naznačených 70 týchroků ke konci se chýliti. Nedaleka jest hodina, uvažovali věřící židé, kdy v ráji zaslíbený a proroky předpovídaný Spasitel světa přijíti má. Nábožný Simeon byl již stařec nad hrobem, a přece doufal ještě spatřiti Spasitele. Tak byli židé o nastávajícím Spasiteli přesvědčeni. Když Jan Křtitel vystoupil »v duchu a moci Eliášově, myslili všichni v srdcích svých, není-li on snad Kristus«, Luk. 3, 15, a židé Jerusalemští poslali dokonce kněží a levity, aby se ho otázali: »Ty, kdo jsi?« není li snad Kristus. Jan 1, 20. Že taková domněnka povstala mezi židy, dokazuje patrně, že tenkrát dobře si vykládali Daniele i jiné proroky, neboť za dřívějších časů nikdy jim nepřišlo na mysl, proroka sebe světějšího a divotvornějšího pokládati za Messiáše.

Že i pohané tenkrát očekávali Vykupitele, jest vůbec, i od nepřátel křesťanství uznanou pravdou. Svobodomyslník Volney

(† 1820), jemuž rozsáhlé vědomosti ve starožitnostech nedá se upříti, praví ve svém spise (Die Ruinen, Kap. 22): »Svatá podání a bájeslovné pověsti nejdávnějších dob rozšířily po celé Asii zvěst o velikém Prostředníku, Soudci, který jakožto Král, Bůh, Vydobytel a Zákonodárce zlatý věk na zemi obnoví, ji moci zlého ducha zbaví a lidem zas království dobra, pokoj a blaženost přinese.« Pohanští spisovatelé, Tacitus a Suatonius, kteří v prvním století křesťanském živi byli, naznačují dokonce Judsko, z něhož má povstati Vládce světa. Ba i sám Voltaire (Příl. k všeob. dějepisu) přiznává se podivuhodně: »Od nepamětných časů platila u Indů i Číňanů zásada, že Mudrc přijde od západu, Evropa zase tvrdila, že Mudrc přijde od východu.« V pravdě vyslal čínský císař r. 65 po Kristově narození dva velmože své říše na západ, aby se doptávali na Svatého a jeho zákon. Známost o budoucím Vykupiteli dostala se mezi pohany dílem skrze židy a jejich Písma, dílem zakořeněna byla v předvěkém podání čili tak řečeném Sibyllinném proroctví. Doklad toho podává čtvrtý zpěv (ekloga) římského básníka Virgila, odvolávajícího se na kumajskou Sibyllu, kdež třicet roků před narozením Kristovým opěvuje příchod nebeského Zrozence a návrat zlatého věku: »Již přiblížil se poslední věk kumajského zpěvu (t. j. kumajskou Sibyllou předpovídaný věk): znovu počne veliká řada věků. Již vrací se bohyně práva, již vrací se zlatý věk: již poslán bude zrozenec s výšin nebeských . . . za jeho panování zničeny budou stopy naší viny, vykoupena bude země od věčné kletby. On obdrží božský život a v pokoji spravovati bude okršlek země . . .«

Je-li tomu tak, proč pak spíše uvěřili pohané v Pána Ježíše, nežli národ vyvolený? Proč nejednou vyznal Spasitel: »Zajisté pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli. Pravím pak vám, že přijdou mnozí od východu i od západu, a stoliti budou s Abrahamem a Isákem a Jakobem v království nebeském: synové pak království vyvrženi budou do temnosti zevnitřní.« Mat. 8, 10—12. — Věděliť tenkráte židé předobře, že přiblížila se chvíle, kdy dle proroctví měl dávno očekávaný Messiáš přijíti. S vřelou touhou očekávali ho kněží i lid, ale jejich naděje nesla se s nepatrnými výjimkami toliko k věcem pozemským. Očekávali mocného krále, který s velikou slávou a nádherou vystoupí, v čele mocného vojska nenáviděné pohanské Římany podmaní a novou světovou říši založí, v níž bohatství všech národů, stříbra a zlata, synům Abrahamovým v hojnosti se dostane. Toto pozemské smýšlení bylo hlavní příčinou, proč Spasitel od svých nebyl přijat, Jan 1, 11; ubozí styděli se a stydí se, bohužel, posud za ukřižovaného Ježíše, svého Vykupitele. Kéž by alespoň nebylo křesťanů, kteří se zaslepenými židy stydí se za kříž a Ukřižovaného!

Tak tedy, nejmilejší, ukončuji dnes svatoadventní rozjímání. Ukázal jsem vám, že netoliko sv. Písmo, ale i podání všech pravěkých národů souhlasně poučuje nás o původu pokolení lidského z prarodičů Adama a Evy a o prvotním hříchu v ráji. Spolu upozornil jsem vás, jak pošetilo jest, přijímati mlhavé domněnky

o jinakém původu člověka za berný peníz, protože domněnka není ještě vědeckou pravdou.

Dále zvěděli jsme, že pokolení lidské čím dál, více bloudilo a do neřestí i zdivočilosti klesalo, takže by bylo vyhynulo, kdyby byl Bůh v nejhorší chvíli se nesmiloval a neposlal Vykupitele; čímž jsme zároveň vyvrátili domněnku, že by se bylo lidstvo ze zvířecího jakéhosi stavu povznášelo až k nynější dokonalosti. Dělo se právě naopak.

Přesvědčili jsme se také z dějin, že lidé všech časů od pravěků, jakkoli jinak pobloudili, přece měli tušení o bývalém blaženém stavu a vědomí kletby boží, která se dá usmířiti obětí, čímž vyšlo na jevo, že ve tvář bije všechny starověké dějiny, kdo jinak soudí o původu člověka, i že mluví proti pravé přirozenosti lidské.

Posléza viděli jsme, jak veškeren svět, židé i pohané, očekávali zaslíbeného a proroky předpovídaného Messiáše, z čehož jsme seznali, že Messiáš, Ježíš Kristus, skutečně již přišel a že vícekráte přijíti nemůže. Protož máme se modliti za zaslepené židy, aby Bůh sňal bělmo s očí jejich, aby poznali, že v žádném jiném není spasení, jediné ve jméně Ježíše.

Rozmilí přátelé, vy jste v uplynulém čase adventním chvátávali na rorátní služby boží, volajíce s pravověrnými Starého zákona: »Rosu dejte oblakové, pršte Spravedlivého!«

Za několik dní budeme slaviti přeradostnou památku narození Syna božího. Připravte cestu Páně, připravte si své srdce, aby nově narozený Spasitel do něho zavítal a přinesl vám zdraví, požehnání, milost; pak ale jednou aby vás přijal do stanů věčných. Amen.

Ant. Sirůček.

Hod Boží vánoční.

»Kolikož pak koli přijali ho, dal jim moc syny božími býti.« Jan 1, 12.

Veliký učitel církevní sv. Ambrož vykládaje o tajemství vtělení božího činí sobě otázku, proč ráčil Syn boží vzíti na sebe lidskou přirozenost? I odpovídá, že jedině proto, aby člověka, kterýž byl zhřešil, vykoupil a spasil. Pravdu tu hlásá církev naše katolická téměř denně po všem světě, kdykoliv při nejsv. Oběti vyznává: »Kterýžto pro nás lidi a pro naše spasení s nebe sestoupil a vtělil se od Ducha svatého z Marie Panny a člověkem se stal.«

Předobrotivý štědrý a milostivý Stvořitel ozdobil prvního člověka, svého miláčka mezi tvory, vedle mnohých předností přirozených též posvěcující milostí — darem to nade vše pomyšlení vzácným, kterýmž měl býti člověk »účastným přirozenosti božské«, dítkem božím, dědicem statků nebeských. 2. Petr 1, 4. Ó, kdož pochopí celý smysl těchto slov! Vskutku, málo menším andělův učinil jej Bůh!

Ale první člověk odvrátiv se hříchem od nejmilostivějšího Stvořitele svého, pozbyl této nadpřirozené důstojnosti, krásy a sva-

tosti, a to nejen pro sebe, nýbrž i pro veškeré potomstvo svoje. Lidstvo hříchem porušené a s výše povolání svého do hluboké propasti skleslé nemohlo se k Bohu jinak navrátiti, než jedině božím smilováním. A tohoto smilování božího skutečně dostalo se nám, lidem ubohým, v míře přehojné skrze Ježíše Krista, Pána a Spasitele našeho.

»Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jednorozený Syn boží stal se synem člověka, aby člověk opět mohl se státi dítkem božím. On vzal na sebe smrtelnost naši, abychom my stali se nesmrtelnými, majíce podíl na jeho božství. »Kolikož pak koli přijali jej, dal jim moc syny božími býti,« dí dnešní sv evangelium.

Ó, co je to, bratří milí, volá tu svatý Augustin, jak vysoká to důstojnost, býti syny božími! O, jakou to moc, jakou to schopnost dal nám Spasitel náš, Kristus Ježíš, že můžeme a máme býti dítkami božími. Ó, uvažujme to zvláště dnes:

1. jaká to důstojnost, býti syny božími a
2. jakou povinnost nám ukládá.

I.

1. Jak nevýslovně drahým a vzácným pokladem je pro nás důstojnost synovství božího, lze poznati nejprve z toho, za jakou velikou cenu nám Spasitel náš tuto ztracenou důstojnost opět zjednal. On jsa král a vládce nebes a země v pravdě připodobnil se onomu člověku v evangeliu, kterýž nalezna poklad v poli, skrývá jej a radostí nad ním jde a prodá všecko, což má a koupí pole to. On sám stává se tím kupcem, hledajícím dobrých perel: když nalezl jednu drahou perlu, odešel a prodal vše, což měl a koupil ji. Mat. 13, 44. Tážete se, který je ten drahý poklad, která je to ta drahá perla, již přišel hledat a za niž všecko dal milý Spasitel náš? Je to milost boží posvěcující, která činí nás dítkami božími. A jak vysoko ji cenil, a co že za ni dal? Snad poklady celého světa? Ó to by mu bylo málo, on ji cenil mnohem výše! Co tedy za ni dal? Ó slyš to, křesťane můj, a hluboko do srdce to polož, abys nikdy na to nezapomněl — on, Syn boží, dal za tento poklad, za tu drahou perlu milosti boží sebe samého — svůj život, své tělo, svou krev! Aj! pohleď tam do chléva betlémského: ty tvrdé jesle, na nichž jako nemluvňátko, veškeré slávy a lesku zbaven, chudičký první odpočinek sobě zvolil, ty jesle jsou tím prvním oltářem, na němž se již obětuje Otci nebeskému, aby tobě zjednal tu drahou perlu, ten drahý poklad milosti boží a učinil tě dítkem božím. Ó, jaká to cena nesmírná — jaká to důstojnost za ni koupená!

2. Důstojnost synovství božího poznáte dále z toho, uvážíte-li, jak vzácnou ozdobou jest ona duši vykoupené.

Jest sice člověk sám o sobě tvor slabý a křehký, hříchem prvotným na duši i na těle porušený — ale dostane-li se duši jeho milosti boží vykupitelem zjednané, stává se dítkem božím, a tím

zastkví se ona opět v nadpřirozené jasnosti a kráse před okem božím, berouc podíl na samotné přirozenosti božské, takže Bůh tuto přirozenost svou na ní miluje.

Abych vám tuto nejvýš utěšenou pravdu podobenstvím objasnil, představte sobě krásné, lesklé zrcadlo. Obrátíte-li je plochou lesklou přímo proti slunci, aby se paprsky sluneční v něm obrážely, tuť zdá se vám, jakoby zrcadlo samo v sluneční záři vzplanouc, v druhé slunce se proměnilo. Tak jasně se třpytí, tak mocně září. A přece ten lesk všechen pochází ne od zrcadla, ale od slunce. Tak podobně má se to s duší lidskou. Jestliže duše odvrátivši se od tvorů, láskou celá přilne k Bohu, tvůrci svému, pak osloní ji Bůh leskem milosti své posvěcující, a ona leskne se před Bohem v tom světle nebeském, celá jsouc Bohu připodobněna, ano majíc skrze milost účastenství v božské přirozenosti. Bůh pak maje v ní zalíbení své, miluje ji jako otec dítko své.

Ó, jaká to drahocenná perla pro duši, toto synovství boží, převyšující leskem a krásou i důstojností vše, co jen duch lidský na světě krásného a vznešeného si může vymysliti. A tuto milost, tuto nevýslovnou důstojnost přinesl nám Ježíš Kristus s nebe, když se stal člověkem, a každému z nás ji udělil Duch svatý na křtu svatém. Ó, jak bohati jsme, jestliže jsme tuto milost hříchem smrtelným neztratili!

Sám miláček Páně sv. Jan žasne nad touto láskou boží k nám a volá: »Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, totiž: abychom synové boží slouli i byli.« 1. Jan 3, 1. Ach, proč křesťané naší doby na tuto důstojnost svou tak často zapomínají, jí si neváží, lehkomyslně hříchem ztrácejí? Ó kterak je to možno, aby křesťané po jiných lehkovážně mluvili: že prý víra jako víra! Táži se vás: která víra jiná, které náboženství na světě dává duši takovouto důstojnost, kromě víry Kristovy? Ó čtěte životy svatých a poznáte, jak tito vyvolenci boží tohoto důstojenství synů božích byli sobě vědomi, jak této milosti sobě vážili a ji hájili až do těch hrdel a statků!

II.

Již pak také vizme, jakou povinnost nám ukládá tato důstojnost synů božích.

Milost synovství božího jest ona hřivna ve sv. evangeliu, kterouž dal pán služebníkům svým za tím úmyslem, aby z ní těžili. Služebníku neužitečnému, který hřivnu tu zakopal, Mat. 25, 28. odňal ji pán, a dal ji jinému. A tak podobně i líný křesťan, který si milosti neváží, jí k vykonávání ctností a dobrých skutků neužívá, nezachová si dlouho tento svatý poklad, ale brzy jej ztratí. I napomíná nás tudíž sv. apoštol, řka: »Buďtež následovníci boží, jakožto synové nejmilejší, a choďte v lásce, jakož i Kristus miloval vás.« Efes. 5, 1. Tážete-li se však, kterak byste měli býti následovníky božími, ježto »Boha nikdy žádný neviděl?« Jan, 1, 18. odpovídá vám týž apoštol, řka: »Když přišla plnost času, poslal Bůh Syna, aby nás vykoupil, a abychom zvolení za syny při-

jali,« (Gal. 5, 5, 4. 5.) t. j. abychom, jakož jsme vtělením jeho přijali moc, býti syny božími, na něm také měli neviditelný příklad, jehožto následováním v milosti dítek božích mohli bychom se utvrditi.

Ó pojďmež k jesličkám s pastýři betlémskými, tam se nám ukázala vtělená milost Boha, Spasitele našeho, vyučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě i pobožně živi byli na tomto světě.« Tit. 2. Patřme na to božské nemluvňátko, plénkami chatrnými ovinuté a naslouchejme, co k nám mluví ten vtělený Bůh! Zdaliž nepřipadá vám, jakoby volal k nám Ježíšek, jako ondy udatný Gedeon ku svým věrným? Soud. 7, 17. »Co vidíte mne činiti, to čiňte!« »Buďte následovníci moji, jakožto synové nejmilejší.« Efes. 5, 1. Ó ten nízký, chatrný chlév, ty tvrdé jesle, ty chudičké plénky výmluvněji volají k nám, než kterýkoli hlas lidský neb andělský! A co k nám mluví? To, co napotom napsal miláček Páně, svatý Jan: »Synáčkové, nemilujte světa, aniž těch věcí, kteréž na světě jsou. Miluje-li kdo svět, není lásky Otcovy v něm.« 1. Jan 2, 15.

Žádost těla, žádost očí a pýcha života je ten trojí pramen, z něhož pochází všeliké zlo na světě, jež člověka o milost boží připraviti hrozí. A proti tomuto trojímu nepříteli ozbrojuje nás božské nemluvňátko v jeslích položené mocnou zbraní. Jestliže tedy žádost těla na tebe doléhá, chtějíc tě oloupiti o milost a synovství boží, rci jí: »Jsem dítkem božím; kdo v takovém důstojenství je postaven, neučiní se otrokem nízké smyslnosti.« Bude-li tě lákati svět se svým bohatstvím a svými požitky tebe od Boha odvraceti, ale rci: Jsem dítkem božím a dědicem království nebeského: kterak směl bych zaměniti poklady věčné za hrst pouhé hlíny? Chce-li tě pýcha obelstiti: zvolej: »Jsem dítkem božím — a zůstanu-li Bohu věren, chystá mně korunu slávy nehynoucí; té nevolím se vzdáti pro planou čest a chválu lidskou.«

Tak, nejmilejší, poznali jsme, kterak to Slovo věčné, jež tělem učiněno jest, poučuje nás, k jaké důstojnosti skrze ně povýšeni jsme a jaké povinnosti jako dítky boží na sebe jsme vzali. Poznej tedy, volám k tobě slovy sv. Lva, poznej, křesťane, důstojnost svou; ty stal ses účastným přirozenosti božské, a povýšen jsi daleko nad svou lidskou přirozenost. On přijal tě za dítko své a učinil tě chrámem živým nejsv. Trojice. Poznáváš-li ale nevýslovnou cenu synovství božího, pak také hleď, abys tento poklad si zachoval, a jej stále rozmnožoval. Měj se na pozoru, abys tohoto práva prvorozenství nezahodil nízkým, nedůstojným, hříšným životem. Ukaž, že jsi z Boha zrozen, vykonávaje skutky světla. Amen.

Prokop Baudyš, O. S. B. Emaus.

Tys, o Pane, mým životem, mou nadějí, mou blažeností. Tys nám dal svého syna, jenž přijav na sebe naše tělo a naší krev, stal se částí každého z nás. Kde tudíž kraluje ten, jenž jest z našeho těla a z naší krve, tam doufám i já jednou královati oslaven.

Sv. Augustin.

Hod Boží Vánoční.

Evangelium, II. mše.

Nejmilejší! Nemohu počíti dnešní svou řeč lépe, než slovy sv. Řehoře, řkoucího: »Majíce sloužiti dnes třikráte mši svatou, nemůžeme o čtení evangelickém dlouho mluviti; bychom však aspoň něco řekli, k tomu nás povzbuzuje samo narození našeho Vykupitele.« Hom. 8. in evang.

1. »Za onoho času,« vypravuje sv. evangelista, »mluvili pastýři vespolek: Pojďme až do Betléma a vizme tu věc, kteráž se stala, kterouž Pán ukázal nám. I přišli chvátajíce a nalezli Marii a Josefa i nemluvňátko položené v jeslích. A viděvše, rozhlašovali, což jim bylo praveno o tom dítěti.« Luk. 2, 15 17.

Pastýři nebyli v Betlémě, když se jim zjevil anděl a zvěstoval jim narození Kristovo, nýbrž daleko od města, na pastvinách. Proto praví vespolek: »Pojďme až do Betléma a hledejme tam dítě.« I jdou a nalézají dítě Ježíše v Betlémě, ovinuté plenkami a položené v jeslích. I oznamují Marii a Josefovi, co jim pravil o tom dítěti anděl, a rozhlašují to potom i jiným lidem.

Chceš-li i ty, duše věrná, nalézti svého Spasitele, musíš ho hledati s pastýři v Betlémě, t. j. v domě chleba (nebo ten smysl má slovo Betlém dle výkladu sv. Řehoře hom. 8. in evang.), tam, kde občerstvuje on duši, kde panuje pobožnost, tichost, láska, čistota, pracovitost; ne tedy, jak dí sv. Bonaventura, na ulici, kde panuje marnivost, ani na trhu, kde panuje nepoctivost, ani v hospodě, kde panuje nestřídmost, ani ve světských společnostech, kde panuje neupřímnost, ani ve školách mudrců, kde panuje převrácenost.

2. »I divili se všickni, kteříž slyšeli, i těm věcem, kteréž jim byly praveny od pastýřů. Ale Maria zachovávala všecka ta slova, skládajíc je v srdci svém.« Luk. 2, 18. 19.

Všichni se divili; nemohli pochopiti, jak se to srovnává: dítě ležící v plenkách, v jesličkách, v chlévě, a Spasitel světa zvěstovaný a oslavovaný od andělů; jedni soudili o tom tak, jiní onak; všichni o Spasiteli světa mluvili, ale žádný z nich nepřijal slovo pastýřův ochotně, pokorně, poslušně, žádný z nich neuvěřil. Jinak Maria, Matka Páně. Ta zachovávala všecka ta slova, jež slyšela od pastýřů, a skládala je v srdci svém, rozvažovala je, srovnávala je s tím, co slyšela dosud o Spasiteli, kořila se moci, moudrosti a lásce boží, utvrzovala se ve víře.

Nebudiž ty, křesťane, jako židé se divící, ale jako Maria rozjímající. Ne v rozmluvách a v hádkách náboženských nalezneš svého Ježíše, svého Spasitele, ale v tichém uvažování slova božího. K čemuž tě napomíná sv. Jan Zlatoústý řka: »Mluví-li Bůh k tobě, nesmíš rozebírati slovo jeho rozumem ani dlouho nad ním se rozmýšleti, nýbrž musíš přijmouti slovo jeho za pravdu s dobrou vůlí, pokorou a poslušností.« In Rom. 1, 5. Ano, s dobrou vůlí přijímej všeliké slovo z úst božích a nalezneš pokoj, odpočinutí duše u Ježíše, jak ohlašovali andělé při jeho narození.

3. I navrátili se pastýři, velebíce a chválíce Boha ze všech věcí, kteréž byli slyšeli a viděli, tak jak jim bylo pověděno.« Luk. 2, 20.

Toto velebení a chválení Boha dělo se zajisté hlasitě a bylo znamením jejich veliké vnitřní radosti. Pastýři hledali Spasitele, kde ho hledati měli, a patřili naň s plnou věrou; proto odešli od jesliček Kristových s radostí, a radost jejich byla dokonalá, radosti jejich žádný neodňal od nich, radovalit se v Pánu, radovalit se vždycky.

Dobře podotýká bl. Tomáš Kempenský: »Radost spravedlivých jest v Bohu a z Boha; nosíť s sebou všudy těšitele svého Ježíše.« Im. Chr. II. 6. III. 16. Toť tedy nejlepším znamením, žes nalezl svého Spasitele, když, přicházeje od jeho jesliček, z chrámu, ze mše svaté, z kázání, od zpovědi a přijímání a jiných pobožností, Boha velebíš a chválíš, duchovní radostí oplýváš.

Kdožkoli tedy jsi hledal a nalezl Spasitele světa s pastýři betlémskými, prozpěvuj dnes vesele před nemluvňátkem v jesličkách:

»Ty náš jsi, my jsme tvoji,
zjev nám jednou tvář svoji,
povolej nás do nebe,
ať oslavujem' tebe!« Amen. *Kl. Markrab.*

Svátek sv. Štěpána.

I kamenovali Štěpána modlícího se a řkoucího: Pane Ježíši, přijmi ducha mého! A poklek na kolena, zvolal hlasem velikým řka: Pane, nepokládej jim toho za hřích. Skut. ap. 7, 58.

Včera konali jsme, nejmilejší, narození Páně, a dnes představuje nám církev sv. učedníka Páně, sv. Štěpána, jenž jest prvním rytířem křesťanským, neb pro Mistra svého a za učení jeho netoliko slovem bojoval, ale i pronásledování trpěl, ano konečně i život svůj za to dal.

Nedomnívejte se však, že slavíme památku toho prvomučedníka jediné proto, bychom se pouze jeho zmužilosti, horlivosti, nadšení a posvěcení podivovali a je velebili. Podivovati se sv. Štěpánovi, oslavovati jej jest ovšem pěkné, ale na ostatek bezužitečné, neb kdo chválí činy slavné, ale nedbá o to, by je napodobil, co z toho má?

Církev sv., konající každoročně svátky svatých a světic božích, neusiluje tak o to, bychom se jim divili a u výrazech chvály jich rozplývaly, jako spíše toho želá, bychom, pohlížejíce na ně jako na známé vzory, snažili se jim připodobniti. Jenom ti — píše sv. Augustin — ctí náležitě vítězství sv. mučedníků, kteří příkladů jejich následují a to činí, čemu se na nich podivují.

Hledejmež tedy v životě a ve smrti sv. Štěpána vzor k následování našemu.

Dvě hlavně ctnosti zdobí svatého Štěpána a chvályhodny jsou, a tož:

1. mužná, pevná víra, jež jej učinila neohroženým obhájcem náboženství Kristova;

2. láska vroucí a spanilomyslná, jež ho naučila dobrým spláceti zlé — i největším nepřátelům svým.

Rozjímejme o těchto dvou ctnostech šíře ke chvále boží, ke cti sv. Štěpána a k našemu vlastnímu poučení. Oroduj za nás, sv. Štěpáne!

I.

Nejmilejší, právem-li se podivujeme oněm sv. mužům, kteří s nasazením vlastního života rozžehli světlo sv. víry po světě, tedy mnohem většího podivu zasluhuje mužná horlivost, s jakou oslavenec náš hlásal Krista Pána nevěřícím a zatvrzelým židům. Oni měli nesčetné příklady ve svých předchůdcích, svatý Štěpán však žádného ještě příkladu neviděl; oni šli už ušlapanou cestou, svatý Štěpán šel toliko stopou Spasitelovou.

Téhož roku, kterého Pán Ježíš na dřevě skonal a na nebesa vstoupil, t. j. kdy počet vyznavačů Pána byl ještě velice skrovný, kdy církev Kristova nalézala se, bych se tak vyjádřil, ještě v plénkách, prve nežli se zjevily ony veliké zázraky a divy, jež učení Pána Ježíše po celém okrsku tehdy známého světa rozslavily, vyznává už sv. Štěpán božství Kristovo. Vystupuje proti těm, kteří se přičinili o usmrcení Pána a Spasitele našeho, a ohlašuje evangelium Kristovo židům bez bázně, neohroženě. Mocí důvodů svých zahanbuje nejučenější učitele židovské, dovozuje z Písma sv. a z proroků, že Ježíš Kristus jest Bůh a nauka jeho že je božská. »Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší — tak mluvil sv. Štěpán ve shromáždění židů — vy se vždycky Duchu sv. protivíte . . . Otcové vaši zabili ty, kteří předzvěstovali příchod Spravedlivého, jehož jste vy nyní zrádci a vražedníci byli.« 7, 52. Oni pak slyšíce to, pukali se v srdcích svých a skřípěli zuby na něho, neboť »nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterýž mluvil«. 6, 10. Ó svatá víro, která jsi takovou zmužilostí nadchla duši sv. Štěpána. Ó, bratří mojí, čeho bychom i my nedokázali, kdyby srdce naše hořela takovou věrou, jaká plápolala v srdci našeho světce!

Než tím neskončil se zápas sv. Štěpána. By sláva jeho plna byla, třeba bylo ještě jednoho hrdinského činu, jenž vsaditi měl jeho zmužilosti nesmrtelnou korunu. Nestačilo, by se postavil s odvahou, jíž nebylo rovné, na obranu víry Kristovy, nýbrž třeba bylo, aby pravdivost vlastní svou krví zpečetil; třeba, aby Pánu dal, co nejdražšího měl, aby za Spasitele život svůj položil. — A uvažte, lásky vaše, s jakou ochotou přináší velikou obět tu. — Židé, nemohouce snésti zahanbení, jaké jim svou řečí svatý jáhen připravil, hrozí mu smrtí. Avšak smrt, tak hrozná a protivná lidské přirozeností, nemá pro sv. Štěpána nic v sobě příšerného. Naopak světec náš vítá ji jako největší dar nebeský, jejž jej s Kristem Pánem spojiti má; pamětliv jsa slov Páně: »Kdožby

ztratil život svůj pro mne, nalezne jej,« Mat. 16, 25, s radostí obětuje život svůj pro božského Mistra svého a za největší čest považuje sobě prvním býti jeho mučedníkem. I pospíchá na místo své popravy s takým plesem, jakoby se ubíral na rozkošné hody. Obklíčen tlupou rozběsnělých židů, vida kamením ozbrojené ruce, jež usmrtivše Spasitele, krví jeho ještě se rdí, vroucně sobě žádá tak trpěti a umříti, jak umřel Mistr. V tom otvírá se nebe a Syn boží, stoje po pravici Otcově, zve ho, tajemným způsobem, do příbytků nebeských — pro korunu. Sv. Štěpán unesen tím povznášejícím viděním, přívalem kamení k zemi sražen umírá.

Nejmilejší, jaké asi city ozývají se v duši naší, ani očima víry patříme na to divadlo úchvatné, jež nám církev sv. v dnešním světci předvádí? Zdaž hanbou nenaplňuje nás pouhá vzpomínka na tak vznešený příklad hrdinské víry? Kolik pak jest mezi námi takových hrdinů, kteří by s takovou zmužilostí víru svou vyznávali — jmenovitě před nevěrci nebo bezbožci? Toť přece veřejně známo, že za našich dnů velkého doznává naše sv. víra opovrhování, že místo vzrostu a vypjetí víra upadá a chabne. — Ústa mnohých zrovna překypují rouháním Bohu, jeho prozřetelnosti a spravedlnosti atd. Mnohým — s bolem to dím — přemnohým ničím nejsou přikázání boží, přikázání církevní; jak často slýcháme za našich dnů žerty si tropiti ze slova božího, z náboženství, z nejvznešenějších tajemství sv. víry. Netoliko hrdí a domýšliví učenci, ale — což nejsmutnější jest — nedochůdčata u vědě a vzdělanosti drze prohlašují, že netřeba věřiti tomu, co rozum lidský přesahuje; že volno věřiti každému, co mu libo, neb i nevěřiti; kněží že vymyslili nebo pověrečnost lidová různé posvátné, cti boží posvěcené obřady.

I ptám se vás: Můžeme-li bez hříchu mlčeti neb obojetnými býti k podobným pohoršením? Není-li naší sv. povinností mužně a odhodlaně zastati se sv. víry naší? Nejsme-li povinni hájiti svaté náboženství proti útokům a hanobení různých nevěrců? Ó, běda nám, budeme-li se styděti zaujati se Pána Boha a víry jeho, neboť Kristus Pán ráčil sám říci: »Kdo by se styděl za mne a za řeči mé, za toho se bude styděti i Syn člověka, když přijde ve slávě své a Otce i sv. andělů.« Luk. 9, 26. Nemá-li pravdu sv. Řehoř, když píše: Některé skutky dlužno dobře utajovati, bychom pro ně chváleni nebyli, ale jiné třeba veřejně ukazovati, když totiž běží o čest a slávu boží. Zajisté, kdybychom se vždy a všude naší sv. víry ujímali, kdybychom jí hájili, proti opovážlivosti bezbožných ostře vystupovali, neopovážili by se ani slovíčkem napadati svatou víru naši Bezbožnost proto vlastně se šíří, že my, kteří bychom měli i s nasazením života sv. víry brániti, povinnosti té neplníme. Nejmilejší, jak milo jest vzpomínati starých rytířských dob, kdy na př. v Polsku rytíři, jakmile svaté evangelium zpívati se začalo, všichni z lavic vystoupili, šavle z pochev vytasili a s vytasenými palaši v rukou až do konce evangelia stáli, slibujíce tím slavně a veřejně, že jsou hotovi učení Krista Pána až do krve hájiti! Proč jsme my v té příčině tak lhostejni, vlažni? Ó, jak pěkně a trefně

odsuzuje hanebnost takového jednání sv Jeroným řka: »Tam, kde běží o křivdu Bohu učiněnou, býváme plni shovívavosti, ale kde běží o urážku osoby naší, tam se nad míru rozpalujeme, tím však zřejmý doklad toho podáváme, že sami sebe více, nežli víry a Boha ceníme.« Změňte tedy, moji drazí, své jednání; pohlížejíce častěji na horoucí víru sv. Štěpána, příkladem jeho neohroženosti a horlivosti povzbuzeni sami víru veřejně vyznávejte a neohroženě jí hajte. »Buďte,« volám vám slovy Písma sv., Mak, 2, 50, »horlitelé zákona a dejte duše své pro zákon otců vašich.«

II.

Poznavše, nejmilejší, pevnou víru sv. Stěpána, popatřme ještě na vroucí a spanilomyslnou lásku jeho, která ho naučila dobrým spláceti zlé — i největším nepřátelům svým.

Milovati ty, kteří nám přejí, toť přirozeno, a proto nemá taková láska veliké ceny u Boha. Vždyť už pohané milovali své rodiče, pokrevné . . ., ano i zvířata takovou lásku jeví. Ale zlého ani nepřáti ani nečiniti těm, kteří nám různě křivdí a ubližují, toť už věc — neobyčejná, toť už obět — nemalá! Milovati však srdečně nepřátele své, milovati je netoliko slovem, ale i skutkem, modliti se za ty, kteří nám protivenství činí, dobře činiti těm, kteří nás nenávidějí, toť v pravdě ctnost — křesťanská, toť výkvět — lásky!

Láska k nepřátelům, tak protivná naší porušené a zlé přirozenosti, nebyla před Kristem Pánem známa na zemi. David na př., muž nejlaskavější a nejsmířlivější, nemstil se arci nepřátelům svým za živobytí, ale poručil, aby po smrti jeho byli potrestáni. Sám Syn boží musil s nebe přinésti přikázání o lásce k nepřátelům; on sám první musil příkladem svým vykonati to, čemu učil. A věrně ve šlepějích Spasitelových první šel sv. Štěpán, a to věrně, že člověk výše postoupit už ani nemůže. Poslyšte jen, lásky vaše!

Byv z města vyveden a vida, že smrti neujde, pokleká svatý Štěpán na kolena a pozdvihna očí k nebesům, pronáší tuto podivně krásnou modlitbičku: »Pane, nepokládej jim toho za hřích!«

Kdyby byl sv. Štěpán nevinnou smrt jenom mlčky a trpělivě snesl, už tím by byl důkaz, jak šlechetné srdce bije v hrudi jeho; ale stlumiti v duši své úplně všecku mstu a ze srdce prominouti křivdu tak hojnou; ano, ujímati se ještě u Boha těch, od kterých smrtelných ran se mu dostávalo; volati k trůnu božímu za osvícení a obrácení těch, kteříž jej přívalem kamenů zahrnují; prositi Pána za spasení těch, proti nimž nevinně prolitá krev sama do nebe o pomstu volá, aj, toť věru hrdinské vypjetí lásky? Samo nebe divíc se tak heroickému činu otvírá se sv. mučedníkovi, jakoby ho pozývalo do svých světlých stanů. Sám Pán Ježíš viditelně se mu zjevuje, celý dvůr nebeský patří na věrnost, neohroženost a lásku toho prvního bohatýra víry a lásky! Ó Bože, jak jest účinna milost tvá v duších čistých, jaké divy působí v srdcích upřímně tě milujících!

Nejmilejší! Diví se asi každý z vás, patře na tak vznešený příklad lásky k nepřátelům, jaký nám dal sv. Štěpán, ale kdo jest, jenž by ho chtěl v tom následovati? Jako křesťané víme dobře, že láska k nepřátelům není radou, ale jasným příkazem božím. Kdo přikázání toho nevyplní, nemůže doufati ve spasení, neboť Kristus Pán zřetelně řekl: »Nebo jestliže odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský hříchy vaše. Pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich.« Mat, 6, 14—15. A apoštol národů sv. Pavel píše Římanům, 12, 20: »Lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízní-li, dej mu píti, nebo tak čině, uhlí řeřavé shrneš na hlavu jeho.«

Ale však jak jednáme my s nepřátely svými? Hněv, proklínání, neukojitelná nenávist, pronásledování, nejsou-li to obyčejné projevy naší uražené samolibosti? Ano, tato samoláska tak nás zaslepuje, že ani příklad samého Spasitele našeho, modlícího se za nepřátele své, nedojímá nás. Na tisíce výmluv a omluv máme pro to své nekřesťanské jednání, říkáme: Inu, Ježíš Kristus jako Bůh snadno mohl odpustit křivdy a urážky přehlédnout, ale kterak to může dokázati člověk slabý a tolikerým pokušením podrobený?

Leč, bratří nejmilejší, co díme, vedouce příklad sv. Štěpána? Nebyl-liž on člověk jako vy? Nepodléhal-liž těmže slabostem přirozeným jako my? Či jsou nepřátelé naši zlostnější a ukrutnější, než byli ti, co jej kamenovali? A on přece netoliko odpustil těm, kteří mu život brali, nýbrž za lijavce kamenů — na něho se sypajících — ještě vroucně se modlil za své vrahy. Divíte se té vzácné lásce jeho a následujte jí!

Pamatujte si, že nestačí nepřátelům nic zlého nepřáti a nečiniti, nýbrž že třeba, ač-li chcete spasení dojíti, též je milovati a dobře jim činiti. Lhostejnost k nepřátelům už sama jest porušením toho příkazu. Vím, že láska taková vyžaduje velikého sebezapření a násilí, ale kdož bez násilí uchvátí království nebeské? Ostatně co nemůžeme sami ze sebe, zdaž nedokážeme s pomocí boží? Prosme tedy Boha o dar lásky křesťanské dle vzoru svatého Štěpána!

Ó, Pane, učiň, abychom následovali toho, jehož výroční památku dnes konáme; dej, abychom víru svou svobodně a neohroženě před celým světem vyznávali a zároveň nepřátele své tak milovali, jak je miloval sv. Štěpán! Amen. *O. S. Vetti.*

Svátek sv. Štěpána.

Příčiny pronásledování církve svaté.

»Z těch některé zabijete a ukřižujete, a některé z nich bičovati budete ve školách svých, a budete je honiti z města do města.« Math. 23, 34.

Veliký rozruch působilo kdysi, když učený protestant stal se katolíkem. Přátelé na něm chtěli věděti aspoň moudrou příčinu,

proč tak učinil. Na to zněla odpověď: »Četl jsem písmo svaté právě na tom místě, kde Pán Ježíš předpovídá církvi své, že bude pronásledována až do skonání světa. Delším pak přemýšlením došel jsem k poznání, že ve skutečnosti takové pronásledování trpí jen církev katolická. Začal jsem si tudíž lépe všímati dějin a učení církve katolické, až konečně nemohl jsem odolati — stal jsem se katolíkem!«

Kristus předpověděl své církvi, že bude pronásledována. Pronásledování počalo hned, když byl Pán Ježíš ukřižován. Mučednická smrt sv. Štěpána nebyla ničím jiným, nežli pokračováním násilné smrti Kristovy. A od těch dob nenajdeme času, kdy by vůbec pravověřící křesťané netrpěli od nepřátel sv. kříže. I nynější pronásledování katolické církve jsou dokladem, že Pán Ježíš mluvil pravdu. Ano můžeme se nadíti, že i po nás pronásledování neutuchnou, ba že budou čím dále tím větší a že trvati budou až do skonání světa, aby tím pravost církve svaté byla dokázána.

Nepřátelé církve svaté často zastírají příčinu pronásledování, dávajíce církvi katolické vinu. A umějí si tak počínati, že by snadno v blud mohli uvedeni býti i pravověřící. Jest dobře, když pravou příčinu tudíž na světlo postavíme. Jak tomu bylo za dnů sv. Štěpána, tak tomu i dnes. Nuže budiž nám mučednická smrt velikého jáhna vůdčí nití v dnešním rozjímání!

Pojednání.

a) Židé čekali Messiáše s toužebností velikou. Celé jejich náboženství nebylo nic jiného, nežli přípravou na budoucího Vykupitele. Než — Vykupitel přišel, a židé pověsili ho na kříž, zapovídajíce, aby nikdo nehlásal slova božího ve jménu Ježíše. A když se toho učedníci Krista Pána přece odvážili, nastalo pronásledování křesťanů. Sv. Štěpán byl první mučedník, a po něm následovali mnozí cestou bolestnou. Jak jest to s podivením: čekati Vykupitele, a pak pronásledovati ty, kteří Vykupitele hlásají! — Ba i v jiných pronásledováních měli židé své prsty. Svatý apoštol Pavel, kamkoliv přišel, našel srdce otevřené pro pravdu boží. Sotva však se dověděli židé o jeho působení, rozněcovali lid i úřady proti němu. Za císařů římských byli to opět židé, kteří popuzovali tyto zeměvládce proti křesťanům, sami vymýšlejíce muky proti nim. Co toho asi příčinou?

Příčina jest jen jedna. Židé chtěli míti Messiáše jiného, nežli byl Pán Ježíš. V jejich touze bylo příliš mnoho marnivých žádostí, hříchů, náruživostí — a takovým choutkám měl »Messiáš« hověti. Měl býti pyšný jako fariseové, měl jim pomoci k bohatství, slávě, pohrdati jinými národy a tak podobně. Židé zkrátka představovali si Messiáše asi takového, jako byli sami. A poněvadž Pán Ježíš, Syn boží, hříchy farisejské zatracoval, jen čisté náboženství hlásal, proto jím opovrhli, jeho vyznavače pronásledovali.

Tak tomu vždy, tak tomu i za našich časů. I dnes říkají odpůrci sv. náboženství: »My také věříme v Pána Ježíše, my také vážíme si jeho učení!« Ale slova zůstávají pouhými slovy. Ten »Ježíš«, o němž nám vyprávějí, o němž blouzní, není ten Vykupitel, který se v Betlemě narodil a na Kalvarii umřel. Ten »Ježíš«, o němž tito lidé mluví, jest jen člověk, snad dokonce hříchům hovící, náruživosti dovolující. Každá sekta, každá strana má jiného »Ježíše«, ale nikde není to *náš Pán Ježíš:* Syn boží, pravý Bůh, přísný soudce, zákonodárce. Kdyby žil *náš Pán Ježíš,* ukřižovali by ho jako svého nepřítele. Kdyby zde byl sv. Štěpán, ukamenovali by ho právě proto, že by Pána Ježíše hlásal. Skutečný Pán Ježíš jim nevyhovuje, proto ho pronásledují, a poněvadž ho vlastně pronásledovati nemohou, utiskují aspoň jeho církev, jeho služebníky, jeho přívržence.

Že tomu tak, snadno můžeme pochopiti. Židé byli druhdy mezi sebou rozštěpeni (fariseové, saduceové, essenští atd.), ale když se jednalo o Pána Ježíše, tu svorně křičeli u domu Pilátova: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Pilát s Herodesem se nenáviděli, ale při soudu Syna božího podávali si přátelsky ruce. Když se jednalo o sv. Štěpána, tu na sv. jáhna házeli kameny lidé všeho možného smýšlení, kteří si snad jindy byli ve vlasech. — A za dnů našich? Rozhlédněme se!

Ve světě jest tolik rozličných »názorů« náboženských! Jsou tu nevěrci, pohané, židé, jinověrci, bludaři, a jak se vůbec jmenují. Mezi sebou se různí, hašteří, ale jako na pokyn zapomínají na nepřátelství, když se jedná o sv. církev katolickou. Ač jsou od sebe daleko, nemajíce nic společného, ač si ve skutečnosti odporují, přece ruku v ruce společně berou kameny, aby házeli po přívržencích Krista Pána.

Není v tom důkaz nejpatrnější, že nemají »Ježíše« pravého, skutečného, že jejich víra není pravá? Kdyby byl někdo o pravosti »*své víry*« přesvědčen, jak by si mohl podávati ruce s Pilátem a Herodesem?

Pronásledováním se však nic nemůže změniti. Pán Ježíš raději trpěl, aby od něho odešel zástup učedníků, než aby změnil své učení o nejsv. svátosti. A tak církev sv. raději bude s bolestí patřiti, jak mnozí ustupují pronásledování a matku svou opouštějí, než aby hlásala Krista jiného, neskutečného. Z jeho učení nesmí býti porušeno ani jediné písmeno, nebo tím by přestalo býti učením pravým, svatým, neomylným. — Však jednou najde se spravedlivý soudce, který uzná tuto velikou přednost sv. církve!

Jiné »církve« snad umí se přizpůsobiti požadavkům světa, umí hověti světu v jeho náruživostech, a proto se s nimi svět mazlí. Církev naše právě proto, že jest *svatá,* nemůže tak činiti, proto trpí raději pronásledování, než aby skutečného, svého Pána Ježíše zapřela. — Dobře tuto pravdu, milí přátelé, uvažme! —

b) Byla však ještě jiná příčina, proč byl ukřižován Pán Ježíš, kamenován sv. Štěpán, pronásledována prvotní církev. Zaslepený lid byl sveden lží a podvodem. Dobře se modlil Pán Ježíš: »Otče,

odpusť jim, nebo nevědí, co činí!« Ten lid nevěděl skutečně, co činí. Křičel, a nevěděl proč. Fariseové lidu namluvili věci, které rozhodně musily zástupy rozčiliti. Že prý Pán Ježíš chce rozbořiti chrám, že zapovídá dávati daně, že touží jen po jídle a pití. Ač ani zbla nebylo na tom pravdy, lid věřil, a proto křičel. Vždyť to tvrdili fariseové, — a ti stáli v čele národa, byli osvíceni, učitely lidu, byli zdánlivě zbožni! Ano, ani vláda římská se tomu neopřela, naopak se zdálo, že tajně toto hnutí podporuje. Lid tedy byl sveden, proto pronásledoval, nevěda, co činí. Kdyby znal pravdu, tu by snad s rozhořčením obrátil svůj hněv na ty, kteří tak drze světu lhali a podvodem svůj vliv chtěli mezi národem uplatniti!

Taková ošklivá zbraň nezanikla ani později. Právě proto, že sv. Štěpán byl horlivý a zbožný, že by se ho snadno lid mohl přidržeti, vrhli se na něj fariseové a hádali se s ním veřejně. Řekněme: ukřičeli ho, nenechali poctivého jména na něm. Vymýšleli chyby, dobré snahy obraceli ve zlé, a tak konečně docílili, že lid se na sv. jáhna vrhl, ven za město ho vlekl a tam ukamenoval. Sv. Štěpán dobře se modlil: »Pane, nepokládej jim toho za hřích!« Mohl zajisté zcela správně jako Kristus Pán doložiti: »Nebo nevědí, co činí!« Jsou svedeni, popuzeni, nepoznali pravdy!

Taková ošklivá zbraň nepřátel byla vždy vítána a způsobila vždy pronásledování. Tážete se, proč lidé za dnů pohanských císařů vrhl se na křesťany, předhazoval je dravé zvěři, vymýšlel pro ně muky neslýchané? Tážete se, proč každé náboženství bylo dovoleno v říši římské, jen křesťanské nikoli? Vezměte knihu dějin, a užasnete! Co se jen lhalo o křesťanech! Že prý ve svých schůzích páchají nepravosti, že pijí krev a jedí maso dítek, že se spolčují proti císaři, že zapálili Řím. Když přišla nějaká pohroma, toho prý všeho příčinou jsou křesťané.

Uchopili se arci někteří křesťané péra a hájili nauku vznešenou, ale ani tím ničeho nebylo docíleno. Zásadně nebylo nic takového čteno, protože prý to jest *křesťanské*. Ba za dnů odpadlíka Juliana psaly se a šířily knihy a básně jen za tím účelem, aby se vše křesťanské učinilo směšným a hnusným.

Lid byl tedy popuzen, a nebylo se tudíž čemu diviti, že se tak zuřivě vrhal na křesťany. Věru, dobře modlili se mnozí mučedníci za své katany slovy svého svatého Mistra: »Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí. —

A stopujte dále, milí přátelé, jak se bojovalo potom od bludařů proti sv. církvi! Jakmile nějaký kacíř vystoupil a začal zakládati novou sektu, tu začal staré církvi nadávati, o ní lháti, ji tupiti, pomlouvati. Zveličoval chyby některých křesťanů, tyto chyby jednotlivců přičítal pak křesťanům *všem*. Vymýšlel si také nové chyby, kalil vodu, jak mohl, aby takto ve vodě zakalené šly mu lehce ryby na udici. Sám obyčejně, ač byl člověkem zpustlým a neřestem oddaným, dělal ze sebe zastánce a chránitele ctnosti a čistého náboženství. Za dnů Lutherových měli protestanté celé

knihtiskárny, kde se tiskly jen nadávky proti církvi katolické, kde se dělaly obrázky hrozné a ošklivé, jen aby se sv. matka učinila odpornou. To byla zbraň proti pravověřícím křesťanům! Já se nedivím, že potom podvedený lid se vrhal na kněze a chrámy, že si tak zběsile počínal proti náboženství svých otců! Byl sveden, podveden, nevěděl, co činí.

A za dnů našich? Jděte do kterékoliv schůze nepřátel svaté církve, vezměte kterýkoliv jejich list, — najdete tam celou hromadu nadávek a lží proti náboženství, kněžstvu a věrným křesťanům! Často se jim opak dokáže, ale žádný takový štváč a pomlouvač neuzná za hodno, aby poctivě se k nepravdě přiznal a svedený lid od bludu odvrátil. Nemá také každý kněz a křesťan povahu, aby se hned soudil, také mnohdy se hned o potupě nedoví, list se mu do rukou nedostane. Já se pak nedivím zástupům, které *jen* v takových schůzích a v takových listech hledají svou duchovní potravu, že potom vášní jsou zaslepeny, na katolické církvi jen to nejhorší vidí a ji, kde mohou, pronásledují! A co koná církev? Nemajíc zbraně, modlí se: »Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí!« Často v některém státu úřady jsou k tomuto nebezpečnému hnutí netečny, lhostejny. Lid domnívá se: »Když se to dovolí, musí v tom býti pravda!« Kdo dá lidu rozum? Kdo se pak diví jeho zběsilosti?

A také věru ty pomluvy jsou podobného druhu, jako za času Krista Pána. »Že prý církev chce vládnouti, lidstvo zotročiti, že si chce školy přivlastniti, desátky vybírati, robotu zavésti, že chce mučidla obnoviti a podobně!« Není to zbraň ďábelská?

Bohužel jest tato zbraň tak nečestná, a přece mnohý *moudrý* člověk ji nepoznává. Jinak by musil říci: »Zda může býti pravda tam, kde se tak ošklivě bojuje?« A pak by se zajisté také tázal: »Kdo stojí v čele tohoto křiklounství? Jsou to skutečně lidé čestní?« Otoč se kolem sebe, jdi od dědiny k dědině, a poznáš, že v čele pronásledování stojí nejhorší zpustlíci a hříšníci! Pronášejí lži proti katolické církvi, aby zakryli bahno svého svědomí!

Jak jest tudíž, milí přátelé, svět vždy stejný! Jako za dnů sv. Štěpána, tak se děje až posud! Jen na něco chci ještě upozorniti. Přestali již proto, že Jerusalem sv. Štěpána kamenoval, jeho přívrženci býti hodnými křesťany? Ó nikoli! Právě naopak! Neobyčejná síla ducha, neohroženost sv. jáhna, jeho mučednická smrt ještě více je posílila ve víře a pohnula k lásce ke Kristu Pánu. Ať si fariseové lhali, ať se lid bouřil, křesťané dobře znali život sv. Štěpána, proto tím více měli rozhořčení proti pověře a bludům!

A tak tomu musí býti za dnů našich! Čím více jest církev pronásledována, tím více jí ukazujme svoji věrnost a lásku. Byla by to zbabělost, abych se přidal hned k vlkům a opustil ovce proto, že vlci vyjí a jsou silnější zdánlivě nežli ovce. S panující stranou jíti, na svázaného hrdinu pokřikovati, není veliká statečnost, to dokáže i největší zbabělec. Ale býti přesvědčen o pravdě, pro ni trpěti, býti pronásledován, to jest hrdinství. Takového dopřej nám, Pane! Amen.

Bohumír Tomíček.

Tři kříže.

Vezmi kříž svůj. Mat. 16, 2. 24.

Přemýšlel jsem, o čem bych promluvil k vám, aby vaše srdce přístupna byla duchu kajícímu. Ustanovil jsem se, že půjdeme pod kříž Kristův a před křížem že promluvím k vám o lásce Ježíše Krista, abychom i my jej milovali, a jestli jsme ho dosti nemilovali, abychom toho srdečně oželeli a toužili smířiti se s ním z celé duše, z celé mysli, ze vší síly své a tak získali onu závěrečnou konečnou milost, kterou nazýváme odpustek. Tak zde před znamením sv. kříže chceme vyznati víru svou a říci:

Svatý kříži, tebe ctíme, tvrdé lůžko Ježíše,
jež v den soudný uvidíme na obloze tfpytit se.
Slovem, srdcem tebe ctíme, tvrdé lůžko Ježíše.

Na tomto tvrdém lůžku Ježíš Kristus nejen odpuštění uděloval, ale zde udělil i první odpustek onomu kajícníku, když viděl jeho zkroušeného ducha, když mu řekl: »Ještě dnes se mnou budeš v ráji.« Odpustil vše, co jej dělilo — a způsobil, aby docela sjednocen byl s ním. Tak také my prosíme, abychom sjednoceni s Pánem Ježíšem byli, zůstali na věky. Proto, duše drahé, vzhůru oči a srdce ke sv. kříži, a vizte tři kříže, které vám předvedu.

Pojednání.

I.

Tři kříže na Kalvarii. Jeden kříž byl žebřík do pekla. Visel na něm zločinec, jehož jedinou touhou bylo s kříže pryč. Když nemohl — rouhal — bez víry, naděje a lásky, v klení vypustil duši. Toť žebřík do pekel. Taký má každý, kdož to, co trpkého Pán Bůh mu posílá, přijímá s kletbou svého osudu, nemodlí se, ba, třeba i na smrt myslí. Kříž, který mu měl sloužiti jako očistec, proměňuje se mu v jiskru pekelnou. Taký se podobá muži, jenž hněv svůj ukazuje pěstí na ostrém noži — sobě škodí a ne noži.

Mnohý kříž, který mohl čistiti člověka, stal se mu žebříkem do pekla, tím více kříž, který není od Boha, ale který si udělá člověk sám, jest žebříkem do pekla. Takým žebříkem jest každá vášeň.

a) Jaké soužení způsobí často pouhá ctižádost. Když při některé volbě přejdou tě, aneb když ti nedají tu čest, která ti patří, kolik zlého z toho už pošlo. Kolik zlého pošlo z jediného hříchu, který nazýváme nestřídmost: kolik domácích svárů, kolik bídy, kolik nemocí pošlo z toho kříže, který neposílá Bůh, ale člověk si jej staví jako žebřík do pekel. Kolik lidí za živa shnilo takřka proto, že propadli nečistotě, ne že by ji Bůh poslal, ale že si ji člověk sám urobil. Pryč s takovým křížem. Na tom kříži není žebřík do nebe. Jest ještě jiný kříž zlý, jehož se musíme báti: zlé svědomí. Bůh tímto tajemným tlakem na duši chce tebe k sobě

přivinout, aby ses zmužil a upřímnou sv. zpovědí shodil se sebe kámen, který třeba po léta nosíš, protože se bojíš té malé nepatrné oběti, vyznání hříchů. Ubohá duše, sobě škodíš a jednáš jako žena, která trpí vyžraným zubem. Bolí ji, však aby si jej dala vytrhnout a tak učinila konec bolesti, to jí není možno! Tak svědomí zlé jen pokáním ukojeno bývá, a proto pryč se vším, co duši naši tísní, aby kříž nám nebyl žebříkem do pekla, ale do nebe, pro které nás stvořil dobrý Bůh.

II.

Na druhém kříži visí zločinec, jen se životem svým na kříž připravil — sám to doznává. Ale ten jeho kříž jest mu lékem: zrak jeho poznává věčné světlo Ježíše, sluch jeho slyší pravdu boží a srdce jeho se poddává Pánu. Tak jest též s jistými kříži, které jsou lékem, jako mnohý nápoj v lékárně. Říká se, že nás chce Bůh zkoušeti, to znamená, že Bůh chce, abychom sebe poznali a polepšili. Jaký kříž, když děti jsou nezvedeny. Přece tímto křížem mnohý byl přiveden k poznání svých hříchů mladých let, a kříž byl mu žebříkem, po němž vstupoval blíž k Ježíši, jako kdys sv. František a Ignác se svými chorobami.

V kříži člověka srdce jest lítosti přístupnější. Alb. Stolz o sobě praví, že slýchal zpovědi v žalářích tak kající, že mu rozhřešení uděliti bylo lehčí, než dáti rozhřešení mnohému pánu, který konal velikonoční zpověď a neměl z čeho by se byl zpovídal. Soužení jej uvedlo v ducha kajícího jako toho, jenž na druhém kříži umíral. Kříž často jest závorou před větším neštěstím. Zbožný muž jeden kráčel na loď, uklouzl a zlomil si nohu. Dí sám k sobě, to jistě Bůh něco mi chtěl ušetřiti. Po čase se dověděl, že loď utonula a všichni s ní. Vidíte závoru před větším neštěstím?

Mnohá ctnost jen v soužení a v kříži má cenu a bez něho jest bez ceny. Na př.: Co jest poctivost bohatého? Skoro bez ceny, za to však otec rodiny sklíčený a poctivý jakou zásluhu má? Kdo může odpouštět, když mu nebylo ublíženo? Svatý Jan Zlatoústý praví, že trpělivost v kříži jest větší zásluha, než dobré skutky ve dnech šťastných.

To vyjadřuje též Písmo sv.: »Koho Bůh miluje, toho navštěvuje a tluče každého, koho za dítě přijímá.« To jest ten druhý kříž — kající, očišťující nás.

Znám žalář, v němž mnoho jest na smrt odsouzených a každým dnem jich 80 000 vychází na smrt. Nikdo neví, kdy na něho přijde řada, ale každý ví, že jistě na řadu přijde. Ten žalář to jsme my: »usouzeno jest jednou člověku zemříti«, druhá a těžší věc následuje, a »po smrti nastává soud«. To jest tak spasitelné, že není proti hříchu většího a vydatnějšího léku. Proto: Vezmi kříž sv. pokání a jdi za Ježíšem. Chceme býti vždy připraveni dáti počet ze dnů našich a chceme se z nich sami obžalovati, aby se nás zastal Ježíš sám.

III

Konečně jest třetí a nejvznešenější kříž — Ježíšův! Proč nejvznešenější? Ovšem proto, že Syn boží na něm zmíral, ale též proto nejvznešenější, že svobodně, nenuceně sv. kříž na sebe vzal. Obětován jest proto, že sám chtěl. Nikdo jej nemohl nutit, aby vzal na se kříž, k čemu jej nepřátelé rouhavě vyzývali, aby totiž sestoupil s kříže dolů, to mohl učiniti, však nesl jej docela ze svobodné lásky k nám. To dodává kříži Páně tu největší cenu.

Taký kříž se nám velmi často v životě nabízí a taký jest té největší ceny. Toť jest žebřík do nebe.

a) První stupeň na něm jest svobodné z dobré vůle zachovávání přikázání božího a sebezapření, které sebou nese povinnost. Spasitel praví: »pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je, nebo lépe jest tobě...« To jest ten případ, když ty na př. máš známost a není vyhlídky, aby se skončila sňatkem. Zde podrobíš se dobrovolně sv. kříži a zřekneš se známosti, byť by ti to přicházelo tak za těžko, jakobys oko ztratil. Když tak učiníš, vzal jsi na sebe dobrovolně sv. kříž.

b) Nebo ty žiješ v nepřátelství a jest ti takřka nepřekonatelné podati ruku osobě, která tě na smrt urazila a ublížila a ty tak učiníš, tu vzal jsi dobrovolně na sebe sv. kříž, který má zvláštní cenu a zásluhu a podobá se více sv. kříži. S takovým skutkem spojena větší milost. Zásluha roste dle toho, co nás skutek stál sebezapření.

c) Jest svobodný záslužný kříž, když v neděli se zřekneš dovoleného vyražení a zaměníš je ve skutek vážný neb záslužný.

d) Mnozí lidé domnívají se, že míra jejich zbožnosti jest pravá a kdo více činí, že jest přepjatec; má kromě toho ďábel své apoštoly, kteří každé hnutí zbožnosti jako k nevystání pokládají. Proto každý, kdo vážně a doopravdy povinnosti náboženské koná, může býti připraven, že mu bude proto něco trpět. Toť také kříž a sice svobodný, ale záslužný — tak záslužný, jako vyznání kajícího lotra, jenž v té těžké chvíli, kde všichni pohrdali Pánem Ježíšem, vyznal svou víru v jeho božství. Toť svobodný kříž, jenž na sebe béře a jde za ním.

e) Konečně jest kříž od Boha na nás vložený, který však můžeme učiniti svobodný tím, že docela do vůle jeho se odevzdáváme. Přátelé, když tak patříme kolem sebe a uvažujeme všechny ty různé a podivné starosti, které nás tíží, tu vidíme takřka mračno rozličných křížů. Jednoho bude tížit nemoc, jiného připraví smrt o nejmilejšího člena rodiny, jiného zdánlivý přítel připraví do soužení, jiného tížiti bude starost o výživu, jiného čeká podivný domácí kříž. Co můžeme učiniti? V naší moci není, abychom je odvrátili, ale v moci Páně jest, abychom je snesli, neboť on dá sílu všem, vždyť to praví: »pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.«

Tak v tomto milostivém létě chceme udělati ze křížů, které nám Bůh posílá, kříž svobodný, a chceme prositi za milost, abychom sílu měli nésti sv. kříž a učiniti z něho kříž, podobný kříži Kristovu.

Každý neseme jeden kříž, z něhož si činíme buď žebřík do nebe, buď do pekla, aneb kříž očišťující, kterým splácíme dluhy povinné Bohu za mnohé naše urážky. Ten, kdo chce získati celou milost boží, musí dojíti k poznání sebe, jako onen na pravé straně visící hříšník: trpíme za své hříchy, tento ale trpí nevinně. Proto tobě, Pane, poroučíme náš svízel, naši útrapu, přinášíme ji v kajícím duchu jako dostiučinění za své hříchy. Přijmiž je — a dej nám milost svou. Amen. *Fr. Vaněček.*

Třísky ze sv. kříže.

Následuj mne. Mat. 16, 2, 24.

Sv. kříž, na kterém Kristus Pán nás vykoupil, byl vždy jako drahý ostatek křesťanům ve vzácné památce, a proto z něho dávány do osad i dosti malé třístičky, aby v úctě byly chovány. Tak mnohé osady kouskem ze sv. kříže se chlubí. Kříž byl předmětem kázání a jest znamením sv. víry. Volím za předmět svatého rozjímání zase sv. kříž a chci každému dáti duchovní třístičku, kterou byste v srdci uložili jako ostatek milostivého léta, abyste byli účastni milostivého léta a odpustků, abyste tak srdce svoje naladili, aby Pán Ježíš shledal je hodné té milosti, aby odpuštění všech časných trestů udělil. Odpustků může býti účasten jen ten, kdo nejen smrtelného hříchu se chce střežiti, ale kdo i všedních hříchů vyvarovati se chce. Proto, kdo více milosti chce míti, musí také více zkroušenosti v srdci chovati. Poslouchejte mne s obvyklou pozorností, když budu dnes mluviti k vám ve jménu Páně.

Pojednání.

1. Mluvil jsem o třech křížích: pekelném, očistcovém a nebeském. Dnes chci zůstati déle u nebeského kříže Ježíše Krista a ukázati, v čem jeho vznešenost, před níž se ukláníme. Vynasnažujme se srdce tak naladiti, aby schopno bylo milosti boží přijmouti.

Na honu jednom skřivánek byl postřelen právě, když svůj chvalozpěv pod oblohou zpíval. Raněn zpíval dál, až dozpíval píseň svou a vypustil duši. Ježíš Kristus, jak dí Písmo, při večeři poslední, když už zrazen byl, tedy raněn, zazpíval se sv. apoštoly chvalozpěv beránka velikonočního a šel na horu Olivetskou a dokončil svoji chválu Otci nebeskému. Celý jeho život byl chvalozpěv, který dokonal, když na kříži zvolal: Dokonáno jest.

Duše drahé, které jste se shromáždily dnes kolem kříže, zpívejte životem svým vždy chválu Ježíši Kristu až do konce svého života. Tenkráte podobni budete svému Spasiteli a vždy mějte heslem: k tvé větší cti a slávě. Tak jest váš život jako zpěv skřivana, který i raněn ještě zpívá, tak jest vaše rána, která vás potká, záslužnější, vaše srdce božskému srdci Ježíšovu bližší. Toť první tříska ze svatého kříže: Vše k větší cti a slávě.

2. Od koho bolí urážka více? Od cizího či domácího? Od přítele či nepřítele? Čím od bližšího, tím větší bolest jest. Zajisté, jaká to urážka: Od učedníka prodán, od prvního učedníka přísahou zapřen, od milého učedníka v modlitbě opuštěn, neboť usnul i milý Jan. Ale všecky ty urážky Ježíš nesl tiše a nasytil je krví a tělem svým. Když z mrtvých vstal, ukázal se nejdříve Petru, jenž jej zapřel, a učinil jej hlavou církve a učedníkům svým nečinil ani té nejmenší výtky. Vše pohroužil do moře zapomenutí a vše odpustil. Jeho duše se podobá jako moři, po němž plují lodě a házejí do něho jiskry, nečistoty, ale oheň uhasí se v něm a nečistota zmizí a hladina moře zůstává čistá a jasná jako před tím. Přátelé drazí, přičiňte se, abyste v čas utopili veškeru svou nečistotu, nepřátelství v božské krvi Ježíšově a tak se očistili. Utopte veškero nepřátelství své jako jiskru v moři, obmyjte všechen hřích svůj v čas a docela v té sv. koupeli Ježíšově. Odpusťte, aby vám bylo odpuštěno a čiňte pokání, toť druhá tříska z kříže Páně.

3. Ve Francii býval za starších dob zvyk, že s královským synem byl vychováván též synek občanský a sice za zvláštním účelem. Když královský princ něco provedl, zač zasluhoval trest, nebyl trestán sám, ale onen občanský syn a sice proto, aby královský syn poznal z trestu velikost své chyby. Převrácená úcta ke královskému synu vedla k této převrácenosti. V umučení Páně vidíme opak toho. Syn boží nese sám tresty za hříchy naše, abychom my na své oči viděli velikost svého provinění. Vyšší, ano Nejvyšší trpí trest za nás nízké, abychom viděli ohyzdnost hříchu. Ta převrácenost na dvoře francouzském byla následkem královské pýchy, ten sv. kříž, na němž nám Ježíš ukazuje ohyzdnost hříchu, jest následek nesmírné lásky Kristovy k duši naší, aby ji pohnul k opuštění hříchu.

Duše drahé, které mne slyšíte o kříži mluviti, ó mějte a zbuďte ošklivost před hříchem každým, hlavně ovšem před hříchem smrtelným. Toť třetí tříska s kříže Páně.

Hříchu, ach, se boj a chraň, jeho se jako hada straň,
hřích toť nenávist jest Boha, jemu se vždy braň.
Paklis jím byl poskvrněn, pros by ti byl odpuštěn,
s pravou lítostí se vyznej — budeš očištěn.

4. Jdete-li po hornatých krajinách v Německu, pozorujete zvláštní způsob božích muk. Podle cest stojí kapličky a v nich Spasitel vyobrazen neb znázorněn jak sedí unaven v síni u Piláta po bičování přestálém, sv. hlavu trním opletenou a položenou do rukou. Zůstanete-li déle státi před mukami božími, zdá se vám, že Spasitel neželí tolik ani muk, které vytrpěti ráčil, jako spíše, že želí naší chladnosti, která se nevšímá skoro ani toho, co za nás vytrpěti ráčil. Že ke všem mukám jeho jsme bezcitní.

Snažil jsem se ve vás vzbuditi pocit lásky k Ježíši, bez níž nelze nám milosti dojíti. Na konci táži se, proč jej tak málo milujeme?

To, co v nás lásku budí, jest buď dobrota věcí, buď krása, neb obé dohromady. Co Kristus pro nás učinil a vytrpěl, to ne-

učinil žádný člověk za svého přítele, ani syn za svého otce, ba ani matka za své dítě. On jest to největší dobré, které jsme poznali. V něm jest však také krása největší. Co jest ta krása obličeje, která se nám líbí, proti kráse ctnostné duše. Za krásnou tváří jest často šeredná duše. V něm jest vrchol krásy. Už to, co jsem vám pravil, ukazuje jeho nekonečně vznešenou duši, k pomilování. Miluj Ježíše nade vše.

5. Díváš-li se ráno na východ slunce a vidíš krásu jeho, není to všechna jeho krása. Když rozhlédneš se po okolí, stromech a lukách a vidíš svítiti na milliony rosných perliček ve světle vycházejícího slunce, vidíš i v těch krůpějích rosy krásu slunce. Tak i krásu Ježíšovu vidíš zrcadliti se v každém dobrém skutku, který buď vidíš, buď o něm slyšíš, takový každý skutek jest jako krůpěj rosy, v níž se zrcadlí slunce spravedlnosti, Ježíš. Vše dobré jest vyzařování jeho dobroty. Modlící se pobožné dítě, čistota cudné panny; rozhodnost rozšafného muže, tichá trpělivost nemocného, aneb horlivost missionáře mezi pohany, obětavá činnost milosrdné sestry v nemocnici, to vše jsou různé nebeské barvy krásy Ježíše Krista.

Každý skutek krásný, který se kdy veřejně neb potají stal, to jest odlesk jeho dobroty. A proto se tě ptám: není Ježíš dosti krásný, není dosti dobrý, abys jej miloval? Co znáš lepšího nad něho? Co znáš krásnějšího? Řekni a miluj. Však on nechce, abys jej miloval slovy, nýbrž přikázáním. Milujete-li mne, přikázání moje zachovávejte. Toť jest poslední tříska, kterou vám v rozjímání dnešním předkládám.

Přátelé drazí, veškerá krása života pochází z Ježíšova života. Jemu se budete obdivovati, sami budete krášliti život svůj. Toť bude vaše léto milostivé. Sv. Jan Zlatoústý o tomto milování Ježíše podle svého výmluvného způsobu takto praví: »Ostatně není ani záchrana před peklem, ani získání nebe něčím velikým proti tomu, co nyní chci říci: totiž, větší než oboje dohromady jest, míti Ježíše za milence a milovníka« — to jest za předmět lásky naší a býti sami předmětem lásky jeho. V tom jest i záchrana před peklem i získání nebe. Však pozor, lásku k Ježíši máte, když zachováváte přikázání jeho. Také to přikázání o sv. jeho těle, o odpuštění ze srdce, o obětování všeho, což s sebou přináší povolání. Bude vám všem Ježíš milostivým průvodcem, soudcem a odplatitelem.

Fr. Vaněček.

Řeči příležitostné.

Proslov při slavnosti vánočního stromku.

Velevážené shromáždění!

Tato chvíle, k níž dnes jsme se zde shromáždili, jest jedním z těch okamžiků, jež nejenom naplňují srdce člověka radostí, po-

těšením a povzbuzením, ale jež mají také zejména za našich dnů v životě společenském význam nenepatrný, ano hlubší, nežli by se na první pohled zdálo.

Každá takováto chvíle projevu dobročinnosti podobá se do jmem svým, abych tak řekl, oase na poušti. Jako cestovatel, když po několik dní jest mu jíti krajinou pustou, samým pískem pokrytou, úpalem slunečním a neutěšeným dojmem pouště unaví se tělem a umdlí duchem: když ale přijde k oase, k místu, kde svěží zeleň, stinný strom a křišťálový pramen čerstvé vody zve jej k odpočinku: tu zaplesá srdce jeho, tělo unavené si odpočine a umdlený duch se občerství a na další cestu posilní a osvěží: takť podobně radostným a povzbuzujícím dojmem svým působí na srdce, rozličnými starostmi, trpkostmi a neutěšenými zjevy a dojmy denního života unavené a umdlené takováto chvíle projevu dobročinnosti.

Všeobecně slýcháme dnes stesky, že čím dále, tím více mizí ze srdcí lidských pravá láska, soucit a útrpnost k bližnímu vůbec a k chudým a trpícím zvláště a že víc a více vzmáhá se sobectví. Nemohu zde ovšem, velevážené shromáždění, rozhodovati, zdaž a pokud tyto stesky a tyto výtky společnosti lidské činěné jsou oprávněny: jen tolik dovolím si podotknouti, že kdyby i z veliké, ano z větší části byly pravdivy a odůvodněny, přece zcela, zúplna pravdivy nejsou; a důkazem toho jest právě i tato chvíle, při níž láska a dobročinnost, soucit a útrpnost vítězí nad láskou k sobě samému, nad sobectvím a nevšímavostí k chudým a trpícím.

Ano, velevážené shromáždění, tato chvíle jest nám utěšeným svědectvím, že i kdyby u mnoha a mnoha lidí rozhodovala o jednání jejich zásada, kterouž omlouvají sobectví své, říkajíce: Co je mi po jiných! Každý ať se stará sám o sebe, a je-li někdo chudý, ať se o něj stará stát aneb obec! Já mám sám s sebou co dělat!« přece, bohudíky, není tak u všech, že přece jsou ještě lidé, kteří mají srdce a v tom srdci lásku, cit a útrpnost, lidé, kteří dovedou pro jiného přinésti obět nějakou, a to, co obětují, obětují z lásky, ochotně a rádi!

A jestliže už s tohoto stanoviska radostný a utěšený dojem činí tato slavnost už na pouhého pozorovatele, čím radostnější, čím utěšenější a hlubší musí býti dojem její na srdce těch, kteří, abych tak řekl, přímo v ní jsou súčastněni, na ty, kteříž ji uspořádali, na dobrodince, kteříž dary svými k ní přispěli, zvláště ale na dítky, jimž jest připravena a uchystána.

A ptáme-li se proč? Nechci, velevážené shromáždění, jednak z obavy, abych nerušil radostný dojem této chvíle slavnostní, jednak spolu ze šetrnosti a útlocitu k těmto dítkám a jejich rodičům líčiti před vašimi zraky celý obraz jejich chudoby a nouze; jen tolik dovolím si podotknouti: Kdo z vás, vážení příznivci, měl příležitost sám se přesvědčiti, dojista dá mi za pravdu, když řeknu, že život mnohých z těchto dítek již od nejútlejšího mládí podobá se poušti, na níž těch utěšených oas, utěšených a radost-

ných okamžiků je velice poskrovnu, že je to spíše řetěz, jehož články jsou utrpení, hlad, bída a strádání!

Ano, nebýti milosrdných a útrpných oněch paní, jež za předsednictví spanilomyslné a milostivé choti našeho veleváženého a slovutného pana starosty — nasycují na sta dítek živným obědem — nebýti těchto útrpných dobroditelek, mnohé, ano většina z těchto dítek za celý den neměla by k jídlu nic, než kousek suchého chleba!

A nyní se ptám: Můžeme se diviti, že takovýto nuzný život, takovéto každodenní utrpení a strádání neblaze působí a zanechává následky u těch dítek nejen na těle, ale i v rozvoji sil a schopností duševních i ve příčině vzdělání i ve příčině mravní? Jest sice pravda, že co se týče zejména poslednějšího, mnoho a mnoho působiti, napraviti a zachrániti může škola svým slovem vzdělávajícím, povzbuzujícím a potěšujícím: leč s tím největším přesvědčením dovoluji si tvrditi, že jediná takováto chvíle slavnosti dobročinné svým dojmem jest ještě mnohem působivější a svým působením dojemnější! Neboť zde mluví láska a dobročinnost ne tak slovem jako skutkem, a to jest výmluvnější nežli sta a sta slov sebe útěšnějších, sebe upřímnějších a vřelejších. — V takovéto zajisté chvíli, když dítky vidí, co vše pro ně se děje a činí, když vidí, že i kdyby rodičové jejich se o ně nestarali anebo starati nemohli, přece nejsou tak opuštěny a nepovšimnuty, že přece je někdo, kdo na ně vzpomene, o ně se stará, aby netrpěly hladem, zimou a nedostatkem, tu jejich srdéčko nad tím se raduje a těší: a nejenom v této chvíli, ale i později, kdykoli darovaný šat na sebe berou, vzpomenou si na dobrodince své, a vzpomínka ta jest jim povzbuzením ku vděčnosti, pilnosti a mravnému chování!

A proto nejenom jménem těchto dítek, ale i jménem školy dovoluji si co nejpokornější a nejuctivější díky vzdáti všem, kteří svou vznešenou návštěvou ráčili laskavě poctiti a povznésti tuto dnešní slavnost, dále vzdávám upřímné díky všem lidumilným a šlechetným dobrodincům, kteří jakýmkoli dárkem k ní přispěli, zvláště ale vám, veleváženi příznivci, kteří jste tuto slavnost dítkám uspořádali a připravili! Měli jste s ní mnoho práce, mnoho namáhání; nejednou byl jsem sám svědkem vaší obětovnosti, vaší horlivosti, s jakou pracovali jste po celý rok pro tyto dítky; mnohou obět nejen času, nýbrž i obět hmotnou jste přinesli, mnohé nesnáze, překážky a obtíže bylo vám překonati: leč dnes v tuto chvíli stojíte u cíle celoroční své práce, dnes patříte na krásné ovoce své námahy, své obětovnosti, svých snah; a jako vidím to na vašich tvářích, že tato chvíle je vám zvláště chvílí utěšenou a radostnou, tak tolikéž doufám, ano jsem přesvědčen, že bude vám také osvěžením a povzbuzením, abyste neochabovali v blahodárném působení svém, ale s pomocí boží a s pomocí dobrodinců a příznivců záslužnou činnost dobročinného spolku vašeho k většímu a většímu rozkvětu stále přiváděli a povznášeli, k čemuž z upřímna srdce přeji a volám: »Odplať a žehnej vám Bůh!«

V. Kocián.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

δ) *Bäumer* rozeznává *při řečtině dvě odvětví*: nářečí *hellenské a novořecké*. O nářečí *hellenském*, jehož užívalo se v době apoštolské a poapoštolské, píše: »V mocné říši římské, kde se křesťanství nejprve šířilo, byla za času Krista Pána hellenská řeč a hellenské vzdělání všeobecnými. Rozšíření této vysoké civilisace po celém tehdy známém světě kypřilo v ohledu duchovním pole pro setbu evangelia. Dle moudrého plánu Prozřetelnosti stalo se, že vznešenými dary obdařený již od přírody národ řecký po staletí pracoval o zdokonalení a zjemnění svého jazyka, a jej k vysokému stupni dokonalosti přivedl tak, že pro plnost a bohatství křesťanských ideí nejvhodnější se stal nádobou. Jako řečtina byla výplodem duševně vynikajícího a myslícího národa, tak také po staletí sloužila vědě nikde tak hluboce nepojaté jako u národa řeckého; řečtina spojovala s velikou bohatostí naproston určitost. To vše obdivuhodně ji uzpůsobovalo, by zprostředkovala větší části lidstva přijetí a osvojení si křesťanské nauky (Mohler: Patrologie 35 nn.). Než řečtina řecky sepsaných knih Písma sv. a řeckého překladu hebrejského textu (Septuaginta) není nářečím klassickým či attickým, ale je to tak zvaná hellenština. Za vlivu nadvlády macedonské totiž se vyvinula hellenština, řeč to sice také spisovná, ale hlavně mezi lidem užívaná a praktickému životu sloužící (κοινὴ διάλεκτος). Dle Curtia (Alex. M. 6, 9, § 35—36) s počátku, jak se zdá, Macedonci a Řekové si nerozuměli, tak velice jich dialekty se od sebe lišily. Sloučení macedonštiny a řečtiny nastalo za Alexandra a Diadocha; tak povstal tak zvaný dialekt macedonský, jehož zjemnění, jež stalo se učenci alexandrijskými, nazývá se nářečím alexandrijským. (Sturz: De dialecto Macedonica et Alexandrina, Lipsko 1808; srv. Mullach: Grammatik der griechischen Vulgarsprache in histor. Entwicklung. Berlín 1856, 14.) Významně dí Cicero: Graeca leguntur in omnibus

fere gentibus, latina suis finibus exiguis sane continentur, (Pro Archia 10, 23) a Seneka: »Quid volunt civitates gracae in terris barbaris et inter Indos et Persas lingua Macedonica?« (Consol. ad Helvian. c. 6.) Od Eufratu a Tigridu až ke sloupům Herkulovým a od břehů Nilu až po Rhonu a Rýn byla řečtina světovou konventionelní řečí pro obchod Orientálců a pro řemesla národů kolem středozemního moře nejen u stavů vyšších, ale i u tříd obchodujících. (Sr. Hug: Einleitung, Stuttgart a Tubinky 1847, 27 nn.) Římský senát a jeho legáti, jakož i první římští císařové užívali v úředním jednání s provinciemi, ba i při zasedání senátu v Římě jednalo-li se s těmi, kdož řecky uměli, řečtiny, ovšem že s mnohými odchylkami od klassického nářečí attického. (Viereck: Sermo graecus quo senatus populusque Romanus magistratusque populi Romani usque ad Tiberii Caesaris aetatem in scriptis publicis usi sunt, Gottingae 1888). Protože pak řečtina ponejvíce ve formě macedonské rozšířila se po Syrii, Palestině, Ethiopii, a ostatních zemích, vloudil se mnohý název z řečí těchto zemí do řečtiny. — Rovněž zase, když Římané podrobili si Řecko, následek toho byl vliv latiny na řečtinu, ovšem toliko v některých výrazech vztahujících se k poměrům římským (ῥήξ = rex, δούξ = dux, πάλάτιον = palatium, Viereck 109, Mullach 14 nn.) Tento nečistý macedonský dialekt a jeho způsob psaní, smíšený s neřeckými formami a orientálními obraty, jak spisovatelé po Alexandrovi jich užívali, nazýval se řečí hellenistickou, protože všeobecně nazýval se každý Asiatec řecky mluvící ἑλληνιστής (Claudii Salmasii: De Hellenistica commentarius, Lugduni Batavorum 1643. Týž: Funus linguae Hellenisticae, tamtéž 1643.) Tímto se syrskými, hebrejskými a chaldejskými tahy smíšeným způsobem psaní jest složen alexandrijský překlad Starého zákona a protože první hlasatelé evangelia mluvili tímto vulgárním nářečím, nepřišlo tedy křesťanství k Řekům v čisté řečtině (Srv. Vigouroux: De l' authenticité des évangiles prouvée par l' étude critique du laugage, Revue des questions historiques. Paříž 1889, XLVI, 353 nn.) Apoštolové a evangelistové a jich žáci byli ovládáni vlivem pohebrejšťujícího překladu Septuaginty a nemohli též jako židé (Hebrejci) pro svůj původ a výchov zapříti v sobě semitského ducha i v řeči. A tak přešel orientální vliv i na celou následující křesťanskou literaturu. Řecko-macedonská pohebrejšťující dokce jeví se více méně i ve spisech církevních otců. Proto můžeme ji nazvati prvním církevním způsobem psaní, či nejstarší církevní řečí. Ale ještě jiný důvod nutil apoštoly a jich žáky, aby nářečí řeckému vtiskly semitský ráz své mateřštiny. Nové křesťanské idee, pojmy a názory, jež kázání a psané slovo apoštolů šířiti měly, u židů a nikoliv u Řeků měly své kořeny a původ. Dříve než křesťanství u Řeků pevné kořeny zapustilo, ducha a mysl jich docela si získalo, závisela jeho existence, jakož i blahodárná působnost od toho, aby, jak možno nejvíce, podržela se původní forma řeči. Teprve tehdy, když křesťanství v životě Řeků pevně se zakotvilo, mohlo v čistší, řecké formy rozumně se odívati. To

děje se ve 4. a počátkem 5. století, kdy velicí učitelové od Athanáše až po Chrysostoma řeckou církevní mluvu zase oděli v eleganci attického nářečí. Dějiny prvních kacířství, jež řecko-filosofické, zvláště platonské názory s křesťanskými pomísily, podávají jasný důkaz, že některé křesťanské idee nikdy nemohou zbaviti se původního projádření a do jiných jazyků se přeložiti bez nebezpečí pro jich obsah (Möhler 37.) . . .

Ač apoštolové v Jerusalemě při slavení mše sv. užívali tehdejšího hebrejského či aramejského nářečí, přece v diaspoře, kde Septuaginty authenticky se užívalo, a u hellenských pohanokřesťanů, kteří záhy většinu tvořili, zvláště po smrti apoštolův užívalo se výlučně řečtiny, ale při tom veliké váhy požívala i vlastní řeč lidová či vulgární řečtina Vzdělanost hellenská, byť velikého dodělala se stupně, přece nerozšířila se stejnoměrně po všech kmenech řeckých a ač instituce byly všem kmenům společné, přece udržela se v rozličných krajích v oblasti řeckého jazyka řeč národní vedle attičiny až do 3. a 4. století křesťanského letopočtu. Řeč nevzdělaného lidu lišila se od té doby všude více méně od řeči spisovné a řeči vzdělanců. Již u Homera a Hesioda jsou doklady na př. při zkráceninách, jako δῶ místo δῶμα u Homera, βρῖ místo βριαρόν či βριθύ u Hesioda, ῥᾷ místo ῥᾴδιον u Sofoklea a jiných, uvádí-li řeči lidu venkovského. Církev nejprve hlásala evangelium chudým a proto musila při své činnosti užívati řeči lidu . . . Pozoruhodno jest i to, co životopisec sv. Jana Chrysostoma vypravuje. Jednoho dne, tak dí, kázal sv. Jan v Antiochii, při čemž jedna paní se zástupu poprosila řečníka, aby je poučoval v řeči srozumitelné, načež světec použil řeči vulgární. Ač tedy řeci sv. Chrysostoma čistě hellensky napsány jsou, můžeme přece tvrditi, že při přednášce jich mnohé podáno bylo jinak, protože nevzdělaný lid klassické řečtině nerozuměl a protože sami nejlepší spisovatelé v zájmu věci klassičiny vzdáti se musili. Jiná podobná sem spadající místa nalézáme v dopisech císaře Juliána 363, Justiniána 529, Basilia a Konstantina Porfyrogeneta 641. (Srv.: Mullach 66 nn.)

O latině píše *týž autor:* Latinská řeč liturgická, jíž všechny liturgie západního ritu, vyjmeme-li glagolštinu, sepsány jsou, povstala vlivem latinských překladů Písma, ale není přece s řečí oněch překladů identickou. Klassická spisovná latina byla nářečím umělecko-konvencionelním právě tak lišící se od řeči lidu a obecného života, jako německá řeč spisovná od německých dialektů jednotlivých zemí. V dopisech, jež na dosti úzký kruh omezeny byly, a v literatuře, jakož i officielních jednáních na foru a v senátě užívalo se klassické latiny, jež vlivem řeckým povstala a se udržovala. Než samé vzdělané stavy a to ve »zlatém věku« za císaře Augusta klonily se v denním obcování k výrazům lidovým, kdežto klassické výrazy udržovaly se pouze jakýmsi násilím, povinnostmi urbanity, lepším výchovem a dvorním mravem. Záhy a často národní pýcha stavěla se proti konvencionelním zákonům klassičiny, zejména když po válkách občanských s republikou na

předcích si velice zakládající mocné aristokratické rodiny zmizely s jeviště veřejné činnosti, aneb zcela vymřely. Starší římská literatura jest sepsána latinou vulgární, ve vlastním to nářečí staroříms kém či lidovém, jako jsou básně Enniovy a Plantovy. Ač v zlaté době římské literatury řečí touto jako sermo rusticus bylo opovrhováno, udržela se přece hlavně v provinciích, kam znalost latiny docházela ponejvíce nižšími úředníky, vojáky a kupci. Brzy však v tak zvané stříbrné době, v druhé polovici prvního století, získala i v Římě více půdy a zůstala tu konečně vítězem. Zejména užívalo se jí v Africe jak od spisovatelů pohanských, tak křesťanských a z Afriky, jak známo, na počátku druhého století brali Římané učitele pro své synky a císařské prince, jako byli na př. Marcus Cornelius Fronto z Cirty a Gaius Sulpicius Apollinaris z Kartáginy. (Srv.: Mommsen: »Římské dějiny« 3. vydání, Berlín 1886, V., 656.)

Další důvod, že latinští spisovatelé zanechali klassičiny, byl v tom, že řeč starých Římanů pro celou řadu nových pojmů a ideí, zejména v oboru filosofie a věd spekulativních neměla příhodných slov. Známo jest, jak Cicero ve svých spisech se namáhal, aby řecké myšlenky a abstraktní pojmy latinsky podati mohl a jak pomáhá si slovy quasi, ut, ita dicam, či vix audeo dicere. Sám pak doznává: Complures graecis institutionibus eruditi ea, quae didicerant, cum civibus suis communicare non poterant, quod illa . . . latine dici posse different a za zásluhu si počítá, že přinesl tu odpomoc. (De natura deorum, 1, 8.) Seneka dí: »Quanta verborum nobis paupertas, immo egestas sit, nunquam magis quam hesterno die intellexi. Mille res inciderunt, quum forte de Platone loqueremur, quae nomina desiderarent, nec haberent. (Epist. 58.) Lepší spisovatelé jako Quintilián (Just. or. 1, 5, 70: κυρταύχενα mirati sumus, incurvi-cervicum vix) stěžují si do nedostatečnosti klassiků a přejí si větší volnosti při tvoření slov. Protože křesťanství nejvyšší metafysické pravdy lidu srozumitelně podávati má, musili latinští spisovatelé církevní použiti svobody, jíž užívali již filosofové a řečníci pohanští. Přetvořili latinu tak, aby jí křesťanské idee a city podávati mohli a obohatili tak latinskou řeč, aniž by vlastní její ráz v něčem poškodili. (Srv. Ozanam: Comment la langue latine devint chrétienne, Oeuvres compl., Paříž 1862, II., 117 a Documents inédits, Introd.) Proto dí sv. Augustin: Melius est reprehendant nos grammatici, quam non intelligant populi (In Ps. 138, 20, in Ps. 123, 8) a sv. Jeroným poukazuje ty, kteří pozastavovali se ve svém klassickém purismu nad novými výrazy a slovy, na Cicerona, který ve Quaestiones philosoficae byl nucen tanta verborum postenta proferre, quanta (quae) nunquam latini hominis auris audivit (In Gal. I. ad 1, 11 n.) a co se týče konstrukcí lidových: Volo pro legentis facilitate aluti sermone vulgato . . . (Pokračování.)

Jak hnusí se mi země, patřím-li na nebesa. Sv. Ignác z Loy.
Miluj a učiň si co chceš. Sv. Aug

*

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. Antonín Brychta.

(Pokračování.)

Jakkoli pohřbívali se věřící původně na hřbitovech kolem chrámů se rozkládajících a pouze osobám vznešeným ze stavu duchovního a světského (biskupům, patronům a šlechticům nebo zvláštním dobrodincům církve) pohřeb v chrámu snáze byl vyhrazen [1]), nesla se touha a zbožnost věřících vždy k tomu [2]), by se i *jim* v kryptách chrámových posledního odpočinku dostalo, by mohli — jsouce sv. mučedníkům zcela na blízku, ano odpočívajíce téměř po jejich boku — těšiti se ještě více z jejich mocné přímluvy a vážiti z posvátné oběti, nad jejich hroby přinášené, užitku co nejhojnějšího. [3]) Za takových okolností pochovávalo se během času v kryptách chrámových *vždy častěji*, takže začaly se chrámy do jisté míry proměňovati ve hřbitovy, jako zastupovaly za dob pronásledování odlehlé, na místech opuštěných a málo navštěvovaných zřízené hřbitovy křesťanům místo

[1]) Srov. poznam. 6.

[2]) Vedle těchto náboženských a zajisté chvalitebných pohnutek začaly se záhy vyskytovati jiné, méně chvalitebné, z povahy a křehkosti lidské vyplývající, jež nebyly prosty všech ohledů vezdejších. Přehání však *van Espen*, prohlašuje-li ctižádost věřících a ziskuchtivost duchovenstva za hlavní nebo docela *jediné* pohnutky pohřbívání v kryptách chrámových. L. c. tit. 38. c. 2. Právem vyvrací jej kanonista *Zech*, dokládaje: »*Acerba crisis est* (toto tvrzení jmenovaného dříve právníka) quod neglecta disciplina (bývalý obyčej) de non sepeliendis mortuis in ecclesia, tribuenda sit *ambitioni laicorum* et *clericorum cupiditati*. Si quis abusus (v pohřbívání zemřelých v chrámech) irepsit, malumus adscribere eum *laicorum devotioni* et *clericorum indulgentiae*.“ De jure rer. eccl., Ingolst. 1758, pars prior, sect. II. tit. 23. § 507. Srov. níže, kde bude řeč o nařízeních sněmů církevních, by se mrtví, jak původně bylo zvykem, pochovávali na hřbitovech a nikoli v chrámech. *Ferraris* míní, že nařízení ona týkala se hlavně pohřbívání v kostelích *za městy* se nalézajících, ne však pohřbů v kostelech *městských*, v nichž nesmělo se vůbec pochovávati. S. v. sepultura n. 313. Názor ten jest zcela správný, máme-li zřetel k dobám *pozdějším*, neb, jak bylo svrchu připomenuto, týkal se zákon císaře Theodosia (l. 6. Cod. Theodos. de sepulch. violat.) *nejvíce* města Cařihradu, v předměstích ale a v kostelích jiných měst nebylo pohřbívání zakázáno. Srov. *Zech* l. c. Žádný všeobecný sněm nezapovídá pohřbívání v kostele, nýbrž teprve partikulární sněmy církevní, jež budou níže uvedeny. Byl-li kdo v chrámu pochován, nesměl býti hrob nad dlažbu chrámovou vyvýšen, nýbrž musil s ní býti v stejné výšce z příčin snadno pochopitelných. Pouze hroby papežů činily a činí dosud výjimku, an nalézají se v chrámech římských zpravidla na místě vyvýšeném a vzácném. Známo, že jsou náhrobní desky slavných neb jinak vznešených osob, pochovaných před mnohými stoletími v chrámech, do dlažby chrámové, nejsou-li umístěny ve zdi nebo připevněny k pilíři, vodorovně zapuštěny, čím arci jejich krásné a nejednou důmyslné nápisy byly během času nemálo poškozeny, ano staly se nezřídky i docela nečitelnými. (Srov. *Zech* l. c. § 508.) O nepřístojnostech v příčině pohřbívání zemřelých jedná obšírně *Thomassin* ve veledíle: De Vet. et Nov. Eccl. discipl. P. III lib. I. c. 65. seqq.

[3]) Srov. svrchu str. 563. nn.

chrámů.[4]) Ježto ale *vlastní* pohřební místa jsou *hřbitovy,* jak tomu jednak samo jejich zřizování již za dob nejstarších,[5]) jednak i starožitný obřad svěcení hřbitovů nasvědčuje,[6]) bylo třeba záhy místnějších ustanovení o pohřbívání zemřelých vydati, aby nahromadění mrtvol v kryptách chrámových nebylo lidskému zdraví škodlivé.[7])

---

[4]) Srov. *Binterim* l. c. str. 455. nn. 466., který mnoho zajímavých historických dokladů uvádí. Místo mnohých stačí uvésti slova *sv. Paulina*, kterými se o kryptách *(cellulae, cubicula)* v chrámě, od něho vystaveném, zřízených takto pronáší: »*Cellula de multis*, quae per latera undique magnis Adpositae *tectis* praebent secura sepultis Hospitia.«

Dle *Řehoře Tourského* († 594) nalezeno pouze v chrámu sv. Petra v Arvenně tři sta mrtvol, jež byly v něm pochovány. Hist. Gall., lib. IV. cap. 34. V životopise sv. Remigia lze se o Bollandistech o chrámu sv. Christophora v Remeši dočísti: »*In qua* (ecclesia) eique *circumjacentibus atriis ex antiquo* erat *coemeterium ecclesiae Remensis.*« Vita s. *Remigii*, tom. I. Octob. Bolland. Podobně pochovávali se zemřelí v kostelích v *Anglii*, v *Africe* a ve *Španělsku*. Srov. *Binterim* l. c. — Mimochodem budiž připomenuto, že za panování císaře *Alexandra Severa* dostalo se křesťanům poněkud větší volnosti u zřizování a navštěvování hřbitovů, co jim bylo dříve, jak z Eusebia vysvítá, zakázano. *Gallienus* byl tolerantnější a vydal důležitý dekret, dle něhož mohli se křesťané na hřbitovech (arenariae, areae, martyrum concilia, coemeteria, posléze catacumbae zvaných) k službám božím scházeti a hřbitovy nové zakládati. *Euseb*, Hist. eccl., lib. VII. cap. 10. et 12; *Zech* l. c. sect. I. tit. 3. § 38.; *Müller* l. c. str. 196. — První křesťanští císaři ustanovili dokonce jistý *veřejný fond*, z něhož měly se výdaje o pohřbech zvláště chudých zapravovati Tak učinil *Konstantin V.*, jehož sem spadající konstituci potvrdil pro Cařihrad císař *Anastasius* (L. 18. Cod. de ss. Eccl.), *Justinian* (Nov. 59.) a *Lev* (Nov. 12.). Ustanoveny též jisté osoby, jež měly při pohřbech spolupůsobiti, jako na př.: *lacorantes, lecticarii, copiatae* atd., o nichž jedná Cod. Theodos. l. 1 de lustrali conlat., l. 15. de episc., l. 12. de veteranis, kde se o těchto praví, »quod infanstis *defunctorum obsequiis* sunt occupati«; zřízeni byli též *parabolani*, kteří měli nemocné ošetřovati. L. 42 et 43. Cod. Theodos. de episc.. l. 17. et 18. Cod. Justin. eod. Srov. *Zech* l. c. § 513.

[5]) Srov. co bylo výše o tom pověděno. *Panvinius* a *Baronius* vypravují, že pouze v Římě bylo 60 hřbitovů, jež podobaly se malým městům a ležely původně za městem, ale v V. století a později, když se město značně rozšířilo, přiléhaly již k městu Římu a splývaly s ním v jedno.

[6]) Srov. co bylo svrchu o tom připomenuto. — Hřbitovy křesťanské byly od pohřebních míst pohanů vždy odděleny, na co naráží *Tertullian* (Lib. de idololatr. cap. 14.), řka: »Licet convivere cum ethnicis, *commori non licet*« a ovšem též zvláštním obřadem svěceny, jak již z výrazů »locus honoratus, locus sanctificatus«, o hrobech a hřbitovech křesťanských užívaných vysvítá. Tím hleděli křesťané zameziti, by jejich mrtví, zvláště ale těla sv. mučedníků, nebyla smíšena s mrtvolami pohanů, »a považováno za velikou potupu a zneuctění a spolu za veliké provinění na křesťanech spáchané. Proto kázali pohanští soudcové ve své zlobě, aby křesťany co nejvíce potupili a hoře jejich rozmnožili, těla a kosti sv. mučedníků házeti mezi těla *pohanů* a gladiatorů, by nemohly býti rozeznány, a je společně na *pohanském* pohřebišti pochovati! Zřejmo to z akt mučednické smrti sv. Proba a Andronika, kde mezi jiným se praví: »Reliquit ibi (t. pohanský soudce) decem milites, ut corpora sanctorum intermiscerent inter corpora gladiatorum, ut non possent agnosci.« *Ruinart* u Binterima l. c. str. 479. v poznam. z té příčiny praví v posvátném hněvu sv. Řehoř Naz. neb kdo je vůbec autor těchto slov: »Ter morte digni, primo quidem cuiscuistis corpora profanorum (t. pohanů) martyribus.« U *Binterima* l. c. str. 478. Více příkladů uvádí *Aringhius*, Roma Subterran.. lib. I. cap. 4. —

[7]) Srov. *Ferraris* s. v. sepultura, kde věc tato obšírněji vyložena n. 318.; *van. Espen* l. c. cap. 2. n. 5.

Již *Hinkmar,* biskup remešský († 882) nařídil duchovním správcům své diecése, by bez povolení biskupa nikoho v chrámu nepohřbívali, vyjma osoby, které synoda remešská zvlášť uvádí.[8]) Dle ustanovení sněmu *mohučského* z r. 813 jsou to biskupové, opati, důstojní kněží, zbožní věřící[9]) a osoby o církev zasloužilé.[10]) Podobné nařízení vydal církevní sněm *nantský* r. 850,[11]) *tribursky* r. 895 s doložením, »nisi forte talis sit persona sacerdotis aut cujuslibet justi hominis, qui per vitae meritum talem suo corpori defuncto locum acquisivit«.[12]) Sněm brakarenský I. (Braga v Portugalsku), konaný r. 563, velí, by se v chrámech naprosto nepochovávalo, nýbrž vně kolem zdí chrámových.[13]) Podobně stanoví jiné za oněch dob konané sněmy církevní. — I světské zákonodárství zabývalo se již za starých dob touto po stránce jak náboženské, tak sociální důležitou věcí a vydalo o ní více nařízení.

(Pokračování.)

Prof. Mareš o postu.

V letošním jubileu je předepsán jeden den postu. Víme, jak materialistická doba naše nerada slyší o postu. Proto zde do ruky kazatelů klademe několik výňatků ze spisku »O výživě člověka« Dra Frant. Mareše, univ. profesora fysiologie, z nichž jde, že půst je v každém ohledu pravým dobrodiním člověka, kterýž si toho sebezapření dovede uložiti.

Dr. Mareš pojednává o významu výživy a o množství a jakkosti potravy. Potírá větu, že kdo mnoho sní, má též mnoho síly, Na str. 38. píše:

»Hojnost potravy nečiní tedy člověka nikterak silným, spíše naopak. Kdo chce býti silným, musí se cvičiti stálým přemáháním odporu, musí se naučiti omeziti neprospěšný projev tepla, musí navykati svou ústrojnost, aby dovedla poskytnuté fysické síly co nejprospěšněji užiti. A tomu přivykne jen tehdy, *dostane-li se jí potravy — málo. Práce a střídmá potrava* naučí tělo projevovati co nejvíce prospěšné síly, býti silným.

Cvik ústroje svalového, záležející v pravidelném přemáhání odporu, zavádí se všeobecně jako vzácný paedagogický a hygienický prostředek; uznává se, že síly svalové nabude se jen cvikem. Neuznává se však dosud stejná prospěšnost cviku *ústroje assimilačního* — onoho, kterým se ústrojnost fysické síly v podobě

---

[8]) *Harduin,* Conc. tom, V. pag. 393.

[9]) Can. 52. Conc. Germ, tom. I. p. 412 Srov. *Zech* l c. § 508.

[10]) Tak dokládá *Theodulf,* biskup orleánský v VIII. století, v listě ku svému kněžstvu v kap. 2. *Van Espen* ibid n. 31.

[11]) Conc. *Nannet.* cap. 6. (can. 15. C. XIII. qu. 2.). Srov. výše, kde byly výrazy: *atrium, porticus* a *exedra,* jež tento sněm jako pohřební místa označuje, vyloženy. Viz též *Harduin* l. c. tom. VI. p. 457.

[12]) Cap. 17. Srov. *Zech,* Tract. de jur. templor. Francofurt. 1698, cap. XII. n. 154., kde jest ustanovení toto uvedeno.

[13]) Can. 18. cit. u *Ferrarisa* l. c. n. 312. Srov. též *Harduina,* Conc. tom. III. p. 352,

živných látek zmocňuje, a jí co nejprospěšněji užiti se snaží. I tuto schopnost třeba cvičiti přemáháním odporu, to jest *střídmou potravou a občasným vyhladověním.*

Střídmost dopručují starověcí mudrcové; za našich dob nedbá se jí příliš. Střídmost — ba docela *občasný půst* jsou nyní směšnou věcí. Vždyť prý střídmost — a docela půst! — omezují výměnu látek; a ta je přece první podmínkou zdraví a síly!?

Vizme, co lze o té věci pověděti.

Jest známo, že po přestálé horečnaté nemoci, zvláště tyfu, bývají lidé čilejší a zdravější, než bývali před tím, totéž pozoruje se po ztrátách krve, porodech a jiných útrapách.«

Uvádí dále výsledky pozorování Seelandových: »V nedávné době oznámil Seeland výsledky svého pozorování o tom, jaký vliv má hlad na výživu těla. Jsou takové: živočich, jemuž byla na nějaký čas potrava odňata, stal se potom statečnějším a silnějším; jeho tělesná hmota stala se na ústrojnou protoplasmu bohatší a chudší na vodu a tuk, než byla u jiných stejných živočichů, kteří ve stálé hojnosti žili. Ústroje živočichů hladověvších staly se pevnými, tuhými a pružnými. Ba co více, živočichové ti potom trvale požívali potravy málo, a při tom jejich tělo tak zmohutnělo. Výsledky ty dokládá Seeland číselně na základě lučebních analys. Jaký jest výklad tohoto úkazu? Ústrojnost poznavši nouzi zachází pak s poskytnutou potravou co nejšetrněji, zmocní se jí a využitkuje jí co nejvíce. V úkazu tom jest obecný zákon přírodní, že ústrojnost rozvinuje a sesiluje své schopnosti, dorážíli na ni protivenství.«

Ano Dr. Mareš hladu přičítá vychovatelskou moc, jako protivenství přestálá dodávají moudrosti.

»Takovou vychovatelskou moc má občasný hlad — půst. Tím nutí se ústrojnost, aby poskytnuté potravy co nejvíce využitkovala a nabyté fysické síly co nejprospěšněji upotřebila. Tělo stává se pevnějším a navyká si vůbec na menší množství potravy. Lidé, kteří si navykli málo jísti, necítí se slabšími, nýbrž jsou skutečně pružnější, čilejší i silnější. I jest občasný půst právě tak cenným prostředkem paedagogickým a hygienickým, jako tělocvik. Starověk i středověk smýšlel o postu jinak, než věk náš. Druhdy vážili si postu a ujmy více, ježto zkušeností se poučili, jak prospěšný účinek má. Nevadí, že i tu vyskytla se výstřednost v sebetrýznění a askesi. Půst zaveden byl církví jakožto náboženské přikázání; jako celá řada náboženských příkazů má též půst zcela rozumný důvod ve stránce vychovatelské i zdravotnické; tento příkaz upadl za našich dob v úplnou nevážnost. Naše společnost — horlí Seeland — alkoholem a tabákem, a docela zhoubným jedem máku zotročená hledá v hojném a zbytečném jídle pramen síly, dadouc si namluviti, že čím více potravy požije a rozloží, čím čilejší výměnu látek má, tím že zdravější a silnější jest; i upadá více v ochablost, omrzelost a těžkomyslnost, plodíc pessimistické systémy a končíc samovraždou.«

Proti zatvrzelým masojídkům, kteří se odvolávají na zvířata masožravá, důvodí náš učenec takto:

»Přátelé pouhého masa jako potravy »nejsilnější« odvolávají se rádi na zvířata masožravá; ta vynikají prý silou a bujarostí nad všechny živočichy rostlinami se živící. Tento důvod jest zdánlivě velmi pádný; neboť každému od mládí utkvěla na mysli představa, že lev a tygr jsou nejsilnější zvířata. Zdaž je to pravda? Nikdy nepřipadl člověk na to, aby užíval dravců, by mu konali svou silou fysickou práci; ochočuje je jen pro kratochvíli. Slon, vůl, kůň, velbloud jsou od počátku jako tahouni. Není břemene, jehož by voli neutáhli, o slonech ani nemluvě. Který masožravec převyšuje v učelivosti, bujarosti i kráse koně, ve vytrvalosti velblouda? Nikoli silou, nýbrž *zuřivostí* vynikají masožravci nad býložravce.«

Ano on jde ve své úvaze i dále a praví, že národ lovecký vedle národa rolnického udržeti se nemůže a že musí zaniknouti.

»Přátelé masa ukazují k tomu, že národové živící se masem vynikají bujarostí a krásou nad národy živící se obilím; odvozují z toho, že potrava masitá dodává člověku síly a schopnosti. Možná, že přirovnání jednotlivců toho a onoho kmene opravňuje k takovému výroku. Avšak zápas mezi kmenem loveckým a kmenem rolnickým rozhodne jen čas; jen historie může o tom mluviti. A tu vidíme, že lovecký kmen vedle rolnického nikdy se nezachová. Světem nevládnou národové výhradně masem se živící, nýbrž národové, jichž hlavní potravou jest obilí. Vidíme zanikati statečný lovecký kmen v Severní Americe vedle přistěhovalců orbou se živících. Toť převaha vzdělanosti, řekne snad někdo. Ano právě, převaha vzdělanosti.«

Náš nejlepší český fysiolog dokazuje, že ustanovení postu jest velemoudré, že člověku zdravotně prospívá, že neoslabuje ani na duchu ani na těle, že každá nestřídmost se trestá. Bude snad výňatky poslouženo duchovním správcům na obranu postního dne v létě milostivém.

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Non expedit. Exercicie dělníků v Belgii. Neděle ve Španělsku. Ritualismus v Anglii. Laičtí apoštolé ve Francii.)

»Non expedit« tlačí vládu italskou velice a proto jí v zájmu sebezáchrany záleží na odstranění »non expedit«. Jisto jest, že může zásada o zdržení se voleb býti pozměněna dle přítomných okolností, jak dějiny »non expedit« tomu nasvědčují. Hesla »non expedit« je tvůrcem P. Joachym Margotti, který je v r. 1866 vyřkl, ale nenalezl tehdy souhlasu ani v kongregaci »Sacra Penilenzieria«, která vyšla ze zásady, aby voliči, pokud mohou, za daných okolností snažili se volbou dosíci co nejvíce dobrého a předejíti zlému. Byla také aspoň jakás naděje. Když se však okolnosti změnily

v r. 1871 zabráním Říma, přistoupeno na zásadu Margottiho: »ne eletti, ne elettori«, »ani volenu býti, ani voliti«. »Non expedit« doznávalo vždy většího důrazu, poněvadž usvědčovalo vládu o její slabosti. Ne všude bylo »non expedit« stejně zachováváno. V severních krajinách Italie bylo více poslušnosti než ve středních a jižních, kdež socialismus se více zakořenil, než na severu. Jest patrno, že »non expedit« jest heslem taktiky dočasné, a že může býti změněno, jak nasvědčuje historie posledních 40 let, ale není hned tak politika, který by s lehkou myslí se odvážil změniti na oko tak nepatrnou, ale vydatnou taktiku při sebeobraně církve.

Belgie má jinou taktiku v politice své, při níž katolíci vždy vítězí. »Cath. Weekly«, redigovaný známým Sheebanem, autorem románu »Můj kaplan«, přináší z Belgie prozrazené tajemství samsonské síly katolíků v posledních 10 letech, kdy se proti nim spojili nepřátelé na život a na smrt. Belgičtí katolíci tlačí, aby každý z nich prodělal nový obrod života svého tím, že prodělá pro sebe exercicie v některém z 5 domů za tím účelem zřízených a duchovními vedených. Výsledky ukazuje pevnost smýšlení katolických mužů, kteří obstojí všemi zkouškami volebními. Duchovní správcové belgičtí jsou přesvědčeni, že duchovní cvičení působí více než missie. Při missiích se odchovávají v katolíky, při exercicích v apoštoly. Bude nám snad možno o této otázce přinésti delší pojednání. Belgii třeba přičísti k nejevnějším územím katolickým.

Nedělní klid zaveden ve Španělsku zákonem. V březnu byl zákon odhlasován a teď vchází v platnost. Též známé býčí zápasy se zákonem v neděli zakazují. Celý zákon jest nesen duchem přesného klidu nedělního. Nedělním klidem zahajuje se řada sociálních oprav ve Španělsku. Komisse královská dohlíží, zda se přesně zachovává ustanovení zákona. Při této předloze docíleno zvláštní shody mezi stranami a vládou: Trades Union, socialisti a republikáni gratulují katolíkům a vládě k opravě této! Ano jsou i s mnohými výjimkami od klidu nespokojeni. Na druhé straně povstalo zase celé moře petic za zmírnění klidu, proti němuž byli toliko liberálové. Časopisectvo se cítilo zkráceno zákazem prodeje. Vláda vyšla mu vstříc v tom smyslu, že o novinách v neděli prodávaných má za to, že byly tištěny před půlnocí a zase pondělníky že tištěny byly po půlnoci. Liberálové potírají předlohu hlavně proto, že v ní vidí vliv katolický. Španělsko volí správnou cestu oprav. Mezi svěcením neděle a sociálním blahem jest tajuplný poměr. Několik událostí připomenouti knězi nemůže býti na škodu Ludvík XVI. dovolil 1788 znesvěcování neděle a r. 1793 byl pod guillotinou. Napoleon zavedl svěcení neděle a stoupala jeho moc proti revoluci; při pozdějších událostech chtěl ukázati svou moc a zrušil zákon o svěcení neděle a — r. 1815 byl hotov. Karel X. dovolil r. 1828 neděli znesvěcovati a r. 1830 byl svržen s trůnu. Louis Filip zapověděl nedělní práci, pak zase r. 1846 dovolil znesvěcovati neděli a v r. 1848 utíkal z Paříže. Proto nazýváme šťastnou reformu ve Španělsku zaváděnou. Tato země není ještě ztracená, jejíž obyvatelstvo tolik ctností zdobí.

O kráse naší liturgie svědčí nejlépe rituální hnutí v *Anglii*, které stále stoupá, takže fanatičtí odpůrcové sáhají k násilnostem. Známý Kensit zemřel nás'edkem poranění, utrpěného při kravalu antiritualistickém. Jeho přívrženci jsou nyní při práci dále. Tyto dny hodili Kensité prskavku ve westminsterském opatství, aby způsobili poplach a hrozbu. Poplach se jim sice podařil, ale hrozba se nezdaří. Krása našich bohoslužeb jest kouzlem ritualistů, kteří chtí takto naplniti své prázdné jinak kostely. Ritualistické hnutí jest pium monitum též pro nás.

Francie má své laické apoštoly, kteří mají vykonati práci, jakou duchovním provésti nelze. V čele jich jest světoznámý *Brunetière,* který zahájil svou apoštolskou činnost před několika lety přednáškou v Besançonu: »potřeba věřiti«. Dnes volá ke katolíkům kleslým: »Neklesejte na mysli. Zuřivost, s jakou nás nepřátelé napadají, dokazuje, že jsme obrovskou mocí, kterou nemohou pohrdati, ani posmívati se jí, ani jí nedbati.« *Albert du Mun* před 30 lety odložil meč, aby začal apoštolát mezi dělným lidem. Clemençeau mu doznává, že jest nejvýmluvnější z Francouzů. Dosud schází sice výsledek, ale neschází zásluha a — naděje. — *Jaches Prou* opustil bez lítosti parlamentární jeviště a věnuje síly své »*lidové akci*«. Po celé Francii zřizuje síť komitétů, do nichž už připravil 150.000 věrných stoupenců. Není to většina, ale jest to mnoho. Tací dělníci prospívají více než kritikové. *Marc Sanguier* jest mladý nadaný technik, který se věnoval povznesení mladého katolického lidu. V literárních kroužcích, lidových ústavech a spolcích koná přednášky tak přesvědčivé, že svádí i odpůrce k potlesku. *François Coppée* jest známý veterán z moderního boje. Mnozí nad Francií lomí rukama, ale Francie bude katolicky sorganisována jako Belgie; k tomu ovšem třeba času a laických apoštolů.

Katechese pro I. třídu obecných škol.

Napsal **Josef Ptáček**, kaplan.

Několik slov na vysvětlenou.

V katechetikách se praví, že v I. třídě normální osnova má na základě biblických dějin, především Nového zákona přirozeně vyvinovati *nejdůležitější pravdy* křesťanské. Ve II. třídě pak má katecheta z příběhu vyvozovati pravdy věro- i mravoučné, maje již stále zřetel k jejich *znění v katechismu.* Jestliže je tato věc důležita již pro školy vícetřídní, tím důležitější a potřebnější je pro školy dvojtřídní a zvláště jednotřídní. Neboť, jak praví »Podrobná osnova katolického náboženství« vydaná r. 1899 pro arcidiecési pražskou, má katecheta na škole venkovské jednotřídní »vycházeti vždy z události biblické a postupem apoštolského vyznání víry vyvoditi z ní učení víry a mravů v katechismu obsažená.« První skupina (oddělení) dítek má v takové třídě zapamatovati si hlavně biblickou událost, druhá nauky z události

vyvozené a třetí má bráti touž věc z katechismu. Tato okolnost, jakož i ta věc, že na jednotřídky přicházejí často neomysté, kterým přicházívá velmi za těžko zaměstnati celou takovou různostupňovou třídu najednou, aniž by ti velcí, nebo ti malí se nenudili —, tato okolnost měla vliv na zpracování katechesí těchto. Zároveň přikládám ke katechesím vždy náčrtek, pokud to jde, dle p. professora Tippmana z Prahy, a sice jen z toho důvodu, že rozšíření zasluhuje a pan autor by jej sám ze skromnosti nikdy asi neuveřejnil. Budu se držeti zmíněné osnovy normální, aby tak vyhověno bylo i školám venkovským i školám městským. Osnova ta, jak leží přede mnou, naznačuje jednotlivými odstavci, co probrati se má (roz. ve školách vzorných) za hodinu. A tak je vypočtena pro I. třídu asi na 56 hodin. Protože pak školní rok vykazuje kolem 80 hodin, zbývá ještě čas na opakování. Ovšem osnova pro druhou třídu žádá více, skoro trochu mnoho, je vypočtena asi na 64 hodiny. To lze probrati jen ve školách vzorných. (Oslovení »milé dítky« vynechávám. Opakování předešlé katechese v otázkách neuvádím, to si upraví každý.)

Úvod.

Ježíš, přítel dítek. (I. hodina)

NB. Vyplniti tuto hodinu učením se kříže a p. je příliš suchopárné; dítky na ponejprv mají dostati cosi teplého, upřímného, zahřevného, aby neodešly již z 1. hodiny zklamány, unaveny.

Před dávnými lety žil na zemi Pán Ježíš. Pán Ježíš učil a kázal. Lidé ho rádi poslouchali, scházeli se k němu. Jednou*) přišel k jednomu městu a tam si usedl pod strom (jak to je na obraze v některé škole); i sešly se k němu matky (= maminky) a nesly i vedly k němu své dítky. U Pána Ježíše byli jeho učedníci; ti nechtěli ty matky k Pánu Ježíši pustiti. Ale Pán Ježíš řekl: »Nechte maličkých přijíti ke mně!« A bral ty dítky k sobě, hladil je a žehnal jim. (Ukázati!) Potom se jich vyptával, kdo je největším jejich pánem? Ony řekly: Pán Bůh. I vypravoval jim o Pánu Bohu. A když řekly, že se k němu modlí, pravil jim: »Já vás naučím sám modliti se. Modlete se takto: Otče náš . . .« (celá modlitba.) —

Teď již Pán Ježíš není na zemi a proto budu přicházeti k vám já a budu vás učiti o Pánu Bohu na místo Pána Ježíše. — A že byl Pán Ježíš tak hodný, že měl dítky rád, proto jej vy máte *chváliti*. Proto říkejte, když někoho potkáte: »Pochválen buď Ježíš Kristus.« A hoši při tom smeknou. (Ukáže se na jednom žáku.) Lidé vám odpoví: »Na věky! Amen.«

Užití: Pán Ježíš měl dítky rád, říkáme, byl přítel dítek, ale dítek hodných. Buďte hodné, Pán Ježíš bude vaším přítelem.

Poznámka: V jednotřídce se nyní dětem větším ukáže v katechismu středním: Přídavek, str. 166. Otče náš. (My budeme citovati Př. č. 2.) A potom str. 180. (Př. 25.) Obojí se cvičí.

*) Bylo by sic správnější »kdysi«, ale dětem je neznámé.

Znamení sv. kříže. (II. hodina.)

Minule jsme si vypravovali o Pánu Ježíši, jak byl přítelem dítek. Potom ho zlí lidé přepadli, zajali, přibili na kříž. Proto na památku jeho smrti je teď kříž ve škole. (Ukázat.) Protože však nemáme ten kříž vždy s sebou, děláme jej často na sobě.

Vstaňte! Stůjte rovně! Nohy k sobě! Než děláme kříž, držíme takto ruce: (ukáže se). Dejte ruce také tak! K prsům! (Ne k ústům, ne dolů.) Pravý palec přes levý položit, tak: (ukáže sám, projde uličkou, opravuje děti.) Potom děláme kříž. Kříž na stěně vypadá takto: + (nakreslí se). Kříž kreslí se takto: jedna: |, dvě — (+). *Kříž dělá se pravou rukou.* Pravá ruka je tato (ukáže se dětem směr v pravo tím, že se natáhne *levá* ruka a děti řeknou: To je pravá ruka. Ta druhá ruka je levá. (Následující ukáže se dětem napřed a to vždy opačnou rukou:)

Levou ruku držíme na prsou, když děláme kříž. Tak: (ukázat.) Levou na prsa! Pravou vzhůru! Pravou na čelo! Pravou držíme tak: nataženou, prsty k sobě, palec zvlášť! (Ukáže.) Teď táhnete po čele dolů, to je jedna ↓ (napíše se), potom po čele od levé k pravé, to je dvě —> +.

Když táhneme dolů, říkáme: »Ve jménu«. Řekněte to!

Když táhneme od levé k pravé, říkáme: »Otce« —

To je kříž na čele. Potom děláme kříž na ústech. Od hořejšího rtu dolů — jedna, přes ústa — dvě. A při tom říkáme: »i« | »Syna« —. Zrovna tak na prsou: »i Ducha« |, »svatého« —; konečně se ruce sepnou a řekne se: »Amen«. Celek: Kříž se dělá takto: »Ve jménu | Otce —, i | Syna —, i Ducha | svatého —. Amen. (Př. č. 1. Ot. 28, 29, 30.)

Užití: Dělejte kříž vždy tak hezky a pořádně!

Stvoření světa. (III. hodina.)

(Pro I. třídu.)

Když tak Pán Ježíš seděl s těmi dětmi, ukázal na věci vůkol a tázal se, odkud to vše je. Jeden chlapec řekl, že to učinil Pán *Bůh.* — Bůh je duch, poněvadž ho nevidíme. *A jak* učinil Pán Bůh všecko? Pouhým slovem — poručil, aby to bylo a už to bylo — poručiti, aby něco bylo a ono se stane jest — stvořiti. Pán Bůh stvořil svět. Stvořil nebe a co na něm jest: slunce, měsíc, hvězdy, stvořil zemi a co na ní jest: obloha, zvěř, skály, stromy, květiny; dříve než to stvořil, byl on sám zde a proto je věčný; vše učinil z ničeho, slovem svým — a proto je všemohoucí. A protože je Bůh všemohoucí a že stvořil nebe i zemi, říkáme: »Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země.«

Užití: Pán Bůh vše stvořil, je Pánem naším, máme mu všecky dny sloužiti, zvlášť pak v neděli, v den odpočinku.

(Pro II. třídu.)

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.

Ale bylo ještě pusto a prázdno a temno. Tu řekl Bůh: »Buď světlo!« A hned bylo světlo. To byl první den.

Druhého dne řekl Bůh: »Buď obloha.« A stalo se. Byla krásná, modrá obloha.

Třetího dne řekl Bůh: »Shromážděte se vody v místo jedno a ukaž se suchá země!« I stalo se. Bůh nazval suchou zemi souš, shromážděné vody pak moře.

Pak řekl Bůh: »Zploď země byliny, křoviny a ovocné stromy.« I stalo se. Země se zazelenala a rostly keře a stromy.

Čtvrtého dne řekl Bůh: »Buďtež světla na obloze!« I stalo se tak. Bůh učinil slunce, měsíc a hvězdy, aby svítily na zemi.

Pátého dne řekl Bůh? »Ať jsou ryby ve vodách a ptáci v ovzduší.« A Bůh stvořil všeho druhu ryby a ptáky.

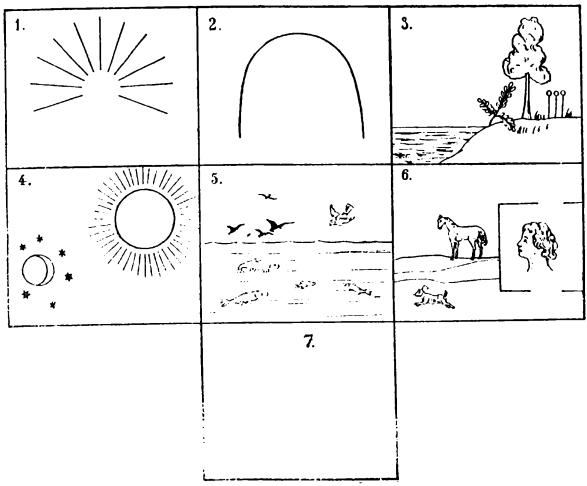

1. světlo; 2. ovzduší; 3. souš s životem; 4. světla na obloze; 5. obyvatelé vzduchu a vody; 6. život ostatní; rámec kol hlavy značí: člověk dle obrazu božího; 7. odpočinul a posvětil.

Šestého dne řekl Bůh: »Vydej země zvířata všeho druhu.« I stalo se.

Naposledy stvořil Bůh člověka.

Sedmého dne odpočinul Bůh, i požehnal a posvětil den tento.

Užití: Bůh je věčný, všemohoucí duch; neděle den odpočinku (jako pro I. třídu.)

NB. Kladu zde i tuto katechesi pro II. třídu, abych se potom nemusil sem vracet. S oddělením III. se v jednotřídce dá probrat ot. 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, — 67., neb aspoň jak jsou v malém katechismu (citujeme = m).

Na str. 77. podávám náčrtek řečeného šestidenní. Jednotlivá slova jsou tam vepsána k snadnějšímu zapamatování si věci. Protože některý kněz obává se takto šestidenní dětem podávati, aby snad některý učitel se nad tím nepousmál, uvádím zde schválně vědecký postup stvoření, jak jej podává Duilhe de Saint-Projet-Podlaha na str. 102., tak, aby každý měl po ruce ihned odvetu na takové pány. A shoduje se postup vědecký více se dny biblickými, když jsou postaveny tak, jako na našem náčrtku: tedy po 1. následuje 4., po 2.—5., po 3.—6., a naposled 7. A rovněž tak vždy dva a dva se lehko pamatují.

Postup vědecký: Látka kosmická čili temný chaos. První popud čili rozkaz Ducha-stvořitele.

1. Mlžiny zhuštěné a *světélkující*.
2. Střediska světelná (těžko je přesně umístiti).
3. Země se ochlazující, *ovzduší* kol zemské kůry.
4. Vznik oceanův a mračen, v nich život.
5. Vynoření se skal prvotních, souše.
6. Země přijímající život.

Andělé. (IV. hodina.)

Kromě nebe, které nad sebou vidíme a kterému říkáme obloha, stvořil Bůh i jiné nebe, kterého nevidíme. Tam bydlí milý Pán Bůh náš a tam i my přijíti máme.

Jako mají páni na zemi služebníky, tak má i Pán Buh na nebi služebníky. A to jsou andělé.

Řekl jsem vám: Pán Bůh stvořil nebe i zemi i všechno, co na nich jest. Pamatujte: Všecko co Bůh *stvořil*: slunce, měsíc, hory, stromy, zvířata, lidé, to vše jsou *tvorové* boží.

[Pro vyšší stupeň: Viděli jste již anděla vyobrazeného? Anděl vyobrazuje se jako člověk s krásnými křídly. Andělé tak vskutku nevypadají, nemají těla, ale lidé je tak malují. Často totiž poslal Bůh anděly na svět a chtěl, aby je lidé viděli. Proto je učinil takovými jako jsou lidé.

A *s křídly* malují se andělé. Tím se chce naznačiti, že *rychle* a rádi konají, co Bůh poroučí.

Tedy andělé nemají křídel, nemají těla; ale přece něco mají: Andělé mají rozum a svobodnou vůli.

Zvířata jsou krásnější tvorové boží než stromy, lidé jsou krásnější než zvířata, ale nejkrásnější tvorové boží jsou andělé v nebi. Místo »nejkrásnější« můžeme říci: »nejznamenitější« tvorové. —

Tedy: Nej-zna-me-ni-tě-jší tvorové boží jsou andělé. (Ot. 68.)

Řekl jsem minule, že Pána Boha není viděti.

Proto se jmenuje duch. Pán Bůh nemá těla. Jako Pán Bůh nemá těla, tak *ani andělé nemají těla*.

A protože nemají těla, říkáme: *andělé jsou pouzí duchové*. (Ot. 69.*)

Andělé mají rozum, t. j. mohou mysliti. Rozumem se myslí.

---

*) hvězdička a číslice znamená odpověď kusou.

Když andělé něco chtějí, mohou, proto říkáme: Andělé mají svobodnou vůli.

Andělé mají svobodnou vůli, to jest: mohou voliti.

Pamatujte: Andělé jsou pouzí duchové, to jest, andělé mají rozum a vůli, ale těla nemají. (K. Ot. 69.)]

Andělé byli s počátku všichni hodni, svati, zkrátka dobří.

Andělům se také dobře vedlo: říkáme: Andělé byli blaženi.

Když Bůh stvořil anděly, jací byli?

Když Bůh stvořil anděly, byli dobří a blažení. (Ot. 71.*)

Ano, byli *všichni* dobří, modlili se a chválili Boha, ale tu jeden nechtěl poslouchat, svedl jiné, a tak nezůstali všichni andělé dobrými; mnozí se stali pyšnými. (Cf. 72.)

Bůh potrestal pyšné anděly tím, že je na věky zavrhl a do pekla odsoudil. (73.)

Zavržené anděly jmenujeme zlými duchy neb ďábly. (74.)

Tito zlí andělé nás lidi nenávidějí, dobří však nás mají rádi. Každý z vás má takového dobrého anděla u sebe, ač ho nevidí. Jmenuje se anděl strážný. Naučíme se k němu modlitbu:

Andělíčku, můj strážníčku,
opatruj mi mou dušičku,
opatruj ji ve dne, v noci,
před škodou a před zlou mocí,
tělo duši opatruj,
andělíčku strážce můj.

(Větší: Anděle boží . . .) (Př. 9.)

Užití: Rádi se modlívejte k . . Pán Bůh je spravedlivý — trestá zlé.

První lidé. (V. hodina.)

Řekli jsme si, že Bůh šestého dne, když již vše na světě bylo, stvořil člověka. O tom budeme si dnes vypravovati.

Když Pán Bůh prvního člověka stvořiti chtěl, učinil to pouhým slovem; ukázal na hlínu, poručil a hned tu byl člověk; ten člověk měl hlavu, krk, ruce, prsa, nohy. Ale tělo to bylo ještě mrtvé; mělo oči, ale nevidělo, uši, ale neslyšelo, ruce, ale nehýbalo se, nohy, ale nechodilo. Proto on, *duch* dal mu *ducha*, říkáme vdechl mu duši. A hned byl člověk živý; oči viděly, uši slyšely, ruce se hýbaly, nohy chodily.

Duše učinila, že člověk byl živ. Duši nemůžeme viděti, ona je duch, jako andělé jsou duchové.

Duše lidská nikdy nebude mrtvá, ona žije pořád. Tělo jednou bude mrtvé, jako bylo mrtvé, dřív než mu Pán Bůh duši vdechl. Ale duše *ne*okusí *smrti* a proto se jmenuje nesmrtelná. Okusí duše smrti?

Pamatujte: Každý člověk má duši.

A z toho poznáváte: Člověk se skládá ze dvou částí: z těla a z duše. Duše je v těle skryta.

Říkáme: Člověk se skládá z těla a z nesmrtelné duše. (Ot. 81 *)

Bůh dal prvnímu člověku také jméno: Jmenoval se Adam. Adam je tolik jako »muž ze země«. Co je Adam? . .

Eva. Ráj. (VI. hodina.)

Adam byl ještě sám na zemi. Tu najednou poslal Pán Bůh na Adama hluboký spánek a když Adam usnul, poručil Bůh: Ať vyjde žebro z těla Adama. Žebro je kost (názorně na těle). A hned bylo žebro z těla Adama venku. Adam ani o tom nevěděl. Z toho žebra učinil Pán Bůh tělo ženy

Potom mu vdechl také nesmrtelnou duši a hned bylo živo. To byla první žena. Potom se Adam probudil a Pán Bůh přivedl k němu ženu Tu měl Adam velikou radost a řekl k ženě: »Jmenovati se budeš Eva.« To jest: matka všech lidí

Nyní víte, jak se jmenovali první lidé. První lidé se jmenovali Adam a Eva. (Ot. 85. *)

Teď žili už dva lidé na zemi. Pán Bůh je měl rád a proto jim zařídil velikou, krásnou zahradu. Tato zahrada jmenovala se ráj. První lidé bydlili v ráji. Ráj byl velká, krásná zahrada.

Ó, jak krásné to bylo v ráji! Stály tam četné stromy s krásným ovocem: hrušky, jabloně, švestky, pomeranče, fíky. A mnoho květin tam bylo. Mnoho a mnoho věnců by se bylo bývalo z nich dalo udělati. Také zvířata tam byla: ovce, beránci, kozy, krávy, koně. Na stromech byli ptáci a ve vodách ryby.

I divoká zvířata byla v ráji: vlci, medvědi, tygři, lvi. Ale v ráji byla ta zvířata krotká a poslouchala prvních lidí. V ráji bylo pořád slunečno. Nikdy nebylo zima, ani zas přílišné teplo. Četné stromy dávaly chladný, příjemný stín a jejich květy vydávaly líbeznou vůni.

V tom krásném ráji bydlili Adam a Eva a měli tam život plný radosti; byli šťastni na duši i na těle. Tělo jejich bylo zdravé. Také zbožní a *dobří* byli.

Pamatujte: Když Bůh stvořil lidi, byli dobří a blažení. (Ot. 86. *)

Pokud Adam a Eva byli hodní a zbožní, potud byli šťastní. Kdyby byli vždy zůstali zbožní, a kdyby byli pořád poslouchali, byli by zůstali blaženými. Jako jejich duše byla nesmrtelná, tak i tělo jejich nemělo zemříti; beze smrti měli přijíti do nebe.

Užití: Hle, jak miloval Bůh první lidi. Zacházel s nimi jako otec, dal jim krásné tělo, krásnou duši, ráj za příbytek, byl ke svým tvorům plný lásky. On je nejvýš dobrotivý. (Ot. 50.) Proto ho máme milovati, za vše dobré prositi, za všecko mu děkovati.

NB. Ve vyšším oddělení se při tom dá vzíti celá Ot. 86. Mohlo by se užít také tohoto obrázku:

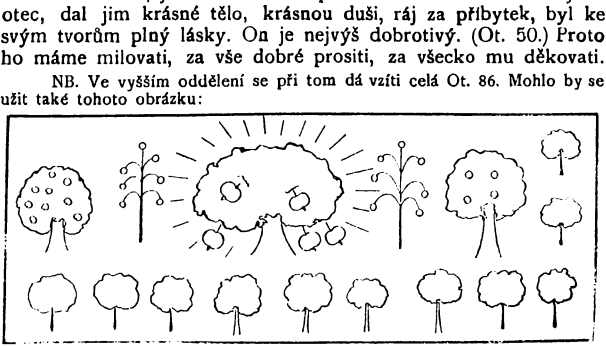

Vypsání ceny.

Redakce a vydavatelstvo »Rádce duchovního« vypisují tři ceny v obnosu **10 dukátů** (mimo honorář obvyklý) za nejlepší cyklus 3 až 5 kázání, jichž obsah budiž:

1. buď Božství Páně s nepřímým zřetelem ku přítomným útokům,
2. aneb nauka o milosti Boží,
3. neb nesmrtelnost duše.

Voliti si cyklus ponecháno autorům.

Podmínky: Kázání buďtež *populární,* lehkým slohem bez cizích slov psána, citáty všechny zevrubně udány, prameny užité uvedeny.

Jury. Redakce ochotně postoupí censuru prací zaslaných těm vikariátům, které by se o posudek zajímaly a chtěly na se vzíti hlasování o pracích zaslaných.

Způsob zásilky. Autoři nechť své práce označí šifrou a přiloží pod touže šifrou své pravé jméno, které bude jen po přiřknutí některé z cen uveřejněno. Jednotlivým pracím budou dána řádová čísla, pod kterými budou zaslány do vikariátů k hlasování o nich.

Doba konkursu trvá do 1. srpna 1905.

Ceny: I. 5 dukátů.
II. 3 dukáty.
III. 2 dukáty.

Práce cenou poctěné vyjdou v »Rádci duchovním«.

PRAHA, dne 1. listopadu 1904.

V. Kotrba,
majitel knihtiskárny.

Fr. Vaněček,
kanovník Vyšehradský.

LISTY HOMILETICKÉ.

Promluva na poslední den v roce.

Čas a hodiny světové.

(Bludy nejnovějšího věku.)

»Buďte světla na obloze nebeské, ať dělí den a noc, a jsou na znamení časů, dnů i let!« Gen. 1, 14.

1 Čas jest prý nekonečný, nemá prý konce. Utíká s větrem o závod a život lidský utíká s ním. Stařec nad hrobem nemůže se upamatovati, jak to stáří tak rychle, nepozorovaně se přiblížilo. Zdá se mu, že to nedávno, když byl ještě hochem, jinochem, mužem. Co zkusil, co prožil, kolik bouří prodělal! A to vše jakoby nebylo, jakoby to byl sen! Můj Bože, co jest ten čas?

Utíkáme-li, někdy se zastavíme, abychom nabrali nového dechu A tak i v nekonečném zdánlivě čase zastavuje se člověk, aby jaksi zpět se poohlédl a k novému běhu nabral síly. Dobou oddechu jest též okamžik, jemuž říkáme konec roku.

Konec roku! Naši předkové se s námi neshodovali, kdy jest počátek a konec roku. Slavili druhdy počátek měsícem březnem, takže únor byl měsícem posledním. Později slavili naši předkové počátek nového roku Hodem božím vánočním, což bylo zcela správné, poněvadž tehdy noc jest nejdelší, a dne pomalu přibývá. Teprve od století XVI. stalo se zvykem počítati nový rok prvním lednem. Než, ať jest tomu jakkoliv, jest to, pravím, okamžik důležitý — počátek a konec roku Jest to jakýsi díl života lidského, a takových dílů není tak mnoho, aby jim brzy nemohl býti konec. Ani Methusalem nebyl živ tisíc let! A ten rok přece jest tak poměrně krátký!

Kolik takových dílů ještě tobě zbývá? Co jsi až dosud učinil? Zda popřeje ti Bůh ještě tolik těch dílů, abys mohl uskutečniti svá předsevzetí, vyplniti svůj životní úkol? Snad v životě tvém dosud děly se chyby, zda budeš míti tolik času, abys chybu napravil, co bylo promeškáno, dohonil? — Hle, jak vážným oka-

mžikem jest konec roku! Vše, jakoby volalo: Zastav kroky, naber nové síly, abys mohl v novém roce začíti nový život, jenž by byl s užitkem pro duši tvou!

2. Není citelnější ztráty pro člověka nad ztrátu času. Každá minuta jest drahá a člověk by měl uměti jí hospodařiti. Vždyť každá minuta může rozhodovati o jeho budoucím štěstí nebo neštěstí!

Marnotratný syn, dokud byl doma, pohrdal chlebem, dotekl se ho snad jen tehdy, když bylo nezbytí. Když však ani mláta v cizině potom neměl, tu vzpomínal, že v domě otcovském má každý služebník chleba dosti, kdežto on hyne hlady. Tu byl by s radostí vzal každou pohozenou kůrku a považoval by ji za lahůdku. A takovým marnotratným synem jest každý, kdo zbytečně mrhá časem a pro duši svou pracuje jen tehdy, až když musí. Přijde okamžik, kdy každou minutu bude úzkostlivě počítati, kdy by se rád vrátil zpět, aby mohl více prospěti duši své, která trpí nouzi a bojí se soudu věčného. Ach, tu záviděti bude každému žebrákovi a s radostí by převzal jeho kříž, jen aby neztratil království nebeského!

R. 1866 v bitvě u Sadové rozhodlo porážku našeho vojska a vítězství nepřátel, že korunní princ pruský udeřil na křídlo rakouské právě v čas, kdy toho třeba bylo. Kdyby se byl opozdil, armáda pruská byla by poražena. A takovou důležitost má čas i v životě duchovním. Lehkomyslnost zavinila často věčnou smrt. Měl člověk vhodný okamžik k pokání, k polepšení, zanedbal ho, okamžik se nevrátil, jiná starost zaujala člověka, až došlo ke katastrofě! Pak marně ohlížel se nešťastník po pomoci — bylo pozdě. Ó, jak často pobízelo svědomí člověka, aby zanechal počínání hříšného, aby učinil konec svým nepravostem, aby se vrátil k tomu stavu, kdy byl ještě dítětem božím! »Až později!« uchlácholil svědomí své — a toto »až později« bylo příčinou, že tak neučinil nikdy, a že poslední věci byly horší prvých. Proto dobře radí Písmo sv.: »Dnes uslyšíte-li hlas Páně, nezatvrzujte srdcí svých!« V Rusku prováděl jistý šlechtic nebezpečné řemeslo — padělal bankovky. Celá rodina žila ve strachu, aby se zločin nedostal na veřejnost. A šlechtic sám si umínil, že začne život poctivý. Odstěhuje se pěkně daleko a bude žíti jako řádný občan. Vše již na cestu bylo připraveno, rodina již seděla v povoze. Tu vzpomněl si otec: »Ještě mám jednu padělanou bankovku, tu proměním a pak konec.«

A víte, co se stalo? Právě s touto bankovkou byl zadržen, poznán — a pak následovala Sibiř a nekonečné neštěstí pro celou rodinu! Co může zaviniti jeden okamžik! »Ještě jednou budu hřešiti a potom se polepším!« A právě v tomto »ještě jednou« jest obsaženo celé neštěstí.

Čas jest drahý, na každém okamžiku mnoho záleží. Čím člověk více vhodný okamžik zanedbává, tím více vzdaluje se cíle, tím potom náprava stává se obtížnější.

*

Malá jiskra snadno se uhasí, malý pramének snadno se zastaví nebo jinam odvede, malý stromek snadno se narovná. Ale požár těžko se hasí, proud těžko se zadržuje, strom se vůbec narovnati nedá. Všecko má svůj čas, a běda, kdo se opozdil!

Byl ústav, kde se malé nesprávnosti dály a snadno mohly býti potlačeny. Když se však náprava odkládala, z jisker stal se oheň, který již udušen býti nemohl. Malý dluh snadno může býti zaplacen, když se však nechává, ani úroky se neplatí, pak dluh roste, až vyžene majitele z chalupy, nestane-li se horší neštěstí.

A tak to je se vším, zejména s duší člověka. Ten čas! Kdyby hříšník hned na počátku potlačil svůj hřích, byl by snad dnes svatým člověkem. On však svědomí utlumil, hřích rostl, přibývalo ho, k jednomu družilo se jiné, a dnes je náruživcem, hříšníkem navyklým. V srdci hoří již požár, a kdo ho uhasí?

Kdyby katolický křesťan hned na počátku varoval se bludu a nevěry, utlumil každou myšlenku proti sv. náboženství, jak mohl býti v důvěře v Boha šťasten a spokojen! Že však času nedbal, časem se opozdil, blud a nevěra rostly, proměnily se v proud — a vizte, jak jest ten člověk nyní rozervaným, že by nad ním zplakali všichni, kteří druhdy učili ho modlitbě a vedli k Pánu Bohu!

3. Jak čas jest drahý, naznačil Hospodin již na počátku. Nic není tak přesně rozděleno jako čas. Čítáme roky, roky dělíme na měsíce, měsíce na dny, dny na hodiny, hodiny na minuty, minuty na vteřiny. Ba, hvězdáři a jiní učenci dělí ještě tyto vteřiny na menší ještě díly.

Na čem nezáleží, toho neměříme, nevážíme; nebo měříme a vážíme jen tak z hruba, dle oka. Čím však co jest vzácnější, dražší, tím na jemnější se váží váze, tím citelnější se k tomu užívá míry. Na kamení tolik nezáleží, dostane-li ho kdo o cent více nebo méně. Více záleží na uhlí, ale i zde na nějakou libru se nedíváme. Stříbro však a zlato váží se váhou nejjemnější, takže naše obyčejné váhy k tomu nestačí. A což teprve při démantu! Tu se počítá každý prášek. Jak tudíž jest pro člověka drahocenný čas, že k jeho měření tak jemné užívá se míry, že ani démant tak jemnou váhou není vážen!

Nejen při drahokamech a vzácných kovech užívá se jemných měr a vah, ale též i v lékárnách. Tam sebe nepatrnější dávka může uškoditi, přivoditi smrt, anebo učiniti lék aspoň nepotřebný. Do léků vedle prvků neškodných dávají se i jedy. Proto vidíme, že svědomitý lékař nejprve předepíše každého prvku určitou míru, a lékárník potom podle tohoto předpisu úzkostlivě váží. Oba mají velikou zodpovědnost. A pravím, že ještě větší zodpovědnosti, ještě větší úzkostlivosti třeba při měření času. »Všecko má svůj čas!« Čas může uškoditi, může prospěti, málokdy jest nerozhodným. Právě proto, že člověk mnohdy tohoto rozdělení nedbal, otrávil život svůj!

4. Čas měříme přístrojem — hodinami, které natahujeme, řídíme, a považujeme to za důmysl lidský, že na tuto myšlenku přišel. Ještě za krále Karla Velikého užívalo se hodin vodních a

písečných, a teprve v dobách pozdějších nacházíme v příbytcích hodiny s ozubenými kolečky, jež se pohybují pomocí závaží nebo pružných per. Co tu lidí, často skutečných umělců, zanáší se hotovením hodin. A není snad příbytku, kde by nějakého takového přístroje neměli. Z toho patrno, jak jsou lidé přesvědčeni, že čas jest drahý, vzácný, a že třeba opatrně jím počítati, opatrně jej děliti.

Než, nevzpomene si snad nikdo, kdo první hodiny zhotovil, a to dílem nade všecky mistry a ve velikosti obrovské, takže duch lidský umdlévá, když se do něho zahloubá. Čteme v Písmě svatém na prvém listě, že Bůh řekl slova: »Buďte světla na obloze nebeské, ať dělí den a noc, a jsou na znamení časů, dnů i let!« Když se tak podíváme za jasné noci na oblohu nebeskou, jak tu září hvězdy, jak jich jest nekonečný počet. A celý ten svět není nic jiného, nežli veliký přístroj na měření nekonečného času, »na znamení časů, dnů i let.«

Země naše jest obrovská koule, která se otáčí kolem své osy za 24 hodin a několik minut. Tímto otáčením vzniká den a noc. Než, naše země koná pout daleko větší kolem žhavé a světlo vydávající koule, jíž říkáme slunce. Dráhu tuto vykoná za 365 dnů, několik hodin a několik minut, tedy za dobu, jíž říkáme rok. Kolem naší země pohybuje se též koule menší, která se jmenuje měsíc. Měsíc vlastně má trojí pohyb: kolem osy, kolem země a se zemí kolem slunce. Tímto složitým pohybem se stává, že ukazuje nám rozmanitou podobu, jež během roku asi dvanáctkrát se vystřídá, a proto právě rozdělen rok na dvanáct dílů, jimž říkáme měsíce. Tedy v pravdě dí Písmo, že jsou světla na obloze nebeské na znamení časů, dnů i let.

Arci, tímto líčením není obsáhlost světa vyčerpána Hvězdáři určují, že každá sebe menší hvězda na obloze nebeské jest obrovská koule, z nichž některé jsou podobny našemu slunci, jiné naší zemi a opět jiné našemu měsíci. Ba, učenci jdou ještě dále. Nazývají slunce se všemi jeho planetami a družicemi soustavou sluneční a mají za to, že celá soustava pohybuje se opět kolem většího slunce a tato zase kolem ještě většího tělesa nebeského. Tak to jde dále, až konečně celý viditelný svět koná pohyb kolem jistého středu, který snad pohybu již nemá.

Duch lidský umdlévá, když se tak zahloubá do tohoto stroje světového! Jak mocná a moudrá jest ta bytost, která tento svět stvořila, jej řídí a zachovává. Když malý přístroj — hodiny — potřebují tolik důvtipu a ošetřování, co říci o světových hodinách, o jejich řízení?

Proč stvořil Bůh svět? K čemu rozsvítil ty hvězdy jasné? Proč kázal vycházeti slunci, proč měsíci vykázal dráhu? Odpovídá sv. náboženství: Učinil tak ke cti a slávě své a ke blahu tvorů. »Nebesa i země vypravují slávu boží!« Duch lidský dokáže mnoho, ale jest přece jen červem naproti síle, která vede hodiny světové.

Proč stvořil Bůh svět? Touto otázkou lámou si lidé dávno již hlavu. Od té doby, co výzkumy hvězdářské došly jisté výše, povstávali také blouznivci, kteří z nich chtěli čerpati látku proti našemu sv. náboženství Co prý jest hvězd! A každá ta hvězda jest podobná naší zemi! Jsou li pak ty koule také obydleny, jsou-li pak tam také rozumné bytosti, jako jsme my? Takové otázky povstávaly a hned se k nim bez rozmýšlení dávaly odpovědi: »Ano! K čemu by Bůh ty hvězdy stvořil, jsou na nich lidé jako na naší zemi!« Z pouhé domněnky učinili naprostou jistotu (spiritisté) Čím dokonalejší hvězda, tím dokonalejší prý na ní bytosti. Pán Ježíš jest ředitelem naší oběžnice. A že prý naše náboženství mluví o zemi, jakoby byla středem světa, a jakoby jen na ní byli lidé, proto tedy jest prý toto náboženství přežilé, staromodní, osvětě nynější nevyhovující. Jest prý třeba nového náboženství, které by novému názoru bylo přiměřenější a tím jest prý spiritismus!

Na to odpovídám: Jsou-li bytosti na hvězdách, jest pouhá domněnka a člověk nikdy o tom jistoty se nedoví. Nikdy nebudou takové nástroje, aby se člověk mohl o tom přesvědčiti. Z pouhé však domněnky činiti důsledek proti náboženství, jest přece jen až příliš odvážlivé. Co by mi někdo řekl, kdybych takto mudroval: »Sníh je bílý. Možná, že na měsíci padá sníh červený. Tedy naprosto jest nepravda, že by pravé bylo učení: sníh jest bílý!« Zajisté by se mi každý vysmál. A není totéž s náboženstvím? Poslyšme! »Bůh vykoupil člověka. Možná, že na hvězdách jsou lidé. Tedy není pravé náboženství, které učí o vykoupení člověka!« Takový důkaz může podávati jen blázen.

Ostatně naše náboženství nevylučuje možnost, že by na hvězdách bylo rozumné bytosti. Písmo sv. nepraví ani, že tam jsou, ale také neuvádí, že tam nejsou Pán Ježíš nám toho neoznámil, poněvadž to vůbec do náboženství nepatří. A kdyby na hvězdách náhodou byly rozumné bytosti, také tím naše náboženství netrpí. Naše náboženství udává, že se na zemi první člověk jmenoval Adam, že v Adamovi všickni hřešili a v Ježíši Kristu všickni jsou vykoupeni.

Zda také domnělé bytosti na hvězdách zhřešily a byly vykoupeny, do toho nám nic není, a bez té vědomosti můžeme býti spaseni. Ostatně mluví naše náboženství o pekle, o očistci. Kdyby náhodou někdo tato místa si myslil na hvězdách, nikdo mu nebrání. Arci byla by otázka, je-li to pravda.

Musíme však ke konci říci, že věda jest v této záležitosti spíše při sv. náboženství. Příliš vzdálené hvězdy prozkoumati se nedají, co pak se týče hvězd bližších, tu hvězdáři soudí všeobecně, že jsou k obydlí tvorů nám podobných neschopny. Slunce jest žhavá koule, některé planety jsou vyprahlé, jiné zase ledové, nepevné, tekuté atď. Ještě nejsprávnější odpověď na otázku: proč Bůh stvořil hvězdy? jest: že tak učinil »na znamení časů, dnů i let«!

A když Bůh takovým velkolepým způsobem rozdělil čas, patrno, že mu na tom mnoho záleželo, aby člověk správně času užíval.

Tys tak, milý příteli, v uplynulém roce snad nečinil, byl jsi nespravedlivým vladařem. Nechci říci, že jsi poklad ten zakopal, ale tys ho uložil na malé úroky. Co máš ze všeho plahočení, ze všech starostí, jimž jsi věnoval uplynulý rok? Co jsi učinil pro duši svou? Kdyby nyní tebe Pán Bůh povolal, jak bys pochlubil se správným užíváním času? Nuže, s jakým úmyslem nastoupíš nový rok? Někdo by se octnul mezi poklady a bylo by mu dáno na vůli, aby si nabral, mnoho-li chce, ale minuty, kdy tak učiniti má, byly by spočítány. Jak by se přičinil člověk ten! Nabral by co možná nejvíce. A hle, tím člověkem jsi ty. Minuty tvého života jsou spočítány, nuže, naber si pokladů pro nebeské království jak možná nejvíce, abys jednou bohat byl, až z tohoto světa odejdeš. Amen.

Bohumír Tomíček.

Nový rok.

»Poznejž, čí je prsten!« 1. Mojž. 38, 25.

Před mnohými a mnohými lety vystoupil jistý mnich na kazatelnu; bylo to právě o Novém roce, jako dnes; svatyně byla naplněna zbožnými posluchači. Kazatel počal takto mluviti: »Jest dnes Nový rok! Starý obyčej to nese s sebou, že všichni ti, kteří poutem lásky a přátelství jsou spojeni, dnes navzájem vřelá přání sobě projevují a daří-li se jim dobře, i dárek nějaký jako důkaz oddanosti sobě podávají! — A kdož by se měl vespolek více milovati, než kněz lid svůj a lid svého kněze?

Proto i já, moji drazí, přeji vám dnes šťastný a blažený nový rok! Než co bych měl vám přinésti darem? Zlata a stříbra nemám, jsemť chudobným řeholníkem! Láska však není nikdy na rozpacích, ona jest vynalézavá, a tak našel jsem pět drahocenných prstenů, jež na kazatelnu jsem přinesl, abych je vám jakožto dar lásky na prahu roku nového odevzdal!«

Podobně i já vystoupil jsem dnes na kazatelnu za tím účelem, abych vám jako duchovní váš pastýř blahopřál. Přeji vám šťastný, blažený nový rok! Pod střechami vašimi kéž usídlí se s pomocí milosti boží spravedlnost a pobožnost, láska vzájemná, bázeň boží opravdová, pokoj svatý a s ním požehnání Nejvyššího! Darem pak přináším také pět prstenů, jsou to tytéž, které onen mnich svým věrným posluchačům věnoval.

Co těchto pět prstenů znamená, nyní uslyšíte. Darujte mi jen pozornost opravdovou, nábožné a upřímné srdce, když budu mluviti k rozmnožení cti a slávy boží a ku spáse všech v nejsvětějším jménu Ježíš.

Pojednání.

1. První prsten, který dnes rozdávám, jest *prsten císařský,* s velmi vzácným, drahocenným kamenem uprostřed. Tento kámen,

jak Plinius píše, představuje otevřené oko; protož staří Asyrové obětovali tento kámen Bohu vševědoucímu. Takový kámen, otevřené oko lidské představující, nosíval při sobě římský císař Antonius Pius; mohl tudíž, jak často také o sobě říkával, v pravdě říci: »Já mám vždy jedno oko otevřené, i když spím!« — Přátelé drazí, komu asi měl bych tento prsten císařský s okem otevřeným darovati? Vám jej daruji, vy představení, otcové, hospodáři, vám jej věnuji, neboť vy zvláště vždy a všudy máte míti oko jedno otevřené, vy máte všecko viděti, všecko pozorovati, co kolem vás se děje. »Učinil jsem tě pánem domu israelského,« pravil Bůh k proroku Ezechielovi, »měj bedlivý pozor a nepřehlédni nic zlého!« Podobně mluví Hospodin Bůh ke všem vrchnostem, představeným i ke všem rodičům. Ti všichni mají nejprve hleděti sami na sebe a pak na své podřízené; neboť jak by mohli podřízení co dobrého viděti a činiti, když hlava jejich sama jest slepá a ničeho nevidí. »Jestliže oko slepé jest, celé tělo padnouti musí,« dí již pohan Sokrates. Jaký král, jaký pastýř, takové stádo. Co je toho příčinou, že v tak mnohém městě, mnohé osadě, mnohé domácnosti vše jde líc na rub, že tak mnohé zlé zvyky se zahnízdily, že tam tak četná pohoršení a různé nepravosti jsou na denním pořádku?

Ó, běda tělu, je-li oko slepé a nešlechetné! »Je-li oko tvé nešlechetné, celé tělo tvé tmavé bude.« dí věčná pravda. A já pravím: Je-li tvé obcování, křesťanský otče, matko a hospodáři, je-li tvůj život, tvá dohlídka, tvá starost a bedlivost, tvoje napomínání a trestání nepatrné a slepé, jestliže to krásné světlo ctnosti sami v nitru svém jste uhasili, jestli sami svým dobrým příkladem nepředcházíte: tenkráte také vaše čeleď, dítky a poddaní za vámi blouditi a v temnostech choditi budou a posléze s vámi do propasti pekelné upadnou. V Kristu shromáždění, není tak podobně i u vás? Není to též tak v domech vašich? Není oko vaše snad pohříženo ve spánek netečnosti a lhostejnosti o spásu duší vám svěřených? Dbáte i vy o to, aby čeleď, dítky vaše služeb božích aspoň v neděli nezanedbávala? Staráte se i vy o jejich zpověď? Netrpíte v domech svých klení, ohavné mluvení, nemravnost a jiné zlé věci? Zdaž vidí oko vaše, kde toulá se dítě pozdě u večer a zdaž nemá známostí nebezpečných?

Ó, kéž by všichni tito v tomto novém roce prsten císaře Antonia ne na ruce, ale spíše na srdci svém nosili, kéž by všichni byli jedním jediným otevřeným okem; pak by nikdo z nich nemusil se v tomto roce novém smrti báti, neboť smrt jejich bude šťastná a soud jejich milostivý.

2. Druhý prsten, jejž chci dnes každému z vás darovati, je *prsten královský*, prsten, který druhdy lydský král Gyges nosíval. Gyges král byl z prvu pastýřem, pásal ovce. V jakési jeskyni našel jednou mrtvolu a na ruce její kouzelný prsten. Kámen, kterýmž kouzelný prsten byl ozdoben, měl tu moc, že ten, kdo jej na prstě do vnitř otočil, dle libosti mohl se učiniti neviditelným. Pomocí tohoto prstenu zázračného podařilo se mu lybi-

ckého krále Kandaula zavražditi, ovdovělou královnu za manželku pojati a vlády v celém království se uchopiti.

Tento kouzelný prsten, který má tu moc státi se dle potřeby neviditelným, daruji dnes přítomné zde milé mládeži a především vám, vy duše předrahé, které tak šťastny jste, že zde stojíte dosud v neposkvrněném rouchu nevinnosti a svatosti; přeji vám, abyste také v tomto roce novém a sice bez kouzla, ne k provozování něčeho zlého, nýbrž k jeho uvažování státi se mohli, když třeba toho bude, neviditelnými. Neb co je nevinnost jiného, nežli vzácný, drahocenný kámen, zasazený do našeho těla, do naší duše? A jak brzo ztratí se tento klenot nevinnosti, jak snadno poruší se tento drahokam panenské cudnosti a poctivosti, není-li dobře střežen a opatrován. A jak by mohl býti lépe a jistěji uchován, nežli vystříháním se zlých příležitostí a samotou? Otevřený poklad stane se brzo loupeží všech Svatý Řehoř Veliký píše: »Otoupen chce býti ten, kdo poklad svůj na veřejné cestě otevírá.« Moji nejmilejší! Jestliže vám skutečně vaše nevinnost a poctivost leží na srdci, chcete li čistotu srdce svého neporušenou sobě zachovati, tu neviditelnými se čiňte svou tichostí, mravností, stydlivostí a počestností, neběhejte opovážlivě po všech cestách a domích, by poklad váš nejdražší nebyl vám snad ze srdce vyrván; neviditelnými se čiňte slušností a počestností v oděvu, neviditelnými se čiňte při každé nebezpečné schůzi, svůdné společnosti, neboť tu právě věrnost a čest tak často se pochovává. Tělo své krotte a na uzdě držte smysly své, zejména oči a uši, jimiž nečistý duch do duše se vkrádá. Zvláště vy, kteří po městech služby si hledáte, ó varujte se, abyste si pekla nedosloužili. Větší město, větší hřích, blíže města, blíže pekla obyčejně, zvláště pro mladé lidi. Co nevinných synův a dcer jako andělů božích opouští milý dům otcovský a jdou do města chléb sobě vydělávati; než vizte, všichni zkaženi, svedeni a často s tajnou, zlou nemocí vracejí se zpět, nepřinášejíce rodičům svým nic jiného, leč zlé svědomí, zkažené tělo, bídu a pláč aneb nějaké marné, lstivé sliby. To je ten užitek městských služeb, které tak bývají chváleny, jestliže mladí lidé svůdných a nepočestných lidí se nechrání.

Moji drazí, to všecko pamatujte sobě a dobře v srdci svém to uvažte. Poslouchejte rodičů svých, hospodářů, svých představených, když vás od hříchu i od každé zlé příležitosti odvracují a varují, pak buďte ujištěni, že i v tomto novém roce čest a nevinnost -- tu nejdražší perlu světa — si neporušenou uchováte, aneb jestli tomu Bůh chce — a on chce vždy to nejlepší — počestně vejdete do stavu manželského a budete časně i věčně blaženými.

3 Třetí prsten, jejž chci dnes darovati, je *prsten knížecí,* který před časy knížata benátská nosívala. Jak vypravuje nám historie, plavil se v oněch časích každoročně o slavnosti Nanebevstoupení Páně benátský kníže v pozlacené lodi provázen celou svojí družinou k moři a u pevného hradu Lio hodil drahocenný,

skvostný prsten do vody, aby se takto s mořem takořka zasnoubil a jemu každoroční počest vzdal.

Komu mohu dnes prsten tento lépe věnovati, jako vám křesťanští manželé! Co pak činí člověk, uzavírající sňatek manželský? Oba, ať muž, ať žena, zasnubují se s hořkým mořem. Ó, hořké, bouřlivé moře stavu manželského, jak to vře a zuří v tobě tak často a tak strašně! Jak v pravdě může mnohý dobrý muž při své ženě, jak může mnohá věrná, pracovitá a přičinlivá žena při svém ničemném a zpustlém muži se žalmistou Páně naříkati: »Vysvoboď mne, Bože, neboť jsou vzešly vody až k duši mé; přišel jsem na hlubinu mořskou a bouře potopila mne.« 68, 2, 3. A v pravdě. Málo, pramálo jest manželů, jichž stav byl by vždy pokojný, ponejvíce je to moře bouřlivé. Kdy domnívají se býti nejšťastnějšími, kdy zdá se jim, že na blankytu života jejich manželského není ani nejmenší chmury, tu pojednou objeví se příšera závisti, žárlivosti, rozbroje a nesvornosti, mimo nadání přijde bouře neštěstí a na nebi čistém a vyjasněném stahují se mraky děsivé a štěstí jejich manželskému hrozí nebezpečí.

Poněvadž tedy stav manželský bývá zhusta hořkým a bouřlivým mořem, po němž manželé až do konce života společně plaviti se musí, chci jim býti dnes radou a ukázati prostředek, jímž lze každou bouři na moři tomto utišiti a hořkost vod jeho sobě osladiti.

Dnes vycedil božský Spasitel první krůpěje své krve; vezměte z nich a vylejte je do toho hořkého moře svého manželského stavu a hořkost jeho promění se ve sladkost. Vzpomeňte dnes na svého Vykupitele, který z lásky k nám svou nejsvětější krev prolil, který ke všem nám dnes volá: »Chce-li kdo býti učedníkem mým, vezmi kříž svůj a následuj mne!« A je-li pravda, co zpytatelé přírody tvrdí, že olej vylitý na rozbouřené moře, toto ihned utiší, ó tedy vezměte útočiště své také k sv. oleji, jestiť to nejsladší jméno Ježíš, o němž Duch sv. v písni Šalomounově 1, 2 dí: »Olej vylitý jméno tvé!« — Vzývejte jen toto jméno nejsvětější a Bůh v manželství bude vaším ochráncem, vaší záštitou, vaší pomocí. Zachovejte jen v útrobách duše své víru čistou a nezkalenou a pak buďte ujištěni, že světlo pravé víry podá vám do ruky zbraň, kterouž všelikou bouři a jakékoli nebezpečí zažehnáte. Buďte ujištěni, že půjdete-li s Bohem, půjdete šťastně, že sami pod krovem svým stánek nebeský si zbudujete, že vezdy s vámi bude Kristus a pokoj jeho i požehnání jeho; pak poplynou šťastně také dnové vašeho manželského života a šťastně také v přístavu věčné, neskonalé blaženosti jednou se ukončí.

Mám dnes ještě jeden prsten připravený, ten však nedám žádnému z vás, ten nechám pro sebe a pro své duchovní bratry, kněze. *Prsten* ten sluje *rybářský*, je z olova a ozdoben obrazem sv. Petra. Nosí jej každý římský papež jako nástupce sv. Petra, kterého Kristus svým náměstkem a rybářem lidí učinil slovy: »Následuj mne a učiním tě rybářem lidí.« Mat. 4. Tento rybářský prsten nepatří jen sv. Otci, římskému papeži, nýbrž každému

knězi, neboť jedenkaždý je náměstkem Kristovým, jak svatý Jan Zlatoústý dí: »Kněz jest náměstkem Kristovým; kdo ctí kněze, ctí Krista, kdo kněze tupí, Krista tupí, jehož náměstkem jest.«

Kněz jest rybářem lidí a to vším právem. Nebo co jiného činí kněz při veškerém svém apoštolském úřadování, než že loví duše lidské? Při mši svaté nejvzácnějším vnadidlem duši lidské jest nejsvětější tělo a krev Kristova. A co činí kněz na kazatelně? On rozestírá síť slova božího, aby lapil srdce, duše svých posluchačů. A jaká to radost pro kněze, když ta neb ona duše, jako ryba do sítě vejde a ku břehu obrácení se dá se přitáhnouti. Co jest kněz jiného ve zpovědnici, nežli rybářem duší, jež přivésti chce ku patření na tvář boží! Ó, jak veliký tedy jest úřad kněze! Jak nevypravitelná a slavná zásluha duši obrátit a ku spojení s Bohem ji přivésti! Jak vzácná koruna očekává na věčnosti každého apoštolského rybáře, kněze, i každou duši lidskou slovem i příkladem jeho obrácenou! A k této koruně vy všichni, moji drazí, napomáháte. — Co sv. Petr zvolal, to chci i já po celý nový rok volati: »Ke slovu tvému a v nejsvětějším jménu tvém, ó můj Ježíši, rozestru síť,« kdykoli přistoupím k tomuto oltáři, abych na něm nejsvětější a předrahou konal oběť, kdykoli svatými svátostmi budu přisluhovati, kdykoli slovo boží budu hlásati; vše to činiti chci ke slovu tvému, v nejsvětějším jménu tvém, ku tvé cti a slávě, ke svému spasení i ku spáse mně svěřených. Kéž jen lov můj tak šťastný a požehnaný jest jako Petrův!

Jen za to vás prosím, nejmilejší, modlete se vroucně, aby Bůh církvi své hodných a zdárných služebníků, kteří by svítili věřícím příkladem, slovem a skutkem, uděliti ráčil. Tenkrát nepoděsí nás také ten poslední prsten, jehož každému z vás dostane se za podíl, jestiť to:

5. *prsten věčnosti,* jasně se třpytící v nebi, aneb oheň sršící a plápolající v pekle. Ano, moji drazí, co jest jiného věčnost, nežli prsten, který všecky prsteny roku v sobě uzavírá a do něhož jednou všichni vejíti musíme? Za tím prstenem věčnosti běžíme a pachtíme se všichni, my s věčností zápasíme o závod, s tím však rozdílem, že všichni nedosáhnou ceny nejlepší, jak sv. apoštol Pavel dí: »Což nevíte, že ti, kteří o závod běží, všichni sice běží, ale jenom jeden bere základ?« 1. Kor. 9. Jak mnohý se domnívá, že celým svým životem, ať jest jakýkoli směřuje přímo do nebe; ale jak na omylu jest. On uchýlil se od cesty ctnosti, kteráž vede ku spojení s Kristem a dal se na širokou, pohodlnou cestu hříchu, po níž dojde ne spásy věčné, nýbrž propasti pekelné.

»Nevíte, ve kterouž hodinu Pán přijde!« praví věčná Moudrost sám. Tak i mnozí z nás během tohoto roku vtaženi budeme do tohoto prstenu věčnosti, nežli rok s rokem opět se sejde, snad mnohý a mnohá z nás scházeti bude na tomto místě posvátném. Než nelekejme se toho, v ruce Nejvyššího složme všecku svou naději, všecko své doufání. Ačkoli smrt tělu našemu vezme život, přece jen věčně budeme živi, věčně musíme býti živi,

neboť duše naše nesmrtelná jest. Aby však život náš tam za hrobem byl šťastný, volejme s korunovaným žalmistou Páně, 76, 6: »Léta věčná na mysli jsem měl,« a slova Sirachova stále sobě připomínejme, 7, 40: »Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své a na věky nezhřešíš!«

Ano, milení osadníci, pevně přiviňmež prsten věčnosti k srdci svému a on při všem, co činiti budeme, upamatuje nás, že na život náš — smrt — na smrt — soud, a na soud šťastná nebo nešťastná věčnost následovati bude.

Běda nám, kdyby tento prsten měl někdy od srdce našeho odpadnouti, to by bylo neklamným znamením naší věčné smrti. Tímto prstenem poznamenejme dnes, na počátku, všecky své myšlenky, řeči a skutky, aby všecko, co v tomto roce mysleti, mluviti a činiti budeme pro věčnost, se stalo. Zapečeť dnes, ó hříšníče, své časné radosti a rozkoše prstenem věčnosti a pomni, co prospějí ti nespravedlivé peníze a statky, nezasloužená čest a sláva, nečisté a hanebné žádosti, když za to vše budeš musiti jednou věčně trpěti. A ty chudý, utiskovaný, zapečeť také všechen svůj zármutek, svou bídu, chudobu a opuštěnost prstenem věčnosti a pomni, že utrpení tvé jen časné a krátké, věčné však, že to jest, co tě tam za hrobem bude těšiti. Ano k cíli šťastné blaženosti, věčnosti, k životu věčnému, k nebi všichni směřujme, pak běh života vezdejšího šťastně dokonáme a korunu věčné, nehynoucí slávy obdržíme. Amen. *Václav Bartoš.*

Neděle po narození Páně.

Láska Srdce Páně, jak se nám jeví v jeho vtělení.

»Poněvadž pak jste synové, poslal Bůh Syna svého v srdce vaše, volajícího: Abba: Otče!«

Mluvil jsem v jedné řeči své, že Boha rozumem svým poznati musíme ze všeho stvoření, kteréž kolem nás jest, ano každý úd našeho těla nám hlásá moudrost a jsoucnost boží. Toť jest tak zřejmé, že k židům psal sv. Pavel: »Každý dům jest od někoho postaven; ten, jenž stvořil všechny věci, jest Bůh,« III., 4. Šíře jsem se tenkráte zmínil o poznání Boha ze stvoření, takže dnes krátce o tom jen se zmiňuji. Však jestli jsoucnost boží a některé z jeho vlastností nám veškero tvorstvo hlásá a že veškero rozumné lidstvo jsoucnost boží vyznává, přece dobrota a láska boží zjevila se nám nejkrásnějším způsobem právě ve vtělení Syna božího, které si v tyto svátky připomínáme.

Minulý svátek mluvil jsem o vtělení Syna božího a o povinnosti, plynoucí pro nás z toho. Dnes chci ukázati vašim láskám, jak se otcovské srdce jeví naší duši při rozjímání o vtělení Pána našeho Ježíše Krista. Ta sv. pravda, že Syn boží ráčil vzíti naše tělo na se a nésti vše, co tělo lidské bídy s sebou nese (kromě

hříchu), má v sobě mnoho potěšujícího pro nás a má v sobě veškeru lásku boží. *To láskyplné vtělení Páně jest: nejlepší zjevení boží a nejlepší osvícení člověka.* Což v tuto vánoční dobu budeme k povzbuzení k lásce božského srdce Páně rozjímati.

I.

Poznáváme-li Boha z tvorstva, *poznáváme lásku Otce nebeského ze vtělení.* Bůh se nám zjevuje cestou rozumu našeho při všem patření na jeho tvorstvo, ale to jest jen jako stopa jeho, ne však on sám. *Slunce* mi hlásá jsoucnost boží, jako ji hlásá *vločka* sněhová, kterouž vítr nese, ale to není dokonalé zjevení boží, to jsou jen četné, ale nepatrné stopy moci a moudrosti boží. Díváš-li se na oblohu posetou hvězdami, vidíš oblohy část ale neuvidíš oblohu celou. Celou oblohu viděti nemůžeme, v tom nám brání nedostatečnost a *omezenost oka,* ale i z té části oblohy poznáváme Boha. Naše duše, náš rozum je hříchem tak omezen jako oko naše víčkem omezeno jest. Aby duše naše, náš rozum dokonaleji poznati mohl lásku božského srdce, volil zvláštní cestu k nám. Poněvadž my koneční a omezení lidé nemůžeme nic nekonečného, neomezeného pochopiti (Bůh jest věčný — bez mezí času, Bůh jest všemohoucí — bez mezí moci — Bůh jest všudepřítomný bez mezí prostoru), vzal na sebe lidské tělo, lidskou duši, vtělil se, aby nám všem zřejmé bylo jeho poznání. *Přišel mezi lidi — v rozměrech člověka. Chtěl, abychom nekonečnost jeho lásky viděli v jeho vtělení, v němž sebe pro nás omezil.* To je to zjevení Páně nejdokonalejší.

Tímto zjevením se v těle lidském rozptýlil Pán všechny falešné představy pohanů o jejich božství a zjevil se nám jako otec a bratr, jenž nás miluje více než my sebe milovati můžeme. Já jsem o Božím Hodu vánočním pravil, že ti, kdož patřili na Ježíše Krista, viděli vtěleného Boha. Tu myšlenku nemůžeme za dnešní doby dosti opakovati, abychom zachovali si drahý poklad zjevené pravdy Ježíše Krista. V sobě nám Ježíš zjevil dokonalost a vlastnosti boží, které bychom nemohli nikdy dostatečně světlem našeho rozumu poznati; jeho svatost, milosrdenství a pravdu. V něm, v Ježíši Kristu byl ne snad obraz boží, to by nebylo správné, nýbrž v něm byl zjevený Bůh jako v omezeném rámci. Neviditelný Bůh — stal se v něm viditelný v podobě, v těle lidském, ve všem kromě hříchu nám rovném. Nekonečný obraz Boha vložen jest a spojen do viditelného rámce těla člověka a proto *poznání, pochopení Boha* stalo se nám bližší a snadnější.

Odkud jest tato nauka? Odkud jsi ji vzal, ty kazateli? Tak se snad duše vaše táže. Nesmím vám zatajiti, odkud jest; je to pramen nad všechny jiné čistý a bezpečný. Sám Ježíš Kristus. Končila se doba jeho zjevení na zemi. Mluvil ještě naposled potěšitelné řeči svým učedníkům ve večeřadle (sv. Jan, k. 14): »Kdybyste mne znali, zajisté byste i Otce mého poznali: a od této chvíle poznáte jej a viděli jste jej.« Ta řeč jest patrna. Pán Ježíš

praví apoštolům, že viděli a poznali *Otce*, proto, že viděli *jej* — Ježíše Krista. Sv. Filip však dosti jasně nechápal řeč Páně a proto pravil: »Pane, ukaž nám Otce a dosti jest nám. Dí mu Ježíš: Tak dlouhý čas jsem s vámi a nepoznali jste mne? Filipe, kdo *vidí mne*, vidí i *Otce*, kterakž ty pravíš, ukáž nám Otce? Nevěříteliž, že já jsem v Otci a (že) Otec ve mně jest? *Slova*, kteráž já mluvím vám, sám od sebe nemluvím: ale Otec ve mně zůstávaje oněť činí skutky.« Na tom neměl Pán Ježíš dosti, ale znova opakuje učedníkům svým: »Což nevěříte, že já jsem *v Otci* a že *Otec* ve mně jest? *Aspoň pro samé skutky věřte.*« Já jsem uvedl delší úryvek z Evangelia sv. Jana, protože obsahuje tak důležitou, ano nejdůležitější pravdu křesťanskou, tu, kterouž apoštol v epištole opakuje, kterou jsem položil za základ promluvy, »poslal Bůh Ducha syna svého v srdce naše, volajícího: Abba Otče«. V Ježíši Kristu viděli apoštola Otce a On sám o sobě praví, kdo vidí jej, vidí i Otce, protože on je v Otci a Otec v něm. »Já a Otec jedno jsme.« Jan X 30.

Co jde z řečeného? To, co jsem pronesl již tolikráte, že v Ježíši Kristu dostalo se nám největšího zjevení božího od stvoření až do konce světa, poněvadž Bůh sestoupil v tělo a stal se bratrem naším. Když chcete *dítěti* něco pochopitelně vyložit, kterak mu to vykládáte? Po dětsku, vy užíváte jeho slovo, jeho představ mu známých, vy se k němu snižujete, abyste se mu stali pochopitelní. Tak jed al otec s námi. Bůh dal se jasně poznati prvnímu otci našemu, a dával se poznati vyvoleným svým, ale on snížil se ještě více, když se stal člověkem a to učinil nejen, aby na nás zíral okem lidským a mluvil hlasem lidským, *ale aby nás miloval Srdcem svým božským.*

Vizte vtěleného Boha, jak zjevuje nám svou lásku, nebo Bůh je láska. Vizte tu zjevenou lásku v Synu božím vtěleném. Jde, aby plakal nad hříchy lidí, aby plakal u hrobu Lazara, plakal nad hříchy Jerusaléma, aby trpěl, snášel a v zápasu smrtelném aby visel na kříži. Jaké je to zjevení boží, které vidíme na vtěleném Synu božím? Je to láska, která se obětuje, láska, která trpí, jak nám měl Bůh ukázati se jinak a lépe, než trpící, láska, která zapomíná na křivdy a rozdává milosti. Proto dí sv. apoštol: nejmilejší ukázala se *milost Spasitele* našeho, vyučující nás. To je to největší a nejmilostivější zjevení, které se nám dostalo skrze vtěleného Syna božího.

Pohané, jakož i ostatní všichni lidé Boha poznávali a jako Boha poznávají i dnes ostatní národové, ale co o Bohu soudí a jak jej si představují, jest namnoze Boha nedůstojno. Vizte vtěleného Boha, Ježíše Krista, jaká láska, dobrota, která hledí spasit, co bylo zahynulo. Všichni lidé znají a věří v jsoucnost boží, ale Boha poznává dokonale jen Syn a komu Syn bude chtíti zjeviti. Duše drahé, pozorujme skrze Ježíše Krista Jeho dobrotu a lásku, abychom jej milovali. Nebo to zjevení Syna božího není jen nejlepším zjevením božím, ono jest i *nejlepším osvícením člověka.*

II.

Někteří pravili, že člověk je to, co jí, t. j. že jest buď po pokrmu silném silný a po pokrmu rostlinném mírný; pravili tak a není tomu tak. Jiní pravili, že co člověk čte, tím jest, kousek pravdy měli, ale ne celou, neboť mnohý člověk třeba nic nečte. Jisto však jest, že co člověk *miluje, to jest.* Co si kdo zamiluje, tím bývá povznesen nebo snížen. Čemu nás učí vtělený Syn boží, čím nás osvěcuje? Ježíš v nás to ztracené vědomí lásky boží znova oživuje. Hříchem ztrácíme nejen lásku boží, ale i vědomí lásky boží a tím nás chce právě milost boží povznést, že nám ukazuje a dokazuje lásku boží. Bůh Otec tebe miluje, proto k němu nás učí volati: Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Toho světla nebylo před vtěleným Synem božím na zemi. Spasitel nám ukazuje lásku boží, nad ni není větší lásky na nebi a na zemi. Ani co se týče věčnosti, ani co se týče moudrosti. Však láska bez důkazů, bez skutků není láskou. Proto Syn boží aby nás zahřál a osvítil tou svatou láskou boží a naučil nás Boha milovati stává se — *člověkem.* Nestává se *andělem,* protože nejde vykoupiti anděly, ale lidi. Člověkem se stal, protože chce vykoupiti lidi Kdyby se byl stal andělem, nebyl by nás vykoupil, protože by nemohl trpět a nemohl by býti naším *soudruhem, bratrem a přítelem.*

Znáte asi zajisté radost, jakou má člověk, když přijde do ciziny, kde myslí, že nezná nikoho a — najednou vidí známého. Jaká to radost . . . Ježíš jde *hledat co bylo zahynulo* a stává se proto těch ztracených soudruhem, aby je převedl zpět a nejen soudruhem, nýbrž i bratrem, a každý bratr není přítelem — jsou mnozí, kteří jsou ač rodní bratři, přece jsou nepřátely navzájem. Ne tak Ježíš Kristus. On nás osvěcuje a povznáší takto: stává se soudruhem, aby byl bratrem a pak naším přítelem, kterého bychom upřímně milovali, z té lásky abychom povznesli se k lásce boží. Tak nás jeho zjevení učí a táhne k čisté lásce boží, nad kterou není nic vznešenějšího a moudřejšího.

Jest ovšem prastarý a nejstarší zákon boží: milovati budeš Boha svého. Je vrozený to zákon. Ale zákon boží člověk plní svobodně. Když Bůh řekl: budiž světlo — stalo se světlo, příroda poslouchá nutně. Když však Bůh nám poroučí: milovati budeš Boha — člověk neplní ten rozkaz hned, vždy, všude a úplně, protože srdce člověka jest za hříchu chladné, je tvrdé pro lásku sebe a že má vůli svobodnou. Aby toto chladné, tvrdé a svobodné srdce naše rozohnil, osvítil a si získal, Ježíš, Spasitel náš, volil zvláštní cestu, aby naši vůli obrátil k Otci, on nás miloval láskou nekonečnou, abychom my milovali Otce, jenž je v něm a on v Otci. Potok nemůže způsobiti oheň, ale jiskřička i sebe menší může zapálit. Proto Pán Ježíš nás miloval napřed, abychom my jej milovali potom. To není opět mé učení, nýbrž našeho Pána Ježíše, který dí: oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci, jediné, aby se zapálil (L. XII. 49). To jest ta láska jeho, kterou

přinesl na svět. Ta musí nás vésti, osvítiti a udržovati, ona nás povznáší, zdržuje od všeho zlého, ona jest naše osvícení. Koho ani láska Ježíšova nerozohní, v tom není naděje života věčného více, ten propadl mrazu hříchu už nadobro.

Vtělení Syna božího rozprášilo všechny falešné představy o Bohu, jak v některých myslích lidských byla. Lásku jen vidíme na Ježíši, lásku patrnou, která jde, aby spasila v čas, abychom věčně nazývati mohli Boha otcem a nebyli dítkami hněvu božího. Dovolíme si uvésti příklad z dějin nejnovějších, abych znázornil, kterak objevení se Syna božího lásku v nás musilo vzbuditi.

V době třenic garibaldianských v Římě r. 1868, které měly za účel učiniti Pia IX. u lidu nenáviděným, bylo 200 členů z bandy revolucionáře Garibaldiho zajato a vězněno v Andělském hradě v Římě, kromě všeho očekávání otevřely se dvéře prostor, kde byli zajatí revolucionáři a vstoupil do středu jejich Pius IX. bez průvodu. Klidný a pln laskavosti vkročil doprostřed revoluční bandy 200 hlav, řka: »Zde jsem, milé dítky, já, »netvor Italie«, jak mne nazývá váš generál. Vidíte, vy jste se chopili zbraní, abyste proti mně bojovali a zde vidíte před sebou toho starce, proti kterému bojujete.« Veliké ticho bylo v celé prostoře. Revolučníci se vrhli na kolena a prosili o požehnání. Pius začal s jednotlivci rozmlouvati. Našel zde jednoho, jenž neměl obuv, druhého, jemuž scházela košile, třetímu šaty. Na konci návštěvy dí: »Já papež, proti němuž jste chopili se zbraní, dám vám to, co vám schází a vrátím vás vaší rodině, jimž mé požehnání vyřiďte, jen jednu mám podmínku: všichni vykonejte duchovní cvičení.« Pak požehnal slzícím mužům, kteří uchopili proti němu zbraně.

Mám-li malé srovnati s nekonečným, pravím, že zde vidíte obraz Ježíše Krista uprostřed lidí. Toť jest osud Páně mezi námi. Odbojné části mezi lidmi podařilo se u některých toho láskyplného Pána našeho snížiti, jeho lásku potupiti a v pochybnost uváděti; jeho přikázání rozkřičeli, jakoby *vadila* svobodě vůle, omezovala ducha, šířila tmu. On přichází na svět jako soudruh, bratr a nejlepší přítel náš a dí nám: »Já jsem světlo světa, kdo chodí za mnou, nechodí v temnostech, dokud máte světlo s sebou, choďte ve světle, abyste byli synové světla.«

Ty zbytky, ty věci, které nám Ježíš v dobrotě svého Srdce poroučí, jsou nám tak prospěšné a blahonosné jako nejlepšího otce rozkaz a předobré matky rada. Domníváte se snad, že otec a matka, kteří mají od Boha vrozenou lásku k dětem svým, že přirozeně chtějí jen to dobré pro ně a prospěšné, že tito při svých rozkazech dětem chtějí ublížit? Které poněkud dobré dítě by to věřilo? Obraťte věc na toho nejlepšího Otce, od něhož všechno otectví pochází, zdaž ten ve své vůli, kterouž nám skrze Ducha Syna svého Ježíše Krista zjevil, zda ten nám ve svém zjevení a příkazu, chce dáti něco, co by nám škodilo? Jaká nešťastná zabedněnost a převrácenost se zmocňuje mnohého dítěte, že vidí v otci nepřítele, v matce nepříznivce a ve své vůli vidí spasitele. Ubohé zaslepené dítě, pozdě, jak říkáme, bude bycha honiti. V tom stavu

jest bohužel mnoho duší věřících, za všechnu lásku Kristova vtělení, nevěnují mu srdce, nevidí v něm Otce, jenž hledá mou spásu, mé štěstí, mé blaho a to za takovou cenu, že s nebe sestoupil, aby tebe získal. Chceš míti srdce zatvrzelé, anebo řekneš »mluv Pane, služebník tvůj slyší«? Chceš-li býti synem, musíš v něm slyšeti, milovati Otce. Amen. *Fr. Vaněček.*

O slavnosti zjevení Páně.

O svatých missiích mezi národy africkými.

(Náčrtek.)

»Pozdvihni vůkol oči svých a viz: všickni tito shromážděni jsou a přišli k tobě; synové tvoji z daleka přijdou a dcery tvé z boku povstanou.« Isai. 60, 4.

Jest veliký svátek, nejmilejší, Zjevení Páně či svatých Tří králů; slavnost povolání národů do církve, jměnovitě *pohanských;* nebo mudrci od východu byli *první* pohané, kteří přišli, aby se Ježíši Kristu klaněli.

Za času narození Páně byli jen *židé*, kteří věřili v jednoho, a to pravého Boha, ostatní byli *pohané.* A že mudrci byli pohané a pohané zbožňovali přírodu, vedla je *hvězda*, zjev přírodní, pastýře, že byli z národa věřícího, *anděl.* A že šli za tím světlem, bylo, že i na východě rozšířeno bylo proroctví starodávné: *Vyjde hvězda z Jakoba a prut z kořene jeho vystoupí.* Co to znamenalo?

O mudrcích myslí se, že byli *tři*, podle darů, a v nich zobrazují veškeré pokolení lidské (starého světa); bílý — jsou Evropané (Jafet); žlutý — Asiaté (Sem); a černý — Afričané, černoši, négři (Cham). — Amerika teprv později, za 1500 let, a Australie teprve as před 100 lety odkryta jest (nový svět).

Z nich nejníže ve vzdělanosti stojí *Afričané*, mouřenínové. Jakkoli náležejí ke starému světu a již dávno, aspoň severní část Afriky byla známa, a tu, zvláště v Egyptě vzdělanost vysoko byla vystoupila, o čemž svědčí staré památky, však o střední a jižní nic nebylo známo; vadilať ohromná poušť Sahara; až smělí Portugalci v 15. stol. odkryli cestu po moři kolem mysu Dobré Naděje do východní Indie.

V severní Africe byly kvetoucí provincie římské: Numidie, Mauretanie; tu i v prvních stoletích křesťanských kvetoucí *církve;* za času sv. Augustina na 80 biskupství. Zanikly *islamem.* — Za nejnovějších dob snaha, prozpytovati Afriku; jest čtyřikrát větší Evropy.

Myslilo se, že uvnitř jsou země pusté a prázdné, ale nikoli; jsou obydleny. Dříve kladl se počet na 50, pak na 100, nyní přes 200 mill. obyvatelů. Avšak domorodci, Chamité, jsou ubozí; jakoby na nich až dosud spočívala kletba Noemova. — Ale přicházejí dobrodružní lidé, *zlí*, kteří je odírají, ano je i honí, jako zvěř lapají a za otroky prodávají; dědiny jejich pustoší a vypa-

lují. *Zotročiti* koho, jest ovšem přeukrutné a proti všelikému božskému i lidskému *právu*. A jakkoli to zakázáno jest (právem mezinárodním): přece se to děje, ovšem *podloudně*; proto *válečné lodi* na stráži (křižáky). Za posledních dob snažily se i *evropské vlády* uchvátiti v Africe kus území a tam se usazují. V Tunisu pak katolický biskup, rodem Francouz, kardinál *Lavigerie*, povstal proti otroctví a snažil se pohnouti vlády evropské, aby neřesti té netrpěly. A sv. Otec Lev XIII., jakožto otec člověčenstva, v úkolu tom svatém mocně podporoval je a vysílal *missionáře*, kteří tam kázali, lid vyučovali a k víře křesťanské jej přiváděli, takto vzdělanost křesťanskou mezi ním zavádějíce. A proto přikázal nám sv Otec, *dnes* právě *o sv. missiích mezi černochy* kázati a vás ku podporování jich povzbuzovati. I chci tedy o té věci promluviti, že *jsme povinni sv. missie podporovati a jak velikou zásluhu u Pána Boha má, kdo je podporuje.*

I zde byly, nejmilejší, před několika lety sv. missie; ale to jsou missie *vnitřní*, k oživení víry a povzbuzení katolického ducha. Mám na mysli dnes missie *zevnitřní*.

Co jest *missio?* Poslání. Sv. apoštolové byli *první* křesťanští missionáři. Kristus řekl: »*Jdouce učte všecky národy; aj já posílám vás jako ovce mezi vlky.*« Proč máme sv. missie podporovati?

a) z lásky k bližnímu; jsouť i ti ubozí obraz boží; i za ně tekla krev Kristova. Jsme-li my v církvi boží, máme toho dopřáti i jiným. *Toť jest život věčný, aby poznali tebe a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.*

b) Pro čest a chválu boží, aby Bůh ode všech národů poznáván, ctěn a veleben byl.

c) Pro spásu duší lidských; neboť není cesty, leč skrze Ježíše Krista. »*Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne,*« řekl Spasitel.

d) Z *vděčnosti*, neboť jestliže my bez naší zásluhy jsme v církvi boží, máme dopřáti štěstí toho i duším jiným. *Radujte se s radujícími* ... Jestliže Evropa stojí na výši vzdělanosti, jest to zásluha ne národů a osvícenců, ale *křesťanství*.

Sv. missie mají podporovány býti:

1. Jest převeliká obět, jestliže mladý muž sv. missii se věnuje; opustí rodiče, bratry, sestry, domov, vlast, vzdá se všeho; musí mnoho se učiti — i jazykům a řemeslům, konati dlouhou cestu, třeba na tisíce mil; svízele a obtíže; často potupu i posměch; strasti a utrpení, neduhy a nemoci, často i žalář a muky, ano i *smrt*. Proto církev není nikdy mučedníků prázdna.

2. Sv. otec podporuje vše i missie, ale nemůže všecko, zvláště teď, co z právního majetku svého úplně oloupen jest. Proto jest povinností naší, abychom jej u věci té podporovali. Jestiť to zájem veškerého lidstva. — Toť *hrdinové* jsou praví, křesťanští hrdinové, nade všecky hrdiny, kteří ne pro slávu svou, ale pro slávu boží a spásu lidstva pracují. *Ne nám, Pane, ne nám, ale jménu tvému budiž sláva*, toť heslo jejich.

Proto vzpomeňte těch ubohých a dle možnosti uštědřete jim. Pak splní se, co *Isaiáš* v dnešní epištole dí: »Vstane, osvítí se

Jerusalem — *budou pohané choditi v světle tvém a králové . . . synové tvoji z daleka přijdou . . .* Pak obětovati budete zlato lásky, kadidlo úcty k Bohu a Pánu Kristu a myrrhu útrpnosti s těmi ubohými. Amen.

Zjevení Páně.

»A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu, předcházela je, až i přišedši stála nad místem, kdež bylo dítě.«
Mat. 2, 9.

Drazí v Kristu! trojí památku koná dnes církev sv., tři důležité události uvádí nám na paměť.

Nejprve připomíná nám, že Pán Ježíš byl pozván na svatbu v Kápi Galilejské a tam že proměnil vodu ve víno. Proto také dnešním dnem končí se u nás zapovězený čas a pozítřku započíná zase čas svatebního veselí.

Podruhé přenáší nás církev sv. v duchu k řece Jordánu a ukazuje nám tam Pána Ježíše, jak Pánu ve vodě stojícímu Předchůdce jeho, sv. Jan, uděluje svůj křest; odtud zase pochodí obřad náš — svěcení vody — u svatvečer slavnosti dnešní.

Konečně staví nám církev sv. ještě jednou na oči betlemský chlév a hvězdu neobyčejné jasnosti plynoucí povětřím a vedoucí tři mudrce, kteří poklonivše se Spasiteli světa, k nohám jeho poklady své složili. A odtud bývalý obřad svěcení křídy, kadidla a myrhy (soli), jakož i obyčej psáti na domovní dvéře svěcenou křídou jména: Kašpara, Melichara a Baltazara, by na přímluvu svatých těch tří králů všeliké neštěstí minulo dvéře naše.

Než nemíním se pouštěti do výkladu obřadů pojících se k dnešní slavnosti, neb jiný předmět zvolil jsem si k rozjímání našemu. Ona hvězda, jež vedla sv. tři krále ke kolébce Spasitele světa, připomíná mi jinou hvězdu, oné podobnou, jež všem lidem v životě svítí a ke Kristu Pánu vede. Nehledejte ji, nejmilejší, na nebi, ani vysoko v povětří, neb ona svítí v duši naší. Tou hvězdou jest — svědomí. Tytéž služby, které prokázala zázračná hvězda sv. mudrcům, prokazuje každému z nás — svědomí. Ono totiž:

1. varuje nás před bludnou cestou hříchu,
2. po hříchu kárá nás, a tak na dobrou cestu uvádí,
3. poslušné chválí a všecky k Pánu Ježíši vede.

Jako hvězda mudrcům, tak ať, Pane, milost tvá nám za tohoto rozjímání svítí! Za osvícení a milost tvou prosíme na přímluvu Matky tvé přečisté.

Pojednání.

I.

Nejmilejší! Z dálné Arabie vydali se tři mudrci hledat Spasitele. Putovali pouští, putovali neznajíce cesty, i byli by jistě zbloudili, snad i zahynuli a Spasitele světa nezřeli, nebýti oné zázračné hvězdy. Ona je vystříhala před bludnými — klamnými

cestami, neboť jak čteme ve sv. evangeliu: A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu, předcházela je.

Také my bychom nejednou v životě, na té pouti do vlasti nebeské, sešli na stezky hříchu kdyby nám Bůh nebyl dal průvodčí hvězdy, totiž svědomí, jež nás chrání před bludnou drahou, vedoucí do záhuby věčné, a svítí nám na cestu k Bohu vedoucí. Mám to dokazovati? Místo všech důkazů odvolávám se na vaši zkušenost.

Rcete, moji milí, zdaž jste se neocitli už nejednou na rozcestí, nevědouce, kudy se dáti. S jedné strany vábil vás svět a lákal svými mamidly na cestu širokou, pohodlnou, ujetou. Zdaleka usmívaly se na vás všecky ty světem slibované rozkoše, lechtajíce srdce, a vášeň zatemňovala vám zrak, abyste neviděli ukrytého nebezpečí, s nímž služba světská nerozlučně sdružena. S druhé strany otvírala se před vámi cesta pustá, neslibující vám ani příjemnosti ani útěchy, všecka příkrá a neschůdná A když jste tak na vahách a rozpacích byli, kterou z těch dvou cest se dáti, zdaž nenašeptával vám zlý duch: Neboj se, neroztazuj se, vždyť vidíš, jak tam na té úzké cestě — pusto! Na té však široké cestě nalezneš vše, po čem jenom duše tvá zatouží, tam život příjemný, plný rozmanitosti a sladkosti. Nic se nestarej, i tou cestou dostaneš se do vlasti nebeské. — A vám zdálo se našeptávání zlého ducha slušným a spravedlivým, už už jste se nakloňovali k radě jeho a nohy své zavraceli na cestu jím vám označovanou, když tu náhle jasné světlo osvítilo temnoty vaší duše! To bylo světlo hvězdy — svědomí, o němž možno užiti slov žalmistových 118, 105: »Svíce nohám mým jest světlo tvé a světlo stezkám mým.« Jako plavci střelka magnetická neboli kompas ukazuje cestu na širém a rozbouřeném moři — praví jeden církevní otec — tak jest svědomí člověku kompasem na moři tohoto života. Před světlem svědomí pobledla všecka světa kouzla a mamidla. Ono nadchlo nás touto myšlenkou: Neposlouchej našeptávání zlého ducha; tam na té květnaté a výhodné cestě nenajdeš spokojenosti. Na dně světských sladkostí tají se hořkost bezměrná: svět tě svede a zhubí, tam zbloudíš, klesneš a zahyneš. Jdi raději tou cestičkou neschůdnou, ona sice příkrá, ale bezpečně tě k cíli dovede!

Ó Bože, jak dobrý jsi, žes nám vyhnaným synům Eviným tímto slzavým údolím putujícím, na té temné života dráze, kdež tolik nástrah a nebezpečenství na nás číhá, dal tak jistého a věrného průvodce; ó, jak jsi dobrý a o nás pečlivý, že jsi nám, jako mudrcům od východu, zažehl jasnou hvězdu, by nás střehla od svodu a poblouzení, aby jasně v každé době nám svítíc, uváděla nás na dráhu za Kristem Pánem!

II.

»Mudrci přijeli do Jerusalema,« tak píše svatý evangelista Matouš, »řkouce: Kde jest ten, kterýž se narodil, král židovský? Nebo viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme poklonit

se jemu. Uslyšev pak to Herodes král, zarmoutil se.« Proč se zarmoutil Herodes? Ulekl se hvězdy zvěstující příchod Krále nebes i země.

Podobný zármutek vyvolává svědomí v duši lidí zlých Před hříchem laskavě se nám promlouvá, varujíc nás před ním, ale po hříchu spáchaném laskavost mění v přísnost, potom v kárání a pronásleduje a mučí hříšníka neustále a mučiti ho nepřestane. »Trápení a úzkost (přijde),« praví apoštol sv. Pavel, Řím. 2, 9, »na všelikou duši člověka, jenž činí zlé;« sv. Marek pak ještě ostřeji a zřejměji to vyjadřuje, řka: »Červ jejich neumírá.« 9, 43.

V pravdě, jakmile hřích uhnízdí se v duši, ihned stává se svědomí z důvěrného přítele člověkova jeho katanem, mučitelem. Člověk před tím veselý mění se v ponurého, lekaje se zhouby tam, kde žádného nebezpečenství není. Byť hřích spáchán byl v nejtajemnějším úkrytu, byť nikomu nebyl znám, svědomí pachatele tak mocně hryže, že se mu zdá, jakoby celý svět o ničem nemluvil, leč o jeho hříchu. Potká-li se s kým, prchá před ním, boje se, aby nebyl od něho zahanben. A když u přítele potěchy hledá, oči má sklopené a pro vzdechy ani mluviti nemůže. Ve společnosti, kde se jiní veselí, ten, jenž kdysi býval nejbujnějším, teď někde v koutě sám sedí a osloven jedva slovíčko uroní. Ztráviv tak den, klade se konečně na lůžko. A než únavou zamhouří oči, posledními myšlenkami jeho jsou výčitky svědomí a když po nepokojném spánku zas oči otevře, opět hřích spáchaný jest mu prvním vidmem a hlas svědomí znova volá: »Vzpomeň si, ničemníku, cos učinil!« A tak stále ho trápí. Když se nebe posupnými mraky potáhne a mstivé blesky po zemi mece, tu svědomí volá: »Střez hlavy své, sic jí blesky zasáhnou. Když kazatelé hříšníkům hrozí přísností soudu božího a věčností muk po smrti, tu svědomí se ozývá: »Slyšíš? To platí a svědčí tobě! Kaj se, sic zahyneš!« O svědomí, jak nelítostivým ukrutníkem jsi hříšnému člověku!

Jak trpké, jak bolestné jsou výčitky svědomí, doznal na sobě a popsal nám král David. Po zavraždění Uriášově seschl a zhubeněl tak, že byl jenom kost a kůže. Když se kladl na měkké lože, tu zdálo se mu lože tvrdým kamenem. »Nemají pokoje kosti mé od hříchů mých,« 37, 4, stýská si korunovaný pěvec. Když tělo své pokrmem posiloval, zdálo se mu, že zří před sebou mrtvolu Uriášovu, neboť vyznává sám: »Hřích můj proti mně jest vždycky« 50, 5. Přátelé a dvořané, chtějíce pána svého rozveseliti, veselé vymýšleli zábavy, ale David samoty vyhledával a slz zastaviti nemohl, neboť svědomí připomínalo mu cizoložství a vraždu, volajíc: »Davide, kam se poděl Bůh tvůj a s ním štěstí tvé?« —

»Byly mi slzy mé chlebem,« tak píše sám v žalmě 41, 4, »dnem i nocí, když my říkají každého dne: Kde jest Bůh tvůj?«

Podobně když Kain zabil nevinného Abela, prchal před hrstkou svých pokrevenců, jakoby před davy tisíců, maje za to,

že celý svět spikl se proti němu a usiluje o jeho záhubu. Vítr listím zaševelil a Kainovi se zdálo, že pluky vojsk za ním se ženou, by ho na kusy rozsekaly.

Ano, tak strašné muky působí svědomí po hříchu. Ach, mnoho, přemnoho již hříšníků, nemohouce snésti trýzně té, sáhli si na život.

A ať dělá člověk co dělá, přece nedovede ucpati ústa svědomí. Ni sliby, ni úplatky nezískáš ho, neboť, jak dí svatý Jan Zlatoústý, svědomí, toť svědek od Boha samého člověku daný, jenž na osoby se neohlíží. Lesk koruny a trůnu nedovede ho omráčiti, ni zevnější krása ho zaslepiti; svědomí stejně trápí ty, kteří paláce obývají, jako ty, již pod doškovou střechou bytují. A byť celý svět přisvědčoval zlému, ono jediné jak proti hříchu, tak i proti činitelům jeho protestovati nepřestane.

A přece, moji drazí, přese všecky tyto muky a strázně, jimiž nás raní, jest a zůstane svědomí hvězdou blahodárnou, pokladem nedocenitelným od Boha nám daným, ježto nás onou trýzní přivádí ke Kristu Pánu. Tisíce hříšníků nikdy by se nebylo ze hříchu probralo, kdyby nebylo onoho hryzotu svědomí.

Ó Bože, jak jsi dobrý, žes nám dal svědomí netoliko průvodčím na životní dráze naší, nýbrž i soudcem kárajícím a odpuzujícím. Ó, ať nás jen znepokojuje, ať nás trápí a pálí, když jsme zhřešili, jen když nás ke Kristu Pánu dovede.

III.

»Mudrci vyslyševše krále,« pokračuje sv. evangelista, »odešli. A aj, hvězda, kterouž bylo viděti na východu, předcházela je, až i přišedši, stála nad místem, kdež bylo dítě. Uzřevši pak hvězdu, zradovali se radostí velikou velmi.«

Slyšeli jste, nejmilejší? Když mudrci k Herodosovi přibyli, pohasla hvězda, ale když Herodesa opustili, znova vzplanula a srdce jejich velikou naplnila radostí a k Pánu Ježíši šťastně je dovedla. Tak tomu je i se svědomím. Kdo k Herodesovi zachází t. j. kdo k hříchu se obrátí, u toho svědomí na okamžik utichá, ježto náruživost je ohlušuje, a za páchání hříchu, jakoby pohaslé bylo, než jakmile člověk hříchu zanechá, tu svědomí hned zase jasně a mile vzplane a na další cestu svítí, srdce hříšníkovo radostnou touhou po Kristu zalévá. Než nejšťastnějším je ten, kdo se vždy hlasem svědomí spravuje: Neb — ptám se — větší-li štěstí nad svědectví svědomí, že jsme obcovali v prostnosti srdce a v upřímnosti před Bohem a ne v moudrosti tělesné? 2. Kor. 1, 12. A starozákonní mudřec volá: »Není radosti — není potěšení nad radost (nevinného) srdce!« Sirach 30, 16. Ani krása těla, ani poklady zlata, ani moc a sláva neposkytují takové spokojenosti, jako dobré svědomí. »Kdo je má, králem jest, třebas žebrácké hadry na sobě měl,« píše sv. Zlatoústec. Ba věru, nejmilejší, není slov, kterým by bylo lze pověděti a vyléčiti štěstí člověka, čisté svědomí majícího, to lze jen cítit, ale nikdy slovy vypraviti.

Nejmilejší! Rozmanitými cestami vede Bůh lidi k sobě. Chudým pastýřům zjevil se andělem; sv. třem králům podivnou cestou do Betléma — k jednorozenému Synu svému ukázal; nám pak každému v srdci zažehl hvězdu k němu svítící — svědomí. Jako mudrci spatřivše hvězdu vše opustili: vlasť, rodinu, a nelekajíce se klopot ani nebezpečenství, spojených s cestou tak dalekou, neúmorně kráčeli za hvězdou, tak i vy vždy ubírejte se za světlem a hlasem svého svědomí. Ať už vás před hříchem vystříhá, ať po spáchaném hříchu kárá a trestá, ať konečně vás chválí a ke ctnosti a vytrvalosti pobádá, vždy vnukání jeho poslušni buďte. »Uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdcí svých.« Ž. 94, 8. A jako mudrci jdouce za hvězdou našli Krista Pána a jeho milostnou tvář spatřili, tak i my, sledujíce věrně hlasu svědomí svého, jednou jistě Pána naleznete a tváří v tvář na Něho patřiti budete na věkův. Amen. *O. S. Vetti.*

Neděle I. po Zjevení Páně.

Věročlánek je pramen zbožnosti.

»Et mater ejus, conservabat omnia verba haec in corde suo.« S. Luc. 2.

Zvláštní zjevení připomíná nám sv. Evangelium. Dvanáctiletý Ježíš ukazuje v chrámě věčnou božskou moudrost svou, takže všichni žasnou, diví se, ale jen o jediné jest řečeno, že uchovávala *všechna slova* v *srdci* svém. Je to Maria Panna, jejíž srdce je Srdci Ježíšovu nejbližší, ač mezi oběma jest rozdíl podstatný, přece jest její srdce nad všechny lidi Ježíšovu Srdci nejpodobnější.

Vám všem je známo, že všichni se lišíme velice mezi sebou: hlasem, tváří, ano i chůzí a písmem, každý máme své zvláštnosti na rozdíl od jiných. To je to zvláštní naše já, kteréž ukazuje zvláštní naše jakosti. Tak také náš celý život jest jakési přenášení vnitřku našeho na venek, jakési usazování plodů, dle vnitřní štávy, řízení se dle zásad, které jsou v naší duši. Čím je správnější zásada v nás a živá, jest tím také život správnější. Bůh ve své lásce nám zjevil pravdy určité a bezpečné, my je nazýváme *články sv. víry.* Tyto věročlánky jsou drahý poklad, poněvadž obsahují božskou pravdu. Jsou tak vzácné, že ani puntík v nich nesmí zmizeti bez vlastní škody naší, dle smyslu slova samého Pána Ježíše. V tom jeví se božského srdce láska k nám. Buďme o této pravdě přesvědčeni: že každý věročlánek, kterýž se nám předkládá, je pramen naší zbožnosti a životní mravnosti. Neberme nikdy zjevenou pravdu boží na lehkou váhu. Abych tu pravdu jasně dokázal, budu láskám vašim ukazovati ji I. na minulosti a II. na přítomnosti.

I.

1. Vraťme se do chrámu jerusalémského. Jedni se divili, odkud moudrost, druzí ani se nevzchopili k podivu, ale srdce Marie

stalo se schránkou všech slov Páně. Proč srdce Panny Marie všechna slova uschovalo? Protože věděla a věřila, odkud ta slova jdou a kam vedou. Kdo byl více přesvědčen nad ni, že ten 12letý Ježíš je vtělený Bůh a slovo jeho že jest boží pravda, že je světlo božské a cesta do nebe?

Jiní snad uschovali slova některá z řeči Ježíšovy. Maria Panna slova všecka O Marii Panně pak věříme a pravíme, že je nad všecky tvory vyvýšena a že poskvrny hříchu na ní z milosti Ducha svatého není.

2. A tak jako v kostele jerusalémském, tak bylo vždy ve světě, ano i v církvi. Ze slov Páně někteří brali si část, jiní menší a někteří všecko. Církev svatá ta slova Páně předkládala v tom smyslu, jak je Pán Ježíš mluvil, někteří je přijímali, jiní si z nich vybírali dle svého. Tomu dali smysl taký, onomu jinaký. Církev nám předkládá každé slovo Páně celé, a jak my je přijímáme, podle toho se podobáme srdci Panny Marie. Jak živě poznáváš a přijímáš články sv. víry, která nám je předkládá, tak se i tvé srdce stává podobné božskému Srdci Páně.

3. Věročlánek čili jak se říká také vědecky »dogma«, mnozí pak rozkřičeli jako omezování svobody ducha.

Co je však věročlánek? Jest boží zjevená pravda slovy lidskými buď o Bohu Otci, Synu neb Duchu sv., buď o Matce Páně, o některé svátosti a pod. Věročlánek jest omezení bludu, ne omezení svobody ducha. Duch touží po pravdě, jako bylina po slunci. Jestli mi někdo svítí při práci, tu mi pomáhá a neomezuje mne.

4 Věročlánky jsou jako články v řetězu. Vytrhněte nebo přetněte jeden uprostřed a máte z řetězu jednoho dva, ale žádný není tak dlouhý jako byl prvý. Potřebujete jeden článek víry v pochybnost vědomě bráti a už vám nestačuje ke spasení a následky toho se jeví v životě. Na místě dávných bludů cizích krajin vezmu příklad z naší vlasti. V XIV. věku plném zbožnosti a živé víry, jejíž pomníky na každý takřka krok se vám jeví v celé naší Praze, vyskytl se blud původně o církvi jednající, totiž, že v církvi mohou býti údy jen svatí a tedy kde pšenice, že nesmí býti koukol. Toť bylo východiště. Jeden článek zlomen, nezůstalo ale jen při něm, pokračovalo se dále a dále. Zavržena ozdoba při službách božích, zavržena pak i mše sv. u jisté aspoň části a pak zavrženy i knihy a školy jako dílo ďáblovo a jiní dokonce vybočili až tam, že pravili, že jest potřebí vrátit se k prvotnímu stavu, jako žili Adam a Eva a žili na ostrově řeky Nežárky, páchajíce neřesti tak, že Žižka je musil přemoci a doslovně utlouci, aby jejich hovadný život nebyl k pohoršení ostatním. Tento pochod bludů nám ukazuje názorně, jak třeba si vážiti každé pravdy zjevené a neustupovati od ní ani o písmeno. Pravda boží jest poklad boží a musíme si ho dle toho vážiti, uložiti ho v srdce celý, ne část, kus, ale všechna slova do srdce, jako činila Matka Páně. Proto třeba vždy opakovati ty vzácné pravdy věčné: Ježíš, Bůh vtělený, k vůli duši nesmrtelné, již chce spasiti věčně a dává ji čas k pokání a milosrdenství.

Kdo jednu zjevenou pravdu necení, všemi vlastně pohrdá. Pravda každá podobá se cestě, která vede někam, ale kam každá cesta vede, není právě to, kam chceme jíti my.

Čím více poznáváme pravdu boží, tím spíše ji milujeme a z toho plyne pak i úprava naší životosprávy, každý člověk má pobožnost svou dle svých věročlánků. Tak to bylo u starých bludařů, že zavrhovali některé pobožnosti, protože zavrhli některé věročlánky. Proč zbožnost naší doby jest chatrná, protože řetěz věročlánků jest u mnohého strhaný. Tuto pravdu chci znázorniti ve druhém díle své řeči, abychom nade vše věrně si vážili drahého pokladu zjevené pravdy boží a si jej kladli do srdce svého po příkladu Matky Páně.

II.

1. Chci mluviti k vám více v příkladech, než v učeném výkladu, který srdce nezahřívá. Má úloha jest ukázati na souvislost věročlánků a zbožnosti. Tedy slyšme. Ve Švýcarsku vedli na popravu Petra Wassera, člověka zvrhlého ven a ven. Bylo to r. 1843 po vyjití pověstného rouhačného díla Straussova »Život Páně«, spis, který upírá božství našemu Ježíši Kristu. Ten nešťastný člověk činil pokání a vyznával svou chybu a vinil onen spis, že je příčinou jeho života. Onen nešťastník učinil si Straussův spis evangeliem svým a zřídil dle toho svou zbožnost. Poněvadž spis upíral většinu věročlánků, také všechna zbožnost života zmizela. Ten ubožák prováděl ty »věročlánky« tak, že skončil na popravišti. Jiný sice neskončil tam, ale životospráva jeho odpovídala tomu, co uložil si do srdce z těch slov. Jeho srdce jistě nebylo podobno Srdci Marie a tím méně Ježíšovu. Máme zde příklad, jak ty různé »věročlánky« i ze špatných spisů mají hrozný vliv na správu života.

2. Ono se opakuje jinými slovy a v jiném způsobě totéž, co se dálo v ráji. Dvě zjevení sobě odporná. Bůh praví: v kterýkoli den byste jedli, zemřete, a ďábel praví: nezemřete, budete jako Bůh. Docela odporné sobě věročlánky o téže a jedné věci, ale vliv každého jest rozhodný a zcela jiný. Tak o každém i jiném zjeveném věročlánku Bohem nám někteří chtějí tvrdit totéž, co tvrdil ďábel o prvním přikázání postním. Bohužel, že srdce naše jsou daleko vrtkavější, než bylo srdce Adamovo a že daleko ochotněji přijímají. Nejpatrnější odpor proti nejzákladnější pravdě v liché domněnce, že sebe povznesou a Bohu podobnější budou, zatím až se otevrou oči jejich, uvidí, že jsou nazí: bez pravdy a bez milosti.

3. Nalezli sebevraha, jehož jméno nevěděli, příčinu jeho činu nepoznali. Kdo jest, proč to učinil, nikdo nevěděl. V kapse své vesty měl lístek tištěný, vytržený ze spisů pohanského Seneky, kde tento muž dle svých názorů omlouval a vysvětloval sebevraždu, Domnívám se — ač s každým takým nešťastníkem upřímnou soustrast cítím a Bohu přenechávám soud — že přece mezi tím lístkem ve vestě a mezi skutkem právě vylíčeným je vztah zřejmý

a vážný. Tak jako si vložil lístek pohana Seneky, velebící sebevraždu do kapsy svého času, tak vložil si věročlánek pohana Seneky do srdce svého, stal pravidlem při mnohém jeho jednání a jednal pod jeho vlivem, byť třeba ani nevzpomněl na Seneku filosofa, jehož lístek nosil v kapse vestovní. Tak jako se stalo s lístkem Seneky pohana, tak děje se s mnohým bludem, odporujícím sv. víře Srdce Páně. Mnohý člověk ukládá si blud mnohý a osudný do srdce jako právě vylíčený nešťastník do kapsy i do srdce a nastupuje dráhu a způsob života, který není ani dle pravdy Páně, ani v jeho šlepějích, ani k jeho životu.

4. Proto slýcháte tolikráte vykládati věročlánky naše, takže mnozí říkají, proč raději nekáže se o mravech a ctnosti anebo proti neřesti a špatnosti. Protože věročlánek jest živý kořen a ovoce je zbožnost, ctnost. Kde kořen se chrání a při životě zachovává, když přijde jaro se sluníčkem a déšť s teplem, péče a požehnání ovoce vyvolají. Proto církev tolik klade váhy na každý věročlánek, který každý obsahuje pravdu boží a každou písmenu z něho brání, že každý věročlánek je pramenem zbožnosti. Ovšem věročlánek jen u toho působí, kdo jej zná, chápe dle síly své kdo jej miluje, to jest kdo jej v srdci svém uložil jako božskou pravdu, slovo boží uložila matka Ježíšova v srdci svém.

5 Nikdo, kdo zná Ježíše Krista, kdo ví a v srdci svém uložil: Bůh a člověk; nikdo neodváží se bráti slova na lehkou váhu, ale ona jsou mu slovem božím, pravdou věčnou, kterou nedává ze srdce, kdyby celý stoh lidských knih a novin tvrdil opak. Protože ví, že mezi slovem božím a lidským jest rozdíl větší než kapkou vody a řekou Vltavou. Připouštím, že mnohý, který praví, že má víru, nemá však — skutky, a to proto, že má mrtvou víru, čili že ten věročlánek jest kořen mrtvý. Tím spíše třeba hlídati si svatého článku víry, když tak lehce ztrácí svou sílu životní. Proto, drazí, pravím, co víš, že je článkem víry jako poklad v srdci chovej, nemyl se snad, že jest bez užitku. Užitek jeho budeš míti nejen na věčnosti, ale i zde. Věročlánek je pramen zbožnosti.

6. Chci k vůli úplné jasnosti přivésti ještě jiný příklad. Co častěji slýcháte nad stesk na dítky? Jest to jednak jich přílišná těkavost a podrobenost chybám. Často se ukazuje nevážnost k rodičům, pohrdání jimi, jich rozkazem a pod. A přece rodiče tolikráte dítě napomínají, přikazují, hrozí, ano i trestají. Já chci ukázati zde na souvislost věročlánku a zbožnosti v nejširším smyslu. »Dítě je filosof,« pravil kdosi, »ono činí důsledně vývody z toho, co vidí a slyší.« Co vidí dítě nejedno a ne — jednou! Ono vidí, že rodiče do kostela nejdou, ono slyší, že rodiče Boha nechválí, ono pozoruje, že rodiče nejedno přikázání nezachovávají, ano přestupují. Teď to srdce má ctíti rodiče, má zachovávati přikázání IV. a vidí, že rodiče nezachovávají ani přikázání I. ani II. ani III. a tu si dítě, filosof přirozený, byť neumělo ani čísti ani psáti, udělá závěr samo. První přikázání se může překročiti, když člověk chce, rodiče a starší tak to dělají, druhé nemusí se zachovávati,

když nechce, vždyť to tak vidím na tom a onom. III. přikázání nikdo z naší rodiny ani neplní, tedy ani IV. přikázání nemusí se plnit, když to člověku jest nemilé. Tak přirozeně a důsledně soudí i dítě. Zde máte souvislost mezi věročlánkem a zbožností. To souvisí jako hřeb a kabát. Drží-li hřeb, kabát visí, povolí li hřeb, kabát leží na zemi.

7. My máme zemi v Rakousku, která vyniká živou vírou. Jest to Tyrolsko. My máme též jednu zemi, kde dosud je mnoho domů bez zámků a na hradbách u stavení zůstává prádlo a věci přes celou noc, ano bylo by to urážkou sousedův, uklízeti věci na noc. Která je to země? Tyrolsko. S čím souvisí ta bezpečnost majetku? Tyrolsko jest chudé, pole na stráních, přívaly roční činí škodu Ptejme se jich a oni odpoví, že velikým zámkem, který bezpečně zavírá celou ves, jest živá jich víra, kterou mají v srdci.

Kdybyste snad chtěli bližší příklad, měl bych jej po ruce. Vídali jste starší dráteníky, kterak jedinou ozdobou jejich mošen do nedávna bývaly kříž mosazný a obrázek P. Marie. Jedna chvála šla o našich chudých bratřích Slovanech, že byť měl mnohou vadu, majetek před nimi byl jist a nikdo se dráteníka nelekal ani v nejhlubším lese. Co v novější době z mnohého pásu drátenického zmizely zbožné ozdoby, také se rozmnožily stesky.

Vzal jsem za předmět »věročlánek pramenem zbožnosti« a ukazoval jsem na minulosti i přítomnosti, že je zde živý vztah mezi oběma a že marně podpírati druhý, když podkopáváme prvý. Učel pak jest, aby srdce vaše byla jako srdce Panny Marie, které uschovávalo všechna slova Páně v sobě. Tak jen budeme podobni božskému Srdci Páně. Jen tak zaslíbení se splní na nás, které Pán slíbil duši. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle II. po Zjevení Páně.

O občanském manželství.

»Pozván jest na svatbu také Ježíš.«
Jan 2, 2.

Velkého štěstí dostalo se snoubencům v dnešním svatém evangeliu, an Ježíš Kristus svou přítomností jich poctil a prvním zázrakem oslavil.

K podobnému štěstí dopomáhá církev svatá podnes snoubencům skrze svátost manželství. Ačkoliv jim neuděluje Krista Pána samého, poskytuje jim jeho milost, anať svátost manželství, hodně přijata, posvěcující milost rozmnožuje a zvláštní milosti pro stav manželský potřebné uděluje, aby manželé povinnosti své ke cti a chvále boží a k svému spasení bohumile konati mohli. Avšak mnozí křesťané toho štěstí pramálo si váží, buď že nehodně tu svátost přijímají a tak místo milosti hněv boží na sebe uvalují, aneb dokonce svátostí manželství pohrdají, spokojujíce se pouze

tak zvaným občanským manželstvím, nevědouce snad ani, čeho se tím dopouštějí. Proto promluvím dnes k tomuto tak zvanému manželství, odkud a co jest.

Pojednání.

Abychom porozuměli vzniku tak zvaného občanského manželství, musíme se vrátiti až k tak zvané reformaci čili revoluci v XVI. století, která první svátost manželství s její jednotou a nerozlučností popírala. Luther nazval manželství světskou věcí, »jako oděv a pokrm, dům a dvůr« světské vrchnosti podřízenou. Kalvín prohlásil, že manželství od Boha ustanoveno jest, nestačí prý, aby za svátost považováno bylo, neb i rolnictví a ševcovské řemeslo je prý od Boha a není svátostí. Ačkoliv reformovaní čili od církve odpadlí národové při uzavírání sňatků manželských jisté náboženské obřady podrželi, utrpěla náboženská povaha manželství oněmi opovržlivými naukami náramně; když pak se protestanti v četné náboženské odštěpky rozpadli a i v úplnou nevěru zvláště v Americe upadli, přišli na občanské manželství, aby se každému uzavření sňatku od vrchnosti občanské uznaného umožnilo. Z Ameriky dostalo se občanské manželství do Francouzska. Bojovaliť mnozí Francouzi s Amerikány, v jejich válce za neodvislost od Angličanů a vrátili se do své vlasti všeci nadšeni pro mladou republiku a její svobody.

Ve Francii se občanské zákony manželské v nejedněch kusech od církevních odchylovaly; francouzští bohoslovci a juristé pak nadržovali mínění, že manželství v náboženském ohledu ovšem svátost jest, avšak že bez ohledu na to i za občanskou smlouvu považováno býti musí; tudíž že i mezi křesťany úplně platné manželství býti může, ač není svátostí, čímž občanskému manželství cesta připravována jest.

Myšlenky tyto přišly v platnost, když revoluce katolickou bohoslužbu zrušila, duchovenstvo dílem povraždila, dílem vyhnala, jsoucnost Boha popřela a bohyni »rozumu« ve způsobě veřejné nevěstky na oltář povýšila. Tak se stalo, že národní shromáždění přijalo do konstituce od 13. září 1791 článek*), že »zákon považuje manželství za pouhou občanskou smlouvu«, 20. pak září 1792 prohlášen jest zákon o způsobu zjistiti občanský stav poddaných čili o nuceném, ale rozlučném občanském manželství. Napoleon I. podržel občanské manželství v celém rozsahu; neboť kdyby je i byl chtěl zrušiti, byl by na převeliké překážky narazil. Duchovenstvo pronásledováním tak seřídlo, že každá osada kněze míti nemohla a ježto Napoleonovi nešlo tak o platnost manželství jako o náležité vedení zápisů, ponechal to světským úřadům, to jest obecním představeným; mimo to byla ve všech vrstvách obyvatelstva strašná bezbožnost: mnozí nebyli ani pokřtěni, tedy byli pohané, jiní, ač pokřtěni, hověli úplně nevěře. Takové lidi k uza-

*) Dle Hirschla, Geschichte der Civilehe 25. září.

vření křesťanského manželství přiměti, velmi těžko by bylo bývalo Proto zůstali při občanském manželství, ježto proti manželství pod stromem svobody uzavíraným aspoň jakýms takýms pokrokem se zdálo. Slovo Lafayettovo, že revoluce obejde celou zemi, vyplnilo se také o občanském manželství, dceři revoluce; neboť vidíme všudy, kam se dostaly revoluční myšlenky, také občanské manželství v jejich průvodě.

Občanské manželství jest tudíž prohlášení dvou osob, muže a ženy, před světským úřadem, že chtějí jako manželé spolužití. Je pak občanské manželství buď:

a) všeobecné čili povinné. když světská vrchnost žádá, aby každý občan svou vůli, že chce s někým manželsky žíti před jejími úředníky vyjádřil, má-li manželství před ní za manželství platit, o církevní pak sňatek se nestará, leda že pod přísnými tresty zapovídá vejíti v manželství před církví, dokud se před světským úřadem tak nestalo, a pouze církevní manželství před sebou za neplatné prohlašuje;

b) fakultativní neboli dobrovolné, když světská vrchnost každému na vůli nechává, buď před církevními sluhy manželství uzavříti, anebo před světským úřadem tuto vůli prohlásiti;

c) z nouze, když světská vrchnost na církevní zákon a sňatek ohled bere a za platné je uznává, ale jen potud, pokud se s jejími zákony shodují; těm pak, kteří podle světského zákona v manželství vstoupiti mohou, ne však podle církevního, dovoluje, aby před světským úřadem se sebrali, a všechna práva manželská se strany jim zaručuje.

Jelikož občanské manželství zákony světskými zavedeno jest, mohlo by se snadno zdáti, že je pravým manželstvím, ale není před církví totiž a před Bohem, a není jím, poněvadž jest mezi křesťany manželství svátost.

Že manželství je svátost, zjevno je z ustavičné, nepřetržité, až na apoštoly sáhající tradice, ale i za zřetelného výroku apoštola Pavla, že manželství jest veliká svátost v Kristu a církvi. Apoštol chce říci: manželství je tajemným obrazem spojení Krista Pána s církví. Toto spojení Krista Pána s církví není pouze nanejvýš milostí plné, nýbrž i pramenem všech milostí. Tohoto milostí plného a milosti udělujícího spojení Krista Pána s církví nemohlo by býti křesťanské manželství obrazem, a to tajemným, kdyby žádných milostí neobsahovalo, anebo kdyby s jeho uzavřením milost spojena nebyla. Místo obrazu svatého spojení Krista Pána s církví, bylo by spíše nesnesitelným jhem. Neboť vskutku nenepatrné jsou požadavky, které Kristus Pán křesťanským manželům klade: aby se spořádanou a neproměnnou láskou milovali, s neoblomnou věrností si oddáni byli, své křehkosti a vrtochy obapolně s nepřekonatelnou trpělivostí snášeli, vespolně druh za druha se modlili, vzájemně se podporujíce po křesťanské ctnosti a dokonalosti se snažili a o své obapolné posvěcení horlivě pečovali, starosti a břemena hospodářská a vychování dětí poctivě mezi sebou rozdělili a v péči té nikdy neustávali, vědouce, že Bůh,

který jim děti dal, z rukou jejich je požádá; toť požadavky vysoké, převysoké, nejsou-li s nimi zároveň spojeny veliké, převeliké milosti. Není pak obyčej božského Spasitele ukládati lidem velké a těžké povinnosti a nedati zároveň k plnění jich příslušných milostí, nýbrž čím větší ukládá břemena, tím větší dává milosti. Odtud mohl vším právem říci: »Jho mé je sladké, a břímě mé lehké.« Předem tedy můžeme očekávati, že Ježíš Kristus manželství, jež v původní důstojnosti obnovil a k dokonalosti povznesl, zvláštními a povinnostem, jež uložil, přiměřenými milostmi opatřil. To dosvědčuje apoštol, řka: »Tajemství toto velké jest, a to v Kristu a církvi.« Církev pak pod kletbou jinak věřiti a učiti zapovídá.

»Kdyby někdo řekl,« praví sněm Tridentský, »že manželství není vlastně a pravdivě jedna ze sedmi svátostí Nového zákona od Krista Pána ustanovená, nýbrž od lidí v církvi vynalezená a že neudržuje žádných milostí, budiž v klatbě.« (Sess. XXIV., can. 1.) Tedy manželství mezi křesťany je svátost a to tím, že přirozená smlouva za svátost povýšena jest.

K svátosti náleží dvojí (kromě úmyslu): viditelný úkon, jenž viditelnou věcí čili živlem sluje a slyšitelné slovo, jež ten viditelný úkon doprovází a objasňuje a dobou neboli formou se nazývá.

Tak jest při sv. křtu lití vody živlem, slova pak provázející je jsou dobou čili formou svátosti křtu. Při posledním pomazání jest mazání svatým olejem živlem, modlitba kněze při něm dobou svátosti posledního pomazání. Při svátosti manželství jsou živlem osoby muže a ženy oddávající se, dobou pak slova, jimiž se to děje. Tak je to, co jest podstatou přirozené smlouvy i pravým základem manželství. Přirozená smlouva manželská záleží v obapolném oddání se dvou osob a v právu, jež manžel manželu nad sebou dává. A právě tyto osoby a toto obapolné oddání činí živel a dobu svátostí. Jest tedy manželství svátost, plná hlubokých tajemství a bohatá velkolepými milostmi.

Manželství spojuje netoliko dvě srdce milujících se, nýbrž povznáší tu lásku k zvláštní vznešenosti, činíc ji nebeskou, božskou, živým výrazem a přímým účastenstvím v lásce, s kterou jednorozený Syn boží miluje nevěstu, jíž si krví svou získal. Ono jest povzneseno za znamení a účinlivý nástroj milosti, jenž duši posvěcuje a vnitřní síly k ctnostným a pro život věčný záslužným skutkům posiluje. Jeho účelem není pouhé rozplozování lidí na zemi, nýbrž rozmnožování dětí božích v církvi a věčných oslavovatelů jména božího v nebi. Muž a žena, spojujíce se jeho svazkem, nejsou více pouhé strany, uzavírající lidskou smlouvu, nýbrž dva rozdavači božských tajemství, dva posvěcení služebníci nebeské svátosti. Manželství jest sice břemenem, ale ne jako za starodávna pouze obtěžujícím a schylujícím, nýbrž břemenem jako křídla tělo výše, do nebeských končin pozdvihujícím. Jeho lože je neposkvrněné, jeho vyvolení chvalitebné. I vyznavači bezženství, cudné panny, neposkvrněné dívky jsou mu úctou povinny a sklánějí před ním své zelené palmové ratolesti.

Manželství jest tedy svátost. Jako svátost sluší pod pravomoc církve a církvi jediné přísluší ustanovovati, kterak se uzavírati má. »Je-li pravda,« dí pověstný hrabě Mirabeau, »že manželství je svátost, zajisté veškeré věci manželské výhradně pravomocnosti církve podléhají a církvi, jejíž hierarchie božského jest původu a práva, jediné náleží ustanovovati způsob, jakým věci manželské vyřizovány býti mají, jakož i o nich rozsuzovati. Vtírati se libovolně v práva církve bylo by největší bezpráví.«

A církev také ustanovila, jmenovitě na sněmě Tridentském proti novotářům XVI. století, že manželství se uzavírati neboli že obapolné svolení ženicha a nevěsty před jejich oprávněným farářem a dvěma svědky státi se má. Zároveň bylo nařízeno, aby tento zákon v každé farnosti prohlášen byl a třicet dnů po ohlášení platil. (Sess. XXIV. de Refor.) Proto jest tam, kde, jako u nás, sněm Tridentský prohlášen byl, každé manželství, jež nebylo uzavřeno před vlastním farářem ženicha a nevěsty a dvěma svědky, tudíž i manželství občanské neplatné, ba žádným manželstvím není. Neplatným je lze nazvati, ježto se neuzavírá způsobem od církve předepsaným. Ani místo slibu zastupovati nemůže, an slib v obapolné přípovědi budoucího manželství záleží, kdežto občanské manželství jest čin, který přítomné manželství představovati má, ale nemůže, nejsa manželstvím.

Že není, máme z úst nejvyšších hlav církve, Pia IX. a Lva XIII., jakož i z úst nejvyšších pastýřů našich, biskupů rakouských, Jeho Eminence kardinála-arcibiskupa olomouckého.

Pius IX. psal 9. září 1852 Viktoru Emanuelovi, králi Piemontskému: »Jest článek víry, že manželství od Pána našeho Ježíše Krista na důstojnost svátosti povýšeno bylo a jest učení církve katolické, že svátost není nahodilá, k smlouvě přidaná vlastnost, nýbrž k podstatě manželství samého přísluší, a to tak, že manželství mezi křesťany jen ve svátosti manželství řádné, mimo ni pouhé soužití jest«

V allokuci pak od 27. září 1852 takto se pronesl: »Nemůže žádnému křesťanu neznámo býti, že jest manželství pravdivě a vlastně jedna ze sedmi svátostí Nového Zákona, od Pána našeho Ježíše Krista ustanovená, že tedy nemůže býti manželství, jež by zároveň nebylo svátostí tak že mezi křesťany spojení muže a ženy mimo svátost, ať se opírá o jakékoliv občanské aneb zákonné řády, nic jiného býti nemůže, leč ošklivé a záhubné soužití, jež církev tak důrazně odsuzuje. A tak jest patrno, že svátost od svazku manželského oddělena býti nemůže a že výlučně církevní moci přináleží vše pořádati, co v jakémkoliv poměru k manželství jest.«

Obzvlášť ostře vyjádřil se v allokuci 17. prosince 1860 o dekretě, v Umbrii vyšlém a občanskému manželství nadržujícím: »Zatracujeme,« pravil, »zavrhujeme a za ničemný prohlašujeme nedávno v Umbrii vydaný dekret, jímž manželství od apoštola za velikou svátost prohlášené na jisté občanské předpisy se váže a z moci církve vytrhuje, snad v úmyslu, aby později jen

občanským zákonům podrobeno a tak, což Bůh uvaruj, ku převeliké škodě duší zákonité souložství zavedeno bylo.«

Nejinak mluví Lev XIII. v encyklice od 10. února 1880: »Národové ať mají vždy na paměti, že manželství ustanoveno bylo ne vůlí lidskou, nýbrž mocí a pokynem božím na počátku, a to s tím zákonem, aby bylo jednoho s jednou; Kristus pak, nové úmluvy původce, že je z konu přírody ve svátost přenesl a, co se svazku týče, zákonodárnou a soudnou moc své církvi propůjčil. V tom ohledu velice jest se vystříhati, aby nebyly v blud uvedeny mysle lichými vývody odpůrců, kteří chtějí, aby tato moc církvi odňata byla. Podobně musí všem patrno býti, že jakékoliv spojení muže a ženy mezi věřícími křesťany mimo svátost vykonané moci a povahy pravého manželství postrádá a jakkoliv ve shodě se zákony občanskými se stalo, za víc považováno býti nemůže, leda za obřad neb obyčej právem občanským zavedený; ale právem občanským že mohou jen rovnány a sjednocovány býti záležitosti, jež manželství ze sebe vynáší v ohledu občanském, ježto však povstati nemohou, není-li pravé a zákonné jejich příčiny, totiž manželského svazku.

Rakouský celý episkopát pak nařizuje v instrukci ode dne 10. června 1868: »Tak zvané občanské manželství, to jest onen způsob uzavírati manželství, jímž obapolné svolení před světským úřadem se vyjadřuje, v našich krajinách, kde sněm Tridentský prohlášen jest, byť takovému manželství žádná jiná zrušující kanonické překážka nevadila, před soudem církve vždy bude neplatným či žádným pro nedostatek formy Tridentské, dle níž obapolné svolení před biskupem aneb farářem s dvěma svědky — a pod trestem neplatnosti — prohlášeno býti má . . . Katolíci, kteří tak zvané občanské manželství uzavřeli a v něm tvrdošíjně trvají, buďtež považováni za hříšníky veřejné a zjevné ve věci těžké a budiž s nimi zvláště ve zpovědi jako se souložníky nakládáno. Tudíž nebuďtež, leč by se káli a přiměřeně zadost učinili, ani k svátostem připuštěni, ani, leč by před smrtí jistá znamení kajicnosti vydali, církevně pohřbeni. — Ženám, jež ve stavu občanského manželství děti porodily, nebuď ani po oddavkách, ani po porodu úvod (požehnání) povoleno, poněvadž v takovém případě mimo něj (sňatek občanský) není žádné církevní slavnosti pravé svatby a děti před soudem církve za manželské se nepovažují.«

To jest učení církve o tak zvaném občanském manželství, manželství toto není manželstvím, nýbrž veřejným souložnictvím, a proto jsou křesťané v něm žijící veřejnými hříšníky a jako veřejní hříšníci z církve vyloučeni, tak že v tom případě ani svátostí přijmouti, ani církevní požehnání obdržeti, ani křesťanského pohřbu účastni býti, taktéž ani spasení dojíti nemohou, děti pak jejich před církví a před Bohem nemanželskými jsou a zůstanou.

Kdo nepozoruje, že tato tak zvaná manželství všechen řád křesťanský hubí a nepořádek, jakého ani u pohanů nebylo, zavádí?

»Při tom nepořádku,« dí kardinál Girard, arcibiskup Cambraiský, »není okolnosti, jež by tíži jeho mírnila. Hleďme naň odkudkoliv, nalezneme, že jest a zůstane bez výmluvy, jako jest bez příkladu v nejhorších dnech společnosti lidské. Manželé se spojují, aniž se nad nimi vzývá jméno boží, rodina se počíná, aniž se při tomto prvním jejím zasvěcení myšlenka na nebe vměšuje. Toto neslýchané divadlo, jež za času pohanské zkázy nikdy vídati nebylo, provádí se od křesťanů při plném světle evangelia. Toť jeden z těch, hrozných zjevů, jež své vysvětlení jen v přemíře bezbožnosti neb nevědomosti nalézají. Toť není toliko náboženství se posmívati, nýbrž vírou a mravy všech národů pohrdati, toť není jen pod vzdělanost, nýbrž i pod barbarství a pod stav divokosti klesnouti a snížiti se na stanovisko oněch nerozumných bytostí, jež vznikají, rozplozují se a hynou, bez sebevědomí v nitru, bez pohledu vzhůru a bez prohlédání přes svůj prach.« (Instruction pastorale sur l'importance de la celébration religieuse du mariage et son influence sur l'ordre domestique et sociale).

Nechte, nejmilejší, tuto podivnou čest lidem, kteří zapomněli, že jsou křesťany a lidmi. Vy pak se štiťte a varujte tohoto druhu manželství jako odpadnutí od Boha, od víry a spasení, a držte se, važte si svátosti manželství, již Bůh přemilostivý k podpoře vaší slabosti předobrotivě ustanovil, abyste s milostí její tichý a pokojný život vedli na zemi a po něm i se všemi svými došli pokoje a blahoslavenství věčného v nebi. Amen.

J. Pazdera, farář v Kateřinkách u Opavy.

Svátek nejsv. jména Ježíš.

Poznání Srdce Ježíšova.

»Pane Bože náš, jak podivné je jméno tvé po vší zemi.« Ž. 8.

Minule mluvil jsem, že věročlánek jest pramen zbožnosti. Prvním věročlánkem křesťana je článek o našem P. Ježíši, jehož božské srdce činím předmětem rozjímání a jehož jméno je dnes oslavováno, o němž praví sv. Bernard, že jest uchu hudbou a srdci plesáním; každému srdci, každému uchu? Nikoli, nýbrž jen tomu srdci a uchu, které rozjímá dobrotu božského srdce Ježíšova a ji poznává.

Dnes vezmu za předmět patero cest, jimiž božské srdce Ježíšovo poznati můžeme.

Pojednání.

Sv. apoštol Pavel byl v Efesu dvě leta a učil horlivě o Pánu Ježíši, ale přece po tak dlouhé a dokonalé missii psal Efesským, kéž byste poznali šířku a délku a výšku a hloubku lásky Kristovy. Ona se nedá naučiti tak, jako jiná věc, ale toliko milostí boží.

První cesta poznání jména a srdce Páně je cesta rozumu osvíceného věrou. Rozum náš jest oko duše a když mu víra svítí, pak jasně a spolehlivě poznává. Dokud duše ve stavu boží milosti trvá, jest jím dáno vždy to blaživé světlo. Milost boží je stav duše, v němž miluje duše Boha a Bůh duši. Když smrtelným hříchem člověk ztrácí milost boží, zbývá víra sice, ale není zde více lásky blažené. O sv. jménu Páně píše sv. Pavel k Fil., že ve jménu jeho klekají nejen nebeští a pozemští tvorové, nýbrž i pekelní. Z toho jde, že i pekelní tvorové mají známost jména a srdce Páně, ano že v jeho jméně se i třesou a klekají; že však to není z lásky a z milosti, ale z bázně a ze strachu. Toto poznání rozumem i věrou je krásné, ale není-li při tom lásky, je to poznání nízké. Mnohá duše má toto poznání, ale při tom trvá vůle její v bahně hříchu. Světec jeden volá »ó ubohý stav: míti rozum v nebi a vůli v bahně«. To jest víra a poznání pekelné. Vidí a nemilují, poněvadž už milovati nemohou. Peklo je světlo bez lásky boží. Oni poznávají Boha, ale nemilují, poněvadž už milovati nemohou, minula doba jejich. Vidí už Pána našeho jako spravedlivého soudce, jemuž odpírali a jehož milostí povrhli a nové hodni nejsou. To je spatření hrozné, které působí třesení.

Jinak jest ale s duší, která touží milovati Pána Ježíše. Ona poznává Pána Ježíše nejen rozumem, ale i srdcem. To jest jiný vznešený způsob poznání.

Víra bez lásky jest jako světlo bez tepla. Kde je víra a láska, tam je světlo a teplo. Tam není třesení, ale radost. Krásně o tom píše svatý Bernard, jenž jméno Páně s největší radostí vyslovoval, protože mu srdce oplývalo radostí i při pouhé vzpomínce na jméno Páně, an dí: »Kdykoli slyším jméno Ježíšovo, vidím před sebou pokorného muže. milujícího, chudého, milosrdného, slitovného a božského.« Tak se jeví Pán náš duši jej milující. Kdežto duši bez lásky ukazuje se jako spravedlivý soudce, duši ve stavu milosti boží se jeví pln slitování a milosrdenství, takže duše oplývá radostí i při pouhém slyšení svatého jména jeho. Kde jest vedle víry také láska, tam přichází podobnost. Duše, která věří a miluje, počne se připodobňovati božskému srdci Páně, ona bude k oslavě jména božího Vezměte ten nejobyčejnější příklad dvou spřátelených duší, které se znají Co je výsledkem jejich přátelství: oni se ve svých jednáních, ve svých vlastnostech sobě podobají. Vždyť to není nic vzácného, že přátelé sobě pořizují stejný šat, stejnou ozdobu, sdílí stejnou zábavu. To působí ono přátelství. Někteří dokonce chtějí viděti na duších spřátelených i stejnou chůzi a připodobnění hlasu. Přítel stává se druhým já. Toť přirozený obraz. Podobně děje se s duší a nejlepším přítelem jejím Ježíšem. Čím více duše touží milovati božské Srdce našeho Pána Ježíše, tím většího podobenství nabývá. Poznáváním dobroty Páně roste láska, a láskou roste poznání. Jest to jako kruh bludný a přece pravdivý Když poznává a miluje duše Pána Ježíše, ona se jemu připodobňuje a stává se jeho apoštolem obráncem, obrazem Srdce jeho.

Třetí cestou poznání srdce Páně je zkušenost, jak to v žalmu jest řečeno: »Okuste a vizte, jak sladký jest Pán.« Když člověk zkusí dobrotu Páně a jeho řízení pak bude vytrvalejší také v jeho lásce. Sv. apoštol Pavel, jenž nejčastěji užívá nejsvětějšího jména ve svých listech, píše ve svých zkouškách apoštolského života před soudem římského císaře: »Při první mé obraně nebyl žádný se mnou, ale všichni mne opustili, nebudiž jim to počítáno, ale Pán byl se mnou, a posilnil mne.« 2. Tim. 4, 16, 17. Zde svatý apoštol dává svou zkušenost, když byl ode všech opuštěn, že dostal posilu od Pána. Tak zkušeností vlastní byl poučen mnohokráte o dobrotě Páně. Když pronásledován byl ostnem těla svého měrou velikou, dí o sobě, že se modlil, aby Pán vzal to pokušení od něho. Dostal však odpověď: dosti máš na milosti mé, nebo »moc v nemoci se dokonává«. Tak jako svatý apoštol Pavel, tak musí říci každá duše, že byla v rozhodném okamžiku posilována, že stál Ježíš vedle ní, že dostatečnou měla vždy milost, aby mohla zachovati sebe, že ta neviditelná ruka často posílala zášijek, aby nás horšího zla uchránila, než je to, co nám poslala.

Podivné je v tom jméno Páně a rovněž podivné jest naše jednání. Zkušenost pozdějších dnů nám teprve ukazuje lásku boží v dřívějších dnech. Jest tomu skutečně tak? Máte-li víru, máte-li při ní také lásku, pak uvidíte i tuto zkušenost. Z obou způsobů poznání jde pak odevzdanost do vůle boží, která pak jasně a ochotně poznána bývá. Každá příhoda má svůj cíl a svou příčinu. Nic není náhodou a vše buď řízení boží, buď dopuštění boží. Nic neztrácí svou zásluhu, a nic není bez lásky a vědomí božího. Ovšem tato odevzdanost je pouze výsledkem poznání víry a lásky, kde není prvních dvou, není ani třetí.

My v tom ohledu jednáme jako vášnivý mladík, o němž vypráví známý kazatel Veit ve svých homiliích. Při slavnosti studentské všecko v největší slávě s kordem a odznaky bralo se ulicemi. Tu z domu jednoho padla pecka na jeho klobouk. Díval se a nikoho neviděl. Za chvíli padla druhá, tu se domníval, že je to urážkou a posměchem, hned sahal po kordu a očima pátral, odkud se mu děje tak velká pohana, že při slavnostním průvodě peckou po něm se hází. V tom však zahlédl ruku své nevěsty, která na důkaz své lásky jej škádlila peckami. Na místě, aby tasil kord, vzal klobouk s hlavy a točil jím na znamení pocty. Tak — obratně uvádí Veit — je s neviditelnou rukou boží, která nám sesílá nauky malé a ponížení některá, aby nám svou péči a lásku ukázala. Kdybychom byli přesvědčeni, že nám vše posílá ruka Páně, pak na místě, aby se ruka zavírala v pěsť, točila by kloboukem na znamení úcty, té ruky, která posílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé.

K tomuto stupni poznání ovšem nepřichází, kde není poznání víry a lásky. Toto poznání jest nejvyšší bohosloví. Jest učení o Bohu v knihách a nazývá se vědou. Kdo by však neznal Boha lépe, než v učených knihách, pak by mu bylo věru běda. Boha poznati můžeme nejen z knih, ale ze vlité znalosti svatých duší. Řeknete:

my nejsme svatí, tu znalost míti nemůžeme! Však maličké dítě, chudý duchem člověk jsou miláčkové boží a jim Bůh dává sebe poznati, když jsou čistého srdce. Taková čistá srdce mají o Bohu a Srdci Páně lepší poznání, než všechny knihy mohou dáti. Proto mnohá prostá duše před světem má znalost božských věcí lepší než nejučenější člověk, poněvadž poslední stává se prvním a první posledním v království božím. Proto mnohá prostá duše žije život bohumilý a svatý, kdežto jiná nedovede rozeznati dílo Ducha sv., prozřetelnost boží, ctnost a hřích.

Podívejte se do dějin sv. církve. Kdo byl první hlavou její? Rybář Petr z Betsajdy. Bůh volívá často nejnepatrnější nádoby, aby zjevil svou moc a slávu ve světě a v církvi boží. Uvedu ten neb onen příklad.

Řeholi milosrdných sester opravoval člověk, který neuměl ani čísti, byl to sv. Felix a Cantalicio, bratr kapucín. Stalo se to takto Sv. Karel Borr. složil řeholi pro milosrdné sestry, ale sám sobě tento světec nedůvěřoval, nýbrž chtěl se poraditi s učeným sv. Filipem Neri a proto tázal se jej o radu. Sv. Filip ale odkázal jej na bratra Felixe a Cantalicio, jako nádobu Ducha sv. Svatý Karel šel k bratru, ale ten si netroufal a myslil, že sv. Filip si učinil s ním žert, poněvadž neumí ani čísti. Sv. Karel se vrátil k sv. Filipovi a sděluje mu účel své cesty, domněnku sv. Felixe, bratra laika. Sv. Filip jej však znova poslal k Felixovi a nařídil mu, aby si dal předčítati řeholi a kde pozná, že by mělo co býti opraveno, aby upozornil. Tak povstala řehole milosrdných sester. Vidíte zde potvrzenou pravdu, kterou právě vám předkládám, že prostá duše svatá může míti větší znalosti věcí božích, než učený muž, jenž tápe ve tmách. Plní se zde slovo Páně: skryl jsi ty věci před moudrými tohoto světa a zjevil jsi je maličkým. Jak podivné jest jméno boží a jeho svatých. To není jen jediný příklad. Takých jest celá řada v životech svatých. Sv. Kateřina Janovská napsala knížku o očistci takovou, že učení žasli nad její znalostí. Ona, prostá žena — oni, učení její žáci. Odkud měla tu znalost? Od Ducha svatého. Blahoslavená Markéta Alacoque, apoštolka úcty a pobožnosti božského Srdce Páně, byla žena prostá, koktavá, odtud její přívlastek, žena pro svou výslovnost v řeholi posmívaná, ale tato žena, jako apoštol Pavel slávu a dobrotu jména Ježíš hlásal a psal, tak ona dobrotu Srdce Páně.

Maria Agreda napsala o umučení Páně spisy, jichž znalost překvapuje všecky znalce dějin a přesnost její udání jest ale potvrzována novými výzkumy. Odkud měla znalost svou? Z knih nebylo ji možno vzíti, ona ji musila vzíti přímo od Pána našeho.

Tak děje se v duších našich. Jedinké slovo a modlitba nechávají stopy nesmazatelné v duši a obrací ji k novému životu. Jsou to doby obratu způsobeného milostí boží. To jest ono podivuhodné, kterak získává Pán naše duše. V okamžiku vzchází jí světlo To slovo nebylo pouze lidské slovo, nýbrž vycházelo z moci boží. Tak je často při kázaní, někdy při modlitbě, nebo při sv. přijímání. Bl. Angela de Foligno modlila se kdys »Otčenáš«, ale

byla tak dojata, že pravila: Nikdy jsem tak Otčenáši a každému slovu v něm nerozuměla před tím.

Toť milostné zjevení duší, které stává se u mnohých duší i viděním milostným. Ježíš nepřestal působiti, ale působí dále.

Kristus Pán pravil učedníkům: »Kdo moje přikázání má a zavává je, tenť jest, který mě miluje, a kdo miluje mne, milován bude od otce mého: i já budu jej milovati a zjevím jemu samého sebe.« Jan 14, 21. Zde dává Pán zvláštní zaslíbení těm, kdo jej zvláštně milují. Slovo jeho není bez podstaty a bez splnění. Ta slova pravil Pán učedníkům před svým utrpením jim k potěše. Toť zvláštní druh zjevení miláčkům svým. Otevřme životy svatých, co v nich čteme? O sv. Petru, když se chystal na smrt mučednickou a povstávalo v něm pokušení nového zapření, čteme, že viděl na cestě Pána Ježíše, nesoucího kříž. Volá Petr, kam jdeš, Pane? »Jdu, bych se dal znova ukřižovati.« Ta slova obrátila Petra zpět k Římu, aby získal korunu mučednickou. Jak krásné povzbuzení v životě každého. Jde Kristus, aby trpěl s duší milující a nesl její kříž. Řeknete, je to snad legenda? Slova Páně v Evangeliu nejsou legenda, jsou zaslíbení, jímž ubezpečuje zvláštní milosti, duši zvlášť ho milující. O sv. Tomáši Cant. čteme, že před mučednickou smrtí svou slyšel hlas volající: »Tomáši!« »Kdo jsi, Pane?« ptal se Tomáš. »Já jsem Ježíš, bratr tvůj. Má církev bude oslavena v krvi tvé a ty budeš oslaven ve mně.« Co zpíváme o našem patronu sv. Janu Nep., jak v předtuše smrti mučednické putoval do St. Boleslavi, aby sílu si vyprosil? Jen ve starých dobách dálo se podobné sdělení. V nejnovější době čteme o mučednících v Číně, že hoch jeden jménem Karel, jenž vynikal nad jiné horlivostí křesťanskou, při návratu z Pekingu dvakráte viděl Pána našeho ve snu, jenž mu sdělil: »Během tohoto roku ti dám milost, že proleješ krev svou za mne.« Byl přesvědčen, že toho roku umře smrtí mučednickou. Sotva vypuklo pronásledování, byl první umučen. Je to podivná náhoda, aneb je to podivné jméno Páně po vší zemi? Věříme, že Duch sv. jest mezi námi přítomen, zdaž je to něco nemožného věřiti, že také působí v nás, a že působí skutečně v duši naší, aby ji osvítil, posvětil, posilnil a spasil, tu právě duši, kterou Pán náš vykoupil svou krví a která ve jménu jeho jest pokřtěna.

Každé sv. přijímání je zjevení Pána našeho duši. Světská mysl brání, aby působil v duši naši, jako mrak slunci. Není srdce dosti čisté, vědění víry proto je chatrné.

Což jest církve svaté hlas, než Ježíše hlas, který nám pravdu svatou předkládá. Ve jménu jeho učí církev po vší zemi, ve jménu jeho obětuje a podává tělo jeho. V oktávu svátku jeho vyzývá církev k hojnému přijímání těla jeho. Bude tebe vyzývati marně?

To jméno jest podivné po vší zemi. Jedněm jest radostí a plesem, jiným jest zoufáním. Čím — tobě bude? Buď uchu tvému hudbou a srdci radostí — věčnou. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle III. po Zjevení Páně.

Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí. Mat. 8, 7.

Kristus Pán přišel do Kafarnaum. Ihned zpráva: »Ježíš Nazaretský — muž podivuhodný — zavítal do našeho města!« nesla se od úst k ústům. Každý spěchal, aby miláčka všech chuďasů, nemocných a trpících uvítal. Radostný jásot městských ubožáků, vítajících Pána Ježíše, zaléhal až do domu pohanského setníka, jehož věrný služebník šlakem poražený na lůžku zle se trápil. Pán domu — pohan — neodvážil se sám předstoupiti před zázračného Israelitu z Nazareta, nýbrž poslal posly ke starším židovským, aby se u Pána Ježíše za jeho služebníka přimluvili, aby přišel a ve své dobrotě ho uzdravil.

Kristus Pán vyslyšel prosbu starších města a již ubírá se provázen velikým zástupem k domu pohanského setníka. Důstojník pohanský slyše o této laskavosti Ježíše Krista, dodává si odvahy, spěchá sám daleko mu vstříc a stěžuje si mu: »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.« A když Kristus praví, že přijde a uzdraví ho, tu setník pln důvěry volá: »Rci toliko slovem a uzdraven bude služebník můj!«

Moji drazí! To byl zajisté hodný pohan, který tak staral se o svého nemocného ubohého služebníka! Takových mužů mezi pohany vůbec před Kristem bylo velmi málo. Snad to byl jen jediný případ, kdy pohan měl soustrast se svým poddaným, se svým služebníkem.

Pohanství neznalo přikázání: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého,« proto osud ubohých poddaných služebníků — otroků — byl velmi smutný. Služebník před příchodem Krista ležel šlakem poražený a zle se trápil — byl podnožím svého pána, byl jeho otrokem.

Abyste, moji drazí, poznali, že učení Kristovo nejen duchovně osvozobuje od vazeb hříchů, ale také osvobozuje od tělesných pout otrockých — chci vám s pomocí boží ukázati.

Bídný stav služebníka před Kristem a jeho povznesení, kterého se mu dostalo křesťanstvím.

Ó můj Ježíši, nakloň srdce mých drahých posluchačů, aby blahodárnost tvého učení i v této stránce poznali a tím více tvou nebeskou nauku si zamilovali a ji si vážili!

Pojednání.

Když již všecko pro člověka připraveno bylo, řekl Pán Bůh: *Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému, ať panuje nad rybami mořskými a nad ptactvem nebeským i nad zvířaty i nade vší zemí, nad všelikým plazem, který se hýbe na zemi.* (I. Mojž. 1. 26.)

Bůh dal tedy původně člověku právo jen nad tvory nerozumnými, dal mu právo, dal mu panství nad nerozumnou přírodou.

Člověk měl tvorů jemu poddaných — rostlin, ptáků, zvířat — používati k svému prospěchu. Pokud člověk těšil se svobodě duchovní a nepoznal pout hříchu, tu neznal jiného panství, leč jen nad tvory nižšími, než byl sám. Nadvládu takovou, aby člověk sobě rovného člověka k něčemu donucovati směl — tu Bůh-Tvůrce člověku odepřel, nedal.

Ale dítě boží — člověk — neposlechlo příkazu svého dobrotivého, milovaného Otce nebeského, vedeno jsouc falešnou svobodou, od zákona božího upadlo hříchem do otroctví ďáblova. Hříchem prvotním ztratil člověk svobodu duchovní, a tím také část nadvlády nad nerozumnou přírodou; a jsa sám otrokem ďábla ve věcech duchovních, veden byl od něho k tomu, aby hleděl si část ztraceného panství nad tvory rozumnými, nad lidmi, ve věcech hmotných.

Noe byl první, který vyřkl kletbu nad nezdárným synem a prohlásil, že synové Chámovi a potomci jejich budou služebníky Semitů a Jafetitů. Tato kletba boží jako rakovina pronikla poznenáhlu všechny údy společnosti lidské. Cím člověk stával se více otrokem svých vášní a hříchů, tím více upadal do otroctví ďábla, který naváděl ho k tomu, aby zase jiné slabší jako otroky sobě podřizoval. Člověk ztratil svobodu duchovní, a proto neuznával ani svobodu tělesnou lidí slabších.

V Písmě svatém se činí zmínka, že brzy po potopě světa povstal silný lovec jménem *Nimrod*, který jímal v porobu své bratry jako lesní zvěř. Snaha uvésti slabšího v poddanství silnějšímu roznítila v kmenech a jednotlivých národech půtky a sváry, v nichž slabší podléhali a stávali se poroby vítězů.

Koruna tvorstva — člověk — víc a více modlářstvím a nemravností vzdaloval se od Boha, obraz boží v sobě zatemňoval a znešvařoval, nad svou lidskou důstojností se zapomínal a pod zvíře se snižoval — vždyť ohyzdným zvířatům se klaněl a zvířecím choutkám hověl — což divu, že neviděl ve svých spolulidech obraz boží, nýbrž jen němou tvář, jen zvířata. Což divu, že pak také s nimi, byli-li slabšími, jako s němou tváří, jako se zvířaty nakládal! A tak *hřích prvotní, který připravil člověka o svobodu duchovní, měl za následek i ztrátu svobody tělesné — hnusné otroctví.*

I.

Vizme krátce smutný stav otroků před Kristem. Otroci *nebyli pokládáni za rovné*, za stejnocenné *svým pánům*, ba, byla jim upírána i stejná přirozenost lidská. Mezi pány a otroky činil se takový rozdíl jako mezi člověkem rozumným a němou tváří a jako mezi umělcem a nástrojem jeho. Ano, našli se učenci, kteří vědecky dokazovali, že již od přírody jsou určeni páni k panování a sluhové k otroctví. Tak sám *Aristoteles*, hlava mudrců řeckých, muž v té době nejvzdělanější, praví: »Otrok jen málo liší se od domácího zvířete, což již ústrojí těla ukazuje, ani otroci jsou silní, aby pracovali, svobodní slabšího těla, aby panovali.« —

Otrok *neměl ani svého vlastního jména.* Jmenován byl hanlivým slovem, které dává rozpustilý lid zvířatům, (samec — samice!)

Tenkráte kdo měl více otroků, tím byl považován za bohatšího, za zámožnějšího. A když někdo zemřel, počítalo se jeho jmění dle toho, kolik zanechal otroků. Říkalo se: ten a ten zanechal tolik peněz, tolik dobytka a tolik jiných věcí. A *tou věcí byli ubozí otroci.*

Ani *manželství* nebylo otrokům dovoleno, poněvadž považováni jen za zvířata, která se vším všudy přísluší jen jejich pánům. *Rodinných práv* byl také otrok zbaven, poněvadž v očích pána svého byl jen němou tváří. Dítky mimo manženství zplozené připadly jako přírůstek v hospodářství pánu, tak že ubožátka nepoznala ta sladká slova »otče«, »matko«, nepoznala starostlivého otce, nepoznala pro ně tlukoucího srdce mateřského! Nešťastný otrok *neměl ničeho, co by mohl nazvati svým.* Pán mohl libovolně rozloučiti děti od rodičů aneb rodiče od dětí. Mohl libovolně do různých končin světa je rozprodati — nikdo mu v tom nebránil.

Celé *břímě práce* uvaleno na ramena těch nešťastníků. Na sta, ba na tisíce jich uzavírali boháči v podzemních chlévích. Mezitím, co páni hověli si na hedvábných poduškách a jedli nejvybranější pokrmy, hynuli ubozí otroci někde v koutě na shnilé slámě — hladem. Sotva jen něco málo unavenému tělu dopřáli odpočinku, již cítili štiplavé bolestné šlehání bičíky do ztýraných zad a nelítostnými biřici hnáni znovu do práce. — Při práci byly to uzlovité důtky, které mdlobou padajícího otroka k poslednímu napětí sil donucovaly.

Jak málo platil život otroka! Malicherná příčina dostačila, aby ubohý otrok na místě byl zabit nebo předhozen rybám (murenám), na jejichž mase potom rozmařilí páni zvlášť si pochutnávali. — Quintus Flaminius pro zábavu a obveselení přítomných hostí — otroka zabil! Vedius Pollio dal otroka za pokrm rybám proto, že neopatrností rozbil sklenici.

I hromadně otroci veřejně byli ubíjeni. Pro svou kratochvíli zřídili si vznešení Římané hrozná divadla, v nichž na sta otroků zápasívalo buď mezi sebou nebo s dravci. Lid pak měl radost a tleskal, když šelma v boji nad člověkem zvítězila. K tomu účelu byli chováni lvi, tygři a medvědi v lesích a v poušti, aby potom smrtelný zápas mezi dravcem a člověkem poskytoval zábavu pohanskému lidu, který neznal smilování s otrokem. Stát sám otroctví podporoval. Císařové, chtěli-li něco oslaviti a lidu se zavděčiti, pořádali hry v cirku, které vyžádaly si tisíce obětí lidských — z otroků. Sám Trajan, jeden z nejlepších císařů římských dal na oslavu vítězství svého nad národem Dáckým uspořádati velikolepé hry, v nichž zahynulo 10.000 lidí otroků v boji s 11.000 dravci.

Když zápasníci — otroci — roztrháni od šelem, ztrátou krve seslabeni, se již potáceli a šelma chystala se k poslednímu skoku

na svou oběť, tu potlesk a pokřik děsný ze 100.000 hrdel otřásal ohromným prostranstvím. Často se stávalo, že šelma, již uspokojena hrozným zohavením člověka, ustupovala, a ubohý otrok, v kaluži své krve se svíjející, spínal ruce k trůnu císaře, prose za smilování — ale vznešená Římanka — milostnice císařova, ohnula palec dolů — a šelma rozeštvána vidlemi, ubohou oběť svou dorazila.

Pozdvihnutí palce znamenalo milost pro umírajícího zápasníka, ohnutí palce dolů znamenalo jeho smrt. Život lidský závisel na náladě vznešené nelítostné Římanky. Řinkot zbraní, řvaní šelem, pláč a nářek zmrzačených, chrapot umírajících — to bylo zábavou zvrhlých pohanů.

V pohanství před Kristem byly dvě třetiny lidstva lidskými otroky. V Athenách na př. bylo 20.000 měšťanů a 400.000 otroků. Bohatý Říman míval až 10 nebo 20.000 otroků.

Jak slyšeli jsme, bylo postavení otroků hrozné Jestli přece i v těch otrocích vzbouřil se pocit nespokojenosti nad týráním, kterého se jim dostávalo, pak jejich stav byl ještě horší. Několikrát se stalo, že ubozí otroci proti nelítostnému a ukrutnému zacházení s nimi se vzbouřili — ale pak bylo všude plno šibenic a na těch šibenicích houpala se těla chycených vzbouřených otroků. Tak na př. v Římě při jednom takovém vzbouření otroků, jehož účastnilo se 20.000 těchto ubožáků, když vzbouřenci vojskem byli poraženi a zjímáni, na výstrahu bylo 10.000 otroků přibito na kříže po obou stranách hlavní silnice, vedoucí do Říma. Jindy zase Augustus dal 30.000 nešťastných otroků najednou pověsiti na kříže.

Byl-li pán otrokem zavražděn, všichni otroci v domě za to povražděni. Věděl-li otrok o zločinu nějakém, jehož pán se dopustil, dal mu tento vyříznouti jazyk, aby nemohl nic vyzraditi. *Otrok nebyl považován ani za člověka.* Vznešená rozvášněná jedna Římanka, když muž nechtěl pro nepatrný přestupek dáti otroka zabiti, zvolala: »Proč váháš, což pak jest otrok také člověkem!?«

Aj, tak smutný byl stav otroků! Odnikud nekynula jim úleva, odnikud spása. Což divu, že často sahali po dýce nebo jedu, aby zoufalému, nesnesitelnému svému životu násilně konec učinili!

Pohanství přineslo otroctví duchovní i tělesné.

V těchto temnotách bludu náhle zazářilo slunce pravdy — přišel Kristus na svět. Syn boží přinesl lidem svobodu, svobodu pravou, svobodu synů božích, svobodu duševní, ale také tělesnou. Lidé nemilovali Boha, a proto ani nemilovali sebe. Ježíš Kristus naučil nás milovati Boha a tím i lidi jako tvory k obrazu božímu stvořené.

II.

Kristus — Vykupitel světa — narodil se jako člověk. On vtělením svým povznesl v bláto zašlapanou lidskou důstojnost Spasitel nechtěl, aby člověk byl méně ceněn, než zvíře, nechtěl,

aby člověk slabý byl otrokem silnějšího, a proto hlásal učení lásky, kterým otroctví, poroba pohanská měla býti odstraněna. Jen péče o povznesení důstojnosti člověka vložila mu na rty slova: »Totoť jest přikázání, abyste se vespolek milovali, jako já jsem miloval vás.« (Jan 15. 12.)

Pán Ježíš mluvil více příkladem, než slovy. Mytí nohou apoštolům zdaž nemluví k nám: »V takové lásce, v takové pokoře máte sloužiti jeden druhému bez ohledu, zda někdo zastává postavení nižší nebo vyšší.« *Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jako já jsem činil, i vy činili.*

Apoštolové zachovali tento příkaz svého Mistra. Zvláště vyniká mezi nimi v této věci apoštol národů sv. Pavel. On to byl, který přijal uprchlého Onesima a Filomona ne jako otroky, ale jako bratry. Vznešený tento příklad nezůstal bez následovníků. Často potom se stávalo, že služebník přivedl pána svého ke Kristu a tento za to dal mu svobodu tělesnou, a oba v objetí bratrském skončili na popravišti, ozdobeni korunou mučednickou. Kristus je spojil a v Kristu zůstali spojeni na věky.

Církev volala k pánům: Vy, páni, pamatujte, že nad vámi vládne nejvýš spravedlivý Pán, který nenechá bez trestu nejmenší křivdu, kterou pášete na svých poddaných, na svých služebnících. I vy jste služebníky Pána nebe a země a jednou i vám zahřmí ta slova: *Vydej počet z vladařství svého*, vydej počet z toho, jak jsi zacházel se svými služebnými!

Otroky církev těšila slovy: Vy otroci jste též lidmi. I vy jste dítkami Otce svého nebeského. I vy jste bratry Ježíše Krista. I za vás Kristus Pán umřel. I vy máte přijíti do blaženého nebe. Pracujte dobře svým pánům, buďte trpělivými a odevzdanými do vůle boží a tím získáte si zásluhy pro nebe, kde nehledí se na osobu lidskou.

Zavedením křesťanství vlastně uvnitř již otroctví zrušeno bylo. Ale na venek musilo se zrušovati jen poznenáhlu. Církev si tu počínala jako rozumný lékař, který nemocnému a pozdravujícímu se bolesti nejprve uleví, potom dovolí s postele se hnouti, potom projíti se po světnici, pak po dvorku a konečně dovolí mu choditi kam chce: Církev také nejprve zmírnila otroctví, pak je více obmezovala, umenšovala, až je konečně zrušila. Nebylo by bývalo rozumné, rázem zrušiti otroctví. Jako na horách, když sníh a led nahromaděný rázem slunečním teplem roztaje, promění se ve spoustu vody, ktprá s hrozným hukotem valí se do údolí a vše s sebou odnáší, co se jí postaví v cestu, a tak nesmírné škody působí, tak zhoubně působilo by rázem zrušené otroctví. Církev působila k tomu, aby ten led ukrutenství pohanského ponenáhlu roztával pod sluncem křesťanské lásky, až by roztál docela a žádný zmatek více ve světě nezpůsobil. Církev velice moudře si tu počínala. Ona nechala pána i otroka proniknouti duchem křesťanství, a pak snadno oba u kříže — znamení to lásky — se smířili.

Církev starala se o to, aby pán s otrokem nesměl libovolně zacházeti, proto *trestuhodné sluhy odkázala soudům.* Aby rozhněvaný pán ve vášni otroka nezabil, nalezl pronásledovaný *útočiště v chrámě před oltářem* Toho, který volá: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Zde u Krista svátostného byl každý bezpečen, zde přestávala moc lidská. Zde u oltáře to bylo, u stolu Páně, kde církev pána rozhněvaného s chybujícím sluhou usmířila.

Církev podporovala vykupování otroků, *všechno obětovala,* jen když otrok byl ze svého, člověka nedůstojného stavu »osvobozen. Mužové Bohem nadšení neváhali sáhnouti i na jmění chrámů, jen když otroka z bídného stavu vykoupiti mohli. Tak na př. sv. *Ambrož* prodal za tou příčinou nádobí kostelní. Papež *Řehoř V.* prodal zádušní statky, jen aby mohl vykoupiti otroky a získati je Kristu. Tak ponenáhlu zbavovala církev lidstvo pout, do nichž uvrhlo je pohanství — otroctví ďábla.

Z lůna křesťanství zrodily se řády sluhů božích, kteří učinili si životním úkolem, *vykupovati otroky.* Kdo byli ti mužové v bílém rouše s červenomodrými kříži na prsou, jež ve středověku (neprávem zvaném tmavém) chodili od hradu ke hradu, od města k městu, ode dvorce ke dvorci a sbírali peníze a potom odcházeli do dalekých zemí pohanských a kupovali za ně otroky? Byli to členové církve katolické, byli to řeholníci, po nichž i nyní svět hází kamenem potupy. Kdo to byl, jenž vymohl u císaře *Karla V.* všem *americkým Indiánům* úplnou *svobodu?* Byl to kněz, upřímný přítel Kristův — ctitel chudičkého Jesulátka betlémského — a jméno toho kněze dosud se stkví zlatými písmenami vzpomínky v nejstručnějším dějepisu všeobecném, jenž nabyl zvučného jména: *Otec Indiánův — Bartoloměj La Casas.*

Když později Portugalci zmocnili se pobřeží západní Afriky a provozovali obchod s černochy — kdo tu povstal na obhájení důstojnosti lidské, která hlava korunovaná, který panovník tu zakročil? Byli to *muži, sedící na stolci Petrově, papežové od Pia IV. až k Řehoři XVI.,* kteří úsilovně namáhali se ohyzdnou skvrnu pohanství smýti s civilisace křesťanské, a konečně se jim to podařilo.

A přes to všechno mnohý zaslepenec laje církvi na veřejných schůzích a vytýká jí, že pěstuje nevědomost, že chce udržeti v porobě a nevzdělanosti, aby tím snáze lid opanovala. Jak působení celé církve usvědčuje takového řečníka ze lži!

Církev sama chce býti svobodná, a proto každému svobody dopřává, ba, kde může, i získává. Kdo to byl, jenž v nejnovější době postaral se *o svobodu 3,000.000 černochů afrických,* kteří jako otroci odváženi byli do Brasilie? Kdo vymohl vlivem svým, že *otroctví pohanské v Brasilii bylo zrušeno?* Byla to hlava naší svaté církve slavně panující zesnulý papež *Lev XIII.* právem nazvaný světlo s nebe — lumen de coelo.

Jak jsme viděli, církev nezatemňuje, nýbrž osvěcuje, církev neuvádí v otroctví, nýbrž osvobozuje — křížem přeráží pouta

otrocká. Církvi mají národové co děkovati za svou vzdělanost, za zrušení nedůstojného pro člověka otroctví.

Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážiti každou, praví náš jeden básník — a toho byla pamětliva církev. Kromě křesťanství není pravé svobody, kdo tedy není dobrým křesťanem, ten není pravým přítelem svobody, a proto církev v otrockou poddanost uvésti chce, na toho hodí se další slova básníkova, *v pouta kdo jímá otroky, sám jest otrok.* Jenom křesťanství nám zjednalo pravou svobodu dušení i tělesnou. Mimo křesťanství není pravé svobody — to jest jen klamné pozlátko, falešná svoboda.

* * *

Viděli jsme, drazí v Kristu, jak blahodárný účinek mělo křesťanství na nedůstojné postavení služebníků v pohanství. Viděli jsme, jak učení Kristovo krásně upravilo poměr mezi služebníkem a jeho pánem. Sluha v křesťanství není již otrokem svého pána, ale dobrovolně dává se k němu do služby dle smlouvy, za odměnu.

Služebnictvo dle názorů pohanských patřilo k majetku, dle názorů křesťanských patří k rodině.

Kéž by toho dbal křesťanský hospodář, kéž by toho pamětliva byla křesťanská čeládka, pak by blaze bylo oběma! Hospodář byl by čeledi své laskavým otcem, čeládka hodnými, pracujícími a poslušnými dětmi hospodáře a hospodyně!

Za naší doby slyšeti stesky s obojí strany. Hospodář a hospodyně stěžuje si na čeládku a čeládka zase na svého hospodáře a hospodyni. Co toho příčinou? To, že se vtírá moderní pohanství do našich rodin, mezi hospodáře a čeleď a zapomíná se na Krista, který již jednou poměr poddaných k pánům upravil a obě strany mezi sebou smířil. Schází Kristus - Kristus láska!

Vraťte Krista pánům i čeledi, pak rodinný poměr mezi oběma zavládne. U kříže obě strany se smíří jako se už jednou křesťanstvím smířily. Amen.

Jirásko František.

Neděle III. po Zjevení Páně.

Dnešní svaté čtení vypravuje nám dvě potěšitelné události: uzdravení malomocného, a uzdravení šlakem poraženého; kterážto vypravování obsahují pro nás mnoho poučného.

1. Malomocenství jest hrozná nemoc. Kdo jest jí stižen, tomu kůže na těle jako šupinami se potáhne; nos, uši, prsty jemu uhnívají a opadají; a tak jest za živa jako mrtvolou, vzbuzuje ošklivost jednomu každému člověku svým pohledem i nesnesitelným zápachem, jenž z něho vychází; a jsa sobě samému na obtíž nejhorší a stísněnost nevýslovnou. A nyní si představme v duchu takového nešťastníka, jak předstupuje před Pána Ježíše, a pozorujme, jak se uzdravení domáhá.

Klaně se jemu, dí: »Pane, chceš-li, můžeš mne uzdraviti.« Jak chvályhodné to chování nešťastníka! Ač nevýslovně trpěl na

těle i na duši, a nikdo by se jemu nebyl divil, kdyby, spatřiv Divotvorce nebeského, byl i usilovně na něm uzdravení se domáhal, on jen zkroušeně vybízí, řka: »Pane, chceš-li!« Ó jak mnoho krásného obsahují slova ta: »Pane, chceš li!« Slova ta vyjadřují především dokonalou víru v moc Ježíše Krista, a tedy i v božské poslání jeho, vyjadřují důvěru v jeho milosrdenství a dobrotu, vyjadřují upřímnou pokoru, ježto malomocný na jevo dává, že nezasluhuje vyslyšení; vyjadřují i dětinnou odevzdanost do vůle boží. Malomocný jakoby říkal: Pane, vím, budeš-li chtíti, budu uzdraven; ale nebudeš-li chtíti, zůstanu nemocným a odevzdaným do vůle tvé! A že malomocný při všem svém utrpení takto sobě počínal, shlédnul Pán se zalíbením na ctnostné úkony jeho, a prohlásil: »Chci, buď čist!«

Kdyby si byl malomocný dotěrně počínal, kdo ví, zdali by byl uzdravení došel. A podobně tedy, jako on, máme si v potřebách svých počínati i my, chceme-li vyslyšení dojíti. A rozpomeneme-li se na to, kdy a jak vyslyšeni jsme od Boha v těžkostech svých, shledáme zajisté, že vyslyšeni jsme byli nejspíše tehdy, když modlili jsme se i my s vírou důvěrou, pokorou a odevzdaností do vůle boží.

Konečně povšimněme si také napomenutí, jež dal Spasitel uzdravenému. Řekl jemu: »Viz, abys žádnému nepravil — ale jdi, a ukaž se knězi — a obětuj dar, kterýž přikázal Mojžíš na svědectví jim!« Nakazuje tedy Spasitel tři věci: Viz, abys žádnému nepravil; to jest: nečiň s uzdravením zbytečných řečí, abys mi chtěl marné chvály činiti. Ale jdi, a ukaž se kněžím, aby tobě dosvědčili uzdravení tvé. A pak obětuj i předepsaný dar Bohu na poděkování za uzdravení.

A podobně řečeno i nám. Když nás Bůh v nějaké potřebě vyslyšel, nějaký mimořádný dar nám dal, nás potěšil, osvítil: nemáme se s tím chlubiti leckomus, pro nějakou marnou chválu; ale máme pověděti knězi — zpovědníku, aby ten posoudil, zdali opravdu se nám daru mimořádného dostalo, anebo jestli snad samých sebe neklameme, anebo nečiní-li nám nástrahy škůdce duší lidských od počátku. A jestli ujistí nás kněz, že opravdu daru s nebe se nám dostalo, obětujmež Bohu zaň díky. I děkujeme Bohu nejlépe, když si daru jeho co nejvíce vážíme, a ku prospěchu duše své, anebo duší bližních svých ho užíváme. Obětujeme se Bohu, když z vděčnosti a lásky k němu v žádostech svých se zapíráme, bližním svým v potřebách jejich tělesných nebo duchovních rádi ku pomoci spějeme; když k Bohu se srdcem vroucím modlitby díků a chvály vysíláme.

2. Uzdravení malomocného stalo se před Kafarnaum, ježto malomocným bylo zakázáno, do měst a dědin přicházeti. Když ale Pán Ježíš vešel do samého města Kafarnaum, přistoupil k němu setník, a oznamoval jemu, řka: »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený, a zle se trápí.«

Ó jak krásně zachoval se pán ten k služebníku svému, an přišel Spasitele prosit za uzdravení jeho! Jestliže tak učinil ale pán pohanský, čím více sluší se hospodářům křesťanským, aby

měli péči o potřeby služebných svých, a neopouštěli jich zejména v nemocích jejich! Vždyť z nich mají rozličný prospěch; a vždyť i oni jsou k obrazu božímu stvořeni a krví Páně vykoupeni! A kdo ví, nebudou-li jednou v nebi vysoko povýšeni nad nynější pány své!

Avšak setník nemoc služebníka svého Spasiteli pouze oznamoval a v nejhlubší pokoře netroufal si za uzdravení jeho přímo prositi; byl ubezpečen, že Pán Ježíš ve své dobrotě jen pokyne, a služebník jeho že bude zase zdráv. A proto byl náramně překvapen, když Pán Ježíš prohlásil: »Já přijdu, a uzdravím ho.« A připomínaje si v nejhlubší pokoře nicotu svou oproti nebeskému Divotvorci, promluvil věčně památná slova, jež sám Spasitel veřejně a slavně pochválil: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou (čili do domu, příbytku mého); ale rci toliko slovem, a uzdraven bude služebník můj.« Nebo, mohu-li, jsa představeným vojínů i služebníků svých, poručiti jim, a oni s ochotou učiní vůli mou: můžeš i ty, všemohoucí Pane, jen poručiti, a služebníka mého opustí nemoc jeho zajisté! I v těchto slovech setníkových jeví se jako ve slovech malomocného pevná víra, nezdolná důvěra, nejhlubší pokora a odevzdanost do vůle boží! A pro tyto ctnosti, o nichž setník svědectví vydal, zasloužil si i pochvaly, i uzdravení služebníka svého. Řekl zajisté Pán Ježíš setníkovi: »Jdi, a jakož jsi uvěřil staň se tobě.« A stalo se, a služebník zdravým jest učiněn téže chvíle.

3. Pravil jsem, že vypravování o obou zázračných uzdraveních, o nichž jsme právě slyšeli, obsahuje pro nás mnoho poučného, a dokládám nyní: tolik poučného, jak bychom se měli chovati u příležitosti přijímání svátosti pokání a nejsvětější Svátosti oltářní, ku kterým tak výhodnou příležitost poskytuje nám slavnost Jména Pána Ježíše, při které církev svatá otvírá svou pokladnici a nabízí i plnomocné odpustky všem těm, kdož svátosti ty hodně přijmou.

Horším, nežli jest malomocenství, jež síly těla hubí a člověka o život tělesný připravuje, jest malomocenství duševní, čili hřích, jenž hubí síly duše, a uvádí do záhuby věčné. Kdo tedy takovýmto duševním malomocenstvím byl stižen, čili kdo Boha těžce urazil, povinen jest zachovati se jako malomocný. Má totiž Ježíše Krista napřed vroucně, pokorně a odevzdaně za odpuštění prositi. Aby však zvěděl, zdali mu hříchy skutečně jsou odpuštěny, má se ukázati knězi, a sice ve zpovědnici; a tam má se srdcem opravdu kajícím na sebe žalovati, a soudu i léčení zpovědníka se podrobiti. Kristus Pán ale dal biskupům i kněžím moc jménem jeho hříchů odpouštěti, když po svém slavném vzkříšení řekl apoštolům: »Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, odpuštěny jsou, komu jich zadržíte, zadržány jsou.« Jestli tedy kajícník obdržel rozhřešení od zpovědníka, ví, že má odpuštěno i u Boha

I má pak obětovati dar; totiž Bohu v obět přednášeti nezřízené žádosti své, a proti nim bojovati; má z vděčnosti k Bohu

i bližním potřebným pomáhati; ale i Bohu svému skrze vroucí modlitby díků i chvály se odvděčiti a i tělo Páně přijati, by se nasytil k životu věčnému.

Kdo ale ke stolu Páně přistupuje, má pokorně volati, jako vítal sv. Jan Křtitel Messiáše u řeky Jordanu: »Ejhle, Beránek boží, jenž snímá hříchy světa!« A pak i slovy setníkovými, jež se Pánu Ježíši tolik líbila: »Pane, nejsem hoden, abyś vešel pod střechu mou (čili do duše mé); ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má!« A kdo tak bude smýšleti a upřímně jednati, ten také zajisté v den smrti uslyší útěchyplná a přeblažená slova Odplatitele na věčnosti: »Pojď, služebníče věrný, anebo aspoň napravený, a vejdi ve slávu Pána svého.« Amen.

Dr. *K. L. Řehák.*

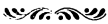

Myšlenky pro zpovědnici.

»Naleznete nemluvňátko . . . položené v jeslích.« Luk. 2, 12.

Slova ta připomínají chudobu, v jaké se Kristus narodil. Zvolil to, co bývá lidem často tak z míry nemilým, čeho se štítí více nežli hříchu, vždyť chudoba byla výhodnější jeho pokoře, kterou přišel napravit pýchu prvního člověka a z ní plynoucí neposlušnost. Pýcha a pokora, hřích a ctnost, jaký to rozdíl! Hřích se protiví Bohu, a ďábla, nepřítele našeho spasení, činí hříšníku přítelem, hřích zbavuje ho lásky boží a s ní práva na dědictví nebeské, a v náhradu dělá z něho nespokojence. Naproti tomu ctnost získává přátelství Boží a je pramenem štěstí již zde na zemi.

»Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle.« Luk. 2, 14.

Bůh všecko i člověka stvořil ke své cti a slávě, proto také máme všecko k slávě boží činiti, jak sv. apoštol Pavel praví: »Buďto že jíte nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě boží čiňte.« I. Kor. 10, 31. — Hříchem však člověk Boha neoslavuje, nýbrž zneuctívá, a proto nemůže býti spokojen, šťasten, kdo hřeší. Pokoj bezbožných jest jen zdánlivý. »Není pokoje bezbožným, praví Hospodin.« Is. 48, 22. Jestli však myslí to hříšník upřímně se svým polepšením, pak i takový je dobré vůle, a nalezne v slzách pravé lítosti sladkého pokoje.

»Do vlastního přišel, a svoji ho nepoznali.« Jan 1, 11.

Jak ohavné to jednání, když se k rodičům nechce hlásiti dítě, které oni s odříkáním se a obětí nemalou vychovali: a hříšník naproti Pánu Ježíši nejedná o nic lépe. Vždyť stydí se za toho, který z lásky k němu zvolil všecku bídu lidskou, jenom aby mu pojistil šťastnou budoucnost, v srdci svém přechovává hříšné rozkoše, které chovají v sobě zárodek věčné smrti, pro Krista, pramen života a blaženosti, nemá smyslu. A přece má Pán Ježíš na nás právo, má právo na naše srdce, vždyť za cenu svého života si nás vykoupil. Podává *Václav Adjutus*, kněz-terciář.

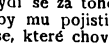

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Dle některých novějších archeologů (de Rossi: Roma sott. II. 237, de Kernaeret: Revue de l'église graeque unie, 1890 407, Miodonski: Anonymus adversus aleatores, Erlangy 1889, 34) byla v 1. a 2. století řečí liturgickou a officielní řečí církevní v Římě řečtina, jak z přečetných řeckých nápisů a jiných dokumentů římské církve, jež de Rossi a jiní nalezli, souditi se dá. Než Kaulen (Katholik 1870 I., 270 nn.) a Thalhofer (Liturgik I. 399) tento názor vyvrátili. Najisto vedle řečtiny užívalo se i od 1. století latiny. (Srv. Kaulen: Einleitung, 3. vydání 1890, 128.) V Africe již dávno užívalo se výhradně latiny. Papež Viktor I. (190—202) jak dá se dokázati, poprvé vystupuje do veřejnosti s latinskými akty. (Harnack: Der pseudocyprianische Traktat De aleatoribus, die älteste lateinisch-christliche Schrift, ein Werk des römischen Bischofs Victor I. Lipsko 1888, Hieron.: De viris illustr. c. 34; Hoensbroech S. J.: Die Schrift De aleatoribus, Zeitschrift für kath. Theologie XIV. 1. nn.) Papež Viktor I. byl Afričan právě jako nejbližší církevní po něm spisovatelé Tertullián a sv. Cyprián a proto latina jich přijala mnoho z latiny vulgární a provinciální. Kornelius a Stěpán, papežové ve třetím století psali jak klassickou tak vulgární latinou. Vulgární latina byla od velikých klassicky vzdělaných spisovatelů jako Tertulliána a Cypriána a jich nástupcův zušlechtěna či s klassickou latinou spojena, změněna a přizpůsobena novým ideám, jež křesťanství přineslo tak, že zvláštní vědecké nářečí vzniklo, jež slulo latinou církevní či církevním jazykem. Z hebrejštiny a řečtiny přijaty jsou do ní, hlavně do kázání různé výrazy, dále jednotliví otcové s větší či menší zdařilostí dle svých vědomostí, schopností a názorů překládali a převáděli do latiny a posléze starozákonním slovům některým dán jest význam křesťanský. Řeč vulgární dále chovala v sobě i sílu dále růsti a

mohutněti, se zušlechťovati a zlepšovati, kterýžto moment u řeči klassické scházel.

Latiny vulgární tak upravené, jak právě vylíčeno, užívala církev jakožto jazyka liturgického (lingua latina vulgaris). Důvody, proč tak učinila, byly mnohé. Malý počet klassicky vzdělaných mužů mezi latinskými křesťany prvních století nehoršil se nad tím, užívalo-li se při kázání a liturgii vulgární latiny, jíž v denním životě stále se užívalo. I jich prostá a pokorná zbožnost přivodila nutně faktum, že pro vznešená tajemství a pravdy křesťanské, jež nevyplývaly z krásných slov, ale z moci Boží jednoduchá prostá řeč lidu byla vhodnější, než latina klassická, jíž také »vzdělaní«, křesťany často až do smrti pronásledující, pohané často ke svádění křesťanů používali. Mimo to řeč ciceronská byla pro kázání a liturgii příliš volnou, mohla sice slůvky jako quasi a quidam něco naznačovati, ale nemohla to ostře a precisně podati, neměla pro pravdy křesťanské vhodných výrazů jako latina vulgarní, jíž v životě se užívalo. Již převedení církevní modlitby v řeči liturgické do řeči klassické neznamená nic jiného než změniti křesťanský obsah. (Doklady toho podává Thalhofer o Erasmovi I. 403.) Sami humanisté v dobách středověkých to doznali.

O hebrejštině (aramajštině) vyjadřuje se protestant *František Buchl*: Hebrejštinou vyrozumívá se řeč Israelitů, jíž tito až do posledních dob před Kristem Pánem mluvili. Pozdější hebrejštinu, jíž učení psali a mluvili, nazýváme na rozdíl od staré, před Kristem užívané hebrejštiny novohebrejštinou ... Již dříve než Israelité do Zajordání se přistěhovali, mluvilo se tu kanaanskými dialekty, jež velice byly příbuzny hebrejštině. Hebrejština zůstala řečí lidu až do vyhnanství. Než po návratu z vyhnanství počala znenáhla hebrejština ustupovati aramajštině »jíž dříve lid stěží rozuměl«. Aramajština šířila se hlavně s perskou nadvládou. Za času Krista Pána panovala, jak Nový zákon svědectví podává, aramajština, jakožto vlastní obcovací řeč židů a udržela se pak až do mohamedánské okkupace, kdy vnikla do země svaté arabština. Ve všech dobách těchto však většinou psalo se hebrejsky a mezi učenci mluvilo se hebrejsky. Panovala tedy vlastně dvojjazyčnost, *aramajština jako řeč lidu a hebrejština jako řeč spisovná. Knihy starozákonní četly se v synagogách hebrejsky a k nim připojoval se aramajský překlad, aby lid tomu rozuměl. Tak hebrejština stala se pouze řečí učenců.* (Realencyklopädie VII. 510—511.)

ε) Jisto jest, jak z předcházejícího naurčito plyne, že jak při *řečtině a latině, tak i při hebrejštině třeba přísně rozeznávati řeč starou* (klassickou) *a řeč lidu.* Z té příčiny také uvádím věc podrobněji, než jak snad mnohému bude případným. *V době apoštolské rozdíl* mezi klassičinou a řečí vulgární, *ač byl,* přece nedosáhl také výše, jako v dobách pozdějších; ba *v dobách pozdějších tak rozdíl onen postoupil, že lid klassičině nerozuměl.* Zcela přirozeně. Řeč klassická jako řeč minulosti byla vlastně mrtvou, každého dalšího rozvoje neschopnou, kdežto řeč lidu ovládána a podrobena rozličným a rozličným vlivům, hlavně řeči

příchozích nových obyvatel a sousedů, měnila se více a více, až, byť ne úplně, tož dosti značně od řeči staré se odchýlila.

Jest tedy otázka: *V jakém vlastně jazyku konali bohoslužbu nástupci sv. apoštolů?* Apoštolé konali ji v řeči lidu, v řeči živé a to v té, jež za doby jich byla panující, tedy hlavně v starořečtině, v starolatině a v staroaramajštině či hebrejštině. *Nástupcové* svatých apoštolů zajisté *z piety a hlavně z důvodů dogmatických užívali téže řeči* jako sv. apoštolové při liturgii a bohoslužbách vůbec, užívali tedy starořečtiny, starolatiny a hebrejštiny, *kdežto lid* čím dále tím více v řeči své uchyloval se od řečí těchto, *mluvil již jazykem jiným.* Tak *hned v prvních dobách poapoštolských užívalo se v liturgii již do jisté míry jazyka mrtvého, lidu ne zcela srozumitelného. To jest důležité faktum ku posuzování jazyka liturgického mezi křesťanstvem vůbec, a u katolíků zvlášť. Toto faktum nikdy nesmíme z mysli pustiti, chceme-li souditi správně dle dějin, chceme-li býti spravedlivými a nestrannými*

Mnozí *horlivci chtěli jazyka starého* užívati *i při kázání slova božího,* jak ukazuje příklad sv. Jana Zlatoústého výše uvedený, ale lid jim nerozuměl. Proto upuštěno jest od toho a kázání a poučování konáno v řeči lidu srozumitelné. Proto nechybíme, řekneme-li jako výsledek své úvahy: V době poapoštolské užívalo se sice jako za časů apoštolův latiny, řečtiny a hebrejštiny při bohoslužbách, ale nebyla to již řeč živá, nýbrž do jisté míry mrtvá, lidu nesrozumitelná. *Kázání a poučování lidu dělo se však vždy v řeči lidu srozumitelné.*

4. Rozhled. *Jak konal Kristus Ježíš nejsvětější* obět při poslední večeři, *nevíme,* ale soudíme, že *pravdě nejpodobněji hebrejsky,* poněvadž sám čítal Písmo v synagogách hebrejsky. Hebrejština však, alespoň stará *hebrejština za času Krista Pána, nebyla již řečí lidu,* konal tedy Kristus do jisté míry nejsvětější obět jazykem mrtvým, byť ne lidu zcela cizím, přece také ne zcela mu srozumitelným.

Svatí *apoštolové* užívali při bohoslužbě pravdě nejpodobněji: *latiny, řečtiny a hebrejštiny,* kteréžto řeči, vyjmeme-li hebrejštinu, *valně od řečí lidu se nelišily. Hebrejština se lišila* od užívané aramajštiny *alespoň v něčem,* byla tedy do jisté míry řečí mrtvou. Tož tedy i Apoštolé užívali alespoň pokud se týče hebrejštiny, řeči do jisté míry mrtvé při bohoslužbě. Při kázání a poučování lidu užívali stejně jako Kristus Pán řeči živé

Nástupci svatých apoštolů užívali rozhodně při bohoslužbě *řečí mrtvých* v tom smyslu, jak nahoře podáno. Kázání a poučování lidu dělo se v řeči živé.

V Římě užívalo se *řečtiny a latiny* při úkonech bohoslužebných hned od počátku. *Na Východě řečtiny a hebrejštiny. Ve IV. století převládla na celém Západě při bohoslužbách vesměs latina.* Latina, jíž se užívalo, byla sice sermo latinus vulgaris, ale upravená, klasičinou — tedy jazykem mrtvým — zušlechtěná, proto *sice lidu srozumitelná, ale ne zcela, byla do jisté míry jazykem mrtvým.* Čím dále církev v letech postupovala a jazyk

lidu obecného se měnil, tím více jazyk liturgický se umrtvoval, až posléze lid mu již nerozuměl.

Tak zavládl v církvi t. j. v bohoslužbě církevní jazyk mrtvý a jazykem tím byla latina. Nebyla to latina klassická, ale ne také vulgární, byla to jedním slovem *latina církevní.*

Výsledek: *Kdo nechce se prohřešiti na dějinách katolické církve, hlavně však na církevním právu dějinném,* kterýmžto slovem rozumím oprávněnost něčeho, co již po staletí trvá — tedy u církve co trvá od počátku jejího — musí doznati, *že právo býti jazykem liturgickým mají pouze tři mrtvé jazyky a to latina, řečtina a hebrejština a* **u nás na Západě jedině a pouze latina.** (Pokračování.)

Sňatek lstí uzavřený.

Z farního archivu u sv. Ducha vypravuje Dr. **Karel L. Řehák.**

1. Dne 5. října 18** oznamoval farář nejdůst. k. a. konsistoři takto: Štěpán Vodička*), měštan a majitel domu ve farním obvodu svatodušském, žádal zde před dvěma roky o vysvědčení z náboženství, aby mohl vstoupiti ve stav manželský s Růženou Polákovou*), dcerou měšťana a prýmkaře v Praze. Při vyšetřování poměrů shledáno, že Vodička jest se svou nevěstou pokrevní příbuzný, ježto matky obou byly sestry. Za tou také příčinou pražský magistrát, jakožto úřad vrchnoporučenský, vyslechnuv matku nevěstinu, zastavil další jednání v příčině svolení k sňatku a strany propustil.

Dne 7. srpna t. r. vyzvedl si Vodička úmrtní list své zemřelé manželky, udávaje, že listu toho potřebuje jakožto přílohy ke své žádosti za prominutí překážky pokrevenství, aby s Růženou Polákovou ve stav manželský vstoupiti mohl. Při té příležitosti opovážil se mne přemlouvati, abych ho oddal bez dispense, že se o tom nikdo nikdy nedozví!

Dne 5. září představil se Vodička znova a žádal za vysvědčení z náboženství. A když jsem jemu řekl, že vysvědčení takového k dosažení dispense nepotřebuje, odvětil, že ale právní přítel jeho vysvědčení vyžaduje. Vykonav, čeho bylo třeba, vysvědčení žádané jsem jemu také vydal. Chtěl ode mne také vysvědčení z náboženství pro svou nevěstu Polákovu; toho jsem jemu ale odepřel, odkázav ho k faráři u sv. Havla, v jehož obvodu Poláková bydlí. Týž vydal prý Polákové žádané vysvědčení dne 6. září.

Za málo dnů na to roznášela se po osadě novinka, že Štěpán Vodička byl s Růženou Polákovou u sv. Tomáše na Malé straně dne 8. září oddán. Poptáním se zjistilo, že zpráva ta skutečně na pravdě spočívá . . . .

Poněvadž tito snoubenci jsou tak blízcí pokrevní — nebyli náležitě od svého faráře prohlášeni — ani od náležitého faráře neb

*) Jména jsou zaměněná!

*

se svolením jeho oddáni: žádá farář, aby pro odstrašení od takovýchto nezákonných činů, a pro zamezení manželství před zákonem neplatných, s provinivšími se stranami přísně bylo naloženo. A také aby domácí páni přísně byli zavázáni, vysvědčení o přebývání nupturientů ve svých domech vystavovati, podpisem i pečetí svou stvrzovati, a aby za vysvědčení taková byli odpovědnými, ježto farář u sv. Tomáše listinami podvodnými k oddavkám byl sveden, a duchovní správce v případech takových na podvodné výpovědi spolehati nemůže, ježto v případu nějakého úředního pozastavení, ti sami, kdo lživě vypověděli, vypovědí svých pak přímo popírávají

2. Dne 15. října ukládá konsistoř faráři, by ku své zprávě ze dne 5. října ještě dodal, zdali Štěpán Vodička již dříve, před sňatkem, s Polákovou pospolu žil? Zdali vymohl si Vodička ku prvému sňatku náležitou dispensi?

3. Dne 9. listopadu 18** oznamuje faráři magistrát pražský, že konsistoř arcibiskupská učinila dne 2. prosince c. k. zemskému soudu oznámení, kterak Štěpán Vodička způsobem protizákonným oddati se dal dne 8. září se svou sestřenicí Růženou Polákovou, bez prohlášek od příslušného faráře a bez svolení téhož ke sňatku. Zemský soud, učiniv zákonitých kroků k vyšetření té záležitosti, oznámení to intimoval c. k. zemskému guberniu 30. září 18** s dodatkem, že oba snoubenci vymohli si způsobem podvodným dispensi od druhé a třetí prohlášky, byli tedy jednou za třikrát prohlášeni, a sice u sv. Tomáše, kde tou dobou žádný z nich nebydlel; a tam se pak i oddati dali. Ač takto bylo nepochybným, že sňatek Vodičky s Polákovou jest po zákonu neplatným, a rozloučení to bylo by úplně odůvodněným: žádá přece zemský soud gubernium na základě § 98. občanského zákonníku, jenž jemu tak ukládá, aby možno-li tak, udělilo spíše dodatkem dispensi ke sňatku tomu, a sice proto, že Růžena Polákova od Vodičky již obtěžkána jest, a dítko její by práv dětí manželských ztratilo. Dále jest se dle výpovědi zastance manželství obávati, že by Vodička, jenž teprve r. 18** v době cholery, na lůžku smrtelném, od luteránství odstoupil, a vyznání víry katolické učinil, v případu, že by manželství jeho za neplatné prohlášeno bylo, snadno podlehnouti mohl pokušení, aby i s domnělou manželkou svou z lůna církve katolické vystoupil, aby se z vlivu duchovních vrchností vyprostil; což by se tím spíše státi mohlo, ježto oba domnělí manželé při šetření udali, že jen proto zákonitých předpisů při uzavření sňatku svého byli pominuli, a od nepříslušného duchovního správce oddati se dali, poněvadž jim bylo řečeno, že při přísnosti pana arcibiskupa v příčině udílení dispensí pokrevním a příbuzným, jakýkoli jich pokus k dosažení potřebné dispense byl by marným.

C. k. gubernium za příčinou žádosti zemského soudu nařídilo dne 28. října 18** magistrátu, aby podal odůvodněné dobrozdání v příčině dodatečně vyžadované dispense ke sňatku Vodičky s Polákovou. A magistrát zase žádal faráře svatodušského, v jehož

farním obvodu domnělí manželé tehdy žili, aby do osmi dnů učinil v příčině té vyjádření, jak by zmíněné, po zákonu neplatné manželství platné přeměniti se mělo.

4. Poněvadž farář vyžádaného dobrozdání nepodal a gubernium od magistrátu ho opětně vyžadovalo, poslal magistrát faráři urgenci dne 13. srpna a když i ta zůstala bez povšimnutí, urgenci novou dne 27. září, zároveň s pohrůžkou, jestli do 24 hodin nepodá dobrozdání vyžadovaného, magistrát na něho povede si stížnost pro nedbání úředních nařízení i při kníž. arcib. konsistoři, i při c. k. guberniu.

5. Dne 8. listopadu nařizuje faráři konsistoř, aby jí do 24 hodin oznámil, kterak se Štěpán Vodička od svého vstoupení do církve, za doby cholery vykonaného, jakožto katolík chová; zdali obrácení jeho na smrtelném loži stalo se ex propositio čili necessitate; a zdali snad potajmu nezůstal přívržencem luteranství?

Zároveň má ale farář oznámiti, kdy domnělá manželka Štěpána Vodičky, Růžena Poláková jej a dům jeho opustila? Jak dlouho již oba pospolu v nepokoji a rozervanosti žijí? A zdali Růžena Poláková se snad k němu navrátila?

6. Při dnu 2. března 18** stojí psáno v matrice oddaných: Konvalidováno bylo neplatné manželství snoubenců: Vodička Štěpán — 47 roků starý vdovec — a Růžena Polák — 29 roků stará, svobodná — u přítomnosti kostelníků — jakožto svědků.

Tito snoubenci, v druhém stupni pokrevní, bydleli v obvodu farnosti sv. Ducha na Starém Městě pražském; a přece žádali administratora fary u sv. Tomáše, na Malé Straně v Praze, aby je manželsky oddal, lhouce, že po sedm neděl v obvodu farnosti sv. Tomáše bydlí. Když tedy k témuž všemi potřebnými listinami se byli vykázali, a také způsobem lstivým prominutí dvou prohlášek od vlády zemské si byli vymohli, byli po jediné prohlášce ve jmenovaném chrámu Páně dne 8. září r. 18** v den Narození Panny Marie oddáni. Sňatku tomu na odpor stály ale tři překážky, totiž překážka pokrevenství; obmeškané prohlášky v příslušném farním chrámu; a oddavky se strany faráře nepravého, jenž od vlastního faráře snoubenců delegován nebyl, ba jenž o oddavkách ani tušení neměl. Nejvyšší vláda zemská nabyvši o věcech těchto vědomosti, prohlásila manželství toto po rakouském zákonu občanském dne 9. listopadu r. 18** č. . . . . za nedovolené, nezákonné a neplatné. Poněvadž ale § 98. občanského zákonníku radí, aby v případech, v nichž by dosažení dispense bylo možným, za tuto dodatkem bylo žádáno, a snoubenci tak učinili: prominul k žádosti Jeho knížecí Jasnosti, nejdůst. pana arcibiskupa pražského (t. p.), Jeho Svatost papež dne 17. června 18* překážku pokrevenství druhého stupně; a slavné gubernium království Českého udělilo dne 5. srpna 18** č. . . . . ., jak sem intimovala nejdůstojnější knížecí arcibisk. konsistoř dne 20. února 18* snoubencům svolení, aby se znova oddati dali. Zároveň, aby předešlo se pohoršení, jež by z opětného prohlášení domnělých manželův

asi povstalo, nové prohlášení prominulo, a spolu nařídilo, aby rekonvalidace manželství tohoto stala se při zavřených dveřích, toliko u přítomnosti důvěrných svědků, a pak aby snubní akt řádným způsobem do matriky farní vepsán byl.

7. Dne 18. července 18** vyjádřil se Štěpán Vodička na faře protokolárně, a u přítomnosti dožádaných svědků, že se svou manželkou v příčině jistých mrzutostí, jež pro jeho dceru z prvého manželství byly povstaly, opět se usmířil, a slibuje, že nedopustí, aby manželka jeho byla jakkoli urážena nebo zarmucována; a také že dceři své nakáže, aby maceše své veškerou úctu na jevo dávala, a ničím ji nesužovala; ba že tuto dceru svou z domu svého odstraní, aby se dalším mrzutostem předešlo.

8. Dne 26. ledna 18** prosí Vodička faráře písemně, ježto při nepříznivém počasí pro svou chorobu osobně tak učiniti nemůže, aby jemu pro lásku křesťanskou vystaviti ráčil vysvědčení, že rozmanitými nehodami stižen, žije v chudobě takové, že po zapravení nutných vydání zbývá mu sotva tolik, aby mohl míti opatření jako nejprostší nádenník; a že pro chorobu svou ani vydělati si ničeho nemůže. Vysvědčení toho potřebuje pro magistrát, u něhož byl žádal za přikázaní ex offo advokáta v soudní rozepři, pro něho »velice závažné«.

9. Dne 5. prosince 18** žádá Vodička faráře — podruhé — aby jemu vrátil vyjádření ze dne 18. července 18**, jež byl tehdy vystavěl následkem úředního řízení v příčině rozvodu manželského. Uvádí, že včera měl stání u soudu se svou nevěrnou manželkou; že s ní rozvésti dá; že advokát jeho listinu tu výslovně žádá — a vyhrožuje, že by jinak jiných kroků učiniti musil!

* * *

Sňatek, lstí uzavřený, nezbudoval ani kýženého blaha pozemského! »Požehnání otcovo právě staví domy — ale kletba matčina bourá je!«

Katechese pro III. třídu obecných škol.

Napsal **Josef Ptáček**, kaplan.

Katechese 45.

O nejsvětější Svátosti oltářní.

502, 503, 501, 498 (499, 500).

502. Slyšeli jste v I. třídě, kterak Pán Ježíš slavil poslední večeři. Ve čtvrtek před velikonoci, ten večer před utrpením Páně, kdy židé zabíjeli beránka, připravili také učedníci Páně beránka v domě jednoho hospodáře v Jerusalémě. Když pak byl večer, přišel Pán Ježíš do osvětleného večeřadla a posadil se za stůl se 12 apoštoly a jedl připraveného beránka (1).

Dle obyčeje té země umývali hostům svým před večeří nohy. Práci tuto konal obyčejně jeden ze služebníků. Toho tu nebylo

a tu Pán Ježíš vstal od večeře, složil roucho své, vzal utěradlo a přepásal se. Potom nalil vody do měděné nádoby a počal umývati apoštolům nohy (2). Tím, že jedl Pán Ježíš beránka velikonočního a (2) že slavně myl apoštolům nohy, chtěl naznačiti, že přijde něco, co beránkem bylo naznačeno, a k čemu měli býti čisti, něco velmi svatého. A vskutku! Pán Ježíš na to *vzal* do svých svatých rukou *chléb*, poděhnal jej a pravil nad ním: »Totoť jest tělo mé.« A dával apoštolům — sv. Petrovi, sv. Janovi a všem ostatním. A sv. apoštolé požívali, přijímali. To, co požívali, poznávali svými smysly — zrakem, chutí, čichem — jako chléb, neb to mělo podobu, barvu, chuť, vůni chleba, říkáme, mělo to »způsobu« chleba.

Ale apoštolové věděli a věřili, že to již není chleba, ale že jest to **pravé tělo Pána našeho Ježíše Krista** (= napíše se na tabuli již se zřetelem k otázce 498), neboť Pán Ježíš řekl: »Totoť *jest* — —« a on je pravdomluvný; neboť Pán Ježíš řekl: »Totoť jest — —« a on je všemohoucí, co řekl, hned se také stalo.

503. Vidíte, Pán Ježíš tu svým všemohoucím slovem způsobil, že chléb stal se tělem jeho, čili Pán Ježíš *proměnil chléb ve své nejsvětější tělo.*

Ale tak, že *způsoby* (podoba, barva, chuť) *zůstaly nezměněny.* (Co jsou způsoby? 504.)

502. — 2 Potom při poslední večeři Pán Ježíš podobně *vzal i kalich s vínem, požehnal jej a pravil nad ním:* »Tatoť jest krev má nového zákona« a zase dával apoštolům požívati a oni pili z kalichu.

Co bylo v kalichu, to mělo podobu, barvu, chuť, vůni vína, bylo to lze smysly poznati, říkáme, mělo to způsobu vína, ale apoštolové věděli a věřili, že již to není víno, ale že je to **pravá krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsobou vína** (tučně se napíše na tabuli dle ot. 498.), neboť Pán Ježíš řekl: »Tatoť *jest*... (t = zajisté), a on je pravdomluvný a je všemohoucí, proto to také byla krev.

503. Pán Ježíš tu tedy svým všemohoucím slovem proměnil víno ve svou nejsv. krev, ale tak, že způsoba vína zůstala nezměněna. Co se tedy změnilo? Podstata, něco neviditelného, přirovnávání: různou podstatu a stejné způsoby mají: jablko čerstvé a jablko dělané.

502, 4. A potom Pán Ježíš při poslední večeři poručil: »*To čiňte na mou památku!*« Tím chtěl říci: Čiňte to, co já jsem činil, i vy proměňujte chléb v tělo mé a víno v krev mou.

Tím byla ukončena poslední večeře (4 body opak.), tím také byla ustanovena svátost, a té svátosti říkáme: Svátost oltářní. Totiž, jak jsme si napsali, *pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína jmenuje se Svátost oltářní.* Obráceně: *Svátost oltářní je pravé...*

A protože tu pod způsobami chleba a vína je pravé tělo a krev Pána Ježíše, tedy sám živý Pán Ježíš, ten nejsvětější, proto říkáme této svátosti *nejsvětější Svátost.*

A říkáme jí Svátost oltářní, protože se na oltáři koná a na něm také ukládá. (Ukládá se v drahocenné schránce, která jmenuje se svatostánek.)

Opakování: Kdy slavil Pán Ježíš poslední večeři? Co jedl při ní? Co potom ustanovil? *Kterak* ustanovil tu svátost? 1. Co vzal? 2. Co vzal podobně? 3. Obojího dal komu požívati? 4. Co poručil? Co způsobil těmi slovy: »Tatoť....«? — ale tak, že *co* zůstalo nezměněno?

Přečíst: 498, 501, 502, 503, 504, 505.

Užití: V nejsvětější Svátosti jest tedy přítomen sám živý Kristus Pán, proto se chovejte vždy pobožně a uctivě před Pánem Ježíšem v nejsv Svátosti! A když přijdete do kostela nebo když jdete okolo něj, říkejte rádi: »Pochválena a pozdravena budiž nejsv. Svátost oltářní, od toho času až na věky.«

Katechese 46.

Otázky 505, 506, 511.

Opakovat: 498, jména dle 499, 500 jen slovný výklad.

Nové: Jako Pán Ježíš při poslední večeři proměnil chléb v tělo své a víno v krev svou, tak i apoštolové měli činiti. Nebo Pán Ježíš řekl: »To čiňte na mou památku.« Tím měli moc činiti totéž. Věřící shromažďovali se nejprve ve večeřadle, potom i jinde, stůl byl nejprve oltářem — potom byl ozdobnější — a tu přistupoval apoštol ke stolu — oltáři (dle 502), *vzal* do svých rukou chléb bílý, kulatý, požehnal jej a řekl nad ním totéž, co Pán Ježíš, pak vzal kalich s vínem, požehnal jej a řekl nad ním totéž, co Pán Ježíš, potom *podával* obojího ostatním apoštolům a věřícím požívati; a po apoštolech ta moc proměňovati přešla na jejich nástupce, biskupy a kněze (506). A ti proměňují chléb v tělo a víno v krev Páně *ve mši svaté*, když říkají nad chlebem a vínem slova: »Totoť jest tělo mé,« »Tentoť jest kalich krve mé« Svatý tento okamžik se jmenuje proměňování, že se proměňuje, a pozdvihování, že se svátost pozdvihuje.

Protože je v nejsvětější Svátosti sám Kristus Pán přítomen, proto nejsv. Svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, totiž *klaněti se jí* (511). To děje se zvlášť na slavnost Božího Těla — v létě, z kostela nese kněz ve slav. průvodu kněží i lidu Svátost oltářní ke 4 oltářům a tu požehnání. Pak »Tě Boha chválíme«.

Na venku: viděli jste, jak kněz v ozdobné schránce nese k nemocnému; tu — ať kdekoli — poklekněte — bijte se v prsa a říkejte: »Pochválena — —«

Udati, opakovati, přečísti.

Katechese 47.

(Ot. 515, 519, po případě 520.)

Opak. 501, 502.

Ve III tř. jste měli o knězi a králi Melchisedechovi. Ten, když vítal Abrahama vítěze, vzal chleby a položil na oltář, vzal víno a vylil na oltář, říkáme: »Pánu Bohu to za dar podával, čili obětoval«; *obětovati* znamená Pánu Bohu něco za dar podávati. Podobně jako Melchisedech učinil i Pán Ježíš při poslední večeři.

Vzal chléb a víno, *podával* obojí Pánu Bohu, obětoval. Tak vykonal — *oběť*. (Napíše se to slovo.) Poručil: »To čiňte na mou památku« = vždycky, ustavičně, proto — *ustavičná*. Před Pánem Ježíšem který zákon? Proto oběť Melchisedechova obětí kterého zákona? Pánem Ježíšem začíná který zákon? Proto oběť Pána Ježíše jest obětí kterého zákona? — *Nového Zákona*; — v ní obětují se čí tělo, čí krev? Kdo? — Ve *které se Ježíš Kristus obětuje*, komu? *Svému Otci nebeskému*, ale ve které podobě, způsobě? — *pod způsobou chleba a vína*. Na kříži se též obětova: P. J. Otci svému nebeskému, ale jen jednou, a to krvavě, a tu se obětuje — nekrvavě (na místo, co stojí v knize: n. způsobem, zbytečné matení: *způsoba*, způsobem, co do způsobu).

A této ustavičné nekrvavé oběti říkáme *mše svatá*.

Mše sv. tedy jest ustavičná oběť Nového Zákona, ve které se Ježíš Kristus svému Otci nebeskému pod způsobou chleba a vína nekrvavě obětuje. (Vývin naznačen číslicemi.)

K tomu lehko lze přidati *519*, a po případě 520, protože to již z této a předešlých katechesí vyplývá.

Zpět dáti si slovo za slovem vyložit.

Užití: Svatost mše sv....

Katechese 48.

Části mše svaté.

(Otázka 529.)

Mše sv. slouží se u oltáře. Na oltáři ve prostřed je kříž a s obou stran svícny s hořícími svícemi, aspoň 2.

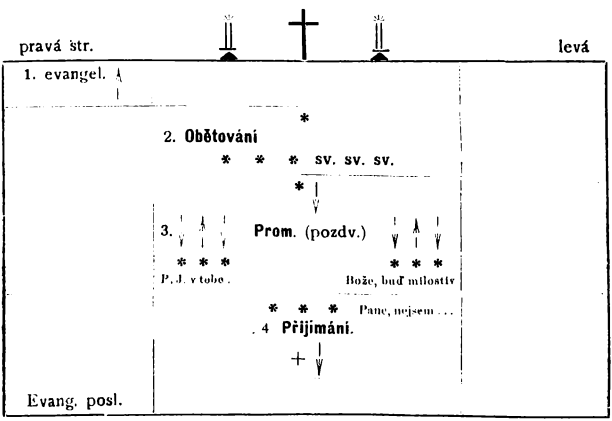

S počátku mše sv. kniha na levé straně oltáře, kněz modlí se nejprve před oltářem, potom u oltáře samého (prosí Boha za milosrdenství, oslavuje Pána Boha jako andělé nad Betlémem: Sláva . . .); modlí se z knihy, aby nám dal Pán Bůh potřebné milosti. Potom se kniha dá poprvé na stranu pravou a to je I. část hlavní mše sv., totiž *Evangelium* (napíše se); a tu z uctivosti k Pánu Ježíši stáváte, znamenáte se + + + (na čele: za víru nebudeme se styděti, na ústech: víru ústy, slovy budeme vyznávat před lidmi, v srdci: t. j. podle ní budeme žít. Ot. 530.).

Proto kněz jde do prostřed oltáře, odhaluje kalich zahalený ozdobnou rouškou, ministrant zvoní (✻ na vzorci) a kněz béře zlatou misku s chlebem a obětuje chléb; béře kalich, nalévá víno, obětuje je (t. j. drží je nad oltářem a prosí Boha, aby to přijmouti ráčil), a to je 2. *obětování.* Po obětování svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů. Ministrant 3× zvoní. (Vy při prvním i tomto zvonění neděláte nic, nekřižovat se!)

Potom ministrant zazvoní, klekne se (♀) a je 3. *proměňování.* Tu činí kněz to, co Pán Ježíš při poslední večeři, béře chléb, žehná a říká nad ním: »Totoť jest zajisté tělo mé.« Zázračná proměna nastává, chléb mění se v živé tělo Pána Ježíše, proto kněz kleká ♀, ministrant zvoní ✻. kněz pozdvihuje tělo Páně ♀, zase ✻, kleká ♀ ✻. Vy: + + + oči na tělo Páně nejprv, potom vzbuzujete víru, naději a lásku. Pane Ježíši v tebe věřím, Pane Ježíši v tebe doufám, Pane Ježíši tebe nejvýš miluji, pak zas tři + + +.

Na to kněz bere kalich s vínem, žehná, říká: Totoť jest kalich mé krve, nového a věčného zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. ♀ ♀ ♀, ✻ ✻ ✻, vy: + + + Bože, buď milostiv mně hříšné-mu, 3×, + + +. (Ot. 532).

Po proměňování kněz zůstane před křížem oltářním ve prostřed a připravuje se modlitbou *k čtvrté části,* bije se 3× v prsa, říkaje: Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má. 3×, ministr. ✻ ✻ ✻, Vy říkáte a činíte totéž a myslíte si: Kéž bych mohl i já tak přijímati! To je tedy

4. *přijímání,* neboť kněz hned na to uctivě přijímá tělo Páně a pak krev Páně. Pak zahaluje kalich, ministrant přenese knihu na levou stranu, tu je poděkování Pánu Ježíši, potom od prostředka požehnání +; a ještě jednou evangelium na pravé straně (druhé, poslední ev.).

Užití: Při mši sv. vzpomínejte na Pána Ježíše, jakoby on sám byl u oltáře.

(NB. Katechese tato se může pro III. zkrátit, a pro IV. stačí úplně i pro ot. 530, 531, 532, 533.)

Ve třetí třídě osnova chce přibrati ještě ot. 534. Při poslední večeři apoštolové požívali tělo a krev Pána Ježíše a toto požívání těla a krve Pána Ježíše v nejsv. svátosti oltářní se jmenuje sv. přijímání.

Katechese 49.

Pokání.

(Otázka 554, 555, 553.)

Co je křest? 470 . . . člověk po křtu přichází k rozumu, a tu opět hřešívá. Ale i tu se ještě Bůh smilovává nad ním, hříšníkem a — *odpouští hříšníku hříchy po křtu sv. spáchané* (podtržené píše se se zřetelem k celému výměru v knize na patřičná místa na tabuli). Neboť Pán Ježíš v tu neděli, v kterou z mrtvých vstal, přišel k apoštolům do večeřadla zavřenými dveřmi a pravil: »Pokoj vám«, potom na ně dechl a řekl: »Přijměte Ducha svatého! Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim; a kterým je zadržíte, zadržány jsou.« T. j. kterým je neodpustíte, nebudou jim odpuštěny. Ot. 554.

Tak obdrželi apoštolové od Pána Ježíše moc hříchy odpouštěti a zadržovati a ta moc, odpouštěti hříchy, přešla na *biskupy* a na ty *kněze*, kteří od biskupů k tomu obdrželi plnou moc, *zplnomocněni* jsou. (Ve IV. přikázání církevním ovšem nedůsledně stojí zřízeni!!, 555.

Sám Pán Ježíš odpouštěl hříchy: M. Magdalena — litovala a polepšila se; Petrovi: litoval a napravil chybu; lotrovi: litoval a rád trpěl za své hříchy; říkáme: Pán Ježíš odpouštěl těm, kteří činili pokání. Neodpustil však těm, kteří nečinili pokání.

A on odpouštěl svým jménem, svou vlastní mocí.

Biskup však neb kněz odpouští hříchy *jménem božím* (a proto také říká: Já ti odpouštím hříchy tvé ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.) Jen když jich hříšník a) *lituje* a to nejen říká: »lituji hříchů svých«, ale i *v srdci* má lítost — *srdečně*, když ke knězi jde a jemu hříchy své vyznává — b) *se z nich zpovídá*, a to *upřímně* — tak jak všecko učinil, a když si umíní opravdu se polepšiti = *opravdovou vůli má se polepšiti*; a jako dříve urážel Pána Boha hříchy, tak potom chce smířiti Pána Boha dobrými skutky, které konati chce = *za hříchy dostiučiniti*.

Kdo se nemodlil, potom se modlí,
» » nepostil, » » postí,
» bližnímu ubližoval, teď mu pomáhá,
} takový dosti-učiní.

A tento prostředek k odpuštění hříchů, ve kterém *kněz* (ke zpovídání) zplnomocněný jménem božím hříšníku odpouští hříchy po křtu sv. spáchané, když jich srdečně lituje, upřímně se z nich zpovídá a opravdovou vůli má se polepšiti a za hříchy dostiučiniti — ten prostředek je svátost a ta svátost se jmenuje pokání.

Tedy pokání je . . . 553.

Nebo může se tento poslední odstavec podati takto šíře:

Tento kněz, který má moc odpouštěti hříchy a ke kterému chodí se zpovídati, je — *kněz ke zpovídání zplnomocněný*. Odpouští komu hříchy? po čem spáchané? když jich jak lituje? jak

se z nich zpovídá? a opravdovou vůli má co vykonati (dle napsaného).

Při tom jest: 1. ustanovení od Ježíše Krista (slovy?)
2. viditelné znamení (hříšník kleká před kněze a se *zpovídá* a kněz nad hříšníkem + »Já tě rozhřešuji« = *rozhřešení*). To může každý vidět, proto viditelné, a pochází to od Ježíše Krista, proto to působí milost — působivé,

3. milost neviditelnou { odpustění hříchů i trestů věčných, milost posvěcující, z hříš. — svatý.

A protože to, o čem jsme mluvili, má ty tři částky, známky, proto je to co? — Svátost — a sluje pokání. Nyní celou definici 553, přesně dle pořádku v knize. Nejprve žák jeden ať to zkusí, pak všichni najednou.

Osnova žádá zde nacvičit ot. 606 (formuli zpovědní) a prodělat přípravu krátkou ke zpovědi. Jde to ovšem na venkově většinou těžko ve III. třídě, ale přece zde tu stručnou přípravu uvádím:

Pán Ježíš nás poučil, co má činiti hříšník, chce-li dojít odpuštění hříchů, v podobenství o marnotratném synu:

1. *zpytoval* sebe, své *svědomí* — přemýšlel, co učinil: Jak mnohý...
2. plakal — lítost,
3. řekl u sebe: Vstanu ... předsevzetí,
4. šel k otci ... »Otče ...« — zpovídal se,
5. »chci býti nejposlednějším« — { dostiučinil.
chci býti poslušný, pilný, šetrný, tichý,

Totéž budete musit činiti i vy, až půjdete k ...

Katechese 50.

Poslední pomazání.

(Otázka 621.)

Osnova: Slova sv. apoštola Jakuba o posledním pomazání třeba napsati na tabuli a nacvičiti!

Pán Ježíš přispívá člověku svou milostí nejen když je malý, (křest), dospělejší (biřmování, pokání, nejsv. svátost oltářní), ale i když se život křesťana chýlí ke konci, i tu Pán Ježíš je ho pamětliv, nebo sv. Jakub napsal to, co Pán Ježíš jemu i všem apoštolům pověděl: »Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněží církve, ti ať se *modlí nad ním mažíce jej olejem* ve jménu Páně, a modlitba víry: *uzdraví* nemocného a *polehčí jemu* Pán, a je-li v *hříších,* budou mu *odpuštěny.*« Tedy to Pán Ježíš *ustanovil.* (III.) Když tvdy křesťané stůňou, mají si povolati kněze; ti se modlí nad ním a maží jej olejem; kněz také nyní maže nemocného sv. olejem nemocných na některých částech (*ne* smyslech) těla: na očích (klapky), chřípích (konec nosu), uších, ústech, dlaních, šlapadlech v podobě kříže a modlí se: »Skrze toto sv. pomazání a své předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoliv jsi zavinil — zrakem, sluchem, čichem, chutí (a řečí), hmatem a chůzí.«

(= I.) To je *viditelné a působivé znamení* a (II.) uděluje se tím *milost boží ke spasení duše a častěji i ku prospěchu těla* — a tu přijímá nemocný křesťan svátost a ta sluje poslední pomazání.

Poslední pomazání je tedy svátost, ve které nemocný mazáním sv. olejem nemocných a modlitbou kněžskou

nabývá milosti boží { ke spasení duše a častěji i k prospěchu těla.

Užití: Neodkládat se zaopatřením.

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

(Boj proti venerickým nemocem. — Stoupání šílenství. — Úbytě Francie. — Rozvody v Americe a episk. církev. — Syfilida a zrušení manželství.)

Na universitě české začali v zimním období 3 professoři přednášeti o venerických nemocech: Janovský, Bukovský a Rubeška. Zjev to nevídaný. Přednášky jsou přístupny všem studentům. K boji proti tomuto zlu a neřesti vyzývá spolek přátel veřejného zdravotnictví, který také pozval prof. Rubešku, aby promluvil o této morové ráně. Přednáška zve k boji, ale zároveň zapovídá otisk její. Citujeme toliko všeobecnou část a upozorňujeme, že lze celou dostati za 4 h. Pohřešujeme v přednášce data o rozšíření této morové rány u nás. O rozšíření v Německu psal náš »Čech« ve dvou článcích obšírněji než udáno v řeči Rubeškově. Snad jiné důvody přiměly řečníka, že neudal čísla domácí. Prof. Rubeška začal takto:

Nemoci pohlavní jsou vedle tuberkulosy a alkoholismu největšími škůdci a hubiteli lidstva.

Proti alkoholismu a tuberkulose byl zdvižen širokými vrstvami společnosti lidské za vedení lékařů boj, boj, který je také podporován mocí státní.

Oproti nemocem pohlavním však provádí společnost i moc státní politiku pštrosí, to jest staví se, jakoby o této pohromě, poškozující lidstvo v nejkrásnějším květu let, rozvracující celý život rodinný a ničící účel manželství nevěděla.

Společnost i moc státní zavírá před nakažlivými nemocemi pohlavními oči.

A přece jich rozšíření je zvláště v některých stavech ohromné. Jakýsi obraz o něm podal výsledek poptávky ministerstva kultu v Prusku.

Ministr totiž rozeslal po všech lékařích v Prusku dotazník, kolik nemocných bylo v léčení za příčinou pohlavní nákazy v jediném dni t. j.: 1. dubna 1900. Z odpovědí vyšlo na jevo, že toho dne bylo v Prusku 40.900 pohlavně nemocných.

V nemocnicích odpovídá počet nemocných jednoho dne 8% celoročního počtu nemocných touže nemocí stižených. Dle toho

poměru bylo by v Prusku v jednom roce asi $^1/_2$ milionu lidí pohlavně nemocných.

Blaschko vypočetl pro Berlín, v němž bylo 1. dubna r. 1900 11.600 pohlavně nemocných (z nich 3000 čerstvě syfilitických), že každý rok z 1000 mladých mužů mezi 20. a 30. rokem onemocňuje skoro pátý díl t. j. 200 kapavkou a 24 příjicí. Tedy při pětiletém pohlavním styku mimomanželském přichází každý v nebezpečí onemocněti kapavkou a každý desátý příjicí.

Mimo to ukázal Blaschko statisticky, že rozšíření venerických nemocí je různé u různých stavů, poměrně nejslabší u dělnictva, mnohem větší u mladých obchodníků a největší u studentů. Při jedné studentské nemocenské pokladně v Berlíně onemocnělo v jednom roce 25% členů pohlavně, tak že za 4letou dobu studijní onemocní 100% čili všichni akademikové aspoň jednou pohlavně.

Z tohoto ohromného rozšíření pohlavních nemocí a z dalekosáhlých jich následků pro postižené, pro rodinu a potomstvo vyplývá povinnost, aby proti nim zahájil se boj na celé čáře. Jinde už se tak stalo, v Dánsku, ve Francii, v Německu povstaly široce rozvětvené spolky proti šíření pohlavních nemocí, u nás v tom ohledu zbývá ještě všecko učiniti a je zásluhou klubu přátel veřejného zdravotnictví, že i v tom chopil se iniciativy.

Boj proti šíření pohlavních nemocí třeba vésti v trojím směru:

1. poučováním zdravých o významu a následcích pohlavních nemocí,

2. úpravou prostituce jakožto hlavního pramene nákazy a odejmutí jí jejího nebezpečí,

3. zákonnými předpisy o zodpovědnosti za vědomí a lehkomyslné přenesení pohlavních nemocí, aby nemocný věděl, že může být za přenesení nemoci trestně i civilně stíhán a že je práv za všechny následky z přenesení nákazy vzešlé.

Poučování zdravých musí se počíti u jinochů pohlavně dospívajících. Jim třeba ukázat, jaké pohromě a to nejen na krátký čas, nýbrž na léta i celý život jdou vstříc, jakému nebezpečí se vysazují každým mimomanželským pohlavním obcováním, jakou zkázu sobě mohou přivodit a jak mohou jediným nečistým souložením zničit veškerý svůj budoucí život rodinný a celé své potomstvo.

Lékaři, učitelé, vychovatelé, rodiče všech stavů, spisovatelé, ethikové, ti všichni musí přiložiti ruku k dílu a poučovati mladé muže a varovati je před pohlavními styky mimomanželskými.

Upraviti prostituci je věcí moci státní a orgánů bdících nad veřejným zdravotnictvím a rozšiřováním nakažlivých nemocí.

Dáti popud k přiměřené opravě zákonodárství, pokud stávající zákonné předpisy proti rozšiřování pohlavních nemocí nedostačují, je účelem dnešní rozpravy na tomto místě.

Mají li tyto zákonné předpisy vyhovovat účelu, musí být založeny na stávajících vědeckých poznatcích o významu a následcích pohlavních nemocí.

Nápadno jest, že v řadě faktorů se nejmenuje kněz, nýbrž široký pojem »ethik«.

Úřední zpráva o vzrůstu šílenství v Irsku obsahuje ohrožující číslice. Známo, že někteří lékaři vypočetli už, že ve 150 letech bude člověk zdravých smyslů výjimkou. Výňatek ze zprávy úřední skýtá následující obraz:

Rok	Populace	Číslo šílenců v ošetřování	Připadá na 100.000 obyv.
1880	5,202.648	12.982	250
1885	4,938.588	14 307	290
1890	4,717.959	16.251	344
1895	4,559.936	18.357	403
1900	4,468.501	21.169	474
1903	4,413 655	22.794	516

Proti Anglii jest poměr horší, neboť v Anglii při stejné populaci připadají toliko 3 choromyslní, kdežto v Irsku 5. Alkohol ovšem bude zde míti lví podíl.

Jiný povážlivý zlev jde *z čísel matričních ve Francii*, kde smutné úbytě porodů trvají neztenčenou měrou dále. M. Bertillon píše o tom, že před 40 lety měla Francie 960.000 porodů ročně, nyní 820 000. Kromě toho dekadence jest znáti každý rok. Tak v r. 1903 bylo o 25.000 porodů méně než v roce předchozím; v r. 1902 o 12.000 méně než v r. 1901. Odečtou-li se úmrtí od porodů, zbývá přibytek 72 000. Francii ubývá obyvatelstva stále, za to Německu přibude každý rok skoro 1 million! Dekadence stálá.

V Americe jest pozorovati dekadenci v manželstvích. Episkopální církvi ve Spojených Státech amerických se zdá býti číslo také, že nutí k omezování. V minulém roce událo se ve Spojených Státech **70.000 rozvodů**, takže na 14 manželství připadal jeden rozvod. Při generální schůzi episkopální církve přijat byl canon: »Žádný přisluhovač církevní, věda, že žije druhý manžel, neoddá prvního, jestli byl manžel opuštěn pro příčiny, které se udály po sňatku. Rozvod připouští se toliko pro cizoložstvo.« V debatě vyšlo na jevo, že většina 9 proti 7 sdílí názory katolické o nerozlučitelnosti manželství.

Zásady katolické o manželství byly přijaty zástupci episkopální církve. Jest ovšem jiná otázka, zda zásady tyto přijmou příslušníci církve episkopální, kteří mají volnost přestoupiti k jiné denominaci, která jejich rozvody schválí a manželství cizoložná provede, načež se vrátí snoubenci do církve episkopální.

U nás začíná *boj o zrušení manželství v případě, že nákaza syfilidy předcházela sňatku.* Pozoruhodnou řeč proslovil Ant. Bílý, sekretář při c. k. obch. soudu v Praze. Mluvil o právní ochraně proti nákazám pohlavním. Vylíčiv bídu, plynoucí z tohoto omylu, pravil: »Rázem zničeny všecky sny a naděje, spálena víra v život a štěstí a nezbylo než zoufání, neštěstí nezměrné a nesmírné; bytost bolem schvácená, bez účasti, naděje a tužby, věděla toliko o hrozném svém omylu, jenž sběhl se ve vlastnostech onoho, kohož za muže si zvolila, a jehož nikdy by byla nezvolila, kdyby

existenci pohlavní nemoci, jež nákazu její přivodila, u něho byla jen tušila!

Podlost, bídáctví a mrzkost manželova zavinily její omyl; ač omyl tento jest eminentně podstatným, týkaje se vlastnosti, jejíž nedostatek účel manželství ruší, možnost zákonně-mravného pohlavního společenství, zákonodárství zvláštního zřetele k němu nebéře.

Jestli zákon vůli čistou, svobodnou, nijak neomezenou za základ instituce manželské ustanovil a i její projev v roucho zvlášť slavnostní imperativně oděl, a jestli projevu vůle osobou v důvodnou bázeň uvedenou neb unesenou tak hluboký význam přiložil, že obé soukromoprávím důvod neplatnosti manželství ustanovil, pokládaje za to, že není tu vůle pravé a skutečné, tu s důvodem zajisté žádati možno, aby kvalitativně stejným způsobem v zákonodárství oceněna byla skutečnost absolutně nezvratná, že vůle v čas uzavření manželství fakticky sice existentní by dojista v nitru manžele jednoho se ani nebyla zrodila, nerci-li byla projevena, kdyby existence odporné nemoci pohlavní u manžele druhého jemu byla známa, to tím více, ježto tak hnusné porušení mravního základu manželství, hned v jeho počátcích projevené, odůvodňuje závěr na úplný rozvrat života manželského, na absolutní nemožnost společenství duševního a tělesného a ježto vůle manžela oklamaného a její projev zajisté vylákán byl záludným počínáním manžela druhého, z něhož pohlavní jeho neporušenost jako samozřejmý předpoklad vyzírala.« (§§ 55., 56. obč. z.)

A na konec ustanovuje tento požadavek: »Z důvodů shora přivedených přimlouvali bychom se za to, aby, shledal-li po uzavření manželství manžel jeden, že manžel druhý nakažlivou nemocí pohlavní jest stižen, stav ten považován byl za nedostatek vlastnosti ve smyslu práva manželského podstatné, aby omyl v té příčině vzešlý zákonodárstvím uznán byl jako další sokromoprávní důvod neplatnosti manželství a aby změněn byl tak stav posavadní, dle něhož případ líčený toliko za důvod rozvodu se pokládati může a ukazujeme za účelem dalšího odůvodnění názoru tuto projeveného na zákonodárný stav německý, kdež důležitosti omylu právě v instituci manželské výraz dán ustanovením § 1333. nového obč. zák., dle něhož manžel může sňatku uzavřenému odporovati, nalézal-li se v čas uzavření jeho v omylu v osobě neb v takových osobních vlastnostech manžele druhého, jež při znalosti stavu věcí a rozumném ocenění podstaty manželství by ho od uzavření sňatku manželského byly odvrátily; tu pokrok jest patrný: manželství z vůle manželovy uzavřené předpokládá nejen identitu osoby myšlené s osobou skutečnou, nýbrž i shodnost podstatných osobních, účelem manželství vyžadovaných vlastností tak, aby tyto jako samozřejmé předpokládány byvše, skutečně také u manželů nalezeny byly.«

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IV. po Zjevení Páně.

Neopomíjejme malých dobrých skutků.

»Kteréžto sice nejmenší je mezi všemi semeny; ale když zroste, je větší všech bylin.« Mat. 13, 32.

Božský Vykupitel porovnává církev svatou s nejmenším semenem, které ve východních krajinách vyrůstá v mohutný strom. Tak malá a nepatrná byla církev na počátku a přece nyní větve její zasahují do všech dílů světa. Dvanáct apoštolů, 72 učedníci, několik zbožných žen hlásili se k Pánu Ježíši, když z hrobu vstal a nyní přes dvě stě millionů duší církev čítá a to lidí všech jazyků a řečí, všech národů a krajin.

Tak z malého počátku veliká věc vznikla.

Podobně se děje při dobrém i zlém. Z malých kapek vody vznikají veliké povodně, nepatrná jiskra způsobí ohromný oheň, malý hřích a posléze stane se z vinníka veliký zločinec Nemáme pomíjeti věci proto, že malé jsou; ale nutno k nim obraceti pozornost, že se velkými stanou.

Protože pravda ta velmi důležitou jest, proto chceme se jí dnes obírati, abychom neopomíjeli malých dobrých skutků, které k velkým vedou.

Pojednání.

Mluvíme-li o malých skutcích, rozumíme takové, které snadno se provésti dají, na př. povzdechnutí nad spáchanými hříchy, vzbuzení lítosti, krátká modlitba, dobrý nepatrný skutek lásky k bližnímu, poskytnutí almužny a podobné. Tyto skutky jsou nepatrné samy v sobě, však stávají se velikými proto, že vycházejí z lásky k Bohu a k bližnímu a jsou veliké před Hospodinem.

Jak malá byla oběť, již věnovala ona vdova do obětnice v chrámě a přece to byl před Bohem skutek veliký. Co jest číše vody? A přece dle výroku Spasitelova ani ta nezůstane bez od-

platy, když byla komu žíznivému podána. Jak nepatrný skutek učinil publikán, když nad svými hříchy v chrámě se bil v prsa a řekl: »Pane, buď milostiv mně hříšnému!« A přece dí o něm Spasitel, že vešel ospravedlněn do domu svého. Když se malým skutkům těm takové odměny dostalo, pak to nebyly činy ceny nepatrné, ale veliké.

1. Tyto skutky zjednávají člověku zásluhy u Boha.

Každý dobrý skutek má u Boha zásluhu, každá zásluha rozmnožuje milost boží a každý stupeň milosti má vyšší stupeň oslavy. Spravedlivý Bůh musí každou i sebe menší zásluhu odměniti, zásluhy rozmnožovati. Odměňuje každou sebe kratší modlitbu, neboť jimi se ukazuje naše věrnost v dobrém; odplacuje sebe menší dobrý skutek, neboť tím ukazujeme, že dokonale chceme plniti vůli boží, že i sebe menší povinnosti dbáme, i nepatrných hříchů hledíme se vystříhati.

Zde neodměňuje se tak skutek sám, ale úmysl, za jakým jej konáme, kterým jest láska k Bohu a věrnost v plnění povinností. Tím osvědčujeme poslušnost v zachovávání všech přikázání při jakékoli příležitosti. Tím spolu postupujeme víc a více k životu dokonalému.

2. Malé dobré skutky vedou k dokonalosti ve větších ctnostech. To dokazuje sám Spasitel, an dí: »Kdo v nejmenším jest věrný, i ve větším věrný jest.« Luk. 16, 10. Dle toho seznáváme, že kdo ve větších věcech věrným býti chce, už malých si musí bedlivě všímati. Ctnost v malém pěstovaná k větší dospívá dokonalosti. Mylně jedná, kdo jen velkých věcí si hledí, malých však nedbá. Je s to někdo těžší břemena nésti, když malá nositi opomenul? Překoná veliká nebezpečí ten, kdo v malých podlehá? Vyhne se velkým chybám, kdo malých si nevšímá? Podobně málo člověk ve velkém vykoná, kdo se tomu necvičil v malém.

Za těžko bude postiti se tomu, kdo si nikdy ničeho neodepřel, nesnadno se bude po delší dobu modliti ten, kdo ani kratších modliteb nevykonával, nemožno bude konati tuhé pokání tomu, kdo nikdy ani sebe menšího nekonal. Proto nutno počíti s malými skutky ctnosti a pokání, bychom jednou k větším přišli. »Spravedlivých stezka jest jako stkvoucí světlo, jež vychází a roste až do dne dokonalého.« Přísl. 4, 18.

Jako slunce, chce tím prorok říci, nejdříve ráno vysílá malé paprsky, které čím více na den se rozmnožují, až se v poledne co nejvíce rozšíří; tak rostou a množí se zásluhy lidské, až nabudou dokonalosti.

Cvičení v malých skutcích doporučuje se těm, jimž plnění zákonů božích a konání větších ctností za těžké připadá. Někomu by na př. přicházelo za těžké konati pobožnost jako křížové cesty, růžence, ať se s počátku modlí třeba Otče náš v rozličných dobách za den. Nebo by se někdo zpěčoval vykonati tužší pokání za hříchy, ať se bije zbožně v prsa a dí: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« Jiný by si chtěl odvyknouti náruživostem: pití, hře

o peníze atd., nechť si ustanoví, že toho aspoň dnes zanechá a sebe sama přemůže. A kdo tak činí často z lásky k Bohu, k větší a větší dokonalosti přijde a milosrdenství boží si nakloní.

3. Malé dobré skutky zjednávají hříšníku boží milosrdenství, aby mu byly hříchy odpuštěny.

Jak snadno lze tedy Boha k milosrdenství pohnouti! Jak snadno dosíci milosti pokání a odpuštění hříchů? Což je to něco obtížného, co činil publikán v chrámě? Bil se v prsa a volal: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« A co lotr na kříži? »Pane, vzpomeň na mne, až budeš v ráji.« A co Magdalena? Je to snad tak obtížné přijímati svátost pokání, zpovídati se? Je to nesnadné užíti tohoto dobrého skutku této svátosti, abychom si milosrdenství boží naklonili a odpuštění vin zjednali? A tímto snadným a lehkým skutkem přece dodělávame se výsledku velkého a díla znamenitého i rozhodného a pro celý život, ano i pro věčnost.

Tudy nezapomínejme na skutky ony, bychom došli očištění duše, bychom se smířili s Bohem a jednou neminula nás sláva na věčnostech. Bylo by to zpozdilostí od nás, když bychom tak vydatné a prospěšné prostředky mimo sebe pouštěli.

4. I nepatrné dobré skutky zjednávají věčnou blaženost.

Nevěříme, že by království nebeské jenom těm v úděl připadlo, kteří něco velikého na světě vykonali; velice mnozí, kteří věčné blaženosti došli anebo dojdou, jenom malé skutky lásky a věrnosti provedli. Ale nevykonali pouze jeden skutek ten, naopak cvičili se v nich, pokračovali, opakovali je, vytrvali, a tak si shromažďovali pomalu, ale jistě poklad zásluh. Nekonali na zemi zázraků, neobětovali život svůj pro Spasitele jako mučedníci, byli v malém věrni a dostalo se jim věčné odplaty.

K těmto řekne jednou Spasitel dle slov písma: »To dobře, služebníče věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohým tebe ustanovím; vejdiž v radost pána svého.« Mat. 25, 21. Božský Vykupitel zřejmě připomíná, že jsi nad málem byl věrný, že jsi se v malých skutcích dobrých cvičil a jich neopomíjel, odplaty se ti dostává.

Tak símě hořčičné roste, tak z malých věcí veliké se stávají, tak nepatrné dobré skutky ve veliké zásluhy u Boha vzrůstají, až dospějí dokonalosti v ctnostech, otevírají nám boží milosrdenství a zaručují nebeskou blaženost. Proto buďme pilni i takových menších skutků a nepohrdejme jimi! Nezapomínejme na modlitbu i když k ní mnoho času nemáme, pronášejme lítost nad hříchy aspoň skroušenými slovy a povzdechy, varujme se smyslných, třeba dovolených požitků, bychom si potom i jiné odříci mohli, překonávejme náruživosti v počátcích, aby se nezmohly a neškodily. Potom budeme růsti a mohutněti v milosti boží a jednou dospějeme vysokého stupně dokonalosti. Amen. *Alojs Dostál.*

Modlitba jest v pravdě dílo andělské. Jan Klimakus.

Modlitbou liší se člověk od němé tváře, připojuje se k zástupům andělským. Jan Zlatoústý.

*

Neděle IV. po Zjevení Páně.

Bazliví učedníci.

»Co se bojíte, malověrní?
Mat. 3. 26.

Kristus Pán vstoupil se svými učedníky na lodičku a plul po moři. »A aj, bouře veliká stala se na moři, takže se lodička přikrývala vlnami.« Apoštolové plni strachu, že zahynou, přistupují k Pánu, který na lodičce spal, budí jej a volají: »Pane, zachovej nás, hyneme.«

Sv Otcové praví, že Kristus Pán proto dopustil bouři na moři, aby ukázal, že je Pánem všehomíra. Kristus Pán ale chtěl také utvrditi učedníky své v důvěře k němu, neboť jim vytýká: »Co se bojíte, malověrní?«

Nuže, kdo jsou ti bázliví učedníci?

Pojednání.

Veškerá skoro evangelia doby vánoční jsou radostna a bezděky takořka v ústa nám kladou slova sv. Petra pronesená na hoře Tábor: »Pane, dobře jest nám zde býti.« Slavné bylo narození Ježíše Krista, provázené zpěvy andělskými; u jeslí na kolena klekají tři mudrcové s poklady; v Káni první spatřujeme zázrak. V Kafarnaum jako zázračný lékař uzdravuje Kristus malomocného a šlakem poraženého. Dnes vstupuje Ježíš na lodičku a učedníci s ním. Unaven sedá na zádi lodní a usne. Ve chvíli ale vzkypí moře hněvem, děsná povstane bouře, která hledí lodičku zničiti. Apoštolové plni úzkosti volají: »Pane, zachovej nás, hyneme!«

Nejmilejší! Kdybychom v tomto okamžiku otázali se apoštolů: »Jest zde také dobře býti?« Co by nám odpověděli? Ach, kdybychom raději na břehu byli! Kdybychom to byli věděli, nikdo by nás nebyl na loď dostal! Či máme hrob svůj ve vlnách moře nalézti? Ano, kdyby byl tento prorokem, byl by věděl, že bude bouře. Je-li všemohoucím, proč nepomůže sobě i nám, proč neutiší bouři? Je-li vševědoucím, proč spí v takovém nebezpečí?

Dokud se apoštolům s Ježíšem dobře dařilo, rádi u něho prodlévali — dnes si přejí býti daleko od něho.

A takovýchto apoštolů dnes nesmírné množství.

Dokud Hospodin vedl lid israelský, na poušti zázračným způsobem ho živil, vděčen byl lid, velebil Hospodina, volaje: »Zpívejme Hospodinu, neboť slavně zveleben jest.« Exod. 15, 1. Sotva ale počal lid pociťovati nedostatek vody na poušti, ihned reptá, bouří se a volá: »Co budeme píti?« Exod. 15.

Když Bůh poskytuje hojnost všeho dobra, statků pozemských, peněz, důstojností, cti, volá lid: »Ó, jak dobrý Hospodin, Bůh zástupů!« Jakmile však snese se nad hlavou člověka černý, bouřný mrak věštící pohromu životní, jakmile člověka stihne ne-

hoda, neštěstí, nemoc, hned obrátí nevděčně: »Jistě Bůh na mne zcela zapomněl!«, ba ještě hůře vyjadřuje se a rouhavěji: »Který ďas mi to vše nastrojil?«

Dokud Jonáš seděl v libém stínu břečťanu, spokojen byl a radoval se, jakmile však břečťan červem podežrán, uschl a Jonáš vydán byl palčivému slunci, rozzloben volá v hněvu: »Lépe jest mi umříti, nežli živu býti.« Jonáš 4. Jest smrtelník mnohý jako větrná korouhvička, která po větru se točí, květina, která v létě jen kvete, ptáček, který v létě jen zpívá, vlaštovka, která, dokud teplo k obydlí našemu se druží — miluje Boha jen dotud, dokud vše dle přání jeho se daří. Mnohý jest hotov ihned jako Petr s Kristem umříti — dokud umříti nemusí, dokud dobře mu jest; přijde ale třeba jen pokušení, stihne ho malý křížek, už Krista zapírá, nevděčně utíká. Jsou tvorové, kteří tulí, lisají se k člověku dokud hladoví — nasyceni, člověka opouštějí. Takových lidí množství nesmírné. Pokud potřebují boží pomoci — aj, tu nižádná modlitba dlouhá, žádné přikázání obtížné, z kostela do kostela dovedou běhati. Sotva Bůh otevřel milosrdnou ruku svou, pomohl — nevzpomenou více na Boha, až snad zase podruhé nutně ho potřebují.

Ano, křesťane, spínáš ruce své k Hospodinu, když zle jest, voláš takořka zoufale: »Ježíši, smiluj se nade mnou, Bože, buď mi milostiv!« Jakmile štěstí se na tebe usmálo, jak brzy zapomínáš na povinný dík dárci všeho dobra, jak brzy zapomínáš slov apoštola národů: »Ni ten, kdo seje, ani ten, kdo zalévá, jest něco, ale Bůh jest, který vzrůst dává.«

Kde nalezneme, nejmilejší, více zbožnosti, lásky k Bohu, zda v příbytcích rozkoše a radovánek, t. j. v příbytcích boháčů, či v příbytcích chudoby a bolesti? Bohužel ti, které Bůh největšími dobrodiními takořka zasypává, jimž ve všem žehnává, jsou největšími nevděčníky k Bohu. Či nejsou to oni právě, kteří na Boha zapomínají, za svoji víru a náboženství se stydí, ano z náboženství a víry posměch si tropí? Boha uráží nevděk lidský! »Ó, slyšte nebesa a poslouchej země, neboť Bůh mluví,« tak bolestně stěžuje si Hospodin u proroka Isaiáše (1, 2). »Syny jsem si vychoval, ale oni pohrdli mnou!« A v knize Job podobný čteme nářek (22, 17): »Řekli Bohu svému: Odstup od nás a domnívali se o něm, jakoby jim nemohl ničeho učiniti všemohoucí.«

Bůh je nejdokonalejší bytost, nejvyšší Pán na nebi a na zemi. Co jsi člověče proti němu? Jsi jedním z millionů jeho tvorů. A život tvůj? Okamžikem vůči věčnému trvání bytnosti božské. Jak pošetilým, jak nerozumným, jak trestuhodným tedy nevděk tvůj k Bohu.

Saul, než se stal králem židovským, poslušným byl zákona Páně. Hospodin přál mu, ruka boží vodila jej od vítězství k vítězství — ale on přece pohrdl Hospodinem, jeho pomocnou rukou a nevděk za nevděkem páchal proti Hospodinu. Zahynul pak v zoufalství. Nuže, myslíš člověče nevděčný, že ty budeš šťastným, že snad požehnání boží tě provázeti bude? Ó, jak mýlíš se!

Kdo nepřilnul by, kdo nezamiloval by si člověka dobrého, vděčného? Tak i Otec nebeský. Vidí li, že za každé i sebe menší dobrodiní z dobrotivé jeho ruky přijaté dík vzdáváme, otevře štědrou ruku svou a dá hojného znovu požehnání.

Jak vypravuje II. Kniha král., král David prchaje před nezdárným synem svým Absolonem, měl jen asi 600 mužů, mezi nimiž byl i Ethai, nedávno na víru židovskou obrácený. Pravil David k Ethaiovi: »Proč jdeš s námi? Navrať se a bydli s králem (Absolonem) neb cizozemec jsi a vyšel jsi z místa svého. Včera jsi přišel a dnes měl bys přinucen býti s námi vyjíti? Já půjdu kam půjdu: navrať se a veď s sebou nazpět bratry své a Hospodin učiní s tebou milosrdenství a pravdu, že jsi mi ukázal milost a věrnost.« I odpověděl Ethai králi: »Živ jest Hospodin a živ jest Pán můj král: že na kterémkoli místě budeš, pane, můj králi, buď k smrti neb k životu, tuť bude i služebník tvůj.« II. Král. 15 - 21. Proč pravím slova tato? Nejen ve štěstí, v radosti, když dobře se ti daří, zůstaň Bohu věren, nýbrž i když Bůh zkoušeje tě, kříž na tě sešle. Chceš li s Ježíšem vystoupiti na horu Tábor, musíš s ním též na horu Olivetskou vystoupiti. Amen.

František Čech, kooper. v Šaraticích, Morava.

Očišťování Panny Marie.

Výklad čtení epištolního.

Nemilejší! Zákonem Mojžíšovým (III. Mojž. 12) bylo přikázáno, aby každá matka, porodíc prvního syna, šla čtyřicátého dne po jeho narození do svatyně a představila ho Pánu, t. j. posvětila, obětovala. Na památku, že prvorození synové israelští zachováni jsou od smrti při desáté ráně egyptské, měli se oddati výhradní službě boží při svatostánku; ale poněvadž byli ustanoveni k této službě potomci jednoho ze dvanácti pokolení israelských, Lévi aneb Levité, musil býti každý prvorozený syn z ostatních pokolení ze služby boží vykoupen. Proto měla obětovati matka za prvorozeného syna svého, byla-li mohovitá, beránka ročního a za sebe jedno holoubátko nebo jednu hrdličku; byla-li chudá, za syna i za sebe dvé holoubátek neb dvé hrdliček.

Tomuto zákonu podrobila se i Matka Páně, blahoslavená Panna Maria. Tento posvátný a tajuplný příběh byl nastíněn již slovy proroka Malachiáše (3, 1—4.) v dnešním sv. čtení.

Pojednání.

1 Řekl Hospodin skrze proroka: »Aj, já posílám anděla svého, kterýž připraví cestu před tváří mou.« — Ačkoliv se vykládají tato slova též o předchůdci Páně, sv. Janu Křtiteli, jak víme z úst samého Spasitele, Mat. 11, 10, přece jsou řečena původně o Spasiteli samém, a tak se musí vykládati dnes. Slovo

anděl stojí zde ve vlastním smyslu místo poslanec. Hospodin předpovídá skrze proroka Malachiáše, že pošle na svět jednorozeného Syna svého, aby připravil cestu před tváří boží. Jako totiž za starodávna posílal panovník před sebou posla, aby mu připravil cestu k jeho poddaným, tak měl připravovati Spasitel srdce lidská, aby mohl Bůh do nich vejíti a v nich panovati. My pak víme, že Spasitel skutečně tak činil od toho dne, kdy počal kázati: »Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské« Mat. 4, 17. Bylť tedy skutečně andělem aneb poslancem před tváří boží.

»A hned,« praví dále Hospodin skrze proroka, »přijde do chrámu svého panovník, jehož vy hledáte, a anděl smlouvy, kteréhož vy chcete. Aj! přijdeť, pravý Hospodin zástupů.« — Těmito slovy předpověděna jest událost ze života Páně, kterou dnes oslavujeme. Hned měl přijíti Spasitel, jakmile ho pošle Otec na svět, brzy po svém narození, čtyřicátého dne. A měl přijíti do chrámu svého, do chrámu v Jerusalémě, kterýž byl jeho, poněvadž on a Otec jsou jedno. Tím bylo nastíněno jako v obraze, že základem království Kristova bude chrám, t. j. zákon boží aneb pravda, kteráž se zvěstovala v chrámě, jakož ztvrdil Ježíš Kristus před Pilátem, řka: »Já proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě.« Jan 18, 37. Jmenujeť se tedy Spasitel panovníkem, poněvadž panuje v srdcích lidských svou pravdou aneb svým náboženstvím; a jmenuje se anděl smlouvy jakožto prostředník nové smlouvy s Bohem aneb nového zákona.

»Ale,« diví se prorok, »kdo bude moci snésti den příští jeho, a kdo obstojí, až se ukáže? Neboť on jest jako oheň rozpouštějící a jako bylina valchářů. A jako řemeslník sedě, přehání a vyčišťuje stříbro, tak přecídí on syny Lévi a vycídí je jako zlato a jako stříbro; i budou Hospodinovi, obětujíce mu oběti, v spravedlnosti.« — Co znamenají tato slova prorokova? Prorok chtěl říci: Učení Kristovo bude míti mocný účinek; jako oheň očišťuje drahý kov ode všech trusek aneb přísad neužitečných, tak očistí Spasitel srdce věřících ode všech hříchů a nedokonalostí. Tento účinek učení Kristova byl naznačen již při obětování jeho v chrámě. Tehdáž zajisté nazván je Spasitel od nábožného Simeona světlem k slávě lidu svého israelského, t. j. ohněm, jenž měl netoliko mysl osvětlovati, nýbrž i srdce očišťovati, a tak lid israelský, z něhož pošel Spasitel, před světem oslaviti. — Pročež řekl sám Spasitel: »Oheň přišel jsem pustit na zemi, a což chci jiného, leč aby hořel?« Luk. 12, 49 Ohněm mínil své učení, jež osvěcuje i očišťuje. — Když pak budou věřící učením Kristovým očištěni ode všech hříchů a nedokonalostí, chtěl ještě říci prorok, tehdáž budou Hospodinovi, budou lidem jemu oddaným a zasvěceným, a budou mu obětovati oběti v spravedlnosti aneb v nevinnosti srdce.

O těchto obětech praví ještě prorok ke konci dnešní řeči: »A líbiti se bude Hospodinu oběť Júdy a Jerusaléma, jako za dnů prvních a jako za let starodávných.« — Júda a Jerusalém znamená zde všecky, kdožkoli jsou očištěni učením Kristovým. Všecky oběti

jejich jsou Bohu milé jako ony oběti, které mu přinášeli lidé na počátku, dokud byli v stavu milosti boží. Tato pravda byla nastíněna již dnes, když Matka bez poskvrny hříchu prvotného počatá obětovala Bohu Otci Syna jeho jednorozeného jakožto Beránka nevinného a neposkvrněného. Mohlo-li býti oběti čistší a Bohu milejší?

2. Rozjímavše o dnešních slovech proroka Malachiáše, přicházíme k poznání, že prorok měl na mysli především budoucího Spasitele, jakožto zakladatele nového náboženství, že však slova jeho dobře se mohou vykládati v dnešním zjevení Ježíše Krista v chrámě, jakožto obraze jeho pozdějšího učitelského povolání. V chrámě zajisté zjevil se Pán Ježíš brzy po svém narození a světlem jest nazván, aby bylo zřejmo všemu světu, že přišel lidi od hříchů očistit aneb vykoupit.

Kdož tedy, bratří moji, má opravdový užitek z toho, že přišel Syn boží na svět, pln milosti a pravdy? Jenom ten, kdo s pomocí Kristovou od hříchů stále se očišťuje a v ctnosti stále se zdokonaluje. Neboť kdo by toho nečinil, setrvával by ve hříchu a neměl by žádného užitku z vykoupení Kristova.

Tomu-li tak, chápeme dobře, proč nás napomíná sv. apoštol Pavel, abychom chodili v novotě života. Řím. 6, 4. »Choditi v novotě života nebo v novém životě, co jest to?« táže se sv. Augustin a odpovídá hned takto: »Pravím to stručně: prospívati, abyste toho nebrali příliš lehce a nechodili příliš váhavě. Prospívejte, zpytujte se vždy beze lsti, bez pochlebenství, bez vrtkavosti. Vždycky máš se nelíbiti sobě v tom, čím jsi, chceš li dojíti toho, čím ještě nejsi. Neboť jakmile se líbíš sám sobě, opozďuješ se, a jakmile řekneš, jestiť dosti, hyneš. Vždy přidávej, vždy choď, vždy pokračuj. Nezastavuj se na cestě, nevracej se, neuchyluj se od cesty. Kdo nepokračuje, couvá; kdo se obrací tam, odkud vyšel, navrací se; kdo se uchyluje z cesty, odpadává. Lépe jest kulhati po cestě než běžeti podle cesty« (De verb. Aest. Serm. 15.)

Jak mocně povzbuzují nás tato slova sv. Augustina, abychom se stále očišťovali a zdokonalovali! Nebudeme-li pokračovati, budeme couvati; a kdybychom pokračovali dosti namáhavě a pracně, lépeť nám, než abychom chvátali k zahynutí.

Totéž naučení dává nám církev, řkouc o těch, kdož jsou ospravedlněni sv. křtem neb pokáním: »Jsouce takto ospravedlněni a učiněni přáteli a domácími božími, chodíce od ctnosti k ctnosti, obnovují se, jak dí apoštol, ode dne ke dni, to jest, umrtvujíce údy těla svého a zachovávajíce přikázání boží i církevní, vždy více se ospravedlňují a v spravedlnosti prospívají« (Trid. Sess. VI., cap. 6.) Nelzeť tedy v spravedlnosti setrvati a spravedlivým býti, leč bys po spravedlnosti lačněl a žíznil, leč bys úsilovně toužil býti den po dni lepším. Ó nešťastní všickni, kdož se domnívají býti dokonalými a proto o své zdokonalení nepracují! Staneť se jim podobně jako Šalomounovi, který bohabojně počal, ale bezbožně dokončil; ano stane se jim, jak dí přísloví: »Pes navrátil se k vývratku svému, a svině umytá do kaliště bláta.« II. Petr. 2, 22.

Jako tato zvířata navracují se ráda ke své nečistotě, tak i křesťan o duši svou nedbající vždy hlouběji upadá v zkázu mravní, až posléze není ani s to, aby se obrátil a byl spasen.

*

Nábožní posluchači! Dnešní den jmenuje se Očišťování Panny Marie; neboť nám připomíná, že Rodička boží podrobila se zákonu očišťování vydanému Mojžíšem. Tento příklad povzbuzuje nás, abychom se podrobovali rádi zákonu očišťování vydanému Kristem, kterýžto zákon sluje zpytování svědomí, vzbuzování lítosti a zpověď. Musímeť se stále očisťovati od svých hříchů a nedokonalostí, poněvadž bychom jinak v hříchu setrvali a sebe zatvrdli a tak se minuli se svým spasením. Učiňmež tedy dnes to předsevzetí, že s milostí Kristovou stále budeme pracovati o svém napravení a posvěcení. I dáť nám Bůh, oč prosí dnes Církev při svěcení svící (orat. 3.), aby totiž, jako tato světla, viditelným ohněm rozžata, temnoty noční zaplašují, tak i srdce naše, ohněm Ducha svatého osvícena, prosta byla slepoty všelikých nepravostí a líbila se Bohu. Amen. *Klement Markrab.*

Očišťování Panny Marie.

»Nesli jej do Jerusalema, aby ho postavili před Pánem... a aby dali oběť... dvě holoubátka.« Luk. 2, 22. a 24.

Poslední událostí, kteráž sběhla se u jesliček božského novorozeňátka Ježíše, byla poklona, již činili mudrcové od východu milému Spasiteli za veliké víry, za veliké úcty a nemenší štědrosti. Tehdy zajisté Bohorodička Maria, ač neúhledné bylo místo obývání jejího, podobala se královně. Majíc synáčka, jemuž počest taková se děla, na lůně, a vzácné dary, poklad zlata, drahého kadidla a libovonné myrrhy u nohou, nerovnala-liž se Maria, co do lesku vezdejšího, matkám korunovaným? — Avšak ten marný a pomíjející lesk vezdejší neměl při Marii stálosti; neboť, o maličko později, v den svého očišťování, dnes objevuje se nám Bohorodička opět jako prostinká, jako chudobná panna z lidu.

Bylo zajisté voleno od Boha v zákoně Mojžíšově, jak se dočítáme v knize Levitikus v kapitole 12., aby každá matka obětujíc v den očišťování novorozeňátko svoje Pánu přinesla za oběť beránka ročního. Nařízení toto bylo všeobecné, a toliko matkám chudobným zmírněn jest náklad oběti dotčené, jak psáno jest v téže kapitole slovy následujícími: »Pakli nenalezne žena, aniž bude moci obětovati beránka, vezme dvě hrdličky, anebo dvé holoubátek.« A s touto obětí matek nejchudších a se synáčkem na loktech spatřujeme Marii dnes v chrámě Jerusalemském. Než zdali pak náležela Maria k matkám oněm, ježto nemohše nalézti, nebyly s to obětovati beránka? Uvážíme-li jedinou okolnost tu, že Bohorodička krátce před svým očišťováním přijala od mudrců vý-

chodních dary bohaté i vzácné: tož doznati nám nutno, že ona, Panna nejsvětější, nepatřila do počtu matek tou měrou chudých, jak zákon vyučoval. Nuž, proč tedy řadila se Maria k matkám nejchudším, přinášejíc v den očišťování svého za obět toliko dvé holoubátek?

Maria nižádným způsobem nechtěla jmína býti za vzácnou před světem. Ona prostnost a chudobu celým srdcem milovala a tou také příčinou dnes, v den očišťování svého, k matkám nejchudším a nejprostějším se přidružila. A tak učinila Bohorodička proto, aby dala světu naučení, že

jen těm, kdož chudobu milují, chudoba za zásluhu platí; o čemž se dnes za boží pomoci přesvědčíme.

Pojednání.

Jakož není ctnosti, jižto by Maria příkladem svým znázorněnou na oči nám nestavěla, podobně ani vzácný výkvět dokonalosti křesťanské, láska k chudobě v bohatém rámci ctností Mariiných dochází. Maria milovala chudobu, milovala chudobu celým srdcem, jak ze všech poměrů a okolností jejího života vidno jest a nepopíratelně patrno.

Že by nejsvětější Panna chudobu, jako dědičný podíl po rodičích byla přijala, se nepodobá. Známo jest, že Bohorodička již za věku nejútlejšího od rodičů nábožných obětována jest Pánu, a že tedy od let dětských až ke dni dospělosti panenské chována jest na ústavě, kterýž zřízen byl při chrámě Hospodinově v Jerusalemě, aby dcery rodin onačejších docházely tam zbožného vzdělání a bohulibého vychování. Že rodičům nemajetným toho bylo lze dopomoci dcerám svým na ústav dotčený, samo sebou se rozumí; a tak již jediná tato okolnost svědčí, že Maria chudobu, jako dědictví po rodičích nepřijala. — Možno-li dále dle příbuzenstva souditi, z jakého rodu, nuzného-li či majetného kdo pochází: tož opět snadno jest se dovtípiti, že Maria chudobu po rodičích nedědila. Síře ovšem zmiňuje se Písmo toliko o jedné příbuzné Panny svaté, o Alžbětě Hebronské; avšak Alžběta, jako choť židovského kněze Zachariáše věru chudobnou nebyla. A což konečně vzácné ony dary, poklad zlata, drahého kadidla a libovonné myrrhy, jež mudrcové od východu k jeslím Páně přinesli a k nohám Marie složili? — Dary tyto samy o sobě tuším stačily, aby Bohorodičku nedostatku chudoby zprostliiy navždy. A kam se to podělo všechno, že Marii za celý život pozemský vezdy a všady spatřujeme jako chudobnou? — Učitelé církve a přední bohoslovci na tom snášejí se jednosvorně, že Maria všeho statku pozemského vzdala se dobrovolně, obětujíc jej ochotně z lásky k Bohu a k bližnímu na umírnění bídy nuzných a nedostatek trpících. Jedním slovem, Maria učiněna jest chudobnou, protože sama chtěla: učiněna jest chudobnou, protože chudobu celým srdcem milovala.

Nejmilejší! Tomu nesmíme se diviti. Matka vtěleného Boha, kterýž, jak pověděl apoštol národů, jsa bohatý, učiněn jest pro

nás chudým, abychom chudobou jeho zbohatli II. Kor. 8, 9; ano, matka Ježíše chudého, kterýž opuštěním slávy nebes a potupnou smrtí bohatství věčného spasení světu přinesl, ona věcí pozemských nemohla sobě vážiti. Bylo zajisté záhodno, aby ona, kteráž Spasitele pod srdcem nosila, také nejdokonalejší jeho učednicí učiněna byla; a proto, milujíc chudobu, dostoupila vrcholu dokonalosti kresťanské dříve, nežli zazněla žasnoucímu světu slova jejího Syna, řkoucího: »Chceš li dokonalým býti, rozdej co máš; a pojď, následuj mne.« Mat. 19, 21. A tato láska k chudobě, jak v srdci Marie zakotvena byla, tato chudoba v duchu plná tichosti, plná pokory a trpělivosti došla zaslíbení a blahoslavení nejstkvělejšího těmito slovy Krista Spasitele: »Blahoslavení chudí duchem, (chudí v pokoře a trpělivosti); neboť jejich jest království nebeské«. Mat. 5, 3.

Nejmilejší! Maria, chudobu celým srdcem milující, Maria chudá duchem, chudá v pokoře a trpělivosti, zjednala veliké ono zaslíbení: »Blahoslavení chudí duchem, jejich jest království nebeské.« A zaslíbením tímto dala světu naučení, že těm toliko, kdož chudobu milují, chudoba za zásluhu platí. — Pročež nikdo nesoudiž sebe domněním klamným, jakoby chudoba sama sebou za dědičku království nebeského byla vyhlášena. Toliko chudých duchem, chudých v pokoře a trpělivosti z lásky k Bohu blahoslavil Pán. Tou příčinou všeho uvážení hodno jest, co již sv. Jan Zlatoústý pověděl, řka: »Chudoba, není-li při ní pokory trpělivosti a lásky k Bohu, stává se zlem, plným stesku, hořkostí a nevděčnosti, stává se zlem, plným hříchů.« De sacerd.: lib. 3. c. 13, Ještě určitěji v téže věci vyjádřil se sv. Bernard těmito slovy: »Nic neprospěje chudoba, jestliže chudý oddává se reptání, učiněn jsa vyčítavým, závistivým a v kázni netrpělivým.« Sermo in festo OO. SS. 1. c. 9 A sv. František Saleský konečně dokládá toto: »Spasitel náš, blahoslavě chudých duchem, měl na zřeteli onu chudobu, jížto sám z lásky k nám se podrobil, a zároveň chudobu oněch, kdož břímě nedostatku z lásky k němu nesou pokorně a trpělivě. Pročež chudobě, pokory trpělivosti a lásky k Bohu prázdné zaslíbení Spasitelovo neplatí.« Serm. 3.

O boháči evangelickém dočítáme se u sv. Lukáše v kap. 16., že se oblíčel v šarlat a v kment, že hodoval na každý den stkvostně, a že umřev, pohřben jest v pekle. Odkud to, že duše nešťastníkova zahynula na věky? Snad proto, že bohatec dle obyčeje, v jakémž odrostl a vychován byl, dobře se šatil a živil? Nikoliv. Bohatec zahynul, poněvadž ubohému Lazarovi nepřál ani drobtů, z bohatého stolu padajících; zahynul, poněvadž neměl srdce k chudině a v službě mamony se zatvrdil až k nemilosrdenství. Není tedy bohatství samo o sobě odkázáno k zahynutí a jen tehdy příčinou zahynutí bývá, přistoupí-li k němu mamonářství, lakota, zatvrzelost, nemilosrdnost. A jakož bohatství samo o sobě nevede k zahynutí, podobně chudoba sama o sobě nevede do nebe. Musíť ona, aby k nebesům se vznesla, opatřena býti křídlóma, musí spojena býti s pokorou, s trpělivostí a láskou k Bohu. Pročež všeliké to

břímě, jakéž komu z nás Bůh uložil, snášejmež tiše, pokorně, trpělivě, snášejmež bez reptání, s oddaností do vůle Boží, vědouce, že cesta do nebe jest úzká, ostnatá a těsná. Utužujmež sebe vší statečností mysli křesťanské na zemi, abychom bojovavše boj dobrý, nalezli korunu spravedlnosti u Boha sobě blaženou Amen.

† *Jos. Ehrenberger*, síd. kanovník vyšehradský.

Neděle V. po Zjevení Páně.

»Nechte, ať obé roste spolu až do žní, a v čas žní řeknu žencům: Seberte nejprve koukol a svažte jej v snopky k spálení, pšenici pak shromážděte do stodoly mé.« Mat. 13, 30.

Těmito slovy dnešního podobenství vyjádřil Kristus Ježíš, kterak se v Bohu svrchovaná s hříšníky shovívavost s neskončenou spravedlností spolu nalézá. Pod neužitečným, jedovatým koukolem vyobrazují se totiž hříšníci, kteří na poli Páně, na půdě církve boží, uprostřed spravedlivých jako koukol mezi pšenicí až do smrti žijí. Pravda, že by je mohl Pán Bůh proto zachvátiti a k věčnému ohni zatratiti; avšak on jim popřává dlouhé lhůty, poshovuje jim a zalévá je rosou svých milostí, aby se káli, k němu upřímně obrátili a svému nešťastnému osudu ušli. »Nechte,« dí, »ať obé roste spolu . . .« Ejhle, shovívavost boží! Nicméně však určen již od Pána Boha čas, v kterém ti, kteří popřaného jim času k pokání nepoužili, k neuhasitelnému ohni odsouzeni budou.

Tímto časem jest konec života jejich. Neboť tehdáž dozrál koukol, tehdáž dospěl hříšník k pekelnému ohni. »Seberte koukol a svažte jej v snopky k spálení.« Ejhle svrchovanou spravedlnost boží! Kdo nešťastně, kdo jako koukol, kdo jako nekající hříšník umře a na věčnost se ubírá, odsouzen bývá k věčnému ohni.

Jsou pak to trojího druhu nekajícníci:

1. *hříšníci, kteří žádné pokání činiti nechtěli;*
2. *hříšníci, kteří žádné pokání činiti nemohli* a
3. *posléze křesťané, kteří jenom na oko, jenom zdánlivé a liché pokání činili.*

Pojednání.

I.

»Nebudete-li činiti pokání, všickni zahynete.« Tak volá sám Bůh, Spasitel, Kristus Ježíš u sv. Lukáše ve 13. kapitole. Z těchto neomylných slov Páně vysvítá, že hříšníkům nižádný jiný prostředek k dosažení věčného života nezbývá, nežli svaté pokání, a že hlavně nekajícnost zavírá jim nebes brány, jak dí sv. Jarolím: »Bohu se nic tak tuze neprotiví, jako srdce nekající; toť ta jediná nešlechetnost, jež prominutí dosáhnouti nemůže. Tomu, kdož hřešiti přestává, odpouští se provinění; každý nekajícník ale ku hněvu provolává soudícího.« — A sv. Bernard: »Ve zlém setrvati jest

ďábelské; a kdož ďáblu se podobajíce ve hříších zůstávají, zasluhují, aby s ním též zahynuli.«

Všichni tedy ti, kteří jako koukol při smrti své shledáni bývají a jako koukol na věčnost odcházejí, k pekelnému ohni od spravedlivého Boha se odsuzují. A to jsou všichni ti, kteří naprosto a zhola žádné pokání činiti *nechtějí;* ano i v onom důležitém a pro celou věčnost rozhodujícím okamžení, když jest jim odtud jíti, Bohem pohrdajíce jako onen nevěřící lid u proroka Jeremiáše říkati se opočažují: »Nebudeme Bohu sloužiti.«

Takovouto zúmyslně nekající, a tedy přenešťastnou smrtí umírají ti nevěřící a neznabohové, kteří v srdci svém říkají: Není žádného Boha; není, kdo by soudil činů lidských, aneb aspoň tak žijí, jakoby v Boha nevěřili. Takovouto nekající smrtí umírají oni bohaspuštěnci, kteří s nenávistí k bohu v srdci a s rouháním se jemu na jazyku život svůj bohaprázdný skonávají. Takovouto nekající smrtí umírají všickni zoufající sobě nad milosrdenstvím božím — kteříž hříšný život svůj buďto zúmyslnou sebevraždou končívají a jako korunují, nebo ani v hodině smrti na pokání dáti se nechtějí, říkajíce s Kainem: Nač bych se kál? Již je pozdě; mně nic více nepomůže. Větší jest nepravost má, nežli abych odpuštění zasloužil. Takovou neblahou smrtí umírají oni nenapravitelní zatvrzelci ve zlém a otroci hříchů, kteří mnohaletým návykem a pácháním hříchů tak do nich se zamilovali a zabrali, že ani v hodinu smrti od nich upustiti nechtějí, kteří na př. ani v hodině smrti svým protivníkům odpustiti, ani v hodině smrti odcizený statek navrátiti a nahraditi, ani v hodině smrti cizoložstva a hanebného obcování zanechati nechtějí. Takovou neblahou smrtí umírají všichni pyšní nešlechetníci, kteří se svými nepravostmi ještě honosí a vychloubají, ano i ve smrti na hrdiny si hrajíce v žalářích a na samém popravišti o Bohu, o Kristu, o pokání, o knězi, o lítosti ani slyšeti nechtějí a v takové odvrácenosti od Boha na věčnost odejíti si troufají, nebem pohrdajíce a pekla se nebojíce.

Takto nešťastně zemřel zrovna po boku umírajícího Spasitele na levici jeho spoluukřižovaný nekající a zarytý lotr Gesmas, který jako rouhač, vrah a posměvač Kristův odtud odešel.

Takto nešťastně zemřel odpadlík od víry křesťanské, císař Julián, který bohaspustlou duši svou zároveň s krví uprostřed strašlivého rouhání vychrlil, když ve válce s Peršany náhle šípem na smrt raněný nabral do hrsti valící se krve, a mrštiv jí k nebi, zalořečil: »Zvítězil's, Galilejský!« a tak skonal.

Takto nešťastně zemřel onen zoufalý jinoch, o němž se vypravuje: Mládenec jeden, dříve nábožný a ctnostný, jistými zkaženci byv sveden, stal se otrokem smilstva. A jaké byly toho následky? Zoufalství a zatracení. Ztratil předešlou pilnost svou, ztratil i veselou mysl a potácel se bledý a vyzáblý jako slabý stařec. Přátelé, brzy příčinu uhodše, napomínali jej, avšak nadarmo. On neuposlechl a žil jako dříve nestydatě dále Jednou v noci počal strašlivě křičeti, domácí přiběhli a ptali se ho po příčině křiku,

on ale odpovídal jen hrůzyplným řvaním. Byl přiveden kněz, kterýž jej napomínal, aby jen doufal v milosrdenství boží; umírající jinoch ale, pohlédnuv naň okem ztrhaným, zakaleným, zvolal hlasem zoufajícího: Běda, běda svůdcům mým! Běda však i mně! Nyní bych nadarmo volal k Bohu; neboť již se otvírá peklo pode mnou, brzy mne pohltí na věky! — To řka nešťastník skonal.

Tak to dopadá se všemi těmi, kdož odkládajíce s pokáním hřích na hřích hromadí, jimž se hřích stane návykem, potřebou a takořka druhou přirozeností, kteří častým páchání hříchů v nevázanosti, z nevázanosti v zatvrzelosti, ze zatvrzelosti konečně v nekajícnosti, a z nekajícnosti v zoufalství se ocitli, takže se ani ve smrti káti nechtějí.

Ti jako koukol k ohni věčnému odsouzeni budou. Avšak jest ještě jiný druh nekajících hříšníků, kterým se totéž přihodí. A to jsou ti, kteří nekajícně umírají, protože odkládajíce s pokáním až ke smrti, v poslední době žádného pokání více činiti nemohli.

II.

Jsou mnozí, již si přejí, aby hříšně a špatně živi byli, ale potom dobře a blaze zemřeli. Chtějí totiž všech hříšných rozkoší tohoto světa dosyta a dle své libosti užiti a potom po životě ztráveném ve hříších do nebeské slávy vejíti. Musíme, říkávají, musíme světa náležitě užiti, vždyť je člověk jenom jednou živ, musí tedy sobě přáti, čehožlse tělu jenom zachce, na Boha, na duši, na věčnost mysliti, pokání činiti, na to je ve stáří nebo na smrtelné posteli času dost. Ó těch opovážlivcův a zpozdilcův! Tak tedy celý život ve službě hříchů, světa a ďábla strávivše, troufají sobě a chtějí Pána Boha několika minutami, nějakým vzdechnutím, několika lítostivými slovy odbýti? Teprve na několik hodin před smrtí k Bohu se obrátiti hodlají? Jak ale, kdyby je smrt náhle překvapila jako zloděj v noci? Jak by to pak s nimi dopadlo? Jak, kdyby jim Bůh potřebné milosti a postačitelného času k pokání nepopřál? Což pak jest obecnějšího a obyčejnějšího, jako že lidé náhle umírávají, na Boha a na smíření se s ním ani jen pomysliti nemohouce? Jak často jest slyšeti, že toho tu mrtvice ranila, onoho tam bolesti zuřivé k činění pokání nezpůsobilým učinily? Ale, řeknete, vždyť pak tím nejsou vinni; vždyť chtěli pokání činiti, ale nemohli. — To nic nedělá, dí tu sv. Augustin, buď si tím kdokoliv vinen, buďto nevědomost a nesvědomitost lékařů, nebo ostýchavost domácích, že nemocný ve hříchu těžkém, tedy nekajícně, zemřel: vždy jest osud jeho na věčnosti nešťastný.

Je to ale, řeknete, spravedlivé, aby ho Bůh zatratil, když pokání činiti chtěl, ale nemohl? Ano, odpovídá sv. Augustin: »Tento jest spravedlivý hříchu trest, že ten, kdo se nepolepší, když může, nebude se *moci* polepšiti, až by snad chtěl.«

A příkladů této pravdy máme bez počtu. Tak se přihodilo francouzskému rouhači Voltairovi v minulém století, kterýž ďábelskými vtipy a rouhavými spisy, stoje v čele nevěrců, náboženství

Kristovo, svaté svátosti, kněžstvo Páně a všecken zákon boží nanejvýš zlehčoval a víru v Krista načisto vykořeniti se odvažoval. Ale i jeho hodina odbila, neboť na konec života svého náramně se děsil soudu božího, v který dříve nevěřil. Hnusná zasmušilost, mučící vnitřní nepokoj, malomyslnost, lekání a děšení, úzkost a bázlivost, proklínání a zoufání lomcovaly jím ve strašném boji. A křičel k živému Bohu a prosil o zpovědníka; avšak přístojící nešlechetní společníci jeho zabránili tomu; několikráte po knězi Páně se sháněl a proň poslati dal, avšak tito jej k umírajícímu Voltairovi nepředpustili, takže tento nešťastník jako zdivočilý sebou na loži házel, řičel, že jest od Boha i ode všech lidí opuštěn, svůj vlastní výkal hltal a tak bídně zahynul.

Hle! Chtěl pokání činiti, ale — nemohl. Podobně stalo se jinému nešlechetníku, krvežíznivému Collot d'Herbois, který ve spolku s Robespierem r. 1793 v městě Lyoně 1600 nevinných občanů střílením z děl a rukou katovou se světa zprovodil, že se jejich hrůzovládě podrobiti nechtěli. Avšak ve dvou letech na to sám byl jat a na ostrov Cayenne do vyhnanství dán. Zde od bělochů i od černochů stejně byl nenáviděn. Tu ve své bídě a opuštěnosti zachvácen byv horečkou volal k Bohu a vzýval svatou Pannu a Matku boží Marii za pomoc: »Můj Bože, můj Bože, mohu-li pak ještě v odpuštění mých zločinů doufati? Ó, pošlete mi někoho, kdo by mne potěšil, kdo by mne od toho vnitřního plamenu vysvobodil! Ach, Bože můj! Dej srdci mému pokoj!« — Mezitím ale, co se pro kněze šlo, náhle a hrůzně skonal s polootevřenýma očima a se strašně zkroucenými údy a z úst jeho řinuly se proudy krve. Ejhle! Umřel nekajícně, protože chtěl sice pokání činiti, ale nemohl, jelikož té milosti nedošel. A toto, praví sv. Augustin, ta nejspravedlivější oplátka, že kdo na Boha zapomněl za živa, na toho Bůh zapomene v hodinu smrti, spláceje opovržení opovržením, zapomenutí zapomenutím. Splňujeť se na nich pohrůžka Páně: »Budete mne hledati a nenaleznete, i zemřete v hříších svých.« Jan 7, 34.; 8, 24.

III.

Třetí posléze druh nekajících hříšníků, kteří jako koukol do pece ohnivé uvrženi býti mají do trápení věčného, jsou ti, kteří v hodinu smrti sice ještě pokání činili, ale pokání jen zdánlivé, liché, povrchní, a proto marné a v očích božích neplatné. A takovým bývá obyčejně pokání, které se až na smrtelnou postel odkládalo; neboť pokání takové bývá z většího dílu jen ledabylé, nedobrovolné, strachem vynucené, nepochodící z lásky k Bohu, zevnitřní a přirozené, a protože se pro Boha nestává, nebývá i od Boha přijato. My jsme viděli mnohé hříšníky, slýcháme, že ještě na konec života pokání činili: i my tedy doufáme, že tehdáž také hříchy své opustíme a zanecháme. »Ale jak, táže se sv. Augustin, vy doufáte, že na smrtelné posteli hříchy své opustíte? I vyjádřete se lépe a řekněte: My doufáme, že hříchové opustí nás; nebo jestliže teprv tenkráte pokání činiti chcete, když již více hřešiti

nemůžete: pak neopouštíte vy hříchy, ale hříchové opouštějí vás, což se hlavně ve smrti stává: vy se tehdáž neodtrhujete od světa, nýbrž svět od vás; vy tehdáž neroztrhujete okovy hříchů svých, nýbrž oni se roztrhují sami od sebe; aby ale pokání vaše opravdovým bylo, měli jste to sami činiti.«

A jak to může také jinak býti? Kdo až do smrti hřích nějaký náruživě miloval a jemu ustavičně sloužil, zdaž od něho v hodinu smrti upustí? Upustí, protože musí. — Ale vždyť činil pokání na krátce před smrtí. Činil ovšem, ale zdánlivé a liché. Nechte jen takové ve hříších sestaralé, až ke smrti s pokáním odkládající a teprve na smrtelné posteli se kající lakomce, zloděje, opilce, chlípníky a jiné hříšníky, nechte je jen se uzdravit a z nebezpečenství smrti vyváznout, uvidíte, že se ani za mák nezjinačili, ale že zase svým hříšným vášním a navyklostem nanovo hověti budou. Ó, jak velice a často klameme se my krátkozrací lidé v ohledu tomto! — Nekajícně, a tedy nešťastně umírá i ten, který třeba na krásně v hodince smrti pokání činil, jen pokání vynucené a zdánlivé činil, a protož i s pokáním a přes pokání zavržen byl. Takové zdánlivé pokání činil bezbožný král Antioch, lupič chrámu jerusalemského a tyran bratří Makkabejských. Když následkem pádu s vozu za živa hníti a ohyzdně páchnouti počal, že již ani sám sebe snésti nemohl, tu začal se modliti a slibovati, že oloupený chrám velmi drahými dary ozdobí, posvátná nádobí navrátí, židovský národ osvobodí a slavným učiní, ano že i sám židem se stane a moc i slávu boží ve všech zemích rozhlašovati bude. Ale všecko bylo nadarmo. Pokání jeho hrůzami smrti z něj vystrašené bylo jen zdánlivé, nucené; a protož při všem pokání umřel nekajícně.

* * *

Poznali jsme, nejmilejší, trojí druh nekajícně umírajících hříšníků: 1. kteří žádného pokání činiti nechtěli, 2. kteří je činiti nemohli, a 3. kteří jen zdánlivé pokání činili. — Ó, nechtějmež k nižádnému z nich náležeti, ale činívejme, dokud čas a příležitost máme, ze hříchů svých vždycky opravdové a upřímné pokání a prosívejmež Pána Boha stále o milost, aby nás bez opravdového pokání umříti nenechal. Amen. *† Jan Götschner.*

Neděle V. po Zjevení Páně.

Odkud zlé ve světě.

»Odkud má koukole?«

Odkud jest zlo na světě? Proč není na světě blaze, tak jak by mohlo býti? Bůh když učinil nebe a zemi se vším což na ní jest, tu na konci zprávy o stvoření praví Písmo sv.: Viděl Bůh všecko co učinil a bylo dobré. Odkud tedy se vzalo zlé?

Evangelium na to odpovídá dnešním podobenstvím o pšenici a koukolu a to ne snad jen dle výkladu lidského, který se mýliti může a mění, ale dle výkladu Pána Ježíše. Neboť když Kristus Pán dokončil podobenství své a lid se rozešel, přistoupili k němu apoštolové, aby se od něho dověděli význam vypravovaného podobenství.

A tu Kristus Pán sám pravil, pole že jest svět, rozsévač dobrého semene, že jest Syn člověka, dobré semeno, synové království, a koukol — synové zlého, a nepřítel, kterýž jej rozséval, jest ďábel, žeň pak skonání světa. Zde tedy Kristus Pán sám věc vykládá, kdož tedy bude o ní pochybovati? Dobré semeno od Boha jest, zlé od ďábla, jehož svedla pýcha od dobrého. Ale člověku často přichází, že na světě není všecko v pořádku — což svatá jest pravda — a že Bůh by se na to neměl tak dívati, ale zlé by měl odstraniti. Tak se člověku zdá. Před Bohem pak věc dopadá jinak. Bůh i zlého užívá ke své oslavě. Bůh zlého nepůsobí, ale dopouští, aby ze zlého povstalo zase zlé. Dnes tedy rozvažujme, odkud zlo pochází a proč to Bůh trpí.

Pojednání.

1. Jest velmi těžké člověku pochopiti, proč vůbec zlé na světě jest, proč to Bůh dopouští. Bůh dopouští zlé, protože člověku dal svobodnou vůli. Jak jí užívá, závisí od člověka a ne od Pána Boha. Jeden jí užívá dle Boha, jiný proti Bohu. Ze skutku jednoho pochází dobré, ze skutku druhého pochází zlé. A často až po letech ukazují se následky dobrého skutku a zlého. Jako na př. často kdo zasadil stromek, dříve nežli ovoce vydal, zemře, aneb kdo někde uměle podpálil, takže až za několik hodin oheň vyšel, tak jest i s ostatními lidskými skutky. My často nevidíme co z čeho pošlo. Často příčina skutku leží daleko. Kdyby nám věc byla tak zřejma, jako jest před Pánem Bohem, pak bychom každou příčinu každého skutku dobře znali.

Ale podívejte se sem na tuto knihu. Kdybyste chtěli všecky písmeny najednou vidět, neviděli byste žádnou, ale když pozorujete jednu písmenu po druhé, tu teprve rozumně čtete a chápete smysl psaného. My můžeme najednou jen málo pochopiti. Aneb podíváte li se na šátek, vidíte, že jest složen, utkán z mnohých nití, ale kdybyste je chtěli najednou spočísti, nešlo by to, protože napřed bychom musili jednu nit po druhé čítat a teprve po dlouhém sčítání bychom se dověděli, z kolika nitek jest šátek utkán. Tak jest s našimi skutky také tak. Chceme-li pochopiti, proč něco se stalo, musili bychom od počátku začít stopovat, a to nám není možno. Proto nám mnohá věc přichází nepochopitelná.

Ti lidé služební nevěděli odkud se koukol na poli vzal. Vše bylo v pořádku, ale když lidé spali, zlý člověk zasel koukol a potom věděli odkud koukol jest. Tak my také se divíme, proč a odkud toto neb ono přichází, protože neznáme příčinu, kdybychom ji znali, nic bychom se nedivili. Vše má svou příčinu, dobré i zlé.

2. Mnohé zlé pochází z kletby boží nad člověkem a zemí, tak na př. nemoc, neúroda, nepříznivost, počasí a pod. Ale nej-

větší část zlého pochází od zlé vůle člověka. Člověk člověku jest nejukrutnější soused. Spíše se člověk ubrání dravé zvěři, než proti zlému člověku. Odtud pocházejí těžkosti v sousedstvu, sváry — i v národech — soudy, války, že člověk žádá, což jeho není, aneb zadržuje, co mu nepatří. Tak člověk člověku jest největším křížem

Co Bůh nám v přikázáních poroučí, to jest k našemu největšímu blahu. Pro naše dobro nám přikázání dal, a kdo je nezachovává, pracuje na své vlastní škodě sám. Ty nejlepší zákony nejsou nic platné, když se nezachovávají Proto i lidské zákony nemohou bez Boha pomoci lidem, protože kdo obchází a nezachovává boží zákony, nebude ani lidské zákony zachovávat. On bude podle nich jednati sice na oko, dokud jej lidé vidí a proti němu by svědčiti mohli, ale kde jest bez svědků, bude jednati proti nim, působiti zlé. Protože všecky lidi napraviti nelze pro zvrhlost jejich, proto ani ze světa všecko zlé nikdy nezmizí. Čím více se však zachovávají přikázání boží, tím také ubývá zlého, protože každý dávati hledí každému což jeho jest — pán spravedlivou mzdu, dělník spravedlivou práci. Otec hledí býti dobrým otcem, děti poslušnými dítkami. Král spravedlivým panovníkem, poddaní spravedlivými občany.

3. Zlé nezmizí docela nikdy, ale umenšeno může býti. Proč to zlé Bůh trpí? Proč dává růsti koukolu mezi pšenicí? Bůh to dopouští k vůli dobrým i k vůli zlým lidem. Není ani jedna zlá věc, která by dobrého člověka každého proto potkala, že dobrý jest. Ale jest mnoho zlého, které potkává člověka zlého, protože páše některou vášeň. A zase jest mnoho zlého, které stíhá vinného i nevinného. Tedy dobrý člověk mnohému zlému se vyhne dobrým životem — a zlý člověk do mnohého zlého upadne svým životem, ale mnohé zlé stihne vinného i nevinného. Proč to? Jako mnohé dobré přichází pro dobrého i zlého na př. slunce, déšť, který padá na spravedlivého i nespravedlivého, tak i mnohé zlé přichází i na nevinného na př. za prostopašnost otcovu i dítě trpí, ale také mívá často nezaslouženou přednost, že na př. pochází z té a z té rodiny a obce — těší se dobrému jménu, ač by ho pro svou osobu právě nezasluhoval. Život náš jest *dohromady tak spletený* jako kořeny pšenice a koukolu. Tak jest i dobrý a zlý často tak spojen, že štěstí dobrého přechází na zlého.

4. Dobří i zlí na světě pomíšeni jsou a zůstanou vždy. Dobří, aby se v dobrém utvrdili — a zlí, aby měli příležitost se poučiti o lepším a obrátiti se. Bůh to zlé často trpí a netrestá — a často dobré — a neodměňuje. Máť k tomu příčiny. Kdyby Bůh všecko dobré ihned a všecko zlé trestal — kde pak by zůstala naše zásluha. Bůh nás postavil sem na zem, abychom se zde rozhodovali buďto pro syny boží — pšenici — aneb pro syny zavržení — koukol. Jakou má člověk zásluhu, když dává jedno zrno do země, a ví, že jich z jednoho zrna dostane 5—6—7. Jakou by měl člověk zásluhu, kdyby mu za každý krejcar almužny dal Bůh 100. To sami uznáte, že by nebylo pražádnou zásluhou. Ale také by nebylo

žádnou zásluhou, kdyby zlé obmeškal proto, že mu z toho hned zlé následky pochází na př. kdyby za každou malou lež pocítil člověk ihned takovou bolest jako když ho štípne sršán. Tu každý by se varoval lži pro zlý její okamžitý následek spíše než pro její špatnost. Toť by nebylo žádnou opět zásluhou. Proto Bůh nechává často dobré bez odměny zjevné a vezdejší — ale nechává i zlé bez okamžitého, brzkého viditelného trestu.

Ovšem Bůh zde již nám dává částku odměny a část také i trestu — ale úplný pořádek s námi chce provésti až o žni. Bůh dává dobrému sv. pokoj, vážnost mezi občany — zlému posílá nepokoj, opovržení a horší následky aspoň z části.

Proto Bůh dobré se zlými ponechává, aby dobrý *ukázal pevnost svou v dobrém*, že se nedá ničím zviklat — proto se velebí Tobiáš v Písmě sv, že když mnozí jednali proti zákonu božímu jakoby ho nebylo a dle žádosti srdce svého chodili, Tobiáš že se nedal svést. Čím více kolem sebe vidí člověk zlého a přece zůstává věren zákonu božímu, tím pevnější jeho ctnost, tím větší zásluha. Čím těžší boj — tím slavnější vítězství. Čím větší pokušení, tím větší zásluha.

Bůh nechává dobré i zlé, aby dobrých ušetřil. Na př. nezřídka se stává, že rodiče dobří zlého syna mají, protože se zvrhl, nepřítel-člověk koukole do jeho srdce nasil. Zvrhlý syn, ale přece pracuje, přece rodičům pomáhá a přece jest jim aspoň v něčem prospěšen. A proto Bůh často ponechává zlého mezi dobrými, nebo v něčem třeba dobrým lidem jest přece nápomocen.

Ale i k vůli zlým ponechává Bůh dobré i zlé pohromadě, buď aby se poučili od dobrých aneb aby se napravili a pokání činili — on je chce dobrým příkladem — shovívavostí vésti k lepšímu životu. On s nimi jedná jako lékař moudrý s nemoudrým nemocným dítětem. Nemocné dítě nechce lék pozříti, zejména je-li odporný jako léky vůbec bývají. Co učiní lékař? Dá mu namíchati do léku trochu cukru, a dítě svou mlsavostí lék pozře a také bude snad cítiti následek předepsaného léku a pozdraví se. Tak nám Bůh dává i v životě dobré i zlé, nechává dobré i zlé pohromadě, aby dobří se utvrdili — zlí obrátili. Bůh věčný — proto času má dosti na úplnou náhradu a odplatu. Teď teprve jest zkouška zde — není ještě žeň. Po žni nastává úplné rozdělení plevy od zrna.

5. Proto vám zde bude vždy mnohé přicházeti nepochopitelné, proč tohle Bůh trpí a se na to dívati může. Věc se má jako s nedostavěnou budovou. Tu mnohý věci neznalý řekne: k čemu zde toto jest a proč zde již není toho — jen počkej až bude celá stavba hotova, potom suď. Teď teprve se staví a proto zde mnohé schází a jest nepochopitelné.

Jedno ale pochopme již teď, totiž: že zlé od Boha není, ale od zloby lidské — a že člověk zlý, právě když lidé spali, přišel a nasil koukole a potom se divili, odkud se to zlé vzalo — koukol. Buďme tedy, kteří chceme býti syny světla — a ne tmy, opatrní na zlého nepřítele člověka, aby snad nenasil koukol, kde

Kristus Pán zasil pšenici sv. víry své — přikázání. Proto pozor na člověka dejme, který neznámý přichází do vašich stavení — rozsívá koukol špatných řečí. Dejte také pozor na knihu špatnou, teď zejména na kalendář, neboť ten do každého stavení se dostane. Vyšly katolické dobré kalendáře jako: Meč, sv. Josef, Božské Srdce Pána Ježíše, Panny Marie, Poutník — kupte si kalendář, který nejen napřed má uvedené naše svaté a světce boží — ale který v celém obsahu rozsívá pšenici a ne koukol.

Služebníci boží jsme, služme a pracujme o rozsití *zrna* a ne koukole. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle VI. po Zjevení Páně.

O zrnu hořčičném a o kvasu.

»Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému — a kvasu.« Mat. 12, 31.

V dnešním sv evangeliu přirovnává Pán Ježíš království nebeské zrnu hořčičnému a kvasu. Dříve nežli vám toto dvojí podobenství vyložím, vězte, proč asi božský Učitel k lidu v podobenstvích mluvil, takže snad bez podobenství nikdy neučil. — Podobenství nejsou nic jiného, než poučná vypravování jistých příběhů, v nichž se spasitelné pravdy předkládají a která zaobalena jsou ve smyslných obrazech nejinak, než jako jádro ve skořepině. Tento způsob učení, totiž v podobenstvích učiti, jest ve východních zemích obyčejným a velmi oblíbeným, tento způsob učení jest také velmi užitečný, zvláště u vyučování věcem náboženským. Podobenství vzbuzují pozornost posluchačů, dodávají učení mnoho příjemnosti a podněcují ku přemýšlení. A hle tohoto způsobu při vyučování užíval také Pán Ježíš nejen aby posluchače k pozornosti povzbudil a jim nebeské pravdy pochopitelnějšími učinil, ale také proto, aby spolu se naplnilo, co povědíno bylo skrze proroka řkoucího: »Otevru v podobenstvích ústa svá, vypravovati budu skryté věci od ustanovení světa,« a tak podobenstvími zřejmě dokázal, že jest zaslíbeným Messiášem. Jak milosrdný byl tedy Pán i ve svém způsobu mluvení, nechtěl býti chlubným řečníkem, který jenom svou chválu hledá, nýbrž chtěl býti pravým lidumilem, který všecky své řeči dle obyčeje země a dle schopnosti svých posluchačů zřídil a uspořádal.

Slyšte tedy, nejmilejší, čemu Pán chtěl vyučiti:

I. *podobenstvím o zrnu hořčičném;*

II. *podobenstvím o kvasu*

Vyložím vám to, ježto dále budu mluviti ve jménu Ježíše Krista.

Pojednání.

I.

Obě podobenství, jak o zrnu hořčičném, tak o kvasu, přednesl Pán Ježíš u jezera Genezaretského. Pravilť:

1. Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, které vzav člověk nasil na poli svém.«

Zrno hořčičné, nejmilejší, znamená církev Kristovu, jeho evangelium a v něm obsažené slovo boží, které s nebe přichází a do nebe vede. Člověk, který je vzal a nasil na poli, jest Pán Ježíš sám; jeho pole ale jest svět, kde símě slova božího rozsívá, a sv. evangelium dílem sám kázal, dílem skrze svaté apoštoly a jejich náměstky po všecky věky hlásati dává.

Radujte se, nejmilejší, a veselte se, že Syn boží duchovním způsobem chtěl býti tím, čím většina z vás jest, totiž rolníkem, rozsévačem.

Tímto napomíná vás Pán, abyste všem lidem byli tím, čím on sám byl, a byste činili všem to, co on sám činil. Každý z vás má býti jako onen člověk, který, vzav zrno hořčičné, nasil je na poli svém. Zrno hořčičné jest slovo boží, pole jest srdce naše; máme tedy svaté evangelium pilně poslouchati a čísti, a co jsme v něm dobrého četli nebo slyšeli, připustiti k srdci, máme o něm častěji přemýšleti a každou svatou pravdu při každé příležitosti na sebe obraceti.

2. O zrnu hořčičném nadále praví: »Kteréžto zajisté nejmenší jest mezi všemi semeny, když pak zroste, větší jest nežli všecky byliny a bývá strom, takže ptáci nebeští přilétajíce bydlejí na ratolestech jeho.« V našich krajinách, nejmilejší, vyroste sice zrno hořčičné také u veliký keř, ale nebývá z něho strom, ale v Palestině, kde Pán Ježíš toto podobenství přednesl, v oné teplé krajině, kde jest skoro ustavičné léto a zřídka kdy zima, jest tento keř nadmíru veliký a podobá se stromu. Nuže, nahlížíte, proč království nebeské podobno jest zrnu hořčičnému? Jako zrno hořčičné mezi všemi semeny jest nejmenší, tak bylo království Ježíše Krista na zemi, církev křesťanská, na začátku malé a skrovné, počet učedníků Kristových byl nepatrný, kdežto ostatní lidé náleželi dílem k židovskému, dílem k pohanskému náboženství. Avšak jako zrno hořčičné vložené do země vzroste a bývá z něho strom, rovněž i církev, rozšířivši se po světě, pojala do lůna svého rozličné národy z daleka i z blízka, jež vesměs naleznou v ní spasení své. Símě božského evangelia s počátku za maličkost, ba za nic považované vzrostlo u veliký strom a rozšířilo se tak, že tisíce a tisíce lidí je přijavše, na víru křesťanskou se obrátili a pod ochranu církve nejinak, než jako ptáci pod stín košatého stromu se utekli, takže nyní vznešený i prostý, učený a neučený, bohatý i chudý, knížata i králové a císařové je veřejně vyznávají.

Podobenstvím o zrnu hořčičném Pán Ježíš židům předpověděl, že jeho církev, ač s počátku malá, časem po celém světě se rozšíří a všeobecnou čili katolickou slouti bude. Čím méně tomu tehdejší židé porozuměli, tím více my katoličtí křesťané jsme přesvědčeni, že Ježíš Kristus pravdu mluvil, vidouce, jak po 20 století strom křesťanské víry své ratolesti na všecky díly světa šíří a mnohem více vyznavačů má, než jakékoliv jiné náboženství na této zemi.

Že však tak malé zrno hořčičné ve veliký keř, ano košatý strom vyroste, jest zázrak přírody, jaký žádný člověk, než toliko Bůh učiniti může. Že ale církev katolická, s počátku nepatrná, v krátkém čase po celém světě se rozšířila, jest zázrak milosti, který žádné umění lidské, nýbrž pouze všemohoucí Bůh způsobiti mohl. Neboť dvanáct prostých, chudých, neumělých, opovržených rybářů nebylo by s to přemluviti židy a pohany, by se klaněli Ukřižovanému jako pravému Bohu, by učení jeho, tělesným žádostem tak odporující, přijali, kdyby milost boží s apoštoly nebyla spoluúčinkovala. Než židé i pohané stali se křesťany, stali se jimi milostí boží; následovně jest křesťanská víra pravá víra, poněvadž k rozšíření nepravé víry milost boží nenapomáhá. Ó, děkujtež, nejmilejší, děkujtež Pánu Bohu za milost pravé víry; dokažte pak svou vděčnost tím, abyste u víře té tak rostli, jako roste zrno hořčičné, které, ač s počátku malé a skrovné, stává se velikým stromem. Ejhle, každá průpověď ze sv. evangelia jest zrno hořčičné, které, když se v ústech žvýká, velmi palčivou sílu a nad míru dobrou chuť poskytuje. Podobně zavírá v sobě každá i ta nejmenší evangelická průpověď ohnivou, ale při tom i nanejvýš líbeznou sílu, kteráž pohne každým, kdož ji sobě rozjímá, uvažuje a v srdci chová. Na př. jediná ta průpověď ze sv. evangelia: »Co platno člověku, kdyby celý svět získal, na duši své pak škodu trpěl?« sv. Františka Xavera pohnula, obrátila, učinivši ho ze světáka velkým svatým.

II.

Avšak nejenom podobenství o zrnu hořčičném, ale také podobenství o kvasu dokazuje zvláštní moc a sílu slova božího.

»Království nebeské,« dí Pán dále, »podobno jest kvasu, který vzavši žena, zadělala do tří měřic mouky, až zkysalo všecko.«

Potěšte se milé ženy, dcery a dívky křesťanské, i na vaši práci vzpomněl si Pán Ježíš chvalořeče pilnost, kterak necháváte mouku zkysati a kvasem celé domácnosti chutný chléb připravujete. Myslete na dobrého Spasitele při svém zaměstnání, zvláště když nějaký pokrm připravujete.

Jako tedy částka kvasu do tří měřic přimíšená prokyše a celému zadělání mnohem lepší chuti dává, právě tak křesťanská víra, chtěl náš Pán říci, sv. evangelium celý svět obrátí a mocí svou pronikne, a pravé bohumilé údy království božího utvoří. Jako těsto přímísením kvasu vzhůru se pozdvihuje a kyne, pobobně celé pokolení lidské učením sv. evangelia tak se pohnulo a proměnilo, že lidé své myšlenky od tvora ke Stvořiteli, od země k nebi pozdvihli, a více o věčný než o časný život starati se počali. Šlechetné mravy a bohumilé ctnosti, které se mezi křesťany od počátku až na naše časy stkvěly, jsou takořka onen chutný chléb, jejž připravil kvas slova božího.

Nejmilejší, to, co kvas sv. evangelia čili síla slova božího ve světě působila, totéž má způsobiti i v nás. Malá částka kvasu po-

stačí, aby tři měřice mouky skrz na skrz pronikla, a jediná průpověď z úst Ježíšových může naše myšlení, řeči a skutky změniti, obrátiti, zlepšiti.

Ano, nejmilejší, nábožné knihy, které čítáte, kázání a křesťanská cvičení, která posloucháte, napomenutí, které ve svaté zpovědi se vám dává, nejsou nic jiného, nežli nebeský kvas, jenž má srdce vaše proniknouti, vaši mysl změniti, celý život váš napraviti. Jako ale žena vzavši kvas mezi mouku míchá a skrz naskrz prodělá tak, až všecko zkyše, podobně musíte i vy pravdy sv. evangelia k srdci připustiti, mezi vaše myšlenky, řeči a skutky vmísiti a pilně rozvažovati, tak se stanete chutným chlebem, t. j. dobrými lidmi a nábožnými křesťany.

Býváte-li na př. k nečistotě lákáni, ihned si vzpomeňte na slova Ježíšova: »Blahoslavení čistého srdce, nebo oni na Boha patřiti budou.«

Chce-li se vás pýcha zmocniti, rcete, co druhdy řekl Bůh k Adamovi: »Prach jsi a v prach se navrátíš;« aneb tažte se sami sebe se sv. Pavlem: »Co máš člověče, čeho bys nebyl obdržel? Pakli jsi vzal, proč se chlubíš, jako bys byl nevzal?«

Jestliže lpí srdce vaše příliš na bohatství a na pomíjejícím statku, dráždí-li vás lakotnost k lichvě a k nespravedlnosti, volejte se sv. Františkem Xaverským slovy sv. Písma: »Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši své škodu trpěl?«

Není hříchu, který by se Písmem svatým neodsoudil a nezatratil, ale není také ctnosti, ke které by nás Písmo sv. nepovzbuzovalo a neposílilo.

Nuže, nejmilejší, obě podobenství jak o zrnu hořčičném, tak i ono o kvasu k jednomu a témuž směřuje cíli. Pán Ježíš chtěl v těchto dvou podobenstvích co nejživěji vylíčiti, jak se jeho svaté učení, jak se jeho svatá církev, byť s počátku sebe menší byla, přece daleko široko po světě rozšíří a nejskvělejší následky míti bude.

A nestalo-li se tak? Již sv. Pavel píše k Římanům: »Víra vaše rozhlašuje se po všem světě.«

Toto podivné a zázračné rozšíření náboženství křesťanského nemohlo se ale státi lidskými prostředky, nýbrž každý v něm vidí prst Nejvyššího, skutek všemohoucnosti božské. I kdož by mohl všecko to rozvážiti, by u víře, v naději a v lásce své ke Kristu Ježíši nebyl posilněn a utvrzen?

Kdož může to rozjímati, aby své svaté křesťansko-katolické náboženství znovu sobě neoblíbil a jeho svatých předpisů se nedržel?

Ó, jak velice musíme se radovati ze svého povolání k víře křesťanské! Jako katolíci chceme tedy živi býti, jako katolíci chceme i zemříti.

A abychom cíle toho bezpečně dosáhli, držme se pevně svaté víry!

Dokud tiché, nevinné ptactvo bydlí ve stínu rozloženého stromu, bezpečno jest před dravou zvěří; jinak zahynutí se neubrání.

A tak i my, budeme-li přebývati v lůně církve svaté, tohoto rozloženého stromu a držeti se zákonů jejích, vždy před neštěstím budeme jisti. Kráčejme tedy vždy po cestách přikázání božích i církevních, dávajíce výhost každému těžkému hříchu. Než, co pravím: jen těžkému? Ó, vystříhejme se i hříchů malých.

Jako z malého zrnka povstává strom a málo kvasu prokyše celé těsto, tak i z malých všedních hříchů stanou se hříchové těžcí, smrtelní, jež nás konečně na věky od Pána Boha odloučí.

Sv. Augustin praví: »Nebojíš-li se hříchů malých, když je vážíš, boj se jich aspoň, když je počítáš.« Abyste tedy, nejmilejší, i malých hříchů se vystříhali, pamatujte si ze sv. evangelia, které čtete nebo čísti slyšíte, pamatujte si ze slova božího, které se vám káže, takové průpovídky, které každý hřích i sebe menší zatracují a ke ctnostem povzbuzují. Tyto průpovídky uvažujte ráno i večer, když se modlíte, uvažujte je bedlivě, zvláště když ke zlému býváte ponoukáni; ony vás uchrání před hříchy a vštípí vám do srdce ctnosti jim odporující; takto dojdete ke křesťanské dokonalosti v životě tomto a ke spasení svému v životě věčném.

Malé zrno hořčičné vzroste v strom, málo kvasu prokyše tři měřice mouky a jediné slovo z úst božích může člověka obrátiti, polepšiti a spasiti. Amen. *† Jan Götschner.*

Neděle VI. po Zjevení Páně.

»Otevru v podobenstvích ústa svá.«
Mat. 13, 35.

Trojjediný Bůh, Otec, Syn a Duch sv., stejně mocný, moudrý a dobrotivý jest. Však dle jich působení k nám, přikládáme Otci stvoření, všemohoucnost; Synu vykoupení, moudrost — Duchu sv. posvěcení, dobrotivost. Když tedy skrze proroka Asafa bylo předpověděno: »Otevru v podobenstvích ústa svá,« Žalm. 77, 2., které to platí božské osobě? Zajisté, Pánu našemu Ježíši Kristu, učiteli člověčenstva.

V podobenství, v porovnání zněla hned ta řeč prvotní. »Nepřátelství položím mezi tebou (svůdcem) a ženou (rodičkou Mesiáše) mezi semenem čili potomstvem tvým a semenem jejím. Jak výmluvný ten obraz! Símě zrostlé nasadí klas a v tom zrnek na př. 20 — těchto 20 zrnek každé urostlé přináší opět po 20, tedy již 400 zrnek — ta po 20 zúrodněná dají již 8000 zrnek; jak se tu množí časem počet přátel i nepřátel božích. A kdo otevřel takto v podobenstvích ústa svá? Druhá v božství osoba, věčná Moudrost, tehdy ještě nepoznaný Kristus Pán!

A když v plnosti času zavítal ten nebeský Učitel náš, jak často otevřel ústa svá a v podobenstvích přednášel ty spasitelné nadhvězdné pravdy, aby je nám ubohým pozemčanům pochopitelné učinil. Ano učil pravdám, jaké prvnějšímu člověčenstvu byly skryté; pročež také ondy pravil učedníkům: »Mnozí proroci i králové chtěli viděti, co vy vidíte a neviděli,« to v osobě lidské skutečně

jednajícího Messiáše — »a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli,« ta slova věčného života. Poněvadž pak k dokonání díla vykupitelského žádala moudrost, aby na nebesa se vrátil, zařídil na zemi sv. církev svou, kteráž by to dílo spásy při národech konala až do skonání světa. — Jaká to *církve důležitost.*

Promluvím dnes o ní, vždyť to matka a vychovatelka naše, a budeme pozorovati, že *z Boha jest* a *k Bohu vede.*

Pojednání.

a) Jménem »církev«, praví sv. Bernard, naznačuje se nikoliv duše jedna, nýbrž jednota duší mnohých, to pravověrných. Nechť tedy, že rozličné náboženské spolky sobě toho názvu církev přikládají, však neprávě. Neboť nikdy nemohou státi na rovni ty rozličné, od lidí uslátané domky s městem božím, vzdělaným na skále; poněvadž, když pravda, učení boží jen jedno jest, jen ta společnost jméno církev právem nese, která z Boha pošla, chová pravé zjevení boží. Započala tedy pravá církev tehdáž, když dobrotivý Bůh lidem se zjevovati, je učiti počal, a tak stalo se již v ráji. Jako otec jednal Bůh, své dítky lidské potřebným pravdám učil, již tam shledáváme náboženství, bohoslužbu. — Ďábel pak také nelenil — a který lživě na prvorodiče se odvážil, také později mnohé od jedině pravého Boha odvrátil, anto svůdné slovo »nevěřte«, po všecky časy s oblibou, ochotně se následuje.

b) Když lidé to první učení boží kaliti počali, tu zvolil sobě Bůh Abrahama a jeho potomstvo, lid israelský zvané; tomu svěřil učení své pravé — k těm počátečným pravdám jiné opět nové a spasitelné ústy proroků oznamoval, té společnosti náboženské pravověrné sám hlavou a ředitelem byl — nařídil bohoslužbu, ustanovil slavnosti a svěcení týhodního dne odpočinku od práce hmotné a výdělkářské — zvolil si své u lidu viditelné náměstky a kněžstvo, jakož i stánek, kde by lid ku poctě boží, ku oběti, k modlitbám společným se mohl scházeti, takže v pravdě platí tu slovo písem: »Hle stánek boží s lidmi — a přebývati bude s nimi, a oni lid jeho budou, a on Bůh s nimi bude jejich Bůh.« 1. Kor. 10, 11.

Tyto pak všecky věci byly jen přípravou a dí písmo: »U figuře dály se jim čili byly obrazem budoucí skutečnosti,« o níž píše sv. apoštol. 1. Kor. 13, 10. Když přijde co dokonalého jest, vyprázdní se, což jest z částky. A to dokonalé přišlo. — Církev boží vzdělávala se v dům nepřemožitelný, k nepoboření, když sám Bůh-Syn na tuto zemi sestoupil, a on, který pověděl: »Nepřišel jsem rušiti zákona a proroků, ale naplniti je;« ty pravdy — a spásychtivé duše vůkol sebe shromáždil a křtem svatým do své společnosti náboženské uváděti přikázal; odtud také ta pravá církev, která z Boha jest, křesťanskou slove.

c) Z židů a pohanů shromažďovali se vyznavači sv. pravdy boží, tvořice takto ono tělo duchovní, jehož hlavou, ředitelem vidi-

telným byl, pokud viditelně na zemi žil, sám Kristus Pán, pro časy pak příští apoštola Petra a jeho nástupce ustanovil, a tím jest a zůstává až do světa skonání biskup čili papež římský. — A tak jako prvotní zjevení boží přenešeno a doplňováno v lidu israelském, tak toto náboženství lidu israelského, ta pravda boží času postupem doplněna a přenešena na lid Kristův — křesťanský a židům zbylo proroctví Páně: Aj zanechá se vám dům váš pustý. Proto píše sv. Alfons z Liguori: »Slovem církev vyznamenává se (nyní) shromáždění všech pokřtěných — neboť nekřtění jsou mimo církev — kteří pod nejvyšší viditelnou hlavou, římským papežem totiž, pravou víru vyznávají.« Ne zbytečně klade se tu váha na slova; pravou víru, poněvadž ti malověrní, nedověrní, pověreční nevěrci, byť pokřtěni byli, jelikož s pravdou boží nespokojeni, tuto zkracují, mění, falšují, popírají a takto bloudí, nejsou v církvi, která z Boha jest, a ti pravé víry nemají.

d) Jako mluvil Hospodin Mojžíšovi: »Jdi a já budu v ústech tvých a naučím tebe, co bys mluvil,« 2. Mojž. 4, 12. — a jako stalo se slovo Hospodinovo k Jeremiáši: Dříve nežli vyšel's z života posvětil jsem tebe a za proroka v národech dal jsem tebe,« Jer. 1, 5., tak pověděl Ježíš Kristus apoštolům: »Nejste vy to, již mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás,« Mat. 10, 20., kteréhož Učitele pravdy jak slíbil, také seslal, aby věděli národové, že ti jsou poslové sv. pravdy boží. Odtud řeč Pavlova 2. Kor. 5, 20. Na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal, vyučoval. Poněvadž pak Pán Ježíš takto se vyjádřil: Učení mé není mé, ale toho, který mne poslal, poněvadž to od počátku dávané zjevení doplnil, vysvětlil, potvrdil; poněvadž prvé poukázal k tomu: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi,« pak teprve dodal: »Protož jdouce, učte všecky národy,« mám za to, že s důstatek vysvětleno, že pravá církev z Boha jest a následovně, že jen ona právem církví svatou se jmenuje. Jen dílo boží, jak každý rozumný nahlíží, svatým zváti sluší, nikdy ale ty z rozličných i hříšných choutek vzniklé spolky lidské. Když tedy světlo přišlo na svět, to ústy prorockými opověděné světlo, jakož mluví Jesaiáš 60, 1.: »Vstaň, osvěť se Jerusaléme nebo přišlo světlo — zaslíbený Messiáš, učitel a spása člověčenstva Pán náš Ježíš Kristus; co pak lidé? co čteme o nich? »Milovali lidé více temnosti nežli světlo.« Jan. 3, 19. A nejen že světla sv. pravdy nedbali, také je nenáviděli, ba krutě pronásledovali, usilujíce o jeho zhasení.

Než bouře pronásledování se přenesly, národové povstali a zašli — mnohé trůny se zbortily a zvrhly — a ta sv. církev křesťanská, to dílo boží, stojí podnes, jak pověděl Gamaliel: »Jestli z Boha jest, darmo se protivíte.«

e) Také dnes otevřel Kristus Pán ústa svá v podobenství — přirovnává sv. církev svou stromu, z nepatrného semene urostlému. Strom ten učí, kdo k církvi Páně náleží. Kořen v zemi skrytý připomíná duše v očistci, kmen, který časem mohutní, jsou věřící na zemi, majíce růsti v spravedlnosti života, koruna pak roz-

větvená, nesoucí ovoce, jsou oni povýšeni přátelé boží, těšíce se ze zasloužené odměny.

Strom, který se vzhůru nese, připomíná, že pravá církev z Boha jsouc, také k Bohu vede, jak svědčí sv. Cyprian: Ona nás Bohu chová, onať syny, které porodila, činí dědici říše nebeské. A kterak to? Strom k zrůstu potřebuje světlo a teplo — vzduch a vláhu, a sv. církev šíří světlo v slově božím — vzduchem jest modlitba — vláhu poskytují sv. svátosti; ano, hlásá nám slovo boží, o němž svědčí učený Origenes: »Jako tělo pokrmem a zažíváním, rovněž se sílí duch slovem božím a jeho ostříháním;« učí a vybízí nás k modlitbě, o níž píše sv. Augustin: »V modlitbě děje se obrácení srdce k tomu, který vždy hotov jest dáti, jsme-li jen k přijetí schopni;« volá nás ke sv. svátostem, abychom dle zaslíbení Kristova život měli a abychom hojněji měli.

A tak jest, že prostřednictvím sv. církve splňuje se při nás, jak pověděl Pán Ježíš, Jan 12, 32.: »Já když povýšen budu od země, potáhnu vše za sebou čili že nás církev sv. k Bohu vede.

Ó by přece poznalo již člověčenstvo a porozumělo, kde sv. pravda boží — ji přijalo, jak na rozumné tvory sluší a ji následovalo, jak srdce po blaženosti prahnoucí velí. Dí sv. Jarolím: »Chceš-li míti podíl s Kristem, musíš dle příkladu Kristova žíti.« Jsouce tak šťastni, že k této pravé sv. církvi Páně náležíme, o náležité poznání a zachovávání sv. učení dbejme. Nečekejme na jiné, sami o život křesťanský, spořádaný se přičiňujme. Pak dovede nás matka církev šťastně k Bohu, kde, co nyní v zrcadle a podobenství vidíme, uzříme tváří v tvář, Boha svého a slávu jeho. Amen.

František Bartoš.

Neděle Devítnik.

Dlužno sloužiti Bohu celým srdcem.

»Nesli jsme břímě dne i horka.«
Mat. 20, 12.

Byl jeden statkář bohatý a dobročinný. Měl rozsáhlé lesy a dával porážeti kmeny každého roku. Tím poskytoval dělníkům z celého okolí výživy, a to výživy slušné, jelikož jim dával mnohem větší mzdu denní, než jiní majetníci lesů. Tento statkář měl ve zvyku, že přicházel k dělníkům, kdykoli pracovali v pasekách, aby přihlédl k jejich práci a promluvil s nimi několik slov k povzbuzení. Poněvadž ale přicházel v určitou hodinu, totiž před polednem, počali na to dělníci hřešiti. Vědouce na jisto, že k nim pán odpoledne nepřijde, konali svou práci velmi nesvědomitě. Někteří odcházeli do sousedních hájemství a pomáhali tam drvoštěpům, aby si něčeho přivydělali. Jiní odbíhali do nejbližších hostinců, kdež hověli zahálce, pití, hře a jiným chtíčům smyslným. Zvěděv posléze statkář, jak ho dělníci podvádějí, ustanovil dozorce, kteří stáli při nich každodenně od rána do večera. »Když vám tak dobře platím,« pravil, »chci, abyste sloužili mně samojedinému

a ne jiným lidem, neb dokonce svým náruživostem.« Po tomto přísném rozhodnutí dělali dělníci dobrotu, sloužili svému pánu celým srdcem, jako ti dělníci v dnešním sv. evangeliu, kteříž pravili sami o sobě: »Nesli jsme břímě dne i horka.« Tito pracovali na vinici svého pána celý den, nedbajíce na únavu a úpal slunečný Neodbíhali na jinou vinici, ani do stínu a chladu. Pracovali, seč byli, a to pouze a jedině hospodářovi, kterýž je najal. Sloužili svému pánu celým srdcem.

Bratří! Statkářem, kterýž povolává dělníků, aby pracovali na jeho pozemku, rozumí se Bůh nebeský. Dělníci jsme my lidé. Vinice, les, neb jiný pozemek, to jest tato země, na níž přebýváme po čas vezdejšího života. Kdy jest hospodář se svými dělníky spokojen? Jenom tenkrát, když mu dělníci slouží celým srdcem svým, nehledíce sobě žádné jiné služby. Tak i Bůh nebeský s námi lidmi jest spokojen jenom tenkrát, když činíme pouze a jedině jeho vůli, když sloužíme pouze a jedině jemu samému. Sloužiti Bohu celým srdcem jest naše povinnost.

Pravda tato zdá se býti dosti jasná, ale ve skutečnosti málo kdo podle ní jedná. Pročež velí mi má povinnost kněžská připomenouti vám, *že jsme povinni sloužiti Bohu celým srdcem*

Slyšte pozorně mou řeč, kterouž počínám ve jménu Páně.

Pojednání.

Že jest povinností naší sloužiti Bohu celým srdcem, *tomu*, milí křesťané, *učí nás* 1. *Starý i* 2. *Nový zákon.*

1. Pravdať sice, že *Starý zákon* nás křesťanů veskrze se netýká, nýbrž pouze potud, pokud vysvětluje zákon přirozený, vštípený v naše svědomí, a pokud ho náš zákonodárce, Ježíš Kristus, potvrdil a zachovávati přikázal. Avšak při povinnosti, sloužiti Bohu celým srdcem, platí obě tyto podmínky plnou měrou, jak poznáte z dalšího výkladu. Pročež co se přikazuje o sloužení Bohu lidu israelskému v Starém zákoně, řečeno jest i nám, vyznavačům Kristovým.

První slova, kteráž mluvil Hospodin k lidu israelskému s hory Sinaj, byla: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, kterýž jsem vyvedl tebe ze země egyptské, z domu služebnosti. Nebudeš míti bohů cizích přede mnou. Neučiníš sobě rytiny ani žádného podobenství, kteréž jest na nebi svrchu a kteréž na zemi dole, ani těch věcí, kteréž jsou u vodách pod zemí. Nebudeš se jim klaněti, ani jich ctíti. Já jsem Hospodin, Bůh tvůj silný, horlivý, navštěvující nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteříž mne nenávidí, a činící milosrdenství nad tisíci těm, kteříž mne milují a přikázání mých ostříhají.« II. Mojž. 30, 2—6. Některá z těchto slov opakoval Bůh později několikrát buď týmž, nebo novým způsobem. II Mojž. 34, 12—14. V. Mojž. 4, 23 nn. V. Mojž. 5, 5 nn. V. Mojž. 6, 13. Ze všech pak těch slov božích vysvítá, že jest povinností naší Boha nade všecko milovati, jeho bez výjimky poslouchati, jemu celým srdcem sloužiti, a to proto, že jakožto

samojediný svrchovaný Pán nemůže trpěti, bychom milovali nějakou bytost vedle něho jako jeho.

Lid israelský zapomněl brzy na toto přikázání Boha svého. Prohřešoval se proti němu tím, že opouštěl službu boží a sloužil bohům cizím, nepravým, smyšleným. Pročež ho napomínali soudcové i proroci, by se odřekl model a sloužil Hospodinu v pravdě a z celého srdce svého. I. Král. 12, 24. Jednou pak podán lidu tak výmluvný důkaz, že dlužno sloužiti Bohu celým srdcem, že nikdo neodvážil se odmlouvati. Jedním z nejhorších králů israelských byl zajisté král Achab. Postavilť modle Bálovi chrám a ustanovil k službě její čtyři sta padesát kněží, kněze pak Hospodinovy pronásledoval a zabíjel. Proto poslal Bůh proroka Eliáše ke králi, aby mu oznámil, že nebude v království israelském ani rosy ani deště, dokud Eliáš zas neoznámí, a to pro modlářství krále i lidu. I stalo se tak. Nebylo v království israelském ani rosy ani deště po tři léta a šest měsíců. Po tomto čase přišel prorok Eliáš k Achabovi, oznámil mu, že dá Pán Bůh zase déšť, a vyzval ho, aby přišel na horu Karmél on i veškeren lid a všichni kněží Bálovi. Když se tak stalo, a všichni se shromáždili na hoře Karmél, přistoupil Eliáš ke všemu lidu a řekl: »Jak dlouho budete kulhati na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujtež jeho; pak-li Bál, následujte toho.« A co odpověděl Eliášovi lid? Písmo sv. podotýká: »A neodpověděl mu lid slova.« Proč asi? Protože nepocítil ještě, jak náleží, ostří výtky prorokovy. Že jest nerozum kulhati na dvě strany, t. j. sloužiti Hospodinu i Bálu, toho lid israelský nechápal, poněvadž nepochopil ještě, že jediným pravým Bohem jest Hospodin. K tomu poznání musil přispěti div boží. Eliáš dal vystavěti na hoře Karmél dva oltáře. Na jednom připravili obět kněží Bálovi a vzývali jméno boha svého od rána až do poledne, aby poslal oheň s nebe a obět zapálil; ale nadarmo. Na druhém oltáři připravil obět Eliáš a vzýval jméno Hospodina Boha svého, aby poslal oheň s nebe a obět zapálil; a aj, sotva se krátkými slovy pomodlil, spadl oheň Hospodinův a spálil obět zápalnou i dříví, strávil i kamení a prsť a vodu, kteráž byla v strouze kolem oltáře. Což když uzřel veškeren lid, padl na tvář svou a řekl: »Hospodin jest Bůh, Hospodin jest Bůh.« III. Král. 18. Poznav pak, že jediným pravým Bohem jest Hospodin, dal od té doby výhost všelikým modlám a sloužil Bohu pravému celým srdcem.

Hle, tak byli přivedeni synové israelští k tomu poznání, že jest nejvýš nerozumné ctíti vedle Boha a mimo Boha nějakou jinou bytost jako Boha, jelikož Bůh člověka stvořil a jest Pánem jeho svrchovaným a neomezeným.

2. Toto učení Starého zákona potvrzeno jest *Novým zákonem.*

Což medle praví Spasitel? Když se mu ukázal ďábel na poušti a odvážil se ke třetímu pokušení a chtěl, aby Pán Ježíš před ním na kolena padl a jemu se klaněl, že obdrží za to od ďábla všecka

království světa i slávu jejich, tu rozhorlil se božský Spasitel a řekl: »Odejdiž, satane! neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš.« Mat. 4, 8—10. Tato pak slova kde jsou psána? V knihách Mojžíšových. V. Mojž. 6, 13. Tedy potvrdil náš božský zákonodárce učení Starého zákona, že máme sloužiti Bohu samojedinému a žádnému jinému tak, jako jemu, t. j. že mu máme sloužiti celým srdcem.

Tuto pravdu vyjádřil Syn boží také vlastními slovy. Když napomínal svých posluchačů, by nepečovali příliš úzkostlivě o věci vezdejší, tehdy řekl tato slova: »Žádný nemůže sloužiti dvěma pánům; neboť zajisté jednoho bude nenáviděti a druhého milovati, aneb jednoho strpí a druhým pohrdne. Nemůžete sloužiti Bohu i mamoně.« Mat. 6, 24. Slova hodná paměti a uvážení! Žádný nemůže sloužiti dvěma pánům, z nichž každý něco jiného chce a velí. Chce-li jeden pán, abys byl doma, druhý, bys někam šel; chce-li jeden, bys s ním se radoval, druhý, bys s ním plakal; chce-li jeden, bys s každým tiše jednal, druhý, bys s každým se hrdloval: jak, prosím tě, vyhovíš oběma pánům? Nebudeš-li, chtě nechtě, jednoho milovati a druhého nenáviděti, jednoho poslouchati a druhým pohrdati? A takovými pány sobě navzájem odporujícími jsou Bůh a mamona. Bůh žádá, bys obracel svou mysl a touhu a péči k pokladům nehynoucím v nebesích; mamona pak žádá, bys pečoval a usiloval jedině o peníze, zisk, výdělek a těm podobné věci. Budeš li s to, abys vyhověl Bohu i mamoně? Jsou však mimo mamonu ještě jiní pánové žádající na člověku opak toho, co žádá Bůh nebeský. Mamon slul u starověkých pohanů bůžek jmění a bohatství. Proto kdo hledá celým srdcem svým věcí vezdejších, sluje u apoštola Pavla (Efes. 5, 5) modloslužebníkem.

Ale podle sv. Ambrože jest modloslužebníkem, kdo slouží celým srdcem jakémukoli hříchu. V ž. 118, 94 praví svatý pěvec k Hospodinu: »Tvůjť jsem já, spasena mne učiň.« Vykládaje tato slova sv. Ambrož, píše: »Milovník světa nemůže říci Bohu: Tvůjť jsem, neboť má několik pánů. Přicházíť tělesnost a praví: Tys můj, protože bažíš po věcech smyslných. Přicházíť lakomství a praví: Tys můj, protože jsem si tebe podmanilo zlatem a stříbrem, kteréž máš. Přicházíť nestřídmost a praví: Tys můj, protože chceš dáti za hodování jednoho dne celý život svůj. Přicházíť ctižádost a praví: Tys můj, protože nad jiným panovati jest tvou snahou svrchovanou. Přicházejíť všichni hříchové a hlásí se k synu tohoto světa, řkouce: Můj jsi ty! Jaké to otroctví, na něž si dělají právo tak mnozí!« Majíce na mysli tato slova sv. Ambrože, můžeme změniti slova Spasitelova o sloužení Bohu a mamoně v ten smysl: »Nemůžete sloužiti Bohu a světu.« Ano, nemožno jest sloužiti Bohu a světu stejně ochotně a horlivě. Sloužiti celým srdcem světu jest člověka jakožto tvora stvořeného k obrazu božímu nedůstojné; slušno, by sloužil Tvůrci svému samojedinému, by sloužil Bohu celým srdcem.

To ukázalo se patrně v životě sv. Terezie. Tato sv. panna a obnovitelka řádu karmelitánského v šestnáctém století (1515 až 1582) žila v klášteře po patnáct let v jakémsi stavu nerozhodném. Modlívala se, ale bez vroucnosti Pracovala pilně, ale bez radosti. Zachovávala své náboženské povinnosti i kázeň svého řádu zevrubně a svědomitě, byla v obcování s duchovními sestrami tichá a snášelivá, ale necítila ve svém srdci opravdové lásky. Bůh ji táhl k sobě, ale také svět ji vábil. Bylať spokojena v samotě klášterní, ale milovala také zábavy, kteréž se snášely s jejím stavem. Čítala ráda duchovní knihy a ozdobovala svůj pokojíček obrazy budícími pobožnost, ale také živě se zajímala o to, co se dělo venku v městě, chodila sem tam na návštěvy, nebo je přijímala v hovorně klášterní, mluvíc tu i tam o věcech světských. Tak žila sv. Terezie po patnáct let se srdcem rozděleným mezi Boha a svět. Ale řízením božím stal se ve vnitřním stavu jejím rozhodný obrat. Jednoho dne vstoupila sv. panna dle obyčeje do domácí svatyně, kdež zavěsili k jakési slavnosti obraz Ukřižovaženého Spasitele. Pohled na svaté tělo ranami poseté, krví zbrocené, plné bolestí a spolu lásky mocně ji dojal. Tanuloť jí živě na mysli, že božského Spasitele svého nemilovala dosud, jak toho hoden. I vrhla se na kolena před sv. křížem, a roníc slzy vroucí lítosti a lásky, modlila se: »Pane, dejž mi milosti a síly, bych tobě samojedinému náležela a sloužila. A modlila se v podobném smyslu ještě dlouho, modlila se horoucně, modlila se jako anděl hořící láskou k Nejsvětějšímu. Po této modlitbě vstala sv. panna potěšena a posilněna. V tu chvíli počala nový život. Co ji poutalo dosud ke světu, jest zpřetrháno. Přestaly všecky návštěvy a světské hovory; práce, pobožnost, kajícnost a skutky milosrdné, toť jediným potěšením jejím. Sv. Terezie sloužila Pánu a Spasiteli svému úplně a výhradně, celou bytností, celým srdcem.

* * *

Nejmilejší! Z toho, co jsem vám dnes kázal, poznali jste, že jest povinností naší sloužiti Bohu celým srdcem svým, že Starý i Nový zákon žádá, bychom lásky dlužné Pánu Bohu nevěnovali žádné bytosti kromě něho, sice že bychom se dopouštěli modloslužebnosti.

Ó kéž bychom pamatovali na tuto pravdu zvláště v těchto dnech světské rozpustilosti, jimž se říká u nás od starodávna masopust. Což jiného chce od nás tento svět, než abychom mu sloužili celým srdcem svým, užívajíce jeho radostí v úplném zapomenutí na Boha a jeho svatá přikázání? A my bychom chtěli choditi za tímto svůdným hlasem, my, kteříž jsme poznali, že máme sloužiti Bohu celým srdcem? »Cizoložníci,« volá sv. apoštol Jakub (4, 4), »nevíte-liž, že přátelství s tímto světem jest nepřátelstvím s Bohem? Protož kdožkoli chce býti přítelem tohoto světa, stává se nepřítelem božím.« Hle, kdybychom dávali přednost marnostem a radostem tohoto světa před úctou a láskou k svému Pánu svrcho-

vanému, tuť bychom byli podobni k bohaprázdným mužům, kteří od svých řádných manželek se odvracejí a přichylují se k ženám cizím. »Opouštíš-li,« dokládá sv. Augustin, »toho, jenž tebe učinil, a odvrácíš-li se od svého Stvořitele, tuť opovrhuješ láskou boží, bys mohl se kochati v lásce světa, čímž se znečišťuješ a poskvrňuješ.« Hom. 38 in Ps. 41.

Protož bděme nad sebou, abychom, chtíce býti přáteli světa, nestali se nepřáteli božími! Nemůžemeť sloužiti Bohu i světu. Arciť veseliti se střídmě, s mírou, s ohledem na svědomí, pokoj, čest, zdraví a rodinu, toho Bůh nezapovídá. Ale dlužno pamatovati, že sůl na chléb a ne chléb na sůl se dává, že zábava není cílem života, nýbrž pouze občasným oslazením jeho hořkostí, že největší na světě převrácenost jest obětovati na užití světa i statky nejvyšší, pokoj svědomí a spásu duše nesmrtelné. »Co platno člověku, byť i všechen svět získal, duše pak své škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk náhradu za duši svou?« Mat. 16, 26. Tato slova nejlepšího a nejmoudřejšího přítele našeho, Krista Ježíše, nechať nám tanou na mysli na všech cestách života našeho, při každém dechu a kroku, při všech řečích a skutcích, při všech pokušeních a nástrahách zlého světa. I dáť nám Bůh, že zůstaneme vždy věrni jeho lásce a přátelství a tak budeme užívati radostí časných, bychom se nezbavili radostí věčných Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle Devítník.

O povolání a cíli člověka na zemi.

»Protož já tak běžím, ne jako na nejisto; tak bojuji, ne jako povětří rozrážeje.« I. Cor. 9, 26.

Dnešní sv. čtení a evangelium určují nám cíl a úkol náš na zemi, jenž není žádný jiný, než oslava boží a z této příčiny bytí našeho pozemského vyplývající důsledek: věčná spása naše v nebesích. Uvažujíce, co všechno lidé světského smýšlení konají, aby libůstkám a pošetilostem svým vyhověli, musíme nad tím ustrnouti. Staly se na zemi ne ojedinělé případy, že lidé obětovali vášním a nepořádným chtíčům svým: pýše, lakotě, necudnosti, hněvu, veškero svoje rodinné štěstí, svoje srdce, ano celé bytí svoje; postavili si provedení vášní některých za účel a cíl celého života.

Případy jmenovati? Pln jich dějepis a všední život každodenní. Těmto nezřízenostem padl všecek oněch pošetilcův čas, schopnosti, jmění a konečně i oni sami na pospas. A přece Tvůrce náš jiný nám představil cíl: »Boha se boj a přikázání jeho ostříhej; neboť to jest všeliký člověk.« Kazat. 12, 13.

Čest a slávu boží množiti, Nestvořenému sloužiti a tím spásu svoji si pojistiti, toť cíl náš, cíl jediný, cíl vznešený, cíl, jenž pro sebe potřebuje člověka celého, s duší i tělem, s časem i místem.

Pojednání.

I. *Já — tvor — z ruky Nestvořeného jsem vyšel.*

»Et creavit Deus hominem ad imaginem suam.« — I stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je.« Ježto bytost věčná mě stvořila, musil jsem od věčnosti v mysli Nejvyššího býti. Jaké to vyznamenání pro jednoho každého z nás A proč nás Pán Bůh stvořil? Na to odpovídá si Hospodin sám: »Dilexi te, miloval jsem tě málo méně andělův.« Že z boží vyšel jsem ruky, tolikráte z mysli jsem ztratil, ba zdá se mi, že dosud nikdy toho vážně nebyl jsem pamětliv. Ne bez důvodův naříká si ten dobrý nebeský Otec náš: »Pozná vůl jho pána svého a Israel mě nepoznal.« Lidé tohoto světa tak brzy poznají ruku chlebodárce a pána svého a jemu se dvoří, aby se mu zalichotili, a my křesťané dosud tak málo uznáváme všecka ta dobrodiní, všecky ty výsady lásky boží, lásky Kristovy k nám. »Boha, jenž tě stvořil, jsi opustil a zapomněl jsi na Pána, Tvůrce svého.« Dent. 32, 18. Tedy člověk, křesťan zapomněl!

Na koho zapomněl? Člověk, křesťan zapomněl pouze na Boha, jen na toho Nejvyššího. Mým původem je tedy Bůh, více toho nesmím zapomenouti; spíše vše jiné pustím z mysli. Často zapomětlivým osobám s útrpným úsměvem říkáme: »Nezapomeň jen kdysi své hlavy,« a že my přečasto vlastní hlavy zapomněli, to co totiž mysl naši celou zajímati má, ze srdce a hlavy pustili, tomu nechceme rozuměti.

II. *K Bohu vede moje cesta,* neboť Bůh cílem života mého.

Jako hrnčíř, vyrobiv si z hlíny nádobu, této, k čemu sám chce, použiti právo plné má, tak i Bůh náš, rovněž z hlíny si nás učiniv, neomezeně nás ke svému libovolnému účelu upotřebiti může. Bůh však jinak nemůže nic stvořiti, leč všecko sám pro sebe. Hospodin mohl co nejlépe bez nás býti, ale jsouce již, musíme nutně jemu sloužiti. O věru: »Maiores sumus et ad maiora nati. — Většími jsme, než si sami myslíme a ku větším, nebeským věcem stvořeni.« Duše a tělo naše žízní po původu svém a chce k němu se dostati: »Žíznila duše moje po Bohu silném, živém.« Žalm. 41, 3. An tedy každý člověk Bohu, Tvůrci svému, dle přirozeného práva patří, co teprve říci nám o křesťanu?

Katolíka nutí jesličky, Kalvarie, kříž, nejsvětější Svátost oltářní tak mohutně k Bohu, že nevíme, čemu více se diviti jest, zda lásce boží či ničemnosti naší. »Buď láska či běs to jest, co tě, můj Kriste, zkrušilo; láska i zběsilost to, tato moje, ona tvá.« Křesťan tedy páše tu největší nespravedlnost, neslouží-li Bohu, ježto tak drahým výkupným z moci ďábla jsa vyvázán, zlovolně z řad vykoupenců Kristových vystupuje a zrádně opět satanův prapor vyhledává. Lidi všecky, obzvláště ale křesťany, vyvolil Bůh před ustanovením světa, aby byli svatí. Efes. 1, 4.

Nuže jedině Bůh cílem mým, cílem nutným, vznešeným a cíl ten žádá si každého z nás celého a výhradně jen pro sebe. Nyní teprve pochopíme serafinského otce, sv. Františka, jenž celou

noc na modlitbách trávě, modlil se nic více a nic méně leč: »Můj Bůh, moje všecko.« K Bohu jíti naší úlohou, úlohou nutnou všem, úlohou bezpodmínečnou.

III. *Mojí odměnou jest Bůh.*

Od Boha vyšed a k němu jda, naleznu v něm jednou neocenitelný podíl svůj. Andělský učitel, sv. Tomáš Akvinský, trudil se kdysi myšlenkou smutnou, zdaž dojde cíle svého věčného, bude-li spasen. Dostalo se jemu milostného vidění. Sám Spasitel jemu se ukázal a potěšil ho řka: »Dobře jsi o mně psal, Tomáši! Jaké žádáš si odměny?« »Tebe samého, můj Pane, nic leč tebe, můj Spasiteli!« »Nuže, já sám budu odměnou tvojí velikou velmi.« Tím se světec úplně uspokojil. Rádi bychom však toho znali, komu by ani sám Bůh nestačil. Že Bůh vůbec odměnou naší býti může a skutečně také jest, vyznamenáním naším největším.

Nekonečný cílem a podílem konečného, nepatrného člověka, toť více jest nežli mnoho. Koho ani tato odměna nevábí, kdo ani toho podílu otcovského se nedomáhá, ten nutně propadnouti musí trestu zaslouženému, trestu věčnému.

Peklo, ku podivu, nejmohutněji vysvětluje nám, kterak Bůh toužebně a usilovně a téměř násilně nás k sobě přivésti chce. Peklo, podivné, činí nám to nejdojemnější kázání o lásce boží k nám. »Jste moji,« praví Bůh, »já sám pro sebe vás stvořil, nuže, chtějte přece ke mně, Otci svému. Otevírám vám, synům ztraceným, opět a opět otcovské rámě svoje, pojďte jen na otcovské Srdce moje. Ani oko radosti ony nevidělo, ani ucho o nich neslyšelo a ani na vaše lidské srdce to nestoupilo, co všecko připravil jsem vám, miláčkům svým. Otci se stýská po dítkách svých, nuže, neváhejte více.« Nutno nám zde říci o nebeském Otci svém to, co pravili židé o Kristu nad mrtvým Lazarem plačícím: »Ejhle, kterak ho miloval.«

Ejhle, kterak Bůh nás miloval a miluje! Člověče, dosud neumíš si vysvětliti peklo? Když láska Nejvyššího nenalezne u člověka žádného povšimnutí, jaký div, že zneuznaný Bůh tak hrozně se mstí. Když cizí člověk nějaký urazí otce nebo matku, lehce uražení mu toho zapomenou; když ale dítě zhrdne roditeli svými, z nich blázny si učiní, jimi otevřeně pohrdá a jim spílá, tuto bolest a ránu srdce rodičův nesnese, touto ranou skláto, v předčasný zapadá hrob. A zde přece řeč jen o urážce člověka člověkem! Uražený Bůh neměl by žádného citu míti? Jemu mělo by lhostejno býti, zda zákon jeho se plní či neplní, zda člověk ho miluje či drze jemu se směje?

Z velikosti a hrůzy trestů pekelných nutně souditi jest nám na hloubku a posvátný oheň lásky boží k nám. Nuže, každý z nás lidí má na zemi určitý, jistý cíl. Abych světa užíval, nejsem na světě, ježto dle apoštolských slov pomine podoba tohoto světa.

Maje pak cíl určitý, jejž Bůh sám mi předurčil, tak běžeti musím, abych dosáhl cíle svého. Aby porušitelné koruny lidé dosáhli, obětují tomu všecky schopnosti svoje, co teprve my,

kteřížto neporušitelné účastni býti chceme. Běžme tedy tak, ne jako v nejisto; nebojujme tak, jakobychom povětří rozráželi.

A přece boj náš namnoze tak povrchní! Víme a známe dobře, že jednoho jen jest potřebí a přece mysl svoji tak roztříštujeme a malichernostmi čas, ten drahý, vzácný čas, vyplňujeme, zasluhujíce si tak často toho, co pro věčnost ceny pražádné nemá.

Ten, kdo na úsvitě ku práci na vinici Páně povolán, neví, dočká-li se vůbec hodiny třetí a ten, jenž od této hodiny pracuje, nemá hodinu šestou svého života zajištěnu. Ani devátá, ani jedenáctá hodina naše nejsou a večer, stáří lidské, nemnohým bývá podílem.

Protož, tak běžte, ne jako na nejisto; tak bojujte, ne jako povětří rozrážejíce! Blah, kdo si jeden čistý, jistý, svatý úkol místo mnohých vyvolí. Jest nám úkolem jediným: spasiti nesmrtelné duše svoje. Máme každý jednu jedinou duši, ztratíme-li tu, s ní všecko ztratíme. »Jakou dá člověk náhradu za duši svoji?« Bůh sám spasení naše naléhavě žádá, on sám jistou a mnohostrannou přípravou a přerozličnými cestami: obyčejnými i přepodivnými nás k sobě vede. »Já pásti budu ovce své a já způsobím, aby bezpečně lehaly, praví Pán Bůh.« Ezech. 34, 15. Panství Boha nade mnou jest plné; trvá od věkův; ustavičně zachovává mě Bůh pro sebe, vždycky tedy žíti mám pro Boha. Boží všecko jest, co já svým vlastnictvím nazývám; i vše, co jsem a činím jeho jest Jako zahradníku patří strom i s ovocem, i listím, i s dřevem i se vším, tak i jeden každý z nás majetkem božím naprostým. Pro Boha duch můj má mysliti, srdce moje milovati, jazyk mluviti, uši slyšeti, ruce konati, nohy choditi. Majíce Boha svým důvodem, máme v něm cíl svůj, cíl nutný, cíl vznešený, cíl jediný. Tohoto cíle dosáhnuvše nežili jsme nadarmo, ho ztrativše, sebe samy jsme ztratili. Amen.

Dle Chaignona *A. B.* koop. v B. na Moravě.

Neděle I. po Devítníku.

»Vyšel rozsévač, aby rozséval símě své.«
Luk. 8, 5.

Jistý muž, jménem Josef Mansi, vypravuje o sobě následovně: Byl jsem notářem a šel jsem v záležitostech svých okolo chrámu Panny Marie. Jakási neodbytná zvědavost táhla mne do chrámu. Vstoupím — a v tom slyším hlas kazatelův: Ó věčnosti, kteráž nikdy nevezmeš konce!

Slova tato pronikla srdce mé tak, že mi neustále zněla v uších, a když jsem buďto jedl, nebo psal, nebo cokoliv jiného činil, zdálo se mi, jako bych neustále slyšel hlas: Ó věčnosti, kteráž nikdy nebudeš míti konce!

I nemohl jsem to déle vydržeti, roztrhl jsem zmužile vazby, kteréž mne poutaly na tento svět, a oděn v roucho mnišské nalezl jsem přežádoucího pokoje ducha.

*

A tážete se, kdo způsobil ten obrat v duši?

Slovo boží.

Toť ten meč, na obě strany ostrý, prorážející ospalou a zatvrzelou duši.

Slovo boží jest rosa, občerstvující vyprahlé srdce pozemšťana, jest símě, nesoucí stého užitku v půdě dobrého srdce zbožného křesťana, jest kompas, který nám ukazuje cestu do říše nebeské!

Bohužel u mnohých křesťanů slovo boží neprospívá ničeho. Nedotýká se ani jejich srdce, ani jejich mysli, a zdá se věru, jakoby té podivuhodné působnosti nemělo. Čím to je? Na koho spadá vina?

Na tuto otázku odpovídám: Vina spadá na posluchače, poněvadž

1. *mnozí nechtí slyšeti slovo boží;*
2. *a když je slyší, špatně je slyší.*

Nebeský Rozsévači, jenž jsi mi ve svátosti svěcení kněžstva udělil moci, rozsévati símě svatého tvého učení, uděl mi dar výmluvnosti, aby věřící slovo boží dobře poznali a poznavše v srdci svém uložili.

Pojednání.

Proč nepřináší slovo boží užitek? Ó, rcete sami, jak může slovo boží užitek přinášeti, když ho neslyší?

A proč ho neslyší?

Poněvadž jest mnohým příliš prosté, jednoduché a neúhledné! Pravda to — bez ozdob řečnických vyjádřeny jsou příklady a předpisy evangelické. Prostota jejich jest právě důkazem božského původu a rukojmí jejich všeobecné užitečnosti.

Neboť že ty pravdy tak prostě jsou vyjádřeny, právě proto i maličkým jsou chutným mlékem — proto i rozum nejprostější snadno je pojímá a pochopuje.

Což jsou nejdůmyslnější pojednání mravní proti řeči Páně o osmeru blahoslavenství! Což jsou všecky kvítků plné ozdoby jedovatých románů a zamilovaných povídaček proti jednomu podobenství ve svatém evangeliu! A přece, kdo nemá prosté, upřímné srdce, pravdychtivou mysl, jaktěživ nebude chtít uznat výbornost čtení a krásu jejich, která zcela vnitřní jest, nikdy nepocítí!

Duch sv. diktoval v péro sv. evangelistům a ostatním skladatelům Písma sv. Byliť to mužové prostí, upřímní, jimž pravda byla nade všecko. Proto i řeči Kristovy tak se líbily těm prostým, učeností školskou nepokaženým zástupům, že celé noci a dny setrvaly u Krista, zapomínaly na jídlo a na pití a volaly s nadšením: Ten učí, jako moc maje a ne jako pokrytci farizeové.

Avšak bolestně pozorujeme, že mnohým křesťanům bývá slovo boží nemilé pro osobu kazatelovu. Buďto se jim nelíbí *přednášení*, nebo zevnitřnost jeho, nebo proti živobytí jeho leccos namítati umí a odtud berou záminku, že slovo boží, které on hlásá, poslouchati nemohou. Co se týká výmluvnosti kazatelské, nemožno žádati, by každý v ní vynikal, jako sv. Jan Zlatoústý; dosti na

tom, jestli kazatel učení Ježíše Krista dle smyslu sv. církve, dle darů od Boha jemu propůjčených svědomitě hlásá a k věření předkládá.

A právě totéž platí o osobnosti kazatelově, jaké jest povahy, jaké jeho obcování. To nic nevadí slovu božímu, pakli je čistě a nezkaleně přednáší. Škodí to čisté, zdravé vodě, nabíráme-li ji ze zlaté nádoby či z hliněného hrnce?

Ještě jiní proto nechtí slyšet slovo Ježíšovo, poněvadž jest jim všední, obvyklé a všudy ho v hojnosti dosíci lze.

Vzácné jest nám, co zřídka máme; u nás jest zlato vzácné, že ho máme málo.

Vzácné jest, co se zřídka stává. Což jest krásnějšího než slunce v plném lesku! A přece nějaká hořící koule, kterou někdo vyhodil v noci do povětří, způsobí větší povyk a obdiv.

Vzácné jest slovo boží tam, kde ho zřídka jest slyšeti. Slova Kristova a jeho apoštolů jsou zlaté pruty, ale kde toho zlata jest hojnost, tam si ho lidé méně všímají.

Slunce pravdy a moudrosti jest sv. evangelium, avšak každá knížka, která lidským choutkám lahodí, falešnou svobodu hlásá a květnatou řečí se leskne, přivábí čtenářů více, a zvláště tam, kde slunce víry zapadá a stmívati se počíná. Kazatel křesťanský ale musí hlásat vždy tytéž pravdy, jež jsou vždy staré a nové.

On musí kázati jen Krista, a to ukřižovaného, ať se to lidem líbí čili nic; onť musí hřímati na nepravosti, kdekoliv je nalézá — vhod — nevhod — bez rozdílu osob a důstojnosti. Má se mu to za zlé vykládati?

Kdo tedy se domnívá, že nemusí poslouchati kazatelů, dává na jevo *velikou nevědomost* nebo sprostotu. Naopak, poslouchati musíš, bratře křesťanský, kázání, poněvadž jest nerozlučitelná částka mše sv., ke kteréž každý křesťan v neděli a ve svátek pod hříchem zavázán jest.

Křesťan musí poslouchati slovo boží, chce-li býti křesťanem nejen dle jména, ale i skutky, aby si byl vědom, jaké pravdy skrývá v sobě učení katolické víry, jako toliko ten jest pravý hospodář a dobrý řemeslník, kdož se vyzná v orbě — rozumí svému řemeslu.

Kterak může ale přijíti k této známosti?

A rostoucí strom nepotřebuje-li vláhy a ošetřování? Lampa zhasne, když se do ní neleje olej.

Kde jinde hledati vydatného prostředku, abychom vždy důkladněji poznávali svou sv. víru, a takto pookřáli na duši, jako právě v hlásání slova božího?

To jest, bohužel, právě tím, že neznají ony začátky, neumí je hájit a chtějí dělat drahoty, že jsou křesťané!

Musíme poslouchati slovo boží, užívat ho k vykořenění hříchů a k ujmutí ctností, jako nemocný musí užívati předepsaných léků.

Jako pole samo od sebe nepřináší žádného užitku, není-li obděláno a pluhem zkypřeno, podobně i srdce lidské, není-li zaséváno zrnem slova božího, přináší škodu, neužitečné a plané věci.

Avšak ty posloucháš, ale ono přece nepřináší užitku. Proč? Poněvadž símě slova božího odnášeno je pryč.

Jsou přítomni, když se seje toto símě, mají uši, ale neslyší. Jejich myšlenky upjaty jsou na docela jiné věci, kteréž nepatří do chrámu božího a jejich duch zanáší se na perutích divokého větru na cestu roztržitosti a babylonského zmatku.

Poněvadž símě padá na skálu, kteráž se při hojném lijavci zelená, ale brzy zase vysýchá, nemajíc žádné vláhy.

Poněvadž svědomitě nerozjímá o slovu tom, nenásleduje příklad Marie, kteráž všecka slova Syna svého Ježíše Krista zachovávala v srdci svém.

Poněvadž se domnívá, že slovo boží se dotýká jen zlodějů, karbaníků, cizoložníků, nevěstek, ale nepřemítá, zdali i zavadilo o hříšnost jeho — opovážlivá důvěra v sama sebe, samoláska jsou ty překážky, že nepřináší žádoucího ovoce.

Poněvadž jsou posluchači, a ne činiteli, volá-li kazatel ústy Syna božího: »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho«, oni přece chodí po přílišném pečování, dopouštějíce se lichvy, šibalství, v posměch uvádí slovo boží! Volá-li kazatel slova božího: »Neskládejte sobě pokladů na zemi«, přece milují zboží a mamon nepravosti více, nežli svou čistotu, poctivost a vnitřní spokojenost.

Napomíná li kazatel ústy sv. Pavla: že ani smilníci, ani cizoložníci, ani lakomci, opilci, zlolajci, ani dráči nebudou vládnouti královstvím božím — přece shání se po rozkoších života, hovějíce svému tělu, jako rozprouděná řeka nebo divoký vichr ku předu se žene, porážeje stromy i domy, přestupujíce meze, míru a slušnost, takže radosti samy o sobě dovolené stávají se pro ně nebezpečnými a hříšnými.

A proto ode dneška slyšme slovo boží, chvátajíce sem k místu, na němž se nám chléb slova božího láme a podává, a nechme přede dveřmi světské myšlenky, naše duše vejdiž v radost Pána.

Jako mravenec za času letního sbírá — tak moudrá duše sbírá ze slova božího útěchu — aby v zimě neštěstí občerstviti se mohla.

Nechejme je, když vssáto to svaté símě v srdce naše, ujmouti se, zakořeniti.

Nedopusťme, aby padalo na skálu v půdu zatvrzelého srdce, je-li takovou skálou, proměňme ji v půdu kyprou, dobrou, obměkčme ji rosou upřímných slz, deštěm milosti boží, a pak se símě ujme, poroste a přinese užitek stonásobný v životě našem, obzvláště pak v čase žní našich tam v krajině věčnosti. Amen. *J. Š.*

Víra se modlí. Sv. Augustin.

Dvé věcí má spolu souhlasiti v modlitbě: Srdce a ústa. Nelze tudíž jazykem oddati se Bohu a srdcem přilnouti ku světu. Kdo tak činí, o tom platí výrok Páně: Lid tento ctí mne rtoma, ale srdce jejich daleko jest ode mne. Vincenz Ferrarský.

Neděle I. po Devítníku.

(Odpolední slovo boží.)

Krátký liturgický výklad obřadů mše sv.

V dnešním svatém čtení porovnává Syn boží a Spasitel náš učení křesťanské k semeni a sice vypravuje v podobenství o více druzích semene, když vykládá, že jedno padlo vedle cesty, druhé mezi trní, třetí na skálu a jiné konečně v půdu dobrou a učinilo užitek stonásobný.

Ve své ranní duchovní řeči ukázal jsem láskám vašim, že kněží na místě božím rozsévají símě slova božího a že věřící jsou povinni na kázání choditi a nábožně je poslouchati.

Než člověk při tom všem jest tvorem slabým a nedostatečným a snadno z pravé cesty odbočí a tak Boha hříchem svým uráží. Proto uznávaje svou křehkost, musí s Bohem se usmířiti a za hříchy své zadost učiniti. Mimo to sluší se, aby Boha za milosti prosil a za udělené milosti pak aby Bohu díky činil. Konečně když člověk uvažuje neskončenou velebnost boží, bývá pobádán k tomu, aby v duchu a pravdě se kořil Tvůrci svému.

Toto vše při kázání člověk učiniti nemůže a proto nastává otázka: Při jaké příležitosti možno Boha prositi, jemu děkovati, za urážky pokání činiti a jej chváliti? A na otázku tu odpovídám, že toto všechno děje se při nejdražší oběti mše sv. Vznešená a velebná jest obět mše sv., abyste pak poznali tu krásu a cenu oběti novozákonní, chci s vámi tuto dobu věnovati tomu, abych vám vyložil význam jednotlivých obřadů, které dějí se při mši svaté.

Pojednání.

V katechismu se praví, že nejpřednější dílové mše sv. jsou evangelium, obětování, pozdvihování a přijímání. Než tyto jmenované věci jsou jenom ty nejhlavnější části a mimo tyto ještě více dílů při mši sv. nalézáme, o nichž ihned mluviti budu. Vidíváte, že kněz přišed k oltáři a položiv naň kalich sestupuje až k poslednímu stupni, kde střídavě s ministranty modlí se kající žalm a činí společně s ministranty vyznání hříchů. Ministranti odpovídají ve jménu všech věřících. Po skončené modlitbě u stupňů kráčí kněz vzhůru k oltáři a líbá jej na znamení úcty ke Kristu Pánu a k oněm svatým, jejichž ostatky v oltáři jsou uschovány. Po té kráčí na stranu levou a počíná mši sv krátkou modlitbou, která »introit« neboli »vstup« se nazývá. Ukončiv introit uprostřed oltáře, hlasitě a to opět s ministranty Boha úpěnlivě prosí za slitování, říkaje devětkrát: »Pane, smiluj se nad námi.« Načež hned, zvláště při slavných službách božích, rozezvučí se hlas duchovního v krásný chvalozpěv, který sami andělové prozpěvovali při narození Messiáše, volajíce: »Gloria in exelcis Deo,« »Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle.«

Jakmile kněz andělský chvalozpěv ukončil, obraceje se k lidu

věřícímu a za příkladem Pána Ježíše, pozdravuje jej slovy: »Dominus vobiscum« »Pán s vámi,« čímž kněz všem shromážděným přeje, aby Bůh a Hospodin náš milostí svou je provázel. Na to ubírá se na stranu levou a napomíná věřící k modlitbě, řka: »Modleme se« neboli »Oremus« a modlí se hned modlitby předepsané, tak zv. kollekty. Modlitby ty nazývají se kollektami neboli modlitbami sebranými, poněvadž všechny tužby a přání jako bychom v jedno sebrali, abychom to mohli Bohu na oltář položiti. Ukončiv duchovní kollekty, čte nebo také někdy zpívá epištolu, t. j. některou část Písma sv. buď z knih prorockých, nebo z listů sv. apoštolů. Podle této epištoly nazývá se strana levá na oltáři také stranou epištolní. Po epištole říká se tak zvaná modlitba postupní čili graduale. Modlitba postupní jest část některého žalmu, který za starých dob na kůru se zpíval, mezitím co věřící přinášeli dary obětní ke mši sv.

Modlitbou postupní ukončeny jsou všechny modlitby, které na straně epištolní konati se mají a proto kněz kráčí hned doprostřed oltáře a zatím co ministrant přenáší knihu mešní na stranu pravou čili evangelní, vzývá duchovní Ducha sv., aby způsobem důstojným mohl hlásati pravdy sv. evangelia.

Nastává nyní otázka, proč se přenáší kniha mešní se strany levé na stranu pravou? Za dob starých dary obětní kladly se na stranu levou a proto, aby bylo pro ně dosti místa, musila se kniha přenésti na stranu druhou. Než přenášení toto má ještě jiný a to mnohem důležitější význam; neboť připomíná nám, že evangelium, pravé to učení Ježíše Krista, přeneseno bylo od židů, kteří je přijati nechtěli, na ostatní národy.

Když kněz čte sv. evangelium, máme sobě připomínati, že jest povinností naší, abychom učení své dobře poznávali, je před celým světem neohroženě hájili a dle něho živi byli. Za tou příčinou povstáváme s míst svých na znamení, že ochotni jsme slyšeti pravdy nebeské a zároveň děláme sv. kříž, čímž dokazujeme, že všichni spojeni jsme svatou věrou Ježíše Krista. Po přečteném evangeliu líbá kněz knihu na znamení veliké úcty a vážnosti, kterou chováme k náboženství křesťanskému a jeho zakladateli, Ježíši Kristu. Ministrant pak ve jménu všech věřících odpovídá: »Laus tibi Christe« »chvála budiž tobě Kriste,« kterýmižto slovy děkujeme Bohu za ty nesčíslné milosti, které nám tím prokázal, že nám skrze Syna svého zjevil pravé náboženství. Na důkaz naší víry kněz veřejně a slavným způsobem vyznává ve jménu všech přítomných křesťanů učení Ježíše Krista, zpívaje: »Credo in unum Deum,« t. j. »Věřím v jednoho Boha«.

Po »Credo« počíná druhá hlavní část mše sv.: obětování neboli offertorium, při čemž kněz obětuje chléb a víno a Boha prosí, aby milostivě přijal dary naše a milostí svou nás doprovázel a zároveň i za duše zemřelých se přimlouvá. Totéž aby i ostatní činili a úmysl svůj s obětí kněze spojili, vyzývá je slovy: »Modlete se bratří« a ministrant odpovídá, aby obět ta sloužila netoliko prospěchu našemu, ale celé církvi svaté. Nastává mi nyní

úkol, abych láskám vašim vysvětlil původ všech obřadů, které při obětování se dějí. V prvních dobách křesťanských přinášeli věřící ke mši sv. rozličné dary na stůl, který postaven byl vedle oltáře a z darů těch vybral kněz jen tolik, co potřeboval ke mši svaté a ku přijímání věřících; ostatní pak zůstalo pro kněze na výživu, k potřebě chrámu a k podpoře chudých. Za dob našich tak se již neděje, ale přece časem vidíváte to při tak zvané oféře. Za takových okolností povstaly tak zvané almužny mešní, které věřící dávali knězi, aby na úmysl jejich obětoval mši sv. a proto nikdo nedomnívej se, že si můžeš za nepatrný peníz ovoce oběti novozákonní koupiti.

Po skončeném obětování umývá si duchovní ruce na památku toho. kdy v prvních dobách kněz obětující, sobě ruce poskvrnil tím, když musil dary ke mši sv. určené oddělovati. Dále umývání to pamatuje nás na to, že čistým srdcem máme dary své Bohu obětovati a bez poskvrny hříchů jemu sloužiti. Konečně umývání to přivádí nám na mysl nespravedlivého Piláta, který také sobě ruce umýval, když Pána Ježíše židům vydal na smrt.

Když nyní všechny modlitby ukončeny jsou, počíná kněz buď zpívaje nebo silnějším hlasem promlouvaje přípravný chvalozpěv, který končí slovy: »Sanctus« t. j. »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů.« A právě z té příčiny nazývá se tento oddíl mše svaté »Sanctus«.

Po té modlí se kněz za živé, hlavně za papeže, za svého biskupa a za zeměpána, při čemž vzývá Pannu Marii, svaté apoštoly a mučedníky Páně za mocnou přímluvu. Nyní nastává ten nejhlavnější a spolu nejdůležitější díl mše sv. a to jest: pozdvihování nebo proměňování, poněvadž kněz při tomto dílu proměňuje chléb a víno v tělo a krev Pána Ježíše a věřícím tím ukazuje je, že je pozdvihuje.

Od okamžiku toho na oltáři přítomen jest sám Ježíš Kristus a z té příčiny kněz na znamení své hluboké pokory padá na kolena a totéž činiti mají i ostatní věřící a zároveň v prsa se bíti, aby ukázali svou hlubokou úctu, kterou chovají k Ježíši ve Svátosti oltářní skrytému. Při pozdvihování každý křesťan nechť vzbudí víru, naději a lásku; zvláště ale živou víru, že Ježíš Kristus skutečně pod způsobami chleba a vína přítomen jest, naději, že všechno nám udělí, když se za nás obětuje, a lásku proto, poněvadž Kristus Pán také toliko z pouhé lásky k nám na oltář každodenně sestupuje, aby nás milostí svou oblažoval.

Po pozdvihování modlí se kněz za zemřelé a opět dovolává se mocné přímluvy Rodičky boží a jiných svatých a všechny modlitby uzavírá tou nejkrásnější modlitbou, které nás naučil sám Pán Ježíš, totiž »Otčenášem« neboli »Pater noster«. Potom se bije v prsa říkaje třikráte ve zkroušenosti: »Beránku boží« a koná další přípravné modlitby k svatému přijímání. Konečně bere kněz do levé ruky svatou hostii a bije se opět třikráte v prsa pronášeje slova: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou: ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.«

V prvních dobách církve svaté po přijímání kněze přistupovali všichni věřící k stolu Páně, jako se to až doposud děje na mnohých místech o velikých slavnostech. Kdo nepřijímá skutečně při mši svaté, má aspoň způsobem duchovním přijímati, t. j. má si vroucně přáti, aby skutečně a důstojně mohl přijati velebnou Svátost.

Po té vzdává kněz díky Bohu za všechna dobrodiní nám prokázaná, čistí kalich a přikrývá jej a odchází na stranu levou, aby dokončil poslední modlitby mše svaté. Uprostřed oltáře pozdravuje lid nám již známým pozdravením a hned mu při tom oznamuje, že obět mše sv. dokonána jest slovy: »Ite, missa est.« Po kterýchžto slovech lid ve jménu nejsvětější Trojice žehná, čímž jej spolu vybízí, aby ještě nějakou dobu zůstal pohřížen ve zbožném rozjímání a Bohu poděkoval za všechny milosti, které nám udělil tím, že k našemu vlastnímu prospěchu ustanovil obět mše sv.

* *

Hle, rozmilí křesťané, takovým způsobem ukázal jsem vám ty vznešené obřady při mši sv. a sami uznati musíte, že jsou velmi krásnými. A právě ta vznešenost by vás měla vybízeti, abyste vždy rádi a nábožně obcovali službám božím a také dítek svých k tomu naváděli. Než s politováním doznati musíme, že na mnohých našich dědinách nevěnuje se službě boží taková pozornost, jak bychom přáti si měli. To by zajisté bylo znamením nevděčnosti ke Kristu Pánu, který jenom pro nás se obětuje, a pravého křesťana nedůstojno, kdyby se měl vzdalovati služeb božích.

Nuže, nejmilejší, kojím se pevnou nadějí, že poznavše z dnešního výkladu vznešenost služeb božích nebudete ve své horlivosti ochabovati, nýbrž že ještě více o to se přičiníte, aby služba boží po všech dědinách se vzmáhala a pak objeví se pravda slov dnešního svatého evangelia, že símě slova božího padlo v půdu dobrou a učinilo užitek stonásobný. Amen. P. *Bernard Brand*, O. S. A.

Řeči příležitostné.

Řeč ke katolickým mužům.

(O slavnosti 10letého trvání »Katol. soc. Jednoty v Litomyšli« dne 29. června r. 1902 konal **Em. Savrda**, kaplan.)

Když Syn boží začal učiti a konati dílo vykupitelské, nadešla chvíle, rozhodující nad veškerou budoucností lidstva: *Kristus založil svou církev,* a jak ve sv. evangeliu jsme slyšeli, *ustanovil jí viditelnou hlavu.* Z prostých rybářů *vybírá Šimona a v ruce jeho, prací zmozolené, klade klíče království nebeského;* člověka, jenž až dosud žil jen své těžké práci, dosazuje na trůn všech trůnů,

dává mu moc nad srdci a dušemi lidskými, a slibuje, že ani brány pekelné neodolají proti němu. Drazí přátelé! V těch dobách, kdy člověk pracující byl v nevážnosti a v opovržení, *Kristus Pán povyšuje člověka pracujícího za hlavu církve své, aby prací na vinici Páně vedl lidstvo k ctnosti, k blahu, ke spáse. A tentýž cíl má církev katolická i nyní. Proto shromažďuje pracující muže ve svých spolcích, aby je vytrhla z vášní a cest špatných,* aby jim byla bezpečnou vůdkyní na trudných cestách strastiplného života jejich Tou myšlenkou vedeni jsouce, založili naši předchůdcové před 10 lety i ve zdejší kolatuře spolek katol. mužů. (Zde kratince se učiní zmínka o místním spolku.) Dnes, o slavnosti 10letého trvání zdejšího katolického spolku, přišli všichni členové jeho sem do chrámu Páně, aby tu díky vzdali Bohu a slovem božím se posilnili a utvrdili v životě opravdu křesťanském. A s vámi, milí členové, přišli ještě tak četní zástupcové bratrských spolků z blízka i z dálky, aby účasť brali na slavnosti vaší. Patře na vás všechny, tak četně zde shromážděné, *vidím před sebou muže práce.* O čem jiném mohl bych vhodněji promlouvati, nežli o člověku pracujícím? Pojednám tedy: **o důstojnosti, o důležitosti a o povinnostech člověka pracujícího.**

Pojednání.

I.

Drazí přátelé! I za dnešních dob *nebývá někdy člověk pracující ve vážnosti.* A kdo jsou ti, kteří se domnívají, že mohou s opovržením patřiti na člověka, který si v potu tváří dobývati musí chleba svého? To jsou tací lidé, v jejichž srdci není ani jiskřička ducha Kristova; nebo kdyby tito lidé byli proniknuti duchem Kristovým, pak by nemohli opovrhovati člověkem poctivě pracujícím, nýbrž měli by ho ve vážnosti, poněvadž *podle zásad křesťanských člověk pracující,* ať rolník, řemeslník, nebo dělník, *má býti ve veliké cti.*

a) Stav pracujících má býti ve vážnosti proto, že z něho vyšlo mnoho lidí úcty hodných. Rcete, co as dělá člověka šlechetným, co mužem pravým? Snad ta okolnost, že nosí šaty »podle nejnovější módy«, že je načesán a svým zevnějškem na sebe dovede upoutati pozornost? Či to, že mnoho ví, že je slavným umělcem, vojevůdcem a pod.? Ó nikoli! Vždyť jsou mnozí podvodníci, kteří svým uhlazeným zevnějškem napodobí člověka šlechetného a poctivého, aby tím snáze oklamali Ba ani vzdělanost nečiní člověka mužem pravým a šlechetným, poněvadž nalezneme muže, kteří mají sice hlavu plnou vědy, ale srdce jejich otráveno jest náruživostmi a vášněmi.

V čem tedy spočívá povaha muže pravého, člověka šlechetného? V té vnitřní ryzosti a upřímné vůli, aby své povinnosti všestranně plnil.

A právě stavy pracující mohou se vždy pochlubiti takovými muži, kteří se vyznamenávají svědomitostí, kteří pod tou prostou

halenou mají zlatá srdce, muži, kteří svévolně ani krok od zákona božího se neuchýlili, kteří své povinnosti s radostí plnili, jsouce nadchnuti obětivostí pro vlast a pro své rodiny i láskou křesťanskou pro bližního; slovem: mezi lidem pracujícím nalézáme pravé perly lidskosti.

Či nevyrostli lidstvu právě ze tříd pracujících ti největší velikáni? Poněvadž rolník, řemeslník a dělník nemohou své děti vyhýčkati, nýbrž od jejich maličkosti musí je vychovávati v jednoduchosti, aby si zvykly práci a pilnosti, a aby se naučily sebezapírání: proto tyto dítky později bývají z pravidla snaživějšími, přičinlivějšími a schopnějšími nežli dítky rodičů bohatých, vždyť známo, že děti rodičů bohatých bývají »rozmazleny«. Ó jak mnoho hodných a horlivých kněží vzešlo již z těch stavů pracujících, jak mnoho mužů, kteří dráhu svého života označovali dobrodiními všeho druhu, jak mnoho lékařů a úředníků, jak mnoho učitelů, kteří byli nejlepšími vychovateli svěřené mládeže, jak mnoho velikánů, kteří neohroženě působili na národa roli dědičné? Všichni tito mužové jsou ozdobou a chloubou stavů pracujících a získali jim zvláštní úctu a vážnost. Na to také pomýšlel již náš básník, když napsal, že často pastuchova chýška pro náš národ více může činiti, nežli tábor, z něhož válčil Žižka.

b) Ale *nejvyššího vyznamenání dostalo se pracujícím stavům od Boha samého,* neboť, když věčný Otec ve svém neskonalém milosrdenství svého Syna poslal na svět, *z kterého asi stavu volil pro božské dítko pěstouna?* Snad z králů a knížat, aby Syna božího zasypávali přepychem? Nebo z proslulých obchodníků Korinthských a Karthaginských? Nikoliv! Ale Bůh vzhlédl na chudý domek a na chudou dílnu, kde prostinký, ale velice spravedlivý řemeslník žil. *Svatý Josef, tesař, pracující člověk byl pěstounem a ochráncem Spasitele.* On mohl tohoto důvěrně bráti v náruč svou a jej líbati; on byl každodenně potěšen i ctěn pokornou poslušností a věrnou oddaností božského mládenečka. A toto jest veliká čest, jaké se jinému stavu nedostalo!

c) *Také Pán Ježíš, náš nejmilejší Vykupitel, chtěl po největší čas svého pozemského života tomuto stavu pracujících náležeti.* Této cti neprokázal ani stavu vojenskému, neboť nikdy nenosil zbraně a nevedl válek, ani stavu úřednickému, ani stavu filosofů, sedících na stolicích vysokých škol. My vidíme Pána svého v dílně, kde pomáhá při práci sv. pěstounu, my vidíme, kterak pot řine se s jeho tváří. Svým potem posvětil Syn boží dílnu a svým namáháním posvětil a uctil tu opovrhovanou a nízkou těžkou práci.

Jest pravda, že Spasitel náleží všem stavům, všem lidem a všem věkům; avšak třídám pracujícím náleží v jistém smyslu způsobem docela obzvláštním. Ani millionáři, ani filosofové, ani knížata a králové nemohou si Spasitele docela přisvojiti, poněvadž on neshromažďoval bohatství, nezakládal politické velmoci, neměl vojska, se kterým by si zemí dobýval; ale jen člověk, který těžce pracuje, může říci: »Můj Spasitel pracoval těžce jako já, on se

při práci potil jako já, jedl chléb chudých, který jím i já. Proto já mohu se chlubiti se svým Spasitelem, jejž chci milovati, jako on miloval mne!«

II.

a) Jako stav pracujících jest ctihodným a důstojným, podobně *má i zvláštní důležitosti,* neboť ta *těžká práce* řemeslníka, rolníka i dělníka *udržuje blahobyt ve společnosti lidské.*

Když jedeme krajinami Italie a Francie, žasneme nad množstvím drahého vína, které se na výslunných návrších bujně daří. Kdo pozoruje ty vlaky, jež z pánví horno-slezských na všechny strany rozvážejí celé spousty uhlí, tohoto užitečného nerostu: ten se obdivuje blahobytu oné krajiny. Ano, jest pravda, že úrodnost půdy a hory s jejich poklady jsou nejlepšími podmínkami blahobytu v dotyčné zemi, avšak tyto pozemky nepřinášejí užitku samy od sebe, nýbrž působením pilné ruky člověka pracujícího. Rolník musí zajisté své pole pracně vzdělávati a havíř musí jistě se svým světélkem do hlubokých dolů sestupovati, aby odtud s nebezpečenstvím života drahý kov a užitečný nerost vynášel na světlo denní. Vidíte, že denní zkušenost nám hlásá důležitou pravdu: *bez práce není blahobytu,* není obchodu, bez práce není ani vzdělanosti, nýbrž *jen v práci jest naše bohatství.* Pohleďte ještě do dějin. Zde čtete: Všichni národové, kteří se vyšinuli na vysoký stupeň vzdělanosti, dosáhli toho jen pílí a neúmornou prací; jakmile však ztratili vážnost ku práci, klesli s oné výše! Proto ten pot na tváři člověka pracujícího, ty mozoly na jeho udřené ruce jsou drahým klenotem a neocenitelným dobrodiním pro celou společnost lidskou.

b) Avšak význam stavů pracujících jest ještě vyšší, poněvadž se vztahuje i *na život náboženský a mravní.*

Nelze popírati, že i lid pracující může býti pokažen, neboť se v něm může vzbuditi vlažnost, ba i nenávist k sv. náboženství; ale také s chloubou musíme vyznati, že *právě mezi nezkaženým lidem pracujícím nalézáme náklonnost a lásku k sv. náboženství a k dobrým mravům.* Toť nám překrásně vyjadřuje lidové úsloví: »Hledás-li víru a dobrý mrav, v chudičké chatě se pozastav!« A proč tomu tak? Snadná jest odpověď: Rolník, řemeslník a dělník žije v poměrech jednoduchých a prostých. A tu, čím jednodušší je život člověka, tím méně má potřeb, tím je pokojnější a spokojenější, a také tím méně se v jeho nitru bouří vášně a náruživosti. Člověk pracující vede život klopotný. Od rána do večera jest zaměstnán svou těžkou prací; mnohá krůpěj potu steče po jeho opáleném čele, když myšlenky jsou upřeny na práci rukou. A právě tato ustavičná činnost sílí vůli, chrání před hříšnými myšlenkami a sny, a nakloňuje srdce člověka k náboženství i ctnosti, kdežto zahálka, dle známého přísloví, jest počátkem veškeré nepravosti. I nástroj železný, jehož se často a mnoho potřebuje, leskne se, kdežto jiný, jenž leží ladem, od rezu jest ničen; a v tekoucí bystřině žijí krásní pstruzi, kdežto ve vodě stojaté a hni-

jící nalézáme živočichy ohyzdné. A cosi podobného děje se neustále v srdci lidském.

Práce stálá a neúnavná jest ochranou ctnosti, kdežto zahálka plodí mravní hnilobu a zkázu.

Právě tyto i mnohé jiné příčiny nám vysvětlují, že zvláště *v lidu pracujícím nalézáme sílu k zachování mravnosti.*

Staloť se již častěji, že jiné stavy ve své zaslepenosti sv. náboženstvím opovrhly, ale nezkažený lid pracující chránil si tento drahocenný poklad duševní. Než, kdyby někde poměry dospěly až tam, že by i pracující stavy rolníků, řemeslníkův a dělníků pravdou boží opovrhovaly: pak běda té zemi, běda té říši! Zaplavily by ji zhoubné vlny zkázy a žádné srdce a žádná rodina by nebyla ušetřena; tu by nebylo záchrany, ani vysvobození, leč by dobrotivý Bůh svou trestající rukou tak dlouho vládl, až by lidstvo přišlo k poznání svého bludu!

Pravím tudíž: Hrozného zločinu na společnosti lidské dopouští se ten, kdo lidstvu pracujícímu ze srdce chce vyrvati sv. víru, mravnost a ctnost, kdo lidstvo chce odciziti Bohu a jeho sv. zákonu!

c) Konečně i *v politickém postavení mají třídy pracující nesmírnou důležitost.* Ovšem nenalezneme rolníka seděti na stolci ministerském a řemeslník nerozhoduje o míru a válkách, ale stavy ty přece nesmírné služby prokazují státu. Rcete, nejsou li to pracující lidé, kteří *svými daněmi* celý stát udržují, aby jeho úředníci mohli zemi spravovati?

A když v době války celá země se třese hrůzou, není-li to hlavně pracující lid, jenž *své syny staví proti nepříteli,* aby svou nejdražší krví a svými životy obhájili svou milovanou vlast a vysvobodili ji z otroctví a pohany? Lid pracující z lásky k vlasti nešetří obětí, ani krve, ani životů svých miláčků!

Vidíte, drazí přátelé, stav lidí pracujících: rolníků, řemeslníků a dělníků jest velice důležitý, poněvadž z tohoto stavu má lidstvu plynouti požehnání čtvernásobným proudem, a sice vzhledem na pozemský blahobyt, na náboženství a mravnost, jakož i na státní pořádek. Z té příčiny stavové tito zasluhují úcty a vážnosti i od těch nejmocnějších tohoto světa.

III.

Leč, drazí přátelé, má-li z těchto stavů skutečně požehnání plynouti společnosti lidské, pak každý jejich úd musí si býti vědom důstojnosti svého stavu a *musí věrně a svědomitě také své povinnosti plniti.* A tu jest *trojí láska,* která má katolického rolníka, řemeslníka a dělníka zdobiti, totiž láska *k sv. víře*, láska *k rodině a vlasti* a láska *ku práci!*

O tom po kratičkém oddechu v oddílu II.

a) Mluvím tedy *o lásce pracujícího člověka ku sv. víře.*

O sv. Ludvíku, králi francouzském, dočítáme se, že lnul zvláštní láskou ku městu Poissy. Byv jedenkráte tázán, proč toto

město jest mu milejším nežli Remeš, kdež přece byl za krále korunován, odvětil: »Poněvadž jsem byl v Poissy pokřtěn! Nemám si více vážiti tohoto místa, kde jsem obdržel důstojnost křesťana? V Remeši byl jsem ozdoben korunou pomíjející a pomazán za krále pozemského, v Poissy však obdržel jsem zlatohlav Ježíše Krista a byl jsem pomazán za dítko boží. Korunovací v Remeši obdržel jsem právo, abych mohl vstoupiti na trůn pozemský, sv. křtem v Poissy však obdržel jsem dědictví nebeské a právo, býti dítkem božím a bratrem Ježíše Krista!«

Ano, toť jest *veliké štěstí naší sv. víry,* neboť skrze ni stali jsme se všichni *milovanými dítkami Boha nekonečného,* skrze ni nabyl každý z nás *práva na statky a radosti nebeské.* Milujme tudíž sv. víru z celého srdce a dle ní zařiďme život svůj! Buďme ujištěni, že sv. víra bude nám berlou jistou na cestách života vezdejšího, bude nám štítem proti pokušením a bude nám základem, na němž pravé blaho života bude založeno.

R. 1884 zemřel v Innomostí profesor dějepisu Brentano. Před svou smrtí povolal k smrtelnému lůžku manželku a dítky, požehnal jim a dodal: »Věda, krása, čest a moc, to vše jest ničím bez víry. Jen víra udržuje člověka v životě i v smrti, aby neklesal!« A tak tomu je skutečně.

Víra jest základem lidského štěstí, jest skálou, na níž se staví pravé blaho katolického pracujícího lidu. A proč?

Pracující muž, jsa proniknut sv. vírou, *je mravně dobrým pracovníkem,* který se nedá vášněmi uchvátit a který se snaží, aby dostál povinnostem svým. K tomu sv. víra otvírá mu ve sv. svátostech, ve mši sv. a v modlitbě nepřeberné prameny milosti boží, kterou se může posilovati proti útrapám a nebezpečím, jež se všech stran na něho doléhají a spásu duše ohrožují. To také příčinou, že i mezi lidem pracujícím jsou tisícové a tisícové, kteří uprostřed svůdného světa žijí ctnostně. Svět je láká, oni za počestnost a ctnost trpí posměch, ale to není s to, by dobré lidi učinilo nevěrnými.

Pracující muž, jenž dle sv. náboženství žije, jest dále *spokojenějším a šťastnějším.* Drazí přátelé! Každý stav má své těžkosti a zvláště stav lidí pracujících. Ale každý se s těmi těžkostmi spřátelí, když ví, že jsou mu příležitostí, aby si zásluhy pro nebe shromáždil, a pak v tom těžkém povolání pohlíží s radostí k božskému Spasiteli, jenž z lásky k nám nesmírné obtíže a útrapy vytrpěl.

Jeden zbožný dělník, byv tázán, proč ve svých útrapách je neustále mysli veselé, odpověděl: »Každého rána, nežli jdu do práce, obracím zraky své na tři věci: nejdříve pohlédnu nad sebe a vidím, že můj cíl jest tam v nebi; pak pohlédnu k zemi a zde vidím, kterak málo země potřebuji, abych tu odpočíval ve hrobě; konečně rozhlížím se kolem sebe a pozoruji, že mnohým se ještě hůře vede nežli mně. Takovým způsobem se smířím se svým utrpením a jsem stále spokojen se svým stavem.«

Poněvadž víra jest velikým dobrodiním, nutno, abychom si ji vážili a ji chránili. Za tou příčinou první *povinností katolického muže* jest, aby se *chránil společností, kde bezbožné řeči*

sv. víru tupí. Katolík nesmí vstupovati do takových spolků podvratných. Nemyslete, že náboženství jest jim jen věcí soukromou, vždyť vůdcové jejich vícekráte prohlásili, že jejich boj platí nejdříve katolické církvi a že víra jest tím zlem, od něhož musí býti svět vykoupen! Drazí přátelé! Abyste si tedy sv. víru zachovali, konejte denně modlitbu podle přísloví: »S Bohem počni každé dílo, podaří se ti až milo!«, po křesťansku světte neděle a svátky zbožnou přítomností při mši sv. a odpočívejte v tyto dny Páně od prací svých!

b) Jestli jest katolický rolník, řemeslník a dělník ženat, *musí lnouti láskou ku své rodině;* ta budiž pro něho pramenem nejkrásnějších radostí, vždyť v rodině spořádané nalézá člověk upracovaný spokojenost a potěšení. Když po práci přijde do svého příbytku, kde starostlivá manželka udržuje domácnost v čistotě a milém pořádku, pak s jeho ramen spadne všecka tíže i starost. V kruhu svých miláčků zapomíná na svou zemdlenost, zde opět oživuje a cítí se šťastnějším nežli mnohý millionář. A na tomto tichém životě v domácnosti, jenž posvěcen sv. náboženstvím, spočívá zvláštní požehnání boží. A jsou-li v národě všecky rodiny šťastny a křesťansky zachovalé: pak šťastným, silným a nepřemožitelným jest celý národ!

c) Konečně katolický dělník *musí míti lásku k práci.* Práce jest první povinností každého člověka, neboť pro každého platí slovo boží: »V potu tváří budeš jísti chléb svůj!« Proto rolník jde na pole, řemeslník a dělník do své dílny. Od rána do večera pracují jedni od slunce opáleni, jiní dešťěm promoklí, jiní zase v kouři a žáru továrním. Každý musí pracovati, neboť *práce jest všeobecným zákonem božím.* Řemeslník, jenž pracně tesá dlátem, obchodník, jenž s nebezpečím života do cizích krajin jede, učenec, jenž dlouho do noci nad svou knihou sedí, jako rolník, jenž símě zasévá aneb kněz, který spásu duší vyhledává, všichni mají stopy práce na svých čelech. A taž se jich: Kterak si svůj chléb vydobývají? Oni ti ukáží na pot, jenž s jejich čela řine, a řeknou: »Jsme dítkami Adamovými a tudíž ve starosti musíme konati práce své!«

Proto, drazí přátelé, *milujte práci svou!* Ta jest zákonem našeho života, ta nás živí a zachovává, ta jest pro nás ctí! Zajisté muž, jehož tvář sluncem opálená, jehož ruka je mozoly pokrytá, zasluhuje tisíckráte větší vážnosti nežli nějaký »darmošlap«, jenž nepracuje, nýbrž jen utrácí, aby své žádosti nasytil.

Ale *práci svou konejte vždycky v duchu Kristově,* t. j. s dobrým předsevzetím a s dobrým úmyslem k blahu svých rodin, k blahu milé vlasti, k spáse časné i věčné!

To jest tedy trojí povinností člověka pracujícího, aby měl lásku k sv. víře, lásku k rodině a vlasti, lásku k práci. Tuto trojí lásku opatrujte v srdci svém; ta vás bude síliti v konání vašich povinností a v boji životním, takže jednou budete moci zvolati se sv. Pavlem: »Dobrý boj jsem bojoval, víru jsem zachoval a nyní čekám, že koruna odměny věčné bude vložena na hlavu mou — v ráji nebeském!« Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

5 V staletích zmizely liturgické řeči naprosto a zcela, jak právě podáno, ze všeobecného užívání a žily již pouze v ústech těch, kdož Hospodina vyvolili za díl a dědictví své. Tak *jako nejsvětější tajemství*, jež v oněch řečích se slavila, nesměla se měniti, tak *nesměla se měniti i zevnější jich forma*, k níž náleží i *řeč* a to proto, aby *bohoslužba původní církve* tím čistší a neporušenější se zachovala věkům budoucím, aby *novoty zaváděné spíše se poznaly, by tradice otců v úctě byly* a to, co křesťanům jest *nejdražším, oděno bylo v roucho slavnostní, mystické a vábivé a nebylo strhováno v záležitosti denní.* Odtud vysvětluje se, že **jazyk národní zaváděl se v liturgii mimo církev u schismatiků a heretiků, kteří jednak jím své bludy zakrývali, jednak svůj separatismus a opposici proti církvi světu ozřejmiti hleděli.** [1]) *Obje-*

[1]) Když vlny *stěhování národů* valiti se počaly, utvořily se z vulgární latiny ve starých římských provinciích Italii, Francii, Raetii, Španělsku smícháním a proměňováním dosavadního nářečí se řečí přistěhovalých národů nové řeči (italská, španělská, portugalská, räto-románská) v Anglii anglická, v Německu staroněmčina, a rozličné německé dialekty a odvětví až po švédštinu a norštinu, kdežto na západě v Irsku a Walesu, v Bretagnsku a baskických provinciích keltská. Všecky tyto řeči byly s počátku nestálou a pohyblivou massou a dlouho a dlouho se nevykrystalisovaly. Řeči však, které po dlouhá léta nejsou ustáleny a teprve se tvoří, nehodí se pro liturgii, jež vyžaduje pevných, určitých forem tím více, ježto liturgie jest hlavním pramenem tradice pro všecky časy, normou credendorum, nejlepším argumentem věrouky. Legem credendi statuat lex supplicandi. (S. Coelest I. Epist. 21. ad episc. Gall. a. 431. u Denzingra, Euchiridion no. 95.) Latina byla praktickými Římany tak zdokonalena, že hodila se pro veškeré zákonodárství a právě proto hodila se též pro řeč liturgickou. Její určité a pevné formy, jakož i zákony činily ji nejvhodnější řečí i pro církevní správu. To bylo příčinou, že církev starou nyní již mrtvou latinu, jak obsahuje se v dnešní liturgii, zvolila za řeč liturgickou. Podobně učinili též Řekové spojení i nespojení a podrželi při liturgii nářečí starohelenské, kdežto jazyk národní jest novořečtina; analogicky učinili Arméné, Syrové, Abyssinci a arabsky mluvící Egypťané. A tak u katol. národů již od pradávna jest ustáleno

vila-li se pak někde takováto *novota*, církev musila o to pečovati, aby *jiní jí zlákáni nebyli* a bludu nepropadli, jakož i aby *návrat do církve odpadlým příliš stěžován nebyl*. Proto připustila církev, jíž dána jest moc svazovati a rozvazovati, namnoze výjimku v případech nutných a *dovolila* **novoobrácencům**, *anebo těm, kdož k* **církvi se vraceli** jazyk národní v bohoslužbě, ale *přála si, aby po příkladě oněch tří řeči na nápise kříže řeč tato odumřela* či byla vyloučena z obecného užívání, t. j. *stala se řečí mrtvou. Benedikt XIV.* (De sacrif. Missae. Sect. I. n. 80) dí: »Constantem *firmamque disciplinam esse*, ne Missae idioma mutetur, etsi mutet lingua vernacula; sed eo sermone Missa celebretur, quo celebrata est ab initio, etiamsi ea lingua exoleverit apud vulgus, ejusque peritiam viri docti dumtaxat habeant«

α) *Prvními*, kdož *řeč národní* (mateřštinu) zavedli *do liturgie, byli egyptští Monofysité čili* **Koptové**. Dějiny Koptů jsou všeobecně známy z větších děl historických, jako z církevních dějin Kryštůfkových, Hergenrötherových, Fritzových a j. Tu stačí pouze uvésti, že počátky církve koptické sahají do 5. století. Tehdáž křesťané egyptští za patriarchy alexandrijského zamítli usnešení církevního sněmu chalcedonského (r. 451), odloučili se od církve katolické a zvolili si svého patriarchu. Císařové řečtí podstoupili proto s nimi dlouhé a dosti tuhé boje. Koptové s radostí uvítali rok 638, kdy Arabové Egypta se zmocnili. Tito s počátku zacházeli s Kopty mírně, ale později je krutě utiskovali. S panstvím arabským dostavilo se i nadvládí arabštiny, vlastně egyptského jejího nářečí, po celé zemi. *Koptové* **po odtržení od katolické církve** *počali užívati při bohoslužbě mateřštiny, aby i zevnějškem od katolíků se lišily*. Ale se zlou se potázali. Arabové nabyli záhy vrchu a tak se stalo, že sami *koptičtí kněží* — poněvadž všude mluvilo se arabsky a arabsky byli vychováni — *kopticky nerozuměli a musili do liturgických knih připisovati si vedle textu koptického i arabský překlad*. (Kössing d. c. 124.)

Katolická církev nejedenkráte usilovala o to, by Kopty zí-

přesvědčení, že běžná řeč národní pro bohoslužby a pro sprostředkující službu zástupců Kristových se nehodí, že když před Boha vstupujeme s oděvem profanním odložiti musíme i národní řeč, jíž denně užíváme, a že pevné normy liturgie jako drahocenný poklad věrouky kolísání a proměně žijící řeči vydány na pospas býti nemohou. Toto přesvědčení však nalézá se i v jiných kruzích a náboženstvích a proto za povaze lidské vrozené pokládati se musí. Buddhisté užívají v Asii vnitřní tibetánštiny a na jihu Pali nářečí při svých bohoslužbách. Tyto zásady platí všeobecně. Teprve ve století 12. a 13. při pohrdnutí autoritou a při velkých sociáních a církevních změnách byli to hlavně kacíři jako Kataři, Albigenští, Valdenští, kteří domáhali se jazyka národního v bohoslužbách. Tyto pak následovali Viklefité, Husité a reformátoři století XVI. a od té doby všickni od církve se odlučující kacíři tentýž požadavek až po naše dny učinili si heslem, to proto, že po odloučení se od Říma pokleslo u nich i vědomí citlivější pro tajuplnou kázeň. (Sr. Thalhofer d. c. I. 408—411.; Kössing: Erklärung der heiligen Messe 3. vydání, 1—10., Gihr: Das hl. Messopfer, 4. vydání 305—313. Nejdůkladněji a nejjasněji, zejména se stanoviska historického pojednává o předmětě tom opat Guéranger v Instit. liturgiques, 2. vydání, díl III. na stránce 51—210. — Kirchenlexikon d. c. 664. —)

skala své jednotě. *Papež Eugen IV.* poslal jich patriarchovi Janovi zvláštní list, na který patriarcha blahovolně odpověděl, načež rozpředlo se vyjednávání o unii. Tak opat z kláštera sv. Antonína r. 1441 dostavil se do Říma jako zástupce patriarchy a *smluvena jest jednota, která však dlouho nepotrvala. Pius IV. a Řehoř XIII.* počali vyjednávati znovu. Svolána jest synoda do Kaira (v prosinci 1582), ale smrt tehdejšího patriarchy Koptův ji přerušila. Patriarcha Gabriel II. psal 22. listopadu 1593 *Klementovi VIII.* velmi přátelský dopis, ale k jednotě zase nedošlo. Totéž opakovalo se i v roce 1637. Teprve v 17. století podařilo se *italským františkánům v Kairu* některé Kopty přivésti k jednotě. *Benedikt XIV.* podrobil je 4. srpna 1741 koptickému s Římem spojenému biskupu v Jerusalémě a vyslovil 4. května 1745 naději, že počet umitů bude stoupati. *Pius VI.* zřídil roku 1781 apoštolský vikariát v Kairu. Roku 1824 stal se nový pokus o získání *všech Koptů*, ale zase marně. Čítalo pak se r. 1843 katol. Koptů 2640 a kacířských 100.000. Katolíci měli 9 kostelů a 7 kaplí a 25—27 kněží. *Mezi výsadami, jež Koptům do církve se vracejícím se dávají, jest i užívání jazyka koptického při bohoslužbě.*

Tak stalo se hned při počátku jich kacířstva. Užívalo se pak kopštiny ve třech *nářečích*: *sahidickém*, *basmurišském a memfytském* hlavně kolem Nilu v jižní jeho oblasti; v deltě egyptské užívalo se řečtiny až po Alexandrii Nynější Koptové mluví arabsky a *kopština živoří ještě při bohoslužbě monofysitické. Františkáni* konají mezi katolickými Kopty bohoslužbu *latinsky.*

Výsledek: Kacířští Koptové užívají při bohoslužbě jazyka mrtvého, staré kopštiny Koptům katolickým *povolen jest při bohoslužbě starý jazyk národní, ale týž je* **mrtvý, a lidu nesrozumitelný.**

β) Kopty při zavádění mateřštiny do bohoslužby následovali **Ethiopci** *v Abyssinii.* V Abyssinii konaly se služby boží s počátku řecky, protože první abyssinský biskup Frumentius byl na biskupa posvěcen v Alexandrii od sv. Athanáše. Než, jak Kössing uvádí (d. c. 126), ve století VII. přešli Abyssinci k monofysitismu, odtrhli se od patriarchátu alexandrijského a přijali liturgii koptickou, již si do ethiopštiny přeložili. Pokusy o sjednocení Habešanů staly se vícekráte, ale vždy marně.

γ) Kdy **Arménové** počali užívati mateřštiny při bohoslužbě, nedá se najisto určiti. Sotva však stalo se to před rokem 428, kdy Písmo sv. do arménštiny bylo přeloženo. Pravdě nejpodobněji byl monofysitismus ve století VI., který tu nabyl všeobecné půdy, také příčinou přijetí řeči národní v bohoslužbu. Když r. 1145 část Arménů se s církví spojila, byla jim **dána výsada, že mohou při bohoslužbách užívati svého starého jazyka, kterému ostatně již ani lid nerozuměl.**

»Pokud se týče arménštiny, musíme pevně za to míti a hájiti, že arménské kmeny v době, kdy po prvé evangelium se jim kázalo (od apoštolů Tadeáše a Bartoloměje), a při svém druhém na víru obrácení za Řehoře Osvětitele kol roku 310 pouze v občan-

*

ském životě arménštiny užívali, kdežto liturgie za nejstarší doby skoro jistě syrsky, od dob Řehoře Osvětitele však až do r. 412 v západní Arménii řecky a ve východní syrsky se konala. Svatým Mesropem, vynálezcem arménské abecedy, počíná také arménská literatura a zároveň arménská liturgie a řeč církevní na počátku století pátého překlad Písma sv. do arménštiny, jakož i mnohých děl syrských a řeckých otců církevních vedle knih liturgických.« (Bäumer d. c. VII. 649.)

Výsledek: Před odpadem užívali Arménové v liturgii buď řečtiny nebo syrštiny (hebrejštiny), *teprve po odpadu zavedli řeč národní* Pravda tato hlavně vyniká z dovolení jim r. 1145 daného, aby mohli v liturgii svého starého jazyka užívati. Toto dovolení bylo by bezvýznamným, jak každý dozná, kdyby Arméni již od dob, kdy křesťanství k nim uvedeno bylo, byli užívali jazyka národního. Tu nemluvilo by se o dovolení, ale spíše o obnovení starého práva.

Dále až *do století devátého nevědí dějiny o nižádném národu, který by mimo právě vyjmenované se byl odvážil jazyk národní v liturgii uvésti či ho užívati.* **A osudným při tom je, že první, kdož tak učinili, byli kacíři,** *Monofysité, kteří nadobro jednoty s katolickou církví se byli vzdali.* Tři jazyky: *latina, řečtina a hebrejština,* nyní již ovšem naprosto mrtvé, ty jazyky, v nichž uveden jest nápis na kříži Kristově, a jež nejen posvěcením svým, ale i právem již dějinným vykázati se mohly, *byly jazyky liturgickými v katolické církvi po celou dobu osmi století.* Teprve *století deváté* přineslo tu *změnu* Změna ta stala se *v lůně církve,* t. j. *za souhlasu církve,* a což dále velevýznamno jest, právě *u národa našeho,* u národa českého, či lépe řečeno, u národů slovanských. (Pokračování.)

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

Jak stanoví *kapitularia* králů franckých [1]): »Nullus deinceps *in ecclesia* mortuum sepeliat.« V jiném kapitulare se nařizuje [2]): »Ut de sepeliendis in basilicis mortuis constitutio *illa servetur,* quae (ab) *antiquis patribus* constituta est,« kteréžto nařízení přichází též v kanonu 21. sněmu *Arelatského IV.*, slaveného r 813 [3]), z čeho spolu zřejmo, že příslušná zákonná ustanovení o pohřbívání zemřelých se dosti přesně, jak by se bylo slušelo a církev si zajisté toho přála, nezachovávala. Za tou příčinou vystupují

[1]) Lib. I. cap. 158.
[2]) Lib. II. cap. 48. *Van Espen.* ibid. n. 30.
[3]) *Van Espen* ibid. n. cit.

církevní sněmy i v dobách pozdějších konané proti zavládlému zvyku, mrtvé v chrámech pochovávati [4]), slovy vážnými, naléhajíce na to, by se zemřelí, jak bylo původně stanoveno a po dlouhý čas se zachovávalo, nepohřbívali v chrámech, nýbrž na místech k tomu zvlášť určených a církevním obřadem zasvěcených, totiž na hřbitovech, čím měla býti všem nepřístojnostem, během času zavládnuvším, přítrž učiněna [5]) a starý pohřební, úmyslu a duchu církve odpovídající řád býti obnoven. Církevní sněm *Rouenský* z roku 1581 nařizuje v ohledu tom duchovním správcům, by se tak všeobecně, jak se dosavad děje, v kostelích nepochovávalo, ani zemřelé zamožnější nevyjímaje. Pouze osoby vznešené, církevní a světské, a osoby vynikající ctnostným životem nebo zásluhami o církev a veřejné blaho, mají se v chrámech, ostatní pak věřící na hřbitově zbožně dle církevního řádu pochovávati. [6]) Dle ustanovení sněmu *Remešského* z roku 1583 mají všickni věřící, kterým pohřeb církevní není zakázán, na hřbitově a ne v kostele se pochovávati, leč by s tím církevní představení souhlasili, kterým se ale nařizuje, aby v udělování této *výsady* měli náležitého zřetele k *stavu* osob zemřelých. [7]) Církevní sněm slavený roku 1583 v *Bordeaux* [8]) vystupuje přísně proti všeobecnému pohřbívání

---

[4]) Zvyk tento stal se během času téměř všeobecným, což zavdalo podnět k mnohým nepřístojnostem, an chtěl každý bez rozdílu pochován býti v kryptě chrámové; duchovní tento zvyk. an byl jejich vedlejším zájmům výhodný, často podporovali. Zámožnější, i biskupové, činili kostelu, v němž chtěli býti pochováni, značné odkazy, čímž otevřel se pro takové kostely vydatný zdroj stálých příjmů. Následkem toho zanedbávaly se vždy více obyčejné společné hřbitovy, na nichž se pouze *zcela chudí* pochovávali. Byly tedy *dva* hřbitovy vedle sebe, jeden *v kryptách kostela*, druhý vně *vedle něho*. Srov. *Binterim* l. c. str. 466. O takových odkazech a spojených s nimi nepřístojnostech srov. *Zech* l. c. § 510. et 511.

[5]) Jedna z těchto nepřístojností záležela v tom, že bylo třeba při každém takovém pohřbu — ježto měly pouze některé městské a venkovské kostely zvláštní krypty a dostatečná hlubší sklepení pro pohřbívání mrtvol — dlažbu kostelní v přiměřeném rozměru odkrýti a po pohřbu opět zadělati, čímž dlažba nemálo trpěla a se poškozovala. Mimo to přihodilo se nejednou, že osoby *nehodné*, jichž život s učením a zásadami církve byl v naprostém rozporu, zvolily si pohřební místo v chrámu na místě nejpřednějším, mnohdy i zcela na blízku hlavního oltáře, čímž chrám byl zneuctěn a věřící pohoršeni. Srov. *Binterim* ibid. Nehodnost tu nemohl a nemůže nikdy zastříti sebe nádhernější pomník a sebe důmyslnější, ale křivý nápis, ježto o mnohém takovém nápise platí plnou měrou slova: »*Flagitium maximum*, viatores, scire si voltis, heic sistite gressum«. *Beissardus*, Antiq. Rom. tom. pag. 49.

[6]) Non adeo *promiscue* (ut nunc fit), dokládá sněm tit. de curatorum officiis num. 31., mortui sepeliantur in ecclesiis, ac ne quidem *litiores*, ne is honor detur *pecuniis* potius, quam gratiis Spiritus sancti, sed de hoc servetur *Deo sacratis specialiter* hominibus, es quod prae aliis eorum corpora templa sint Christi et Spiritus sancti, et aliis in *sublimitate et dignitate*, tam ecclesiastica quam saeculari constitutis . . . Aliis insuper, qui *nobilitate* vel *virtutibus* vel *meritis* erga Deum et rempublicam fulgent« Ostatní věřící mají se dle nařízení tohoto sněmu pochovati zbožně dle církevního řádu (rite et religiose) na hřbitovech *k tomu ustanovených* U *van Estena* l. c. p. 37.

[7]) Srov. *van Esten* l. c. n. 38. a co bylo již svrchu připomenuto.

[8]) Cap. 30. . . . »Ut in ecclesiis deinceps nulli sepeliantur, nisi fuerint *sacerdotes*, prout *jura praescribunt*, vel sacris initiati et *religiosi* ecclesiarumve

v kostelích, nazývaje to velikým zlořádem a nařizuje, by i osoby vznešené stavu duchovního i světského nebo kterým se pro jejich zásluhy pohřbení v kostele dle starších ustanovení, srov. can. 18, c. 13 qu. 2. [Conc. *Moguat.* a. 813] can. 52 [Conc. *Moldense* a. 845 can. 48] dovoluje, *jen s povolením biskupa* v kostele se pochovávaly.[9]) S nařízením tímto souhlasí ustanovení prvého sněmu *Milánského* z r. 1565 slaveného za doby sv. Karla Borom, dle něhož mají biskupové pečovati o to, aby na mnohých místech *opomenutý starý zvyk, mrtvé na hřbitově pochovávati, byl obnoven.* Mimo to velí *týž* sněm, jestliže by později bylo někomu dovoleno, aby v kostele byl pochován, že nesmí hrob, ani jeho ozdoby[10]) nad dlažbu kostelní vynikati, nýbrž že má s ní tvořiti rovnou plochu[11]), by se všem nepřístojnostem vyvarovalo. Ježto ale ustanovení toho dosti přesně se nešetřilo, zabýval se touto otázkou opět sněm *Milánský IV.* (1576) a nařídil, by se příště nikdo, bez ohledu na jeho stav a osobu, v kostele nepohřbíval bez svolení příslušného *biskupa*, jež třeba dáti *písemně*[12]), z čeho zřejmo, že zostření sem spadajících církevních předpisů vyvoláno bylo jednak velikou povolností příslušných činitelů, že se zemřelí *dosud často* i v kostelích pochovávali[13]), jednak že se pochovávali — ano nebylo o tom bližších a podrobných předpisů, jichž při

patroni. Alii autem, qui *nobilitate, auctoritate meritisque* in Deum et religionem commendati fuerint, ad id cum *licentia episcopi* admittantur. Caeteros vero in coemeteriis et polyandriis, quae olim etiam illustriores non aspernebantur (srov. co bylo výše str. 690. pozn. 6. o tom připomenuto, kde výrazy: atrium, porticus a exedra byly vyloženy), *sepeliri mandamus*«. *Van Espen* l. c. n. 39. Odvolává-li se jmenovaný sněm církevní na staré zákony, o pochovávání mrtvých vydané, rozumí hlavně ustanovení sněmu *Mohučského,* jež bylo svrchu uvedeno.

[9]) Z tohoto obšírného nařízení vysvítá, že se ve *Francii* — a tak dělo se beze vší pochyby i jinde — církevních zákonů o pohřbívání mrtvol jak se sluší nešetřilo, čemuž jmenovitě sněmem užívaný výraz »prout jura (*starší* o pohřbívání zemřelých vydané zákony) praescribunt« neklamně nasvědčují Srov. pozn. předešlé a následující.

[10]) *Ferraris* l. c. n. 317. Dotčený sněm dodává ještě významně: »Et si cui locus sepulturae *deinceps* dabitur in ecclesia, *humi tantum* detur, et sepulchrum, in quo condetur, *opere fornicato* cum reliquo ecclesiae pavimento *aequatum* sit.« Totéž stanoví provinc. sněm *Pražský* z r. 1860 (tit. V. cap. X.), dokládaje výslovně a jasně: »Si cui locus sepulturae . . . in ecclesia dabitur, *humi* tantum detur ita, ut defunctorum cadavera in tumbis *profundis infra terram* collocentur.« Part. II. cap. 61. *Opus fornicatum* (fornix oblouk, klenba) znamená tu tolik, co koruna, znak a jiné okrasy, jimiž bývají náhrobky šlechticů neb velmožů zdobeny: znaky takové nazývají se též *cornici.* S. C. Epis. et Reg. die 26. Maji et 6. Oct 1645. *Ferraris* l. c. n. 255. Srov. co bylo svrchu o náhrobních, do dlažby chrámové zapuštěných kamenech či deskách řečeno.

[11]) Srov. pozn. předcházející; *Macri* s. v. *fornix* a *stipulus.*

[12]) »Ne sepulturae locus *quovis* nomine (*z kteréhokoli* důvodu) cuiquam detur, ut sepulchra fiant constituanturve in ulla quavis ecclesia *sine episcopi concessu* **scriptis** *exarato.*« Part. I. cap. 13.

[13]) Vhodně dokládá k věci *van Espen*: »Cum *vitae merita,* ob quae haec praerogativa (aby t. tělo zesnulého bylo v samém kostele pochovano) esset indulgenda, *determinata* **non** *essent,* haec exceptio *latum campum* aperuit laicis sepulturam in ecclesia *ambiendi* et sacerdotibus plenam eam *annuendi libertatem.*« L. c. n. 32; srov. též ibid. n. 33.

známé zbožnosti věřících za starých dob a při veliké úctě k místům posvátným nebylo téměř třeba — v kostelích na místech mnohdy nejčelnějších, v presbytáři neb choru, *blíže oltářů* neb docela *pod nimi*, co se s důstojností těchto míst a úctou jim náležející nesnášelo [14]). Z té příčiny nařizuje jmenovaný sněm [15]), by se v presbytáři vůbec nepochovávalo, ani na jiných místech v kostele na blízku oltářů, leč by hrob od oltáře byl aspoň tři lokte vzdálen: hroby, jež by oltářům byly blíže, měly se zrušiti a místa, kde se nalézaly, zasypati. Důvodně stanoví *římský ritual*, prohlédaje k dřívějšímu způsobu mrtvé na hřbitovech u kostelů pochovávati a přeje si zároveň, aby tento způsob pohřbívání byl i nadále zachován a tam, kde by se od něho bylo upustilo, dle možnosti opět zaveden: »Ubi »viget antiqua consuetudo« sepeliendi mortuos in coemeterio *retineatur*, et ubi fieri potest, *restituatur*« a dokládá:

[14]) Snadno lze pochopiti, že byli na těchto nejpřednějších místech chrámových pohřbeni nejednou zemřelí, jichž život nebyl vždy prost mnohých skvrn a provinění. Pohřbení takových, byť vznešených a urozených osob, na takových místech zdálo se býti omluvou, ne-li docela schvalováním jejich, nauce křesťanské mnohdy odporujících skutků, z čehož bráli řádní a zbožní věřící *pohoršení* a což budilo proti církvi a její orgánům téměř ustavičný, poněvadž opakováním těchto pohřbů na řečených místech stále živený *odpor*, což zajisté nemohlo církvi býti lhostejno. Stačí připomenouti, jak těžce nesou, jak vůbec známo, věřící, je-li jen na veřejném hřbitově, který přece co do své posvátnosti chrámu rovnati se nemůže — jakkoli zásady o posvěcení, znesvěcení a rekonciliaci kostela platí též o posvěcení atd. hřbitova (*Barbosa*, Jus. eccl., lib. II. cap. 2. 9. n. 8. *týž* De off. et pot. episc., alleg. 27. n. 29.) — vedle zbožného člena jejich rodiny neb jen vůbec vedle řádného katolíka *v téže řadě hrobů* pochován zemřelý, byť zámožný, od světa velebený a s velikou světskou slávou pohřbený, v jehož životě *nebylo však nic* nebo jen *velice málo křesťanského*, třeba snažili se tento smutný nedostatek jeho příbuzní — ovšem marně a sotva k svému upokojení — odstraniti a zastříti *chvilkovou a rychle pomíjející pohřební pompou*, kteráž je vůči vznešeným a nezměnitelným zásadám křesťanské ethiky málomocna a žádného soudného neoklame, nebo nádherným *pomníkem*, jenž budí v kolemjdoucích často jen útrpný úsměv a obnovuje nezřídka ty nejtrapnější a pohříchu mnohdy málo čestné vzpomínky na zemřelého. *Seneka* praví kdesi důmyslně: »Malis hominibus utilissimum est **cito** *fugere*.«

[15]) Conc. *Mediol.* IV. l. c.; srov. can. C. qu. 2; constit. s. *Pii V.* »Quinam in ordine«; decret. S. C. R. 17. Mart. 1663 N 5046. 23 Maj. 1846. O hřbitovních *pomnících* a jejich *nápisech* po stránce liturgicko-právní srov naše pojednání v tomto časopise uveřejněné.

Vždy třeba jak sluší uvážiti i v této příčině výrok sv. *Augustina*: »*Non existimamus ad mortuos*, pro quibus curam gerimus, *pervenire*, nisi quod pro eis *sive altaris sive orationis sive eleemosynarum sacrificiis* supplicamus, quamvis **non**, pro quibus fiunt, **omnibus prosint**, **sed iis tantum**, *quibus*, **dum vivunt**, *comparatur*, ut prosint.« De cura gerend. pro mort. cap. 18. Zde jest jasně vysvětlena vážná otázka jednak o užitečnosti dobrých skutků a mešní oběti za spásu zemřelých přinášené, jednak o tom, *kterým* zemřelým skutky takové prospívají. Vše závisí na tom, chce sv. Augustin říci, *jak* byl zemřelý živ. Marně hledají se po smrti zásluhy, jestliže zemřely za **živa** si žádných nezískal. Se svatým Augustinem souhlasí úplně sv *Řehoř V.*, jakož i jiní svatí Otcové, *Cyrill* Jerusal., *Ambrož* a j., dokládaje: »Quem gravia peccata *non deprimunt*, *hoc prodest mortuis*, si in ecclesia sepeliantur.« Dialog lib. IV. cap. 53. A na jiném místě praví týž: »*Si culpae post mortem* **insolubiles non sunt**, *multum solet animas* etiam post mortem sacra *oblatio hostiae* salutaris *adjuvare*, ita ut hanc nonnunquam ipsae defunctorum animae expetere videntur.« L. c. cap. 55.

»At vero cui locus sepulturae dabitur in ecclesia, *humi tantum* detur (nikoliv ve zdích neb ochozech kostela)[16]. Cadavera autem *prope altaria non sepeliantur.*«[17]) Z ustanovení toho zřejmo, že vzdálily se pozdější věky nemálo od původního způsobu a praxe pohřbívání a že obyčej pochovávati v chrámech takovou měrou zevšeobecněl, že řečený ritual mluví o něm téměř jako o *pravidlu*, o pochovávání pak na hřbitovech jako o *výjimce* — »**ubi viget** *antiqua consuetudo*«, z čeho vidno, že zvyk ten málo kde se udržel, čemu ještě více nasvědčují slova téhož ritualu: »**ubi fieri potest**, *restituatur*« t. j. zvyk pochovávati na hřbitovech. Z toho spolu zřejmo, jak hluboko opačný zvyk se zakořenil, takže nebylo možno (zlo)zvyk tento všady odstraniti, (ana se tomu jednak marnivost a pýcha, jednak ziskuchtivost lidská zpěčovala), jakkoli se toho nejedny vážné důvody dožadovaly, z nichž stačí pouze některých se dotknouti. (Pokračování.)

Katechese pro III. třídu obecných škol.

Napsal **Josef Ptáček**, kaplan.

Katechese 51.

Svěcení kněžstva.

(Ot. 630.)

Koho vyvolil P. J. z pravověřících? (12 apošt.) a koho jim dal ku pomoci? (72 učedníky). Kolikerý dal jim úřad? (trojí). Apoštolové dle rozkazu P. J. »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás,« také »posílali«, to jest volili z věřících muže nábožné a ve víře dobře vyučené n. př. Matěje losem, Pavla, Barnabáše, vkládali na ně ruce své a modlili se nad nimi a tím jim udělovali moc: konati oběť, mši sv. a udíleti svaté svátosti, říkáme: moc kněžskou. Moc kněžská je těžká, nesnadná, k ní patří i vyučovati dospělé i mládež a nikdo by nemohl sám ze sebe tuto moc *řádně**) vykonávati nebo konati úřad kněžský.

Proto když apoštolové modlili se a vzkládali ruce na vyvolené muže, tu se udělovala mužům těm nejen *moc kněžská, ale i zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského.* Mužové ti přijímali svátost a ta svátost se jmenuje *svěcení kněžstva.* 630.

Ve výměru dají se také vyložit 3 známky každé svátosti.

Užití: Úřad kněze velmi svatý a užitečný; proto úctu, vděčnost; učí zákonu Božímu — poslušnost, těžký — za kněze se modlit, zvlášť za ty, kteří mají být svěceni.

[16]) Srov. výše str. 690. n.

[17]) De Exequiis. — *Van Espen* podotýká: »Siab ecclesia mortuorum cadavera removeri nequeant, saltem ab altaribus removeantur, ne putrida cadavera nonnumquam *impiorum* hominum *tanquam Sanctorum* reliquiae vel sub altaribus condi videantur.« L. c. cap. II. n. 43. Srov. výše poznam. 14.

*) řádně: tak, jak Bůh nařídil: na oslavu boží i ke blahu lidí.

Katechese 52.

Stav manželský.

(Ot. 634.)

Tuto poslední svátost přijali váš otec a matka; když byli mladí, přišli do chrámu Páně, a před oltářem, před knězem a dvěma svědky učinili slib manželský: že budou povinnosti stavu manželského až do smrti plniti. A kněz ten sňatek jejich posvětil a tím obdrželi *milost* zvláštní, aby, co slíbili, až do smrti věrně plnili. (Viditelné znamení je: slib snoubenců a požehnání (†) kněze. O milosti právě jsem mluvil a že svátost ta ustanovena byla od P. Ježíše, vysvítá ze sv. Pavla, jenž ji nazývá »*svátost*«, t. j. jenž manželství nazývá »svátost«.)

Katechese 53.

O křesťanské spravedlnosti.

(Ot. 648, 649, 650, 651, 652, 655.)

Křesťanská spravedlnost záleží v tom, že pomocí milosti boží zlého se varujeme a dobré konáme, jak nás tomu víra učí. První pravidlo křesťanské spravedlnosti zní: Varuj se *zlého*. Pravíme »zlého«. Není pravým zlem nemoc, protože netrvá vždycky a někdy vede k dobrému, ani bída, ale jediné a pravé zlé je, co se protiví zákonu božímu, totiž hřích. Zlá byla neposlušnost prvních lidí. Protivila se zákonu božímu. A o této neposlušnosti, o tom hříchu jsme hned při článcích víry řekli, že se jmenoval ten hřích — hřích dědičný. Ten hřích spáchal Adam v ráji a my jsme jej i s jeho následky po něm zdědili.

Ale je také jiný hřích, kterého se člověk dopouštívá sám, *o sobě* a ten se nazývá *hřích osobní*

Abel měl na sobě jen hřích dědičný, jinak byl nevinný, Kain měl na sobě i hřích dědičný i osobní.

Když přišli Israelité k hoře Sinai a když Bůh jim tam dal přikázání, tu meškal Mojžíš 40 dní a nocí na hoře, rozmlouval s Bohem. A tu Israelité pod horou Sinai ulili si zlaté tele, modlu a té se klaněli. A přece právě slyšeli zákon: neučiníš sobě rytiny! Ten zákon znali, když se tedy klaněli teleti, modle, *věděli*, že je to proti zákonu, s vědomím to činili čili vědomě přestoupili zákon boží. Kdo je přinutil? Učinili to o své vůli, dobrovolně, bylo to tedy *vědomé a dobrovolné přestoupení zákona božího*. A toto vědomé a dobrovolné přestoupení zákona božího je hřích osobní.

Hřích osobní bývá spáchán: 1. myšlením, žádostmi — tajné hříchy — slovy a skutky — veřejné hříchy; veřejné hříchy ještě jiné ke zlému svádějí, dává takový člověk pohoršení a proto také jsou těžší. Mimo to vše, čím bývá hřích spáchán za prvé, mohli bychom říci: dopouštěním se zlého. Příklad: Kain, Abel.

Kain měl nejdříve vnitřní závist, pak touhu po mstě a tak došlo ke skutku — bratrovraždě.

Za 2. hřešívá se: opomenutím dobrého, jež jsme povinni konati. Příklad: bohatec opomenul dávati almužnu a za to, že byl tak nemilosrdný a nestřídmý, byl v pekle.

Levita v podobenství o milosrdném Samaritánu opomenul smilovati se nad polomrtvým a byl k tomu povinen.

Rozeznáváme hříchy, za které je trest věčný. Na co je věčný trest, to je ve věci důležité a proto se jmenuje takový hřích velký, *těžký* hřích. Jiné hříchy na př. Mojžíšova pochybnost, mají za následek trest *časný* (nevešel do země zaslíbené) a proto jim říkáme hříchy *lehké*. Těžký hřích jmenuje se také smrtelný, protože se jím ztrácí život věčný, *lehkým* se jen život milosti umenšuje a protože se ho člověk po všecky dny takřka dopouští, jmenuje se *všední*.

Užití: Chraňte se zlého: nejen hříchů těžkých, ale pokud možno i hříchů lehkých nebo i ty jsou urážkou Boha přesvatého.

Katechese 54.

Sedmero hlavních hříchů.

(Ot. 663 m. kat. 182.)

Měli jsme o hříších vůbec. Některé hříchy jmenujeme *hlavní*, protože jsou jakoby hlavou jiných hříchů. Na př. andělé někteří nechtěli Boha poslouchati, nýbrž jemu býti rovni, to byl hřích, kterému říkáme *pýcha*, andělé ti byli pyšní. (Hned užití: Nebývejte pyšní, marniví — šaty...) Jiný příklad hříchu: Jidáš nosil u sebe pokladničku Pána Ježíše a často z ní tajně brával, toužil příliš po penězích — to byla lakota, *lakomství*. (Užití.)

Sv. Alois byl mládeneček, vždycky se choval slušně, nikdy nic nestydatého nemyslil, nežádal, nezpíval, neposlouchal, nemluvil a nekonal. Kdo však takové věci žádá, koná a pod., ten je smilný, dopouští se hříchu, kterému říkáme *smilstvo*.

Bratři Josefovi nepřáli tomuto lásku otcovu a odměnu za dobré chování, říkáme, záviděli mu jí — dopouštěli se *závisti* (Užití.)

Bohatec »hodoval na každý den skvostně«; a kdo jako on příliš po jídle a pití touží a nemírně pokrmu a nápoje požívá — ten je *nestřídmý* — hřích: nestřídmost. (Užití)

Saul hněval se nespravedlivě na Davida, chtěl se mu pomstít, to byl hřích — *hněv*. Je ovšem také hněv spravedlivý — u rodičů, učitelů, Pán Ježíš. Učitelové se nehněvají proto, že by se chtěli mstít, ale chtějí, abyste se polepšili. (Užití.)

V podobenství o *hřivnách* uvedl P. Ježíš lenivého služebníka. Ten nepracoval se svou hřivnou, byl *líný*, zakopal ji, měl nechuť ke službě pánu svému. Některý člověk také nechodí do kostela, nepřijímá sv. svátosti — je duchovně *lenivý*. Hřích — *lenost*. A těchto 7 hříchů: pýcha... jmenujeme hříchy hlavní.

Katechese 55.

O dobrém.

(Otázka 677, 678 [m. kat. 183, 184], 679, 680, 681 699, 698.)

Druhý díl křesťanské spravedlnosti jest: čiň dobré.

V přikázáních božích je obsažena vůle boží; kdo je plní, koná dobré. Dobré je tedy to, co se srovnává s vůlí boží. Abychom byli schopni a ochotni činiti dobré, potřebujeme křesťanské ctnosti. Křesťanskou ctností stáváme se schopnými a ochotnými konati dobré. Na př. víte, že apoštolové byli ochotni konati dobré: rádi Pána Ježíše poslouchali, v Pána Boha věřili, doufali, jej milovali. Že věřili, to byla víra, že doufali, to byla naděje, že Pána Boha milovali, to byla láska. Víra, naděje a láska jsou ctnosti, kterým říkáme *božské,* protože se týkají Boha. Jsou také ctnosti, které se týkají lidí, pořádají jejich *mravy,* a proto se jmenují *mravné.*

Tak proti hříchu pýše stojí ctnost *pokora,* pokorný byl na př. publikán v chrámě;

proti lakomství stojí *štědrost,* štědrý byl Tobiáš, dával nuzným pokrm;

proti smilstvu stojí *čistota,* čistý mravně byl Josef egyptský, nedal se svésti k nečistotě;

proti závisti je *příznivost,* příznivý byl Jonathas Davidovi, chránil ho, hájil ho, ukrýval ho před otcem Saulem;

proti nestřídmosti je *střídmost,* střídmý byl Daniel a 3 mládenci v zajetí babylonském, spokojili se jen zeleninou a vodou;

proti hněvu stojí *tichost,* tichý byl sv. Štěpán, když jej židé kamenovali, nelál, ale ještě se za ně modlil;

proti lenosti stojí *horlivost,* horlivý ve službě boží byl svatý *Pavel,* apoštol, cestoval široko daleko, trpěl pro víru nesmírně.

Tyto tedy ctnosti jmenujeme mravné, protože především naše mravy bohumilými činí. (690)

Applikace: Věřte, doufejte, milujte... Buďte stydlivé, střídmé, tiché...

Ot. 715 (m. k. 188).

Dobrá je nejen ctnost, ale i dobré skutky. Ctnost nám pomáhá konati skutky dobré. Hlavní skutky dobré jsou: *modlitba,* půst a almužna. Když se tedy modlíte za své zemřelé bratry nebo sestry, je to dobrý skutek. Když v pátek můžete jít na dovolené vyražení a nejdete, tu uložili jste si půst, máte dobrý skutek. Když někdo má k obědu veliký krajíc chleba a jeho chudý spolužák nemá ničeho, nebo jen tvrdou kůrku, a ten prvý mu dá půl, dává tím almužnu, má dobrý skutek.

O posledních věcech člověka. Kat. 56. Ot. 726, 727, (729), 733, 734, 735, 738, 739, (740), 743, 745, 744. 725.

Pán Ježíš vypravoval, že umřel bohatec a Lazar. Umřeli, t. j. duše se odloučila od těla. *Smrt* je odloučení duše od těla. O smrti víme, že všichni musíme umříti; neboť uloženo jest lidem jednou

zemříti, praví Písmo sv.; nevíme však, kdy, kde a jak umřeme. A protože to nevíme, proto máme na smrt stále býti připraveni.

Když umřel bohatec, pohřben jest v pekle. Umřel i Lazar a vzat byl do nebe. Po smrti totiž nastane *soud*. Na tomto soudě vykonává se na duši rozsudek a duše přichází buď do očistce nebo do pekla, nebo do nebe.

Očistec je místo, kde trpí duše *časné tresty* za hříchy, za které v tomto životě dosti neučinily. Duše totiž, které měly ještě vytrpěti časné tresty a nevytrpěly je, přicházejí do očistce.

Peklo je místo, kde zavržení tresty věčné trpí. Tam přišel bohatec, protože umřel ve smrtelném hříchu Do pekla přijde ten, kdo ve smrtelném hříchu zemře. Tresty věčné záležejí v tom, že zavržení jsou odloučeni od Boha, trpí nejhroznější muky, a to věčně.

Nebe je místo, kde andělé a svatí věčné blaženosti požívají. Nebešťané patří na Boha tváří v tvář, nemají žádného nedostatku a zla, a za to všecko dobré na těle i na duši. Mezi ně, do nebe přijde ten, kdo v milosti boží umřel a za hříchy, které snad spáchal, dostiučinil.

Tak jsme promluvili o 4 věcech: smrti, soudu, nebi, pekle, a ty 4 věci imenujeme čtyři poslední věci člověka.

Appl. Žijte tak, abyste se nemusily lekati smrti příliš a aby rozsudek nad vámi pronešený dopadl dobře.

(Osnova chce teď teprve vzíti celou Ot. 26.: Co se nám přikazuje mimo 6 pravd základních ještě věděti? Patero věcí, dle pěti dílů katechismu.)

* * *

Proto, že mi zde zbylo trochu místa, dovoluji si také přiložit polínko k stálé debatě o reformě katechese:

V »Křesťanské Škole« r. 1902, I, str. 209 nn. vychvalována je methoda, pokud možno, analytická či psychologická professora Tippmana, a myslím, že dle zásluhy. Jenže bohužel je si jí od kněží málo všímáno. A přece dle téže methody složena je i osnova pražská.

V »Čechu« ze dne 15. května 1904 uveřejněna byla kritika ředitele Kliky našich katechesí. Pravda, je tam mnoho, co musíme odmítnout, ale mnoho také, co musíme přiznat.

Že nejeví se v katechesi takový pokrok jako v předmětech světských, toho je mnoho příčin: na př., jak také v »Kř. Škole« bylo vzpomenuto, že se při přednáškách a praktických cvičeních v Praze nedává dosti pozor; kněží v duchovní správě nemohou všechny síly věnovat škole a její methodě, protože mají míti v hlavě také věci právní a působit na kazatelně; učitel také nemá brevíř; potom je to sama abstraktní povaha nauky náboženské, která nedá se dětem *tak* názorně podat jako předmět světský.

»Jeho (vyučování náboženství) osou je (prý) napořád věrouka katechismu«; ano, je základem a na ní se staví mravouka. A mravouka se nezanedbává, a jestli kde, je to chyba. » . . . jeho

prostředkem stále mechanické učení se nazpamět článkům«; články ty jsou methodicky, co možná na základě vypravování biblického vyloženy, a proto není zde takový mechanismus jako při násobilce. Ostatně právě proto, že dle osnovy páni vyhýbají se mechanismu při násobilce, nenaučí jí děti, jak sami se přiznávají. Staří učitelé jí naučili výborně.

Co však bych přiznal, je: »... články, pravidlem tak pojmově a slohově nepřístupným«; ani ne tak to »pojmově«, protože pojmy samy sebou jsou abstraktní, těžko pochopitelné, ale to »slohově« platí zvlášť o novém katechismu. Je sdělán podle příruček theologických sice přesně, ale ne řečí dětskou.

Na př. ot. 53. Je-li více než jeden Bůh? V němčině se otázka ta lépe nese, ale v češtině by zněla lépe: *Kolik jest Bohů?* (Pánů Bohů?) Namnoze se téhle otázce děti učí už v klíně mateřském. A zase místo: v Bohu je kolik osob? lépe: »v kolika osobách?« Slovo »přirozeným« a »nadpřirozeným« na str. 18 a 19, ot. 82, 86 je sice theol. přesné, ale (také dle osnovy) zbytečné pro děti.

Ot. 103: Proč se jmenuje Ježíš Pomazaný? je velmi abstraktně řečena a dá se říci konkretně.

Ot. 105 jest sama konkretnější než její odpověď.

Ot. 118 lépe snad by byla tak: Maria nazývá se »matkou boží«, protože její syn, Ježíš Kristus, jest nejen člověk, ale i Bůh.

Také ot. 284, 287 by se daly méně theologicky a více katecheticky říci. Celý traktát o milosti je velmi těžký pro děti.

Na str. 136 účinky posledního pomazání mohly být kratčeji vyjádřeny. Bod 4. ve starém pražském katechismu vůbec nebyl.

Že by ty články »často tak vědě a zřízení nynějšímu společenskému« odporovaly, není pravda: věrouka se pravé vědy ani nedotýká a mravouka se zřízením společenským se téměř kryje. Tu »válečnou« methodu provozují mnohde víc učitelé než kněží a některý jim ve III. tř. *pády* vtlouká prutem. — Na to ostatní nebudu reagovat.

A tak nelze než schvalovat, co navrhují některé skupiny Z. J. K. D, aby se katechismus podrobil všestranné diskussi, ale hlavně, aby dbáno bylo katechetův praktických, a dále, aby táž Z. J. K. D. v Praze pořádala kursy paedagogicko-katechetické, jaké byly v Solnohradě.

Nejstarší rituál.

Světské, t. j. v světské duchovní správě užívané rituály jsou všude mladší, než klášterní, což je zcela přirozeno, ježto původně vykonávaly kláštery duchovní správu. Není pochybnosti, že rituály byly již před 7. stoletím, ježto na synodě v Nantes přichází v jednom kanonu takové znění, které úplně odpovídá rituálu z 12. stol., jaký se našel v klášteře sv. Floriána, po případě rituálu kláštera Vyšnobrodského z 13. stol. Zajímavé jsou tu t. zv. interro-

gationes ad morientem, jež se připisují sv. Anselmu Canterburskému. Tyto otázky udržely se i později v rituálu, jenž nesl název »speculum artis bene moriendi«, nenašly však přístupu do oficielního »rituale romanum«, kde byly zavedeny užitečné pokyny »de visitatione et cura animarum«, otázky pak ponechány dobrozdání duchovního.

Jak ze starých rituálů vidno, byly všecky obřady, zvlášť pak při zaopatřování původně kratší a bude zajímavo, podáme-li tuto otázky ze starého německého rituálu 13. stol., jenž nese v části zaopatřování nemocných nadpis: »ordo ad inungendum infirmum« a jež zní v staré němčině:

Swenne ein mensche siche ist vn nahent zu dem tode, so sol man in vragen, vn sol er andehtichlich antwurten t. j. sobald ein Mensch krank ist und nahe dem Tode, so soll man ihn fragen und er soll andächtig antworten.

Lieber mensche, revst do dich, daz do sterbest in christen gelovben? — Ja.

Vreuste do dich, das do stirbest in rechten leben? — Ja.

Vergihst do des, das do so wol niht gelebet hast, als do soldest? Ja, das vergihe ich.

Ist iz dir laeit vn rivt dich? Iz ist mir leit vn rivt mich.

Hast do willen din leben zu bezzern, ob dir got dines lebens gan? Ja ich han guten willen.

Gelovbest ,do daz unser herre Jesus Christus vur dich tode ist? Ja, daz gelovbe ich.

Danchest do im sines todes? Ja ich danch im sin.

Gelovbest do, daz niht macht behalten werden, denne mit seinem tode? Daz gelovbe ich.

Vn der siche sol denne aver sprechen:

Herre, den tode unseres herrn Jesu Christi lege ich zwischen mich vn deinen zorne. Herre got, minen gaeist, vn min sele enphilhe ich in din hant.

Nedá se upříti, že by se podobné otázky zvlášť v případech těžších, kde se jedná o aktuální odpadnutí od víry, v podezření bludu na př. spiritismu atd. spíše doporučovaly, než pouhá admonitio a kývnutí hlavy se strany nemocného. Já podobné otázky kladu a odpovědi vyžaduji a přesvědčil jsem se, že fama málo kdy lhala. Pak ovšem nastane teprv ta pravá práce, jenž neskončí vždy uspokojivě. *J. Kousal.*

Přehled.

Píše **Fr. Vaněček.**

(Spisy o manželství. — Sňatky příbuzenské. — Volná laska. — Prakt. resoluce. — Odkopnutí »Los von Rom«.)

V Mnichově vyšla sbírka spisů o manželství, která se liší šťastně od kramářské literatury knihkupců, kteří takto obchodují vlastně s pornografií. »Krankheiten und Ehe« (Lehman, Mnichov) sluje ona kollekce úvah prof. Senatova, Grubra, prof. Ortha,

Krause, Fürbringera a Eberstadta. Co zvlášť nám jest pozoruhodné, že vlastně tito vědcové docela potvrzují dosavadní názory katolické. Dáme několika myšlenkám z úvahy místo.

Dr. Gruber hájí naše *monogamní trvalé manželství* jako nejlepší formu po stránce mravní a zdravotnické. Z dlouhých tabulek přehledních dovodí spisovatel, že příliš mladý věk při sňatku (pod 20) a starší (přes 50) snižuje pravděpodobnou délku života.

Gruber staví se proti domněnce, že stav manželský má příznivý vliv na zdraví. Referent Dr. Růžička píše o tom v »Časopise pro veřejné zdravotnictví«:

»Neboť nutno pokládati za zjištěné, že pohlavní styky nejsou — jak se z velké části nesprávně za to má nějak zvláště zdraví prospěšny nebo dokonce pro zachování zdraví nutny. Dostatečný důkaz toho poskytují naše domácí zvířata (kobyly, psi, feny), která jeví nezměněné zdraví, i když se k pohlavním stykům nepřipustí. Také zkušenosti athletů, sportsmanů, učenců, umělců poukazují k tomu, že zdatnost jejich se zvyšuje úplným zdržením se styků pohlavních. Není pak žádné pochybnosti, že zdravý muž i zdravá žena mohou trvale se zdržeti pohlavně, aniž škodu utrpí. Ovšem nutno se tu varovati každého úmyslného, umělého dráždění pohlavního pudu, ježto jinak může žádost nabýti rázu nucených představ.

Nutno pak označiti za velmi lehkomyslné jednání lékařů, kteří radí osobám trvale neb občas manželského žití zbaveným, aby se oddaly stykům mimomanželským, jakoby zdrželivost byla škodliva. Tu nutno dobře uvážiti, že tím své klienty vrhají do ohromného nebezpečenství nákazy pohlavní, nehledě ani k mravní zavržitelnosti rady té.

Tedy není to časté ukájení pohlavní, které by působilo ono nápadné prodloužení života osob oddaných, nýbrž pravidelnější, spořádanější život jejich, dále průměrně menší zneužívání lihovin a poměrná řídkost pohlavní nákazy.«

Netřeba pro naše čtenáře dodávati nějaké výklady.

Sňatky příbuzenské se rovněž odsuzují a praktika církve tím nepřímo vědecky odůvodněna poznovu.

»Dále je známo, že se v některých rodinách dědí s velikou tvrdošíjností některé vady a choroby. Především jsou to nemoci duševní a čivové, dále některé choroby výměny látek, dna, tučnost, močové kameny, úplavice cukrová a j. Dále existuje zděděná disposice pro rakovinu, předčasné zkornatění tepen (apoplexie), rozedma plic, jisté kožní nemoci; přespočetné prsty, zaječí pysk, nedostatečný vývoj mléčných žláz, krátkozrakost, barvoslepost, hemeralopie, dědičná katarakta, atrofie sítnice, pigmentový zánět sítnice, bradavice, neuromy, krvácivost a j.

V dědičnosti takových vlastností spočívá nebezpečenství manželských svazků mezi příbuznými, kterými tedy nastává sečítání se těchto škodlivých vlivů s obou stran. Jinak takové svazky škodlivé nejsou, leč že plodnost trpí tak jako zase také při spojení ras příliš od sebe vzdálených.«

Prof. Eberstadt ve spise »Sociálně-politický význam zdravot-

ních poměrů v manželství« mluví proti volné lásce a vyvrací domněnku, že by podřaděnost ženy byl zbytek barbarských názorů. Týž referent píše:

»Mohlo by se státi, že by manželství společnosti budoucnosti mohlo byti zavrženo a s manželským svazkem nebyly spojovány žádné právní následky. Přestalo by pak existovati manželství v nynější své formě? Mohla by volná láska výše býti ceněna nebo i na roveň kladena manželství? Lze tvrditi, že u kulturního národa případ takový nemůže nastati. Neboť i v takové budoucí společnosti trvaly by přirozené předpoklady — zvláštní postavení ženy v početí a těhotenství — dále a plynuly by z nich důsledky stejné jako nyní, ano sesílily by se i, ježto odpadnutím právní ochrany stala by se ochrana mravní nutnou. Ale ani názory právo určující nemohou se měniti. Vždy musejí nadřaděni býti ti, kdož v manželství žijí, nad těmi, jichž pohlavní poměry nejsou regulovány, a to i když na věci hledíme s Darwinistického stanoviska obhájců volné lásky; neboť uzavřené svazky rodinné jsou pro životní zápas lépe kvalifikovány, i když nejsou ve většině. Nesprávně založena byla propaganda myšlenky o vývoji k volnějším formám pohlavního obcování, nebyla ani historicky, ani fysiologicky dosti odůvodněna. Její cíl, změna právních zásad, na nichž spočívá manželství, nedá se provésti. Jakkoliv kritika dnešních sociálních poměrů (i v manželství) jest oprávněna, žádoucna a nutna, nesmí přece stavěti si cíle utopické. Dle svých základních právních zásad není manželstvo schopno dalšího vývoje. Vývoj jest možný, jen pokud jde o mravní obsah manželství, jenž se mění dle doby.«

Katolíci zemí starých obdivují se agilnosti katolíků zemí nových. Jejich příklady jsou hodny následování. *V Melbourne-ú konal se sjezd katolický* v měsíci říjnu m. r., na němž schváleny některé zásady. Tak usneseno: zříditi v každé farnosti konferenci svatého Vincence, která by též vyučovala katolické nauce a rozšiřovala katolickou literaturu.

Sjezd schválil, zříditi v nejživějších městech nádražních ústřední shromaždiště všech neprodaných výtisků časopisů, knih a brožur, aby byly rozdány mezi cestující po lodích a drahách.

Vedle biblické dějepravy má býti postaráno též o vydání dějin anglických s katolického stanoviska.

Tyto odstavce jsou zcela praktické a mají skutečný význam pro probuzení uvědomění katolického. Celé stohy katolických časopisů práchniví a nedochází svého účelu.

Propaganda »*Pryč od Říma*« utrpěla silnou ránu od vlády německé tím, že připomenuto všem, že platí zákonitý zákaz o příspěvcích z náboženské daně pruské na stavby kostelů v jiných zemích. Zákaz byl obnoven hlavně proti agitátorům s heslem »Pryč od Říma«. Vyvolal veliké podivení mezi protestanty německými. Dopisovatel berlínský »Standardu« shledává věc docela v pořádku, protože hnutí nemá nic náboženského, nýbrž jde za heslem politickým a jest přímo protirakouské a protihabsburgské, připravujíc půdu vlastizrádné politice.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle II. po Devítníku.

Radostmi světskými máme opovrhovati.

»Aj, vstupujeme do Jerusaléma a dokoná se všecko, co psáno jest proroky o Synu člověka.« Luk. 18, 31.

V dnešním sv. evangeliu dvojí věc zasluhuje rozvažování, a sice: umučení Páně a uzdravení slepého. Proč právě dnes předvádí svatá církev na mysl umučení Páně? Dnes přece celý svět se raduje, neboť jest dnes konec masopustních radostí. Dnes předvádí nám církev sv. umučení Páně, aby ty radovánky světské, kterých se tento čas přes míru užívá, poněkud udusila a přivedla člověka k rozumu. Jestliže by otec neb matka tvá tyto dny byli těžce nemocní, zdržel by jsi se radovánek; ale Pánu Ježíši nastává umučení, a proto církev svatá chce tě od radostí hříšných odvésti. Proto volá dnes: »Aj, vstupujeme do Jerusaléma a dokoná se všecko, co psáno jest proroky o Synu člověka.« O dvojím nám tedy bude dnes jednati, a sice:

1. Že radostí světskou máme opovrhovati;
2. v kolika případech radost světská je hříchem.

Pojednání.

I.

Radostí světskou máme opovrhovati, a to sice z pěti důvodů:

1. Poněvadž sám Bůh jí opovrhuje. Tak praví Pán Ježíš u sv. Luk. 6, 24: »Běda vám bohatým, neboť máte potěšení své.« Kdo by se opovážil jísti chléb, který je zlořečený od Boha? A proto musíme se varovati těch hříšných radovánek, poněvadž jsou od Boha zlořečeny. »Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou.« Mat. 5, 5. Sv. Augustin praví, že takové hříšné radovánky jsou nerozumné; je to zběsilost, je to radost těch, kteří jsou nemocní, ale nemoc na sobě neznamenají. Kristus pro jejich hříchy pláče a je zarmoucen, oni pak se z toho radují.

2. Radostí světských máme se vystříhati, a to proto, že není ta radost čistá a pravá, ale smíšená se zármutkem. Ti, kteří milují svět, nemohou míti pravé radosti na věcech tohoto světa jako lidé, již Bohu slouží. Neboť věci tohoto světa jsou pomíjitelny a nedovedou člověka cele upoutat. Bůh pak je věčný a všecky vlastnosti dobré v nejvyšším stupni má. Někdo je na př. bohat a zeptejme se ho, zdali má na světě ze svého bohatství radost čistou. Ba musí míti starost ustavičnou. Starost, aby rozmnožil své bohatství, strach a starost, aby je udržel, a žalost, kdyby je ztratil. Je-li kdo vysoce postaven, zdali ten má na světě radost čistou? Písmo sv. praví: »Kdo stojíš, dej pozor, bys nepadl.« A také ten musí starost míti, by se zavděčil nejen svým představeným, ale aby zadost učinil i poddaným.

3. Radostí světských, byť by i nebyly od Boha zlořečeny, máme se střežiti, poněvadž jsou krátké, okamžité a pomíjitelné. Dobří i zlí musí žalost míti, a to buď zde na světě aneb tam na věčnosti. Avšak spravedliví lidé vědí, že radosti světské jsou krátké a radosti nebeské bez konce, proto si vyvolují zde na světě žalost, aby mohli míti radost tam na věčnosti. Sv. Augustin praví: »Moudrost svatých jest, že zde se souží, aby mohli na věky se radovati.« V životě svatých Otců kazatelů čteme, že učitel jakýs jménem Roland měl o svátku svém nové šaty velmi vzácné. Týž den strávil ve veselé společnosti, ve hře a rozpustilosti. Když pak byl večer, tu dotknula se ho milost boží a on přišed k sobě, zvolal: Kde jest ta slavnost, kterou jsme slavili? Kde jest ta radost, kterou jsme zažili? Uvažuje, že veškerá radost světská rychle míjí a v žalost se obrací, hned následujícího dne vstoupil do řádu kazatelů, kde mnohá léta kázal a Bohu sloužil ve vší svatosti a zbožnosti.

4. Radostí světských třeba se střežiti, poněvadž člověka zbavují radostí věčných. Proto praví sv. Řehoř: »Nikdo nemůže zde se radovati s tímto světem a tam kralovati s Bohem.« To je tvrdé slovo pro ty, kteří milují svět a jeho radosti. Jak zaslepení jsou ti, kteří se domnívají, že lepší jsou radosti tohoto světa, než radosti nebeské! Ti opovrhují Pánem Ježíšem, Pannou Marií a svatými a anděly. Nebo kdo hříšně se raduje, ten dává přednost světské a hříšné radosti před radostí nebeskou a před společností boží. Radosti tohoto světa, byť by byly sebe lepší, nemohou býti porovnány s radostí nebeskou. Sv. Augustin praví: »Taková jest příjemnost světla věčného, že kdyby nám nebylo dovoleno více než jen jednu hodinu tam zůstati, dali bychom za tu hodinu nesčíslná léta, plná radostí a rozkoší a veškeré bohatství tohoto světa.« Proto praví Žalmista Páně 89, 4: »Nebo tisíc let před očima tvýma jest jako den včerejší, kterýž pominul.«

5. Radostí světských máme se střežiti, poněvadž se promění ve věčné běda. Nebo jako u těch, kteří jsou zarmouceni, jejich zármutek se promění v radost (Jan 16, 20): tak i radost světa se promění ve věčný zármutek. Tomu nasvědčuje i Písmo sv., an praví: »Běda vám, kteří nyní se smějete, neboť kvíleti a plakati

budete.« Luk. 6, 25. Tak i těm, kteří nasyceni jsou, se praví: »Běda vám, kteří nasyceni jste, budete lačněti.« Tamtéž. Těm, kteří se opíjeli, se praví: »Hlad trpěti budou jako psi a budou obcházeti město.« Žalm 58, 7. »Oheň a síra a duch bouře podíl kalicha jejich.« Žalm 10, 7. I bohatství se obrátí ve věčnou chudobu: »Běda vám, boháči, neboť máte potěšení vaše.« Luk. 6, 24. Běda těm, kteří se radují hříšně, oni slyšeti musí slova ta, o nichž Pán sám praví: »Nebe i země pominou, ale slova má nepominou.« Luk. 21, 33

II.

Mnohé radosti světské mohou býti i těžkým hříchem.

1. Radost světská může býti těžkým hříchem u těch, kteří se chlubí svými hříchy, jež spáchali. Často slýcháme vypravovati o hříších, kterými se někdo chlubí. Písmo sv. praví: »Kdo se raduje z nepravosti, vymazán bude«, t. j. z knihy života. Ecc. 19, 5. Jak často se mnohý chlubí, kterak se pomstil svému bližnímu, neb kterak jiného ošidil a oklamal. Proto dvojnásobně hřeší, kdo se chlubí s hříchem, poněvadž hřích svůj schvaluje, a tím se ho v mysli opět dopouští. A proč se mnozí chlubí svou špatností? Proto, že jsou nevědomí a zaslepení. Písmo sv. praví: »Zaslepila je zloba jejich.« Kn. Moudr. 2, 21. Kdyby uvážili velikost hříchu a urážku Boha a trest věčný, více by plakali než se radovali. Proto praví Pán Ježíš o Jerusalémě: »Ó, kdybys poznalo« (Luk. 19, 42), zajisté bys plakalo, chtěl Pán Ježíš říci. Křesťan má nad hříchy svými plakati, a ne se radovati. Za příkladem sv. Marie Magdaleny a sv. Petra, apoštola, plakati máme nad hříchy svými: »Blahoslavení, kteří truchlí, neboť oni potěšeni budou.« Mat. 5, 5.

2. Světské radosti mohou býti hříchem i těžkým, a sice v tom pádu, kdy mnohé žerty, které k hříšné radosti se používají, jsou na zkázu spásy duše bližního neb vůbec k jeho pohoršení slouží. Takové jsou na př.: pohrdati neb posmívati se bližnímu, ke hněvu jej pokoušeti a za terč svých vtipů si jej bráti, jimž jiní se smějí, ale bližní zkázu bere. Tu vinen bude ten, jenž tak činí, všech hříchů bližního svého, které on takto spáchal. Nebo kdo dal příležitost ke zkáze bližního, sám jeho zkázu zavinil. Za našich dob chodí o masopustě mnozí po městečku, rozličné podoby na sebe berouce a mnohými rozpustilostmi dávají zlý příklad velkým i malým. Tak oblékají si ženy oděv mužský a muži oděv žen. Že to bez hříchu se neděje, jest na bíledni. V knize Mojž. V. 22, 5, se to zakazuje: »Neobleče se žena v roucho mužské, ani muž užívati bude roucha ženského, neboť ohavný před Bohem jest, kdo ty věci činí.« Mnozí berou na sebe oděv řeholní a tak v tom oděvu tančí a tím Boha a jeho svaté náboženství urážejí. Rovněž i ti hřeší, kdo k tomu pomáhají, aneb kteří to, ač mohou, nezamezí.

3. Světské radosti mohou býti hříchem u těch, kteří z toho, co dříve řečeno, radost mají a z toho se těší. Sv. Augustin praví:

»Žádný hřích není tak malý, aby nemohl býti velkým.« — »Jak mnoho se kdo chlubil a v rozkoších byl, tak mnoho mu dejte muk a smutku.« Zjev. 18, 7.

Utíkejte tedy z hříšných radostí. Přirozenost lidská sice potřebuje radosti a zotavení pro mnohé práce, které vykonávati musí člověk. Neboť ustavičná truchlivost vysušuje tělo i duši a vykonávání ctností zamezuje. Člověk ustavičně smutný bude unaven a rozrušen. A proto je to na místě, kdy toho čas a místo vyžaduje, se radovati a obveseliti. Radost a veselost jest kořením, je solí života. Ale jako pokrm se nesmí přesoliti a kořením přesytiti: tak i člověk nesmí stále jen vyhledávati radovánky, a tím méně pak radovánky hříšné, ve kterých Bůh bývá urážen. Straňte se tedy radovánek hříšných, neboť jsou marné, krátké a okamžité. Radujme se raději v Bohu a této radosti nikdo neodnímej od nás! Amen.

P. *Albert Mrázek,* farář v Horních Dunajovicích.

Neděle II. po Devítníku.

Výklad epištoly.

Epištola, kterou jste slyšeli, jest jedna z nejkrásnějších částí listů sv. Pavla. Vychvaluje v ní pravou lásku k Bohu a jmenuje 15 známek, dle nichž se láska pravá poznává.

Nejprve mluví apoštol o její potřebě, ano o její nevyhnutelnosti, neboť dí, že kdyby nejvzácnějšími dary — jako jsou: dar proroctví, jazyků — nadán byl bez lásky k Bohu, není ničím. Ani víra sebe silnější, ani almužna sebe hojnější bez lásky boží nepomáhá. Jako ani víra ani almužna bez lásky k Bohu nepomáhá, tak ani půst a vše, co opustíme, nemá žádné platnosti, neděje-li se to pro Boha — z lásky k němu — což nazýváme milostí boží, bez níž nic záslužného k životu věčnému činiti nemůžeme. O této kapitole napsal sv. Alfons celou knížku, a to kolik slov, tolik kapitol, a nadepsal ji: »Láska k Pánu Ježíši«.

1. Však když přiložíme měřítko lásky boží, pro kterou všecko máme konati a vše trpěti, vše doufati a čekati, jak to s našimi skutky dopadá?

Tu mi napadá myšlenka, kterou zaznamenal sv. Alfons ve jmenované knížce o jistém řeholníkovi, který mnoho vážen byl, ano v pověsti svatého umřel, a jednoho dne si takto stěžoval: Já ubohý, pozoruji-li všechny skutky života svého, ani jednoho nenalézám, který bych jediné pro Pána Boha vykonal. Tak si stěžoval muž za svatého považovaný; co však řekneme my o sobě? Tu zajisté mnohé naše skutky zmizí jako voda v řešetě, když přesně hledáme toliko pouhou lásku k Pánu Bohu. Mnohý skutek jest jen k vůli cti — na světě, aby se řeklo. Jiný skutek nečiníme proto, aby snad se zase něco neřeklo a pod. A tak při našich skutcích zřídka kdy a jediné a úplně bývá pohnutkou láska

k Bohu, bez níž nic nejsme. Kéž bychom brali tolik ohledu na Boha, kolik bereme na lidi!

Modlitby naše budou přičteny na vrub zvyku — almužny na vrub vlastní cti, posty na vrub nemajetku, totiž tak, že se zdržuje proto, že nemá, čeho by se zdržoval. Mše sv. nedělní bude přičtena na vrub touhy po společnosti a touhy ukázati také šaty své a pod. Naše služba Bohu jest náramně nedokonalá — Pánu Bohu malou svíčičku rozžíti, ale ďáblu a sobě důkladnou liberku.

2. Mnohé naše skutky bývají činěny jen proto, aby viděny byly od lidí, tak jak praví evangelium o popeleční středu. Pak ovšem odplata jest tatam. A mnohého zlého se zdržuje člověk jen proto, že by to mohlo míti následky, které by ho připravily o dobrou pověst mezi lidmi, a odměna a zásluha před Bohem jest tatam opět. Kolik skutků vykonáme pro Boha toliko tak, že i kdyby nikdo nás neviděl a nikdo odplatu nedal, abychom ten skutek dobrý přece vykonali? A proto prorok Haggeus o této odměně dobrých skutků pěkné podobenství má a praví: že ten člověk, který dobrý skutek koná, ale z jiné příčiny, než z lásky k Bohu, podobá se člověku, který vydělanou mzdu do děravého pytlíčku vložil. Když hledali v něm mzdu, našli váček prázdný a také díru v něm, kterou mzda ušla. Tak budou i nám jednou otevřeny oči před Bohem, kde budeme vidět všecky skryté pohnutky, které nás ke skutku popuzovaly, a jak dalece nás vedla láska k Bohu. Tento čistý úmysl, konati vše z lásky k Bohu, jest jako tajné umění dělati z nepatrných věcí zlato. Před 300 lety bylo velmi rozšířeno mínění, že lze ze železa nebo z jiných laciných věcí vyráběti zlato. Mnozí z velmožných pánů, kteří toužili svoje poklady ještě více zlatem rozmnožiti, brali si podobné lidi k sobě, aby jim zlato dělali. Stávalo se nezřídka, že tací lidé zlata chtiví nejen zlato neudělali, ale i o svůj majetek přišli. Tím způsobem zlato dělati se nedá, ale jiným, totiž čistým úmyslem lásky k Bohu se každá počestná práce, byť i sebe nepatrnější, mění ve zlato zásluhy boží.

3. Tak o jednom poustevníku se vypráví, že vždy, když začínal nějakou novou práci, pozastavil se a očima k nebi pohlédl. Když se ho tázali, proč tak činí, řekl: »Nechci se chybiti terče.« Těmito slovy chtěl říci: jako dobrý myslivec dříve než střelí míří, aby ránu nadarmo nedal, tak já, počínaje práci činím úmysl, abych se prací svou Pánu Bohu zalíbil. Tak musíme býti pozorni při konání i dobrých skutků — aby nebyly marné. Jest věru náš život podoben střílení do terče. Jen jedno místo označeno jest, kam se má mířiti a kam trefiti. Tak naše skutky všecky musí mířiti k Bohu, sice jinak jsou pro nás úplně ztraceny — i dobré skutky.

4. Což ale třeba souditi o skutcích zlých? Ty neobrátí žádný úmysl. Veliká většina skutků lidských mine se terčem, cílem, Bohem, neboť pro něho vykonány nejsou. Světu a ohledům lidským sloužíme upřímně, ale Bohu falešně. Skutky lidské podobají se jednání jedné vznešené paní, která měla muže svého u vojska

v cizině. Byla právě masopustní neděle jako jest dnes. Muž její v cizině zemřel a jeho přítel měl ženě jeho přinést zprávu o jeho úmrtí. Cestou dlouho přemítal, kterak by jí zprávu o náhlém úmrtí sdělil, aniž by ji to mnoho překvapilo. Nastudoval si, jak ji osloví, jak ji připraví na tak těžkou zprávu. Přišel do města a ptá se po ní, kde je, a řečeno mu, že jest na plesu. Šel tam a ptal se po ní, a řečeno mu, že tančí. Čekal, až bude konec, aby ji zavolal a s ní stranou pohovořil. Když jí po krátké přípravě oznámil, že muž její stonal — trochu se zarazila — a když jí řekl, že již zemřel, tvářila se smutnou, ale hned ho prosila, aby o tom nyní ve veřejnosti se nezmiňoval, že má býti ještě na jedné zábavě, a tu že by jí bylo nemožno odříci a že by to způsobilo nemilé mrzuté překvapení, před veřejností, aby jí dal zprávu až o popeleční středě. Tančila dál. O popeleční středu navštívil ji znovu a tu měla ona paní již přítelkyně s sebou, a když jí oznámil, že její manžel zemřel, padala tatáž žena do mdlob — vzlykala a plakala — a to vše činila jen na oko, aby se řeklo, že měla manžela ráda, zatím v neděli, aby nemusila se zříci zábavy, žádala muže onoho, aby zprávu do veřejnosti nedával. Takové bývá jednání lidské k Pánu Bohu dosti často. Zármutek a lítost nad hříchy bývá tak na oko jako onen zármutek paní nad smrtí manžela, ale užívání jest v plném proudu a nedá se od něho jen tak odtrhnouti.

5. Nám i malinká službička Bohu přicházívá za obtíž. Nebo na př. přikázání postní, které jest patrně zcela lehounké, takže jest viděti, že se zde jedná více o poslušnost než o těžké přikázání — mnohému zdá se býti nemožné a obtížné. Nic jiného se nám neukládá, než z lásky k Ježíši v určitý den maličkosti nějaké se zříci — aneb jistého pokrmu se zdržovati, a nic více. Ó jak zdá se to býti mnoho slabému křesťanu z lásky k Ježíši Kristu, který se zřekl pro mne tolika — zříci se malichernosti.

Neboť co jest celý náš postní řád — než nepatrné oběti. *Bůh nedívá se na dar a skutek, ale na vůli a úmysl.* Proto poslušnost k církvi Kristově jest mu milejší, než velký dar *dle naší vůle.*

Ano odvážíme se říci, že malý drobeček, odepřený z poslušnosti k Bohu, větší cenu má pro život věčný, než veliký skutek, který jsme vykonali ze své vlastní vůle. Proto doba postní má onen význam, abychom z lásky k Bohu mnohého, třeba dovoleného vyražení a skutku se zřekli a abychom dobrými skutky Bohu více zalíbiti se hleděli a tak spasení si přivlastňovali. Buďme mírnějšími v požívání, ale horlivějšími v modlitbě a v konání dobrých skutků. Neboť toto může každý vykonati.

Postní řád, který i letošního roku jest tentýž jako v minulých letech, týká se ohledně zdrželivosti masitých pokrmů všech bez rozdílu stavu a stáří. Ona nepatrná újma týká se jen zdravých, a to dospělých od 21.—60. roku, kteří tělesně těžkou práci nekonají — a tu opět ještě mnohé úlevy jsou dány, jako mastiti sádlem i v postní den v kterékoliv domácnosti, a opět pro

ony lidi, kteří v hostincích se stravují a pod., přikázání postní neplatí. Tak můžeme říci, že toto lehounké, ba až příliš lehounké přikázání nedržeti, svědčí o malinké, aneb úplně nedostatečné lásce ke Kristu.

Dokazujme ochotnou poslušností lásku svou k Bohu — a zachováme duši svou. Amen. *Fr. Vaněček.*

O kříži.

Cyklus postních kázání. Napsal **Fr. Vohnout.**

I.

Kříž Ježíšův — a dřevo poznání dobrého a zlého.

»A vyvedl Hospodin z země všeliké dřevo . . . i dřevo vědění dobrého a zlého.« I. Mojž. 2, 9.

Bůh nejvýš dobrotivý stvořiv tento svět, připravil zde pro člověka jakožto nejpřednějšího tvora na zemi, co by jemu blaho, štěstí a spokojenost působiti mohlo. Také vštípil pro člověka ráj a uvedl jej do této zahrady rozkoše, aby všeho, co ráj ten dobrého, krásného i blaženého skýtal, užívati mohl. Člověk nadán byv rozumem chápal ze všeho kolem sebe všemohoucnost, velebnost, moudrost a dobrotu Boha, Stvořitele svého. Bůh však chtěl jej přivésti i k poznání své svrchované svatosti a spravedlnosti, aby chápal člověk, že jen to, co dobré jest, Bohu se líbí, co však je zlé, že se mu protiví, a proto chce-li člověk dojíti obliby u Boha, že pro dobré se rozhodnouti musí.

Bůh ponechal ovšem člověku svobodnou vůli; aby jej ale k rozhodnutí pro dobré tím spíše pohnul, i odměnu za dobré mu slíbil, za zlé pak pohrozil trestem. Za tou příčinou ukázal mu strom, s něhož mu jísti zapověděl; a to bylo to dřevo vědění dobrého a zlého uprostřed ráje. Kdykoliv první lidé na ten strom pohlédli, měli si připomínat svrchovanou svatost boží, měli poznávati, co jest dobré a co zlé, aby v poslušnosti pro dobré se rozhodli a zlého se varovali. Avšak rozhodnutí prvních lidí dopadlo špatně, byli vyhnáni z ráje; ráj zmizel a potomstvu Adamovu *vyzvedl Bůh jiné dřevo poznání dobrého a zlého, a to jest kříž Ježíšův,* který i nám církev sv. staví před oči v tomto svatopostním čase; a jaký má při tom úmysl?

Vyložím vám to s pomocí boží v postních rozjímáních a připomenu, čemu učí a k čemu povzbuzuje kříž Ježíšův. Ježíši ukřižovaný, božský Spasiteli, dopřej nám k tomu milosti své!

Pojednání.

1. Když vtělený Syn boží narodil se v Betlémě, nechápal svět, čím to slaboučké děcko lidstvu býti má; andělé ovšem pro-

zpěvovali: »Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle«, zvěstujíce pastýřům, že se jim narodil zaslíbený Messiáš, ale když tito přispěchali pozdravit svého Spasitele, všichni ostatní jen divili se těm věcem, které jim praveny byly od pastýřů. A když z dalekého Východu přišli mudrci do Jerusalema, hledajíce toho, jehož hvězdu viděli na východě, jak přijata byla zpráva jejich v Jerusalemě? Zkormoutil se Herodes král a všecken Jerusalem s ním. Ba i svědectví Simeonovo a prorokyně Anny o Dítku Marie Panny, že je to Pomazaný Páně, poslaný k vykoupení lidstva, i toto svědectví, ač Bohem samým zjevené, vyznělo na prázdno: lid nechápal slov těch a neporozuměl, že plní se proroctví Isaiášovo o slávě Hospodinově, která nad nimi vzchází, aby v ní chodili i národové. Ano, i když Kazatel Jordánský představil Ježíše jako Beránka božího, který snímá hříchy světa, a sám Bůh za Syna svého jej prohlásil a Pán Ježíš třiletým působením a bezpočetnými zázraky to potvrdil, přece konečně zplakati musil nad zaslepeností lidu, že nepoznal dne navštívení svého. Až teprve když knížata kněžská a starší lidu přivedli Ježíše svázaného k Pilátovi, žalujíce naň, tu Pilát sám probouzí utlumené svědomí, tázaje se, co Ježíš zlého učinil? A k pokřiku, žádajícímu ukřižování Ježíše, s důrazem staví jim otázku: Krále vašeho ukřižuji? Ano, umývaje sobě ruce, prohlašuje Pilát, že nevinen jest krví Spravedlivého tohoto, ale lid rozzuřený odpovídá: Krev jeho přijď na nás a na naše syny; a tu tedy Pilát vydává nevinného Ježíše pravým vinníkům, aby byl ukřižován. Ajhle ortel Pilátův nám objevuje na jedné straně nevinného, nejsvětějšího Ježíše a na druhé provinilce, kteří svolávajíce krev jeho nevinnou na sebe, sami k vině své se přiznávají. I vztyčen na Golgotě kříž a na něm rozpjat Syn Boží a církev sv., stavíc nám ve svatopostním čase toto znamení kříže před oči, volá k nám: »Ecce lignum crucis . . . ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla!« A otvírají se oči lidstvu, patří na tu obět nejsvětější za hříchy své: poznává nevinnost, svatost Ježíše Krista, poznává vinu svou; *kříž Ježíšův stal se lidstvu dřevem vědění dobrého a zlého.*

A skutečně všichni účastníci ukřižování Ježíšova na Golgotě přicházejí více méně k poznání dobrého a zlého. Knížata kněžská se zákonníky a staršími nejhorší rouhání metají Synu božímu ve tvář, jeho dobročinnost v posměch uvádějí, jeho doufání v Boha a synovství boží za pokrytství a podvod prohlašují, z víry v Nazaretského posměch si tropí. A jak se chová ke všemu tomu rouhání nevinný Ježíš? Sv. apoštol odpovídá: Když mu zlořečili, nezlořečil, když mu láli, nelál, ale vydav se soudícímu ho nespravedlivě, i toto rouhání snáší tiše a trpělivě, obraceje toliko očí svých k nebi a modle se: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. Hle, tuť ten rozdíl mezi dobrým a zlým: před křížem rouhači, na kříži nevinný Ježíš. A ten rozdíl vystoupil tu tak patrně, že i lotr v nepravostech otrlý přichází k poznání dobrého a zlého; neboť uslyšev druhého lotra, jak i on se Ježíšovi rouhá, kárá jej řka: Ani ty se Boha nebojíš, jsa v tomže odsouzení? My zajisté spravedlivě,

neboť co náleží na skutky naše, bereme, ale tento nic zlého neučinil. Luk. 23, 40. 41. A veškeren zástup těch, kteří tu byli, s hrůzou a zkroušeně v prsa se bili, setník pak nepokrytě vyznal: »Zajisté Syn boží byl tento.« A ke kříži přistupuje ta, která druhdy líbala nohy Ježíšovy, a objímajíc kříž, se zkroušenou kajícností vyznává: O můj Ježíši! Mé hříchy jsou to, pro které trpíš, mé nepravosti zranily tělo tvé, má vina měla by popsána býti na kříž tvůj! Ó přistupme s Magdalenou i my ke kříži Ježíšovu a uvažujme, kdo jest příčinou té bolestné smrti Ježíšovy a svědomí naše bude zajité volati k nám: Zde na kříži viz vinu svou vepsanou; Ježíš nevinný umírá za nás hříšníky. Kříž Ježíšův kéž by se nám stal dřevem poznání dobrého a zlého.

2. Lidé v ráji zakoušeli vší blaženosti, cítili se spokojenými a šťastnými. Tento pocit spokojenosti oblažoval ovšem i všechny tvory nerozumné, aniť měli vše, co potřebovali; avšak lidé, jakožto tvorové rozumní, měli přijíti i k poznání, kdo jim tu blaženost způsobil a za jakých podmínek jim ta blaženost potrvá. Ano, měli poznati, čím by si sami tuto blaženost zachovati i rozmnožiti aneb naopak ztratiti mohli: blaženost ta měla se jim státi zásluhou a ztráta její pokutou. A proto přivedl je Bůh k onomu stromu v ráji a dal jim přikázání, aby z něho nejedli, sice že by blaženosti své pozbyli, ano musili by i umříti. Tak dal jim Bůh na srozuměnou, budou-li to přikázání zachovávati, že potrvá, ba i zvýší se blaženost jejich, nezachovají-li ho, že ji ztratí a nešťastnými se stanou. Tímto přikázáním měli tedy poznati, že poslouchati Boha jest dobré, záslužné a Bohu milé; neposlouchati ale že jest zlé a Bohu protivné. Strom ten stal se jim tedy skutečně stromem poznání dobrého a zlého.

A nyní popatřte na kříž a vzpomeňte, jak Pán Ježíš chystal se k této nejpotupnější smrti kříže. V zahradě Getsemanské po třikráte se modlil: »Otče, nechť odejde ode mne kalich tento, ale ne jak já chci, nýbrž jak ty chceš.« A že Otec nebeský chtěl a že žádal toto zadostučinění za hříchy světa, podrobil se Pán Ježíš sv. vůli Otce nebeského, »poslušen jsa učiněn až k smrti, a to k smrti kříže« Fil. 2, 8. Vidíte na kříži umírati Ježíše svého, poněvadž tak líbilo se Bohu. Hle, kříž Ježíšův hlásá nám jeho poslušnost, jako strom v ráji byl žalobníkem neposlušnosti našich prarodičů. *Stal se tedy kříž Ježíšův druhým dřevem poznání dobrého a zlého,* tak sice, že co první rodiče na stromu rajském neposlušností zavinili, to napravil Ježíš na kříži poslušností svou. Ó přistupme tedy s pokorou a oddaností ke kříži Ježíšovu a všechny osudy života svého, ba i svou duši po příkladu Ježíše Krista doporučme v ruce Otce nebeského, modlíce se s Ježíšem ukřižovaným: Otče nebeský, nalož s námi, jak za dobré uznáš, buď ve všem sv. vůle tvá, v ruce tvé poroučíme duši svou.

3. První lidé, přijavše v ráji přikázání, stranili se s počátku toho stromu, s něhož jim Bůh jísti zapověděl; neboť zdál se jim strom ten býti odstrašující pohrůžkou, že by mohli lásku boží a blaženost rajskou ztratiti. A kříž — ten byl židům i pohanům

znamením hanby a hrůzy; vždyť smrt na kříži byla nejen nejbolestnější, ale i nejpotupnější. Židé kříže ani dotknouti se nechtěli, a když Pán Ježíš na své poslední cestě na Kalvarii pod křížem klesal, nikdo ze židů nechtěl se odhodlati k tomu, aby mu kříž nésti pomohl, ale pohanského rolníka Simona Cyrenského k tomu donutili. »Ó, kdož by se byl nadál,« volá sv. Augustin, »že kříž, toto znamení potupné, stane se znamením slávy.« Zdálo se nepřátelům hodné hany, a před tímže dřevem kříže stojíce židé ukřivovali hlav svých, říkajíce: Jsi-li Syn boží, sestup s kříže. A hle, toto znamení kříže spasitelnou smrtí Ježíše Krista posvěcené hlásá slávu Boha věčného, vznáší se na našich chrámech, posvěcuje naše duše, zdobí koruny královské, ano stalo se rozlišujícím znamením mezi ctiteli božími a neznabohy. Kříž, toto znamení hanby a potupy židům i pohanům, stal se znamením slávy a cti křesťanům, takže se říci může, že kříž jest dřevo poznání dobrého a zlého.

Znamením tímto vyznávali křesťané prvních dob víru svou. »Otážeme-li se katechumenů,« praví sv. Augustin, »Věříš v Pána Ježíše Krista? Odpovídá: Ano, a hned znamením sv. kříže žehná čelo své a tím ukazuje, že za kříž Ježíšův se nestydí.« A jak vroucně vítal sv. Ondřej to znamení smrti své, když k ukřižování byl odsouzen. Objal kříž, a líbaje ho, volal: »Ó pozdraveno budiž znamení spásy mé!« A sv. Petr s pláčem děkoval soudci, když uslyšel rozsudek svůj, že má býti ukřižován za to, že Boha ukřižovaného hlásal; jen tu milost si vyžádal, aby hlavou dolů pověšen byl proto, že božského Mistra svého zapřel. Tak vzácným, slavným znamením byl kříž sv. apoštolům a prvním křesťanům všem; nyní však slyšme, jak k tomu znamení spásy chovají se zapřisáhlí nepřátelé Kristovi, svobodní zednáři. Po kříži šlapou, na něj plvají a nové stoupence, kteří k ďábelskému jich spolku se hlásí, nutí nejrouhavějším způsobem potupiti toto znamení spásy lidstva. Tak stal se kříž rozlišujícím znamením mezi ctiteli božími a rouhači a sv. Polykarp dobře oceňuje význam kříže sv., když dí: »Kdo nevyznává svědectví sv. kříže, z ďábla jest« Nuže, posuďte sami, nejmilejší, zdali nemám pravdu, když tvrdím, že kříž Ježíšův stal se nám druhým dřevem poznání dobrého a zlého.

4. K onomu stromu v ráji, před nímž dal Bůh prarodičům své přikázání, připoutal i výrok svůj, zvěstující buď smrt neb život, řka k Adamovi: »V kterýkoliv den bys jedl, smrtí zemřeš.« Adam neposlechl a tak uvalil na sebe a své potomstvo ortel smrti; aby však lidstvo nezahynulo na věky, vyzdviženo jest jiné dřevo, a to na Golgotě, dřevo kříže Ježíše Krista a tu zničena jest smrt a život vrácen nám. Tak stal se kříž Ježíšův nadějí života věčného a sv. apoštol dosvědčuje to, řka: »Nebo jestliže pro hřích jednoho panovala smrt, skrze jednoho i mnohem více ti, kteří hojnost milosti a obdarování a spravedlnosti přijímají, kralovati budou v životě skrze jednoho Ježíše Krista.« Řím 5, 17. »Aby jakož panoval hřích k smrti, tak panovala i milost skrze spravedlnost k životu věčnému skrze Ježíše Krista Pána našeho.« Řím. 5, 31.

Jako tedy dřevo v ráji neslo ortel smrti za hřích, tak kříž Ježíšův hlásá nám naději života, abychom dobře poznávali a rozeznávali dobré od zlého. Tak stal se kříž hlasatelem spásy i života věčného všem, kdož s důvěrou k němu vzhlížejí. Roku 1844 zemřel ve Vídni vojín, jenž považován byl za podivína, ale pro mnohé své dobré vlastnosti byl ctěn. V mladším věku zamiloval se do zbožné, krásné dívčiny; když ale tato vstoupila do kláštera, zanevřel nejen na každou ženskou, ale i také na obřady a ústavy církve katolické. Do kostela a k sv. zpovědi nechodil. Žil již delší dobu na odpočinku, až těžkou nemocí uvržen jest na lůžko smrtelné. Sluha jeho tušil nebezpečí smrti, ale netroufal si ho na to upozorniti. I napadlo mu postaviti na stolek k posteli kříž památný, který byl vojín po jisté příbuzné své před časem zdědil. Vojín vážil si toho kříže a častěji za nemoci naň pohlížel, ale jak zázračně působil naň pohled ten. Zdálo se mu, jakoby Pán Ježíš tak bolestně a přece tak soustrastně k němu s kříže pohlížel, až konečně nemoha déle toho pohledu snésti, jako druhdy Petr, dal se do hlasitého pláče. Vzpomněl na svůj nevděk k Ježíši Kristu, jehož byl životem svým zapíral, požádal kněze a s příkladnou kajícností k smrti se připravil. Tak osvědčil se opět kříž Ježíšův jako dřevo poznání dobrého a zlého; ó kéž by i nám v hodinku smrti byl pohled na kříž nadějí a zárukou k životu věčnému.

5. Dobrý náš Spasitel po celý život svůj hleděl učedníky a posluchače své navésti k dokonalému, bohulibému životu; když ale opustiti měl tento svět, chtěl nám po sobě zanechati památku, kterou by nás stále před zlobou hříchu varoval a k šlechetnosti křesťanské povzbuzoval, a to jest znamení sv. kříže. Proto také až tento Ježíš, Spasitel náš, na konec světa přijde soudit veškeré lidstvo, opět uzříme na nebi toto znamení sv. kříže, jehož veliký význam nám na srdce klade sv. Augustin, řka: »Uvážil jsi, jak veliká jest moc toho znamení, to jest znamení kříže? Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého; kříž ale bude zářiti a zatmí světla nebes, a když spadají, sám jedině zářiti bude, aby ses poučil, že jest kříž i nad měsíc světlejší i nad slunce jasnější, jichžto záři převyšuje, bleskem světla božího jsa ozářen.« Tehdáž schnouti budou lidé, jak sám Kristus Ježíš předpověděl, pro očekávání těch věcí, které přijdou na veškerý svět; ale doložil k učedníkům: »Vy pak pozvednete hlav svých, neb se přibližuje vykoupení vaše,« a znamení toho vykoupení bude — kříž Ježíšův.

* *
*

Nuže tedy, rozmilí v Kristu, pohlížejme s důvěrou častěji v životě k tomuto posvátnému znamení kříže, které nám církev svatá zvláště v tomto čase svatopostním před oči staví. Kříž ten bude nám připomínati živě vůli boží, abychom zlého čili hříchů, za které Syn boží pykati musil, se varovali a pro dobré se rozhodli. Kříž ten bude na oči nám stavěti rozdíl mezi dobrým a zlým a spolu hlásati nám ortel spravedlnosti boží, vepsaný na kříž Ježíšův, totiž smrt; kříž Ježíšův bude mocně povzbuzovati nás

slovy sv. apoštola: »Nyní pak vysvobozeni od hříchů a služebníky božími učiněni jsouce, máte užitek svůj k posvěcení, konec pak život věčný.« Řím. 6, 22. »Protož umřevše hříchu, spravedlnosti živi buďte.«

A to budiž také předsevzetí, kterým počneme ten svatopostní čas; toť budiž slib, který Ježíši Kristu učiníme před svatým křížem jeho, padnouce tu na kolena svá a volajíce: Ó sv. kříži, ty dřevo poznání dobrého a zlého, připomínej nám stále povolání naše, jež směřovati má ke cti boží a k našemu spasení; kéž pohled na tebe, sv. kříži, varuje nás před hříchem a k dobrému nás povzbuzuje a sílí, abys jako v životě jsi nám povzbuzením k poznání dobrého a zlého, tak i v smrti byl nám nadějí a zárukou života věčného. Amen.

Svatý kříži, tebe ctíme,
tvrdé lůžko Ježíše;
jejž v den soudu uvidíme
na nebesích třpytit se
Slovem, srdcem tebe ctíme
lůžko Pána Ježíše.

II.

Kříž Ježíšův hlásá nám, jak trestuhodný jest hřích před svrchovanou spravedlností boží.

»V kterýkoliv den bys z něho jedl,
smrtí umřeš.« I. Mojž. 2, 17.

Prvním přikázáním chtěl Bůh prarodiče naše přivésti ku poznání dobrého a zlého; spolu ale měla tím povzbuzena býti i vůle jejich, aby pro to, co dobrým poznají, se rozhodli, a toho, co zlým shledají, se varovali. Ovšem první k tomu pohnutkou měla jim býti láska k Bohu nejlaskavějšímu, nejdobrotivějšímu Stvořiteli. Však věděl Bůh, že ovoce zapovězené bude lákati žádostivost lidskou, a proto na výstrahu, by ku přestoupení zákona nesvolili, připojil Bůh k prvnímu přikázání i pohrůžku spravedlnosti své, řka: V kterýkoliv den . . .

Strom poznání dobrého a zlého připomínal tedy prvním rodičům i trestuhodnost neposlušnosti jejich; a tak hlásá nám trestuhodnost každého hříchu i kříž Ježíšův, který staví nám církev sv. na oči, volajíc k nám: Vizte, křesťané, co stál ten hřích prarodičů vašich a z něho rozšířená prostopášnost lidstva vašeho Spasitele; »nebo Kristus vnesl hříchy naše sám na svém těle na dřevo kříže, abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli.« (I Petr 2, 24.) Kdykoliv tedy popatříte na kříž a uzříte to zsinalé, zraněné, krví zalité tělo svého Spasitele, uvažte tu: Hle, tak mnoho stálo to Syna božího, mého Spasitele, aby mne od hříchů mých očistil a před záhubou věčnou uchránil; *ó jak trestuhodný jest hřích před svrchovanou spravedlností boží!* O tom dnes, patříce na kříž Ježíšův, rozjímati budeme. Ó Pane Ježíši, uděl nám k tomu milost svou!

Pojednání.

1. Majíce uvažovati trestuhodnost hříchu, musíme především postaviti si otázku: Co jest hřích? Nynější svět posuzuje hřích velmi shovívavě, ano řekl bych blahovolně. Jest to prý jen omluvitelná křehkost lidská, jen chvilková libůstka, ukojení nevinné choutky aneb nutné vyhovění nezbytným poměrům. To příliš úzkostlivé šetření každé písmeny zákona, to nadmíru přísné posuzování každého sebe menšího přestupku: toť prý nerozumná přepjatost a farizejské škarohlídství, toť ten odporný klerikalism. Však ohledejme beze vší předpojatosti *povahu hříchu*, a aby nikdo nedal se strhnouti ke klamným posudkům a frázím nynějšího světa, povšimněme si především hříchu prarodičů našich.

Bůh postavil je do ráje rozkoše, požehnal jim a učinil je pány nade vším tvorstvem; celý ráj odevzdal k jejich užívání, k jejich prospěchu. Již tato převeliká dobrota a láska Stvořitele mohla a měla býti jim pohnutkou, aby vděčni byli Bohu a jeho lásku láskou spláceli A jak měli mu vděčnost a lásku svou osvědčiti? Nic více nežádal od nich Bůh, než aby zachovali jeho přikázání a nejedli se stromu zapovězeného, což zajisté tím snazší bylo pro ně, an Bůh kromě tohoto jediného stromu všechnu ostatní bylinu a všecko stromoví ponechal jim za pokrm Nad to pak ještě slíbil jim, budou li to přikázání zachovávati, že vezme je s tělem i s duší k sobě do ráje nebeského; však připojil též i pohrůžku, že pro případ neposlušnosti následovati bude i trest v zápětí, řka: V kterýkoliv . . .

A jak zachovali se první lidé? Neposlechli Boha, jedli se stromu zapovězeného, a tím zhřešili. Nuže, jak budete posuzovati tento hřích? Někdo snad řekne: K vůli jednomu jablku nemusí býti tak zle! Rozmilí v Kristu, nejedná se o to jablko, nýbrž o neposlušnost, a to byl vzdor proti zákonu božímu. A posuďte: koho neposlechli? Svého Stvořitele, svého největšího Dobrodince, svého Boha, který jim život dal a vše, co by je v ráji i na věčnosti blaženými činiti mohlo, jim připravil; a za všechnu tu lásku a dobrotu oni dali na jevo, jakoby jim na Bohu, na jeho lásce a na jeho vůli nic nezáleželo. Řekněte sami: *není to nevděčnost,* a to nevděčnost tím větší, čím větší lásku a dobrotu jim Pán Bůh osvědčil? Kdyby k tobě, otče, a k tvému přání tak nešetrně se zachoval tvůj syn, co bys řekl o něm? Že jest to nevděčník, který tvé lásky není hoden. A tak musíme soudit o hříchu, že jest to skutek černého nevděku k Bohu, nejdobrotivějšímu Otci nebeskému. Abychom pak ještě zevrubněji posouditi mohli hřích, slyšme, co pohnulo první lidi k tomu nevděčnému jednání. Svůdce pekla namluvil jim: »Nedbejte Boha; on jen ze závisti vám jísti zapověděl.« A když Eva ještě váhala, obávajíc se vyhrůžky smrti, had pekelný opět sičí úkladně: »Neboj se, nezemřete, ale budete jako bohové.« A hle, Eva uvěřila ďáblu; lež jeho výše cenila než pravdu boží; jeho klamným slibům přednost dala před pohrůžkou boží; Boha se zřekla a přidržela se ďábla. Co říkáte takovému

jednání? Nazvete to také jen nevinnou choutkou, neb přizpůsobením se k nezbytným poměrům? Ó takové jednání znamená něco víc: toť *vzpoura proti Bohu*, toť spolek s odvěkým odpůrcem, pekelníkem proti Bohu, toť zrada tvora proti Stvořiteli. Taková jest tedy povaha hříchu.

A *mohlo takové jednání zůstati bez trestu?* Toť by pak Bůh byl slabochem, jenž nemá odvahy, důrazu dáti své vůli a ztrestati přestupníka. Kde by byla svrchovaná svatost jeho, aby k zločinnému jednání takovému mlčela? Kde by byla svrchovaná spravedlnost jeho, aby tak opovážlivého přestupku zákona nedbala? Měla snad planou pohrůžkou zůstati slova jeho: V kterýkoliv . . . Nikoliv! Lidstvo musilo poznati, že *hřích jest trestuhodný*. Smrt — trest hříchu — přišel na lidstvo; zde na kříži vizte obět trestu. Ježíš umírá za hříchy lidstva. Sám Kaifáš, nejvyšší kněz, pronesl jako prorockým duchem tuto vznešenou pravdu v radě židovské, řka, »že užitečno jest, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všechen lid zahynul.« (Jan 11, 50.) A všechna rada židovská vynesla ortel ten: »Hoden jest smrti!« Ó posuďte, komu vlastně patří ortel ten? Nikoliv Ježíš, který hříchu neučinil, ale my, kteří jsme hříchy svými lásku boží těžce zranili, my, kteří jsme přikázání boží přestupovali, my, kteří jsme Boha svého lehkovážně uráželi a spravedlnost jeho proti sobě popouzeli: my hodni jsme smrti; ale Ježíš vnesl hříchy naše na dřevo kříže, aby za nás podstoupil trest smrti. Kříž Ježíšův tedy hlásá nám trestuhodnost hříchu.

2. Uložil-li však Bůh trest na hřích, *musí se mu tento protiviti*, a ty, křesťane, přece hřích si oblibuješ. Či ani ty se Boha nebojíš? Aneb máš postačitelnou omluvu a ospravedlnění před spravedlností boží a pro hřích svůj? Pravíš, že se Boha nezříkáš, že ho za svého Otce a Pána uznáváš? Však Bůh odpovídá ti slovy proroka Malachiáše: »Jestli jsem já Otec, kde jest čest má? A jestli jsem já Pán, kde jest bázeň má?« (1, 6.) Ó nahlédni jen, hříšníku, do srdce svého a porovnej vůli svou s vůlí boží, a seznáš, že srdce tvé odpadlo od Boha. Neb kde jest poklad tvůj, tamť i srdce tvé; a v čem ty skládáš štěstí a blaho své? V slávě, v bohatství, přednostech, rozkoších: toť pružina touhy tvé, toť cíl tvého snažení. Jest to tedy vůle boží, kterou se spravuješ? Jest Bůh tvým cílem? Jest jeho láska a milost tvým štěstím? Ba nikoliv; celým svým chováním jakobys volal: nechci, aby Bůh panoval nade mnou, já mám jiného pána, jehož poslouchati budu. Ó přiznej se jen, kdo je tento pán tvůj! Ty řídíš se vášní a tou sloužíš ne Bohu, ale otrokáři a násilníku duše své — ďáblu. Vyrvals duši, kterou Bůh pro sebe stvořil a Kristus Ježíš krví svou vykoupil a pro nebe posvětil, vyrvals tuto duši z rukou božích a vrhl jsi ji ďáblu v obět, a pravíš ještě, že to není žádný hřích? Může-li býti s tím Bůh spokojen?

Maně napadá mi tu příběh, který uvádí IV. kniha královská o králi Ochoziašovi, že poraniv se těžce, dal se ptáti Belzebuba, zdali vyhojí se z poranění svého. Ale prorok Eliáš k rozkazu

Hospodinovu vyšel vstříc poslům královským a domlouval jim: »Zdali není Boha v Israeli, že jdete se dotazovat Belzebuba? Vraťte se a vyřiďte králi ortel boží, že smrtí zemře.« Rozhněvav se král, vyslal vojáky, kteří by jali proroka. A vůdce jejich uzřev proroka, uštěpačně volal naň: »Muži boží, půjdeš s námi.« Eliáš však odpověděl: »Jsem-li já člověk boží, nechť sstoupí oheň s nebe a zžíře tebe i tvých padesáte!« A stalo se tak. Rozmilí v Kristu, ztrestal-li Bůh ty, kteří úšklebek si dovolili proti služebníku jeho, nemusí-li hříšník lekati se trestu božího za zpronevěru svou, kterou od Boha se odvrátil, aby sloužil modlám srdce svého? Ó Bůh nebývá posmíván!

Znal zajisté Kristus Ježíš dobře trestuhodnost hříchu, když před svým utrpením o svém dostiučinění rozjímal. Předvídal pokutu, kterou za hříchy lidské snášeti měl, a hle, již při tom pomnění pot krvavý vyřinul se na tváři jeho a k zemi skloněn, po třikráte se modlil: »Otče, je-li možné, nechť odejde ode mne kalich tento.« Ale chtěje pykati za neposlušnost lidskou, podrobil vůli svou vůli Otce nebeského a podstoupil smrt kříže. *Kříž Ježíšův hlásá tedy trestuhodnost hříchu.*

A nyní posuď, křesťane, jak vyzývavé, bezohledné, ano přímo ukrutné jest jednání tvé proti Ježíši Kristu, Vykupiteli tvému, který za tebe se obětoval, když ty hříchy novými utrpení jeho obnovovati, ano zvyšovati neustáváš. Tvůj hřích hrůzou a úzkostí smrtelnou naplňoval duši Ježíšovu v zahradě getsemanské, a ty se hříchu nelekáš? Za tvé hříchy trpěl, a ty mu ještě muky jeho rozmnožuješ? Ach, jak boleti ho musí tato necitelnost tvá! U dvorů císařských bývalo v obyčeji, že s princem, budoucím následníkem trůnu, býval společně vychováván chlapec jiný, a provinil-li se v něčem princ, takže zasluhoval trest, nebyl trestán on, ale jeho spoluchovanec, aby provinilec na tomto poznal vinu a trestuhodnost svou. Cosi podobného shledáváme v našem vykoupení. Povšimni si jen, člověče, jak velikou vznešenost přiřkl tobě Bůh a jak velikou shovívavost a lásku tobě osvědčil, když dal ti Syna svého za společníka, aby co's ty provinil, on za tebe odpykal. Mnohý syn královský, vida trestat svého souchovance, střežil se napotom poklesku, aby na svého společníka nový nezasloužený trest neuvalil: a ty, křesťane, vida Ježíše pro tvé hříchy krví se potícího, bičovaného, křížem obtíženého, na kříž přibitého, neměl bys útrpnost s Vykupitelem svým a nelekal by ses hříchů, jimiž bys muky jeho množil? Ach, jak bys jednou mohl předstoupiti před něho a jak by tě asi přijal? Ó vzpomeň na to bolné, trpké slovo Ježíšovo k Jidášovi: »Příteli, nač jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna-člověka. Nejednáš, hříšníku, zrovna tak nevděčně vůči svému Vykupiteli? Hříchy svými se mu zpronevěřuješ, jej takřka nepřátelům vydáváš a ještě se k němu lísáš, jakoby ses ho spustiti nechtěl. Co jest hřích tvůj, leč zrada na Ježíši ukřižovaném, a myslíš, že by před spravedlností boží mohla zůstati bez trestu? Právě kříž Ježíšův hlásá i trestuhodnost hříchu tvého.

3. *A jaký asi trest je určen na hříchy naše?* Ten řídí se dle viny. Naše rozjímání má na zřeteli nejen to těžké provinění, kterého se dopustili naši prarodiče, ale i ty těžké hříchy, jimiž lidé Boha stále urážejí; pokutu za to pak udává sv. apoštol, řka: »Odplata za hřích jest smrt.« Řím. 6, 23 Jest to tedy tatáž pokuta, kterou Bůh oznámil prvním lidem, když k přikázání svému připojil pohrůžku: »V kterýkoliv den . . .«

Těžký to trest, ale nedivme se tomu. Vždyť hřích smrtelný jest Bohu tak odporný jako sám ďábel, ano sv. Jan Zlatoústý nazývá hřích horším nad ďábla, poněvadž ďábel sám nás nebe zbaviti nemůže jako hřích. Tedy smrt věčná a peklo jest pokuta hříchu, a právě k naznačení této nejhorší, věčně nešťastné smrti zvolena pro Vykupitele lidstva ta nejtěžší, nejpotupnější smrt — smrt kříže. Hrůzou byla židům smrt kříže, neboť Písmo sv samo »zlořečeným od Boha nazývá toho, kdož visí na dřevě.« V. Mojž. 21, 23. Proto židé sami neodsuzovali provinilce své k smrti kříže, a jen pohané, když chtěli židům se vymstíti, pokutou takovou je stíhali. V tom tedy právě vidíme tu zavilou zlobu zapřisáhlých nepřátel Ježíšových, že k otázce Pilátově, co by učiniti měl s Ježíšem, volali: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Kříž tedy měl se státi pokutou Vykupiteli lidstva, aby všemu světu hlásal trestuhodnost hříchu, a to ne hříchu jeho, ale hříchů těch, kteří jej na smrt vydali, jakž se i sami, nechtíc, k tomu přiznali, volajíce: »Krev jeho přijď na nás a na naše syny!« A toto obvinění nestihlo jen židy, krev Kristova obviňuje i nás, kteří Boha hříchy svými urážíme a trest jeho svoláváme na sebe. »Uznej tedy, člověče,« volá sv. Bernard, »uznej, jak hluboké jsou ty rány, za něž bylo třeba, aby Kristus Pán trpěl; kdyby to nebyly rány k smrti, a to k smrti věčné, nikdy by nebyl Syn boží pro jich uléčení zemřel.«

Ó trestuhodný tedy jest hřích; tak hlásá nám kříž Ježíšův. A jak *veliká, osudná a věčnou záhubou hrozící jest jeho pokuta,* poznati můžeme z posledních povzdechů Ježíše ukřižovaného. K smrti odhodlal se s úplnou odevzdaností do vůle Otce nebeského, ochotně od pochopů se zajmouti a svázati nechal; vydal se v ruce odsuzujícího ho nespravedlivě; tichý jako beránek k zabití se vésti dal; vztáhl dobrovolně ruce své, aby mu je ke kříži přibili; za rouhající se nepřátele ještě na kříži se modlil. Když ale vzpomněl na osud zatvrzelců a na pokutu, která čeká je před soudem Boha nejvýš spravedlivého: ach, tu pomnění to úzkostí svírá srdce jeho, hrůza obkličuje jeho mysl, děsí se ortele zavržených a v nejtěžší tesknotě volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« Děsný to povzdech, kterým jednou, ale marně volati budou ti, kteří nechtěli poznati dne navštívení svého a v hříších smrtelných bez kajícnosti odešli před soud boží, aby tam zavrženi byli na věky. Kříž Ježíšův hlásá nám trestuhodnost hříchu.

* * *

Takové myšlenky tedy budí v nás pohled na kříž Ježíšův. On jest znamením spravedlnosti boží; ó kéž by byl i nám vý-

strahou, aby nás spravedlnost boží odsouditi nemusila. Hřích, pro který na Golgotě kříž Ježíšův vztyčen byl, jest dle slov svatého Augustina tím nebezpečnější, poněvadž i když při smrti vše zde zanecháme, hřích bude sprovázeti nás i na věčnost, aby na nás žaloval. »Ó kéž bys, člověče,« volá světec tento, »kéž bys v čas pamatoval na svou ochranu.« A kde jakou ochranu si zaopatříme? Před vyjitím lidu israelského z Egypta bylo nařízeno, aby krví beránka pomazali veřeje dveří, aby tam anděl smrti nevešel. Svatí Otcové církevní v onom ochranném znamení poznávají naznačený kříž Ježíšův, který nás chrániti má před andělem pekla. A protož patříce na kříž Ježíšův a uznávajíce, že jest to pokuta za hříchy naše, kterou vyžádala si spravedlnost boží na božském Vykupiteli, spojme se zadostučiněním Ježíše Krista i kajícnost svou, abychom co na nás jest, i sami se kárali; nebo jak sv Augustin dí, hříchové naši bez trestu zůstati nemohou; chceš-li, aby tě Bůh netrestal, kárej se sám. »Předejděme tedy tvář jeho s vyznáním,« jak nás vybízí žalmista Páně. Prve než Bůh vzhlédne, aby tě káral, ty jeho předejdi s kajícností. Nuže tedy před křížem svého Spasitele na kolena se vrhněme, jeho milosrdenství se dovolávajíce. Ježíši ukřižovaný, který jsi pro nás tu nejpotupnější smrt podstoupil na zadostučinění za hříchy naše, nedopusť, aby krev tvá na nás zmařena byla, ale zjednej nám milosrdenství u Boha, aby ne dle hříchů našich naložil s námi, ale tvé utrpení a tvou smrt přijal jako obět smíření za nás a byl nám Soudcem milosrdným. Amen.

Ty památko umučení,
naplň láskou boží nás;
chraň nás všeho provinění
umučení Páně hlas.
Slovem, srdcem tebe ctíme,
lůžko Pána Ježíše.

III.

Kříž Ježíšův má varovati nás před lehkomyslným svolením v pokušení.

Řekl pak had k ženě: »Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého dřeva rajského?« I. Mojž. 3, 1.

Poznali jsme v rozjímání předešlém, jak ohavný jest hřích sám v sobě a jak trestuhodný ve svých následcích, takže lidé, kdyby vždy vše dobře uvážili, zhroziti by se ho musili již pro ošklivost a zlobu jeho, anebo alespoň pro jeho děsné následky. Málo by tedy získal ďábel stoupenců svých mezi lidmi a proto *pokušením* hledí je k hříchům svésti. Lesť ta podařila se mu již při Evě. Vzav na sebe podobu hada a vysoukav se na strom poznání dobrého a zlého, čekal, až by se Eva přiblížila ke stromu, a tu zvolal na ni: »Proč přikázal . . .«

A když Eva připomněla pohrůžku boží, ďábel nejen že pohrůžku tu hleděl v pochybnost uvésti, ale i podezření vzbuzuje

u Evy, že Bůh jen ze závisti jím ovoce toho jísti zapověděl a a lstivě začal líčiti domnělé výhody, jaké by jim z požití ovoce zapovězeného plynuly, řka: »že otevrou se oči jejich a že budou jako bohové, znajíce dobré i zlé.« Eva naslouchala klamným slovům svůdce, »patřila na strom, který zdál se jí dobrý býti k jídlu a pěkný a na pohledění rozkošný: i vzala, jedla a dala muži svému, který také jedl a tak zhřešili.«

Hle, tu poznáváte to nebezpečí, které plyne z pokušení, pakli mu neodpíráme; tímže způsobem láká, pokouší až dosud ďábel; zastříti hledí ošklivost hříchu, vymlouvá jeho vinu, podezření a nedůvěru proti Bohu vzbuzuje v mysli člověka, probouzí žádostivost líčením toho, co smyslnosti lahodí, a tak úskočně vábí vůli, aby rozhodla se pro to, co bylo zapovězeno. Pokušením ďáblovým přišel hřích na svět a nejčastěji pokušením takovým opět a opět se páše. Eva se dala svésti ďáblem u stromu poznání dobrého a zlého, a toto pokušení, jemuž podlehli první rodiče, uvalilo na lidstvo smrt časnou i věčnou; proto vyzdviženo jest jiné dřevo na Golgotě, *které varovati má nás před pokušením a lehkomyslným svolením k němu, a to jest kříž Ježíšův*, jak přesvědčíme se v dnešním rozjímání. Ó Ježíši ukřižovaný, který tak těžce jsi pykati musil za lehkomyslnost, s kterou prarodiče naši k pokušení svolili, dej nám poznati to nebezpečí, které nám z pokušení hrozí, abychom se ho bedlivostí svou vyvarovali a posily k tomu hodnými se stali.

Pojednání.

Pokušení samo není ještě hříchem, aniž nám uškoditi může, pokud sami dobrovolně k němu nesvolíme; dobře dí sv. Efrem, že pokušení pranic nezraní vojína obezřetného a statečného. Proto pokušitel pekelný dle slov sv. Františka Sal. jako lupič tajně zvenčí do duše vloupati se hledí, aby ji o poklad milosti boží připravil. Varuje pak sv. Jan zvláště před trojím pokušením, jehož ďábel na naši záhubu použiti hledí, jest to *žádost těla, žádost očí a pýcha života.* I. Jan 2, 16. K tomuto trojímu pokušení tedy hlavně obrátíme zřetel svůj.

1. První a nejtěžší pokušení pochází *ze žádosti těla.* Toť byla první zlá náklonnost, která hned po pádu probudila se v srdci prvních lidí, když otevřely se oči jejich, aby uzřeli svou hanbu. Právem proto nazývá sv. Ambrož tuto žádostivost dveřmi hříchu. Ano zdá se, že jakmile první lidé přestoupili zákon boží a tím od Boha se odvrátili, počalo na ně dorážeti tělo žádostivostí svou; neboť Adam chtěje se omlouvati Pánu Bohu, proč se schoval, dí: »Bál jsem se, protože jsem nahý.« Byli také před pádem nazí, ale jako nevinné dítko nepozorovali dříve ani první lidé v tom nějakou příčinu hanby a strachu před Bohem Až teprve když hřešili, počíná je strašit jejich svědomí. Tuto příčinu také udává Pán Bůh Adamovi, řka: »I kdož tobě oznámil, že jsi nahý, jedině že jsi se stromu jedl, s kteréhož jsem tobě přikázal, abys nejedl.« I. Mojž. 3, 11.

Když pak hřích Adamův přešel na potomstvo jeho, právě tato žádost těla nejzhoubněji zmocnila se pokolení lidského a svedla i syny boží, jak lidé šlechetní v Písmě sv. se nazývají, že si brali dcery lidské, ženštiny zkažené, za manželky, a porušena jest země před Bohem a naplněna jest nepravostí, takže zželelo se Hospodinu nad pokazeností lidskou a uložil potopou vyhladiti pokolení hříšné. A proč stěžuje si Hospodin Abrahamovi, že křik Sodomských a Gomorrhských rozmnožen jest a hřích jejich obtížen jest příliš? Jaký to byl křik? Sv. Otcové vykládají to jako křik nad nestydatostí těch nešťastníků, kteří rozpáleni vášní, zneužiti chtěli i andělů od Boha k osvobození Lota poslaných. Bahno smrduté na místě vyvrácených měst oněch hlásá posud nepravost jejich obyvatel. Vášeň tato příliš porušila pokolení lidské a prorok Isaiáš líčí ji těmito výraznými slovy: »I uchopí sedm žen muže jednoho, řkouce: Chléb svůj jísti budeme a rouchem svým se odívati, toliko ať jest vzýváno jméno tvé nad námi.« Is. 53. 1. A zdá se, jakoby proroctví to plniti se počalo za dnů našich, kdež chlípnost, cizoložství a necudnost všeho druhu páše se pod jménem »volné lásky«. Kde jest sv. cudnost panická? Kde upřímná věrnost manželů? Ctnosti ty nazvány jsou omezováním potřeb životních a násilím proti přírodě. Ano jsou lidé, kteří prostopášnost proti šestému a devátému přikázání ani za hřích nepovažují, zpustlík opouští jednu cizoložnici, když se jí nabažil a vyhledává si jinou, nestoudné ženštiny samy chlípníkům se nabízejí: »Uchopí sedm žen jednoho muže . . .« A to děje se téměř veřejně, ba tato sodomská volná láska jest v programě jistých bohopustých tříd společenstva lidského, takže i nyní jakoby křik Sodomských a Gomorrhských rozmnožil se příliš. Ten svůdce pekelný, jenž pokoušel Evu řka: Proč přikázal . . . Jen jezte a otevrou se oči vaše . . . Tak daleko zavlékl vášní touto pokolení Evino!

Strom poznání dobrého a zlého stal se pokušením Evě; odvraťme zraků svých od něho k tomu druhému dřevu na Golgotě. Kříž Ježíšův jest nám výstrahou před tím těžkým pokušením. Ejhle, vizte Ježíše obnaženého. Adam vymlouval se, že se bál, poněvadž jest nahý, ale hřešiti se nebál. Ježíš, ten nejsvětější, nejnevinnější Ježíš, lekal se zajisté toho obnažení více, než všech těch muk a ran, které trpěti musil. Strháno roucho s přesvatého těla jeho a nahý povýšen na kříž. Však nikoliv, nebylo nahé tělo jeho; vždyť poseto bylo nepočetnými ranami, zalito krví: krev Ježíšova pro nešlechetnosti naše prolitá, jest rouchem ukřižovaného Ježíše. — Ó popatř, křesťane, na Ježíše zkrvaveného a pohlédni pak na duši svou a přiznej se alespoň jako Adam: Bojím se, že jsem nahý, prázdný ctností, prázdný záslužných skutků, zbaven milosti, zbaven vykoupení! A tak nahý na své duši chtěl bys v nepočestnosti hovět chlípnému tělu svému? I ti synové Noemovi ustrnuli se nad odhaleným otcem svým a přikryli ho; a ty bys neustrnul se nad duší svou, abys rouchem kajícnosti ji oděl? Či lahodí ti a žádostivosti tvé tělesné ty nahotiny, ta volná láska? »Ó nemyl se, a v žádosti tohoto života si nelibuj!« volá sv. Nilus; žádost ta hříšná

zhyne a těch, kdož v ní si libovali, zklame.« »Neupokojí tě nikdy žádostivost tvá,« dí sv. Benno, »jako nenasytí se, komu ve spaní se zdá, že jí; ale rozrušeno jen zanechá ti srdce tvé.« A konec toho? Nezřídka samovražda a pak vždy soud před Bohem nejvýš spravedlivým. Či myslíš, že to utrpení, které jsi byl Ježíši obnaženému, ukřižovanému žádostivostí tělesnou a chlípností způsobil, nebude při soudu tvém uvažováno? Zdali nebyl's to ty, jenž jsi Ježíše obnaženého pruty žádostivosti své až do krve zranil? Zdali nebyla to tvá chlípnost, která s Ježíše strhala roucho ke krvavým ranám jeho přilnulé? A to myslíš, že zůstane bez trestu? A jaký bude ten trest? Sv. Augusustin odpovídá: »Kde který člověk zdravých smyslů zvolil by za rozkoš jediného dne pokutu stoletou; a ty za pomíjející hříšné vyražení chtěl bys na sebe uvaliti tresty věčně věkův trvající?« Ó pohlédni s kajícností k Ježíši ukřižovanému a odpros ho a s vroucností zvolej: Pane, chraň mne před pokušením těla mého!

2. Druhá vášeň, které používá ďábel při pokušení svém, jest *žádost očí*. Tu vzbuditi hleděl i při Evě, když jí ovoce zapovězené vychvaloval a doporoučel, a žádost ta, ďáblem vzbuzená, tak mocně působila na Evu, až ji i ku pádu přivedla. Čteme totiž v Písmě svatém: »Viděla tedy žena, že by dobrý byl strom k jídlu a očím pěkný a na pohledění rozkošný: i vzala z ovoce jeho a jedla.« I. Mojž. 3, 6. Žádost očí vzbudila touhu po majetku cizím a ruka se vztáhla, aby si přivlastnila, co nebylo její. Sama Eva vyznala, že dovoleno jim z ovoce všeho stromoví, které jest v ráji, jísti; jen jeden strom si Bůh vymínil; ale žádost očí byla tak velikým pokušením, že Eva přese vše bezpráví, přes všechnu bázeň, kterou měla před smrtí, dala se svésti, sáhla po majetku cizím, zapovězeném, a tak zhřešila. Ó zajisté, kořen všeho zlého jest žádost očí, jak ji líčí svatý Innocenc III., řka: »Ona dopouští se svatokrádeží, páše zlodějství, loupeže i drani, obchod vede nespravedlivý a lichvaří. Oddává se lstění, ke křivdám se kloní, úvazky trhá, přísahy ruší, svědectví porušuje a soudy převrací.«

Dobře znal Ježíš Kristus zlobu a škodlivost žádostivosti po majetku, nazývaje bohatství a statky pozemské mamonem, jež od Boha odvrací, porovnávaje to k trní, které udušuje touhu vznešenější, ušlechtilejší, k Bohu povznášející. Proto řekl, že snáze jest velbloudu projíti skrze ucho jehly, než bohatému vejíti do království věčného.

Dokázalo se to na mladíku onom bohatém, jemuž za těžko přicházelo uposlechnouti rady Ježíšovy, aby prodal statky své a rozdal chudým, že bude poklad míti v nebi. Mat. 19, 21—23. Odešel zarmoucen od Ježíše. Jestli však bohatství i spravedlivě nabyté překážkou jest dokonalosti a zdržuje-li na cestě spravedlnosti, přílišná touha po něm i k nespravedlnosti a k násilí svádí. A opět jest to ďábel, jenž tuto žádostivost rozpaluje v srdci člověka, aby ho pokušením tím k bezpráví svedl. Ďábel to byl, jenž Evu svedl sáhnouti po ovoci zapovězeném; ďábel to byl, jenž Pánu

Ježíši při pokušení zemské království nabízel; ďábel to byl, jenž Jidášovi zradu vnukl za slíbenou mzdu od fariseů; ďábel to byl, jenž vladaře světské ke svatokrádeži a k obloupení církve sváděl; ďábel to jest, jenž zášť a závist chudší třídy proti bohatším podceňuje a ke krádežím svádí. Čí jest to zásada, leč ďáblova, že majetek i spravedlivě dobytý jest krádeží! A to soptění proti církvi a té tak zvané mrtvé ruce od koho pochází, ne-li od téhož ďábla, jehož popudem žehral Jidáš proti Magdaleně, že prý drahá mast, kterou vylila na hlavu Ježíšovu, mohla prodána a rozdána býti mezi chudé. Dobře ho líčí Písmo sv., že tak řekl ne jakoby měl péči o chudé, ale že zloděj byl a z toho, co pro chudé se skládalo, kradl. Takoví jsou ti pokrytečtí přátelé chudiny, ti podvodní štváči lidu dělnického, kteří předstírajíce, jakoby hájili právo lidu, vlastně svůj prospěch vyhledávají. Nejšlechetnější přítel chudiny byl zajisté Pán Ježíš, ale nikdy nevyšlo z úst jeho slovo, jež by chudinu k nespokojenosti neb zášti proti bohatším třídám popouzelo. Naopak, Ježíš byl vznešeným příkladem ve strádání a zříkání se statků časných. V chudobě přišel na tento svět, po celý život neměl, kam by hlavu sklonil, konečně pak i to jediné, co měl, roucho s něho strhli, nahého jej ukřižovali a pod křížem o roucho jeho metali los. Eva žádostivě pozvedla zraků svých ke stromu zapovězenému v ráji; ó popatřte vy zrakem kajícím k tomu dřevu kříže a kéž vás ten ukřižovaný, i o poslední roucho připravený Ježíš varuje před tou žádostivostí zlou, před touhou přílišnou po majetku, před nespravedlností a násilím proti majetku cizímu. Nezapomeňte, že ďábel to byl, jenž pokoušel Evu: Proč přikázal vám Bůh, abyste . . .

3. Přicházíme k třetímu pokušení, kterým nás ďábel s cesty spravedlnosti strhnouti hledí, a to jest *pýcha života*. Svatý Bernard rozeznává hrdost srdce čili domýšlivost, pýchu úst čili vychloubačnost, pýchu v srdcích čili násilnictví, pýchu v obleku čili marnivost; ale dokládá, že kořen všeho toho jest ta vzpoura, kterou vzepřel se satan proti Bohu Stvořiteli a odepřel mu úctu, stavě se na roveň jemu. Marně volal archanděl Michael: Kdo jest jako Bůh? Pyšní andělé zůstali v odporu proti Bohu a stali se z nich ďáblové, jichžto údělem jest peklo, jak dotvrzuje sám Ježíš Kristus, řka: »Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe.« Luk. 10, 18. A právě to peklo příliš pálilo ďábla, když viděl štěstí prvních rodičů v ráji, pročež závistí nutkán, hleděl je o ně připraviti a to nepravostí, kterou sám o nebe přišel. Pýchu hleděl vzbuditi v srdci Evy, řka k ní: »Nikoliv smrtí neumřete, ale otevrou se oči vaše a budete jako bohové, vědouce dobré i zlé.« A jestli Eva prve ještě váhala, jestli ani žádost očí ještě nebyla dosti silná, tato klamná slova svůdcova strhla docela vůli její: utlumila vědomí odvislosti od Boha, potlačila cit vděčnosti k Bohu, dobrotivému Stvořiteli, zvrtkána byla v důvěře k Bohu a podloudným slibem ďáblovým zaslepena, vzala a jedla a dala i Adamovi; v pýše své chtěli rovnati se Bohu a zatím připodobili se ďáblu, odpůrci božímu.

Tak porušena jest hříchem přirozenost prvních lidí: rozum jejich se zatemnil, že Boha a svůj poměr k němu tak dobře nepoznávali a vůle jejich klonila se od té doby více k zlému než k dobrému. Tuto porušenost pak zdědili po nich i jejich potomci, jak o tom dějiny lidstva dosvědčují, až i (po lidsku mluveno) zželelo se Hospodinu, že člověka učinil na zemi a vyhladil pokolení lidské až na rodinu Noemovu, potopou. Však zpupnost nevymizela ani v potomstvu Noemovu a v pyšné domýšlivosti osmělili se stavbou věže babylonské postaviti se proti Bohu a prozřetelnosti jeho. Když pak rozptýleno pokolení lidské po vší zemi, tu rozmnožila se zloba lidská tak, že odepřeli úctu a poslušnost pravému Bohu a v modlách počali se klaněti ďáblu, svůdci svému, aneb jím svedené lidi za bohy ctili. »Budete jako bohové.« Než ani v národě vyvoleném tato vzpoura proti svrchovanosti božské nevymizela a přečasto musil trestati Bůh vzdorovitost jejich; božský Vykupitel pak přísně kárá tuto zpupnost lidu israelského, volaje: »Zdali se vyvýšíš k nebi? Až do pekla sestoupíš k tomu svůdci, který ti našeptává: Budete jako bohové . . . Vy z otce ďábla jste a žádosti otce svého chcete činiti.« Jan 8, 44. A co říci mám o té zpupnosti mnohých nevěrců nynějších, kteří Boha s trůnu sesaditi se opovažují, Synu božímu božství jeho popírají, zjevení boží zlehčují, učení Krista a církev jeho dle svého rozumu zreformovati chtějí: zda neřídí se radou toho pekelníka našeptávajícího: Budete jako bohové . . .

Právě za tuto pýchu lidskou musil těžce pykati a zadost činiti náš Vykupitel. Protože lidé pokušením ďáblovým svedeni, bohy se státi chtěli, Syn boží nepoložil sobě toho za loupež, že jest roveň Bohu, ale sebe samého zmařil, přijav způsobu dlužníka, k podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk. Tak za pýchu člověka Syn boží ponížil sebe samého. Fil. 2, 7—9. A netoliko že nám lidem rovným býti chtěl, ale tomu nejnižšímu ponížení se podrobil, volaje k pyšnému lidstvu slovy žalmisty Páně: »Já pak červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce.« A zdali nevypadá tak Ježíš před radou židovskou a před Pilátem, ten Ježíš odsouzený, bičovaný, trním korunovaný a urouhaný? A vzpomeňte na cestu jeho křížovou, když pod křížem klesal, od pochopů sem tam smýkán a kopán byl. Ano, popatřte na Ježíše ukřižovaného a slyšte ten povzdech jeho slovy žalmisty Páně pronesený: »Všichni vidouce mne, posmívali se mi, mluvili rty a hýbali hlavou, říkajíce: Doufalť jest v Hospodina, nechť jej vytrhne.« Žalm 21, 7 - 9. Přiznej se, ó křesťane, zdali není Ježíš ukřižovaný, od pochopů zohavený, od fariseů urouhaný, obětí za pýchu lidskou? Jak mohl bys tedy, jsa toliko hlína a popel, hrdopyšně se vypínati, vida, jak jednorozený Syn boží za tvou pýchu bolestnou smrtí na kříži pykati musí? Kříž Ježíšův varuje tě před tím pokušením ďábelským.

* * *

»Ano pod prapor kříže Kristova utec se,« praví blahoslavený Tomáš Kemp., »a hledej ve svatých jeho ranách hojící lék proti

své náruživosti. Považ, jak těžký a trpký byl kříž, na němž Pán Ježíš obnažen a hřeby přikován byl. Počítej to pichlavé trní v koruně, které tak žalostně hlavu Syna božího zbodalo a tolik krve ho stálo. Tyto nástroje muk Páně polož vedle sebe a budou ti mocnou zbraní ve dne i v noci v pokušeních.« Toho zkusil i svatý Ivan, patron český, jenž pocházeje z knížecího rodu charvatského, raději zřekl se trůnu královského, aby uchránil se mnohým pokušením a uchýlil se do krajiny u potoka Lodenice a zcela neznám usadil se tam v osamělé jeskyni. Zřekl se rozkoší života a slávy světské a v tiché samotě i v strádání přemáhal žádosti těla, očí a pýchy života, chtěje toliko Bohu sloužiti a spásu svou vyhledávati. Jednoduchá poustevna uprostřed tmavého lesa byla jeho obydlím, laňka živila ho svým mlékem a kříž prostý byl jeho oltářem a chrámem, kdež hledal útěchu a posilu v pokušeních. Ke kříži Ježíšovu beřme i my útočiště své ve všech pokušeních života a plni důvěry volejme k svému Spasiteli: Ó Ježíši ukřižovaný, který jsi obnažen na svém těle pohanění a potupu zakoušeti musil, chraň mne, abych po cizím majetku netoužil a ruce své křivdou a bezprávím nepotřísnil; ó Ježíši, od nepřátel urouhaný, nauč nás svaté trpělivosti a pokoře, abychom si milosti pokorným slíbené zasloužili a trpíce s tebou, i slávy tvé účastni se stali. Amen.

Praporem nám svatý kříži
v boji, ve vší bídě buď,
udatnost a věrnost v tíži
stálou v srdci našem vzbuď.
Slovem srdcem tebe ctime,
lůžko Pána Ježíše.

IV.

Kříž Ježíšův jest znakem a utvrzením víry, zavrhuje nevěru a varuje před lhostejností náboženskou.

»Řekl pak had k ženě: Nikoliv, smrtí neumřete.« I. Mojž. 3, 4.

Ďábel, chtěje uškoditi lidem, hleděl od Boha je odvrátiti; vždyť dobře věděl, že Bůh a spojení s ním jest jediný cíl člověka. Bůh Stvořitel jest nejen původ, ale i síla, opora a život člověka. Jeho svrchovaná dokonalost, jeho láska, milost a dobrota jest pramen všeho štěstí člověka, a proto k Bohu jej poutá. Jakmile člověk od Boha se odvrátí a v hřích zabředne, potácí se nejistotou, chvěje se strachem, podoben zbloudilci, který sešel s cesty a hustou mlhou přepaden neví, na kterou stranu by se uchýlil, této nejistoty pak používá ďábel, aby svedl člověka. Tak učinil to i s Evou. Nejprve hleděl vzbuditi nedůvěru k Bohu, zviklati její víru; a proto když odvolávala se na Boha a přikázání jeho, že nejedí se stromu zapovězeného, aby snad nezemřeli, odpověděl jí: »I nevěř — nikoliv, smrtí neumřete.« Mlhou nevěry obestírá ďábel

duchovní oko Evino, podvrací její důvěru k Bohu, a když tak nejistotu a pochybnost vzbudil v mysli její místo víry, kterou prve v Boha nejvýš pravdomluvného s oddaností důvěřovala, nabízí jí svou lež: Nikoliv, smrtí neumřete. Tak jednal ten otec lží od počátku s Evou, tak jedná s každým člověkem. Jako pokušením hledí rozdmychati vášně člověka, tak lží svou snaží se připraviti jej o tu pásku, která s Bohem jej pojí, o tu podporu, která jej na pouti života sílí — o víru. Nevěra, toť výplod toho lháře pekelného. Podařilo se mu to při Evě, a tento jed otravoval napotom pokolení Evino, takže lidé od Boha se odvrátili k modlám; ovšem, kde chybí víra, tam bují pověra. Nechtěl sice Bůh dopustiti, aby vyhynula víra mezi lidstvem nadobro, a proto vyvolil si národ israelský a učinil s ním smlouvu, aby jeho, pravého Boha, se přidrželi; posílal jim proroky, kteří by je před bludy chránili; nejposléze pak poslal jednorozeného Syna svého, aby nám pravdy věčné zvěstoval. A jelikož hlásal nám jen to, co u Otce viděl, a zvěstoval učení toho, který jej poslal, Boha nejvýš pravdomluvného, měl právo, žádati víru; a zdali ji u všech nalezl? Vizte, co mu učinili odpůrci pravdy věčné: přibili ho na kříž. Ježíš za pravdu učení svého na kříži umírá a fariseové ještě jemu a božskému učení jeho se rouhají. *A tak kříž Ježíšův jest znakem a utvrzením víry, zavrhuje nevěru a varuje před lhostejností náboženskou*, o čemž dnes s pomocí boží rozjímati budeme. Ó Ježíši, jenž jsi pravdu učení svého smrtí na kříži zpečetil a svým zmrtvýchvstáním nevývratně potvrdil, dopřej, ať my, stojíce zde pod křížem tvým a rozjímajíce o tomto důkazu pravdy věčné, utvrzení ve víře a ochrany proti nevěře nabudeme.

Pojednání.

1. První vychování lidstva bylo na základě víry a učitelem i vychovatelem prvních lidí byl sám Bůh. On nadal duši naši rozumem, uzpůsobil ji tak, aby pravdy zjevené přijímati a chápati mohla. Avšak bez zevního poučení by rozum svým pouhým pátráním vznešených, nadsmyslných pravd nikde se byl nedopídil. Sám veliký mudřec statověku Sokrates vyznal: Vím, že nic nevím. Člověk potřeboval poučení vyššího, a to od toho, který jest zdrojem rozumu našeho — od Boha. Bůh proto snížil se k lidstvu, a jak Písmo sv. poučuje, zjevoval se lidem v ráji, poučoval je, vštípil jim základní pravdy o Bohu, o stvoření, o poměru a cíli člověka: toť počátek zjeveného náboženství. Ovšem že předpokládá víru u těch, jimž sděleno jest, a v tom ohledu nazývá se *nejen zjevení, ale i víra naše dar od Boha.* Již pohanský filosof Plutarch dí: »Zjevení má cenu převelikou, neobsáhlou; z ruky boží je to dar, že lepšího by Bůh ani dáti nemohl, a vůči lidem je to důkaz lásky, nad který nelze většího přijati s nebe.« A proto když ďábel ze závisti chtěl zkaziti lidem blaženost rajskou, především porušiti se snažil první dar jim Bohem propůjčený — víru. »Nevěřte — nezemřete!« volal lhář ten k Evě.

Nevěra, nedůvěra k Bohu, pochybovačnost o jeho pravdomluvnosti jest první pomůcka ďáblova ke zkáze a záhubě lidstva. Od Boha víra, od ďábla nevěra. Eva měla se rozhodnouti, komu spíše věřiti; a ona pohrdla zjevením božím a uvěřila lži ďáblově. Pohrzeno tak darem božím, zjevením božského učitele, odepřena víra v pravdy věčné: a lidstvo, ztrativši takto oporu, potácelo se od té doby jako slepec nevidomý a tápající kolem sebe v temnotách, jež okem duše proniknouti nemohlo. Vědomí o Bohu a poznání poměru k Němu ochabovalo čím dále, tím více v duši lidské a lidstvo, nepoznávajíc Boha pravého, pokleslo v modlářství a místo pravd věčných přidrželo se báchorek pohanských. Rozumnější, povážlivější lidé chápali nesmyslnost bájek o bozích pohanských, ale rozum jejich nedovedl poskytnouti jim lepšího poučení, takže pohanský učenec Plato vyznal: »Prosím nebe, aby přišel ten, jenž by osvítil lidstvo a dal mu poznati pravdy důležité a nutné. Ano, doufám jistě, že přijde ten, který rozptýlí tmy vědění lidského.« A přišel, když se naplnil čas. Jasnost boží obklíčila pastýře betlémské a množství vojska nebeského velebilo Boha, prozpěvujíc: »Sláva na výsostech Bohu . . .« Od východu pak přicházejí zástupci národů pohanských, vedeni jsouce hvězdou, aby pozdravili světlo věčné, které vzešlo všemu lidstvu. Zrodil se božský učitel lidstva, jenž by rozprášil tmy bludu a světlem zjevení božího osvítil lidstvo bloudící. On hlásal ty pravdy věčné, nezměnitelné, které již prvním lidem v ráji zjeveny byly, ale napotom dílem v zapomenutí přišly, dílem bludy mnohými znešvařeny byly. Kristus Spasitel vystoupil jako učitel lidstva, žádaje od něho víru, aby všichni poznali pravého Boha a kterého poslal, Ježíše Krista, Jan 17, 3., a tak věřice spaseni byli. Kristus učením nebeským osvítil zatemnělý rozum lidský, aby těch věcí, které svrchu jsou, chápali, ano modlil se za učedníky a všechen lid, aby ve víře posilněni byli a k tomu seslal jim i Ducha sv. Zajisté víra naše jest dar boží, jak dotvrzuje i sv. apoštol že nejsme dostatečni, o těch vznešených pravdách mysliti něco sami ze sebe, jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše že jest z Boha. II. Kor. 3, 4. A Kristus sám víru Petrovu za dar boží prohlásil, řka k němu: »Tělo a krev nezjevily tobě, jak bys věřiti měl, ale Otec můj, který v nebesích jest.« Mat. 16, 17. A to platí o každém, neboť sám božský Učitel dotvrdil: »Žádný nemůže přijíti ke mně, jediné leč Otec, který mne poslal, přitáhne ho.« Jan 6, 44. Jest tedy víra dar boží a my máme o ni prositi, jak onen Otec, jenž prosil Pána Ježíše za uzdravení syna svého volaje: »Pane, věřím, pomoz ne důvěře mé.«

Ó važme si sv. víry, kterou Kristus sám s nebe přinesl. Jest to světlo duše, kterým sám Bůh ji osvěcuje; jest to dar, abychom první účel povolání svého naplniti mohli, totiž abychom Boha poznali. Děkujme Pánu Bohu, že dopřál nám zroditi se z rodičů křesťanských a vštípil na křtu sv. duši naší víru. Vždyť tato víra jest, jak sv. Jan Zlatoústý dí, světlem duše, branou života a základem věčného spasení. Jak velikou má cenu, poznati můžete,

že sám Syn boží s nebe sestoupil, celý život svůj poučování lidí věnoval a za tyto pravdy učení svého i život položil. Zaklínal ho Kaifáš skrze Boha živého, aby pověděl, je-li on Kristus Syn boží; a Ježíš přísahou to dotvrdil. Nicméně Kaifáš pohrdl pravdou tou a rouháním to nazval, tázaje se, co za to vyznání své Ježíš zasluhuje; a oni odpověděli, že hoden jest smrti. I předvedli Ježíše před Piláta a tam naň žalovali, že se činí Kristem — králem, volajíce: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« A vizte zde před sebou Krista, Syna božího ukřižovaného Proč podstoupil tuto nejbolestnější smrt? Aby potvrdil učení své, abychom i my až do smrti Ježíše Krista a sv. víry jeho věrně se přidrželi, jemu se nezpronevěřili. Kristus Ježíš ukřižovaný potvrzuje naši víru a ukazuje velikou cenu její, když život svůj za ni obětoval. Kříž Ježíšův jest nám tedy znakem a potvrzením jediné pravé víry Ježíše Krista!

2. Víra však nejen že nám jako dar od Boha vlita byla, *ona má se státi naší zásluhou, naší ctností.* A to se stane, jestliže k pravdám náboženským s celým srdcem přilneme a dle nich si život zřídíme. Sv. Alfons z L. poučuje nás o tom, řka: »Zásluha víry záleží v tom, že ne z nutnosti, nýbrž dobrovolně věříme pravdám zjeveným, a to i třebas by pro rozum náš zůstávaly tajemstvím.« I Abrahamovi zdálo se to téměř nemožností, když přislíbil mu Bůh, že rozmnoží potomstvo jeho u veliký národ, ač Abraham posud ani jediného syna neměl; avšak připovědi té uvěřil Abraham a »připočteno jest mu to k spravedlnosti«. I. Mojž. 15, 6 Tak stal se Abraham praotcem lidu věřícího, jemuž Bůh vždy víru a důvěru odměňoval. Ano zdá se, jakoby byl Bůh starostlivě střežil víru svého lidu a zázračným způsobem nejednou hleděl víru jejich utvrditi. Když poslal k nim Mojžíše, aby je z Egypta vyvedl, zázraky hleděl především získati víru a důvěru jejich; a všechny osudy lidu na poušti i v zemi zaslíbené závisely vždy od toho, jak důvěrně se lid k Bohu choval. I z největších nebezpečí vytrhl je a zázračné vítězství nejednou jim dopřál, aby jen utvrdil víru jejich, o čemž Písmo sv. dává samo nejednou svědectví, že Bůh vyslyšel je, »protože věřili v něho«. I. Par. 5, 30. Proroci Hospodinoví také stále připomínali lidu, že dá Bůh sílu těm, kteří srdcem dokonalým věří v něho, II. Par. 16, 9, a vybízeli lid: »Věřte v Hospodina Boha svého a bezpečni budete: věřte prorokům jeho a všecko se šťastně povede.« II. Par. 20, 20. I David, věrný služebník Hospodinův, neustává v žalmech velebiti svrchovanou pravdomluvnost a věrnost Hospodinovu a nás k důvěře v něho vybízeti. Proto pošetilostí by bylo, spustiti se Boha, když víra v něho nejen bezpečnou cestou nás vede, ale nad to Bůh sám nám ji k zásluze naší přičítá.

Obzvláště pak hleděli proroci starozákonní oživovati víru v zaslíbeného Messiáše, a čím více blížil se čas naplnění toho slibu, tím určitěji vystupují ty rysy proroctví, aby, až přijde, všichni přijali ho s věrou a oddaností. A tak i blahosl. Panna s plnou věrou přijala zvěstování mateřství svého od posla nebeského; sv. Alžběta vnuknutím božím osvícená vítá ji jako Matku Páně a

blahoslaví ji, že uvěřila. Když pak vtělený Syn boží v Betlémě se zrodil, s pevnou, nepochybnou věrou spěchali k jeslím jeho pastýři betlémští i mudrci od východu, aby se mu jako Spasiteli svému poklonili. A jak vzácným způsobem odměněna byla víra stařičkého Simeona, kterému dopřáno bylo uzříti a na lokty své vzíti světa Spasitele, o němž i slavnostně prohlásil v chrámu, že položen jest ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli, a to dle toho, jak kdo s věrou neb nevěrou k němu se zachová. Za tou příčinou poslal Bůh předchůdce Páně, aby svědectví vydal o světle, aby všichni věřili skrze něho ve vtěleného Syna božího, kterého jim jako Beránka božího představil s ubezpečením, že kdož přijmou jej, dá jim moc syny božími býti, těm, kteří věří ve jménu jeho; neboť žádný, kdo v něho uvěřil, neměl zahynouti, ale nabýti měl naděje na život věčný.

Víru také žádal především Spasitel a shromažďoval kolem sebe ty, kteří v něho uvěřili. K utvrzení víry činil zázraky a podle víry i odměňoval prosebníky, říkaje: »Jakož jsi uvěřil, staniž se tobě.« I zázračné účinky sliboval pevné víře, řka k učedníkům: »Budete-li míti víru a řekli-li byste hoře této: zdvihni se a vrz sebou do moře, stane se; neboť všecko, začkoli byste prosili, na modlitbě, věříce, vezmete.« A netoliko odměnu v tomto životě sliboval víře jejich, ale i život a spásu věčnou za odměnu ustanovil těm, kteří uvěří. Proto ani hříchové publikánů nezdrželi ho, aby spásu jejich nevyhledával a poznal-li víru a kajícnost u nich, odpuštění jim hlásal a milosrdenství od Boha, říkaje: »Doufej, synu, doufej, dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji,« a ujišťoval, že každý, »kdož uvěří, spasen bude«; dokládalť, že život věčný zaručen jest těm, kteří věří v Boha a kterého poslal, Ježíše Krista. A skutečně také Ježíš ukřižovaný ukázal, jak křížem svým přemohl lháře pekelného, který nevěrou v záhubu uvaliti hleděl pokolení lidské; nebo kdežto ďábel se stromu poznání dobrého a zlého k nevěře svedl první lidi, tak Kristus zase na kříži ještě utvrdil a odměnil víru kajícího lotra a setníka pod křížem. Lotrovi zajisté, když tento s důvěrou k němu se obrátil, slíbil ráj; onen setník pak, jenž vida to vše, co se při smrti Ježíšově dálo, neotálel vyznati, že Ježíš jest Syn boží, z milosti boží stal se křesťanem a smrtí mučednickou zpečetil svou víru a ctíme ho jako světce pod jménem sv. Longin. Nuže, zbožní posluchači, zde pod křížem Ježíšovým prosme za ten dar sv. víry, a přijavše ho, važme si té jediné pravé víry Ježíše ukřižovaného a dle ní zřiďme také život svůj, aby stala se nám zásluhou a přinesla nám jednou život věčný. Pamatujme na slova sv. Augustina: »Víra-li v nás, Kristus jest v nás — a kříž sv. nechť nás před ztrátou sv. víry chrání.«

3. A zajisté, nejmilejší, nemohu si představiti horší neštěstí, než kdybychom pozbýti měli víry. Kdo víru ztratí, všechno ztratí. Proto hleděl ďábel připraviti první rodiče naše a jejich potomstvo o víru. »Nevěřte!« volal k nim ten otec lži. A to jest heslem jeho po celou dobu trvání lidstva až na naše časy: *nevěru chce zasíti jako plevel do srdcí lidských*, neboť ví, že tím by zničil

všechen duchovní život lidstva, kdyby připravil je o víru. Vždyť »spravedlivý živ jest z víry«. Gal. 3, 11. V tom pak obzvláště jeví se zloba ďábelská, že ten svůdce pekelný svádí k něčemu, o čem sám nejlépe jest přesvědčen, že je to lež. Ano, nevěra jest hřích, kterého se ani sám ďábel dopustiti nemůže; vždyť o něm dí Písmo sv., že »věří, ale třese se«. A čemu sám z poznání svého věřiti musí, o tom hlásá a klame lidi, volaje: »Nevěřte!«

A proč ďábel právě toto pokušení zvolil? Sv. Jan Zlatoústý nám to vysvětluje, řka, že had, byť tisíckrát byl zraněn, zůstane živ, jen když hlava jeho poranění uchráněna zůstane. A proto ten had pekelný hledí zraniti duši naši, abych tak řekl, na hlavě její, čili v té přední podmínce života jejího — ve víře. Všechno tedy útočení proti víře v celém životě lidstva jest úskočná, vražedná práce ďáblova. Ďábel to byl, jenž vyhladiti se snažil v lidstvu vědomí jediného, pravého Boha a k modlářství je sváděl; ďábel to byl, jenž skrze náhončí své i lid israelský od Boha odvrátiti hleděl a Eleazara i syny machabejské a mnohé jiné pro statečné vyznávání jediného pravého Boha až k smrti utýrati dal. Ďábel to byl, jenž skrze falešné proroky a podvodné kněze modlářské lid ve víře jejich klamati a k zpronevěře proti Bohu svésti hleděl. Obzvláště pak patrně jeví se to dílo satanské proti vtělenému Synu božímu, jeho víře a církvi. Nemohli bychom si ani vysvětliti to záští farisejské proti Pánu Ježíši, kdyby v tom nejevila se zloba ďáblova. A na tento pramen vší nevěry upozorňuje sám Ježíš Kristus židy, kteří v něho uvěřiti nechtěli, řka k nim: »Vy z otce ďábla jste a žádosti otce svého chcete činiti. Ten byl vražedníkem od počátku a nestál v pravdě; nebo pravdy není v něm. Když mluví lež, z vlastního mluví, neb jest lhář a otec lži.« Jan 8, 44.

Nuže tedy poznejte, nejmilejší, čí dílo jest nevěra, která brojí proti Bohu a proti Pomazanému Páně, Ježíši Kristu. A čí jsou to náhončí, všichni ti nevěrci, kteří sami Bohem zhrdnuvše, i lid o víru připraviti hledí? To vše jest jen dílo ďáblovo a nevěrci toť jeho náhončí. Proto také Pán Ježíš nevěru za nejtěžší hřích prohlašuje, když dí, že »přijde Duch svatý trestat lidstvo z hříchu — že nevěřili ve mne.« Ze všech nepravostí uznává nevěru za nejtrestnější. Proto také snažil se Kristus Ježíš po celý život, aby lid z drápů svůdce pekelného, z nevěry, vytrhl, domlouval důtklivě protivníkům svým, když jim pravdu mluví, proč mu nevěří. Ano dovolával se i svědectví Otce nebeského a pravil, kdyby nebylo tak, že by jim řekl; a když ani tu ještě mu ti zotročilí nevěrci věřiti nechtěli, poukazoval na své zázraky, které by zajisté činiti nemohl, kdyby s Bohem za jedno nebyl. Jelikož pak skutky Ježíšovy za zázraky uznati musili, vyzval je: »Nechcete-li slovům mým věřiti, aspoň skutkům mým věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve mně jest a já v Otci.« Jan 10, 38. Však židé zůstali zatvrzelí, takže Kristus Pán zplakati musil nad Jerusalémem, že nechtěl poznati dne navštívení svého. Ale také i trest jim za to ohlásil, trest hrozný, takže se i učedníci nad tím

zděsili; ale Pán Ježíš odůvodnil to, řka: Kdo nevěří, již jest odsouzen. A tážete se, jakže by odsouzen byl ještě před vykonáním hříchu toho? Ovšem. Odsouzen jest v tom otci lži, v ďáblu; nebo jako on svržen jest do pekla, tak stoupenci jeho jej tam následovati budou.

A jak daleko to dovedli ti nevěrci farisejští? Aj, popatřte na kříž! Zde obět nevěry farisejské! Nejen že v Ježíše, vtěleného Syna božího, Vykupitele svého neuvěřili, ale i obžalovali ho u Piláta, jakoby pravdou svou sváděl a bouřil lid. Ti stoupenci otce lži odsoudili věčnou Pravdu na kříž! Ďábel v ráji sváděl lidi k nevěře a sliboval jim, že nezemrou, ale budou jako bohové; a stoupenci jeho Syna božího, že žádal víru, na smrt vydali jako vyvrhele lidstva a ještě pod křížem jemu se rouhali: »Jsi-li Syn boží, sstoupiž s kříže! Doufalť v Boha, ať ho nyní vysvobodí, chce-li mu pomoci, nebo pravil: Syn boží jsem.« Mat. 27, 41, 43. Hle na takové konce to přivádí nevěra — až k tomu nejodpornějšímu rouhání. Tak činili ti nevěrci farisejští a tak činí nevěřící fariseové dob našich. Však proč vám to povídám, rozmilí v Kristu; vždyť mezi vámi snad takoví nevěrci nejsou. K vaší výstraze to připomínám, abyste se těmi nevěrci mýliti nedali. Oni chvástají se domnělou učeností neb uvědomělostí, jako ti zákonníci a starší lidu židovského; přicházejí vás vzdělávat, ale jen tak, aby vás o víru připravili, prohlašujíce ji za zpozdilost a zatemnělost; velebí vám kacíře, kteří potrdli vírou církve katolické, od nich abyste se učili samostatně mysliti; nabízejí vám svou domnělou osvícenost a volají k vám: otevrou se oči vaše — zrovna jako sliboval ten otec jejich, ďábel. Ó nezapomeňte, že všechna nevěra jest dílo ďáblovo. On volal se stromu rajského: »Nevěřte!« Ježíš Kristus ale s kříže volá k vám: »Ó kéž byste poznali, že jsem já od Otce vyšel!« a na dotvrzení toho odporučil duši svou v ruce Otce nebeského.

4. Však Ježíš ukřižovaný nezatracuje toliko nevěru, nýbrž *varuje i před lhostejností a vlažností náboženskou*, která jest pomůckou otce lži, a proto také velice ztrpčovala smrt Ježíši ukřižovanému. Právě ta slabá víra to byla, na kterou Pán Ježíš tak často stěžovati si musil, domlouvaje učedníkům pro jejich malověrnost. Tak stalo se, když přivedl jednou otec syna posedlého k učedníkům, ale oni jej pokušitele toho zbaviti nedovedli; tu na stížnost otcovu odpověděl Kristus Pán pln trpkosti: »Ó pokolení nevěřící, dokud s vámi budu? Dokudž vás budu trpěti?« Mat. 9, 18. Hle, nevěřícími nazývá i malověrné, abyste poznali, kam slabá víra vede a jak Kristu Ježíši jest odporná. Ovšem, vždyť mu způsobila často tak trpký zármutek. Či nebylo to bolestné pro Pána Ježíše, když učedníci, kteří před nedávnem svou oddaností ho ubezpečovali, v zahradě getsemanské všichni se rozutekli? Nebylo to bolestné pro božského Mistra, když Petr, jenž ujišťoval, že hotov jest s ním i na smrt jíti, strachem překonán, třikrát jej zapřel? A jak se zachoval k Ježíši před Pilátem ten lid, jenž při

příjezdu do Jerusaléma »Hosanna!« mu volal? Snadno dal se přemluviti, aby za osvobození lotra Barabáše a za ukřižování Ježíše žádal. Snad tedy alespoň ten pláč žen jerusalémských dosvědčuje oddanost a věrnost k Ježíši. Ach, poznal Ježíš, že jest to pouhá povrchní citlivost bez pevné víry, a proto nepřijal jí, řka: »Neplačte nade mnou, ale samy nad sebou a nad syny svými plačte!« A což ty zástupy, které doprovázely Ježíše na cestě křížové až na horu Kalvarii, neosvědčily tím svou živou víru? Ba nikoliv; vždyť Písmo sv. samo o nich praví, že mnozí súčastnili se, aby viděli konec; byla to tedy pouhá zvědavost a nic jiného. A takoví jsou mnozí katolíci za dnů našich, kteří jen na čas věří a v čas pokušení odstupují. Luk. 8, 13. Slyší, vidí urážky církve sv., ano i rouhání proti samému Ježíši Kristu, jsou svědky, jak se duchovním pastýřům jejich křivda děje, ale mlčí k tomu všemu, nemají slov k zastání a obhájení pravdy. Mohou-li se ti nazývati statečnými vyznavači Kristovými? Byť ještě čirá nevěra neovládala jich, však lhostejnost jejich staví je vedle Piláta, který tázal se ledabyle Pána Ježíše: »Co jest pravda?« aneb řadí je mezi zástupy, »aby viděli konec«. O pevné, statečné a živé víře nemůže u nich býti řeči. Ó kéž by naši katolíci učili se hájit a vyznávat víru svou od sv. mučedníků japonských, kteří mnoho mil vláčeni byli pochopy pohanskými po své vlasti, stiženi kládou na bedrách, a když konečně k smrti kříže byli odsouzeni, tu ještě s kříže kázali rodákům svým, aby je Ježíši ukřižovanému získali; ano dotvrzovali, že skrze ně je k sobě volá sám božský Vykupitel.

* * *

A což vy, katolíci, zdali s kříže nevolá k vám sám Ježíš Kristus? Ó popatřte jen ke kříži Ježíšovu: zde uzříte tu Pravdu věčnou, která, aby vaši víru zachovala a život věčný vám získala, na kříži umírá. Ó važte si kříže Ježíšova, toho dokladu božské pravdy. »Kříž Kristův,« dí sv. Efrem syrský, »posvětil v pravdě svět, a rozehnav temnotu, navrátil světlo. Onť to, jenž bludy zničil a duhu ukázal. Onť shromáždil národy od východu i od západu, od půlnoci i od poledne v jedinou církev, láskou je spojiv v jedné víře pod jednou hlavou. Onť jest nedobytná zeď pravověřících.« Proto pozorujeme ten vztek nevěrců a židů proti sv. kříži; vlažnost náboženská ale nedovede obhájit toho znamení spásy. Ona jest jako písečná poušť, která, byť i deštěm svlažována, úrodu žádnou nepřinese. Ó vzpomeňte jen, co v době rozšiřování křesťanství ve vlasti naší bylo znamením jeho? Byl to sv. kříž, který první biskup pražský Dětmar dal vztyčiti v každé obci, která víru Kristovu přijala. Kde ale křesťané bydlili jednotlivě mezi pohany, ti zdobili příbytky své tímto znamením spásy. Ó nestydme se za kříž Ježíšův; onť jest znakem a utvrzením víry naší. Ty ale, Ježíši ukřižovaný, nedopusť, aby lhostejností zvlažněti měla víra naše, chraň národ náš před těmi nepřáteli kříže, kteří nevěrou chtějí odtrhnouti jej od sv. církve tvé. V sv. kříži tvém jest spása naše. Amen.

Vítězství ty's, rukojemství,
k tobě kdo se přivine,
hledě na tě v protivenství,
ten se s cílem nemine.
Slovem, srdcem tebe ctíme,
lůžko Pána Ježíše.

V.

Kříž Ježíšův vybízí nás ku poznání sebe a k zpytování svědomí.

»I řekl Hospodin Bůh k ženě: Proč jsi to učinila?« I. Mojž. 3, 13.

První lidé hřešili v ráji, že uposlechli hada pekelného; hřešili vědomě, přestoupivše zákon boží, jejž si ještě bezprostředně před svým rozhodnutím připomněli; hřešili dobrovolně, neboť lákání ďáblova uposlechnouti nemusili; hřešili lehkomyslně a svévolně, dobře vědouce, co je za to čeká, totiž smrt časná i věčná. Byl to tedy hřích těžký a ve svých následcích tím hroznější, jelikož tyto stihnouti měly nejen první rodiče, ale i jejich potomky. Tohoto provinění svého měli si býti lidé povědomi, dílem aby na mysli jim tanula stále velikost viny jejich, dílem pak aby tím ke kajícnosti byli povzbuzeni. Nechtěl totiž Bůh lidi na věky zavrhnouti jako pyšné anděly, ale zamýšlel se nad nimi smilovati a je z nebezpečí, do něhož se uvrhli, vytrhnouti. K tomu pak bylo potřebí, poznati toto nebezpečí, litovati té lehkomyslnosti, kterou se do něho přivedli a vzbudili předsevzetí k varování se jeho. Proto Bůh hned po pádu volal Adama a Evu k zodpovídání. Oni ovšem byvše hříchem zatemněni na rozumu, myslili, že hřích svůj ukryjí a zaprou; ale Boha vševědoucího kdo oklame? Zvolal: »Adame, kde jsi?« Adam ještě nyní chtěl předstírati nahotu svou; ale Bůh vyvolav ho z úkrytu jeho, připomenul mu pravou příčinu strachu, totiž hřích, a ukázav mu strom poznání dobrého a zlého, vyzval ho k zodpovědnosti, proč jedl se stromu toho? A když Adam sváděl vinu na Evu, řekl Hospodin Bůh k ženě: »Proč jsi to učinila?« Vymlouvala se i ona svůdnictvím ďáblovým; ale Hospodin ukázal jim, že uposlechnuvše ďábla, hřešili oba a zasluhují za to trest. A rodiče naši, poznavše vinu svou, pokořili se před Bohem a on smiloval se nad nimi a slíbil jim Vykupitele, aby nemusili zahynouti na věky. A kdo jest ten Vykupitel? Ejhle, patřte na kříž! Zde váš Vykupitel Ježíš Kristus, jenž přijal vinu naši na sebe, aby za nás dostiučinil. Kříž Ježíšův připomíná nám tedy stále vinu naši, a Ježíš ukřižovaný chtěje ke kajícnosti pohnouti nás, staví nám jako Bůh prvním rodičům vinu naši před oči; upozorňuje nás na dostiučinění, které na usmíření Boha za nás přinésti musil, a vybízí, abychom, *zkoumajíce svědomí své, zodpověděli si tyto dvě otázky: Co jsi to učinil? A proč jsi to učinil?*

Ó Ježíši ukřižovaný, jenž jsi ochotně se podrobil tomu nejbolestnějšímu dostiučinění za nás, osvěť mysl naši, abychom vinu svých hříchů poznali, jich litovali a jich se odřekli.

Pojednání.

1. Nade vchodem Delfického chrámu ještě za dob pohanstva byl veledůležitý nápis: »Znej sebe sama.« Pocházel prý od mudrce Thalesa. Považoval heslo to za nejpotřebnější pravidlo pro každého člověka při všem počínání, aby sebe, své náklonnosti i slabosti, své zájmy a potřeby znal a dle toho také se i zdokonalovati a jednání své říditi mohl. A zajisté toho jest potřebí, máme-li posouditi cenu, zásluhu neb i vinu skutků svých. K tomu cíli vštípil Bůh duši naší svědomí, tento vnitřní hlas, jenž vše naše chtění i jednání dle vůle boží posuzuje, buď chválí, nebo zavrhuje. Tento hlas přidělil Bůh již prvním rodičům jako hlas anděla strážného, a kdežto v ráji sám byl jejich rádcem a učitelem, měl je napotom po vyhnání z ráje hlas tento vést, nabádat a p vzbuzovat. Tímto hlasem volal Bůh a volá posud k nám lidem, aby nás k dobrému pobádal, před zlým varoval a po skutcích vykonaných buď chválil, nebo káral, jak jsme si to zasloužili. Hlasu svého svědomí jako hlasu božího jsme povinni dbáti; on hlavně vede nás k poznání naší viny, volaje k nám po skutku hříšném: *Cos to učinil?*

Tak zvolal Bůh na bratrovraha Kaina po hrůzném jeho skutku, aby mu ohavnost a trestuhodnost jeho na mysl uvedl, doloživ s pohrůžkou: »Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země o pomstu.« I. Mojž. 4, 10. »Cos to učinil?« zvolal Noe k Chamovi, uslyšev o jeho nectném posměchu, a k označení nešlechetnosti té vyřkl kletbu na potomstvo jeho, řka: »Zlořečený Chanaan, služebník služebníkův bude bratřím svým.« I. Mojž. 9, 25. Tak rozhorlen zvolal Hospodin k Mojžíšovi na hoře Sinaj, když lid pod horou klaněl se zlatému teleti: »Jdi, sstup,« pravil k Mojžíšovi, »zhřešil lid tvůj... Pusť mne, ať se rozhněvá prchlivost má proti nim a zahladím je.« II. Mojž. 32, 7. 10. A když David, svoliv k žádosti chlípné, nechal utratiti Uriáše a vzal sobě manželku jeho, poslal Bůh proroka Nathana, který jako hlasem svědomí trpce jej káral: »Proč jsi potupil slovo Hospodinovo, takže's učinil zlé před obličejem jeho? A protož neodejde meč z domu tvého až na věky.« II. Kr. 12, 9. A rovněž předstíral Bůh Šalomounovi nepravost jeho, když k vůli ženám pohanským odvrátil se od Hospodina, řka k němu: »Poněvadž se to nalezlo při tobě, že's neostříhal úmluvy mé a přikázání mých — roztrhna rozdělím království tvé.« III. Král. 11, 11. A když Jeroboam — jehož deset pokolení zvolilo sobě za krále — dopustil se pak té ohavnosti, že nechtěje pustiti lid k službám božím do chrámu jerusalemského, postavil jim dvě telata slitá k modlářství, pokárati dal ho Hospodin skrze proroka, a manželce jeho, která přestrojena přišla k prorokovi, aby osud nemocného dítěte svého vyzvěděla, řekl prorok: »Proč se jinou činíš, nežli jsi? Jdi a pověz Jeroboamovi:

Toto praví Hospodin Bůh israelský: Tys páchal zlé nade všecky, kteří byli před tebou, a učinil's sobě bohy cizí, slité . . . protož aj já uvedu zlé věci na dům Jeroboamův . . . a bíti budu Israele (pro hříchy Jeroboama), jako se klátí třtina ve vodě.« III. Král. 14.

A mám uvésti ještě jiné doklady, kterak Bůh slov proroků používal jako hlasu svědomí? Připomenu jen ta trpká slova proroka Isaiáše, kterými předstíral nepravosti lidu israelského, volaje: »Běda národu hříšnému, lidu obtíženému nepravostí, semeni nešlechetnému, synům hříšným: opustiltě Hospodina, rouhali se Svatému israelskému, odvrátili se zpět.« 1. 4. A opětně vytýká jim: »Ruce vaše jsou poskvrněné krví a prstové vaši nepravostí: rtové vaši mluví lež a jazyk váš mluví nepravost.« 59, 3. Aby pak ukázal, jak záhubná a trestuhodná jest nepravost a jak veliké oběti vyžaduje dostiučinění, uvádí, jak u vidění uzřel člověka na místě pustém, mnohými ranami stiženého; vypadal jako proutek na vyprahlé zemi, nemající podoby ani krásy: pohrzený, nejposlednější z mužů, muž bolesti. Odkud to ponížení, ten trapný jeho stav? Prorok odpovídá sám: »V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel: a my počtli jsme ho jako malomocného a ubitého od Boha a sníženého. On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše.« Is. 53, 1.—5.

A víte dobře, o kom takto mluví prorok. Ejhle zde visí na kříži, umírá za nepravosti naše, jest to Kristus, Spasitel náš. A my stojíce zde pod křížem jeho a patříce na smrtelný zápas jeho, jakobychom slyšeli jeden každý hlas svědomí našeho: »Co's to učinil, že Syn boží tak trpkou smrtí za to pykati musí?«

Ano, popatř, křesťane, na tu hlavu trním zbodanou a uvažuj: Co's to myslil v hrdopyšnosti své? Evě namluvil ďábel, »budete jako bohové«, a jaké myšlenky kolovaly hlavou tvou o Bohu, o sv. víře tvé? Jak mnohdy bludy nevěrecké, bezbožecké zmítaly myslí tvou, a církev i učení její nechal jsi tupit a božství Ježíše Krista zlehčovat. Zdali jsi tak nebodal trním hlavu svého Spasitele? A popatř v jeho zsinalou tvář, na ústa bolestí sevřená . . . a přece i tu ještě k Otci svému volá; a zdali a jak tys konal modlitby své? A co těch rouhání musil zakoušeti Ježíš od fariseů a zákonníků; nemísil's i ty snad řeči zlolajné s rouháním fariseů? Zrak svůj obrací Ježíš k nebi; o mnohých vlažných křesťanech však platí předhůzka prorokova, že zavírali očí svých, aby neviděli nebe, ucpávali uší svých, aby neslyšeli sezvánění k službám božím v neděli a ve svátek, ano, tlumili v sobě všechny vznešenější myšlenky, aby nezatoužila duše jejich po Bohu. A popatř na ty ruce Ježíšovy ke kříži přibité, ty ruce, které všude jen dobře činily, všem žehnaly; a kam a proti komu vztahoval's ty ruce své? Snad i tvoji rodiče, tvá manželka, tvůj bližní stýská na tě, bezpráví a křivdy, kterých ses proti němu dopouštěl. Cos to učinil? A což ty nohy probodené, které spěchávaly ku pomoci a k útěše zarmoucených a ztrápených; nohy Ježíšovy, které neštítily se vzdálenosti a neschůdnosti cest ke službám božím a ke skutkům milosrdenství; a po jakých cestách kráčely nohy tvé, křesťane? A což srdce Ježí-

šovo kopím prohnané — jak ono láskou lnulo ke všem, ochotno vždy odpouštět i nevděčníkům; otvíralo se soustrasně všem stísněným a opuštěným, volajíc: Pojďte ke mně všichni . . . Ano i nyní s kříže jakoby útěchu a útočiště nám nabízelo . . . a čím asi naplněno jest srdce tvé, křesťane? Ach, co v něm vře, to není láska, ale zášť, nepřátelství, zloba, škodolibost, utrhačnost a pomluva proti bližním. A za ty nepravosti zbodeno srdce Ježíšovo; co's to učinil?

Ano, pod křížem Ježíšovým poznej, křesťane, sebe sama! Bez poznání není lítosti, není polepšení. Ježíš ukřižovaný budiž ti zrcadlem, v němž bys shlédl stav duše své. Poznať na tu hlavu trnovou korunou ověnčenou, k prsům skloněnou, a vzpomeň, jak hrdopyšně ty vztyčuješ hlavu svou, jiné nelaskavě přesuzuješ, po jiných hlavou házíš. Patř na zbodené ruce Ježíšovy a pohlédni na své ruce bezprávím, křivdou, krádeží a násilím potřísněné. Patř na nohy Ježíšovy ke kříži přibité a rozpomeň se na své cesty křivé, světácké a nespravedlivé. Viz ten bok otevřený a srdce Ježíšovo, to tiché a pokorné srdce, kopím proklané, a pozoruj srdce své, zpupné a pyšné, jak nad jiné se vynáší. Poznej srdce své nečisté, které v náruživých žádostech si libuje a ke skutkům nešlechetným svolení dává. Viz srdce lakotné, jež po bohatství a statcích pomíjejících touží a v nich celé štěstí své skládá. Pozoruj srdce vášnivé a mstyžádostivé, které zlobou a škodolibostí vře proti bližním. Hle, takový obraz o stavu duše tvé ukazuje ti zrcadlo ukřižovaného Ježíše, jenž s kříže k tobě volá: »Co's to učinil?«

Ó pohlížej často v toto zrcadlo, křesťane, jako činívaly zbožné a kající duše, na př. sv. Terezie, sv. Brigita, bl. Kateřina Em., sv. Maria Markéta Allacoque a j. Toto zrcadlo stavěl také jistý duchovní v jednom velikém městě posluchačstvu svému před oči ve svých postních rozjímáních, a jelikož při tom poukazoval na ješitnost lidskou, cítila se tím jistá dáma nemile dojatou i hleděla se vymstiti přísnému karateli, roztrušujíc o něm, že prý ho vídá z okna celé hodiny stávati před zrcadlem. Kněz, uslyšev to nařknutí, navštívil onu dámu, ale přinesl jí zároveň ukázati ono zrcadlo své: byl to obraz Ježíše Krista ukřižovaného, před nímž často delší dobu stával v rozjímání. A co on jen jako v obraze si představoval, to ve skutečnosti patřila a uvažovala veliká kajícnice, sv. Máří Magdalena, na Kalvarii pod křížem Ježíšovým. Jestli poznala a oplakávala viny své druhdy, když u Simona objímala a líbala nohy Ježíšovy, tím líp k poznání svých chyb přišla, když objímala a líbala kříž, na němž Ježíš pro hříchy lidstva utýraný umíral. Ó zahleďte se, nejmilejší, v tomto svatopostním čase na kříž Ježíšův, který nám církev sv. před oči staví; v tomto zrcadle poznejte chyby, poklesky a nedostatky své a uvažujte v kajícnosti ta slova Ježíše Krista k vám s kříže zaznívající: »Co's to učinil, že já tak bolestně musím za to trpěti na kříži?«

2. Když Bůh v ráji chtěl první rodiče přivésti k poznání viny, upozornil je netoliko na to, že přikázání jeho přestoupili, ale na uváženou dal jim, z jaké pohnutky a příčiny toho se dopu-

stili. Postavil totiž Evě otázku: »*Proč jsi to učinila?*« A k poznání sebe a ke zpytování provinění našeho i nám důležito a potřebno jest, abychom patříce na Ježíše ukřižovaného zodpověděli si otázku: Proč jsi Ježíše svého na kříž přivedl, proč svými hříchy muky a smrt jeho zveličuješ: Proč jsi to učinil?

Adam sváděl vinu na Evu, řka: »Žena, kterou jsi mi dal za tovaryšku, dala mi se stromu a jedl jsem;« Eva pak vymlouvala se: »Had podvedl mne a jedla jsem.« I. Mojž. 3, 12, 13. Nuže, křesťane, zde pod tím stromem poznání dobrého a zlého, zde před Ježíšem ukřižovaným zodpověz si: Proč jsi hřešil? Budeš snad i ty chtíti na někoho svádět vinu svou? A na koho? Jediné tvá náruživost, tvá vášeň to byla, jež se ti zdála býti příjemná jako to ovoce zapovězené a ďábel jí použil k tvému svedení Bůh nepřijal výmluvu Adamovu a Evinu; domníváš se, že ty k ospravedlnění svému máš snad důvodů závažnějších? Zdali jsi nevěděl, že tím Krista svého bičuješ, trním korunuješ, na kříž přibíjíš? A tys to dělal přece. I ty ženy jerusalemské vidouce Ježíše krví zalitého, pod křížem klesajícího, plakaly nad ním, a ty s ním útrpnosti nemáš? Ježíš srozumitelně uvádí příčinu utrpení svého, řka k ženám jerusalemským: »Neplačte nade mnou, ale nad syny svými plačte;« a k nám volá s kříže: »Nad hříchy svými plačte, ty zavinily smrt mou. Já pak červ jsem a ne člověk: pohanění lidí a povrhel obce. Všichni vidouce mne posmívali se mi . . . říkajíce: Doufalť jest v Hospodina, nechť jej vytrhne.« Ž. 21, 7—9. A čím si zasloužil Ježíš tento hrozný nevděk? Nikdy zajisté nebylo dobrodince většího, obětavějšího, laskavějšího; ale zarputilí nepřátelé pronásledovali ho ustavičně, o usmrcení jeho ukládali a nejednou chápali kamení, aby ho kamenovali, takže musil se hájiti proti nim řka: »Mnohé dobré skutky ukázal jsem vám z Otce svého, pro který z těch skutků kamenujete mne?« Jan 10, 32. Však lid nevděčný neustal v pronásledování svého Vykupitele, až jej přivedl na kříž a ústy proroka zdá se, že volá Ježíš s kříže pln bolu, jak připomíná církev sv. na Velký pátek: »Ó lide můj, což jsem učinil, aneb v čem jsem byl těžek tobě? Odpověz mi.« A jako připomíná Bůh lidu israelskému všechna ta dobrodiní, která mu prokázal, jak z nebezpečenství je vytrhl, proti nepřátelům hájil, zázračně je krmil a napájel a konečně do země zaslíbené uvedl a tam jim žehnal: tak zajisté a větším právem může volati k nám křesťanům Ježíš s kříže: »Ó lide můj, bez tvých zásluh ujal jsem se tebe, z otroctví horšího nad egyptské, z otroctví ďábla vysvobodil jsem tě, k důstojnosti dítek božích jsem tě vyzvedl, dědictví království nebeského tobě jsem zaopatřil, milost a spásu věčnou jsem ti zasloužil: a čím ty se mně odměňuješ? V žádostech svých splítáš důtky, jimiž bys mne mrskal, posměšný plášť hany a potupy věsíš na mne, trním pýchy a ctižádosti korunuješ hlavu mou, nemáš zastání proti lupičům a hanobitelům mým, milejší ti i leckterý lotr Barabáš, nežli já, Vykupitel tvůj; křikem rouhavým opět k ukřižování mne vyvoláváš, ano s těžkým křížem vlečeš opět mne na Golgotu a stavíš se mezi rouhavé ne-

přátele mé pod křížem. O lide můj, lide křesťanský, což jsem ti učinil, že tak nakládáš se mnou, Vykupitelem svým? Kde jest tvá láska, kterou jsi mi sliboval; kde jest tvůj vděk, kterým jsi mi povinen? Proč zapíráš mne před světem, proč stydíš se za mne, Vykupitele svého? Proč zhrdáš mnou, Synem božím? Která jest pohnutka toho do nebe volajícího nevděku tvého? Proč tak činíš? Ano, zde před křížem odpověz si, lide křesťanský, můžeš li, na otázky ty. A oněmí-li ústa tvá a zděsí-li se svědomí tvé: poznej z toho alespoň tu velikou zodpovědnost svou a hroznou vinu svou.

Aby ale hříšníci lépe posouditi mohli, jak veliké křivdy se dopouštějí nekajícností svou na Ježíši ukřižovaném, uvedu příklad z historie české. Otec vlasti požehnané paměti, zbožný král Karel IV., dal na nový kamenný most postaviti znamení sv. kříže; však za hrozných válek husitských při smrti Václava IV. r. 1419 lupičská banda vracejíc se za soumraku z drancování kláštera kartusiánského, srazila obraz ukřižovaného Spasitele do Vltavy. Dlouho to trvalo, než staroměstská rada se usnesla, ozdobiti opět most Karlův znamením spásy naší. Však nastaly v třicetileté válce ještě žalostnější časy, kdež novotářům náboženským stal se kříž pohoršením a anglikánské manželce dobrodruha a vetřelce Bedřicha Falckého kormoutily se prý vnitřnosti, když měla jeti kolem kříže po mostě, takže Bedřich, jenž ze sv. Vítského chrámu posvátné obrazy odkliditi dal, chtěl i kříž s mostu odstraniti; však tomu opřela se městská rada. Nicméně při obléhání Prahy od Švédů, vzal přece kříž ten za své. Císař Ferdinand III. dal zhotoviti opět nový nákladný kříž, co však nebylo po chuti jakémusi židovi, jenž se opovážil Ježíši ukřižovanému se rouhati. Byl odsouzen k pokutě, za kterou byl pořízen hebrejský nápis na kříž: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů,« kterýžto nápis i na nynějším kovovém kříži se nalézá.

Nuže, křesťané, ke kterým z těch uvedených osob chtěli byste náležeti: k oněm rouhačům, kteří zlehčovali kříž Ježíšův, aneb k těm, kteří si křížem vykupitelskou smrt Ježíšovu u vděčné památce připomínali? Mám za to, že mezi vámi nebude nikoho, jenž by se chtěl stavěti do řad oněch rouhačů ať husitských neb helvetských, neb židovských, ale všichni že s vděčnou zbožností uctíváte toto znamení spásy své. Spolu ale zde pod křížem Ježíšovým připomeňte si, že hříchy svými zavinili jste ty bolesti a muky, které Ježíš na kříži zakoušeti musil. Jako Bůh před dřevem poznání dobrého a zlého volal první rodiče k zodpovědnosti, tak i k nám ozývá se s kříže Ježíšova hlas: »Hle obět viny tvé; Ježíš za tvé hříchy trpěl a umřel; proč stálým hřešením Ježíše svého znova křižuješ? Prozpytuj svědomí své, jak ses choval k Spasiteli svému, poznej provinění své a zodpověz si otázku: Proč jsi to učinil?

* * *

Stojíme pod křížem Beránka božího a tu připadá mně na mysl ono zjevení sv. Jana na ostrově Pathmos. Uzřel Beránka božího obstoupeného anděly, kteří prozpěvovali mu hlasy tisíců a

tisíců: »Hoden jest Beránek, který byl zabit, vzíti moc a božství i moudrost i sílu a čest i slávu a dobrořečení.« Zjev. 5, 12. Hle, takovou slávu prokazují nebešťané Beránku božímu a jak ty chováš se k němu, křesťane? Urážky, rouhání, vzdor a zlehčování, toť snad chování tvé. Ó posuď přece konečně lehkomyslné jednání své a nepopuzuj hněv a spravedlnost budoucího Soudce svého. Na oltáři, při oběti mše sv., znova se za tebe obětuje ten Beránek boží, nestav se mezi ty zlolajce, kteří ještě pod křížem jemu se rouhali, ale odpros Beránka božího za všechno, čím jsi romnožil utrpení a smrt jeho. Poznej hříšnost svou a zkroušenou lítostí dovolávej se milosrdenství božího, volaje v zbožné písni:

Svatý kříži, tebe ctíme,
tvrdé lůžko Ježíše,
jejž v den soudu uvidíme
na obloze třpytit se.
Slovem, srdcem tebe ctíme
lůžko Pána Ježíše.

VI.

Kříž Ježíšův hlasá: Soud boží přijde na nás jistě a bude to soud přísný, ale spravedlivý.

Adamovi řekl Bůh: Že jsi uposlechl hlasu ženy své a jedl jsi se stromu, z kterého jsem přikázal tobě, abys nejedl, zlořečena bude země v díle tvém.
I. Mojž. 3, 17.

Velice uražena byla svrchovaná dobrota a svatost boží nevděkem a neposlušností prvních rodičů. Aby vinu tohoto chování svého poznali, položil jim Bůh otázku: Proč jste to učinili? Když pak těžké provinění své nahlédli, následovati měl soud, jak toho spravedlnost boží vyžadovala. A tak se i stalo hned tam na místě provinění před stromem poznání dobrého a zlého. Přísná spravedlnost boží nepřijala výmluvu Adama a Evy, ale vynesla ortel nade všemi viníky. Had, který byl podobu svou svůdci pekelnému propůjčil, k naznačení ohavnosti toho pekelného svůdnictví zlořečeným nazván jest mezi všemi živočichy; satanovi však, který těšil se ze zlomyslného svůdnictví svého, oznámil Soudce věčný, že klamné jest domnělé vítězství jeho a že hlava, kterou zpupně pozvedá proti podmaněnému pokolení lidskému, potřena bude potomkem Evy, Synem Matky vznešenější, světější — božským Vykupitelem. Ženě uložila spravedlnost boží jako pokutu: bídu, bolesti a podrobenost muži. Adamovi pak řekl: »Že jsi uposlechl... Trní a hloží tobě ploditi bude... v potu tváři své jísti budeš chléb, dokavadž se nenavrátíš do země, z které vzat jsi: nebo prach jsi a v prach se navrátíš.« I. Mojž. 3.

Jako strom poznání dobrého a zlého v ráji byl svědkem tohoto soudu božího, tak jest kříž Ježíšův dokladem spravedlnosti boží, které za provinění lidstva musilo dostiučiněno býti; a kříž

ten hlásá nám všem: I nad vaším životem zasedne k soudu Soudce věčný vševědoucí, nejvýš spravedlivý; žádný smrtelník soudu božímu neujde. *Soud ten přijde jistě a bude přísný, ale spravedlivý.* Pravda tato bude předmětem dnešního spasitelného rozjímání našeho.

Ó Ježíši ukřižovaný, který podrobil ses soudu Otce nebeského, abys spravedlnosti jeho za nás dostiučinil mluv, volej s kříže k duši naší, aby soud ten majíc na paměti, k němu zkroušenou kajícností se připraviti a trestající spravedlnost boží obměkčiti se snažila. Matko bolestná, oroduj za nás!

Pojednání.

Tak zvaný svobodomyslný směr smýšlení nynějších osvícenců hlásá do světa frási »svobodného svědomí«; a co tím myslí? Zdá se, že toto svobodářské heslo trpí zmatením pojmů a že místo svobodné vůle, kterou byl Tvůrce člověku udělil, chce prohlašovati úplnou bezuzdnost všeho myšlení a chtění i všeho jednání člověka beze vší zodpovědnosti, jakoby byl sám svrchovaným pánem. Takové troufalé honosení podobá se tomu dětskému říkání, na něž mnohý z vás se ještě pamatuje, když při hře dělal krále a vědomě prohlašoval: »Já jsem král, já jsem pán, já si mohu mluvit, dělat, co chci sám.« Kdyby člověk byl si sám život dal, kdyby nebyl vázán na žádné poměry a vztahy, kdyby byl si sám svým cílem: bylo by takové tvrzení odůvodněno. Ale člověk obdržel život Stvořitele věčného, který mu i také úkol a povolání jeho určil, povinnosti jeho mu předepsal, a má také právo od něho žádati účet, jak povinnostem svým dostál: a to jest právě soud boží, kterému všichni podrobeni jsme.

1. *Soud boží přijde pro každého z nás jistě;* o tom poučuje nás sám poměr náš k Bohu. Neboť to vědomí, že Bůh jest náš Stvořitel, náš Pán, který má právo nám přikázání dávati, to vědomí spolu ujišťuje a přesvědčuje nás, že mu též přísluší ohledati a posouditi, jak jsme přikázání jeho plnili. Sám ten přirozený zákon boží, který vštípen jest v duši naši a stále vůli boží nám připomíná, jest svědectvím, že Bůh nejen naše řeči a skutky, nýbrž i myšlení a žádosti naše soudu svému podrobil. Toť přesvědčení, jemuž nikdo, ba ani ten, jenž vůli boží přestupuje, ubrániti se nemůže.

Však i dějiny lidstva to dokazují, že soudu božímu podřízeni jsme. Což to bylo jiného, než vědomí této zodpovědnosti před Bohem u prvních lidí, když po pádu svém v bázni před Bohem se ukrývali a jen s třesením před něho jako Soudce svého předstoupili; a Bůh vyřkl nad nimi soudní výrok svůj. K soudu povolal a odsoudil Bůh Kaina pro jeho bratrovraždu. Soud vyřkl a vykonal Bůh nad lidstvem v potopě světa; orteli soudnímu Boha nejvýš spravedlivého propadli obyvatelé města Sodomy a Gomorrhy. Soud svůj nad hrdopyšným Faraonem ohlásil Bůh Mojžíšovi, řka: »Já vztáhnu ruku svou a bíti budu Egypt divnými věcmi svými,

které činiti budu uprostřed jich a potom propustí vás,« II. Mojž. 3, 20, a doložil: »Vyvedu vás z vězení egyptských a vytrhnu ze služebnosti a vysvobodím v rameni vyvýšeném a v soudech velikých.« II. Mojž. 10, 6.

Když pak lidu israelskému dával přikázání na hoře Sinaj a k plnění jich vybízel, aneb když před jich přestupováním a rozličnými nepravostmi lid varoval, vždy s důrazem dokládal: »Já Hospodin!«, jakoby říci chtěl: »Já jsem Pán váš a mám právo žádat, abyste zákona mého šetřili.« A jako celý život lidu israelského, tak i ostatních národů jsou nám na svědectví o spravedlivém soudu božím, který odměňoval je, když věrně mu sloužili, a trestal, když se mu zpronevěřili, neboť jak žalmista Páně dí: »Hospodin připravil k soudu trůn svůj: a souditi bude okrsek země v pravosti, souditi bude národy v spravedlnosti.« Žalm 9, 8, 9.

Nejvýmluvnějším však svědectvím soudu Boha nejvýš spravedlivého, jest kříž Ježíšův. Hle, zde vizte ortel Soudce věčného nad proviněním lidstva: za ohromnou urážku Bohu způsobenou musilo býti učiněno zadost. Ta nejvznešenější obět smíření měla přinesena býti. Sám Syn boží stal se člověkem a vzal hříchy naše na sebe a vnesl je na dřevo kříže, stav se takto obětí slitování za hříchy naše.

Právem dokládá o něm prorok: »Neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel a my počtli jsme ho jako malomocného a ubitého od Boha a sníženého. On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše: kázeň pokoje našeho leží na něm a zsinalostí jeho uzdraveni jsme.« Is. 53, 4. 5. Tak vykonán ortel, který byl ohlásil Bůh již v ráji Adamovi: »Ze dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš: nebo v kterýkoli den z něho bys jedl, smrtí umřeš.« I. Mojž 2, 17. Na dřevě poznání dobrého a zlého v ráji stalo se provinění lidstva, na dřevě kříže mělo se státi dostiučinění: kříž Ježíšův jest svědkem a dokladem spravedlivého soudu božího. Jestli ale Bůh vlastního Syna svého neušetřil, ale za nás za všecky ho vydal (Řím 8, 32), aby za hříchy naše dostiučinil, kdo z nás mohl by ujíti soudu božímu, kdo mohl by páchati nepravosti, aniž by se měl co báti soudu božího. O nezapomínejte, že Bůh nejvýš spravedlivý, ano Spravedlnost sama.

Však od té doby, co Syn boží ortel soudu božího za lidstvo podstoupil, nesoudí Otec nikoho, ale veškeren soud dal Synu. Jan 5, 22. A tak, křesťane, Ježíš Kristus, jenž za hříchy své smrt kříže vytrpěl, souditi tě bude, jak sis to vykoupení přivlastnil, jak ses toho vykoupení hodným stal. Tento soud svůj připomínal Kristus Ježíš častěji, zatvrzelým farisejům jím vyhrožoval a jisté vykonání ortele jeho i v podobenstvích naznačoval, když o vinařích nešlechetných mluvil, aneb na fík, na němž ovoce nenalezl, kletbu vynesl, takže v okamžiku uschl. Soudí Kristus Ježíš odpůrce své již v tomto životě, jak ukázal na nevděčném lidu israelském, jemuž předpověděl ztroskotání města Jerusalema, pohubení a rozmetení synů jejich do všech konců země. Když pak nastalo to

hrůzné obležení města, tu jako svědek proti lidu nevděčnému objevil se na hradbách města člověk zdánlivě pomatený, který obcházeje hradby, ustavičně volal: »Běda mně, běda městu, běda všem. Krev jeho na nás i na naše syny!« A byť ortel soudu božího nestihl někoho v tomto životě, neujde soudu tomu po smrti, jak ujišťuje Písmo sv. slovy: »Uloženo jest člověku jednou umříti a pak nastane soud,« Žid 9, 27; a příklad o tom ukázal Ježíš na Lazaru a nemilosrdném bohatci.

A ještě ani tím soudem soukromým nebude všechna spravedlnost boží vyčerpána; ale přijde ještě jeden soud na konec světa, kdežto všichni my ukázati se musíme před soudnou stolicí Krista Ježíše, jenž přijde v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností. Co pak tento soud obecný zvláště označovati bude, jest dle předpovědění Ježíšova ono znamení Syna člověka, které ukáže se na nebi. Mat. 24, 30. A víte, jaké to bude znamení? Zde vizte je: jest to kříž Ježíšův, to dřevo poznání dobrého a zlého — kříž znamení soudu božího. A ne bez příčiny dokládá Kristus Ježíš, že tehdáž budou kvíliti všecka pokolení země, když uzří přicházeti Soudce spravedlivého, jehož slov v životě svém nedbali, jehož vyhrůžkám se rouhali, jehož víru a znamení spásy své zlehčovali. Před křížem, tímto znamením spásy, konán bude soud poslední. Poprvé přišel Ježíš, aby spasil svět, podruhé pak přijde, aby soudil nás a to soudem přísným a spravedlivým.

2. Hospodinu Bohu našemu přísluší tedy soud nad jednáním naším a nikdo mu neujde. Že pak to bude *pro hříšníky soud přísný, ano hrozný*, vyrozuměti můžeme z toho, že hřích tvora a svrchovaná svatost Stvořitele se nesnesou, pročež zakročiti musí spravedlnost, která provinění ihned přísně odsoudí. Věrný sluha Hospodinův, David, pln strachu volá: »Pane, nevcházej v soud se služebníkem svým, nebo nižádný ze všech živých nebude ospravedlněn před tváří tvou,« Žalm 142, 2. a »budeš-li nepravosti šetřiti, Hospodine, kdož obstojí.« Žalm 129, 3 Soudu božího leká se sám onen veliký apoštol národů, jehož Kristus Ježíš nazval nádobou vyvolenou; vyznává zajisté, »že ač žádného provinění sobě povědom není, tím ještě není ospravedlněn.« Že však každý více méně proti svatosti a spravedlnosti boží se prohřešuje, doznává sv. Jakub, řka, »že v mnohých věcech klesáme všichni« a Miláček Páně dí: »Pravíme-li, že hříchů nemáme, sami sebe svodíme a pravdy není v nás.« I. Jan 1, 8 Vzhledem k těmto svědkům soudu božího dokládá pak sv. Řehoř: »Co učiní desky oken, jestli sloupové se třesou? A zdali nemusí zachvěti se křoví, jestli bouře hrůzy zmítá i vysokými cedry?« Aby pak nikdo neututlával svědomí své odvolávaje se na milosrdenství boží, uvádí nám tentýž sv. Otec slova moudrého Siracha, který varuje: »Neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.« Neboť k milosrdenství jeho ihned spravedlnost připojuje, dokládaje: »Milosrdenství zajisté i hněv rychle přichází od něho a na hříšníky hledí hněv jeho.« Eccl 5, 6. 7. Proto i také vyznávají

všichni svatí, »že hrůzno jest padnouti do rukou Boha rozhněvaného.« Žid 10.

Však nejpatrnějším dokladem přísného soudu božího jest kříž Ježíšův. Znal zajisté dobře Ježíš Kristus spravedlnost Otce svého, a proto maje zadost činiti za hříchy světa, již při svém pomyšlení na to až smrtelnou úzkostí překonán, potem krvavým se potil, žádaje, je-li možno, aby odňal od něho Otec nebeský kalich ten. Milosrdenství boží poslalo sice anděla posilujícího, ale spravedlnosti boží musilo zadost učiněno býti, a to pokutou tou nejhorší, nejbolestnější. Sv Kateřina Sienská, sv. Juliana, bl. Kateřina Emmerichova i sv. František Serafinský, kteří ranami Ježíše Krista ukřižovaného znamenáni byli, jaké nevýslovné bolesti a jaký pal nesnesitelný sprovázel vtisknutí těch pěti ran. Jak teprve páliti musily ty rány při jeho křižování. Ó popatř, křesťane, k Ježíši ukřižovanému a pozoruj to hrůzné zranění jeho, abys poznal, co čeká tebe za hříchy tvé. Jakých bolestí způsobily tvé ctižádostivé, zpupné myšlenky Ježíši trním korunovanému! Pro tvé lehkomyslné a rouhavé řeči byl surovým pochopem ve tvář udeřen; pro hříšné smyslné žádosti těla tvého byl až do krve zmrskán; pro tvé nespravedlivé, násilné skutky a pro tvé nešlechetné, zločinné kročeje a cesty byly mu ruce i nohy ke kříži přibity. Však ani to, co v tajnosti v srdci tvém se děje, ty žádosti zlé, ta zášť a vášeň v nitru utajovaná neušla soudu Boha nejvýš spravedlivého, ale k vůli tomu i mrtvému již Ježíši probodeno bylo srdce jeho. Ó člověče, popatř na kříž Ježíšův, abys poznal a zhrozil se přísného soudu božího, který čeká tebe.

Na tom posvátném znamení kříže, ba na samém Ježíši ukřižovaném prohřešuje se hříšník nekajícím životem svým asi podobně jako onen pohanský král perský Chosroë II., když dobyv Jerusaléma a vydrancovav ho, i na posvátný kříž Ježíšův, ve svatyni tam od sv. Heleny k uctění postavený, vztáhl rouhavou ruku svou a zavlékl toto posvátné znamení spásy do sídla svého modlářství, zamýšleje zaň vynutiti veliké výkupné od křesťanů. A skutečně všechny loupeže a děsné zpustošení země i sv. města nedotklo se tak bolestně císaře byzantského Heraklia a nevyvolalo tak žalostný výkřik celého světa křesťanského, jako to uloupení posvátného kříže Ježíšova. A nářek ten pronikl ovšem až před trůn Beránka božího, ustanoveného Soudce živých i mrtvých. S hrdinným úsilím vrhla se vojska křesťanská na říši pohanského lupiče za heslem: »Pro kříž Ježíšův!« a dobyla slavného vítězství. Když pak císař Heraklius zpět přinešený kříž s celou slávou chtěl donésti opět na Kalvarii, ukázal Bůh, že kříž na této zemi má zůstati nám vždy znamením kajícnosti a pokory a že jen se srdcem zkroušeným a s uznáním hříšnosti a trestuhodnosti své ke kříži Ježíšovu blížiti se máme. Musil proto císař odložiti prvé odznaky slávy své a jen jako kajícníku bylo mu dopřáno vynésti toto znamení spásy na Kalvarii a umístiti je v svatyni k poctě jeho zbudované. Král pohanský i císař křesťanský jsou nám výstrahou, abychom kříž Ježíšův ani rouháním, ani zpupností nezlehčovali,

chceme li jednou ujíti přísnému soudu božímu. Ó přistupte tedy s kajícností ke kříži Ježíšovu a poproste Soudce věčného, aby toto posvátné znamení bylo vám jednou radostným hlasatelem spásy vaší.

3. Soud Boha nejsvětějšího bude ovšem přísným, *ale bude spolu i soudem spravedlivým*, proti němuž není odvolání. Soudy lidské nebývají vždy nestranné a správné, jak i sám Bůh naznačuje slovy proroka Isaiáše: »Nejsou soudy mé jako soudy lidské, já Hospodin miluji soud a spravedlnost.« Is. 61, 8. Snad někdy velikým zdál se někomu býti křížek, který na něho Pán Bůh dopustil; ale zdali také posoudil a porovnal s ním i ty urážky, které svrchované velebnosti boží učinil? Věru, kdyby se nad lidstvem nebylo slitovalo nesmírné milosrdenství božského Vykupitele, nebyl by mohl býti jiný osud lidstva než pyšných andělů, a to také očekával najisto i svůdce jejich. Proto zaradoval se škodolibostí právě ďábelskou, když poštěstilo se mu první rodiče k hříchu svést; nebo soudil, že ta urážka nemůže jinak ztrestána býti než peklem. Milosrdenství boží však nalezlo prostředek, výpomoc a dostiučinění, jež vyrovnalo by urážku onu. Ovšem musilo to býti dostiučinění, jehož se ďábel nenadál, nad nímž andělé trnuli: veliké to zadostučinění vizte zde na kříži! Syn boží se obětoval, aby spravedlnosti boží zadost učinil. A nyní, vidouce to nesmírné dostiučinění Ježíše Krista, posuďte, jak asi musí vypadnout soud nad tím hříšníkem nekajícím, jenž toto dostiučinění na sobě maří, tou milostí, kterou vtělený Syn boží nám krví svou vydobyl, lehkomyslně pohrdá, soudu a spravedlnosti boží se rouhá: zdali nemusí to býti jen oheň pekla, jen věčnost zavržení, aby trest ten skutečně spravedlivým nazván býti mohl? A přece jinověrci troufají si pochybovati o pekle, ano i tvrditi se opovažují, že věčný trest se spravedlností boží se nesrovnává. Dobře odpovídá jim svatý Alfons z Liguori: »Peklo předpokládá, ano vyžaduje spravedlnost boží. A kdyby nebyl Bůh spravedlivý, přestal by Bohem býti; ježto ale Bohem jest, tou příčinou také zlých trestati, a to dle provinění na věky trestati musí.« Kříž Ježíšův tedy hlásá nám soud boží spravedlivý. Ano s kříže, zdá se mně, jakoby opakoval Kristus hříšníkům zatvrzelým onu předhůzku, kterou činil druhdy fariseům a zákonníkům, řka: »Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého.« Jan 15, 22.

Aby pak tím patrnější byla trestající spravedlnost boží, připomíná trpící Kristus, kdo že jsou ti zatvrzelí nepřátelé jeho. Se žalmistou Páně volá: »Kdyby nepřítel můj zlořečil mi, snesl bych to ovšem; ale ty, křesťane, kterého jsem vytrhl z otroctví ďábla a učinil dítětem božím; ty, křesťane, kterého jako přítele, ba bratra svého posadil jsem k hostině své; ty, křesťane, za něhož jsem obětoval život svůj a vycedil až do poslední kapky krev svou: tys postavil se nyní jako odpůrce proti mně?« — »Jakou výmluvu budou moci přednésti k odsouzení svému?« táže se sv. Prosper. »Budou se snad vymlouvati svou křehkostí? Co odpoví, až jim řekne Pán: Mohli-li jste, proč jste hříšným žádostem neodpírali? Nemohli-li jste, proč jste proti hříchům pomoc mou

nevyhledávali? Aneb poraněni byvše, proč jste pokáním na ránu svou léku nepřičinili? Zdali nezaslouží si ortele Soudce spravedlivého: Svížíce ruce i nohy jejich, uvrzte je do temností zevnitřních; tam bude pláč a skřípění zubů.«

Ó uvažujme častěji s kajícností utrpení Páně, spojme křížky své s křížem Ježíšovým, abychom v ranách jeho nalezli útočiště před přísným a spravedlivým soudem božím. Tak modlívala se sv. Terezie u paty kříže Ježíšova, volajíc: »Ježto, ó Pane, ráčíš toto všecko snášet pro mne, co medle trpím já pro tebe? A nač smím ještě si naříkat? Co jsem tebe, Pane, v takovém stavu spatřila, rdím se studem. Všecko protivenství, všecky nesnáze, které budoucně na mne přijdou, chci trpělivě nésti, ano i za štěstí je pokládati, abych se alespoň poněkud podobala tobě. Cokoli ty trpěti budeš, chci trpěti i já.« Tak zkroušeně pomodleme se před sv. křížem v těchto dnech i my.

* * *

Kříž Ježíšův hlásá nám tedy soud boží, a to ne, aby nás lekal, ale aby učil, kterak bychom se k soudu tomu přísnému a spravedlivému připraviti měli. »Jen hříšníkům jest soud boží strašný,« dí sv. Jan Zlatoústý; »spravedlivým ale jest vítaným, nebo tehdáž udělí Bůh každému chválu, jakou sobě svými dobrými skutky zasloužil.« Ano, pamatujme na ten soud, a to bude nás před hříchem chránit, jak ujišťuje sv. Jeroným, řka: »Kdykoliv onen den soudu rozjímám, na celém těle se třesu, a ať činím cokoli, vždy v uších zní mi onen strašný hlas: Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu!« Posilu a útěchu nabízí nám církev sv. ve svátosti pokání, nebo jak sv. apoštol ujišťuje, »kdybychom sami sebe rozsuzovali, nebyli bychom souzeni«. A soud ten nad sebou vynášíme, říkajíce ve zpovědi: »Já bídný hříšník . . . Tak v kajícnosti dovoláváme se milosrdenství božího, které jest nám útěchou v životě i v smrti. V jisté obci žil chudý podruh poblíž obecní zvoničky a kdykoliv zvonek zavzněl k »Anděl Páně«, vždy to muže onoho zabolelo, že nemají tam u zvonku toho též kříž, to znamení spásy. I skládal úspory své, až ustřádal 150 zlatých, které pak duchovnímu přinesl na pořízení kříže. Zpěčoval se duchovní to přijmout od chuďasa, ale on ujistil, že bude to považovat za nejšťastnější den života svého, až nově pořízený kříž bude se světiti. A dostalo se mu toho. Když pak brzy na to se roznemohl, dal si postel postaviti tak, aby stále na kříž patřiti mohl a přijav sv. svátosti, zvolal: »Nyní rád umru a nic soudu božího se nelekám; ponesuť si s sebou kříž, který mi bude záštitou u Pána a Soudce mého.« — V pravdě blahoslavení, kteří v Pánu umírají. Amen.

Nyní pak jest naše přání,
až nás Pán Bůh povolá,
aby ústa při skonání
chválu kříže hlásala.
Slovem, srdcem tebe ctíme,
lůžko Pána Ježíše.

Na Velký pátek.

Kříž Ježíšův znamením neskonalého milosrdenství božího.

»Milosrdenství a pravda potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se.«
Žalm 84, 11.

Bůh nejvýš spravedlivý předvolal sice prarodiče pokolení lidského k soudu svému, a'e neodsoudil je jako pyšné anděly: přísná spravedlnost jeho zmírněna jest neskonalým milosrdenstvím, jež ohlásil jim, zaslíbiv Vykupitele, který by hlavu hada pekelného potřel, moc jeho nad lidstvem zrušil a nebe lidstvu opět otevřel. Strom poznání dobrého a zlého stal se lidstvu záhubným, a proto nesměli zůstati v ráji, neměli okusiti ovoce nesmrtelnosti; ale v tom slzavém údolí, kam Adam z ráje vyhnán byl, měl jim vyrůsti jiný strom, na němž by pro ně uzrálo milosrdenství, ovoce, jež hojí všeliké rány, uzdravuje veškeru nemoc a zároveň chrání před smrtí. A dřevo to zázračné vyvýšeno jest na Golgotě a církev sv. dnes vám je ukázala slovy: »Ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla!« Ano na kříži Ježíšovu milosrdenství a pravda potkaly se; spravedlnost a pokoj políbily se.«

Porovnával jsem v postních rozjímáních zajisté to dřevo poznání dobrého a zlého s dřevem kříže a dovodil jsem, že skutečně i kříž Ježíšův učí nás poznávati dobré a zlé, že hlásá nám, jak ohavný a trestuhodný jest hřích, varuje nás před pokušením a svolením k němu, že ukazuje nám zhoubnost nevěry, vyzývá nás ku poznání sebe a svého provinění, že jest soudní stolicí a znamením jeho spravedlnosti. V tom všem podobá se kříž onomu rajskému dřevu poznání dobrého a zlého. Však dnes chci vám připomenouti, v čem kříž Ježíšův významnějším se stává nad ono dřevo rajské a kterak neskonalé milosrdenství v náhradu za dřevo rajské, jež stalo se lidstvu úrazem, zaopatřilo lidem na pouti tím slzavým údolím jiný maják — znamení, k němuž by zraky své obraceti měli — a to jest kříž Ježíšův, to *znamení neskonalého milosrdenství božího*, aby lidstvo, byť vědomím hříšnosti své svíráno, nezoufalo, ani v nekajícnosti se nezatvrzovalo, ale plno důvěry v zásluhy božského Vykupitele milosrdenství božího se dovolávalo. K tomu vybízí nás i dnešní památka vykupitelské smrti vtěleného Syna božího. Ó Ježíši ukřižovaný, pohlédni na nás, že nechceš, aby kdo zahynul a pohni otrlou mysl naši ku pokání, abychom v zkroušenosti milosrdenství božího se dovolávajíce, v ranách tvých hledali a nalezli záštitu před smrtí věčnou.

Pojednání.

1. Bůh vyhnal sice prarodiče z ráje a nesměli se tam více vrátiti ani oni, ani potomci jejich; místo ráje stalo se toto slzavé údolí bydlištěm jejich. Ale Bůh neodnímal jim ani pak milosrdenství svého, nýbrž stále připomínal lidstvu skrze patriarchy i proroky zaslíbení, které byl prarodičům učinil již v ráji, že až na-

plní se čas, přijde Messiáš, jenž sejme s nich kletbu hříchu a lásku i milost boží jim zjedná a v něm že požehnáni budou všichni národové země. *Tak stal se Messiáš očekáváním všech národů jakožto prostředník a rukojmí milosrdenství božího;* v této naději na milosrdenství boží udržováno, utvrzováno a povzbuzováno bylo všechno lidstvo. Milosrdenství boží bylo mu tepnou života, bylo mu útěchou v strastných osudech, bylo zárukou budoucí spásy. O tomto milosrdenství svém podával Bůh lidstvu stále četné důkazy a ve všech zkouškách vždy na slíbeného Messiáše poukazoval, v něhož by národové doufati měli. Připomeňme si některé příklady.

a) Bůh vyzval Abrahama, aby mu jednorozeného syna svého Izáka obětoval; *tím naznačena měla býti oběť smilování budoucího Messiáše.* Izák nesa dříví na horu Moria, táže se otce Abrahama, kde jest zápalná oběť; Abraham pak odpovídá: Bůh opatří si oběť, synu můj. A opatřil: Hle, vizte toho jednorozeného Syna božího, který jako druhý Izák vynesl na sobě dřevo kříže na horu Golgotu, aby na něm obětován byl za spásu lidstva. Izák uchráněn byl andělem před usmrcením, poněvadž měl býti toliko předobrazem oběti vykupitelské; ale toho, jehož Izák předobrazoval, vlastního Syna božího, Bůh neušetřil. Ježíš, Syn boží, obětován na na kříži, aby milosrdenství božího dostalo se vykoupenému lidstvu. »Milosrdenství a pravda potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se.« Pravda věčná, jednorozený Syn boží, v něhož uvěřil Abraham v přislíbení mu učiněném, potkala se s milosrdenstvím od Boha lidstvu připraveným, anto Ježíš, obětovav sebe, spravedlnosti boží dostiučinil a tím jako Kníže pokoje pokoj zjednal nám. Kříž Ježíšův hlásá nám neskonalé milosrdenství boží, vždyť na něm Spása světa pněla. Ó Ježíši ukřižovaný, smiluj se nad námi!

b) Milosrdenství, které chystal Bůh lidstvu, naznačil *i předznakem, beránkem velikonočním.* V ponižujícím jařmu otroctví držán byl lid israelský v Egyptě a král Farao nechtěl znáti Hospodina a uposlechnouti hlasu jeho, aby propustil lid israelský, takže v ruce silné a po mnohém ztrestání Egypta teprve vyveden býti mohl. I nařídil Mojžíš jménem Hospodinovým židům, aby zabili beráka, ale kostí v něm aby nezlámali, krví jeho pak aby poznamenali veřeje dveří na ochranu před andělem smrti, který vyslán bude ku ztrestání Egypta; a slíbil Hospodin, že až procházeti bude anděl zemi egyptskou a uzří krev beránka, pomine, aniž by se stala rána zahubující mezi nimi. Tak veliké milosrdenství učinil Bůh s lidem israelským k vůli té krvi beránka, že nikdo z nich ani nezastonal, kdežto všechno prvorozené v zemi egyptské od člověka až do hovada zničeno bylo. A tážete se, odkud ta divotvorná moc krve beránka? Sv. Jan Zlatoústý vysvětluje to, že ona krev předznačovala vykupitelskou krev Beránka božího, a ono znamení na dveřích kříž Ježíšův. Ejhle, zde vizte tu zázračnou ochranu naši: Beránek boží za nás na kříži obětovaný a z jeho boku a ran prýštící se krev milosrdenství u Boha nám vyprosila a uchránila nás před smrtí věčnou. Popatřte jen na kříž a zde

čtěte ta prorocká slova žalmisty Páně: »Milosrdenství a pravda...« Kde nalezli bychom zastání před trestající spravedlností boží, kdyby podle hříchů našich měl souditi nás? Ejhle, kříž Ježíšův jest to znamení milosrdenství a krev jeho přesvatá toť naše spása. Pane Ježíši, Beránku boží, smiluj se nad námi!

c) Hospodin nařídil Mojžíšovi po vyjití z Egypta, aby zřídil mu svatyni, v níž by bydlil uprostřed nich. Udělati měl archu z dříví vzácného a obložiti ji zlatem nejčistším vnitř i zevně; nad ní pak ku přikrytí archy zhotoviti dal slitovnici celou ze zlata a dva cherubíny zlaté, kteří by k naznačení nejhlubší pokory měli tváře své obráceny k slitovnici. To měl býti trůn Boha svrchovaného, odkudž by nařízení dával a milosrdenství své prokazoval všem, když by nejvyšší kněz přišel sem prosit za lid. A chcete znáti *tu slitovnici v chrámech katolických a viděti ten trůn milosrdenství Boha našeho?* Ejhle svatostánek boží okrášlený znakem kříže svatého. Tam cherubíni neviditelným způsobem se koří Ježíši, Synu božímu, jenž v nejsv. Svátosti dlí zde uprostřed lidu svého; zde přijímá přímluvy kněze obětujícího za lid, vždy ochoten vyslyšeti prosby jejich a prokazovati milosrdenství všem, kteří doufají v něho. Kříž, to znamení milosrdenství, jest tou slitovnicí novozákonní na oltářích katolických. »Milosrdenství a pravda zde potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se.« Dnes pak konáme výroční památku té nejvzácnější oběti, kterou Velekněz náš, sám Syn boží, přinesl za nás způsobem krvavým, dovolávaje se milosrdenství božího pro vykoupence své. O Ježíši ukřižovaný, slituj se nad námi!

d) Ačkoliv Bůh mnohé milosrdenství prokazoval bez ustání lidu svému na dlouhé cestě po poušti, přece neustával lid urážeti Boha a reptati proti Mojžíšovi, takže Bůh ztrestal je jedovatými hady, jejichž uštípnutí přinášelo smrt. Tu teprve přišli k poznání rouhavého počínání svého a s pláčem přišli k Mojžíšovi volajíce: »Modli se za nás k Hospodinu, ať odejme od nás hady.« Přimlouval se tedy Mojžíš za lid kající a Bůh nařídil mu, aby udělal hada měděného a vyzvedl jej na kříž, kdož by pak s důvěrou a kajícností k tomu znamení pohlédli, že uzdraveni budou a jedovaté uštknutí že neuškodí jim. *Kdož nepoznává v tomto předznaku kříž Ježíšův, jakožto ochranu proti hadu pekelnému,* který v mnohých pokušeních zraňuje duši naši uštknutím, jež smrt věčnou přivodí. Ke kříži Ježíšovu proto posílá nás církev sv., abychom pod obrazem Ježíše Krista ukřižovaného milosrdenství božího se dovolávali, a dnes, stavíc nám to znamení milosrdenství božího před oči, volá: Ejhle, dřevo kříže, na němž Spása světa pněla. Ano, na kříži milosrdenství a pravda... Kříž Ježíšův budiž tedy útočištěm naším před tím hadem pekelným a plni důvěry volejme: Ježíši ukřižovaný, uzdrav zraněnou duši naši a slituj se nad námi!

e) Když lid israelský táhl z Egypta, přišli jim vstříc nepřátelé Amalechytští a bojovali s úsilím velikým proti nim. I vystoupil Mojžíš s Aronem a Hurem na vrch hory, aby tam přimlouval se za lid svůj k Hospodinu. A pokud měl Mojžíš ruce vztažené vzhůru

k modlitbě, vítězili Israelští; jakmile však počaly ruce jeho umdlévati a klesati, i vojsko israelské ochabovalo; boj ale trval zarputile, aniž by nadcházelo jakési rozhodnutí. I přivalen byl kámen, na němž by se posadil Mojžíš, Aron pak a Hur s obou stran podporovali ruce Mojžíšovy až do večera, kdež pak k ustavičným modlitbám Mojžíšovým konečně dopřál Bůh vítězství vojsku israelskému A tážete se, kde my nalezneme tak mocného orodovníka v našich bojích proti nepříteli našeho spasení? *Aj, vizte zde Ježíše, prostředníka našeho u Boha. On spočinuv na kříži, má obě ruce své vzhůru vztažené a modlí se, volaje*: Otče, odpusť jim! Aby pak neochabovaly ruce jeho, ejhle, láska jeho a péče o spasení naše podporují je. S kříže tedy vyprošuje nám Kristus vítězství proti nepříteli spasení našeho. »Milosrdenství a pravda potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se.« Ježíš na kříži za nás prosí, za nás bojuje, za nás vítězí: Ó Ježíši ukřižovaný, slituj se nad námi!

2. Tak dovodil jsem vám z Písma sv., že Bůh od počátku, kde prohřešilému lidstvu Messiáše zaslíbil, stále předobrazy a předznaky rozličnými naději a důvěru lidstva k němu obracel jako Prostředníka vykoupení a spásy, až konečně kříž jeho stal se místem a trůnem milosrdenství božího. »Ó kdož by se nadál,« volá sv. Augustin, »že národové ve jménu Kristově doufati budou, když byl jat, svázán, bičován, posmíván, ukřižován, když i sami učedníci ztratili naději, sotva ujatou v srdcích jejich. Čeho tehdáž jedva jeden lotr na kříži doufal, toho mají nyní naději daleko široko rozlehlí národové, znamenajíce se křížem, tím znamením smrti Ježíše Krista, aby neumřeli na věky.« S důvěrou proto ve všech potřebách života, i kdyby samo svědomí naše ustrašovalo nás, ano i v hodinku smrti ke kříži Ježíšovu obracejme zraků svých, volajíce se sv. Ondřejem: Budiž pozdraven, kříži sv.; tys má naděje, tys má útěcha, tys pramen milosrdenství božího. Tak činil i sv. Mikuláš Tolentinský. Když blížila se mu hodinka smrti, dal sobě přinésti kříž, a spatřiv jej, zvolal: »Pozdravuji tebe, ó kříži přesvatý! O tebe jako o podporu nejjistější opřen, projdu bez bázně a suchou nohou bouřící moře tohoto světa a dostanu se v přístav blaženosti věčné.«

V kříži jest spása — toť heslo pravého křesťana, a odůvodněno jest to tím, poněvadž kříž jest pramen milosrdenství božího. *Proti tomuto ukřižovanému milosrdenství božímu proviňují se ti hříšníci, kteří buď si nad nepravostmi svými zoufají, aneb opovážlivě na milosrdenství boží hřeší.* Obojí nepravost jest hřích proti Duchu sv., o němž prohlásil Kristus, že neodpouští se ani na tomto, ani na onom světě. Zvláště pak zjevil Kristus Ježíš sv. Kateřině Sienské, že hříšníci, kteří si zoufají, více jej urážejí a více se mu ošklivi pro tento hřích, než pro všechny ostatní, jichž se dopustili, a to proto, že tak upírají nesmírné milosrdenství boží. Proč ztrestal Bůh tak nápadně proroka Jonáše? Poněvadž vzpíral se hlásati milosrdenství boží Ninivetským. Když pak slitoval se Bůh nad nimi a Jonáš, nemoha pochopiti to milosrdenství, přál

si smrt, aby za falešného proroka prohlášen nebyl, poučil ho Bůh uschlým břečtanem o milosrdenství svém. Když totiž Jonáš litoval stinného břečtanu, řekl mu Bůh: Ty žalost máš nad břečtanem, o němž jsi nepracoval, aniž jsi učinil, aby vzrostl: a já bych neměl odpustiti Ninivi, městu velikému, v němž jest více než sto a dvacet tisíc lidí, když pokání činili? Ano, Bůh ve svém milosrdenství vždy ochoten jest smilovati se nad kajícníky, a to obzvláště pro zásluhy Ježíše Krista ukrižovaného, který přimlouvá se za nás. Ó kéž bychom jen v stínu sv. kříže Ježíšova odpočívali! Zoufalec však zbavuje se sám milosrdenství božího a odchází jako Jidáš na místo svého zavržení.

Však i druhé opačné opět provinění proti milosrdenství božímu jest těžkou urážkou Ježíše ukřižovaného; jest to *opovážlivé spoléhání na milosrdenství boží.* »Neříkej,« volá moudrý Sirach, »hřešil jsem, a co se mi za to smutného přihodilo.« 5, 4, »ale spíše uvažuj,« napomíná svatý apoštol Pavel, »že dobrotivost a shovívavost boží ku pokání tě vede.« Řím. 2, 4. Proč shovívá spravedlnost božská hříšníkům, kde popudlivost lidská svolává trest boží na zločince? Ó rozpomeň se jen, křesťane, na ten velký pátek umučení našeho Spasitele a v duchu postav se pod kříž jeho a naslouchej posledním slovům umírajícího Ježíše, jak obraceje zraků svých k nebesům, volá: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí!« Nuže, poznáváš příčinu shovívavosti boží? Umírající Spasitel ti ji na Otci nebeském vyprošuje, abys trestající spravedlnosti jeho nepropadl; a hříšník nekající tím milosrdenstvím božím pohrdá, ba spravedlnost boží proti sobě rouhavě téměř popouzí.

V městě Berytu vzbouřili se židé proti křesťanům a ačkoliv Bůh jako na výstrahu seslal na ně ránu morovou, oni v zběsilosti své tím více podrážděni, posvátné znamení spásy, kříž, zuřivě vyvrátili a rouhavě po něm šlapati počali. Však jaký to zázračný zjev se ukázal! Z boku obrazu Ježíšova pojednou vyřinula se krev a voda a když nemocní jejich tím potřeni byli, pojednou ozdraověli. Zázrak ten zarazil rouhače; přestali na milosrdenství boží hřešiti a celá obec židovská stala se křesťanskou. Ó jestli tebe, hříšníku, hlas svědomí posud marně ku pokání volal, jestli jsi nedbal na varovný hlas svých rodičů, jestli jsi přesléchal slova kazatelova a ostatních svých upřímných rádců: ó kéž by alespoň ta krev a voda, která vyprýštila se z boku Ježíšova, jak památka dnešní nám připomíná, tě ku pokání přivedla. Kříž Ježíšův hlásá ti, že milosrdenství a pravda na kříži potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se. Ó nehřeš lehkomyslně na milosrdenství boží.

Maria egyptská promařila životem světáckým mládí své; když pak konala se veliká pouť z Egypta do chrámu sv. Kříže v Jerusalémě, tu Maria ovšem bez kajícnosti a lehkomyslně připojila se k poutníkům. Však u vchodu do chrámu pojednou zadržela ji moc nadpřirozená. V nekajícnosti neměla připuštěna býti do svatyně sv. Kříže. U velikých rozpacích uchýlila se do vedlejší kaple, kdež uzřela obraz bolestné Rodičky boží, před ní vrhla se na kolena a počala žalostně lkáti, poznávajíc nehodnost svou.

Matka bolestná ujala se kající dcery; dala jí vnuknutí, aby učinila pokání a vyznala se z hříchů předešlého lehkovážného života, načež za hodnu uznána jest, vstoupiti do chrámu sv. Kříže. O kéž byste i vy, křesťané, uposlechli radu Matky bolestné, která pod křížem Ježíšovým stála jako prostřednice a přímluvkyně naše. Ona s ukřižovaným Synem svým za hříšníky se modlila, kajícímu lotrovi vyprosila ráj a nás taktéž ku pokání volá. Ó postavme se dnes v kajícnosti vedle Matky Páně pod kříž Ježíšův a volejme v zkroušenosti: Pro tvé svaté drahé rány, Ježíši ukřižovaný, smiluj se nad námi!

* * *

Na kříži Ježíšově milosrdenství a pravda potkaly se. Smrt jest pokuta hříchu; tuto pravdu věčnou ohlásil Bůh již prvnímu člověku, řka: »V kterýkoliv den bys jedl se stromu zapovězeného, smrtí zemřeš.« Smrt, věčná záhuba hrozila tedy pokolení lidskému po pádu prvních lidí; však tuto trpkou pravdu umírnilo milosrdenství Syna božího, který na kříži smrt nejpotupnější podstoupil, aby lidstvu život byl zachován. Spravedlnosti boží zadost učiněno bylo; v odpuštění, usmíření Boha nalezl člověk pokoj pro duši svou: na kříži spravedlnost a pokoj políbily se. Kříž Ježíšův stal se nám skutečně znamením neskonalého milosrdenství božího. Člověk vyloučen jest z ráje, aby nepožil ovoce života, ale v tom slzavém údolí vztyčen nám jiný strom, jenž dle slov sv. Jana Dom. stal se nám klíčem k ráji nebeskému a na něm uzrálo nám ovoce pro život věčný. Právem proto dí bl. Tomáš Kemp.: »V kříži Ježíšovu jest naše spasení, v kříži život, v kříži ochrana od nepřátel, v kříži naplnění sladkosti nebeské, v kříži síla mysli, v kříži radost ducha, v kříži nejvyšší vrchol ctnosti, v kříži dokonání svatosti. Neníť spasení duše, ani naděje života věčného, jedině v kříži Pána našeho Ježíše Krista.« Uctívejme tedy dnes obzvláště toto posvátné znamení spásy naší, zulíbejme svaté rány svého Ježíše a doporučujme se v láskyplné srdce jeho, volajíce s pokornou kajícností: Ježíši ukřižovaný, božský Spasiteli náš, prokaž nám milosrdenství své a smiluj se nad námi. Amen.

Pomník, prapor, zaručení,
vítězství i ochranu
s nadějí mám v tom znamení,
ctiti je nepřestanu.
Slovem, srdcem tebe ctíme,
lůžko Pána Ježíše.

Pro Boha trpěti jest nejsvětější známkou pravé lásky k Bohu. Pronásledování a utrpení jsou cestou, kterou poznáváme tajemství svatého kříže, jsou nutnou podmínkou, abychom pochopili moudrost a lásku boží k nám. Sv. Jan z Kříže.

V domě božím nechť obětuje každý seč jest: ten zlato, stříbro, drahé kamení, onen vzácné tkanivo, kment, šarlat a zlatohlav; co se mne týče, budu obětovati to co mám a co mně vyměřil Bůh a spokojím se, budu-li obětovati alespoň maličkost. Sv. Jeronym.

O nebi.

Cyklus postních kázání. Napsal a kázal **Václav Oliva**, kooperátor ve Svratce.

I.

O kráse nebe.

»Rcete spravedlivému, že dobře bude jemu.« Is. 3, 10.

Lidé, jak zkušenost přesvědčuje, bývají při slibech a řečech svých sice mnohomluvní a mnohoslibní, ale při skutcích a plnění zaslíbení skoupí a zdlouhaví. Pravý opak toho jest u Boha. *Bůh*, tak učí katechismus, jest *ve svých slibech nejvýš věrný* a pravdomluvný, či jinými slovy: Bůh splní vždy to, co slibuje a čím hrozí. Vzpomeňme jen na zaslíbení, jež Bůh učinil ve Starém zákoně arciotcům Abrahamovi, Isákovi, Jakubovi a jiným, jakož i na tresty, jimiž již Adamovi v ráji byl pohrozil a pak častěji opakoval a to nejen Sodomským a Gomorrhským, ale i národu vyvolenému na poušti a všem těm i v Zákoně novém, kdož uchýlili se od cest Hospodinových, a pravda slov těch vynikne nám nad slunce jasněji. Abrahamovi slíbil Bůh, že rozmnoží potomky jeho jako písek mořský a jako hvězdy nebeské, a stalo se; Sodomským a Gomorrhským pohrozil sírou a ohněm pro nepravosti jejich, a stalo se. Můžeme tedy z toho souditi, že stane se i vše, co čteme jak v Zákoně starém, tak novém. vždyť ne nadarmo volá sám Syn boží: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.«

Začínáme úvahy svatopostní, úvahy, jež dle vůle církve mají povzbuditi a roznítiti nás k pokání a polepšení života. Dvě věci pak, jak bohoslovci a filosofové učí, bývají pro člověka pohnutkou, aby nějaké počestné dílo podnikl a to předně povinnost, či lépe řečeno cit pro povinnost, jímžto se dle zákona božího a mravního cítíme k něčemu zavázáni a podruhé užitek a prospěch, kterýchž z díla toho dojíti doufáme. S tohoto stanoviska musíme nazírati i na své úvahy svatopostní. Cit povinnosti, to totiž, že jsme katolíci, a *užitek i prospěch duší našich musí vésti nás*, abychom pokání a polepšení života svého vážně a opravdově počali a také tak dokonali. O citu povinnosti nechci a nebudu obšírněji se zmiňovati, poněvadž to u každého řádného člověka, tím více katolíka, rozumí se samo sebou; za to však více a důkladněji míním pozastaviti se u prospěchu a užitku, jež z pokání a polepšení života pro člověka plynou. Samo Písmo svaté vyzývá mně k tomu Isaiášem prorokem, ježto dí: »Rcete spravedlivému, že dobře bude jemu,« kterýmižto slovy poukazuje se na blaženost nebeskou či nebe, jež očekává ty, kdož spravedlivě anebo alespoň kajícně z tohoto světa odešli.

Bůh, jak již řečeno, najisto splní, co slibuje. Spravedlivému na příklad slibuje, že dobře bude jemu. Prosím, uvažme, co znamená tu slovo ‚dobře‘. Sv. Ludvík z Granady dí: »Slovo ‚dobře‘ obsahuje veškerenstvo všeho dobra, co ho jen srdce lidské po-

jmouti a sobě žádati může, ježto sám Bůh dí: »Jáť jsem odplata tvá velmi veliká,« 1. Mojž. 15, 1, a hned dokládá: »toho všeho se dostane odměnou spravedlivému za život jeho.« *Spravedlivý má tedy očekávati za živoj svůj* nejvyššího dobra a blaženosti nebeské či *nebe*. Proto chci letošní postní rozjímání věnovati úvahám o nebi. **Nebe t. j. blaženost věčná**, ten cíl člověka nejprvnější a nejvznešenější *bude předmětem kázání* mých a účelem jich posledním: upřímná touha po stáncích Hospodinových. Dnes rozjímejme za tím účelem o **kráse nebe**, či o tom, proč všichni lidé po nebi touží.

Pojednání.

Jest jisto, že *každý* člověk, ať dobrý, ať zlý, *touží po nebi*. I ten, kdo již dávno snad nesepjal ruce své k modlitbě, kdo prohřešil se hříchy největšími, kdo hlásá, že není ani Boha, ani pekla, ba ani nesmrtelnosti duše a věčnosti, kdo tedy upírá základní nauky křesťanské, přece v nejtajnějším koutku srdce svého chová vroucí přání, by po smrti popřáno mu bylo požívati blaženosti a pokoje věčného. Proto vším právem tážeme se, proč všichni lidé po nebi touží, proč každý požívati chce pokojné věčnosti? Odpověď k otázce této je velice jednoduchá a krátká. Zní: Všichni lidé proto po nebi touží, ježto nebe, jak všeobecný panuje souhlas, je a musí býti nevýslovně krásným. Ano, krása nebes jest nezměrná a nekonečná a to hlavně z *osmi důvodů*.

1. Představme si, nejmilejší, letní tichý večer, kdy obloha nebeská poseta jest tisícerými hvězdami, kdy duše naše, aniž by o tom věděla, opouští naši zemi a těká v prostorách dalekých. Jak krásně tehdy nám, jak velebně a nevyslovitelně blaze bývá. Klid a mír panuje kolem, země z tisícerých kalíšků květných rozsévá líbeznou vůni a na obloze daleko, daleko před námi prostírá se celý vesmír. Milliony hvězd kryjí nebeskou báň a dodávají jí krásy nedostihlé. Toť maličký obraz či lépe řečeno jenom stín hvězdnatého nebe. Ve skutečnosti je nebe mnohem krásnější a velikolepější. Proč vše toto uvádím? Proto, nejmilejší, abych vám připomenul, že skutečnou krásu nebe nikdo z nás nedovede popsati a vylíčiti. Pokoušeli se sice o to naši nejlepší povídkáři, naši nejznamenitější básníci, hvězdáři, bohoslovci, ale nikdo z nich, jak ani dokládati nemusím, nedovedl vylíčiti nebe v té kráse, v jaké ve skutečnosti se jeví. A to platí přece pouze o nebi, které zrakem svým se země spatřujeme, či o nebi hmotném, o obloze. Jak krásné tedy v pravdě musí býti nebe, jež spatříme až po své smrti, nebe, kde Bůh a svatí přebývají? Můžeme proto říci: Poněvadž již vznešenou krásu oblohy nebeské, která je pouze slabým odleskem nebe pravého, nelze lidskému jazyku ani vypověděti, tím méně vystihnouti, musí nebe skutečné krásou svou převyšovati veškeren pomysl lidský. A to jest ten prvý důvod krásy nebe, totiž *lidská nedostatečnost u vylíčení krásy pouhé oblohy*.

2. Druhým důvodem, proč nebe jest velice krásné, jest *účel, pro který Bůh nebe stvořil.* Bůh pak stvořil nebe, aby zjevil jim svou slávu a velebnost. Ačkoliv Pán Bůh, jak dí Šalomoun, všecko k větší cti a slávě své byl učinil, přece zvláště tento účel vytknul nebi, aby totiž ono vznešenou jeho velebnost zvěstovalo. Písmo svaté vypravuje, že král Asverus, jenž od Indie až po zemi mouřenínskou a nad sto dvaceti sedmi krajinami byl vládl, vystrojil knížatům a nejmocnějším vladykám říše své velikou hostinu, kteráž trvala se vší nádherou a stkvostností po celých osmdesáte dní. Asverus učinil tak proto, aby dvořenínům ukázal vznešenou moc a slávu svou, jakož i hojnost bohatství svého.

Podobně jako Asverus — ba co pravím podobně — daleko více nežli Asverus, ráčil v nebesích král všech králů, Bůh, učiniti hostinu, kteráž by netoliko nějaký čas, ale věčně věkův trvala a věčně svědectví vydávala o jeho svrchované moudrosti, štědrosti a dobrotě. Vždyť sám Isaiáš prorok volá o hostině té: »I učiní Hospodin zástupů všechněm národům na hoře této hody z věcí tučných, hody z vína a mozku tučného a z vína učištěného,« 25, 6, jakoby říci chtěl obrazně, že Bůh pro národy připravil v nebesích hody, záležející z pokrmů nejstkvostnějších a nejchutnějších. Proto soudíme: Když Bůh hody v království nebeském proto učiniti ráčil, aby tím ukázal slávu svou a když sláva ta jest tak velikou, že člověk si ji ani představiti nedovede, jak slavná nádhera a spanilost, jak vznešené a nesmírné bohatství, jak až závratná krása panuje v nebesích!

3. Krásu nebes, alespoň poněkud, dále a to po třetí oceníme, představíme li si *všemohoucnost božskou*, všemohoucnost, kteroužto Bůh pouhým slovem veškeré světy stvořil a kterouž zase jedním slovem všecko v niveč obrátiti může. Sluší nad to pamatovati, že Bůh všecky světy a všecku jich krásu učinil beze vší námahy a práce; neboť s jakou lehkostí a snadností v život uvedl nejmenšího mravenečka, s touže snadností a lehkostí stvořil i nesčíslné sbory andělův nejvznešenějších a jako stvoření všehomíra nepůsobilo mu pražádných obtíží, tak podnes, stvoření čehokoliv, byť i to krásou a nádherou svou převyšovalo vše, co posud stvořeno jest, nečiní mu také nesnází nejmenších, slovem: u Boha chtíti a vykonati děje se jedním okamžikem, pouhou jeho vůlí. A nyní uvažme: Když všemohoucnost boží tak nesmírně veliká jest, když sláva pouhého jména božího převyšuje vše, co ani jazykem vysloviti, ani myšlenkou pojmouti nelze, když láska boží je neskončená a dobrota nevystihlá, zajisté krása a velebnost sídla božího či nebe, musí převyšovati všecko, všečičko, co jest na tomto světě! A nemůže býti ani jinak. Když všecka díla boží jsou dokonalá, musí nebe býti jedním z nejdokonalejších, ježto při tvoření jeho nescházelo nižádné síly a moci, ježto je dílem Boha všemoucího, nescházelo rozumu a moudrosti, ježto ji stvořením Věčné Moudrosti nescházelo vůle, ježto stavěla je Dobrota, a nebylo nižádného nedostatku, ježto původcem jeho byl Bůh, vládnoucí hlubinou všeho

bohatství a spoustou pokladů nevyvažitelných. Ejhle, nebe mus tedy býti velice krásné, ba krása sama!

4. Mimo připomenuté máme ještě jiný, čtvrtý důvod, proč nebe musí býti krásy velkolepé. Bůh totiž nestvořil nebe pouze pro sebe, ale i *k oslavě vyvolených svých.* A tento důvod pro krásu nebe jest velice vážný, ježto i sám Ježíš Kristus uvádí jej v Písmě sv., když dí: »Bude-li mi kdo sloužiti, poctíť ho Otec můj,« Jan 12, 26, čímž naznačuje, že svatí v nebesích budou poctěni a vyznamenáni, či že nebe pro ně bude připraveno jako ku poctě a oslavě t. j. že bude co nejvíce vykrášleno, a to Bohem samým. Pravdu slov těchto potvrzují také skutečné události, jež svědčí, že Bůh již zde na světě vyvoleným svým mnohdykráte moc a vládu nade všemi bytostmi udělil a uděluje. Tak vypravuje Písmo sv., že na rozkaz Josueho slunce na nebi zůstalo státi a Hospodin že tehdy »poslušen byl hlasu člověka«. Jos. 10, 14. Podobného cosi stalo se i Isaiášovi, který obdržel od Boha moc ponechati králi Ezechiášovi na vůli, chce-li, aby stín slunce o deset čárek napřed, nebo o tolik stupňů zpět postoupil. IV. Král. 20, 8—11. A o Eliášovi je známo, že k rozkazu jeho oblaka nebeská se zavřela a nižádný déšť zemi neovlažil a jindy zase, že k modlitbě jeho mračna na nebi se shromáždila a hojný vydala déšť.

Než Bůh nejen v životě uděloval svatým moc nad tímto světem, ale tutéž moc uděloval a uděluje i jich kostem a ostatkům, jich prachu a popeli, ba i stínu, a to tím, že jich k zázrakům či k objevení své zázračné moci užil a používá. Vzpomeňme jen, jak vypravuje Písmo, že mrtvé tělo, které dotklo se kostí Eliseových, povstalo, IV. Král. 13, 20—21, vzpomeňme na život svatého Klimenta, kde se dí, že jakmile sv. Kliment s kotvicí lodní na krk přivázanou do moře uvržen byl, ustoupila voda tak daleko, aby věřící lid tělo jiného sv. mučedníka, tam pro víru sv. utopeného spatřiti, vytáhnouti a uctívati mohl, vzpomeňme, jak Bůh zázračně vyvedl sv. Petra ze žaláře, když již ke smrti měl býti veden, jak okovy spadly samy s nohou jeho a jak později Bůh mnohé zázraky dotknutím se těchto svatých okovů byl způsobil a vzpomeňme konečně, že i stín těla Petrova, jak praví Písmo, Sk. ap. 5, 15—16, měl takovou moc, že nemocní, na něž padl, uzdravováni byli, ač něco podobného ani o stínu Ježíše Krista v Písmě sv. nečteme. Byl tedy Petr vyvýšen tu i nad svého Mistra. A nyní řekněme: Když Bůh k vyvolencům svým tak jest dobrotivým, že již v tomto životě, který určen jest ke snášení nesnází a běd tak vyznamenává, že zázraky na jich přímluvu činí a moc boží se rovnající, alespoň na okamžik jim dává, jak veliká krása bude tam, kde Bůh chce poctiti svaté své, t. j. jak velice krásným bude nebe!

5. Pokročme dále. Že nebe je překrásným, svědčí také *nesmírná štědrost* Hospodinova, *kterouž odměňuje* ty, kdož rozkazu jeho jsou poslušni. Bůh rozkázal, jak na počátku jsem připomenul, arciotci Abrahamovi, aby jemu milého a jednorozeného syna svého obětoval. A když Abraham poslušen rozkazu, k oběti se chystal,

uslyšel s nebes hlas: »Nyní poznávám, že se bojíš Boha a neodpustil jsi jednorozenému synu svému pro mne; protož požehnám tobě a rozmnožím símě tvé jako hvězdy na obloze nebeské a jako písek na břehu mořském: vládnouti bude símě tvé branami nepřátel svých a požehnáni budou v semeni tvém všickni národové země, že jsi uposlechl hlasu mého,« 1. Mojž 22, 16—18, t. j. z potomků tvých bude jeden, jenž bude Vykupitelem světa, jenž bude synem tvým a synem božím. Tak odplacuje Bůh věrným svým, odplacuje odplatou sebe, jako Boha všemohoucího, důstojnou, Bůh ukazuje se Bohem ve všem, co činí, ve všech skutcích svých; ukazuje se Bohem v odplácení, ale také Bohem v trestání.

Jiný příklad odplaty boží vidíme při Davidovi. David jedné noci přemítal, že sám jako král bydlí v domě cedrovém, ale archa úmluvy, sídlo Boha, že jest toliko pod stanem koženým a umínil si ihned, že pro archu vystaví nádherný chrám. I stalo se té noci, jak dí Písmo, že promluvil Hospodin k proroku Nathanovi a řekl: »Jdi a mluv k služebníku mému Davidovi: Toto praví Hospodin: Zdaliž ty vystavíš mi dům, v kterém bych přebýval? Když se vyplní dnové tvoji a usneš s otci svými, vzbudím símě tvé po tobě, kteréž vyjde ze života tvého a utvrdím království jeho. Onť ustaví dům jménu mému a já upevním trůn království jeho až na věky. Já budu jemu otcem, a on mi bude synem; milosrdenství pak svého neodejmu od něho. I budeť věrný dům tvůj i království tvé až na věky před tváří tvou a trůn tvůj bude pevný ustavičně.« II. Král. 7, 5—16. Tak řekl Bůh a také učinil; neboť až do narození Kristova panovali v Israeli ti, kteří byli z rodu Davidova a pak přišel Kristus, jehož království potrvá na věky. I jest výsledek naší úvahy: Když nebe jest odplatou nábožného života a když Bůh při odměně zbožnosti jest nesmírně štědrým, jisto jest, že nebe, jež jest odplatou od Boha pro spravedlivé, jest nekonečně krásným.

6. Nesmírná krása nebes dá se i dokázati po šesté, *z ceny, za kterouž nám Bůh* nejvýš dobrotivý a štědrý, *nebe uděluje.* Po hříchu Adamově dostává se lidem blaženosti věčné toliko za cenu krve a smrti Ježíše Krista na kříži. Za to, že Syn boží pněl na hoře kalvárské mezi dvěma lotry, přijímán bývá člověk spravedlivý do nebes; za to Syn boží krví se potil, byl jako zločinec jat, svázán, bičován, posmíván, trním korunován a ukrutně na kříž přibit, dostalo se lidem té milosti, že otevřena jest jim brána nebes. Krása nebes, když Bůh, jak vidíme, jen za smrt svého vlastního Syna je lidstvu otevřel, musí při nejmenším alespoň vyrovnati se smrti Kristově, t. j. musí býti nekonečná. Ale i od člověka Pán žádá, aby i to největší, co vůbec vykonati a obětovati může, vykonal a obětoval, prvé než duši jeho v krásu nebeskou uvede. Člověk má nésti kříž svůj až do skonání, má dle slov Písma, vyloupnouti oko své, dává-li mu pohoršení, má opustiti pro království boží otce i matku, odříci se všech rozkoší a radovánek, má kráčeti cestou pokory a ponížení, ba má sám sebe za služebníka neužitečného považovati a konečně všecko pro Boha konati, jak

ze slov Páně: »Já jsem alfa i omega, počátek i konec. Jáť žíznivému dám ze studnice vody ze života darmo,« Zjev. 21, 6, souditi možno a pak teprve vejde ve slávu věčnou. Uvažujeme proto zcela správně: Když Pán Bůh, jenž je nejvýš štědrý a milostivý, aby nám nebe dáti mohl, vyžaduje za to smrt svého Syna a od člověka ty největší žádá oběti, musí nebe míti cenu nesmírnou, t. j. musí býti nekonečně krásným.

7. O velikosti a kráse nebe vydává svědectví i *poloha* a vznešenost jeho. Jako totiž nebe jest nejvyšším místem nejen nad zemí, ale nad nejdálnějšími prostory všehomíra, tak také totéž nebe musí býti nade všecko nejen na zemi, ale ve všech prostorách světových, nejvznešenějším, nejkrásnějším, nejslavnějším a nejvelebnějším. Písmo svaté nazývá nebe »zemí živých«, Žalm 26, 13, jakoby říci chtělo, že země, na které zůstáváme, jest proti nebi zemí mrtvých. Když však již zde na zemi sličnost a spanilost tvorů božích naplňuje nás úžasem a podivením, když již zde na zemi, kamkoliv pohlédneme, spatřujeme velebnou krásu a pestrou rozmanitost, spatřujeme modrojasnou oblohu nebeskou, zářící slunko, třpytící hvězdy a jasný měsíc, spatřujeme zemi přioděnou v létě tisícerými květy barev nejpestřejších a nejrozmanitějších, lesy hemžící se spoustou nejlíbeznějšího zpěvu ptačího, polní lány pokryté bujným osením, květnaté louky, hory ověnčené jasnou zelení, spatřujeme stinná údolí, lepotvárné potoky a řeky, modravou hladinu mořskou, utěšené háje a lesy, spatřujeme bohaté propasti země, kde zlata, stříbra a jiných kovů vzácných hromady nesmírné se kupí, spatřujeme nejrozmanitější a nejkrásnější díla, jež vytvořila umělost lidská vůbec, ruka pak řezbářova, malířova, duch básníků a filosofů zvlášť, spatřujeme odvážlivou stavbu chrámů a paláců s mohutným sloupovím a něžnými okrasami z mramoru, zlata a stříbra, spatřujeme rozličné stroje, zastupující sílu tisícerých rukou lidských a přenášející člověka rychlostí větru přes hory a doly, přes řeky a moře, a vidíme posléze železné a elektrické dráhy, telegrafy, jež v hodině sdělují myšlenky lidské do nesmírných dálek: čím skvostnější, krásnější a velebnější bude vše, co se v onom, nade všecko na světě daleko vznešenějším místě t. j. v nebi nalézá. Proto v pravdě vznešenost, velikost, velebnost a spanilost nebes duch lidský nejen že nemůže ani tušiti, týž nemůže ani millionty díl krásy nebes si představiti a tím méně ji pochopiti a pojmouti.

8. Konečně — po osmé — krása nebes dá se tušiti *z rozdílu mezi obyvateli světa tohoto a světa nadzemského.* Zkušenost učí, že obydlí bývá vždy přiměřeno svým obyvatelům. Král zůstává v nádherném, zlatem vykrášleném paláci, kdežto žebrák v chudičké, otrhané chýši. Naše země, jak již řekl jsem, je sídlem mrtvých, nebe sídlem živých, naše země jest plná hříšníků, nebe plno spravedlivých, obyvateli této země jsou lidé, obyvateli nebes jsou andělé a svatí, zde jest sídlo církve bojující, v nebesích církve vítězné, zde jsou přátelé s nepřáteli, v nebesích pouze vyvolení Boha věčného. Proto můžeme říci: Jak veliký jest rozdíl mezi

obyvateli země a nebes, tak veliký jest také rozdíl mezi krásou země a krásou nebes. A poněvadž již o této zemi zpíváme v národní hymně: »zemský ráj to na pohled«, musí nebe býti výkvětem rájů všech, či rájem nejkrásnějším. Sám Bůh to praví, když v Žalmu 86, 3, o nebi volá: »Slavné věci hlásají se o tobě, město Boží!«

Jsme u konce. Sedm důvodů, abych tak řekl, hlásá, že nebe jest nesmírně a nekonečně krásné. Důvody ty jsou: nedostatečnost lidská při vylíčení krásy pouhé oblohy, účel, pro který Bůh nebe stvořil, všemohoucnost boží, oslava vyvolených, štědrost Hospodinova, s kterou odměňuje dobré, cena, pro kterou Bůh vyvoleným nebe dává, poloha nebes a konečně rozdíl mezi obyvateli tohoto světa a světa nadhvězdného. Abych vás nyní, nejmilejší, vybízel, byste o nebe Pána Boha všemohoucího prosili, po tom, co jsem o kráse nebes řekl, považuji za zbytečno.

Než přece něco ještě uvedu. Uvedu vás v duchu *na horu olivetskou*, do zahrady getsemanské, tam, kde počíná Ježíš trpěti. Je tichý, klidný večer. Hvězdy na nebi jasně planou, koruny šumivých oliv jakoby si prozpěvovaly píseň plnou tajného, ukrytého bolu a vše vůkol oblito mámivým svitem měsíce. Kristus klečí v zahradě, má ruce sepjaty a oči upírá k nebesům. Syn boží vidí na jedné straně hrozná muka a utrpení, své největší ponížení, jež čeká ho v několika málo hodinách, a na druhé straně představuje si krásu nebes, tu krásu, již rozum lidský, duše lidská pochopiti nedovede, již Adam hříchem ztratil a již jenom zase smrt druhého Adama, samého Ježíše, nám získati může. Co učiní Kristus? Bude trpěti, aby nám získal krásu nebes, či zanechá lidstvo svému osudu? Aj, vizte Pána! Již je rozhodnuto. Začíná utrpení Vojáci poutají ho na rukou i na nohou a odvádějí do Jerusaléma. *Pro krásu nebes kráčí věčná Pravda na smrt.* Duše křesťanská, následuj svého Pána! Pro krásu nebes buď ochotná vytrpěti mnoho, přemnoho a měj vždy v paměti slova Písma: »Rcete spravedlivému, že (po smrti) dobře bude jemu.« Amen.

II.

O pojmu nebe.

»On přebývá ve světle nepřístupném.«
I. Tim. 6, 16.

Vladař Hiero z města Syrakus předložil kdysi, jak se vypravuje, mudrci Simonidesovi otázku: Co jest Bůh? Simonides nežli odpověděl, vyžádal si jeden den na rozmyšlenou. Když doba ta minula, vyžádal si na novou rozmyšlenou dva dny, později na jinou zase rozmyšlenou tři dny, pak čtyři dny, pět atd., ale nikdy nemohl dáti odpovědi určité. I rozmrzel se král a tázal se Simonidesa, proč tak podivně si počíná. Filosof odpověděl: »*Čím dále přemýšlím o Bohu, tím méně mohu ho pochopiti.*« Tato událost, nejmilejší, utkvěla mi v mysli, kdy po druhé v letošní době svato-

postní počínám kázati o cíli našem nejpřednějším a nejdůležitějším, totiž o nebi. Vyznávám s mudrcem Simonidesem, že čím dále o nebi přemýšlím, tím méně mohu je pochopiti. Myšlenka tato ovšem není nikterak novou. Sám sv. Pavel pronáší ji, když píše k Timotheovi, že Bůh, který přece v nebi přebývá, bydlí ve světle nepřístupném, ten Pavel, který dle slov Písma vtržen byl až do třetího nebe a slyšel divná slova, která nelze vypraviti jazyku lidskému, ten Pavel, který ve vědomí milosti, jež mu dána byla, volá: »Milostí boží jsem, co jsem.« Podobně vyjádřili se i přemnozí jiní, ba všickni, kdož o nebi rozjímali a uvažovali.

Mudřec Simonides nemohl pochopiti Boha, tomu ovšem musíme rozuměti tak, že nemohl pochopiti Boha, jak by si byl přál, či v celé jeho podstatě, ač některé vlastnosti boží, jako že Bůh jest všemohoucí, vševědoucí, nejvýš svatý a tak dále, pochopoval zcela dobře, ježto pochopuje je již prostý rozum každého člověka. Podobně jest tomu při nebi. *Nebe v jeho podstatě pochopiti nedovede nižádný člověk*, ač rozum náš, jak minule při úvaze o kráse nebes jsme se přesvědčili, zřejmě praví, že nebe jest rájem rájů všech a krásou samou, a ač týž rozum, veden zjevením božím, alespoň nějakou představu o nebi má. I uvažujme dnes dle zjevení božího a učení církve, co vlastně nebe jest, či *o pojmu nebe.*

Pojednání.

Nebe dle učení církve jest místo, kde andělé a svatí věčné blaženosti požívají. Ve větě této shledáváme, jak na první pohled jasno, tři body: 1. že nebe jest *místo,* 2. že v nebi andělé a svatí požívají nesmírné *blaženosti*, 3. že nebeská blaženost trvá *věčně.*

1. Nebe jest místo či *určitý prostor*, kde andělé a svatí trvají. Někteří kacíři domnívali se, že spravedliví nejsou po smrti na určitém místě, ale požívají nebeské blaženosti ve všech prostorách, ježto nebe jest prý všude, kde jsou bytosti neposkvrněné hříchem. Než učení toto odporuje Písmu sv. Tak na př. Kristus Pán nazývá nebe domem otce svého, v němž jsou příbytkové mnozí, když dí: »V domě otce mého jsou příbytkové mnozí a já jdu, abych vám tam připravil místo«, a v apoštolském vyznání víry modlíme se, že Kristus Pán vstoupil na nebesa a sedí na pravici boží, že zase při posledním soudě s nebe přijde soudit živých i mrtvých, ba Kristus nejedenkráte slibuje svým, že je k sobě vezme a že budou tam, kde on jest. Tyto a podobné výroky dosvědčují jasně, že nebe jest jisté a určité místo, jistý a určitý prostor. Proto církev nauku opačnou prohlásila za blud a kacířství.

V obyčejné mluvě rozeznáváme *trojí nebe*, a to nebe, po němž mraky se ženou, tedy vlastně prostor, až kam mračna sahají, či jak též říkáme obzor, pak oblohu či nebe, na němž hvězdy se třpytí, a konečně vlastní nebe, či nebe, kdež andělé a svatí věčné blaženosti požívají. O tomto třetím nebi mluví svatý apoštol Pavel, když dí, že vtržen byl až do třetího nebe, 2. Kor.

12, 2, aby tak naznačil rozdíl nebe pravého od oblohy a obzoru, či nebe prvního a druhého. Skutečně nebe nazývá se často také nebem planoucím a zářivým, a to ne snad proto, že by v nebi oheň plápolal, ale že nebe jest nesmírně krásné. Sám sv. Jan to naznačuje, když dí o nebeském Jerusalémě: »A město toto nepotřebuje slunce, ani měsíce, aby svítily v něm; nebo jasnost boží osvítila je a svíce jeho jest Beránek.« Zjev. 21, 23.

Nebe jest dále *místem skutečným,* t. j. místem, jež zaujímá určitý prostor, má jistou délku, šířku a výšku. To vyplývá nejen z toho, že Maria Panna, jak věříme, s duší i s tělem na nebe byla vzata, že Eliáš na ohnivém voze v nebe vjel, ale hlavně z toho, že nebe není určeno pouze pro duchy, t. j. pro Pána Boha a anděly, ale i pro lidi svaté a spravedlivé, kteří po svém zmrtvýchvstání budou oblečeni, jak dí Písmo, zase v těla svá. A právě pro vzkříšená těla jest nutno, aby nebe nalézalo se v určitém prostoru. Alespoň sv. Tomáš Akvinský píše: »Nebe jest těleso (určitý prostor), a to hlavně pro lidi, kteří i dle těla jedenkráte nesmrtelnými se stanou, a kteří tedy takovéhoto místa potřebovati budou; méně ovšem jest nebe místem pro anděly, kteří (jako pouzí duchové) žádného (skutečného) prostoru nepotřebují.« Můžeme tedy říci: nebe jest prostor určitý a ohraničený, někde nad hvězdami, plný krásy, velebnosti a vznešenosti, prostor, kde vládne štěstí a blaženost, jež srdce lidské nikdy si představiti nedovede.

2 Nebe, učí církev dále, jest místo, kde andělé a svatí požívají nesmírné blaženosti. Pozdržme se u slova blaženost. Blaženost obsahuje v sobě dvě součástky, a to *osvobození ode všeho zlého a požívání nevýslovných radostí.*

a) Pokud člověk na zemi bydlí a žije, *musí snášeti různá utrpení* a různé strasti. Brzy je mu zima, brzy teplo; brzy má hlad a žízeň, brzy zase cítí bolest a pal. Od prvního rána až do pozdního večera, rok co rok musí pracovati a konati dílo, aby vyzískal si obživu, dílo, jež znenáhla se stoupajícím stářím víc a více tělesné síly jeho vyčerpává. Než i zlí lidé častokráte připravují nám trpké a kruté chvíle, když jedovatým jazykem svým nás pomlouvají, podezřívají a připravují o čest a dobré jméno. Ba i neštěstí se nám nevyhýbá a v jediném okamžiku zničí všecku naději, o níž jsme po dlouhá léta pracovali a usilovali. K tomu všemu připojují se časem i útrapy duše, rozličné starosti a trampoty, jež dotýkávají se srdce hlouběji, než všecko utrpení tělesné. Slovem: země naše v pravdě jest slzavým údolím. Proto významně volá Sirach: »Zaneprázdnění (t. j. utrpení) veliké stvořeno jest všem lidem, a jho těžké (přišlo) na syny Adamovy, ode dne, v němž vyšli ze života matky své, až do dne pochování do matky všech« (t. j. do země). Sir. 40, 1. V nebi jest opak toho všeho. Tam, jak píše sv. Jan: »nebudou lačněti, ani žízniti více, a nebude bíti na ně slunce, ani žádné horko; nebo Beránek, kterýž jest uprostřed trůnu, pásti je bude a dovede je k studnicím vod života a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich,« Zjev. 7, 16—17, a jinde: »setře Bůh všelikou slzu s očí jejich a nebude více smrti,

ani pláče, ani kvílení, ani bolesti, nebo první věci pominuly.« Zjev. 21, 4, a zase jinde: »noci více nebude (tam) a nebudou potřebovati světla svíce, ani světla slunce, nebo Pán Bůh osvítí je a kralovati budou na věky věků.« Zjev. 22, 4. V nebi, jak vyjadřuje se sv. Augustin, »přijdeme do země, kde více neztratíme miláčků svých, kde nebudeme míti nepřátel, kde budeme žíti bez zášti a nedostatku, kde se nikdo více nerodí a neumírá, kde nikdo nezávidí a se nevypíná, kde nesmrtelnost bude naším údělem a pravda pokrmem.« Slovem: v nebi naplní se výrok Davida krále: »Duše naše jako pták vytržena jest z osidla lovců; osidlo setřeno jest, a my vysvobozeni jsme.« Žalm 123, 7.

β) Než v nebi nebudeme pouze osvobozeni ode zla těla, ale i *od zla duše*, t. j. od hříchu a všeho toho, co nás ke hříchu svádí. Pokud žijeme, nemůžeme bez zvláštní milosti boží uvarovati se malých hříchů a poklesků, protože i spravedlivý dle Písma sedmkráte, t. j. častěji denně klesá. Zpytujme jen bedlivě každodenně večer svědomí své a přesvědčíme se o pravdě této způsobem jistým a určitým! Tato okolnost trápívala zbožné duše nesmírně. Sv. Pavel na příklad volá: »Nešťastný já člověk! kdož mne vysvobodí z těla smrti této?« Řím. 7, 24. Mimo to, pokud žijeme, ve stálém trváme nebezpečí, že zhřešíme, ježto poklad milosti boží, jak zase dí Písmo, v nádobách křehkých nosíme, a ježto žádná ctnost není tak trvalou, aby nás uchránila pádu. Vzpomeňme, jak zbožný byl David, jak byl horlivý Petr, a přece klesli oba! Tři mocní nepřátelé dorážejí na nás: tělo, svět a ďábel, tak že ustavičně musíme býti na stráži a bojovati, jak doznává nábožný Job slovy: »Bojování jest život člověka na zemi a jako dnové nádenníka jsou dnové jeho.« 7, 1. V nebi však ani stopy není po všem tomto! Tam ďábel nemá přístupu, tam o špatném příkladu a pohoršení neví se ničeho, tam ani tělo nemá hříšné žádosti a hříšné touhy. V nebi není hříchu, v nebi není nepravosti, není poklesků a vin. V nebi se ani hřešiti nemůže, jak vyplývá již ze slova věčná blaženost, ježto nemohlo by mluviti se o věčné blaženosti tam, kde by hřích mohl býti spáchán a kde stále panovala by obava, že blaženost věčná může se ztratiti. Proto volá sv. Tomáš Akvinský: »Ježto blaženost jest nejvyšším dobrem, tím samým nepřipouští ani stín hříchu.« Jiný důvod, proč nebešťané hřešiti nemohou, spočívá v tom, že patří na Boha. Hřích není nic jiného, než odvrácení se od Boha a obrácení se k věcem stvořeným. V pozemském životě můžeme opustiti Boha a přikloniti se k časným věcem, protože jej zcela v jeho podstatě nepoznáváme. Jinak jest tomu v nebi. Tam spatříme Boha tak, jak jest, v jeho nesmírné velebnosti a dokonalosti. Z té příčiny také vše pozemské ztratí pro duši naši všelikou krásu a vábivost, nebude vlastně pro ni ničím. V nebi pohrdneme vším, co není Bůh, nebudeme toužiti po ničem, co není Bůh, nebudeme si přáti ničeho, leč Boha, který jest souhrnem vší krásy, dobra a dokonalosti. Nikdy tedy v nebi od Boha se neodvrátíme, a proto také nikdy nezhřešíme i kdybychom chtěli. V nebi není možno zhřešiti.

A právě tato nemožnost hříchem Boha uraziti, či vědomí, že nebešťané vysvobozeni jsou ode všeho nebezpečenství hříchu a že na věky s Bohem spojeni budou, je větším štěstím než osvobození od trápení tělesného. »Ó šťastný živote,« volá sv. Augustin, v němž není hříchu a nebezpečenství hříchu, ba ani možnosti hříchem Boha uraziti!«

b) Nebe, abychom pokročili dále, jest místem, kde svatí nevýslovných *radostí požívají.*

α) Pravím radostí nevýslovných, a to v plném slova smyslu, protože nebeské radosti jsou tak veliké, že je pochopiti a popsati či vysloviti nedovede nižádný člověk. Sv. Alfons, aby nám naznačil rozdíl mezi radostmi tohoto světa a nebe, vypravuje méně sice případné, za to však nápadné podobenství: »Kdyby koně mohli mluviti a kdyby věděli, že pán ke svatbě své připravil si nádhernou hostinu, nedovedli by si hostinu onu jinak představiti, než z nejlepšího sena a obroku, protože jiné potravy neznají.« Podobně i my představujeme si radosti nebeské pouze dle těch, jež zde na světě jsou, protože lepších neznáme. Ale představa naše jest velice nedokonalá. Kdybychom všecky pokrmy, jež nám země podává, všecky radosti a zábavy, jichž lidé užili, anebo užijí, ba kdybychom *vše, co je pod sluncem krásného,* vznešeného a obdivuhodného snesli dohromady, přece vše to *u porovnání s blažeností nebeskou není ničím jiným,* než jako ona trocha ovsa a sena u porovnání s královskou tabulí. Nebeské radosti jsou tak mnohé, tak veliké, tak neobyčejné, že těžko vůbec o nich mluviti. David, Duchem sv. nadšený pěvec žalmů, nedovedl o nebi ničeho jiného říci, než že jest to místo velice příjemné, ježto volá: »Jak příjemní jsou stánkové tvoji, Hospodine zástupův!« Ž. 83, 2., svatý Pavel, který již za života vezdejšího pohlédl do nebes, napsal krátce: »Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kdož ho milují«, I. Kor. 2, 9., a sv. Augustin řekl: »Blaženost nebeská jest tak veliká, že kdyby nejmenší krůpěj její skanula do pekel, všecka trápení pekel okamžikem by přestala a peklo by se proměnilo v ráj.«

β) Že radost nebešťanů vskutku jest velmi veliká, dá se souditi z toho, že nebešťané *patří na Boha* tváří v tvář. Svatí spatřují Boha v jeho nesmírné velebnosti a vznešenosti, milují ho nejprudší láskou, spojují se s ním co nejúžeji, takže o nich plní se slovo Písma: »Já jsem odplata tvá velmi hojná.« I. Mojž. 15, 1. Tomu učí samo Písmo sv. Kristus Pán alespoň dí: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou«, Mat. 5, 8.. a svatý Pavel píše: »Nyní vidíme v podobenství, ale tehdy spatříme tváří v tvář«, I. Kor. 13, 12., jakoby chtěl říci: »V tomto životě poznáváme Boha asi tak, jako když patříme do zrcadla na obraz nějaký, ale po smrti spatříme Boha, ne již v podobenství a obraze, ale ve skutečnosti a v pravdě. Totéž hlásá i sv. Jan slovy: »Spatříme Boha tak, jak jest«, I. Jan 3, 2 Patření na Boha v nebesích je také článkem víry, jak jasno ze slov koncilu florentského: »Prohlašujeme, že duše těch, kteří po křtu svatém nižádným hří-

chem duši svou neposkvrnili, a také těch, kdož od hříchů, po vytrpení trestů, se byli očistili, bývají přijaty do nebe, kde spatřují Boha trojjediného tak, jak jest.«

γ) Mimo patření na Boha požívají svatí v nebi ještě *jiných radostí a blažeností.* Sem patří na příklad radost, že nalézají se ve *společnosti* andělů a všech ostatních *bytostí nebeských.* Jak velikou radostí musí naplňovati je také společnost nejblahoslavenější Rodičky boží, Marie Panny, jež ve vší kráse a slávě v nebesích trůní po pravici svého nejsvětějšího Syna a ke každému laskavě se kloníc volá: »Synu můj, dcero má!« Jakou radostí naplňuje je pohled na nepřehledný zástup andělů, kteří obklíčeni nebeským leskem, ustavičně po věky věkův prozpěvují Beránku božímu nejlíbeznější chvalozpěvy, písně díků a slávy a s bratrskou láskou a něžností vespolek se objímají! Jakou radostí naplňuje se srdce svatých, když všude po celém nebi slyší vyprávěti veliké divy boží. Jakou radostí naplňují se nitra vyvolenců božích, když spatřují v zástupu svatých své rodiče, bratry, sestry, přátele a známé a nyní s nimi se všemi na věky již věčné radosti požívati budou, vždyť již zde na světě naplňuje se štěstím duše naše, máme li upřímného přítele, jemuž bychom mohli všecko, co nás tíží a trápí, sděliti!

δ) Než nejen duše, ale i *tělo,* až z mrtvých vstaneme, bude požívati blaženosti věčné. Jest to také docela správno a spravedlivo, aby tělo, jež s duší trpělo a strádalo zde na světě, jež s duší dobré činilo a konalo, také s duší požívalo věčné blaženosti. Proto i těla svatých po zmrtvýchvstání budou odměněna, a to tak, že ztratí vše, co na nich jest tělesného, slabého a lidského, či budou, jak učí církev, oslavená, nesmrtelná a budou zářiti jako slunce. Proto sv. Terezie, které Bůh za života vezdejšího dopřál popatřiti na slávu nebeskou, říkávala: »To, co jsem spatřila v nebi, bylo tak vznešené, že nikdo ani představy o tom učiniti si nedovede. Jediný pohled do nebe na mou duši tak působil, že všecko, co na světě jest, všecky poklady a radosti světa nezdály se mi ničím jiným, než klamem a dýmem.«

3. Nebe konečně jest místo, kde svatí požívají blaženosti *věčné,* či místo, kde radost a blaženost svatých bude trvati na věky. Ti, kdož jedenkráte do slávy věčné vejdou, nemusí se pranic strachovati, že jí někdy pozbudou. Tomu nasvědčuje jak náš rozum, tak učení Písma: Rozum praví: Kdyby radosti nebeské nebyly věčnými, a měly jednou, byť i po tisících a millionech letech skončíti, pak svatí nemohli by dokonale blaženi býti. Myšlenka, že radosti nebeské jednou přestanou, naplňovala by jejich srdce zármutkem a bolem a ztrpčovala by nesmírně pobyt jejich v nebesích. Pouze přesvědčení, že blaženost nebeská na věky trvati bude, činí nebešťany opravdu šťastnými. Věčnost nebeské blaženosti vyplývá i z patření svatých na Boha. Svatí patříce na Boha tak jak jest, zapomínají na vše ostatní, a nemohouce, jak dříve jsme seznali, hřešiti na věky, musí na věky zůstati ve stavu, v jakém jsou, t. j. na věky musí požívati blaženosti nebeské. Této pravdě učí

zřejmě i Písmo sv., když dí ústy Krista Pána: »Spravedliví půjdou do života věčného«, Mat. 25, 46., a ústy sv. Pavla: »Utrpení tohoto světa nejsou rovna budoucí slávě«, anebo jinde: »Nebo toto nynější kratičké a lehké soužení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné«, II. Kor. 4, 17., a konečně: »Víme zajisté, že, bude-li stánek náš pozemský tohoto přebývání zbořen, máme za něj stavení od Boha, příbytek ne rukou udělaný, ale věčný v nebesích.« II. Kor. 5, 1. Svatí tedy, jak jasno, na věky v nebesích radovati se budou. *Staletí a staletí utekou* do moře věčnosti, ale jejich *blaženost nezměněná a nezrušená zůstane* tak dlouho, pokud bude Bůh, t. j. zůstane na věky.

Dosti. Nebe, jak poznáváme, jest místo, kdež andělé a svatí věčné blaženosti požívají. Jest to místo skutečné, prostorem ohraničené, kde svatí tím, že patří na Boha, nalézají se ve společnosti andělů a svatých, a tím, že zbaveni jsou útrap těla i nebezpečenství a hříchu, duše nevýslovně se radují, kterážto radost věčně bez veškerého umenšení trvati bude. To jest stručný obsah dnešního rozjímání.

Na konec zastavme se ještě u utrpení Páně. Kristus Pán v zahradě olivetské byl spoután a svázán a hned na to odveden do Jerusaléma *k soudci Annášovi.* Nábožná legenda popisuje tuto truchlivou cestu Páně takto: Ze zahrady getsemanské až k domu Annášovu jest dobré půl hodiny cesty. Po této dlouhé a kamenité cestě šel Kristus Pán bosou nohou a zbarvil ji na mnohých místech předrahou krví svou. Pochopové, kteří nesli pochodně, kráčeli v čele; za nimi bral se pln bolesti a zármutku Kristus Pán, obklopen jsa knížaty kněžskými a farisey, kteří se mu posmívali. Zuřiví vojáci sápali se na Krista jako vlci na nevinného beránka. Sedmkráte klesl Pán k zemi na cestě té. Ó jak smutno bylo pohlédnouti na Spasitele, když zbrocen krví k zemi klesal a nepřátelé jeho divoce křičeli, jej násilně se země tahali a pěstmi na horu Sionskou k obydlí Annášovu popoháněli! A nyní uvaž, duše křesťanská! *První krok* učinil Kristus na cestě, jež nám měla vydobýti nebe, a bití, pronásledování a utrpení, znamenané krví, provází jej. Uč se tu, že k nebi nejde se cestou pohodlnou a schůdnou, ale utrpením a strádáním, uč se tu tomu, co již staří říkávali: *Utrpením k nebesům* — per aspera ad astra — a ochotně trp v tomto životě třebas nevinně v přesvědčení, že Bůh odměňuje utrpení překrásným nebem, jak jasno ze slov Písma, že Bůh přebývá ve světle nepřístupném. Amen.

III.

Kdo přijde do nebe?

»Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21.

Když Jidáš vzal skývu, tak začíná vypravovati Písmo svaté jeden z nejtklivějších okamžiků Krista Pána, totiž *loučení se* jeho

s apoštoly, hned vyšel ven a byla noc. Protož když vyšel, řekl Ježíš: »Synáčkové moji, na rozloučenou vám dávám přikázání, abyste se milovali vespolek.« I ulekl se Šimon Petr a řekl: »Pane, kam jdeš?« Odpověděl Ježíš: »Kam já jdu, nemůžeš mne následovati.« Dí mu Petr: »Pane, hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti.« Ale Ježíš odpověděl: »Šimone, Šimone, aj satan vyžádal vás, aby vás tříbil jako pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých. Této noci se všickni pohoršíte nade mnou . . .« Slova tato zarmoutila svaté apoštoly, proto je Ježíš těšil, řka: »Nermutiž se srdce vaše. V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí a já *jdu, abych vám připravil místo.* Ale až odejdu a připravím vám místo, opět přijdu a pojmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli. A kam já jdu, víte a cestu víte.«

Nejmilejší. Způsobem dojemným, jak poznáváte, loučí se Ježíš s apoštoly svými, způsobem, který v každém citlivém srdci musí vzbuditi ozvěnu zármutku a bolu. A nyní, prosím, představte si svaté apoštoly! Apoštolové, jako prostí rybáři, tedy lidé nejchudší a velice opovrhovaní, vyvoleni jsou Kristem za jeho učedníky, za ty, kteří nejprvněji a nejhlouběji pronikli v náboženství Kristovo, kteří nejvíce čerpali lásky ze srdce Syna božího. Než, největší jejich dobrodinec, největší jich láska se s nimi loučí, od nich odchází. Jak *asi truchlilo* a chvělo se lítostí a bolem *srdce oněch jedenácti!* Proto není divu, že Kristus Ježíš je těší, není divu, že *těší je tím, co nejvíce útěchy mohlo dodati jim, že těší je odměnou věčnou v nebesích čili nebem.* Ta slova Kristova: »Jdu, abych vám připravil místo, abyste, kde já jsem, byli i vy«, jako hojivý balsám zajisté působila na srdce mužů svatých, mužů Bohem vyvolených k šíření nauky nejsvětější. Avšak *slova ta řečena jsou i nám,* nám všem, a mají právě tak jako svatým apoštolům všechněm lidem býti největší útěchou v zármutcích a strastech tohoto života.

Kristus odešel, jak sám dí, aby lidstvu v nebi připravil místo. Tentýž Kristus však na jiném místě Písma sv. dí: »Ne každý, kdož mi říká: »Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce mého, který v nebesích jest, ten vejde do království nebeského«, a jindy: »Úzká a strmá jest cesta ku bráně nebeské, ale široká a pohodlná k věčné záhubě«, anebo: »*Království nebeské trpí násilí,* a jen ti, kteří násilí užívají, docházejí ho«, a »Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených«. Není tedy po tom, co již jsme byli uvažovali o kráse nebe a o nebi samém či o pojmu nebe, jakož po výrocích Kristových právě uvedených, všetečnou otázka: *Kdo vlastně do nebe se dostane?* Odpověď pak k otázce této bude předmětem dnešní naší postní úvahy.

Pojednání.

Do nebe přijde, tak učí katechismus, *kdo v milosti boží umřel a za hříchy, které snad spáchal, dosti učinil.* Dvě podmínky tedy

žádají se na tom, kdo do nebe přijíti touží, a to smrt v milosti boží, nebo aspoň pokání po spáchaných hříších. Než, jak smrt v milosti boží, tak také pokání po spáchaných hříších záleží jediné a pouze na nás a na naší vůli. Můžeme proto říci: do nebe přijde každý, *kdo tam přijíti chce.* Tato odpověď pak není ode mne, ale od andělského učitele sv. Tomáše Akvinského. Sv. Tomáše totiž tázala se jedenkráte sestra jeho, když o nebeské blaženosti rozmlouvali, jaká by přece ona blaženost nebeská byla. Světec odpověděl: »Drahá sestro, k této otázce se ti dostane odpovědi, až sama blaženosti nebeské dosáhneš. Ale jaká to útěcha pro nás, že všecka pozemská učenost není s to dokonale odpověděti k otázce té; z čehož poznáváš, že blaženost nebeská jest nevýslovná.« Na další otázku sestřinu: »Bratře, co musím činiti, abych do nebe přišla?« byla odpověď: »Sestro, abys přišla do nebe, záleží na tobě; stačí, abys do nebe přijíti chtěla.« Věčná tedy blaženost, jak z uvedeného plyne a jak již jsem řekl, záleží pouze na nás či na naší vůli, to jest musíme pouze chtíti, a pak najisto do království božího vejdeme. Tu pomyslí si mnohý: Není li ničeho více třeba, abychom přišli do nebe, než chtíti, tož všichni lidé přijdou do nebe, protože každý člověk, jak už volá pohan Aristoteles, chce býti blažen a šťasten. Takovému musím připomenouti něco z Písma sv. Korunovaný prorok David táže se v žalmě 14: »Hospodine, kdo bude přebývati ve stánku tvém? aneb kdo odpočine na hoře svaté tvé?« a hned si odpovídá: »Kdož chodí bez poskvrny a činí spravedlnost: kdož mluví pravdu v srdci svém, a kdož nečinil lsti jazykem svým, aniž činil bližnímu svému zlého, kterýž peněz svých nedal na lichvu a darů proti nevinnému nepřijímal.« A jiný případ z Písma. Jednoho dne, jak vypravuje svaté evangelium, přistoupil ke Kristu Pánu mládenec a tázal se: »Pane, co mám činiti, abych vešel do života věčného?« A Spasitel mu odpovídá: »Chceš li vjíti do života, ostříhej přikázání.« Mat. 19, 17. Proto nestačí pouze chtíti přijíti do nebe, ale jest třeba také vůli boží věrně plniti, dobro konati, s hřivnou obdrženou dobře hospodařiti a v milosti boží ze života vezdejšího vykročiti či podniknouti dílo spásy své 1. *opravdově,* 2. *co nejdříve* a 3. *vytrvale.*

1. Nejprve pravím: kdo do nebe přijíti chce, musí dílo spásy své podniknouti opravdově. Tažme se: Co musí činiti vojevůdce, chce li ve válce dobýti nějaké pevnosti? Musí zajisté, jak každý dozná, nepřátelské hradby pobořiti, bašty ztéci, pevnost bombardovati a na ní ve dne i v noci, zvláště tehdy, kdy nepřítel nejméně toho čeká, útočiti, krátce: musí všecky síly a veškeren svůj um za tím cílem vynaložiti. Kdyby vojevůdce s vojskem pouze k pevnosti přitáhl, tu ve stanech hezky pohodlně se usadil a toliko se bavil, jest jisto, že nejen pevnosti se nezmocní, ale ještě sám i s vojskem, ne li zabit, tož najisto na hlavu poražen bude. Kdož moudrý by vojevůdce takto si počínajícího spatřil, zajisté by řekl: Vojsko pevnosti vlastně dobýti ani nechce, protože počíná si až příliš lehkomyslně a beze vší opravdovosti. Něco podobného platí o nebi. Sám Kristus Pán přirovnává je k pevnosti,

když dí: »Království nebeské trpí násilí a jen ti, kdož násilí užívají, docházejí je.« Mat. 11, 12. Kdo tedy *násilně do nebe se nedere, nebe neobdrží.* Křesťané, kteří by sice rádi do nebe přišli, ale *pro nebe nechtí ani nohou, ani rukou hnouti,* to jest nechtí nikterak Bohu sloužiti, ale jen tělu svému hověti, těžko do nebe přijdou, ježto sluší uvážiti slova Kristova: »Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21. Bůh chce nám dáti nebe, ba, Bůh touží po tom, aby všichni do nebe přišli, ale žádá také, abychom sami přiložili ruku k dílu spásy a plnili podmínky, za kterých nám nebe dáti chce a může. Do nebe vedou pouze cesty dvě: cesta nevinnosti a cesta pokání. Proto musíme buď až do smrti v nevinnosti andělské, jak nám dána byla na křtu svatém, setrvati, aneb, když hříchem těžkým milost boží a nevinnost jsme ztratili, zase pravým pokáním Boha si usmířiti. Jinak do nebe nepřijdeme. To je jisté. Z této příčiny také křesťan, který v pravdě do nebe přijíti chce, chrání se hříchu těžkého, jako jedovatého hada, vyhýbá se každé příležitosti k pádu, třeba i do všedního hříchu, zdržuje se míst a zábav, kde ctnost mohl by ztratiti, na uzdě drží smysly své, bdí nad svými myšlenkami a žádostmi srdce, ba podstupuje různé kříže a mrtvení sebe, aby hřích nezvítězil nad vírou a rozumem. Aby pak takový v dobrém se posiloval a rostl, modlívá se vroucně a s odevzdaností do vůle boží, poslouchá ochotně kázání, přijímá alespoň jednou v roce v čase velikonočním svaté svátosti a používá pilně všeho, co církev k posvěcení duší našich ustanovila a určila. Křesťan, který opravdu do nebe přijíti chce, denně utíká se na modlitbách k Bohu, aby chránil ho od hříchu a zastiňoval ho svou láskou a milostí. Stane-li se však, že klesne a těžce zhřeší, činí upřímné pokání, očišťuje svědomí své v pokorné zpovědi, odkládá zlé návyky, bojuje s náruživostmi a přičiňuje se v pravdě, aby se důkladně polepšil, jakož také aby spáchanou křivdu a škodu dle sil svých nahradil a napravil.

To jest, nejmilejší, obraz křesťana, který opravdu do nebe přijíti chce. Právě že takový opravdu či vážně do nebe přijíti chce, činí vše, co Bůh a církev v tom ohledu od nás žádá. Proto dobře učiníme, budeme-li dnes večer každý trochu zkoumati a přemýšleti o následujících otázkách: Snažili jsme se upřímně vždy o to, abychom zachovali si nevinnost, jíž ozdobeni jsme byli na křtu sv.? Či ztratili jsme ji svou lehkomyslností? Učinili jsme za to vhodné a upřímné pokání? Komu odpoví svědomí, že až posud pramálo staral se o svou věčnou spásu a čistotu duše, že málo usiloval o to, aby odložil, nebo alespoň zkrotil své náruživosti a vášně, že po sv. zpovědi upadal záhy do všech starých hříchů, že stará se pouze o svět a méně o prostředky spásy, tomu jistě nejedná se o nebe vážně a opravdově, ten klame se nesmírně, míní-li, že i on dojde spásy a blaženosti věčné Nikoliv! Do nebe nevede cesta pohodlná, ale cesta úzká, plná odříkání a zapírání sebe, plná oběti a plná lásky k duši své. Odložme tedy v tomto

ohledu všecku lehkomyslnost a pracujme horlivě, pokud den jest, jak dí Písmo, o spáse své, vždycky jsouce pamětlivi toho, že jen ten do nebe přijde, kdo opravdu chce.

2. Kdo do nebe přijíti chce, abychom pokročili dále, musí nejen opravdově o nebe usilovati, ale také musí dílo spásy počíti co nejdříve či alespoň včas. Písmo svaté naznačuje nám tuto pravdu v překrásném podobenství o pannách moudrých a nemoudrých. »Tehdy podobno bude,« praví Kristus Pán, »království nebeské desíti pannám, kteréžto vzavše lampy své, vyšly proti ženichovi a nevěstě. Pět pak z nich bylo bláznivých a pět opatrných. Ale pět bláznivých, vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje; opatrné pak vzaly olej v nádobách svých s lampami. A když prodléval ženich, zdřímly všecky a zesnuly. O půlnoci pak stal se křik: Aj, ženich jde, vyjděte proti němu. Tehdy vstaly všecky panny ty a připravovaly lampy své. Bláznivé pak opatrným řekly: Udělte nám svého oleje: nebo lampy naše hasnou. Odpověděly opatrné, řkouce: Nikoli, snad by se ani nám ani vám nedostalo; jděte raději k prodavačům a kupte sobě. Když pak šly kupovat, přišel ženich, a které přihotoveny byly, vešly s ním na svatbu, i zavříny jsou dvéře. Naposledy pak přišly i ty druhé panny, řkouce: Pane, Pane, otevři nám! A on odpověděv, řekl: Amen, pravím vám, neznám vás.« Mat. 25, 1—12. Panny bláznivé, jak vidíme, přišly pozdě, a proto nebyly vpuštěny do síně hodovní. Čemu učíme se z tohoto podobenství? Tomu, že ti, kdož chtějí přijíti do nebe, *nesmí se opozditi,* sice jinak nedostanou se do místa věčné blaženosti. Tohoto by měli dbáti všichni, kdož s pokáním a polepšením života stále a stále odkládají a říkají: »Na pokání ještě času dosti. Až sestárnu a si nahospodařím, abych pohodlně mohl býti živ, pak teprve začnu choditi do kostela a činiti pokání.« Kdo takto mluví, staví dům spásy své, dle slov Písma, na písku, a ne na pevné skále. Dům tento a s ním naděje všecka snad rázem se mu sesuje a místo v nebi ocitne se v propastech pekelných. Kdo pak nám zaručí, tak se táži, že dočekáme se dlouhého věku a že bude nám dáno před smrtí času k pokání? Učí tomu snad Písmo? Nikoliv. Naopak v Písmě sv. čtu: »Neprodlévej obrátiti se k Pánu, aniž odkládej den ode dne. Nebo náhle přijde hněv jeho a v čas pomsty rozptýlí tě.« Sirach 5, 8—9. Učí tedy tomu snad dějiny a skutečnost? Nikoliv, vždyť dějiny zřejmě hlásají, že nejedenkráte hříšníci uprostřed hříchů svých náhle zahynuli. Vzpomeňme na časy Noemovy před potopou a na ona nešťastná města Sodomu a Gomorhu!

Dlouho shovíval jim milostivý Hospodin, dlouho snášel urážky a potupy, jež mu činilo lidstvo, až náhle jako blesk s nebe přišel trest, přišla potopa, padaly s nebe oheň a síra, aby naplnilo se, že Bůh nebývá posmíván.

Já sám znal jsem člověka, jinak dosti zbožného a poctivého, který nikomu hrubě neubližoval, také časem do chrámu Páně přišel, ba i překrásný kříž do kostela pořídil, ale se sv. zpovědí neustále a neustále odkládal, vymlouvaje se vždy, že bez zaopatření

nezemře. A přece zemřel. V zimě si vyjel na saních, narazil u silnice o kámen, vypadl a zlámal vaz. Člověče, tak volám k těm, kdož stále s pokáním odkládají, nemůže se ti státi něco podobného? Máš od Pána Boha jistou, psanou záruku, že budeš vysvobozen od náhlé a nenadálé smrti? Než, dejme tomu, že náhle nezemřeš, tu táži se ještě: Když nyní nechceš za hříchy pokání činiti, jak budeš činiti je v stáří, kdy nemoc stíhá nemoc, kdy slabost vyčerpává tělesné síly tak, že člověk není schopen žádné námahy? Budeš moci činiti pokání na smrtelné posteli, kdy mimo nemoc i smysly tě opustí a nerozeznáš dne od noci? Pochybuji, že bys tehdy pokání činil, neboť jest jisto, že čím hřích je staršim, tím více rdousí duši, tím více vůle se zatvrzuje, tím více člověk se smrti a i zaopatření brání. Proto může se zcela dobře státi, že zemřeš vůbec bez pokání. A víš, co tě pak čeká? Nechci ani to místo plné útrap a strastí vysloviti! Jaký život, taková smrt. Život plný hříchů a nepravostí, bez pokání a bez polepšení, proto i nešťastná smrt a nešťastná věčnost v pekle!

Byl člověk, tak vypravuje znamenitý katolík a známý Tomáš More, který kdykoliv byl napomínán k pokání, jen se tomu usmíval a říkával, že v nebezpečenství smrti pronese pouze tři slova: »Ježíši, smiluj se nade mnou,« a bude zachráněn. Jednoho dne vyjel si zdráv a vesel na koni. Na mostě, kudy jel, splašil se mu kůň a přes zábradlí vrhnul se i s jezdcem do rozpoutané řeky. Nešťastník nevzpomněl si tehdy na Ježíše, ale v zápase s vlnami ještě několikráte zaklel a pak utonul. Ejhle, toť obraz člověka, který stále s pokáním odkládá! A což, táži se ještě dále, kdyby Pán Bůh dopřál nám, jak u většiny snad lidí se stává, dlouhého věku a též času k pokání, budeme vážně na konci života se káti, když v životě nikdy jsme tak nečinili a se tomu nenaučili? Představme si, nejmilejší, loď na rozbouřeném moři. Dlouho klidně plula z přístavu po čarokrásné hladině mořské, až strhla se bouře, a to tak náhle a prudce, tak nepředvídaně a neočekávaně, že nikdo se toho nenadál. Loď se potápí. Aby se jí ulehčilo a se nepotopila, vyhazují lodníci zboží, jež vezou, do moře. Loď jest skoro již prázdná; zbývá ještě několik beden, plných drahých kovů, zlata a stříbra. Lodníci váhají, ale posléze, aby zachránili životy, metají do vln i tyto bedny. Proč to činí? Což nemilují peněz? Je snad jim to lhostejno zahoditi nepotřebný kus papíru jako statisíce korun? Ó nikoliv! Milují peníze jako dříve, ale mají na vybranou: buď ztratiti ohromné poklady, anebo zachrániti holý život. A lodníci činí to druhé. Podobně počíná si hříšník při smrti, zvláště ten, kdo s pokáním stále odkládal. Chrání tělo své, pečuje o tělo, aby nezemřelo, a o duši méně se stará a stará-li se přece, tož odhazuje ty hříchy, ne proto, že urazil jimi Boha, ale že se bojí pekla. »Takový hříšník,« dí sv. Augustin, »bojí se plamene pekelného, ale hříchu se nebojí. Hřích opouští nešťastníka, ale nešťastník neopouští hřích,« jakoby říci chtěl: Onen nešťastník by hřešil dále, ale ke hříchu již se mu nedostává sil. A posléze připusťme, že najde se mnohý, který na smrtelné posteli chce vážně

a opravdově činiti pokání, tu jest přece otázka: Přijme Bůh jej na milost? Písmo sv. na jednom místě dí: »Když připadne na vás náhlá bída a zahynutí vám jako bouře nastane, když přijde na vás soužení a úzkost, tehdy volati budou ke mně, ale nevyslyším, ráno si přivstanou, ale nenaleznou mne, protože v nenávisti měli kázeň a bázně Hospodinovy nepřijali, aniž uposlechli rady mé,« Př. 1, 27—30, naznačujíc jasně, že není povinností Boha smilovávati se nad člověkem, kdy toho by si člověk přál. Nalézáme sice při smrti Kristově, že Pán smiloval se nad lotrem na pravici, tedy v posledním okamžiku života, a ještě téhož dne přijal jej do ráje, ale případ ten je výjimkou a nikoliv pravidlem. A pak sluší uvážiti, že v témže okamžiku, kdy uvádí Ježíš lotra na pravici do ráje, klesá lotr na levici do propastí pekelných. Proto významně dí sv. Ambrož, že spíše může člověk po celý život uchrániti se hříchu těžkého, nežli po životě nekajícím činiti pokání v posledních hodinách na lůžku smrtelném.

Myslím, že z toho, co posud bylo řečeno, jest jasno, jak nebezpečno jest s pokáním odkládati, a že ten, kdo do nebe přijíti chce, musí včas o blaženost nebeskou pečovati a se přičiňovati. To slovo ‚včas‘ však neznamená nic více a nic méně, nežli co nejdříve či ihned, od této již chvíle, kdy jsme ještě pány času, neboť, kdož ví, budeme-li zítra, za týden, za měsíc, za rok ještě mezi živými.

3. Posléze, kdo chce přijíti do nebe, musí ustavičně a vytrvale vůli tuto míti, či ustavičně chtíti do nebe přijíti. Tři poutníci vydali se, jak se vypravuje, do svaté země, aby tu shlédli místa, kde Kristus Pán žil, trpěl a umřel. Šli již delší dobu a blížili se k cíli své pouti. Než jeden z nich, že byl velice unaven, se vrátil. Zbývající dva přišli do Jerusaléma, odkudž vydati se chtěli na jih do Betléma, pak na sever do Nazareta a jiných posvátných míst. Ale nové a těžké obtíže stavěly se jim v cestu. Proto jeden z nich prohlásil rozhodně, že dále nepůjde. Zůstal tedy pouze jeden z nich, který vytrval, překonal nebezpečí a navštívil všecka křesťanům svatá místa.

Zde máte, nejmilejší, obraz veškerého člověčenstva, kráčejícího do nebe, do místa nejsvětějšího. Málokteří dojdou tam. Jenom ti docházejí nebe, kdož vytrvale k nebi jdou, kdož *nehrozí se překážek* a nebezpečenství, obtíží a nesnází, jež v cestu se kupí. Jen ti do nebe přicházejí, kdož šťastně cestu započali, srdnatě v ní pokračují a ničím na světě od ní svésti se nedají. Co platno člověku, kdyby po dlouhý čas Bohu sloužil, ale pak buď ze svévole, nebo z čehokoliv jiného cestu tu opustil, a snad nikdy již na ni se nenavrátil! »Kdo setrvá až do konce, ten spasen bude,« Mat. 10, 22, dí Písmo. Dobře počíti, říkávali svatí, jest něco, ale dobře skončiti jest všecko. Král Saul, apoštol Jidáš a jiných tisíce a tisíce dobře počali, ale špatně skončili, protože nevytrvali na cestě započaté. Proto volá sám Ježíš: »Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu, a ohlídá se nazpět, není způsobný ke království božímu.«

jakoby říci chtěl: kdo chce přijíti do nebe, nesmí ohlédati se zpět po světě, ale musí vytrvale po cestě započaté kráčeti.

Než, jak divný je člověk! Dnes je pln horlivosti pro čest a slávu boží, kráčí po cestách Páně, v modlitbě, plné vroucnosti a citu, stápí ducha svého, chce konati jen dobré, ale zítra jest zase lehkomyslným, zapomíná na všecka dobrá předsevzetí a vrací se ke starým hříchům a starým prostopášnostem. Takový pro království boží se nehodí, neboť praví Pán: »Odvrátil-li by se spravedlivý od spravedlnosti své, a činil-li by nepravost: položím urážku před něj, onť umře... v hříchu svém umře a nebudou v paměti spravedlnosti jeho, kteréž činil.« Ezech. 3, 20. Kdo tedy do nebe přijíti chce, musí vytrvale po cestě ctnosti kráčeti, nebo jak velí křesťanská spravedlnost: *varovati se zlého a činiti dobré až do konce života*, do posledního svého dechu.

Končím. Do nebe se dostane, jak poznáváme, kdo opravdu, včas a vytrvale tam přijíti chce, či kdo varuje se zlého a činí dobré, nebo kdo v milosti boží umřel, aneb alespoň za těžké hříchy, jež spáchal, dosti učinil. Tak tomu učí církev vedená vůlí Boha všemohoucího, který vlastního Syna neušetřil, ale za hříchy světa vydal ho na smrt, jak hlásá nám celý svatopostní čas. Vizme!

Když Ježíše spoutaného a svázaného, jak posledně jsme slyšeli, přivedli vojáci k Annášovi, praví Písmo: »Tehdy otázal se nejvyšší kněz Ježíše o učednících jeho a o učení jeho,« a v překrásné knize: »Život Ježíše Krista« od Dr. Jiřího Lásky se pak dí: Jak bolestně se musila dotknouti narážka Annanášova o učednících Ježíše Krista. *Učedníci jeho!* Jeden z nich ho zradil a vydal jej za hanebnou cenu třiceti stříbrných v ruce nepřátel a *ostatní opustili zbaběle* Mistra svého a utekli.

Nejmilejší! My všickni jsme učedníky Ježíše Krista, my všickni máme přijíti do nebe, my nikdy nemáme opustiti svého Ježíše ani v životě a ve smrti. Je nás tu dnes hodná řada: proto *nedej Bože*, aby o nás jedenkráte, až duše rozloučí se s tělem, *platila uvedená slova*, že někteří za hanebnou cenu pozemských radostí zradili Mistra a jiní, že ho zbaběle opustili a utekli, ale abychom všichni, jak zde jsme, zvolali: Že plnili jsme vůli Otce nebeského, proto vešli jsme v království boží. Amen.

IV.

O patření na Boha.

»Pane, dobře jest nám zde býti.«
Mat. 17, 4.

Bylo to druhou neděli v postě, kdy v katolických chrámech předčítalo se významné evangelium *o proměnění Krista Pána na hoře Tábor*. Pravilo se v něm: »Za onoho času pojal Pán Ježíš Petra, Jakuba a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi. I zastkvěla se tvář jeho jako

slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh . . . I propověděl Petr a řekl k Ježíšovi: Pane, dobře jest nám zde býti.« Církev svatá a většina vykladačů Písma sv. souhlasí jednohlasně v tom, že na hoře Tábor ukázal Ježíš svatým apoštolům nejen slávu svou, ale také slávu Boha Otce, a že odhrnul, alespoň poněkud, pokud člověku žijícímu lze, roušku, jíž zakryt jest nevyzpytatelný a všemohoucí Bůh. Svatí apoštolové spatřili tedy na hoře Tábor Boha v slávě a velebnosti, v jaké v nebesích bytuje, a tak jí byli dojati, že nechtěli na věky od ní se odloučiti, ježto volají: »Pane, dobře jest nám zde býti.«

Nejmilejší. *Ježíš*, jak známo, objímá stejnou láskou všecka pokolení země, a všecky jednotlivce zvlášť, protože za všecky prolil předrahou krev svou, a všem *chce dáti odměnou za život ctnostný nebe*, ač všichni nedojdou cíle tohoto. Pouze ten, kdo opravdově, včas a vytrvale, jak posledně jsme rozjímali, do nebe přijíti chce, nebe také obdrží. V nebi pak vyvolení a svatí, jak souditi můžeme z krásy a pojmu nebe, požívají blaženosti nesmírné. Pravda, rozjímali jsme již něco o této blaženosti při druhé neděli postní, ale jen to, co třeba bylo k vyjasnění názoru, že nebe jest místo, kde andělé a svatí požívají věčné blaženosti.

Již tehdy řekl jsem, že jednou z největších radostí nebešťanů jest patření na Boha tváří v tvář. Dnes vracím se ku předmětu tomu znovu, ježto patření na Boha jest látkou, které i kdybychom o ní vícekráte rozjímali, duše lidská se nenasytí s dostatek a tak, jak by si přála, nikdy. Proto, nejmilejší, povzbuzeni sv. apoštolem Petrem, který na hoře Tábor dí: »Pane, dobře jest nám tu býti,« vytrvejme v dnešním rozjímání po delší dobu v pozornosti vytrvalé, bychom si obšírně a pokud možno i jasně vysvětlili, v čem vlastně záleží *patření nebešťanů na Boha.*

Pojednání.

Katechismus při otázce: »Které jsou radosti vyvolených v nebi?« má na prvním místě odpověď: »Radosti vyvolených v nebi jsou tyto: Vyvolení patří na Boha tváří v tvář, milují a požívají ho po celou věčnost.« Při rozjímání o učení toto rozdělíme si látku na tři částky a to: 1. že vyvolení *patří* na Boha *tváří v tvář*, 2. že ho *milují* a 3. že *požívají ho po celou věčnost.*

1. Bratr Aegidius, nejvěrnější soudruh a společník svatého Františka z Assissi, kdykoliv uslyšel mluviti o Bohu, anebo o nebi, upadal vždy ve zvláštní vytržení mysli, jež vzbuzovalo u těch, kdož byli svědky toho, názor, jakoby Aegidius opustil svět a nalézal se v krajinách hvězdnatých. I dítky o tom věděly. Proto kdykoliv spatřily Aegidia na ulici anebo na náměstí, pokřikovaly na něho: »Bratře Aegidie, co nového v království nebeském?« Aegidius pravidlem se zastavil, upřel zraky své k nebesům, zůstal jakoby bez sebe a pak říkával: »Spatřil jsem krásu, již vypověděti nedovedu, ale bojte se Boha, neboť on je krása věčná.« Tento příběh ze života Aegidiova, nejmilejší, naznačuje hlavně v posledních

slovech svých výklad učení církve svaté o patření na Boha tváří v tvář, kteréž není ničím jiným, než *patřením na krásu věčnou,* jíž neodolá nižádné srdce lidské a nižádný stvořený duch. Ve slovech věčná krása, jež neznamenají nic jiného, než Boha, obsahuje se veškerá boží svrchovanost a velebnost, nevystihlá a nesmírná dobrota, milosrdenství, spravedlnost a moudrost, neskonalá moc a velebnost, věrnost, pravda, dobrotivost a blaženost, vznešenost a sláva a všecky ostatní nesčíslné a dokonalé vlastnosti Boha našeho. Tyto pak vlastnosti jsou tak veliké a nesmírné, že dle slov sv. Augustina, kdyby veškeren svět naplněn byl knihami a všickni lidé spisovali a veškeré moře v černidlo se proměnilo, spíše by všichni spisovatelé se unavili a moře psaním vyprázdnili, než by jen jedinou z těchto dokonalostí v celém obsahu jejím dostatečně vyjádřili. Týž otec církevní dokládá ještě, že kdyby Bůh nového člověka stvořil, jenž by měl srdce větší, jemnější a citelnější než veškeré člověčenstvo a kdyby člověk tento svým k tomu zvláště a zázračně osvíceným srdcem jen jedinou z dokonalostí božích v celé její míře a slávě pochopil, že by z neskonalé oné slasti a z pocítěné radosti nutně umříti musil.

Člověk sám ze sebe, t. j. vlastními přirozenými silami, *není schopen patřiti na Boha.* Mojžíš byl zvláštním miláčkem božím, Hospodin s ním mluvíval důvěrně jako přítel s přítelem, a zjevoval se mu, jak víme z Písma sv., bezpočtukráte, ale vždy s tváří zahalenou, jako v hořícím keři, v mraku a p. I zahořel Mojžíš kdys pro velikou lásku k Bohu touhou, aby alespoň jedenkráte spatřiti mohl tvář boží nezahalenu a proto řekl: »Jestli tedy nalezl jsem milost před obličejem tvým, ukaž mi tvář svou, abych znal tebe a nalezl milost před očima tvýma! . . . Odpověděl Hospodin: Já ukáži všecko dobré tobě . . . ale nebudeš moci viděti tváře mé, neboť neuzří mne člověk a živ bude,« 2. Mojž. 33, 13—20, t. j. aby živ zůstal, nebo kdyby mne uviděl, smrt by z toho měl. Sv. Ireneus, který toto místo Písma sv. vykládá, dí: »Nikdo Boha viděti nemůže, pokud na zemi žije, nebo patřiti na tvář boží je zůstaveno toliko svatým v nebi.« Chtěl zajisté Bůh slovy, jež dle Písma právě jsem uvedl, nejen říci, že napřed musí člověk umříti, aby mohl patřiti na Boha, nýbrž také vyjádřiti, že člověk dle přirozenosti své pohledu na tvář boží ani nesnese, ale že by zahynul, kdyby Boha spatřil. Alespoň dí kniha Přísloví: »Kdo zkoumatelem jest velebnosti, zachvácen bude od slávy.« 25, 27. Jest tomu tak asi jako u srdce lidského. Srdce může obsáhnouti jen jistou, srdeční komoře přiměřenou míru krve a člověk umírá, když hojnější proud krve do srdce vrazí. Jisto jest, že člověk může jen jistou míru a jistý stupeň radosti snésti. Co nad to jest, zabíjí ho. Již nejednou se stalo, že mnohý klesl mrtev pro náhlou a přílišnou radost, jako ze šťastné zprávy buď o výhře nebo o jiném štěstí. O takovém obyčejně říkáme, že puklo mu radostí srdce. Tedy účinkem pozemské radosti bývá, že větší její míra člověka usmrcuje. Proto zcela důsledně soudíme, že radost ze spatření

Boha tváří v tvář v tomto životě by člověka zničila, tak jako blesk ničí každého, koho zasáhne!

Malý doklad toho máme v Písmě sv. Alespoň když Kristus v zahradě olivetské ukázal božskou tvář svou žoldnéřům, kteří přišli, aby ho jali, padli tito na zem a byli jako mrtví. A to byla přece tvář Boha v podobě lidské! Jak působila by tedy na člověka tvář boží bez podoby této! Hrůzou by se chvěl a snad i zemřel. Nemůže-li člověk spatřiti vlastní silou a tělesným okem tváře boží, *jest otázka*: když nás Bůh přece k tomu povolal, abychom v nebesích patřili na jeho tvář, co po smrti s námi se stane, bychom zaslíbení toho dosáhli? Jakmile z tohoto života vykročíme, jest nutno, aby nastal *veliký zázrak,* kterým všemohoucí Bůh by nás uschopnil, abychom chápali věci, jež za nynějšího života naprosto pochopiti nemůžeme a abychom také chápali podstatu a slávu boží. A jak a čím se tento zázrak stane? Pozorujme oko lidské. Jest velmi maličké. A přece obráží se v něm nebe a slunce a hvězdy a daleká, široká krajina a země tak, že oko vidí předměty millionkráte větší, nežli jest samo. Čím to je, že v malém oku tak veliké předměty se směstnají? Působí to, jak se učí, světlo, které v oko vniká. Něco podobného stane se v nebesích s duší. Jako zde na zemi světlo, jež kolem nás svítí, uzpůsobuje oko, že spatřuje všeliké i sebe větší předměty, tak na onom světě zvláštní světlo, nevídané, nadpřirozené, jež v Písmě světlem slávy sluje, uschopní duši, že spatří nesmírného Boha tak, jak jest, v jeho podstatě, či, jak dí Písmo, »aby mohla patřiti v jasnost světla nepřístupného, v němž přebývá Bůh.« 1. Tim. 6, 16 Tomu učí mimo rozum i zjevení boží ve Starém zákoně. Tam u žalmisty Páně čteme: »U tebe, Hospodine, jest studnice života a ve světle tvém uzříme světlo« Ž. 35, 10.

Ejhle, jak veliká musí býti krása, velebnost a sláva boží, když podle přirozenosti své člověk není ani schopen, aby ji spatřil, leč by Bůh zázračným způsobem takové schopnosti jemu dal! A právě tuto schopnost Bůh svým vyvoleným v nebi dává, jak naznačil sám Kristus Pán, když řekl: »To jest pak život věčný, aby poznali tebe samého, pravého Boha,« Jan 17, 3, jakoby říci chtěl, že v tom záleží život věčný, že svatí obdrží schopnost, aby na Boha tváří v tvář patřiti mohli.

Patření na Boha v nebesích tváří v tvář, abychom dále pokročili, je pro nebešťany pramenem *mnohonásobné blaženosti.* Tak ti, kdož na Boha patřiti budou, budou jej také *úplně a dokonale poznávati.* Tohoto poznání jest si sv. apoštol Pavel jist, když, jak již jednou jsem uvedl, dí: »Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdáž tváří v tvář«, a hned dokládá: »Nyní poznávám z částky, ale tehdáž poznám, jakož i poznán jsem«, jakoby říci chtěl, že naše nynější poznání Boha jest nedokonalé, neúplné, ale v nebesích že poznáme Boha tak dokonale, jak dokonale poznává nás Bůh zde na zemi. Tehdáž zjeveny budou zrakům našim všecka tajemství boží a všecka tajemství naší sv. víry, kterým jsme podrobovali rozum svůj, odhalí se nám všecky, jak říkáme,

nevyzpytatelné cesty božské prozřetelnosti, po kterých nás vodila věčná moudrost a na něž mnohdy v životě reptáme, protože ani zdaleka jich pochopiti nedovedeme. Když královna ze Sáby, jak vypravuje Písmo, přišla do Jerusaléma spatřit krále Šalomouna a viděla jej a moudrost jeho slyšela, a na bohatství jeho patřila, duch se v ní zarazil tak, že nemohla divem ani promluviti. 3. Král. 10, 5. A přece byl Šalomoun jen králem smrtelným a jeho sláva všecka se dostala za pokrm červům země! Ach, jaké tedy divy uzříme, jakých rozkoší pocítíme, až nám dopřáno bude klaněti se »králi věků nesmrtelnému, neviditelnému, samému Bohu, jemuž sluší čest a sláva na věky věkův!« Nic se tedy nedivme, nejmilejší, že sv. Jan Zlatoústý volá: Popřáno-li mi bude jediné okamžení spatřiti Boha, podvolím se pak milerád snášeti muky pekelné.«

Než jiná ještě blaženost mimo dokonalé poznávání bytosti boží plyne z patření na tvář Všemohoucího. Blaženost tato má základ v tom, že Bůh stvořil člověka dle slov Písma k obrazu a podobenství svému. Uveďme si příklad. Když chuďas spatří boháče, anebo i zástup boháčů, zůstane přece jen chuďasem, a spatří-li člověk tváře nepěkné tvář sličnou, nestává se přece proto nikdy sám sličným. Jinak tomu bude v nebi. Tam každý Bohu podobným se stane. Alespoň praví sv. Jan: »Víme, že když se ukáže, podobni jemu budeme, nebo viděti jej budeme tak, jak jest.« 1, 3, 2. Proto v tom okamžení, když v nebi Bůh se ukáže, to jest když s tváří odkrytou se zjeví, podobni jemu budeme. Ba, jak sv. apoštol Pavel dí: »My pak všickni s odkrytou tváří slávu Páně spatřujíce, v týž obraz býváme proměněni od světlosti ve světlost, jakožto od Ducha Páně,« docela budeme v nebesích účastni přirozenosti svého Boha, jeho krásy, jeho lesku, jeho slávy a jeho moci. Jako čistá křišťálová nádoba, vnikne-li do ní světlo, sama jaksi se stává světlem, jako krůpěj vody padne-li do nádoby s vínem, tratí způsobu vody a nabývá barvy, vůně a chuti vína, a jako železo v ohni rozpálené samo také jako oheň pálí, svítí a se stkví, tak bude i s námi, až tvář boží spatříme a božská stkvělost nás pronikne. Naplní se slovo sv. Bernarda: »Zůstane sice podoba lidská ve mně, ale bude míti docela jinou povahu, způsobu, sílu, krásu, jinou jasnost, až se ukáži před tváří Hospodinovou.« *Úplné přizpůsobení se Bohu* bude, jak z posud řečeného jasno, výsledkem patření v nebesích na Boha tváří v tvář.

2. Proměna a dokonalá spodoba s Bohem, o níž právě nyní jsem mluvil, schopnými a hodnými nás učiní vejíti v radost Páně, kterouž Kristus Pán slibuje sluhovi věrnému, jak vysvětluje podobenstvím o služebnících a hřivnách, řka: »Služebníče dobrý a věrný . . . vejdiž v radost Pána svého«, Mat. 25, 20, a tím také uschopní nás Boha na věky nejvřelejší láskou milovati. Církev naznačuje to slovy, že svatí Boha věčně milují. Jisto, že každý z nás, až radostí věčných dojde, bude moci zvolati se sv. Pavlem: »Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.« Gal. 2, 20. V nebesích bude tedy dle slov sv. Pavla Bůh živ v nás, bude v našem

rozumu, v naší paměti a vůli a při vzkříšení bude i v našem oslaveném těle. Podle míry svých zásluh budeme krásni, spokojeni, moudří, mocni, blaženi jako Bůh, budeme s Bohem žíti, s ním věčně kralovati, a proto i jej věčně *milovati*. Bůh bude naší rozkoší, naší hojnou odměnou a odplatou. Sv. Augustin to naznačuje, když dí: »Odplatou za ctnost nám bude ten, jenž nám ctnost dal. Jej viděti budeme věčně, jej milovati budeme bez konce a velebiti bez ustání. Uvažme! Odplata tedy za ctnost dle slov těchto od Boha slíbená záleží v tom, co nade všecko pomyšlení jest vznešené. A to není ani nebe, ani země, ani moře, aniž jakákoliv věc stvořená, nýbrž Stvořitel sám, svrchovaný Pán všech bytostí, jenž veškeré bohatství a blaho v sobě chová. K lepšímu porozumění toho uvažme dále, že to právě u Boha jest nejvznešenějším divem, že jest sice bytostí pouhou a jednoduchou, ale spolu v sobě obsahuje veškeré dokonalosti všech věcí, a to v míře největší. Bůh jest nejen původcem a stvořitelem, nýbrž i vládcem všech věcí, a to tak, že vede je k jejich konečné dokonalosti, kterouž jim byl určil a vytknul. Proto Bůh musí nevyhnutelně sám to míti, co jiným tak hojně uděluje. Naprosto nelze, aby Bůh měl nedostatek toho, co jiným tak štědře rozdává, dle zásady: Co kdo nemá, nedá jinému. Tím to jest, že svatí v Bohu samém všecky věci spolu spatřují, každý však dle stupně oslavení svého, jehož dosáhl. A jako v našem životě prakrása boží v jednotlivých tvorech jako v zrcadle se spatřuje, tak bude v nebesích Bůh sám zrcadlem, v němžto krása, sličnost a líbeznost všech bytostí se ukáže, a to mnohem jasněji a zřetelněji, než jsme ve tvorech pozorovali.

V nebi bude tedy Bůh svrchovaným pokladem všech svatých, jejich nejvyšší blažeností a dokonalým vyplněním všech žádostí a tužeb, v nebi bude Bůh očím svatých zrcadlem vší krásy, chutí jejich, pokrmem a nápojem nejsladším a čichu stkvostnou vůní balsámovou. V nebi spatříme a pocítíme líbeznost jara, jasnost léta, hojnost podzimku a odpočinku zimy, v nebi bude vše, co smysly potěšiti a síly i schopnosti duše ukojiti může, tam bude, jak dí sv. Bernard: »Bůh rozumu našemu jasným světlem, žádostem našim úplným utišením a svrchovaným blahem, paměti naší věčnou zábavou. Moudrost Šalomounova bude se tam zdáti nevědomostí, sličnost Absolonova ohyzdností, síla Samsonova slabostí; dlouhý věk prvních lidí rychlým umíráním a poklady všech králů a císařů na zemi právem slouti budou chudobou a nedostatkem.« Je-li tomu tak — a kdo by o tom pochyboval! — pak není možno, aby svatí Boha nemilovali. *Musí Boha milovati, i kdyby nechtěli*, ježto v Bohu jest souhrn všeho toho dobrého, co srdce jímá, co duši těší a co člověk miluje.

3. Svatí konečně, jak učí církev, budou Boha požívati po celou věčnost. K mocnému a bohatému králi Kroesovi, tak se vypravuje, přišel kdysi ve starověku mudřec Solon. Král přijal ho velice vlídně, ukázal mu všecko své bohatství a paláce, líčil mu své štěstí a svou moc, své radosti a zábavy, hostiny a hry a

posléze řekl: »Pověz mi, schází ještě něco k mé spokojenosti? Já alespoň již o ničem nevím, čeho bych si měl ještě přáti.« Solon odpověděl: »Schází ti v pravdě ještě něco, a to nejdůležitější, totiž veliká skoba, abys všecky tyto poklady a všecky radosti mohl upevniti a přibíti tak, aby ses nemusil strachovati, že jednou všecko to opustíš a ztratíš.« Král, ač byl pohanem, poznal ze slov těchto pomíjejícnost všeho stvořeného. Křesťan poznává z toho více; poznává, že pravá blaženost spočívá v Bohu samém, v patření na něho tváří v tvář, jež bude trvati věčně. Svatí v nebi naprosto nemají nižádného strachu a obavy, že by Boha svého někdy ztratiti mohli, jak jasno ze slov sv. Tomáše ke Kristu Pánu. Ježíš totiž svému miláčkovi a velikému učenci sv. Tomáši Akvinskému, jak čteme v breviáři kněžském, když tento jedenkráte v Neapoli před sv. křížem dlouho a vroucně se byl modlil, řekl: »Tomáši, dobře jsi o mně psal. Jakou odměnu za to žádáš?« A sv. Tomáš pln pokory odvětil: »Ničeho jiného si nežádám, Pane, než tebe samého, který jsi věčnou radostí a útěchou svatých.« Hle, svatí tedy vskutku budou požívati Boha po celou věčnost. To zajisté nám stačí; tím více, když hlásá nám tak mimo sv. Tomáše i církev, která je dle Písma »sloupem a utvrzením pravdy«.

Dospěli jsme ke konci své úvahy. Patření na Boha, jež jest jednou z nejhlavnějších radostí nebešťanů, záleží v tom, že svatí v nebi Boha úplně poznávají a s ním se zpodobují, jej milují a věčně ho požívají. K občerstvení duše připomeňme si jako na závěr ještě něco z utrpení Páně. Když Krista, jak posledně jsem uvedl, otázal se Annáš na učedníky jeho, Kristus neodpovídal. I poslal ho Annáš ke Kaifášovi. Kaifáš odsoudil jej k smrti. Po té vedli ho vojáci do žaláře. »I počali někteří naň,« jak dí Písmo, »plvati a *zakrývati tvář jeho* a jej poličkovati a říkati mu: Hádej nám, Kriste, kdo jest, který tebe udeřil? I mnoho jiného, rouhajíce se, mluvili proti němu. A služebníci dávali mu poličky.« Duše křesťanská, uvaž ten *hrozný rozdíl!* Svatí a andělé v nebi patří na Boha tváří v tvář a patření toto naplňuje je nesmírnou a věčnou radostí, kdežto vojáci a žoldnéři tvář Syna božího zakrývají, jej poličkují a jemu se rouhají. Takový jest rozdíl mezi čistotou, svatostí a nevinností na jedné a hříchem a zlobou na druhé straně! Hřích posmívá se a špiní Boha nejsvětějšího. Jak hrozný tedy musí býti hřích! *Ó kéž bychom tedy nikdy nehřešili*, kéž bychom ve svatosti a spravedlnosti vždycky zde na světě živi byli a posléze Boha v nebesích tváří v tvář spatřili. Amen.

Kdybys měl na sobě kabát oblečený na ruby, anebo kdybys byl začazen v obličeji — pokládal bys zajisté za službu přátelskou, kdyby někdo tebe na tuto vadu upozornil, horše se na ty, kteří, vidouce tebe v neslušném obleku, nebo se začazenými tvářemi tebe na tyto nedostatky by neupozornili. Tak měli bychom se horšiti na toho, kdo by nám nevytýkal naše vady, nežehrajíce nikdy na toho, jenž nás kárá. Sv. Frant. Borgiaš.

V.

O radostech nebešťanův.

»Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž jej milují.«
I. Kor. 2, 4.

U Římanů, jak vypravují dějiny, byl obyčej, že vojevůdci, který vítězně vracel se z boje, připraven byl v hlavním městě tak zvaný *slavný vjezd* či triumf. Čím větší bylo vítězství, tím nádhernějším býval triumf. Nebylo šetřeno ničeho, co by slávu vítězného vojevůdce rozmnožiti mohlo. Sám senát, skládající se z prvních a nejzasloužilejších mužů obce, vycházel vojevůdci vstříc před město, když jej slavně vítal. Vítěz býval ozdoben vavřínovým věncem, stál na okrášleném voze, taženém čtyřmi zvlášť k tomu určenými a vybranými bělouši, nejvzácnější kořist, jež ve válce byla uloupena, vezena jest před ním, za ním pak kráčeli králové a knížata poražených národů v poutech a vojsko ve slavnostním šatě a s vavřínovými věnci na hlavách. Domy, kudy průvod se bral, ba celé město bylo vyzdobeno a vykrášleno. Při vchodu do města hrála hudba vítězné písně a národ každým okamžikem propukal v provolávání slávy. Radostem a veselí nebylo toho dne ani konce.

Nejmilejší! Život náš, jak učí církev na základě Písma, jest ustavičným bojem. Není chvíle, není minuty, není okamžiku, pokud žijeme, abychom mohli zvolati: »Nehrozí nám nižádné nebezpečí.« Naopak jest jisto, že stále třeba jest nám zápasiti s nepřáteli naší spásy. *Teprve po smrti přestává veškeren boj*, přestává zápas a duše buď jako vítěz vchází ve slávu věčnou, anebo jako poražený vržena jest do propastí pekelných. Když pak výrokem soudce nejspravedlivějšího Ježíše Krista otevře se nám věčná brána nebes, vstup náš do říše nebešťanů, do nového Jerusaléma a města svatého, jest nejen podoben, ale daleko vznešenějším, radostnějším a slavnějším než triumf vojevůdců římských, vracejících se do města svého. Korunu věčnou vstaví Bůh tehdy na hlavu naši, zástup andělů a svatých uvítá nás v radosti a plese a začne pak pro nás život nový, plný nebeských radostí, plný nebeské slávy. I jest otázka ne nezajímavá: v čem pak vlastně radosti vyvolených v nebi záleží? Odpověď na otázku tuto uvážili jsme již částečně minulou neděli, kdy rozjímali jsme o patření na Boha tváří v tvář. Ale na tom není dosti. Alespoň katechismus, mimo patření na Boha, počítá k radostem nebešťanů dále, že jsou navždy zproštěni každého i sebe menšího zla a že mají na věky všecko dobré, na těle i na duši. I chci dnes dle těchto slov probrati s vámi něco o radostech nebeských, poněvadž sv. Pavel k tomu vybízí význačnými slovy: »Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž jej milují.« Na konci pak přidám ještě něco málo i o tom, že svatí nebudou v nebi požívati stejné míry blaženosti.

Pojednání.

Úvaha naše o radostech nebeských, jak jsem uvedl, rozpadá se vlastně ve tři části, a to: 1. že vyvolení jsou navždy zproštěni každého i sebe menšího zla, 2. že mají na věky všecko dobré na těle i na duši, a 3. že nebudou požívati stejné míry blaženosti.

1. Sv. Augustin slíbil jakémusi Severovi, že napíše mu pojednání o nebi a o radostech nebeských. Vzal tedy péro, by jisté, velice důležité a nebe se týkající otázky předložil sv. Jeronýmovi, nejznamenitějšímu vykladači Písma sv. V tom nadpřirozená jakási jasnost a přelíbezná vůně naplnila jeho světnici. Když pak svatý Augustin nad tím žasl, uslyšel hlas, zřetelně mu řkoucí: »Augustine, co podnikáš? Domníváš se, že nesmírné moře nabereš do skořápky, nebo že rukou obsáhneš zemi? Uzříš, co žádné oko nevidělo, pochopíš, co ještě nepocítilo žádné srdce lidské?« Byl to hlas sv. Jeronýma, který v tu dobu v Betlémě skonal a sv. Augustinovi se zjeviv, svědectví vydal, že blaženost nebeská, do které právě vešel, větší jest, než aby možno bylo ji popsati. Proto sv. Augustin napsal: »Sláva, krása a velebnost, kterou Bůh miláčkům svým připravil, větší jest, než věříme, stkvostnější, než doufáme a než si žádáme a toužíme.« Nejmilejší! Z příkladu právě uvedeného, jakož i ze slov sv. Augustina jest jasno, že *vyvolení vskutku, všeobecně řečeno, v nebesích zproštěni jsou každého i sebe menšího zla.* Než to nám nestačí; nestačí ani tenkrát, když rozpomeneme se na to, co slyšeli jsme při pojmu nebe, že totiž vyvolení v nebesích zbaveni jsou utrpení strastí, námah a nemocí těla, jakož i utrpení duše, totiž hříchu a příležitosti k němu, nestačí, pokud alespoň v hlavních rysech nevysvětlíme si slova sv. Pavla: »Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteříž jej milují.«

a) »Ani *oko nevídalo.*« Tažme se: Co všecko oko lidské může spatřiti? Naše oko spatřuje nádherné stavby, malby, paláce a kostely, výstavy nejrůznějšího druhu, oslňující zjevy na nebi i na zemi, nesmírnou krásu nebe posetého hvězdami, krásu oblohy, kdy z rána slunko vychází na obzor, anebo večer kdy ponořuje se v tichý západ, a stkví se a září všemi barvami, padající hvězdy v nádherných kruzích krásy nevídané, spoustu čarokrásných zemí, měst, řek, údolí, moří a hor, počínaje od Alp až k nejznámějšímu vrchu v našem okolí, díla, jež zřejmě volají o všemohoucnosti, dobrotě a moudrosti boží, lidstvo všech odstínů, všech zemí a plemen, od divochů až po nejvzdělanějšího muže na světě, rostliny nejkrásnějších barev a nejrůznějšího ovoce, a posléze i zvířata od slona až po červa země, zvířata vzbuzující obdiv náš způsobem nejrozmanitějším: krátce, oko lidské může spatřiti mnoho velikého, krásného a vznešeného. To však, co Bůh svým vyvoleným v nebesích připravil, spatřiti nemůžeme. Musí to proto býti tak veliké a nádherné, že vůbec k ničemu na světě přirovnati se to nedá!

β) »Ani *ucho neslýchalo.*« Tažme se: Co může ucho lidské slyšeti? Zajisté přelíbeznou hudbu, jež uchvacuje srdce tak, že rozplameňuje je k obětem největším, že přenáší je z tohoto světa do světů neznámých; může slyšeti ohnivou řeč, která rozbouří duši, že ochotni jsme vycediti poslední krůpěj krve za to, co k nám bylo řečeno; můžeme slyšeti hučení moře a příboj vln, před čímž v údivu smekáme s hlavy, poněvadž pociťujeme přítomnost a všemohoucnost boží. Ano, na světě můžeme mnoho krásného, úchvatného a velebného slyšeti, ale toho, co Bůh v nebesích připravil svým miláčkům, slyšeti nemůžeme. Hudba nebeská a zpěv andělský tak působí, že nic na světě podobný dojem v duši vylouditi nedovede.

γ) »Ani na *srdce lidské nevstoupilo.*« Tažme se: Co všecko pochopuje člověk a rozum lidský? Zajisté na dlouhá staletí vypočítá člověk východ a západ slunce, měsíce a všech hvězd, zatmění těles nebeských, pronikne všecka tajemství přírody a všecky síly její, dovede použiti síly páry a elektřiny ke hnaní a dovážení sta tisíc centů těžkých předmětů, vznese se v baloně do prostor vysokých nad zemi, prozkoumá hlubiny moře, vrcholy skal, nezměrnost vesmíru a báně nebeské, sestoupí do nitra země, ba prohlédne i tělo lidské a v něm každou cévu, každou kostičku, každou krůpěj krve, a posléze použije strojů místo rukou lidských i ku pracím nejtěžším, nejrozmanitějším a velice umělým: krátce vše veliké, skryté i tajné věci proniká duch náš a pochopuje. Toho však, co Bůh připravil pro svaté své v nebesích, pochopiti nedovede!

δ) Nemalého významu je i to, že co Bůh svatým připravil, není podrobeno *nižádné změně a žádnému střídání.* Po radosti nenásleduje zármutek, po pokoji a klidu rozbouření a kolísání, po kráse nižádná nepříjemnost, po spokojenosti nižádná bázeň a strach, po dni noc, po jaru zima, ale že věčně panuje v nebesích jaro, provanuté a prosycené veskrze toliko láskou Boha Otce, líbezností Boha Syna a žárem Ducha sv. V nebesích veselí se svatí věčně jako o největším svátku, prozpěvují Bohu chvály nekonečné a pociťují jeho milost i dobrotu na věky. V nebesích září svatí jako slunko, nalézají se, jak již dříve také jsem připomenul, ve společnosti Ježíše Krista, Rodičky boží, všech devíti kůrů andělských, tisíců a tisíců mučedníků, sv. papežů a biskupů, nepřehledného zástupu čistých panen a nevinných dítek. V nebesích všickni jsou jedno srdce, jedna duše, jedna mysl. Zbaveni jsou všeho, co se zemí je poutalo, zbaveni jsou žádostí těla a jeho vášní, zbaveni pozemských utrpení a strastí, nemocí, nepřátelství a pronásledování, zbaveni hříchu, pokušení, nástrah a úkladů ďábelských, krátce: jsou v pravdě navždy zproštěni každého i sebe menšího zla, ježto Písmo volá: »A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich; a smrti už nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti už nebude; nebo první věci pominuly.« Zjev. 21, 4.

ε) *Každý smysl těla lidského* bude v nebesích míti *své vlastní radosti.* Ovšem radosti ty budou naprosto se lišiti od radostí pozemských tak, jako liší se názory člověka od narození

slepého od názorů lidí vidoucích. V nebesích spatříme nad sníh bělejší roucha nevinnosti, stkvělé lilie panictví, palmy mučedníků, bohaté koruny vyznavačů, spatříme mimo Rodičku boží a anděly všecky svaté, své oslavené rodiče, dědy, pradědy, sv. Václava, sv. Jana z Nepomuku, krále Karla a jiné a jiné. V nebesích i sluch bude míti své radosti. Písmo vypravuje, že zvuk harfy Davidovy obveseloval zádumčivého Saula a líbezný Davidův zpěv potěšoval srdce jeho. Podobně v nebesích hlas boží, který jest pramenem vší krásy, zpěvy kurů andělských a nadšené písně svatých nesmírně potěší srdce naše. Sv. Jan, který za živa dlel v nebesích, dí o tom: »I slyšel jsem hlas s nebe jako hlas vod mnohých.« Zjev. 14, 2. A jinde: »Slyšel jsem hlas andělů mnohých kolem trůnu . . . a byl počet jejich tisícové tisíců,« Zjev. 5, 11, anebo: »A hlas, který jsem slyšel, byl jako od harfeníků, kteříž hrají na harfy své a zpívali jako píseň novou«. Jako zrak a sluch budou oblaženy i ostatní smysly naše, ovšem způsobem nám nyní neznámým. Sám čich nelezne v nebesích útěchu. Sv. Pavel alespoň dí o spravedlivých, že jsou líbeznou vůní Kristovou,»2. Kor. 2, 15, a církev o svatých pěje, že jsou před Hospodinem jako vůně líbezného balsámu, a svatí že provolávají ženichovi dle písně Šalomounovy: »Poběhneme po vůni mastí tvých.« 1, 3. Témuž učí i životy svatých. Tak na př. sv. Polykarp odsouzen byl k upálení. Než když dřevo bylo zapáleno, nedotekl se plamen těla Polykarpova, ale toliko kolem něho šlehal. Tělo světcovo stkvělo se a kolem šířila se vůně jako z nejlíbeznějšího kadidla. A jako tento světec, tak mnozí jiní svatí, jako sv. Václav, sv. Ludmila atd., vydávali po skonání ještě po dlouhých a dlouhých letech nejlíbeznější vůni. Ani chuť nezůstane bez odměny, ale dle Písma dojde v nebesích veliké lahody. Žalmista Páně dí: »Jak veliké jest množství sladkosti tvé, Hospodine, kterouž jsi schoval bojícím se tebe!« Ž. 30, 20, a Ježíš Kristus slibuje: »A já vám způsobuji (odkazuji) království, abyste jedli a pili za stolem mým v království mém.« Luk. 22, 29—30. Ovšem nebude to, co Bůh svatým v nebesích dá, pokrm a nápoj tělesný, ale pokrm, jehož požívají andělé. I uvažujeme zcela důsledně: když všecky smysly naše budou v nebesích požívati radostí nesmírných, v pravdě budeme tam zproštěni každého i sebe menšího zla. To jest první část naší úvahy. Nyní přikročme k druhé.

2. Svatí v nebi mají, učí církev, na věky *všecko dobré na těle i na duši.* Pravda tato, nejmilejší, vyplývá částečně z toho, co právě jsem byl uvedl o tom, že svatí v nebesích budou zbaveni všeho zla. Jisto jest, že, když svatí ničeho nebudou věděti o zlém, budou nutně požívati všeho dobrého. Svatí v nebesích, jak jsem uvedl, nevědí o zlu těla a o zlu duše, proto také budou požívati všeho dobrého i na těle i na duši.

α) *Těla* svatých, jak víme, hned po zmrtvýchvstání budou velikým zázrakem proměněna a oslavena, budou podobna oslavenému tělu Ježíšovu, budou krátce nesmrtelná. Jako Kristus, když z mrtvých vstal, dle slov Písma, Řím. 6, 9., již neumírá a smrt

nad ním již nepanuje, tak těla v nebesích po posledním soudu již nebudou podrobena ani smrti, ani čemukoliv jinému, ale věčně s Kristem živa. Jasné a krásné bude tělo svatých, neboť dle slov Kristových: »Spravedliví jako slunce stkvíti se budou v království Otce jejich,« Mat. 13, 43., jemné a vše pronikající jako duch bude tělo jejich a rychlé jako myšlenka, právě tak, jako bylo tělo Ježíšovo, jenž po zmrtvýchvstání k učedníkům do večeřadla vstoupil zavřenými dveřmi a s hory olivetské k nebesům se vznesl vlastní svou mocí a silou. Ba ještě více. V Písmě sv. nazývá se Spasitel nejkrásnějším ze synů lidských. Stařičký Simeon, když uzřel tvář novorozeného Jesulátka, nasycen pohledem krásy jeho, přál si umříti; jediné slovo z úst Ježíšových pohnulo Petra a Ondřeje a ostatní apoštoly, že opustili všecko a šli za ním; jediný pohled oka jeho k lítosti pohnul Petra a největší hříšníci Magdalenu přivádí k nejtužšímu pokání. Podnes pouhý pohled na obraz Ukřižovaného, nebo na sv. kříž, byť i byl namalován nebo vyřezán rukou neumělou, naplňuje člověka věřícího nebeskou tuchou, nebeskou slastí. A hle, tomuto tělu, a to oslavenému, bude v nebesích podobno tělo naše! Bude tedy tělo naše v nebesích v pravdě na sobě míti všecko dobré.

β) A *duše?* Mimo veliké radosti z patření na Boha tváří v tvář čili radosti podstatné, bude požívati i množství radostí případných, z nichž hlavní jest blaženost. Bude se radovati z toho, že do nebe se dostala, že dobojovala vítězně boj, jejž tisíce a milliony lidí ztratilo. Milliony a milliony lidí, tak bude uvažovati, bylo na věky zavrženo, ale já jsem byla zachráněna. A přece hrozila mi táž nebezpečenství, jimž oni podlehli, ba mnohdy nebezpečenství mnohem větší! Tolik pokušení odvrátil ode mne anděl strážný, tolik jsem jich přemohla pomocí milosti boží! Ale také jsem vinou svou klesala. Kdyby mne Bůh tenkráte ve stavu tom byl povolal před soudnou stolici svou, kde bych nyní byla? Úpěla bych tam, kde se trápí ostatní nešťastníci. A jak snadno se to mohlo státi! Ten a onen se dopustil méně hříchů nežli já a je v pekle, mne však Bůh milostí svou jemu vyrval, a proto jsem v nebi, v nebi na věky. Jaká to slast, jaká radost! — Duše v nebesích bude se dále obdivovati tomu, že tak málo za života pro nebe konala, a přece že Bůh ji nezavrhl. Mnoho jest obyvatelů nebeských, tak si uvědomí, kteří nežli do nebe se dostali, mnoho musili podstoupiti. Jsou tam svatí mučedníci, kteří vytrpěli tolik, že hrůzou trneme, když jen o tom slyšíme, jsou tam mnichové a poustevníci, kteří opustili všecko a v nejpřísnější kajícnosti trávili život, jsou tam svatí, kteří pro Krista ztratili veškeren svůj majetek, byli žalářováni, pronásledováni a honěni jako dravá zvěř, jsou tam mnozí, kteří se po celý život postili a bičovali, slovem: jsou tam ti, kdož nesmírně v životě se zapírali. A co jsem konala já? Holé nic! Jest ovšem v nebi i mnoho takových, o nichž vlastně se nemůže říci, že něco zvláštního konali. Skutky dobré v životě jich střídaly se se zlými. Bývali sice v neděli a ve svátek pobožně přítomni při mši sv., zachovávali přikázání boží i církevní, udělovali

almužnu, postili se, konali večerní i ranní modlitby, přijímali svaté svátosti, pečovali o dítky své a k Bohu je vedli, ale také Boha uráželi, a mnohdykráte nesmírně a velice! Ba, jsou v nebi i tací, kteří po celý život svůj jen Boha uráželi a teprve v poslední hodice se obrátili. I já patřila jsem, byť ne k těm posledním, přece k těm druhým. Proto, když Bůh do nebes mne přijal, prokázal mi velikou milost. Nuže, budu ho oslavovati a velebiti alespoň zde! — Blažena jest v nebesích posléze i duše při vzpomínce na přestálá protivenství v životě vezdejším, při vzpomínce na to, co pro Krista vytrpěla od rouhavého, posměvavého světa a okolí. Kráčela jsem, tak si vzpomene, cestou křížovou, s trpělivostí velikou vzala jsem kříž a následovala Ježíše. Posměch a potupa, jimiž za to zahrnul mne svět, bolely, ale chránily před pýchou, naplňovaly pokorou, za niž dostalo se mi posléze na věky kralování v nebesích. Jak sladká to vzpomínka! Hle, duše svatých naplňuje se v nebesích mimo radosti, jež požívá, i velikou a mnohou blažeností, či, jak dí katechismus, požívá vše dobré.

7) Požívání všeho dobra na těle i na duši v království božím bylo příčinou, že na př. svatý František z Assissi, syn bohatého kupce, všeho dědictví se zřekl, oblékl roucho kající a chudobu s dobrými skutky vyvolil za miláčky své, to také bylo příčinou, proč císař Karel V., nad jehož říší slunce nezapadalo, zřekl se trůnu a v tichosti klášterní připravoval se na smrt, to také bylo příčinou, že svatí strádali a trpěli, a to také je podnes příčinou, že synové a dcery z mnohých rodů šlechtických opouštějí pohodlí, bohatství a slávu světskou a *volí roucho klášterní,* posluhují nemocným, snáší největší nepříjemnosti a strasti života. Ne každý chápe to! Jen srdce veliké, plné lásky a obětovnosti v pravém světle poznává obět, již Bůh na člověku žádá, aby po smrti mohl mu dáti vše dobré na duši a na těle!

3. Než, pokročme dále. Zbývá nám ještě promluviti něco o tom, že svatí v nebesích nebudou požívati radostí stejných. *Spravedlnost boží žádá,* aby *odměna* řídila se *dle zásluh.* Jako milost boží, bez níž nikdo spasen býti nemůže, jest různá, a jako spolupůsobení s milostí boží není u všech lidí stejné, podobně blaženost nebeská nebude u všech lidí stejná, ale různá. Sv. Pavel tomu učí, když dí: »Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude; a kdo rozsívá v požehnání, z požehnání i žíti bude.« II Kor. 9, 6. Kniha Sirach volá: »Každé milosrdenství učiní místo jednomu každému podle zasloužení skutků jeho a podle rozumnosti putování jeho.« 16, 15. Témuž učí i církev. Dle sněmu florentského a tridentského jest článkem víry, že jsou stupně slávy v království nebeském, jakož i že slávy nebeské dostává se jednotlivcům dle zásluh jejich. Oba sněmy na dotvrzení učení toho dovolávají se podobenství Kristova o svěřených hřivnách I svaté obřady tomu nasvědčují. V litaniích ke všem svatým postupuje se v určitém pořádku tak, že volá se nejprve k Rodičce boží, pak k zástupům andělským, k patriarchům, prorokům, apoštolům, mučedníkům, pannám atd., což děje se pouze z toho důvodu, že jsou stupně

slávy nebeské. Otcové a spisovatelé církevní souhlasí v tom. Tak na př. sv. Jan Chrysostom, aby pravdu toho dovodil, odvolává se na některá místa Písma sv., jako na ono, kde čte se o sv. mučednících, že stojí před trůnem božím oblečeni v roucha bílá, mají palmy v rukou, prozpěvují chválu boží a ve dne i v noci klaní se Beránku, Zjev. 7, dále, kde čte se o pannách, že následují Beránka, kamkoliv jde, a pějí mu píseň, již nikdo zpívati nemůže, Zjev. 14, a konečně o učitelích církevních, že září jako světlo nebeské a jako hvězdy na věky věkův. Dan. 12. Ač jsou, jak poznáváme, mnohé stupně slávy nebeské, přece svatí si *nezávidí*. Sv. František Salesský, aby to dokázal, vypravuje následující podobenství. Otec má dva syny, malého chlapce a dospělého jinocha. Oba oděl novým šatem z látky zlaté na důkaz své otcovské lásky. Staršího bratra oděv, na nějž mnohem více látky se potřebovalo, jest zajisté dražší. Proto však nezávidí mladší staršímu a nepřeje si oděvu jeho, poněvadž by ho ani potřebovati nemohl. Podobně jest tomu v nebesích. Sláva na př. dítek nedospělých a mužů, kteří získali si na světě velikých zásluh, je sice rozdílná, ale jeden druhému jí nezávidí.

Ukončujeme. Blaženost nebešťanů záleží v tom, jak jsme slyšeli, že navždy jsou zproštěni každého z sebe menšího zla, že mají na věky všecko dobré na těle i na duši, ač nebudou všickni požívati stejné míry blaženosti. A co mám ještě dodati? Z umučení Páně předvádím dnes *sv. apoštola Petra*. Po poslední večeři chtěl jíti s Kristem i na smrt i do žaláře. Než, za několik okamžiků, za několik jen hodin zapírá po třikráte toho, pro nějž chtěl nasaditi život svůj. A co následovalo? Písmo dí: »A obrátiv se Pán, pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr . . . A vyšed ven, plakal hořce.« Nejmilejší! To, co se stalo Petrovi, opakuje se v životě jednotlivců častěji. *Kéž by se opakovalo vždycky i se slovy: »plakal hořce«!* Mnohý uváživ radosti vyvolených v nebesích, jest ochoten trpěti, strádati a snášeti, cokoliv by Bůh v nevyzpytatelné vůli své na něho složil, jest ochoten snad i na smrt jíti i do žaláře pro víru Kristovu, pro spásu duše své. Ale jak dlouho? Než přijde pokušení, než přijde skutečné utrpení a pronásledování. Pak jako dým a pára mizí dobré úmysly a člověk klesá, snad i hluboce a velice. Kéž by plakal hořce jako Petr, kéž by *poznal záhy chybu svou!* Také proti nám povstává mnohdy nepřítel, pokušení, pekelný had, hřích. Proto volejme často k Pánu: »Pohlédni Kriste Pane ukřižovaný, okem své milosti na nás, jako jsi pohlédl na Petra, a dej, abychom nejen jako Petr z hříchů povstali, ale věrně ti sloužili jako on až do poslední chvíle života svého!« Amen.

Necítíte, družky mé, onu sladkost, která spočívá ve slovech »vůle Boha mého«? Kdybych viděla po jedné straně nebe otevřené a po druhé straně zející peklo, raději bych skočila do pekel, kdybych věděla, že to je přáním Pána mého, než abych se radovala z požitků nebeských proti vůli Boha mého. Máří Magd. z Pazzis.

VI.

Některá podobenství Písma sv. o nebi.

»Podobno jest království nebeské . . .«
Slova Kristova na více místech.

V srdci každého dle vůle boží *hluboko jest vštípena touha po štěstí* a blaženosti. Touha tato již sama sebou podává důkaz, že musí býti stav úplné blaženosti a úplného štěstí, čili že musí býti nebe. Tohoto stavu však, jak ze zkušenosti víme, nikdo v životě pozemském nedochází, ježto, i kdyby tolik měl prostředků, že všecko zaopatřiti by si mohl, přece duše jeho touží po něčem novém, vyšším, vzácnějším, krátce nadpřirozeném. To je jisté tak, že nikdo o tom nepochyboval a nepochybuje. Toho vědomi byli si již pohané jako Cicero, Aristoteles a jiní. Aristoteles docela jmenuje stav ten místem klidu a odměny. Všecka práce člověka, ať tělesná, ať duševní, směřuje ponejvíce k zachování těla a nedotýká se, anebo velice málo dotýká se duše naší. Prací, zejména tělesnou, se člověk sice obohatí, ale duši neupokojí, protože po čase dostaví se bolesti, trápení a utrpení, ba i smrt, kdy jsme bez pomoci a bez naděje. Proto pravé štěstí a *pravou blaženost skýtá pouze život věčný,* nebe, či onen stav, kde věčně spojujeme se se Spasitelem a v tom, jenž sám, jak dí Písmo, jest pravda, cesta a život, nalézáme život.

O životě věčném víme mnoho, *přemnoho, a to z úst samého Ježíše Krista.* Kristus Pán velice rád látkou tou se obíral a nejedenkráte zástupy přímo uchvacoval, když o životě věčném mluviti započal. Podnes jeho překrásná podobenství o životě posmrtném uchvacují mnohé a mnohé. Každý rád je slýchá, každý s ochotou jimi se obírá, poněvadž ve své prostotě a jednoduchosti podávají přece pravdy nejvznešenější a nejdůležitější. Jakmile svatá ústa Spasitele řekla: »Podobno jest království nebeské«, a začala mluviti k zástupům, ihned nastávalo utišení jako po bouři, a srdce všech toužebně očekávalo, co Ježíš nového zase o životě věčném uvede. Vzpomeňme jen na okamžik, kdy Ježiš praví ke svým miláčkům, sv. apoštolům: »Když se modlíte, říkejte: Otče náš, jenž jsi na nebesích«, vzpomeňme na tu dobu, kdy mluvil Pán o dni soudném, že nastane den, kdy mrtví vstanou a budou souzeni, kdy Pán řekne spravedlivým: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa«, vzpomeňte na to, kdy volá k zástupům: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný«, Jan 3, 16, kdy mluví o veliké večeři, královské svatbě atd. Slova Ježíšova: »Podobno jest království nebeské«, volím dnes za předmět dalšího rozjímání o nebi a míním uvésti s výkladem některá podobenství Písma, kdež vůbec o nebi či království nebeském se mluví, zvláště pak: 1. podobenství o království, 2. o veliké večeři a o svatbě a 3. o novém Jerusalému.

Pojednání.

1. Knihou knih nazýváme Písmo svaté, a to vším právem. V Písmě obsažena jest totiž veškera moudrost, obsaženo vše, co člověk věděti musí, nebo věděti má, aby poznával správně a dokonale svůj cíl a své určení, ježto v Písmě mluví sama věčná moudrost, sám Bůh. Tomu věříme nejen katolíci, ale všichni křesťané vůbec. Proto *Písmo bývalo lidem i národům útěchou* a pramenem všeho dobra po všecky věky, bylo pokladem v dobách nejhorších, bylo silou v dobách utrpení a bylo útočištěm v dobách bolu a zármutku. Nejvíce slova tato ovšem platí o Kristových podobenstvích, zvláště o podobenstvích o životě věčném či o nebi.

Kristus Pán nazýval nebe obyčejně *královstvím.* Alespoň čteme u sv. Matouše v osmeru blahoslavenství: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské« a jinde »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.« Mat. 5, 3. 10. Přirovnává tedy najisto Syn boží nebe ke království.

Zastavme se poněkud u tohoto podobenství a vyložme si je. Nebe jest královstvím, ale není královstvím z tohoto světa, jak dí sám Ježíš, Jan, 18, 36, t. j. ač nebe podobá se království světskému, přece nemá s ním nic společného. Zde na světě jsou království pomíjitelná, trvají na čas, ale království nebeské bude trvati na věky. Království pozemská jsou plná starostí a trampot, svízelů a nesnází mnohých, království nebeské jest plno slávy a krásy nevýslovné. Království tohoto světa jsou plná zavisti, pronásledování, podezřívání a nepřátelství, království nebeské za to je královstvím lásky, svornosti, upřímnosti a věrnosti. Království lidská jsou plná zločinů, hříchů a nepravostí, království boží však plno svatosti, spokojenosti a čistoty, krátce království nebeské je pravým opakem království pozemského. U Boha v nebesích budou národové shromážděni, ne jako u mocného panovníka, ale jako u předobrotivého Otce a každému z nich, jak dí sv Pavel, připravena bude na nebi »koruna spravedlnosti«. 2 Tim. 4, 8. Překrásně pravdu tuto osvětluje *příklad,* jejž vypravuje sv. Řehoř, biskup Turonský, o biskupovi *Salvim.* Svatý Salvi, biskup města Albi, vyznamenával se po celý život svůj mnohými zázraky, ale největší zázrak stal se s ním po smrti. Tuhými posty a přísnými skutky kajícími upadl Salvi v těžkou nemoc a pak i zemřel. Tělo dáno jest do rakve a kněží a jiní duchovní trvali u něho po celou noc na modlitbách. Druhého dne konal se pohřeb. Mrtvola donesena jest v otevřené rakvi do kostela a zatím, co sloužena mše sv., stáli někteří kněží, matka zemřelého a mnozí příbuzní kolem rakve. Tu náhle biskup Salvi obživl. Zvolav hlasem velikým: »Svrchovaný Hospodine, Bože slitovníče, proč pak velíš, aby sluha tvůj navrátil se opět v krajinu temnosti?« povstal a konal zase své biskupské povinnosti Na poděkování za to, uložil si tuhý půst po tři dny. Čtvrtého pak dne svolal duchovenstvo, mluvil k němu, že všeliká krása i sličnost i vznešenost tohoto světa, všecky ra-

dosti i rozkoše vezdejšího života, ano i všecky slasti duchovní nic nejsou u porovnání s blažeností nebeskou, s královstvím věčným. Pak dodal: »Byl jsem skutečně mrtev. Po smrti dva andělé pojali duši mou a provázeli ji v sídla nebeská. Radost, již jsem pocítil, nelze vysloviti; království nebeské nádherou, slávou a blažeností předčí všecka království světa. Tonul jsem v pravém moři slastí. Ale najednou vyzněl hlas bání nebeskou: Ať se navrátí ještě jednou na zem, církev ho potřebuje. Já pak zvolal: Svrchovaný Hospodine, Bože slitovníče, proč velíš, aby sluha tvůj navrátil se opět v krajinu temnosti? a obživl jsem.«

Hle, nejmilejší, nejen Písmo, ale i svatí nazývají nebe královstvím, královstvím, jež předčí všecka království země.

2. Jiné podobenství Kristovo o nebi zní:

α) Člověk jeden učinil *večeři velikou* a pozval mnohých. I poslal služebníka v hodině večeře, by řekl pozvaným, aby přišli, že již připraveno jest všecko. I počali se všickni spolu vymlouvati. První řekl: Ves jsem koupil a musím vyjíti a ohledati ji; prosím tě, měj mne omluvena... Druhý řekl: Ženu jsem pojal, nemohu přijíti; prosím tě, měj mne omluvena atd. A navrátiv se služebník zvěstoval to Pánu svému. Tehdy rozhněvav se hospodář, řekl služebníku svému: Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města a chudé a mdlé a slepé a kulhavé uveď sem. I řekl služebník: Pane, stalo se, jakož jsi rozkázal, a ještě jest místo. I řekl Pán služebníku: Vejdiž na cesty a mezi ploty a přinuť vejíti, ať se naplní dům můj. Pravímť pak vám, že žádný z mužů těch, kteříž pozváni byli, neokusí večeře mé. Luk. 14, 16–24.

Svatý Řehoř Veliký vykládá toto podobenství následovně: »Podobenství o večeři veliké znamená *věčnou blaženost*, kdež všickni svatí v duchovních rozkoších se neustále kochati a téměř hodovati budou. A jak veliká jest večeře ta i v tomto ohledu! Bůh jest sám ten vznešený hostitel, večeřadlem jsou nebesa, hodovníky jsou všickni blažení nebešťané, které Bůh od počátku až do konce světa za hodné své blaženosti uzná, blaženost pak sama jest nesmírná, nevýslovná a neskonalá. Ale jak nešetrně, jak ohavně se pohrdá, zanedbává a zaprodává svatá víra a od ní závislá blaženost nebeská od lidí lakotných, v bažení pozemském pohříšených, kteří i dny i svátky boží tomu obětují, od lidí smyslným rozkošem a tělesným prostopášnostem oddaných, kteří se nijak přemoci, nijak zapříti nemohou. Pošetilci! Honíce se za vezdejšími statky a rozkošemi, zdali pak nebudou vyloučeni z království nebeského, co naopak chudí a prostí, pokorní a kající hříšníci a hříšnice téměř přinuceni budou vejíti, aby na veliké večeři, blaženosti nebeské, účastenství měli.«

β) Opět jiné, právě uvedenému dosti podobné *podobenství* Kristovo o nebi jest: »Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž *učinil svatbu synu svému.* I poslal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu, ale nechtěli přijíti. A opět poslal jiné služebníky, řka: Povězte pozvaným: Aj, oběd svůj připravil jsem... Ale oni nedbali a odešli... jiní pak zjímavše

služebníky jeho a posměchy jim učinivše, zabili. Uslyšev pak to král, rozhněval se a poslav vojska svá, zahubil vražedníky ty a město jejich zapálil. Tehdy řekl služebníkům svým: Svatba zajisté hotova jest, ale kteří pozváni byli, nebyli hodni. Protož jděte na rozcestí a kteréžkoli naleznete, pozvete na svatbu... Všel pak král, aby pohleděl na hodovníky; i uzřel tam člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního? On pak oněměl. Tehdy řekl král služebníkům: Svážíce ruce jeho i nohy, uvrzte jej do temností zevnitřních.« Mat. 22, 1,—14.

Uvažme: *Svatební hostina znamená vždy něco veselého, radostného.* Při svatební hostině bývá všeho hojnost, tam zármutek a nedostatek nemají místa. I člověk nejchudší při svatbě se veselí. A tak jest v království nebeském. Radost přehojná a nevýslovná i pro toho nejmenšího jest tu připravena. »Radujte se a veselte se,« dí sám Kristus Pán apoštolům, »neboť odplata vaše hojná jest v nebesích« Mat. 5, 12. Než na odchod k hostině nebeské, jak z tohoto podobenství plyne, musíme býti stále připraveni, neboť *každé chvíle může přijíti služebník krále nebeského t. j. smrt* a zavolati nás před soudnou stolici jeho. Běda nám, kdybychom tehdy nebyli připraveni!

Sv. biskup *Hilarius* byl, než se stal kněžem a biskupem, ženat a měl dcerušku. Ošetřoval ji jako oko v hlavě. Když pak se stal biskupem a horlivě zastával úřad svůj, byl od nepřátel církve z vlasti vypuzen do ciziny, až do daleké Asie. Dcerušku svou svěřil na vychování známé křesťanské rodině. Když dceruška dospěla, vynikala jak krásou těla, tak ctnostmi duše. Ucházel se o ni ženich, jinoch z bohaté a vážené rodiny. Dcera byla by svolila, ale pamětliva čtvrtého božího přikázání, prosila otce o dovolení. Biskup jí odpověděl listem, v němž se dí: »Ženich, který se uchází o tvoji ruku, jest pro tebe příliš nízkého rodu, není pro tebe dosti krásný, není dosti bohatý, moudrý a rozšafný. Tvé srdce jest příliš ušlechtilé, abys vešla v manželství s ním Vyhledal jsem ti ženicha jiného, je to syn královský a krása jeho, jeho dobrota, bohatství a moc překonává všecko tvé pomyšlení; jsem jist, až jej poznáš, že ho budeš milovati a že láskou svou budeš šťastna. Navrátím se brzy domů, jak doufám, a přinesu ti jeho podobiznu, nežli sám přijede, aby se s tebou zasnoubil. Chceš-li tedy býti poslušna rady otcovy, odmítni jinocha, který se o tvou ruku uchází, a měj maličko strpení, až přijde ženich, který je hoden tvé lásky.«

Dcera poslechla. A když sv. biskup Hilarius z vyhnanství vrátil se domů, a dceruška jej přivítala, tázala se dychtivě po obrazu svého ženicha. A svatý Hilarius ukázal jí kříž — ukřižovaného Krista se slovy: to že jest její ženich nejlepší a lásky nejhodnější. Dcera vroucně políbila sv. kříž a s volbou otcovou nadobro se spokojila. Nedlouho potom dcera tato těžce onemocněla. Otec její, sv. biskup Hilarius, sám jí podal nejsvětější tělo Páně na cestu do života věčného. A když jí ukázal Beránka božího

v nejsvětější Svátosti, pravil pln radosti: »Hle, dcero má, ženich přichází. Toť jest královský syn, se kterým jsem tě zasnoubil, jemuž jsi darovala srdce své i lásku svou. Vejdi v radost Pána svého, vejdi k nebeské hostině svatební a buď na věky šťastna svazkem božské lásky.«

Učme se, nejmilejší, z tohoto příkladu nejen tomu, že na smrt vždycky připraveni býti máme, i ve věku sebe mladším, ale i tomu, že radosti nebeské, které Kristus Pán ke svatbě přirovnává, musí v pravdě převyšovati veškeren pomysl lidský a člověku nahrazovati zcela to, co zde na světě pro ně opustil a vytrpěl.

γ) Mimo právě uvedená ještě mnohá *jiná podobenství* o nebi uvádí Písmo sv., jako že království nebeské podobno jest pokladu skrytému v poli, perle, síti, rozsévači, zrnu hořčičnému a kvasu. Ctihodný Leonard Goffine v »Postile« všecka tato podobenství vykládá v stejném smyslu, řka: »Radosti nebeské jsou velmi veliké. Duch svatý ovšem někdy v Písmě sv. nám poněkud je naznačuje, nazývaje nebe brzo rájem rozkošným, brzo drahocennou perlou, brzo pokladem, který ani mol nekazí, aniž zloději kradou; jinde opět je zove královstvím, trůnem vznešeným, korunou, městem ze zlata, perel a drahokamů vystavěným, jasností boží osvíceným, krásou a slávou naplněným, kde svatí utěšeného pokoje a stálé bezpečnosti požívají. Ale to vše jsou toliko *podobenství a obrazy* dle věcí vezdejších, krásných sice a ušlechtilých, i milých a radostných, *poukazující pouze k tomu, že blaženost nebeská v sobě pojímá všelikou krásu*, rozkoš, příjemnost a radost, a to v největším stupni dokonalosti . . .«

3 Nejkrásnější však obraz o nebi podává nám *sv. Jan* ve Zjevení Tu čteme v kapitole 21. o *novém Jerusalémě*: »A já Jan viděl jsem město svaté Jerusalém nový, sestupující s nebe od Boha připravený, jako nevěstu okrášlenou muži svému. I uslyšel jsem hlas veliký s trůnu, řkoucí: Aj, stánek boží s lidmi a přebývati bude s nimi. A oni budou jeho lidem a sám Bůh s nimi bude jejich Bohem . . . I přišel jeden ze sedmi andělů . . . vnesl mne v duchu na horu vysokou a velikou a ukázal mi město svaté Jerusalém . . . mající jasnost boží: a světlost jeho byla podobná k drahému kameni, jako ke kameni jaspisu, jako křišťál. A mělo zeď velikou a vysokou, mající dvanácte bran: a na branách dvanácte andělů a napsaná jména, kteráž jsou jména dvanáctera pokolení israelských Od východu tři brány a od půlnoci tři brány a od poledne tři brány a od západu tři brány. A zeď městská mající základů dvanácte a na nich dvanácte jmen dvanácti apoštolů Beránkových . . . A město jest ve čtyry hrany postaveno a dlouhost jeho tak veliká jest, jako i širokost . . . A bylo stavení zdi jeho z kamene jaspisu: samo pak město bylo zlato čisté, podobné čistému sklu. A základové zdi městské byli všelikým drahým kamením ozdobeni. Základ první jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, pátý sardonix, šestý sardius, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysoprassus, jede-

náctý hyacint, dvanáctý ametyst. A dvanácte bran, dvanácte perel jest, jednakaždá zvlášť: a jednakaždá brána byla z jedné perly: a ulice města byla zlato čisté, jako prohlédací sklo. A chrámu jsem v něm neviděl, nebo Pán Bůh všemohoucí chrám jeho jest a Beránek. A město nepotřebuje slunce, ani měsíce, aby svítily v něm, nebo jasnost boží osvítila je a svíce jeho jest Beránek. A choditi budou národové ve světle jeho a králové země přinesou slávu a čest svou do něho. A brány jeho nebudou zavírány ve dne; noci zajisté tam nebude... Nevejdeť do něho nic poskvrněného, ani činícího ohavnost a lež, než toliko, kteříž napsáni jsou v knize života Beránka. I ukázal mi potok vody života, světlý jako křišťál... Uprostřed ulice jeho a s obou stran potoka byl strom života, přinášející dvanáctero ovoce, na každý měsíc vydávající ovoce své a listí stromu ke zdraví národů. A nic zlořečeného nebude více: ale trůn boží a Beránkův bude v něm a služebníci jeho budou mu sloužiti.«

Nejmilejší. *Těžko jest podati podrobný výklad* slov právě uvedených. Je v nich tolik tajemného, zvláštního a neobyčejného, že člověk z úžasu přichází do úžasu. Pouze tolik pochopujeme, že sv. Jan *nebe* a blaženosti jeho přirovnává k městu nádhernému a velice bohatému, k *městu*, kde vše září čistotou, neporušeností a svatostí, kde jsou příbytkové mnozí, jeden krásnější nežli druhý, kde svatí ozdobeni nádhernými korunami, udělenými jim z ruky boží, jak zase Písmo na jiném místě vyličuje, Sirach 5, 17, oblečeni jsou v roucha bílá, Zjev. 3, 4, a majíce palmy v rukou, Zjev. 7, 9, požívají ovoce se stromu života, Zjev. 2, 7, a chodí před tváří Páně, Žalm 88, 16. Vzduchem nebes je jasnost boží. Is. 66, 11. Svatí pijí z vln božských, Žalm 35, 9, skvějí se jako obloha nebeská a svítí jako hvězdy. Dan. 12, 3. V nebesích panuje věčný pokoj a mír. Žalm. 121, 7.

Zakončuji. Předvedl jsem vám dnes, nejmilejší, některá podobenství Písma sv. o nebi a to hlavně, že nebe podobno jest království, veliké večeři a svatební hostině a konečně městu novému Jerusalému Ze všech podobenství těchto, jak poznáváte, vyplývá jedna jediná pravda, jíž často letos v postě si připomínáme, že totiž blaženost nebeská jest velmi veliká. O tom není nižádné pochybnosti, protože dokazují to slova Ježíšova a slova Ducha sv., jenž v Písmě sv. mluví.

Z umučení Páně uvádím *Jidáše a jeho smrt.* Písmo svaté vypravuje: »Tehdy vida Jidáš, jenž jej byl zradil, že by odsouzen byl, navrátil třicet stříbrných knížatům kněžským... a odešed osidlem se oběsil. Knížata kněžská vzavše pak stříbrné a poradivše se, koupili za ně pole hrnčířovo ku pohřbu poutníkův. Protož nazváno jest pole to hakeldama t. j. pole krve až do dnešního dne.«

Nejmilejší. Hrůzou se plní nitro naše při pouhé vzpomínce na nešťastného Jidáše. Židé využitkovali ho, a když dosáhli, po čem toužili, zničili. Ba ani peněz jeho si nevážili. Koupili za ně pole hrnčířovo a nazvali je polem krve. *Jidáš byl apoštolem,*

miláčkem Syna božího. Pro něho připraveno bylo také místo v Jerusalémě novém, v království božím, a to místo nejpřednější a nejkrásnější. *A přece ho nedošel.* I pro nás, jako pro všecky lidi, připravil též Bůh v nebi místo. Tažme se: *Dojdeme království božího,* staneme na náměstí nového Jerusaléma, budeme účastni veliké večeře a svatební hostiny, jež Bůh připravuje vyvoleným svým? Nejsem prorokem, tolik však vím, že stane se nám najisto tak, obrátíme-li se v pokání k Pánu Bohu svému. Tedy čiňme *pokání,* neboť kde pokání, tam i milosrdenství boží a pak život věčný. Amen.

VII.

K čemu mají nás nabádati úvahy o nebi?

(Rozjímání na Veliký pátek.)

Nakloniv hlavy, vypustil duši.«
Jan 19, 30.

Veliké a mocné, nebe i zemi rozrývající »Ite missa est« t. j. po česku »Jděte, obět jest dokonána«, rozléhá se dnes za smutku a kvílení po oboru země. Dnes před 1871 rokem ukončena a dokonána byla krvavá obět Nového zákona, obět vykoupení pokolení lidského, obět, kterou král všech mučedníků a pravý kněz, Ježíš Kristus, u přítomnosti nesčíslných zástupů, jak andělů tak lidí, na oltáři kříže Otci svému nebeskému přinesl. Tehdy naplněno a dokonáno bylo, co patriarchové a proroci po celá tisíciletí předpovídali a nač národové se těšili A ejhle, jako zemdlený dělník, který po ukončeném díle pokoje a spánku vyhledává, sklání Spasitel hlavu, poroučí šlechetnou duši svou v ruce Otce svého, uzavírá oči a velebné a nejsvětější srdce jeho přestává bíti. Boj jest dokonán. Nakloniv hlavy, vypustil duši, dí krátce Písmo. Zaznělo první Ite missa est. A aj, opona chrámová roztrhla se ve dvě půly od vrchu až dolů; a země se třásla a skály pukaly a hrobové se otvírali a mnohá těla svatých, kteří byli zesnuli, vstala. Toť účinek prvního »Ite missa est«.

Nejmilejší. Tisíc osm set sedmdesát a jeden rok uprchl od té doby a sta, ba snad tisíce tisíců let ještě uprchne, než po onom prvním Ite missa est nadejde poslední při obecném soudu. Že také i toto Ita missa est bude hrozné, svědčí nám Písmo, které dí: »Budou znamení na slunci a na měsíci a na hvězdách a na zemi soužení národů pro bouři mořského hluku a vlnobití, tak že schnouti budou lidé pro strach a očekávání těch věcí, kteréž přijdou na veškeren svět; nebo moci nebeské budou se hýbati,« Luk. 21, 25—27, a jinde: »Nebo bude tehdáž soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž kdy bude. A kdyby nebyli ukráceni dnové ti, nebyl by žádný člověk zachován.« Mat. 24, 21—22. Toť bude účinek posledního »Ite missa est«. Při prvním »Ite« jsme nebyli, ale při posledním »Dokonáno jest« budeme všickni do jednoho, jak zde jsme, od toho nejmenšího dítka až po nej-

staršího muže. První »Dokonáno jest« přineslo nám všem vykoupení, přineslo nám všem blahou naději na království boží, poslední otevře nebe na věky, ale ne již všem, nýbrž toliko vyvoleným a miláčkům božím.

Aby nebe v té době otevřelo se i nám všem, proto jsme o něm po celý půst rozjímali, proto jsme uvážili o první neděli postní krásu nebes, o druhé pojem nebe, o třetí kdo do nebe přijde, o čtvrté o patření na Boha, o páté o radostech nebešťanů a posléze o šesté různá podobenství Písma o nebi. Všecky úvahy ty, jak již řekl jsem, měly účelem, aby při posledním soudu otevřelo se nám všem nebe na věky. Než na tom není dosti. Uvahy ty měly také účel ještě jiný, a to účel již pro tento život, neboť jak dí katechismus: Uvažování radostí nebeských má nás nabádati k tomu: 1. abychom statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili; 2. abychom v boji proti hříchu věrně vytrvali a 3. abychom všecka utrpení trpělivě snášeli, jelikož »utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás« Řím 8, 18. K tomu směřovala také rozjímání naše. Poněvadž však pravdy právě pronesené jsou veledůležité, volím je za předmět dnešního našeho velkopátečního rozjímání zvlášť.

Ježíši, dnes Pilátem k smrti odsouzený, trním korunovaný, zbičovaný, posmívaný a uplvaný a posléze na kříž přibitý, dej, by alespoň jediná krůpěj krve tvé skanula na duše naše a tak otevřela nám na věky bránu nebes.

Pojednání.

Úvahy o nebi mají nás nabádati, abychom 1. statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili; 2. abychom v boji proti hříchu věrně vytrvali a 3. abychom všecka utrpení trpělivě snášeli. Rozjímejme o každé části zvlášť.

1. Úvahy o nebi mají nás nabádati, abychom statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili. Není v moci naší, abychom si mohli určiti, kde a jak se máme naroditi. Jeden rodí se v chudobě, bídě a nouzi, druhý v bohatství, nádheře a přepychu; jeden přichází na svět v roztrhané, dělnické chaloupce, druhý v bohatém domě města anebo i v paláci šlechtickém, ba císařském; jeden spočine po narození svém v roztrhaných plénkách, druhý v měkkých prachových poduškách, plných okrasy a přepychu, krátce: Bůh sám určuje nám rodiče, rod, místo a osud. I jest tedy otázka: Jak máme jako křesťané na tyto rozdíly stavovské, rozdíly rodu, bohatství a rozdíly životní patřiti? Nežli uvedu k této otázce odpověď, připomenu něco ze života Ježíše Krista.

Ježíš Kristus byl nejen člověkem, ale i pravým Bohem. To jest základní pravda křesťanství. Pán Ježíš jako Bůh měl nad svým člověčenstvím neobmezenou vládu, neboť dle slov sv. Jana »skrze něhož všecky věci učiněny jsou a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest«. 1, 3. A jak vykonával Kristus Pán vládu tuto?

Ten, jenž odívá lilie polní krásněji, než byl král Šalomoun oděn ve vší slávě své, jenž v hlubinách mořských perly tvoří a v zemi spoustu vzácných kovů a drahokamů vytváří, jenž květům a veškerému rostlinstvu vdechuje líbeznou vůni, jenž založil zemi a na ní umístil hory s tíží jejich, jenž na nebi žhavé zažehl slunce a okrášlil nebesa tisícerými hvězdami, jenž veškeren vesmír nese v ruce své, jej zachovává, řídí a spravuje, praničeho z bohatství vesmíru nevyvolil sobě, ale narodil se v chudobě, v chlévě betlémském, na slámě, živ byl prostě a jednoduše, neměl, kam by hlavu skryl, jak sám dí, když volá: »Ptáci mají hnízda a lišky doupata, ale Syn člověka nemá, kam by hlavy skryl«, a konečně po životě plném odříkání, po životě, jenž od prvního kročeje do posledního dechu byl znamenán jenom dobrodiním, milosrdenstvím a láskou, nenalezl na široširé zemi, kterou přece stvořil, ani místečka, kde by skonal, ale pozdvižen jest na kříži mezi nebem a zemí, a tam vypustil duši svou. To byl život Kristův.

A jaké bylo učení Kristovo? Uvedu z celé nauky jeho jen něco málo z kázání na tak zvané hoře blahoslavenství, v němž jest jádro celého křesťanství. Tam Ježíš učil: »Blahoslavení chudí duchem (takoví, kteří ke statkům pozemským srdce nepřikládají), neboť jejich jest království nebeské.« Mat. 5, 3. A čemu učil více? Když jednoho dne přišel k němu velmi bohatý mládenec a tázal se ho, co má činiti, aby dosáhl života věčného, řekl mu Ježíš: »Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým a budeš míti poklad v nebi; a pojď a následuj mne.« Mat. 19, 21. A když hned potom řekl sv. Petr: »Aj, my jsme opustili všecko a šli jsme za tebou, což tedy nám za to bude?« odpověděl Kristus: »Amen, pravím vám, že vy, kteří jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti své, budete i vy seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelských. A každý, kdož opustí dům nebo bratry, nebo sestry, neb otce, nebo matku, nebo manželku, nebo syny, aneb pole pro jméno mé, stokráte více vezme a životem věčným vládnouti bude.« Mat. 19, 27—29. Čemu tedy učil Kristus o statcích pozemských? Ničemu jinému, než že doporoučel — a na to slovo doporoučel kladu důraz — chudobu.

Jest tedy, můžeme tázati se dále, bohatství něčím zapovězeným nebo zlým? Má se snad každý vzdáti všech statků pozemských? Učí něčemu takovému Kristus Pán? A tu musím říci, že nikoliv. Kristus pouze doporoučel dobrovolnou chudobu, jakožto ctnost, která otvírá bránu nebeskou, ale nepřikazoval ji. A proto jsem položil před chvílí důraz na slovo doporoučel. Jest jisto, že statky pozemské samy v sobě nejsou žádným zlem, ale dobrem, od Boha nám uděleným. Stávají se však zlem, když převrácenost lidská těchto darů božích zneužívá a místo k slávě boží a spáse duše své i jiných, obrací je k záhubě věčné nejen sobě, ale i spolubližních. Bohatství pozemské má jen potud cenu, pokud se ho dobře, t. j. pro časný i věčný prospěch používá. Tomu učí zřejmě Písmo. Sv. Pavel alespoň těm, kdož hříšně po statcích

touží, dí: »Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět, bezpochyby že také nic odnésti nemůžeme. Ale majíce pokrm a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme. Nebo kteří chtějí zbohatnouti, upadávají v pokušení a v osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé a neužitečné a škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a zatracení.« 1. Tim. 6, 7—10. A král Šalomoun, když měl na vůli požádati Hospodina buď o bohatství, nebo o slávu světskou, praví: »Žebroty ani bohatství nedávej mi, uděl toliko potřebných věcí k živnosti mé, abych snad nasycen, nebyl přiváben k zapření tebe a neřekl: Kdo jest Hospodin? anebo abych nouzí jsa dohnán, nekradl a nepřísahal křivě skrze jméno Boha svého.« Přísl. 30, 8—9. To jest názor Písma o statcích pozemských. Jsou samy v sobě dobré, ale nutno jich i dobře užívati.

Po tomto teprve mohu, nejmilejší, uvésti odpověď k otázce shora uvedené: Jak máme na rozdíly stavovské a na rozdíly rodu a bohatství ve společnosti lidské nazírati. Máme statků pozemských příliš neceniti, ale po věčných dychtiti a toužiti, máme stále tu na mysli míti slovo Pavlovo: »Toužím rozdělen býti a býti s Kristem, což mnohem lépe by bylo, než pozůstati v těle,« Filip 1, 23, máme říditi se dle vzorů a příkladů mnohých svatých a světic božích, kteří nebe nade všecky statky pozemské cenili. Z mnoha a tisíců příkladů takových uvedu jen dva, a to velikou trpitelku matku makabejskou a matku sv. Symforiana. Ukrutný král Antioch, jak vypravuje Písmo Starého zákona, dal šest synů matky makabejské před očima jejíma za krutých bolestí popraviti, poněvadž nechtěli přestoupiti zákon Páně, totiž jísti vepřové maso, jak Mojžíš byl židům zakázal. Sedmého, nejmenšího, když na něho řada přišla, usiloval Antioch lichotivými slovy a sliby mnohými přiměti, aby byl mu po vůli. Tu domlouvala matka synovi: »Synu můj, smiluj se nade mnou, kteráž jsem tě v životě po děvět měsíců nosila . . . prosím tě, abys pohleděl na nebe i na zemi a na všecky věci, kteréž v nich jsou a poznal, že z ničehož Bůh učinil je i lidské pokolení . . . hoden bratří svých . . . podstup smrt, abych tě v onom smilování zase s bratřími tvými přijala.« 2. Mak. 7, 29.

Podobně počínala si i matka sv. Symforiana. Když byl Symforian veden na popravu za město, protože byl křesťanem, zvolala na něho s hradeb městských, odkud dívala se na smrt svého miláčka: »Synu můj, synu můj Symforiane! Buď zmužilý a zachovej živého Boha v duši své! Neboj se smrti, kteráž tě vede do života věčného. Pozdvihni srdce svoje k nebi a k tomu, jenž tam kraluje. Život tento změní se ti dnes v život lepší.« A nyní táži se: Potřebujeme více příkladů, abychom poznali pravdu toho že jen po nebeských statcích bažiti máme? Po celý čas svatopostní rozjímali jsme o nebi, pozdvihovali jsme srdce, abych mluvil slovy matky Symforianovy, k nebi a k tomu, jenž tam kraluje, aby jedenkráte život tento změnil se nám v život lepší. Naučili jsme se tomu dokonale? Ach, běda nám, třikrát běda nám, uslyšíme-li jedenkráte z úst nejsvětějších, že nenaučili, a naopak věčně

šťastni budeme, vštípila-li se nauka ta, ne do srdce, ale do skutků a života našeho.

2. Pokročme dále. Uvažování radostí nebeských má nás po druhé nabádati k tomu, abychom v boji proti hříchu věrně vytrvali. Tažme se: Co jest hřích? Máme Velký pátek a celý ten den i se včerejším není ničím jiným, než velikým výkladem a mocným kázáním o tom, co jest hřích. Upamatujme se alespoň na něco. Pontský Pilát věděl, že Ježíš jest nevinen, a přece, aby vyhověl židům, kázal přivésti Barabáše, zbojníka a lotra, kterého postaviv vedle nejčistšího a nejsvětějšího Krista, táže se zástupu: »Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše či Ježíše, jenž slove Kristus?« A židé, co hrdla stačila, volají: »Propusť nám Barabáše a ukřižuj Ježíše!« Jisto jest, že hříchu, hrozné nespravedlnosti dopustil se Pilát nejen odsouzením Pána na smrt, ale i tím, že opovážil se postaviti Barabáše na stejný stupeň s Ježíšem, a rovněž jisto jest, že hříchu přetěžkého dopustili se židé, kteří požádali, aby ukřižován byl nevinný Kristus a propuštěn lotr Barabáš. Srdce naše trne, když toho vzpomene, ale netrne, když zcela tak jedná jako Pilát a židé. Na jedné straně Ježíš, jeho učení, jeho příkad, jeho sliby, jeho láska a věčná blaženost; na druhé opojný nápoj, odcizený majetek, uoraná brázda, nespravedlivý zisk, hříšná známost a schůzka, rouhání, klení, znesvěcování dne svátečního a člověk volívá často místo Krista a nebe hřích. Proto volá již ve Starém Zákoně Hospodin: »Užasněte nebesa nad tím a brány jeho zkormoutte se velmi; nebo dvoje zlo učinil lid můj; mne opustili studnici vody živé a kopali sobě cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody. Jer. 2, 12—13. Co jest tedy hřích? Nic jiného, než opovržení Boha.

Pohanský král Antigonus dlel s vojskem kdys v širém poli. Ulehl a vojáci, kteří na stráži před jeho stanem stáli, domnívali se, že král usnul a počali o něm potupně mluviti. Antigonus poodhrnul záclony stanu a řekl jim: »Odejděte trochu dále, aby vás král neslyšel.« Proč to vypravuji? Řekl jsem, že hřích je opovržení Boha. Proto chce-li člověk hřešiti, nic proti tomu nemám, jenom o jedno prosím, aby se uchýlil tam, kde by ho Bůh neviděl a neslyšel, protože opovrhování někým tváří v tvář je pokleskem, který považuje celý svět za největší bídáctví. Ale uvažme! Bůh naplňuje nebesa i zem, a není místa na celém nesmírném světě, kde by se člověk před ním mohl skrýti. Všude vidí nás Bůh, ať sestoupíme v hloubku moře, do nitra země, anebo do nesmírných výšek nebeských. Proto hřích je nejen opovržením Boha, ale i velikou opovážlivostí, smělostí a drzostí. A kdy, tažme se dále, a za jakých okolností při hříchu urážíme Boha? V tom okamžiku, kdy s hůry s nebe nám žehná, kdy zemi velí, aby nám rodila a nás těšila, kdy slunci káže, aby svítilo, oblakům, aby rosou svlažovaly svět, kdy anděly posílá, aby nás opatrovali na všech cestách života, bránili ďáblům, pokušení, svádění, a kdy chystá v nebesích pro nás korunu slávy věčné. Co je tedy dále hřích? Nejen urážkou Boha, nejen největším bídáctvím, ale i hrozným nevděkem!

Vina hříchu roste, uvážíme-li také, čím Boha urážíme. Jsou to oči, uši, ústa, jazyk, nohy, ruce, pamět, rozum, vůle, čas, jmění, krátce věci dané nám na výživu, zotavení a posilu jak sil duševních, tak tělesných. A hle, těchto darů božích užíváme proto, abychom jimi Boha uráželi a hřešili. Počínáme si tu jako syn, který za majetek, jejž mu otec nahospodařil, kupuje hůl a jí otce bije. A proč hřešíme? Proč zhřešil Pilát, proč ukřižovali židé Syna božího, proč prodal svého Mistra Jidáš? Pilát bál se o živobytí, židé o nadvládu, a Jidáš jak dí Písmo, protože zloděj byl a měšec měl. A proč hřešíme my? Pán Bůh sám to praví, když volá u Ezechiele proroka: »Zlehčovali mne u lidu mého pro hrstku ječmene a kus chleba,« 13, 19, jakoby říci chtěl, že pro věci malicherné hřeší lidé před obličejem božím. A vskutku při hříchu jednává se buď o okamžité ukojení choutky, nebo o bídnou a nectnou rozkoš, tedy vždy o špatnou stránku člověka. Zatracujeme Jidáše, že zradil Krista za třicet stříbrných, ale my jednáváme ještě hůře, prodáváme při hříchu Krista ne za 30 stříbrných, ale za peníz mnohem menší, za chvilkovou pomstu, za lenost a pohodlí, za úsměv světa a za jiné malichernosti. Církev velí na př., aby každý vykonal v čase velikonočním správu boží. Někteří ji nekonají, a proč? Ne, že by byli v srdci zlí, ne, že by netoužili po útěše sv. víry, ale z pohodlí, ze zvyku, že již delší dobu u sv. zpovědi nebyli, z malicherných ohledů, aby svět neřekl, že dávají se na pokání a podobně.

Hřích tedy, uvážíme-li vše, co jsem řekl, je opovržením Boha, bídáctvím, nevděkem k Pánu a konečně choutkou člověka nedůstojnou. Z té příčiny všickni řádní lidé, tedy i pohané, považují za nutno, aby se hřích potíral, aby se proti němu bojovalo, aby zavládla, jak se říká, humanita a lidskost. Křesťan má mimo tyto i jiné ještě příčiny, proč bojuje proti hříchu. Bůh slibuje mu totiž za vítězný boj s hříchem nebe se všemi jeho radostmi a blažeností, neboť volá u sv. Matouše: »Kdo vytrvá až do konce, ten spasen bude.« 24, 13. Dobře tedy činí církev, že přeje si a nabádá nás, abychom pro radost nebeskou v boji se hříchem věrně vytrvali až do posledního dechu života.

3. Konečně, k čemu nás úvahy o nebi nabádati mají, jest, abychom všecka utrpení trpělivě snášeli. Abych pravdu tuto, nejmilejší, vám objasnil, netřeba dnes ničeho více a ničeho méně, než postaviti se na horu Golgotu, protože tu nejlépe znamenati jest, co všecko pro nebe a jeho radosti vytrpěl nejen Syn boží, ale i nejsvětější jeho Matička Maria Panna. Zastavme se maličko u Rodičky boží.

Starodávná legenda dí, že oči Spasitelovy, když on duši vypustil, zůstaly obráceny v sloup a že teprve ruka Rodičky boží je zatlačila. Víme, že když rodičům odejde dítko, jež bylo radostí jejich života, třeba smrtí přirozenou z tohoto světa, trpí nejen otec, ale i bratři, sestry a přátelé, hlavně však matka nesmírně mnoho bolu a zármutku. Než Rodička boží vytrpěla na Kalvarii mnohem více. Zraky její spočívaly na trnové koruně, jejíž ostny

byly krví zateklé, jejíž ostny čelo čisté zbodaly, že pročervenávalo, zraky její tkvěly v ranách na rukou, na nohou, v boku, na rozedraných údech, na nichž šlehy bičíků uzlovatých zmodraly do tmava, na polootevřených ústech, jimiž zdálo se, že neustále proráží výčitka hrozná: »Ó lide můj, lide můj, co jsem ti učinil? Já tě vyvedl z Egypta, já tě na poušti zachoval, já tě do země zaslíbené přivedl, já tě dobrodiním obsypal, já tě nade všecky ostatní národy vyvýšil, já z tebe spásu člověčenstva započal a tys mne ukřižoval, tys mne uprostřed dvou vrahů dotrýznil, tys se mi v posledních chvílích posmíval, tys pro svého dobroditele neměl, leč ocet se žlučí a posměšný nápis: »Ježíš Nazaretský, král židovský!«

Tělo Kristovo již sňato s kříže, již noční tišinou na Kalvarii rozléhá se tlumený pláč a nářek. Přátelé nesou Krista do hrobu, když před tím byli namazali tělo Spasitelovo vonnými mastmi a zahalili v bílá prostěradla. Kristus je do hrobu položen a hrob zakryt velikým kamenem. A hle, kdo to klesá naposled nad tím kamenem hrobovým, kdo na kameni studeném schlazuje tvář pláčem a žalem rozpálenou a kdo naříká v té chvíli: »Tys mi byl otcem, tys mi byl synem, tys mi byl jedinou podporou života! Kam se uchýlím, ke komu se uteku? Ó že jste mne s ním nepohřbili!« Jest to pláč Rodičky boží. Panna přesvatá pláče, ale nevyčítá, naříká, ale doufá. Řecká pověst vypravuje o matce Niobě, že zármutkem nad smrtí svých dítek proměnila se v kámen, který neustále prýštil slzami. Jak větší proti Niobě jest trpitelkou Matička boží, jež na Velký pátek ztrácí Syna svého jediného! Samou bolestí a utrpením již Matka boží ani dále plakati nemůže! Kdož by s ní netruchlil, kdož by nesdílel hroznou její bolest, a kdož by se také u ní neučil, kterak snášeti jest i ty nejtěžší kříže života bez reptání, bez jediného stesku s úplným odevzdáním se do vůle boží?

A proč, tak tažme se, Rodička boží trpělivě nesla zármutek a bol svůj? Zajisté proto, že stále pamatovala na slovo, že »utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás«, Řím. 8, 18., což velice krásně rozvádí sv. Augustin, když dí: »Ó duše má, kdybych každodenně měl mučen býti, ba i pekelný oheň, který přece všecko utrpení převyšuje, na dlouhý čas snášeti toliko za to, že k vyvoleným v nebesích připočten budu, chci se podrobiti tomu. Ať tedy tělo zármutek trápí, ať práce vysiluje, namáhá a hubí, ať mne skličují bolesti a nemoci po dlouhá a dlouhá léta, nechť za živa stanu se pokrmem červů, jen když spatřím jednou tebe, Pane Bože můj!« Z toho důvodu a jediné z toho, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, trpěla odevzdaně Rodička boží i ta největší muka a hrozné bolesti Velikého pátku. Budiž tedy jako výsledek slov o Rodičce boží vždy v srdci našem touha: Kéž alespoň polovici té trpělivosti, jakou měla Matka Páně na Kalvarii, měli bychom, když na nás doráží svízele bídy, trampoty a různé nesnáze!

Stačí. V dnešním rozjímání seznali jsme, že úvahy o nebi vedou nás vskutku k tomu, abychom statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili, dále abychom v boji proti hříchu věrně vytrvali a konečně abychom všecka utrpení trpělivě snášeli. Na konec vracím se ke slovům Isaiáše proroka, jimiž začal jsem letošní rozjímání postní: »Rcete spravedlivému, že dobře bude jemu«, 3, 10., a přeji nejen sobě, ale vám všem, abychom spravedlivě živi byli, ježto po spravedlivém životě následuje šťastná smrt a pak blažený život věčný. Nejhlavnější podmínkou spravedlivého života však jest lítost nad spáchanými hříchy, zpověď a pokání. Proto prosím při ranách Kristových: Vykonej každý dobrou velikonoční sv. zpověď! Zpověď ta stane se ti základem života spravedlivého a blaženého v nebesích. Bez ní marně zemřel pro tebe Kristus, marně trpěl na Kalvarii, marně svatou krví zbarvil zem. A abys tím více po sv. zpovědi zatoužil, přiviň se důvěrně ke svatému kříži, obejmi ho vroucně oběma rukama, jako bys nikdy a ničím nechtěl se od něho dáti odervati, a volej nejen dnes, ale často v životě: »Ó můj ukřižovaný Kriste! Pln důvěry s mnohými tisíci a milliony kajícníků přistupuji dnes, ve veliký den smíření, před tvůj obličej zsinalý, bolestí, útrapami a ranami umdlený a prosím: Pro předrahou krev svou, která se mnou k nebesům úpěnlivě volá, nedopouštěj, aby smrt tvoje pro mne byla marnou, ale dej mi po životě spravedlivém nebe s jeho radostí věčnou! Za orodovnici, abych toho spíše dosáhl, beru sobě nejmilejší Matičku tvou, Marii Pannu, pod křížem žalostně stojící, a žádám pokorně, abys objal mne rozepjatýma rukama svýma, jako jsi objímal Rodičku svou, abys přibil mne k srdci svému hřeby mocnými, jako katané přibili tě na kříž, abys dal mi spravedlivě žíti, spravedlivě zemříti a pak blaženost, věčnost v království svém!« Amen.*)

Zvěstování blahoslavené Panny Marie.

Podrobování se vůli boží.

»Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.« Luk. 1, 38.

Veliká, nevýslovně velká byla radost blahoslavené Panny Marie, když archanděl Gabriel oznámil jí tu radostnou zprávu, že ji si vyvolil Bůh za matku Syna svého. Písmo svaté zcela kratičkým způsobem vypisuje onu událost, kterou celé pokolení lidské tak toužebně již očekávalo a na ni se těšilo, když dí: A všed k ní anděl, řekl: »Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou: požehnaná ty mezi ženami.« Kterážto uslyševši, zarmoutila se nad řečí jeho, a myslila, jaké by to bylo znamení. I řekl jí anděl: »Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha. Aj, počneš v životě a po-

*) Hlavní prameny: *Ludvík z Granady* (»Vůdce hříšníků«), *Zollner*, *Geisler* (»Perly posvátné«), *Heusler*, *V. B. Třebízský*.

rodíš syna, a nazveš jméno jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude a dá jemu Pán Bůh stolici Davida, otce jeho a království bude v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce.«

Hle, nejmilejší! Ač tak radostná událost, ač tak vysoké vyznamenání Rodičce Boží nabízeno, ona nechápajíc náležitě jeho význam, leká se a všecka zaražena táže se s utajenou bázní anděla na výklad poselství. A když ten jí objasnil smysl slov, v nejhlubší pokoře sklání se před vůlí boží, dodávajíc. »Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.«

Hle, přátelé drazí! I v našem životě naskytují se nám, potkávají nás chvíle, okamžiky veliké, nezměrné radosti, takže se nám zdá, že ani nemožno nám, bychom ji nesdělili se svými bližními, přáteli a známými, právě tak jako Rodička boží chvátala po radostném onom poselství, aby je sdělila s příbuznou svou svatou Alžbětou. Než, nejmilejší, jako všecko, co na tom světě pomíjí, zachází, dříve nebo později za své bere, jak již sv. apoštol Pavel v listě svém ke Korintským píše, že i způsoba toho světa pomíjí, tak i jako ta pára rychle mizí ty radosti života našeho, aby místo udělaly různým těm nehodám, soužením, strastem, které v tak veliké míře potkávají každého z nás, že kdybychom pevnou víru v srdci neměli, snad bychom až zoufalství propadli anebo snad i Bohu se rouhali, jej uráželi a hněvali, že tolik a tak těžkých křížů a soužení na nás sesílá. Než otázka jest, zdali v takových trudných chvílích života se také tak pokorně podrobujeme vůli boží, jako Rodička Páně? Voláme též: »Hle, já dívka, já sluha Páně, staniž se mi podle slova tvého?« Blaze tomu, kdo tak o sobě říci může, že vždy a ochotně vůli božské ve všem se podrobuje. Ale, bohužel, ne vždycky tak bývá! Naopak, jak veliké jest procento těch, kteří se božské vůli protiví, proti božské vůli jednají, Boha jako svrchovaného Pána, nejmoudřejšího všeho tvorstva Tvůrce, Ředitele a Zachovatele uznati nechtějí. A přece jak nutno ve všem božské vůli se podrobiti! Nebude od místa, když obšírněji pojednáme o nutnosti, ve všem božské vůli se podrobovati, neboť tím dospějeme snadno k poznání, že toto podrobování se ve všem vůli božské jest a nutně býti musí dvoje, a to: 1. dobrovolné, 2. nedobrovolné.

Ohlédneme-li se kolem sebe v přírodě, vidíme, že všude nižší vyššímu, slabší silnějšímu, méně dokonalé dokonalejšímu jest podřízeno. Poněvadž člověk jest také část stvoření, musí nutně jako nižší vyššímu, tvor Stvořiteli, svému Bohu se podříditi, božské jeho vůli se podrobiti. A tážete se snad, která jest to vůle božská, již má člověk plniti, které přání božské, jemuž se má podrobiti? Bůh sám, nejmilejší, na hoře Sinai dosti jasně svoji vůli projevil, když za hřmění a blesku dal národu israelskému i nám všem desatero přikázání. V přikázáních těch nad slunce jasněji vyjádřena vůle božská, a i odměna nebo trest slíben těm, kdož je buď zachovávati nebo přestupovati budou. A kromě toho Bůh všemohoucí při různých příležitostech užívá rozmanitých prostředků,

aby nám vůli svou oznámil, před zlým varoval, k dobrému nabádal a vedl.

1. Všichni tvorové na této zemi kromě člověka plní zákon boží nevědomky a nesvobodně. Jediný člověk jest mezi všemi tvory, který dobře ví, která jest vůle božská, a který ji plniti může a chce nebo nechce, moha se rozhodnouti pro to neb ono, jsa obdařen svobodnou vůlí ve všem konání.

»Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání,« takovou odpověď dal Kristus Pán jinochu tázajícímu se, co by činiti měl, aby věčného života dosáhl. Mat. 19, 16.

Ano, poněvadž člověk má svobodnou vůli, může přikázání boží zachovávati, ale on je může také přestupovati. On může říci: »Já nechci sloužit.« Jer. 2, 20.

Ale tato svoboda u člověka není neomezena. Člověk sice může božské vůli se protivit, ale jen na čas. Po krátkém již čase musí se vůli boží podříditi. A že Rodička boží mnohému již, vůli boží se protivícímu, svou mocnou přímluvou návrat k Bohu usnadnila, patrno z následujícího příběhu. Když Gouzales Pizaro, bratr podmanitele Peru, odbojný pokus učinil, tuto velikou říši z panství Karla V. vyrvati, ale na hlavu poražen byl, kdežto jeho vojsko částečně zajato, částečně rozprášeno bylo, nalézal se mezi uprchlíky jistý muž jménem Gundisalvo z Barcelony, kterýž hodností generála vyznamenán byv, pojal úmysl, svým výstředním si počínáním, Boha urážlivým jednáním a vystupováním, kterýmž i dosti zla natropil, pozornost celého okolí na sebe obrátit. Když pak se, v cizí šat přestrojen, několik již dnů největší hlad a nouzi trpě, v jistém hustém lese zdržoval, zaslechl jedné neděle s blízké věže farního kostela zvuky zvonu, zvoucího osadníky na služby boží. Neodolal, připojil se ke kolemjdoucím a s nimi též do kostela vešel. Od nikoho nepoznán a blíže nepozorován, postavil se za sloup, chtěje po skončené bohoslužbě zase ve vší tichosti se do své samoty lesní odebrati. Jaké ale bylo jeho překvapení, když po skončené mši sv. s kazatelny veřejně předčítáno bylo nařízení místokrále, kterým se všem odbojníkům úplně trest promíjí, až na jednoho, kterého místokrál za psance vyhlašuje. Jaká smrtelná úzkost, jaký strach zmocnil se onoho uprchlíka, snadno dovedete si představiti, neboť on sám to byl, který v takové míře na sebe hněv králův obrátil. Aby svoji smrtelnou bledost, která ho velmi snadno prozraditi mohla, před zrakoma okolostojících zakryl, aby se z největšího překvapení poněkud vzpamatoval, uchýlil se do postranního chrámového výklenku, kde oltář k úctě Rodičky boží zasvěcený se nalézal. Zde pokleká na kolena před oltářem Rodičky boží a hojné slzy kající prolévaje, prosí Rodičku boží o přímluvu, o přispění v bídě, kterou si sám zavinil. A hle! Jaká to náhle s ním změna! Povstává rychle jako ze sna vyburcován a pospíchá pryč s toho místa, kde tak hroznou pro sebe zprávu byl uslyšel, v největším spěchu prošel několik hustých lesů, několik nepatrných údolí, až konečně stanula zemdlená noha jeho na nejvyšším hřbetu Kordillerských hor; na těle všecek unaven,

na duchu zemdlen, uchyluje se do jedné skalní jeskyně, kterou sobě za příbytek zvolil; v největší kajícnosti lituje hříchů svých, s bolestí vzpomíná života minulého, se strachem patří do budoucna. Konečně, když po delší již čas náležitě hříchů svých litoval, pocítil zvláštní touhu vyjíti na světlo z této skalní skrýše. Uposlechl vnitřního hlasu toho, a vyšed ven, shromáždil kolem sebe polodivoké obyvatele krajiny té, a jal se jim se vším nadšením v jejich řeči, které se již byl zatím přiučil, evangelium Kristovo hlásati. Pověst o jeho blahodárném působení nesla se dál a dále, až donesla se k samému místokráli, který přispěchal ihned, ne snad, aby mu trest jen prominul, ale i proto, aby ho zvláště vyznamenal, chtěje ho ustanoviti nejvyšším svým úředníkem. Gundisalvo ale spokojil se s dosavadním svým zaměstnáním, které později zaměnil, že ošetřoval nemocné v chorobinci, kdež i život svůj, plný útrap, strádání a sebezapírání, do vůle boží jsa odevzdán, skončil.

A tak jen přímluvě Rodičky boží děkovati měl, že z panstvíchtivého odbojníka stal se pokorným sluhou Páně, od Rodičky Páně se naučil nereptati proti Bohu, nemstíti se nepřátelům, ale v každém ohledu uznávati moudrou prozřetelnost božskou a jemu, jeho vůli ve všem a milerád se podrobovati.

2. Všemohoucí Bůh ohlašuje člověku vůli svou svými přikázáními, ale kromě toho ještě každého jednotlivce zvláštním způsobem volá, zvláštním způsobem jemu svoji vůli sděluje, a to jmenujeme povoláním člověka. On volá nevěřícího k víře, hříšníka k pokání, spravedlivého k větší ještě dokonalosti. A jak volá toho neb onoho? Buď vlohami, náklonnostmi, které dotyčnému udělil, on volá radostmi neb i strastmi, které některého člověka potkávají, nebo stálým napomínáním anděla strážného. Tak andělem povolal Pannu Marii k nejvyšší důstojnosti, k důstojnosti Matky Syna božího. Jak šťasten jest ten, koho Bůh všemohoucí vlastní svou Matkou volá! Slyšte toho příklad: Na jedné hoře v Tyrolsku stojí chudičká kaple, v níž nalézá se obraz bolestné Panny Marie. Obraz ten nevzbuzuje v diváku žádný zvláštní dojem, jelikož sám o sobě jest docela jednoduchý, ne právě mistrně vymalovaný. A přece! Ač obraz ten jest tak jednoduchý, neodchází od něho bez zvláštního dojmu, kdo delší dobu na obraz ten s pravou zbožností pohlíží.

Jistý mladý muž procestoval v r. 1872 většinu země tyrolské. Mladík ten, který se veřejně chlubil, že od svého prvního přijímání nikdy více ke stolu Páně nepřistoupil, žil opravdu nanejvýš rozmařile, lehkovážně, hově jen svým tělesným žádostem, hříšným choutkám, o víru, o svoji nesmrtelnou duši pranic se nestaraje. Na svých cestách přišel až na onu horu, kde stála řečená kaple. Vstoupil dovnitř. Sotva onen chudičký, na stěně visící obraz bolestné Rodičky boží spatřil, dojat byl zvláštním způsobem. Čím déle na obraz hledí, čím déle obraz prohlíží, tím větší rozrušení lze na něm pozorovati. Konečně, nemoha odolati vnitřnímu hnutí, dal se do pláče a rychle opustil kapli, aby ostatní věřící v jich pobožnosti nerušil. Všemožně pak se přemáhal, aby dojmy v kapli

zažité v sobě potlačil, ale vše marno. Nemohl déle odporovati, vrátil se ještě jednou zpět do zmíněné kaple, a když přečetl nápis na obraze: »Synu, co jsem ti učinila? Čím jsem tě urazila?« roztála v jeho nitru ledová kůra nevěry, již kleká ke zpovědnici, aby Boha odprosil a po té tělem Páně se posilnil k těžkému úkolu, kterého se podjal; věnovalť se studiu, které s dobrým prospěchem dokončiv, vysvěcen byl na kněze a byl opravdu horlivým, pro spásu věřících svědomitě pracujícím sluhou Páně. A co živ byl, děkoval každodenně Rodičce boží za svoje zázračné obrácení.

Všecko, nejmilejší, co Bůh na nás dopouští, slouží jen k našemu dobru, jen jsme-li vždy ochotni, vždy a ve všem se vůli boží podrobiti. Jistý vznešený pán z Nizozemska, který dalekou cestu po moři chtěl vykonati, při vstupování do lodi zlomil si nohu. Přátelé jeho litovali ho, on ale pravil: »Dobře jest tak, ano jak myslím, jen k mému dobru se tak stalo.« I tázali se ho okolostojící, jak může to nazývati dobrým, že nohu zlomil? On pak odpověděl: »Prozřetelnost božskou neodvažuji se nijak zkoumati, ale pravím, že to zajisté dobře ví, že se tak jen k mému dobru stalo!« A opravdu! Koráb, který s plujícími v krátkosti na to od břehu odrazil, zmítán prudkou bouří, ztroskotal, a tak v chladných vlnách mořských našli svůj hrob všichni, kdož na něm se nalézali. Jediné ten, který nohu zlomil, a tudíž zpátky zůstal, byl zachráněn. — Ó kéž bychom všichni po příkladě jeho, kdykoli nás nějaké strasti, soužení potkávají, vždycky zvolali: »Dobře jest tak«, a nikdy se vůli boží neprotivili. Drahocenný, poněvadž řídký jest statek — spokojenost, a nikdo nemůže býti spokojen, kdo se dobrovolně vůli boží nepodrobuje.

* *
*

»Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočinutí duším svým. Jho mé zajisté jest sladké a břímě mé lehké.« Mat. 11, 29. 30. — Ó v pravdě nebeský klid a mír uhostí se v duši toho, kdož se bezpodmínečně moudrosti a prozřetelnosti boží ve všem podrobí. Ale naopak těžkým připadati bude břímě, které Bůh na nás skládá, tomu, kdo je nerad nese, a přece nésti musí.

»Tvrdost bude tobě proti ostnu se zpěčovati,« Sk. ap. 9, 5., pravil Kristus Pán k Šavlovi. »A hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého,« Hebr. 10, 31.

A přece každý, byť i nechtěl, musí se vůli boží podrobiti již v tomto životě. A Bůh všemohoucí, aby neposlušného k poslušnosti přivedl, užívá k tomu dvojího prostředku, a to: hlasu svědomí, a nepomůže-li to, užije trestu. Svědomí, toť jest hlas boží v nás; příjemný poslušnému, nepříjemný, hrozný neposlušnému. A v pravdě nemůže býti v tomto životě šťasten, kdo špatné svědomí poslouchati musí. Hlas svědomí může sice na čas ohlušen, umlčen býti, ale tím hůře, když začne výčitky činiti, člověka týrati, sužovati a on před ním utéci nemůže. Před divokou zvěří můžeme se skrýti, svému nepříteli můžeme se vyhnouti, ale tomu

nejúhlavnějšímu svému nepříteli, špatnému svědomí, uniknouti nemůžeme; to nás dovede pronásledovati, ať se obrátíme kamkoli.

Ale nejen vlastním svědomím Bůh člověka neposlušného, vzdorovitého k povolnosti přivádí, ale mnohdy k tomu užívá i přísného trestu. Známý Dr. Alban Stolz vypravuje následující skutečnou událost: Byla matka, která měla jediné dítě — syna. Syn ten jí těžce onemocněl; nemoc jeho horšila se každým dnem tak, že již žádná naděje na uzdravení nekynula. Matka bědovala tak, že div si nezoufala. Když o tom zvěděl místní duchovní, přišel, aby zarmoucenou matku potěšil, ale vše marno. Když tento způsob marným se ukázal, zkusil to jinak. Postavil se k loži na smrt nemocného dítěte a jal se takto modliti: »Pane, je-li to vůle tvá, tož račiž darovati tomuto dítěti předešlé zdraví!« Ale sotva slova ta z úst kněze vyšla, jala se téměř šílená matka zoufale volati: »Ne, je li to vůle jeho, jeho vůle to musí být, mé dítě nesmí zemříti!« A hle! Dítě se vskutku pozdravilo, rostlo, ale s ním zároveň rostla, denně přibývala zloba a mravní zpustlost. Čím dále, tím více působil matce mrzutostí, hanby, srdcerozrývajícího zármutku, až konečně tak daleko to přivedl, že skončil svůj život na šibenici. Dovedete si, přátelé drazí, představiti hanbu a zármutek matky, když musila patřiti na tak ohavnou smrt svého dítěte! Teprve teď poznala svoji chybu, že neměla se protiviti tehdy vůli boží, když je chtěl se světa povolati.

A jestliže těžkým přichází jho Kristovo v životě tomu, kdo se mu podrobiti nechce, jak těžkým mu bude teprve přicházeti v hodině smrti!

Jakýsi mladý muž, teprve 20 let stár, následkem prostopášného, rozmařilého života tak těžce onemocněl, že ošetřující ho lékař, vzdav se vší naděje na jeho uzdravení, nařídil, aby bezodkladně zavolán byl kněz a nemocného zaopatřil. Když kněz přišel, tázal se ho mladík onen: »A musím zemříti?« Když kněz nemohl jinou odpověď dáti, nežli ano, pln zoufalosti sebral všechny síly, chtěje ještě povstati, ale již již bezduch klesl k zemi.

A ještě nekonečně trpčím nežli v životě, v hodině smrti, musí býti podrobení se vůli boží po smrti. »Pamatuj na poslední věci a na věky nebudeš hřešiti,« napomíná nás Písmo sv. — Nejmilejší! Mnohý ještě těžký boj, mnohý těžký kříž nás očekává v tomto životě, ale rádi se mu podrobíme, rádi ho poneseme, podrobíme-li se vždy jen vůli nejvyššího, a po příkladě Rodičky boží, pomyslíme-li sobě: »Aj, já sluha tvůj, aj, já dívka tvá, staniž se mi podle slova, podle vůle tvé. Ano, toto svolení Rodičky boží a výrok Kristův na hoře olivetské: »Otče můj! možno li, nechť odejde ode mne tento trpký kalich, ale ne jak já chci, ale jak ty chceš, tak se staň«, kéž jsou nám vůdčí hvězdou v celém životě našem a jednou v hodině smrti. Amen.

V. Zach, kaplan v Sedlici u Blatné.

Ze všech skutků vznešených jest skutkem nejvýtečnějším a v pravdě božským spolupůsobiti s Bohem ku spasení duší. Dionysus Areopag.

Zvěstování Panny Marie.

»Řekla Maria: Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého. I odešel od ní anděl.« Luk. 1, 38.

Projdeme-li okem bedlivým ten zázračně velebný výjev, jenž dle evangelia dnešního udál se v prostinkém obydlíčku Marie v Nazaretě, shledáme zajisté, že tvář nejsvětější Panny za rozmluvy s andělem třikráte se změnila. Ano, že změnila se trojí onou změnou panenská tvář Bohorodičky, označeno jest tré ctností, o nichž nesnadno jest rozhodnouti, která jich jest větší a před Bohem vzácnější. S počátku uzřevši anděla v nadpozemské kráse stojícího před sebou, Maria bledne, nikoli úžasem, ale skromností a pokorou; neboť za nehodnu pokládá sebe, aby takovou návštěvou měla ctěna býti od Boha. Dále, vyslechši poselství o nastávajícím mateřství, Maria se rdí, rdí se panenskou stydlivostí, řkouc: »Kterak se to stane, když já muže nepoznávám?« A na konec, byvši od anděla poučena i upokojena, kloní Maria hlavu, kloní tvář klidem a oddaností oslněnou a plna poslušnosti dí: »Já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého«

Bledost, ruměnec a klid, pokora, stydlivost a poslušnost zdobily tvář Panny nejsvětější za rozmluvy s poslem nebeským. A která ze tří oněch ctností osvědčila se jako nejvzácnější před Bohem? Zajisté ona, kteráž poslu Bohem vypravenému stačila; zajisté ona, po níž archanděl, maje poselství za vykonané, od Marie odešel. A touto ctností byla poslušnost; neboť jak Maria poslušenstvím sklonila hlavu, řkouc: »Já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého,« tu hned anděl odešel od ní.

Poslušnost Marie dlužno jest klásti nejvýše. Tážete se, proč, nejmilejší? Inu proto, poněvadž poslušnost Panny Marie učiněna jest základním kamenem spasení našeho; neboť co Eva neposlušenstvím zkazila, Maria poslušností napravila, o čemž dnes, *ku svému vzdělání se přesvědčíme,* když atd.

Anděl, ovšem anděl zvrhlý, anděl a žena, had a Eva sjednotili se ku zkáze člověčenstva a přivodili ono neštěstí nesmírné, jímžto láska boží proměnila se v hněv, život zvrhl se v smrt a člověku na místě věčné blaženosti, přišla za podíl věčná záhuba. »Proč přikázal vám Bůh, abyste nejedli z každého dřeva rajského?« — Tak oslovil had Evu, zvukem velice lahodným a lichotivým; a Eva marnivou byvši, z oslovení lahodného odvětila: »Z ovoce všeho stromoví, kteréž jest v ráji, jíme; ale z ovoce stromu, kterýž jest uprostřed ráje, přikázal nám Bůh, abychom nejedli, bychom snad nezemřeli.« Ještě lahodněji, ještě lichotivěji a svůdněji promlouval had, řka: »Nikoli, nezemřete. Neboť ví Bůh, že v kterýkoli den budete jísti z něho, otevrou se oči vaše, a budete jako bohové, vidouce dobré i zlé« Genes. 3, 1—5. Řeč svůdná líbila se Evě, zachtělo se jí, býti jako Bůh; z marnivosti pošla pýcha, pýcha zapudila stud činiti zlého před Bohem, všudy přítomným; z obého však zlíhla se neposlušnost; a Eva vzala z ovoce, jedla

i dala muži svému, kterýž také jedl. Jedním slovem, anděl zvrhlý a žena, had a Eva spojili se ku zkáze člověčenstva a zavinili neštěstí dosahu nevýslovného.

A hle, co anděl a žena, had a Eva zkazili na počátku, v nazírání toho v plnosti času vyjednává opět anděl a žena, Gabriel a Maria. Také Gabriel, posel boží, mluví milostně a lahodně, ale Maria, opak pramáti Evy, neznajíc marnivosti, z řeči andělské bledne, bledne pokorou a skromností; tak Gabriel předpovídá věc velikou, důstojnost mateřství božího, ale Maria, pýše nepřístupná, rdí a chvěje se stydlivostí; a teprv na konec, byvši přesvědčena, že tak jest vůle boží, ano na konec teprv kloní Maria hlavu svatou poslušností, řkouc: »Já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« Dobře zajisté praví sv. Petr Chrysologus, řka: »Touž cestou, kterouž člověk propadl smrti, navrátil se k životu.« Serm. 142 de anunt. Co Eva zavinila, Maria odčinila; co neposlušenstvím bylo zkaženo, poslušností jest napraveno.

A poslušností, jako splátkou za vinu Evinu, zkoušena jest Maria těžce a mnohonásobně od Boha za všechen svůj život na zemi. Anaž Maria v stupni těhotenství vysokého se nalézá a hodinu svou očekává, vyjde tu pojednou výnos od císaře Augusta, aby byl popsán celý svět a aby stavěl se každý tam, odkudž po předcích pocházel. A Bohorodička poslušna rozkazu v průvodu zasnoubence svého ihned vydává se na cestu, na cestu patnáct mil obnášející, nepohodami doby zimní stiženou, na cestu z Nazaretu do Betléma, kdež nemajíc místa v hospodě, do chléva se uchyluje, aby krále andělského, Krista, uložila v jeslích mezi hovádky. Netrvaloť dlouho a znovu zkoušena jest Maria v poslušnosti přetěžce. Anděl Páně ukázal se Josefovi, řka: »Vstaň, a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta a buď tam, dokavad nepovím tobě; neboť bude Herodes hledati dítěte, aby zahubil je.« Mat. 2, 13. Tak opět nastoupí Maria plna poslušnosti cestu obtížnou a dalekou: s chvatem starostlivé lásky utíká přes pouště, přes hory a doly, opouští vlast a v zemi cizí hledá útulek, aby synáčka, již v plénkách pronásledovaného, ukryla před úklady vrahů krvežíznivých. — Obtíže tyto, na zkušené poslušnosti uložené, podniká Maria tiše, klidně, bez reptání, s radostí. Víť Panna svatá, že cokoli člověka potkává, z vůle a z dopuštění božího přichází, a že vůli svou podrobovati vůli boží sluší a náleží vezdy a na všem. Smýšlejíc a jednajíc takto, dokázala Maria, žeť ona v pravdě dívkou Páně a hodna toho, býti nástrojem vykoupení lidského, aby, co neposlušenstvím Eviným jest zkaženo, poslušností její, poslušností Marie bylo napraveno.

Nejbolestněji ale zkoušena jest poslušnost Marie, když nadešla doba, aby skutkem stalo se, co předpověděl kmet Simeon, řka: »Tvou duši pronikne meč,« Luk. 2, 35; když nadešla doba, aby Bohorodička vydala Syna svého na obět za hříchy všeho světa, vydala na smrt kříže. Bez zdráhání, bez odporu, s ochotnou poslušností učinila Maria tak: a na dovršení poslušnosti své ještě to učinila Bohorodička, že sama volila býti očitým svědkem muk

a smrti milého Syna, na vykoupení člověčenstva obětovaného. Napsal evangelista sv. Jan 19, 25, řka: »Stála blízko kříže Ježíšova matka jeho;« a ničeho neuvádí evangelista o hoři a bolu, o slzách Marie; pravíť krátce: Stála blízko kříže matka jeho. Toť vrchol, toť koruna poslušnosti! Maria pod křížem Syna umírajícího přemáhá matku, Maria stojí pod křížem, jako děvka Páně, jako poslušná dcera nebeského Otce, kteráž, byť srdce bolestí pukalo, vůli svou s vůlí boží srovnává, vůli svou vůli boží podrobuje. Věru, Maria a sv. Jan byli důsledným nástrojem vykoupení našeho; neboť co Eva neposlušenstvím pokazila, Maria poslušností napravila.

Nejmilejší! Ctností velikou, ano korunou ctností všechněch jest poslušnost. Poslušnost, jak jsme slyšeli, byla a jest základním kamenem vykoupení našeho, anoť jen poslušností napraveno jest, co neposlušností zkaženo bylo. Poslušnost až dosud nad vše líbí se Bohu a jest jemu obětí nejmilejší, jak již v Zákoně starém, I Král. 15, 22, se dočítáme v slovích: »Lepší jest poslušnost nežli obět.« Pročež zanechavše všeliké zpupnosti rozumu lidského podrobujmež se poslušně výroku moudrosti věčné, zjevení božímu: a porovnávajíce na všem vůli svou s vůlí Páně, nechtějme jiného a jinak, nežli co a jak Bůh ráčí chtíti. Za takové srovnalosti s Bohem oplývati budeme již na zemi spokojeností a klidem a po skončeném běhu časném dojdeme odměny nehynoucí, kterouž Maria poslušností svojí sobě i nám zjednala. Amen.

† *Jos. Ehrenberger*, síd. kanovník vyšehradský.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Anežky.

(Promluva ke spolku katolických panen.)

Sv. Anežka — vzor panen v boji za nevinnost.

Známé přísloví dí: »Slova pohnou, ale příklady táhnou«, což znamená: slova, napomenutí a povzbuzení působí na posluchače velmi blahodárně; osvěcují jejich mysl, pohnou srdcem tak, že jsou pro dobro nadchnuti; avšak daleko mocněji působí dobré příklady, jež vidíme. Tyto nám ukazují dobro v jeho kráse a prospěšnosti a hlasem mocným nás vyzývají, abychom jich následovali. Zajisté jen málo lidí se nalezne, na něž by dobrý příklad bližního nepůsobil a kteří by zůstali lhostejni, vidouce ve svém okolí lidi ctnostné.

My katolíci nemáme dojista žádného nedostatku na dobrých poučeních a povzbuzeních, jež nám sv. církev dává slovy Písma sv. a při výkladu slova božího, jakož i tu, když nám doporoučí četbu dobrých knih; avšak, aby působení těchto slov ještě zdvojnásobila, staví nám před oči příklady svatých a světic božích, pouka-

zuje nám na jejich krásu, vznešenost a oslavu nebeskou. Tímto způsobem chce sv. církev také naši horlivost nadchnouti a rozohniti, abychom kráčeli ve šlepějích těchto miláčků božích Svatá církev volá k nám: zde vizte své vzory, dle nichž zařiďte i vy život svůj, abyste se líbili Bohu!

Každý stav má mezi svatými a oslavenci nebeskými takových vzorů dosti. I vy, katolické panny a dívky, naleznete mezi nimi vzory čistoty srdce a panenské nevinnosti, jež jsou pravou okrasou stavu panenského a jej bohumilým činí.

Na takový vzor chci vám dnes poukázati. Jest jím sv. *Anežka,* panenská dívka a útlá mučednice, jejíž svátek jsme nyní v lednu dvakráte slavili.

I. Tato světice skýtá katolickým dívkám nejkrásnější vzor, a to zářivým leskem svého panenství. Onať jest panna běloskvoucí jako lilie a červená jako růže. Jest bílá jako lilie svou čistotou a červená jako růže svou krví, kterou na zachování této ctnosti prolila z lásky ke svému nebeskému ženichovi a Spasiteli Ježíši Kristu. Pro tuto dvojí korunu — panenství a mučednictví — kterých ve slávě nebeské dosáhla, oslavují a velebí ji sv. Otcové.

Uprostřed lidu, jenž, oddán jsa modloslužbě a ohavným nepravostem, ve své zaslepenosti stavěl chrámy všem sedmi hlavním hříchům a modlám s ukrutností a nestydatostí oběti přinášel, mezi tím lidem kvetla v Římě sv. Anežka a šířila vůni ctností tato čistá, andělská a křesťanská panna. Jsouc dcerou křesťanských rodičů, byla vždy v křesťanské zbožnosti vychovávána. Již jako 13letá dívka odřekla se lásky světské a vyvolila si Spasitele za svého ženicha, zavázavši se slibem věčného panenství. Než nebylo jí popřáno, aby ve skrytosti žila tomuto svému slibu. Aby Spasitel její věrnost, lásku i stálost vyzkoušel, povolal ji do boje. A vy vidíte tuto útlou pannu, kterak s neohrožeností onen obtížný boj podstoupila, a ač byla se všech stran obklíčena svůdnými lákadly a bohatstvím, ač byla mučena krutými a vášnivými nepřáteli, vítězně ho dokonala.

Poněvadž sv. Anežka vynikala neobyčejnou krásou, bohatstvím a urozeností, není divu, že o její lásku se ucházeli synové z nejzámožnějších rodin římských. Ale sv. dívka dávala všem následující odpověď: »Já odmítám lásku vaši, neboť co vy mi nabízíte, jest pomíjející a tím já pohrdám. Jsem nevěstou toho, kterému andělé slouží a jehož nebesa jsou trůnem; náležím tomu, který dechem svým uzdravuje nemocné a křísí mrtvé k životu novému. Jemu chci býti věrnou, neboť on k vůli mně opustil slávu nebeskou a za mne položil život svůj. On mne oblékl v roucho svých ctností, hrdlo mé ozdobil perlami svých milostí a hlavu mou ověnčil nevadnoucím věncem panenství. Když Ježíše Krista miluji, jsem čistou; když jemu jsem zasvěcena, jsem nevěstou a pannou!«

Leč světáčtí milovníci a ženichové nerozuměli této nebeské řeči. Vidouce, že jsou odmítnuti, snažili se, aby násilím a mocí dosáhli vyplnění svých nepočestných úmyslů. Za tou příčinou za-

vlečena byla od nich sv. dívka Anežka do domu hanby a hříchu. Ó vizte tam tu nevinnou ovečku mezi lačnými vlky, ale vizte také její obdivuhodnou vytrvalost a věrnost ve ctnosti! Svatá panna volá k nim neohroženě: »Můžete sice krev mou proliti, ale nikdy nedokážete, abyste zneuctili mé tělo, které jest zasvěceno Ježíši Kristu!« Při tom pozdvihujíc k nebi očí svých a rukou, aby se poznamenala a posilnila sv. křížem, dodává: »Všemohoucí a úcty nejhodnější Ježíši, tebe blahoslavím, po tobě toužím; s tvou pomocí uniknu hrozbám bezbožníků a s tělem neposkvrněným projdu tímto kalem pekelným!« Po tomto důvěryplném vzdechu, hle, anděl Páně stojí po boku věrné panny; děsí se a prchají nešlechetníci, aby po krátké době Anežku, pannu čistou a neporušenou, vyvedli z tohoto doupěte nepravostí k smrti mučednické. Ochotně a s radostí sklání svou hlavu, aby jí kat zasadil ránu smrtelnou. Její dušinka vznesla se k nebi, aby od Ježíše Krista přijala palmu vítězství a aby tam se svatými pannami věčně se těšila v blaženosti neskonalé. A v tomto rouchu slávy nebeské, provázena jsouc sborem panen, zjevila se Anežka svým rodičům, kteří její předčasnou smrt oplakávali, a pravila jim: »Neoplakávejte mne, neboť s těmito pannami mám blažené sídlo v nebi u Ježíše Krista, kterého jsme na zemi celým srdcem milovaly!«

II. Katolické panny a dívky, dokud jste stavu svobodného, má vaším vzorem býti sv. panna Anežka. A kterak ji budete následovati? Největší počet z vás jsou panny věku ještě mladistvého; proto *posvěcujte mládí své!* Milé dívky, važte si své mladosti, děkujte za ni Bohu a použijte ji v milosti, dokud neuplyne, neboť právě ve dnech mladosti kvete nejkrásněji ta něžná květinka panenství a připravuje radost Bohu, vašemu Otci nebeskému. Vaše mladost podobá se jaru, kdy všechny květinky tak rozkošně se rozvíjejí, vydávajíce líbeznou vůni. Ach, naříká zahradník, když mu je zničí buď mráz, nebo hmyz, aneb zlomyslná ruka škůdcova; naříká, když vidí, že vzácná květina, sotva se ve vší kráse rozvila, pojednou zvadlá, opadlá a na zemi pošlapaná leží! — Říká se: »Šťastný jest ten člověk, od něhož Bůh mnoho očekává.« Také od vás, milé panny, očekává Bůh mnoho, totiž abyste ve dnech své mladosti žily svatě podle jeho vůle. Proto i k vám mluví ústy moudrého kazatele: »Pamatuj na Stvořitele svého ve dnech mladosti své, prve než přijde čas trápení a přiblíží se léta, o nichž díš: nelíbí se mi.« Eccl. 12, 1.

Křesťanská dívko, kdybys tohoto očekávání božího zklamala a kdyby květina tvé nevinnosti, která dnes ještě kvete, již zítra zlomena opadala a na zemi zničena by ležela: ó jak bys toho litovala, až bys nepokojem a výčitkami svědomí byla trápena! — Ó jak mnohé ženy trpce toho želely ve svém stáří, že v době své mladosti svědomí si obtížily právě hříchy nečistoty, a proto lkaly: »Kéž bych byla ještě mladou, nyní bych pečlivě opatrovala drahocenný poklad panenství!«

Ty však, katolická dívko, zachovávej nyní své dobré předsevzetí a ve své panenské nevinnosti a cudnosti buď vytrvalou jako

sv. Anežka, byť bys měla sebe těžší boj podstoupiti! Vždyť i ty nejsi ušetřena pokušení. A jaká jsou tato pokušení, proti nimž tobě bojovati jest? Jest to mladost, která se chce radovati a užívati světa; je to tělesná krása a touha, aby ses zalíbila; snad i marnivost a pak svět, který ti slibuje hory doly: hle, to vše strojí tobě úklady, aby tě odvrátilo od cesty nevinnosti a svedlo srdce tvé! Zdali toho znamenáš? Snad nikoliv; ba snad si toho nebezpečí ani nevšímáš! Dnes však svatá a vítězná bojovnice za panenskou nevinnost volá k tobě: »Sestro drahá, pokud jsi svobodnou, patři neustále na statečný a vítězný boj můj, jejž jsem musila podstoupiti proti svůdcům! Zdali i já nebyla jsem mladá a krásná? Zdali i mně svět nenabízel rozkoší největších? A těch jsem se vzdala k vůli Ježíši Kristu, kterého jsem milovala celým srdcem svým!«

Milá panno a dívko katolická! Tebe snad Bůh nevolá, abys mu v ustavičném panenství sloužila, ale spíše, bude li to jeho nejsvětější vůle, máš se čistotným a panenským životem připravovati na svatý stav manželský. Chceš-li tedy jednou býti šťastna ve stavu tomto, pak již nyní ve stavu panenském odpírej statečně všem nástrahám světa, nepoddávej se nikdy mladistvé nerozvážlivosti, nevěř nikdy svůdným slibům! Uposlechneš-li této upřímné a přátelské rady, mohu tě ujistiti, že nikdy nebudeš naříkati sama na sebe. A kdyby tě snad Bůh povolal k sobě na věčnost dříve jako bezúhonnou pannu, budeš připojena k oněm věčně blaženým pannám, které, »jsouce oblečeny v roucho bílé a majíce palmy v rukou svých, následují Beránka božího«; ba i zde na zemi budeš ve zbožné památce a tvoji pozůstalí přátelé budou se těšiti u rakve tvé, řkouce ke tvé cti: »Toť jest panna nevinná, která mezi oslavenými pannami žije v nebi u svého Spasitele Ježíše Krista, kterého zde na zemi milovala celým srdcem svým!« Amen.

Emanuel Šavrda, kaplan v Litomyšli.

Kázání na svátek sv. Kunhuty,

císařovny.

(Ke dni 3. března.)

Kázáno ve Staněticích u Domažlic roku 1903.

Ženu statečnou kdo nalezne? Z daleka
a z posledních končin jest cena její.
Kniha Přísloví 31, 10.

Když jsem se připravoval na toto kázání a přemýšlel jsem o vhodném předmětu pro vás, moji milí posluchači, připadlo mi na mysl francouzské přísloví »cherchez la femme«, které v naší milé mateřštině takto zní »hledejte ženu«. Někteří vykládají toto přísloví v neprospěch ženy, činíce ji zodpovědnu za každé zlo a neštěstí jak v životě rodinném, tak i v životě veřejném, jakoby ženě v patách, jako stín za člověkem, nezbytně následovalo všude

samé zlo. A také se zdá, jakoby tomu bylo tak skutečně. Neboť hned první žena, Eva, která dle vůle Stvořitelovy měla býti již v rajské nevinnosti pomocnicí prvního muže, Adama, stala se mu kamenem úrazu, stala se mu osudnou svůdkyní, kteráž uvrhla do nezměrné bídy nejen sebe a svého muže, nýbrž celé pokolení lidské. A tomuto náhledu se zdají dále přisvědčovati také dějiny lidstva, které nám zachovaly pámátku o pověstném řádění některých zlých žen.

Nicméně však pravím, že jest jednostranno a proto i nespravedlivo, svalovati vinu veškerého zla na ženu. Neboť s jedné strany neméně zlého, než špatné ženy, napáchali i mužové zlí. A s druhé strany, ženy ctnostné způsobily již mnoho dobrého na světě a bodhá ještě způsobí. Na doklad toho se ptám: Kdo úplně napravil, co hřích Adamův pokazil? Ba, kdo nám navrátil v hojné míře, co jsme jím ztratili? Adam druhý, Ježíš Kristus! A kdo nám dal Ježíše Krista, Spasitele světa? Žena nejsvětější, žena nejlepší, jakou kdy svět nosil, bl. Panna Maria! — A komu máme v první řadě děkovati, že v našem věku zkaženém byla dosud mezi lidstvem uchována zbožnost a dobrý mrav? Našim bohabojným a ctnostným matkám a ženám!

Proto pravím: Je pravda, že mnoho zlého může natropiti žena zlá a zpustlá. Ale je též pravda, že též mnoho dobrého může způsobiti žena věřící, žena trpělivá, zbožná, ctnostná, zkrátka žena, kterou Písmo sv. nazývá ženou statečnou. »Ženu statečnou kdo nalezne?« ptá se Bohem nadšený spisovatel. Přísloví 31, 10.

Tuto ženu statečnou nalezli, nejmilejší, vaši zbožní předkové. Ji si zvolili za zvláštní patronku, její mocné přímluvě zasvětili tento chrám Páně a celou osadu; její památku konáme dnes. Je to svatá Kunhuta. *Svatá Kunhuta byla opravdu žena silná, statečná.* A proto si plným právem zasluhuje chválu, kterou ženě statečné vzdává sám Duch sv. v 31. kapitole knihy Přísloví. Celým jejím životem se táhne jako červená nit statečnost. Tuto její ctnost budeme dnes s pomocí boží pozorovati. Za tou příčinou vám ukáži, že sv. Kunhuta byla ženou statečnou i

jako manželka, a o tom pojednám v díle prvém, i

jako vdova, a o tom v díle druhém.

Počínaje ve jménu nejsv. Trojice, k oslavě sv. Kunhuty a k vašemu duchovnímu prospěchu, prosím o vaši laskavou a nerušenou pozornost.

Pojednání.

I.

Jestliže kdy jindy, tedy zvláště v naší době, kdy se všude šíří i do rodin neposlušnost, nevázanost a hrubost, je třeba pro stav manželský žen statečných. Takovou ženou statečnou byla svatá Kunhuta ke *svému manželu i k ostatním bližním.*

Svému manželu byla vždy chotí statečnou nejen *v dobách radosti*, nýbrž i *v dobách žalosti a zkoušky.*

Sv. Kunhutu, dceru Metského a Moselského knížete Siegfrida, krášlily již v domě otcovském dvě výtečné ozdoby každé mladé duše, ať již mládence, ať již dívky, totiž pravá nelíčená zbožnost a ochotná poslušnost. Bylať sv. Kunhuta vroucí ctitelkou neposkvrněné Rodičky boží a proto se nesla celá její touha k tomu, aby až do smrti mohla zachovati andělskou ctnost panenské čistoty. Avšak zdálo se, jakoby ji poslušnost chtěla připraviti o tento vzácný klenot a jeho odměnu v nebesích. Neboť její ctnosti obrátily na sebe pozornost šlechetného muže, bavorského vévody Jindřicha, který se později stal císařem římským a tento požádal o její ruku její rodiče, kteří by tento sňatek rádi byli viděli. Tu nastala těžká volba pro mladistvou Kunhutu. Na jedné straně poslušnost k rodičům a koruna císařská a na druhé straně svaté panenství a koruna v nebesích. Ale Bůh a Rodička jeho, jež naše sv. patronka brala ve svých modlitbách na radu, obrnili srdce své služebnice statečností, která se v této době zjevila v jasném světle. Kunhuta se rozhodla. Vstoupila ve svazek manželský s Jindřichem; ale zároveň nadchla jeho srdce takovou láskou k panenství, že oba v den svatby společně učinili slib ustavičné panenské čistoty. Srdce naší sv. patronky jásalo. Její touha byla splněna. Žila se svým manželem v upřímné lásce, jako sestra s bratrem, ve štěstí a spokojenosti.

Rozmilí v Kristu! Proč se za našich dnů vyskytují nešťastná manželství? Snad proto, že se na ně mladí lidé připravují jako sv. Kunhuta, zbožností a poslušností, a že do něho pak vstupují s týmiž úmysly jako tato světice? Ach nikoli! Mladí lidé naší doby, místo aby v bázni boží bděli nad svou zachovalostí, místo aby brali na radu zkušenost a lásku rodičů a bedlivě zkoumali přednosti a vady těch, s nimiž se chtějí na celý život v manželství spojiti, začínají často bez vědomí rodičů, ano i proti jejich vůli dle chvilkové nálady vášně trestuhodné známosti, které nebývají bez smutných následků. A pak se ztracenou ctí a nevinností, jíž ani upřímně nelitovali, a tedy s hříchem, vstupují takoví mladí lidé bez potřebné vzájemné úcty do nešťastného manželství a upadají nezřídka i do záhuby věčné. — Zapřísahám vás proto, lidé svobodní, pro spásu vašich vlastních duší, abyste se varovali nedovolených hříšných známostí! Zapřísahám i vás, rodičové, pro lásku k vašim vlastním dětem, abyste bedlivě střežili každý jejich krok a nic hříšného jim netrpěli.

Ale někdy i přes veškeru ostražitost rodičův a dětí zahnízdí se v manželství nespokojenost. To se stává u takových lidí, kteří v manželství vstoupili se špatnými úmysly, jež jsou vylíčeny v knize Tobiášově. Mladý Tobiáš, vypravuje se tam, byl poslán od svého stařičkého otce v průvodu archanděla Rafaela do Rages, aby tam u Gabele vyzvedl starý dluh. Cestou přišli na místo, kde bydlil příbuzný Tobiášův, Raguel, který měl jedinou dceru, jménem Sáru, dědičku celého otcovského jmění. Archanděl radil Tobiášovi, aby za ni prosil jejího otce, aby mu ji dal za manželku. Ale Tobiáš nechtěl, řka: »Slyším, že byla vdána za sedm mužů a všichni

zemřeli; ale i to slyšel jsem, že ďábelství zabilo je Protož bojím se, aby snad i mně totéž se nepřihodilo . . .« Ale anděl Rafael mu řekl: Slyš mne a povím tobě, kteří jsou ti, nad nimiž ďábelství má moc. Ti zajisté, kteří v manželství tak vcházejí, že Boha od sebe i od své mysli odlučují a své chlípnosti tak hovějí, jako kůň a mezek, v nichžto není rozumu; nad takovými má ďábelství moc. Tob. VI.

Rozmilí v Kristu! Není třeba, aby se manželé dobrovolně zřekli práva, kterého ve svátosti stavu manželského nabyl muž nad tělem své ženy a žena nad tělem svého muže, a aby spolu žili v úplné zdrželivosti, jako sv. Jindřich se sv. Kunhutou; mohou se ovšem zdržovati, jsou-li oba svolni, dle rady sv. Pavla, jenž dí: »Neoklamávejte se vespolek, leč ze společného svolení na čas, abyste se uprázdnili k modlitbě.« 1. Cor. VII. 5 Ale k jejich časnému i věčnému blahu je nevyhnutelně potřebí, aby tohoto práva užívali jen podle vůle Boha Stvořitele, jenž ji oznámil našim prarodičům slovy: »Rostěž a množte se, a naplňte zemi.« Gen. I. 28. Tím má býti zabráněno předčasnému vymření pokolení lidského, a dítky boží se mají na zemi množiti až do skonání světa. K tomu účelu dal Pán Bůh manželům a rodičům velikou moc, učiniv je svými pomocníky při tvoření člověka. — Ale, bohužel, v naší nevěrecké a hmotařské době bývá manželství hnusně zneužíváno, a toto zneužívání bývá nejapně omlouváno důvody čistě pozemskými namnoze jen z lakoty pocházejícími. Dítky jsou též požehnání boží, jsou důkazem sv. bázně boží a nezlomné věrnosti manželské. Děti přinášejí mnoho radostí, zvláště vstoupí li do šlepějí svých bohabojných rodičů. Je to ovšem spojeno i s některými kříži, ale kříže ty jsou posvěceny křížem na Kalvarii, a při potřebné trpělivosti a dostatečné statečnosti se dají s milostí boží lehce unésti. A pak žádný stav, ani panenské manželství není bez útrap a zkoušek dosti těžkých. Toho důkazem jest i život naší svaté patronky.

Svatá Kunhuta žila se svým císařským chotěm spokojeně ve sv. čistotě a činila den ode dne větší pokroky ve svatosti. Na to se závistí pohlížel ďábel, odvěký nepřítel pokolení lidského a tak vzácné ctnosti sv. čistoty. Proto se snažil, připraviti sv. Kunhutu o neporušený květ panenství pokušeními v myšlenkách a žádostech a nebezpečnými příležitostmi; ale všecko jeho úsilí se zlomilo o statečnost naší sv. patronky. — Avšak ďábel si věděl rady. Nemoha ji zbaviti přímo, hleděl ji o ně připraviti nepřímo. A v tom mu ochotně pomáhali špatní lidé. Tito pomocníci ďáblovi nízkých myslí, již se neštítí křivého podezřívání a opovážlivého posuzování, roznášeli utrhačným jazykem lživou pomluvu, jakoby sv. Kunhuta, tato nevinná duše, se stala nevěrnou svému slibu a panickému choti a pokálela manželské lože hanebným cizoložstvím. Nedovedu si, rozmilí v Kristu, představiti, co by mohlo čisté srdce této cudné panny raniti bolestněji, než tato pomluva. — Ale čekala na ni bolest ještě větší. Pomluvačné osoby se dotřely až k sluchu císaře Jindřicha a neustaly ve svém bídném osočování, až Jindřich pojal

neodůvodněné podezření proti své manželce. Dovedete se, rozmilí v Kristu, vmysliti v to veliké hoře, jež svíralo srdce sv. Kunhuty? Jako statečná žena ujišťovala s krvácejícím srdcem svého chotě o své nevinnosti, zapřísahala jej, aby nevěřil lživým utrhačům, ale vše bylo marno. Kolik horkých slz prolila, kolik nocí probděla, cítíc na sobě celou tíhu tohoto podezření a pozorujíc, jak se tím její manžel nesmírně souží! Jaké asi boje ve svém nitru podstoupila, než se rozhodla užiti prostředku nejkrajnějšího, jímž by svou nevinnost dokázala a utrhačné jazyky navždy umlčela! Podle tehdejších soudních zvyků kráčela bosýma nohama po rozžhavených radlicích, jak vidíte na obraze hlavního oltáře. Bez zázraku nebylo možná, aby si nohou nepopálila. A hleďte, rozmilí v Kristu, tento zázrak učinil Bůh, aby ukázal nevinnost své věrné služebnice. Svatá Kunhuta vyšla z této zkoušky úplně zdráva, beze vší pohromy. Podezření odstraněno, čest jí vrácena.

Rozmilí v Kristu, nevidíte zde, jak těžký je v očích božích hřích pomluvy a spojené s ním křivé podezřívání a opovážlivé posuzování? Jaký trest čeká na ty, kteří nejen bližního o čest a dobré jméno připravují, nýbrž i mezi spokojené manžele se vtírají, nepatrné věci zveličují, lhostejné ve zlé vykládají, ano i lživé si vymýšlejí, aby vnesli do spořádaných rodin nespokojenost, nesvornost a rozbroj? Běda lidem takovým! Vy však, manželé, nevěřte podobným donášečům a klevetníkům, nýbrž důvěřujte sobě navzájem a nedejte nikdy v srdci svém místa žárlivosti, která je pravým hrobem spokojenosti a života manželského a mnohdy i příčinou věčného zahynutí. Odpírejte statečně všelikému pokušení a konejte svědomitě své povinnosti dle příkladu sv. Kunhuty jak v době radosti, tak i v době zkoušky.

Jako byla sv. Kunhuta ženou statečnou svému manželu, tak byla též *ženou statečnou i k ostatním bližním.* Zmíněná kapitola v knize Přísloví 31, 20, popisuje činnost ženy statečné k bližnímu těmito krátkými, ale obsažnými slovy: »Ruku svou otevřela nuznému a dlaně své vztáhla k chudému.« Tato slova platí v celém svém obsahu o sv. Kunhutě. Po celé říši byla známa jako vzorná císařovna svých poddaných, po celé říši byla velebena její štědrost a dobrota, avšak nejvíce chvály zasluhuje její láska k chudým, nuzným a sirotkům, jež se nedá žádným slovem vystihnouti lépe, než slovem matka. Sv. Kunhuta byla skutečně pravou matkou chudých, nuzných a sirotků. Nejen že »ruku svou otevřela nuznému,« t. j. nejen že štědrostí a bohatými almužnami zaháněla bídu a mírnila nouzi v příbytku chudých, a při tom snad svou pýchou a panovačností nechala srdce chudého a nuzného prázdné, nebo je dokonce i roztrpčila, nikoliv, to by nepostačilo, nýbrž ona též »dlaně své vztáhla k chudému,« t. j. štědrost její byla též provázena dobrotou, a tak svým pokorným zjevem si získávala lásku chudých, svým soucitným srdcem a láskyplným slovem stírala jim slzy se zarosených očí a tváří, a s almužnou šířila útěchu a vlévala do srdce důvěru v Boha a odevzdanost do jeho svaté vůle.

Tak by mělo býti i za dnů našich I dnes máme dle předpovědění Páně chudé s sebou. Ba myslím, že ještě nikdy se nenamluvilo více o bídě lidské, než za doby naší. Ale bohužel, právě ti, kteří o bídě lidské nejvíce mluví, nejméně svým jměním přispívají k jejímu ulehčení. Jiní zase udílejí almužny dle možnosti, ale tak pyšně a takovým způsobem, že dávají nuznému cítiti celou svou povýšenost nad ním a celou tíhu jeho bídy. Kdyby však všichni, kteří jsou od Boha obdařeni pozemskými statky, rozdali aspoň část svého přebytku chudým, ubylo by jistě hojně bídy ze světa. A kdyby všichni udělovali almužnu v pravém duchu křesťanském, zmírnily by se jistě příkré protivy mezi třídami majetnými.

Proto i vy, rozmilí v Kristu, dávejte almužnu rádi a s láskou, abyste nejen tělo nuzného podporovali, nýbrž i ducha jeho povznášeli, jako činívala sv. Kunhuta.

Léta této statečné ženy plynula v účinné lásce k manželu a ve skutcích milosrdenství a lásky bližnímu až do roku 1024, kdy Bůh povolal jejího svatého chotě do stánků blažených. Posvěcen byl Jindřich skrze ženu věřící, skrze ženu světici. Svatá Kunhuta ovdověla. Ale i ve stavu vdovském dala na jevo statečnost, jíž se musíme diviti. O tom v díle druhém.

II.

Když bohabojný manžel sv. Kunhuty odešel z tohoto slzavého údolí, aby nad hvězdami obdržel z ruky spravedlivého Soudce korunu spravedlnosti, dala naše sv. patronka po celé říši konati za spásu jeho duše modlitby a služby boží a rozdala za týmž účelem mezi chudé hojné almužny. Ale potom už ji nic nedovedlo zdržeti od jejího rozhodnutí, odevzdati se zcela službě boží. A tu se opět musíme diviti *její statečnosti, s jakou tento svět opustila a do kláštera vstoupila a s jakou dále v klášteře bohumilý život vedla.*

Smrtí jejího chotě byla uvolněna poslední pouta, jimiž byla vázána na tento svět. Světa nemilovala a svět nemiloval jí, protože ze světa nebyla, Jan 17, 4, a dávno již poznala, jako druhdy moudrý Šalomoun, že »všecko jest marnost«, Kazatel 1, 2, »kromě milovati Boha a jeho samému sloužiti«, jak přidává Tomáš Kempenský ve své zlaté knížce »o následování Krista Pána.*) A proto se odebrala ještě roku 1024 do Kauffungen v Hessensku, a dala tam posvětiti kostel s klášterem, jejž na své útraty vystavěla a bohatě nadala. Když byly slavnostní obřady ukončeny, přikročila sv. Kunhuta k oltáři. A nyní bych si přál býti přítomen dojemnému okamžiku, který následoval. Vznešená císařovna sňala s hlavy skvostnou korunu a položila ji na oltář, svlékla purpurový plášť zlatem vyšívaný a naklonivši hlavu, dala si od arcibiskupa ustřihnouti vlasy a přijala z jeho ruky klášterní roucho a prsten, jímž

*) Tomáš Kempenský. De imitatione Christi l. I. c. I. 3.

se na věky zasnoubila nebeskému ženichu čistých duší, samému Ježíši Kristu. Byl to dojemný okamžik, pravil jsem. Důkazem toho jest veliké pohnutí, které se zmocnilo svědků této velkolepé slavnosti. Jak nám vypravují životopisci svaté Kunhuty, byli všichni přítomní tak dojati, že se nedovedli ubrániti slzám radosti a obdivu, které se jim mimovolně do očí tlačily a bohatě po lících kanuly. A není také divu! Srdce každého i sebe otužilejšího člověka by nemohlo nebýti mocně dojato pohledem na bezpříkladnou velkodušnost a statečnost naší milé světice. Císařovna, žena stojící na nejvyšším stupni důstojnosti společenské, ozářená leskem cti a důstojnosti, obdařená bohatstvím, obklopená služebnictvem a pohodlím, zříká se velkodušně a statečně všeho, co svůdný a klamný svět slibuje svým milovníkům, a za živa se pohřbívá ve zdech klášterních, jak se útrpně vyjadřuje moderní svět, který nezná nic lepšího, nic vznešenějšího, nic dokonalejšího, než sebe sama. Ale jak velice se mýlí! Neboť na světě »jest všecko marnost a trápení ducha«, Kazatel 2, 17, a jen »žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude«. Přísloví 31, 30. To nám svým příkladem jasně ukázala sv. Kunhuta.

Uvažovali jste, rozmilí v Kristu, již někdy v koutku svého srdce o marnosti světa? Poslyšte, co o ní napsal Tomáš Kemp. ve své zlaté knížce*): »Marnost nad marnosti a všecko marnost, kromě milovati Boha a jemu samému sloužiti: To jest vrchol moudrosti: světem pohrdati a tím spěti k říši nebeské. A tak marnost jest, sháněti se za pomíjejícím bohatstvím a v ně skládati svou naději.«

Ale to svět neví. »Marnost je též, pachtiti se po cti a domáhati se vysokých hodností.« Ale to svět neví. »Marnost jest, nechati se strhovati tělesnou vášní a toužiti po tom, co za krátko nezbytně přivodí těžkou pokutu.« Ale toho svět neví. »Marnost jest, přáti si dlouhého života, ale při tom se nestarati, aby život ten byl dobrý. Marnost jest, pečovati pouze o život přítomný a neprohlédati k tomu, co bude potom. Marnost jest, milovati to, co kvapně pomíjí, a nechvátati tam, kde trvá radost věkovitá.« Ale to všecko svět neví, protože toho věděti nechce.

Dobře to však znala sv. Kunhuta; neboť ona si hluboko do srdce vštípila slova našeho milého Spasitele, kterými totéž, ale stručněji pověděl, řka: »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.« Mat. 6, 33.

Od té doby, co se za sv. Kunhutou zavřely klášterní dvéře, nenáležela již světu, nýbrž celým srdcem se odevzdala Bohu; náležela mu všemi svými myšlenkami a tužbami, sloužila mu všemi svými slovy, modlitbami a skutky. Zanechavši marností světských, nezůstala státi na poloviční cestě, nýbrž ukázala i v komůrce klášterní velikou statečnost. Podle příkladu božského Mistra nevstoupila do klášterní samoty, aby si dala sloužiti, nýbrž aby sama

*) Tomáš Kempenský, Zlatá kniha o následování Krista. Přeložil J. J. Vejchovský.

sloužila jiným krásným příkladem vzorné poslušnosti, hluboké pokory a vůbec všech ctností. Vedle snahy zachovávati svědomitě všecky řeholní předpisy, bylo jejím předním přičiněním, vyrovnati se ostatním sestrám ve všem a nelíšiti se od nich ničím. Ač tělu jejímu přicházela za těžko namáhavá práce, jíž nebyla zvyklá, přemohla přece její pevná vůle všecky obtíže, takže si nikdy nedopřála více odpočinku než ostatní. Duše její, jsouc skoro neustále pokořena v pozorování Boha, vznášela se často na perutích modlitby k trůnu nejvyššího a povzbuzovala se ke skutkům ctnosti vždy hrdinnějším příkladem svatých a světic, o jejichž životě ráda čítávala. Poněvadž se jí ale k tomuto bohumilému zaměstnání nedostávalo dne, ubírala hodiny svému spánku a tak umrtvovala tělo vedle práce i bděním. Když se však přece zemdlené tělo hlásilo k svému právu, uléhala, aby je i ve spaní umrtvovala, na tvrdé lůžko.

Tak žila vznešená dcera knížecí a někdejší císařovna celých 15 let. Svět jí neznal; ale za to tím více ji miloval dobrotivý Otec nebeský, který ji ještě za živa obdařil divotvornou mocí. Vypravuje se, že, když vypukl v klášteře oheň, sv. Kunhuta jej uhasila pouhým znamením sv. kříže.

Rozmilí v Kristu! Tak sebe zapírala statečná žena svatá Kunhuta, tak na sobě vykonávala rozkaz Páně: »Zapři sebe sám.« Mat. 16, 24. I nám platí tento rozkaz, chceme-li přijíti za Pánem Ježíšem do nebe. Většina z nás nemůže bez porušení svých povinností opustiti svět a jíti do kláštera jako sv. Kunhuta, ale zapírati sebe můžeme a musíme všickni. Abyste to snáze dovedli, uložte si někdy rozličné skutky pokání. Učiňte si na příklad újmu v jídle a pití, jděte večer později spat a vstaňte ráno dříve, abyste získali více času k modlitbě a pobožnosti; odepřete si nějakou dovolenou zábavu. Zvláště ale snášejte trpělivě všecka utrpení a protivenství tohoto života a obětujte je Pánu Bohu za spáchané hříchy. Jaký bude váš život, taková bude i vaše smrt, jak to vidíme na sv. Kunhutě.

Její život byl svatý a smrt její byla »drahá před očima Hospodinovýma.« Žalm 115, 6. Zemřela roku 1040. Svaté její tělo bylo pohřbeno vedle ostatků jejího manžela v basilice sv. apoštolů Petra a Pavla v Bamberce, kde až dosud je předmětem nábožné úcty věřících, kteří se k ní utíkají o pomoc ve svých nesnázích, zejména v nemocích. Neboť milosrdnému Bohu se zalíbilo, vyslyšeti na přímluvu svaté Kunhuty důvěrné prosby jejích ctitelů, kteří ji o pomoc prosí ve svých neduzích, a oslavovati její hrob četnými zázraky.

* * *

Když vše, co jsme až dosud slyšeli, shrneme v jedno, plynou pro nás ze života sv. Kunhuty tato naučení. Svatá Kunhuta byla skutečně žena statečná: žilať se svým manželem v panenské čistotě a tak ctnost dokázala proti utrhačům zázrakem. Zachovávejme i my svatou čistotu svému stavu přiměřenou a konejme své povinnosti svědomitě nejen v dobách radosti, nýbrž i v dobách

protivenství a zkoušky. Podporujme dále dle příkladu sv. Kunhuty svého bližního v jeho potřebách tělesných i duševních. Svatá Kunhuta jako žena statečná zřekla se světa a vstoupila do kláštera, kde žila v ustavičném sebezapírání. Nemůžeme-li následovati tohoto jejího kroku, nelpěme aspoň srdcem na tomto světě a statcích vezdejších, vědouce, že všecko je marnost, kromě milovati Boha a jemu samému sloužiti, a snášejme trpělivě všecka protivenství, která na nás přicházejí buď od Boha nebo od lidí.

Neboť tak aspoň se přiblížíme ke sv. Kunhutě, a po životě bohabojném nezastihne nás smrt nepřipraveny, nýbrž otevře nám brány do života nebeského, kde se budeme se sv. Kunhutou i se všemi svatými radovati na věky věkův. Amen.

Václav Knell, kaplan v Mrákově.

Kdo haní a zatracuje stav manželský, ten připravuje i stav panenský o jeho pel a skvělost. Kdo chválí však manželství, ten doznává že panenskost je stavem podivuhodným, vší cti hodným. Neboť co se zdá býti dobrým proti špatné věci, nevyniká obzvláště; než co je skvělým proti tomu, co všem se líbí, vyniká zajisté obzvláštní dobrotou. Tak je tomu se sv. čistotou. Panenskost je sama v sobě dobrou, a to je i mé mínění. Než je i lepší, nežli stav manželský — a to je právě, co tvrdím. Chceš-li, řeknu i to, oč předčí stav manželský. O to, oč nebesa předčí země; o to, oč předčí andělové lidi a abych řekl otevřeně — ještě o více. Neboť nežení-li se a nevdávají-li se andělové, — to je tím, že neskládají se ani z těla, ani z krve, že nebydlí na zemi, že necítí v sobě žár zlé žádostivosti, že nepožívají ani pokrmu ani nápoje, že nedají se vzrušiti ani krásným nápěvem, ani vášnivou hudbou, že nedají se okouzliti ani pěknou tvářičkou, ani půvabnými tvary, nýbrž jako nebesa v jasu slunečním nejsouce zkalena žádným obláčkem ukazují nám oblohu čistou, modravou, průzračnou, tak i duše andělská není kalena žádnou žádostivostí ve své čisté, jasné a nezměnitelné svatosti.

Avšak pokolení lidské, stojíc tělesností svou hluboko pod těmito duchy blaženými, napíná veškeré síly své, aby se jim stalo podobnými.

A jak to? Nežení se andělové, ani se nevdávají, — tak činí to i panicové a panny. Andělové stojí ustavičně před tváří Boží, sloužíce jemu: tak činí to i panicové a panny. Proto volá k nim sv. Pavel, aby se zhostili všech starostí světských. A nemohou-li přece vzletěti až do nebes, jsouce zatíženi svým tělem, tu dostává se jim zase onoho vyznamenání, že přijímají Pána nebes a země, jsouce svatými tělem i duší. Stačí to, abys poznal cenu svaté čistoty? Poznáváš z toho, že ona jediná činí život pozemšťanů podobným životu nebeských bytostí? poznáváš, že ona jediná povznáší lidi smrtelné tak, že nedávajíce se zastíniti mocnostmi nebeskými, spíše nad ně vynikají, a s nimi závodí v horlivosti a v lásce k Bohu?

Sv. Jeroným.

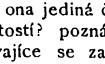

*

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

6. **Slovanština,** či lépe staroslovanský jazyk (staroslavěnština)[1]) již od dob středověkých uznán jest za *řeč bohoslužebnou.*

α) Jak se to stalo,[2]) mezi mnohými jinými prameny, hlavně jsou následující dva veledůležity. Jest to svědectví Eneáše Silvia, později papeže Pia II., a svědectví kardinála Prospera Lambertiniho, později papeže Benedikta XIV. *Benedikt XIV.* píše: »Sub *Nicolao primo,* qui creatus est Pontifex anno 858, *orientales monachi s. Cyrillus et s. Methodius,* qui Moravos Christi fidem docuerant, Romam accersiti sunt, ut ad episcopatus gradus promoverentur. Antequam Romam pervenissent, obiit Nicolaus pontifex, cui suffectus cum esset anno 867. *Hadrianus II., in judicium vocati fuere,* quod *liturgiam slavonica lingua introduxissent.* Sed ii strenue suam causam ita defenderunt, ut eorum factum *laudem approbationemque* sit consecutum, ut videre est in eorum vita ad diem 9. Martii apud Bollandistas. Mirum illud narrat — dí Benedikt XIV. dále — in historia Bohemica cap. 13 *Aeneas Silvius:* »Ferunt *Cyrillum, cum Romae ageret, Romano Pontifici supplicasse,* ut Sclavorum lingua ejus gentis hominibus, quos baptizaverat, rem divinam faciens uti posset. Qua de re cum *in sacro senatu disputaretur,* essentque *non pauci contradictores,* auditam vocem tamquam de coelo in haec verba missam: Omnis spiritus laudet Dominum et omnis lingua confiteatur ei; indeque *datum Cyrillo indultum.*[3]) *Joannes VIII.* — pokračuje Benedikt XIV. —

[1]) Slovem staroslovanský jazyk (staroslovanština), míní se *bulharština.* (Sr. M. Hattala: O poměru cyrillčiny k nynějším nářečím slovanským. Č. C. M. 1885. str. 81. n.)

[2]) Důkladně o tomto předmětu jedná na základě nejnovějších výzkumů *Dr. Josef Kupka* ve spise: »O mši svaté« Praha 1899 str. 653—671. V hlavním sleduji jeho vývody.

[3]) Papež *Hadrián* II. (867—872) *přesvědčil se* za pobytu sv. bratří v Římě o jejich *blahodárném působení a pravověrnosti,* posvětil je na bi-

anno 872. creatus Pontifex per Paulum episcopum Anconitanum *s. Methodio vetuit,* ne Sclavorum lingua Missam celebraret: »Audivimus etiam, quod *Missas cantas* in barbara, hoc est, *Sclavina lingua,* unde jam litteris nostris per Paulum episcopum Anconitanum tibi directis *prohibuimus, ne in ea lingua* sacra Missarum solemnia *celebrares, sed vel in latina, vel in graeca lingua, sicut ecclesia Dei toto terrarum orbe* diffusa, et in omnibus gentibus lilatata *cantat; praedicare* vero aut *sermonem* populo *facere tibi licet«:* a qua deinde querela *destitit eumque* **passus est** Missam *sclavonice celebrare,*[4]) modo conversio fidelis esset, et evangelium latine primo, deinde sclavonice legetur; sed *tamen* **placere magis sibi** *innuit,* si *in Missa celebranda latinus sermo adhiberetur.* »*Nec* sanae fidei vel doctrinae *aliquid obstat* — píše alespoň Jan VIII. Svatoplukovi — sive Missas[5]) in eadem *sclavonica lingua canere,*[6]) sive sacrum evangelium, vel lectiones divinas veteris et novi Testamenti bene translatas et interpretatas legere, aut alia Horarum officia omnia psallere; quoniam qui fecit tres linguas principales, hebraicam, scilicet, graecam et latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Jubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terrae vestrae propter maiorem honorificentiam evangelium latine legatur et postea sclavonica lingua translatum in aures populi latina verba non intelligentis annuntietur, sicuti in quibusdam ecclesiis fieri videtur. *Et si tibi et judicibus tuis placet, Missas latina lingua magis audire, praecipimus, ut latine Missarum solemnia celebrentur.«* (De sacrificio Missae sect. I. n. 79. ed. Patav. pag. 40. a nota 80.) Ačkoliv zpráva tato není ve všem zcela pravdivou (sr. Ginzel: Geschichte der Slavenap. Cyrill und Methud str. 42, 56 nn.), přece jest veledůležitou. Dovídáme se z ní: 1. že vždy *v církvi pouze tři jazyky* platily za *hlavní řeči liturgické,* 2. že *liturgická řeč je věcí církevní disciplíny,* jak plyne

skupy ... Propouštěje r. 869 sv. Methoděje *dal* mu *pochvalné listy ke Kocelovi, Rostislavovi a Svatoplukovi,* ve kterých se výslovně připomíná, že *krajiny těchto knížat patří bezprostředně pod správu stolice římské* a že ona tudíž, ustanovujíc jim za pastýře sv. Methoděje, dovoluje mu, by konal a dával konati služby Boží jazykem slovanským. *Hadrian dovoluje, by Slovanům konala se mše sv.,* jakož jest to filosof Konstantin začal s Boží milostí a za přímluvou sv. Klimenta: *Ten pak jediný zachovávejte obyčej, aby o mši prve četli* (kněží) *epištolu a evangelium latinsky a potom slovansky . . .«*

[4]) *Sv. Method* byl protože dle dovolení Hadriana II. (výše citovaného!) *konal bohoslužby slovansky* návodem arcibiskupa solnohradského a jeho suffraganů *držán půltřetího roku ve vazbě v Němcích.* **Jan VIII. ho vysvobodil, ale liturgii slovanskou zakázal.** »Buďto že však sv. Method vztahoval toto nařízení pouze na Pannonii, buďto že papežský legát . . . (který zákaz donesl) mírněji je vyložil, *slouženo na Moravě dále v jazyku slovanském.«* I povolán jest Method do Říma, kdež *se očistil* tak, že *slovanština při bohoslužbě zase jest povolena.*

[5]) Sluší při jednání o slovanské bohoslužbě *přesně rozeznávati ritus a řeč,* ježto jedná se jednou o liturgii *slovanskořecké,* po druhé o liturgii *slovanskolatinské* a po třetí o liturgii římské či *latinské.* Při liturgii latinské je ritus římský a řečí latina, slovanskolatinské je ritus římský a řečí slovanština, slovanskořecké je ritus řecký a řečí slovanština.

[6]) Papež Jan VIII. povolil liturgii slovanskou r. 880. (Sr. Harduin Conc. VI. 85; Encyklika Lva XIII. »*Grande munus*« 30. září 1880.)

ze slov: »Nec sanae fidei . . .«, a proto že zcela dle vůle církve a potřeb s ní naloženo býti může,[7]) a 3. že *církev pouze výjimečně* — indultum nazývá to Eneáš Silvius! — *slovanštinu* jako řeč liturgickou *dovolila*,[8]) a to *z důvodů* takých, že když svatí apoštolé je přednesli, i chválu Apoštolské stolice obdrželi. Musily to býti tedy důvody *nesmírného dosahu*.

Poněvadž nevíme, které důvody sv. apoštolové pro liturgii slovanskou uváděli, musíme za to míti, že byly to *hlavně* **okolnosti časové**, jež papeže ke kroku tomu, posud neslýchanému pohnuly. *Pallavicini* (Hist. Conc. Trid. l. 18. c. 18. n. 3.) domnívá se s *Eneášem Silviem*, že jednalo se *o rychlé pokřesťtění Moravy*, k čemuž bylo potřebí, mělo-li státi se obrácení z pohanstva opravdovým, veliké množství domorodých kněží, kteří nemohli teprve začíti se latinsky učiti a v přípravě k úřadu svému dlouhá léta ztráviti. Než pravdivějším asi je, co píše *Assemani* (Calendaria eccles. univ. III. 170.): »Pro certo affirmamus motum Joannem papam ad concedendum slavonicae linguae usum . . . *iteratis precibus regis populique Moraviae;* quibus *si postulata negasset*, ii *hand dubie ad graecam ecclesiam confugissent*, a qua Bulgarorum instar id facile obtinuissent.« Moravané pak asi jen proto o dovolení jazyka slovanského při liturgii žádali, ježto myslili, že takto ubrání se vnikání Němců do země. Z té příčiny také vyprosil si Mojmír věrozvěsty z Cařihradu.[9]) Tedy nebudeme pravdy daleko,

[7]) Tutéž myšlenku pronáší *Thalhofer* (I. 401) slovy: »O zákazu, že by *liturgie in lingua vulgari se slaviti neměla, nenalézáme v křesťanském starověku nižádné stopy* a *přestalo-li se národních jazyků poněvadž užívati* jakožto řeči liturgické tak, že dnes nikde (ani na Východě) liturgie ve vlastním jazyku národním se neslaví, *není to důsledkem církevního nařízení* (zákona) *nebo zákazu, nýbrž resultátem přirozeného historického rozvoje.*«

[8]) Zřejmě, praví *Thalhofer*, považuje papež *za důstojnější a slavnější, aby liturgie latinsky se slavila*, jež 800letým užíváním při bohoslužbách byla posvěcena a jakožto mrtvá řeč z profanního užívání vyjmuta a právě proto považuje čtení evangelia v latině za vyznamenání (»propter majorem honorificentiam«), ale také principielně nevylučuje žádnou řeč z užívání liturgického . .« (I. 402.)

[9]) Tu třeba podati *historický přehled pokřesťtění Moravy*. Moravané byli *za příchodu sv. Cyrilla a Methoděje již z větší části křesťany*, jak doznávají sami poslové Rostislavovi v Cařihradě, když dí: »Lidé naši od pohanství odstoupili a křesťanský zákon zachovávají (Prameny dějin českých I. 27.) *Liturgie tehdy konala se tu dle obřadu římského latinsky*. Patřilať Morava k biskupství pasovskému a k arcibiskupství solnohradskému. Na Moravě působili *kněží franští, jichž lid si nevážil*, protože jim *nerozuměl* a pak i proto, že křesťanství bylo jim vlastně zástěrkou a prostředkem k *dosažení nadvlády politické*. (Sr. Dr. Kupka d. c. 653) Proto Rostislav povolal sv. *Cyrilla a Methoděje*, kteří vynalezli slovanské písmo a přeložili bibli. Takto vyzbrojeni odebrali se na Moravu. Tu kázali slovo Boží *jazykem lidu srozumitelným*, **ale bohoslužbu nejspíše konali řecky**. Aby veškeren lid Kristu získali, přišli na myšlenku zavésti mimo kázání i *bohoslužbu v jazyce lidu srozumitelném Řím k tomu svolil. Tu teprvé sv. Cyrill a Methoděj počali slovansky mši sv. sloužiti*. Francké a německé kněžstvo z národní a politické řevnivosti se tomu vzpíralo, ba i v *Římě žalovalo*. Všecky žaloby byly *marné*, až teprvé Štěpán VI. (885—891), hlavně netečností Svatoplukovou, vydal zákaz slovanských bohoslužeb. Od té doby slovanské bohoslužby na Moravě hynuly, až po r. 906 po pádu říše velkomoravské zanikly nadobro.

řekneme-li, že *hlavním důvodem žádosti té bylo* **uchování samostatnosti politické.** Aby lid, který posud ve víře nebyl dosti upevněn, *nebyl přilákán k východnímu schismatu,* jež právě tehdy síly nabývalo, a od něhož by zajisté velice ochotně Moravané užívání slovanštiny v liturgii byli obdrželi, nahlédli papežové Hadrián IV. a Jan VIII., že nejlépe bude, povolí-li se zvláštním indultem pro Moravu a území sousední užívání slovanštiny v liturgii. Povolení toto trvalo až do papeže Štěpána VI. (885—891).

Benger (Pastoraltheologie 2. Bd. S. 233. pozn), když o slovanštině mluví, přičítá povolení její v liturgii na vrub vrtkavé a *nestálé povahy* Jana VIII. To však jest *nesprávno,* a to z toho důvodu, že církevní zákony disciplinární nejsou dogmaty, a že, byť se hodily do jistých časů, na jistá místa a pro jisté osoby, nehodí se pro všecky časy, všecka místa a všecky národy. Proto také církví nejen měniti se mohou, ale i vskutku měnily a mění. Jako církev nemýtí a nikdy neodsuzuje staré partikulární dobré zvyky, tak také vždy velice ráda, žádá-li toho interes víry, udílí dispense, ba mnohé zákony vůbec ani neprovádí.

»Ecclesia,« učí *Schwetz* (Theol. fundamt. II. pars, editio V. p. 175.), »cum singulis quibus leges suae disciplinares damnum affere possent, dispensat, et eas etiam per legitimam consuetudinem abrogari permittit.«

Baronius (Annal. ad a. 880) píše o činu papeže Jana VIII.: »Haec Joannes Papa fecit ita, natam recens Ecclesiam lacte nutriens parvulorum, *sperans* opera ejus, qui linguas infantium facit dissertas (sicut qui cum parvulus est, loquitur ut parvulus, cum creverit in virum perfectum, sit evacuaturus quae parvuli erant) fore, *ut Moravensis ecclesia Matris,* ex qua genita est, *lingua perfecta locutura esset.*« Že Jan VIII. vskutku asi tuto naději také choval, vysvítá jednak *ze slov jeho ke Svatoplukovi:* »Et si tibi et judicibus tuis . . .«, jednak z okolnosti, že asi *na Moravě mše svatá ne dle ritu řeckého, ale latinského* se slavila, jakož možno souditi z toho, že sv. Cyrill a Methoděj byli v Římě na biskupy posvěceni, a pak i z toho, že papež, aniž by o ritu zmínku učinil, Svatoplukovi ponechává volbu mezi slovanštinou a řečtinou. Názoru tomuto nasvědčuje i to (sr. Ginzel d. c. 129.), že sv. Cyrill pro slovanštinu, která přece řečtině jest bližší než latině, vynalezl písmo latinskému podobné — glagolici. [10]) Jest dále také jisto, že *latina i v době sv. apoštolů v liturgii na Moravě zaujímala dosti značné místo,* takže posléze, ovšem že spíše úskokem a násilím, než pokojem zvítězila nadobro. Sotva totiž sv. Method byl r. 885 zemřel, [11]) dal se Svatopluk od Němců proti kněžím slovanským

[10]) O tom, pochází-li od sv. apoštolů glagolice a liturgie latinsko-slovanská či cyrilice a liturgie řecko-slovanská, posud není jasno. Ti, kdož cyrilici připisují svatým apoštolům, připisují hlaholici sv. Jeronýmovi (Ginzel, Pius VI. atd.)

[11]) Před svou smrtí r. 885 naznačil *sv. Method za svého nástupce* Moravana *Gorazda.* Než tu Viching, Němec a úhlavní nepřítel sv. Methoděje, pospíšil do Říma, kde výkladem *o různicích kněžstva slovanského a latinského na Moravě,* jakož i lží a pomluvami, popudil papeže Štěpána proti boho-

poštvati,[12]) poněvadž neměl jich již dávno v lásce pro přísná kázání, a v roce 886 konečně dvě stě jich z Moravy vyhnal.[13])

Stejného osudu jako Morava v ohledu bohoslužebného jazyka slovanského zažila i **Pannonie.**[14]) Při uvedení slovanštiny do liturgie dobře rozeznávati sluší následující:

1. Již *před příchodem sv. Cyrilla a Methoděje* konali bohoslužbu na Moravě *kněží franští dle ritu římského jazykem latinským.* 2. Uvedení *slovanštiny* v bohoslužbu stalo se *z důvodů velice vážných, hlavně politických.* 3. *Sv. apoštolové,* když do Moravy přišli, *sloužili* mši sv. dle jedněch *řecky,* dle druhých *latinsky* a

---

službě slovanské. Papež nemeškal, zvláště když pozoroval i velikou přízeň, jíž kníže Svatopluk Vichinga zasypával, a ustanovil Vichinga správcem arcibiskupství a Svatoplukovi »králi Slovanův« zaslal list, v němž se dí: »*co se tkne služeb Božích* i svatých tajemství a slavností mešních, *které Method opovážil se konati jazykem slovanským . . . poroučíme, aby nijak a nikdo více neodvažoval se toho.* Neboť vážnosti božskou i naší apoštolskou *zapovídáme to pod treslem kletby,* vyjímajíc, že by na poučenou prostého a neučeného lidu týmž jazykem činěn byl výklad evangelia a epištoly muži vzdělanými: k tomu svolujeme a nabádáme, a aby zhusta se dálo napomínáme, aby každý chválil Boha a jej velebil. Lidi pak vzpurné a neposlušné . . . naší mocí zkrotiti a z vašich končin daleko vyhostiti poroučíme.« R. 886 na jaře poslal papež Štěpán biskupa Dominika a kněze Štěpána a Jana, *aby na Moravě stížnosti* Vichingovy *vyšetřili.* V instrukci jim dí: »Řekněte: mše a ona nejsvětější tajemství, jež *opovážil se Method konati jazykem slovanským . . . nikdo více způsobem právě řečeným konati nesmí.*«

[12]) Byl to Viching. Jeho návodem osočeni byli kněží slovanští ze zemězrady a jako by byli škůdci obecného pokoje. Proto byli Svatoplukem vyhnáni. *Tím zasazena liturgii slovanské rána smrtelná.* Ustanovil sice Jan IX. (898—900) pro Moravu na žádost Mojmírovu r. 899 arcibiskupa a tři jeho suffragány slovanské, ale v téže době *Mojmír* slíbil Němcům, že *vedle liturgie slovanské připouští i liturgii latinskou s kněžstvem německo-latinským.* Povstal *utraquismus, který pádem říše velkomoravské r. 906 zanikl, a vše opanovala liturgie latinská.*

[13]) Svého času bylo také pilně disputováno, *náleží-li sv. Apoštolové naši církvi východní nebo západní.* Alespoň »Rusové a Srbové se vychloubají, že svatí apoštolové slovanští byli jejich ven a ven, *pracujíce ve smyslu nynější církve východní*« (Hlídka 1904. 412.) Správně tu napsal již v roce 1847 (Č. Č. M.) *J. Krbec:* »My Čechové, Moravané i ostatní panonští Slované jsme *v prvopočátku i se sv. Cyrillem a Methodějem veskrze a čistě pravověrní, římští, katoličtí křesťané.*« Ostatně tu rozhodovati je velice snadno, ježto tolik je jisto, že »*křesťanstvu západnímu náleželi neméně,* neboť co *nejokázaleji osvědčovali podřízenost svou pod hlavu církve římské, v Římě přijali svěcení* a jurisdikci biskupskou, učení a skutky svoje předkládali papeži k rozeznání i byli od papeže uznáni za pravověrné, zejména také co se týče původu Ducha svatého« (Studie cyrillomethodějská. Frant. Snopek »Hlídka« 1904, 413.) *Skutky* tedy sv. apoštolů našich *jasně svědčí,* že oni patří **pouze církvi katolické (západní)**!

[14]) *Palacky* dí: »Slovanský způsob služeb božích rozšířil se brzy netoliko v Rostislavově říši, ale i *u pannonských Slovanův,* nad kterýmiž, an Privina v boji proti Rostislavovi (okolo r. 861) byl zahynul, panoval Privinův syn *Kocel.* Roku 865 salcburský arcibiskup Adalvin posledníkráte slavil vánoční svátky u Kocela na hradě Mosburku nedaleko Blatenského jezera; nebo *brzy potom* i tento kníže a s ním *Pannonie celá, uchýlili se ke slovanským učitelům naším,* kterýmžto němečtí diecesáni nadarmo bránili přístupu a místa v dosavadních diecesích svých« (I. 73.)

teprve později připadli na myšlenku, aby ku zvelebení služeb božích, používali při bohoslužbě *řeči velikého kmene slovanského.*[15]) 4. *Vedle slovanštiny užívalo* se na Moravě *i za časů sv. apoštolů* Cyrilla a Methoděje od kněží německých a franckých *latiny.* 5. *Po pádu říše velkomoravské* v r. 906 zavedena zase při bohoslužbách *výhradně latina.* To jsou historická fakta, z nichž musí vycházeti další naše úvahy.

[15]) U nás v poslední době v některých kruzích mluvívá se *nadšeně o idee cyrillomethodějské,* čímž vyrozumívá se po většině jazyk staroslovanský při bohoslužbách. Správné tu stanovisko označil *Fr. X. Grivec* v bohoslovecké časopise »Museum« (rok 1904), kdež se dí: »Dnešní přední slavisté tvrdí, že liturgický jazyk sv. Cyrilla a Methoda nebyl ani českomoravské ani pannonské nářečí, nýbrž nářečí starobulharské. Již v tom, že nářečí, resp. jazyk přinesený ze slovanského jihu rozvinul se na půdě severoslovanské ve staroslovanský liturgický a kulturní neboli spisovný jazyk, již v tom snadno spatřujeme jakýsi vnější důkaz, že idee cyrillo-methodějské nemožno jinak chápati, nežli jako nějakou nábožensko-kulturní ideu, která má tvořiti vyšší jakýsi nábožensko-ideální svaz mezi více slovanskými národy. To nám ukazuje, že *idea cyrillo methodějská jest jediné pravým základem nábožensko-kulturní organisace katolických Slovanů;* že je nábožensko-kulturní organisace katolických Slovanů ve jménu idee cyrillo-methodějské jediné pravá cesta k nábožensko-kulturnímu sblížení katol. Slovanů a vůbec katolického Západu s pravoslavným slovanským Východem; že to vše jest jediné pravá cesta k onomu cíli, který vedle cíle nadpřirozeného měli svatí Cyrill a Method, a *který také Řím schválil a požehnal,* aby totiž Slované sesíleni ve víře křesťanské mohli rozvinouti duševní své síly a tak míti v nábožensko-kulturním světě křesťanském význam přiměřený svému počtu a duševním schopnostem. *Při idei cyrillomethodějské se častokráte na prvém místě* (sc. »Bílý Prapor«, »Nový život«. Pozn. pisatele) *akcentuje slovanská liturgie. To však ukazuje velmi povrchní porozumění idee cyrillo-methodějské. Tím způsobem obyčejně není možno přijíti do oživujícího jádra jejího, tím zůstáváme více jen při vnější způsobě, spokojujeme se více vnější formou, místo bychom se drželi oživující idee . . .* **Pojímame-li ideu cyrillo-methodějskou pouze v jejím zevnějšku, nemá pro naše dílo velikého praktického významu,** *nedá vznětu našim myšlenkám, ani života a vytrvalosti našemu dílu, ani horoucnosti našim modlitbám . . .* Co nám pomůže slovanská liturgie, když nerozumíme podstatě idee cyrillo-methodějské, když náš vespolný svazek je tak slab, že ani v náboženském ani v kulturním ohledu nemáme žádných zvláštních pojitek! *Co pomůže slovanská liturgie uherskému Rusínu, když přes to nezná žádného spojení s jinými Slovany a když se pomaďarštuje; co by prospěla slovanská liturgie Hrvatu-glagoláši nebo Hrvatu-unitovi, kdyby přes to neměl a necítil více nábožensko-kulturní jednotnosti a vzájemnosti s jinými Slovany než Hrvat-latinník; co by pomohla slovanská liturgie Rusínu-unitovi, neměl-li by ve vědě bohoslovné a vůbec v ohledu kulturním většího spojení s jinými Slovany než Slovinec, který má liturgii latinskou! Slovanská liturgie sama o sobě bez hlubšího podkladu nemá tedy v sobě oné síly, která by mohla Slovany nábožensky a kulturně pozdvihnouti, oživiti a sdružiti.«* Tento názor o idei cyrillo-methodějské považuji za správný, ale připojil bych k němu ještě *vedle organisace nábožensko-kulturní i samostatnost politickou, jaká se jevila v dějinách rozkvětu říše velkomoravské.* Ve smyslu tomto ohlašuje »Bílý Prapor« vydávání nového listu na Moravě (»B. Pr.« III. 242.). Tím zajisté idei cyrillo-methodějské se prospěje, nebude-li hlavní váha klásti se, jakož až posud »Katol. Moderna« v ohledu bohoslužebného jazyka činila, na zevnějšek, ale na ducha oživujícího.

Kdo žije životem pannenským, je spíše andělem než člověkem, posvěcuje nejenom svou duši, nýbrž i své tělo.

Sv. Jan Zlatoústý.

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

Netřeba obšírně dokazovati, že s posvátností chrámu se nesnáší proměňovati je a užívati jich jako veřejných společných hřbitovů, an tomu nejen *obřad svěcení*, ale i vlastní *účel chrámu* odporuje [1]) a nad to pro pochovávání zemřelých zřizovaly se již za dob nejstarších [2]) a zřizují se dosavad všady *zvláštní* pohřební místa, jež se též zvláštním dojemným obřadem církevním světí [3]) a významnými jmény, jak svrchu podotknuto, [4]) označují. Hledě k zákazu římských zákonů, mrtvé v městě pochovávati, [5]) dokládá již sv. *Isidor*, [6]) že příčina toho byla, »ne corpora viventium *foetore* ipso (sc. cadaverum putrescentium) contacta *inficerentur*«, čeho bylo se zvláště v lidnatějších městech, kde bývá úmrtnost větší, obávati, k nakažlivým nemocím a moru ani nehledě. Proto odůvodňují liturgisté nařízení římského ritualu mezi jiným takto: »Cadaverum putredo semper est cum *foetore* et *de decet* in illo sacro loco (ecclesia), venerando thymiamate saepissime perfuso et munditiam redolente, graveolentia (škodlivý výpar, zápach) corpora condere (sepelire), ne *aer putrefieret* et *locus corrumperetur* foetore cadaverum.« [7]) A níže dokládá týž autor: »Frequenti cadaverum humatione (in ecclesia) tam *foetor* quam *humiditas* provenire solet . . . prout evidenter hodie quoque dignoscitur in ecclesiis praesertim parochialibus, in quibus *frequenter* sepeliuntur cadavera.« O jiných samozřejmých důvodech mluvících proti pochovávání v chrámech, můžeme vzhledem k výše uvedeným připomenutím pomlčeti. [8])

Než jakkoli tyto v samé povaze věci spočívající důvody plného uznání se domáhaly, trvalo přece dlouho, než zjednaly si průchod a než odpor proti nim byl zmírněn a konečně přemožen.

---

[1]) Srov. Pontif. Rom. de bened. et impos. primar. lapid.: »Omnipotentem Deum, *in cujus domo multae sunt mansiones*, suplices deprecemur.« modlí se světitel a opět: »Deus,qui ex omnium cohabitatione Sanctorum *aeternum* Majestati tuae condis *habitaculum* . . .« A při svěcení chrámu zpívá antifonu: »Ambulate *Sancti Dei, ingredimi in civitatem Domini*.« »Lapides pretiosi omnes muri tui et turres Jerusalem gemmis aedificabuntur.« Totéž zřejmo z modlitby církve: »Terribilis est locus iste, hic *domus Dei* est et *porta coeli* et vocabitur *aula Dei*«. *Missal. Rom.* In dedic. Eccl. Srov. ibid. In annivers. dedic. Eccl.

[2]) Srov. svrchu str. 482. n.

[3]) Srov. Pontif. et. Rit. Rom. de bened. coemet.

[4]) Viz str. 687. nn.

[5]) Srov. str. 415, 563 a 629.

[6]) Sv. *Isidor*, Lib. 12. et Orig. cap. 12.

[7]) *Lavorius*, De sepult tom. II. cap. 6. n. 90; *Barufaldus*, In Ritual. Rom., de exequiis. tit. 34. § 9. n. 92. Srov. *Ferrarisa* l. c. n. 318.

[8]) Srov. *Binterim* l. c. str. 466. n.

Ukaz ten se nám vysvětlí, uvážíme-li jen zběžně jeho historicko-náboženské příčiny, ku kterým přidružily se během času ještě jiné rázu čistě světského, proti nimž bylo církvi, neměly-li vlastní její zájmy vzíti škodu, rozhodně vystoupiti.

Jakkoli byl, jak v předešlém obšírněji dovoděno,[9]) *původní* v hluboké víře křesťanů, světských knížat i jiných zbožných věřících, spočívající úmysl — poblíže posvátných těl sv. mučedníků, tudíž v chrámě, odpočívati, z jejich blízkosti nejen útěchu, ale i pomoc pro spásu duše vážiti a pod.[10]) — zajisté ten nejlepší a nejvznešenější, takže i závoděno bylo v zakládání hřbitovů netoliko kolem chrámů, nýbrž i *pod nimi*,[11]) jež se proto *arcae*

[9]) Srov. výše str. 563. nn.

[10]) Srov. svrchu uvedené citáty ze sv. Otců str. 563. n. 628. n.

[11]) Dle vypravování Eusebia zbudoval císař *Konstantin V.* v chrámu mučedníků, kterýž v Cařihradě vystavěl, dvanácte krypt na počest a památku sboru apoštolského, mezi nimiž velel uprostřed svou rakev postaviti, od kteréžto doby stal se tento chrám pohřebním místem východních císařů. Dle jeho příkladu založil později prefekt *Olimpiodor* v chrámě od něho zbudovaném více podzemních krypt, označených znamením kříže. »Totum extra concham (chrámová loď) basilicae spatium alto et lacunato (ozdobný) culmine germinis utrinque porticibus dilatatur . . . *Cubicula* (cryptae) *intra porticus quaterna* longis basilicae lateribus inserta secretis orantium . . . praeterea memoriis *religiosorum* ac *familiarum accommodatos* ad pacis aeternae requiem *locos* praebent.« Z toho lze souditi, jak prostranné a uměle založené tyto krypty byly, takže podobaly se rozsáhlým, podivuhodně se křižujícím síním, tvořice malé katakomby. Téměř ve všech starožitných římských chrámech nalézaly se takové podzemní klenby, menším kaplím a oratoriím podobné, jež sami papežové zřídili nebo obnovili, zajisté ze žádné jiné příčiny, než aby se v nich zemřelí pochovávali. O papeži *Liberiovi* a *Felixovi* toho autor pontifikální knihy výslovně připomíná, o papeži *Sergiovi* se dí: »Hic lectum et cubicula universa (krypty) in circuitu basilicae B. apostoli Pauli studiosius *renovavit* et *reparavit*« Důležitá jest poznámka *Aringkiova* o chrámě Vatikánském: »Quod sub demolitae basilicae *solo* ac *inferiori ambitu* sacrum olim coemeterium extiterit, ipsa oculorum experientia comprobatum est. Ubi enim humus ad nova facienda fundamenta e profundo sino egereretur, fere *innumera defunctorum sepulchra, oratoria* nec non *cubicula*, una cum *loculis* apte circumcirca dispositis, *aliorum instar coemeteriorum*, reperta fuere.« V díle: Roma Subterranea, lib. II. cap. 4.

Též v chrámu, od sv. *Paulina* vystavěném nalézaly se takové kobky či podzemní krypty, jak z jeho slov vysvítá:

»*Cellula* de *multis*, quae per *latera undique magnis Adpositae tectis* praebent secura *sepultis Hospitia*.«

Dokladem toho jsou četné hrobní nápisy, z nichž stačí pouze některé uvésti. Jeden z nich, náhrobek panny jménem *Manlia Daedalia* v chrámě sv. Ambrože v Miláně, zní takto:

»Martyris ad laevam recubent quae membra sepulchro, Ut lector noscas, est operae pretium.«

Náhrobek Nonny, matky sv. Řehoře Naz., zněl:

»*Templum* hoc, non enim totam Nonnam fas erat retinere, anima egressa, solum *retinuit corpus*.«

Sv. Leandr zvolil si rovněž hrob v chrámě, vedle něhož jeho bratr a sestra odpočívala, jak to hlásá hrobní nápis:

»Crux haec alma gerit geminorum corpora fratrum
Leandri, Isidori pariumque ex ordine vatum,
Tertia Florentina soror, devota perennis,
O quam composita consors! hic digna quiescit.«

sepulturarum (Tertullian) *cubicula*, *loculi*, *cryptae*, *coemeteria* a pod. nazývaly, *ztrácel* úmysl tento čím dál více na své *ryzosti* a *čistě náboženském* rázu a o pohřbívání mrtvol v chrámech začaly vždy více rozhodovati motivy, jež s původními vznešenými motivy v této příčině neměly *nic* neb jen *málo* co společného, kteréž, jsou-li vůbec nepřístojné a politování hodné, jsou tím více nepřístojné na místě posvátném. Ovšem pro Krista a jeho vítězoslavné bojovníky nadšená doba dávno již pominula, nastaly doby, jež vynášely sice křesťanskou rekovnost, hrdinný zápas a vítězoslávu mučedníků, *aniž* by se však jejich posvátným zápalem byly nadchnuly, *tím pak méně* v boji pro poklad víry jich byly následovaly, doby, kdy pohřbení po boku sv. mučedníků v chrámě *ztratilo* své, druhdy takořka neodolatelné náboženské kouzlo a téměř nepřekonatelnou přitažlivost, jež ustupovala vždy více do pozadí, [12]) jejíž místo zaujala jednak nízká chlouba a vynášení se, jednak všední vezdejší zájmy, zvláště auri sacra fames.

Jak bylo již svrchu připomenuto, [13]) prokazovali *všickni* jen poněkud vzdělaní národové zemřelým vždy zvláštní úctu a pochovávali je s mnohými více méně významnými obřady. Opíraje se o toto historické faktum, dokázal proti Celsovi a Diogenovi vítězně *Origenes*, že lidská těla nemají býti pohozena, ježto v nich nesmrtelný duch přebýval a ježto i zákony vzdělanějších národů velí zesnulá těla slušně pochovati, by nestala se urážka duši, když vykročila z těla, jež bylo její příbytkem. [14]) Podobně dokládá sv. *Augustin*: »*Nec contemnenda et abjicienda* sunt corpora defunctorum, maximeque justorum atque fidelium, quibus tanquam *organis et vasis* ad omnia bona opera sanctus usus est Spiritus.« [15]) Důmyslně praví sv. *Chrysostom*: »Jest to *obecný zákon veškerého lidstva*, aby se mrtví pochovali a těla jejich v hrob uložila. Zákon tento nezvrátil ani Řek ani Skyta, aniž jiní těchto divočejší národové, nýbrž *všickni jej ctili a zachovávali;* tak *svatým* a *úctyhodným* byl u *všech* národů zákon ten.« [16])

Mylný však byl by názor, že by Církev, nařizujíc mrtvé slušně s přiměřenou poctou pochovávati, chtěla tím podporovati

Totéž učinil již dříve sv. *Ambrož*, zvoliv si v chrámě Milánském místo pohřební. »Hunc ego locum praedestinaveram mihi; dignum est enim, ut *ibi requiescat* sacerdos, *ubi offerre consuevit*« Orat. de s. *Gervasio* et *Protasio*. Významná posléze jsou slova jistého Felixa, jimiž oslovil svého pána za dob pronásledování křesťanů od Vandalů v Africe, jenž přál si pochován býti na onom místě, kde by zemřel: »Absit a nobis,« pravil, »confessor venerabilis (t. abych přání tomu vyhověl); sed sepeliam te *in una basilicarum* cum triumpho et gratia, quam mereris.« Persecut. Vandal. historia, lib. I. cap. 14. Srov. *Binterim* l. c. str. 457. nn.

[12]) Str. 412. nn. 564 a j.

[13]) Contr. Celsum lib. VIII. Jinde dí týž: »Rationabilem animam *honorare* didicimus et hujus organa *sepulchro honorifice* demandare.«

[14]) O městě bož. kn. I. kap. 13.

[15]) Homil. in Basil., tom. II Mnohé z těchto pohřebních, již za dob nejstarších zachovávaných obřadů uvádí *Binterim* l. c. str. 375. nn. 398. nn. 420. nn. 443. nn. Srov. též van *Espena* l. c. cap. 1. a svrchu cit. autory.

[16]) Lib. 12. §. 5. et lib. 14. §. 6. Digest. De relig. et sumpt. funerum.

světskou s pohřebním smutkem a hrůzou hrobu málo se snášející pompu a nadržovati lidské marnivosti a vypínavosti nad jiné. Bylo-li již u Římanů zásadou, že výdaje pohřební nemají býti přehnané a že třeba v tomto obledu šetřiti jisté slušnosti a umírněnosti, o níž soudcové rozhodovali, [17]) a stanovilo-li římské právo, [18]) že nemá se přihlížeti k poslednímu pořízení zavětitele v příčině vypravení pohřbu, jestliže pohřební od něho ustanovený náklad meze slušnosti přesahuje (»si res *egrediatur justam sumptus rationem*«): prohlédala tím více církev k tomu, by pohřby křesťanů konaly se sice slušně a důstojně, by ale vzdáleno bylo od nich vše, co by bylo *přílišné* a *výstřední*, mělo více ráz světské *pompy* a *samolibosti* než křesťanské zbožnosti a pravé úcty k zemřelému. Tento ráz začalo na se bráti již za dob sv. *Augustina* pohřbívání v chrámech, o čem pronáší se sv. učitel v tato pozoruhodná slova [19]): »*Pompae funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturae, monumentorum opulenta constructio*, **vivorum** sunt qualiacunque *solatia*, **non adjutoria** *mortuorum*.« [20]) A jakkoli slušný a křesťana důstojný pohřeb nezavrhuje, ježto i sv. Písmo vzpomíná s pochvalou těch, kteří zbožně mrtvé pochovávali [21]) a samému Kristu důstojný pohřeb připravili, [22]) dokládá přece na jiném místě, [23]) »multo *instantius, observantius* et *abundantius* pro spiritibus defunctorum impendendas esse *oblationes, orationes et erogationes*,« ježto skutky tyto zemřelým jediné prospívají. Sv. *Jeronym* nesouhlasí ani s příliš nádherným oděním mrtvol, an dle svého způsobu řízně dí: »Cur et mortuos vestros *auratis* obvolvitis *vestibus*? cur *ambitio inter luctus lacrymasque non cessat*? An cadavera divitum **nisi** *in serico putrescere* nesciunt?«

[17]) Digest. l. c.
[18]) Sermo 172. ad I. ep. ad Thess. 4, 12; srov. O městě b. l. c.
[19]) Zdá se téměř, jakoby sv. Augustin byl měl na mysli i po této stránce nemálo *výstřední* dobu naši, jež domnívá se, že pompesní pohřeb vše napraví, co by bylo v životě zemřelého křivého a okázalá pohřební nádhera, při níž nebývá z pravidla té *nejmenší zbožnosti* a jež *prosta* bývá všeho *křesťanského rázu*, jsouc pouhou chloubou a chvilkovým effektem, že oslni navždy zrak pohřebních účastníků a jiných vrstevníků. Srov. co bylo výše o této žalné věci připomenuto.
[20]) Isai. 53, 9. Známo, jak horlivě Tobiáš mrtvé pochovával.
[21]) Mar. 15, 43. nn. a souběžná místa Luk. 23, 50; Jan 19, 38.
[22]) Serm. 172. cit. výše.
[23]) V životě sv. Pavla. Srov. *van Espena* ibid. n. 3. et 16. Srov. co bylo výše v příčině nádherných, mnohdy zcela světských, umění posvátnému často naprosto nevyhovujících náhrobních pomníků připomenuto, že je postavila spíše hrdá chlouba než zbožnost křesťanská. — Totéž platí o vždy více vzmáhající se za našich dob snaze, upraviti hřbitovy na způsob *zahrad*, »ut visitantibus — jak případně praví cit. provinc. sněm *Pražský* (tit. V. cap. X.) — *recreationis potius*, quam *religiosae aedificationis* materiam praebeant.« Vůbec srov. jmenovaný církevní sněm l. c.

V očích božích má jediná duše větší cenu nežli celý svět. Milujeme-li tedy opravdově sebe, budeme se vynasnažovati, abychom hojně duší pro sebe získali, neboť kdo zachrání duši hříšníkovu, zachrání nejen hříšníka, nýbrž i sebe. Sv. Bernard.

O úctě Panny Marie v národě českém.

V Mariánských družinách Pražských přednesl Dr. A. Podlaha.

Byv poctěn nad míru čestným vyzváním, abych v Mariánských družinách přednášel, nebyl jsem dlouho na rozpacích, co bych měl zvoliti za předmět řeči své. O čem jiném věru přednášeti bych měl v jubilejním roce Mariánském a v družinách Mariánských, leč o té, k níž v těchto kormutlivých dobách nad jiné častěji upíráme toužné zraky — o čem jiném, pravím, leč o Rodičce boží, Panně Marii.

Chci jen rysy neumělými nastínit, jak národ náš ji ctil, s jakou vroucí láskou k ní lnul a s jakou důvěrou k ní o pomoc se obracel.

Již tehdáž, když po prvé zvěstováno bylo našemu národu blahé poselství učení Kristova, hlásána byla zároveň líbezná zvěst o Panně, jež stala se matkou Vykupite světa, o Panně pokorné, jež skvěla se ctností nesmírnou, zvěst tklivá o Matce bolesti, jež tolik vytrpěla spolu se Synem svým, o té, jež stavši se pak Královnou andělů přelaskavou naší Matkou jest, vždy ochotna jsouc u Syna svého za nás se přimlouvat. To vše k srdci lidu mluvilo a je jako kouzlem získávalo pro nové, dosud neslýchané učení. Tak uprostřed pohanstva zasvitla u nás jitřenka vroucí úcty k Panně Marii.

A staré kroniky i dávné zkazky dějinné podávají nám o tom hojná svědectví. Prastaré podání vypravuje, že sv. Methoděj z kovových model, jež byl od sv. Ludmily obdržel, ulil dílem umělým obraz Staroboleslavský, představující Rodičku boží s Ježíškem. A o tomto obraze sděluje nám prastaré podání dále, že jej svatý Václav na prsou nosíval.

Není divu, že Rodičce boží záhy byly zasvěcovány mnohé z nově vznikajících svatyň křesťanských. Tak nejstarší kostel vystavěný knížetem Bořivojem a sv. Ludmilou na hradě Pražském, zasvěcen byl Panně Marii. A k němu přidružil se v dobách pradávných chrám Týnský, chrám Strahovský i chrám Maltézský. Jak úzce prvotiny křesťanství spojeny byly s úctou Panny Marie, to vyjadřuje jedna z nejdávnějších kronik našich slovy: »Spytihněv, proniknut jsa sladkou touhou sloužiti Bohu a dychtě potom nemálo, aby tajemstvím svatého pramene znovu se zrodil, křtem svatým očištěn jest, a zahořev novou vroucností, vystavěl chrámy boží k znamenitému uctění nejsvětější Rodičky boží Panny Marie.«

A úcta k Rodičce boží zapouštěla v srdci lidu českého kořeny hlubší a hlubší. Rodiny křesťanské zvykly sobě záhy vzývat Rodičku boží za přispění ve svých potřebách. Tklivý příklad toho podávají nám životopisci sv. Vojtěcha.

Svatý Vojtěch brzo po narození onemocněl zimnicí a již již hrozila mu smrt. A tu — vypravuje životopisec — »když již trpká smrt byla ve dveřích, ejhle, napadla cesta spásy dobře smýšlejícím. Rodičové utíkají se k dobrotivému a milosrdnému Pánu a vzývají tu, která v potřebách lidských více než všichni svatí pomahává,

Rodičku boží. Zvolalit postrašení rodičové třesoucím se hlasem, modlíce se: ‚Nikoliv nám, Pane, nikoliv nám nebudiž živ chlapec tento, nýbrž k poctě Matky boží budiž duchovním . . .‘ Jedva položili jej takto na oltář Panny Marie, ztratila se prudkost bolesti okamžikem; nemluvně přišlo k sobě, zdrávo na všech údech. Taktoť — dokládá životopisec — volajících k sobě prosby dobrá Královna andělská vždy předkládá Bohu, nemohouc oslyšeti těch, kteří srdcem ji žádají, a s nebes přinášejí pomoc chorým smrtelníkům, tato jasná hvězda mořská.«

A sv. Vojtěch byl horlivým sluhou Panny Marie. Jí přičítal později, že vyprosila mu na Bohu to, po čem nesla se již dávno srdce jeho: smrt mučednickou. Zdálo se mu kdys — tak vypravuje jeho životopisec — jakoby byla v domě staršího bratra jeho dvě lůžka připravena, jedno jemu, druhé bratřím jeho ustanovené. Krásné a ozdobné bylo toto lůžko, ale to, které mělo býti jeho, bylo mnohem krásnější, purpurem, květinami a nevyrovnanou ozdobou skvostně vystlané. Nahoře pak v hlavách zlatými písmeny bylo napsáno: »Dar tento podává tobě dcera králova.« Když sv. Vojtěch sen tento některým důvěrným přátelům vypravoval, jeden z nich, dvorský biskup Lev, řekl: »Brzy najdeš, čeho hledáš: darem Panny Marie beze vší pochyby staneš se mučedníkem. Ihned zapěl svatý Vojtěch, zaradovav se, sladké písně se skloněnou šíjí Kristu a svaté Marii za tak veliký dar ve snu sobě zjevený . . .

I sv. Prokop vroucím byl Panny Marie ctitelem; onť do její mocné ochrany kostel Sázavský poručil.

Podobně jako v rodině sv. Vojtěcha kvetla vroucí důvěra k Panně Marii, tak i o matce blahoslaveného Hroznaty se dočítáme, že pevnou měla důvěru v Rodičku boží, kterážto důvěra ji nezklamala. Blahoslavený Hroznata narodil se téměř mrtev. Tehdáž matka jeho vzala nemluvňátko do rukou a obětovala je Panně Marii. I ozdravělo dítko. Šťastná matka plačíc a vzdychajíc děkovala Bohu a blahoslavila Matku milosrdenství, jež neopouští v sebe doufajících . . .«

A jakož Panna Maria v životech svatých vezdy mívala přímé účastenství, tak tomu bylo i v životě blahoslaveného Hroznaty. Jako hoch upadl Hroznata, pohrávaje si, do řeky. Teprve po drahné době byl vytažen, ku podivu ještě živ. I vypravoval pak hoch, že zdálo se mu, jakoby jakás paní podivné krásy a panenského vzezření ruku nad hlavou jeho byla drželа, pokud byl ve vodě, a nedala vlnám obklíčiti jej; jak se domníval, byla to Matka milosti, královna milosrdenství, prostřednice mezi Bohem a lidmi. Od té doby k poctě Panny Marie vesele prozpěvoval Hroznata, od té doby umínil sobě, že bude blahoslavené Paní, ochránkyni své, sloužiti, což potom zbožně vyplnil, odevzdav jí sebe i vše, což jeho bylo.

A neustále šíř a šíře rozmáhala se úcta k Panně Marii v národě našem, i dosáhla ve zlaté době Otce vlasti Karla IV. rozkvětu největšího.

Karel IV. sám byl vroucím Panny Marie ctitelem od nejútlejšího svého mládí. Již jako hoch sedmiletý naučil se Karel IV. modliti se hóry Mariánské a potom den co den rád se je modlíval. Sámť praví ve své autobiografii: »Od toho času naučiv se čísti hodinky svaté Marie Panny a jim něco rozuměje na každý den času mého dětinství rád jsem je čítal.«

O vroucí úctě Karla IV. k Panně Marii výmluvně svědčí divukrásné chrámy ku poctě její zbudované v Praze i jinde; svědčí o ní překrásné obrazy i sochy Mariánské, jež pocházejí z jeho doby. Malířům v ovzduší zbožného dvora Karlova žijícím častěji dostávalo se za úkol štětcem vystihnouti ideál Bohorodičky. A každý z nich učinil tak svérázně, vtisknuv dílu svému svoji uměleckou individualitu. Tak pro nádherné sídlo Otce vlasti Karlštejn vytvořil Tomáš z Modeny dva překrásné obrazy Mariánské.

Vůbec nejkrásnější a nejstarší naše obrazy Mariánské pocházejí z doby Karlovy. Panna Maria jest na nich znázorněna s Ježíškem; tvář její na všech těch obrazech má výraz plný nevinnosti a svatosti. Jest na nich patrno, že vytvořil je umělec proniknutý hlubokou vírou a nadšený vroucí láskou k Bohorodičce. Jsou to hlavně obrazy: Vyšebrodský, Zbraslavský a Zlatokorunský, jež tak byly oblíbeny, že mnohokráte byly napodobovány. O obrazu Vyšebrodském napsal Fr. Palacký, že jest to jeden z nejkrásnějších památníků staročeského umění a že neskončené kouzlo vane z nebeských tahů Madonny a božského dítka . . .

Mile dojemný jest obraz Panny Marie v Roudnici, pocházející rovněž z doby Karlovy. Panna Maria jest tu zobrazena v celé postavě; dlouhý plášť splývá jí k zemi a pod pláštěm kupí se drobné postavičky prosebníků, hledajících u ní záštity; v čele skupiny po pravici Panny Marie klečí papež, v čele skupiny druhé císař. Jak pěkně jest tímto způsobem vyjádřena mocná ochrana Panny Marie!

Také hojně soch Mariánských zachovalo se nám z doby Karla IV. Jest to především soška z bílého kararského mramoru tesaná v kapli Panny Marie na Karlštejně, o níž pověst dí, že ji vytesal sám Karel IV.; dále Madonna Plzeňská, jedna z nejkrásnějších Mariánských soch v Čechách, a mnohé jiné.

Ušlechtilostí tvarů nevyniká sice milostná soška Svatohorská, za to však předčí všechny ostatní soudobé sochy Mariánské slávou a oblibou u zbožného lidu. Jak známo, vypravuje tradice, že sochu tuto vlastníma rukama zhotovil arcibiskup Arnošt z Pardubic a že ji na svém zámku Příbramském choval. Není příčiny, aby pochybováno bylo o pravdivosti této tradice. Bylť Arnošt, současník a horlivý pomocník Otce Vlasti ve všem ušlechtilém jeho podnikání, sám také vroucím ctitelem Mariánským. Sám vypravuje, že když v Kladsku v mladistvém věku se spolužáky do škol chodil, obraz blahoslavené Panny Marie, když byl před ní poklekl, od něho se odvrátil, a že od té doby vystříhal se všeho, čím by Pannu Marii zarmoutil. I ctil po celý život svůj Rodičku boží velice horlivě.

Životopisec jeho praví, že i o půlnoci s lůžka vstával a hodinky blahoslavené Panny s pobožným srdcem a povýšeným hlasem odříkával. Dále vypravuje životopisec jeho, že chtěl uchýliti se do kláštera a sloužiti Bohu a matce jeho Marii; ale papežové nedali mu k tomu svolení, nechtíce zbaviti Čechy horlivého pastýře. Nicméně na znamení touhy své že dával se na obrazech Boha a blahoslavenné Panny Marie, nákladem jeho na skle neb jinak malovaných, v postavě klečícího malovati, any odznaky arcibiskupské u nohou jeho ležely, jakoby jimi z lásky k Bohu povrhal . . . A když skončil požehnaný život svůj, byl dle svého přání pochován ve farním chrámě Panny Marie v Kladsku, v němž dávno hrob si byl vyvolil, v témž kostele, v němž v mládí svém učinil slib, že bude horlivým ctitelem Panny Marie. Nařídil také, aby k poctě a oslavě její zpívána byla každého dne z rána slavná mše svatá s antifonou »Salve Regina«. (Dokončení.)

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. **Karel Lev Řehák.** *)

I.

»Umělec«.

Někdo zazvonil u domovních dveří. Poněvadž právě nikdo z domácích po ruce nebyl, odešel jsem sám otevřít. Když jsem otevřel, stál přede mnou stařík v ošumělém obleku, s vlasy pocuchanými a po rozváleném zimníku tu i tam poletovalo peří. Patrně asi, že používal oděvu svého z části i jako přikrývky do postele. Prohlédnuv ho mžikem, měl jsem za to, že jde asi za něco prosit, a hádal jsem ihned v duchu, jak vysoko asi mne »odhaduje«? I otázal jsem se ho hned ve dveřích: »Co pak si přejete?«

»Prosím jdu žádat za prohlášky.«

»Za prohlášky?! a pro koho?«

»Pro sebe.«

»Tak prosím, pojďte do kanceláře «

Vstoupili jsme spolu a já jal se prohlížeti jeho listiny.

»Kde pak bydlíte?«

»V čísle padesát.«

»Jak dlouho?«

»Půl roku.«

»A čím to prokážete?«

»Prosím, tuhle mám svůj »pógn«! (pógn, totiž Bogen, čili popisný arch).

»Čím pak jste? V tom vašem popisném archu jest to nějak neurčitě udáno, a zase přeškrtáno a opravováno.«

---

*) *Poznámka.* Obrázky tyto vymalovány jsou úplně dle skutečnosti. Toliko jména a čísla jsou z pochopitelných příčin zjinačena.

»*Já jsem umělec.*«

»Umělec?! a jaký?«

»Divadelní pěvec!«

»Divadelní pěvec? Ale vždyť máte již hlas pokažený a nemůžete asi více zpívat. Máte od Národního divadla snad pensi?

»Nebyl jsem při Národním divadle.«

»A kde jste tedy umění své provozoval?«

»Zpívával jsem v hostincích a šantánech.«

»A když nyní nemůžete zpívati, z čeho jste živ?«

»Hraji po hospodách na housle.«

»A stačí vám ten výdělek na živobytí?«

»Prodávám při tom také — preclíky!!«

»Nu dobře. Jak se vyživujete, to je Vaší věcí; jen když živíte se poctivě. Ale z vašich papírů znamenám, že jste již po léta vdovcem, a šedesát roků stár. Vaše nevěsta jest svobodná a teprve dvacet čtyry roky stará! Rozvážil jste si dobře svůj krok, abyste později trpce snad neželel? Takový rozdíl u věku dle každodenní zkušenosti nedělává dobrotu mezi manžely! Manželka mladá bude na vás dělati snad požadavky, kterým nebudete moci při svém věku vyhověti. Zadívá se snad jinam, navedou ji lehkomyslní lidé, zachce se jí místo ošetřování neduživého starce spíše radovánek s nějakým mladým — a víte asi sám ze své zkušenosti, jak v podobných domácnostech to pak vypadá!«

»Prosím, prosím, všechno jsem dobře uvážil. Fanynka jest hodná žena a zajisté věrně a ochotně mi poslouží!«

»Přeji upřímně, abyste se nezklamal. — Přijďte s ní a se dvěma hodnověrnými svědky, kteří oba rodinné poměry obou vás dobře znají, ke snubnímu protokolu odpoledne.« —

Čul jsem u věci nějakou — čertovinu, ale nedovtípil jsem se hned, kudy do toho, abych se jí dopátral.

Na protokol dostavili se všichni objednaní, vesměs mi neznámí. Jakožto svědci představili se dva mladí muži, vysokého vzrůstu, odporného vzezření i chování.

Vida v popisném archu nevěsty zanešené nemanželské dítko její, otázal jsem se ženicha:

»Víte, že má nevěsta vaše nemanželského syna?«

»Vím to.«

»Kdo jest otcem jeho?«

»Prosím to jest mé dítě.«

»To jest vaše dítě!«

Potom tázal jsem se ještě sem i tam; ale nepřišel jsem na nic závadného. Konečně položil jsem svědkům otázku: »Můžete také tyto výpovědi své i přísahou stvrditi u soudu, když by třeba bylo, věc u soudu udati? Jest toho třeba; nebo smlouva manželská jest smlouvou na život i na smrt!«

»Můžeme všecky své výpovědi i přísahou stvrditi.«

»A což vy snoubenci?«

»Také my můžeme výpovědi své řádně odpřisáhnouti.«

»Dobře. Napíšeme to tedy, i podepíšeme všickni, a zapíši na neděli prohlášky.«

Protokol jsem napsal, přítomným přečetl a pak všichni podepsali. Prohlášky jsem sice zapsal, ale pokoje jsem neměl. Pořád se mi zdálo, že při této věci není všecko v pořádku. Dědek »umělec« — s mladou ženou smělého, vyzývavého pohledu — to mi nehrálo do akkordu!

V neděli na to byly prohlášky. Ale již v pondělí odpoledne obdržel jsem poštou dopis tohoto znění:

»Důstojný Pane!

Včera prohlásil jste snoubence Václava Kokrhu s Marií Veselou. Kdybyste ty lidičky znal, jsem jist, že byste je byl z fary vyhnal. A nyní očekávám, že zajisté sňatku tomu nepožehnáte, když Vám oznámím toto. Jeden ze svědků, Jan Křivek, jest galánem i souložníkem Marie Veselé, a má s ní již pětiletého chlapce. Oddat se spolu dáti nemohou, poněvadž Křivek jest ženat, ale ženě utekl, a ona jest také posud na živu. Vedou spolu pustý život a chtějí si zaříditi *nevěstinec!* Až by se Veselá za Kokrhu provdala, jenž jest Pražákem, dali by malého kluka na jméno jeho připsat, *aby byl také Pražákem,* a jednou mohl od Prahy i podpory dostávat!! K tomu *stala by se i Veselá Pražkou,* a pak by jí policie z Prahy nemohla vystrnadit. Tomu hloupému dědkovi slíbili, když se dá s Veselou oddat, že se mu odmění a že mu pomohou k zaopatření na Karlově. Také není pravda, jak jste hlásil, že týž bydlí v čísle 50; bydlí s Křivkem a Veselou již pohromadě v č. 30!

Abyste se nedomníval, že Vás chce někdo nabrat: podepisuji se celým jménem, a můžete se tedy na mne i udané poměry řádně vyptat.

Znamenám se s veškerou úctou

Jan Vosolil,
bytem v čísle 25.«

Jářku: Tu to máme! Tedy čertovinu jsem dobře čul; a nyní se mi oznamuje, i kde vězí!

Poněvadž udavatel podepsal se plným jménem, musí asi na tom něco býti.

I poslal jsem svého důvěrníka do čísla 25, přeptat se nejprve po tom Janu Vosolilovi.

Domovnice tamní nechtěla zprvu s barvou ven, kým on jest. A když slyšela, že psal mi na faru, řekla: »To nebyl jistě on; vždyť jest pouhým dělníkem při stavbě a neumí ani psát!«

Tu pověděl jí teprve důvěrník, proč se na Vosolila poptává, aby totiž zjistil, kolik je pravdy na tom, co týž o Křivkovi, Veselé a Kokrhovi udal. Když se domovnice dověděla, že Vosolilovi — na němž zase jí nějak zvláště záleželo! — žádné nebezpečí nehrozí: rozpovídala se i se své strany a udání jeho, jakožto žena v celém sousedstvu dobře obeznámená, zúplna potvrdila i vhodně doplnila.

Nezbylo než stopovati věc dále. Zašel jsem tedy do čísla 31, jež sousedí s číslem 30, a počal se tu u známého živnostníka, řádného to muže, poptávati po poměrech »umělce« Kokrhy a »nevěstinky« jeho Veselé.

Neznal jich. Ale jeden z dělníků jeho, jenž mou řeč zaslechl, obrátil se živě ke mně a zvolal: »Ano, důstojný pane! Co Vosolil udal, jest na pravdě. Kokrha tu vedle s Křivkem a Veselou bydlí; a tuhle právě před okny na ulici pobíhá chlapec, kterého má Veselá s Křivkem. Ó to je pěkná banda!« Při tom mi na chlapce oknem ukazoval.

Abych docela byl jist, poslal jsem ještě do čísla 30 k domovnici, jež tam po dlouhá léta ve službě trvá a řádnou, zbožnou ženou jest, aby mi podala zprávu o Křivkovi. A ta se vyjádřila: »Jsem v domě již přes čtvrt století; a že tu moho malých bytů, mnoho jsem za tu dobu musila viděti i zkusiti. Ale takovouto slotu, jako jsou tihle lidé, jsem posud v domě neměla! Žádný z nich nechce nic dělat, jen se povalovat a při tom dobře míti! Ve dne se to peleší a v noci přivádějí si do bytu rozličnou sebranku, mužské i ženské, a tropí tu neplechy i křiky často po celé noci. Bůh to napravi!«

Měl jsem toho dost. Chtěl jsem pro toho čistého ženicha poslati, když jda po ulici, potkal jsem ho. I zastavil jsem si ho a řekl: »Pane Kokrho! Mám s vámi něco důležitého mluvit. Prosím, navštívte mne brzo v úředních hodinách ve farní kanceláři.«

»Prosím, prosím!«

Přišel. Když se tak stalo, řekl: »Byl jste tu s nevěstou a se svědky na protokolu. Pamatujete se ještě, co jste mi jako pod přísahou udali? Ne-li, přečtu vám ještě jednou protokol.« I učinil jsem tak. »Toto chtěli jste tedy i přísahou stvrditi. V pondělí dostal jsem ale tento dopis; přečtu vám jej.« Po přečtení jsem mu pravil: »Co tomu říkáte?«

Začal něco koktat, pln jsa rozpaků. I řekl jsem: »Vede-li se vám zle a jste-li Pražanem: tož nevíte si poctivě pomoci? Praha činí pro své příslušníky věru dost, ba pro mnohé — nehodné — mnohdy až nad míru! Mohl byste si tedy zajíti k panu řediteli chudinství zdejšího farního okresu, slušně věc vyložiti a řádně za podporu požádati; a jsem jist, že byste nebyl oslyšen. Ba, když jest místo, mohl byste se časem svým buď na Karlov, anebo do chudobince u sv. Bartoloměje dostati ve vší počestnosti. A vy, starý hříšníku, jenž jednou nohou stojíte téměř již v hrobě, chcete se propůjčiti Křivkovi a Veselé k takové nešlechetnosti a chcete posvátný sňatek tak hanebně znectíti, i spoluvinníkem jich se státi k mrzké živnosti a utrácení nesmrtelných duší?! Fuj takovémuto křesťanu bídníku! — Tu máte svá léta — a tamhle jsou dvéře!«

I počal býti nepokojným; a proto jsem dodal: »Nelíbí-li se vám tato tvrdá, ale zasloužená řeč má, vezmu tento vámi všemi podepsaný protokol a podám ho k c. k. soudu se žalobou na potrestání vás všech pro podvod farního *úřadu* i c. k. policie, u níž neprávě jste hlášen.«

Dědek něco ještě hučel do vousů, a sebrav lejstra, odešel! Bylo po kopulaci! —

Po málo dnech potom jsem se ještě dověděl, co »šlechetného« Vosolila pohnulo k jeho udání. Žil dříve s Křivkem a měli Veselou — dohromady! Když se nepohodli, musil se od nich vystěhovati a chtěl se svým varovným listem — pomstiti! Sám pak odstěhoval se k ženě, jež byla zase muži svému lehkomyslně utekla. Pracoval při kanalisaci od pondělka do pátku. Potom vybral si mzdu a propil. Když přišel pak ke své souložnici bez peněz, vzala naň — *koště!* (Pokračování.)

Přehled.

Píše **Fr. Vaněček.**

(K boji rouhavému. — Projev prof. Durdíka. — Náboženská statistika Německa. — Základní kámen učeností. — Missie a Times. — Prof. Mareš o naturalismu a svobodě vůle.

Bývá zvykem učenců, že když dostoupí boj jisté výše, že se dávají slyšeti a udávají tón. Mnohdy se ovšem projevy podobné dějí k vůli reklamě. Tak starý Momsen, jejž stvořila židovská žurnalistika, ozval se svou »pěstí«. Před léty ozval se v době nejsprostějšího materialismu na vídeňské universitě prof. Hyrtl a zastal se biblické dějepravy, které se naučil na klíně matky své, kterémužto učení děkoval svou celou životosprávu, později ozval se prof. Dr. Maasen jako rektor proti řádění surovosti pod jménem volné myšlenky. Přítomná doba přinesla u nás v Čechách tolik surového v časopisech a projevech, že vynutila i v našich ospalých řadách řadu protestů, ale neozval se ani jeden z profesorů vysokého učení Karlova, aby svou vážností řekl: nesluší se to. Nicméně přece v minulosti byl podobný projev učiněn a sice v r. 1875, tedy v době, kdy »svoboda« známého žurnalisty řádila proti všemu, co bylo katolické a kdy i mládež cvičena byla na slova: »člověk pochází z opice«. Tehdy ozval se prof. Dr. Josef Durdík ve spolku »Slavie« a měl přednášku o »frivolnosti ve věcech náboženských,« která z valné části své zaslouží, aby nepropadla zapomenutí. Pravil během řeči:

»Přihlédněme blíže k jedné takové důležité věci, o které se nyní mnoho jednává, píše, rozpráví, a o níž se mínění rozcházejí, a kde skutečně nezdá se, že tak brzy sjednocení nastane. Ostavme metafysiku, otázku vědecké pravdy stranou a hleďme pouze aesthetických vodítek. Jest to záležitost náboženství, tedy věc nad míru choulostivá. Někteří lidé mají za to, že třeba pouze zástupům vzíti náboženství, že tím stanou se osvícenějšími. Toto mínění jest jednoduchý omyl; faktum jest, že by tito zástupové zesurověli. S druhé strany nemůžeme se přidati k oněm, kteří k vůli domnělým potřebám náboženství odsuzují vědu filosofickou, kteří zatracují volnost myšlení. I nastává antinomie či protivětí jakožto výraz neshody mezi oběma náhledy, ze kterých jeden-

každý důvody přivádí a své přívržence má. Jak se máme k tomu postaviti? Máme hájiti náboženství veskrz a zatracovati volné zpytování, aneb se máme držeti druhého a odsuzovati náboženství? Celou otázku rozřešiti byla by ovšem úloha veliká a nespadá jen v obor aesthetiky; ale zrovna aesthetika podává aspoň dobrou poukázku, kterak se máme k této otázce postaviti: podává rukověť, která při většině příležitosti úplně vystačí, zcela vhodnou pro každého vzdělance, když slovem vzdělanec si myslíme člověka, jenž má také aesthetické vzdělání.«

Durdík zjevně nazval vtipkování o věcech náboženských nejlepší známkou mělké mysli:

»Není lepšího důkazu o povrchnosti a mělkosti mysli, než oplzlé vtipkování a výsměch při útvarech náboženských. Kdo starou babičku v posměch uvádí a tupí, že se modlí k patronu svému, knížky jí z rukou trhá a na zem hází: ten nestojí nad onou babičkou, ten stojí náramně hluboko pod ní, ať jest kdokoliv a kdyby byl kýmkoliv graduován, ba kdyby se i chlubil, že není doktorem, že povrhá učeností školskou a že nové světlo jen ze hloubi nedostihlého vlastního ducha svého vyčerpal; ten jest zrovna takový ano větší barbar, než ten, kdo by ve veřejných našich síních, v knihovnách, v divadlech sochy Zeuse, Apollina roztloukati chtěl, Musám nosy urážel, Venuši vousy maloval, poněvadž prý to není beztoho pravda, nikdy to nebylo!«

Nazývá podobné jednání fanatismem nevěry. Uvádím ještě jedno místo z řeči Durdíkovy:

»Jedním slovem, v otázkách náboženských nejednejme nikdy frivolně. Frivolností vyrozumíváme totiž popírání ducha za účelem potupy; jest to ona snaha, která podkládá z jakési svévole nižší motivy všemu, co se děje, nežli skutečně jsou, jen proto, aby mohla osoby či věci zbaviti vší ideální ozdoby, která místo nadšenosti klade bezduchost a pokrytství, místo aesthetického požitku smyslný, místo dobroty chytrost, místo lidské lásky zvířecí chtíče, místo noblessy sprostotu, místo obětavosti ziskuchtivost, místo vlastenectví výdělkářství, místo mužnosti impotenci. K tomu účelu užívá žertů, vtipů, posměchu, a co jest millionům lidí svatým, zakaluje nečistými svými nápady, které neodhalují nikdy něco nového, nýbrž byly několikráte již řečeny.

Kde se taková frivolnost provádí, tam se snad zahnízdí v malých kruzích, tam jednotlivci sestupují sami s oněch vyšších stupňů života, kam je postavila doba vědecká. Kdyby se však frivolnost rozmohla v národě celém, národ takový hyne, zvláště hyne, když přijde uprostřed jiných národů, kteří mají ještě živou víru, když jest uprostřed národů obětavých, kteří mají skvělý cíl před sebou. Zkrátka frivolnost jest pravý jed na všechny snahy duševní.«

Durdík nebyl katolík a snad mu mnoho křivditi nebudu, jestli i positivní křesťanský ráz beru v pochybnost, ale on měl tolik síly, že se ozval proti frivolnosti. Vzpomínka tato přispěje také k přehledu — přítomnosti, která se na podobný projev nezmohla.

Velice důležitá data poskytla poslední statistická data z Německa, z nichž jdou vážné poučky.

Překvapující fakt jest, že katolíků poměrně více přibývá i při stálé čilé práci protestantů; uvedu jen sumární čísla:

	protest.	katol.
v r. 1900 bylo obyvatelstva	35,131.104	20,321.144
v procentech	62·51%	36·06%

V říšské radě jest zastoupení katolíků procentu jejich obyvatelstva přiměřené. Ze 397 křesel mají katolíci 146, tedy dobrou třetinu. Známo, že Hammerstein dokázal, že sociální demokracie zapouští kořeny poměrně ku procentu obyvatelstva protestantského. Vzrůst katol. obyv. jeví se zvlášť v některých zemích, tak v Prusku

v r. 1871 bylo	katol.	protest.	v r. 1900	katol.	protest.
	7,268.169	15,988.754		12,113.670	21,817.577
	33·56%	64·89%		**35·14%**	63·29%

Podobně jest v Sasku, Hessensku, kdežto země převahou katolické ukazují úbytek katolíků.

	v r. 1871		v r. 1900	
Tak zejména Bavory	71·23%	katol.	70·55%	katol.
Badensko	64·49%	»	60·08%	»
Elsasko	79·73%	»	76·21%	»

(úřednictvo německé jest vesměs protestantské, jak bylo už mnohokráte stěžováno od katol. centra).

Které jsou příčiny tohoto podivného zjevu?

a) nerovná plodnost,

b) vystěhovalectví a přistěhovalectví,

c) konverse,

d) smíšená manželství.

Katolíci vykazují větší počet dítek než protestanti.

Ze 1000 čistě evangelických	manželství	vzešlo	toliko	4403 dítek.
» 1000 » katolických	»	»		5276 »

Někteří chtěli hledati příčinu v polském původu, avšak tento poměr se jeví i v krajinách ryze německých.

Odečtou-li se zemřelé dítky záhy po porodu, ukazuje se poměr tento: katolíků na 1000 manželstev: 3293 dítek,
protestantů » » » 2863 » ,
což representuje roční přírůstek 34.000 při obyvatelstvu 12 millionů.

Přistěhovalectvím se dá část vysvětliti, poněvadž v r. 1900 přistěhovalo se do Německa 778 698 osob, z nichž bylo 550.000 katolíků. Avšak zase v jiných končinách, na př. v Elsasku, většina katolíků tvoří procento vystěhovalců.

Konečně však jest pozoruhodna okolnost: *smíšená manželství*. To jest jediný bod, kde katolíci nepoměrně ztrácí, a to trvale! Někde jest smíšené manželství pravidlem a rovné výjimkou, na př. v Berlíně bylo v roce 1901 katolických sňatků 863 a smíšených 2770. V celém Německu koná se 39.115 manželství smíšených ročně.

Jak zhoubně působí manželství smíšená pro nás, ukazuje výchova. Ze smíšených manželství zrozené dítky v r. 1900 vychovávány jsou 56% protestantsky a toliko 43·5% katolicky. Zde ztrácí církev veliké procento.

Ve *vatikánské bibliotéce* zřízeno oddělení ruské, které bude jediným svého druhu na světě. Rusko dalo všecky své důležité publikace k disposici a tak i v tomto oboru bude vatikánská bibliotéka, čím ji nazval i pověstný Mommsen: »základní kámen učenosti«!

»*Times*« v lednu chválí pokrok missií protestantských v Číně, kde jich kolportéři pronikají do vzdálených okresů bez překážky, a píší dále: »*Ještě větší pokrok činí římské missie.* Veliké odškodnění se dostalo za svízele roku minulého, za kathedrálu bylo zaplaceno 18,000.000 franků a příjmy z velikých usedlostí užívají se na propagandu.«

Naturalism a »*svoboda vůle*« zove se otisk práce Dra. Fr. Mareše, který ukazuje v něm neudržitelnost naturalismu, jenž i svobodu vůle upírá. Správně prof. Mareš vytýká, že naturalisté si klamně vedou:

»Naturalism je metafysika, která si vykračuje jako fysika a dodává si tím klamně vědeckého posvěcení. První zásadou každé vědy jest: netvrditi nic, co nemožno věděti. Této zásadě příčí se naturalism, ježto tvrdí věci, které přesahují všechnu možnou lidskou zkušenost, a tudíž i možné lidské vědění, ano, které tomuto přímo odporují. Tím odkrývá se nevědecká povaha naturalismu.«

Když byl dokázal logické přemety a vědeckou bezpodstatnost přehnaného naturalismu, praví Mareš na str. 17.: »Bez pojmu »duše« jakožto činitele ve světě zjevu nelze se obejíti.« Professor fysiologie potýká se obratně s »psychology« naturalistickými a dokazuje nutnost duše, kterou psychologové »moderní« i se svobodou vůle popírají. Nemohu odolati postaviti zde ukázku z úvahy Marešovy o dialektice determinismu na str. 31.:

»Dialektika determinismu a svobody odhaluje se zvláště vesele, když se přesvědčenec naturalismu a přísný determinista honosí — svobodomyslností. Naturalism přinesl prazvláštní plod — liberalism. Mezi koryfei X. mezinárodního sjezdu svobodných myslitelů v Římě skvěl se fanatik naturalismu Haeckel. Prohlásil tu 30 zásad spolku monistů. Zásada 17. praví, že »duše« je souhrnem funkcí mozkových; činnost mysleciho orgánu probíhá u člověka dle týchž zákonů psycho-fysiky, jako u jiných ssavců. Zásada 18. dokládá, že právě tak, jako všechny funkce mozku, pociťování, představování, myšlení, tak i chtění je podmíněno anatomickou strukturou mozku, a že tedy stará dogma svobody vůle je neudržitelná a že třeba ji nahraditi determinismem. — A co potom svoboda myšlení? Tu máme kongres pro svobodu myšlení, jehož zásadou jest naprostá nesvoboda myšlení. Může býti větší antinomie?!

Naturalistická svoboda (liberalism) má arci zvláštní smysl; ježto je myšlení i jednání přesně determinováno, je ve všem přirozené a volné, to jest, žádný subjekt není za ně zodpověděn. Volnost myšlení znamená tu tedy vlastně nezodpovědnost, nevázanost žádným příkazem mravním. Mravní svoboda znamená zodpovědnost, naturalistická svoboda nezodpovědnost. A tak dostupuje antinomie determinismu a svobody vrcholu veselého zmatku: naturalistický determinista vystupuje jako obhájce svobody proti moralistnímu reakcionáři.«

Professor fysiologie dokazuje zde velice přesvědčivě možnost svobody a mravnosti proti tvrzením naturalismu, jemuž propadli naši psychologové většinou. To jest moderní zjev dušesloví bez duše a »svoboda« s železnou nutností.

LISTY HOMILETICKÉ.

„Docete omnia."

O Manningovi jest známo, že jednou z pohnutek návratu do církve bylo upozornění ženou na nedostatek kázání o Duchu svatém a působnosti jeho, což jest zároveň důkaz pro soustavné podávání všech pravd náboženských. Podobný příběh přináší »Eucharistie« v čísle únorovém.

Jisté babičce uložil kněz za pokání pět otčenášů k Duchu sv. Ale ona se po sv. zpovědi táže: »Budu prosit, za jakého to ducha se mám modlit?« »Za žádného ducha, ke cti a chvále Ducha svatého. Co pak nevíte, matičko, že Duch sv. je třetí božská osoba?« A ona se mu omlouvá: »Vědí, oni ti velební páni o tom Duchu svatém tak málo káží, že člověk opravdu neví, je-li jaký Duch svatý.«

Důkaz to nový, že jest třeba předkládati všechny pravdy náboženské bez ohledu na zalíbení se. Ignorance náboženská dostupuje někdy neuvěřitelného stupně. Horrentní skutečně příklady předkládal šlechetný apoštolský kněz vídeňský Karel Krása na sjezdu eucharistickém ve Slavonicích (v říjnu 1904). Kdyby tak zbožný kněz nebyl mluvčím, snad by byl člověk pokoušen pokládati podobné vypravování za anekdoty. Pravil, jak sdělovala »Eucharistia«: »Do jedné trestnice přišel kněz, měl v náboženství vyučovati třestance. Nikdy se jim tam dosud nedostalo náboženského poučení. Žalářní sluha jej velmi vlídně přivítal, vodil ho po ústavě a ochotně všecko ukazoval; i do kaple ho zavedl a všecky její »poklady« mu ukázal; ba i k oltáři přiskočil, svatostánek odemkl a otevřel. »Podívají se, velebný pane, i monstranci tady máme, jenom tam chybí ještě to bílé; však já to brzy vystříhnu z papíru a dám to tam, až přijdete podruhé, i požehnání můžete dávat!«

V Schärdingu byl na léčení jistý vídeňský kněz. Jednoho dne se k němu přidružil pán, představoval se jako úředník, byl také lázeňským hostem a stěžoval si mu: »Velebný pane, jsem tady sám a nikoho neznám, nedovolil byste laskavě, abych vám byl společníkem?« A jak ti Vídeňáci už jsou joviální, vlídně mu panáček praví: »I proč pak ne, prosím, s radostí.« Druhý den spo-

lečník na něm vyzvídal: »Ale poslouchejte, velebný pane, vy jste tady přece, abyste si odpočal a se zotavil, ale proč pak tak časně vstáváte, kam pak to ráno sám chodíte?« »Do kostela sloužit mši sv.« »A mohl bych tam s vámi také jít?« »I ano, třeba hned zítra.« Ale druhý den na procházce po snídani zase už se vytasil s novou: »Ale prosím vás, velebný pane, co pak jste to v tom kostele dělal? Pořád jste chodil sem a tam a na konec jste cosi pil z kalicha. Pravda, to jste pil ocet a žluč?«

Jistý kněz zaopatřoval v nóbl domě slečnu. A když jí podával viaticum, příbuzná její ji těšila a jí přimlouvala: »Tak, tak, jenom ten oplatek hezky polkni, to je dobré proti kašli.«

Ano, mnoho, přemnoho stínu. Věru, postaven jest Pán ku povstání a k pádu mnohých v Israeli. I za našich dnů osvědčuje se pravdivost výroku sv. Jana: »Uprostřed vás stojí, kterého vy neznáte.«

Jak se taká náboženská ignorance odlišuje od náboženského citu prosté ženy tyrolské:

»Malá společnost cestujících kněží zastavila se v jedné tyrolské hospodě. Jeden z nich měl trochu nečisté ruce, šel se tedy do kuchyně umýti. Mokré ruce chtěl si utříti ručníkem, který byl pro domácí v kuchyni. Ale hospodská mu bránila, řkouc: »Počkejte, velebný pane, já vám donesu na utření něco jiného.« A šla do prádelníku a nejjemnější plátěnou roušku, již tam měla, donesla místo ručníku a pravila: »Velebný pane, vaše ruce držely dnes Tělo Páně, ani nejjemnější plátno není dosti dobré na jejich utření.«

Šel kněz s Pánem Bohem do nádherného paláce. V pokoji nemocného uchystán stůl čistě prostřený a na něm a kolem něho celý háj nádherných květin, aby připraven byl milý a důstojný příbytek svátostnému Spasiteli. Na smrtelné posteli ležel generál; dlouho trvalo, než ho přemluvili, aby se dal zaopatřiti. Potom však se velmi kajícně vyzpovídal a před svatým přijímáním komandoval domácí: »Honem mi podejte moji gala-uniformu, přichází ke mně nebeský král!«

Docete omnia. Soustavné a pochopitelné podávání všeho učení náboženského ve škole, na kázání a křesťanském cvičení jest jediný prostředek.

Poučení stavovské před sňatkem manželským může býti poslední příležitostí krátce katechismus opakovati. Práce to velká, ale značně vděčná. Zde zachycený a k disposici daný skutečný lístek děkovací jednoho z katechumenů snoubenců, který ohlašuje vzdálenému faráři úmrtí své manželky.

Důstojný pane!

Se srdcem plným žalu Vám tímto zvěstuji smutnou zprávu Všemohoucímu se zalíbilo k sobě do radosti věčné povolati moji nezapomenutelnou družku života, Marii S. roz. N. z K., s kterou jsem byl Vámi co naším duchovním pastýřem, ve šťastný a spokojený stav manželský dne $^{16}/_{9}$02. v Chrámu páně v X. uveden.

Vzpomínaje našeho křesťanského cvičení před sňatkem naším těším se z toho, že jsme byli oba dobře poučeni a k největší naší radosti Vámi pochváleni, protož těším se, že mohu Vám též já díky za vše dobré ponaučení vzdáti a s bolem nevýslovným Vám usnutí mé drahé manželky oznámiti, ovšem pozdě, neb teprve nyní přicházím do rovnováhy a k uznání též Vám smutnou pravdu sděliti: budiž jméno Páně pochváleno. Bůh dal, Bůh vzal, jak se pánu Bohu líbilo, tak se stalo.

S upřímným pozdravem

X. Y., přespolní listonoš.

Neumělou rukou psané poděkování zajisté větší radost způsobilo než kterékoliv uznání jiné. »Mám zde snoubence naposled, kdy jim mohu vše potřebné ještě jednou říci,« říkával stařičký farář, jenž neopomenul ani jedny snoubence katechisovati sám. S dospělým člověkem mohu za hodinu vzíti více než s maličkým za dvacet. Jen soustavným a přístupným populárním vyučováním všech hlavních pravd sv. náboženství lze částečně čeliti ohromné nevědomosti ve věcech náboženských, která jest mezi intelligencí právě tak veliká, ne-li větší, než mezi prostým lidem venkovským. Zajisté by případy, Krásou uvedené, mnohý mohl rozmnožiti leckterým jiným případem. »Docete omnia.« Sděluje V. Sl.....

Hod Boží velikonoční.*)

(Odpolední slovo Boží.)

»Toť je den, kterýž učinil Hospodin: radujme se a veselme se v něm.«
Žalm 117, 24.

Drazí přátelé! Jak hluboký a veliký byl smutek sv. církve v posledních třech dnech, tak opět veliká a nezměrná jest její radost dnes. V radosti té volá k nám slovy žalmisty Páně: »Toť jest den, kterýž učinil Hospodin: veselme se a radujme se v něm,« připojujíc ono velebné »Alleluja«, t. j. chvalte Boha! Sv. církev nechce dnes viděti tváří zarmoucených, nechce míti srdcí sklíčených, a proto ke všem, kdož ji chtějí slyšeti, volá: Radujte se a veselte se dnes! Alleluja! *A co příčinou tohoto plesání?* »Toť jest den, jejž učinil Hospodin,« jejž učinil Pán! — Ovšem všechny dny jsou učiněny od Pána, neboť on postavil světla na obloze nebeské, aby svítila nad zemí a panovala nade dnem a nocí a dělila světlo a tmu,« I. Mojž 1, 17., ale tak slavným a velikolepým neučinil žádný den, jako jest den dnešní. *Toť jest den Páně*, král všech dnů, neboť jest *den slavného zmrtvýchvstání Pána našeho Ježíše Krista.* Tímto dnem dokonáno jest druhé

*) Dle Busla.

stvoření *a korunováno veliké dílo vykoupení lidstva.* Zajisté, máme-li jaké příčiny k radosti, pak je to *vzkříšení Páně,* neboť ono jest

1. *pečetí naší svaté víry,*
2. *základem naší křesťanské naděje.*

Tyto pravdy budou předmětem našeho zbožného rozjímání, abychom v srdci oživili si radost velikonoční. Konejme je ke cti oslaveného Spasitele a pod ochranou radostiplné Panny nejsvětější a Matky boží Marie.

Pojednání.

I.

1. V dějinách světových *není žádné jiné události,* jež by tak dokázána *a na výsost zajištěna byla jako vzkříšení Pána a Spasitele* našeho Ježíše Krista. Popatřme jen, kterak Prozřetelnost boží všechno velemoudře řídila. Aby potomní lidstvo ani na okamžik nebylo v pochybnosti o skutečné smrti Páně, o skutečném odloučení duše od těla: *musil voják probodnouti bok i srdce ukřižovaného Spasitele* a takto o jeho smrti vydati svědectví krví a vodou, které z rány vytekla. Taktéž, aby lidstvo o skutečném zmrtvýchvstání Krista Pána nemohlo pochybovati, *musili nepřátelští vojínové ostříhati hrob jeho.* Právě v tu chvíli, kdy žádný z učedníků, ba ani jeho nejsv. Matka tam nebyla, právě v tu chvíli, kdy anděl odvaloval kámen hrobový a Spasitel živý a slavný z hrobu vstával z mrtvých: byli to zase *nepřátelé,* kteří byli *očitými svědky jeho vzkříšení.* Tito byli první, kdož fariseům a zákonníkům zvěstovali zprávu, pro ně tak zdrcující: »Kristus jest zase živ, on vstal z hrobu!« Ano, Kristus Pán vstal skutečně z mrtvých; svědky toho jsou sami nepřátelé, kteří to viděli.

Tutéž pravdu dosvědčují i přátelé, vždyť po svém vzkříšení po čtyřicet dní s nimi obcoval Pán; mohli se tudíž o jeho osobě i o jeho životě náležitě ujistiti všemi svými smysly. Také skutečně *apoštolové na vlastní uši slyšeli,* když vzkříšený Kristus s nimi mluvil, písma jim vykládal, je učil a káral, *přesvědčili se zrakem a hmatem,* neboť svýma zdravýma očima viděli, an před nimi jedl a je vyzýval: »Pojďte a dotýkejte se mne, že já to jsem; duch zajisté nemá masa a kostí, jako mne míti vidíte; ba, *Tomášovi,* jenž ve vzkříšení nechtěl ani uvěřiti, dovolil Spasitel, aby prst svůj vložil do ran jeho a ruku svou do boku jeho. *Tedy apoštolové a učedníci, muži zdravého rozumu a zdravých smyslů, jsouce v bezprostřední blízkosti vzkříšenému Spasiteli a trvajíce v jeho společnosti, tak se ujistili a přesvědčili o skutečném zmrtvýchvstání svého Pána a Mistra, že za pravdu tuto s nadšením trpěli muka nejhroznější a zvěstujíce ji národům, zpečetili ji i smrtí svou.*

Když tedy *přátelé i nepřátelé vydávají jednomyslné svědectví o události této,* kdo pak by ještě chtěl pochybovati? Tuto pravdu, kterou již po devatenáct set let nejosvícenější veleduchové hlásali,

opováží se popírati jen ten, kdo jest zlomyslný aneb zvrhlý, jenž vám upře i každou jinou událost a pravdu dějepisnou.

2. *Kristus vstal z mrtvých v pravdě, a tudíž jest v pravdě Bohem.* Vzkříšení jest nezvratným důkazem jeho božství, neboť ze smrti se probuditi dovede jen všemohoucí, jen Bůh, jenž je »pánem života i smrti; on je vzkříšení i život.« Proto také *božský Spasitel již dříve své vzkříšení označoval za důkaz svého božství.* Kdy totiž fariseové a zákonníci se ho tázali, jaké jim dá znamení, aby se mohli o jeho božském poslání ubezpečiti, odpověděl jim: »žádné jiné, než *znamení Jonáše proroka.* Neboť jako byl Jonáš v břiše velryby tři dny a tři noci, *takť bude člověka Syn v srdci země tři dni a tři noci.*« Mat. 12, 39, 40. A nyní, když vstal z mrtvých, vyplnilo se znamení to. Slovo jest rozluštěno a božství Páně zřejmě dokázáno!

3. *Ježíš Kristus jest pravý Bůh, následovně pravdou boží jest všechno, čemu byl učil.* Pravdou jest vše, *co hlásal o svém Otci nebeském,* o jeho moci a dobrotě, o jeho velebnosti a lásce, o jeho spravedlnosti a milosrdenství; pravdou jest, *co zjevil sám o sobě,* o vykoupení našem, o své přítomnosti v nejsv. Svátosti oltářní a o posledních věcech člověka; pravdou jest, *co pravil o Duchu svatém* a jeho milostiplném působení v duši člověka, *o církvi katolické* a jejím úkolu na světě. — Každé z těchto slov Páně jest pravdou neomylnou; ani jediné slovo není bludem, poněvadž jest nemožno, aby Bůh lhal. »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou,« tak pravil Pán sám.

Drazí přátelé! Jako pravou a neporušenou jest listina, má-li přitištěnu pečeť toho, jenž ji vystavil: právě tak i *naše svatá víra a její pravda jest stvrzena slavným vzkříšením Krista Pána. Toto jest pečetí její pravosti, neomylnosti a neporušenosti jakož i božského původu.*

4. Proto také *apoštolové při svých kázáních kladli neustále hlavní důraz na vzkříšení Páně.* »My jsme svědky jeho zmrtvýchvstání!« tak pravili; a když zrádce Jidáš odešel na místo své, vypadnuv z počtu apoštolův, tu hlava církve, *svatý Petr pravil shromážděným učedníkům:* »Muži, bratří! Z těch mužů, kteří s námi jsou shromážděni po všechen čas, v němž byl mezi námi Pán Ježíš až do dne, v kterém vzat jest do nebe, *jeden z těch mužů musí býti s námi svědkem vzkříšení jeho*« — a vyvolili sv. Matěje. Sk. ap. 1, 21. A *sv Pavel* píše k Řím.: »Budeš-li vyznávati ústy svými Pána Ježíše a v srdci svém věřiti, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, spasen budeš!« 10, 9. Dle těchto slov apoštolských veškerá víra má za základ vzkříšení Páně; a proto vším právem mohl týž veliký apoštol zvolati: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedyť jest marné kázání naše a marná jest i víra naše.« I. Kor. 15, 14. Ale poněvadž skutečně vstal z mrtvých, jest víra naše na základě nerozborném.

Drazí přátelé! S radostí a přesvědčením musíme Pána Ježíše *vyznávati jako činili sv. mučedníci, kteří se chlubili vzkříšením Páně,* když jim pohané vytýkali, že se klaní ukřižovanému. »Proč pak,«

tak těmto odpovídají, »proč pak se zmiňujete jen o kříži, když jest také jisto, že Kristus vstal z mrtvých?« A podobně rceme i my dnes, kdy jest mnoho nepřátel Kristových, kteří se mu rouhají a posmívají, kteří by rádi křesťanství zničili; my rceme s chloubou: »Víme, že Kristus vstal z mrtvých, on jest pravý Bůh, a co on řekl, jest neomylnou pravdou boží! Víme, komu jsme uvěřili a proč jsme uvěřili. Víme také, že všechněm nadejde den žně a v ten veliký den uzří i rouhači oslavenou tvář vzkříšeného Pána: pak také budou v něho věřiti — ale tehdáž bude již pozdě; tehdáž pocítí, co znamená býti nepřítelem Kristovým!«

Jako vzkříšením Páně víra naše stojí na pevném základě, podobně též naše křesťanská naděje.

II.

Křesťanská naděje jest ovocem zaslíbení. Člověk může míti naději na nějaké statky, jsou-li mu přislíbeny a jestli jich lze dosíci. Čím větší jsou a vzácnější statky ty, tím spolehlivějším a zaručenějším musí býti také jejich přislíbení, abychom je s důvěrou mohli očekávati. Nyní uvažme: *čeho se můžeme, ba smíme od Boha nadíti?* Není to nic nepatrného, nýbrž

1. *život věčný.* A poněvadž život věčný spočívá v tom stavu, že »Boha viděti budeme tak, jakž jest«, I. Jan 3, 2., a požívati budeme toho, »čeho ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo«, I. Kor. 2, 9., čili jinými slovy: poněvadž život věčný záleží ve velebném patření na Boha a v požívání jeho samého, můžeme právem říci, že *hlavním předmětem naší naděje jest Bůh sám, který se nám na věčnosti k požívání dá, aby nás na věky účastnými učinil své velebnosti a blaženosti.* Ó jaký to nesmírně vznešený a vzácný statek! A můžeme se nadíti, že ho na věčnosti obdržíme? Zcela jistě, a to *pro zmrtvýchvstání Spasitele našeho* Ježíše Krista! Vždyť jen k vůli tomuto dal nám Bůh zaslíbení tohoto velebného statku — a Ježíš Kristus, Syn boží, nám jej vydobyl. Hle, jen proto přišel na svět, jen proto trpěl — aby nám život věčný vyzískal; neboť praví sám Spasitel u svatého Jana 10, 10.: »*Jáť jsem přišel, aby život měli a hojněji měli.*« A že nám tento hojnější čili věčný život skutečně vydobyl, toho zárukou neklamnou jest nám právě vzkříšení Páně. Kdyby byl Kristus Pán zůstal ve hrobě, pak s ním i všechna naděje naše by se byla rozpadla; ale Kristus vstal z hrobu živý a oslavený jako vítěz nad smrtí a tímto vítězstvím upevnil a utvrdil i naši naději na život věčný. Tuto pravdu případně vyslovil *svatý Bernard.* Když ho totiž jedenkráte pokušitel chtěl svésti k malomyslnosti, vnukaje mu slova: »Bernarde, děláš si naději na nebe? Ty tak bídný tvor? Kde jsou tvoje zásluhy pro takovou slávu a velebnost?« — odpovídal jemu světec: »Já očekávám věčnou blaženost v království nebeském, poněvadž mi ji vydobyl Ježíš Kristus, slavný vítěz nad smrtí, hříchem a ďáblem!«

2. Jako pro zásluhy vzkříšeného Krista očekáváme život

věčný, právě z toho důvodu doufáme také, že *dosáhneme všech prostředků,* jež k dosažení života věčného jsou nutny. A ty spásonosné prostředky jsou: *milost boží a odpuštění hříchů.*

Drazí přátelé! Pozdvihněme zraků svých a patřme na vzkříšeného Spasitele: jeho vzkříšením jest korunováno a dokonáno celé dílo vykoupení a spásy. Tím *nám vydobyl nesmírný poklad zásluh a plnost milostí, jež na věky nemohou býti vyčerpány.* — Řekni tedy, příteli milý, kterou milost potřebuješ, abys byl věčně blažen? Ať jest milost jakákoliv, nalezneš ji v pokladnici vzkříšeného Ježíše Krista, a to měrou vrchovatou. Dokonáním díla vykoupení jest *učiněno zadost spravedlnosti boží za hříchy celého světa.* Tíží li tě hříchy tvé, poklekni jen u nohou vzkříšeného Pána a ve svátosti pokání dosáhneš odpuštění hříchů svých.

Drazí přátelé! Pamatujte si, že nikdo není tak špatným, aby nemohl býti zachráněn; a kdyby hříchové jeho byli červení jako šarlat a četní jako písek v moři — nemá přece ani té nejmenší příčiny k zoufání. Zásluhami vzkříšeného Spasitele může býti omyt a očištěn: stane se dítkem božím a dědicem království nebeského. Od slavného vzkříšení Páně jest každému opět nebe otevřeno a odpuštění hříchů i milost boží pojištěna!

3. Leč není ještě dosti; my můžeme doufati ještě více. *Vzkříšený Spasitel dává nám hojnost božího požehnání.* Ó jak *mnoho máme svátostnin,* kterými si můžeme zabezpečiti požehnání pro život časný a pojistiti sobě i blaho pozemské! Jenom když s důvěrou jich používáme, budeme zahrnuti nebeským požehnáním oslaveného Spasitele a ochranou boží. Vyzbrojeni a opatřeni jsouce požehnáním Páně, požehnáním Syna božího, nebudeme nikdy na mysli klesati aniž malomyslněti na obtížné dráze životní, nebudeme se třásti před kříži života vezdejšího.

4. Drazí přátelé! Když tedy pro zásluhy vítězného Spasitele můžeme *doufati i časné blaho,* pokud nám nebrání v dosažení věčného života, pronikněme zrakem svým duchovním ještě *k onomu poslednímu dni nejisté budoucnosti.* Až bude vše ležeti v prachu a popelu: spatříš i ty, příteli milý, kterak *prach ten pojednou oživuje a mrtví vstávají z hrobů svých.* Mocí Ježíše Krista, slavného vítěze nad smrtí, vyjdeš i ty z hrobu svého a po boku tvém státi budou všichni, kteří tobě zde jsou milými a drahými. Zármutek, jejž ti připravuje smrt, když ti z objetí odnímá milované rodiče, dítky, bratry, sestry, bude proměněn v nejsladší radost, až je uvidíš slavně vzkříšené po svém boku a věčně blažené spojení v Bohu bude údělem vaším. Tehdáž jásati bude každý slovy *sv. Pavla:* »*Pohlcena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Díky Bohu, kterýž nám dal vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista!*« I. Kor. 15, 55—57.

Ó blahoslavená naděje, kterou slavnost vzkříšení Páně na pevném základě utvrzuje, ó velebná jest víra, které dnešní den vtiskuje pečeť nezrušitelnou! Můžeme dnes jistě říci: »Tentoť jest den, jejž učinil Pán, radujme se a veselme se v něm!« Tedy *dnes*

jest den radosti! Ano, drazí přátelé, dnes jest den radosti *pro všechny, kdož přijali zbožně sv. svátosti* a nyní s čistým srdcem slaví velikonoce. Vaše naděje jest nezměrná, vytrváte-li na cestě ctnosti v kajícnosti. Jest dnes den radosti pro ty, *kteří jste obklíčení zármutkem a starostmi.* Všechny kameny budou s vašeho srdce odvaleny, jestli na oslaveného Spasitele důvěrně budete spoléhati. Radost pro ty, *kdož jsou v chudobě, kdož nemocni a pronásledováni!* Spasitel vás obohatí statky nehynoucími, uzdraví a ochrání, jenom s důvěrou a věrou spějte k němu! *Radost budiž i těm hříšníkům,* kteří doposud všech napomínání k pokání nedbali! O vězte, že i vy naleznete opět milosti boží, jestliže zásluh Syna božího chcete býti účastnými a pravým pokáním k Bohu se obrátíte! Radost dnes *všem andělům a svatým* v nebi, *radost na zemi všem lidem,* kteří dobré vůle jsou! Toť jest den, jejž učinil nám Pán, radujme se a veselme se v něm — radostí pravou, radostí duchovní, radujme se radostí kající, radostí spravedlivých, radujme se ne radostí, která vede k zahynutí, ale radostí synů božích ke slávě nebeské! Amen.

Emanuel Šavrda, kaplan v Litomyšli.

Hod Boží velikonoční.

Ježíš Kristus vstal z mrtvých opravdu a jednou.

»Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného; vstalť jest, není ho tuto!« Mark. 16. 6.

Dokonáno jest truchlivé divadlo na Kalvárii. Ježíš jest sňat s kříže, vložen do hrobu ve skále, a ke hrobu přivalen kámen veliký velmi. Tak minul velký pátek. V sobotu slaven největší svátek velikonoční. Když pak pominula sobota a nastal večer, nakoupily tři nábožné ženy vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. Byly by tak učinily rády již v pátek, před pohřbením Páně, ale nemohly pro nedostatek času. Šly tedy ke hrobu Kristovu v neděli časně z rána, po východu slunce. Cestou praví vespolek: »Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?« Samy neměly síly, aby odvalily kámen, neboť byl veliký velmi. Ale když pohlédly v tu stranu, kdež byl hrob, uzřely kámen odvalený. Vešly tedy do hrobu aneb do jeskyně, v níž byl hrob. A tu vidí mládence oděného rouchem bílým, an sedí na pravici. Jest to anděl Ženy se lekají, ale anděl praví k nim: »*Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného; vstalť jest, není ho tuto!*« Potom posílá anděl ženy k učedníkům, aby jim oznámily zmrtvýchvstání Ježíše Krista; ženy však utíkají od hrobu do Jerusaléma a žádnému nic neříkají, neboť přišly na ně strach a hrůza.

Tak, milí křesťané, vypravuje sv. evangelista. Kdo by se byl nadál, že se budou nábožné ženy báti a od hrobu utíkati a haliti se v tajemné mlčení? Každý by byl očekával od oněch žen, že

budou choditi dům od domu a všude s nadšením vypravovati zvěstování andělské: »Vstalť jest z mrtvých Ježíš Nazaretský, ukřižovaný!« Čím to, že na ženy oddané božskému Pánu s nejvroucnější láskou učinila slova andělova dojem děsný a nikoli radostný? Učednice Páně neznaly ještě dokonale tajemství zmrtvýchvstání Páně. My však, jsouce osvíceni světlem sv. evangelia, známe toto tajemství zevrubně a proto prozpěvujeme dnes radostně s církví svatou: »Tentoť jest den, kterýž učinil Pán; veselme se a radujme se v něm!« — Že známe zevrubně tajemství zmrtvýchvstání Páně? Arciť, myslíme, že známe, ale neznáme, jelikož tajemství boží jsou nevystižitelná. Mnohdy nechápeme smyslu ani při nejjasnější stránce některé pravdy boží. Uvidíte, že tomu tak, až vám vyložím dnes pravdu na pohled zjevnou, ale v podstatě skrytou, že totiž *Ježíš Kristus vstal z mrtvých*:

I. opravdu,

II jednou.

Dejž, Pane Ježíši, bychom pochopili zjevný i skrytý smysl dnešního sv. tajemství! Vy pak, bratří, slyšte mne pozorně, mluvícího ve jménu Páně!

I.

Ježíš Kristus vstal z mrtvých opravdu.

Tedy ne zdánlivě, ne klamně, ne podvodně? A což by byl schopen někdo takové domněnky? Ó ano, moji drazí! Byli hned na počátku lidé, kteří se domnívali, že Pán a Spasitel skutečně z hrobu nevstal, ale že si to učedníci jeho vymyslili a mezi lidem za pravdu vydávají.

Taková pověst vyšla od nejvyšších kněží, zákonníků a starších lidu. Slyšte, co vypravuje sv. evangelista: »Druhého dne, kterýž jest po velikém pátku, sešla se knížata kněžská a fariseové k Pilátovi, řkouce: »Pane, rozpomenuli jsme se, že řekl ten svůdce, jsa ještě živ: Třetího dne zase vstanu. Rozkaž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad nepřišli učedníci jeho a neukradli ho a neřekli lidu: Vstalť jest z mrtvých; i budeť poslední blud horší, než první.« — Domnívaliť se tedy nevěřící Židé, že Ježíš Kristus nemůže vstáti z mrtvých opravdu, nýbrž pouze podvodem učedníků. — »I řekl jim Pilát: »Máte stráž, jděte, ostříhejte, jak rozumíte. A oni odšedše, osadili hrob strážnými a zapečetili kámen.« — To učinili, aby se poznalo s jistotou, byl-li někdo u hrobu a odvalil-li kámen. — »Ale v neděli ráno přišli někteří ze strážných do města a oznámili knížatům kněžským všecko, co se bylo stalo.« Vypravovali totiž, že když stáli u hrobu, »stalo se zemětřesení veliké, neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm; byl pak obličej jeho jako blesk, a roucho jeho jako sníh.« Tak vypravovali vojáci nejvyšším kněžím, dokládajíce, že v týž okamžik viděli Ježíše, an vyšel z hrobu živ. — »Kteřížto dali mnoho peněz vojákům, řkouce: »Pravte: Učedníci jeho přišli v noci, a ukradli jej, když jsme spali. A uslyší-li o tom vladař, my ho přemluvíme a vás bezpečnými učiníme. A vojáci,

vzavše peníze, učinili, jak byli naučeni. I rozhlášeno jest slovo to u židů.« Rozhlášena jest všude pověst, že učedníci Ježíšovi přišli v noci ke hrobu a vzali tělo Kristovo a jinam položili a pak rozhlásili: Vstalť jest z mrtvých. Staloť prý se to, když strážní postavení ke hrobu spali. Kdož by neviděl, že to byla čirá lež? Dobře táže se zde svatý Augustin: »Blázne, spal-lis, kterak víš, kdo jej vzal? A bděl-lis, proč jsi dopustil ho vzíti?« — Tedy pověst, že Kristus opravdu z mrtvých nevstal, vyšla od nejvyšších kněží, zákonníků a starších lidu; ukázala se však býti lživou a ošemetnou.

V prvních okamžicích domnívali se ovšem i učedníci Páně, že Pán a Spasitel jejich v skutku a v pravdě z mrtvých nevstal. Mezi ženami, které šly v neděli časně ráno ke hrobu Kristovu, byla i kajícnice Maria Magdalena. Ona nevešla hned do hrobu, nýbrž, jak uzřela kámen od hrobu odvalený, běžela nazpět do města a zvěstovala učedníkům: »Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili.« Potom navrátila se zase ke hrobu, uzřela tam dva anděle v rouše bílém, a když se jí tázali, proč pláče, řekla jim: »Vzali Pána mého, a nevím, kam ho položili.« Potom spatřila Pána Ježíše na blízku, a majíc ho za zahradníka, řekla jemu: »Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kam's ho položil a já jej vezmu.« A koho asi měla Maria Magdalena v podezření, že by byl tělo Páně z původního hrobu vzal a jinam přenesl? Kdož ví? Možná, že myslila na Josefa z Arimathie, jemuž náležel hrob; možná, že měla na mysli nepřátele Kristovy. Dosti na tom, že v prvním okamžiku ani na mysl jí nepřišlo, že by byl Pán Ježíš z mrtvých vstal. — A podobně smýšleli i ostatní učedníci Páně. Zármutek jejich nad potupným dokonáním Mistra jejich byl tak veliký, že ani nevzpomněli na to, co jim předpověděl o svém vzkříšení, že zprávu o zjevení a zvěstování andělském měli za bláznovství, že nevěřili ve skutečné zmrtvýchvstání Páně, ani když Pána sami spatřili a jeho sv. ran se dotýkali, nýbrž teprv, když mu podali pečené ryby a medu a viděli, jak před nimi z obého pojedl a zbytky jim vrátil. A když přes tuto tvrdost srdce a zpozdilost k věření, kterouž Spasitel sám později káral na učednících, přece uvěřili ve skutečné zmrtvýchvstání Ježíše Krista a tak pevně uvěřili, že se nezpěčovali podstupovati pro tuto víru všemožná protivenství i smrt: tedy tím podán světu neomylný důkaz, že Ježíš Kristus opravdu vstal z mrtvých. Neboť pro lež a klam nikdo neobětuje svého života.

Dlužno ještě uvážiti, že Ježíš Kristus vstal z mrtvých jednou

II.

Ježíš Kristus vstal z mrtvých jednou.

Zdá se vám snad, v Kristu shromáždění, že to řeč zbytečná, která se rozumí samą sebou? Ó není to řeč zbytečná, neboť to jest právě přednost Kristova před obyčejnými smrtelníky, že vstal z mrtvých jenom jednou. A což vstal některý smrtelník po druhé? Nevstal ovšem, ale vstane. Kterak to? Slyšte.

Jednou řekl Pán Ježíš Židům: »Přicházíť hodina, ve kterou všickni, kteříž jsou v hrobích, uslyší hlas Syna božího; i půjdou, kteříž činili dobré, na vzkříšení života, kteříž pak činili zlé, na vzkříšení soudu.« Jan 5, 28—29. Hle, Syn boží praví zřetelně, že jeho hlasem probuzeni budou k novému životu v den poslední — všickni lidé; tedy netoliko spravedliví, nýbrž i hříšníci, netoliko lidé po Kristu, nýbrž i před Kristem zemřelí, netoliko ti, kteříž zemřeli neb zemrou jednou, nýbrž i ti, kteří zesnuli neb zesnou po druhé. Po druhé? Ano po druhé zemřeli neb zemrou všickni, kteří byli neb budou vzkříšeni mocí boží před obecným z mrtvých vstáním. Či není tomu tak?

Hle, v Starém zákoně, pokud víme z písem svatých, vzkřísil Bůh na prosbu proroka Eliáše syna vdovy, kteráž ho živila v čas velikého hladu, a mrtvého, kterýž byl pochováván, skrze dotknutí mrtvého těla proroka Elisea. V novém pak zákoně, pokud víme z písem svatých, vzkřísil Pán Ježíš dvanáctiletou dceru zákonníka Jajrusa z města Kafarnaum, mládence z města Naim a Lazara, bratra Marty a Marie z Bethanie. Při smrti Páně na kříži, jak svědčí sv. evangelium, otvírali se hrobové, a mnohá těla svatých, kteříž byli zesnuli, vstala. A vyšedše z hrobů po vzkříšení Kristově, přišli do svatého města a ukázali se mnohým. I apoštolové křísili mrtvé i jiní svatí mužové, jak svědčí letopisové církevní. Sv. Martin, biskup ve čtvrtém století, povolal k novému životu tři mrtvé, sv. František Xaverský vzkřísil mrtvého, kterýž byl druhého dne v hrobě, pak dva zemřelé nesené ke hrobu a ještě jiné mrtvé. I není pochybnosti, že takové divy budou se díti v církvi až do skonání světa. Neboť divy jsou potřebné, jak píše sv. Řehoř, Hom. 29., na počátku církve, t. j. kdekoliv církev se ujímá a zakládá. A dějiny katolických missií svědčí, že i za našich časů dějí se divy tam, kde se zvěstuje evangelium nevěřícím. Proč by se nemohlo státi někdy i vzkříšení mrtvého, kdyby bylo toho třeba pro utvrzení církve? Ruka Páně není nikdy ukrácena, moc Boží není obmezena ani časem ani místem.

A aj! ti všickni, kteříž byli vzkříšeni v Starém zákoně skrze proroky, v novém pak zákoně skrze Pána Ježíše, apoštoly a jiné svaté muže, ti všickni po kratším nebo delším pobytu mezi živými opět zemřeli, tělesní pak ostatkové jejich byli pochováni a očekávají budoucího vzkříšení s ostatními zemřelými. Ti všickni po svém vzkříšení opět zemřeli, z této pak druhé smrti budou probuzeni při obecném zmrtvýchvstání v den poslední. Ti, kteří po druhé zemřeli, po druhé budou vzkříšeni.

Ne tak Ježíš Kristus. O něm píše apoštol národů, sv. Pavel: »Kristus, vstav z mrtvých, již neumírá; nad ním smrt již panovati nebude.« Řím. 6, 9. Ti, kteří byli nebo budou vzkříšeni před obecným vzkříšením, obdrželi sice od Boha na nějaký čas tělo živé, ale nikoliv nesmrtelné; avšak Ježíš Kristus, vstav z mrtvých, vstal v těle nesmrtelném, oslaveném, proměněném, neporušitelném, s nímž vstoupil na nebesa, by tam žil a kraloval na věky. On

nemůže již nikdy umříti; smrt nemá nad ním moci nižádné. Proto se praví ne zbytečně, že Ježíš Kristus vstal z mrtvých jednou.

* * *

Domníváte se snad, bratří moji, že, co jsme dnes rozjímali, nás se netýká, ale řečeno jest pouze ke chvále Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista? O nikoliv, to bylo řečeno také k našemu povzbuzení. Zmrtvýchvstání Ježíše Krista jest obrazem a zárukou našeho budoucího vzkříšení podle těla. Toho však budeme účastni jenom tenkrát, jestliže povstaneme z mrtvých již nyní, v tomto životě časném, podle duše, t. j. jestliže odložíme všecken hřích a počneme nový život, což může býti jenom dokonalé velikonoční zpovědi ovocem. »Kristus umřel za nás,« svědčí apoštol Páně, »abychom živi byli již ne sobě, nýbrž tomu, kterýž za nás umřel i z mrtvých vstal.« II. Kor. 5, 15. Proto jest zmrtvýchvstání Páně též obrazem našeho duchovního zmrtvýchvstání, našeho ospravedlnění neb obrození skrze svátost sv. pokání. — Ježíš Kristus, jak jsme uvažovali, vstal z mrtvých opravdu, ne zdánlivě, ne klamně, ne podvodně; a vstal z mrtvých jenom jednou, jest nesmrtelný, smrti nepodrobený, věčný vítěz nad smrtí. Takové má býti i naše obrácení k Bohu; má býti opravdové a takové, bychom se nenavraceli více ke svým hříchům předešlým.

Obrácení naše má býti opravdové. Máme přistupovati k stolici zpovědní netoliko se zkroušenou tváří, nýbrž i se zkroušeným srdcem; netoliko, by nás lidé viděli a jako pobožné chválili, nýbrž proto, aby nás Bůh pochválil a miloval; ne pouze proto, že nás vyzývá ke zpovědi slovo a příklad jiných lidí, nýbrž a hlavně i proto, že nás pudí naše vlastní srdce žádostivé milosti boží, pokoje božího a posily boží k životu ctnostnému. Takové obrácení žádá od nás sv. apoštol, řka v dnešní epištole: »Vyčisťte starý kvas; hodujte ne v kvasu starém ani v kvasu zlosti a nešlechetnosti, ale v přesnicích upřímnosti a pravdy.« Velikonoční zpovědí musí se vyčistiti nitro naše od hříchu tak bedlivě, jako Židé o velikonoci vyčišťovali od kvasu svůj příbytek. Židé myli po celém domě, v každém koutě, všecko nádobí, i veškeré stoly, lavice a sedadla, aby nepozůstalo nic ze chlebů kvašených, aby mohli jísti chleby přesné, přikázané zákonem. Ty pak, křesťane, prohlédni všecky záhyby svého svědomí, zkoumej všecky náklonnosti svého srdce, odlož všecky hříšné návyky, vyvrz ze svého nitra všeliký kořen nepravosti. Tak bude tvé obrácení k Bohu opravdové. Neboť maličko kvasu poruší všecko těsto, jediná hříšná náklonnost v tvém srdci neumrtvená zmaří všecku tvou lítost a všecko tvé předsevzetí a všecko tvé pokání.

Obrácení naše k Bohu budiž i takové, abychom se nenavraceli více ke svým hříchům předešlým. »Jestliže jsme s Kristem zemřeli,« dí sv. apoštol, »s Kristem buďme i živi.« Řím. 6, 8. Nic zajisté neuráží Boha tak, jako když po zpovědi opět lehkomyslně hřešíme. Sv. Bernard volá: »V těchto dnech oddali jsme se pobožnosti, kajícnosti, zdrželivosti; když tedy oplakali jsme svých

poklesků, proč bychom se jich znova dopouštěli? Máme-liž býti opět tak všeteční jako dříve, opět tak mnohomluvní, leniví a nedbalí, opět tak utrhační a zlostní? Jak bolestné to pozorování! Zmrtvýchvstání Páně stává se novou dobou hřešení; odtud počínají opět hodování a opilství, smilstva a nestydatosti, jakoby byl vstal Kristus Pán pro naše hříchy a ne pro naše ospravedlnění.« Serm. I. in die Paschae.

Ó křesťane! dokaž světu, že slova sv. Bernarda týkají se pouze milovníků světa, nikoli však tebe, jenž se čítáš k milovníkům Kristovým. Ty, jenž jsi nalezl Spasitele svého v slzách kajících, jako Maria Magdalena, ty bys ho mohl opustiti v rozkošech světa, jako syn marnotratný? Pros tedy dnes za milost setrvání v dobrém, volaje s církví svatou: »Popřej nám, prosíme, všemohoucí, věčný Bože, aby přijímání svátostí velikonočních v duši naší účinkem svým bylo trvalé a stálé.« Amen.

Pondělí velikonoční.

O důkazech zmrtvýchvstání Páně.

»Toho vzkřísil Bůh třetího dne, a způsobil, aby zjeven byl, ne všemu lidu, ale nám svědkům, od Boha předzřízeným.« Skut. ap. 10, 40.

Svatí apoštolé, aby co nejrychleji své posluchače pohnuli a přesvědčili o božství Ježíše Krista a nebeském učení jeho, poukazovali a se odvolávali často na slavné *vzkříšení Páně*. Tak učinil i sv. Petr v řeči své ku shromážděnému národu, a tisíce Židů se dalo pokřtiti. Týž apoštol stejně na slavné zmrtvýchvstání Páně se odvolával ve své řeči ke Korneliovi a obyvatelům Caesarejským. »Toho vzkřísil Bůh třetího dne, a způsobil, aby zjeven byl, ne všemu lidu, ale nám svědkům, od Boha předzřízeným.« Kornelius s přítomnými se dal rovněž pokřtíti.

Právem nazývá sv. Pavel vzkříšení Páně základem víry křesťanské. »Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy marné jest kázání naše a marná jest víra vaše.« I. Korint. 15, 14. A věru vzkříšení Kristovo jest hlavním článkem, jest pramenem a podkladem veškeré křesťanské nauky. Kristus musil slavně jako vítěz vstáti z hrobu, Pán Ježíš musil zázrakem tím upevniti a utvrditi učení své. Tato nauka jest nutnou a spočívá na zřejmých a jasných důkazech.

Tyto *důkazy zmrtvýchvstání Páně* uvésti bude předmětem dnešní řeči mé a to důkazy

1. jak *vnitřní,*
2. tak *vnější,*

o čemž v jednotlivých dílech.

I.

Každá pravda musí spočívati na důkazech, jinak by jí lidé nevěřili, k ní se nehlásili a dříve nebo později zavrhli. Také pro

články víry svaté máme četné *důkazy* jak *vnitřní,* v učení samém spočívající, tak *vnější,* z vedlejších okolností vyznívající. Přední článek víry, že Kristus slavně dnešního dne z mrtvých vstal, dokazují důvody vnitřní.

a) To plyne především z boží *všemohoucnosti,* kterou s Otcem jako společnou vlastnost od věčnosti má, a kterou všechno učiniti může, tak že mu nic není nemožného.

Žádnému člověku není možno, když zemřel a duše tělo jeho opustila, z hrobu povstati svojí vlastní mocí, z mrtvých se vzkřísiti bez přispění božího, jako se při zázracích stává.

Než toto tvrzení nemůže platiti o Pánu Ježíši, který byl nejenom člověkem, ale i *Bohem* a jako Bůh *všemohoucím.* Sám křísil mrtvé jako Lazara, mládence Najmského, sám s Otcem svět stvořil, divy činil, nemocné uzdravoval, ano i lidem podobnou sílu propůjčoval, aby jménem jeho zázraky činili. Tedy tento všemohoucí Pán, tento spolu Stvořitel a Zachovatel světa, tento Syn boží neměl by tolik moci a síly, by sebe z hrobu vzkřísil, aby sám z mrtvých vstal? Tím bychom upírali Pánu Ježíši všemohoucnost, a tu přece vidíme v celém životě jeho! Všemohoucností svojí vykonal dílo, jemuž se všichni kořímе, všemohoucností provedl zázrak všech zázraků, div největší, na němž spočívá křesťanská nauka, veškeré učení víry naší.

b) Že Spasitel dnešního dne slavně nad smrtí zvítězil a z mrtvých vstal, dokazuje Ježíšova *pravdomluvnost.* Jest jako Otec věčná pravda, která se nedá oklamati, miluje pravdu a nenávidí lži.

Sám předpověděl o sobě, že z mrtvých vstane. »Zrušte chrám tento, a ve třech dnech zase jej vzdělám . . . ale on to pravil o chrámu těla svého.« Jan 2, 19. 21. Při jedné příležitosti pověděl: »Jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci; tak bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci.« Mat. 12, 40.

Božský Vykupitel sám *sebe* obhajoval, že není lži schopen, že ho nikdo nemůže z podobného skutku viniti, a skutečně každé slovo jeho bylo pravdou. Co pak předpověděl o zkáze města Jerusaléma, že ztroskotán bude a kámen na kameni v něm nezůstane, všechno se do slova vyplnilo. Rovněž i to se stalo, co prorokoval o svém utrpení, o svých posledních okamžicích, jak jsme toho nedávno svědky byli. Když se všechno to splnilo, také předpovědění Ježíšovo o slavném vzkříšení se uskutečnilo, a pravdomluvnost Spasitelova jest novým důkazem, že tělo Páně nevidělo porušení, ale třetího dne s duší se sloučilo.

c) A jako pravdomluvnost Ježíšova podobně i *pravdivost výroků božích* tomu nasvědčuje, že Pán Ježíš z hrobu vstal.

Již v Starém zákoně bylo mnoho o budoucím Vykupiteli od proroků předpovídáno a označováno. Mezi těmi výroky jsou i proroctví, týkající se vzkříšení Kristova. »Nebo nezanecháš duše mé v hrobě; aniž dáš svatému svému viděti porušení. Známé učinil jsi mi cesty života, naplníš mne radostí před tváří tvou: rozkoše po pravici tvé budou až do konce.« Žalm 15, 10 a 11.

Bůh jest nejvýš pravdomluvný, »pravé jest slovo Hospodinovo a všichni skutkové jeho jsou věrni«. Žalm 32, 4, pravdou také jest, co prostřednictvím proroků mluvil a předpovídal. Ostatní proroctví a předobrazy o narození a veškerém životě Páně se naplnily do slova, do poslední písmeny, tudíž i to, co starozákonný prorok, král David, předpověděl, se musilo naplniti a skutkem osvědčiti. Spasitel, totiž svaté tělo Ježíšovo nevidělo porušení, ale dříve než rozkladu podlehlo, slavně vstalo z mrtvých.

Tedy důkazem nejpřednějším a nejpodstatnějším pro vzkříšení Páně z hrobu jest všemohoucnost a pravdomluvnost Boha Otce a Boha Syna, jsou slova Písma jak Starého tak i Nového zákona. Než vedle těchto vnitřních jsou i důkazy *vnější*.

II.

Když článek víry o vzkříšení Páně jest tak důležitý a přímo základní, musí býti ze všech stran podporován jasnými a pravdivými důkazy. Mohli bychom jich mnoho uvésti, ale ohlédneme se po nejbližších

a) Zmrtvýchvstání Páně dokazují ony *nábožné ženy*, o nichž pojednává evangelium. Vyšly časně z rána, by pomazaly ještě jednou a vonnými věcmi obložily tělo Ježíšovo. Ale nalezly hrob prázdný a andělem nebeským jsou poučeny, co se stalo s tělem, že Ježíš z mrtvých vstal.

Ženy ty vypravovaly o zázraku onom v městě Jerusalémě apoštolům a všemu lidu. Mluvily pravdu a lež nemůžeme podložiti v ústa jejich, poněvadž to byly ženy *jednoduché*, *prosté*, jimž pramálo na tom záleželo, a které žádného zisku ani jiného prospěchu z toho by neměly, kdyby chtěly lháti. Bylo jich několik a lež jejich brzo by na jevo přišla. Ženy ty mluvily, co viděly a slyšely, mluvily pravdu.

Tyto ženy: Maria Magdalena, Maria Jakubova a Salome, nelhaly, poněvadž to byly ženy velice *zbožné*, Spasitele milovaly, jeho slovy se řídily, učením jeho se spravovaly, za Ježíšem na Kalvárii šly a Maria Magdalena i pod křížem Kristovým stála. Nedá se tedy ani mysliti, že by zbožné a poctivé ženy ony chtěly obelhati a oklamati koho zprávou o vzkříšení Páně a slovech andělských: »Vstalť jest, není ho tuto!«

b) O vzkříšení božského Spasitele neklamné podali svědectví svatí *apoštolé*, oni svědci všech skutků, všech řečí Ježíšových, oni muži, kteří doprovázeli všudy Krista, kamkoliv se bral, a z nichž dva vešli až do radního domu za Mistrem svým a Jan, miláček, až ke kříži doprovodil svého Pána.

Tito apoštolé s počátku pochybovali o slovech Spasitelových, mnohdy jim nedůvěřujíce. »I zdála se býti slova ta (o zmrtvýchvstání Páně) před nimi jako bláznovství, a nevěřili jim.« Luk. 24, 11. A takové malé víry byli ještě tehdy, když se ženy navrátily od hrobu a vypravovaly, co viděly, a sv. Petr se rychle šel přesvědčit.

Ale za krátko *se změnili* docela a nedůvěra se proměnila ve víru, nejistota v jistotu, a o čem pochybovali, to vyznávali před celým světem jako pravdu, jako základní článek víry. Sami byli přesvědčeni v duši a naplněni pevnou věrou o vzkříšení Páně, věrou, pro kterou i život obětovati chtěli.

Svatý Petr vyčítá Židům: »Původce života jste zabili, kteréhož Bůh vzkřísil z mrtvých, čehož my svědkové jsme« Skut. ap. 2, 15. A o všech apoštolech dí Písmo: »A mocí velikou vydávali apoštolé svědectví o vzkříšení Ježíše Krista, Pána našeho: a milost veliká byla v nich ve všech.« Skut. ap. 4, 33.

Tento veliký obrat původ svůj má v jasném přesvědčení o vzkříšení Páně, v očitém svědectví velikých událostí v zahradě Josefově.

c) Důkazem zmrtvýchvstání Páně jsou i *vojáci*, kteří byli dáni na stráž k hrobu na žádost nepřátel Ježíšových a na rozkaz Pilátův.

Tito vojáci byli zajisté dbalí *své cti válečné* a nebyli by dopustili, by někdo při jejich špatné ostražitosti, za jejich spánku tajně odnesl tělo Ježíšovo. Apoštolé pak jako chudí rybáři jistě podplatiti je nemohli.

Vojáci ti byli *pohany*, a tudíž i nestranní, a pramálo jim na tom záleželo, co myslí nepřátelských fariseů hýbalo, a jakou žalobu tito na nebeského krále u Piláta vedli. Vždyť i tento vladař nenalézal na Spasiteli viny a jenom hrozbami se dal pohnouti k ortelu smrti. Vojáci vidouce div všech divů, prchali od hrobu, jakmile se z mrákot poněkud vzpamatovali

d) Vzkříšení Páně dosvědčují i fariseové a zákonníci židovští, celá ona *vysoká rada*, která byla příčinou smrti Ježíšovy. Ti, kteří upírali božství Vykupiteli, ti, kteří Krista až na Kalvárii přivedli a nad smrtí svého úhlavního nepřítele zaplesali, i ti jsou důkazem slavného zmrtvýchvstání Pána Ježíše.

Starší lidu a vysoká rada židovská bojíc se všech událostí v zahradě Getsemanské, na rychlo se shromáždili a radili, co učiniti. Posléze se utekli k bídnému prostředku a *podplatili* vojáky, davše jim mnoho peněz, aby rozhlašovali lež, již každé dítě může prohlédnouti, že, když spali, přišli učedníci a odnesli tělo Ježíšovo a jinde pohřbili. Ve spánek pohřížení vojáci měli věděti, co se dálo u hrobu a že právě učedníci ve tmě noční tělo odnášeli.

A táž rada vysoká bojíc se důsledků z veliké události, zázrak největší zračící, zakazovala apoštolům *kázati o Kristu vzkříšeném*, vidouc, jak lid víru novou přijímá a vyznává. Ale Petr odpovídá, že sluší více Boha poslouchati než lidí a že nemůže nemluviti o tom, čeho byl svědkem, co viděl a slyšel.

Tak všichni účastníci smrti a pohřbu Páně, všichni, kteří navštívili prázdný hrob Spasitelův, dokazují, že Kristus slavně z hrobu povstal. Apoštolé, nábožné ženy, vojáci a nepřátelé jsou toho důkazem.

Když tedy Vykupitel třetího dne slavně vlastní mocí svojí z mrtvých vstal, dokázal tím *božský původ svůj*, vlastnosti, které

jenom Bohu přísluší jako všemohoucnost, vševědoucnost a pravdomluvnost, potvrdil spolu i božské učení své zázraky a zvláště vzkříšením svým jakož i výrok svůj: »Já jsem vzkříšení i život; kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude.« Amen.

Alois Dostál.

Pondělí velikonoční.

»Zdaliž nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« Luk. 24, 26.

O Spasiteli Kristu na staletí předem opovědíno jest od proroků, že on, vtělený Bůh, dílo vykoupení lidského dokoná v bolestech a mukách, prolitím svojí nejsvětější krve a strpěním smrti nejpotupnější.

Pominouce mlčením vše ostatní, uvedeme toliko slova proroka Isaiáše, kterýž o krvavém konci Spasitelově vedle mnoha jiného pověděl a napsal takto: »On raněn pro nepravosti naše a potřen pro nešlechetnosti naše, jako ovce k zabití veden bude a neotevře úst svých. Obětován jest, protože sám chtěl a ze zsinalosti jeho uzdraveni jsme. Vydal na smrt sebe, hříchy mnohých nesl a za přestupníky prosil.« Is. 5, 3. Tak věštil Isaiáš a jemu podobně proroci mnozí. Nebylo tudíž lidu israelského tajno, jaký bude věčný mír zemí osud Krista Messiáše a to tím méně, jelikož spisy prorocké každou sobotu v chrámě se předčítaly a lidu shromážděnému se vykládaly od zákonníků. Než přes to vše utvořilo se mezi židy mínění takové, že Messiáš, až přijde, národ svůj nad všechny světa národy vyvýší, oslaví, říši slavnou založí a sám neumře nikdy. A toto bludné, pošetilé mínění bylo rozšířeno tou měrou, že sami učedníci Kristovi za pravdu je pokládali a čakou slávy povzneseného blahobytu se těšili. Proto také snášeli bolem a zármutkem nevýslovným, když vidouce mistra mrtvého, viděli zároveň všechny své pozemské naděje zmařeny.

Tou příčinou bylo zapotřebí na výsost, aby učedníci Páně od těch pošetilých vrtochů a rozdílů při slávě Messiášově byli vyloučeni; a Spasitel sám po svém z mrtvých vstání k vyloučení onomu ruky přiložil. Hned ty ženy, v jichž čele byla Maří Magdalena, a kteréž záhy na úsvitě přišly pomazat mastěmi vonnými tělo Ježíšovo, slyšely od anděla, hrob střežícího, slova tato: »Co hledáte živého mezi mrtvými; není ho tuto, vstalť jest.« Jen se rozpomeňte, kterak mluvil k vám, když byl ještě v Galileji, řka: »Syn člověka musí vydán býti v ruce hříšníků a býti ukřižován a třetího dne vstáti z mrtvých.« Luk. 24, 16. — Co ženy na úsvitě slyšely od anděla, totéž uslyšeli naši dva emauzští poutníci od samého Ježíše, řkoucího: »Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti a tak vejíti do slávy své?« A když oba poutníci emauzští ještě dobou pozdní navrátili se do Jerusaléma, a všedše, shromážděným apoštolům vyprávěli, co se jim přihodilo na cestě, tu když o tom ještě mluvili, stál Ježíš uprostřed nich, řka: »Pokoj

vám, jáť jsem, nebojte se.« A hned, jak Pán učedníky své upokojil, mluvil k nim řka: »Tať jsou slova, kteráž jsem mluvil byv ještě s vámi, že se musí naplniti všecko, což psáno jest o mně v prorocích. A tutě psáno, že musil Kristus trpěti a třetího dne z mrtvých vstáti.« Tu pak otevřel se apoštolům smysl, aby rozuměli písmům. Luk. 24, 45. Pak Spasitel váš svým pověděním: zdali nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své, vyléčil rozum apoštolů od bludného mínění o Messiášově slávě vezdejší a tehdy schopnými teprve je učinil, aby veliké úloze hlásání a šíření evangelia mohli dostáti, neboť, pokud člověk na hroudu pozemskou se víže, ani těch věcí s hůry nechápe, ani sebe, ani jiné spaseny učiniti nemůže. Avšak slovy: »zdali nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své,« nevyléčil Spasitel toliko rozum svých učedníků, nýbrž vyléčil zároveň naše srdce.

Mnoho zajisté jest věcí pod sluncem, jimiž srdce lidské se uhnětá, se trápí a tupí; o útrapách a o bolu srdce již moudrý Sirah (40. v. 4.) zaznamenal, řka: »Od toho, kterýž sedí na trůnu, až do sníženého na zemi; od toho, kterýž nosí korunu, až do toho, kterýž se odívá režnotou, všem za podíl jest závist, nepřátelství, utiskování, strast, bol, nemoc a jiné biče.« Tak povídal moudrý Sirah a ode dne výroku jeho zajisté nic se na zemi nezměnilo, ba arci se nezměnilo, a kdybychom sobě navzájem do nitra mohli nahlédnouti, viděli bychom, že těch strastí, útrap a bolů srdce ujídajících jest rozmanitých a mnoho, a jich hiodu že srdce ani jediné není prosto. A jaká tu pomoc, když nebeský otec sám dle nevystihlé moudrosti své tak ráčil ustanoviti, jakž hned praotci našemu Adamovi oznámil, řka: »Trní a hloží bude tobě země a v potu tváři živ budeš, dokud se nevrátíš do země, odkud vzat jsi.« Genes. 3. 18.

Mnoho jest srdci trpěti, ale úlevou a potěchou srdci trpícímu, odplatou jest to, že nikdo, buď kdo buď, od bolu srdce, od hoře zármutku, protivenství a jiných útrap vyňat není. Vždyť ani vtělený Bůh Ježíš Kristus jako člověk bez bolu srdce nebyl, snášeje nátisky, protivenství a muky nejstrašlivější. Kdo člověkem, srdce bolu podléhá, a proto nebeský otec ani při svém jednorozeném synu, jenž z lásky k nám člověčenství na se přijal, výjimky neučinil, jak svědčí apoštol národů, řka: »Bůh ani vlastního Syna svého nešetřil, ale za nás všecky jej vydal.« Řím. 8, 32. — A Ježíš Kristus že svolil pro nás člověkem býti, bolu srdce, útrapám a strastem, tomuto společnému dědictví všech lidí ochotně se podrobil, jak svědčí opět apoštol národů, řka: »On maje od věčnosti přisouzenou sobě slávu, zvolil kříž.« Ba i po svém oslavení, po svém z mrtvých vstání, Ježíš Kristus k bolu srdce svého se odvolával a na potěchu i zadost všem srdcím trpícím pověděl řka: »Zdali nemusil Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« Tento výrok Páně jest bez odporu věřícímu srdci trpícímu posilou nejmocnější, útěchou nejstálejší, lékem nejvydatnějším a tudíž svrchu důvodně děli jsme, že Spasitel slovy: »i Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své,« srdci našemu ulehčil. »I Kristus musil trpěti

a tak vejíti do slávy své!« Požehnanými slovy těmito naznačena jest zároveň cesta k životu věčnému, k míru odplaty vedoucí přes trní k růžím, z údolí slzí k branám radosti, z Kalvarie k hoře Olivetské, odkud Spasitel vítězně vstoupil na nebesa. Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své a nám, ač chceme-li za božským Mistrem svým do stanu slávy se dostati, nezbývá, leč utrpení kříže. Pročež podrobme se pod všemocnou rukou Páně, zapírajíce sebe nesme kříž svůj a následujme Krista. Neboť budeme-li s Kristem trpěti, budeme s ním také kralovati. Amen. † kan. *Jos. Ehrenberger.*

Neděle I. po velikonoci.

Výklad epištoly.

1. Nepřítel člověčenstva vždy i všude snaží se o to, aby mohl zasíti koukole mezi pšenici. Tak činil ovšem také již za dob svatých apoštolů. I povstali v Malé Asii, kde svatý Jan, miláček Páně, apoštoloval, pojednou bludaři, kteří učili, že do učení Pána Ježíše mnohem hlouběji vnikli, než jak obecný lid pochopiti s to jest; a ve své domnělé moudrosti počali tvrditi, že Pán Ježíš buď v pravdě Synem božím nebyl, anebo že neměl opravdového těla lidského. Při tom i pohoršovali pravověrných křesťanů svým světáckým, pustým životem.

Svatý Jan napsal oproti nim své evangelium, v kterém dokazuje, že Pán Ježíš byl i pravým Bohem, i pravým člověkem, v jedné osobě, jakožto Bohočlověk; a mimo to napsal proti nim i tuto prvou svou epištolu, z níž částku jsem přečetl, a v té dokazuje:

a) že přemáhání světa jest hlavním úkolem křesťana;

b) že víra v Ježíše Krista jakožto vtěleného Boha, jest hlavní podmínkou ke konání díla toho;

c) podává svědectví na doklad tvrzení svých.

A o těchto věcech máme dle vůle církve svaté uvažovati dnes

2. Svatý Jan tedy píše:

»Nejmilejší! Všecko, co se zrodilo z Boha, přemáhá svět;« t. j. kdo se z Boha zrodil, má přemáhati svět. A kdo jsou ti, kteříž z Boha se zrodili? Z Boha se zrodili, kdo křest svatý přijali, a skrze ten očištěni byli od hříchu dědičného, a zrozeni byli pro nebe. Kdo se na svět narodil, ten jest synem hněvu, poněvadž přináší si s sebou na svět hřích dědičný. Když ale skrze křest svatý byl od poskvrny té obmyt, stává se dítkem božím, tak jako by se byl znova narodil, a sice z Boha!

Ó, jaká to vznešenost jednoho každého křesťana! Což divu tedy, že svatá panna Agatha řekla neohroženě předsedovi pohanského soudu, jenž jí vytýkal, že prý se nehanbí, jsouc přece ze vznešeného rodu, prostý, otrocký život křesťanů vésti: »Služebnost a ponížení křesťanů jsou daleko ušlechtilejší, nežli sláva a rozkoš královská!«

Je-li ale důstojnost křesťana tak vznešená, tuť pro ni ovšem třeba přemáhati svět; t. j. zmužile odporovati všemu tomu, co by nás o důstojnost tuto oloupilo; potírati v sobě všeliké chtění, jež od Boha odvádí. Třeba tedy přemáhati žádost očí, čili žádost po všem tom, na čem by se oči naše se zálibou pásti mohly. Třeba tedy přemáhati v sobě tak často se jevící nezřízenou žádost po majetku pozemském, čili lakotu. Třeba přemáhati v sobě žádost těla, čili nezřízenou žádost po všelikých rozkoších pozemských. Třeba v sobě přemáhati pýchu života, čili nezřízenou žádost po marné oslavě, po lichém vyznamenání. Nebo »co se zrodilo z Boha, přemáhá svět!«

Takto proti přirozeným náklonnostem bojovali: Abraham, jenž opustil svůj rod, a zapomněl na lásku otcovskou, tak že chtěl obětovati syna svého Isáka, když Bůh tak velel. Blahoslavená Anežka česká opustila dvůr královský, a strávila dlouhá léta života svého v největším strádání v klášteře svém. Svatý Prokop dobrovolně žil mnohá léta v neproniknutelných lesích. Jednali tak, jak dí svatý Pavel: »Co mne odloučí od lásky Kristovy? Či soužení, hlad, nahota? Ba nikoli! Ani lidé, ani andělé, ani jiní tvorové, ani smrt neodloučí mne od něho!« A tak a podobně máme smýšleti i my, vědouce, že nám smrt všechno opět z rukou vyrve, co svět nám dal; a že do věčnosti poneseme si jen to, co jsme udělali dobrého, anebo i zlého. Nechceme-li býti jednou od Krista na věky odloučeni, třeba, abychom nyní z lásky k němu odlučovali se ode všeho toho, co od Boha odlučuje!

3 A kterak při slabosti své nepřátelům tak četným odoláme?

Svatý Pavel nám to povídá, an píše: »a totoť jest vítězství, které přemáhá svět: víra naše.« Víra v Ježíše Krista nám dává na ruku, jak bychom proti všem nepřátelům spasení svého vítězně bojovati mohli. Kdo u víře v Boha upevněn jest, a v naději na jeho pomoc stojí, ten všem překážkám odolá. Nebo víra ukazuje nám svět v pravé jeho podobě, jakožto místo plno změn a krátkého všech věcí trvání; víra odnímá světu jeho domnělých vnad; víra staví nám před oči statky duchovní, jichž ani rez nesežírá, ani zloděj neukrádá, ani smrt neodnímá; víra nás v bojích za statky nebeské sílí, jako činila svatým mučedníkům, vyznavačům, řeholníkům, poustevníkům, kněžím, křesťanským manželům, takže veškerých překážek, jež jim na cestě k nebi na odpor stály, vítězně překonali!

Víra svatá podává nám na ruku prostředky, jimiž bychom se ve slabosti své posilovali, a jež nám plynou z modliteb, hodného přijímání svátostí, ale zejména z nejsvětější oběti mše svaté!

4. Poněvadž ale takto víra síliti nás má, musí to býti víra, ne lecjakás, ale víra *pravá*, jež pevně založena jest na učení Ježíše Krista. Proto také píše sv. apoštol: »Kdo jest, jenž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš jest Syn boží? Onť jest, kterýž přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus: ne u vodě toliko, ale u vodě a krvi.«

Dle slov těchto tedy třeba jest věřiti, že Ježíš Kristus jest Syn boží, a sám Bůh. Tak ovšem sv. Pavel zavrhuje bludaře doby

tehdejší, ale zároveň i bludaře dob našich, kteříž hlásají to za velikánskou moudrost, že Ježíš Kristus jest prý pouhým člověkem, učení jeho že prý je beze všech záruk; a posvátné obřady že prý jsou prázdnými slupinami!

Bez pravé víry v Ježíše Krista nelze v pravdě světa přemoci hříchů se uvarovati, života věčného dojíti! A poněvadž tomu tak, snaží se svatý apoštol výrok svůj také náležitě doložiti.

5. A jakými svědky prokazuje, že víra naše v Ježíše Krista jest nezbytnou a pravdivou? Píše: »A Duch jest, jenž svědectví vydává, že Kristus jest pravda.« To jest: Kristu Pánu Duch svatý vydal svědectví »*u vodě*«, čili při křtu jeho v řece Jordáně, že on jest Synem božím; ale Kristus Ježíš svědectví to i sám sobě dával skrze následující život, an nesčíslné zázraky činil, nejtajnějších věcí znalcem se ukázal, a i »krví svou«, čili umučením svým stvrdil pravdu učení svého, že Synem božím jest. Konečně seslal na svět Ducha svatého, jenž skrze apoštoly dokazoval, že Ježíš Kristus jest Syn boží a pravý Bůh!

Na to svatý apoštol dále vykládá: »Nebo tři jsou, kteřížto svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch svatý; a ti tři jedno jsou. A tři jsou, kteříž svědectví vydávají na zemi: Duch, voda a krev, a ti tři jedno jsou.«

Tedy tři svědkové jsou na nebi, že Kristus jest Synem božím; a sice Bůh Otec, jenž při křtu v Jordáně prohlásil: »Totoť jest můj milý Syn, v kterém sé mi dobře zalíbilo.« Druhým svědkem jest Kristus Pán sám skrze zázraky i jiné božské skutky své. A třetím svědkem jest Duch svatý, jenž se nad ním při křtu v podobě holubice vznášel, a později v podobě ohnivých jazyků na apoštoly sestoupil.

A tři jsou na zemi svědkové božství Pána Ježíše, a sice: Duch svatý, jenž dary svými, na křtu svatém udílenými, osvědčuje, že Ježíš Kristus pravdu děl, když se Bohem činil. Druhým svědkem jest voda křestní sama, jež z dítek hněvu činí syny boží! A třetím svědkem jest obět Ježíše Krista, při které prolil krev svou za nás. A když tedy tolik svědků máme, nesluší, leč vyznávati, že Ježíš Kristus jest Synem božím; pročež také píše sv. apoštol:

6. »Jestliže svědectví lidské přijímáme, svědectví boží větší jest; neboť totoť jest svědectví boží, kteréž jest větší, že vysvědčil o Synu svém.«

Když tedy věříme svědkům lidským, tím spíše musíme věřiti svědkům božím! Nevěrci jsou jen ti, kdož krátkým rozumem změřiti chtějí Boha v výše své — anebo kdož mají srdce zkažené! Ale ať soudí kdo jak chce, pravda věčná změněna nebude: Pán Ježíš přemohl svět, a i my máme svět přemáhati Nedokážeme toho ale, leč skrze víru v Ježíše Krista. Jestliže ale s Ježíšem Kristem budeme tělo, svět i ďábla přemáhati: s ním zvítězíme, a pak s ním i jednou v nebi korunováni budeme. Amen.

Dr. *K. L. Řehák.*

Neděle I. po velikonoci.

Představme si tu slavnou chvíli, kdy Pán Ježíš dechl na apoštoly a jim řekl: »Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim.« Jan 20, 20.

Uvažme, jak vznešenou a velikou jest svátostí těmito božskými slovy ustanovená svátost pokání.

Ve svátosti pokání zračí a leskne se krásně:

1. *božská všemohoucnost;*
2. *božská moudrost.*

1. *Ve svátosti pokání jeví se božská všemohoucnost.*

Proč divili se často Židé těm slovům, která mluvil Spasitel uzdraveným anebo obráceným, polepšeným hříšníkům, řka: »Vstaň, jdi, odpouštějí se tobě hříchové tvoji!? Slovům těm divili se Židé proto, že nikdo jiný nemůže hříchy odpouštěti, leč jediné Bůh. A protože považovali Ježíše Krista za pouhého člověka, proto se nad tímto jeho výrokem horšili.

Sv. Petr Chrysologus píše: »Obrácení hříšníka jest v pravdě velikým zázrakem, nad nímž žasnou andělé, jemuž nebesa se obdivují, před nímž země se třese, jehož duše ani pochopiti nemůže.«

V ustanovení a v podstatě svátosti pokání zjevuje se patrně a krásně moc boží. Zpovědník, jenž vyslýchá zpověď kajícníkovu, jest ozbrojen velikou mocí nad hříchy, vládne celou mocí Ježíše Krista, Syna božího. Kajícník, jenž se tomuto knězi zpovídá, musí v něm spatřovati samého Krista jako soudce, musí se výslechu jeho jakožto výslechu soudce Boha podrobiti, pokorně jeho napomenutí poslouchati a s ochotou tresty od něho jako pokání uložené přijímati.

Božská moc svátosti pokání jeví se nejen v jejím ustanovení a v její podstatě, ale zejména ukazuje se tato božská moc v té ceně výkupné, za niž nám Bůh tu vzácnou milost odpuštění hříchů koupil, jest to drahocenná, nejsvětější krev Kristova, jež nám milost Otce nebeského zjednává a o níž sv. apoštol ve svém listu k Židům píše: »Přistoupili jste k Ježíšovi a k pokropení krví, kteréž lépe mluví než Abelova.« K Žid. 12, 24.

Krev Kristova vysvobozuje kajícníka ve svátosti pokání z otroctví ďáblova, jehož otrokem každý hříšník jest, neboť svatý Petr píše: »od koho kdo jest přemožen, toho jest i otrokem.« II. Petr 2, 19. Krev Kristova vysvobozuje kajícníka z té věčné bídy, do níž se hněvem božím a ztrátou lásky boží a blaženosti věčné uvrhl. Proto zajisté o svátosti pokání míněna jsou slova proroka Zachariáše, řkoucího: »V den ten bude studnice otevřena domu Davidovu, i obyvatelům jerusalémským, k obmytí hříšníka.« Zach. 13, 1.

Ve svátosti pokání neteče na hříšníky a na nečisté pouhá voda, ale stéká na ně drahocenná a nejsvětější krev Kristova.

Svatá Maria Magdalena Pazzis modlila se kdysi v chrámu Páně, mezitím slyšena tu byla sv. zpověď; a tu pojednou Maria

byla obdařena tou zvláštní milostí, že v duchu svém poznala vnitřní stav svědomí jednoho každého přítomného kajícníka a když jim kněz svátostné rozřešení uděloval, viděla Maria, jak růžově červená krev Kristova tekla a obmývala duši každého kajícníka tak, že nevýslovně krásnou a oslavenou se stala.

Tomu též nasvědčují slova sv. Jana křoucího: »Milost vám a pokoj od Ježíše Krista . . ., kterýž zamiloval nás, a umyl nás svou krví od hříchů našich« Zjev. sv. Jana 1, 5 Ano ve svátosti pokání jest patrně viděti, jak mocně působí boží moc a jak veliké milosti udílí duši kajícího.

Duše obtížená hříchem podniká vzpouru proti majestátnosti a proti velebnosti Boha věčného; duše hříšná jest předmětem hněvu a kletby Kristovy; na duši hříšnou s ohavností, s ošklivostí a s odporem pohlížejí kůrové andělští, hříšník jest opovrženým sluhou a zároveň dítětem ďáblovým; v prsou hříšného skrývá se začátek, zárodek pekla, a v něm klíčí símě věčné nenávisti Boha všemocného. — Než, drazí v Kristu, v témž okamžiku, v němž proud drahocenné krve Kristovy ve svátosti pokání do té duše vniká, v témž okamžení sklání se k němu Bůh se svou láskou, se svou náklonností, objímá jej v náruč svou, ze hříšníka stává se dítko boží, dostává se mu v jisté míře božské přirozenosti a účastenství života božského; duše dříve hříšná jest nyní vznešenou nevěstou Ježíše Krista, jest krásným, nádherným palácem nejsvětější Trojice boží, ozdobena jest krásou nevýslovnou, již ani slovem, ani písmem vylíčiti nelze, zbavena jest okovů pekelných, oživena zásluhami dobrých skutků, které svým leskem ji zdobí, krášlí, a duše ta ozdobena božskou pečetí, která označuje její veliké právo a mocné nároky na království nebeské.

2. Ve svátosti pokání jeví se božská moudrost. Tajná zpověď jednotlivců jest podivuhodným vynálezem neskončeně moudré lásky boží, takže i onino zpozdilí odpadlíci, kteří ji dříve zavrhli, opět po ní touží. Svátost pokání odpovídá úplně přirozenosti lidské, neboť ve svátosti této 1. pokořuje se hříšník před zpovědníkem svým a tím v srdci svém ničí pýchu, která jest pramenem všech hříchů, zde smiřuje se s Bohem svým; 2. předepsaným zpytováním svědomí přichází hříšník sám k poznání svých duševních ran, poklesků a nemocí, takže potom zpovědník jako nebeský lékař s to jest udati mu vhodné léky pro uzdravení choré duše, což ani na kazatelně, ani kde jinde tak snadno státi se nemůže.

3. Zpověď působí zadostučinění za tak mnohá pohoršení, navrácení cti, dobrého jména a náhradu odcizeného majetku. V letošním ročníku časopisu »Marie« v čísle 3. ze dne 4. února četl jsem v článku nadepsaném »K čemu je zpověď dobrá« následovně: »Oznamuje se ze dne 25. října 1896 z Wahpetonu v severoamerické Dakotě: Včera týden oloupen byl rychlovlak dráhy »Great Northern« o 1500 dolarů. Peníze byly uzmuty z jednatelovy pokladny, nalézající se na cestě k poštovnímu úřadu, Ihned posláni byli detektivové do Saint-Paulu a jiných měst, ale

nepodařilo se jim peněz se dopátrat. O pět dní později došla zpráva ze zdejší katolické fary svatojakubské, že kající lupič uloupené peníze odevzdal knězi, který je zároveň vracel společnosti, ale taktéž se žádá, aby od dalšího stíhání pachatele bylo upuštěno, čemuž zajisté bylo vyhověno.« — To způsobila zpověď. Zpověď působí nejenom náhradu za veškerou škodu vůbec, ale ona též smiřuje i ty nejzuřivější a nejmstivější nepřátele.

4. Zpověď zacpává a ucpává hlavní zdroje a prameny hříchův, ježto před pokušením varuje a k útěku před příležitostí ke hříchu nabádá.

5. Zpověď konečně jest ta, která dobrovolným vyznáním se ze hříchův stísněnému srdci nebeský pokoj a mír zjednává.

Nuže tedy, drazí v Kristu, uváživše dnes, jak ve svátosti pokání krásně se nám zjevují božská všemohoucnost a božská moudrost, děkujme vroucně tomu nesladšímu Srdci Ježíšovu za ustanovení této veliké a vznešené svátosti. Učiňme dnes spolu to pevné předsevzetí, že v božské koupeli této svátosti často obmývati budeme duše své a že ani studem, ani bázní, ani odporem, ani vlažností od hodného přijetí této svátosti odstrašiti se nedáme, neb zajisté žádný člověk moudrý, jenž ví, že stůně, nezdráhá se přijati lék, o kterém přesvědčen jest jistě, že mu pomůže.

Ó Pane Ježíši, ty nebeský lékaři duší, jenž jsi tuto svátost ustanovil, dopřej, uděl nám té milosti, abychom o mocném působení svátosti pokání ke svému posvěcení nejen pevně přesvědčeni byli, ale abychom jí též hodně a často užívali ke svému blahu časnému, zvláště ale ku blahu svému věčnému. Amen.

Jan Götschner.

Neděle II. po velikonoci.

Ježíš dobrý pastýř — naše k němu povinnosti.

»Já jsem pastýř dobrý a znám ovce své a znají mne mé.« Jan 10. 14.

Kristus, Spasitel náš, nazývá sebe v dnešním sv. evangeliu dobrým pastýřem a všechny ty, kteří v něho uvěří, svým stádem, svými ovečkami. Nám zdá se ovšem přirovnání dnešního sv. evangelia podivným, poněvadž u nás pastýř za osobu třídy nejnižší považován bývá, a proto pravý smysl obrazu sv. evangelia ihned nepochopíme. Vmysleme se ale, nejmilejší, v čas, ve kterém žil Ježíš Kristus. Tenkráte pastýři byli sami majitelé stád a knížata i králové pásli stáda svá a nic sobě nezadali a neztratili na hodnosti své, když nad svými stády sami bděli. A o takovémto královském pastýři mluví Spasitel, když se k dobrému pastýři přirovnává — naproti nájemníku, který o stádo nedbá. Stádo po dobrých pastvách voditi, po celý rok potravu jemu zaopatřovati, před nepohodou chrániti, proti dravcům brániti: to byly starosti dobrých pastýřů, kteří podnikali vše rádi, poněvadž stádo jediným

jejich bohatstvím, pýchou a vůbec předmětem péče bylo. Toť význam paraboly dnešního sv. evangelia, kterou církev sv. na veškeru lásku a milosrdenství Ježíše Krista k nám nás upozorňuje. Rozpomeňme se jen na vše, co Kristus pro nás učinil a poznáme, že skutečně dobrým pastýřem jest. Vidíme Ježíše, kterak pro své ovečky člověkem se stává a jako člověk uprostřed světa se narodí; vidíme, jak stádečko svých věrných po dobrých pastvách vodí, o ně pečuje, je uzdravuje na těle i na duši; vidíme, jak v boj se pouští s dravým vlkem pekelným, jej přemáhá, sám však za ovce své život na kříži končí.

Ježíš Kristus, náš dobrý pastýř! Toto učení jest tak radostné, že jsem si umínil, nejmilejší, rozjímati s vámi dnes o něm, a sice chci vám ukázati, kterak Ježíš *Kristus má* všechny *vlastnosti dobrého pastýře* a zároveň upozorniti vás na *povinnosti, které my* jako ovečky *k němu máme.*

Pojednání.

I.

První vlastnost dobrého pastýře jest, aby *znal ovečky* svoje jejich potřeby a cesty, po kterých by je voditi měl.

Ježíš, dobrý pastýř, zná ovečky své, zná jejich potřeby a cestu, která ke spáse vede.

Člověče, ať jsi, kdo jsi, ať narodil jsi se v nádherném paláci, nebo v prosté chýšce, ať chodíš v kmentu nebo v hadrech, ať jsi bohat, nebo chud, ať svět tebe ctí, nebo v ústraní žiješ, ať jsi zdráv nebo nemocen: Ježíš tě zná, ví o tobě. Ty jsi jeho. Dříve než na svět jsi přišel, věděl o tobě a jako své ovečce cestu ti vykázal, po které bys kráčel v životě svém. Stihne tě v žití tvém utrpení a kříž, slzy bolesti roníš z očí svých, srdce tvé svírá se úzkostí a strachem — o všem ví dobrý pastýř, ví, kterak usušiti tobě slzy, kterak zármutek tvůj proměniti v radost. Jsi odstrkován lidmi a zapomenut. Nermuť se. Ježíš, dobrý pastýř, o tobě ví a přijde čas, kdy nade všechny tě povýší. Jsi nemocen a trápíš se na lůžku bolestném. Nenaříkej, Ježíš, lékař všemohoucí, ví o tobě, ovečce své, on zahojí rány tvé. Byl jsi tak nešťasten, že jsi zhřešil. Jako na Petra v domě Pilátově, i na tebe shlédne Ježíš a uzdravena bude duše tvá — odpustí tobě. Ty odtrhl jsi se od stáda Kristova, a zbloudil jsi a bloudíš dále; dobrý pastýř ale nezapomněl na tebe, ví o tobě, volá tě k sobě, chce tě zachrániti. Ó, slyš jen hlasu jeho! Není jediné ovečky mezi těmi nesmírnými milliony, o které by nevěděl, nad kterou by starostlivé oko jeho nebdělo.

Jako zná ovečky své Kristus, tak *zná i cestu*, po které ke spáse přijíti by mohly. Jest Bůh a spolu člověk. Ve své božské vševědoucnosti zná nejen minulé, přítomné, nýbrž i budoucí a proto po správné cestě ovečky své vésti může. Kristus jest také člověk. Jako člověk mezi svými ovečkami dlel, zná tedy cestu ke spáse, poněvadž sám cestou tou kráčel. On zná tu cestu trním a hložím posetou, kterou člověk na světě kráčeti musí. Ježíš zná pokušení,

boje, pot a námahu, kterou člověk prodělati musí, než z tohoto údolí slzavého dospěje k radostné věčnosti. A poněvadž to vše ví a zná, má milosrdenství s námi, pak-li klesneme a padneme. Ježíš dobrý pastýř náš vzal na sebe člověčenství naše a jako člověk trpěl. Není jediné bolesti, jediného pokušení a zármutku, který by byl nevytrpěl, pokud věrné stádo oveček svých zde na světě pásl — a proto dobře zná cestu, která ke spáse vede.

Ježíš dobrý pastýř *miluje ovečky své.* Láska dle slov svatého Pavla, I. Kor. 13. 4, 5.: trpěliva jest, dobrotiva jest, láska nezávidí, nečiní nic na chloubu, nenadýmá se, není ctižádostiva, nehledá co jejího jest, nevzpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale raduje se pravdě, všechno snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká. Obraťme výrok tento na Ježíše Krista a doznati musíme, že jest dobrým pastýřem, poněvadž ovce své miluje. Vše, co na zemi učinil, snášel a vytrpěl — trpěl z lásky k ovečkám svým. Z lásky k nám opustil trůn Otce nebeského, narodil se v chudobě, snášel veškery útrapy, vytrpěl muky a podstoupil nejhorší smrt. Přišel, aby hledal a zachránil, co bylo zahynulo.

Dal život svůj za ovce své. Můžeme si větší lásku mysliti, mohl a může nás někdo více milovati? Vzpomeň jen, člověče, na jesle v chudém chlévě a na Syna božího na prosté slámě odpočívajícího. Vzpomeň na Ježíše, kterak prchá před ukrutným Herodesem, kterak jako chlapec dvanáctiletý do chrámu kráčí, tam zůstává, učitele a zákonníky židovské svou moudrostí převyšuje; vzpomeň na něho, jak lid učí, zázraky mnohými lidu pomáhá, na kříž přibiti se nechává a konečně třetího dne z mrtvých vstává. Zda tu nenamane se ti otázka: »Proč Kristus všechno to učinil?« — a musíš chtěj nechtěj vyznati: »Láska Kristova ke mně nevýslovná jest!« Co vyrovná se na světě smrti Kristově? Kristus, Syn boží, pro člověka, pro hříšníka, stane se člověkem, trpí a pro hříšníka zemře. Ne, nemožno nalézti slov, abych tuto nesmírnou lásku Ježíše vylíčil.

Po všechen čas, od počátku něžnou láskou *miluje Ježíš nás i všechny ovečky své.* On pečoval o ovečky své, dokud na světě byl. On na mysli jich měl, když z tohoto světa odcházel, aby jim nové příbytky připravil v radosti věčné; poslal jim utěšitele Ducha sv., založil církev sv. a té svěřil veškery poklady lásky a milosti své. Ježíš denně sestupuje mezi ovečky své na oltář při mši sv., ano on zůstal s ovečkami svými způsobem tajemným v nejsvětější svátosti oltářní, kde se věrnému stádci svému za pokrm dává, je sílí v bojích a pokušení tohoto světa a konečně provází je jako mocný přímluvce před soudnou stolici spravedlivého soudce, Boha Otce. Ničím nedá se odvrátiti od lásky své, láska jeho nikdy nevyhasne, třeba bychom i my se od něho hříchem a nepravostí odvrátili — zbloudili. Není-li tedy Kristus skutečně dobrým pastýřem naším? *Čím my, nejmilejší, za to jemu povinni jsme?*

II.

Jen pro nás a pro spásu naši zvolil sobě Ježíš 12 apoštolů a je základy církve své učinil, jen pro nás je poslal do světa, aby svaté učení jeho hlásali a evangelium zvěstovali všemu stvoření. Pro nás jest církev sv., nejsvětější oběť a sv. svátosti.

Z toho plyne nám povinnost, že chceme-li býti dobrými ovečkami pastýře nebeského, musíme býti dobrými údy jeho církve svaté, dobrými horlivými křesťany. »Kdo přikázání moje má a je zachovává, ten jest, který mne miluje a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme,« praví sám božský Spasitel. Žádný, kdo Krista miluje, nebude váhati jemu po celý život sloužiti, jeho následovati, jemu vše, radost, žalost, kříž i bolest obětovati dle jeho vlastních slov: »Ne má, Pane, nýbrž tvá vůle se staň.« Či bude si snad někdo klamně mysliti, že je pravým křesťanem, pravou ovečkou dobrého pastýře, kdo jenom to činí, co mu jeho náruživost káže, který pro pastýře svého ani toho nejmenšího křížku s trpělivostí snésti nechce, nýbrž s beder svých ihned ho s reptáním shazuje, který povyšuje a vynáší se, místo aby se po příkladu Ježíše Krista ponížil, mstí se, místo aby odpustil, bez lásky a milosrdenství jest, kde by se smilovati měl, zahálečný jest, kde by pracovati měl a bližnímu prospěti. Zda může býti nazýván ovečkou Kristovou ten, kdo veškeru pílí a um svůj vynakládá jen na věci pozemské, jak by se obohatil, co nejvíce statků nahromadil — na povinnosti křesťanské nemá času, náboženství jest mu věcí vedlejší, místo aby vodítkem života svého je učinil?

Proud nynějšího času ohlušuje mnohého křesťana, že hlasu nebeského pastýře svého, který dal život svůj za ovce své, nedbá a raději poslouchá řeči světáků a neznabohů, kteří víru, mrav a bázeň boží odvrhli, pohanský takřka život vedou, v nevěře a ve zpustlosti mravní pokrok vyhledávají. Či není dosti lidí na světě, kteří v tom pokrok, učenost a moudrost vidí, když nevěří v Boha, nevěří v učení Ježíše Krista, přikázání boží nezachovávají, neděle a svátky nesvětí, do chrámu Páně nechodí, slovo boží neslyší, sv. svátosti nepřijímají, z náboženství a jeho posvátných úkonů posměch si tropí — vůbec zpustlý, nekřesťanský život vedou? Kdo podle víry své nežije, ji slovem i skutkem nevyznává, ten nikdy nemůže býti nazýván ovečkou Kristovou, ten nikdy do stáda jeho vyvolených počítati se nemůže a nikdy nebude.

»Ovce mé slyší hlasu mého,« praví dobrý pastýř. Máme-li býti jeho ovečkami, nutno jest, bychom hlasu jeho poslouchali. Vždyť ani není možno, bychom, uváživše, že naším Spasitelem jest, vlažně a chladně poslouchali svaté slovo jeho, nebo odvrátili se od něho a poslouchali raději falešný, podvodný a lživý svět. »Pane, ke komu půjdeme?« volejme se sv. Petrem, »ty máš slova života věčného.«

Dobrá ovce Ježíše Krista, pravý učedník Kristův těší se ze spásy své, nepochybuje, nýbrž ze slova božího posilu, útěchu a na-

ději čerpá, dobrá ovečka žízní po slovu božím, po této potravě duševní, kterou jí nejsvětější pastýř duší podává. Dobrá ovce je pamětliva, že ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst božích. Chceme-li se tedy přesvědčiti, zda náležíme ke stádci Kristovu, zkoumejme sami sebe, jak hlas jeho slyšíme. Hlas jeho doléhá k nám rozličným způsobem: na jedné straně s otcovskou něžností, na druhé jako rozkaz pána a představeného; na jedné straně z úst věrného přítele, na druhé z úst největšího nepřítele, doma i v práci, ve společnosti i v samotě, vždy ale volá nás dobrý pastýř v církvi své — buď ústy kazatele neb zpovědníka. Vždy volá nás, buď všechny zároveň, nebo každého jednotlivce zvláště, dnes přísně, zítra mírně a laskavě, dnes v bolesti a zármutku, zítra v radosti a veselí, dnes v hojnosti a přepychu, zítra v bídě a nedostatku; dnes volá nás jako boháče, zítra jako žebráky. Abychom snadněji k němu se vrátiti mohli, ustanovil svátost pokání a ve zpovědnici volá k nám: »Pojďte ke mně všickni, kteří obtíženi jste, já vás občerstvím« Nejmilejší, kolikrát již dobrý pastýř nás k sobě přivolal a kolikráte zase nevděčně jsme jej opustili! On ale hledá nás opět a opět a vždy stejně laskavě nás přijímá na milost, tak laskavě, jako když dobrý pastýř nalezne zbloudilou ovečku a béře ji na ramena svá.

Vždy a všudy slyší dobrá ovečka, dobrý křesťan, hlasu Ježíše Krista, Spasitele svého, poslouchá jeho příkazů a ochotně následuje volání jeho, neboť dobré ovečky dají se voditi od pastýře svého, aby jedno byly s Kristem, jedno byly mezi sebou a tak byl jeden ovčinec a jeden pastýř.

Hle, nejmilejší! Ježíš dobrý pastýř náš, my jeho ovečky. Ježíš život svůj dal za nás a dodnes něžnou láskou nás miluje. Jak odplatíme mu lásku jeho? Milujme jej též, poslouchejme jako věrné ovečky hlasu jeho. I svět volá nás — neposlouchejme ho. Zlí lidé lákají a svádí nás — nedbejme jich, neposlouchejme svůdných řečí rozličných proroků, vůdců a svůdců, neodchylujme se od cesty ctnosti a bohabojnosti, neopouštějme pastýře svého nebeského, který nás nikdy neoklamal a nikdy neoklame, držme se pevně jeho ovčince církve sv. a pak dočkáme se radosti, že jedenkráte uvítá nás Ježíš Kristus v ovčinci svém nebeském a přidruží nás ke stádci svatých a vyvolených svých a radovati se budeme na věky. Amen.

František Čech, koop. v Šaraticích (Morava).

Neděle II. po velikonoci.

Dnešní svaté evangelium vypravuje o Pánu Ježíši, proč se nazývá dobrým Pastýřem; a jak on se ke svým ovečkám chová, aby jich na světě spokojenými, po smrti ale věčně blaženými učinil. Dnešní evangelium vypravuje ale také o vlcích, kteříž ovečky Kristovy loupí i dáví. Vlky těmi vyrozumívají se zlí lidé, kteříž bližním svým *pohoršení* dávají, a se svou vlastní zkázou se ne-

spokojujíce, i jiné do záhuby přivádějí. Spasitel o nich dí: »Běda člověku, skrze kterého pohoršení přichází«. Mat. 18, 7.

Rozmilí v Kristu! Je-li tu někdo mezi námi, kdo jiných pohoršil anebo pohoršuje: tomu chci ukázati, jak velice se provinil, aby tedy hříchů svých oplakal a se polepšil. A proto povím:

1. *Jak velice pohoršení Boha uráží;* a

2. *jak velice Bůh za ně tresce.*

1. *Pohoršení tedy Boha velice uráží.* A čemu říkáme pohoršení?

»Pohoršením« nazýváme každé slovo, každý posuněk, každý skutek, jenž se stává bližnímu příčinou, že »horším« se stává, a v záhubu upadá.

Pohoršení sluje *přímým,* když někdo někoho přímo ke hříchu navádí; pohoršení nazývá se *nepřímým,* když kdo něco před jiným mluví anebo činí, ač může při tom předpokládati, že ten, jenž to slyší anebo vidí, horším se stane.

Pohoršení jest *hříchem smrtelným,* když kdo koho svede ke hříchu smrtelnému; pohoršení jest *hříchem jen všedním,* když kdo koho svede ke hříchu toliko všednímu.

I jsou rozličné způsoby pohoršování bližních.

Pohoršuje bližního, a duši jeho v záhubu uvádí, kdo jinému ke hříchu *radí* Tak činívají příkladně bohaprázdné matky, dávajíce dospívajícím dcerám naučení, jak by si hříšných známostí s mužskými udělaly, aby snáze ženicha ulovily.

Pohoršuje bližního, kdo mu něco nemravného činiti *velí či nařizuje.* Tak proviňují se rodiče, když dítkám svým, anebo představení, když podřízeným svým nakazují, aby někoho obelhali, ošidili, okradli, znectili.

Pohoršuje bližního, kdo mu hřešiti *nebrání,* maje k tomu moc i povinnost; čili kdo mu ke hříchu *svoluje.* Tak hřeší rodiče, když dítkám svým dovolují v noci se toulati, hříšné společnosti navštěvovati, nemírný náklad na oděv, jídlo a pití činiti, jiným křivditi.

Pohoršuje bližního, kdo jemu ke hříchu chuti dodává, čili ke hříchu ho *ponouká.* Takto čině, jedná jako ďábel, jenž Evě chuti dodával k neposlušnosti, řka: »Proč nejíte se stromu zapovězeného? Jen jezte, jen si dopřejte, čeho vám Bůh dopřáti nechce ze strachu, že byste se jemu pak vyrovnali! Jen jezte, a budete sami jako bohové!« A podobně i náhončí ďáblovi říkávají: Proč se postíš a proč se necháváš vésti knězi? Proč si nedopřeješ? Což nejsi jako každý pán? Což Pán Bůh nechal narůsti jen pánům, a ne také pro tebe?

Pohoršuje bližního, kdo mu hřích jeho *vychvaluje* a takto ho jako pobízí, aby špatnosti své dále konal. Tak proviňují se rodiče i příbuzní, když při malých dětech všechny skutečné nemravy jejich za kdo ví jaký důvtip mají a kousky jich mnohdy v pravdě bezbožné za znamení otevřené hlavy vyhlašují!

Pohoršují bližního, kdo hříchy jeho *tají* před těmi, kteříž povinnost mají za hříchy jej kárati, a tak před budoucími pochybeními chrániti. Tak proviňují se mnohé nerozumné matky,

skrývajíce i veliké chyby dětí svých před spravedlivým trestem moudrého otce.

Pohoršuje bližního, kdo hříchů duší mu podřízených *netrestá*. Soudce israelský, Heli, netrestal nemravy svých synů, a ti stávali se čím dále tím lehkomyslnějšími, až Bůh je zabíti dal v boji; a otec jich, slaboch Heli, při zprávě o jich smrti spadl se sedadla svého a zlámal vaz. Nynější zákony učitelům metlu z ruky vzali, a přemnozí nemoudří rodiče dobrovolně všechny ničemnosti dětem svým dovolují; ba mnohé matky na každého se sápou, kdo by jim o mazlíčka jich zavadil; a odtud ten hrozný zjev, že počet mladistvých zločinců rok od roku úžasně se množí a nemravnost bez studu na ulici se chlubí!

Pohoršuje bližního, kdo hřešiti mu pomáhá, čili *na hříších* jeho *podílu bere*. Tak činí, kdo zloděje při krádeži hlídá; od nich kupuje; skrýše jim poskytuje; kdo k nedovoleným schůzkám místnosti propůjčuje, psaní roznáší; kdo hanebné knihy i obrazy rozšiřuje, podporuje.

Pohoršuje bližního, kdo hříchy jeho veřejně *hájí* čili zastává. Tak činívají za dobrý plat bohaprázdní advokáti, že leckteréhos vyvrhele za pouhé ubohé neviňátko vydávají. Tak činí mnohé nešlechetné matky i tety, když hrubé poklesky dětí zastávají, je vymlouvají, omlouvají, na místě aby jim křesťansky bránily.

Kdo ale takto jakýmkoli způsobem bližnímu ke hříchu nápomocným jest, zabíjí duši jeho i svou; ba jest vrahem horším, nežli jest zákeřník a lupič na silnici, poněvadž ten zabíjí toliko tělo, kdežto kdo svedl bližního ke hříchu smrtelnému, přivádí snad duši i tělo jeho ke smrti věčné. On bere takto Otci nebeskému dítko, jež on byl stvořil; maří při něm krev Ježíše Krista, kterou Syn boží zaň prolil; hubí milosti Ducha svatého, jenž nás na křtu svatém za dítky boží přijal; a kolikrátkoli některou svátost hodně jsme přijali, vždy novými drahokamy duši naši vyzdobil.

2. Každý, kdo bližního pohoršuje, hrozně tedy Boha trojjediného uráží a svatokrádežně olupuje; a proto také Bůh těch, kdož jiných pohoršují, *i hrozně tresce*.

Již ve Starém zákoně praví Bůh ústy proroka Ozeáše, že se k těm, kdož jiných k hříchu svádějí, zachová jako medvědice, které vybrali mláďata její. Ta ale když po návratu svém do doupěte svého spatří je prázdné, těká lesem, a vrhá se vztekle na každého, koho zočí, aby ho roztrhala.

Spasitel sám ale dí, Mat. 18.: »Běda světu pro pohoršení. Běda tomu, kdo by pohoršil (zejména) jednoho z maličkých (čili nevinných), kteří ve mne věří: lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl kámen mlýnský na hrdlo jeho, a aby byl pohřížen do hlubokosti mořské.« To by tedy menší trest byl, než jaký očekává toho, kdo zejména nevinných, čistých, Bohu oddaných duší pohoršil. A fariseům, kteříž lid israelský pohoršovali, a od víry v něho odváděli, řekl Pán: »Vaším otcem jest ďábel, kterýž jest vrahem duší od počátku.« Jan 8. Jsou-li ale ti, kdož pohoršují, syny ďáblovými na světě, budou po smrti také tam, kde jest otec jejich, kde

jest pán, jemuž sloužili; budou dle slov Spasitelových s ďáblem v pekle!

I jest ďábel plný lsti, aby mnoho pomocníků a poddaných si získal. Činí tak jako ptáčník, jenž snaží se zprvu aspoň jedno ptáče chytiti, jehož užívá pak jako volavky, aby k ní přemnozí jiní ptáci se přiblížili, jež on pak v síť svou zatáhne a zahubí. Ďáblu stačí svésti jednoho mladíka, a ten pak ve škole, v dílně, v obchodě bude míti příležitost nemravnými řečmi i skutky zkaziti jiných na sta, na tisíce! Ďábel spokojuje se svésti jednu marnivou dívčinu, a ta pak zkazí řečmi, posuňky, lehkomyslností svou celé zástupy dívek i mladých mužů. Jedna prašivá ovce nakazí snadno celé stádo, a jeden nemrava zkazí skrze pohoršení, jež dává, snadno celou rodinu, obec, ba i říši, když více moci mezi lidem má.

Proto, nejmilejší v Kristu, varujte se, abyste od někoho pohoršení nepřijímali, varujte se ale také toho, abyste jej pohoršili! Bůh všecko vidí a ví! A kdyby nám někdo, anebo něco tak milým bylo, jako naše oko, ruka nebo noha: zbavme se toho, když by nám bylo příčinou ke hříchu! Co jest platno člověku, kdyby celý svět získal, se všemi poklady jeho, a všeho na světě užiti mohl, když tu všecko zase zanecháme, a na soud půjdeme!

Kdo jsi pohoršil, tedy v čas nynější, velikonoční, s Bohem upřímně se smiř, co napraviti se ještě dá, usilovně napravuj, za špatný příklad dřívější od té doby vzorným životem křesťanským se vyznamenávej: aby ti Bůh odpustil, a dobrý Pastýř Ježíš Kristus i tebe do počtu oveček svých přijal. Amen. Dr. *K. L. Řehák.*

Neděle III. po velikonoci.

»Co jest to, že praví: Maličko? Nevíme, co praví.« Jan 16, 18

Zcela jinak, nejmilejší, smýšlíme a soudíme o rozličných věcech my, a zcela jinak Pán Bůh. Nebo: »nejsou zajisté myšlení má myšlení vaše, ani cesty vaše cesty mé,« dí Hospodin ústy proroka Isaiáše, 55, 8. Jako města, vesnice, jezera, díváme-li se na ně s vysoké hory, ohromnou velikost svou ztrácejí, jako hvězdy a planety na stokrát větší nežli naše země jen jako malé blýsknavé puntíčky nám připadají: právě tak mizí před Bohem i statky pozemské a jsou před ním jako nic, ačkoliv my je za cosi velikého a znamenitého považujeme. Důkazem toho jest dnešní svaté evangelium. Kristus Pán dle výkladu sv. Augustina nazývá v něm onen čas od poslední večeře, při níž tuto řeč držel, až do svého nanebevstoupení, až do smrti svých apoštolů, dobou nepatrnou, časem maličkým. »Maličko,« dí, »a již neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mne.« Než apoštolům jeho a nám zdá se ten čas býti velmi dlouhým, a přece jest všecken čas života našeho pozemského, kdybychom zde sebe déle byli, před Pánem Bohem jenom maličkem; nebo »tisíc let,« jak píše David, »jsou před očima tvýma,

Bože, jako den včerejší.« — A jako s časem, dopadá to i se vším, co v čase vzniká a s ním zachází. Všecky věci pozemské, časné, na kterých si svět nesmírně zakládá, za cosi velikého je maje, jsou před Pánem Bohem jako nic. Sedmkráte objevuje se v dnešním sv. evangeliu slovo »*Maličko*«, a tak i my sedmerým způsobem uvážíme, že maličkem jest všecko.

Pojednání.

Za cos velikého platí u světa učenost a umělost.

Když královna ze Sáby Šalomouna spatřila a mluviti ho slyšela, tak velice se moudrosti jeho podivila, že zvolala: »Větší jest moudrost tvá, nežli tvá pověst.« A přece sám Šalomoun, tento pro svou moudrost nejproslavenější král, o sobě vyznal: »Nejnevědomější ze všech mužů jsem a moudrost lidská není se mnou; nenaučil jsem se moudrosti a umění svatých neznám.« Prov. 30, 2. 3. Maličkem jest tedy všecka učenost a moudrost lidská a to dle sv. Tomáše Akvinského ze čtyř příčin. Předně proto, že se často mění a náhle pomíjí. Šalomoun se ještě na svá stará kolena modlám klaněl a stal se přímo pošetilým bláznem tu, kde by si byl nejmoudřeji počínati měl. Učenec Albert Veliký ztratil na konec života všecky své vědomosti. Znamenitý Theodorich Kanisius nad zprávou o úmrtí svého bratra tak prudce se lekl, že najednou celou svou paměť ztratil. Messala Corvinus, znamenitý svého času řečník, následkem jediné nemoci i své vlastní jméno zapomněl! Za druhé, protože pozemská učenost vždy jest kusá, nedokonalá a bludů plná. Učenec Justus Lipsius napsal o tom takto: »Čím déle žiju, tím více se v duchu mém stmívá, tím více tělo mé slábne; domýšlej jsem se druhdy, jako bych něco věděl, nahlížím ale, že nyní zcela nic nevím. Ó my bídníci! Což jest naše moudrost, než domněnka, což sláva učenců, než vánek větru? Za třetí, protože jest i nebezpečí, nebo *učenost*, jak dí svatý Pavel, *nadýmá*. I. Kor. 8, 1. Lidé se rádi pyšní na vědomosti své. Dobře dí sv. Řehoř: »Pokorný nevědomec více jest v očích božích a více Pánu Bohu se líbí, nežli na svou učenost pyšný mudrc. Protože se za čtvrté, velmi namáhavě a klopotně dobývá.

2. Za věc velikou považuje se u světa důstojenství Herodes Agrippa, král Tyrský a Sidomský, byl od svého lidu za Boha považován a vyhlašován. Jedenkráte seděl na svém trůnu, královskými rouchy přioděný; šarlatový plášť halil jeho tělo; na hlavě zářila zlatoleská koruna, v ruce jeho skvělo se zlaté žezlo; spodní roucho jeho bylo stříbrem uměle vyšívané, takže, když naň slunko svítilo, oslňující záři kolem sebe šířilo. Než, jak brzo byl s touto slávou svou v koncích? Okamžikem bylo po ní veta. Čteme o něm ve Skutcích apoštolských: »A hned ranil jej anděl Páně, protože nedal cti Bohu a od červů sežrán, zdechl.« Skut. ap. 12, 23. Nejvyšší důstojenství na zemi jest hodnost papežská. A na vyznačení, jak pomijitelná jest všeliká pozemská důstojnost, zapaluje se před

papežem při nastolení svazeček koudele, okamžikem shořující, při těch slovech: »Tak pomíjí sláva světská.«

3. Za věc velikou a znamenitou považuje se u světa zdraví a tělesná síla. Samson jest ze Starého zákona znám jako mohutný silák a obr. Oddav se ale rozmařilému životu, byl vlasů svých v lůně zrádné Dalily zbaven, a síla jeho byla ta tam; i stal se hříčkou a posměchem svých nepřátel. Jak pyšně kráčel obr Filištinský Goliáš Davidovi vstříc! Zdálo se, jakoby tohoto pacholíka jednou ranou pěsti své roztříštiti chtěl: a hle! Oblázkový kamének vyňatý z pastevské tobolky Davidovy povalil jej k zemi. — Římský císař Maximín tak neobyčejnou měl sílu, že těžký nákladní vůz sám utáhnouti mohl, že koni pěstí svou zuby vyrazil, že kameny v rukou svých rozmačkával: i důvěřoval se jediné v sílu svou — než aj! Jedné noci byl on i syn jeho ve stanu svém ve spaní od vojáků zavražděn. Tak tedy i tělesná síla jen maličkem, ba jako ničím jest.

4. Za cosi velikého a znamenitého platí u lidí tělesná *krása*. Pro svou krásu obdivován byl Absolon, syn Davidův; vlasy jeho, kolikrát se mu ostříhaly, za 200 seklů (*200 K*) prodávány bývaly. Než i tato krása nad míru jest vratká a těkavá, jak na témže Absolonovi spatřujeme, an v mladistém věku na stromě uvázl, kopími probodnut a kamením zaházen byl. Jak prchavá a nestálá jest sličnost těla, o tom se přesvědčil sv. František Borgiáš. Byltě totiž tento španělský šlechtic dvořením u dvora císaře Karla V., jehož manželka Isabella pro svou neobyčejnou krásu daleko široko rozhlášena byla. Avšak mimo nadání náhlou zimnicí zachvácena, v několika dnech skonala. František od císaře byl zvolen, aby mrtvolu císařovny do Granady doprovodil. Dle zavedeného obyčeje měl František přísahou stvrditi, že přivezená mrtvola jest skutečně mrtvolou císařovny Isabelly. Slušíť zde podotknouti, že to byl již sedmý den po skonání císařovny, a že tato nad míru stydlivá velekněžna ještě krátce před svou smrtí byla nařídila, aby mrtvé její tělo balsámem napuštěno nebylo. Když se tedy olověná rakev otevřela, poodhalil František roušku s obličeje zesnulé císařovny, aby jí ve tvář popatřiti a tudy přísahati mohl, že to skutečně tělo císařovny Isabelly jest; tu se však tvář tak zohyzděná a ošklivě změněná objevila, že nikdo z přístojících svědčiti nechtěl, že jest to skutečně tělo oné císařovny, která před málo dny za tu nejsličnější paní považována byla. I František při tomto pohledu náramnou hrůzou byl dojat; a porovnávaje stav její nynější s oním, v jakémž se ještě před týdnem nalézala, zvolal: »Jsi li ty pak Isabella, před nedávnem císařovna? To li ta krása, jež krásu jiných zatemňovala? Kam pak se poděla sličná postava tvá? Kam líbeznost a spanilost tvá? Zdali pak jsou to tytéž oči, které ještě před nedávnem každého oblažovaly, na nějž laskavě pohlédly? Je-li pak to skutečně tatáž tvář, jejížto milostnosti se nedávno každý obdivoval? Ale snad se mýlím? Snad mne klame zrak můj? Ó nikoliv! Tentě osud všech věcí pozemských! Pojď sem nyní, světe, a obdivuj se pomíjející kráse těla lidského!« — Na to dav

výhost světu, oddal se cele ve službu Bohu. Tak jest tedy i krása lidská maličkem a jako nic. Proto dí Duch svatý v Knize přísloví: »Oklamavatelná jest milost a marná krása zevnitřní: žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude.« Prov. 31, 30.

5. Bohatství a rozsáhlé pozemky považují mnozí za veliké, vše jiné převyšující dobro. Avšak komu není povědomo, že se s namáháním dobývá, se strachem opatruje a s bolestí ztrácí? Kdož neví, že ten největší boháč tisícerými nehodami octnouti se může na mizině? Když bohatému Nabalovi manželka jeho oznámila, že ho David mečem stíhá: tuť leknutím všecek byl bez sebe, a v desíti dnech zemřel, zanechav zde jako každý jiný bohatství své. Prorok Jonáš odpočíval pod břečťanem, jejž Bůh nad ním vyrůsti nechal; i poskytoval mu stín, chládek a občerstvení, ale za jednu jedinkou noc uschl; červ podežral kořínky jeho. Proto dí Písmo svaté: »Za jednu noc se zplodil a jedné noci zahynul.« A tomuto břečťanovému keříčku podobá se bohatství a hojnost pozemských statků; pod jeho stínem zdá se člověku, že si dobře hoví, avšak jen maličko, a bohatství zmizelo, a běda pak člověku, který jiné útěchy nemá.

6. I přízeň velkopanská a knížecí za cosi velikého u světa platí. Čteme ve Starém zákoně o Amanovi, že se z toho velice radoval, když u krále a královny v milosti stál; vypravovalť svým domácím, kterak jej Ahasver nade všecky své služebníky povýšil a kterak nad to i u královské tabule s králem a královsky hodovati mu přáno. Dokud pak byl milostníkem královským, dotud se mu všecko dvořilo a kořilo. Ale na dlouho-li trvalo toto štěstí Amanovo? Jak nestálá jest přízeň velkopanská? U téže královské tabule, při nížto na vrcholku přízně státi se domníval, zahalen mu byl obličej na znamení, že není hoden, aby král anebo královna naň pohlédli; i byl pryč odveden a na vysoké šibenici oběšen, kterouž ve svém přepychu Mardocheovi postaviti dal. (Belizar.) Totéž zkusil při vší své nevinnosti Josef Egyptský; stálť v obzvláštní přízni a lásce u pána svého, Putifara, avšak na křivou žalobu hříšné, lživé ženy, na několik let v žaláři se octnul. A co posléze spomůže všecka přízeň i těch největších pánů před soudnou stolicí boží? Tak tedy i přízeň panská jest maličkem.

7. Posléze považují ještě lidé vladařství a panovnictví za cosi velikého. Tak se honosil král babylonský, Nabuchodonosor, an se procházel na paláci, sám u sebe panovnickou mocí svou a maje se za nesmírně velikého pána pravil sám k sobě: »Zdaliž toto není ten Babylon veliký, který jsem já vystavěl v dům království, mocí síly své a v slávě krásy své?« Dan. 4, 27. A sotva domluvil, hlas s nebe ozval se k němu: »Toběť se praví, Nabuchodonosorovi králi, že království tvé odejde od tebe a z lidí vyvrhnou tě, a s hovady bude bydlení tvé.« Jak rychle vzala tedy za své panovničí pýcha Nabuchodonosorova! A jak málo závidění hodná při všem svém kratičkém trvání tato panovnická sláva jest, posouditi lze z výroku Karla V., panovníka tak rozsáhlé říše, že říci mohl: »V mocnářství mém nikdy slunce nezapadá.« Když totiž za svého

stáří, syt jsa vladaření, vládu země na svého syna Filipa II. vznesl, pravil k němu s pláčem: »Synu můj, veliké břímě tímto na tebe kladu nebo po celý čas svého panování nedožil jsem se ani jedinké čtvrthodiny, v nížto bych starostí a strachu prost byl býval.« — Týž císař šel na to do kláštera sv. Justa, a žil tam ještě čtyři roky jako chudobný řeholní bratr, vzdav se dobrovolně panovnictví nad velikou říší.

* * *

Shledali jsme, že všecko, co svět za veliké považuje, po čem tak nesmírně baží, na čem si tak velice zakládá, jako: učenost, důstojenství, tělesná síla, tělesná krása, bohatství, přízeň panská a panovnictví nad lidmi — vše to že v pravdě a v skutku jen maličkem, jen čímsi nepatrným a mizerným jest. I což tedy učiníme? Zdaž tím, což opravdu veliké jest, věčnými, nebeskými statky pohrdneme, abychom dosáhli těchto pozemských pomíjejících maličkostí? Ó nikoliv! Tak zpozdile si počínati nebudeme. Nebo maličko, a tento život se skončí, nový pak započne! V naší moci to leží a od nás závisí, bude-li tam nový život věčně blažený; zanechajíce pozemských malicherností hleďme se státi velikými před Bohem, v království božím; v lásce boží, v moudrosti boží, v důstojnosti synovství božího, v nepomíjitelné kráse nebeských ctností, v bohatství na dobré, bohulibé skutky, v přízni a v přátelství božím, a pak budeme zajisté i opravdu velikými v království nebeském; neboť zde jest čas setby, tam pak čas žní. Amen.

Dle Brunera. *Jan Götschner.*

Neděle III. po velikonoci.

(Náčrtek.)

Se slovy upřímného otce, který své vroucně milované dítky opustit má, loučí se Spasitel při poslední večeři se svými učedníky, jak čteme v dnešním sv. evangeliu.

»Maličko a neuzříte mne« — čtyřikráte opakuje toto slovo — třikráte opakují si ho učedníci, takže 7krát přichází v dnešní částce sv. evangelia. Pán Ježíš jim chtěl říci: Maličko a neuzříte mne. Budu pověšen na kříž, budu umírat za lidstvo, vložen do hrobu — maličko a uzříte mne — třetího dne vstanu z mrtvých — avšak maličko — čtyřicet dní budu ještě s vámi — a neuzříte mne — vstoupím na nebesa. Vy musíte trpět mnoho pro jméno mé - ale zármutek váš promění se v radost: maličko a uzříte mne v nebesích.

Maličko — to slovíčko má sedm písmenek — ale jak důležité je v životě lidském! Rozjímejme tudíž o něm dnes ve jménu Páně.

Pojednání.

Maličko — kratičkou dobu trvá bohatství, rozkoš, sláva, krása — a maličko — není jich více. Kdyby ten keř štěstí po-

zemského sebe lépe rostl, červ neodbytně zaryje se do něho, až celý uvadne; zdali není smrt sama takovým červem, kterýž neustále hlodá na tuku života a dokonává často v neočekávaný čas dílo své.

Hle, tam v Egyptě před Kristem vládla Kleopatra. Když konala jednou cestu do Sicilie, aby navštívila římského vůdce vojska Antonia, vstoupila na loď, zevnitř zlatým plechem obloženou, jejížto plachty byly z červce drahého a lana ze skvostného hedvábí; stříbrná vesla vedly podle zvuků píšťal a cymbálů nádherně ozdobené družky — královna sama odpočívala pod zlatým stanem, a všickni obyvatelé spěchali k břehům, aby viděli skvostné divadlo toto.

Kdo by se toho byl nadál, že i této nádheře Kleopatry platí slovo maličko. Vskutku maličko — a vše se změnilo. Neboť když Antonius přemožen byl, učinila sobě smrt, aby vítězi nepadla do rukou.

Aneb všimněme si Heroda Agrippy, jež pronásledoval apoštoly. Když přišli vyslanci měst Sidonu a Pyru, aby uchlácholili jeho hněv, který měl na tato města, posadil se na trůn, oděn v královské roucho zlata a stříbra — a když činil řeč k lidu, volal tento lid: Hlas boží to a ne lidský.

A hle! maličko — a sláva toho Agrippy vzala konec — neb sotva domluvil, ranil ho anděl Páně, protože nedal cti Bohu, a od červů sežrán vydechl. Maličko — veta po vší slávě, po všech radovánkách.

Baltasar, král chaldejský — jiný taký příklad.

Maličko — a je také po všech křížích a utrpeních. Job leží na hnoji — opuštěn od přátel, ale maličko — je bohatší než dříve.

Plesej, srdce ztrápené a dotrp — a maličko a zármutek tvůj obrátí se v radost. Maličko trvá život náš — a co potom, až to maličko života našeho zmizí? Kristus pravil: Já jdu k otci. Tam i my přijíti máme. Z toho následuje, abychom v kratičké, pomíjející době zabývali se věcmi nepomíjejícími — nebeskými a Boha hledali!

Jednou byl jeden kníže a přišel v pustině až k sv. poustevníku Macedonovi. Co zde děláš? Odpověď zněla: »Hledám Boha.«

Tak i my máme Boha hledati — zdejší život považovat jako setbu pro věčnost. Kdo skoupě rozsívá, málo, kdo bohatě, bohatě kliditi bude. A přece mnozí si počínají jako děti, jež v proudu života sedí a bezstarostně hledí na hon odcházejících vln. Každé namáhání — každá práce pro Boha a pro spasení duše jest jim těžkou. A když se namáhají, tak se to děje jen pro tuto zem — a nemá to ceny pro věčnost. Tuto maličkou chvíli života vezdejšího používají ke zlému. Bez víry, bez náboženství, bez pokání, nechtějí nic vědět a slyšet o lítosti nad hříchy — modlitba — poslouchání slova božího, služba boží, zpověď a přijímání zdá se jim býti zbytečností.

Ale pojednou tu zazní maličko a — státi budeš před Soudcem Králem — Ale větší úzkost zmocní se bezbožného, až pozná zklamání své, že promarnil život svůj, a že nyní meč spravedlnosti

Páně neodstoupí od hlavy jeho, a dým muk jeho vystupovati bude na věky věkův.

Jak důležité jest, abychom tohoto slova maličko – důležitosti pamětlivi byli. Použijme krátkou chvíli života *moudře* a *dobře*. Každého dne máme s Bohem začít — pokračovat, dokončit. Když Pánu se denně zasvětíme, všeho se vystříháme, co se mu nelíbí, a konáme, co se mu líbí — pak ta malá chvíle života našeho v pořádku krásném a svatém poplyne, každý den získá nám novou zásluhu pro nebe a poslední den přinese nám největší štěstí — nekonečnou blaženost, jak stojí v knize moudrosti (v kap. 5., 16) Spravedliví pak věčně živi budou a u Pána jest odplata jejich — a myšlení na ně u Nejvyššího. Protož obdrží království slavné a korunu ozdobnou z ruky Páně. Amen. *J. Š.....*

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

Zpověď náleží k podstatě našeho náboženství.

»Mlčelivý bude ctěn.« Sir. 21. 31.

Dnes, v Kristu shromáždění, slaví se výroční den umučení sv. Jana Nepomuckého. Nejslavněji ovšem v naší vlasti, kde stála jeho kolébka, kde zůstavil stopy svého svatého působení i svých těžkých, ale vítězných zápasů. Ale také jinde slaví se dnes památka našeho sv. krajana, všude, kde jsou křesťané katoličtí, i v Indii, v Číně, v Japonsku, v Australii, v Americe a na ostrovech širého moře. Všude vědí o sv. Janu Nepomuckém, byť ani nevěděli, kde česká země je, kteří národové v ní bydlí, co se v ní dělo a děje. A co je vlastně příčinou, že všickni národové katoličtí ve zbožné mají paměti a úctě našeho sv. Jana? Snad to, že byl sv. Jan na slovo vzatým vlastencem, nebo spisovatelem, nebo umělcem, nebo učencem, nebo vynálezcem? Nikoliv. Nebo snad to je příčinou jeho všeobecné vážnosti, že byl vysoce postaveným knězem, slavným kazatelem, zpovědníkem a almužníkem české královny, dobrodincem chudých, miláčkem lidu pražského? Nikoli. Ani toto všecko nezaložilo slávy, jížto požívá náš sv. Jan po všem světě katolickém. Což tedy? Co je příčinou, že sv. Jan všude je ctěn a veleben, i tam, kde naše vlast úplně je neznáma? — To nám vysvětlují slova dnešního sv. čtení: »*Mlčelivý bude ctěn.*« Sv. Jan byl mlčelivý, když ho sváděl král Václav k vyzrazení zpovědního tajemství. Proto byl z rozkazu krále Václava ve Vltavě utopen, ale potom od Boha oslaven, a to mnoha velikými zázraky, zvláště zachováním jazyka od porušení. Ctí tedy a velebí všickni národové sv. Jana Nepomuckého jako mučedníka pro zpovědní mlčelivost.

Kdyby nebyla zpověď božským ustanovením, nebyl by učinil všemohoucí Bůh zázraků na sv. zpovědníku. Máme-li v uctivosti sv. Jana, musíme míti v uctivosti i sv. zpověď. Abyste toto božské

zřízení náležitě oceňovali, vyložím vám dnes, že *zpověď náleží k podstatě našeho náboženství.*

Slyštež ochotně naučení věnované oslavě sv. Jana Nepomuckého.

Pojednání.

Že zpověď náleží k podstatě našeho náboženství, to, bratří moji, lze dokázati velmi prosté a stručně. Zpověď je nejvíce vynikající částkou svátosti sv. pokání. Je však dokázáno neomylným výrokem církve, ústním podáním i Písmem svatým, že Kristus Pán ustanovil sedmero svátostí; a v tomto počtu je svátost pokání na čtvrtém místě. Z toho vysvítá jasně, že svátost pokání nebo zpověď je bytelnou částkou našeho náboženství, že beze zpovědi je křesťanství kusé a liché. Já však míním provésti tento důkaz poněkud obšírněji, a to s jiné stránky, velmi pochopitelné.

1. Je vůbec známo, že *naše náboženství ukládá nám velmi těžké povinnosti*, tak že se zdá, jako by přesahovaly všecku naši sílu. Obraťme zřetel jenom k několika povinnostem. — Kristus Pán přikazuje: »Milujte své nepřátele; dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí; a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a vám utrhají.« Mat. 5, 44. Není to pouhá rada, vedoucí člověka k dokonalosti, ale jest to povinnost, náležící ke křesťanské spravedlnosti. Kdo svých nepřátel nemiluje, jim dobře nečiní a za ně se nemodlí, nebude od Boha ospravedlněn a věčně spasen. Ale jak nesnadno je vyplniti toto přikázání Páně dokonale! Jak málo je těch, kteří by se uměli opanovati tak, aby na své nepřátele ani dost málo se nehněvali a upřímnou láskou se jim naklonili! K tomu je třeba veliké síly, větší nežli k dobytí pevnosti, jak dí Kniha přísloví: »Lepší jest, kdo panuje nad svou myslí, nežli ten, který dobývá měst,« 16, 32 A proto měli již starověcí Římané pořekadlo: »Největším vítězstvím je zvítěziti nad sebou.« — Jiné křesťanské přikázání zní: »Nesesmilníš!« To jest: nesmíš činiti, ani mluviti, ani poslouchati, ani očima pozorovati, ba ani mysliti a sobě žádati, co uráží cit stydlivosti nebo svatou čistotu. Ale jak nesnadno je vyplniti toto přikázání Páně do poslední čárky a tečky! Jak kruté boje musí podstoupiti, kdo se chce ostříhati neposkvrněným od tohoto světa, Jak. 1, 27., uprostřed světa, kde číhají naň odevšad nástrahy ducha nečistého! Co však učinil sv. Benedikt, když i na poušti, přes všecko modlení, postění a pracování, sužován byl luznými vzpomínkami na rozpustilý život v Římě? Odhodil své roucho poustevnické a vrhl sebou na zemi a válel se v trní a kopřivách tak dlouho, až po celém těle do krve zraněn, udusil v sobě plamen nečistých myšlenek a žádostí. Anebo co učinil sv. Bernard, když jednou jako jinoch pocítil v sobě prudké hnutí proti čistotě a nemohl se ho zbaviti nižádným pomyšlením nebo slovem k Bohu obráceným? Sv. Bernard skočil do blízkého rybníka potaženého ledem a setrval v něm, až ho vytáhli útrpní lidé polomrtvého. Hle, jak nesnadno je zachovati křesťanské přikázání »Nesesmilníš« dokonale! — Pozorujme ještě jinou povin-

nost. Sv. náboženství naše velí, abychom snášeli všelikou strast duševní i tělesnou, jížto se dovoleným způsobem zhostiti nemůžeme, dle vůle boží, abychom netoliko nereptali a nenaříkali, ale spíše, se radovali, jako apoštolové, kteří, byvše od židů zmrskáni, odcházeli rozradostněni, že byli hodni učiněni trpěti pohanění pro jméno Ježíšovo. Sk. ap. 5, 41. Kdo však, rcete sami, je s to, by ve všech bolestech, neštěstích a žalech tak velikou osvědčil trpělivost? Není-li třeba ke křesťanské trpělivosti síly neobyčejné, mimořádné, rekovné, nadpřirozené, takořka zázračné? Aj, ti dva sv. Janové, kteří jsou vyobrazeni na tomto hlavním oltáři, *sv. Jan Nepomucký* a *blahoslavený Jan Sarkander,* ti by mohli nejlépe vypravovati, že muky uchystané jim od bezbožných pro zpovědní mlčelivost přemohli pouze a jediné silou s nebe vlitou a ne přirozenou. Či je pravdě podobno, že by byl náš sv. Jan z Nepomuku sám od sebe, jako tichý beránek, tiše a trpělivě snesl všecku trýzeň způsobenou zaslepeným králem, který věrného sluhu Páně do žaláře uvrhl, na rukou i nohou svázal, planoucí pochodní do boku pálil, kopal, šlapal a do kozlíku svázaného na most dal vyvléci a v řece utopiti? Anebo je pravdě podobno, že by byl mohl říci blahoslavený Jan Sarkander: »Ve všech mukách svých mám převelikou útěchu a oplývám radostí,« když protestanté moravští ho mučili pro zpovědní mlčelivost, když roztahovali tělo jeho na skřipci, až kosti praskaly, svaly se trhaly a údy z kloubů se vymykaly, když ukrutníci tělo mučedníkovo tak propálili, že skrze očazené kosti ukazovaly se již jeho útroby jako skrze mříže? Je, táži se, pravdě podobno, že by byl věrný kněz všecky tyto muky vítězně přestál, kdyby ho nebyl posilnil sám všemohoucí Bůh způsobem zcela mimořádným, nadpřirozeným? V pravdě, trpělivost je sice nejlepším lékem na všecky bolesti, ale také nejtěžší mezi všemi ctnostmi křesťanskými. Proto se zdá, že je nad sílu lidskou; proto se říká: andělská trpělivost.

2. Z toho vidíte, bratří, že skutečně těžko, nesnadno a krušno je nám křesťanům plniti dokonale všecky povinnosti sv. náboženství. Ano, kdybychom byli plni víry a Ducha svatého, jako svatý Benedikt, sv. Bernard, sv. Jan Nepomucký, sv. Jan Sarkander a ostatní vyvolení boží, tu bychom byli také plni síly a plnili bychom přikázání boží tak dokonale, jako oni, kteří v křehkém těle žili na světě jako andělé. Poněvadž se však nedáváme vésti vždy duchem božím, nýbrž často duchem světa, stává se, že *často se prohřešujeme proti přikázáním božím i církevním a proti povinnostem v nich obsaženým.* Tak, abych se navrátil k dřívějším příkladům, prohřešujeme se proti lásce k nepřátelům hněvem, mstou, závistí, škodolibostí, pomluvou, nactiutrháním a všelijak jinak; proti čistotě chlipnými myšlenkami a žádostmi, oplzlými řečmi a písněmi, nestydatými pohledy a skutky; proti trpělivosti nevolí, reptáním a rouháním v soužení a neštěstí. Kdo proti těmto přikázáním a povinnostem nehřeší, toho nazývá Písmo sv. blahoslaveným. »Blahoslavený člověk, který se slitovává nad svými nepřáteli.« Ž. 111, 5. 8. »Blahoslavený, kdo ostříhá své čistoty.«

Zjev. 16 15. »Blahoslavený muž, který snáší pokušení,« Jak. 1, 12., t. j. protivenství. Ba, co více! Ti, kteří zachovali svou ctnost bez úhony, bývají chváleni, velebeni a vyvyšováni nad krále, hrdiny a boháče tohoto světa. Tak na př. oslavuje sv. Jan Zlatoústý Josefa Egyptského těmito slovy nadšenými: »Zda-li tohoto spravedlivého po všem světě všickni neoslavují? Ani po tak dávném čase nemohla vyhasnouti památka jeho, ale obrazové ctnosti a čistoty jeho, obrazů královských spanilejší a stálejší, po všech všudy krajinách jsou vystaveni, a téměř všickni mají je na mysli a na jazyku.« Spis potěšivý č. 22. A tak možno říci o každém spravedlivém vůbec. »Chvála jeho zůstane na věky věkův.« Ž. 111, 5.

3. Když tedy, moji drazí, naše sv. náboženství více méně těžké povinnosti nám ukládá, a když my všickni proti těm povinnostem více méně se prohřešujeme, *jak můžeme býti dobrými pravověrnými křesťany a jak budeme jednou spaseni?* Aj, tu nám přichází na pomoc svátost sv. pokání. Když se vyzpovídáme ze svých hříchů úplně, zkroušeně a upřímně, s opravdovým předsevzetím nikdy více nezhřešiti, všeliké příležitosti ke hříchu se varovati a život svůj napraviti, tu býváme od všelikých přestupků zákona božího očištěni, a mimo to i posilněni, abychom budoucně zákona božího nepřestupovali, aspoň ne tak často a tak lehkovážně jako dosaváde. Tedy čím častěji, svědomitěji a horlivěji se zpovídáme, tím více obnovujeme se duchem i srdcem i vůlí, Řím. 12, 2. Efes. 4, 33., tím více svlékáme se sebe starého člověka s jeho porušeností a hříšností, a obláčíme se v člověka nového, stvořeného od Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy. Efes. 4, 22—24. Kol. 3, 9—10. Kdybychom neměli nadpřirozené pomoci ve svátosti sv. pokání, ve které Bůh všemohoucí stvořuje v nás srdce čisté a obnovuje v útrobách našich ducha přímého, svatého a statečného, Ž. 50, 12—14., bylo by nám velmi zle na cestě vedoucí ke stanům věčným. Kdyby poutník, konající pouť dalekou, neměl s sebou hole a neopíral se o ni na cestách nerovných a příkrých, a kdyby čas od času nezastavoval se v hostinci, aby si oddechl a posilnil se pokrmem a občerstvil se nápojem, dojista by klopýtal a umdléval a padal, až by zahynul, cíle svého ani nedosáhna. Tak i my, katoličtí křesťané, stále bychom klesali na cestě vedoucí k nebesům a nedošli bychom k tomuto cíli od Boha uloženému, kdybychom neměli berly a posily duchovní ve sv. zpovědi. Čím častěji a čím lépe se zpovídáme, tím jsme dokonalejší. Kdybychom zpovědí pohrdali a břemene hříšného nikdy se sebe nesetřásli, anebo kdybychom se zpovídali málo kdy, nejvýš jednou za rok, a to ještě povrchně a ledabyle, nebyli bychom dobří katolíci a nemohli bychom doufati, že projdeme tímto životem časným tak, abychom věčného neztratili. Proto tvrdím právem, že zpověď je jádrem křesťanského mravného snažení, že náleží k podstatě našeho náboženství.

* * *

Ukázal jsem vám, drazí v Kristu, cenu sv. zpovědi se stránky nové, o které jsem dosud nikdy nemluvil. Myslím však, že jste s mou řečí úplně souhlasili. Nebo, je-li dokázáno, že sv. náboženství naše těžké povinnosti nám ukládá, a že my všickni proti těmto povinnostem více méně se prohřešujeme, že však náležitým užíváním sv. zpovědi čas od času duchem se obnovujeme a ke spravedlnosti se navracíme, tu vidíme, jak velikou důležitost má sv. zpověď, že bez ní bylo by náboženství naše holou skořápkou bez jádra, bez ducha, bez života.

Ó tedy díky vzdávejme milostivému původci svého spasení, Kristu Ježíši, že nám zůstavil ve své církvi nikdy nevysýchající zdroj duchovního obrozování. Prosme spolu úpěnlivě, bychom tohoto duchovního zdroje vždy náležitě sobě vážili. Obraťme se se svou prosbou k Spasiteli skrze zásluhy a přímluvu sv. Jana Nepomuckého, zpovědníka-mučedníka, který pro řádné zastávání úřadu zpovědního od krále byl umučen, od Boha však oslaven.

Sv. Jana vzýváme v rozličných potřebách duše i těla, zvláště jako ochrance cti a dobrého jména. Čest a dobré jméno získáme sobě nejjistěji šlechetným křesťanským životem. A ke šlechetnému křesťanskému životu dopomůže nám nejjistěji sv. zpověď, konaná pilně a svědomitě. Pročež prosme sv. Jana, by nám vyprosil u trůnu věčného Slitovníka tyto milosti: abychom sv. zpověď jakožto ustanovení božské, neporušením jazyka svatojanského oslavené, vždy ve vážnosti měli; abychom útoky činěné od nevěřícího světa proti zpovědi vždy srdnatě odráželi; abychom k stolici zpovědní se uchylovali, kdykoli nás bude puditi vnitřní nepokoj a vnitřní touha po smíření s Bohem, ne teprv, když nás budou pobízeti zevnitřní okolnosti, zvláště ohled na jiné lidi; abychom přistupovali ke svátosti sv. pokání vždy s tím úmyslem, že chceme býti lepší, zbožnější, mravnější, dokonalejší, milejší Bohu i lidem; abychom svátostí sv. pokání po celý život se posvěcovali, k hodině smrti se ozbrojili a tak hodni byli, ve společenství sv. Jana Boha oslavovati a od něho oslavenu býti na věky věkův. Amen.

Kl. Markrab.

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

»Králové poučit se dejte; služte Hospodinu v bázni.« Žalm 2, 11.

Je li řeč o mučedníku, musí nevyhnutelně také řeč býti o jeho mučiteli. Tou příčinou kolikrátkoli se připomíná a oslavuje památka našeho milého vlastence a miláčka božího Jana z Nepomuku: tolikrát také dojde na krále Václava; a jako boholibé ctnosti a rekovnost Janova uchvacuje obdivem a úctou: tak zavilá svéhlavost a ukrutnost krále Václava naplňuje spravedlivou nevolí a ošklivostí. Na něm, na králi Václavovi, pomstilo se to, že nedbal královského napomenutí korunovaného pěvce, žalmisty Davida, řkoucího: »Králové poučit se dejte; služte Hospodinu v bázni.«

Zpustlý a hýřivý život, obžerství a ukrutnost, rouhavé choutky a svatokrádežná všetečnost krále Václava jsou věci vůbec známé, ale jiná jest otázka: »Kterak syn otce nejhodnějšího tak strašlivě se mohl odroditi, tak hluboko mohl klesnouti? Otcem Václavovým byl král Karel: onen Karel, jehož jméno chrám svatovítský, vysoké školy pražské, Karlův most přes Vltavu, révy u Mělníka, Karlovy Vary a jiné a jiné vzácné památky až podnes se zvučnou chválou do krajů českých rozhlašují; onen Karel, kterýž naši vlast první velmocí evropskou učinil, onen Karel, za jehož vlády otcové naši dočkali se věku zlatého, onen Karel, kterýž až dotud se zbožnou úctou se otcem vlasti nazývá! Tento velký, slavný, nesmrtelný Karel byl otcem Václavovým!

Říkává se: »Jaký strom, takové ovoce — jablko od štěpu daleko se nezakulí.« Avšak kdyby toto přísloví vždy mluvilo pravdu, při Karlu a Václavovi musí trestáno býti ze lži. Karel byl zajisté neslavného syna otcem nejslavnějším, Václav otce nejhodnějšího synem hluboce nehodným. Jen bych ale pro všecko na světě chtěl věděti, jakým způsobem Václav z otce nejšlechetnějšího pošlý tak strašlivě se odroditi, tak hluboce klesnouti mohl? Jesti zajisté dovědět se toho také vaším přáním, tož dnes dojdete uspokojení, neboť právě dnes *příčiny Václavovy odrodilosti a zkaženosti* k našemu společnému poučení hodlám blíže vyložiti, když mě s bedlivostí poslechnete dále mluvícího ve jménu Páně.

Pojednání.

Má-li se státi nějaké neštěstí, pak obyčejně všechny okolnosti tak se sestavějí, že neštěstí státi se musí. Podobně dělo se při Václavovi. Ono jedno za druhým tak se dálo, tak následovalo, že velikého Karla syn potomkem odrodilým a slavného jména českého, ba i člověčenstva skvrnou jest učiněn. První, ježto k pokažení Václavovu poněkud napomáhalo, bylo to, že Václav slavnému otci svému pozdě se narodil. Král Karel měl čtyři manželky: Blanku z Valois, Annu Falckou, Annu Svídnickou a Alžbětu Pomořskou; a teprve ze čtvrtého manželství syna a dědice trůnu Václava se dočkal. Můžeme si pomyslit obstárlého otce radost, když konečně po tolika letech nejvřelejší jeho žádost se vyplnila. Plesy a radovánky děly se po celé zemi, blahopřání všech evropských mocnářů docházela šťastného otce a královské jeho koruny. Na častování panstva i lidu vydávány jsou peněz sumy ohromné. Král nazýval novorozence korunou svých přání, růží svého života, zřítelnicí své duše. Václav stal se jako modlou dobrého otce. A tato přespřílišná láska otcova jistě ke zdaru synově nepřispívala! Ó kdyby raději moudrý Karel v pocitech se byl umírnil! Kdyby raději s moudrým Sirachem si byl připomenul: »Lépe jest bez synů umříti, než bezbožných po sobě zůstaviti.« Sirach 16, 13.

Druhé zlo, jež k pokažení Václavovu nemálo napomáhalo, bylo to, že slavný moudrý otec jeho vychováním mnoho se nezanášel. Otec vlasti, český král Karel, byl za svého věku osou,

kolem níž všecky tehdejší světové události se točili. — Německá říše zvolila jej za císaře, vlašská města za ochránce, svatá stolice římská za obhájce, knížata a králové ve všech svých sporech a pletkách brali jej za rozsudce. V jeho rukou spočíval mír i válka za tehdejší doby; a poněvadž byl muž pln křesťanského přesvědčení a surovost války nenáviděl, vždy a ve všem tak zprostředkovati uměl, že války čelnější za jeho panování po celé Evropě nebylo. A právě z takovýchto příčin, že se přítomnost jeho po celém světě vyžadovala, byla ve vlastním svém domě právem jako hostem. Pro zájmy státnické byl rodině své odcizen a tudy i vychování miláčka svého toliko pěstounům svěřiti musil. A to, to nebylo dobře! Dítky jen pod pěstováním rodičů šťastně prospívají a již moudrý Sirach 30, 2. takto odpověděl: »Kdo sám syna svého cvičí, o něm chválu míti bude.« — Třetí a hlavní zlo, jež pokažení Václavovo zavinilo, byla nesvědomitost jeho pěstounů. Václav byl nápadníkem největší, nejkrásnější říše v Evropě, byl dědicem šesti požehnaných zemí: země České, Moravské, Slezské, Lužické, Brandeburské a předního Falcu. Nad to pak ve čtrnáctém roce věku ještě za živobytí otcova postavenať i koruna římského císařství na hlavu jeho. Otec stárnul, syn dospíval. Panování jeho bylo na krátko. Takového žáka, který pěstoun, který učitel byl by chtěl rozhněvati? Proto činěno mu po vůli všechno a hověno všem jeho sebe přemrštěnějším žádostem a choutkám. Mladík, kterýž osudem Evropy vládnouti měl, učiněn jest svéhlavým, kterýž žádného odporu nestrpěl a učiněn jest vzdorovitým, prchlivým a zavilým. Jediný děkan kapitoly svatovítské Ondřej, kterýž prince pravdám sv. náboženství vyučoval, prchlivosti a nezvedenosti jeho na odpor se stavěl, ale příčinou toho bylo, že Václav po celý svůj život napotom duchovenstvo nenáviděl a pronásledoval. — Čtvrté a poslední zlo, ježto pokažení Václavovo uspíšilo, byla neúprosná brzká smrt velikého otce jeho. Kdyby Václav po skončeném vychování alespoň nějaký čas jako spoluvládce při slavném otci svém byl strávil, všechno ještě mohlo napraveno býti. Pod dozorem výtečného otce mnohou svou vadu mohl nahlédnouti a odložiti a zvláště státnické moudrosti a panovnické obezřetnosti se mohl přiučiti. Ale toho na neštěstí se nedostávalo. Moudrý otec od celého národa bolestně oželen, ano synovi zúplna ani 18 let nebylo. Tu dostoupil moci za tehdejška v světě největší, co nedospělý, plný vášní, plný vad a nerozumu Jediného arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi se ostýchal a bál. Ale když i tento, jsa kmetem 80letým krátce potom zemřel, nebyl vášnivému tvrdohlavci na závadu nikdo. Tu začal hospodařiti dle své chuti. Staré, zkušené rady svého otce propustil, shromáždil kolem sebe stvůry otrocké, které jen pochlebovaly a za takové správy zabředl za nedlouho až do kalu nešvarů nejšpatnějších. Viděti krále na ulici opilého, rvačky svádějícího, nevěstky navštěvujícího a s katem za ruku se vodícího, bylo věcí každodenní. A tak to šlo dále, až konečně nelidským týráním své choti Johanny a usmrcením sv. Jana Nepomuckého lotrovství svému k věčné potupě pečeť hanby

a opovržení přitiskl. Obraz tento z národních našich dějin podává nám naučení, že třeba nejšlechetnější otec u vychování dítek těžce pochybiti může a přílišná láska a nekázeň z mládí zkázu dětskou neodolatelně zaviňuje. Pročež otcové a matky buďtež moudří a opatrní! Jest sice povinnost, abyste dítky své milovali, ale daleko větší, daleko světější povinností jest, milovati Boha! Pročež kdykoli na půdě dětského srdce ukáže se nějaký výrustek proti vůli a zákonu božímu třeba jen zřídka čelící: tu otevřte oči, nepřehlédněte ničeho, odložte choulostivé citlivůstkářství a odějte se přísností. Praví moudrý Sirach 30, 11: »Nedávej se zmoci synu svému z mládí a nepřehlédej obmyslu jeho. Shýbej šíji jeho dokud jest mladý, aby se nezatvrdil a bolest duše tobě nezpůsobil.« Tak kdyby se dělo od rodičů svědomitě, zmizelo by mnoho zlého z tvářnosti světa a daleko řidší byly by nářky srdcelomné rodičů starých na nevděk a neúctu dětí dospělých. Žádoucí a zvedené křesťanské vychování dítek jest základem všeho, základem blaha šlechetnosti, blaha státu i rozkvětu církve a proto nevím, kterak bych svou dnešní řeč měl skončiti, leč žádoucím přáním, aby Bůh sám na přímluvu sv. Jana Nepomuckého, těm, kterým těžkou povinnost vychovatelů svěřil, svou milostí a pomocí s hůry ráčil přispěti. Amen.

† kan. *Jos. Ehrenberger.*

Neděle IV. po velikonoci.

»Budiž každý člověk zpozdilý k hněvu, nebo hněv muže spravedlnosti boží nepůsobí.« Jakub 1. 20.

Těmito slovy napomíná nás sv. apoštol Jakub v dnešní epištole své, abychom se varovali prchlivosti, sváru a hněvu. A co to asi hněv jest, známo nám dojista všem. Víme, že je to jeden z hlavních, záhubných a také bohužel jeden z nejčastějších hříchů mezi lidmi a mezi křesťany.

A tolikéž známo nám, přátelé milí, nejenom ze slov Spasitele našeho, ze sv. evangelia a z listů apoštolských, ale též ze zkušeností obyčejného života, že prchlivost a hněv neslušĺ se a nekrášlí žádného člověka, nejméně pak křesťana, a že tedy prchlivost potlačovati a hněvu jako ohně varovati se máme; a sice ne snad jen proto, že ten, kdo hněvem prchlým dá se uchvátit, spravedlnosti boží nečiní, že hřeší proti Bohu a nespravedlivě jedná proti svému bližnímu, ale už proto též, že v hněvu jedná člověk *záhubně proti sobě, že škodí sobě nejvíce.*

V knihách St. zákona dočítáme se, že když nezdárný syn Absolon proti vlastnímu svému otci Davidovi vzpouru učinil a s vojskem jej pronásledoval a když už měla svedena býti bitva, prosil David vůdce svého Joaba, aby ušetřil mu syna jeho Absolona a na životě mu neubližoval. Když však začal boj a vojsko Davidovo zvítězilo, dal se Absolon na útěk: spatřiv ho Joab, hnal se za ním a pronásledoval jej až do lesa, kdež Absolon za dlouhé

vlasy své uvízl na stromě a zůstal viset: a tu, když dohonil jej Joab, zapomněl na prosbu otce Davida a v prchlivém hněvu svém trojím kopím pohnal srdce Absolona. A tomuto trojímu kopí, kterým Joab usmrtil syna Davidova, přirovnává sv. otec Basil trojí ten způsob, kterýmžto hněv škodí a záhubu přináší člověku prchlivému. Jako Joab trojím kopím probodl nezdárného Absolona, tak i člověk, jenž dá se uchvátiti hněvem, trojím způsobem probodává sám sebe a sice:

1. Kopím hněvu prováží a porušuje *rozum svůj*, neboť hněv zbavuje člověka rozumného myšlení a rozvážlivého jednání. Je sice pravda, že každá hříšná náchylnost odpírá rozumu a odnímá jemu, když vyrostla v náruživost a vášeň, žezlo panování, nejrychleji však a nejsnáze stává se to v zlosti a hněvu. Proč? Poněvadž prchlivost a hněv, když je člověk nedovede potlačit, v jediném okamžiku. v něm vzniknou a hned celého jej uchvátí a opanují, takže není sebe mocen; jeho paměť a předloženost ho opouští, jeho rozum a zdravá mysl se kalí: on stává se hříčkou své prchlivosti, ve svém hněvu neví ani co mluví a co dělá: rouhá se Bohu, kleje a na cti utrhá svým bližním, vyčte jim vše, co ví i neví, i největší tajemství; co mu přijde v cestu, všecko zničí a mnohých jiných pošetilostí a hříchu ve hněvu se dopouští, ano jsou příklady, že mnohý ve své prchlivosti tak se zapomněl, že i vraždu spáchal, jako učinil to Nabuchodonosor, o němž u proroka Daniele toto čteme:

»Léta druhého svého kralování měl *Nabuchodonosor* sen a zděsil se duch jeho, takže nemohl usnouti. I rozkázal král, aby svoláni byli hadači, mudrci, kouzelníci a Chaldejští, aby oznámili králi sen jeho. Když přišli a stáli před ním, řekl jim: Měl jsem sen a myslí jsa omámen, nevím již, co se mně zdálo. I odpověděli ti hadači chaldejští: Na věky živ buď, králi, pověz sen služebníkům svým a oznámíme ti výklad jeho. Odpověděv král, řekl jim: Ten sen mi již z paměti vyšel: neoznámíte-li mi, co se mi zdálo, na kusy budete rozsekáni a domy vaše v popel obráceny budou. Pak-li mi sen i výklad jeho vypravíte, odplaty, dary a čest mnohou vezmete ode mě. I odpověděli oni po druhé: Nechať král sen poví služebníkům svým a jeho výklad oznámíme: neboť není člověka na zemi, jenž by vůli tvou vyplniti mohl a žádný také král na takovou věc nemožnou žádného hadače a mudrce se nevyptával a nežádal.«

To uslyšev král — jak dokládá Daniel, — rozlítil se a v prchlivosti a hněvu velikém rozkázal, aby zabiti byli všickni mudrci Babylonští: a nerozumný tento v hněvu pronesený rozkaz také byl vykonán.

Zdaliž nevyplnilo se na tomto králi Nabuchodonosorovi, co píše moudrý *Sirach*: Hněv a prchlivost obě jsou ohavné a muž hříšný jimi přemožen bývá? Anebo co praví *sv. Basil*: Jakmile hněv srdce člověka zachvátil, již přestává po lidsku mluviti a jednati, neužívaje rozumu svého. Ano, přátelé milí, kdyby se tak prchlivý člověk viděl v hněvu svém, jak vyhlíží, kdyby uvážiti

mohl ty nesmysly a pošetilosti, jež mluví a dělá, zdaliž nemusil by se *zarditi* ne hněvem, ale studem? Neboť poznal by, že svou prchlostí a svým hněvem snižuje ten obraz Boží, k němuž byl stvořen, že zbavuje se nejen svého rozumu, ale také že probodává srdce své, že hněvem

2. *porušuje pokoj svého srdce a spokojenost svědomí.* A sice nejenom tím, že hněvivý člověk ve své zlosti dnem i nocí přemýšlí, jak by se pomstil tomu, na koho se hněvá a tak stálý nepokoj v srdci jej mučí a trápí: ale i jiným způsobem ještě trestán bývá člověk prchlivý. Když totiž z hněvu svého již se vybouřil, když prchlivost již v něm ochabla a on s chladnou myslí uváží, čeho se svou prchlivostí dopustil, že své posavadní přátele od sebe odvrátil, své sousedy a domácí na sebe popudil, že posměch a potupu na sebe uvalil, jiným na cti a sobě na pověsti uškodil; když popatří a pomyslí na *tu škodu,* kterouž na jmění a na zdraví sobě i jiným svou prchlivostí učinil, a když si vzpomene, jaká často malichernost, jaká maličkost k takovému pohoršení zavdala příčinu: zdaliž může míti pokoj ve svém svědomí? Stud a hanba zmocní se srdce jeho, svědomí mu činí výčitky a daleká jest od něho všecka spokojenost.

Či může snad spokojeným býti na př. muž prchlivý, když vidí ten nepořádek, který svou prchlivostí v domě způsobil, když vidí plakati svou manželku, které ve hněvu svém ublížil a když vidí vlastní děti své, jak před ním utíkají, jak se ho bojí a strachem před jeho hněvem celé se třesou?

Anebo zdaž nemusí žel a lítost pojmouti rodiče, kteří v nerozumné a nerozvážné prchlivosti své vlastní dítě zmrzačili, své vlastní krvi ublížili a mnohdy na celý věk nešťastným učinili?

Bohužel, přátelé milí, že tyto zhoubné následky hněvu, ač přespříliš každému jsou známy, přece mnozí lidé neuznají je dříve, až již bývá pozdě, až když svým hněvem, svou prchlivostí uškodili i jiným i sobě nejenom na cti, ale i na svém zdraví. A to je ten třetí zhoubný následek hněvu, že totiž

3. *podkopává a ničí lidské zdraví, lidský život.*

Dobře praví české naše přísloví: Chceš-li býti zdráv, chraň se lítosti a zlosti. Známo, že když se člověk rozzlobí, vylévá se mu žluč do krve a otravuje ji: tak že každý pokrm a nápoj v hněvu a ve zlosti nejen nejde k duhu, ale proměňuje se v jed. Ano mnoho jest příkladů, že prudkým hněvem rozpálený člověk náhle zemřel, jiný, že svůj hněv zaplatil dlouhou a těžkou nemocí, až posléze smrt učinila konec jeho hněvu. Proto praví Písmo sv., že zlostný člověk jest *vrahem sama sebe*, on nebere sice jed, on nečiní násilným způsobem konec svému životu, on nezabíjí se sice najednou, ale zabíjí se ponenáhlu, jak praví *Sirach*: Hněv a prchlivost dnů života umenšuje a zkracuje.

Ze všeho toho, přátelé milí, co jsme dnes rozjímali, seznali jsme, že takový člověk, který prchlivostí a hněvem dá se uchvátit, hřeší nejenom proti Bohu a bližnímu, ale též proti sobě samému, neboť tím hněvem zbavuje se rozumu, vyhání sv. pokoj z domác-

nosti své i ze srdce svého a podrývá i zdraví své a ukracuje dny života svého. A chceme-li se těchto zhoubných následků uvarovati, musíme nutně všemožným způsobem se snažiti, abychom prchlivost svou potlačovali a hněvu v srdci svém nedali ani vzniknouti. A ačkoli je pravda, že není to věc nejsnadnější, zejména pro toho, kdo je povahy prchlivé — přece není to věcí snad nemožnou krotiti prchlivost svou, aby ve hněv nepropukla a nevzplanula. Když člověk má dobrou a pevnou vůli — i kdyby byl sebe popudlivější, častým přemáháním dovede toho, že stane se trpělivým a mírným a tak hned se nedá hněvem zachvátit, zejména užívá-li těch dvou nejlepších prostředků proti hněvu, a ty jsou:

1. varovati se příležitostí k hněvu, totiž lidí prchlých a svárlivých, kteří rádi se hádají a ku hněvu popuzují a

2. v prchlivosti nic nemluvit ani nečinit.

A těchto dvou prostředků, přátelé milí, užívejme i my: Varujme se všeho, co by nás ku hněvu mohlo popudit a jestliže snad přece stane se, že by nás někdo buď svými slovy nebo činy k prchlivosti popudil, pak nemluvme ničeho a vzpomeňme si na slova sv. Jakuba, že máme býti zpozdili k mluvení a k hněvu, a potlačme hned prchlivost svou a buďme ujištěni, že čím obtížněji bude nám lze hněv potlačiti, tím větší odměnu dá nám ten, jenž řekl: Učte se ode mně, neboť já jsem tichý a pokorný srdcem. Amen.

† *Václ. Kocian.*

Neděle IV. po velikonoci.

Když Pán Ježíš apoštolům svým oznámil, že se světa viditelného odejde a jich tedy opustí: naplnil veliký zármutek srdce jejich, poněvadž Pána svého láskou nejvroucnější milovali. Toho zármutku jejich odňal jim Spasitel v podivuhodné lásce své způsobem dvojím, an jim po odchodu svém slíbil seslati *Ducha svatého,* a an jim na památku života svého pozemského zanechal *sama sebe* v nejsvětější Svátosti oltářní.

1. Pán Ježíš tedy slíbil apoštolům svým Ducha svatého, jejž nazval *Utěšitelem.*

A utěšitelem Duch svatý v pravdě jest; neboť podobně jako Pán Ježíš za pozemského svého života apoštolů svých poučoval a nadějí na přehojnou odplatu těšil: totéž činil Duch sv po odchodu Páně, an jich o cestě k životu věčnému poučoval; slova Spasitele na mysl jim uváděl; rozum jejich k pochopení osvěcoval; vůli jejich ke konání obtížných prací apoštolských sílil; mysl jich přeblahou nadějí na nevýslovnou odplatu oživoval.

Začátek působení svého učinil Duch svatý při apoštolech o slavnosti Letnic, čili o slavnosti svatodušní. A co činil při apoštolech, to činí i působí Duch svatý, Utěšitel, až dosud i při nás, an rozum náš osvěcuje; moudrostí naplňuje; v pochybnostech nám radí; v malomyslnosti nás sílí; pravdy učení Páně na mysl nám uvádí; ohněm svaté lásky nás rozněcuje a bázeň Boží v srdcích nám utvrzuje, když vedení jeho s ochotou se podrobujeme

Zdá se komu snad, že těchto darů Ducha svatého málo u sebe znamenáš? Ó zkoumej jen srdce své a řekni si upřímně, zdali jsi skutečně Utěšitele Ducha svatého s jeho dary vyhledal, či že jsi spíše jiných utěšitelů hledal? Duch svatý nevnucuje se s dary svými, a opouštívá s nimi toho, kdo jim ceny nepřikládá!

Pán Ježíš nazývá Ducha svatého dále *Duchem pravdy*. Ano, jako jest ďábel otcem lží, tak jest Duch svatý původcem pravdy všeliké. Pomocí Ducha svatého pochopujeme naučení v kázání, ve zpovědnici, při dobrém čtení Duch svatý zaplašuje pochybnosti z myslí našich, jako slunce zaplašuje mlhy na obzoru. Proč tedy je na světě přece tolik bludů, nevěry, pověry, pohoršení? Poněvadž lidé nechtějí se dáti vésti Duchem pravdy, ale jdou za bludným »duchem času«: totiž za klamnými žádostmi těla, světa čili lidí zlých, a ďábla Proto třeba Ducha svatého vroucně prositi, aby nás bludů nejosudnějších chránil a Učitelem pravdy nám byl na cestě k věčnosti.

O Duchu svatém tvrdí dále Spasitel, že *ho svět nemůže přijati*. Slovem »svět« vyrozumívá lidi bujné, marnivé, hříšné, radovánky tohoto světa vyhledávající Duch svatý právě rozněcuje v nás žádosti po věcech nadpozemských, neviditelných, věčných; a proto ho svět nepřijímá, an se shání po radostech a blahu toliko na tomto světě.

Vzpomeneme-li si, že jsme již snad mnoho slavností Letnic spolu konali a přece ještě tak málo darů Ducha svatého přijali a okusili: nehledejme viny u Ducha svatého, ale při sobě! Kdybychom méně byli dbali o věci pozemské a více byli vyhledávali království nebeského a spravedlnosti jeho i nám by byl Duch sv. více milostí svých udělil k dosažení života věčného a hojnější odplaty v něm. Což tedy učiníme, aby Duch svatý i nám stal se Utěšitelem, Duchem pravdy a milým hostem?

2. Pán Ježíš nepřislíbil však jen Ducha svatého věrným svým, nýbrž zanechal jim i sama sebe způsobem podivuhodným *v nejsvětější Svátosti*. V té můžeme s ním denně obcovati; v té láme učedníkům svým znovu chleba, jako učinil oněm do Emaus jdoucím. V té ukazuje svým věrným znovu své rány, jako učinil Tomáši nevěřícímu; v té volá, jako učinil apoštolům svým po vzkříšení svém: »Pokoj vám!«

Mše svatá představuje nám zajisté celý život Spasitele. Kněz začne ji *před stupni oltářními* modlitbami kajícími na znamení, že není hoden při oltáři zastupovati samého Syna Božího; a že třeba jemu dříve odpuštění hříchů a milostí s hůry.

Uprostřed oltáře volá kněz »*Kyrie eleison!* Kriste elejson!« to jest: »Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!« na upamatování, kterak v celém Starém Zákoně všichni zbožní po Vykupiteli vzdychali.

Potom pěje anebo modlí se kněz: »*Gloria in excelsis Deo,*« t. j. »Sláva na výsostech Bohu«, čili chvalozpěv, který pěli andělé při narození Páně v Betlémě; a pamatuje tak tedy na příchod Páně na tento svět.

Na památku, kterak Starý Zákon na Mesiáše poukazoval, a evangelium o jeho životě vypravuje, čte kněz *epištolu a evangelium*, spojuje je s přiměřenými modlitbami. Načež činí i vyznání víry ve zpěvu »*Kredo*«.

Potom *svléká kalich*, pamatuje, jak při umučení svém Spasitel rouch byl zbaven.

Svolává celé dvorstvo nebeské, aby přišlo divit se zázraku na oltáři, modle se: »*Sanktus*, sanktus, sanktus«, čili »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů.«

Poněvadž při smrti Páně z těla veškerá krev vytekla, a bylo tedy i tělo Páně zvláště i jeho krev zvláště: pozdvihuje kněz při *pozdvihování* čili při památce na smrt Páně zvláště tělo Páně v podobě sv. hostie, a zvláště krev jeho v podobě vína v kalichu.

Po pozdvihování svatých částek modlí se kněz, mimo jiné, modlitby za živé i *za mrtvé*, aby jim ovoce oběti krvavé skrze nekrvavé opětování ku prospěchu bylo, modlitbu Páně »*Pater noster*,« čili »Otčenáš,« na upamatování, jak Spasitel při své smrti za vrahy i nepřátele své se modlil.

Před sv. přijímáním volá kněz, jako volal sv. Jan Křtitel na poušti, když Spasitele lidu ukazoval: »*Ecce Agnus Dei*, qui tollit peccata mundi«, t. j. »Ejhle, Beránek boží, jenž snímá hříchy světa.« A pak před svatým přijímáním: »*Domine non sum dignus*,« t. j »Pane, nejsem hoden abys vešel pod střechu mou, čili do duše mé; ale rci toliko slovem, a uzdravena bude duše má!« Tak oslovil pohanský setník Pána Ježíše, když chtěl vstoupiti do příbytku jeho, aby služebníka nemocného uzdravil; začež měl velikou chválu od Pána.

Svaté přijímání jest obrazem pohřbu Páně; a radostný zpěv »*Ite, missa est!*« to jest: »Rozejděte se; mše sv. jest dokonána,« jest upomínkou na přeradostné a slavné zmrtvýchvstání Páně. *Evangelium druhé* ale pamatuje na hlásání evangelia Páně skrze apoštoly jeho, církev jeho, jež díti se bude až do skonání světa.

Kde není sv. oběti mše svaté, tam odumírá víra, vadne naděje, uhasíná láska a kostely zůstávají prázdné, jako spatřujeme při modlitebnách protestantů.

Nám Kristus Pán na památku života svého zanechal nejsvětější oběť a i pomoc Ducha svatého. Vážme si těch převzácných památek na něho; vzývejme Ducha svatého za jeho dary; užívejme nejsv. oběti ke svému očišťování i posvěcení! Pak budeme se dobře modliti, hodně svátostí užívati, s radostí službám božím obcovati, práce povolání svého svědomitě plniti, obtíže života s odevzdaností do vůle boží snášeti, abychom byli boží celí v životě i smrti. Amen.

Dr. *K. L. Řehák.*

Kdo na zemi žije životem svaté čistoty, ten jest andělem vtěleným, a sice andělem nikoliv stupně nejnižšího, neboť ctnost svou zachovává si jenom námahou nejúpornější a bojem nejprudším proti tělesnosti, světu a ďáblu. Sv. Basil.

Řeči příležitostné.

Na den sv. Filipa a Jakuba.

Sv. Filip jest apoštolem důvěry a sv. Jakub apoštolem modlitby.

»Mezi svatými jest los jejich.«
(Moudr. 5, 5.)

Dvanáct apoštolů zvolil si Kristus Pán, a každý z nich zaujímal zvláštní postavení v církvi boží. Arci byl mezi nimi také Jidáš, jenž o věci náboženské staral se velice málo, ale na tohoto nešťastníka nemůžeme hleděti. Došel svého trestu, stal se obětí svých hříchů, — církev svatá konala však své poslání dále i přes to, že Jidáš tolik se zpronevěřil.

Ostatní apoštolové byli si vědomi své důstojnosti, svého povolání. Petr byl apoštolem víry, Jan apoštolem lásky. Tak bychom mohli pokračovati a našli bychom u každého nějakou zvláštní vlastnost, kterou vynikal a k vůli které zaujímal zvláštní postavení ve sboru apoštolském. Dle těchto vlastností pokračovali potom na vinici Páně, kráčejíce sice různými cestami, ale majíce před sebou jeden společný vznešený cíl.

Jan na př. chtěl všecko přemoci láskou. Učedníci jeho až napomínali svého mistra, aby také něco jiného jim kázal. — Petr naproti tomu ihned tasil meč proti nepřátelům svého Spasitele. Nesla to již jeho povaha, jeho přílišná horlivost, takže musil P. Ježíš Petra někdy až krotiti: »Schovej meč svůj do pochvy!« A jest to zvláštní, že P. Ježíš Petra a nikoli Jana vyvolil za svého nástupce, ač Petr třikráte ho zapřel. Kristus zajisté horlivosti sv. Petra na výsost potřeboval.

Zaujímal-li každý apoštol nějaké postavení mezi sborem P. Ježíše, jest otázka, jaké postavení zaujímali sv. patronové tohoto chrámu Páně: sv. Filip a Jakub? Odpověď snadná: sv. Filip byl apoštolem důvěry, a sv. Jakub apoštolem modlitby. »Mezi svatými jest los jejich!«

Pojednání.

a) Sv. Filip byl mužem prosté, dětinné povahy, ale zlatého srdce. Kristus Pán se s ním častěji radil, nikoli že by rady jeho potřeboval, ale aby ho jaksi vyznamenal před ostatními apoštoly. A také skutečně prostá mysl sv. apoštola zasluhuje plné úcty. Když P. Ježíš mluví o nebeském Otci, tu sv. Filip prostě, upřímně, důvěrně prosí Pána: »Mistře, ukaž nám Otce!« Počíná si jako dítko nevinné, o němž kdysi řekl Spasitel, že takových jest království nebeské. Jindy jedná se o hladové zástupy na poušti, a sv. Filip prostě vykládá: »Za dvě stě peněz chlebů nestačí jim, aby jedenkaždý něco málo vzal!« Jak asi bušilo jeho srdce, když

P. Ježíš nasytil zástupy pěti chleby a dvěma rybičkami, a když potom ještě nasbíráno dvanácte košů drobtů! S jakou důvěrou, v níž trůnila víra i láska dohromady, jaké jest schopna jen duše čistá, prostá, — hleděl potom vždy sv. Filip na sv. Mistra!

A touto prostou, důvěrnou povahou v úřadu apoštolském sv. Filip konal pravé divy. Když na květnou neděli ve chrámě Jerusalemském chtěli někteří cizinci seznámiti se s P. Ježíšem, neobrátili se na nikoho, nežli na sv. Filipa. Ten prostý muž zdál se jim býti nejlepším prostředníkem, k němu měli největší důvěru. »Pane, chceme viděti Ježíše!« — A sv. Filip jich nezklamal!

Doufám, že svou prostou povahou získal sv. Filip mnohé a mnohé, když se potom sv. apoštolové rozešli do širého světa kázat evangelium. Neměl sice té ráznosti jako Petr, neměl ani té jemnosti jako Jan, ale měl zase něco, co podobně poutalo, uchvacovalo a lilo do srdcí touhu po království nebeském.

Jest třeba, abychom si ze sv. Filipa vzali dobrý příklad pro svůj život. Za prostou, upřímnou, důvěry plnou povahu nikdy se nestyďme! »Často prostá pastuchova chýška více může pro vlast dělati, nežli tábor, z něhož válčil Žižka!« praví dobře básník. Často taková upřímná a šlechetná povaha se více Pánu Bohu líbí a více si zjedná milosti, nežli povaha okázalá a domýšlivá. »Blahoslavení chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské!« Co má z toho člověk, považuje-li ho svět za osvíceného, velikého, slavného — a je-li ten člověk v nebezpečí, že ztratí království nebeské?

Ať o mně soudí svět jakkoliv! Svět mne souditi nebude, bude mě souditi Bůh, jenž zkoumá srdce i ledví člověka, miluje pravdu a v nenávisti má všelikou lež. Prostá důvěra v Boha provázej nás ve všem životě, a uvidíme, že ten život bude potom krásnějším, upřímnějším!

b) Sv. Jakuba mladšího nazval jsem apoštolem modlitby. Co Petr konal ráznosti, Jan láskou, Filip prostou důvěrou, to dokázal Jakub modlitbou a nábožností vůbec. Byl znám těm, kteří chodili do chrámu, svou častou přítomností a svou nelíčenou zbožností. I fariseové a zákonníci, ba všickni nepřátelé P. Ježíše vůbec měli k němu proto úctu. Vždyť po jeho mučednické smrti mnozí a mnozí reptali proti vrahům, zkázu Jerusalema považovali za trest pro umučení sv. Jakuba!

Když tak soudili nepřátelé sv. náboženství, jak asi soudili ti, kteří P. Ježíše milovali! Ejhle, apoštol modlitby!

Nebylo by, milý křesťane, též záhodno, abys i sv. Jakuba vzal si za dobrý příklad, jako jsi to již učinil se sv. Filipem? Nestyď se za svého zbožného ducha! V takovém nelíčeném počínání jest něco krásného, malebného, že i nepřátelé sv. náboženství mají před ním úctu. Vroucí nábožnost ať zračí se v celém tvém životě! Ať prosytí celý tvůj život! Ať jest to znáti v tvém konání, že si sv. náboženství vážíš, že dle něho chceš býti živ!

Byl to sv. Jakub, jenž upozorňoval na velikou chybu, že lidé někteří mají sice víru, ale bez skutků. Nábožnost musí se jeviti také skutky!

*

Jsou to dvě perly krásné, které nám září dnes s nebe. »Mezi svatými jest los jejich!« Sv. Filip a Jakub náležejí k sobě. Prostá důvěra v Boha a nelíčená nábožnost se navzájem mají doplňovati v životě lidském. Kéž okrášlí tyto perly život jednoho každého z nás! Ať jimi ozdobena jest i naše velikonoční zpověď, — ať ji vykonáme důvěrně, prostě, dětinsky, — ale zároveň s nelíčenou nábožností! Pak nám ukáže sv. Filip P. Ježíše milostivého, a sv. Jakub nám vyprosí setrvalost v dobrém až do konce. Amen.

Bohumír Tomíček.

Myšlenky pro zpovědnici.

»Ježíši veškeré lásky nejhodnější!«
Lit. k jménu Ježíš.

Svatý Tomáš Aq., velice učený, při tom však neobyčejně pokorný spisovatel církevní, klečel jednou před oltářem ve vroucí modlitbě, když promluvil k němu s kříže Pán Ježíš: »Dobře jsi o mně psal, Tomáši, jakou žádáš tedy odměnu?« Sv. Tomáš, který Krista nade vše cenil a miloval, odpověděl: »Ne jinou, Pane, nežli Tebe.«

Bůh sám jest milujícím ho největší odměnou nejen po smrti, nýbrž často již zde na zemi. Proto věrná duše po něm touží a snaží se zalíbiti se jemu — svědomitým plněním přikázání božích. »Kdo mne miluje, zákon můj zachovává,« řekl Spasitel. Hle, jak mnoho na tom záleží, abychom činili, k čemu nás vede církev Kristova!

»Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti — kříže.«
Filip. 2, 8.

Veliká byla láska Kristova k lidem, pro tu se ponížil, pro tu byl na kříži obětován. Nešťastný každý, kdo nemiluje Pána Ježíše, který nejvíce lásku naši si zaslouží. Sv. Pavel praví o takovém: »Budiž proklet!« I. Kor. 16, 22. A opravdu nemiluje ho, kdo hřeší. Hřích bývá známkou chladnoucí lásky k Bohu, neboť čím více tato slábne, tím více posiluje se náklonnost ke hříchu. Proto třeba často si připomínati hlavně utrpení Páně, ve kterých jeví se jeho láska k nám nejvíce, aby rozněcovala a udržela se k Bohu i láska naše.

»Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.« Mat. 20, 16.

Jak vážná to slova! Každý člověk je povolán ke spasení, neboť Kristus umřel za všecky, avšak málo lidí spasení dochází. Příčinou toho je při mnohých náboženská netečnost, která činí křesťana lhostejným k sebe důtklivějšímu napomenutí. Jestliže již časný život bez přičinění člověka byl by nemožným, tím méně očekávati lze život věčný tomu, kdo stále jen má na mysli vezdejší potřeby tělesné, a o duchovní, jež život věčný předpokládají, se nestará. A jak málo jest lidí, kteří to se spasením své duše vážně myslí a

trvale řídí se zásadou křesťanské spravedlnosti: »Varuj se zlého a čiň dobré!« — Kristus nás bez nás vykoupil, avšak bez nás, t. j. bez našeho přičinění, nás nespasí!

»Poznej sebe sám!«
Pravidlo moudrosti.

Poznání sebe je základem pokora, které je slíbena milost boží. Čím opravdovější pokora, tím dokonalejší sebepoznání, a tedy krok k možné nápravě života. Domýšlivost zaslepuje, pokora nitro srdce osvětluje. Bez poznání sebe není možné pokání, a tedy ani ne odpuštění spáchaných hříchů, získání ztracené lásky boží, a proto třeba věnovati mu nejsvědomitější snahu, nejupřímnější a nejvytrvalejší práci.

»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.«
Mat. 16, 24

Přijíti za Kristem je hlavním cílem našeho života. Kdo chce však jíti za ním, ten bez zapírání sebe toho nedovede, protože cesta za Spasitelem jest úzká, plná obtíží, které jsou poutníku pravým křížem. Kdo se umí zapírati, přijme ochotně i svůj kříž, své útrapy a půjde trpělivě za svým Kristem, projde konečně i těsnou branou, která vede k životu. A naučí se zapírati sebe, kdo především bude chtíti a při dobré vůli neustane ve svých modlitbách prositi Boha za potřebnou milost. »Otec nebeský dá (zajisté) ducha dobrého těm, kteří ho prosí« Luk. 11, 13.

Podává *Václav Adjutus*, kněz-terciář.

Hle i ti, kteří slouží Pánu v nebesích, andělové, nebyli dle slov Jobových stálými, a i na andělích svých nalezl Bůh nepravost. Tím více ti, kteří bydlí v domích hliněných, sděláni jsouce z hlíny zemské, stráveni budou dle slov Písma »jako od molu«. Mol má původ svůj v šatu a sežírá a kazí šat, z něhož se zrodil. Tak je to i s naším tělem, jakýmsi to oděvem naší duše. I naše tělo plodí ze sebe moly tělesných hnutí a žádostivostí, s kterými jest nám neustále bojovati. Dáme-li jim zbujněti v těle svém, pak nás tato hnutí pomalu, ale stále víc a více sežírají. Jako mol bez hluku pomaloučku zkazí celý šat, tak i zlé žádostivosti zkazí potom tajně a nenápadně celé naše srdce. Nuže, pak-li sami duchové nebeští, nemajíce těla plodícího červy molů, sami od sebe v dobrém nesetrvali, jak by si tu mohl troufati člověk, nesa v sobě zárodek všeho ztrouchnivění, že bez pomoci boží zůstane bez hříchu?

Sv. Řehoř Veliký.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

Jest jasno, 1. že **latina při bohoslužbě vlastně nikdy na Moravě existovati nepřestala**, ač 2. že užívalo se tamtéž za dob sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje *valnou většinou* při bohoslužbách slovanštiny, jež 3. byla schválena Apoštolskou stolicí hlavně z důvodů politických. Co z toho plyne? Nic více a nic méně, než že **latina z důvodů historických má při nejmenším při bohoslužbě na Moravě a na Slovensku stejné právo na existenci jako staroslovanština**. Tvrzení toto nepotřebuje dlouhého důkazu, každý nepředpojatý musí na základě toho, co posud bylo řečeno, pravdu a oprávněnost jeho doznati. Mohl bych sice postoupiti ještě dále, jako na př. že *důvod politický trvá jen na jistou určitou dobu, pokud totiž jsou v platnosti poměry, které tento důvod politický vytvořily* atd., ale toho již netřeba. Stačí pouhé konstatování, že latina na Moravě a Slovensku právě tak při obřadech jest oprávněnou jako staroslovanština. *Přijde tedy nyní na to, kolik a jak závažných důvodů mimohistorických mluví pro latinu a kolik pro staroslovanštinu.* Než toto již nepatří sem, ale do třetí části tohoto pojednání. Tam též zjevným se stane, jaký *praktický výsledek* vlastně by mělo opuštění latiny a zavedení staroslovanštiny, po čem mnozí nyní nejen z kruhů laických,[1]) ale i kněžských touží.[2])

[1]) Na př. p. Fr. Ad. Šubrt v »Máji« a po něm »Bílý Prapor«. Pro instrukci uvádím celý passus i s odpovědí »Čecha« ze dne 11. ledna 1904. »Čech« dí: »V čísle 11. »Máje« ze dne 4. prosince vodí p. Šubrt čtenáře po Hradčanech a tu, jak už je citlivý, se roztesknì ve Svatovítském dómě. »Ale i v té poesii tonů Svatovítských — píše — zní struna smutku. Církev katolická tady, jako všade jinde vedle trůnu vládců zřídila sobě také svůj trůn a kus své berly vyloupla ze žezla královského. Přišla z ciziny. Nebeským půvabem hlásaného náboženství a květem přinesené osvěty dobyla sobě celého národa, ale jazykem svým cizí zůstávala v něm. A když povstal národ a proti její cizotě bojoval o církev v podstatě touž, ale svoji, národní, zvítě-

Bez poznámky nemohu konečně nechati jednání Apoštolské stolice za Jana VIII., kdy staroslovanština za jazyk liturgický se se připouští a *Štěpána VI., který dovolení Jana VIII. ruší.* Proslavený *Jagič* domnívá se, že zákaz Štěpánův týkal se pouze *směru slovansko-řeckého* (tedy vlastně *řeckého ritu)* a nikoliv slovansko-latinského (ritu latinského s řečí staroslovanskou), jenž byl sv. Methodovi po jeho cestách do Říma nakázán.[3]) Tvrzení Jagičovo *nezdá se mi správným.* Věc krátce byla ta. *Jan VIII. do-*

zila církev cizí nad ním podruhé, tentokráte tvrdě. A v tom svém druhém, zlém vítězství nejednala jako církev boží, nýbrž jako vítěz světa — zůstala poraženému i nadále cizí. Jazyk lidu, jazyk národa nevzala za jazyk svůj — ba, nechtěla ani viděti, jak by na věky nejpevněji ukořenila svoji moc v národě, kdyby k bohu svému, k bohu jeho, připoutala jej jeho jazykem. A tak pění hodinek, obětování bohu a všechny obřady dějí se i dnes ještě u sv. Víta a v samé kapli knížete Václava Svatého jazykem cizím, duši ledově studícím, nesrozumitelným, odpuzujícím, touhu po národní církvi bezděky, ale stále rozdmychujícím. Kdy přijde doba, kdy modlitby u sv. Víta diti se budou jazykem lidu, jemuž Hradčany a sv. Vít jsou středem jeho vzpomínek a tužeb, kdy zanikne i ve sv. Vítu všechna cizota, kdy zmizí z něho ten smutek a zůstane v něm pouze jeho velebnost? Sluhové církve, kněží, preláti a jeho knížata jsou rodu českého, ale cizotě slouží, nestarajíce se, aby církev jazykem k národu svému přilnula — a *církev diví se při tom jako dítě, že celí národové za národy od Říma odpadávají, tvoříce sobě své církve národní* — a nechce viděti, že kromě kmenů romanských již *jen pouhé úlomky jiných plemen trvají při ní, církvi latinské.* Poněvadž Římané přede dvěma tisíci lety šířily světem svůj jazyk latinský a poněvadž církev římská pokračovala před věky v šíření a udržování římského imperia, proto domnívá se, že ještě dnes má pracovati k myšlence, zavalené půldruhým tisícem let, že ještě i dnes má zachovávati ve světě aspoň v náboženství vládu jazyka latinského! Blud, který úmyslně nechce vstoupiti na cestu pravou, kacířství předsudku, bořící znenáhla vlastní kostel, ničící zvolna, ale jistě i samy jeho základy.« — Proč tohle všecko p. ředitel napsal? Z lásky k té zaslepené církvi, »která úmyslně nechce vstoupiti na cestu pravou« — jistě ne; náboženské přesvědčení a český spisovatel jsou při posavadní naší literární zkušenosti »incompatibilia«. Že by však muž tak jemného taktu, vážného smýšlení mluvil pouze pro effekt a chtěl prolévati sentimentální citovou limonádu nad náboženstvím a církví, — nemůžeme věřiti . . . Pan ředitel konstatuje, »že se církev diví jako dítě, že celí národové za národy od Říma odpadávají, tvoříce sobě své církve národní«. Pan ředitel snad přepíná. Dějiny církevní od časů Kristových až na naše dny nemohou dokázati, že by jediný »celý« národ — dobrovolně, z přesvědčení, bez donucení mocných od církve sv. odpadl. — Odpadá se, odpadávalo se, bude se odpadávati, *ne však k vůli latiné, k vůli církevním zřízením,* nýbrž k vůli pýše, lakomství, atd. Z těchto příčin až posud povstaly všecky roztržky církevní, nevyjímaje ani ono pověstné české národní »povstání proti cizotě církve«, o němž se pan ředitel zmínil . . .«

[2]) Tak na př. »Bílý Prapor« (1904. str. 188.) před svátkem sv. Cyrilla a Methoda píše: »Přátelé, sbírejte si látku, abyste mohli před lidem rozvinout celou ideu cyrillo-methodějskou, jejíž podstatnou částí jest *liturgický jazyk národní.* Připomeňte lidu, že jest to odkaz našich věrověstů, který nám od nepřátel byl vyrván a který slovanský lid musí znova žádat!« Pochybuji, že *podstatnou částí* idee cyrillo-methodějské je liturgický jazyk národní, ale myslím, že podstatnou částí idee té je **spíše politická a kulturní samostatnost.** *Liturgický jazyk národní byl pouze připravou k té podstatě a ne podstatou samou.* Sbratření Slovanstva naproti Němcům v ohledu politickém a kulturním to snad je jádro celé té idee. Bohoslužební jazyk je tu věcí vedlejší. (Sr. též »B. Pr.« 1904. 47.)

[3]) Nejnověji dí *»Nový Život«* (červenec 1904), že *»ritus sv. Cyrilla a Methoda byl římský!«* Totéž tvrdí i *Ginzel* (d. c. 107.) a *Bäumer* (d. c. 650.)

volil staroslovanštinu z ohledů politických. Ohledy ty *za Štěpána VI,* dle jeho domnění, již *minuly, a proto byla zase vhodná doba, uplatniti zásadu o posvátnosti jazyka latinského,* jakožto jazyka církevního. *Jan VIII.* beztoho *doufal* stále, že po delší době Morava k latině se vrátí, jak shora bylo pověděno. Přirozeně, že *tato naděje nebyla tajnou Štěpánovi,* a že se čekalo jen na dobu vhodnou. A vhodná doba se naskytla záhy. *Císař německý,* na jehož přátelství přece Apoštolské stolici musilo záležeti, si toho přál, *Svatopluk* již dávno řídil se ve všem vůlí Němcův, *Viching* ustavičně na kněze staroslovanské jako rušitele pokoje a míru žaloval, obviňoval je z neprospěchu evangelia, Viching a Svatopluk táhli v této záležitosti, abych tak řekl, za jeden provaz, a konečně, oč bylo žádáno, *odpovídalo též názoru a tradicím církve.* Stalo se tedy Vichingovi po vůli, ovšem že na úkor slovanštiny.

Tážeme-li se pak, *kdo největší tu nese vinu,* nemohu jinak, než *za největšího vinníka označiti Svatopluka Ten* měl informovati Apoštolskou stolici, ten měl prohlédnouti lži a úklady Vichingovy a snažiti se *lidu svému udržeti politickou samostatnost. Štěpán nemá viny žádné. Byl špatně informován od těch — Vichinga a Svatopluka i císaře — jimž dle jich úřadu věřiti musil.* Komu pak by měl ještě věřiti, když ne těm, kteří starati se měli o věčnou i časnou spásu svého lidu?

O úctě Panny Marie v národě českém.

V Marianských družinách Pražských přednesl Dr. A. **Podlaha.**

(Dokončení.)

Po příkladu svého milovaného krále Karla a arcipastýře Arnošta, celý národ náš vroucně ctil Rodičku boží.

Probíráme-li se staročeskými památkami našeho písemnictví, setkáváme se tu s nejedním úchvatným projevem úcty Marianské.

Tak nejmenovaný staročeský veršovec hodlal složiti báseň na počest nebes Královny. I praví:

»Chci na to svůj smysl vzložiti,
zda bych mohl něco složiti
na čest Kralovně nebeské,
naději všech hříšných i mé.«

Ale vyznává svoji nedostatečnost, i vzdychá:

»Ach, Bože, by se to stalo,
bych mohl to slovce vymysliti,
jež by se mohlo zalibiti
Tobě, Tvůrce, i Tvé matce.«

A bere útočiště své k pravému prostředku, jenž by nedostatečnosti jeho mohl odpomoci. Volá:

»Vzdechni srdce, zplačte oči,
ruce sepněte se vzhůru,
jděte nohy u pokoru,
ústa mluvte v každém času
o Marii, matce boží,
tať jest nás všech chudých zboží.«

A tak básnění jeho stává se modlitbou, i líčí prostomilým způsobem »sedmeru radost, kterouž jest od Boha měla Maria, když zde na světě byla«.

Jiný staročeský básník, chtěje vypravovati o nanebevzetí Panny Marie, vybízí posluchače své k pozornosti, an prý chce popovídati o »rozkošné Panně Marii«. Může-liž láska k Rodičce boží něžněji býti vyjádřena?

A nejedna překrásná píseň Marianská zachovala se nám z doby Karlovy. Poslechněme jen jednu z nich:

»Zdráva, matko přežádúcí,
hvězdo mořská přesvětlúcí!
zdráva ty přemilosrdna,
všech hřišných zvolena!
Zdráva buď, milosti plna.

Ej ty panno, také matko,
pro tvé zmilitké děťátko
naše hlasy přelkající
uslyš k tobě volající.«

Kolik něžné lásky, kolik hlubokého citu a nezlomné důvěry vloženo v prosté, neumělé ty verše!

A jak krásné jest toto staročeské vzývání Panny Marie, spojené s prosbou za přímluvu její:

»Ó božího Syna matko,
vzpomeň na mne, nebožátko,
mé naděje přežádúcí,
vzezři na mé slzy horúcí . . .
zdvihni ruce k svému Synu,
popros, ať mi odpustí vinu,
bych tě v nebeské radosti
v skončení viděl mého
krásu obličeje Tvého!«

Že nejlepší náš mystik středověký, Štítný, nadšeným byl Rodičky boží ctitelem, netřeba ani připomínati. On zanechal nám krásny výklad na »Zdrávas«, jenž počíná těmito slovy: »Dobrým obyčejem vešlo jest v lid bohabojný, že každý rád pozdravuje Matky boží těmi slovy, jako jest ji pozdravil archanděl svatý . . . Kdož obmyslí ta vonná slova a srozumí je, co míní, radostno bude srdce jeho, plápolící lásku k Bohu a k svým bližním . . . A pakli by potuchla láska taká — těmi slovy mohla by se roznítiti.«

A mezi modlitbami staročeskými nalézáme nejednu horoucí modlitbu k Panně Marii. —

Vroucím ctitelem Marianským byl také arcibiskup Jan z Jenštejna, druhý nástupce Arnošta z Pardubic. Na lůžko nemoci jsa uvržen, želel, jak praví životopisec jeho, dřívějšího života svého. I obrátil důvěrně oči své k obzvláštnímu útočišti hříšníků, k Ježíži a Marii. Takto důvěřuje v zásluhy svaté Panny Marie, k podivení lékařů se pozdravil. Od té doby tím horlivěji ctil Pannu Marii. Kdykoliv nastávaly jemu nesnáze nějaké, vždy sloužíval mši svatou k blahoslavené Panně Marii, i končívaly se záležitosti jeho mírně. Bylo-li mu kdy co jednati, neb naskytla-li se mu nějaká obtíž, říkával: »Svatá Panna Maria pomůže mi«. A s takovou láskou

lnul k Rodičce boží, že, jak životopisec jeho praví, byl by se mrzel, kdyby byl se mu chtěl někdo rovnati v lásce té. —

A takž vzkvétala ve vlasti naší krásně úcta Marianská, až ji přerušily na čas neblahé bouře husitské, jež zničily tak mnohý krásný obraz Panny Marie, mnohou krásnou její sochu — ale úctu k Panně Marii ze srdce lidu vyrvati nedovedly.

Sotvaže poutichly, již zase mnohonásobným způsobem projevuje se úcta k Panně Marii: vznikají opět krásné obrazy i sochy, skládají se utěšené Marianské písně i modlitby . . .

Ale na počátku století XVII. opět hrozivě vystupovaly nad vlastí naší bouře, vzbuzené těmi, kdož k Panně Marii hlásiti se nechtěli. A tehdáž ukázala se Panna Maria věrnou ochránkyní jednotlivcův i celého národa, jenž posléze z těžkých pohrom, jež jako trpká zkouška naň byly seslány, vyvázl seslaben sice, ale věren víře otců svých.

Pravil jsem, že P. Maria byla tehdáž ochránkyní i jednotlivcův. Stačí přečísti si z Pamětí Slavatových jeho vypravování o onom osudném dni, kdy on i s hrabětem Martinicem od stavův protestantských z okna hradu Pražského byl svržen. Hrabě Martinic, vlečen jsa od nelítostných nepřátel svých k oknu, vzýval vroucně Rodičku boží. Jeden z těch, kteří jej z okna vyhazovali, slyše, jak se horlivě pod milosrdnou ochranu blahoslavené Panny Marie poroučí, promluvil tato rouhavá slova: »Uhlídáme, zdaliž mu co jeho Maria spomůže,« a když spatřil, že hrabě z Martinic živ a zdráv zůstal, takto propověděl: »Přísahám Pánu Bohu, že jest mu jeho Maria spomohla.« —

Když pak ve hrozných rozbrojích a válečných svízelích šlo o bytí a nebytí národnosti české a víry katolické v Čechách, byla to opět úcta k Rodičce boží, jež zápasníkům za církev a vlast vlévala sílu a odvahu. Tehdáž zajisté vznikly slavné ty družiny Marianské, v nichž věrní katolíci všech stavů sjednocovali se k obraně víry své. V úctě P. Marie i v dobách nejhorších hledali a nalézali útěchu a odvahu.

A zajisté na přímluvu Rodičky boží národ náš byl zachován víře katolické, a úcta k Panně Marii opět zkvetla jako za zlatých dob Karlových. A úcta ta vzkvétala tehdáž ve znamení onoho učení, jehož padesáté výročí prohlášení za dogma letošního roku slavíme. I tenkráte byla to rodina panovnická, která předcházela dobrým příkladem v úctě Rodičky boží bez poskvrny hříchu prvotního počaté.

Trvalým pomníkem této úcty jest sloup Panny Marie bez prvotního hříchu počaté na Staroměstském náměstí v Praze, jejž dal r. 1650 postaviti císař Ferdinand III.

Neobyčejné popularity nabylo učení o Neposkvrněném Početí rozkazem téhož císaře, aby každý professor při nastoupení svého úřadu, každý kandidát při promoci, každý rektor nebo děkan při installaci přísežně se zavázal, že držeti a hájiti bude mínění o Neposkvrněném Početí, leč by svatá Stolice jinak rozhodla. Tato přísaha byla každého roku obnovována způsobem slavnostním, a

to vždy v nejblíže příští neděli po svátku Neposkvrněného Početí za přítomnosti předních hodnostářů duchovních i světských.

Vedle Tovaryšstva Ježíšova pěstovali u nás oslavu Neposkvrněného Početí zvláště Hibernové, františkáni z Irska vypuzení, kteří v Praze se usadili. Při klášteře svém na Novém Městě zbudovali naproti Prašné bráně chrám zasvěcený Neposkvrněnému Početí Panny Marie. Základní kámen k této svatyni položil r. 1652 sám císař Ferdinand III. V tomto chrámě rok co rok v den Neposkvrněného Početí konány byly slavnostní nadšené promluvy.

Tak jsouc pěstována šířila se a mohutněla úcta Marianská vždy víc a více. O tom svědčí nával k oblíbeným našim poutním místům Marianským, dosud nám tak drahým; svědčí o tom přečetné takměř svatyně Marianské a nesčetné obrazy i sochy Marianské v našich domácnostech. Nebylo u nás a snad dodnes u nás není příbytku, kde by nebyl Marianský obraz nebo socha.

I v našich smutných dobách náboženské lhostejnosti a rouhavé nevěry, kdy nejednou i z úst básníků zazněla rouhavá slova o Panně Marii, přece nejednou ozve se i u básníků nábožensky lhostejných ano i nevěřících struna na počest Rodičky boží. A podobně i v umění výtvarném a hudebním projevuje se u nás úcta Marianská nejednou způsobem důstojným, z hlubokého přesvědčení vytrysklým.

Co se týče umění výtvarného, stačí poukázati k letošní zdařilé výstavě Marianské; z oboru umění hudebního stačí zmíniti se jen o Dvořákově grandiosním »Stabat Mater« a z krásného našeho písemnictví stačí uvésti jeden z nejkrásnějších našich básnických spisů, o »Zahradě Marianské«, složený od Julia Zeyera.

Nuže: úcta Marianská vzkvétá u nás dosud a nalézá vždy hojnějších a horlivějších ctitelův. Důkazem toho nad jiné jasnějším jest i toto dnešní skvělé shromáždění. Jsme zajisté všichni proniknuti úctou a láskou k Panně Marii: nuže, buďme horlivými šiřiteli této úcty a lásky ne planými slovy, ale působivým příkladem. Mějme často na mysli onen prostomilý, ale pravdivý výrok, jejž sobě čeští sodálové Marianští před více než dvěma sty lety za heslo zvolili:

Vždy nábožným Čechům mila bývala Rodička boží,
vezdy Rodičce boží milí bývali nábožní Čechové.

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. **Karel Lev Řehák.**

II.

„Pan rada.“

Žil tu pěkný ptáček, ale nepěkně se zpívalo o něm! Jest Pražanem, měl již tři nemanželské děti se svou souložnicí, a proslýchalo se, že jí míní prchnout i děti opustit. Přičinili jsme se

o to, aby, když již ty radosti manželské a otecké napřed okoušel, také i jha manželského náležitě uložiti si dal. Za pomoci konference sv. Františka Regis byly tedy snoubencům náležité listiny opatřeny i sňatek darmo zprostředkován, jen aby Strnad neměl žádné výmluvy více.

A když přece ještě jednu vymyslil, že nemá totiž svatebního kabátu: nabídl se mu jeden Vincencian, že mu pěkný kabát k oddavkám zapůjčil! Nebylo tedy více vyhnutí; a proto Strnad přistoupil k oltáři a byl řádně oddán.

Onen Vincencian, jenž mu kabát k oddavkám zapůjčil, nabídl se mu a také mu přišel i za svědka. Víme, to tak z opatrnosti; nebo by se mu bylo snadno státi mohlo, že by kabátu svého nebyl více spatřil, leč snad někde u vetešníka na prodej, anebo v zastavárně na vyplacenou!

Ač ale Strnad neměl žádného kabátu vlastního k oddavkám, poněvadž ho z pravidla práce nemohla najít, a kořalna opustit: počal přece brzo potom více dnů utrácet a penězi plýtvat, jakoby byl z lotynky vyhrál. Odkud nabral těch peněz?

Netrvalo dlouho a věc se prošťouchla!

Přišel do farní kanceláře jeden z pánů otců chudých se žádostí, abych mu pověděl, zdali jest na pravdě, že tu byla oddána Teresie Přilipná.

»Nebyla zde oddána.«

»Ale ono se tvrdí se vší určitostí, že tu hned po velikonocích oddána byla s jakýmsi Františkem Nedopitou.«

»Není tomu tak! Prosím, nahlédněte tu do matriky oddaných a přesvědčte se na své oči, že takovéto oddavky zde zapsány nejsou, a tedy také ani vykonány nebyly!«

»Ale vždyť přece ženich tu bydlí, a musíte jakožto farář něco o jeho sňatku věděti.«

»Řekněte určitěji: Měl byste věděti! Neračte zapomínati, že lidé jsou také velicí lháři, a mohl tedy ženich také některého pana kollegu, příliš důvěřivého, oklamati! Avšak — tu mi napadá, že tu snad měl jen prohlášky, a že sňatek vykonán byl tam, kde bydlila nevěsta. Nahlédnu tedy do knihy prohlášek hned po velikonocích.«

I hledám a shledám, že tu prohlášky skutečně vykonány byly, a že list prohlášní ženichovi byl vydán.

»A kde byly tedy oddavky?«

»Nevěsta byla zapsána na předměstí, a tam byly tedy zajisté i oddavky. A poněvadž dle jednacího protokolu ženich přišel si pro prohlášní list hned v neděli po třetí prohlášce, mohl sňatek vykonán býti již v následující pondělí.«

Otec chudých zdvořile se poděkoval za zprávy mu poskytnuté a prozradil, že jedná se o nějaký švindl, který má vyšetřiti. I bádali jsme pak spolu, a resultat zkrátka byl tento:

Jistý »pan rada«, žijící kdes na Novém Městě, poznal pravdivost slov, že není dobře člověku býti samotnému. Když ho tedy jeho z nejmilejších manželská polovice »zrádně« opustila — asi

ne bez příčiny! — vyhledal si potěšeníčko jiné. Byla to právě Terezka Přilipná, fešná panská. Avšak neměl blaha svého užívati bez pelyňku! Ošklivá policie, nejspíše že milostivou paní rádovou upozorněná, anebo některým závistníkem podpíchnutá, strčila do útulného zákoutí pana rady nos a chtěla pravšetečně zvěděti, co ta fešná Terezka vlastně u pana rady dělá? A proč se vůbec v Praze zdržuje, když má jakožto cizí příslušnice pro lecjakés škraloupy přebývání v Praze zakázáno?

Bylo zle. Pan rada byl bez rady!

Když si však u večer mezi důvěrníky svými v hostinci na svou nehodu postěžoval, ozval se se smíchem kollega jeho Modrovous: »A ty starý Macku nevíš, jak bys tu kočičku u sebe udržel? — Provdej ji na oko za některého Pražáka, stane se Pražkou, a nebude ji moci nikdo odtud vypověděti! S jejím »mužem« se již nějak vypořádáš! Musí se Terezka provdati právě za takového, s kterým by byla rozumná řeč.«

Na to rozpředla se delší debata při pivě a hojném pokuřování. Posléze pan rada rozhodnutí své vyslovil v tato slova: »Tomu Pražanu, kdo by se s Terezkou oddat dal a u mne ji pak ponechal, dal bych rád čtyři sta zlatých!«

»To je moudré slovo,« pochvaloval Modrovous; »a chceš-li, sám se ti o nějakého takového ženicha pro Terezku postarám.«

A postaral se skutečně. Za pomoci svých četných známých z rozličných vrstev obyvatelstva pražského dověděl se o Strnadovi a vzkázal si pro něho. Ten dověděv se oč jde, zaškrabal se za uchem a po nějakém rozmýšlení řekl: »Vědí, milostpane, se mnou je již pozdě. Před málo dny dal jsem se již se svou starou oddat! Jestli jim ale nezáleží právě na mé personě, mohl bych jim za ženicha odporučit svého kamaráda; ten by to místo mohl přijat.«

»A kdo je to?«

»Franc Nedopita; takto facír jako já. Magistrátští jsme obá stejně.«

»Dobře. Pan rada dá na to čtyři sta zlatých, a ženich obdrží je hned po oddavkách v mé kanceláři na hotovosti.«

I vyhledal Strnad Nedopitu a oslovil ho se zářící tváří, řka: »Franc, mám pro tě kšeft.«

»Noó?«

»Chtěl by ses za peníze oženit? Dostal bys čtyři sta zlatých, ale musil bys ženu přenechat jinému.«

»To je slovo: čtyři sta zlatých! A kde je ta zlatá nevěsta? A kdo že dá těch čtyři sta zlatých?«

»Holt, kamaráde! Takhle nesmíme spolu mluviti! — Co dáš, když ti o nevěstě a o penězích za ni povím?«

Franc se na chvilku zamyslil a pak řekl odhodlaně: »Dám ti deset procent!«

»Platí! Po oddavkách půjdeme si spolu k panu Modrovousovi pro peníze a hned se rozdělíme.«

Plácli si na to hlasitě, a šli to zapít. Potom Strnad dovedl v příhodnou dobu Nedopitu k radovi Modrovousovi a vše bylo

řádně vyjednáno. Nedopita učinil všechny kroky ke sňatku. Nevěsta byla dle služební knížky řádně připsána jako služebná na předměstí, odkud se nebyla dala posud odepsat, a tak za pomoci »vybraných« svědků oklamala faráře předměstského. Prohlášky ve farnosti ženichově byly bez překážky vykonány, a farář jeho neměl povinnosti o více se starati. Pak šli snoubenci ve chrámu Páně na předměstí i k sv. zpovědi, ve které slibovali zajisté, »že se chtějí opravdu polepšiti a nikdy více nehřešiti!« Potom přistoupili i ke stolu Páně, aby přijali svého budoucího Soudce. Načež bez závady byli i oddáni.

Když vyšli novomanželé z chrámu Páně, stál před stupni chrámovými již elegantní fiakr. Nevěsta podala na stupních pravici ženichovi, jemuž byla právě před oltářem božím »věrnost, lásku a poslušnost manželskou až do smrti« přísahala, a řekla: »Tak s Bohem, pane Franc!« Načež vsedla do fiakru a odjela přímo ke svému panu radovi.

Franc zadíval se za ní na chvíli, až ho Strnad šťouchl do lesku a řekl: »Pojď pro peníze k panu Modrovousovi.«

Šii. Dle úmluvy se také hned rozdělili. Strnad vzal svůj part čtyřiceti zlatých, a hajdy s nimi do hospody! Že by mohl pro ženu a své děti něco koupiti, nebo je ošatiti z peněz, k nimž tak snadno přišel, ani ho nenapadlo! Probil vše za málo dnů sám, a pak — hledal »práci« znova!

Nedopitovi trvalo to déle. Stačil více než čtyři měsíce. Souchotinářem byl již dříve; lumpačení mu teprve dodalo. Do pěti měsíců odvezli ho na Olšany.

A pan rada těší se s Terezkou, nyní řádnou Pražkou, snad posud! Snad i jeho najde — jestli již nenašla — Nemesis!

Přehled.

Píše **Fr. Vaněček.**

(Spolek katol. rozvedených. — Rozvody a počet nemanželských dítek. — Rozvody a statistika mravní.)

Dvě léta vydává se »Das Blatt der Geschiedenen,« který má za účel odstranění § 111., jenž uznává nerozlučitelnost manželství katolického i tenkráte, když jen jedna strana byla katolická. Musí se přiznati, že se dodělali výsledku již tím, že se koná anketa »manželská«. List vychází dle udání v 10.000 výtiscích, počet rozvedených soudně obnáší dle jmenovaného listu 200.000 v Cislajtanii, a v samotné Vídni 38.000! Jsou to hrozná čísla.

V celém boji však znamenati lze též stranu, ze které útok pochází. List začíná pěstovati »Los von Rom«. V každém čísle otištěna »výstraha« všem snoubencům, aby odpadli od církve a dali se jiným řádem oddati než katolickým, poněvadž potom se nemusí báti § 111., jenž jim jako katolíkům brání vstoupiti v nový sňatek. Spolek zřizuje filiálky ve Warnsdorfu, ve Št. Hradci a

v Solnohradě. Nepotřebujeme brániti teprve nerozlučitelnosti manželství, »Rádce duchovní« přinesl výňatky z nejnovějších vědeckých publikací mnichovských, které mluví pro nerozlučitelnost. Žádají pro sebe více ohledů se strany církve a tvrdí, že první jejich volba nešťastná nemůže jim bránit, zvoliti si lepší společnici! Jindřich VIII. volil pětkráte a vždy shledal, že volil špatně Ustavičné opakování výstrahy před nerozlučným manželstvím katolickým jest novým druhem »Los von Rom« a pravděpodobně mají ti nespokojenci a nešťastní tímto způsobem sorganisováni býti proti církvi. Že jest zde jakási souvislost nepopíratelná, svědčí i strana insertní, na níž jest ohlašován pověstný »Der Scherer« a »Deutsche Rundschau«. Redaktor listu »Das Blatt der Geschiedenen« Fritz Riederer, jest onen muž, který se dostavil do protestního shromáždění ve Vídni proti rouhavému tisku, a zde učinil jediné toliko zvolání, za něž byl ihned ze shromáždění odstraněn. V lístárně redakční doporučuje se též professor Mach v Děčíně nad Labem.

Trvalou větou ve jmenovaném listě jest, že nechtějí nijak otřásati rodinou a mravností, nýbrž jen odstraniti nemožnost sňatku a založení zákonité domácnosti. Jak dalece je toto tvrzení pravdivé, ukazují některé výňatky z »Morální statistiky Oettingenovy« (III. vydání str. 149). Uvedená doleji čísla nasvědčují tomu, že čím volnější praxe jest v rozvodu, tím volnější též i styk pohlavní vůbec.

Na 1000 dcer a vdov (od 15 do 50 let) nem. dítek	Dánsko 1860—1870 30·7	Sasko 1868—1874 32·9	Italie 1868—1872 21·1	Norsko 1861—1870 20·1	Anglie 1861—1870 17·2
Jeden rozvod na sňatků	1870—1874 79	1871—1875 43	1869—1873 325	1870—1871 369	1867—1875 1368

Tento zjev ovšem není snad nahodilý, nýbrž trvalý a opakuje se při různých variantech statistických. Týž protestantský statistik srovnává ve své knize poměr nemanželských dítek a manželských rozvodů v Prusku a opět se jeví týž poměr, který vždy svědčí pro katolický názor. Data doleji uvedená, pocházejí z let 1860 až 1864.

Provincie	Branibory	Slezsko	Pomořany	Sasko	Poznaň	Vestfalsko	Porýní
Žádost o rozvod	1721	1104	754	755	371	41	4
Nemanželské dítko na manželské	7·81	7·91	9·23	9·25	14·11	25·01	25·48

Tento poměr i jinde lze pozorovati. Tak na př. Švýcarsko jest zvláště vhodným terrainem, poněvadž má jak smíšené kantony,

tak zákon o velmi volném rozvodu. Vždy se ukazují kantony katolické jako nejzachovalejší. Tabulka doleji postavená udává procento protestantů a počet rozvodů na 1000 sňatků:

Kantony	Uri	Wallis	Schwyc	Tessin	Lucern	Zug	Frýburg	Basilej (venkov)	Basilej (město)	Solothurn	Neuchatel	Waadt	Bern	Sv. Havel	Ženeva	Curych	Glarus	Appenzell	Šafhúzy
Protestantů v procentech	2	1	2	0	4·3	5	16	79	68	21	38	92	87	40	48	89	79	93	88
Rozvodů na 1000 sňatků	0	4·0	5·6	7·6	13	14·8	15·9	33	34	37·7	42·4	43·5	47·2	57	70	80	83	100	106

Toto pravidlo se jeví i při srovnání čísel rozvodů ve světové statistice morální. Japan jeví největší počet rozvodů a nepatrné číslo jen katolické Irsko Tabulka tato vzata jest z »Jahrb. für Nationaloek.« (1893, IV. str. 212) jak ji uveřejňuje »Correspondenzbl.«

Jeden rozvod na sňatků					
Japan	Sp. Státy	Švýcary	Francie	Německo	Rumunsko
1885—1890	1867—1886	1882—1886	1884—1886	1882—1886	1875—1880
2·8	11—31	21·6	51	62	96
Nizozemsko	Belgie	Švédsko	Uhry	Rakousko	Italie
1882—1886	1882—1886	1882—1887	1882—1886	1882—1886	1880—1885
98	132	134	171	244	376
Norvéžsko	Rusko	Anglie	Skotsko	Irsko	
1880—1884	1882—1886	1882—1886	1882—1886	1884—1886	
376	589	539	454	4901	

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle V. po velikonoci.

Význam slov »proste«, »hledejte« a »tlucte« ve svatém evangeliu.

»Proste, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tlucte, a bude vám otevřino!« Luk. 11, 9.

Dnešní neděle se nazývá prosebná čili křížová. Ve sv. evangeliu zajisté napomíná nás P. Ježíš, abychom prosili Otce nebeského za požehnání. Mimo to konají se průvody do polí, před nimiž se nese sv. kříž, abychom si připomněli, že jen v kříži spočívá naše spása a naše požehnání. Při mši sv., jež se obětuje při těchto prosebných průvodech, čtou se v písmě svatém slova: »Proste,...« Bylo by s velikým prospěchem, kdybychom si tato slova hlouběji zapamatovali.

a) »Proste, a bude vám dáno!« To jest budete-li prositi, jistě vám bude dáno. Řekne snad někdo: Já jsem prosil, a přece nedostalo se mi toho, zač jsem prosil! Odpovídám: Modlitba tvá nebyla náležitou modlitbou, jinak by jistě došla vyslyšení.

Modlitba jest rozmluva s Pánem Bohem. Jaká to čest: rozmlouvati s Pánem Bohem! Jaká to milost, že Bůh nám vůbec dovolí, abychom s ním rozmlouvali! Lidé se chlubí: Já mluvil s tím a tím pánem, hejtmanem, generálem, císařem. Tím více mělo by jim býti chloubou, když mluví s pánem nejvyšším, králem nejmocnějším s Bohem.

To jest právě chyba, že lidem modlitba sevšedněla. Lidé se neradi modlí — jen když musí. A proto právě Bůh jich neslyší, že taková lhostejnost, nevšímavost jej na výsost uráží.

A pak! Zdali taková rozmluva bývá vždy modlitbou?

»Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu.« Mysl opustí svět a letí k trůnu božímu. Kdybys celou knížku vyříkal, neví li o tom srdce, není to modlitba. Při modlitbě musíš mysliti na Pána Boha, musíš si živě představiti, že Bůh jest zde, že tě vidí, pozoruje. Bůh zpytuje srdce i ledví; slyší tvoje prosby. Říkáš-li jen pouhá

slova, bez pozornosti — pak zajisté Bůh ti vyhověti nemůže, nebo by přestal býti Bohem. Jest třeba také dávati pozor na to, co se modlím, na smysl slov, která říkám. Jest třeba modliti se s důvěrou, pokorně, s odevzdaností do vůle boží. Jest třeba prositi jen za věc dovolenou, svatou — pak teprve možno doufati, že nás jistě Bůh vyslyší.

b) »Hledejte, a naleznete!« Co máme hledati? Odpovídá Pán Ježíš: »Hledejte nejprve království nebeské a spravedlnost jeho!« Nazývá také v podobenství království nebeské pokladem a perlou. Poklad jest zakopán, perla jest ukryta. Člověk musí obětovati vše, aby ten poklad našel, perlu si koupil. Arci království nebeské jest především věčná blaženost. O tu se zde hlavně jedná. Ale již na světě možno najíti nebe. Jest to milost posvěcující, která se rozdává v církvi. Jsou to duchovní poklady, o které se bohužel tak mnohý člověk málo stará!

Milost posvěcující najdeš jistě ve sv. zpovědi. A proto bys měl co možná nejčastěji choditi ke správě boží a hledati v ní co nejbedlivěji a nejsvědomitěji ukryté bílé roucho nevinnosti.

Vymlouvá se tak mnohý, že k tomu snad nemá času. Zda jest tělo více nežli duše, zda věc pozemská přednější nežli věčná blaženost? U Karla V. sloužil dvořenín, jenž požíval veliké přízně, a měl naději, že dojde vysokého stupně v hodnosti. A tu jednou nechal se ohlásiti u císaře a prosil, aby byl propuštěn, že prý vstoupí do kláštera. Diví se tomu panovník a táže se po příčině. Dvořenín odpověděl: »Sloužil jsem až dosud tobě, a hledal tvou přízeň; nyní však sloužiti chci většímu ještě Pánu, a hledati jeho přízeň!«

Milost posvěcující se udílí jediné v církvi katolické. Kristus umřel, vydobyl nám milost a zanechal ji v církvi. Proto se nazývá církev též archou nového zákona. Jako v arše starého zákona uschovány byly klenoty největší: písmo, manna, aronova hůl atd., tak i v arše nového zákona uschovány jsou klenoty, v nichž tají se milost posvěcující.

Stalo se však často na světě, že někdo klenoty nápodobil, do podobné skříně uložil a vydával je potom za klenoty pravé, ač to byl pouhý padělek. — Tak stalo se i často s milostí posvěcující. Přišli bludaři, nápodobili archu nového zákona a volali: »Hleďte, toto jest pravá církev Kristova, toto jsou klenoty, jež nám zanechal Pán Ježíš!« A přicházejí znova a znova noví padělatelé a stále novou ukazují »víru«, vydávajíce ji za víru Kristovu. Než co jest platno míti padělek? Padělek zůstane padělkem a neobohatí člověka. Co platno býti údem církve nepravé, padělané? Tam přece nejsou uschovány pravé klenoty milosti boží, tam se nachází toliko lidský padělek bez ceny.

Klenoty pravé, ze zlata, musí býti dříve zkoumány, aby se snad kupec neošidil. A tak i církev musí býti dříve zkoumána, aby se rovněž člověk neošidil. »Hledejte, a naleznete!« Nedá to tak mnoho práce, a člověk snadno rozezná církev pravou od církví nepravých. Lidé nehledají, nezkoumají, a v tom právě vězí jejich

neštěstí. Když přijde apoštol nového učení, měli by se ho tázati: »Kdo tebe poslal?« Apoštoly pravé poslal Pán Ježíš. Ale kdo poslal Luthera, Kalvína, anebo snad nějakého nejnovějšího rozsévače bludného semena? Jejich skříň vypadá sice dosti malebně na povrchu, jest pěkně namalována, nalakována — ale přijde na to, jsou-li v ní pravé poklady milosti boží? Jak pak vypadá to náboženství, jak ty svátosti, jaké jsou zde jiné zdroje k posvěcení člověka? Ó nikoli! To nejsou klenoty pravé! »Hledejte, a naleznete!« Mezi všemi náboženskými společnostmi jest jediná katolická církev pravým královstvím božím!

c) »Tlucte, a bude vám otevřino!« Tlucte! Kde? Na bránu nebeskou! Nebudete-li tlouci, sama se vám neotevře. Nestačí pouhá víra — musíš tlouci, bušiti — neustále bušiti! Doba naše jest doba práce, doba boje. Bez namahání není vyznamenání, bez práce není výsledku, bez boje není vítězství. Toto »bušení« znamená nejen modlitbu, ale také sebezapírání, odpírání pokušení, pozornost, dobré skutky, cvičení v dobrém. A nesmím se oddati nikdy záhubnému klidu v této snaze. Řekové dobývali Troje deset let. Již se ozývaly hlasy, by se bez výsledku vrátili. Ale bylo odpovědíno: »Tolik jsme zde zkusili, tolik ztratili, a nyní bychom toho bušení měli nechati?« A tak podobně. Nikdy neříkejme: »Již jsme se pro království nebeské dosti napracovali, nyní oddáme se nečinnosti!« Čím jsi starší, tím jsi cíli bližší. Tím tedy usilovněji tluc, buš — až se ti brána nebeská otevře! Amen. *Bohumír Tomíček.*

Neděle V. po velikonoci.

Tři nejpotřebnější chleby na cestě naší pozemské pouti.

»Budete-li zač prositi otce mého ve jménu mém, dáť vám.« Jan 16, 23.

Dnešním dnem vstupujeme, drazí křesťané, do onoho týdnu, v němž nás církev zejména vyzývá ke společné modlitbě, pořádajíc v prvých třech dnech prosebné průvody do boží přírody; proto právem zovou se dny ty »prosebné«. Tu máme pokáním a modlitbou obrátiti se k Bohu, by milostivě shlédl na role a nivy naše, chránil je před neúrodou, drahotou a hladem, a dal hojnou úrodu zemi. Vždyť on jest to, jenž vládne nebem i zemí, jeho prozřetelnost řídí vše, takže žádná travička, a byť byla sebe nepatrnější, bez jeho vůle nevypučí, žádný suchý list bez jeho vědom a rozkazu nespadne k zemi, on jest otcem všech lidí, jenž dítkám svým pokrm udílí, jak si zasloužejí; v pravdě důvodů dosti, abychom ve společných vroucích modlitbách jej vzývali, by zemi požehnal v pravý čas seslal jas sluneční a déšť a potřebným pokrmem obdařil vše, co žije. Proto povzbuzuje nás dnes božský Spasitel tak přívětivě a důtklivě k modlitbě: »Vše, zač prositi budete Otci mého ve jménu mém, dáť vám« . . . »Proste, a vezmete« (t. j. obdržíte.)

*

Jsouc poslušna tohoto láskyplného vyzvání shromažďuje naše starostlivá matka, sv. církev, v nejbližších třech dnech své dítky kolem sebe, a jakoby jí chrámy byly příliš malé a úzké, spěchá ven pod širé nebe prosit v tisícerém choru nebeského Otce, aby svým dítkám na zemi to nejpotřebnější — chléb vezdejší — připravil a zachoval. — Ó kolik máme příčin říditi se hlasem církve a spojiti modlitby své s jejími! Jak bylo by nám na tomto světě, kdyby nám chyběl chléb — nejpotřebnější pokrm?! Proto súčastněte se hojně průvodů v těchto dnech při modlitbě o vezdejší chléb. Ale nezapomínejte, že potřebujeme nejen chleba pro tělo, nýbrž také pro duši. —

Abyste v těchto dnech veřejných proseb nemodlili se jednostranně, t. j. abyste při prosbě o chléb tělesný nezapomínali chleba duševního, chci dnes kázati o chlebě a promluviti krátce o třech chlebích, potřebných na cestě naší pozemské pouti:

1. o chlebě tělesném a
2. o chlebě duševním.

Pojednání.

I.

Ze nám všem nutně jest třeba chleba tělesného, nač teprv dokazovati; víte to sami až příliš dobře. Dítě, sotva vstoupí do života, nemůže býti bez pokrmu a i umírající ještě málo hodin před smrtí musí jísti. Chléb potřebuje král stejně jako žebrák, bez chleba nemůže člověk žíti. Proto jest chléb tak velikým dobrodiním. To poznávají lidé nejlépe v čas drahoty a neúrody, kdy se chleba nedostává. Jak bolí hlad! Jak svírá to srdce rodičů, když hladové dítky spínají ruce a s pláčem volají po chlebě! Jak strašně hrůzyplně vyhlíží to na zemi, zavládne-li bída a hlad! Všechny svazky lidského řádu se trhají, krádež a loupež, vražda a ukrutnost jsou na denním pořádku; v takové době rval syn otci poslední sousto chleba z úst, matky vraždily vlastní dítky a připravovaly je za pokrm, aby se živily masem, jež porodily. »Hladovící žaludek nezná zákona,« praví Písmo sv. Proto jest chléb tak nekonečně veliké dobrodiní. — Kdo však nám jej dává? Snad matka příroda? Nebo znalosti hospodářské? Či píle, snaha a práce lidská? Ach nikoli! . . . Ovšem jest země úrodnou matkou, arci musí ji člověk zdělávati, zasíti semeno, vypleniti plevel, ale to vše dohromady nedává ještě chleba. Zde platí slova apoštola: »Ani ten, kdo štěpuje, jest něco, ani ten, kdo zalévá: nýbrž Bůh, který dává vzrůst« 1. Cor. 3, 7.

Proto nás učil Kristus modliti se o vezdejší chléb. Čtvrtá prosba Otčenáše byla by zbytečná, ba neměla by smyslu, kdyby lidé byli s to, aby sami si zjednali chléb, kdyby jeho zdar závisel jen od jejich přičinění. Nikoli; na požehnání božím záleží zdar, a vy právem jmenujete chléb »dar boží«.

Není tomu tak, milí křesťané? Upravil li rolník své pole a rozsel símě, může si pak také připraviti potřebnou pohodu? Může

odvrátiti mráz a zimu, může poručiti, aby spadla rosa a déšť v pravý čas a zasvitlo slunko, může rozkázati živlům: bouři a krupobití, aby se vyhnuly a nepoškodily jeho osení?

Nebylo už špatných let neúrody přes to, že lidé konali vše, co vyžaduje požehnaná žeň? Nebyla už leta, kdy chléb v přebohaté míře stál na polích takřka hotov, a lidé přece nepožili z něho ani sousta, poněvadž byl náhle zničen na poli aneb ve stodole? Neboť není loňský rok dosti výmluvným svědkem této pravdy? V hodině, ba co dím, v jediném okamžiku byla zničena celá mnohoslibná úroda tak mnohých žírných krajů českých, jediný okamžik připravil sta, tisíce o vezdejší chléb!

Co soudíte nyní o lidech, kteří při setí a sázení zapomínají na Boha, jenž jediné dává vzrůst, kteří ve dnech veřejných proseb o vezdejší chléb zůstávají doma, jakoby se jich ani netýkala modlitba o zdar žně? Proto není divu, že od několika let tolik tisíc lidí nevychází z nouze, naopak, stále hlouběji do ní klesají, poněvadž právě zapomínají na to, že veškeré požehnání přichází s hůry, od Otce světla, a ne od snahy a spekulace lidské.

Nemá-li tedy chyběti chléb, nesmí scházeti požehnání boží; a nemá-li chyběti toto, nesmí také u lidí scházeti onen zbožný duch, který při všem lidském konání s důvěrou pozdvihá srdce i zrak k nebi s dětinnou prosbou: »Otče náš, jenž jsi na nebesích! Chléb náš vezdejší dejž nám dnes!« Modlete se, milí křesťané, a doznáte sami na sobě, co spočívá ve slovech Ježíšových: »Budete-li zač prositi otce mého ve jménu mém, dáť vám.«

II.

Než, není to jen chléb tělesný, jenž nám tolik leží na srdci. Člověk má také nesmrtelnou duši, a ta má též potřebí pokrmu. Pro duši jest však dvojí chléb: jedním jest slovo boží, druhým tělo Páně ve sv. přijímání.

a) »Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst božích,« (Mat. 4. 4.) odpovídá Kristus pokušiteli ďáblu, který chtěl jej požitím tělesného chleba svésti ke hříchu, v duševní smrt. Ač po 40denním postu hladov, odmítá přece Pán pokrm tělesný, jsa pamětliv duše, která rovněž potřebuje pokrmu, a ten daleko jest důležitější a přednější tělesného; tímto jest především slovo boží. Bez slova božího by svět byl zahynul hladem duševním, t. j. byl by zůstal vězeti ve hříchu a pohanských ohavnostech. Co vysvobodilo na př. sv. Ignáce z Loyoly, co sv. Františka Xav. z bahna světského ducha než slovo boží?

Jediný výrok, na př.: »Co jest platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši své ztrátu trpěl,« postačil, aby je a nesčetné jiné probudil ze smrtelného spánku hříchu k duchovnímu životu. Tak ujišťuje nás věčná pravda, Ježíš Kristus sám: »Amen pravím vám: že kdo slovo mé slyší a věří tomu, který mne poslal,

má život věčný; a na soud nepřijde, ale přešel ze smrti do života.« Jan 4. 24.

Sv. Pavel praví rovněž: »Slovo boží má moc spasiti všecky, kdo v ně věří.« Řím. 1. 16.

A na jiném místě: »Živé zajisté jest slovo boží a mocné, ostřejší nad dvojsečný meč a proniká duši i ducha, mozek i kosti.« Hebr. 4. 12.

Jak bídně vypadalo by to na zemi, kdyby slovo boží nebylo kázáno! Vidíme jasně, čeho jsou schopni lidé, kteří slova božího už neposlouchají; nic jim není svatého, slepě hoví svým náruživostem, podvod, loupež, vražda, cizoložství a prostopášnosti všeho druhu jsou u nich obyčejným zjevem. Tak bylo za času francouzské revoluce, kdy pod trestem smrti bylo zakázáno hlásati slovo boží, kněží vyhnáni a žalářováni a na oltář postavena nevěstka, bohyně rozumu. V pravdě výmluvný symbol duševního stavu, do jakého nutně musí upadnouti člověk, když opustí slovo boží. Tehdy nebyl ve Francii nikdo jist svým životem: císař na trůnu, ani mnich ve své celle, řemeslník v dílně, ani rolník za pluhem; teprve zavládl v zemi zase mír a klid, když lid volal: »Dejte nám naše kněze zpět, dejte nám zpět víru,« a když zase bylo hlásáno slovo boží, slovo pravdy. A děje-li se této doby něco podobného ve Francii, vyhánějí-li řeholníky, zavírají katolické školy a odstraňují kříže i ze soudních síní, jistě dostaví se tam za nedlouho opět hrozný hlad duševní . . .

Ale proč jíti tak daleko, abychom nahlédli škodlivé následky, plynoucí z opovrhování tímto duchovním pokrmem. Jaké dítky měli byste, křesťanští rodiče, kdyby jim v čas slovo boží nevštípilo pravou lásku a poslušnost, jaké služebnictvo byste měli, kdyby slovo boží nemluvilo jim ustavičně ke svědomí a neupozorňovalo je na povinnost věrnosti a poctivosti? Jaké občany a poddané měl by stát, kdyby slovo boží nesmělo říci, že »všecka moc pochází od Boha« a že »císaři dlužno dáti, co jest císařovo?«

Jak mohl by trvati svazek manželský, kdyby pro manžele neplatilo už slovo boží, jež jediné přikazuje obapolnou lásku a věrnost až do smrti?

Ó, jak vyhlíželo by to na zemi ve všech těchto poměrech bez slova božího! Nezmizela by brzy říše boží se světa, a na její místo nastoupila by vláda zkázy, ďábla? Ponenáhlu přetrhaly by se všecky svazky společenské, a lidé vedli by život mezi sebou jako divá zvěř!

Proto děkujte Bohu, že hlásá se vám jeho svaté slovo, jež osvěžuje duši jako vlahý déšť, jež jako zlaté pásmo táhne se celým životem, vášně udržuje na uzdě a svět proměňuje v ráj. Proste Boha, by nedal přijíti dnům, kdy slovo boží okovy by bylo upoutáno.

Poznali bychom příliš pozdě, jakou ztrátu jsme utrpěli, pocítili bychom, že jako hlad, touha po chlebě, tak také hlad duchovní, touha po slovu božím, velice bolí.

Takovým hladem hrozí Bůh ústy proroka všem, kteří opovrhují slovem božím: »Hle, přijdou dnové, kdy hlad sešlu na zemi, nikoli hlad po chlebě, ne žízeň po vodě, ale hlad po slovu Páně. Budou běhati od moře k moři, od západu k východu, a všude budou hledati slovo boží, ale nenaleznou.« Amos. Bůh chraň nás všecky před takovým duchovním hladem! Uchrání nás před ním, budeme-li si vážiti tohoto duchovního pokrmu i těch, kteří nám ho podávají, více vážiti než chleba tělesného, a když vždy na mysli budeme míti slova Kristova: »Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž také každým slovem, které vychází z úst božích.«

b) Avšak chléb tento samotný pro duši nestačí; jí jest potřebí ještě jiného pokrmu, a tím jest sv. přijímání, požívání nejsv. těla a krve Páně. Svátost oltářní v pravdě jest pokrmem pro duši, aby ji živila k životu věčnému. Kristus praví to jasně: »Starejte se ne o pokrm, který hyne, ale o pokrm, který zůstává k životu věčnému a který Syn člověka dá vám.« Jan 6. 27. A hned připojuje: »Chléb, který já dám, jest tělo mé, kteréž dám za život světa. Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil; bude-li kdo jísti chléb ten, živ bude na věky.« Jan 6, 51.

A tento chléb, milí přátelé, jest nezbytně potřebný dle vlastního výroku Syna božího: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nemáte života v sobě.« Jan 6. 53. Bez tohoto duchovního pokrmu podobá se člověk vinné ratolesti, oddělené od révy; jako tato uschne a nenese ovoce, tak uvadne člověk na duši a nemůže přinášeti ovoce ctnosti, víry a lásky. »Beze mne nemůžete nic,« praví Spasitel.

Ale spojení s ním stává se hlavně sv. přijímáním, jak sám praví: »Kdo jí tělo mé a pije krev mou, ve mně přebývá a já v něm . . . a vzkříším jej v den nejposlednější.« Jan 6. 56. Z těchto slov přece jasně plyne potřeba sv. přijímání. To chápali první křesťané úplně, proto denně scházeli se ke stolu Páně; jako denně požívali pokrm tělesný, tak chtěli též duši opatřiti denně pokrmem pro život věčný.

Proto nerozumně, lehkovážně jedná, kdo ani v tomto posvátném čase velikonočním neslyší hlasu matky církve, volající jej ke stolu Páně, kdo přikázání jejího nedbá a ani jednou v roce neopatří duše své nebeským pokrmem, aby ji osvěžil a k životu věčnému zachoval!

Nuže, drazí křesťané, v nejbližších třech dnech vyjdeme v průvodu ven do polí prosit o požehnání boží, o vezdejší chléb. Prosme o vše, čeho nám třeba, a bude nám dáno. Nezapomeňme prositi též o pokrm duševní, prosit, aby Pán otevřel náš sluch a pohnul naši vůli, bychom rádi poslouchali jeho svaté slovo, prosit, aby rozehřál srdce naše, by se zálibou vnímalo jeho božský hlas. Prosme, aby jediný a nejlepší chlebodárce v nebesích často nás uvedl k onomu sv. stolu, který nám ve své nevystihlé lásce přichystal, kde jest hostitelem a pokrmem zároveň; hlavně, aby poskytl nám na sklonku pozemské pouti ještě nejsvětější svátost

jako posilu a záruku života věčného, bychom přijati byli do jeho nebeské říše, kde budeme požívati jej samého v nekonečné radosti. Tlucme modlitbou vroucí a zbožnou na bránu nebes, a bude nám otevřena. Amen.

P. *Leop. Jan Kolář*, katecheta c. k. vyšš. gymnasia.

Nanebevstoupení Páně.

Naší pravou vlastí jest nebe.

»Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?« Sk. ap. 1, 11.

Ach, jakou žalost mívají dobré děti, kdy se s nimi loučí dobrý otec, ubíraje se na daleké cesty! Děti pláčí. Zdá se jim býti nemožno, by žily dlouho bez otce, bez jeho laskavého slova, pohledu a dozoru. Matka, vidouc žalost dítek, těší je, řkouc: »Neplačte, děti, neplačte; však se otec zase navrátí, a vy se s ním zas budete těšiti!«

Podobně, milí křesťané, bylo učedníkům Páně, kdy božský Mistr a Pán jejich na hoře Olivetské s nimi se rozloučil a před očima jejich vstoupil na nebesa. Měli sice nevýslovně velikou radost, když ho spatřili oslaveného slávou, kterou měl u Otce nebeského prve, nežli byl svět (Jan 17, 5.), kdy zaslechli, ani tisícové veselících se (Ž. 67, 18.) nebešťanů chválili jeho moc a velebnost v oblacích (Ž. 67, 35.) Avšak nemenší byla i žalost učedníků, když, jak se jim zdálo, opouštěl je Pán na vždycky. Nemohli pochopiti, jak budou žíti na zemi bez jeho sladké tělesné přítomnosti. Proto hleděli dlouho za svým dobrým otcem a nejlepším přítelem, jdoucím do nebe. A aj! dva muži v rouchu bílém, t. j. dva andělé, stáli vedle nich, kteřížto i řekli: »*Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe?*« I ujistili učedníků, že Pán Ježíš opět přijde na svět, až totiž jeho slovem všickni lidé z prachu země procitnou a před soudnou stolicí jeho se shromáždí, a že potom všecky své věrné pojme s sebou do nebe.

Tato slova andělská řečena jsou i nám všechněm, kteří v Syna božího věříme a jeho milujeme. Syn boží vstoupil dnes na nebesa, aby nám připravil v nebesích místo. Tedy naší pravou vlastí je nebe. Rozjímajíce tuto pravdu, uctíme nejlépe dnešní vznešenou památku.

Že naší pravou vlastí je nebe, dosvědčuje:

1. *všecko naše náboženství,*
2. *všecko světa mudrování.*

Věnujte mým slovům laskavou pozornost. Počínám ve jménu Páně.

1.

Že naší pravou vlastí je nebe, dosvědčuje všecko naše náboženství.

Všimněme si nejprve, čemu naše sv. náboženství *učí*. Otevřme knihu knih, které sepsali mužové svatí z vnuknutí Ducha božího. Což uvidíme v těchto písmech svatých? Jako červená nebo zlatá nit táhne se veškerým písmem Starého i Nového Zákona víra v blaženost uchystanou člověku po smrti, víra v život věčný, víra v nebe. Arciotcové nazývali svůj život na zemi putováním. »Dnů putování mého,« pravil Jakub ke králi Faraonovi, když mu byl představen od Josefa, »je sto třicet let malých a zlých, a nedošli až ke dnům otců mých, v nichž oni putovali« (Gen. 47, 9). Ano, za pouhou pouť nebo cestu pokládali vezdejší život všickni spravedliví od pradávna, poněvadž byli přesvědčeni se sv. apoštolem (Žid. 13, 14.), že nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme; k tomuto budoucímu městu, k nebeskému Jerusalému že má směřovati veškeren náš život na zemi; a že jenom potud má cenu život časný, pokud je přípravou k životu věčnému. — Této víry v nebe, kterou je provanuto celé písmo svaté, nezvratně se drží církev svatá ve svých vyznáních, zvláště v apoštolském vyznání víry, jehožto dvanáctý článek zní: »Život věčný«, t. j. věřím v blažený život po smrti, věřím v nebe. A proto také všeliké vyučování v chrámě končívá kněz upamatováním na to, co připravil Bůh v životě budoucím těm, kteří ho milují (I. Kor. 2, 9.).

Pomněme dále, jak se udělují v naší církvi *svátosti*, a uvidíme, že jsou mocnými hlasateli nebe jakožto našeho vlastního určení a povolání. Co medle jest křest? Je to ona svátost, ve které bývá člověk obrozen neb ospravedlněn k životu věčnému. »Víra co tobě dá?« táže se křtitel hned na počátku; a křtěnec odpovídá: »Život věčný.« Aby člověk skrze křest došel života věčného, za to se modlí kněz, když dává svěcenou sůl křtěnci do úst, když ho maže sv. olejem a křižmem, když mu dává křestní vínek a hořící svíci. Mimo to křtěnec výslovně vyznává víru v život věčný, když se modlí: »Věřím v Boha,« a když odpovídá křtiteli po třetí: »Věřím.« Při sv. přijímání říká kněz, podávaje sv. hostii věřícímu: »Tělo Pána našeho Ježíše Krista ostříhej tvé duše k životu věčnému.« A tak bychom mohli pozorovati i při ostatních svátostech, že hlavním účinkem jejich jest, dopomoci věřícím k dosažení věčného života nebo nebe.

Posléze táži se: k čemu pak oslavujeme my křesťané katoličtí *památku svatých a světic božích?* Snad proto, bychom si připomínali jejich svatý příklad na zemi a věrně ho následovali? Ano; ale i proto, bychom uvažovali nábožně slávu, kterou je korunoval Bůh po smrti jejich v nebesích. Jako každý smrtelník narozením vchází v život časný: tak vešli svatí a světice boží časnou smrtí v život věčný, umírajíce narodili se k životu věčnému. Proto se nazývají svátky svatých v církevní mluvě natalitia, t. j. narozeniny nebo slavnost narození. — Takové narozeniny slaví i koruna všech svatých, Pán a Spasitel náš *Ježíš Kristus*, a to dnes, v den svého nanebevstoupení. Jeho nanebevstoupení utvrzuje v nás víru v nebe a vzbuzuje v nás žádost, bychom po tomto putování pozemském vešli v radost Pána svého, jak píše sv. Lev, řka: »Kristovo na-

nebevstoupení je naše povýšení, a kam nás předešla naše hlava v slávě, tam jsme povoláni my, její údové, v naději« (Serm. 1. de Ascenc. Dom.).

Elhle, bratří nejmilejší! Všecky stránky našeho sv. náboženství, jeho učení, jeho svátosti, jeho zakladatel i věrní jeho ctitelé, hlásají a vyznávají, že pravá vlast naše není na zemi, nýbrž za hrobem, ve věčném blahoslavenství. Kdyby víru v nebe chtěl někdo vymítiti z našeho náboženství, rozrušil by celou jeho budovu tak, že by kámen za kamenem, t. j. článek za článkem, vypadával.

Že naší pravou vlastí jest nebe, dosvědčuje netoliko všecko naše náboženství, nýbrž i všecko světa mudrování. O čemž v dílu druhém.

II.

Že naší pravou vlastí jest nebe, dosvědčuje všecko světa mudrování.

Lidé mudrovali od počátku, zvláště pak od těch časů, kdy ztratili světlo zjevení božího. To jest: lidé přemýšleli, zkoumali, zpytovali, pátrali po příčině všeho, co viděli, zvláště po původci světa, po Bohu. Tuto touhu vložil Bůh sám lidem do srdce, uloživ jim dle rčení sv. Pavla, »aby hledali Boha, zda by se ho snad domakali aneb ho nalezli.« (Sk. ap. 17, 27.) I přišli již někteří pohané rozumováním k tomu poznání, že jest jeden Bůh, který dal člověku duši nesmrtelnou a chce, aby člověk na této zemi vůli jeho plnil, po smrti pak s Bohem co nejúže se spojil a tak věčně byl blažen. Proto největší z těchto mudrců, starořecký Sokrates, před svou smrtí pravil, že smrtí počíná pravý život, že považuje tento život za nemoc a strast za uzdravení k lepšímu životu. (Al. Hlavinka, Dějiny světa, I., str. 270.) Není-li toto starověké mudrování jasným svědectvím, že žila v lidech víra, že pravou naší vlastí jest nebe? Jiní zase mudrovali, že člověk, pokud jest na této zemi, pro mnohou zlobu a strast nemůže dojíti a požívati stálého vnitřního klidu, míru a pokoje, toho že dojde, až odloží schránku tělesnou a přijde k Bohu, s ním nerozdílně se spojí, v něm se rozplyne a jako světlo zhasne. Toto mínění jest sice bludné, poněvadž člověk, jsa bytostí omezenou, nemůže splynouti v jedno s bytostí neomezenou, Bohem svrchovaným, a kdyby splynul, přestal by trvati a žíti, nebyl by nesmrtelný. Přece však se zračí i v tomto starověkém mudrování víra, že pravou vlastí člověka jest nebe.

Opět jiní prohlašovali za vrchní pravidlo života: »Jezte, pište, hrajte, po smrti ničeho neužijete.« Považovali tedy rozkoš za cíl člověka na zemi, ale odcházeli se světa v omrzelosti, v beznadějnosti, v zoufalství, sebevraždou. A tím právě utvrzovali ve všech lidech rozumnějších a lepších víru, že rozkoš těla nemůže býti cílem člověka, nýbrž rozkoš duše, této pak rozkoše že bude požívati člověk, až se zbaví přítěže těla a spojí se s dobrem svrchovaným. Tedy i v tomto bludném mínění o cíli člověka tají se víra lidská, že pravou vlastí naší může býti jen nebe.

Proti těm, kteří za cíl života lidského prohlašovali rozkoš těla, povstali jiní, mudrujíce zcela opáčně, že člověk ke všemu, co jej příjemně aneb nepříjemně dojímá, má býti lhostejným, vždy klidným, řídě se pravidlem: »Zapírej se a odpírej.« Avšak učení toto přijali jen někteří mudrci. Ostatní lidé tímto učením pohrdli. Poznávali zajisté již nejasným citem aneb pudem, že přemahání smyslnosti a trpělivost může býti cestou k lepšímu životu, ne však jeho podstatou; lepší život že může vzkvésti člověku až po dokonání tohoto života, plného pokušení a strastí. Tak se udržovala v člověčenstvu stále víra, že pravou vlastí naší jest nebe.

Jako mudrovali lidé o cíli života lidského v starověku, tak neustali rozumovati ani v novém věku, jakoby jim nestačilo jasné světlo křesťanského náboženství. Praviliť: »Tento život pozemský jest pln zloby a bídy. Učiníš tedy nejlépe, budeš-li žíti na světě tak, abys se světa co nejdříve odešel, budeš-li mrhati síly tělesné i duševní, budeš-li píti plným douškem z proudu světských radovánek, budeš-li se veseliti ze života, ať již skončí tak aneb onak.« Ani toto novověké mudrctví, ačkoli dosti svůdné, nestalo se duševním majetkem národů, nýbrž pouze některých hlav přepjatých. Všichni lidé zdravého rozumu viděli, že by to byl největší hřích proti Svrchovanému, kdyby člověk svévolně mařil život, jehožto si sám nedal, naopak, že člověk má svůj vezdejší život tak uspořádati, by mohl býti podkladem života lepšího, dokonalého a blaženého za hrobem. A tak i při tom novověkém nekřesťanském mudrování o cíli člověka žila v lidech stále ta víra, že naším pravým domovem jest nebe.

Hle, cokoli si vymyslili moudří tohoto světa o konečném určení člověka, potkalo se buď se souhlasem, buď s odporem ostatních lidí; se souhlasem, stanoveno-li za určení člověka nebe, s odporem, stanoveno-li cosi jiného. A tak dosvědčuje i všecko světa mudrování, že naší pravou vlastí jest nebe.

*
*

Nejmilejší! Může-li býti jasnější pravdy nad tu, kterou jsme dnes uvažovali? »Vzhůru srdce! Tam nad hvězdami, tam v té říši věčného klidu a blaženosti, tam jest pravá vaše otčina!« Tuto pravdu hlásají nám všecky stránky našeho sv. náboženství, jeho učení, jeho bohoslužba, jeho svátosti, jeho svatí, zvláště pak koruna všech svatých, Ježíš Kristus, který vstoupil dnes na nebesa a posadil se na pravici Boha Otce všemohoucího. Tu pravdu, že nebe jest naším pravým domovem, hlásá nám také všeliké mudrctví světa lidem buď příjemné, buď odporné, dle toho, mluvilo li o nebi čili nic.

Je-li tomu tak, nehledej nikdo blaženosti zde na zemi, nýbrž v nebesích. Není blaženost ve hromadění a opatrování statků pozemských, nýbrž v moudrém jich užívání pro sebe a pro jiné, zvláště ke skutkům milosrdným, nejlepším to přátelům, kteří nás přijmou do stanů věčných, když dokonáme. Není blaženost v rozkoši, která smysly otupuje, rozum zaslepuje, svobodu vůle

spoutává, svědomí v neblahý spánek uvádí, nýbrž v rozkoši, která plyne z čistého svědomí, ze ctnosti a lásky boží a přivádí do nebe, do něhož nevejde nic nečistého. Není blaženost v marné chvále lidské, nýbrž ve chvále, kterou vzdává dobrým skutkům našim Bůh nejsvětější, an tváří v tvář se zjevuje svým věrným na nebesích. »My křesťané,« pravím se sv. Makariem Egyptským (Hom. XVI. 8.), »náležíme jinému světu, jsme synové Adama nebeského, plémě nové, dítky Ducha svatého, jasní bratří Kristovi, podobní otci svému, Adamu duchovnímu a přejasnému, jsme příslušníci oné obce, onoho pokolení, oné moci, nejsme ze světa tohoto, ale ze světa jiného, jakož dí on sám: Nejsou ze světa, jakož ani já nejsem ze světa.« (Jan 17, 16.)

Budeme-li smýšleti a jednati dle těchto slov sv. poustevníka Makaria, jako příslušníci budoucího nebeského Jerusalema, stane se, oč prosil Kristus Pán v poslední chvíli života: »Otče, chci, aby moji věrní byli tam, kde jsem já s tebou od věčnosti.« (Jan 17, 24.) Dostaneme se po vezdejším putování tam, kde jest náš poklad nejdražší, nejmilejší a nejvzácnější, náš Bůh, náš Pán, náš Spasitel, náš Prostředník. Amen.

Kl. Markrab.

Svátek nanebevstoupení Páně.

»Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe?« Skut. ap. 1, 11.

Při poslední večeři, za mnohé poučné a potěšitelné řeči, již činil Spasitel apoštolům svým na rozloučenou, pověděno jest božskými ústy Kristovými také toto: »Nermutiž se srdce vaše . . . V domě otce mého jsou mnozí příbytkové . . . a já jdu, abych vám připravil místa.« Jan 14, 1 a 2. Tehdy ovšem z části pro sklíčenost a z části pro nevědomost neporozuměli učedníci výroku mistra svého zúplna; ale po čtyřiceti a několika dnech porozuměli tou měrou, že hořeli touhou, aby zaslíbení, při poslední večeři učiněné, stalo se skutkem.

Ježíš Kristus hned příštího dne po poslední večeři skonal na kříži, třetího dne vstal z mrtvých a po celých čtyřicet dní potom učedníkům v mnohých důvodech se zjevoval, aby o skutečném jeho zmrtvýchvstání pochybnosti nebylo. Konečně dne čtyřicátého vyvedl je ven do Bethanie na horu Olivetskou a pozvednuv rukou svých, dal jim požehnání, a stalo se, když jim žehnal, bral se od nich a nesen jest do nebe; oni na to hledí, až oblak jasný vzal jej s očí jejich. Teď teprve porozuměli apoštolové slovům: »V domě otce mého jsou mnozí příbytkové a jdu, abych vám připravil místa«; jich touha vejíti spolu s mistrem oslaveným do příbytků nebeských byla taková, že jako u vytržení s očima k nebi obrácenýma dlouho, dlouho na místě státi zůstali.

Avšak z nejtoužebnějšího vytržení svého vyrušeni jsou pojednou slovy: »Muži galilejští, co stojíte, hledíce do nebe?« A když se

po neznámých mluvících ohlédli, uzřeli dva muže v rouše bílém, hned vedle sebe stojící, a dovtípili se, že jsou to andělé a zároveň také smyslu slov: »Co stojíte, hledíce do nebe«, se dovtípili. Neboť hned navrátili se do Jerusalema, aby přijavše Ducha svatého, přetěžké dílo apoštolské započali a tudíž nebe, po němž celou duší toužili, napřed sobě zasloužili. A dobře tak učinili apoštolové, zůstavivše zároveň věkům a pokolením naučení spasitelného, »že nebe musí sobě každý, kdo chce do něho přijíti, dříve zasloužiti«, o čemž dnes k poučení svému rozjímati budeme.

Je-li místa pod sluncem, kdež přesvědčení na věky nezvratného lze nabýti, že nebe každý sobě zasloužiti musí: jestiť to bez odporu místo ono, odkudž Spasitel čtyřicátého dne před očima učedníků svých na nebesa vstoupil, hora Olivetská, kteráž dnes učiněna jest požehnaným jevištěm nejsvrchovanější moci a nehynoucí vítězoslávy Kristovy; hora Olivetská byla zároveň místem nejhlubšího pokoření a nejbolestnějšího utrpení Páně.

To čteme u svatého Lukáše 24, 26: »Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své; to zajisté na hoře Olivetské počato i dokonáno jest.«

Na úpatí hory Olivetské nalezala se zahrada, kteráž sloula Getsemany. Tam vešel Spasitel náš dle obyčeje po večeři poslední s učedníky svými a tam také utrpení jeho počalo. Zahrada Getsemany, na úpatí hory Olivetské temnem nočním zastřena, viděla hluboký rmut, velikou tesklivost Páně; slyšela úpěnlivé Kristovo vzdýchání: »Smutná jest duše má, až k smrti.« A hvězdy na nebi zasmušilém byly toho svědky, kterak vtělený Bůh třikráte po sobě tváří na zem padá, třikráte po sobě Otce nebeského za odvrácení kalicha prosebně vzývá, v úzkosti smrtelné jsa postaven, takže učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve, tekoucí na zem. Zahrada Getsemany na úpatí hory Olivetské viděla Ježíše hluboce pokořeného, s úzkostí smrtelnou zapásícího; viděla Ježíše od lotrů jatého, od učedníkův opuštěného a na smrt nejohavnější jdoucího. Avšak to místo, kteréž bylo svědkem Spasitelova nejhlubšího pokoření, to místo po čtyřiceti a několika dnech uzřelo také neskonalou moc a nehynoucí vítězoslávu Syna božího. Na temeni hory Olivetské stojí dnes Ježíš Kristus z mrtvých vzkříšený a oslavený před obličejem učedníků svých. On, Pán náš, jenž na úpatí téže hory úpěnlivě vzdychal a krví se potil, stojí dnes na temeni jejím, velebností božskou oslaven a mluví jako Bůh, jedná jako Bůh a velí jako Bůh, řka: »Mně dána jest všeliká moc na nebi i na zemi; pročež jdouce, učte všecky národy, křtíce je.« A když domluvil, vzat jest do nebe a sedí na pravici Otce svého. Není-li tudíž hora Olivetská nejvýslovnějším toho dokladem, že Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své? Není-li hora Olivetská němým hlasatelem toho, že nebe sobě každý musí zasloužiti, když sám Jednorozený nebeského Otce, jenž dobrovolně slávu nebes opustil a zlého neučinil, jen po těžkém boji a utrpení nejhorším do dědictví svého zpět navrátiti se mohl.

O tom již dokonce pochybovati nelze, že nebe sobě každý zasloužiti musí. Pročež o to již jde toliko, abychom věděli, jakým způsobem lze jest zásluh k odplatě věčné na nebi nashromážditi, po které cestě lze jest k údělům věčné blaženosti se dostati.

A tuto cestu nalezneme snadně, poněvadž Spasitel sám určitými slovy nám ji ukázal, řka: »Já jsem cesta i život.« Jan 14, 16. A ještě razí nám místo na cestu k nebi a ukazuje nám Pán náš, řka: »Já jsem dvéře, skrze mne vejde-li kdo, spasen bude.« Jan 10, 9.

S mistrem, nad vše božským, sjednocuje hlasu svého také apoštol národů, svatý Pavel, řka: »Skrze Ježíše Krista máme přístup k Otci.« Efes. 2, 18. K tomu svatý Bernard pro hojnější jasnost dodává toto: »Budeme-li v šlepějích Spasitele svého kráčeti, šťastně na konec dospějeme tam, kamž On, vstoupiv na nebesa, nás předešel.« Serm. de Art. 3.

A kde hledati budeme šlepěje Kristovy, v nichžto nezbytno jest nám kráčeti, máme-li za oslaveným Pánem svým do nebe vejíti? Ony šlepěje nejsou nám daleky. Na témž místě, kde Spasitel v nejhlubším pokoření trpěl a odkud pak vítězoslavně na nebesa vstoupil, na témže místě v půdě hory Olivetské vyryty jsou požehnané šlepěje ony; Syn boží zajisté proto na svět přišel, aby nás krví a smrtí svou od věčného zahynutí vykoupil. Vykupitelství bylo, abych po lidsku mluvil, jako pozemským povoláním Syna božího. A za tímto povoláním kráčel Spasitel náš upřímně krokem neohroženým. Ač věděl, že zrádce Jidáš s židovskou sběří v zahradě Getsemany hledati jej bude, nicméně jde za povoláním svým a do zahrady vešel Poněvadž pak nebyl toliko Bohem, ale také člověkem, proto jako člověku stalo se jemu, že mdlobou překonán, za odvrácení kalicha hořkého do třetice prosil; avšak vůlí svou, hned předem poslušně podrobenou vůli Otcově, řka: »Ne má vůle, ale tvá bude.« Luk. 22, 42.

A když slyšel vůli Otce nebeského, aby kalich hořkého utrpení za spásu světa byl vyprázdněn, povstal Spasitel náš se země a sám vrahům svým kráčel v ústrety. A vydav sebe v ruce bezbožných dobrovolně, byl jako beránek tichý a úst svých neotevřel, a všem odpustil a za vrahy své se modlil; to jsou ony šlepěje, jež nám Pán v zahradě Getsemany na úpatí hory Olivetské po sobě zůstavil.

Znamenáte-li, jakým způsobem v počínání a šlepějích vždy nám jest kráčeti, abychom tudíž spolu s Kristem nebe sobě zasloužili? Stůjme věrně v povolání svém, plníce svědomitě všech povinností, stavem a povoláním nám vytknutých, svou vůli ve všem podrobme nejsvětější vůli boží, a co těžkého a trpkého z vůle boží nás potkává, snášejme klidně, tiše, trpělivě se synovskou oddaností, tak zajisté důstojně budeme kráčeti v šlepějích, od milého Spasitele nám zůstavených, a budeme-li tak činiti věrně po celý svůj život, pak bezpečně z trudné Getsemany strastí a běd pozemských vítězně a radostně za Kristem na nebe vstoupíme. Amen.

† *Jos. Ehrenberger.*

Neděle VI. po velikonoci.

Nevražení proti kněžstvu.

»Ano, přichází hodina, že každý, kdo by vás zabil, domnívati se bude, že tím službu Bohu prokázal.« Jan 16. 2.

Vždy a všude, od prvních počátků církve až po dnešní den splnila se prorocká slova Kristova, která v dnešním sv. evangeliu k apoštolům a jejich nástupcům pronáší: »Ze synagogy vás vyženou, ano přichází hodina, kdy každý, kdo by vás zavraždil, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.« Již za času prvního pronásledování křesťanů snažili se pohanští císařové a jejich pochopové služebníky církve napadati a vražditi. První papežové zemřeli všichni až na nepatrné výjimky jako apoštolové smrtí mučednickou. Později, když rozkol a bludy církev pustošily, byli to zase kněží, kolem kterých se celý boj otáčel a ke zničení jejich čelil. V Anglii určili za kněze takovou cenu, jako tomu, kdo by divoké zvíře zabil. Za revoluce francouzské třísnila půdu především krev kněží a sice bohatými prameny. V knize mučedníků nalezneme veliký počet jmen kněží, kteří v různých zemích, v různé době v boji proti nevěře utraceni byli.

I za našich časů vidíme, že hrotem celého boje proti církvi jest pronásledování kněží. V pravém obsahu a významu zná nevěra slova Spasitelova: »Bijte pastýře a rozprchnou se ovce,« Mat. 14, 27. Slyšte jen řeči veřejné, čtěte listy, jež v každém poněkud větším městě se vydávají, a shledáte, že každé téměř číslo obsahuje podobné útoky proti biskupům a kněžím. Žádný čin není jim velikým, žádný poklesek nezdá se jim hanlivějším, žádné podezření sprostším a dábelským, které by kněžím nepřipisovali, aby úctu a vážnost jejich ztenčili. Skutečné pak poklesky bývají zveličovány, různými pikantními okolnostmi přibarvovány. Není-li takových po ruce, bývají vybásněny a vylhány. Lhář, hlupec, pokrytec, lupič, jsou čestná jména, kterými nás dnešní svět tituluje. Máme býti zahnáni a vyloučeni ze společnosti, a nebude dříve pokoje a blaha, zavznělo z úst nevěrců, dokud nebude poslední císař vnitřnostmi posledního kněze uškrcen.

Uvažujme, jaké bezpráví se tu kněžím činí. Nechci býti nikterak obhájcem všech členů svého stavu, nepravím, že by každý kněz nespravedlivě byl odsuzován. Nikoliv! Mluvím jenom o bezpráví, jaké se stavu kněžskému činí, a ptám se, zda tento vznešený stav tohoto bezpráví zasluhuje?

Jmenujte mi jiný stav ve světě, který více dobrodiní společnosti lidské prokázal! Rukou kněžskou vyséváná byla první símě křesťanské kultury a civilisace. Ruce kněžské učily naše předky počátkům orby a živnosti, ruce kněžské zakládaly osady. Nebudu se šířiti, co všechno církev pro vědu a umění učinila, jak rodiny a společenský život výchovou svou zušlechťovala, kladu větší váhu na dobrodiní, která církev lidstvu zřizováním humanních

budov a nadací prokazovala a dodnes prokazuje. Převalný počet kostelů a kaplí, jež z peněz kněží vystavěno, které si často trpce nastřádali a blahu lidstvu obětovali.

Nahlédněme do života jednotlivců, do života rodin, a ptejme se, zda rodina, zda člověk nalezl dražšího přítele, než kněze své svaté církve? Kněz stojí již u kolébky dětské, uděluje dítěti první svátost a uvádí je v lůno církve svaté. Zůstává mu přítelem a učitelem, uděluje mu v dětství po prvé sv. svátosti, žehná mladá srdce ve svátosti manželství, blíží se k člověku na smrtelném lůžku. Ukládá zemřelého žehnáním a modlitbou do lůna země a zdvihá ruce k modlitbě při oltáři za spásu jeho duše. Necouvá před nebezpečím, jaké často jeho zdraví i životu hrozí v nemocech nakažlivých, stojí u nemocného neohroženě i když vlastní jej ze strachu opustili Neschovává se vřavě válečné, ale vyhledává raněné, aby je posilnil na cestu poslední. I do žaláře vstupuje, do nejtajnějších cel k největším zlosynům, aby je k lítosti obměkčil a na popravu doprovodil. Zasluhuje pak hany za to, že se lidstvu tolik obětuje?

Avšak praví někteří: Uznáváme, že stav kněžský největší chvály a úcty zasluhuje a nebrojíme proti stavu, ale proti jednotlivcům, kteří povinností svých neplní a vznešené své povolání zneužívají.

Špatní kněží! Ano, jsou takoví, kteří chybami, hříchy a neřestmi stav náš hanobí. Takových bylo vždycky. Spasitel měl dvanáct apoštolů a jeden z nich ho zradil. Litujeme takových případů, ale jest bezprávím pro hříchy jednotlivců, — a Bohu díky je jich poskrovnu — pronásledovati a hanobiti celý stav. Každý pravý křesťan těžce nese hřích a poklesek kněze, ví dobře, že souzen bude za viny své na věčnosti, ale proto přece hájí celý stav, umenšuje poklesky vinníka. Ale kdo stále o chybách kněží mluví, je zveličuje a vyhledává, jest pokrytec. Celá naše doba, která hříchy své skrývá, omlouvá, nejnižší špatnosti domy staví, jest pokrytecká.

A kdo pak jsou ti dobří kněží v očích světa? Snad ti, kteří svědomitě každý předpis církve zachovávají? O nikoliv! Jakmile nějaký kněz neohroženě vystoupí, světu svými řečmi a opravami proti církvi imponuje, o odpadu mluví a odpadne, bývá veleben a oslavován jako muž osvícený, plný přesvědčení. Není to pokrytectvím, když pak svět ještě o špatných kněžích mluví?

A jaké pak jsou opravdové, vlastní důvody nevraživosti proti kněžím?

Jedinou opravdovou příčinou jest jejich povolání. Jsou zástupcové ducha Kristova proti duchu tohoto světa. Vzdálen hluku a radovánek světa žije kněz osaměle, bez rodiny, hlásá ducha a učení svého Mistra, kárá ducha času. Zde jest to ostří a příčina. Proto má býti vyhnán podle slov dnešního sv. evangelia, vyloučen ze společnosti, aby klamnému pokroku, hříšnému duchu času nemohl čeliti. Proto bývá horlivý a zbožný kněz nejvíce pronásledován.

Jednu útěchu přece nám propůjčuje nevraživost a zloba nepřátel. Čím více svět proti nám se bouří, tím pevněji semknou se pravověrní křesťané ke svým vůdcům, více je ctí a milují. Kněží pak sami snaží se ctnostně žíti, povinnosti své svědomitě plniti. A proto velebím tento boj a nenávist, jako rány Spasitele velebiti musím, neboť z nich vytryskla spása světa.

Proto se, křesťané drazí, pevně a vroucně přimkněte ke svým kněžím. Kněží jsou vašimi nejlepšími přáteli. To jest právě znamením jejich božského poslání, že je svět pronásleduje. Spasitele pronásledovali až k smrti kříže. Podobná utrpení přislíbil svým apoštolům a jejich nástupcům. Proto važte si pronásledovaných kněží svých, modlete se za ně, važte si slov jejich, kterými vás vedou na cestu ctnosti, abyste dosáhnouti mohli blaženosti nebeské. Amen. Dle Ehlera upravil *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Neděle VI. po velikonoci.

1. Dnešní sv. evangelium jest úryvkem řečí, jež konal Kristus Pán po poslední večeři, a kterými se s apoštoly loučil. Tehdy napomenuv jich ku vzájemné lásce, pak jich povzbuzoval, aby se od lásky této nedali odvrátiti nižádným protivenstvím, z nichž mnohé je stihnou. I předpovídá jim, že protivenství snášeti budou mnohá proto, poněvadž nejsou z tohoto světa; to jest: poněvadž nenásledují převráceného jednání světáků, a tak jich proti sobě popuzují.

Lidé, jak tento svět s jeho požitky milující, tak o věčnost nedbající, nenáviděli i samého Syna božího, poněvadž jim odporné pravdy hlásal, a z hříšného spánku jich vyburcovati se snažil, ač nesčíslnými zázraky dokazoval, že jest od Boha poslán, a učení jeho tedy že na pravdě spočívá.

Kristus Pán těší apoštolů svých, tvrdě, že ještě i jiní svědkové povstanou, kteříž pravdivost jeho poslání i učení dokazovati budou, řka:

»*Když přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, Ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť svědectví vydávati bude o mně.*«

Kristus Pán tedy slibuje, že pošle na svět na svědectví o tom, že on jest pravým Mesiášem, Ducha svatého, jenž bude mnoho zázraků na počest jeho činiti, a tak o jeho poslání s nebe, a o pravdě jeho učení svědčiti.

A tohoto Ducha svatého nazývá Kristus Pán »*Utěšitelem*«, poněvadž on milostmi svými potěšuje, v úzkostech posiluje, v bojích proti světu, tělu i ďáblu odvahy a vytrvalosti udílí. Tak učinil svatým apoštolům; tak působí při všech věrných křesťanech zejména skrze svátost biřmování.

2. *Biřmování* jest zajisté ta svátost, v které křesťan vzkládáním rukou biskupových, svatým olejem, jemuž křižmo říkáme,

a slovem božím přijímá Ducha svatého, aby víru slovem i skutkem vyznával, a zmužile hájil. Tak učí nás katechismus.

Při biřmování klade biskup plochou levici na hlavu biřmovance, jež má podobu jazyka, a pamatuje tak na podobu jazyků, v které Duch svatých o slavnosti letnic na apoštoly sestoupil.

Olejem mazali se dříve bojovníci, aby ku zápasům síly nabyli. Pomazání svatým olejem čili křižmem pamatuje tedy na moc i sílu Ducha svatého, jichž se biřmovanci dostává.

I maže biskup téhož na čele, čili na údu, jehož nikde nezakrýváme, k upamatování, aby biřmovanec nikde a před nikým víru svou i skutky i slovy vyznávati se nerozpakoval.

Posléze dává biskup biřmovanému i lehký poliček ve tvář, a říká při tom: »Pax tecum« čili »Pokoj s tebou!« jakoby řekl: Kdyby ti bylo jako svatým apoštolům čeho trpěti pro vzývání jména Ježíše Krista: budiž klidným a pokojným; nebo čím více pro něho vykonáš anebo vytrpíš, tím hojnější budeš také u něho míti odplatu v nebesích!

Duch svatý jest tedy Utěšitelem, a *rozdílí nám své dary*: moudrosti a rozumu; rady, síly a umění; nábožnosti i bázně boží. A proto, pokud jen poněkud možno; má jeden každý dospělý se o to přičiniti, aby ho ve svátosti biřmování přijal. Kdo by tak lehkovážně neučinil, ukazoval by, že dary jeho pohrdá, a těžce by ho v lásce jeho urážel.

3. Ducha svatého nazývá Spasitel dále »*Duchem pravdy*«, jenž jest tedy vševědoucí, a zároveň i nejvýš svatý a pravdomluvný, takže veškeré lži nenávidí.

Také o Duchu svatém tvrdí, že »*ho pošle od Otce*;« a že »*od Otce pochází*.« Tím označuje, že Duch svatý jest třetí božská osoba, jenž z Otce i Syna vychází od věčnosti; a s Otcem i Synem tvoří nejsvětější, nerozdílnou Trojici boží, kteréž patří neskonalá čest po všechny věky věků. A o této třetí Osobě boží tvrdí tedy Pán Ježíš, že jemu svědčiti bude o poslání jeho s nebe; a že pravdivým jest učení jeho.

4. Avšak Spasitel dále tvrdí, že netoliko Duch svatý bude jemu oproti nepřátelům jeho svědectví vydávati, nýbrž že tak skrze veliké skutky své činiti budou i oni sami apoštolé; nebo dí:

»*I vy svědectví vydávati budete, nebo od počátku se mnou jste*.« To jest: proto jsem vás hned při počátku vystoupení svého na veřejnost povolal, abyste všecko mé učení slyšeli, a všecky mé skutky viděli, a pak o nich i celému světu svědectví vydávati mohli.

A tak sv. apoštolé skutečně i činili; a tak máme, kdož pravými vyznavači Ježíše Krista býti chceme, činiti i my všichni: totiž ústy i celým životem svým vyznávati, že v Ježíše Krista i věříme i doufáme, a nade všecko ho milujeme!

5. Věrným apoštolům svým neslibuje ale Kristus Pán blahobyt na světě za věrnost jejich: ale odplatu, jaké se od nevděčných světáků dočekal sám. Pravil:

»*Toto mluvil jsem vám, abyste se nehoršili*,« t. j., aby vás to nepřekvapilo, a vy jste mysli neztratili, až mne uzříte na kříži

pněti; abyste si pak nemyslili, že jsem vás snad podvedl, když jsem pravil se býti Mesiášem. Nebudu zajisté trpěti jen já: a i vy budete trpěti, ano všichni moji věrní trpěti budou pro zákon boží. Zajisté pravím:

»*Ven ze škol*« čili ze svých synagog a shromáždění »*vyženou vás*«; t. j. vyobcují vás ze své společnosti náboženské jako nějaké bezbožníky a zlosyny; ba není daleká doba, čili »*přichází hodina*«, kdy budou tolik zaslepenými, že se nebudou ani ostýchati vás vražditi, a ještě budou se při tom »domnívati, že tím službu prokazují Bohu!«

I udává příčinu toho Spasitel, když dále praví:

»*A toto učiní vám, protože neznají Otce ani mne.*« Nebo kdyby znali Otce nebeského a vůli jeho, poznali by také Syna jeho a uvěřili by slovům jeho a slovům apoštolů jeho, tolikerými zázraky osvědčeným. Poněvadž ale pohříženi jsouce ve světské žádosti, Boha a zákona jeho chápati se zpěčují: proto Krista Pána ukřižovali, a posly jeho všemožným způsobem utiskují a pronásledují.

6. Jako Kristus Pán pro pravdy božské trpěl, trpěti musili i poslové jeho, a trpěti jest i nám všem, kdo pravými učedníky Páně býti chceme. Sám Spasitel utrpení pro víru apoštolům a jich dědicům předpověděl a pravil: »Chce-li kdo přijíti za mnou, vezmi kříž svůj a následuj mne!« A i apoštol jeho sv. Pavel předpovídá, že všichni, kdožkoli nábožně, bohulibě budou chtíti žíti, protivenství budou musit snášeti!

Předpovídal-li ale Kristus Pán svým věrným protivenství pro něho, slíbil jim i pomoc svou až do skonání světa, a posilu i útěchy Utěšitele Ducha svatého. Proto bude-li se i při nás předpověď jeho plniti, že pro věrné plnění zákonů božích i církevních, pro hodné i časté přijímání svátostí, pro vroucí modlitby budeme snášeti posměchy, ústrky, zkracování na výdělku a na cti: pamatujme na pomoc s hůry, jež nám jest rovněž slíbena; věrně při svých křesťanských povinnostech stůjme až do smrti, abychom i my si zasloužili koruny odplaty věčné. Amen. Dr. *K. L. Řehák.*

Hod boží svatodušní.

Kdo jest Duch svatý?

»Naplněni jsou všickni Duchem svatým.«
Sk. ap. 2, 4.

Jaká radost všude v boží přírodě! Sluníčko na modré nebes báni tak mile svítí a hřeje, svou zlatou září ozařuje vrcholky hor i lesů, věží i domů, svým teplem životodárným vzpružuje vše, co roste a dýchá. Ptactvo pěje veselé chvalozpěvy Tvůrci všehomíra, jenž otvírá svou štědrou ruku a naplňuje všelikého živočicha požehnáním. Motýlové, včely, mouchy a jiné druhy hmyzu poletují jako o závod, nalézajíce hojnost pokrmu na bylinách. Lesy a háje

*

stkví se novým zeleným rouchem a roznášejí občerstvující vůni po horách i dolech. Lučiny jsou plny pestrobarevného, šťavnatého a živícího kvítí. Na rolích hojnost obilí, luštěnin, zemáků, řepy a rozmanité píce. A což v sadech a zahradách, jaká tu hojnost ratolestí, lupení, květu a vůně! V pravdě, kdožkoli pohlíží na ty divy v přírodě, když jest jaro v úplném rozvoji, musí zvolati s básníkem:

»Jestiť jeden veškerenstvem
Svobodně vanoucí duch,
My cítíme jeho vládu
A nazýváme jej Bůh.«

Nejmilejší! Jak podivuhodně shoduje se s tím radostným ruchem v přírodě dnešní slavnost seslání Ducha svatého! Dnes, jak svědčí sv. čtení, »naplněni jsou všickni Duchem svatým.« A jaká hojnost darů nebeských dána jest v témž okamžiku učedníkům Páně! »Dnes naplnili se dnové letnic,« pěje církev svatá, »alleluja; dnes Duch svatý v ohni zjevil se apoštolům a udělil jim mi ostiplných darů; poslal je do všeho světa, aby kázali a svědectví vydávali: kdož uvěří a pokřtěn bude, bude spasen, alleluja.« A opět: »Přijď, ó Duše přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylíti. Přijdiž, Otče nebohých, dárce darů přemnohých, rač mysli osvítiti. Božský potěšiteli, sladký duší příteli, rač nás mile zotavit!« V podobném smyslu modlí se církev sv. po evangeliu, aby Bůh svým Duchem svatým tvář země obnovil, po přijímání pak prosí, aby Duch svatý svou milostí srdce naše naplnil a učinil plodnými, totiž v ctnostech a dobrých skutcích. Tedy co se nám jeví v těchto dnech všude v boží přírodě, to nám staví na oči i dnešní slavnost seslání Ducha svatého: hojnost, bohatství a rozmanitost darů božích.

Milí křesťané! Čím více známe dárce, tím více vážíme si jeho darů. Bude tedy užitečno rozjímati dnes, kdo jest Duch svatý. *Kdo jest Duch svatý, poznáváme*:

I. z vnějších znamení,
II. z vnitřních účinků.

Přijď, ó přijdiž, svatý Duše a náš rozum osvěcuj; k slovům Páně dáme sluchu, ty nás k činům rozněcuj!

I.

Kdo jest Duch svatý, poznáváme z vnějších znamení.

Vnější znamení jsou taková znamení, kteráž mohou býti pozorována zrakem, sluchem neb i jiným smyslem. A v takových znameních, bratří moji, zjevil se dnes Duch svatý učedníkům Páně. Sv. čtení připomíná zvlášť trojí znamení. Duch svatý sstoupil na učedníky Páně ve znamení *prudkého větru*, ve znamení *ohnivých jazyků* a ve znamení *rozličných řečí*.

O *prvním znamení* čteme tato slova: »V těch dnech, kdy se naplnilo dní padesáte, byli všickni spolu na jednom místě. I stal se náhle zvuk s nebe, jako (zvuk) přicházejícího větru prudkého

a naplnil všecken dům, kdež byli sedíce.« Hle, všecky okolnosti svědčí, že to nebyl vítr přirozený. Přišelť ten zvuk náhle, z nenadání mimo očekávání, při největším tichu, takže nebyl pozorován žádný průvan a žádný pohyb vzduchu. A odkud přišel ten zvuk? S nebe, s hůry, odkud nikdy žádný tlak vzduchu a žádný vítr nepřichází, jelikož větry povstávají vždy pobočným tlakem vzduchu od východu nebo od západu, od jihu nebo od severu. A jaký to byl zvuk, jenž přišel náhle s nebe? Byl to zvuk, jako zvuk přicházejícího větru prudkého, tedy zvuku prudkého větru podobný, ne vítr přirozený. A tento zvuk naplnil všecken dům, kdež byli učedníci sedíce. Prudký vítr přirozený naplní velikou prostoru země, letí daleko přes hory a doly. Avšak onen zvuk s nebe naplnil pouze dům neb večeřadlo, kdež byli shromážděni učedníci. Bylo ho sice slyšeti po celém Jerusalemě, ale cítiti pouze tam, kdež byli učedníci Páně. Tak svědčí všecky okolnosti, že zvuk, který se stal v domě učedníků Páně na den letnic, byl divem neb zázrakem.

Co se stalo dále v onen den památný? »I ukázali se jim rozdělení jazykové jako ohně, a posadil se na každém z nich.« Pozorujte, drazí v Kristu, slova jednotlivá. Že se ukázali učedníkům *rozdělení jazykové jako ohně*, ukazuje patrně, že v prvním okamžiku viděli učedníci nad hlavami svými jedno spojené množství ohně, hned však na to, an tento jeden oheň rozdělil se na tolik plamenů, kolik bylo apoštolů a učedníků a na každém z nich posadil se jeden plamen, dotekl se ho, spočinul na něm. Měly pak tyto plameny podobu jazyků; proto se říká krátce, že Duch svatý zjevil se učedníkům ve znamení ohnivých jazyků. Praví se však výslovně, že to byli jazykové jako ohně. Nebylť tedy onen oheň ohněm přirozeným, hmotným, skutečným, nýbrž ohněm nadpřirozeným, majícím pouze vzezření ohně obyčejného, ohněm podobným tomu, jímž keř ve vidění Mojžíšově na poušti hořel a neshořel, tedy ohněm osvěcujícím a rozněcujícím, ne však spalujícím. Bylit tedy i ohniví jazykové, kteříž se ukázali učedníkům Páně, divem neb zázrakem.

Posléze praví sv. čtení: »I naplněni jsou všickni Duchem svatým a počali mluviti *rozličnými jazyky*, jakž Duch svatý dával jim vymlouvati.« Tak se vyplnilo, co slíbil Pán v poslední chvíli svého života pozemského těm, kteříž uvěří v něho: »Budou mluviti novými jazyky« Mar. 16, 17., t. j. jazyky, jimž se nikdy neučili. Tedy všickni, kteříž byli ve večeřadle jerusalemském, počali mluviti rozličnými, novými, cizími jazyky. Jeden tím, druhý oním jazykem, mnohý snad i několika jazyky zvěstoval shromážděným židům veliké skutky boží aneb co učinil Bůh k oslavení Syna svého před tváří všeho lidu. A židé, kteříž slyšeli řeči učedníků, byli ze všelikého národu, kterýž byl pod nebem, mluvili tedy rozličnými jazyky národními. Proto se děsili a divili všickni, že rozumí učedníkům. Bylať tedy i rozličnost jazyků udělená učedníkům divem neb zázrakem božím.

A všecky ty divy, které se staly v Jerusalemě na den seslání Ducha svatého, kdo učinil? To prohlásil náčelník apoštolů, sv. Petr, před veškerým shromážděním židovským, řka: »Ježíš, jsa povýšen na pravici boží a vzav zaslíbení Ducha sv. od Otce, vylil ho, jakož nyní vidíte a slyšíte« Sk. ap. 2, 33. To jest: divy, které dnes vidíte a slyšíte, způsobil Duch svatý, kterého Ježíš Kristus dle rozkazu Otce svého učedníkům zaslíbil a dnes skutečně seslal.

Kdo jest tedy Duch svatý, když sstoupil na učedníky v znameních zázračných? Duch svatý jest pravý Bůh, rovný Otci i Synu v bytnosti, moci a slávě. Kdo jest Duch svatý, když byl seslán od Boha Syna z rozkazu Boha Otce? Duch svatý jest třetí božská osoba, kteráž vychází od Otce i od Syna od věčnosti.

Ovšem, to není ještě všecko, co třeba věděti o Duchu svatém. Kdo Duch svatý jest, poznáváme také z vnitřních účinků. O čemž v díle druhém.

II.

Kdo jest Duch svatý, poznáváme z vnitřních účinků.

Účinky tyto byly sice rozdílné, ale směřovaly k jednomu cíli, aby totiž učedníkům Páně přivlastněno bylo ovoce vykoupení Kristova. Pozorujme tyto účinky podle vnějších znamení, v nichž se zjevil Duch svatý.

Duch svatý zjevil se učedníkům ve znamení ohně. Proč asi? Protože způsobil v srdci učedníků podobné věci, jako působí oheň v přírodě. Oheň zajisté osvěcuje, co jest temného; utvrzuje, co jest měkkého; rozněcuje, co jest studeného. Podobné věci způsobil Duch svatý v srdci učedníků. Učedníci chodili přes tři léta s Pánem Ježíšem, slyšeli z jeho úst všecky pravdy sv. náboženství, přemýšleli a rozmlouvali o nich často, a přece všemu učení Kristovu jasně nerozuměli. Ale Spasitel řekl jim: »Utěšitel pak Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoliv jsem mluvil vám,« Jan 14, 26. A toto zaslíbení Páně naplnilo se dnes. Učedníci, jsouce naplněni Duchem svatým, měli mysl jasnou a chápali vše, cokoliv jim Ježíš Kristus zjevil. Duch svatý učedníky osvítil. — Bylo jim však třeba též utvrzení a přesvědčení, aby o pravdivosti slov Kristových nepochybovali. A toto se jim dostalo dnes skrze Ducha svatého; Duch svatý v pravdách Kristových je utvrdil. — A posléze bylo jim třeba i roznícení, by učení Kristem Pánem zjevené milovali a podle něho živi byli. A toho se jim dostalo také dnes skrze Ducha svatého; Duch svatý roznítil učedníky k plnění učení Kristova. A co způsobil Duch svatý v srdci učedníků tím trojím způsobem, že je osvítil, utvrdil a roznítil? Duch svatý vlil aneb vštípil do srdce jejich víru. Ježíš Kristus způsobil svým učením, svými divy a svým příkladem, aby mohli v Boha věřiti; aby však skutečně v Boha věřili, to způsobil Duch svatý, když sstoupil na učedníky ve znamení ohně. Tak jim přivlastnil první ovoce vykoupení Kristova.

Duch svatý zjevil se učedníkům ve znamení rozličných jazyků. Tím zajisté chtěl ukázati, že obdařil učedníky darem síly a neohroženosti, aby se nebáli zvěstovati jméno Kristovo všem národům pod nebem. A myslíte, moji drazí, že nebylo potřebí učedníkům Páně síly a neohroženosti? Jacíž byli oni dříve, dokud nepřijali Ducha svatého? Plni strachu a bázně. Dělali sice na okamžik hrdiny, chtěli brániti Pána Ježíše mečem, když vztahovali naň ruce vojáci a služebníci nejvyšších kněží v zahradě getsemanské; ale ochabli brzy. Pán Ježíš jest zajat, učedníci se rozprchávají jako ovce stáda. Při umučení Páně jsou s počátku dva, Petr a Jan, potom však jenom tento jediný. Po dokonání božského Mistra a Pána na Kalvárii přišel na učedníky tak veliký strach, že se uzamkli v jednom domě v Jerusalémě a neodvážili se ani kroku z domu učiniti a ani slova o Ježíšovi promluviti. Ale jak se změnilu sesláním Ducha svatého? Hned odemkli dvéře, vyšli z domu a počali kázati tisícům lidu židovského ze všech končin světa, že Ježíš od židů na smrt vydaný jest Syn boží a Spasitel světa. Již se nebáli trpěti pro Krista pohanění, protivenství i smrt. Tuto změnu způsobil v nich Duch svatý. Vlil aneb vštípil jim do srdce naději. Ježíš Kristus způsobil svým oslavením, aby mohli v Boha doufati. Aby však skutečně v Boha doufali, to způsobil Duch svatý, když sestoupil na učedníky ve znamení rozličných jazyků. Tak jim přivlastnil druhé ovoce vykoupení Kristova.

Duch svatý zjevil se učedníkům ve znamení prudkého větru, aby naznačil, že způsobil v srdci učedníků podobné věci, jaké plodí prudký vítr v přírodě. Hlavní účinek prudkého větru jest, že očišťuje vzduch od škodlivých výparů. Podobně očistil Duch svatý učedníky Páně ode všech hříšných poskvrn, které lpěly do toho dne na duši jejich. Či snad se vám zdá, drazí v Kristu, že učedníci, obcujíce přes tři léta s božským Vzorem dokonalosti, odložili ponenáhlu všecky nedokonalosti? Nikoliv, nestalo se tak. Učedníci byli ctižádostivi; neboť hádali se nejednou o přednost v království Kristovu. Byli malomyslní; neboť netroufali si hlásiti se veřejně k Pánu Ježíši. Byli nedůvěřiví; neboť nechtěli uvěřiti ihned ve skutečné zmrtvýchvstání Páně. Měliť bezpochyby ještě mnohé jiné mravní vady, o nichž se nedovídáme z Písem svatých. Ale jakmile sestoupil na učedníky Duch svatý ve znamení prudkého větru, byli zcela jiní lidé. Všecka hříšná skvrna smyta jest s duše jejich. Naplněni jsou všickni Duchem svatým. Co znamená, že jsou naplněni Duchem svatým? Slyšte výklad sv. Augustina: »Toho dne byl Duch svatý při věřících netoliko se svou milostí, nýbrž i se svou božskou velebností.« Serm. 185 de Tempore. A účinek tohoto milostiplného sestoupení byl, že, co způsobil Syn boží svým vtělením a utrpením, to Duch svatý skutečně jim do srdce vlil, aby totiž Boha milovali. Tak jim přivlastnil třetí ovoce vykoupení Kristova, lásku.

* *

Pozorovali jsme dnes, v Kristu shromáždění, jak vnější znamení, v nichž sestoupil Duch svatý na učedníky Páně, tak i vnitřní účinky, kteréž způsobil v učednících skrze ona vnější znamení. Tato znamení, jsouce nepopíratelnými divy, dokazují, že Duch sv. jest pravý Bůh, jako Otec a Syn, a že jest třetí božská osoba, kteráž od Otce i od Syna od věčnosti vychází. Účinky pak, kteréž způsobil Duch svatý v srdci učedníků, ukazují zřetelně, že, co Ježíš Kristus svým vtělením a utrpením, svým učením a životem, svým zmrtvýchvstáním a nanebevstoupením všem lidem získal, vydobyl a zasloužil, to Duch svatý všem lidem dobré vůle skutečně dává že jim ovoce vykoupení Kristova přivlastňuje, že v nich vykoupení Kristovo dokonává.

Co bychom tedy byli bez Ducha svatého? Tvorové bídní, opuštění, nevědomí, bloudící, hříšní, v zoufalství hynoucí. Církev svatá pěje o Duchu svatém: »Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.« A tento Otec nebohých, dárce darů přemnohých nebyl by hoden, abychom jej z celého srdce svého milovali a jemu za všecky milosti jeho co nejvroucněji děkovali? Ano Duch svatý jest hoden našich díků pro svou nesmírnou k nám štědrost a dobrotivost. Ale kterak mu projevíme svou vděčnost? Když podle slov sv. apoštola Pavla I. Thes. 5, 19. Efes. 4, 30. nebudeme Ducha svatého uhašovati ani zarmucovati.

Duch svatý bývá uhašen v srdci našem každým hříchem těžkým neb smrtelným. Hřích těžký neb smrtelný jest jako voda, která uhašuje v srdci našem oheň neb světlo Boha Ducha svatého, t. j. milost boží posvěcující. Právem vyřkla církev sv. na sněmu tridentském, Ses. VI. cap. 11.: »Bůh zajisté neopouští těch, kteréž ospravedlnil jednou svou milostí, leč by od nich prve byl opuštěn.« A opuštěn bývá každým hříchem těžkým neb smrtelným. Takovým hříchem nutíme takřka Ducha svatého, aby od nás odešel; stáváme se nehodnými, aby v nás zůstával. Pročež Ducha svatého v sobě neuhašujme. — Ale také ho nezarmucujme. Zarmoucen bývá Duch svatý vlažností ve službě boží, zvlášť zanedbáváním modlitby, slova božího a sv. svátostí. Neodvrací od nás sice nadobro své tváře milostivé, ale skrývá ji, jako se skrývá slunce za mrakem, t. j. tají před námi své mocné účinky. Pročež Ducha svatého nezarmucujme.

Prosme dnes Boha Ducha svatého, aby nás zachoval v ctnostném a pobožném životě až do konce, po tomto pak putování aby nám zjevil sebe samého v lůně Boha Otce a Syna jeho přemilého, s nimiž živ jest a kraluje Bůh na věky věkův. Amen. *Kl. Markrab.*

Mají-li lidé velikou z toho radost, že synové jejich podobají se jim tváří a mravy — čím větší bude radost Boha Otce, vidí li, kterak v nás, v jeho to synech, kteréž byl zrodil způsobem duchovním, obráží se jeho dokonalost a jeho spanilost? Sv. Cyprian.

Chceš-li vystříhati se všech neřestí — vstáváš li z rána — pochybuj, dočkáš-li se večera; uložíš-li se večer na odpočinek, nedoufej, že se dočkáš rána. Sv. Basil.

Hod boží svatodušní.

Proč Bůh odnímá člověku milost svou a duchovní potěchu.

»Duch můj nad med sladší.«
Eccl. 24, 27.

Mezi duchem a tělem ode dávna těžký se vede boj Jednou vítězí duch a jindy nadvládu dostává tělo. Za časů Noemových převládlo tělo nad duchem. Člověk jako tělesný vojín bojuje i nyní stále proti duchu tak, že dosud Bůh by mohl říci: »Nezůstane duch můj v člověku.« Gen. 6, 3. Sv. ap. Pavel vypočítává skutky těla a ovoce ducha v listě ke Gall. 5, 19—23: »Smilstvo, nečistota, nestydatost, chlipnost... závisti, vraždy, opilství... oproti lásce, radosti, pokoji, trpělivosti, dobrotivosti, dobročinnosti... zdrželivosti a čistotě.« A tu stojí naproti sobě dva voje sobě nepřátelské. Jeden voj vede duch a druhý tělesný člověk a duch dává vítěziti tělu. Proto je spravedlivý trest, že Bůh odnímá od člověka ducha a člověka tělu oddaného ponechává. Avšak přece Bůh vzpomenul si na člověka a praví ústy Joela proroka 2, 28: »Vyleji ducha svého na všeliké tělo.« Jednorozený Syn boží vzav na sebe tělo, umřel za nás a vstav z mrtvých sedí na pravici boží, poslal Ducha sv. a obnovena je tvářnost země. Co Bůh předpověděl skrze Joela proroka, to vykonal jednorozený Syn boží, poslav Ducha sv. viditelným způsobem ve způsobě ohně. »Stal se rychle zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru a naplnil veškeren dům, kdež byli sedíce. I ukázali se jim rozděleni jazykové jako oheň a posadil se na každém z nich.« Sk. ap. 2, 2. Ducha tedy, jejž prchlivost Boha Otce z tělesného člověka odstranila, dnes nejmilostivěji opět zase dosadila Jisto jest, že ten Duch se svou milostí a útěchou duchovní se někdy skrývá a to z mnohých příčin, jak to s pomocí boží dnes ukážeme.

Pojednání.

1. První příčina, pro kterou Bůh svým milým odnímá svou milost a útěchu duchovní, jest, aby člověk sám sobě příliš nedůvěřoval ani co do svatosti, spravedlnosti a jiných ctností. Myslí-li si kdo, že je něčím, an ničím není, sám sebe svádí. Svatí čím světějšími a dokonalejšími byli, tím byli pokornějšími. A to pochází od toho, že sami sebe poznávali a čím více sebe poznávali, tím více se měli za nehodné. Čím byli světější a dokonalejší, tím více se blížili ke Světlu a vůči Světlu poznávali své chyby. Aby tedy člověk neupadl do pýchy duchovní, tu Bůh odnímá mu na čas útěchu duchovní a svou milost. Ani jednu kapku milosti boží nemůžeme si zasloužiti sami od sebe jen z pouhé milosti boží.

2. Druhá příčina jest, že Bůh chce člověka zkoušeti, zdali chce útěchu v lidech hledati, když mu odejme svou milost. Pán Bůh tak zkouší člověka jako ženich zkouší lásku a věrnost své nevěsty. Tak Kristus někdy nepřichází se svou milostí, aby zkoušel

pevnost duše věřící, zda jemu chce náležeti, či jinému; zda chce hledati útěchu v Bohu neb ve stvoření. A duše, která od Boha se odloučí a hledá útěchu u lidí, podobá se nevěrné ženě, která, když muž odchází, patří jinému. Má duše lidská, jež Kristu náleží, býti jako hrdlička, jež, když sameček se jí ztratí, nechce jiného přijmouti a stále po něm sténá a po něm cukrujíc, touží. Tak i duše lidská má po Kristu toužiti tak dlouho, dokavadž nepřijde.

3 Třetí příčina jest, aby zůstal člověk v bázni boží. A ta bázeň má býti spořádaná, aby si člověk nezoufal. Musí to býti bázeň synovská. Jako syn bojí se otce, aby ho neurazil, a přece jej miluje: tak to musí býti i vzhledem k Bohu. Krásně praví sv. Řehoř na píseň Šalom.: Ženich se skrývá někdy před duší nevěstinou, aby ho tím usilovněji a toužebněji hledala a když ho nalezne, aby ho tím více milovala a střežila. A tak se stává, že Pán Ježíš často s větší milostí se navrátí než dříve.

4. Čtvrtá příčina jest, aby člověk sám sebe nezmařil a tělo své neseslabil. Mnohá zbožná duše, má-li stále milost boží a útěchu duchovní z ní vyplývající, tu by stále se postila, modlila, bděla a jiné dobré skutky konala. Aby tedy toto vše bylo s rozumem konáno, proto Bůh někdy odnímá duši tuto sladkost duchovní plynoucí z milosti boží. Mnozí jsou tak horliví, že se příliš unavují, že potom nic dobrého vykonávati nemohou. Avšak služba boží má dle sv. ap. býti rozumná, aby člověk tělo své živil, aby pracoval a je krotil zdrželivostí a bděním; avšak vše se má rozumně díti. Kdy Kristus je v duši lidské, snadno jest jí vše konati, neboť *Pán podkládá ruky své* a celou tíži mu ulehčuje. Jakmile ale Bůh své ruky pomocné odtáhne, hned zdá se vše těžkým, co snadným bývalo. A proto praví Pán u sv. Jana 15, 5: »Beze mne nic nemůžete učiniti.«

5. Pátá příčina jest, aby člověk druhými neopovrhoval. Jsou někteří, již, když jim Bůh nějakou milost prokáže, hned jinými opovrhují, jakoby více byli a jiné posuzují. »Nesuďte a nebudete souzeni.« Luk. 6, 37. »Neopovrhujte a nebudete opovrhováni.« Pravá spravedlnost cítí se slabostí druhého. Čím kdo je dokonalejší, tím více cítí se svým bližním.

6. Šestá příčina je vlažnost, pro kterou Bůh odnímá milost svou. Proto napomíná nás ap. Pavel: »Napomínáme vás, abyste nepřijímali milosti boží nadarmo.« II. Kor. 6, 1. Kdo chce býti služebníkem neužitečným a nechce spolupůsobiti s milostí boží, spravedlivo jest, že Bůh mu milost svou odejme, jako vypravuje sv. evang. o služebníkovi, jemuž byl dán peníz, aby s ním hospodařil. Protože netěžil s penízem tím, byl mu odňat a dán jinému. Zlořečeným nazývá Písmo sv. člověka, *jenž dělá dílo Hospodinovo lenivě (lstivě) Jer. 48, 10.*

7. Sedmá příčina, že Bůh milost svou ti nedává, jest pro tvé všední hříchy, kterých se nevystříháš. Malé hříchy jsou jako kapky vody, které sice oheň lásky boží nemohou uhasiti, přece však způsobují, že oheň tak dobře hořeti nemůže. Všední hříchy překážejí, že nemůže člověk tak statečně pracovati pro své spasení..

Pročež duše má se o to starati, aby i malých hříchů se zbavila, pokud to možné jest. A mnohdy i ona sladkost milosti boží se ztrácí, kdykoliv člověk nečistým myšlenkám dá přístupu do duše a jimi se obírá. »Mouchy umírající kazí libost masti.« Kaz. 10, 1. Zlé myšlenky, dokud nemá člověk v nich zalíbení a nesvolí ke hříchu, nejsou samy sebou hříchem.

8. Osmá příčina je přílišná starostlivost a zaměstnání světské. Kdo pro Boha sám v sobě se uzavře, je více spokojen než ten, jenž o věci tohoto světa se stará. »Povedu jej na poušť a mluviti budu k srdci jeho.« Os. 2, 14. »Kdo mi dá křídla jako holubici a poletím a odpočinu«. Žalm 54, 7.

9. Devátá příčina je, kdy kdo hledá útěchu ve věcech světských a ve stvoření, tu nemůže míti útěchy boží, poněvadž ty věci si odporují. Příklad toho nalézáme na sv. třech králích. Ti, když vešli do Jerusalema a ptali se po králi židovském, ztratili hvězdu. A sv. Řehoř praví na to: Poněvadž sv. tři králi vyhledávali radu lidskou, ztratili radu boží. Někteří lidé si libují v pokrmech, nápojích, v oděvu drahocenném, v přátelích, v manželce, v dětech atd. a chtějí také nalézti potěšení duchovní. Těm nemůže se říci leč: »Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.« Mat. 6, 24.

10. Desátá příčina je, že mnohý člověk se příliš chlubí milostí boží. Čím více člověk cítí v sobě milost boží a z ní pocházející útěchu svatou, tím více se má pokořiti a Bohu jediné z toho vzdávati dík a chválu.

Vypravuje se o jednom klášterníku, který byl velmi mluvným a rád se chlubíval tím, co ani nevykonal. Jednou slyše to představený kláštera pravil mu: Mlč a jdi! Od té doby nepromluvil bratr ani slova a následkem toho prospíval nadmíru v dobrém. Stalo se, že jistý poustevník nedaleko kláštera stonal a žádal představeného kláštera, aby přišel ho zaopatřit. Opat vzal tedy s sebou onoho mlčelivého bratra Na cestě připojil se k nim lotr, když slyšel zvuk zvonku a následoval je až k nemocnému. Jakmile se poustevník vyzpovídal a přijal Tělo Páně, tu lotr stoje u dveří, pokorně zvolal: »Ó kéž bych byl na tvém místě, muži svatý!« A poustevník jsa tím povýšen řekl: »To věřím, že bys rád byl, ale činit bys nic dobrého nechtěl«! Tu ten klášterník mlčelivý dal se do pláče. A když opat s bratrem mlčelivým odešli, tu lotr zdaleka volal na ně, aby počkali, že by i on se rád vyzpovídal a hříchů litoval. Jak ale utíkal, tu klopýtl přes skálu a zabil se. Což když uviděl bratr mlčelivý, dal se do hlasitého smíchu. Když opat došel kláštera, tu se svého průvodce ptal, proč tak stále mlčí? I odpověděl mu, řka: »Otče, jednou jsi mi pravil: jdi a mlč! Od té doby jsem vždy mlčel«. A tu se ho ptal opat, proč plakal při smrti spravedlivého a proč se smál při smrti lotra? Tu odpovídaje bratr, pravil: »Příčina pláče mého byla, že pro pýchu, kterou poustevník ukázal vůči lotru, byl onen na věky zatracen a lotr, jenž za námi utíkal a měl pevný úmysl se vyzpovídati, hříchů litovati a se polepšiti a když upadnuv se zabil, byl od andělů

nesen do nebe, proto jsem se smál radostí a žalostí nad poustevníkovým hříchem plakal.«

Bojte se, nejmilejší, Boha uraziti a bojte se soudu božího. Prosme, aby nám se dostalo hojně milostí božích skrze zásluhy Ježíše Krista. Volejme: Přijď Duchu sv. a naplň srdce svých věrných a rozněť v nich oheň své lásky, abychom žili ve svaté lásce tvé a v ní i umřeli. Amen. *P. Albert Mrázek*, farář v Horních Dunajovicích

---

Pondělí svatodušní.

(Světlo Ducha svatého.)

»Světlo přišlo na svět.« Jan 3. 19.

Syn boží Ježíš Kristus znaje dobře křehkost lidskou, která následkem hříchu prvotního nakloněna jest více ke zlému než k dobrému, více k zemi, nežli k nebi, v nekonečné laskavé péči o nás nejen slíbil, že zůstane s námi po všechny dny až do skonání světa, nýbrž i slíbil, odcházeje na nebesa, že pošle »Utěšitele Ducha sv., jenž nás naučí všem věcem a připomene nám vše, cožkoli byl mluvil k nám.« Jan 14. 26. Toto radostné zaslíbení splněno, jak včera jsme slyšeli, třetí božská osoba sestoupila ve způsobě ohnivých jazyků na apoštoly. »Světlo přišlo na svět.« Není to světlo, které svítí našemu zraku, bychom poznávali kolem sebe předměty, bychom mohli se pohybovati a pracovati, jest to světlo, které svítí duši naší, které rozum osvěcuje a srdce zahřívá, jest to světlo Ducha sv., světlo prady boží. Ve své neskonalé lásce a milosrdenství postaral se o nás dobrotivý Otec, aby světlo svítilo nám na cestách života našeho, by nikdo nezbloudil a v propast smrti věčné neupadl. Trojí světlo rozžehl nám Bůh poutí života tohoto: 1. světlo v srdci, 2. světlo na cestě, 3. světlo s nebe.

Pojednání.

1. Světlo první je světlo v srdci — světlo svědomí. Hned při stvoření vštípil Tvůrce člověku v srdce vlohu, rozeznávati, co s vůlí boží, co se zákonem božím se srovnává a co vůli boží a zákonu božímu odporuje. Světlo svědomí rozžehl Bůh v srdci našem, bychom pravdu poznali a jí se drželi. Toto světlo svítí v srdci všech lidí, bez rozdílu: svítí v srdci dítěte, když do rozumu dospívá a poznává co dobré a zlé, svítí v srdci muže i starce, svítí stejně jasně pod halenou žebráckou, jako pod nádherným pláštěm královským. Světlo to nikdy se nemění, není vázáno ani časem, ani místem. Toto světlo svědomí provází člověka všady: z tiché komůrky do hluku světa, od domu k domu, od města k městu, od země do země, do prohlubin země na nejvyšší temena horská, svítí za ranního svítání i za černého stínu noci. Zasvitne mocně jako prudké slunce, jako blesk ozáří nitro člověka, když vlny po-

kušení a vášní buší na srdce jeho a usilují o život nesmrtelné duše, tenkráte jako výstražný maják zaplá a zachvěje duší: Zadrž! Obrať se! Co chceš učiniti? Nečiň toho! Vzdorovati chceš zákonu božímu? »Máme vůdce,« praví sv. Jan Zlat. »svědomí«. Máme světlo v srdci, světlo svědomí svítící nám ke spáse, abychom po dobré cestě kráčeli a cíle svého došli. Zasvitne-li toto světlo v srdci tvém, ó pak, křesťane, poslechni, jednej dle něho, neprotiv se, nepohrdej světlem milosti Ducha sv., abys snad nezbloudil s pravé cesty a neupadl do věčného zatracení. Vždyť to světlo svědomí v duši tvé není nic jiného, než milost, kterou dobrý Bůh ti nabízí, kterou tluče na srdce tvé, volá a prosí, by ses odvrátil od zlého a činil dobré, bys takto ušel záhubě věčné. Nehněvej nejlaskavějšího a nejmocnějšího Pána svého!

Nejen v srdci našem rozžehl Bůh světlo, nýbrž mnohými jasnými světly osvítil cesty, po kterých kráčíme — světly dobrých příkladů, kterých vidíme na spolublizních svých. Všude, kamkoli se obrátíme, nalezneme nejkrásnější světla všech ctností: víry, naděje, lásky, modlitby, pokoje, poslušnosti, střídmosti, čistoty. Všude nalezneme ctnostné, poslušné, hodné dítky, všude nalezneme zbožné rodiče, kteří pečlivě o vzornou, křesťanskou výchovu dítek svých pečují. Všude nalezneme domy, kde křesťanský pořádek a mrav panují, jiným domům právě jasným světlem dobrého příkladu svítíce. Všude nalezneme světla příkladná pamětlivá slov Spasitelových Mat. 5 16.: »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a blahoslaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.« Zvláště vy, rodičové křesťanští, v domě svém a to na prvním místě dítkám svým musíte býti jasným sluncem příkladu dobrého. Příklad váš je knihou pro dítky vaše, z níž ony nejsnadněji a nejrychleji se učí. Váš dobrý příklad obráží se lesklým obrazem v dítkách vašich a víte — jablko nepadne daleko od stromu. Ať dítky vaše, domácí vaši vidí skutky vaše dobré. To dobré, co přikazujete, sami čiňte. Jedná se tu o největší stkvost — o nesmrtelnou duši, kterou Bůh dal vám k opatrování. Jest tedy přední povinností vaší svítiti světlem dobrého příkladu, vésti nesmrtelné duše vám svěřené po cestách dobra a ctnosti a připravovati je pro nebeskou otčinu. Bůh vložil v srdce dětská lásku k rodičům a láska ta nutí jich tak žíti, jak rodiče velí a zvláště jak rodiče příkladem svým ukazují. Dítě vše pozoruje. Chcete, aby dítky vaše byly šťastnými? Nuže, svým příkladem světte jim na cestě ke štěstí. Láska k Bohu, zbožnost, pokora, skromnost a ostatní ctnosti již na jaře života dítek musí býti přesazeny ze srdce vašeho do srdcí jejich, aby tam klíčily, rostly, mohutněly a vzrostly u veliký strom štěstí a blaha. Zkrátka, žijte tak, abyste byli zářícími příklady života řádného, křesťanského. Dbejte v domech svých kázně i bázně boží, dbejte modlitby, chrámu Páně, aby vám svěření dle vás říditi se mohli a ve šlepějích vašich kráčeli k nebes výšinám. Platí-li každému, kdo zlým slovem nebo příkladem ke hříchu duši nevinou přivádí, hrozné ono »běda« Kristovo, v jaké míře platí výrok ten těm, kteří z přísné povinnosti stavu svého svítiti mají světlem

příkladu svým svěřeným — rodičům, představeným! Pamětlivi buďte hrozné zodpovědnosti, která vás na soudu božím očekává.

2. Abychom ustavičně pamětlivi byli cíle svého, sesílá nám Bůh s nebe světlo, a tím jest sv. víra. Evangelium Syna božího jest světlem, které osvěcuje srdce naše, duši naši, naši pozemskou pout světlem, nad jiné jasným. Víra jest ten ohnivý sloup, který nám jako druhdy Israelitům na poušti ukazuje cestu, který nám svítí a vede nás k zaslíbené vlasti. Víra jest světlem neodolatelným. Či nezjevil nám víru sám Bůh? Již v prvním přikázání svém ukládá nám Bůh povinnost, abychom věřili nezvratně, že jeden jest a vše za pravdu měli, co zjevil. »Jakmile Bůh promluvil,« praví sv. Efrem, »musíme věřiti.« »Bůh není jako člověk, aby klamal, ani jako syn člověka, aby se měnil.« Mojž. IV. 23. 19. »Slovo jeho pravé a pravda jeho zůstává na věky.« Žalm 116 2. Naše blaho časné i blaho věčné má jediné ve víře základ svůj. »Blahoslavený lid, jehož jest Hospodin,« dí žalmista Páně. 143. 15. Ano, blahoslavený člověk, jehož srdce vírou naplněno. Pro něho není pochybnosti, není nepokoje, není smutku, není zoufalství. Jeho pevná víra jest mu studnicí sílící vody v dobách trudu a bolesti, andělem útěchy, pramenem vznešených ctností a šlechetných skutků, obětavosti, pravé lásky křesťanské, trpělivosti.

Jeho pevná víra jest mu mocnou vzpruhou k dosažení nehynoucích statků, pravého bohatství, čistého srdce, nevinné duše. Víra jest to, která poroučí milovati bližního jako sebe samého, víra jest to, která poroučí odpouštěti, odcizený statek nahraditi, víra jest to, která chrání čest i statek bližního, víra jest to, která pojí rodiče s dítkami páskou nerozlučitelnou, pojí pána s dělníkem, víra spěchá k loži nemocného trpitele i umírajícího křesťana. Víra jest dobroditelkou lidstva. Víra ničím nahraditi se nedá. Bez víry, bez Krista není blaha, není spokojenosti, není štěstí. Běda tomu, kdo se Boha spustil, kdo vírou Kristovou pohrdl, klesá v propast záhuby. Či možno bez víry dostati se ve společnost duchů nebeských, kteří v poníženosti a pokoře na tvář boží patříce, jej velebí? Či měl by snad Bůh dokonce přízní svojí a slávou nebes odměniti ty, kteří jím pohrdli? Nikoli. Kdykoli Ježíš Kristus slibuje život věčný, klade vždy za podmínku víru v sebe sama: »Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky.« Jan 11 25.

»Jen ten, kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.« »Nebudete-li věřiti, že já jsem, zemřete v hříchu svém.« Jan 8. 24. »Jen těm, kdo víru v životě neporušenu zachovali, jest ona světlem duše, branou života, základem věčného spasení.« Jan Zlat. Bez víry nikdo nedojde na tomto světě milosti ospravedlnění, bez víry nikdo nebude připočten k synům božím, aniž dojde života věčného. Bez víry nemožno jest Bohu se líbiti.

3. Není tedy vinou boží, mine-li se člověk s cílem věčným, který mu s hvězdnatého nebe kyne. Bůh, věčné slunce spravedlnosti, sesílá na nás paprsky Ducha sv. a jeho milostí, zahřívá

srdce naše láskou svou, dobrým vnuknutím hlasu svědomí, povzbuzujícím příkladem horlivých křesťanů probouzí nás ze hříšného spánku k životu ctnostnému. Jako pozemské slunce všem stejně svítí, ale jen těm prospívá, kteří jasného světla slunečního řádně využitkují, taktéž slunce milosti boží Duchem svatým bez rozdílu každému jest poskytováno, však jen tomu k prospěchu jest, kdo s ní věrně spolupůsobí a svévolně se jí neprotiví. Přece, jak mnoho jest těch, kteří nechtějí světlem Ducha sv. kráčeti, zavírajíce před ním oči, nechtějí s milostí boží spolupůsobiti, nechtějí posvěcení a polepšení svého, nýbrž zůstávají v nepravostech svých a hynou na duši, a řítí se v záhubu věčnou. Šťasten člověk ten, v němž Utěšitel, Duch sv. přebývá; nešťasten však ten, jehož opustil Duch sv., v němž slunce milosti a lásky zhaslo.

Světlo nevniká všude, světlo nesvítí tomu, kdo svévolně oči zavírá a otevříti je nechce. Podobně i Duch sv. nevniká všude, nenavštěvuje každou duši, nezavítá v duši, která poskvrněna jest blátem hříchů, nýbrž hledá příbytek jen v srdci čistém a zbožném. O svátcích svatodušních přistoupili jedenkráte mniši řádu sv. Dominika k bl. Jordánovi, který nemocen ležel na loži a prosili jej o nějaké poučení o Duchu sv. Nemocný, nemoha zapřísti s nimi dlouhý rozhovor. dal přinésti koflík, naplněný vodou, a vyliv vodu, naplnil koflík vínem, a řekl: »Doufám, že víte, co znamená, co jsem učinil. Má li koflík naplněn býti vínem, jest nutno, aby z něho byla dříve odstraněna voda. Dnešního dne naplněni byli apoštolové Duchem svatým, odřeknuvše se svého vlastního ducha; jděte a učiňte též.«

Odstraňme, nejmilejší, těžké závory, které duši naši uzavírají a přístup božskému světlu zamezují, závory hříchu. Srdce své vyčistíme, aby nic nepřekáželo Duchu svatému. Duch sv. jest duch nejčistší a nemůže přebývati tam, kde hřích se zahnízdil. Duch sv. jest duch pokoje, lásky, střídmosti, pokory, a proto nemůže bydliti tam, kde panuje hněv, závist, nenávist, neláska, nestřídmost, pýcha. Neboť srdce, ve kterém tyto a podobné nectnosti domov mají, jest, ne příbytkem Ducha sv., nýbrž dílnou ďáblovou.

Takové srdce jest na závoru uzavřeno, tam paprsek slunce milosti Ducha sv. nepronikne. Sv. Tomáš z Vill. praví: »Písmo sv. mluví o Duchu božím, o duchu světa a o duchu těla. Oba poslednější zapuď, aby první při tobě zůstal, neboť bojujíce proti sobě, nemohou pohromadě bydliti.« A sv. Řehoř dí: »Má-li nás navštíviti vznešený a milý přítel, vyčistíme celý dům a odklidíme všecko, co by přítel náš nerad viděl, a co by jej urážel. Tak musíme odkliditi všelikou neřest a nezřízenou lásku pomíjejících věcí, chceme-li připraviti důstojný stánek Duchu sv. a duši své.«

Duch sv. chce býti pánem srdcí našich. »Aj stojím u dveří a tluku, jestli kdo uslyší hlasu mého a otevře mi dvéře, vejdu k němu a budu s ním přebývati a on se mnou.« Tato slova Zjev. sv. Jana 3. 20 platí i o Duchu sv. Nezavírejme srdce své před jasným světlem jeho, nýbrž ochotně mu je připravme, vypuďme z něho hřích, vypuďme z něho vše, co s láskou boží se nesrov-

nává, a pak zavítá k nám Utěšitel svou milostí, svými dary a paprsky lásky své zahřeje srdce naše a přebývati bude v něm. Amen. *Frant. Čech,* knoper. v Šaraticích (Mor.).

Pondělí svatodušní.

1. Když Bůh dával židům desatero božích přikázání na hoře Sinai, stalo se tak za hrozného hřímání a blýskání.

Byl to zákon tvrdý, a proto i na dvě desky kamenné vyrytý. A podobně za prudkého větru s nebe a v podobě ohně sestoupil Duch svatý na apoštoly, když přišel na svět vepsat v srdce věřících Kristových zákon lásky k Bohu i k bližnímu, jak jsme památku toho slavili dne včerejšího.

A ten Duch svatý podivuhodnou změnu způsobil při apoštolech Páně. Ti, na jichž malou chápavost Spasitel sám opětně si stěžoval, stali se náhle dokonalými znalci věcí svatých a učiteli celých národů. Ti, kdož posud jen při dveřích uzavřených cítili se bezpečnými před zlobou židů, vystupují pojednou beze vší bázně i ostýchavosti před samé židy, vyčítají jim zlobu i zpronevěru jejich, a ohlašují, že není spasení v jiném, leč v Pánu Ježíši, jejž oni byli hanebně usmrtili!

První z nich po seslání Ducha svatého vystoupil před židy sv. Petr, jejž byl sám Spasitel hlavou ostatních apoštolův učinil; a k jeho řeči a k zázrakům, řeč jeho provázejícím, obrátilo se hned na tři tisíce židů, kteří přijali křest Páně a stali se prvotinami církve jeho.

Židé domnívali se, že Mesiáš přijde spasiti jen lidu jejich; ba i sami apoštolové zprvu kázali jen židům o Mesiáši přišlém čili o Pánu Ježíši. Ale tu dle úryvku z dnešní svaté epištoly stalo se, že Bůh svatého náčelníka církve Petra poučil, že třeba i pohany do církve Páně zváti.

Petr modlil se toho času na ploché střeše domu hostitele svého v Joppe. I spatřil u vidění s nebe spouštěti se veliké prostěradlo, v němž byla zvířata, kterých požívati bylo židům zapovězeno, a jež proto zvířaty nečistými sloula. I uslyšel Petr hlas s nebe: »Vstaň, Petře, a jez!« Petr odpověděl: »Odstup to ode mne, abych pojedl něčeho nečistého.« A hlas opět řekl: »Co Bůh očistil, neprav ty býti nečistým!« A vidění toto opakovalo se po třikráte.

Když pak o významu jeho Petr přemýšlel, dostavili se k němu poslové pohanského setníka Kornelia, zvoucí jej, aby jim hlásal evangelium. A když Petr tak činil, uvěřili tito jeho posluchači, Boha pravého upřímně hledající, a Duch svatý sstoupil zázračně i na ně. To bylo Petrovi znamením, že i pohané, jež za nečisté měl, povoláni jsou do církve Páně; a proto prohlásil: »Kdo by mohl těmto křtu svatého odepříti, když i Duch nejsvětější s nebe na ně sstoupil?« I kázal je pokřtíti.

Ducha svatého, jenž zázračné změny působil při učednících Páně, ze židovstva aneb z pohanstva se přihlásivších, nazývá Spasitel »*světlem*, jež přišlo na svět«; a které lidé zlí, temnosti hříchů milující, nenávidí; ale lidé ctnostní vyhledávají, aby jim rozum osvěcovalo a vůli k bohulibým skutkům sílilo i utvrzovalo.

2. *I byl svět v pravdě před příchodem Ducha svatého v temnostech,* jež Duch svatý osvítil.

Nazývá se »světlem s hůry« sice sám Spasitel, když člověkem se stal; ba byl světlem, osvěcujícím všecky lidi, přicházející na tento svět, jak sám o sobě di: »Já (jako) světlo přišel jsem na svět.« Jan 1, 9; 12, 46. Avšak světlo toto rozžehl Duch svatý, an Pannu Marii zastínil, aby se matkou bohočlověka stala; při veřejném vystupování Páně světlo toto jako na svícen stavěl; o bytosti jeho slavné svědectví vydal při křtu jeho v řece Jordánu; a konečně po viditelném odchodu jeho s tohoto světa srdce apoštolův i učedníků jeho osvítil, posílil, aby svaté evangelium Spasitelovo hlásati dovedli i chtěli.

Ba spolupůsobení Ducha svatého při díle Ježíše Krista na zemi, v církvi jeho, jest daleko větší, nežli pochopiti můžeme; a také i spolupůsobení jeho při našem spasení jest daleko potřebnější, než snad jsme dosud věřili i pochopiti mohli! Neboť

3. *teprve skrze působení Ducha sv. býváme od světla nebeského docela osvíceni.*

Seznáváme to ze života sv. apoštolův. Ačkoli sám Syn boží slovem i příkladem cestu k nebesům jim ukazoval, i zázraky potvrzoval a učení nebeské jasně hlásal, přece tak nesnadno je pochopovali a pro ně se rozhodovali. Teprve, když po svém vzkříšení Spasitel na ně vdechl a řekl: »Přijměte Ducha svatého!«, počali oni věrně dle navedení jeho se chovati; a když Duch svatý způsobem zázračným o slavnosti Letnic na ně sestoupil, teprve celé jich nitro přetvořil, a vhodnými nástroji milosti své mezi lidmi učinil.

A čím byl Duch sv. apoštolům, tím jest dosud i nám! Teprve, když On temnosti rozumu našeho osvěcuje, snadno učení Páně při kázaních i dobrém čtení pochopujeme a pohnutými se cítíme, dle nich také život svůj zaříditi.

Jako nepřišel Kristus Pán na svět, leč za působení Ducha svatého, tak ani světlo jeho v srdcích našich nesvítí, jich nezahřívá, leč za pomoci Ducha svatého!

Pozorujeme-li tedy, že učení Páně v srdcích našich málo kořenů zapustilo a že málo jsme se jím v životě řídili; vězme, že scházela nám dosud pomoc Ducha svatého, a sice proto, poněvadž jsme za ni Ducha sv. málo prosili a s nabízenou málo spolupůsobiti se snažili!

4. Jak velice třeba nám milostí Ducha svatého, máme-li život bohulibý vésti, stane se nám pochopitelnějším, uvážíme-li, *čím by byl svět bez světla a s ním spojeného tepla?*

Cokoli na světě žíti i vzrůstati má, potřebuje tepla i světla slunečního. Dejme nejzdravější bylinu do tmavého a chladného

sklepa a v brzku tam zanikne. Uzavřeme člověka statného do tmavého a studeného žaláře a ponenáhlu tam zhyne. Bez světla a tepla slunečního byl by svět brzy zbaven veškerých svých nesčetných ozdob živých. Bez světla není také možno věcí od sebe rozeznávati.

A člověk nazýván bývá světem v malém. Vezměme jemu světlo Ducha svatého a přestane chápati pravd božských a ochotným býti, dle vůle boží žíti! Doklad toho máme na židech. Proč neuvěřili v Pána Ježíše, jenž jim poslání své s nebe nesčíslnými zázraky dokazoval?

Duch svatý neosvěcoval rozum jich, nesílil vůle jich.

A proč tak nečinil?

Poněvadž se jemu a působení jeho stále protivili, jak jim to vyčetl sv. Štěpán, prvomučedník. Sk. ap. 7, 51.

Pozorujme, zdali nevěra židů není obrazem i života našeho? Co prospívá, že slunce jasně na nebi svítí, když zavíráš okenice příbytku svého, aby sluníčko se svým světlem k tobě vniknouti nemohlo? A kterak může světlo Ducha sv. do srdce tvého vniknouti a tu nový život duchovní působiti, jestli srdce svého před ním uzavíráš?

Kdo se však bojí světla a miluje temnosti, ukazuje, že skutkové jeho jsou zlí a trestuhodní. Proto my Ducha sv. vroucně prosme, aby se světlem svým k nám přišel, temnosti rozumu zapudil, vůli k bohulibým skutkům posílil. A odklidíme-li ze srdce vše, co by jej tam urážel, tedy hříchy, zejména pýchu, Duch svatý vstoupí i v srdce naše, rozum osvítí, moudrostí naplní, v pochybnostech poradí, naučení dobrá v čas připomene, vůli naši posilní, pobožností i bázní boží naplní, abychom jako synové světla žili, umírali i spaseni byli. Amen. Dr. *K. L. Řehák.*

Svátek nejsv. Trojice boží.

»Ó hlubokosti bohatství moudrosti, i vědomosti boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho, a nevystižitelné cesty jeho!« K Řím. 11, 33.

Dnešního dne kazatel s jistou bázní vstupuje na kazatelnu. Neboť, když jindy mluví o některém článku víry, neb o některé vlastnosti boží, nachází s dostatek obrazů přírody, anebo příkladů zkušenosti; dnes nenalézá příkladů ze života, obrazů z přírody, ba ani dostatečných výrazů řeči, jimiž by vystihnouti mohl pravdu, *že jest jediný jen Bůh, a ten Bůh že jest Otcem, Synem a Duchem.* Ano, moji drazí, jestliže duch náš někdy cítí, že jest sláb a omezen, pak před tajemstvím nejsv. Trojice tím více musí slabost a omezenost svou cítiti a uznati a pokorně přisvědčiti k pravdivosti slov Písma: »Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti boží! jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho.« Kdož by při těchto pravdách nevzpomněl na přemnohé pokusy

mužů nejosvícenějších a nejzbožnějších, jakým byl sám sv. Augustin, kteří snažili se tajemství nejsv. Trojice alespoň poněkud vystihnouti! Kdo by s lítostí nevzpomněl těch bojův a rozepří, které právě pro tuto pravdu v lůně samotné církve povstaly. Kdož by s bolem nevzpomněl na krátkozrakost a pošetilost těch, kteří zavrhujíce tajemství jen proto, že ho chápati nedovedou, opouštějí půdu křesťanskou a přestávají býti údy církve kterou Kristus krví svojí posvětil, aby byla neposkvrněná a svatá! Když na to vše, moji drazí, kazatel dnes vzpomene, zdaž nemá se strachovati mluviti. I já, moji drazí, a přiznávám se k tomu bez obalu, bojím se dnes kázati vám o nejsv. Trojici. Já, slabý služebník Kristův, mám vám dnes mluviti o velikosti, o vznešenosti boží, kterou Bůh sám před námi skryl, jelikož bychom ji snésti nemohli. Než, ač Bůh svoji velebnost a vznešenost skryl našemu mdlému zraku, přece dovolil, abychom alespoň z daleka jej pozorovati mohli, když zjevil se nám jako Bůh trojjediný. *A toto zjevení Boha Trojjediného, Otce, Syna i Ducha sv., budiž předmětem řeči mé.* Ne myslete, moji drazí, že se budu snažiti v řeči své, byste pochopili to nevyzpytatelné tajemství, nikoli, jen o to se chci přičiniti, byste náležitě poznali a v srdci svém dobře uchovali, co Bůh sám o sobě zraku našemu odhalil. Nuže, zaleťme okem svým k trůnu Boha nejvyššího, bychom jej poznali tak, jak sám poznán býti chce k své slávě a k našemu blahu.

Pojednání.

Zjevení nám praví, že *jest jen jediný Bůh.* Tato věta jest základní naukou, ona jest světlem, které proniká hustá a tmavá mračna mnohobožství u národa vyvoleného. Neboť, kdykoli se zdálo, že víra v jednoho Boha u národa židovského zaniká, vždycky vzbudil Bůh sám muže zbožné a osvícené, kteří pravdu onu slovy svými znova osvětlili, až konečně Bůh sám za hřmění a blesku oznamuje s hory sinajské lidu svému: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, nebudeš míti jiného Boha mimo mne.« Celé zřízení náboženské, které dal Mojžíš Israelitům, neslo se k tomu, aby víra v jediného Boha, jako klenot ten nejdražší, byla zachována. Za tuto víru stejně udatně jako Mojžíš bojovali i ostatní proroci, jedněmi ústy hlásajíce: »Hospodin, náš Bůh, jest jediný Bůh.« S toutéž pravdou vystupuje Ježíš sám vstříc ďáblu, když jej pokouší, volaje k němu: »Pánu Bohu svému klaněti a jemu samému sloužiti budeš.« Tuto pravdu na všech stranách světa hlásají svatí apoštolové. Připomínám jen sv. Pavla, který volá: »Jeden Pán, jedna víra, jeden křest a jeden Bůh a otec všech.« A, moji drazí, i tehdy, když lidstvo téměř úplně odloučilo se od víry v moc nadpřirozenou a dalo se prostě za svým rozumem, jako se to stalo v revoluci francouzské, i tehdy povstávají mužové, a jsou to právě ti nejšlechetnější a nejvznešenější, kteří volají: »Jest jeden Bůh.«

A tento jediný pravý Bůh se nám zjevil jako *Otec, Syn a Duch.*

Otce nazývá Písmo sv. stvořitelem, zachovávatelem a ředitelem všeho světa. »Máme Boha Otce, od něhož všecky věci jsou a my skrze něho,« praví apoštol, tak opakuje, co už dávno před ním pověděl Malachiáš prorok: »Zdaž nemáme všichni jednoho Otce? Zdaž Bůh nestvořil nás?« »Protož skláním kolena svá,« tak čteme v knize knih, »před Otcem Pána našeho Ježíše Krista.« I sám Kristus Ježíš označuje Boha nebeského za Otce svého, když praví: »Velebíme tě, Otče, Pane nebes i země!« »Otče, ne má, ale tvá vůle se staň,« volá Kristus při svém utrpení. Otce svého v nebesích má Kristus na zřeteli, když mluví o ošetřovateli a zachovávateli všech, jenž šatí lilie na polích a živí ptactvo v povětří, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nespadne.

My, přátelé drazí, slyšíme tuto nauku, tážeme se sami po její pravdivosti, a hle, srdce naše nám ji potvrzuje a rozum k ní přisvědčuje. Vždyť i my dobře cítíme, že duše naše jest dechem Boha Otce, že svědomí naše jeho řečí, že tělo naše jest dílem jeho rukou. Pohlédneme-li k hvězdám vzhůru a k přírodě kolem sebe, tu nebesa nám vypravují slávu jeho a dílo rukou jeho zvěstuje obloha. Ta šelma tam v pustinách, ta velryba v moři, ten orel na skále, ten brouček tam na květince neseje ani nežne a přece Otec náš nebeský živí je. Ty stromy na horách a kvítí na nivách nepracují ani nepředou a přece Otec nebeský krásněji je šatí, než oděn byl Šalomoun ve vší slávě své. Jaro krášlí nivy, podzim plní stodoly, měsíc jde za měsícem, den střídá se s nocí, ale ruka, která každého jitra řídí vše, což živo jest, ta ruka se nemění, ta ruka vždy táž. »Ó vy pochybovači a nevěrci,« volal kdysi slavný kazatel Fenelon k posluchačům svým, kdybych tvrdil, že tento chrám se vším, co v něm jest, s těmi oltáři krásnými, s tím sloupovím vysokým, s těmi pomníky umění a zbožnosti vašich předků sám sebou povstal, měli byste mne za blázna, a přece u vás za moudrého a osvíceného platí ten, který tvrdí, že tento veliký chrám přírody se svým věčným řádem, nádherou a vznešeností, žádného pána nemá, který jej stvořil, zachovává a řídí!«

Rcěte nyní, přátelé drazí, zdaž tento svět, plný divů, sám nekáže ve vás a kolem vás Otce v nebesích?

2. Abychom však jednoho Boha Otce poznali a jemu se klaněli, k tomu nám přispěl na pomoc *Syn, kterého nám Písmo sv. jako druhou božskou osobu představuje,* a jejž Bůh Otec skutečně za Syna svého vydává. Jan Křtitel slovem i životem ukazoval na Syna božího. A Ježíš Kristus s takovým důrazem jmenuje Boha otcem svým, že židé rovněž tak slovům jejich rozumějí a chtějí jej kamenovati, protože se Bohu rovným činí. A tento výrok o rovnosti s Bohem Otcem Kristus nikdy neodvolal, ano On ho ještě více potvrzuje, neboť jako Syn přivlastňuje si dílo Otce. On nazývá sebe pramenem života: Jako Otec má život sám od sebe, tak dal Synu, aby měl život *sám* od sebe. Nazývá *sebe* vítězem nad smrtí: »Nebo jako Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i *Syn,* kteréž chce, oživuje.« Výslovně sobě přeje, »aby všichni

ctili Syna jako ctí Otce, jelikož kdo *Syna* nectí, nectí ani *Otce*.« Ano, když již smrti hleděl vstříc a před vysokou radou židovskou od nejvyššího kněze tázán byl, aby pro Boha živého pověděl, »zdaž jest Kristus, Syn boží,« odpovídá rozhodně: »Ty jsi řekl.« A hned na to hrozí židovské radě svým soudem slovy: »Od tohoto času uzříte Syna člověka, sedícího na pravici moci boží a přicházejícího v oblacích nebeských.« A nyní snadno pochopí každý, že právem mohl Ježíš o sobě říci: »Já a Otec jedno jsme«

A my, slyšíce toto učení, tážeme se po životě Ježíšově! Vstoupil snad v život jako jiní lidé? Proroci jej předpovídali, a co o něm před tisíci roky oznámili, do poslední písmeny vše se na něm vyplnilo. Smýšlí jako jiní lidé? Nepřemýšlí o svém prospěchu, nehledá své cti, nýbrž hledá čest boží a spásu lidí. Mluví jako jiní lidé? Zjevuje skryté a na světlo vynáší věci budoucí. Působí jako jiní lidé? Slepí vidí, kulhaví chodí, hluší slyší, malomocní se očišťují, mrtví z hrobů vstávají a chudým evangelium se zvěstuje. Trpí jako ostatní lidé? Jako beránek k zabití veden jest a neotvírá úst svých, jako hrdina, jenž v boji svatém a nadšeném pod ranami klesá, a přece v boji tom nepřemožen zůstává. Umírá jako jiní lidé? Slunce se zatemňuje, země se třese, skály se pukají, hrobové se otvírají, takže sám ten, jenž kopím srdce jeho otevřel, volá: »Jistě Syn boží byl tento.« Zůstává trvalou kořistí hrobu jako jiní lidé? Třetí den odvaluje se kámen hrobový a zemřevší Kristus vítězí nad smrtí a hříchem. Proto povýšil jej Bůh a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus v slávě jest Boha Otce.

Přátelé drazí! Zajisté, když všecko toto uvážíme, nemožným skoro zdá se nám, že jsou ještě lidé, kteří jsou slepí a hluší k důkazům a svědectvím nebes i země, kteří neslyší úst proroků, k nim mluvících, a znova jakoby se tázali: »Co souditi o Kristu? Čí jest syn?« Vždyť přece na tuto otázku Petr dal odpověď, která nesnese námitky, jemuž to nezjevilo tělo a krev, nýbrž Duch sv., který od Otce a Syna vychází.

3. A ten *Duch sv. jest třetí božská osoba*. Již ve Starém Zákoně často děje se zmínka o Duchu sv., zvláště ústy různých proroků Duch sv. zjevoval lidstvu skryté pravdy a věci budoucí. Spasitel náš pak sám slibuje učedníkům svým, že jim pošle od Otce Ducha sv., který naučí je všeliké pravdě. Tohoto Ducha sv. jmenuje Utěšitelem, který je v nevědomosti a opuštěnosti bude osvěcovati, sílíti a provázeti. Připomíná jim, by nepečovali o to, co by měli mluviti před lidmi, neboť Utěšitel Duch sv. vnukne jim vše, co by mluvili lidem. »Ještě mnoho mám mluviti vám,« praví Vykupitel ke svým apoštolům, »ale nemůžete toho snésti nyní. Když pak přijde Utěšitel, duch pravdy, ten naučí vás všeliké pravdě, tenť oslaví mne, neboť z mého vezme a zvěstuje vám. Vše, cokoli má Otec, mé jest, proto pravil jsem, že z mého vezme a zvěstuje vám.« Nemůže býti mluvy zřetelnější.

Každý poznává z těchto slov rozdíl Ducha sv. od Otce a Syna. A tážeme-li se dějin po skutcích Ducha sv., tu otvírá se před námi Starý Zákon, a tu vidíme, jak uprostřed bludův a nepravostí celého světa jediný národ židovský zachovává si víru v jediného Boha pomocí Ducha sv. Otvírám zrakům vašim Nový Zákon, a zde v jasném docela světle spatřujeme divy Ducha sv., když na apoštoly vstoupil a církev Ukřižovaného po celém světě šířiti počal. Učení, které boj vypovídá všem vášním, učení, které žádá na boháči, aby opovrhoval svým bohatstvím, učení, které žádá na hrdých pokoru, na rozkošnících a rozmařilcích sebezápor, na rozhněvaných odpuštění a lásku, toto učení dobývá si světa. A jakými prostředky vybojován byl tento vítězný boj? Dvanácte prostých rybářů nazaretských přemáhá moudrost vysokých škol židovských, moc králův a jich vůdců, zuřivost lidu a jeho katův, a na troskách trůnů, s kterých římští panovníci celému světu vládli, stojí trůn rybáře galilejského, jehož hlasu všichni národové poslouchají. A kdo jest ten, před nímž hrdí židé a pyšní pohané ohýbají kolen svých? Jest to ten opovržený nazaretský tesař, jenž místa neměl, kam by hlavy sklonil, jehož kolébkou jesle a trůnem opovržený kříž. Slepý by musil člověk býti, kdo by tu neviděl sílu pravdy, která z Boha jest. Slepým by musil býti, kdo by v životě církve a v dějinách světa neviděl stálou pomoc Ducha sv., hluchým by musil býti, kdo by nechápal pravdu zaslíbení Kristova: »Já s vámi jsem až do skonání světa.«

Takovým tedy způsobem zjevení nám vykládá nejsvětější Trojici. Otec jest sám od sebe a od věčnosti, Syn od Otce a od věčnosti a Duch sv. od Otce a Syna vychází; Bohu Otci připisuje stvoření, Synu vykoupení a Duchu sv. posvěcení. Z toho všeho patrno, že víra v Trojici jest základem naší víry. A jako takové si jí naši otcové nejvýše vážili, k úctě nejsv. Trojice budovali chrámy po městech i venkově, stavěli kaple, pořizovali obrazy, ano i přesvatým jménem tímto třídy a ulice měst pojmenovali. Važme si i my víry v nejsvětější Trojici, ji ve všech úzkostech za pomoc vzývejme, a věru trojjediný Bůh, který pro víru v sebe nedal zahynouti otcům našim, nedá zahynouti nám, ani budoucím. Amen. Podle *Förstera*: P. *Milo Ant. Záruba*, Ord. Praem.

Svátek nejsv. Trojice boží.

Dnes církev sv. předvádí zrakům naším nejsv. Trojici, tu hlubokost božského života, nám nepochopitelnou Vánoční doba nám předvádí Otce dobrotu, Velikonoční skutky Syna, Svatodušní lásku Ducha sv. Znamením nejsv. Trojice jest ten svatý kříž, jímž se žehnáme. Rozjímejme dnes něco o *nejsv. Trojici boží.*

Pojednání.

Odkud máme známost nejsv. Trojice boží? Ze sebe nikoliv, poněvadž k hlubšímu poznání boží bytosti my ve své slabosti při-

íti nemůžeme. Boha poznati můžeme z každé věci — lupenu — oka neb čehokoliv, ale podstatu božskou nám vystihnouti nelze. Odkud tedy známost její?

Sv. *Jan* praví: Boha žádný neviděl, Jednorozený Syn, který jest v lůně Otce on nám vypravil. Tedy od Syna božího známe tajemství nejsv. Trojice boží.

Sv. Ev. *Matouš* uvádí slova Páně: Nikdo nezná Syna jediné Otec, aniž kdo zná Otce, jediné Syn a komu bude chtíti Syn vyjeviti.

Syn boží nám dnes uvádí nejsvětější Trojici, v jejímž jméně pokřtěn má býti každý. Však Kristus Pán hlouběji o nejsv. Trojici se nám nevyjádřil. *Proč?* Poněvadž nad naše síly rozumu to jest. Když sv. Filip chtěl viděti Otce řka: ukaž nám Otce — řekl mu Pán: Filipe, kdo vidí Syna, vidí i Otce. Ale jindy pravil Pán: *mám mnoho mluviti Vám, ale nemůžete věděti nyní.* Což patrný jest důkaz, jak nad sílu rozumu našeho jest každé tajemství boží.

A jindy pravil *Spasitel:* jestliže jste mně nerozuměli, když o pozemských věcech mluvil jsem Vám, kterak budete rozuměti, když o nebeských věcech Vám budu vypravovati. Tedy nad sílu naší jsou. Jest to světlo, které nemůžeme proniknouti. Ve velikém světle oko naše vidí jen tmu, tak ve světle božím nepřistupitelném oko naše oslepuje.

Boha-li zkoumati chceme, stává se nám podobně jako mudrci Thalesovi, jehož jméno bylo mu dáno z posměchu. On totiž zkoumaje nebesa stále k nim zraky obráceny měl. Jednou tak jda, nepozoroval před sebou jámu a padl do ní. Žena vidouc mudrce v jámě, smála se mu: ty zkoumáš nebesa a jámu před sebou nevidíš. Tak i s námi se děje, směšnými se stáváme, když chceme Boha mistrovati. Bláhovými jsme jako to nám zajisté povědomé pachole, které rukou moře do jamky chtělo přelíti. K tomu přece není třeba moudrosti mnoho, že mezi tvorem a Stvořitelem jest nekonečná propast. Dobře zajisté měl mudřec *Epiklét*, který vykládal o Bohu: Kdybych vám měl vyložiti, kdo jest Bůh, musil by Bůh přestati býti Bohem, aneb já bych musil přestat býti člověkem. Mnoho krásných *podobenství sv. otcové* o nejsv. Trojici učinili, a jsou to přece jen podobenství a více nic. Jsou to jen obrazy, ale ne skutečnosti. Srovnáme li tři osoby v jedné postatě: Tři svíce spojené v jedno — jeden plamen činí. Neb jak sv. Cyprián připodobňuje Trojici boží jedné vodě, která z pramene jde do potoka, z potoka do jezera. Táž voda, ale různé podoby. Jiní srovnávali nejsv. Trojici s vodou, která béře na se podobu ledu když zmrzne, páry, když vedro jest. Táž bytost, ale různé tvary. Však sebe krásnější podobenství, jest jen chatrným obrazem Trojice boží, jest hlubokost moudrosti před níž nám klaněti se a slaviti jí podle vůle její: Sláva Otci...

Jak mnohý člověk, který Boha přemudrovati chce, padá do jámy směšně jako mudřec Thales. Vyprávěl mi kdys kdosi o komsi, jak pilně chodí na pole v neděli mezi službami božími a pozoruje, jak řípa roste. Na slávu boží neměl času, aby vzdal chválu

Otci. Za to když se řípa dobývala, pak zase stál na náměstí a staral se o všechny možné věci, jen o svou řípu ne — a tak prohospodařil zkrátka statek. Jako tento statek prohospodařil při svém mudráctví tak přichází mnohý zase o drahou duši a lásku boží pro své mudráctví, ve kterém se domnívá, že Boha přemudruje a jemu slávu povinovanou bez škody může odepříti. Přátelé drazí, nechtějte Boha přemudrovati, stanete se směšnými jako ten Thales.

Sv. Jeroným slýchal na východě vždy na konci žalmu zvolati mnichy: Sláva Otci i Synu i Duchu sv. To se mu tak zalíbilo, že sám po každé práci a po každém žalmu tak činíval a nejsv. Trojici velebil. Prosil sv. Otce Damasa, aby v církvi tento krásný obyčej byl zaveden a od těch dob v církvi na konci žalmů se říká: Sláva... Jest to krátká modlitba chvály k nesjv. Trojici boží. — Přátelé, užívejte jí často jako modlitby díků, bude to naše povolání celou věčnost, cvičme se chváliti Boha právě, abychom věčnou slávu si zasloužili. Amen. *Fr. Vaněček.*

Řeči příležitostné.

Na prosební týden.

Dle francouzského kázání blah. Jana **Baptista Maria Vianneye**, faráře v Arsu.

Procesí a postní dny.

»Surrexit David et abiit et universus populus, ut adducerent arcam Domini.« II. Reg. VI. 2.
»David vstal a s ním odešel též celý národ, aby přenesl archu boží.«

Může-li býti úchvatnějšího obřadu, než jaký konal svatý král, provázen všemi kněžími a levity, když v jejich průvodě s celým národem přenášel svatou archu ze stanu v Silo do stánku, který pro ni v Jerusalemě připravil. Kněží a leviti konali službu u archy a každý kmen přišel pod svou korouhví. V tom poznáváme, totiž v tomto triumfálním vjezdu židovského národa přenášejícího archu, věrné předobrazení zbožného splynutí křesťanů, kteří v procesích putují z místa na místo, následujíce svého duchovního pastýře za křížem a korouhvemi. Vzájemně spojeni tvoří malý oddíl vojska, které je strašné pro ďábla a mocné u Boha, aby za mnohé milosti jemu děkovali anebo za ně ho prosili.

Je tudíž velmi nutno, poučiti vás, proč se taková proces' zavedla, a jak bychom se měli jich súčastniti. Chci též zmíniti se o přikázání postu, které vzešlo přibližně z podobných pohnutek, totiž z prosby k Bohu za ochranu úrody a by nám sloužilo za prostředek, jímž za hříchy své činili bychom zadost jeho spravedlnosti a zároveň se chránili znovu hřešiti. Proto vám jen prospěje, budete-li pozorně naslouchati pojednání, které vás seznámí s prostředky, jimiž byste dosáhli dobra církví poskytovaného.

I.

Především, milovaní, chci vám říci, že první a nejstarší přikázání, které Bůh člověku dal, bylo přikázání postiti se. Když Bůh Adama stvořil a k obývání ráj jemu vykázal, a jeho moci veškero tvorstvo podřídil, zakázal mu zároveň ovoce označeného stromu požívati. Kdyby Adam byl věrným zůstal tomu přikázání, nebylo by nutno bývalo, aby církev nám nové posty uložila. Když pak naše tělo následkem hříchu se vzepřelo proti duchu, bylo nutno krotiti je posty a zdržováním od masitých pokrmů. Z té příčiny nařídila církev pro dítky své mimo čtyřicetidenní půst ještě půst zvaný Vigilie a Quatember a zdržení se masitých pokrmů v pátek a sobotu. Všeobecný účel, milovaní, který sleduje církev, nařizujíc na určité dny zdrželivost od masitých pokrmů a půst, jest tedy tento: u svých dítek povzbuzovati ducha pokání, které Ježíš Kristus důtklivě doporučoval, když zde na zemi meškal a který tvoří jakši pojem božské mravouky. Ano, milovaní, odpíráním tělu oslabujeme vášně svoje, můžeme odpykávati spáchané hříchy a nabýti léku, jímž uchrániti se lze před opětným pokleskem. Poněvadž, milovaní, máme odpykávati tolik hříchů, tedy nesmíme přece nevyužitkovati prostředků, které jsou tak účinnými, aby božské spravedlnosti zadost učinili. Ano, milovaní, my všichni musíme krotiti vášně a můžeme je překonati právě tím, že je v tom omezíme, co našemu hrdlu lahodí. Církev, která ví, že nám je zapotřebí tohoto omezení, že však naše vůle jemu se protiví, přichází nám na pomoc, dávajíc nám přikázání a tím vůli naší co nejdůtklivěji ustanovuje, podříditi se mu. *)

Avšak mimo tento všeobecný zákon vedou ji ještě zvláštní ohledy: ona ukládá nám též posty na předcházející dny před velikými slavnostmi, aby nás pokáním připravila, je s větší zbožností světiti a z nich míti prospěch. Jako církev zasvětila neděli památce zmrtvýchvstání Ježíše Krista, tak věnovala pátek upomínce utrpení a smrti jeho. Není-liž spravedlivo, abychom tyto dny věnovali pokání a mrtvení, poněvadž naše hříchy přibily Ježíše Krista na kříž? Není-li spravedlivo, abychom účast brali na jeho utrpení, když chceme býti účastni milosti vykoupení? Proto, milovaní, byli v prvních stoletích církve všecky pátky úplnými postními dny. I v sobotu se věřící postili, aby tak uctíván byl den vložení do hrobu Ježíše Krista a zároveň aby příprava vykonána byla na svěcení neděle. Poněvadž tyto dny, milovaní, jsou dny milosti a požehnání, tedy máme se na ně připraviti sebezapíráním, chceme-li ve velké míře přijati dobrodiní, které nám Pán Bůh udílí v těchto dnech. Dnešní doby, milovaní, omezuje se půst, jak víte, na zdrželivost od masitých pokrmů, a církev nám dává přikázání: »Pomni, abys v pátek (a sobotu **) zdržel se masitých pokrmů.« Ano, milovaní, my všichni musíme se podříditi tomuto přikázání, ba i dítky,

*) Rodriguez, sv. IV., str. 519.

**) V Čechách dle vrchnopastýřské dispense je ovšem dovoleno v sobotu pojídati masa, vyjímaje týden velikonoční.

pokud mohou; jenom ti, kteří skutečně nemohou, jsou z tohoto vyjmuti. (Rodriguez, sv. III, str. 599)

Ale běda, v jak špatné době žijeme! Nemožno ani na křesťanech poznati, jsou-li dítkami církve, skoro všichni jakoby žert si tropili z toho, nezachovávají-li přikázání o zdrželivosti od masitých pokrmů. Běda! Nikdo již nedbá, aby nepožíval masa v pátek; špatná společnost vás učinila neposlušnými vašeho náboženství. Jak těžké to hříchy! V pátek uzavíráte sňatky a pojídáte maso při tom jako židé a pohané! Jaké to pohoršení pro dítky a jaké prameny kletby pro ty, kteří se zasnubují. — Je prý to zvykem. Běda! můj příteli, je-li to i zvykem, v pátek jísti maso, tedy přece Pán Bůh nikdy si nezvykne, aby ony bral do nebe, kteří jeho zákonů nectí. Ztrácíme téměř víru, poněvadž jeho zákonů nedbáme. Jestliže zatratil sebe Adam požitkem zakázaného ovoce, tak zatracujeme se požitkem masa v zakázaných dnech. Ó trudná myšlénko, raději celou věčnost býti pálen v pekle, než chtíti zříci se požitku masa! — Avšak, pravíte, to činí společnost. Ovšem, že společnost, ale také vy, milovaní! Jak společnost! ta vás k tomu nenutí; neotvírají se vám násilně ústa, aby se vám do nich maso vecpalo. — Nešťastní, přijde doba, v které budete toho litovati! Kéž by, milovaní, nikdy zlořečená bázeň před lidmi nepřiměla vás k jednání nedůstojnému křesťana, které v sobě chová tak velikou nevděčnost k milému Bohu. Můj příteli, ty se bojíš světa; ale popatř přece na onen kříž, uvažuj přec, jak tvůj Bůh vzal na sebe potupnou smrt před nezměrným počtem lidu obnažen: pryč, nešťastníče, jsi nevděčný; Pán Bůh očekává tě před svou soudnou stolicí, kde svou bázeň před lidmi draze zaplatíš. Bojíš se, že smích z tebe si tropí? Inu ovšem, což pak jsi tak příliš svatým, že se tolik bojíš, že by se ti mohli posmívati? Pozorujte přece, milovaní, svůj vzor. Bál-li se, posměchu, který z něho činili si za jeho utrpení? Nebyl-li by nás zanechal v otroctví satanově, kdyby se byl bál? Odejdi, bezbožníče, a jez své maso; na věčnosti zbude ti času, abys toho litoval! . . . Milovaní, kéž by vás nikdy nezmohl strach před lidmi, abyste lehkomyslně jednali próti svým povinnostem! *) Přejděmež k jinému bodu, k postům quatembrovým.

Čteme v Písmě svatém, že židé, když byli pro svou věrolomnost vyhnáni z Jerusalema a vedeni do zajetí babylonského, daleko od chrámu Páně, přišli k náhledu, že zasloužili za své hříchy všecky tyto tresty, i chtěli se pokusiti hněv boží usmířiti ustanovením postů na čtvrtý, pátý, sedmý a desátý den v měsíci; dle tohoto příkladu nařídila církev quatembrové posty, abychom jednak pykali za ty hříchy, jichž se ustavičně denně dopouštíme, a jinak tímto všeobecným pokáním, které je mnohem záslužnější, než kdybychom sami sobě je uložili, abychom milosrdenství a požehnání nebe dosáhli. Přisvědčíte mně, že tři postní dny, které zachováváme v každé roční době, totiž ve třech měsících, sotva

*) Rodriguez, sv. III. str. 521.

jsou v poměru k hříchům, kterých, bohužel, každodenně se dopouštíme. Přece však církev, která je dobrou matkou a miluje své dítky, spokojuje se s tímto málem, jestliže je činíme opravdově a s dobrou vůlí, to jest, posty a ostatními dobrými skutky, které můžeme vykonati. Abychom o důležitosti přísného zachovávání postu přesvědčení nabyli, dala nám sv. církev přikázání: »Pomni, abys zachovával posty quatembrové a vigille.« Těmito quatembrovými posty chce nám připomenouti, že jako není chvíle, v které Pána Boha — jak se bohužel stává — neurážíme, také není chvíle, v které bychom pokání činiti nemusili, abychom obětí zkroušeného a pokořeného srdce hněv boží ukonejšili. Toť první příčina, proč zavedla církev posty quatembrové.

Druhá příčina vztahuje se k našim vezdejším žádostem. Víte, že posty quatembrové jsou na jaře, poněvadž v této době počíná návratem slunce příroda oživovati se a země se rozehřívá k vydání plodů Církev nás nabádá, abychom prosili Pána Boha, aby požehnáním svým propůjčil zemi úrodu. V létě, kdy žně vydány jsou různým zkázonosným pohromám živelním v šanc, chce církev docíliti, abychom prosili dobrotivého Boha, aby chránil a nám milostivě dopřál, čeho nám potřebí na rok k živobytí. Pravím milostivě, milovaní; neboť jako hříšníci, jimiž jsme, nemáme nároku ani na ty k životu potřebné boží dárky. Proto musíme pokorně Boha prositi za výživu i oděv jako o almužnu, kterou nám může odříci bez nespravedlnosti, a musíme ji přijmouti s velikou vděčností jako zcela nezasloužené dobrodiní, kterým nás ve své dobrotě obdarovává. Na podzim, kdy se sklizeň sváží, a v zimě, kdy žně jsou ukončeny, chce církev, abychom přinesli svoje posty a almužny Bohu jako obět díkůčinění za všecky dary, jež nám během roku uštědřil.

Třetí příčina, proč ustanovila církev posty quatembrové, je, abychom prosili Pána Boha za milost, by nám popřál darů propůjčených dobře upotřebiti, a abychom nepouštěli toho se zřetele, který nám je propůjčil. Avšak, bohužel, nečiníme toho! Milovaní, kdo z nás by neoplakával slepoty křesťanů, kteří, místo aby děkovali dobrému Bohu ve žních za dary, které jim uštědřil, jakoby spíše snažili se protivenstvím Bohu zdvojnásobiti hříchy, jichž se právě v době té dopouštějí, kdy statky shromažďují, které jim propůjčil. Z toho musíme zajisté vyvoditi, milovaní, že se dopouštíme smrtelného hříchu, nepostíme-li se, ačkoliv bychom se mohli postiti, a že vykonati musíme, nemůžeme-li se postiti, jakékoliv dobré skutky: učiníme li si nějakou újmu v jídle, nebo obcujeme li mši svaté, nebo pomodlíme-li se o modlitbu více, než v jiné dny. Musíme se povzbuditi k lítosti nad svými hříchy, želeti toho, že nemůžeme pokání činiti, abychom smířili se s církví a zadostučinili spravedlnosti boží za své hříchy.

Čtvrtá příčina, která přiměla církev zavésti posty, jest, prositi Boha, aby biskupové jen dobré kněze vysvětili; neboť jen službou kněze osvěcuje a vede nás Bůh, sděluje nám své milosti a řídí kroky naše k vykoupení krví Ježíše Krista ve svatých svátostech.

Dobrý farář, farář dle srdce Páně: to jest největší poklad, který Bůh farnosti poskytnouti může, a jeden z nejdrahocennějších darů božského milosrdenství. Naproti tomu špatný kněz je jednou z nejstrašnějších metel hněvu božího; proto vyzývá církev a nařizuje každému, kdo se postiti může, aby přispíval hřivnou svojí k osvícení biskupů, aby dobře rozeznati mohli služebníky, které Bůh pro službu svoji vyvolil, a aby své dary a milosti na ty vyléval, kteří k svěcení připuštěni budou. Vidíte, milovaní, jak je to pro nás všecky důležito, neboť od toho závisí spása našich duší; vskutku, jste-li vedeni dobrým knězem, můžete býti účastni mnohého požehnání, jak modlitbami, jež za vás koná, tak i dobrou radou, kterou vám udílí.

II.

Sdělil jsem vám, že v druhé části chci promluviti o rozličných procesích, které se konají během roku a z nichž každé má zvláštní účel. Procesí o božím Těle je slavností vítězství, které dopřává Ježíš Kristus církvi své nad nepřáteli, kteří popírají přítomnost jeho ve sv. Svátosti a oslavou jeho, která mu v této Svátosti lásky náleží. Jest to nejvznešenější procesí, poněvadž se ho účastní Ježíš Kristus ve své osobě. Ó jakou úctou a láskou byli bychom proniknuti v tomto okamžiku, kdybychom dovedli si ho vážiti, poněvadž máme tentýž prospěch, jako ti, kteří ho následovali, když zde na zemi meškal! Procesí na květnou neděli koná se k uctění cesty Páně a slavného vstupu Ježíše Krista do Jerusalema před jeho smrtí. Procesím o Hromnicích připomíná se cesta svaté Panny do chrámu, když Krista Pána v náručí nesla. V den Nanebevzetí Panny Marie bylo zavedeno procesí jmenovitě ve Francii, aby oslaveno bylo vstoupení Matky Páně na nebesa, a aby oslaven byl den, v kterém Francie zasvětila se této vznešené královně, která tak četné důkazy své ochrany Francouzům ukázala. V neděli před farní mší svatou koná se procesí k uctění Ježíše Krista na památku cesty jeho z Jerusalema do Galileje před vzkříšením jeho, neboť všecky neděle jsou pokračováním vzkříšení Ježíše Krista. Tato procesí konají se před mší svatou, aby nám připomněla cestu, kterou Ježíš Kristus konal, když vystupoval na horu Kalvarii; poněvadž obět mše svaté je jen pokračováním oběti kříže. Uvažujíce, že procesí, které se koná v neděli před mší svatou, je ke cti cesty Ježíše Krista na Kalvarii, zajisté nebudete se rozpakovati v duchu provázeti ho, který neváhá opětně obětovati se za vás. S jakou zbožností a úctou byste byli jí přítomni? Zdali nezřeli byste v duchu krev, kterou božský Vykupitel cestou na Kalvarii proléval? Když tolik lhostejnosti a tak málo úcty ke Kristu se jeví, pak ovšem se stává, že nepochopeny zůstávají výkony církevní, a tajemství, která obsahují. Šťastný křesťan, který vnikne do ducha církve!

Víme, že biskupové v dobách veřejných záležitostí ustanovují mimořádná prosesí, aby hněv boží usmířili a dosáhli zvláštní milosti od jeho milosrdenství. Při takovýchto procesích nosívají

se dosud ostatky svatých, aby Bůh pro tak drahocenné klenoty se nám naklonil. Církev určila čtyři dny v roce ke konání takovýchto kajících procesí, totiž v den sv. Marka a o tři prosebné dny. Při těchto procesích nosívají se kříž a korouhve; na těchto zobrazena je svatá Panna a patron farnosti; tím vyzýváni jsou věřící, aby vždy po stopách ukřižovaného Ježíše Krista kráčeli a se snažili dle příkladu svatých, které nám církev za patrony, ochránce a vzory dala, žíti. Musíme všecka procesí, kterých se súčastníme, považovati za slavný průvod, při kterém Ježíše Krista a svaté provázíme. Ježíš Kristus rozlévá rád svá požehnání na ta místa, která se stýkají s obrazem jeho nebo jeho svatých: to ukázalo se pádně v Římě, když zuřil mor a nebylo naděje, že ustane ve zkázonosném díle svém. Když papež seznal, že ani pokání, aniž jiné dobré skutky nemohou zadržeti tuto metlu, nařídil všeobecné procesí, při kterém nesen byl obraz svaté Panny, malovaný svatým Lukášem. Jakmile se průvod hnul, přestal všude mor, kam obraz svaté Panny se přiblížil, a bylo slyšeti anděly zpívati: »Královno nebes, plesej, Alleluja« Načež mor zanikl. Tato cesta, kterou nastupujeme, následujíce kříž, připomíná nám, že život náš nemá býti ničím jiným, než nápodobením života Ježíše Krista, který se obětoval, aby nám byl příkladem a zároveň naším vůdcem, a že jistě zbloudíme, jakmile ho opustíme. Kříž a korouhve, milovaní, které v čele procesí vidíme, připravují pravému věřícímu veliké radosti; neboť my tvoříme malý armádní sbor, který je strašný pro ďábla a nám skýtá nárok na milosti boží, neboť není nic mocnějšího než modlitby, které se konají všemi věřícími společně s duchovním.*) Pomněte, milovaní, co Israelity potkalo za vedení Josuova: po sedm dní nosili archu kolem předhradí města Jericha, chodíce úctyplně se sluhy svatostánku. Chananejští posmívali se jim s výše svých věží; avšak brzy změnili své smýšlení. Ke konci tohoto zvláštního procesí spadly opevňovací hradby při pouhém zaznění trub, a Pán vydal v ruce jejich nepřítele jako ovce, které neznají odporu. Tak jest, milovaní, s vítězstvím, kterého dosíci nám nechává Ježíš Kristus nad nepřáteli, jestliže účastníme se procesí s velikou zbožností a úctou.

III.

Za třetí, pravím, musí nás procesí spřáteliti s myšlenkou, že jsme jenom ubozí poutníci na zemi, že nebe je naším pravým domovem, a že dostává se nám osvícení a milostí Ježíšem Kristem, abychom tam dospěli. Církev nám chce vysvětliti těmito procesími, že nemáme se připoutávati na tento život, nýbrž k Ježíši Kristu až do smrti se utíkati, neboť on jest naší odměnou na věčnosti. Vidíte, milovaní, toť prospěch, který máme z procesí, jsme-li tak šťastni, pochopiti to, co činíme. Jaké nevážnosti začasto dostává se Ježíši Kristu při procesích, která konáme! Jedni ani ne-

*) Rodriguez, sv. IV. str. 620.

vědí, kdo je při nich provází; jdou s sebou smějíce se; jiní rozpráví jako na obyčejném místě a rozhlížejí se. Bohužel, mám-li si troufati říci, jak mnozí obrací oči po předmětech, které vášně jejich vzněcují a rozohní a jak mnozí po skončeném procesí jsou často hříšnějšími, než v okamžiku, kdy se připojili k věřícím! Ó můj Bože, jak mnohých milostí se zneužívá, jak mnohých hříchů dopouští se v jediném okamžiku, který by byl tak drahocenným pro přijmutí nejhojnějších milostí! Jakých prostředků se používá, aby uspokojen byl ďábel! Kéž bychom jim obcovali s dobrou přípravou! . . . Má nám býti povinností súčastniti se procesí, pokud jen můžeme; není-li nám možno býti účastnými, máme vykonati všecky modlitby s oněmi šťastnými, kteří přítomni býti mohou; dále máme se snažiti, doprovázeti je s tím svatým zanícením, jaké nám církev předpisuje. První vlastnost spočívá v tom, abychom proniknuti byli významem procesí. Nikdy nezapomínejme, milovaní, že musíme vzývati Boha v duchu a v pravdě, abychom jemu se zalíbili a jeho milostí si zasloužili; spokojíme-li se, býti pouze tělem přítomnými, činíme tak jako židé. Dobrý křesťan musí vniknouti do ducha obřadů církevních. Musíme opravdu věřiti, že se nacházíme v přítomnosti Boha, právě jako bychom ho následovali jako první křesťané za jeho vezdejšího života a smíme přijíti k procesí jen v tom úmyslu, abychom dovolávali se milosrdenství božího a musíme býti bolestně zaujati tím, že jsme urazili tak dobrého Boha.

Druhá vlastnost, kterou žádá Bůh při procesích, spočívá v tom, aby se konalo v ušlechtilém pořádku; jsouť přemnozí, kteří v nepořádku se tlačí a tím zavdávají příčinu jiným k roztržitosti. Třeba jest kráčeti slušně, neohlížeti se brzy sem, brzy tam, nehovořiti a nesmáti se; neboť to bylo by nevážností vůči přítomnosti Boha a svatých věcí.

Za třetí musíme své modlitby spojiti s těmi, které svatá církev koná při procesích; to jest, musíme souhlasně s knězem všecky modlitby vykonati. Nemůžete-li čísti, modlete se růženec a spojte své modlitby s modlitbami kněze a všech ostatních věřících. Mějte se na pozoru, aby duch váš nebloudil po rozličných předmětech, které do oka padnou: nutno jest oči poněkud sklopiti, aby ďábel nenalezl tolik příležitosti, nás učiniti roztržitými. Před průvodem máme prositi milého Boha za odpuštění svých hříchů, aby nám milosrdenství svého dopřáti ráčil. Od kolika let již účastníme se svatých procesí, aniž bychom se polepšili! Víme, milovaní, proč je tak skrovný výsledek? Nejsme nikdy úplně proniknuti tím, co konáme, a jednali jsme vždy jen dle starobylého zvyku a nikoliv v duchu zbožnosti a lásky. Ano, milovaní, dobrý křesťan má súčastniti se modliteb a všech náboženských cvičení vždy s novou touhou a novou žádostí, aby prospěch z toho měl. Jak dobrým je Bůh, že nás ve své svaté přítomnosti trpí a nám dovoluje činiti to, co svatí v nebi činí! Oč lépe bylo by na zemi člověku, kdyby byl tak šťastným, že by znal svaté náboženství!

Avšak nyní chci ještě slovo říci o *procesí na den sv. Marka a na prosební dny.* Buďte pozorni, jest to velice zajímavo. Ať zvíte, kdo je zavedl, kdy a proč byly ustanoveny.

V roce 442 začala tak strašná zemětřesení a obyvatelé v Vienně byli tak zastrašeni, že se domnívali, že nadešel konec světa Ještě více poděsila okolnost, že oheň s nebe spadl na radnici a ji zapálil i mnoho sousedních domů v popel obrátil. Divoká zvěř vyrazila z lesů a na veřejných místech napadala lidi. Obyvatelé utekli se před těmito hrůzami do kostela s biskupem, aby zde hledali ochrany. Svatý *Mamertus*, jich biskup, uložil mnohé modlitby, skutky kající na odvrácení těchto útrap, i nařídil konečně slavná procesí po tři dny před Nanebevstoupením a posty k usmíření hněvu božího. V ostatních kostelích ve Francii a v mnoha jiných kostelích stalo se rovněž tak a konečně tato procesí se konala pak v celém křesťanském světě. Nebylo ničeho příkladnějšího než způsob, jakým se konala tato procesí; věřící súčastnili se jich bosi, opásáni pasem kajícím a posypáni popelem; po tyto tři dny zachovávaly se velmi přísné posty; bylo zakázáno pracovati, aby tím více času věnováno býti mohlo modlitbám a aby celého času mohlo použito býti k vzývání Boha za odpuštění hříchů, za zachování úrody země a za blaho státu.

Procesí na den sv Marka bylo zavedeno papežem Řehořem Velkým v roce 590 následkem strašné bídy, která doléhala na Řím. Voda po velké povodni zůstala státi všude a otravovala vzduch; to způsobilo hroznou epidemii nemocí, která uchvátila značný počet lidí každého věku a stavu. Procesí, které svatý Řehoř Velký nařídil, konalo se s takovým účastenstvím, zbožností a se slzami, že okamžitě přestal mor. Vzhledem k přibývajícím hříchům na zemi a k přísným trestům božím rozkázala církev, aby se tato procesí opakovala v tomtéž čase, aby nás pohnula k pokání, aby spravedlnost boží byla usmířena a aby zachována byla úroda země, která po devět měsíců v roce vysazena je tisíceru nebezpečenství. Toto procesí zve se též velkými a malými litaniemi, což značí tolik, jako modlitbu a pokornou, úpěnlivou prosbu. Litanie byly s počátku jen opakující se zvolání, kterýmiž prosili věřící milého Boha o milosrdenství ve dvou slovech: Kyrie eleison (Pane, smiluj se nad námi!) Později přičinila se jména svaté Panny a svatých, aby se za nás u Pána Boha přimlouvali. Když církev byla vzývala jména Páně, dovolává se přímluvy svatých, uvádí v těchto litaniích zla, jimiž je tísněna, jakož i dobra, jichž jí je zapotřebí; dovolává se dobrotivosti boží všemi tajemstvími Ježíše Krista i vlastností jeho jakožto obětního beránka božího za hříchy naše — prostředek ten nejspíše je s to, usmířiti hněv boží. Ano, tyto litanie, tato procesí, mše svatá a zdrželivost od masitých pokrmů*), které církev v tyto dny nám předpisuje, dokazují úplně, jakými při všem tom úmysly je vedena.

---

*) Vianney mluví o poměrech francouzských.

Abychom těmto úmyslům vyhověli, tedy musíme, milovaní, považovati tyto dny za dny, které věnovány jsou modlitbě, pokání a jiným dobrým skutkům a činiti si svědomí z toho, straníme-li se jich při tom, súčastniti se máme v slušně uspořádaném zevnějšku a ve vědomí naší hříšnosti a zasloužených trestů se zdrceným a v ruce boží docela odevzdaně se pokořujícím srdcem. Těmito pocity zaníceni musíme ve jménu Ježíše Krista ustavičně prositi o milosrdenství boží pro sebe, pro své bratry, za všecky potřeby církve, za potřeby státu a zvláště za zachování statků pozemských. Bohužel však těchto povinností z důležitých pohnutek vyplývajících a nutných zapomíná se téměř docela; za to pozorovati lze jisté lidi bez ustání při světských slavnostech lidových. Což tak za těžko má býti nám, předpisuje-li nám církev v těchto čtyřech dnech modliti se, když jen proto se tak děje, aby hněv Pána Boha byl usmířen a aby odvráceny byly zasloužené tresty za naše hříchy?

Víte-li milovaní, k čemu nás zve církev, když volá nás k procesím? Chce, abychom ustali na okamžik v polní práci a abychom věnovali trochu času práci pro spásu duše své. Jaké štěstí, jaká milost v tom, že jsme jaksi nuceni zachrániti své duše! Můj Bože, jaký to dar... my hledáme nebe při těchto procesích. Doložím ještě, že činíme v tomto okamžiku to, co svatí po celý svůj život činili. Rcete mi, milovaní, co činil Ježíš Kristus za svého vezdejšího života? Nečinil jiného, leč k tomu pracoval, aby nás spasil. Nuže, milovaní, totéž činíme i my v den sv. Marka a při procesích prosebních. Jaké štěstí, milovaní, v tomto okamžiku pracovati ke spáse svých duší! Milovaní, s jak málem spokojí se Pán Bůh, srovnáme-li to, co by zasloužily hříchy naše, s tím, co svatí konali! Oni nespokojili se několika postními dny a několika zbožnými poutěmi, ani několika dny zdržení se masitých pokrmů; nýbrž, jak mnoho let prožili v slzách a konání skutků pokání za mnohem méně hříchů nežli naše! Na příklad svatý *Hilarion* plakal osmdesát let v lese. Svatý *Arsenius* prožil poslední dobu svého života mezi dvěma skalami. Svatý *Klemens* podstoupil mučení, které trvalo dvaatřicet let. Považte ještě, jak bezpočetní jsou mučedníci, kteří život svůj obětovali, aby spásy své jistěji dosáhli. Zvláště význačný příklad podává nám svatá *Felicitas*, matka sedmi synů, která žila za císaře Antonína. Když pohanští kněží viděli, jak mnoho lidí obrátila tato světice od pohanského klanění se modlám, pravili k císaři: »Uznáváme za dobré, veličenstvo, upozorniti tě, že v Římě žije vdova se sedmi syny, která oné bezbožné tak zvané křesťanské sektě náleží a modlí se rouhavě, takže tvé bohy činí nesmiřitelnými.« Ihned rozkázal císař praefectovi, vdovu tu předvésti a mučením ji přinutiti, aby obětovala bůžku císařství; kdyby se však zdráhala, usmrtiti ji. Praefekt ji povolal, domlouval jí po dobrém, aby opustila své bezbožné náboženství a obětovala bůžkům císařství, že císař nařídil, kdyby tak neučinila, aby byla usmrcena. Avšak svatá Felicitas odpověděla ve svaté hrdosti: »Nedomnívej se, Publie, že získáš mne svými domluvami nebo výhrůžkami. Máš na vůli nechati mne žíti nebo usmrtiti; ale

buď jist, že žena zvítězí nad tebou.« — »Avšak,« odpověděl jí praefeckt, »chceš-li zemříti, zemři; nebuď aspoň příčinou záhuby dítek svých.« — Moje děti by se zahubily, kdyby se podvolily ďáblu, to jest bůžkům tvým kdyby obětovaly; ale zemrou-li pro pravého Boha, budou věčně žíti.« Praefekt však namítal: »Měj aspoň smilování se svými dítkami, které jsou právě ve květu svých let.« — »Ušetři souctitu svého pro jiné, my nežádáme žádného.« Načež obrátila se k dítkám svým, které byly přítomny a pravila: »Vizte, děti moje, to krásné a vznešené nebe; tam vás očekává Ježíš Kristus, aby vás odměnil; bojujte zmužile, děti moje, pro velkého krále nebe a země.« Rozkázal praefekt ji strašně sbíti v obličeji. Zavolal prvé z dítek její, jménem Januaria; nemoha ho přemluviti, dal ho zbičovati a uvrhnouti do vězení. Pak předstoupil Felix a pravil: »Nikoliv, praefekte, nemůžeš nás odvrátiti od našeho Boha, aniž přemluviti nás, abychom obětovali ďáblu; vydej nás mukám, jakým ti libo, my se jich nehrozíme.« Když tak všecky po marné přemluvě z moci soudcovské k trestům odsoudil, pravil poslední syn: »Ach, praefekte, kdybys znal oheň, kterým budeš pálen po celou věčnost! Ó, kdybys věděl, že spravedlnosti boží neujdeš! Použij času, který ti milý Bůh ještě dopřává, abys mohl činiti pokání.« Nic nemohlo ho pohnouti; nechal všecky usmrtiti; avšak matka jejich za popravy povzbuzovala je, aby neohroženě trpěli pro Krista Ježíše: »Vzmužilost, dítky moje; vizte nebe, kde Ježíš Kristus vás očekává, aby vás odměnil!«

Nuže, vizte svaté, kterým bylo jen dbáti o spásu duše a milovati jen Boha jako nám, a vizte, co činili. Milovaní, oni nespokojili se jen několika modlitbami, jako my činíme v některých okamžicích, kdy církev nás zve k modlitbě; nýbrž oni zmužile obětovali svůj život, aby svou duši spasili. Na konec, milovaní, pravím, že musíme míti velké potěšení a velkou radost z toho, můžeme-li býti přítomni všem těmto svatým procesím, která se konají během roku, a že máme se vynasnažiti, přijíti k nim s čistou touhou, abychom vyprosili si milosrdenství. Kéž nikdy nás nepřiměje ani bázeň před lidmi ani jakékoliv nepohodlí, abychom přestoupili přikázání o zdrželivosti od masitých pokrmů a o postu. Šťastný ten, milovaní, kdo spolu vykoná všecka tato skrovná cvičení pobožnosti, poněvadž Pán Bůh s tím se spokojí...

Čím kdo přilne vroucněji a upřímněji k Pánu Bohu svému, — čím kdo je štědřejším k božské jeho velebnosti — tím bude i Pán k němu štědřejším a udělovati mu bude den jako den větších a hojnějších darů milosti své.

Sv. Ignác z Loyoly.

Jako včelka poletujíc s kvítka na kvítko, ssaje z každého šťávu nejlepší, vyrábějíc z ní potom med: tak má i pravý křesťan a kněz pozorovati jiné kněze, uče se od toho skromnosti, od onoho mlčelivosti, od jiného zase trpělivosti, od jiného poslušnosti a od jiného uklidu mysli; — má při každém hleděti na to, čím on vyniká nad ostatní, aby ho v tom následoval a od něho se učil.

Sv. Antonín, opat.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

β) Mimo na Moravě a na Slovensku zavedena byla při bohoslužbách staroslovanština ještě v jižních a východních zemích slovanských a v Čechách. [1])

Císař *Basilius I.* (867—896), rodem Slovan, sjednotil pod svou vládou skoro *všecky Slovany jižní.* Tito snad až po naši dobu byli by zůstali schismatiky, kdyby bezpochyby již na *zakročení sv. Methoděje* těm, kdož k církvi v Istrii, Liburnii (Illirii), Dalmacii a ze sousedních diecesí se vraceli, nebylo bývalo *uděleno privilegium užívati při bohoslužbách jazyka slovanského.* [2]) Toto privilegium již dříve dané bylo od papeže Innocence IV. r. *1248 znovu potvrzeno*, a to pro ony krajiny »ubi de consuetudine observantur praemissa« a udrželo se až podnes [3]) v Dalmacii, Chorvátsku [4]) a v Istrii. [5]) *Glagoláši* (tak slují kněží ritu římsko-

---

[1]) **Slované** dělí se na *jižní*, k nimž patří Slovinci, Srbové, Chorvaté (Srbochorvaté) a Bulhaři, na *západní*, k nimž patří Čechové (Moravané, Slováci), Lužičané a Poláci a na *východní*, k nimž patří Rusové.

[2]) Že privilegium, které Dalmacie obdržela k užívání slovanštiny při bohoslužbě a privilegium sv. Methoděje jest jedno a totéž, plyne z bully papeže Pia VI. »Suprema potestas« z 11. března r. 1791. (Append. ad Bullar. de Propag. II. 294., Roskovány Coel. et Brev. V. 750.)

[3]) **Slovinci** (Korutánci) hlavně severní byli pokřesťanění od arcibiskupa Virgilia ze Solnohradu. *Bohoslužby* konaly se u nich hned *od počátku dle ritu římského latinsky. Jižní* část obrácena jest ke Kristu od kněží aquilejských a těm později povolena *při bohoslužbě staroslovanština.*

[4]) Pokřestění **Chorvatů** stalo se kol r. 640 za knížete Porga a papeže Jana IV. rodem Dalmatince. *Obřadním jazykem byla latina.* Císař Basilius Macedonský pohnul je, že *odtrhli se od Říma* a přistoupili k patriarchátu cařihradskému. To stalo se mezi roky 868—878. Však brzo *vznikla v nich touha* po spojení se s Římem, hlavně působením sv. Methoděje, jenž tehdy po smrti Kocelově v krajinách přímořských se zdržoval. Touha tato stala se u některých *skutkem. Těm, kdož se do církve vrátili, povolena jest za Jana VIII. slovanská liturgie.* **Srbové** sousedili s Chorvaty. Jich pokřestění stalo se dvakráte a to kol *r. 640 ze Říma*, kdy *liturgie konala se latinsky*, a r. 868 za Basilia z Cařihradu, kdy přijali liturgii *řeckou.* V té době *někteří vrátili se*

slovanského) užívají *římsko-slovanského missálu* schváleného od Urbana VIII.[6]) a Benedikta XIV.[7]), *římsko-slovanského breviře* approbovaného Urbanem VIII.,[8]) Innocencem X. a Piem VI.[9]) Jich *Rituále* však sepsáno jest *illyrsky* a approbováno r. 1640 od papeže Urbana VIII. Benedikt XIV. schválil sice užívání staroslovanského rituálu, ale ten vydán nebyl.

Slované západní: Češi (Moravané, Slováci), Lužičané[10]) a Poláci[11]) užívají při bohoslužbách všude latiny od dob pradávných. (O Češích sr. níže!)

Klement, jeden ze žáků sv. Methoděje vyhnaných z Moravy, *přeložil řeckou liturgii*, jíž užívalo se v Bulharsku, patřícím ku církvi východní, do jazyka bulharského, pro nějž vynalezl také vlastní řecké podobnou abecedu — cyrillici — a stal se tak *původcem řecko-slovanské liturgie*, jak se jí ještě dnes u všech *východních Slovanů, většiny jižních Slovanů* a i u národů východních jako *Tatarů, Čerkesů* atd. užívá. Tato řecko-slovanská liturgie (Sr. Kryštůfek Všeob. c. děj. II.[2] 644 nn.) byla s *počátku* pouze *tacito consensu* římskou stolicí *Rusům*, kteří v době Vladimíra Velikého r. 988 dali se pokřtíti a až do 12. století ve spojení s církví latinskou zůstali, povolena. (Alzog: d. c 514.) *Výslovně byla dovolena* teprve r. 1255 *za Innocence IV. Ruthenům* (Rusínům) a to, což přehlédnouti se nesmí, v době vypuknuvšího schismatu Caerulariově v Rusku. (S. M. Harasiewicz: Annales ecclesiae Ruthenae, Lvov 1862 p. 8.)

---

k Římu. Těm povolena jest liturgie *slovanská.* **Bulharům** hlásali Krista jak *kněží řečtí, tak latinští.* Knížete jich Borisa pokřtil nejspíše sv. Methoděj. Za papeže Mikuláše I. *nabyli latinníci vrchu*, za to však, když Basilius Macedonský stal se od září 867 knížetem bulharským, *připojil Bulhary k Cařihradu.* Tak trval stav věci až do smrti sv. Methoděje. Když pak *sv. Methoděj zemřel* a žáci jeho z Moravy byli vyhnáni, uchýlili se do Bulhar a *zavedli tu liturgii slovanskou.* (Sr. předmluvu Dr. Václava Vondráka ke spisu: »O původu Kyjevských listů a Pražských zlomků a o bohemismech v starších církevněslovanských památkách vůbec. Praha 1904., jakož i »Časopis Musea král. Českého« 1905 str. 179.)

[5]) Porubszky v »Jus ecclesiasticum«, Agriae 1858 p. 855 připomíná, že v diecesi diakovarské v neděli a ve svátek epištola a evangelium se zpívá illyrsky.

[6]) V bulle: »Ex eo tempore« v Bullarium d. c. 228, Raskovány d. c. 321.

[7]) V konstituci »Ex pastorali« z r. 1754. Poněvadž však nebylo tehdy nikoho kompetentního, kdo by vydání těchto hlaholských knih liturgických řídil a staroslovanštinu důkladně znal, *spíše chyb přibylo*, než ubylo, *ač papež toužebně žádal, aby dílo bezvadné vydáno bylo.*

[8]) V citované bulle: »Ex eo tempore.«

[9]) V bulle »Suprema potestas«.

[10]) **Polabští Slované** (Lutici a Bodrici) přijímali křesťanství z Němec, ač velice neradi z ohledů politických. Byla tedy tu *latina jazykem bohoslužebným.*

[11]) Do **Polska** dostalo se křesťanství *skrze sv. Methoděje.* Krakovsko, Halič a Slezsko náležely tehdy k říši Svatoplukově a pod metropoli sv. Methoděje, který se žáky svými i v Polsku evangelium hlásal. Netrvalo dlouho a i Velkopolsko podrobilo se učení Kristovu. Po smrti Methodějově působili tu jeho žáci. *Současně* usilovali o pokřesťanění Poláků i *císařové němečtí*, hlavně z ohledů politických. *Užívalo se tedy v Polsku hned od po-*

Není možno dopodrobna vyličovati jak *dějiny obřadu latinsko-slovanského* (hlaholského) panujícího hlavně v Přímoří, tak *řecko-sjednoceného*. Stačí uvésti po tom, když naznačeny byly v poznámkách počátky jejich, novější stav. V *Přímoří* (Illyrii) jsou kostely, v nichž panuje obřad latinsko slovanský t. j. ritus je latinský a jazyk staroslovanský s písmem hlaholským. *Pavel Šafařík* v r. 1853 uvádí území hlaholice následovně: »V *zaderském* arcibiskupství počítají se vesměs 84 fary a expositury, z těch na 46 konají se od 70 kněží bohoslužby hlaholsky. V *šibenickém* biskupství jeden kněz slouží mši sv. slovansky. Ve *splětském* biskupství jest na 73 farách a kaplankách do 98 slovanských kněží. V *kotorském* biskupství jest jeden kněz ze splětské diecese. V *krkském* biskupství *na ostrově Krku* po krajině v každé faře konají kněží službu boží ve dny zasvěcené slovansky, mnozí i ve dny všední; v městě Krku jen latinsky. Na ostrově *Rabu* téhož biskupství jen latinsky, ačkoliv s příměsí slovanských modliteb a zpěvů. Na *Lošiních*, vyjma dvě města, všudy slovansky. Jsou ještě i v *Istrii* zde onde fary hlaholské, jichž se v předešlém století počítalo do 200, mají sice na *Krku*, *Česu*, *v Zadru i Prviči ještě sedm klášterů*, než řeholníků v nich ne více než čtrnácte. Nařízení k nim vycházejí od provincialův hlaholicí.« *Jiná data* uvádí *Ginzel* (d c.) a to dle úředních dat zaslaných mu v roce 1857 od gorického knížete arcibiskupa Dr. Ondřeje Gollmayra. Novější stav uvádí Dr. Kryštůfek v Dějinách států rakouských (I. 379—384.)

(Pokračování.)

Vyučování náboženství laiky.

Při pastorální konferenci duchovenstva vikariátu libockého dne 14. července 1904 přednesl **Vlastimil Hálek**, farář v Liboci.

Prov. koncil pražský v Tit. II. cap. VI. nařizuje »De catechisandis parvulis«: »Sancta Ecclesia sicut adultis prospiciens . . . ita et *juventuti* coelesti doctrina imbuendae inde a primordiis singularem navavit operam . . . (secudum) exemplum Salvatoris parvulos advocantis, amplexantis ac peculiari discipulorum curae solemni verbo commendantis: »Qui talem parvulum suscipit in nomine meo, me suscipit.« Mat. 18, 5. A synoda pražská z r. 1873 Cap. I. počíná hned na počátku »De religiosa juventutis institutione« slovy: »Ecclesia catholica, cum omnium quidem fidelium mater sit atque magistra, praecipua tamen dilectione juventutem sibi creditam amplectitur. Religiosam proinde juventutis institutionem et educationem in Ecclesia maximi momenti semper fuisse, nemo est, qui nesciat.«

V duchu těchto církevních nařízení vkročuje zajisté s radostí

čátku při bohoslužbách vedle staroslovanštiny i latiny. Úplné pokřesťanění Poláků stalo se teprve za Měška I. (960—992), který r. 965 oženil se s dcerou knížete českého Boleslava I. Doubravkou. *První biskupství* založeno bylo v Poznani a biskupem stal se *Jordán, Němec.* (M. Bobrzyński-Bidlo: Přehled dějin polských 23.)

a nejlepším úmyslem kněz do školy, aby tu konal svůj *úřad učitelský*. Věnoval by se milerád cele školám, poněvadž jest škola důležitou částí duchovní správy, kde poznává kněz vlastně celou svoji osadu. Ze školy též mnoho může působiti. Avšak duchovní má vedle školy ještě povolání *duchovního správce*. Musí se o svoji osadu starati, v kostele bohoslužby konati, zpovídati, navštěvovati nemocné, kondukty vésti, úřadovati v kanceláři, brevíř se modliti, zasedati v poradách, pracovati kázání, meditace konati, o dům se starati, často pole vzdělávati a mnohé jiné funkce konati. Nastává tu přirozeně duševní i fysické ochabnutí a umdlení sil, když toto jich přepínání se opakuje co den, co týden; a nikdo nemůže duchovního viniti z jakéhosi pohodlí; vždyť přirozenost sama po veliké práci vymáhá poklid a odpočinek. Vzhledem k vzrůstající práci v duchovní správě se stalo, že farnímu duchovenstvu jest možno jen jistý počet tříd vyučovati náboženství. A přece na venkově, zvláště pak v okolí hlavního města přibývá škol a tříd, poněvadž tu vzrůstá silně populace. Kde dříve byla jedna nebo dvě třídy, dnes jich jest 7—10. Pětitřídní škola s několika paralelkami a k tomu několik po přifařených vesnicích roztroušených 1--4třídních škol není dnes žádnou vzácností. A při tom počet působících duchovních zůstal týž, jako byl dříve při 2 nebo 3 třídách v místě farním. Proto postupem času stalo se fysicky nemožným, by farní duchovenstvo obstarávalo vyučování náboženství ve všech třídách, a nastala nutnost svěřiti je učitelům *světským*. A tu máme v letošní poradě odpověděti, jak by se to nejlépe s prospěchem státi mělo, když není jiného vyhnutí.

Není-li fysicky možno farnímu duchovenstvu vyučovati všecky třídy na farnosti, dříve nežli sáhne k výpomocnému vyučování náboženství světským učitelstvem, má se poohlédnouti, zda by jen přece nebylo možno nějakého kněze k tomu získati. Jsouť mnohdy na farní osadě kláštery mužské nebo ženské s duchovním, z nichž by mohl ten který kněz některé třídy převzíti. Jsou tu mnohé ústavy, na př. trestnice, ústav pro choromyslné, nemocnice, chudobince, ve kterých též kněz působí, a tu by mohl tento některé třídy vyučovati. Tak by se docílilo, že přece jen vyučování náboženství na škole osazeno by bylo silami duchovních. Bohužel stávalo se na některých osadách, že v místě byl mimo duchovní správu kněz, jemuž dovolovalo jeho postavení vyučovati ve škole, a přece se naň zapomnělo, a vyučování náboženství bylo svěřováno učitelům světským, ačkoli provinc. koncil nařizoval: »Ubi ob scholarum numerum, sacerdotum penuriam et locorum distantiam (frequentatio scholae a postoribus animarum) fieri nequit omni meliori, quo poterunt, modo provideant, ne juventus in religiosa ignorantia adolescat.« Cap. VI.

Stane li se tedy nezbytně nutným duch. správě, aby na osadě v některé školní třídě bylo vyučování náboženství svěřeno zcela nebo částečně učitelům světským, má se duch. správce ještě jednou tázati svého svědomí, zda vskutku jeho síly nestačí, aby opustil v učitelském úřadu ty, které mu svěřil Kristus Pán slovy: »Učte

všecky národy«, Mat. 28, 18., a jenž pokáral učedníky, když bránili, aby podávány mu byly dítky. Mat. 19, 13—14. Mar. 10, 16. Spolu uvážiti má ještě naposledy hlas církve, která povinnost, úřadu katechetického důrazně ukládá a nařizuje biskupům na sněmu tridentském i censurami trestati ty, kdož nedbalí jsou v této povinnosti. Sess. XXIV. de ref. c. 4. Synoda pražská z roku 1873 pag. 3, 4. o tom praví: »Verum quidem est, numerum scholarum in dies augeri, et nova clero non onera tantum, sed prot dolor impedimenta accrescere; sed permagnum et insigne opus est institutio et educatio juventutis. Caveat sacerdos, ne opus hoc excelsum negligat vel laicis, nisi necessitas urgeat, relinquat: secus ipse censeretur relegationis suae e scholis auctor et iniquorum adversus Ecclesiam conaminum promotor. Caveat clerus, ne illo neglecta schola feriatur judicio: ‚Perditio tua ex te, Israel'.«

Jestliže by tudíž nastalou nemocí kněze, neb odesláním místního kaplana jinam na výpomoc, nebo sedisvacancí faráře nastala nutnost, by vyučoval náboženství učitel, tu jest první povinností duchovní správy, by to ihned prostřednictvím vikar. úřadu oznámila svému ordinariátu. V arcidiecési pražské bylo toto nařízení obnoveno výnosem z 2. dubna 1894: »Míní-li klérus někdy žádati zemskou školní radu za výpomoc učitelů, budiž žádost ta na ordinariát adressována a zaslána.«

Synoda pražská z r. 1873 str. 3 uvádí tu: »Quodsi propter multitudinem scholarum filialium et nimiam in ceteris curae animarum officiis occupationem animarum pastoribus aliquibus in locis prorsus impossibile foret, ut per totum annum horis praescriptis religionem in omnibus scholis ipsimet doceant, permittimus quidem, ut servata lege saeculari ludimagister laicus ad docendam religionem subsistuatur . . . Licitum vero non sit parocho, propria auctoritate laicum hunc ad instituendam juventutem in religione substituere, sed expositis omnibus circumstantiis virum istum Officio Nostro probandum proponat.«

Nastávajíť tu ovšem obtíže při volbě osoby učitele k výpomocnému vyučování náboženství. Vždyť se tu učitel vlastně stává *katechetou,* a úřad katechetický jest nesmírné důležitosti a plný zodpovědnosti. I nemůže býti lhostejno, kdož úřad ten zastává. Má-li býti u katechety způsobilost a) tělesná, b) intellektuelní, c) morální a d) kanonická, nutno ji žádati aspoň, pokud jen možno, též u učitele světského. Synoda pražská z r. 1873 str. 4 žádá, »ut eliquatur ad hoc opus vir *fidelis, religiosus* et *probus,* de quo persuasum est parocho, quod officio suo rite sit satisfacturus.« Jak těžko najíti tyto schopnosti u učitele, vysvítá z toho, že někdy nechce žádný z mnohačlenného sboru vůbec vyučovati náboženství, takže toto připadne dle zákona na správce školy, jenž ovšem vyučovati musí. Než činí-li tak nerad a jen z přinucení zákona, jest na bíledni, jakých výsledků tu možno čekati.

Jeví-li se přece jakási ochota ve sboru učitelském, jest věci na prospěch, by vyučoval náboženství ve třídě, pokud možno, její třídní učitel. Týž dokonale zná vlohy a vlastnosti žáků, což je na

prospěch i učení náboženství. Učí-li učitel z jiné třídy, nastává často řevnivost mezi ním a třídním učitelem, jednak pro remuneraci za vyučování, jednak že trpívá tím i autorita třídního učitele, jakoby nebyl schopen nebo snad nebyl uznán hodným vyučovati náboženství. Ovšem, kde se toho výslovně zřekne a nepřeje si učiti, aneb ukáže-li se býti notorickým nevěrcem, pak nezbývá jiné pomoci, než voliti jiného učitele. A tu při volbě hleděti dlužno na to, by duchovní správce volil toho, kdo má ve svých vysvědčeních lepší známku z náboženství, a dále by servatis servandis volil spíše učitelku nežli učitele.

Jest dále otázkou, které třídy se mají k tomu zvoliti. Doporučují se k výpomocnému vyučování náboženství světským učitelem hlavně nejnižší třídy. Zde zpravidla docílí učitel přiměřeného prospěchu, že dokonale co do vypravování naučí dítky dějům Starého a Nového zákona. Žel Bohu, že za nynější situace zůstává zpravidla jen při tomto nacvičení, kdežto duch náboženský jest dalek. Majíť se při vyučování dějům biblickým zároveň vštěpovati a utvrzovati *rudimenta fidei*, má padati do duše dítek osvěžující rosa učení o božství Pána Ježíše, má pronikati jich duši míza mravného křesťanského života. Toho však přečasto při výpomocném vyučování postrádáme. A tak se stává, že nedoplňuje-li kněz učitele, počne růsti v duši dítek suchopár, byť ústa jich hezky děje odříkávala.

By ten který učitel mohl vyučovati výpomocně náboženství, dává Ordinariát svolení skrze c. k. zemskou školní radu s tou podmínkou, by se tak dělo pouze *za dozoru duchovní správy* v duchu synody Pražské z roku 1873 str. 4.: »Etiamsi vero per laicos ludimagistros religio doceatur, animarum pastor nihilominus scholam hanc saepius pro opportunitate *adeat*, ludimagistrum in tradenta religione *adjuret*, juventutem *examinet* et ipse pro viribus *edoceat*.« Tento dozor duchovní správy má vlastně býti *částečným vyučováním kněze*. Ukládá mu, aby v době, kdy není přetížení jinými pracemi, do oné třídy šel a dle sil svých doplňoval, čemu učil učitel. Tu ovšem jest třeba, aby kněz učitele podporoval, navzájem do ruky mu pracoval, shověl a trpělivost měl s nedostatky jeho při vyučování — vše pro dobrou věc, pro společný úkol. Neboť jednotnost v každém ohledu při vyučování pokládá se u všech znalců vychovatelského umění za nejpodstatnější podmínku žádoucího zdaru. Jistě není mnoho řečeno, když pravíme, že duchem křesťanským proniknutý učitel, a také tak vyučující, jest vzácnou výpomocnou silou katechetskou. Proto, má-li tuto dobrou vlastnost, jest účinná láska a přátelská úcta kněze k němu jedním znakem vděčné uznalosti. Vždyť se stanoviska katolického i omilostněnou práci koná učitel zastávaje úřad katechetský. Uděluje totiž svatý Otec Pavel V. odpustky učitelům a) 100 dní, kdykoli učí náboženství, b) 7 let, kdykoli v neděli a ve svátekvedou dítky k vyučování náboženskému.

Než církev sv. by si přála, aby tam, kde to možno, kněz i učitel si v téže třídě rozdělili učivo, vyučujíce oba z polovice

náboženství. V první řadě musili by oba dostáti požadavkům, jež nařizuje koncil Pražský Tit. II. Cap. VI.: »a) Verba Catechismi fideliter memoriae *mandentur*, b) Memoriae autem impressa et imprimenda, ne verba sint mere sonantia, in suo sensu et nexu rite *explanentur*, quo facilius et firmius animis inhaereant, c) cum fide retenta vere *peculium* animae *spirituale* efficiant, d) ut modo rectissimo tam fidei intimam *persuasionem* et *certitudinem*, quam doctrinarum, prout aetas fert, intelligentiam parvulis integerant e) ideas religiosas ex ipsis parvulorum mentibus *evolvere* f) a Deo revelatae semper etiam tamquam *revelatae* monstrari et doceri debent g) veritates religiosas non memoriae tantum et intellectui, sed et *cordibus* parvulorum inserere et in eorum *praxim* et *vitam* deducere.« O tyto úkoly musí se oba účelně rozděliti. Bylo by ovšem věci na prospěch, kdyby ve všech takových třídách, na které nestačí s vyučováním náboženství kněz, aspoň s poloviny v nich sám vyučoval. — Avšak to jest právě možno jen tam, kde jest zvláště hodný učitel, takže lze se s ním dorozuměti asi v ten smysl: Kněz přednese a vyloží v jednu hodinu partii za přítomnosti učitele. Ten ji v následující hodině s dětmi nacvičí, a těm, kteří něčemu neporozuměli, by na základě výkladu, jejž sám slyšel, vyjasnil nejasné pojmy. V následující hodině by duchovní onu partii přezkoušel a postupoval by naznačeným směrem dále. Učiteli by se ponechalo více méně *nacvičení* předmětu a správnost odpovědí co do formy, knězi hlubší výklad pravd náboženských a vtělení jich ducha v duše dítek. Tu by kněz a učitel byli podobni otci a matce v rodině. Čemu matka během dne děti naučila, vykládá, doplňuje a hlouběji vtěluje večer otec po své práci. Bylo by ovšem v první řadě nutno, by učitel, pokud by jen trochu to možno bylo, byl přítomen hodině vyučování duchovního, by věděl, co a jak tento vykládal a probral. Kněz by vždy každou partii, nechť jsou to biblické dějiny, katechismus neb liturgika, důkladně ve vnitřní vzájemné souvislosti vyložil, aby předmět v plném rozsahu byl pojat. Stručně pak by odvodil zásady, z nichž by vyplýval život křesťanský a vyloženou partii by před učitelem zopakoval. Jisto jest, že na oba z pravidla by vedle methody postupovací zbyla i soustřeďovací a o učivo by se tak účelně dělili.

V nejnižších třídách nabývaly by dítky od učitele cvičením znalost biblických dějin, od kněze však již by poznávaly, kterak se život křesťanský v uctění Boha projevuje v rodině, v chrámě a jinde Spolu by se přiučovaly modlitbám. Ve středních třídách naučily by se po výkladu kněze textu katechismu s opakováním biblických příběhů učitelem.

Katecheta by pak počal vštěpovati jim hlouběji povinnosti k Bohu, rodičům, bližním a představeným. V nejvyšších třídách by učitel žáky učil katechismu širšímu po výkladu kněze, jenž by objasnil, utvrdil a rozšiřoval jejich náboženské vědomosti, zvláště aby nabyly již přesvědčení o božském původu křesťanského náboženství, by vřele přilnuly k církvi sv. Nicméně i v liturgice

cvičené učitelem by doplňoval učivo kněz, aby žáci poznali v historickém základu, v dogmatickém i mravním významu čelné doby církevního roku a bohoslužbu katolickou vůbec. Přípravu k svaté svátosti pokání a přijímání by si ponechal kněz celou sám.

Ovšem po stránce didaktticko-paedagogické těžko by se získalo od vážných autorit schválení toho, by témuž předmětu v jedné třídě učili dva. Nehledě k tomu, nicméně při dobré vůli učitele a trpělivosti kněze dalo by se přes to docíliti utěšených výsledků. Zvláště vynikne učitel v práci s maličkými a po stránce didaktické; kněz zase v ohledu nábožensko-paedagogickém.

Vzhledem ke školním úřadům dostával by v nižších třídách pouze učitel remuneraci za 1 hodinu týdenní 40 K ročně, kněz ničeho; ve vyšších třídách pak učitel tolikéž 40 K a kněz za počet hodin s normálem jedné týdně.

Dílo toto, jež má vzdělávati obraz boží nesmrtelné duši dítek vtisknutý a vštěpovati nejvznešenější pravdy, mravnost a vzdělanost, podaří se, byť rozděleno, jen tehdy, když učitel stejně jako kněz bude pokládati dílo katechetické za — v pravdě veliké. Pracovati musí oba za jedním cílem vytrvale, obětavě a jednosvorně posilujíce se i nadějí, že hojná odplata čeká všecky, kdož »ke spravedlnosti vyučují mnohé«. Dan. 12, 3.

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

Nejinak smýšlejí o pochovávání mrtvol *církevní sněmy*. Tak stanoví, bychom jen některé uvedli, sněm *Kamerský* v Belgii, r. 1567 konaný, pod titulem: »Ut haeredes defunctis *justa* rependant« mezi jiným takto: »Mardamus pastoribus, ut modeste moneant filios haeredesque mortuorum, ut . . . *pietatem et gratitudinem* erga eos conservent utque christianae charitatis officia omnia rependant *pro suo quisque modulo ac facultate*«, rozumí však tím modlitby, almužnu a obět mše sv. Zvláště pozoruhodna jsou slova sněmu *Remešského* (1583), jenž, nařizuje v příčině slavností pohřebních střední cestu, stanoví: »Christianorum sepulturam *nec* **superbam** *nec* **neglectam** *esse decet aut* **despectam**; parochi in hanc officii sui partem diligenter incumbant, ut piorum funera christianae *simplicitatis ac modestiae limites non excedant.*« Toho aby tím spíše se dosáhlo, napomíná týž sněm i *nyní* všeho uvážení hodnými slovy duchovní správce: »*Superfluas* impensas (funebres), quae propter *amibitionem et fastum* fiunt, parochi vel haeredibus relinqui vel pauperibus erogari [1]) suadeant.« [2]) Velepravdivě dokládá

[1]) Co říci o »kultu pohřebních věnců«, který dávno již z mezí slušnosti vybočil, vždyť zavedeny již k zvýšení marné, duchu křesťanství odpo-

provinciální sněm *Vídeňský* (1859) pod záhlavím: »De *pietate* erga defunctos«: »Mortui . . . ut suffragiis nostris juventur (světská sláva, okázalost a sebe větší nádhera zemřelým však neprospívá), expectant . . . Non *lacrimas*, sed *bonorum operum auxilia* a nobis postulant.« [3]) Podobně stanoví i jiné, v době novější konané sněmy církevní, vybízejíce v příčině pohřebních slavností ke křesťanské mírnosti a skromnosti, která vzdělává a o skutečném zármutku nad ztrátou zemřelých často daleko více svědčí, zvláště je-li provázena *dobročinností* a *skutky milosrdenství*, než sebe větší okázalá pohřební pompa, jíž schází nejednou všecka opravdovost a při níž hraje mnohdy hlavní úlohu ne úcta a pieta k zemřelému ani péče o jeho věčné blaho — kteréž takovéto prostředky zcela pomíjí, aniž se jimi zjednává — nýbrž výlučně okázalost, vypočívavost a jiné tendenční cíle. Pohříchu mnohé pohřby, zvláště pak ony, jež obstarávají a vypravují tak zv. moderní »pohřební ústavy«, [4]) činí nejednou dojem, jakoby *nešlo o pohřeb*, tím méně církevní a katolický, nýbrž o provedení světské pompy, ukojení marnivosti a hříšné pýchy atd. Jest to, zkrátka řečeno, *profanace* křesťanského pohřbu, kde vše vypočteno na vnější, smyslům lahodící effekt, kde církevní zásady o *zbožném* pochovávání zemřelých se ignorují, mysl od pravé, křesťanské nálady odvrací, kde svůdný, pomíjející zevnější lesk má — nahraditi všecko!

Jakkoli tyto pouze mimochodem naznačené pohřební nepřístojnosti s pohřbením v chrámě vždy sloučeny nebyly — co zvláště mělo a mohlo míti místa o pohřbu osob vysoce postavených, urozených a nad jiné zasloužilých, [5]) jež zajisté slušelo se slavně pochovati, — nelze s druhé strany přece upříti, že původní, z náboženského zápalu vyplývající pohnutky pohřbení v chrámu *mizely*

---

rující pohřební pompy zvláštní »*věncové vozy*« k uložení celých věncových hekatomb, by *nebylo* rakev s mrtvolou viděti a vážné myšlenky na smrt byly, seč lze, zapuzeny! Kolik chudých, vdov a sirotků mohlo by se podělíti, kolik nuzných ošatiti a nasytiti, kteří by zajisté vroucí modlitbou za spásu zemřelého dárcům se odměniti hleděli!

[2]) Srov. van *Espena* l. c. cap. 1. n. 49. seqq Jak *vážné, obsažné* a *všestranné*, jest obojí toto ustanovení jmenovaného sněmu. Vystihuje netoliko *hlavní*, ale i *všeobecnou* platnost mající zásady o pohřbívání zemřelých, jež místněji a úsečněji lze sotva vyjádřiti. Řádné šetření těchto moudrých, skutečnosti odpovídajících zásad, zamezilo by dojista mnohé nepřístojnosti, bychom věc co nejmírněji naznačili, jež při pohřbech, zvláště za naší doby, tak často se vyskytují a nejednou i pohoršení atd. působí.

[3]) Tit. IV. cap. 16. Velepřípadná to slova, kéž by se jich vždy také jak sluší šetřilo!

[4]) Již sám název těchto »ústavů«, při nichž hraje co možná největší *zisk hlavní* úlohu, označuje s důstatek jejich světský, zcela profanní účel a ráz, který s pohřbem, jak má se dle úmyslu a nařízení církve konati, nemá nic společného a se mu zhola protiví. Světské, lépe řečeno, *zesvětštělé* moderní pohřby, při nichž jde vše takořka »na povel«, při nichž není křesťanské útrpnosti a se strany účastníků obyčejně ani — modlitby, kde jen marná pompa staví se na odiv, připravují vždy více půdu, o čem pochybovati nelze, k pohřbům pouze — *civilním*, jichž pendantem budou, a namnoze již jsou, obecní — bezkonfessní hřbitovy. O těchto hřbitovech srov. naše pojednání v tomto časopise uveřejněné.

[5]) Srov. výše ustanovení conc. *Mogunt.* a. 813. et *Meldens.* a. 845.

během času, kdy zápal ten pozvolna ustával *vždy více* a že opanovaly v této příčině čím dál více osobní nechvalné zájmy, jež byly na újmu vážnosti nejen chrámů, ale i církve samé, jak bude z následujícího zřejmo.

Že se vedle hřbitovů užívalo po dlouhý čas i kostelů k pochovávání zemřelých, jakkoli to, jak výše vzpomenuto, jejich *vlastnímu* účelu odporovalo, sluší přičísti z nemalé části též oněm činitelům, již měli církevní nařízení, časté pohřbívání v chrámech jednak obmezující, jednak zakazující,[6]) prováděli a jich bedlivě šetřiti, co však se vždy jak sluší nedělo.[7]) Dokladů k tomu obsahují církevní sněmy nemálo.

Jako vystupují, jak bylo výše uvedeno, proti přehnané pohřební pompě a výstředním pohřebním slavnostem, rovněž tak kárají a zavrhují zvyk, který prohlašují zřejmě, třeba byl rozšířený, za *consuetudo illicita*, za pohřeb nebo pohřební místo nějakého *poplatku* žádati či — jak sv. *Řehoř* o této věci významně se pronáší[8]) — »pretium de terra concessa putredini quaerere« a ze zármutku příbuzných zemřelého chtíti míti *prospěch*. Týž svatý papež dokládá v listu biskupu Messinskému svědčícím[9]): — »Noveris, nos *illicitam antiquam consuetudinem omnino vetuisse, nec cuiquam* assensum praebere, ut *loca* humandi corporis *pretio possint adipisci.*« Podobně nařizuje papež *Lev IV.* v IX. století všem duchovním správcům, by za pohřbívání mrtvých žádné odměny neb daru nežádali[10]). Totéž stanoví *Hinkmar* Remešský v listě k biskupu Lyonskému, dovolávaje se výslovně nařízení papeže Řehoře;[11]) ve svých kapitulariích (Capit. I. cap. 2., Capit. III. cap. 2.) týž zákaz opakuje a dodává významně: »*Sicut sacra et canonica sanxit auctoritas*« Z téhož hlediště vycházejí i starší církevní sněmy, jako *Meldenský*, *Triburský a Nantesský*, všelikou ziskuchtivost při pochovávání zemřelých jako nedůstojnou stavu duchovního zamítajíce a zapovídajíce. Prvý sněm v této příčině stanoví[12]): »Nechať se nikdo neodváží za místo pohřební, vykázané zpráchnivění těla, *poplatek* jakýmkoli způsobem požadovati.« Sněm *Triburský* nařizuje[13]): »Proč, zemi, zem prodáváš? Proto zapovídá se vesměs všem křesťanům místa pohřební prodávati a pohřbení

---

[6]) Srov. výše str. 69. n.

[7]) I zde naplňovala se slova: »*Vanae* sunt leges sine *bonis* moribus« (jestliže se jich nešetří).

[8]) Lib. VII. ep. 56.

[9]) L. c. ep. 4.

[10]) Ep. De cura pastor.

[11]) Na prvějším místě dokládá sv. Řehoř s důrazem: »Peti vero aliquid aut exigi *omnino prohibemus* (*dobrovolné* dary neb oběti papež nezakazuje; srov. níže), ne (quod *valde irreligiosum* est) aut *venalis* fortasse (quod absit) dicatur ecclesia aut vos de humanis mortibus videamini *gratulari*, si ex eorum cadaveribus studeatis quaerere compendium.« Can. 12. C. XIII. qu. 2; srov. can. 13. ibid. (S. *Hieron.* ad cap. 23. Gen.).

[12]) Can. 72.

[13]) Can. 16. apud *Gratian.* can. 14. C. XIII. qu. 2., kde ukazuje se k významným slovům Písma: »Mortuo non prohibeas gratiam, sciens, quoniam omnes moriemur.« Eccl. 7.

zemřelého odepříti[14]).« Poslední sněm stanoví[15]): »Dle kanonů nařizujeme, by za hroby a pochování zemřelých žádná odměna se nežádala od duchovenstva kostela ani od těch, kteří hřbitovy spravují . . .«

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. Karel Lev Řehák.

III.

Nedá se rozvésti!

Došlo mne vyrozumění od c. k. zemského soudu, že právoplatným rozsudkem rozvedeni byli manželé Brázdovi; a vyzvání nejdůstojnější konsistoře, abych hleděl rozvaděné manžely usmířiti; a kdyby to možno nebylo, přiměti je k tomu, by pro obor svědomí zažádali také za rozvod církevní.

Obeslal jsem k sobě tedy dosud mi neznámou Brázdovou, jež bydlila ve zdejší osadě, a začal se jí vyptávati po příčinách, jež se smutně zakončily rozsudkem soudním.

I vyprávěla mi asi takto: Byli jsme s mužem oddáni v krajském městě roku 1878, a žili jsme spolu dosti dobře ze mzdy, kterou on domů přinášel z továrny. Roku 1885 začaly v továrně stávky, v nichž prý můj muž měl také činné účastenství, takže nebyl pak do díla více přijat. Na to práci víc a více odvykal, a co tu neb tam vypodělkoval, ponechal jen pro sebe. Mně víc a více zanedbával, až se ode mne docela vystěhoval, a odešel do společné domácnosti s jistou Františkou Mazalovou.« Otřela si suché oči a pak pokračovala:

»To je jim pěkná ženská! Napřed dělala lehkou holku sama! a když opelichala a mužští o ni již nestáli, stala se volavkou.«

»Co je to za úřad?«

»Vědí, »volavka« to je taková lehkomyslnice, která galány do vykřičených domů slovy i posuňnky vábí. Vábila tedy mužské k lehkým holkám, a pak zase zprostředkovávala lehké i hloupé služky z venku do hampejzů, až se jí policie všímati počala. Byla potom nekolikrát pro kuplířství trestána, na konec bylo jí přebývání v Praze úředně a pod trestem zakázáno, a ona byla postrkem poslána do své domovské obce. Tam však se jí nelíbilo, že s ní každý pohrdal, a nikdo do práce jí nechtěl. Avšak i ona sama poctivé práci dávno odvyknuvši, o žádné namahavé zaměstnání více ani nestála. A proto z domovské obce zmizela, potajmu do

---

[14]) Z těchto pozoruhodných a téměř zarážejících slov jde na jevo, že nejednou se s pohřbem odkládalo, dokud poplatek za místo pohřební nebyl zapraven. Zřejmo to z nařízení Viléma biskupa Pařížského z XI. století, ježto ve svém kapitulare (cap. 5.) stanoví: »Presbyteri corpora murtuorum *non detineant super terram* occasione pecuniae extorquendae«, co bylo i dle práva římského jako něco zcela nepřístojného zakázáno. Srov. van *Espena* l. c. cap. 4. n. 54. 65.

[15]) Can. 6. apud Gratian. can. 15. C. et qu. cit.

Prahy se vrátila, a živila se nepočestně jako dříve, toliko že byla daleko opatrnější. A ta seznámila se kdes s mým mužem, i domluvili se, že budou si v živobytí pomáhati a spolu žíti, jako muž a žena. Mazalová mu slíbila, ježto má již známostí výhodných dost, že jemu opatří dobré živobytí bez valného namáhání, jen když on jí půjde na ruku, jako by její vlastní muž byl. A bez namáhavé práce dobře se míti, to nazýval můj muž vždy svým idealem.«

Opět si Brázdová utřela suché oči, a pak pokračovala: »Byla tu ještě policie, které se Mazalová musila báti; nebo kdyby byla v něčem přistižena: bylo by se přišlo na dřívější kousky, a byla by nejen přísněji potrestána, ale i opět z Prahy násilně vyvedena. I domluvili se s mužem mým o tom, aby se na oko za nějakého Pražana provdala, tak pražskou příslušnicí se stala, a odtud pak vyhnána býti nemohla.«

»Kdo hledá nalezne, říkává se; tak i můj muž a Mazalová spolu hledali, až i nalezli příhodného — hastroše Pražana. Byl to nádenník Jan Votruba, který se po delším handrkování zavázal, že za sedmdesát zlatých s Mazalovou se dá oddat a potom že ji mému muži úplně ponechá.«

Avšak tento hodný Votruba žil již v divokém manželství. Když se o tom souložnice jeho dověděla, že se má Votruba ženit, a koho si bude brát, spustila na plné kolo. To ale bylo docela proti mysli Mazalové, jež se obávala, aby tak její tajný plán nevyšel před časem na jevo. Proto si k ní rychle zašla, a uchlácholila jí rozličnými sliby, zejména ujištěním, kterak jí ani na mysl nepřipadá, by jí Votrubu odvrátila, a pak že jí jako na závdavek své další přízně přinesla látku na pěkné vlněné šaty.

Votruba byl s Mazalovou řádně oddán roku 1904; ale hned po oddavkách vrátil se ke své kuběně. S Votrubou oddaná Mazalová přistěhovala se nyní veřejně jakožto »hospodyně« k mému muži, »soukromníku«, pod jménem »paní Votrubová, příslušnice pražská«, do prostranného bytu, který si byli najali.

I začali nyní spolu hanebnou činnost svou na všechny strany, a peněz jim hromadně přibývalo, takže si koupiti mohl dům za *devadesát tisíc korun* v živé ulici pražské.

Když jsem se o tom dověděla, jakým pánem se můj muž stal, a uvážila, jak já, žena jeho musím živobytí nuzně stloukat; dopsala jsem muži, aby mi dopřál aspoň nějaké podpory. Ale on zajisté návodem té své cizoložnice mi na více dopisů ani neodpověděl. A když jsem ho šla do domu jeho vyhledat, Votrubová mne s velkým štěkotem zkrátka — vyhodila!«

»Nehlásila jste se u soudu o to, aby vám muž přispíval na živobytí?«

»Ba, hlásila; ale ničeho jsem nepořídila. Můj muž z návodu své kuběny dům prodal, a prohlásil, že opravdu nebyl jeho, nýbrž Votrubové, u které je jen v námezdní službě; a že ničeho nemá, a dáti nemůže. A pak žaloval i u soudu na rozvod.«

»On že žaloval?!«

»Ano. A vzal si na to prohnaného advokáta, jenž, i přes můj odpor soudní rozvedení nás prosadil.«

»Musil míti přece nějaké příčiny proti vám, ježto by soud jinak rozvod nevyřkl! Co pak vám vytýkal?«

»Byly to jen nějaké klepy, že se toulám po hospodách i kavárnách; a mých vývodních svědků nepřipustil advokát mužův ani k výslechu!«

»A čím se opravdu nyní živíte?«

»Čím se živím! Když mne muž zrádně opustil, šla jsem do rozličných služeb, jako za krámskou a stoličnou.«

»Ale vy máte byt pro sebe, a prý i lidi na bytě.«

»Nyní ano. Platím 130 zlatých činže ročně a mám čtyry podnájemníky. Ty zaplatí mi činži, také jim vařím, a při tom i sama se najím. Jinak také po domech posluhuji, na lidi vyperu, chodím pro vodu i pro pivo, a tu a tam některé mlsné paničce i do »amtu«. (To jest do »Versatz-amtu«, do zastavárny.)

»Myslíte, že vám muž nespravedlivě ublížil, že vás opustil?«

»Ano. Ráčej' vědět, jak mně, manželce musí býti, když můj manžel po leta peleší se s jinou, s ní dobře se má, a mně ničeho neposkytuje.«

»A mohla byste všecky tyto stížnosti své na muže také i hodnověrnými svědky, kteříž by po případě i do přísahy vzati býti mohli, stvrditi?«

»To bych snadno mohla.«

»Tedy dobře. Poslechněte tudíž mou řeč! Že jste byli u soudu světského rozvedeni, znamená toliko, že věci světské mezi vámi jsou urovnány. Avšak vy jste nebyli oddáni v soudní kanceláři, nýbrž před oltářem v chrámu Páně, a tam jste se před Bohem i lidmi zavazovali vzájemnou přísahou k věrnosti a lásce ne na nějaký rok — nýbrž na celý život, až do smrti! Jste tedy ve svědomí svém vázáni, tuto přísahou stvrzenou připověď také zachovávati. O věcech svědomí nerozhoduje ale soudce světský, nýbrž soudce duchovní a tím jest ve zdejší arcidiecesi dědic svatých apoštolů Páně, nejdůstojnější náš pan arcibiskup. Proto, cítíte-li se od manžela poškozenou, jest vaší povinností, abyste svou záležitost nerozhodovala po zdání svém, nýbrž dala o ní rozhodnouti řádnému soudci duchovnímu, panu arcibiskupovi, a pak dle jeho rozhodnutí se i řídila, jak velí Spasitel, když pravil apoštolům: »Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Přiveďte si sem tedy své svědky, zavedu s vámi řádný protokol, a podám jménem vaším u pana arcibiskupa žádost za rozvod církevní, abyste mohla býti i ve svém svědomí upokojena.«

»Co že?! Žádost za rozvod?! Já žádný rozvod nechci, za žádný rozvod žádati nebudu!«

»Ale dovolte —«

»Nic nedovoluji! Já žádný rozvod nechci, o žádném ani slyšet nechci!«

»Vždyť ale tvrdíte, že vám muž ublížil i ubližuje! Tedy —«

»Žádné tedy! *Já se zkrátka rozvésti nedám!*«

»A proč?«

»Proč?! Ta mrcha stůně a jistě brzo i dodělá! Oni bydlí nyní na Vinohradech, mají tam »nóbl« byt, a »na bytu« čtyry frajle! K těm docházejí moc »nóbl« páni, a tuze dobře platí. Až Votrubová zhebne, muži svému odpustím, »starý« se pak ještě rád ke mně vrátí, a budeme se míti potom teprve spolu dobře! —«

Na to plnou hubou melouc, měla se k odchodu. Vida, že s ní ničeho nepořídím, nezdržoval jsem jí.

Abych mohl podati řádnou úřední zprávu, šetřiti jsem dal o Brázdové dále. Důvěrník můj přinesl mi pak tyto zaručené zprávy z domu, kde bydlí: »Brázdová má podnájemníky, z nichž jeden jest zároveň jejím nápadníkem! Práci poctivé se co možná nejvíce vyhýbá; ale hledá »výdělky« spíše tím, že — dohazuje do bordelů lehké holky!«

Gleich und gleich gesellt sich gern! —

Gabaon.

Sbírka různých výkladů ze spisů vědeckých o bibli a zprávách její.

Při četbě vědeckých spisů nalezne kněz mnohé zrnko, které by se dalo zužitkovati při výkladech a rozmluvách vědeckých. Záhodno by bylo, aby podobná zrna přišla v patřičný oběh a proto snažně žádám za laskavé sdělení. Dosud se hlavně přihlíželo ve spisech vědeckých k tomu, co jest proti positivní víře, a tak zdá se, že se dělala reklama právě námitkám na místě důvodům příznivým. Chci proto občas věnovati několik stran kladné práci vědecké a s ochotou přijmu každý podobný příspěvek. K vůli jasnosti dlužno připomenouti, že se list nestotožňuje ihned s každým vědeckým výkladem a že nechce smlouvati se o nadpřirozený ráz, nýbrž, že chce ze spisů vědeckých přinášeti tu onu ukázku, jak se pokouší o výklad některých zpráv. Znáti tento zjev ze spisů a projevů vědatorů, prospěje zajisté duchovenstvu.

Jednou častou námitkou jest »*slunce nad Gabaonem*«, v boji Josuově. Ti, kdož nezměnitelnost zákonů původních mají za samozřejmou, praví, že zpráva o nezapadajícím slunci nad Gabaonem jest naprosto nevěrohodna a nemožna. Prof. K. V. Zenger zmiňuje se o tomto ději ve svých přednáškách »O nové soustavě světové« na str. 8. a 9., kde sice příliš přirozený výklad podává, ale výklad taký, že cyniky biblické matematicky vyvrací. Uvedeme celý odstaveček k věci patřící:

Podle novověkých, nezvratnými výsledky zkušenosti dotvrzených náhledů totiž každá síla působí v jisté době (v čase šíření) a její účinky přenášejí se jistým prostředím. Pročež Newton pravil v dopise ku Bentleyovi: »Tvrditi, že by gravitace byla vrozena hmotě, a že by tělesa mohla působiti prázdnotou do dálky bez prostředí, jež by vespolné účinky zprostředkovalo, zdá se mi tak nesmyslným, že by ten, který by to tvrdil, nemohl býti schopen filosofického uvažování. Gravitace musí býti způsobena bytostí, která působí nepřetržitě v čase a podle jistých zákonů. Jest však otázka, je-li tato bytost něco hmotného nebo něco nehmotného.«

Tuto jím samým položenou otázku nemohl Newton sám zodpověděti. Na základě slavného díla »Principia philosophiae naturalis«, Newton, který po 30 let na universitě cambridgeské působil a dožil se stáří 85 let (zemřelť 31. března 1727), založil slavnou budovu Uranie, novověkou astronomii, o níž pak dále pracovali slavní stoupenci jeho d'Alembert a Laplace.

Hlavně Laplace zdokonalil astronomii tak úžasným způsobem, že přesnost výpočtů pohybů nebeských dosáhla stupně neobyčejného. Bylo možno předvídati na př. na více tisíc let zatmění slunce, ano udati až k mezím dob historických zatmění slunce, které se v dávných dobách přihodila. Tu není nezajímavo vzpomenouti si případu z bible, kde se praví, že Josua, jenž volal k Bohu, aby slunce zůstalo po čas boje na nebi státi, byl vyslyšán, což se arci všem soustavám protiví; ale *novověká astronomie, počítajíc nazpět do oněch dávných dob, potvrdila správnost fakta v bibli uvedeného v tom smyslu, že právě na tom místě a v den oné bitvy bylo před západem slunce úplné jeho zatmění na samém obzoru, takže když měsíc přešel přes slunce, zdálo se, že toto zůstalo státi nepohnutě na obzoru, poněvadž před tím zdálo se zapadnouti a pak se opět objevilo*

Tak se ukázalo, že věda není v odporu s výroky bible, kteréž naopak potvrdila a zároveň vysvětlila. Tak vědy přírodní pokračovaly u vývoji svém úžasně, a v době novější umožnily nám, vyměřiti rychlost světla, rychlost elektrických proudů, ano i rychlost utvoření se dojmů smyslných a konečně i myšlenky samé. Zjištěno, že jest nemožno, což již Newton tušil, představiti si sílu, která by nevyžadovala nějaké, byť i nesmírně krátké doby, a přece způsobila účinek, aniž také, že by mohla v prostoru do dálky účinkovati bez prostředí účinek přenášejícího. Laplace předpokládaje jako jeho stoupenci, že gravitace působí okamžitě do krajních konců soustavy sluneční prázdným prostorem nebeským, vzdálil se od pravdy a po něm ještě více stoupenci jeho. Tím přišla astronomie v neshodu s učením fysikálním, a zejména následkem neshody, pozorované mezi časem skutečného návratu vlasatic periodických do blízkosti slunce či do perihelia svého a mezi časem pro návrat k periheliu vypočteným, povstal mezi novější a starší školou astronomickou spor o tom, je-li prostor nebeský vyplněn prostředím sebe řidším, nebo je-li prázden hmoty?

Nám záleží hlavně na tom, že Zenger zde doznává věrohodnost dát biblických a že na souhlas vědy s biblí klade důraz.

Podali jsme malou ukázku a žádáme, aby důstojní páni duchovní laskavě dali k disposici své znalosti v tomto směru, aby nepřístupné spisy vědecké staly se takto známými všem duchovním zejména v těch částkách, které pro ně mají zvláštní význam.

LISTY HOMILETICKÉ.

K otázkám o zpěvníčku.

Už dlouhou dobu se mluví o potřebě jednotného zpěvníčku. Jednota zpěvníčku má býti též výrazem jednoty církve, třeba by to bylo jen maličkým výrazem. Jednotný text písní, jednotná melodie ukazují každému návštěvníku kostela ve vzdálenějším kraji, že jsme i v tom za jedno.

Konečně dána otázka o zpěvníčku na program vikariátních konferencí, kdež jest pravé místo pro sestavení požadavků ohledně budoucího zpěvníčku. Jest však také důležito pomáhati k tomu, že nebude možno, aby jednotlivec zodpovídal tuto otázku, nýbrž aby byla odpověď prací všech.

Zpěvník jest myšlen zajisté jako knížka vyhovující celé diecesi neb všem diecesím v Čechách, proto musí bráti zřetel ku praktickému užívání písní církevních po celé diecesi a vyjíti vstříc každému rozumnému a opodstatněnému požadavku. Tyto třeba tlumočiti předem a též opodstatniti, poněvadž zajisté dle důvodů bude se říditi též vývod. Lépe jest důvody říci napřed, než kritisovati potom.

Proto se doporučuje zajisté postup ten, aby každý vikariát tlumočil seznam *všech písní, které se skutečně zpívají* a užívají v církevním roce. Z tohoto seznamu bude patrno, která píseň jest skutečně všude užívaná, a která jen někde. Seznam skutečně užívaných písní musí nutně ukázati bohatství aneb (čeho spíše se lze nadíti) chudobu písní užívaných. Jest zkrátka tento seznam skutečnou veličinou, se kterou se může počítati.

Druhý seznam bude obsahovati *písně, které si přejí,* aby byly zavedeny a ve zpěvníku obsaženy. Tento druhý seznam jest jaksi vrchol projevených přání ze všech vikariátů, k němuž lze přihlížeti při sestavování budoucího zpěvníčku. Má-li substrát těchto přání projevených míti cenu pro závěrečnou redakci zpěvníčku, bude záhodno, aby k navrhovaným písním také se doložila příčina, pro kterou se navrhuje, aby pojata byla do nové knížky zpěvní. Tlumočení celého vikariátu a celé diecese přinese na povrch mnohou píseň, která jednotlivci sebe více odborně vyško-

lenému ušla. Tento seznam by byl jaksi reformní seznam písní a dával by s dostatek látky na výběr.

Jsou texty i v písních přerůzné. Vydavatelé v dobrém úmyslu opravovali a pulérovali texty písní tak, že každá z těch písní má mnoho variantů. Tu bude záslužnou opravnou prací vybrati ony nejlepší a nejrozšířenější texty písní, aby pomocí jednoho zpěvníku stal se text jeho písní základním jednotným textem.

Když by každý vikariát tlumočil dobře odůvodněný a propracovaný návrh svůj, pak pracuje ku značné jednotě ve zpěvu církevním pro budoucí časy. Zkušenost a znalost všech duchovních dává se takto k disposici závěrečným pracovníkům v tomto směru, jest jaksi výplodem sjednocenosti. »*Vis unita, vis fortior.*«

Dalším krokem ku sjednocení byla by *melodie*. Což bude opět prací krušnou, ba skoro krušnější než sám jednotný text, protože jest pracovníků odborných a spolehlivých méně. Nicméně přece může se i po této stránce docíliti značného výsledku. Každý vikariát má přece jednoho neb dva znalce. Jestli každý vikariát jednu chybu a nedostatek a jednu dobrou změnu najde, musí se nutně zpěvník zdokonaliti: spojenými silami, spojenými zkušenostmi a přihlížením ku faktickému užívání a opodstatněným změnám.

Zde dána krásná příležitost uplatniti svůj opodstatněný a zevrubný návrh Všeobecný návrh jest bez ceny, poněvadž nedává skutečný předmět ku pravdě. Podrobný návrh jest cenná věc, protože obsahuje detail a důvody.

Jistý přesný výběr návrhů a pokynů jest nutný. Čím více se žádá, tím méně lze to splniti. Zpěvníček školní nemůže býti kancionálem, ale malým výborem nejlepších, nejrozšířenějších a nejoblíbenějších písní, které pomocí školní mládeže stávají se základním majetkem hudebním.

Doba konferencí se blíží a proto pojednati o otázce předem, může více způsobiti, než obšírný rozbor po konferenci. *Opravomil.*

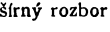

Ranní promluva na den Božího Těla.

Krásnou malbu zasvětil slavný Rafael úctě nejsvětější Svátosti. V hluboké úctě v myšlenky pohrouženy, vidíme tu nejmoudřejší muže všech věkův a národů seskupeny kolem oltáře, na němž vystavena nejsvětější Svátost.

Co má vlastně obraz znamenati? Rozumím-li dobře, čtu zde tyto myšlenky. Hříchem ztratilo lidstvo Boha, původce štěstí a věčné blaženosti. Nejmoudřejší a nejlepší mužové starověku snažili se pak cestu k Bohu nalézti.

Však marně! Vždy více a více se od něho vzdalovali. Teprve Kristus, Syn boží, přivedl lidstvo na tuto cestu, smířil nás smrtí svou s Bohem, ano dal nám sebe sama v nejsv. Svátosti jako záruku šťastného života a šťastné budoucnosti jednou na

věčnosti. »Já jsem chléb,« praví, »který s nebe sstoupil, aby každý, kdo ho okusí, živ byl.« Kristus nás sblížil s uraženým Bohem a takové sblížení nemohli nikdy moudří i svatí Starého Zákona ani pochopiti. Toto veliké tajemství chová a učí církev svatá. Na velikolepém obraze Rafaelově jest církev zastoupena dvěma osobami, knížaty apoštolskými, kteří stojí v nejužší blízkosti po obou stranách oltáře.

Nejsv. Svátost oltářní jest největší útěchou, jakou nám víra naše podává. Jak malichernou a prázdnou jeví se útěcha světa.

Pohleďme na hříšníka. Všichni jsme lidé křehcí, lidé hříšní. Hřích jest břímě společné, které nás bez rozdílu tlačí více aneb méně. Lidé, světem odchovaní, ulehčují aneb ulehčiti si hledí nesnesitelné břímě hříchu různými radovánkami, zábavami, rozptylováním mysli. Hledají útěchy ve světě, ale nenalézají. Pravé a jediné útěchy nalezne hříšník jen v nejsv. Svátosti, když lítostí a pokáním duši svou očistil. A jak veliké útěchy nalézá! Proud náruživosti se mírní, pokušení aspoň na čas mizí, naděje ho oživuje a posiluje. Kdežto dříve pochyboval a se neodvážil proti hříchu bojovati, jakou zmužilost v sobě nyní cítí, jak se chrání, aby duši v milosti zachoval. Tuto útěchu a zmužilost děkuje jen chlebu, který s nebe přišel, Kristu, v nejsv. Svátosti skrytému.

Pohleďme na nemocného, trpícího! Kde tito útěchy naleznou? Kde jinde, než v nejsv. Svátosti.

Jim platí slova útěchy, která Kristus k trpícím pronesl: »Pojďte ke mně všichni, kdož jste obtíženi, a já vás občerstvím.«

Nemocný! Tak dlouho již trpí. Ve dne v noci jej pronásledují hrozné bolesti, oko se k spánku nezavírá.

Lékař se všemožně snaží pomoci, než konečně uznává, že jest malomocným. Kde útěchy hledati? Ve světě ji nenalezneme. Co zbývá nemocnému, než smrt se dostaví a z bolestí jej vysvobodí? Snad zoufání? Snad ono jest jediným východištěm, ale jen pro člověka nevěrce.

Jinak věřící křesťan! Zná velikého dobrodince, zázračného pomocníka v nejsv. Svátosti. Víra šeptá mu slova: »Kdo jí mé tělo, živ bude na věky.« Čím mu jest nemoc? Jen zkouškou, od Boha seslanou aneb trestem zaslouženým za hříchy spáchané. A jak může dlouho trvati?

Krátký čas! Život věčný, stálý očekává jej na věčnosti. Proto se vyznává, lituje svých poklesků, občerstvuje a sílí chlebem věčným na cestu k Bohu.

Buďme tedy vděčni za největší Svátost, kterou Bůh hříšnému lidstvu dal v nekonečné lásce.

Navštěvujme často svatý dům, kde On na oltáři přebývá ustavičně, mezi námi tak blízko dlí a nás očekává.

Žalujme mu boly své, obětujme útrapy své. Ježíš v nejsv. Svátosti oltářní jest naše útěcha, jak jsem pravil, jest také naše síla v boji proti všem nepřátelům, jest naše láska. Trpěl pro nás a trpí neskonale nevděčností naší. Neurážejme jej dále, nestěžujme

mu pobyt mezi námi. Vítejme jej mezi nás s opravdovou pokorou, radostí a zbožností, aby nás také On jednou s radostí přivítal do stánků věčných. Amen. *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Na den Božího Těla.

(Eucharistická promluva.)

Návštěva nejsvětější Svátosti rozmnožuje víru, naději a lásku.

»A já jsem s vámi až do skonání světa.« Mat. 28. 20.

Ve francouzském městě Orleanu před lety skoro každodenně o jedné hodině do chrámu Páně přicházíval voják, postavil se před oltářem, kde byla nejsvětější Svátost a tam v postavení jako na stráži stával. Tázán, proč tak činí, odpověděl: »President v Paříži má čtyři, každý generál dva a plukovník jednoho vojáka jako stráž. Tu jsem si myslil: Bůh jest přece větším pánem než tito všichni dohromady a stráže nemá, proto přicházím sem v prázdném čase a stojím na stráži.«

Proč přichází vojín ten denně do chrámu a stojí před oltářem? Co vyznává čestnou stráží svojí? Že ve svatostánku bydlí Bůh, Spasitel, týž Spasitel Ježíš Kristus, který, pokud ve světě byl, zástupy lidu stále byl provázen, jimž vždy a všude dobře činil. Ano, nejmilejší, zástupům dobře činil Ježíš Kristus, nikoho neoslyšel. Co byl a činil za života, tím jest a činí do dnes v nejsvětější Svátosti. »Pojďte ke mně všichni,« volá v nejsv. Svátosti Spasitel k nám, »já vás občerstvím.«

Nuže, slyšme libého hlasu jeho, spěchejme za ním často, velmi často sem, do svatyně jeho a zde pokleknouce před svatostánek — trůn jeho, v modlitbách stůjme na stráži.

Vězme, že s velikým užitkem spojena jest pro nás každá návštěva nejsvětější Svátosti, neboť navštívením nejsvětější Svátosti rozmnožuje a posiluje se naše víra, naděje a láska.

Pojednání.

Za našich dnů čím dále, tím více platnosti nabývají slova apoštola: »Vykupujte dny, neboť časové jsou zlí.«

A vskutku, co tu nepřátel církve sv. tajných i zjevných! S jakou smělostí a drzostí kráčí zloba ďábelská světem! Jak plesá tu z mnohých stran svět bezbožný, že již již kácí se oltáře i trůny! Falešná osvěta, zdá se, slaví vítězství, aspoň mnohým již nasadila v srdce jed nevěry a tím nespokojenost s řádem božským i světským. Zločin hromadí se na zločin, hřích na hřích. Kdo z koho, ten z toho, heslem naší jest doby. Jediným cílem lidstva bezvěrného jest požitek a rozkoš, a přece tolik všude bídy. Proč to? Odkud to vše? Bůh Otec Synem svým seslal nám

pravou osvětu, víru svou, svět víry té se spustil a Bůh ho opustil. Ano, opustil!

Hle, nejmilejší, Bůh, Ježíš Kristus přítomen stále mezi námi v nejsv. Svátosti. Kolik jest však mezi námi těch, kteří by jej zde vyhledávali a jej navštěvovali? Ach opuštěn, opuštěn Ježíš ve svatostánku. A přece, jak posiluje Ježíš v nejsv. Svátosti víru naši, bychom se nepoddali světu bezbožnému, ho nenásledovali a neklesli. Ptejte se jen těch, kteří často Ježíše v nejsv. Svátosti navštěvují, jaké posily nabývají? Ti vám řeknou: Neznám nic, co by tak víru mou posílilo, co by mě tak proti nepřátelům víry mé ozbrojilo, jako návštěvu nejsv. Svátosti. Klekni jen, křesťane, pln pokory v matném svitu věčné lampy před svatostánek a pokouší-li se o tebe ďábel, zlý svět hledí tě svésti, zmítají-li pochybnosti srdcem tvým, Spasitele svého pros, a pokoj, spokojenost a mír vrátí se v srdce tvé i dům tvůj. Zde čerpej sílu pro duši svou. Kristus jediný tvůj pomocník, tvoje síla, tvoje víra.

Ve svatostánku přebývá Spasitel náš a čeká na nás. Ze svatostánku volá nám vstříc: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím« Ach, kolik jest mezi námi malých, obtížených, nešťastných! My slabí jsme a pomoci vždy potřebujeme. Každý den přináší nové bolesti a starosti. Ke komu půjdeme? Plni důvěry obracejme se k Ježíši, přítomnému v nejsv. Svátosti a zklamáni nebudeme. Ptejte se těch, kteří bolem sklíčeni, útočiště vzali k oltáři; ptejte se jich, zdali potěšeni neodešli.

Přišli s pláčem, s usměvavým okem odešli. Útěcha i pokoj vrátily se v duši sklíčenou. Jak mnohý již, takřka na pokraji zoufalství jsa, nevěděl si rady, ani pomoci. Odešel do chrámu, před Nejsvětějším poklekl a prosil. A jako nebe často zataženo jsouc mraky, náhle se vyjasní a jasný slunce paprsek zasvitne, tak stalo se i jemu: paprsek naděje vnikl v duši jeho, to tam zoufalství. Nejsvětější pomohl. Jsi snad, křesťane, obtížen hříchy, že bojíš, že strachuješ se předstoupiti před Spasitele svého? Ach, slyš jen: »Já jsem beránek boží, který snímá hříchy světa,« volá k tobě Spasitel ze svatostánku. »Já nechci smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl.« A viz! Věčná lampa, před oltářem visící, matné světlo své vrhá na zpovědnici. Přistup k ní s důvěrou, poklekni, vyznej se z hříchů svých a jménem Nejsvětějšího budou ti odpuštěny.

Jak často naříká mnohý z nás: »Kéž bych měl někoho aspoň na světě, jemuž bych se mohl s bolem svým svěřiti, jemuž bych si mohl postěžovati, jenž by mi mohl pomoci.« Ve světě ovšem takových lidí málo. Snad místo potěchy a pomoci úsměšků by se ti dostalo. Nuže, hledej pomoci u toho, jenž všemohoucí jest, jenž řídí srdce lidská i srdce tvé.

Hledej pomoci u Ježíše. Za ním do chrámu spěchej, zde se mu svěř, zde žaluj, zde pomoci a útěchy se dožaduj a věř, že bez pomoci neodejdeš. Zde v tom tichu kostela přítel tvůj nejvěrnější.

Sv. Alois takovou láskou k Pánu Ježíši byl nadšen, že se zdálo, jakoby se nemohl pro tu útěchu, které v přítomnosti Spasitele svého požíval, ani od něho odloučiti. Vypravuje se o něm, že když mu zpovědník rozkázal, aby déle než hodinu před nejsv. Svátostí nezůstával, bylo pozorovati, jak přemáhati se musil, aby, když hodina uplynula, poslechl a od milého Ježíše se odloučil. Dříve, než odešel z kostela, zůstal ještě chvíli státi, díval se na oltář, několikráte poklekl a bylo znáti, jak se přemáhá, aby se zřekl veliké té útěchy, jakou mu Pán Ježíš, v nejsv. Svátosti skrytý, poskytoval.

Žijeme, nejmilejší, ve víru tohoto světa, obtíženi pracemi stavu svého, a tu srdce, obtíženo starostmi vezdejšími, zapomene snadno na dobro nejvyšší — na Boha. Srdce naše vůbec stvořeno jest k lásce. Odvrátí-li se od Boha, přilne láskou k věcem pomíjejícím, ano často k hříšným, a u těch věru že nikdy nenalezne upokojení a spokojenosti. A tak nepokojné jest a zůstane srdce lidské, dokud nespočine v Bohu. Tato láska, to jest to jediné, co nás již na světě šťastnými činí.

Láska jeví se zvláště tím, že po předmětu lásky své toužíme, šťastnými jsme v blízkosti osoby milované, rmoutíme se, musíme-li ji opustiti. Vizme tu neskončenou lásku boží k nám! Z lásky k nám Kristus za nás trpěl, za nás umřel, z lásky k nám ustanovil nejsv. Svátost, z lásky k nám v té Svátosti přebývá. Přítomen jest v ní po všecky časy a na všech místech, ustavičně, ve dne, v noci. Nečiní rozdílu mezi bohatým a chudým, pod způsobami svaté hostie vstupuje do nitra každého člověka i největšího ubožáka. Kdo z nás pochopí lásku takovou? A ta láska Kristova v nejsv. Svátosti nikdy se nemění. Dva tisíce let již nás miluje a láska jeho zajisté zůstane nezměněna až do skonání světa. Až do konce světa zůstane s námi v nejsv. Svátosti, aby nás těšil, sílil, k dobrému povzbuzoval a k životu věčnému zachovával.

Nuže, nejmilejší, láska věčná v nejsvětější Svátosti přebývá mezi námi. Co jest nám činiti? K té lásce věčné často, velmi často spěchati, jí se klaněti, kořiti, ji prositi. Ano, nejmilejší, tu před svatostánkem poklekejme a Pána Ježíše, který tolik nás miluje, prosme, aby v srdci našem roznítil lásku vzájemnou. V nejsv. Svátosti hoří oheň lásky nevýslovné. Ó prosme, prosme Ježíše, aby v srdci našem rozpálil oheň lásky takové.

A Spasitel tak učiní, jisti buďme. Spasitel roznítí v srdci našem lásku, která učiní nás pokornými, zkroušenými, lásku, kterou puzeni budeme, bychom hříchu se varovali. Spasitel roznítí v srdci našem lásku, která pobádati nás bude k horlivosti ve službě boží, lásku, která nutiti nás bude co možno nejčastěji spojiti se s ním ve sv. přijímání. Spasitel roznítí v srdci našem lásku, která ponoukati bude nás často choditi za ním, pokleknouti před svatostánkem, zde otevříti mu srdce své, požalovati všecky své kříže a bolesti a vyprositi si pomoci pro život budoucí v tomto slzavém údolí.

A nyní vzpomeňme si, jak málo jest těch, kteří by častěji spěchali k tomuto králi nebes, lékaři nejvyššímu. Chudý, ale na-

daný mladík vydal se do světa hledati štěstí. A skutečně štěstí mu přálo, takže po letech velmi zbohatl.

Vzal své jmění a jel do rodného města, aby tam klidně žil. Když přijel k městu rodnému, napadla mu zvláštní myšlenka.

Chtěl totiž si udělati s příbuznými svými malý žert. Svlékl své pěkné šaty, oblékl se do obnošeného kabátu a roztrhaných bot a šel k nejbližšímu příbuznému. Vypravoval mu, kde všude byl a že přišel zase jednou navštíviti své příbuzné a zároveň hned prosil, jestli by mu na několik dní ve svém příbytku neposkytl útulku. Ten však, vida bídný jeho oděv, přijal jej chladně a od sebe konečně docela odmítl. Podobně odbyli jej i ostatní příbuzní. Nikdo jej nechtěl ani přes noc u sebe ponechati. Když všecky obešel, vrátil se, převlékl opět své nádherné šaty a nyní v průvodu služebnictva vešel do města a koupil si v městě nejnádhernější dům. Když nyní příbuzní jej poznali a viděli jeho bohatství, překvapeni říkali: »Kdo by si to byl pomyslil. Kdybych to byl věděl, byl bych jej přijal, však jsem měl místa dost.« Poznání to však přišlo pozdě. Těmto příbuzným mladíkovým podobno jest až mnoho křesťanů dnešní doby.

Nechtějí se znáti k Spasiteli ve prostičkých způsobách v nejsvětější Svátosti, nechtějí slyšeti hlasu jeho, zvoucího jich, aby často, pokud možno, často za ním spěchali, jeho navštěvovali, jemu se klaněli. Ach, snad přijdou také k poznání, ale až bude pozdě.

Šťasten, nejmilejší, tisíckráte šťasten, kdo miluje Ježíše zde na zemi, kdo Ježíše s radostí navštěvuje. Ten nalezne jej jedenkráte také po smrti. Znejme se tedy, nejmilejší, ke Kristu ve prostičkých způsobách v nejsv. Svátosti, sem do chrámu za ním často spěchejme, před světem jej vyznávejme, On pak bude se znáti k nám ve své moci a velebnosti a vyzná nás před Otcem svým nebeským.

Ó Ježíši, tobě žijeme!
Ó Ježíši, tobě ať umřeme!
Ó Ježíši tobě chceme žíti
i umříti! Amen.

Frant. Čech, kooper. v Šaraticích (Mor.).

Neděle II. po sv. Duchu.

Člověk, co mu milo, koná — co nemilo, omlouvá.

»Počali se všickni spolu vymlouvati.« Ev.

Co člověk dělá rád, vždy mu přichází lehké, co jest člověku nemilé, jest mu těžko. Když dítě spěchá k rodičům a má hodný kus cesty před sebou, co si dělá z cesty, co si dělá z povětří, co ze tmy Protože chce domů a chce vidět rodiče, přemůže cestu, povětří, nepohodu a půjde domů s radostí. Odpočine si maličko, a už zapomene na namáhání. Ale ať jde člověk někam, kam se

mu nelíbí, to jsou nohy jako olovo, uši jakoby neslyšely a člověk plno výmluv moudrých a nemoudrých. Ano, člověk když nemá žádné moudré výmluvy, béře útočiště i k nemoudrým a vymlouvá se třeba jako lenoch v Písmě sv., který dí: jest třeba lev na cestě a mohl by mne udáviti.

Toto můžeme denně na svém vlastním životě viděti potvrzeno. Co člověk koná rád, jest mu vždy lehko a nehledá výmluv. Tak se i duše křesťanská chová. *Co jí milo, koná, co jí nemilo — omlouvá.*

Pojednání.

1. Tak jest i s naším životem. Co koná člověk o své újmě, že se srdce jeho k tomu kloní, není mu nikdy tak těžko, jako co jest mu poručeno, aby konal. Tak učí zkušenost. Dnešní evangelium jest toho důkazem. Kristus Pán uzdravil vodnatelného a mluvil o pokoře, již učedníci jeho mají zachovati a o království božím. Tu však jeden z posluchačů jakoby si povzdychl touhou po království božím, volá: »Blahoslavený, kdo jísti bude chléb v království božím.« — Načež Kristus Pán ihned na podobenství o večeři vykládá, že ne všichni, kteří pozváni jsou, dojdou večeře, protože mnohý z nich měl výmluvu, pro kterou se domníval, že nemusí pozvání uposlechnouti.

Nám zde Kristus Pán dává na srozuměnou, co zejména nás odvádí od křesťanského přikázání. První se vymlouvá, že koupil ves — tedy byl bohatý a hlavně o majetek svůj pečlivý. Tento obrázek vidíme opakovati se častěji, že bohatý pohrdá pozváním božím k večeři nebeské, a že mu pro jeho bohatství nezbude ani času na věci duchovní. On jest uštván takořka různými starostmi, s kterými jest bohatství spojeno a nezbývá mu ani času Pánu Bohu posloužiti a děkovati za mnohé milosti, kterých se mu zde dostává. Dělá to jako dcera bohatého člověka, která slyšela kázati biskupa, že dobrými skutky třeba si získati království boží, načež ona jemu dopsala list, aby mu dokázala, že jí ani času drobet nezbývá. Psala: O 9. hodině vstáváme, pak jest snídaně, která trvá přes půl hodiny, pak čteme dopisy došlé a potom novinky různé. Pak jdu krmit kanárky do skleníku a píši pozvánky k obědu. Ve 2 hodiny jest svačina a po ní děláme u některých známých návštěvy. Pak jest oběd a po obědě jdeme do divadla, a tu přicházím domů tak unavená, že nevím co si počíti. (Smiles »o povinnosti«.) Tak se omlouvala dcera boháče, že jí nezbývá času na křesťanské povinnosti. Toť jest příklad z rodiny boháče, v níž není ani stopy po duchu křesťanském.

Ale nejinak činí i méně zámožní lidé, kterým pro jich různé vyražení nezbývá času k vyplnění přikázání božích. Zde *výlet* neb jiná zábava je zdržuje od chrámu Páně; zde jim *vyspávání* po prohýřené noci nedovoluje včas přijíti do kostela; aneb s bohatstvím *spolčená pýcha* jim nechce dovoliti, aby na společné službě boží a na křesťanském životě vůbec brali stejný podíl jako každý jiný člověk. Zde řekne boháč, nemám místa v kostele,

aneb nemohu snésti dusno, jaké tam jest. Zatím ale není mu dusno v mnohé místnosti, v níž horší dusno jest, než v nejmenším kostelíčku. V zimě jest mnohému zima v kostele, ale býti někde na čekání, zima mu není. V létě pro horko, v zimě pro zimu není možno těm, kteří nechtí plniti své povinnosti, vyplniti přikázání. Počíná se každý vymlouvati v tom, co by konati měl a nechce. Výmluvu si musí najíti, aby sám nemusil na sebe žalovati.

2. Jako první se vymlouval, že ves koupil, tak druhý se vymlouval na obchody své, které ho úplně zaberou, tak že mu ani k večeři Páně nestačí jíti. Nám Kristus Pán chystá večeři, při níž nám se tělo jeho dává za pokrm a krev za nápoj, aby byl on v nás a my v něm měli život věčný. Aby naše přílišná vlažnost — člověk v dobrém jest vždy vlažnosti nakloněn — nezdržovala nás docela od stolu neb večeře Páně, poroučí nám církev aspoň jednou nejméně do roka k večeři přistoupiti a tak vyplniti rozkaz Kristův: vezměte a jezte. Ale přece leckterý křesťan má výmluvu, proč nemůže přijíti. Tu snad obchoduje, tu dohlíží a uklízí a strojí, a tak nemá času ani jednoho půldne, aby k večeři Páně přistoupil. Těch, kteří by ze zlé vůle aneb nevěry k stolu Páně nešli, jest velmi málo, ale vlažnost a pak přílišná horlivost ve věcech vezdejších člověka zdržuje od večeře Páně. Jen když člověk chce, vždy si najde čas, místo i prostředky. Ale je-li člověk vlažný, tu nemá ani času, ani místa, ale hned mnoho výmluv: Pane, měj mne omluvena. A ten Pán, který ho k hostině zve, ten praví: *nebyli hodni.* Výmluvu si člověk pro lidi a pro sebe lehce najde, ale pro Boha výmluvu si najíti není možno. Před Pánem Bohem jsme tak jak jsme, výmluva každá marná jest. Kdyby člověk byl tak vytrvalý v přemáhání obtíží, které se mu staví v cestu, chce-li pořádný život žíti, jako přemáhá obtíže, chce-li vůli a žádost svou naplniti — bylo by dobře. Ano lze takořka ďábelský vliv pozorovati, kterým člověk se dává ovládati a týrati, aby vůli svou naplnil, byť byla zvrhlá.

V knize vážné (Moralstatistik v. Öttingen. Ausg. II. str. 755.) četl jsem o jedné lehkomyslné ženě, kterak sama sebe ďábelským způsobem umučila. Byla lehkomyslně živa — co tím myslím, nebudu musit déle vykládat — v Londýně. Konečně nebyla schopna si špatným životem živobytí zjednat, proto chtěla skončiti sebevraždou. Slyšte, jakým způsobem. Kolem sebe udělala kruh ze žhavého uhlí a uprostřed se postavila, aby sebe sama za živa upálila. Kouřem přemožena padla na uhlí a zde se smažila. Smrad a kouř, vycházející ze světnice její, přivolal lidi, kteří ji bezvědomou a velice popálenou do nejbližší nemocnice přinesli, kdež k vědomí jsouc přivedena, vyznala, proč tak učinila. Pravila, že oběsit neb utopit, otrávit, není žádný zvláštní způsob, ona se proto z omrzelosti života takto ze světa chtěla násilně vedrat na věčnost, protože nemohla hříchem se živiti. Pohleďte, jak pevná vůle ve zlém byla při ní; není-liž to pravý ďábelský vliv, který jí i vezdejší život vzal, aby ani pravým pokáním se na věčnost připraviti nemohla?

Jen drobet té pevné vůle kdyby měla k dobrému, mohla zde býti šťastnější a snad i pokáním věčnost šťastnější by si připravila. Omluvu měla, proč život ji omrzel, síly měla dosti, ale jen ke hříchu, ne pak k pokání. Raději hroznou smrt než počestný život chtěla. Snadnější jí bylo zříci se života než hříchu. Toť ovšem jest nejkrajnější výstřelek zvrhlosti lidské, ale na něm se můžeme učiti, že se pomalu může k podobným koncům dospěti, jestli člověk omlouvá vždy svůj hřích. Mnoho Scaevolů hříchů!

3. Třetí pozvaný vymlouval se na svatbu, proč nemohl přijíti k večeři skvostné. Kristus Pán zde nám dává na srozuměnou, že žádost těla bývá příčinou, která nás od plnění vůle boží také velmi často zdržuje. Často se člověk rozličnými věcmi omlouvá, to a ono zavinilo mé neštěstí a nechce kajícně bíti se v prsa a říci: *má vina* K tomu člověk nemívá dosti mravní síly. Nejlépe to bývá znáti v tom případě, kde vezmete člověku všecku příčinu k výmluvám a ponecháte mu opět volbu svobodnou. Shledáte lehce, že právě jeho náklonnost jest to, která ho vede k zlému a ne nač on se vymlouvá.

Jest také jeden ženský řád sester, nazývajících se »sestry dobrého Pastýře«. Účelem jejich jest, dáti příležitost k pokání lehkomyslným ženským. Žena sama sebou jemnější a mravnější jest než muž, ale žena kleslá jest horší než kleslý muž. Tím těžší návrat ke Kristu Pánu a ku pořádnému životu, když se každý pořádný podle vší pravděpodobnosti před takovými lidmi lehkomyslnými na pozoru míti musí. Sestry dobrého Pastýře, které v největších městech své sídlo mívají, otevírají kajícím Magdalenám své domy, aby je učily Boha znát, prací počestnou se živiti, s Bohem a lidmi je smiřují. Jest to zajisté obětavá práce »sester dobrého Pastýře«. Která zbloudilá ovečka chce duši svou spasit a časnost i věčnost svou do pořádku uvést, jsou jí dvéře domu sester dobrého Pastýře otevřeny, kteréž kajícnicím, když pevný úmysl jejich poznaly — místa příslušná zaopatřují. Co lze mezi oněmi zbloudilými ovečkami pozorovati? Ne všecky na cestě kajícnosti vytrvají. Mnohé ovšem ani útočiště své tam nehledají, jiné hned zase se vrhají zpět do náruči hříchu a jen některé učiní smír s Bohem a lidmi na věky. (Hamerstein: Sociale Wirken der Kirche III., 3. 14.)

Z toho se můžeme jasně přesvědčiti, že ne to, čím člověk omlouvá svůj lehkomyslný život, vskutku příčinou jest, ale třeba hledati příčinu v člověku samém. Proto když se první vymlouval na koupenou ves, a druhý na páry volů a třetí na veselku, uznal za dobré Pán zvolati k nim: *nehodni* jsou. Takovými výmluvami se hemží celý svět a snad i vaše srdce se omlouvá, proč ten a onen příkaz Páně nezachovává. Prosím vás, nezapomeňte, že Bůh ten zvolá: *nehodni* jsou, což vy zajisté o sobě slyšeti nechcete. Proto neomlouvej se, ale čiň pokání. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle II. po sv. Duchu.

O lhostejnosti.

Jedna věc rozežírá naši sv. víru, a to jest lhostejnost. Lhostejností rozumíme onu ledabylost v plnění povinností k Pánu Bohu, které nám sv. víra ukládá a jež všecka náboženství za stejně dobré má. Druh lhostejnosti sv. evangelium má dnes za svůj předmět. A tato lhostejnost není nejhorším druhem lhostejnosti. Naše lhostejnost závisí na špatné zásadě, že Bohu jest tak lhostejná naše špatnost jako jest lhostejná nám dobrota boží.

Bůh, věčná pravda, nenávidí všecku lež jako světlo tmu, Bůh, největší dobrota, nenávidí všecko zlé jako teplo zimu.

Na tuto lhostejnost stůňěme a jí se klameme, jako se klamali ti pozvaní, kteří k svému neštěstí nepoužili dobroty královy. Dnes rozjímejte se mnou drobet o lhostejnosti.

Pojednání.

Ti ubozí lhostejní ve sv. evangeliu asi si myslili, co Pánu na tom záleží, přijmeme-li jeho pozvání aneb nepřijmeme. Pánu nic na tom nesešlo, zůstal králem po hostině jako před ní.

Ale ubohým lhostejným na tom sešlo, neboť byli vyloučeni z lásky královy. Tak uvažují i ubozí lhostejní, co Bohu sejde na tom, jestli jsem aneb nejsem v kostele, jsem-li studený či nestudený, ukracuji-li si život aneb nikoliv. Ale to jest jen horší druh omluvy, než kterou ti zavržení lhostejníci v dnešním sv. evangeliu přednášeli.

Vezměte jen zdravý rozum a suďte, zda Pánu Bohu, který nevyhnutelně musí býti nejvyšší pravda, spravedlnost, svatost, zda tento Bůh může jen strpěti něco, co jest lživého, nespravedlivého aneb hříšného. Pán Bůh, protože jest věčná pravda, musí už nenáviděti vše, co pravdě odpírá, kde světlo, nemůže býti tma, Bůh, věčná spravedlnost, nemůže, leč nenáviděti vše, co jest nespravedlivé. A nejen nenávidět, on musí i vše špatné trestati, zahnati, zničiti. To nás učí sv. víra a tomu nás učí i zdravý rozum, a to vidíme a slyšíme potvrzeno tisíci případy. Bůh nebývá posmíván, a ztrestá posměvače své.

Člověk, který lhostejně přestupuje příkaz boží, ztrestá sám sebe aneb ztrestá jej Bůh. Ztrestá sebe sám jako kytka, která se skryje před sluncem, jako vy zničíte kytku, kterou jste ukryli před božím sluncem. Z té špatné zásady: Co Bohu záleží na mém životě, přijdou špatné konce. Víra sv. tomu učí, rozum přesvědčuje, děje dotvrzují.

Vezměte si na příklad *Jidáše,* který proti Bohu tak hanebně jednal a Pána a Mistra zradil. On dlouho nepřežil skutek, který se mu zdál napřed dosti lhostejný; což z toho bude, když zradím Pána — on oběsil se osidlem a sebe uvrhl ve zkázu — a dobře

si představte, že Jidáš byl apoštol a nesnesl ovoce své lhostejnosti.

Pilát hřešil proti Bohu, že z bázně před lidmi, Pána nespravedlivě odsoudil. »Zjednám si pokoj, budu míti na své straně lid« a jiných omluv pro svou hříšnou slabost měl dosti. Ale nepřežil dlouho hanebný skutek svůj. Nepokoj šel za ním jako stín. Ve Švýcarsku ukazují horu, kteráž slove Pilatus, s níž se vrhl prý Pilát v propast časnou a jistě i věčnou. A Pilát byl vysoký státní úředník a za svou lhostejnost konečně zle pykal.

Herodes zle též jednal proti vůli boží, když prolil nevinnou krev betlémských nemluvňat. On měl pro svůj skutek mnoho příčin: státní pokoj, vyšší politika, prospěch rodu atd. Ale špatně se osvědčila jeho zásada: Mohu dělati, co chci, Bůh mne netrestá.

Jeho tělo bylo potravou červů za živa. Herodes Antipas, potomek jeho, oblékl Pána v roucho bláznů před celým svým dvorem. »Mohu dělati co chci, co na tom záleží.« Ubohý Herodes, ztrativ trůn, na němž si zakládal, zemřel ve vyhnanství jako samovrah. Protože Bůh není lhostejný, ale spravedlivý. Oba Herodesové byli králi.

Jerusalem hřešil proti Bohu lhostejně a dle zásady: Co Bohu do toho, co člověk činí. Vyvrhl Pána ven. A Bůh? Dopustil rozmetání města, že nezůstal kámen na kameni. A Jerusalem byl nazýván městem božím, svatým. Kdyby nás Bůh miloval sebe více, když naše skutky jsou proti vůli jeho, nemůže nás milovati, protože Bůh může milovati jen dobré, jen spravedlivé, jen svaté. Bůh může stvořiti nesčetné zástupy andělů, z ničeho, pohou vůlí svou, ale nemůže lhostejného učiniti andělem.

Bůh nám zjevil vůli svou, ne, abychom ji přestupovali, ale k blahu svému plnili. A tu sv. víru učinil podmínkou spásy, jak sami slýcháte v roce vícekráte ve sv. evangeliu. Kdo přestupuje vůli boží a kdyby tomu dával zbožný ráz, nemůže Bohu se líbiti. Tomu nás učí víra i rozum. Jak Bůh chce, tak jednati, ne jak se nám zdá.

Saul chtěl obětovati z toho, co Bůh určil k zničení, a proto ztratil říši, korunu i život. Toť příklad ze starých dějin.

Voltaire soptil hněvem proti Pánu Bohu a sv. církvi, kterou rouhavě jen »hanebnou« nazýval, a končí v zoufalství, své kaly požívaje; protože Bůh nemůže milovati zlé.

Gambeta, který ztropil válku r. 1871, nazýval náboženství nepřítelem Francie. Na Nový rok 1882 zemřel, bídně volaje: »Cítím peklo ve svých vnitřnostech. Jak hrozný to osud!« Toť byla poslední jeho slova.

My ubozí lhostejníci! My máme za maličkost uraziti Pána Boha a neplniti vůli jeho, a přece vůle Páně jest nezměnitelná, a kdyby celý svět se zbořil, vůle Páně zůstává vždy táž.

Nebuď lhostejný ani ve službě boží, ani v myšlení, ani v řečích! Amen.

Fr. Vaněček.

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

Papežové hájili vždy božský ráz křesťanství.

»Odpověděv Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«
Mat. 16, 16.

Dnes, milí křesťané, slavíme výroční památku knížat apoštolských aneb nejpřednějších apoštolů, sv. Petra a Pavla. Hlavně proto, že oba jednoho dne a na jednom místě pro Krista byli umučeni. Ale i proto, že ze všech apoštolů tito dva největší mají zásluhy o rozšíření a utvrzení křesťanství, sv. Petr jako nejvyšší hlava církve, sv. Pavel jako nejmohutnější budovatel.

Proč učinil Spasitel nejvyšší hlavou své církve apoštola Petra, vysvítá zřetelně z dnešního sv. evangelium. Pán Ježíš tázal se svých učedníků, kým oni jej býti praví, za koho oni jej považují. Petr, jsa nejohnivější, odpověděl za všecky. »*Odpověděv Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.*«

Za to jest od Pána blahoslaven, Petrem aneb základem církve nazván a klíčníkem království nebeského prohlášen.

K tomu podotýká sv. Lev I, papež: »Po veškeré církvi každodenně říká Petr: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého; a každý jazyk, který Pána vyznává, tímto hlasem bývá vyučen.« Sermo 2. in annivers. assumpt. suae. Slova sv. Lva, zemřelého l. P. 461, mají platnost až podnes. Po veškeré církvi každodenně ozývá se hlas Petrův: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« A tento hlas, je-li slyšen, utvrzuje veškeré křesťanstvo ve víře, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh, a že náboženství, od něho na zemi štípené, jest dílo boží, jehož nezruší žádná chytrost ani zloba lidská.

Ale jak rozuměti slovům sv. Lva? Víme přece, že sv. Petr byl člověk jako každý jiný, že tělo jeho již dávno se rozpadlo v prach a popel. Jak může tedy hlásati božství Kristovo v celé církvi každodenně? To jest možno jen tím, že v církvi Kristově vládnou po všecky časy mužové, obdaření touže mocí, jakou měl sv. Petr, nástupci sv. Petra na stolici biskupské v Římě, římští papežové. Papežům náleží největší zásluha o to, že v církvi vždy a všudy vyznávají lidé: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!«

A to, milí bratří, měli bychom pilně uvažovati; pak bychom ocenili, jak náleží, to štěstí, že nám dal Kristus Pán jednu nejvyšší viditelnou hlavu, klíčníka království nebeského.

Abych přispěl, seč jsem, k tomuto poznání, ukážu vám v dnešní řeči své, *že papežové vždy hájili božský ráz křesťanství.*

Poslyšte pozorně mou řeč, věnovanou oslavě sv. Petra a Pavla.

Pojednání.

Papežové hájili vždy božský ráz křesťanství. Rázem rozumíme to, čím jedna osoba aneb věc liší se od ostatních. Křesťanství liší se od každého jiného náboženství tím, že zakladatelem jeho jest

Bůh vtělený. A tento božský ráz křesťanství hájili papežové *po všecky časy*, totiž: *1. v starověku, 2. v středověku i 3. v novověku.*

1. *Starověk církve* obsahuje prvních sedm století křesťanských. A kdo pečoval v této době nejvíce o to, aby víra v božství Kristovo stále byla hlásána světu a nižádné nevzala úhony? O to pečovali nejvíce papežové. Oni zajisté hájili tuto víru proti *židům i pohanům i bludařům.*

Židům bylo učení Kristovo pohoršením, protože smrtí kříže bývali trestáni u židů zločincové. Nemohli pochopiti, jak by mohl býti Synem božím a Vykupitelem světa Ježíš Nazaretský, kterýž byl ukřižován za vladařství Pontského Piláta. Proto zuřili proti všem, kdož kázali o Kristu ukřižovaném jakožto Bohu a Spasiteli. Avšak ani apoštolové a učedníci, ani biskupové, kněží a jáhnové, ani jiní hlasatelé víry křesťanské nebáli se židů nevěřících, nýbrž trpěli rádi všecka jejich protivenství. Co je sílilo ve víře? To, že trvali v učení apoštolském, Sk. ap. 2, 42, že zachovávali jednotu s nejvyšším pastýřem církve, sv. Petrem a jeho nástupci v Římě. Jako ze srdce proudí krev po celém těle, tak rozlévala se od papežské stolice v Římě po celé církvi víra Petrova: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«

A jako učení o Kristu ukřižovaném židům bylo pohoršením, tak bylo *pohanům* bláznovstvím. Pohané nemohli pochopiti, jak by mohl býti Bohem a Spasitelem člověk, k nejhorší smrti odsouzený. Křesťané však vyznávali tuto víru s radostí a trpěli pro ni pohanění, stíhání, vyhnanství, ztrátu hodností a majetku, žaláře, nejhroznější muky a všeliké způsoby násilné smrti. Byli sice někteří křesťané slabí, kteří ze strachu před zlobou pohanskou Krista jakožto Boha zapřeli, ale počet těchto odpadlíků nebyl takřka ničím proti tisícům tisíců křesťanů věrných, kteří vše na světě nasadili pro víru Petrovu: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Jak to bylo možno? Jak se mohla udržeti na světě víra v božství Kristovo přes třistaleté krvavé pronásledování se strany pohanů? Křesťané, kteří byli v Římě a v nejbližším okolí, scházeli se vespolek v katakombách aneb podzemních, ve skále vytesaných pohřebištích, a tam přicházeli k nim papežové a utvrzovali je slovem božím, nejsv. obětí a sv. svátostmi u víře. To dobře věděli pohané; proto pásli při každém výbuchu své zlosti nejvíce po papežích, z čehož lze vysvětliti, že skoro všichni papežové z prvních tří století byli mučedníci. Křesťané, kteří žili mimo Řím, byli v nejužším duchovním spojení se svým kněžstvem, toto pak s nejvyšším pastýřem v Římě; a proto stáli též oni neohroženě při svém Bohu Kristu.

Kromě nepřátel vnějších, židův a pohanů, měla starověká církev i nepřátele vnitřní. A těmi byli *bludaři a kacíři*, t. j. křesťané, kteří od učení církve se uchylovali a ve svém odporu proti učení církevnímu úmyslně setrvávali. A téměř všecka ta bludná učení, jimiž bylo zprzňováno učení církevní, byla namířena proti osobě božského Zakladatele církve. Jedni upírali jeho božství, druzí měli Krista Pána za dvě osoby, jiní mluvili o jediné toliko

přirozenosti aneb vůli v něm. Povstaly tuhé a dlouholeté boje mezi církví a bludaři, a církev zvítězila, obhájila šťastně své učení, že Ježíš Kristus jest Bůh i člověk v jedné, a to božské osobě. K tomuto pak vítězství dopomohli církvi nejvíce její nejvyšší pastýřové, papežové římští. Svolávali aneb obesílali církevní sněmy proti bludařům, posilovali biskupů, kněží a jiných obhájců nauky pravověrné, varovali věřící před novotářstvím a napomáhali i všelijak jinak k vítězství víry Petrovy: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«

A jako hájili papežové božský ráz křesťanství v starověku, tak činili i ve středověku.

2. *Středověk církve* počítá se od počátku osmého do počátku šestnáctého století. Říká pak se této době, obsahující osmero století, středověk, protože v tomto věku řády založené na pohanství pomíjely, a tvořily se řády nové, provanuté duchem křesťanským. I ve středověku podstupovalo křesťanství tuhé boje s rozličnými nepřáteli, a ve všech těch bojích šli papežové jako vůdcové pravověřících za heslem: »Kristus, Syn Boha živého!«

Vnějšími nepřáteli církve byli v tom času *Mohamedáni* Ti vyrojili se z daleké Arabie a rozšiřovali na všecky strany mečem své učení, že všechen svět musí uznati Mohameda za jediného, od Boha seslaného muže, před nímž musí ustoupiti Mojžíš i Kristus. A aj! Bůh ve své nevyzpytatelné prozřetelnosti dopustil, že celé říše křesťanské od Mohamedánů byly ztroskotány, a celí národové půlměsíc Mohamedův vyměnili za kříž Kristův. Ale sv. kříž zvítězil. Náboženství mohamedánské mizelo z Evropy, až skoro úplně vymizelo, a to nejvíce úsilím papežů, kteří nepřestávali hlásiti světu: »Kristus, Syn Boha živého!«

Velmi zlé časy uvedli na církev středověkou *křesťanští panovníci evropští*, kteří se domáhali vrchní moci nad církví a papeže i biskupy chtěli dosazovati ze své pravomoci. To však bylo proti vůli Ježíše Krista, kterýž sám skrze Ducha svatého (Sk. ap. 20, 28.), beze světského ramene, ustanovuje biskupy ve své církvi. Pročež nasadili papežové všecku sílu, moudrost, opatrnost a trpělivost, aby obhájili tento božský ráz církve, aby nevydali církev za děvku světské moci.

Velká pohroma přišla na církev, když *patriachové v Cařihradě*, hrdí na to, že v Cařihradě mají své sídlo carové východořímští nebo řečtí a těmito podporováni, počali si osobovati vyšší moc v církvi a čím dále tím více národů odtrhovali od poslušenství papežů římských. Tito vynasnažili se sice, aby rozkol nebo rozštěpení církve zamezili; ale nepodařilo se jim to, poněvadž se nemohli vzdáti víry, že pravomoc papežů nezakládá se na ctižádostivém sobě osobování, nýbrž na vůli božského církve Zakladatele.

Také ve středověku pozdvihovali své hlavy proti církvi přemnozí *bludaři a kacíři*. Někteří ovšem hádali se pouze o některé články víry a mravů, jako na př. Husité; způsobili však i oni dosti zmatků a bojů a zkázy, jak známo z dějin vlasti naší. To

platí též o tak zvaných obrazoborcích, kteří se přeli pouze o ctění obrazů svatých, ale po mnoho a mnoho let církev znepokojovali. Byli však v církvi i takoví bludaři, kteří všecko zřízení církve z kořene chtěli vyvrátiti, a nevyvrátili, poněvadž papežové se vší mocí se jim opřeli a vysoko před očima všeho světa vztyčovali prapor víry: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého« Tímto praporem vedena, zvítězila církev nade všemi bludaři středověkými.

3. Pohlédněme nyní do novověku. *Novověk církve* jde od počátku šestnáctého století až na naše časy, obsahuje tudíž čtyři poslední století. I v této době měla naše sv. církev četné a v mnohém ohledu zuřivější nepřátele, nežli kdy před tím; že však zůstala neporušena ve svém božském živlu a zřízení, o to měli největší zásluhu papežové.

Jako v starověku tak i v posledních stoletích pozdvihovali se proti křesťanství *národové pohřížení v modloslužbě*, a to všude, kdekoli se víra křesťanská šířila. Krvavé pronásledování křesťanů v daleké Číně jest ještě v naší čerstvé paměti. Ale marnými ukázaly se býti všecky útoky pohanstva proti církvi stále rozkvétající. Božská moc křesťavství nemůže býti přemožena, a tato moc je vložena do rukou římských papežů, chodících stále za heslem Petrovým: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!«

V novém věku povstali proti církvi katolické *protestanti*. Protestanti bojující proti nám lžemi a pomluvami. Není téměř jediného článku víry a mravů, kterého by byli nepřekroutili podle své hlavy. Nejvíce jsou zaujati tito novověcí bludaři proti papežům, vědouce dobře, že na této skále vzdělána jest církev, zapomínajíce však, že dle zaslíbení Kristova brány pekelné jí nepřemohou.

Protestantství stalo se plodnou matkou *nevěry*. Ti, kteří zavrhli pyšně božskou vážnost církve katolické a božskou pravomoc nejvyšších pastýřů jejích, zavrhovali jedno křesťanské učení po druhém, až se octli za našich časů v holé nevěře. Když mnozí protestanté již ani v božství Kristovo nevěří a své dítky křtíti nedávají, jacíž to křesťané? — Z protestanských hlav a spisů přešla nevěra i k národům katolickým a zplodila mezi nimi velmi mnoho zlého. V katolické Francii před sto lety tak se spustili víry, že v hlavním chrámě pařížském posadili na oltář bohyni rozumu v podobě živé skutečné nevěstky, všecky pak kteří nechtěli zapříti víru křesťanskou, strašně pronásledovali, neušetřivše ani vlastního krále a jeho rodiny. — Nevěrci, bojující proti křesťanství vůbec a proti církvi katolické a papežství zvlášť, mají nyní rozličná jména, jako: nihilisti, socialisté, anarchisti, radikálové. Nejhorší jsou *svobodní zednáři*. Ti tvoří tajné společnosti, kteréž usilují o vyvrácení všeho řádu křesťanského a zmocňují se k tomu účelu všelikých důležitých úřadů. Dle jména a rodu jsou to nejvíce židi a protestanti. Je jich po celém světě několik millionů. Od nichž vešly všechny novověké vzpoury v životě národů. — Hle, v novověku, v posledních čtyřech stoletích podali si ruce k zahubení církve katolické všecky nepřátelské mocnosti, ale nezahubily ji, poněvadž bděli nad církvi jako nejvyšší správcové její — papežové. Ja starověký císař římský

Iulian odpadlík na konci svého života, plného rouhání proti Synu Božímu, zvolal: »Ty jsi zvítězil, Galilejský!« podobně vyznali v novověku Napoleon I., Bismark a jiní mocní mužové. Uškodili sice dosti citelně životným zájmům církve katolické, jí však samé nezničili, poněvadž hájili božský ráz její papežové.

* * *

Nejmilejší! Jak pravdivá jsou slova sv. Lva I., že po veškeré církvi každodenně říká sv. Petr: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« My jsme se přesvědčili z dnešní nábožné úvahy, že skutečně, po celé církvi a po všecky časy zachovává se víra v božství Ježíše Krista, v božský původ jeho církve, v božský ráz jeho náboženství, poněvadž usilují o to vší mocí a silou nástupcové sv. Petra na biskupské stolici v Římě. Papežové obhájili božský ráz křesťanství proti všem dosavadním nepřátelům, proti pohanům, židům, mohamedánům, bludařům, nevěrcům, světským mocnostem, spiklencům a násilníkům.

Jak veliký význam mají tedy nástupcové Petrovi, římští papežové! »Víte-li pak,« mohli bychom říci s jedním výtečným spisovatelem (Rob. Bellarminem, 1542—1621.), »víte-li pak, oč se jedná, když je řeč o papeži? O veškeré křesťanství se jedná.« Ano o veškeré křesťanství se jedná, když je řeč o papežích. Oni jsou skála, na níž vzdělal Kristus církev svou. A Kristus Pán řekl sám, že dům na skále založený nemůže padnouti, když se oboří naň větry a přívaly (Mat. 7, 24—25.). Co zmohou lidé proti skále rytím a dlabáním a otloukáním? Tak nezmohou také nepřátelé církve ničeho proti pravomoci a vážnosti papežů podezříváním, tupením a lhaním. Jest ovšem vynalezen nyní prostředek, kterým se může skála na kusy roztrhati a ponenáhlu odstraniti; to je dynamit. Avšak skálu Petrovu, na níž založena církev samým Bohem všemohoucím, nemohou nepřátelé církve nižádným dynamitem, t. j. ani mocí pekelnou, ani pomocí veškeré říše ďábelské roztrhnouti, rozdrobiti odstraniti, zničiti. Nebe a země pominou, ale nepominou slova Kristova: »A brány pekelné jí nepřemohou.«

Jak šťastni jsme my katoličtí křesťané, že máme jednoho společného otce a pastýře, vůdce a strážce! Kdyby nebylo papežů, nebylo by se udrželo křesťanství ve své prvotné božské ryzosti přes nesčíslné útoky těla, světa a ďábla. Proč se nezachovalo protestanství ve svém původním učení a zřízení? Proč je rozdrobeno za našich dnů na nesčíslné sekty, ač není na světě ještě ani čtyři sta let? Protože nemá jedné nejvyšší, mocí Kristovou obdařené hlavy.

Pročež čím větší úctou, důvěrou, láskou, poslušností a v děčnosti lnouti budeme ke svým nejvyšším pastýřům, tím více budeme se utvrzovati ve své víře křesťansko-katolické, ku které nás povolal Bůh skrze své apoštoly, abychom byli lidem jeho milým a vyvoleným. Amen.

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

»A brány pekelné jí nepřemohou.«
Mat. 16. 18.

Dnešního dne slavíme velice důležitý svátek. Slavíme úmrtní den sv. apoštolů Petra a Pavla a zároveň den založení sv. církve katolické. Sv. evangelium připomíná nám, jak Spasitel církev svou na skále založil a přislíbil, že ji žádná moc na zemi i pod zemí nezruší, nepřemůže. »Ty jsi Petr,« praví, »t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.«

Toto zaslíbení Kristovo potvrdilo se po všecky časy. Bouře za bouří zmítala lodičkou Petrovou, vlny a přívaly šuměly přes její příď, nepřátelé všeho druhu pracovali na její zničení, však církev všecky odrážela vítězně, a pevně stojí na skále, která jí za základ byla určena. Devatenáct set let stojí církev neohroženě, vždy noví protivníci chtějí ji potlačovati, než církev sv. vítězí. Tento nepřetržitý boj a vítězství církve jest důkazem, že není sama, že ji Bůh chrání, že jest církví pravou, která potrvá až do konce světa.

Abych vás v této víře posilnil a lásku a úctu k církvi sv. zvýšil, chci dnes krátkými slovy vylíčiti boj, jaký zuřil od nejstarších dob proti církvi až na naše časy.

1. Zaleťme duchem do *dob nejstarších*. Nevěřící židé pronásledovali Krista, ukřižovali Krista. Tentýž boj zdvihl se proti jeho učedníkům. Petr byl do žaláře uvržen, andělem zázračně vysvobozen. Pavel byl v Damašku vězněn, pomocí svých přátel zachráněn. Než, zloba nepřátelská pronásledovala je dále. Přišli do Říma, byli zajati a usmrceni. Nyní nastal boj všeobecný proti církvi. Po 300 let byli křesťané pronásledováni, pro jméno Kristovo mučeni, nejen v Římě, ale všude, kam sahala moc Římanů. Proudem barvila krev mučedníků půdu římskou. Nečiněno pak rozdílu. Byli mučení děti, starci, ženy, muži, chudí, bohatí. A jaké muky vymýšlela zloba lidská!

Kolikráte už prohlásili císařové římští, že všichni křesťané jsou vyhlazeni, než znova rostli vyznavači Kristovi, ač císař Diokletian dal minci raziti s nápisem: Křesťanství jest zničeno.

Vskutku mocný, šílený boj! Však ještě větší bylo vítězství církve svaté. Jeden den padly tisíce a druhý stály tu tisíce nové, aby doplnily a rozmnožily řady křesťanů! Slova odpadlíka Juliana, která před smrtí svou k nebi volal, jsou posledním vzdechem pohanství v boji proti křesťanům. Theodoret totiž vypravuje, že tento tyran Julian v bitvě smrtelně raněn, ruku krví svou naplnil, krev k nebi vyhodil a zvolal: »Vicisti Galilaee!« »Zvítězil jsi Galilejský!« Trůny císařů byly povaleny, paláce zříceny, chrámy pohanské opuštěny, a v krátkém čase leželo celé pohanství v ssutinách. Na jeho zbytcích a rozvalinách vzrostla a zmohutněla církev katolická, a postavena na skále Petrově, odolávala dalším útokům.

2. Krvavá pronásledování se utišila, nastaly nové, dlouhé bouře.

Duch neshody a rozdvojení hlodal na jednotě církve. Povstali *bludaři,* jejichž jména ani neznáme, a útočili proti matce své, církvi. Není ani jediné pravdy, od Boha zjevené a Kristem hlásané, která by nebývala předmětem bludu a nesváru. Milliony duší byly různými bludy a učeními svedeny od Aria až na Luthera, Kalvína a Husa.

Tento boj veden po mnoho století. Bolem nás naplňuje pomyšlení, že vlastní děti drásají prsa matky, kterými je odkojila, na kterých odrostly! A co nejsmutnější, že tyto bludy zapřádali kněží a biskupové, kterým Pán hůl pastýřskou do ruky dal, aby stádo svěřené vedli, před vlky a nepřáteli chránili, aby jako strážci na Sionu bděli nad dítkami svěřenými.

Zloba, lest a násilí odváděla církvi celé země a národy, víra hanobena, sv. svátosti odstraněny, mravní a náboženský život všude seslabován.

Než, církev sv. nesla boj trpělivě, přemohla bludy a rozkoly a stojí pevně na základě vytknutém. Kdykoli povstal nový blud aneb rozkol, již se tu scházeli strážcové věrní, biskupové sv. církve na shromážděních církevních, aby, osvíceni Duchem sv., pravé učení Kristovo hlásali a hájili, rozkoly potlačovali. A kdykoli země aneb národy, bludy prosyceni, církvi sv. se odcizili, vzbudil Bůh jinde muže svaté, kteří životem a učením nové národy církvi přiváděli. Právě v čase nejhorším, v XVI. stol., vzbudil Bůh mnoho missionářů, poslal je do cizích zemí, aby Krista hlásali v Africe, Asii i na mrazivém severu. Ne tisíce, ale milliony duší přibylo v lůno církve.

A tak přemohla a přečkala církev sv. i tento zuřivý boj, který proto byl nebezpečnější, že povstal z lůna jejího, od vlastních dítek.

3. Než, i *v nejnovějším čase* jest bojovati církvi s duchem nevěry ustavičně. Tento boj počal revolucí francouzskou. Byl připravován dávno hlásáním filosofických pravd protikřesťanských, bezbožeckou, smysly dráždící literaturou. Nevěra šířila pak se dále z Francie do celé Evropy jako jedovatá mlha, do pokoje učence, do salonu knížat a jejich ministrův i do cel klášterních.

Církev oloupena o pozemskou vládu a panství, byla zotročena násilím státu a ponechána jí skrovná svoboda, pokud většina zástupců lidu ji popřála. Sv. Otec byl do zajetí veden. Zdálo se již, že křesťanství a s ním papežství zničeno a jako Kristus na kříž přibito. Nevěra se radovala a jásala nad svým vítězstvím.

Než, církev Kristova vzmužila se jako obr, setřásla útoky a nástrahy nepřátel, kteří jako strážci hrobu Kristova zmalomocněli. Církev vstala z hrobu, který jí nevěra vykopala, jako Kristus. Celý boj prospěl církvi. Tužila a očistila se, aby znova, v celé síle a kráse se zastkvěla jako nevěsta Kristova.

Ze srdce církve proudí krev života do všech údů, církev stojí tu jednotná, v pevný celek sečleněná, pevná jako žula, ne-

zlomná jako staletý dub. Zasahá do všech oborů života lidského, získala si úcty a lásky, jak o tom svědčí návštěvy a hold sv. Otci, které se tak často opakují a v pravé triumfy vyznívají,

Když tedy krátce uvažujeme boje a útrapy církve v těchto třech velikých oddílech časových, musí nás přesvědčiti pravdivost slov Kristových: »Na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« Nikdo církev nepřemůže, a proto se nebojíme vln a bouří časů. Zaslíbení Kristovo a dějiny církve jsou nám nejlepší zárukou, že církev Kristova potrvá až do skonání. Amen.

Petr Tepný, kaplan v Jihlavě.

Neděle III. po sv. Duchu.

Slavnost božského Srdce Páně.

1. Jsme právě v oktávu slavnosti božského Srdce Páně. Spasitel sám velel, aby slavnost ta konána byla; a k provedení vůle své užil pomoci chudé panny řeholní, sv. Markéty z Alakoku (Alacoque).

Jest to tak již obyčejem božím, že vybírá k provedení velikých zámyslů svých věcí a prostředků nejnepatrnějších, aby zjevil světu moudrost i moc svou. Chudá Panna Nazaretská vyvolena za Matku bohočlověka a spasitele světa; chudá panna z Alacoque k založení úcty láskyplného Srdce Páně, a tak i nevystihlé lásky boží k nám vůbec.

I jsou památnými slova, jež promluvil Spasitel k světici Markétě, která byla vroucí ctitelkou jeho, v nejsvětější Svátosti skrytého, od nejútlejšího věku svého. Když tak svatou láskou zanícená opět před nejsvětější Svátostí k Bohu se modlila, ukázal se jí Spasitel v lidské podobě, maje jako prsa otevřená, kde zříti bylo srdce jeho, ohněm plápolající. A uprostřed plamenů, z jeho srdce vycházejících, byl kříž a kolem srdce jeho koruna trnová. I řekl světici, rukou k srdci svému ukazuje: »Viz to mé srdce, jež lidi tolik milovalo a tak málo lásky u nich nalezlo i nalezá! Budiž tedy ustanovena zvláštní slavnost k uctění srdce mého, v náhradu za všelikou neúctu, které se mi, zvláště v nejsvětější Svátosti skrytému, od lidí dostává. Nemůžeš mi více lásky prokázati, jako když budeš mé srdce uctívati a úctu tu v církvi mé rozšiřovati. A já ti za to slibuji, že ze srdce mého potekou měrou nejhojnější milosti a požehnání na ty, kdož je budou uctívati a o uctívání srdce mého při svých bližních se přičiňovati.«

2. Představme si, jakoby se dnes Kristus Pán ukázal podobně jednomu každému z nás, jako se zjevil sv. Markétě, jakoby slova, jež promluvil k ní, řekl i nám, a rozpomeňme se pak, co bychom měli činiti?

A co řekl tedy Pán sv. Markétě?

Tři věci. Spasitel si jí:

a) na něco stěžuje;

b) za něco ji žádá a

c) něco jí slibuje.

a) Nač si stěžuje Spasitel?

Praví: Viz mé srdce! Jakoby řekl: Jest to mistrovské dílo Ducha svatého, sídlo nejušlechtilejších a nejvznešenějších myšlenek i pocitů! Jest to srdce Pána nejdobrotivějšího, Přítele nejupřímnějšího, jež mělo soucit s vdovou v Naimu, s Lazarem v Bethanii, s nešťastníky všeho druhu.

Viz mé srdce, jež lidi tolik milovalo, že jsem z lásky k nim slávy Otce nebeského opustil, ubohým člověkem se stal, v lidské podobě po 33 roků za spasení lidí se přičiňoval, ano i život svůj za ně v bolestech nejukrutnějších obětoval!

Ba ještě více! Z lásky k nim v nepatrnou podobu chleba jsem se skryl, abych jim vždy na blízku byl, ano i jich pokrmem duchovním býti mohl. Čeho více měl jsem ještě učiniti, abych jim nevypravitelnou lásku svou osvědčil? Ó v pravdě! Já jsem pastýř dobrý, jenž dává i život za ovce své; a i pro jednu zbloudilou ovci nechává 99 jiných v bezpečnosti, aby tuto zbloudilou zase nalezl!

Jaké mám však díky od lidí za tolik lásky se strany své? Ach, jak mnoho millionů žije dosud na světě lidí, kteří mne ani neznají, ač i za ně srdce mé na kříži dotlouklo!

A zase, jak mnoho jest těch, kteří ve mne sice uvěřili, ale slova má dle převrácených žádostí svých překrucují, a mne tedy jako lhářem činí! A jak mnoho jest i mezi pravověrnými křesťany takových, kteří se nudí v přítomnosti mé při službách božích, kteří mne v kostelích skoro nikdy nenavštěvují, ba svatokrádežně přijímají. Židé zranili mé tělo, ale špatní křesťané tryzní dosud mé srdce!

Takové jsou stížnosti božského Srdce Páně. A k nim přičiňuje Pán Ježíš za druhé prosby.

b) A zač prosí Spasitel sv. Markétu?

Praví jí: »Nemůžeš mi více lásky prokázati, jako když budeš mé srdce uctívati a úctu tu zejména skrze zvláštní slavnost v církvi rozšiřovati. A tak má se díti v náhradu za všelikou neúctu, které se mně zvláště v nejsvětější Svátosti skrytému od lidí dostává.«

Spasitel žádá tedy náhradu za nevděk přemnohých lidí; chce, abychom jemu lásku jeho láskou svou spláceli a tak srdce jeho uraženého potěšovali. Proto srdce své zjevil, aby nám nového důkazu o lásce své podal. Proto chce, abychom obraz lásky jeho na oči si stavěli, lásku jeho ve viditelné podobě Srdce jeho uctívali, za pohany od lidí zlých, jemu činěné, jej odprošovali. Chce, aby i zvláštní, veřejná, okázalá slavnost na počest božského Srdce jeho se děla, a tak, aby za veřejné zneuctívání lásky boží i veřejného a slavného odprošování se jí dostávalo.

A k dílu tomu zvolil světici Markétu; a té této vůle své nenařizuje, ale za plnění její prosí! Pán nebes i země prosí, kde má svrchované právo poroučeti! Nechce on otrockých plnitelů vůle své: ale dobrovolných služebníkův a dětinně jej uctívajících ctitelů!

A je-li tomu tak: rozpomínejme se, jak jsme posud tuto vůli jeho plnili my? Zdali rozšiřujeme úctu Srdce čili lásky Páně v domácnostech svých, při příbuzných, známých svých, zejména v těchto dnech, slavnosti božského Srdce Páně zasvěcených?

Ó jak mnoho mohli bychom i my, jedenkaždý z nás, učiniti na odprošení a usmíření uráženého božského Srdce Spasitele svého!

Jestli nás snad posud ještě málo vábila láska i vděčnost k Bohu, nechť pohne nás tedy aspoň odměna, kterou Spasitel slibuje všem těm, kdož božské Srdce jeho upřímně uctívají, a jemu za tolik zneuctění od lidí zlých náhradu dávají!

c) A co tedy slibuje Kristus Pán?

Slibuje, že na ctitele jeho ze Srdce jeho vyplynou nejhojnější milosti i požehnání, pro čas i pro věčnost!

Božské Srdce Páně jest nepřeberným mořem milosrdenství, v němž najíti můžeme pomoci ve všech svých bojích, křehkostech i souženích.

Jsi-li nakloněn k pýše aneb hněvivosti, spěchej o pomoc k Srdci Páně, jenž dí: »Učte se ode mne, neboť já jsem tichý a pokorný srdcem!«

Láká tě nezřízená žádost po majetku čili lakota? Spěchej k Srdci Pána toho, jenž z lásky k nám neměl na světě ani tolik, kam by hlavu složil!

Zmítá tebou žádostivost těla? Spěchej k Srdci toho, jenž z Panny neposkvrněné se narodil a panicem nejsvětějším až do smrti na kříži vytrval!

Pokouší tě žádostivost dobrých jídel a pití? Povšimni si toho, kterak Spasitel tvůj žízní a palčivostí se trápí na kříži, prve než jeho Srdce naposled v prsou jeho pro nás zabušilo!

Máte vy, rodičové, děti nezdárné? Doporučujte jich do božského Srdce toho, v jehož rukou jest srdce každého člověka jako hlína v rukou hrnčířových, takže z ní udělá, co chce.

Souží tě, příteli, spolumanžel tvůj nezřízeným životem svým? Doporučuj sebe i jeho do božského Srdce Páně; a Pán ti dle slibu svého pošle přehojných milostí, abys v pokušeních nemalomyslněl, ale vítězil, a tím hojnější odplaty po bojích tohoto života nabyl v nebesích!

Ano, »pojďte ke mně všichni,« zve slavnostně Spasitel ctitele své, »kdož jakýmkoli křížem a bolem obtíženi jste: a já občerstvím vás!« Nedopouštějme nikde a nikdy, čím bychom božského Mistra svého v jeho lásce k nám urazili!

A budeme li Srdce jeho uctívati a pro úctu tu u spolubratří a spolusester svých horovati zde na zemi, najdeme v něm pomoci ve všech obtížích tohoto života, milost k pokání za hříchy, odpuštění pokut zasloužených, a i jednou odpočinutí sladké na božském Srdci jeho v nebesích. Amen. Dr. *K. L. Řehák.*

Svátek Navštívení Panny Marie.

Maria Panna jest naší matkou.

»Požehnaná ty mezi ženami.«
Luk. 1, 42.

Po Bohu ve třech božských osobách *nejvíce ctíme* mezi všemi svatými a anděly Matku milosti, Marii Pannu, k jejíž úctě i dnešní neděle a památka právě připadající věnována. Prorocká slova Matky Páně na horách Hebronských u tety Alžběty pronesená: »*Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové*« na devatenácté století stále se plní. Každodenně sta millionů katolíků pozdravují, ctí a velebí panenskou Matku boží ve všech světa dílech, jazycích a národech a stále ozývají se slova andělská: »*Požehnaná ty mezi ženami.*«

Není nic vznešenějšího nad *úctu Marianskou*, nad úctu, jakou vzdáváme Královně nebeské Jak povznese každého křesťana Marianská píseň, průvod ctitelů Matky boží, obraz, na němž představována Maria ve své vznešenosti a důstojnosti!

A tuto úctu buditi a rozšiřovati nutno zvláště za dnešních dnů, kdy třeba zvláštních a mimořádných prostředků ke spasení. Úcta Marianská pak bude spoluúčinkovati při napravování neblahých poměrů nynějších.

Teta Alžběta nazvala Pannu Marii Matkou Páně; než my víme, že jest i *matkou naší,* a to bude předmětem dnešní úvahy.

Pojednání.

Církev katolická Pannu Marii svým věřícím za matku vždycky kladla a posud ohlašuje. A ona věru naší *matkou* byla a jest, jak ji sám Kristus věřícím odporučil slavným způsobem a slovy jasnými. Pán veškerého stvoření, který nám tolik dobrodiní učinil a milostí prokázal, daroval nám též *Marii za matku*, a to před svou smrtí na kříži. Již pněl mezi nebem a zemí, již dokonával velikou obět vykoupení lidského, již tekla svatá jeho krev, když ještě dobrotivé srdce jeho pro nás bilo a poslední myšlenky lidstvu věnovány byly. Tu pověděl, co měl posud na mysli a co bylo projevem čisté lásky jeho. Miláčku z apoštolů, *sv. Janu*, a s ním i veškerému lidstvu odevzdal největší dar, Marii za matku.

»*Hle matka tvá!*« znělo s kříže a ve slovech těch doporučena Maria Panna křesťanům za matku. Již na počátku církev svatá v tomto smyslu slovům těm rozuměla. Apoštolé a s nimi ostatní věřící Marii považovali za svou matku. Považovali se za jednu rodinu, v níž středem byla jako matka všech Rodička boží. V její přítomnosti bylo jim blaze a volno jako dětem, jsou-li po blízku milované matky své. Tak byla Matka boží vždycky považována za matku věřících, za matku lidstva.

Maria jest naší matkou ne v tělesném, ale v duchovním způsobu. Dvojí život rozeznáváme: *tělesný*, udržovaný chlebem po

zemským, a *duchovní,* živený milostí Páně, slovem věčným, které z úst božích vychází. A v tomto *vyšším, duchovním životě* jest *Maria naší matkou.* Tento duševní život počíná, pokračuje, udržován jest *milostí boží.* Milost ona přichází sice od Boha, ale dostává se nám jí prostřednictvím Marie Panny, již proto nazýváme *Matkou božské milosti.*

Jakým štěstím to jest pro lidi, že mají Marii za matku! To pochopí nejlépe ten, kdo uváží, čím jest matka rodině — dětem. Matka jest dítěti *vším* na světě; není pro dítě nic dražšího, ani nic rovného na zemi. A když dítě matku ztratí, nedá se tato ztráta ničím nahraditi. Dětství bez matky jest jako květina bez vzduchu, tepla a rosy. Může sice růsti, sílíti, nepříznivým větrům odolati, ale květině té nedostává se pelu, jenž by srdce jemnil, vláhy mateřské lásky a kalíšek její bývá mnohdy zatvrdlý a slz plný.

Ale nejenom v prvních letech dětských jest matka dítěti vším na světě; i nadále, když povyrostlo dítě, matka jest páskou, která je s rodinou upevňuje a udržuje. A kdyby jinoch sebe dále zašel do světa, sebe déle trval v cizině, *vzpomínka na matku* jej víže s rodinou, domovem a nedává mu tak hned utonouti v lákadlech a sítích světa tohoto. Vzpomínka na matku nedá se nikdy ze srdce vyhladit. A matka jest jediná, která žádné odměny, žádného platu za starosti a péče nežádá. Přátelství, dobročinnost, láska vyžadují odplaty, jenom matka na dětech ničeho za všechnu starost nechce, ona jest nám nejlepší *přítelkyní.*

Než všechno, co zde bylo řečeno, jest pouhým stínem nejlepší ze všech matek — *Matky boží.* Žádná matka na zemi nemiluje tak svých dítek, jako Matka Páně nás křesťany v lásce a péči má. Ani nelze vypočítati milostí, jichž se nám přičiněním a přímluvou Marie Panny dostává. Její *zásluhou* se stalo, že jsme se v pravé víře zrodili a byli vychováni, že poklad milostí církvi sv. pro nás jest svěřen a odevzdán; její zásluhou bylo nám ukázáno, co máme činiti a čeho se varovati, bychom si dobyli království nebeského; všechno sice původ svůj béře od Krista, který jest všeho počátkem a koncem, ale toho se nám dostává *prostřednictvím Matky boží.* Proto dí sv. Bernard, že Bůh všechny milosti skrze ruce Marie Panny rozděluje.

Kdybychom chtěli za všechno této Matce *poděkovati,* jak často by srdce naše chválou a díkem naplněno býti musilo. Kolikráte jsme byli účastni lásky, ochrany a pomoci této nebeské Královny! Časem se nám však nedostává těchto milostí proto, že tuto milou Matku zneuznáváme, ji opouštíme a na ni zapomínáme. Upadnou-li *dítky* do nějakého nebezpečí, bojí-li se něčeho, utíkají se vždycky hned *k matce své;* jméno matky mají stále v ústech, a přidržujíce se roucha matky své, hledají tak záštity proti nebezpečím. A podobně činí i křesťané. Jako dítky mají býti stále u své Matky, ji volati, s ní rozmlouvati, k ní se modliti, od ní pomoci čekati, co by se jí líbilo, dělati a varovati se všeho, co by ji zarmucovalo; Panna Maria se pak za děti své u Boha,

u Syna svého, u Ducha svatého přimlouvá, za ně oroduje a prosby jejich podporuje.

Spočívá-li *tíha* nějaká na srdci, je-li kdo hříchy obtížen, obrať se k Marii, pros ji, vzývej ji a Maria plniti bude svou *mateřskou povinnost*, pomůže neb aspoň potěší a posílí člověka, by všechno statečně snášel. Mnohý nalezl v Marii Panně pomoc, útěchu, posilu a umírnění jakékoliv bolesti. Jak často se osvědčila Maria manželům jako »*Potěšení zarmoucených*«, jako »*Panna dobrotivá*«! Jak často rodičům tato Matka boží se ukázala jako »*Pomocnice křesťanů*«, jako »*Příčina naší radosti*«!

Hříšníka pronásleduje snad svědomí, jež mu nedá spáti, ale dnem i nocí ho tísní a pohání. Již by svalil v nu se srdce svého, již by se zpovídal, ale nemá odvahy a falešný stud ho zdržuje. Nechť se tedy utíká k Marii Panně o pomoc a přispění, ať vzývá Rodičku boží, která se tolikrát osvědčila jako »*Útočiště hříšníků*«!

Drazí křesťané, mnoho bolestí a strastí stíhá člověka na duši i na těle, mnoho bolů bývá i v rodině nejšťastnější a domě nejpokojnějším. Často stihne kříž lidi, aniž by to čekali, tušili. Než nezoufejme a nebědujme! Vždyť máme Marii matku, která nás navštěvuje, která nám pomáhá, nás miluje a nikdy dítek svých neopouští. Jako tetě na horách Judských spěchala ku pomoci, podobně, ano mnohem více, stará se i o nás, děti své.

Než na nás jest, abychom nikdy neopomíjeli povinností pravých a hodných dítek, neboť Maria jest pouze *dobrým* dětem svým mocnou a dobrotivou matkou. Kdosi jednou se modlil k Marii: »*Ukaž se býti ke mně matkou!*« a Maria mu odpověděla: »*Ukaž se býti ke mně synem!*« Ano, ukažme a osvědčme slovy i skutky, že jsme a býti chceme pravými a dobrými dětmi Marie Panny a pak nám nebes Královna také ukáže, že jest naší matkou a péčí mateřskou a starostí neúnavnou obsype nás v životě i smrti. Kdykoliv uslyšíme zvonek ke *klekání*, vzpomínejme na Marii Pannu, na matku starostlivou a pečlivou a v duchu obírejme se modlitbou k této mocné Přímluvkyni, by často navštívila nás, zvláště pak v hodinu smrti naší. Amen. *Alois Dostál.*

Neděle IV. po sv. Duchu.

Účinky spravedlivého na společnost.

»Šimon Petr padl k nohám Ježíšovým, řka: Odejdi ode mne, neboť jsem člověk hříšný.« Luk. V. 8, 9.

Jedno české pořekadlo praví: »*Pověz mně, s kým zacházíš, a já ti povím, jaký jsi*« Nikdo nemůže upříti, že *společnost* mnoho působí a člověk dle ní mravy a způsoby své pořádá.

Navštěvuje-li ten aneb onen společnost řádnou, jistě i sám podobným se stane, jako naopak, kdo si volí spolek lidí nepo-

řádných, zlých, nešlechetných, ani nevěda, tyto špatné vlastnosti si osvojuje.

A nejen společnost i také *jednotlivec* na duši lidskou činí mocný dojem, a to zvláště člověk *spravedlivý a ctnostný.* »Taková jest přirozenost ctnosti,« dí sv. Chrysostom, »že ji i nepřátelé musí ceniti.«

Věru, objeví-li se spravedlivý a ctnostný člověk ve společnosti lidí zlých a špatných, tito se hned zarazí a aspoň na čas zanechají zlého mluvení a konání.

A jak neměl *Spasitel,* pramen vší ctnosti, zdroj veškeré spravedlnosti, mocně působiti na *apoštoly,* když tito zřejmě vidí patrné zázraky jeho, když na pouhý pokyn jeho trhají se sítě rybami, kdežto zkušení rybáři za celou noc ničeho nepochytili!

Přední z apoštolů, Petr, nemůže se udržeti, svatá bázeň proniká ledví jeho, kolena se pod ním třesou, ruce se kříží. Petr klesá před Spasitelem a z úst jeho řinou se slova, plná bázně a uctivosti: »*Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný*«

Tak působila přítomnost Kristova na apoštoly. Petr se uznává nehodným, dívati se na vzor veškeré ctnosti, na pramen spravedlnosti, Petr má sebe za nehodna, prodlévati blíže Krista, bál se i Spasitelovou svatostí prosycený vzduch dýchati, nechce s ním jedno místo sdíleti.

Podobně *působí přítomnost spravedlivého člověka podnes blahodárně na dobré i na zlé.*

Pojednání.

Řádnou společnost spravedlivý a ctnostný člověk svojí přítomností *rozmnožuje.* Už v životě obecném vídáme, že jaký kdo jest, takovou zpravidla společnost si vyhledává. Člověk spravedlivý pak *radost svých přátel zvyšuje,* maje stejné s nimi myšlenky a snahy.

Takový se mezi své soudruhy hodí. Sama přirozenost lidská rovných povah vyhledává.

Tak žil a působil Spasitel ve společnosti svých věrných přátel, raduje se vždy s radujícími a rmoutě se se želícími.

Cena takových přátel jest vzácná, apoštolé zůstali věrni svému Pánu i když na nebe vstoupil.

Bojuje-li v bitvě méně statečný vojín vedle udatného a neohroženého bojovníka, ký div, že také ten ochabující se vzmuží a vedle soudruha stejně chrabře zápolí.

Podobně ctnostný člověk *dodává jiným statečnosti,* aby stejně pilně ctnost pěstovali a žádnými překážkami se nedali od cesty spravedlnosti odvrátiti.

Dokud Spasitel byl mezi svými učedníky, je povzbuzoval nejen slovy, ale už i svojí přítomností. Když do nebe vstoupil, jak se učedníci báli, skrývali a zapírali!

Nepodaří-li se někomu jednou, dvakráte práce, tu zlostný a prchlivý člověk odhazuje nástroj, nechává díla; však pilný a při-

činlivý dělník nedá se tak hned nezdarem odvrátiti, znova se chápe díla započatého, užívaje rozmanitých prostředků, až se mu všecko podaří, a takovou pílí, takovou snahou mnoho získá následovníků, kteří by jinak dávno poklesli, kdyby nebyli tak povzbuzováni a pobádáni.

A co platí při práci tělesné, to se děje i při *vytrvalosti v dobrém.*

Spravedlivý a v dobrém neohrožený mocně působí na okolí své, že jak on, *stále dobré konati se namáhají* a zlého varovati se snaží. Rybáři byli unaveni, marně celou noc čekali na lov, zajisté by na rozkaz leckohos nerozestřeli sítí, ale že to poručil Spasitel, »k slovu« jeho poslechli, a tato jejich vytrvalost hojným byla odměněna lovem.

Přítomnost spravedlivého člověka ve společnosti budí *pokoru.* Sebe špatnější sluha ve společnosti poctivého pána nedovolí si někoho pomlouvati, na cti někomu utrhati, nectně mluviti. Poznáváme často, octne-li se ve společnosti přímý, pomluv netrpící a vůbec cestou pravdy kráčející člověk, společnost ona umlká, její účastníci podezřele se kolem sebe dívají a netroufají si pokračovati v utrhačných rozpravách.

Tak působí jednotlivec, jeden spravedlivý člověk na společnost. Sv. apoštol Petr byl tak Spasitelem pohnut a takovou pokorou naplněn, že v pokoře klesá před Kristem a mluvčím ostatních, neméně svatou uctivostí dojatých učedníků se stává.

Člověk se ctností svých soudruhů *zušlechťuje.* Styká-li se zbožný se zbožnými, každým způsobem se jejich zbožnost zvyšuje, ctnosti jejich vzrůstají. Proto *rodiče* dětem svým tu aneb onu společnost zrazují aneb k ní nabádají. Dobrý spolek mnoho prospěje, zlý kazí mravy a ruší pořádnost. Otec aneb matka doporučují dětem toho aneb onoho řádného soudruha a děti k té aneb oné společnosti berou útočiště, vědouce, že jim z ní užitek poplyne. A naopak, právem rodiče zakazují společnost špatnou svým dětem, aby od ní nevzaly časnou a věčnou zkázu.

Než, člověk pevný v zásadách, který se nedá žádným způsobem ve ctnosti podlomiti, i se *špatným člověkem* někdy musí zacházeti, do společnosti nešlechetných lidí se vmísiti, jak toho poměry vyžadují. Kéž jest spolu těch lidí vysvoboditelem, jejich napravitelem a vzorem!

Ani božský Spasitel *nestranil se* úplně lidí špatných, naopak, Kristus s nimi obcoval, až mu to i nepřátelé ve zlé vykládali, že s hříšníky mluví, ano s nimi i jí. A jaký účinek měl tento styk Vykupitelův na lidi nespravedlivé? Napravovali se, činili pokání, litovali hříchů svých.

Rovněž podnes může spravedlivý uchrániti před zlem jednotlivce i společnost. Vzbuzuje bázeň, úctu, mocně působí na lidi a uvádí je na pravou cestu.

Přítomnost spravedlivého působí i na *srdce,* na celé myšlení a jednání lidské.

U studnice Jakobovy rozmlouval Spasitel se ženou Kananejskou a tím ji k pokání přivedl. Kristus neodpudil ani veřejnou hříšnici Maří Magdalenu a právě tím k poznání hříchův a napravení života ji přivedl. A tak i jiné laskavostí svojí od špatných cest odvrátil a na milost přivedl.

Přítomnost spravedlivého *k dobrému pobádá*, k dobrým úmyslům nakloňuje a utužuje. Uvažuje se o jeho vlastnostech a tím již prospívá. Povzbuzuje k následování.

Tak působil Kristus ve školách židovských, tak účinkoval i na Petra, který jej zapřel, ano i přísahou se dokládal, že jej nezná. Ale pohled Kristův učinil obrat v tomto učedníku, že vychází ven, hořce pláče a hříchu lituje.

Přítomnost spravedlivého vede *k pokání*, k polepšení. U lakomce a utiskovatele lidu, u celného Záchea Spasitel stolovati chtěl, a tu muž onen tak jest dojat a pohnut, že volá: »Aj polovici statku svého, Pane, dám chudým; a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásob.« To způsobila laskavost Spasitelova.

Nikoho nemějme za tak špatného, nikým nepohrdejme tak, abychom v něm neviděli obraz boží, *duši nesmrtelnou*. Hospodin odpouští i ty nejtěžší a největší hříchy, v každém člověku jest duše, krví Kristovou vykoupená, a tudy hleďme tuto získati pro království nebeské. Jak mnohý člověk by se ještě obrátil, kdyby viděl *laskavou tvář* spolubližních, jak mnohý by nezabředl, kdyby mu někdo podal ruku pomocnou.

Vypuďme ze sebe *předsudek*, že ten aneb onen prostý člověk nemá lepšího citu v srdci svém; i v těch nejnižších stavech shledáváme poctivce, lidi spravedlivé Proč bychom jimi pohrdali? Kdo snad jednou poklesl, ruka spravedlnosti jej zasáhla, a když vyjde ze žaláře, nemusí ještě býti člověkem zkaženým a zcela opovržení hodným, a byl by údem společnosti lidské řádným, kdyby jej předsudek nepronásledoval, kdyby aspoň někde došel soucitu. Když však nikde nevidí soucitného oka, když se jej každý štítí, ký div, že se od společnosti lidské odvrací, znova klesá, jiných chyb se dopouští.

Spasitel mocně působil na hříšníky, že jimi nepohrdal, ale na dobrou cestu přivésti je hleděl. A když mu přivedli veřejnou hříšnici, aby nad ní pronesl soud, řekl nepřátelům: »Kdo jest bez hříchu, první na ni vrz kamenem!« A neopovážil se tak učiniti nikdo.

Jsme všichni hříšníky před soudem Hospodinovým. Kdo může působiti na hříšníky, na společnost lidskou, učiň tak, abys přítomností svojí jako anděl strážný špatné varoval před zlými myšlenkami, řečmi a skutky, ctnostné lidi utvrzoval a upevňoval v dobrých předsevzetích a činech, a tak se stal spoluapoštolem mezi spolubližními a pracovníkem pro království boží. Amen.

Alois Dostál.

Neděle IV. po sv. Duchu.

(Při installaci důst p. Ignáce Pražského v Lišnici.)

»Nebojž se, již od toho času lidi budeš loviti.« Luk. 5, 10.

Potkání se Pána a Spasitele našeho s Petrem na březích moře Galilejského při zázračném lově, jak o tom dnešní sv. evangelium vypravuje, toto setkání se Kristovo s Petrem nebylo setkáním prvním. Mnozí z učedníků Jana Křtitele, když mistra svého mečem Herodesovým ztratili, následovali Ježíše, a mezi těmi nalézal se také Ondřej, jenž i bratra svého Šimona Petra spolu s sebou k mistru novému, k Mistru božskému byl přivedl. Než Petr, ač v srdci věrným stoupencem a učedníkem Ježíšovým byl učiněn, nicméně dřívějšího povolání svého, zaměstnání rybářského, ještě se nespustil. Avšak zámysly Páně s Petrem byly veliké, byly dalekosáhlé, s nimiž prosté rybaření naprosto se nesnášelo. Proto vyhledal Pán Petra na břehu jezera a když jej nenadálým, divotvorným zahrnutím ryb o své božské moci usvědčil a hrůzou i ustrnutím naplnil, tu pak připojil Pán slova veliká a významná, řka: Od toho času lidi budeš loviti, a to jest: Jakož jsi z hlubiny vodní až dotud dobýval ryby, tak a podobně od toho času z hlubiny židovské zatvrzelosti a z bezectné pohanské nevěry duše nesmrtelné na výsluní evangelia budeš vyváděti, v lůno církve je shromážděti, o jich spasení pečovati a na cestě k životu věčnému je říditi.

Lidi budeš loviti. Těmito slovy zajisté Spasitel náš Petra ve správě duchovní celého tehdejšího židovského i pohanského světa jako uvedl; těmi slovy Spasitel Petra všem tehdejším národům světa jako pastýře duchovního představil: Od tohoto času lidi budeš loviti. A Petr slovům Pána porozuměl dobře, neboť na místě opustil všecko a následoval Ježíše.

Dle toho, co Spasitel s předním apoštolem svým Petrem učinil, představiv jej jako správce a pastýře duchovního všemu světu, dle toho řídila se církev hned s prvopočátku také v rozměrech menších, v kruzích užších. Kdekoliv hned za dnů apoštolských po krajinách vrchní správcové duchovní nebo-li biskupové byli jmenováni, nikdy nedělo se to bez zvláštního jich uvedení a představení. Tak Timotheus samým apoštolem národů Pavlem k Effeským jako biskup jest uveden; Titus tímže apoštolem ustanoven jest jako biskup na Krétě; a biskupové tito, od apoštolů vřaděni, z rozkazu apoštolského totéž činili po osadách menších, uvádějíce a představujíce věřícím za kněze a pastýře místní muže bezúhonných mravů a zdravého učení, jak poznáváme patrně z listu sv. Pavla k Titovi, kdež, 1, 5, týž apoštol dí takto: »Z té příčiny zanechal jsem tebe (jako biskupa) v Kretě, abys uvedl a představil po osadách kněží, jakož jsem nařídil tobě.« A tak dálo se vždy a děje dosud v církvi boží po všech osadách, ježto buď prostředkem smrti neb jinou změnou osiřely, bez pastýře zůstaly.

Pastýř nový, řádně jmenovaný a potvrzený k nim buď od biskupa samého neb od jeho splnomocníka ve správu duchovní se uvádí, jim jako pastýř se představuje, čemuž vůbec dle názvu latinského installace říkáme.

Slavnost taková, ode dnů apoštolských v církvi obyčejná, dnes ve vašem středu se koná a odbývá. Důstojného pastýře duchovního od vysokorodého kostelního patrona, jasného knížete z Oettingen-Wallersteinů řádně jmenovaného a církvi od Jeho Eminence nejdůstojnějšího kardinála knížete arcibiskupa potvrzeného, z plnomocenství na mne složeného, jak ve správu duší uvádím, tak jako pastýře při farním chrámu Páně v Lišnici představuji a za šťastné znamení sobě kladu, že starožitným církevním výkonem tímto svoje úřední působení právě u vás počínám; neboť vím, že výkon ten ve svých výsledcích všestranně bude požehnaný.

Důvěra obapolná, důvěra vzájemná, důvěra oveček k pastýři a pastýře k ovečkám, to jest víra cherubina nebes, pod jehož perutěmi zjevně duchovní utěšení prospívá, ovečkám blahonosnou, pastýři milou a oběma spasitelnou se stává. A důvěry takové u vás, nejmilejší, jest. Vždyť svého duchovního pastýře znáte ode dávna, poněvadž již hned po svém vysvěcení na vinici Páně u vás pracoval. Nejedni z vás zajisté se pamatujete, kterak jste za útlého svého věku dětského jeho žáky byli. A hle, týž dávný váš otec duchovní zkušenostmi mnohými obohacen a s pochvalným svědectvím mnohých zásluh k vám přišel nazpět, aby vás mlékem učení Kristova sytil, chléb života vám lámal a u vás, kdež dráhu posvátného povolání započal, tutéž dráhu snad i ukončil. Ó jistě, že jste jej přijali s myslí radostnou a se srdcem důvěry plným. Avšak důstojný pastýř váš na oplátku také k vám, drazí, chová úplnou důvěru. O vás, milení osadníci Lišničtí, bohudík jde pověst, že mrazivému větru nevěry a náboženské netečnosti dotud k sobě přístupu jste nedali, že přes všecky nájezdy a úkory, přes všecka pohoršení, ježto zdola i shora na vás katolické křesťany se hrnou, až dotud při víře Kristově pevně stojíte a svatého náboženství, této jediné utěšitelky na tomto časném údolí slzavém sobě vážíte. Šťastná osada, kteráž takovou pověst za našich svůdných, převrácených dob si uchovala. Ctný pastýř duchovní vstupuje a vstoupil k vám s úplnou důvěrou, neboť kde jest půda schopná, tam semeno se ujme — kde víra v srdci, tam slovo boží prospívá a správa duchovní se šťastným zdarem se potkává.

Z té příčiny se mi zdá býti zbytečno, abych vám, nejmilejší, připomínal slova, jež apoštol národů sv. Pavel v listě k Židům, 13, 17, zaznamenal, řka: »Poslušni buďte duchovních správců svých a buďte jim poddáni; neboť oni bdějí nad vámi a také počet vydati musejí za duše vaše. Toto připomínati a na srdce vám klásti nehodlám, poněvadž nezvratně doufám, že tak k pastýři svému vskutku vezdy se zachováte. Vím, že důvěrnou tuto naději ve vás kladenou nesklamete. Ó zůstaňtež, jako dosud, ve víře pevni, církvi svaté věrni a k pastýři svému uctivi, slovo boží přijímejte s ochotou, dle něho se spravujte, aby, až kníže pastýřů Ježíš Kristus k soudu

zasedne, pastýř váš s radostí vítěznou na vás ukázati a říci mohl: »Pane, z těch, kteréž jsi mi dal, neztratil jsem žádného.« Amen.

† Kan. *J. Ehrenberger.*

Neděle V. po sv. Duchu.

O křesťanské spravedlnosti.

»Nebude-li hojnější spravedlnost vaše, nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.« Mat. 5, 20.

Člověk musí poznati krásu a výhodu ctnosti, aby ji konal. Co kdo nezná, po tom netouží. Netoužili Israelští po zemi zaslíbené, dokud ji neznali, ano dali se nutiti mnohým způsobem, aby do ní vešli, na cestě neochabli a vytrvali. Když však poznali zemi mlékem a medem tekoucí, pak si ji zamilovali, nechtěli ji opustiti a neštěstím jim bylo, když byli z ní vyhnáni.

Spravedlnost křesťanská jest sv. země. Ctnost jen ten dovede ocenit a posoudit, kdo ji zkusí. Nikdo neví, jaký milý pocit radosti vchází do duše, když přemohla pokušení, leč ten, kdo takto zvítězil.

S pomocí boží rozjímejme o křesťanské spravedlnosti: v čem záleží?

Pojednání.

1. *K životu věčnému nestačí zdržeti se hříchu.* Apoštol praví: odvrať se od zlého — a konej dobré! Tedy jest třeba ještě konati skutky dobré. Spasitel i v dnešním evangeliu dí: »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější než zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.« Zákonníci a fariseové zdržovali se na oko všeho zlého: nevraždili, neloupili, nesmilnili, a to vše ještě nestačilo k ospravedlnění, neboť k tomu jest *třeba ještě konati dobré.* A to, co dobrého konáme, musíme *konati v dobrém úmyslu.*

Křesťansky spravedlivým jest ten, kdo koná, co Bůh přikazuje, a pilně se varuje toho, co Bůh zapovídá, a sice proto, že to Bůh chce. Mnohý člověk se spokojí, může-li říci o sobě: já jsem nikoho nezabil, nikoho neokradl a nikoho nevypálil. To jest dobré sice, ale to nedostačuje. Mnoho jest duší, které nikoho nezabily a neokradly a konec jejich jest zahynutí věčné. Nebyla-li naše spravedlnost hojnější — nevejdeme do života věčného.

2. Již ta okolnost, že mnohého hříchu se člověk varuje, bývá zásluhou něčeho jiného než naší vůle.

Mnohý nehřeší, že nemá příležitosti aneb prostředku. Stačí taková spravedlnost? Nebude-li hojnější, nestačí. Jiný nehřeší, že jest již věku pokročilého aneb těla slabého, aneb že celá jeho povaha není nakloněna některému hříchu. Stačí taková spravedlnost? Taká spravedlnost není zásluhou jeho vůle, ale buď slabého těla, buď stáří, buď nemoce, a proto musí býti hojnější, má-li vésti k životu věčnému Jiný zakládá si na své cti a k vůli své cti se

zdrží něčeho, co by mu mohlo vadit v očích světa. Ani taková spravedlnost nepostačuje, neb se zdržuje zlého k vůli lidem, a ne k vůli Pánu Bohu.

Zpytuje-li člověk duši svou poněkud dobře, sezná, že nemůže býti pyšný na svou spravedlnost; dokonce pak že nestačí spravedlnost, jakou mnohý se uspává: já nikoho nezabil atd.

Nic nečiniti zlého ještě není zásluhou. To jest jen polovice spravedlnosti, a to zase jen tehdy, když nečiníme zlé pro Boha. Nečiníš-li něco zlého, abys neměl špatných následků: hanby, trestu a pod., tvá spravedlnost musí býti hojnější.

3. *I dobré, co konáme, není vždy před Bohem spravedlivé, ale mnohdy červivé.*

Dobrý skutek, který konáme z přinucení, není žádnou zásluhou. Když odsouzenec se v žaláři celý den postí o chlebě a vodě, protože mu jest tak usouzeno, myslíte, že půst jest připočten k zásluze?

Jde li někdo do kostela a obcuje službám božím, protože musí, že jest k tomu pobízen a nucen — nehřeší omeškáním služeb božích, ale ztratil zásluhu. Kdo z přinucení toliko něco dobrého koná — zásluhy před Pánem Bohem pozbývá. Spravedlnost jeho musí býti hojnější.

Skutky dobré, které nejsou podle vůle boží, nejsou žádnou zásluhou. Ku př. dáti almužnu z kradeného není zásluhou, ani spravedlností. Zanedbati povinnosti svého povolání k vůli nějaké pobožnosti není spravedlivo. Neboť plnění povolání našeho jest spravedlnost před Pánem Bohem, ale opomíjeti povinnost — byť to bylo k vůli pobožnosti — není spravedlnost.

Každý dobrý skutek, vykonaný z jiného ohledu než z lásky k Bohu, není již záslužný a ctnostný. Dám li almužnu člověku, který za mnou běží a stále obtěžuje svým žebroněním, *jediné* z té příčiny, abych se ho zbavil — ztratil jsem zásluhu dobrého skutku. Dal jsem almužnu sice, ale ne k vůli Bohu, nýbrž k vůli sobě, abych se ho zbavil. Nebyla-li by spravedlnost hojnější — nestačila by taká spravedlnost k životu věčnému. To jest jen přirozeně dobrý skutek z přirozených ohledů vykonaný, a ne z ohledu na Pána Boha

Z toho již opět vidíme, že se tenčí spravedlnost lidská, jakmile na ni přiložíme měřítko spravedlnosti boží.

Jen ten skutek dobrý jest, který vykonáme pro Boha a z lásky a v lásce k němu. Zde stává se Bůh našim dlužníkem a hojným odplatitelem. Pravím z lásky k Bohu, protože pak jest Bůh příčina skutku dobrého, a pravím v lásce k Bohu, protože jest třeba milosti boží, aby skutek byl Bohu milým. Bez milosti boží není ani dobrý skutek Bohu milý. O tom beztoho budu mluvit později.

4. Spasitel dí, že spravedlnost křesťana musí býti hojnější než zákonníků a farisеů. Ti z lidských ohledů konali skutky dobré. Proto s chloubou na ulici rozdávali almužnu, aby chváleni byli od lidí. Ano Spasitel dí, že *na rozích* ulic rozdávají almužnu — nejsou spokojeni, aby jen lidé z jedné ulice je viděli, ale chtějí z obou

ulic lidi míti za své chvalořečníky. Proto Spasitel řekl: Vzali odměnu svou. My však nejsme prosti téže vady. Dobročinnost nynější jest namnoze farisejská, ano snad horší. Netýká se věc přesně naší osady, ale rozhodně naší doby. Staří fariseové měli trouby — když dávali almužny. Naši fariseové mají noviny, ve kterých si dávají otisknouti almužny své a beřou tak odměnu již napřed.

U mnohého člověka vysoce postaveného jest dobře k vůli příkladu veřejně dáti almužnu, ale s každou almužnou jíti do novin, zavání spravedlností zákonnickou. Podobně se Spasitel vyjádřil o postu, o modlitbě a dal nám na srozuměnou, že i to dobré, co konáme, s velkou opatrností konati musíme, aby skutky naše nebyly bez jádra, bez ceny. Jak v mnohém ohledu chybujeme a ve spravedlnosti nejsme hojnými!

Jeden dobrý skutek nám urve ohled na lidi — a před Pánem Bohem je bez ceny. Jiný nám urve úmysl, který se nenese na Pána Boha a jest zase bez ceny. Jiný nám urve stav hříšný, ve kterém nemůžeme nic prospěšného k životu věčnému činiti a tak se nám jeden dobrý skutek za druhým ztrácí a pro život věčný nic nezbývá.

Spravedlnost naše, má-li míti cenu, musí býti pro Boha a dle jeho vůle. Musíme ji konati dobrovolně, a ne z přinucení; musí býti ve stavu milosti boží.

Sv. Bernard vyjadřuje se, že člověk konající dobré k vůli sobě a své cti jest zloděj cti boží, neboť dobrými skutky má býti Bůh oslaven, on ale chce oslaviti sebe. Kde zůstává pak spravedlnost, kterou by odměnil Bůh?

Skutky dobré z lidských ohledů udělané jsou falešné peníze. Prohledej poklad zásluh svých, nemáš-li také falešné zásluhy, na kterých si mnoho zakládáš a které Bůh neuznává. Syn boží nám dává výstrahu, neboť dí, že jest spravedlnost, která nestačí k životu věčnému.

Křesťanská spravedlnost se zdržuje zlého pro Boha a koná dobré pro Boha. Bůh nepotřebuje našich skutků, ale my, abychom se povznesli na syny boží, skutků dobrých nevyhnutelně potřebujeme. Konejme dílo boží s božím úmyslem. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle V. po sv. Duchu

Kdy jest skutek záslužný.

»Nebude-li hojnější spravedlnost vaše, nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.« Mat. 5, 20.

Kdyby měl se každý člověk zpovídati z toho, co kdy a kde učinil dobrého — myslím, že by zpověď jeho byla velmi dlouhá a žádný by nepřišel do rozpaků, z čeho se má zpovídati. Ale uvažujme, je-li každý skutek dobrý, který se vykoná. Fariseové —

učitelé Zákona Starého — měli mnoho dobrých skutků, kterými se chlubili, jak v evangeliu o publikánu pověděno, a často stávali na rozích ulic a rozdávali almužnu, a rovněž půst zachovávali — a Kristus Pán praví: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákonníků a fariseů, nevejdete do království božího.« Z toho jde poučení, že ne každý groš, který se dá, aneb každý skutek vykonaný jest již pro život věčný záslužný. Dle toho byli by nejlépe na tom boháči, kteří dají více než mnoho lidí. Na daru však nezáleží, ale na způsobu, jak ho přinášíme: co přinášíme, kdy přinášíme a jak přinášíme. Kdyby záleželo jen na pouhém skutku, musili by fariseové býti nejspravedlivější lidé. Kristus Pán však praví, že spravedlnost není pravou — ale že spravedlnost pro království boží musí býti hojnější. Proto uvažujme:

1. co konati;
2. jak konati;
3. kdy konati.

Pojednání.

1. Jsou lidé, kteří se domnívají, že nic nečiniti také jest zásluhou. Na př. nezabíti, nekrásti a p. to že jest zásluha. Ale nic nečiniti není pražádnou zásluhou, jinak by byl mrtvý člověk nejhodnější a nejzáslužnější, protože nikomu nic nevezme, nezabije, ba ani nezakleje a nepomluví. Ale fík, jenž nenesl ovoce, byl proklet — strom neúrodný byl vykopán a spálen — nic nečiniti není zásluhou.

Pán Bůh od nás žádá skutky, a sice zvláštní skutky. Bůh jest velmi vybíravý v dobrých skutcích. Nespokojí se jen jako chudý žebrák, když otevře dvéře a jest mu jedno, dáte li mu pěkný aneb odřený krejcar. Pán Bůh jest vybíravý ve skutcích našich. Jako v Starém Zákoně přinésti musili první hrstku za obět a prvorozeného syna zvláštním obřadem obětovati, tak chce i dnes nejlepší skutky přijmouti a jinými pohrdá.

Jakž by mohlo jinak býti. Nejvyššímu Pánu nejhorší obět! Zcela dobře si můžeme představiti, že špatný skutek Bohu obětovaný, ani dobrý skutek špatným způsobem dobytý Bohu milým býti nemůže. Dejme tomu, že by někomu pošel pes a že by ho chtěl darem na znamení úcty dáti sousedu — nebyla by to spíše urážka než úcta? Tak jest rovněž každý špatným způsobem vykonaný aneb sám o sobě špatný skutek. Chtíti Bohu obětovati dobrý skutek za špatně dobytý peníz — není-liž to dar jako pošlý pes? Dáti almužnu z kradeného — není-liž to urážkou boží?

Bohu se může toliko dobré líbiti a opět musíme na paměti míti, že ne vše dobré se Bohu líbí, třeba by se to velmi zbožně konalo. Hospodář chtěl koupiti koně; i jde do statku a podplatí čeledína, aby lhal a koně nemocného učinil, a když se mu podvod povedl a domů se odebíral — také se cestou pomodlil růženec. Jak asi málo platná byla krásná modlitba růžence ze srdce, které podvedlo bližního, druhého k hříchu svedlo a pak se také modlilo. Jako nezaváněla růžemi rajskými modlitba podvodného hospodáře

a Bůh na ní nemohl míti žádné záliby, ale nelibost, tak jest s každým skutkem, který vykonáme bez milosti boží. Milost boží máme, jsouce prosti smrtelného hříchu. Jakmile člověk přestoupí zákon Boží ve věci důležité, jako jest: zdraví, čest, majetek, čistota duše a p., ztrácí milost boží a všechny jeho skutky jsou jako modlitba onoho podvodného hospodáře. Bůh na nich záliby míti nemůže, protože před Bohem jest to smrtelný hřích, který všecky skutky zohavuje. Dobrá jest modlitba, dobrá almužna — ale v hříšném stavu vykonány, nejsou-li jako scíplý pes aneb podvodná modlitba? Toliko dobrý skutek, vykonaný v milosti boží, může Bohu býti milý.

2. Ale ještě jiné jsou okolnosti, na nichž záleží zásluha dobrého skutku. *Má-li se Bohu líbiti, musíme ho vykonati sami od sebe, z dobré vůle, bez nucení.* Jaká zásluha by byla, činiti skutek dobrý, který bychom nečinili, kdybychom nebyli nuceni? Jakou má zásluhu střízlivý člověk proto, že nepije, poněvadž nemá peněz? Jakou zásluhu má zdrželivý, který pro slabost jest čistotným? K čemu jest kdo nucen, a nedělal by, kdyby nucen nebyl, byť by to i dobré bylo, nemá zásluhy žádné.

Nucení nemusí se však státi násilně, ale třeba jen z ohledů na ostatní lidi. Na př. jest neděle, kdy pořádní a vzorní hospodářové jdou, ano s radostí jdou do chrámu božího; nepořádní mají právě v tu hodinu, kdy služby boží jsou, vždy nějaké důležité zaměstnání za výmluvu; a zbývají konečně vlažní, kteří sice by rádi pořádnými sluli, ale neradi vše konali — aby se však neřeklo, že v kostele jsou řídkými hosty, jdou na služby boží. Ptám se, jaká jest zásluha z podobných služeb božích? Bůh jej do kostela netáhne, ale lidé a ohled na lidské řeči ho nutí, aby šel, aby se neřeklo že jest málo dbalým povinností k Pánu Bohu. Takovýto člověk nečiní službu boží dobrovolně, ale jest ohledy nucen a jeho skutek jest bez zásluh. Ač jest dobrým skutkem služba boží, přece má jen malou zásluhu, protože jednal tak nerad, a ne k vůli Bohu, ale k vůli řečem lidským. V Písmě sv. jest psáno: »Veselého dárce miluje Bůh.« Kdo milerád přináší obět za dar Bohu — takového miluje Bůh. Musíme dobrý skutek vykonati bez nucení a bez ohledů, aby byl dobrým a záslužným.

V tomto ohledu jest jich velmi mnoho bez zásluh. Mnoho, ano nejvíce se jich ptá, co tomu řeknou lidé, a málo, co řekne a soudí Bůh, jakoby ředitelem naším lidé byli a ne Bůh. Veliká jest urážka, soud lidí více ceniti než boží. To jest pokrytectví, které se ohlíží po lidech, a neohlíží se po Bohu. A proto pravil Kristus Pán: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než fariseů, nevejdete do království božího. Ale ani na svobodně vykonaném skutku nezáleží zásluha.

3. Jak máme konati skutek, naznačuje se v evangeliu, kde praví se: »Rozpomeneš li se, že má bratr tvůj něco proti tobě, jdi a smiř se, a pak přijda, obětuj dar.« Dřív než začneš obětovati, smiř se, aby byla obět milá. A v evangeliu hned za slovy o oběti pravil Kristus Pán: »Vejdi v dobrou vůli s protivníkem

svým rychle, dokudž jsi s ním na cestě, aby snad nedal tebe protivník tvůj soudci a soudce dal by tě služebníkům a byl bys uvržen do žaláře. Amen, pravím tobě, nevyjdeš odtud, dokudž posledního penízku nenavrátíš.« Co jest protivník náš na cestě, co jest soudce, co služebník a cesta? Toť jest život náš a protivník náš jest hřích, soudce jest Bůh a žalář — věčný oheň aneb očistec může býti rozuměn. Smiř se na cestě, t. j. v životě dej ještě vše do pořádku, nebo u Soudce věčného již času nebude. Po smrti nastává noc, ve které již nikdo pracovati nemůže, ale kam dřevo padne, tam zůstane ležeti. Zde jest doba setby i smiřování, zde pilně sejme a smiřujme se, abychom měli v pravý čas vše v pořádku. Vše má svůj čas, a dobrý záslužný skutek také. Co má míti zásluhu, musí býti vykonáno — za živa. Ale nikdo ať se netěší, že jest později času dosti. Pravil jsem, že jen takový skutek jest záslužný, který dobrovolně a bez nucení byl vykonán. Proto zanechá-li kdo špatností a začne dělati dobrotu, protože již nemá dosti síly, aby prováděl špatnost, můžeme říci, že již pro něho doba zásluh minula, neboť zanechati špatnosti pro nedostatek sil není zásluhou. Doba života, doba síly jest časem, ve kterém se může získati království boží. Sejeme z jara, a co nevzejde z jarní setby, můžeme směle říci, že ani do června nevzejde. Tak jest i doba klíčení zásluh — dokud čas, dokud síla, konejme, abychom vskutku dobrovolně a bez nucení dobře žili i v době síly, mládí, a tak byli přičtěni k blahoslaveným, kteří mohli přestoupiti, ale nepřestoupili, mohli hřešiti, ale nehřešili.

Život náš jest podoben jízdě po dráze Několik vlaků jede v každou stranu a kdo zmešká poslední, nemůže jeti. Podobně jest i životem. Kolikráte nás volá Bůh svou milostí, a kdo zmešká i poslední vnuknutí, jest pozdě, zmeškal den života — přijde noc, kdy nebude moci pracovati. Jest již pozdě. Proto nás napomíná Písmo svaté na mnohých místech, řkouc: »Nežli skonáš, konej spravedlnost« Eccl. 14, 17. »Lehké jest Bohu v den skonání odplatiti každému dle jeho cest.« Eccl. 11, 28. »Co může konati ruka tvá, konej vytrvale, nebo ani díla, ani moudrosti, ani umění nebude na onom světě, kamž ty pospícháš.« Eccl. 9, 10.

Tedy ne vše, co konáme dobrého, jest již záslužné. Nic nekonati zlého, ani dobrého jest právě dosti býti zatracenu. Konati dobré skutky se špatným úmyslem aneb obráceně nic neprospívá, ano jest urážkou. Pán Bůh jest velmi vybíravý v našich skutcích, proto buďme opatrnými, když hodláme se modliti aneb něco jiného konati. A vše, co konáme, musíme konati dobrovolně, bez nucení a bez ohledů lidských, aby spravedlnost naše byla hojnější než fariseů, a to vše konejme, dokud je den života našeho, dokud svítí nám svíce svaté víry a života, dokud síla a paměť v našem těle jest. Tenkráte budeme obětovati dobrý dar. Amen.

Fr. Vaněček.

Ne v Jerusalémě býti, — nýbrž v Jerusalémě dobrý život vésti, — jest záslužno a chvalitebno. Sv. Jeroným.

Řeči příležitostné.

Promluva při pobožnosti k Nejsvět. Srdci Pána Ježíše.

Když byla Amerika vynalezena, přišlo se v Mexiku na lid který obzvláštním způsobem Satanu lidské oběti přinášel. Okolo dvou tisíc zlých duchů bylo tu bůžků ctěno. Hlavní modla Satan měl chrám ohromné velikosti. Vysoko na jedné mohutné pyramidě nalézala se obětnice, koldokola nakupenými lebkami lidskými ozdobená. Zde trůnil lžibůh, ohyzdná obluda, před níž lidé byli zabíjeni. Pět kněží pohanských uchopilo se oběti nešťastné, vlekli ji po schodech vzhůru, rozpárali nahoře život a srdce z něho vytrhli, ještě kouřící ke slunci pozdvihli, krví jeho tvář modly po mazali, načež toto bylo dolů svrženo a k hodům připraveno. Tímto barbarským způsobem bylo ročně 20.000 lidí, ponejvíce zajatců, často i vlastních dětí obětováno.*)

Vidíte, drazí křesťané, který dar, která obět Satanu je nejmilejší? Je to srdce člověka; to chce míti! Jsou to v teplé krvi kouřící srdce lidská, která mu nejpříjemnější vůni připravují. Pozorujete též, proč pohany sváděl Satan k tomu, že lidi zabíjeli a jemu srdce lidská v obět přinášeli? Proto tak činil, poněvadž věděl, že Bůh tento dar od lidí sobě přeje, že lidské srdce je tou obětí, na níž Bůh má největší zalíbení a poněvadž věděl, že Bůh výslovně od lidí srdce si vyprošuje, řka: Synu, dej mi srdce své. Satanu nebylo neznámo, že jest to pokaždé nekonečnou bolestnou urážkou pro Boha, kdykoli srdce lidské ďáblu se obětuje. Kdykoli se tak stalo, zuby své rouhavě ceně jakoby volal Satan k nebi k Bohu: Vidíš, jak lidé přání Tvé plní. Ty žádáš Sobě srdce jejich, ale oni jich nedávají Tobě ale mně.

Oběti žádal Bůh po všecky časy od lidí; co o všech časech platilo, platí i nyní; — i od nás žádá Bůh oběti — od křesťanů zvlášť — vždyť i na nás vztahují se poněkud slova Kristova: vy jste lid vyvolený, kněžský, vykoupený — a já pravím draze vykoupený. My máme Bohu obětovati a to tím více, poněvadž Bůh z lásky k nám to nejdražší, co měl, obětoval — Svého Jednorozeného Syna — a tou obětí, o kterou Bůh především stoje o srdce naše, o němž královský pěvec dí »hoc Tu Deus non despicies« — tím Ty, ó Bože, nezhrdneš! O toto prosí a žádá nás Nejsvětější Srdce Ježíše.

Leč bohužel, kdo dostává často a často toto srdce? Ten, který toho nejméně zasluhuje, nepřítel od počátku — zlý duch — jemu je vrhá člověk do náruče — — ó jak se při tom ten zlý duch chechtá a Bohu posmívá!

Co myslíte, nejmilejší, jak asi musí býti u srdce Bohu,

*) Příklad v úvodu podle Dra Franka, Liebesseufzer zum göttl. Herzen Jesu.

který nás tolik miloval, božskému Spasiteli, který pro nás tolik učinil a tolik trpěl, když sám jeho vyvolený, kněžský lid, drahou krví vydobytý — křesťan když tímto způsobem Satanu za obět srdce své přináší, když musí slyšeti rouhavý hlas svého odpůrce. Onen hlas posměvačů a rouhačů pod křížem nesl snáze, tisíckrát raději — vždyť to byl hlas jeho nepřátel; ony šlehy bičíků, které jeho Tělo rozsekávaly, ony trny, které hlavu jeho bodaly a jako oheň pálily, ony hříchy které do těla jeho se zadíraly — nebolely jej tak velice — ba ani ono kopí, kdyby za živa bylo proklálo jeho srdce, nebylo by mu bývalo tak velikou, nesnesitelnou ránu způsobilo, jako musí-li rouhavý hlas Satanův slyšeti a srdce křesťana témuž musí-li viděti na oltář klásti. »Ó, vy všichni, kteří jdete kolem, pozorujte a vizte, je-li bolest jako bolest má« — tak naříká sobě Ježíš, jako druhdy s kříže, vždy, kdykoli křesťan hříchu těžkého dobrovolně se dopouští a srdce své na oltář ďáblu přináší.

A hle! křesťane drahý! Tys tak často snad hrdě se svým Spasitelem nakládal, jemu tak velikou bolest připravil On žádal od tebe — tvé srdce a tys je položil na oltář modly. Ježíš vstahoval ruku svoji po daru tvojím a tys jemu ruku uťal a vhodil dar svůj do rukou nepřítele.

Pravíš, že nikoli? Ó, pomni jen na dobu pokušení, na hříšnou příležitost. Nic nebylo s to, ba ani úpěnlivé volání Ježíšovo, srdce tvé obměkčiti; byl's hluchým k jeho hlasu: krátká, hříšná radost; klamná ctižádost, časný zisk, časná ztráta, bázeň před lidmi — toto přimělo tebe, že's Satanu obětoval a Bohem, Pánem svým a dobrodincem, povrhl.

Ty žasneš, křesťane milý, jak jsi se mohl takového nevděku dopustiti. Uvaž, tvůj dobrý otec, který tě vyživil, svou láskou zasypal, octl se v rukou vraha — v této úzkosti k tobě o pomoc volal, ruku po tobě vztahoval — úpěnlivě prosil za vysvobození — a tys mu ji uťal a otce svého hrozné smrti vydal. — Ó, šeredného zločinu, neslýchaného nevděku!

Alexander Veliký zabil v hněvu přítele svého Kleita, který mu v bitvě život zachoval. Když hněv jeho pominul a král viděl, jakého hnusného skutku se dopustil, vrhl se na krvácející srdce přítele a plakal hořce. S touto lítostí vrhněmež se i my, křesťané milí, na krvácející Srdce našeho nebeského přítele, jenž život nám zachoval a oplačmež nevděk svůj — ó nejlaskavější Ježíši — o odpuštění hříchů tebe prosíme a klademe od té chvíle srdce svá na oltář tvůj — na oltář Srdce tvého — tobě chceme od nynějška náležeti po všecky časy. Amen. Frà *Vojtěch Hronek.*

Nedivte se, duše panenské, že s vámi bojují za vás andělové, neboť vy samy řadíte se pod prapor panenskosti — neboť nahá čistota činí z vás anděly. Jsou li blažení duchové nebeskými panici jsou zase panicové anděly pozemskými Andělové žijí bez těla a tělesnosti, panicové a panny vítězí zase v tělu a tělesnosti své.

Sv. Ambrož.

Řeč k havířům o slavnosti Sv.-Prokopské.

O nedělním klidu.

Jako každoročně, tak i letos, milení přátelé, přišli jste společně *poděkovat* Bohu za všechno, co vám prokázal v minulém roce; dostavili jste se do chrámu, byste poprosili za nové dary a milosti boží. Světíte podnes patrona všech havířův a hutníkův, utíkáte se i nadále pod ochranu svého orodovníka, svatého *Prokopa*, jak od pradávna jest zvykem a nemalým všech vás prospěchem.

Odložili jste nástroje, jakým kdo pracoval celý rok, opustili jste doly, stroje, dráhy, a nejsouce dobrotivostí svých představených zkráceni na mzdě, spěcháte do *kostela*. A věru, jest každému pilnému pracovníku, každému dělníku nanejvýše třeba, by si také odpočal a tím nových sil nabyl k další práci. *Bůh* moudře ustanovil, abychom aspoň *sedmého* dne od díla odpočívali, neděli světili. Sám spořádav veškeren svět v šesti dobách, sedmého dne odpočíval a tím týž den *zasvětil*.

Šest dní věnuje člověk tělu, šest dní se stará o výživu, šest dní se klopotí a v potu tváře pracuje; dlužno tedy, by sedmý den světil, službě boží věnoval a nejen tělo, ale i duši osvěžil. Velmi mnoho se mluví nyní *o klidu nedělním*, o tom, co jest už od počátku světa ustanoveno a nařízeno, co však během času se porušilo a nápravy žádoucí potřebuje.

Jako Bůh sedmého dne odpočíval od díla, tak přikázal *lidem* prostřednictvím národa israelského: »Šest dní pracovati budeš a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm, ani ty, ani syn tvůj, ani dcera tvá, ani služebník tvůj, ani děvka tvá, ani hovado tvé, ani příchozí, kterýž jest v branách tvých.« 2. Mojž. 20, 9 a 10.

Všeobecný vydal Bůh klid nedělní, který platí jak pro hospodáře, jak pro pána, tak i pro čeleď jeho. Všichni mají odpočívati v den sváteční, neděli světiti. »*Pomni, abys den sváteční světil!*« dí Hospodin na hoře Sinaj a církev svatá vysvětluje, jakým způsobem mají křesťané neděle a svátky světiti. *Pobožné skutky* konati jest povinností naší, chrám navštíviti, celé mši svaté pobožně přítomni býti, kázání pozorně vyslechnouti, modliti se nejen v kostele, ale i domácí pobožnost konati, nemocné navštěvovati, slušné knihy čísti a jiné skutky křesťanského milosrdenství konati.

Jako šest dní se člověk namáhal, v potu tváře pracoval, o své tělo se staral, tak nutno jest, aby aspoň den v týdnu od díla odpočíval, nových sil nabyl, se osvěžil k nové práci a jako na paměti měl *tělo*, tak aby nějaký čas věnoval i své nesmrtelné *duši*. Ačkoliv denně na Boha modlitbou vzpomíná, přece dlužno, by ke cti boží věnoval také jednou celý den, a to den Bohem zasvěcený, den nedělní.

Bůh tak přikazuje a tělo lidské tím způsobem jest sestrojeno, že potřebuje odpočinku a osvěžení, a nečiní-li tak člověk

v neděli, jistě jindy tak udělá, neboť tělo jeho toho vymáhá. Nedělní práce jest nejen nejdražší, ale i nejšpatnější, jak se každý hospodář může přesvědčiti a již se přesvědčil.

Zkušenost dokazuje, že nejvíce *neštěstí* se přihází při práci nedělní, kdy dělníci nebývají ku práci tolik upoutáni jako všedního dne Ovšem jsou práce, jež nelze odložiti a které i v neděli vykonávati nutno, práce *neodkladné*, jako na příklad v hutích, v závodech, kde se stále musí topiti, v cukrovarech, sklárnách, v továrnách, kde musí nepřetržitě proces lučebný postupovati, když také podnební poměry toho vyžadují při hospodářství o žních, kde nutno něco opraviti, by příštího dne zase dělníci pracovati mohli atd. Však každá v neděli dovolená práce musí býti *nutnou*, neodložitelnou a také zde se mají dělníci střídati, by vždy na stejné nepřišla práce čili šichta nedělní.

Nedělní klid nutno zachovávati k novému osvěžení těla, ku posile na další práci a také *k utužení svazků rodinných*, aby dělníci aspoň jeden den v týdnu uprostřed své rodiny pobyli, s ní se pobavili, by otec na děti dohlédl, o jejich školním prospěchu se přesvědčil, aby byl své rodině starostlivým otcem.

I také *hospodářský* prospěch toho vymahá, by nedělní klid byl zachováván. Bude-li se i v neděli pracovati, tu se práce brzo vykoná a dělníci později nemají co dělati, jak se o tom lze často přesvědčiti. U některých závodů v zimě při větší spotřebě uhlí se pracuje v neděli, ovšem s povolením vyšších úřadů, a právě při těch závodech se pak v létě zahálí. *Nejbohatší* národové zachovávají přísně klid nedělní, a přece se jim dobře vede, přece prospívají, jako na příklad Angličané, obyvatelé států amerických a jinde. Neboť jako práce vůbec jest požehnáním, tak práce nedělní jest kletbou.

Přátelé milení, zachovávejte *klid nedělní*, svěťte neděle a svátky a když ve dny ty prázdno máte, nezapomínejte na Boha, na chrám Páně, na slovo boží, ale ukažte, že jste nejenom pilnými dělníky, ale i horlivými *křesťany*, kteří dovedou plniti všechny povinnosti svého stavu, a to povinnosti jak těla, tak i duše se týkající. Pak vás bude podporovati a chrániti Bůh nebeský a patron váš svatý Prokop přimlouvati se bude za jednoho každého u Hospodina. Klid nedělní poslouží vaší duši, tělu, vašim rodinám, vašemu zdraví, prospěchu časnému i věčnému. Amen.

Alois Dostál.

Svátek sv. Cyrilla a Methoděje.

O svěcení na kněžství.

»Mnozí zajisté učiněni jsou kněžími«
Žid. 7, 23.

Církev sv. dává na dnešní slavnost v hodinkách kněžských předčítati odstavec z knihy Sirach. V odstavci tomto hned s počátku jsou slova: »Chvalmež muže slavné a otce naše v pokolení

jejich.« Sir. 44, 1. Dále jsou v odstavci tomto též slova: »Moudrost jejich ať vypravují lidé, a chválu jejich ať zvěstuje shromáždění.« Sir. 44, 15. — Slova tato vším právem se obracejí na naše věrozvěsty sv. Cyrilla a Methoděje. Oni jsou v pravdě muži slavní, oni jsou duchovními otci národa našeho. Zrodilť nás duchovně pro Ježíše Krista, přivedli náš národ do lůna církve svaté, věrou od nich hlásanou obrozen národ náš, z národa našeho od doby sv. našich věrozvěstů již nesčíslný počet synů a dcer zrozen pro nebe.

»Chválu jejich ať zvěstuje shromáždění!« Ano, my duchovní synové a dcery sv. věrozvěstů po krajích československých a zvláště v našich chrámech dnes shromáždění chválu vzdáváme sv. Cyrillu a Methoději, oslavujeme je jakožto velezasloužilé svaté muže jak pro církev sv., tak pro národ náš. Sláva jejich nezáleží tak ve slavném jejich rodu, z něhož pocházeli, nýbrž ve *svatém* jejich *životě,* ve velikých *skutcích,* které pro *církev* a *národy slovanské* vykonali.

Vedli *svatý život.* Opustili vše, bohatství, důstojenství, císařský dvůr, rozkoše tohoto světa, zvolili si život klášterní, by v zátiší jeho o spásu duše své lépe starati se mohli, zvolili později řízením Božím život apoštolský, by pohanské národy pro Ježíše Krista získali.

Vykonali svatí bratři naši *veliké věci pro církev,* do jejíhož lůna horlivým svým apoštolováním přivedli Chazary, Bulhary, Moravany, Čechy, ba i Polákům a Rusům sv. evangelium hlásali.

Sv. Cyrill a Methoděj *veliké věci* vykonali *pro národy slovanské* a pro náš národ československý zvláště. Zpíváme v písni cyrillo-methodějské: »Snahou Cyrilla a Methoda známe Krista, spásu národa.« Svatí bratří tito národ náš od temnoty, od pověry pohanské přivedli k světlu pravému, jímž jest Ježíš Kristus. Jan 1, 9. Sv. Cyrill a Methoděj předky naše od pohanského způsobu života vedli ke křesťanským ctnostem. Přineslit nám oni též písmo svaté, novým slovanským písmem, od sv. Cyrilla vynalezeným, psané. Tím též položili sv. věrozvěstové naši hlavní základ i k světské vzdělanosti národa našeho a národů slovanských vůbec.

Jsou tedy sv. Cyrill a Methoděj duchovními našimi otci, jsou slavnými v církvi svaté, slavnými v národě našem. Svatí naši věrozvěstové jsou však obzvláště duchovními otci kněží národa našeho. Byliť oni u nás prvními slovanskými kněžími. Když pak byli v Římě r. 869 za odměnu též svého horlivého apoštolování na biskupy vysvěceni, a když sv. Methoděj na Moravu se navrátil, světil sobě ze synů národa našeho kněze za pomocníky své. A tak to činí ve vlastech našich až posud naši biskupové jakožto nástupcové sv. apoštolů. Ustanovují si svěcením na kněžství pomocníky. I promluvím k vám za tím účelem na dnešní slavnost *o svěcení kněžstva.*

Svěcení kněžstva jest svátostí od Ježíše Krista ustanovenou. K důstojnosti kněžské se vystupuje ne najednou, nýbrž po jistých, od církve sv. ustanovených stupních. Předcházejíť kněžství čtyři

nižší a dvě vyšší svěcení. Nižší svěcení jsou: klíčnictví, zaklínačství, čtenářství a posluhovačství. Tato čtyři nižší svěcení dávají se u nás v druhém ročníku bohosloveckých studií. Vyšší svěcení před kněžstvím jsou: podjáhenství a jáhenství. Udělují se těm, kteří potřebné vlastnosti mají, v polovici čtvrtého roku studií bohosloveckých. Ten, kdo vyšší svěcení přijal, jest dle ustanovení církevních zavázán ve svědomí na celý svůj život k denním církevním hodinkám a ku panickému stavu.

Čím ustanovil Ježíš Kristus svátost svěcení kněžstva? Ježíš Kristus ustanovil svátost svěcení kněžstva tím, že svatým apoštolům odevzdal *trojí úřad*, který, přebývaje mezi námi na zemi, sám vykonával. »Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.« Jan 20, 21. Spasitel náš vykonával úřad učitelský, kněžský a královský čili pastýřský.

Ježíš Kristus vykonával úřad *učitelský*. Již ve dvanáctém roce učil ve chrámě, tak že »žasli všickni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho«. Luk. 2, 47. Počav pak ve třicátém roce věku svého veřejně učiti, vykonával tento učitelský úřad po tři léta.

Ježíš Kristus vykonával úřad *kněžský*. Úřadem kněží jest *modliti se* za duše sobě svěřené. Pán Ježíš tak často se modlil za sv. apoštoly, za duše svých věrných, ano i za své nepřátele ještě na kříži v bolestech se modlil. Úřadem kněží jest *obětovati* Bohu. Ježíš Kristus obětoval na kříži sebe samého svému nebeskému Otci za nás. Při poslední pak večeři ustanovil nekrvavou obět Nového Zákona — obět mše svaté.

Ježíš Kristus vykonával úřad *královský* čili *pastýřský* Před Pilátem sám o sobě řekl, že jest králem, dodal však: »Království mé není z tohoto světa.« Jan 18, 36. Spasitel náš založil království duchovní na zemi, totiž církev svatou. Tuto řídil, spravoval, dokud byl na zemi. »Já jsem pastýř dobrý,« pravil o sobě.

Tyto tři úřady: učitelský, kněžský, královský neb pastýřský odevzdal Ježíš Kristus svatým apoštolům.

Učitelský úřad, když pravil ke sv. apoštolům: »Jdouce, *učte* všecky národy.« Mat. 28, 19.

Kněžský úřad odevzdal Ježíš Kristus sv. apoštolům při poslední večeři slovy: »To čiňte na mou památku.« Luk. 22, 19. K modlitbě Spasitel náš obzvláště sv. apoštoly zavázal, když jim odevzdal modlitbu svou »Otče náš«, když zvláště k sv. apoštolům pravil: »Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati.« Luk. 18, 1.

Úřad královský čili pastýřský odevzdal Ježíš Kristus svatým apoštolům obzvláště slovy: »Cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi: a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« Mat. 18, 18. To znamená: Cožkoliv ustanovíte k spasení duší sobě svěřených na zemi, bude míti platnost i u Boha v nebi; a cožkoliv zrušíte v duchovních věcech, bude platiti za zrušené i v nebi. Těmito slovy Ježíše Krista sv. apoštolové obdrželi moc, právo říditi duše sobě svěřené přikázáními, napomínáním a tresty.

Syn boží, dokud zde na zemi trval, *odpouštěl* kajícím hříšníkům *hříchy.* Tak od Ježíše Krista dosáhli odpuštění Zacheus, Maří Magdalena, lotr na kříži a jiní. Tuto moc hříchy odpouštěti neb neodpouštěti udělil Pán Ježíš sv. apoštolům po svém zmrtvýchvstání slovy: »Kterým odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim; a kterým zadržíte, zadržány jsou.« Jan 20, 23.

Svatí apoštolové vykonávali trojí úřad od Ježíše Krista jim svěřený: oni učili, obětovali, řídili duše sobě svěřené přikázáními, napomínáním a kázáním. Sv. apoštolové též kajícím a vyznávajícím se odpouštěli hříchy. Všeho toho máme v Písmě sv. mnohé doklady. Sv. apoštolové však při stálém šíření se církve sv. sami pro větší vždy počet věřících nedostačovali a dříve nebo později všichni s tohoto světa se odebrali. Potřebovali tedy pomocníky, potřebovali nástupce. A tak čteme v Písmě sv, že sv. apoštolové světili způsobilé muže na jáhny, kněze biskupy, a sice *modlitbou a vkládáním rukou.* Tak na př. píše sv. Pavel k biskupovi Timotheovi: »Nezanedbávej milosti, kteráž ti dána jest skrze proroctví se vkládáním rukou kněžských.« I. Tim. 4, 14. Rovněž při svěcení jáhnů apoštolové »*modlíce se, vkládali* na ně *ruce*«. Sk. ap. 6, 6. A tak až podnes se světí na kněžství modlitbou a vkládáním rukou.

Všimněme si blíže obřadů při svěcení na kněžství aspoň nejdůležitějších. Svěcení koná se vždy ve mši svatou. Po epištole předstoupí jáhni na kněžství svěceni býti mající před biskupa. Jeden z hodnostářů kněžských obrátiv se k biskupovi praví: »Nejdůstojnější Otče, svatá matka, církev katolická žádá, byste přítomné jáhny k těžkému úřadu kněžskému vysvětil.« Biskup se táže: »Víš, zdali jsou hodni?« Hodnostář kněžský odpovídá: »Pokud lidská křehkost znáti dovoluje, i vím i dosvědčuji, že jsou hodni k těžkému úřadu tomuto.« Biskup řekne: »Deo gratias — Bohu díky« Na to *vyzývá biskup přítomné,* ať »pro Boha a k vůli Bohu s důvěrou vystoupí a řeknou«, *jestliže by někdo něco měl proti některému* jáhnu, jenž má na kněžství vysvěcen býti. Po vyzvání tomto biskup chvíli čeká, zdali někdo s námitkou nevystoupí. Proto také v každém chrámu Páně napřed se oznamuje, že budou noví kněží svěceni, a když některý z těch, kteří mají býti svěceni, pochází z farnosti, ohlašuje se to zvláště s uvedením jména novosvěcencova, by každý závažnou stížnost, když by byla, přednésti mohl.

Když se před vysvěcováním nikdo se stížností nepřihlásil, *dává biskup* svěcencům delší *napomenutí,* poukazuje na vznešenost, obtížnost a zodpovědnost stavu kněžského. K věrnému zastávání povinností těžkého stavu kněžského třeba pomoci boží, třeba přímluvy Rodičky boží a všech svatých u Boha. Proto klekne biskup a modlí se střídavě s klečícími kněžími· *litanii ke všem svatým.* Po celou litanii *jáhnové* na kněžství posvěceni býti mající *leží tváří na zemi* na vyznání své nehodnosti, slabosti a úplného se obětování Bohu.

Po litanii *přistupují* svěcenci *před biskupa,* jenž každému

z nich *mlčky na hlavu vzkládá ruce.* Po biskupovi vzkládají na jednotlivé svěcence ruce přítomní kněží.

Následují krátké modlitby a krásná praeface vztahující se na svěcení kněžstva. Po ukončené praefaci *klade biskup* ve způsob kříže *přes prsa* každému jáhnovi štolu, kterou jako jáhnové na pravém boku přeloženou měli, a při tom praví biskup: »Přijmi jho Páně; neboť jho jeho sladké jest a břímě jeho lehké.« Když pak *dává biskup* novosvěcenci *kněžské roucho* (ornát), praví: »Přijmi roucho kněžské, skrze něž se láska vyznamenává; nebo mocen jest Bůh lásku v tobě rozmnožiti a skutek tvůj dokonalým učiniti.«

Po delší modlitbě následuje *chvalozpěv k Duchu svatému:* Veni Creator Spiritus — Přijď k nám Tvůrce Duše svatý. Po prvním verši přistupují svěcenci k biskupovi a tento *maže ruce jejich svatým olejem* na vnitřní straně. Z prstů maže palec a ukazovatele, poněvadž těmito dvěma prsty držívá kněz velebnou Svátost. Při mazání praví biskup: »Zasvětiti a posvětiti rač, Pane, ruce tyto skrze toto pomazání a naše požehnání.« Dělaje pak biskup nad pomazanýma rukama znamení sv. kříže, praví: »aby, cokoliv žehnati budou, bylo požehnáno, a cokoliv zasvěcovati budou, bylo zasvěceno ve jménu Pána našeho Ježíše Krista« Mezi mazáním rukou sv. olejem pokračuje se od zpěváků dále ve chvalozpěvu k Duchu svatému.

Potom přistupují svěcenci zase jeden po druhém k biskupovi. *Biskup jim podává kalich s vínem a na kalichu položenou patenu* (zlatou misku), *na níž jest hostie.* Každý svěcenec dotkne se prsty sv. olejem pomazanými pateny a kalichu. Biskup pak při tom každému praví: »Přijmiž moc přinášeti Bohu obět mše svaté jak za živé, tak za mrtvé — ve jménu Páně.«

Tímto jest nejdůležitější část svěcení na kněžství vykonána. Jeden z novosvěcenců zpívá při dalším pokračování ve mši svaté evangelium a od obětování říkají novosvěcenci všechno při mši sv. zároveň s biskupem, i také při proměňování čili pozdvihování zároveň s biskupem říkají slova Ježíše Krista, jimiž se chléb a víno v nejsv. Tělo a Krev Ježíše Krista proměňují.

Když biskup přijal při mši sv. nejsv. Tělo a Krev Páně, *podává* velebnou Svátost pod způsobami chleba *novosvěcencům.*

Po sv. přijímání, když si byl *biskup* ruce umyl, *obrátí se k novosvěcencům* a *praví* k nim slova, jež Pán Ježíš pravil k svatým apoštolům: »Již vás nebudu nazývati služebníky, nýbrž přáteli svými . . . Vy přátelé moji jste, učiníte-li, co já přikazuji Vám. Jan 15, 15 Přijměte Ducha svatého Utěšitele.«

Po slovech těchto *novosvěcenci* na osvědčení své pravověrnosti nahlas společně *odříkávají snešení apoštolské.* (Věřím v Boha . . .)

Po vyznání víry přistupuje jeden novosvěcenec po druhém *k biskupovi,* kterýž každému na hlavu *vzkládá ruce a praví:* »Přijmi Ducha svatého. Kterým odpustíš hříchy, odpuštěny jsou; kterým zadržíš, zadržány jsou.« A ihned *biskup* každému novo-

svěcenci *rozvine* až posud vzadu *svinuté mešní roucho* (ornát) na znamení, že již má nyní plnou moc kněžskou.

Ještě jednou novosvěcenci jeden po druhém před biskupa přistupují. *Biskup uchopiv každému* před ním klečícímu novosvěceoci *ruce* a ve své je pojav, *táže se:* »Slibuješ mi a mým nástupcům uctivost a poslušnost?« Když byl novosvěcenec odpověděl: »Slibuji,« políbí jej biskup a praví: »Pokoj Páně budiž vždycky s tebou.«

Po krátkém napomenutí dá biskup novosvěceným požehnání a ukončí mši svatou.

Veliká jest důstojnost, veliká moc stavu kněžského. To poznáváme jistě též z tohoto výkladu o svěcení na kněžství, veliká však též jeho zodpovědnost, těžké mnohé jeho závazky. Kněz povinen stavem svým vésti čistotný život uprostřed často hříšného lidu, mezi tak mnohými pokušeními tohoto světa Kněz jakožto služebník církve sv. má býti mužem stálé modlitby, neboť jest od církve sv. pod těžkým hříchem zavázán denně církevní hodinky neb breviář se modliti Stav kněžský jest tím těžší, často tím trpčí za doby naší, kdyžtě kněz často ne za provinění, nýbrž za horlivé hájení sv. víry a křesťanských mravů jest lží, překrucováním, slovem i tiskem tupen od vlastních zrádných synů své církve, často i od těch, jimž mnohá dobrodiní prokázal. Ale to jest již úděl kněží. Proto též má kněz na mešním rouchu (ornátu) svatý kříž. A oblékaje kněz toto roucho ke mši sv., modlí se: »Pane, který jsi řekl: »Jho mé sladké jest a břímě mé lehké, dejž ať je tak nesu, bych dosáhl milosti tvé.«

Modleme se zvláště dnešního dne za hodné kněze pro církev svatou. Hodný kněz jest ozdobou církve svaté, milostí a požehnáním božím pro farnost, v níž působí. Modleme se, by kněží dnešního dne vysvěcení žili a pracovali na vinici Páně v duchu našich sv. věrozvěstů! Modleme se, by lid věřící byl za jedno se svými kněžími, kněží s biskupy a s nejvyšší hlavou církve, všechny ať nás pojí víra, naděje a láska k Ježíši Kristu!

Buďme všichni hodnými duchovními dítkami sv. Cyrilla a Methoděje. V knize Sirach jest napsáno o zdárných duchovních dítkách slavných mužů: »Dědictví svaté jsou vnukové jejich a v smlouvách stálo símě jejich.« Sir. 44, 12. Kéž o nás platí slova tato! Volejme k Bohu za sebe a za národ náš slovy písně cyrillo-methodějské:

Kéž se duše živou věrou stkvěje,
láskou Cyrilla a Methoděje,
naději též svatou vzplápolá,
že ji Pán kdys v ráj svůj povolá. Amen

František Grydil, farář ve Staré Vsi, Morava.

Promluva při oddavkách.

Jest krásným a pohnutlivým obyčejem v katolických rodinách, jest to dojímavý okamžik, když snoubenci vrhají se před

rodiči svými na kolena a vyprošují si pro celý život požehnání. Chvějící ruce rodičů kladou se na jejich hlavy, třesoucí ústa šeptají slova požehnání. Jak vroucí a upřímná to slova! Před nimi klečí jejich děti, chlouba a starost jejich života. Dvě srdce se tu nalezla, plna hluboké lásky a upřímnosti. Celé to ovzduší dýchá radostí a zaručuje jistotu, že se tu dvě duše snoubí, které pro sebe stvořeny. Jaké obavy do budoucna? Láska přemůže všecko. Než rodičové tuší budoucnost lépe, znají život, ten keř růží s trním z vlastní zkušenosti, znají bouře mraky, které nebe lidské kalí. Jaký div, že oni právě ve chvatu příprav a veselí jsou zamyšleni a úzkostlivě hledí do budoucna a otázku si kladou: Jak to jednou bude?

Ó kdyby jen slzy a vroucí modlitby matčiny, přání a požehnání otcovo dostačilo, aby tu šťastná budoucnost byla zajištěna! Neb kdo se modlí vroucněji, než matka za své dítě, které zplodila? Kdo žehná radostněji, než otec dítěti, které starostlivě odchoval? Než slabými, nedostatečnými jsou modlitby matčiny, malomocným se jeví požehnání otcovo, když život rány zasazuje, Bůh člověka navštíví. Tehdy jest potřebí ruky a moci vyšší a silnější a té naleznou snoubencové v církvi svaté.

Dříve než požehnání kněze před oltářem obdrží, ubírají se snoubencové ke sv. zpovědi, aby duši svoji očistili pravou lítostí nad poklesky svého mládí a připravili příbytek čistý pro prvního hosta svatebního, Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní. Ctností a milostí ozbrojeni vstupují pak do života. Kdo by se bál o jejich budoucnost? Ježíš jest s nimi, rozlévá v nich lásku k spokojenému životu, sílí jejich radost, ztišuje jejich bolest. Provází je životem se zástupem andělů míru, trpělivosti a obětavosti. A těchto ctností bude vám, drazí snoubencové, tolik potřebí. Stav manželský je často těžká zkouška, trpký život plný zodpovědnosti. Navštíví vás chvíle, kdy třeba pilné rozvahy, silného ducha. Proto dbejte, pane ženichu, aby váš dům měl vždy ráz a ducha křesťanského, kde byste u krbu rodinného po denních pracích a starostech oživil a pookřál. Toho se dočekáte, budou-li přikázání boží a církve svaté prvním vaším heslem. Kdo zaplaší vaše starosti lépe, kdo setře slzu bolu jistěji, než ruka manželčina? Proto hledejte, ctěná nevěsto, ve Spasiteli svém jediného a pravého strážce svojí rodiny. Opustila jste dům otcovský, starostlivé srdce matčino, přivinula se k muži vroucně milovanému. Spasitel má vám nahraditi, co jste ztratila. V něm jediném hledejte s manželem svým útěchy a pomoci v hodinách bolu a ztráty, v něm se radujte ve chvílích štěstí. Štěstí a radost bude sídliti, jak pevně doufám, v rodině vaší, ale neušetří vás osud vrtkavý a neúprosný i bolestí, které bohatství a láska překonati nedovedou. Ale žádný kříž a bol není tak veliký, aby nebylo pro něho útěchy. A té vám dodá svaté náboženství. Proto znova prosím a vybízím, zachovejte je ve své rodině do budoucna, jak jste oba v mládí se učili a navykli, a hleďte zmužile zastřené budoucnosti vstříc.

Budoucnost vaše je v rukou božích, Boha spravedlivého, ale

i milosrdného. Toto milosrdenství na rodinu svou častěji svolávejte, a ono s vámi zůstane, mírniti bude vaše boly i zasloužené tresty, které tak lehce člověk na sebe svolává. Toho vám přeji z plna srdce. Amen. *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Promluva k poutníkům před odchodem.

Pojďme a vstupme na horu Hospodinovu. Is. 2. 3.

Těmito slovy vybízí prorok Isaiáš své souvěrce, aby dům a rodinu opustili a v zástupech se ubírali do Jerusaléma na horu svatou, kde chrám boží stál.

Týmiž slovy, vybízím vás, drazí poutníci, abyste dům a rodinu opustili, s příbuznými se rozloučili, obtíží cesty se nelekali a se mnou pout nastoupili na horu svatou, kde Matka boží trůní a děti své horoucně očekává. Pojďme a vstupme na horu svatou!

Snad mnohý z vás musil v mladém věku dům otcovský, náruč matčinu záhy opustiti. Musil daleko, do říše světa, aby si chléb svůj vezdejší vydělal. Kolikráte pocítil asi uprostřed chladné ciziny nepřekonatelnou touhu v srdci svém po srdci mateřském, kolikráte asi vzpomenul na vlídnou tvář otcovskou. V takovýchto chvílích poznává člověk, koho opustil, co vše doma zanechal. Konečně nadejde den, kde mu možno snad jen na několik hodin rodný dům návštíviti. Jak rád chápe se této příležitosti, jak horoucně spěchá domů, aby se na srdci mateřském vyplakal, potěšil, poradil. A i když nenalezne takové útěchy, jaké očekával, přijde zas rád domů, aby si požaloval, odlehčil a znova posílen vrací se k svému dennímu povolání.

My všichni, drazí poutníci, jsme zde na zemi v cizině, ve vyhnanství. Hříchem Adamovým stal se svět údolím slzavým, kde člověk-poutník bloudí a východu a klidu nenalézá. Kdo nás potěší, kdo slzy zármutku a starosti setře? Kdo jiný, než naše Matka nebeská, Panna Maria! A jako dítě ke své matce pospíchá, rady a útěchy hledá, tak smíme i my, vyhnaní synové Evy, k Matce nebeské se utíkati, u ní posily ve všech potřebách duše i těla hledati. A kdežto matka pozemská nedovede nás vždy a všude potěšiti, můžeme toho doufati od Matky nebeské vždycky. Vždyť k ní tam často voláme: Panno mocná!

Nůže nastupme tuto pout, přibližme se jí na hoře svaté, vrhněme se před tváří její na kolena. Vždyť jsme ubozí hříšníci, ale putujeme s pravou lítostí v srdci. Jest sice Maria Panna nejčistší, nenávidí hřích, ale jest také Pannou dobrotivou, která každého potěší, kdo ji o pomoc vzývá.

Započněme tedy svoji pout! Kéž jest sv. archanděl Rachael, který mladého Tobiáše na všech cestách vodil a rodičům zas bez úrazu přivedl, naším ochráncem! Kéž nás doprovodí a za nás prosí, abychom svou pout dobře vykonali, z hříchů se očistili a milostí obdařeni domů se vrátili. Na tento úmysl vykonáme nyní krátkou modlitbu. *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Promluva k poutníkům při návratu.

»Pokoj vám!« Jan 19 20.

Pokoj vám! volám k vám, drazí poutníci.

Šťastně jste pout svou dokonali, domů se navrátili. Vítám vás na tomtéž místě, kde jsem se s vámi před několka dny rozloučil. Při této příležitosti nemohu vám jiného přáti, než co Kristus svým učedníkům přál: »Pokoj vám!«

Snad mnozí z Vás, kteří dnes tuto pout vykonali a dokončili, nebudou už žádné konati. Za rok změní se mnoho. Nevím, koho z nás si neúprosná smrt vyvolí během celého roku ale tolik z toho jisto, že někdo z nás za rok pod zemí odpočívati bude a těmto platí zvláště můj pozdrav: Pokoj vám!

Neznám ani lepšího pozdravu. Jest to pozdrav andělský a Božský. Pokoj přáli andělé při narození Spasitele lidem dobré vůle, pokoj přál Spasitel svým apoštolům, když se jim po svém zmrtvýchvstání zjevil a pozdravil třikrát po sobě: Pokoj vám!

Pokoj a mír jest to nejlepší, čeho lidé si přáti a dosáhnouti mohou Tento pokoj budiž s Vámi, a sice: pokoj vnitřní, to jest pokojné svědomí.

Takový pokoj má dítě po křtu svatém. Jak klidný jeho spánek, jak spokojený pohled. I dospělý křesťan dosáhne takového klidu a pokoje po kajícné sv. zpovědi. Doufám, že jste všichni, drazí poutníci, tento drahocenný poklad v N. nalezli. Vše jest odpuštěno, vše očištěno, volně můžete vydechnouti a s radostí se k povolání svému vrátiti. Než hleďte, abyste si tento pokoj také zachovali. Žijte tak, aby klidno zůstalo v duši vaší, splňte sliby a předsevzetí, která jste v N . . . učinili!

Přeji vám též ale pokoje zevnějšího. A v čem spočívá tento? Ve svornosti a míru se spoluobčany. »Tak jen poznají,« praví Kristus Pán, »že jste moji učedníci, když se budete vzájemně milovati!« Lásku a úslužnost, pomoc a soucit k bližnímu vám zvláště doporučuji, ano za ni prosím!

Děkujte všude a za vše Pánu! Děkujte i za tuto vykonanou pout, že jste tak šťastni byli, a poutní místo N. navštíviti mohli. Děkujte i za vše námahy a nesnáze cesty, za dobré i zlé, příjemné a nepříjemné. Všechno přišlo z rukou božích. Vraťte se do svých domovů, modlete se za sebe i za mne hříšného, jakož já také učiním, abychom jednou po této pozemské pouti na věčnosti se shledali a Panně Neposkvrněné chválu pěli na věky Amen.

Petr Teplý.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

V posledním čase *horlivě se ujal staroslovanského jazyka* [1]) v liturgii dle ritu římského zemřelý *papež Lev XIII.* Dne 30. září r. 1880 vydal encykliku »Grande munus«, ve které prohlašuje *sv. Cyrilla a Methoda za apoštoly všech Slovanů*: Moravanů, Čechů, Liburmanů, Srbů, Bulharů, Dalmatinců, Korutanců (Slovinců), Polákův a Rusův a o užívání jazyka slovanského v liturgii píše: »Konečně zde (v Římě) *jest vyprošeno užívání řeči slovanské o obřadech přesvatých,* a letos desáté století splňuje se, co papež Jan VIII. k Svatoplukovi, knížeti moravskému, takto pravil: »Písmo slovanské, jímž chvály Bohu povinné se rozléhají, právem chválíme, i aby v témž jazyku učení a skutkové Krista, Pána našeho, vypravováni byli, přikazujeme. Aniž zdravé víře nebo nauce odporuje, buďto mše, v témž jazyku slovanském zpívati, nebo sv. evangelium nebo čtení boží Nového i Starého zákona dobře přeložená nebo

---

[1]) *Hlaholský missál* nebyl od r. 1741 a hlaholský *brevíř* od r. 1791 *více vydáván.* Proto užívalo se *staroslovanštiny pouze při slavnostních* (zpívaných) *bohoslužbách* a to *při těch částech, jež hlasitě se přednášely,* jako jsou orace, epištola, evangelium, praeface, Pater noster, *kdežto vše ostatní říkalo se pouze latinsky.* V diecesi *šibenické* i *brevíř* byl *latinský* jak při soukromé, tak i veřejné recitaci, toliko o velkých svátcích zpívaly se Vespery a Kompletář staroslovansky. (»Kirchenlexikon« 651.) Papež *Pius IX.* listem ze dne 13. května 1874 *k arcibiskupu lvovskému* důtklivě si přeje, aby *slovanské rituály a slovanská liturgie v původní prostotě a neporušenosti se zachovávaly,* čímž ovšem rozuměti se má ne liturgie slovanská ve vlastním slova smyslu, ale liturgie římská nebo řecká s řečí slovanskou. Dle ujednání s Piem IX. musí se rozeznávati *trojí písmo slovanské* v knihách bohoslužebných a to 1. *hlaholské,* panující v diecesích jihoslovanských, pro něž v roce 1887 v Římě od Propagandy vydán jest *Ordo et Canon Missae slavicae* a *Evangeliarium Croaticum,* Fiume 1824. 2. *cyrillské či řeckoslovanské,* jehož užívají Rusové, spojení a schismatičtí Rusíni, Bulhaři a Srbové řeckého ritu a 3. *Graždanka,* za cafe Petra Velikého všeobecně na Rusku zavedená a odtud do srbštiny a bulharštiny převedená. Graždanka dle konkordátu s *Černou Horou* ze dne 18. srpna 1886 povolena jest *pro některé osady v diecesi barské.*

vyložená čísti, nebo jiné bodinkové pobožnosti vždycky odzpěvovati.« Kteroužto zvyklost *po mnoha osudech stvrdil Benedikt XIV.* apoštolským listem léta 1754 dne 25. srpna daným.« Na jeho podnět též, poněvadž nepanovala shoda mezi kněžstvem latinským a staroslovanským, částečně *urovnány konečně poměry*, výnosem kongregace obřadů 13. února 1892 a 5. srpna 1898 k arcibiskupům a biskupům provincií gorické, zaderské a záhřebské.[2]) Ustanoveno, že toliko v těch kostelích smí se bohoslužby dle liturgie[3]) staroslovanské konati, ve kterých po 30 let dříve se byla konala.[4]) Spory trvají dále.[5])

---

[2]) Sr. *Dr. Frant. Xav. Kryštůfek:* »Dějiny církve katolické ve státech rakousko-uherských« II. 981—982 a »Hlídka« 1900. 745—746.

[3]) »*Nový Život*« ve článku: »Návštěva u Slovinců« zmiňuje se o staroslovanské liturgii takto: »Na stole ležela tlustá kniha krásně vázaná jako missál. Otevru; hlava se mi točí, neznámý svět naší minulosti mluví mi z neznámého písma. Hle, staroslovanská mešní kniha glagolskými literami tištěná, *dědictví, o něž zlobou časů, neprozíravostí lidskou a vlastní nevážností jsme přišli*, vřele toužený a oplakávaný náš poklad... Byl to missál, který sestavil v Římě loni v lednu (1903) zemřelý a skoro zapomenutý slavista charvatský, *kanovník Dragotin Parčić*, a který r. 1892 jeho redakcí byl vydán v knihtiskárně kongregace de Propaganda fide péčí a munificencí zemřelého papeže Lva XIII. pro Slovany, mezi nimiž se zbytky dědictví Cyrillo-Methodějského zachránily...« (1904. 216.)

[4]) Netrvalo dlouho a *povstaly nové spory* a to o výklad slov, »kde skutečně nepřetržitě aspoň po 30 let dosud trvá.« Papež *Lev XIII.* 22. srpna r. 1900 *rozhodl*, že kostelům, v nichž kdys liturgie slovanská se konala, »výsada nepřestala, když užívání staroslovanského jazyka za posledních třicet let bylo přerušeno ne úmyslně, nýbrž z nutnosti následkem vnějších poměrů«, čímž *hlaholašům bylo valné zpomoženo.* V nové době spory se opakují, jak svědčí »Čech« ze dne 4. a 8. ledna 1904 slovy: »**Glagolská liturgie**. Římský korrespondent »N. Fr. Pr.« píše: Od r. 1898, kdy z Říma vyšlo rozhodnutí, že toliko v těch kostelích smí se bohoslužby dle této liturgie konati, v nichž byla již přes 30 roků, totiž od 5. srpna 1868 zavedena, jeví se snahy, ji dále rozšiřovati. Do Vatikánu bylo nejen od kněží, ale i od laiků zasláno již mnoho pamětních spisů, žádostí a proseb, aby liturgie ta byla rozšiřována a to především v diecési splitské. Nyní z Říma oznamuje se, že biskupům jihoslovanským se strany kongregace obřadů s vědomím sv. Otce bylo sděleno, že předložené spisy podrobeny byly co nejsvědomitějšímu uvážení, z něhož došlo se k závěru, že v nich neobjevilo se nic, co by již v rozhodnutí z r. 1868 nebylo obsaženo. Vatikán proto nevidí příčinu, nějakou změnu v užívání glagoliky připouštěti a to v uvážení, že užívání glagoliky v katolických kostelích je pouze zvláštní koncesí a že v žádném případě katolickému knězi užívání glagoliky jakožto osobní výsady nemůže býti dovoleno. Dále se sděluje, že dubrovnický biskup dr. Marcellič, jenž je zastáncem glagoliky mezi dalmatským episkopátem, v Římě nebyl příliš vlídně přijat. (Třeba přijati s reservou. Pozn. red.) Týž prý v kostelích své diecése užívání latiny omezuje, což prý zavdalo příčinu k častějším stížnostem. Ujišťuje se, že z Říma dalších koncesí ve prospěch glagoliky očekávati nelze. Leč i přes to od dalších agitací se neupouští. Ve městě Lesině žádal otec novorozeňátka na faráři, aby je pokřtil v chorvatském jazyku, a to v neděli hned po mši sv., ve chvíli, kdy ještě mnoho lidu v kostele bývá. Farář ohradil se, že to podle ustanovení římské církve učiniti nemůže a to na základě zápovědi rituální kongregace ode dne 5. srpna 1898, v němž určuje se, že chorvatsky smí se křtíti pouze vyjimečně a to jen privátně, totiž — s vyloučením veřejnosti. Z příčiny té povstal mezi farářem a biskupem lesinským tuhý spor, jenž zostřil se až k demonstrativnímu odstoupení faráře z farního úřadu, načež biskup jeho kaplanu nařídil, aby dítě pokřtil. Nyní se toho uchopila

K obřadu *řecko sjednocenému* (řecko-slovanskému, t. j. k obřadu východnímu, řeckému s jazykem staroslovanským a písmem kyrillským) patří: řecko-slovanské *diecese* (rusínské[6]) *v Haliči*

žurnalistika. Chorvatská zastávala se biskupa a italská zase faráře. Nyní mezi oběma vede se tuhý spor o slovo »privatně«. Chorvati vykládají si je jakožto opak: solemniter, dle čehož prý křtíti se může chorvatsky i při plném kostele s vyloučením liturgické pompy: zvonění, četné asistence, vznešených kmotrů a pod. Italové zase tvrdí, že privatim znamená soukromě, tedy ne veřejně. Spor tento zabíhá i zde na pole politické. Ostatně třeba zprávu vídeňského listu přijati s reservou.«

»**O glagolské řeči liturgické** rozepsal se dopisovatel »N. Fr. Pr.«, jak připomenul »Čech«. Seznav (P. Josef Vajs) aspoň poněkud věc onu za pobytu svého mezi Jihoslovany rakouskými, dovoluji si přičiniti malou poznámku k oné zprávě. Jak přízniv byl zvěčnělý papež Lev XIII staroslovanské řeči liturgické, je všeobecně známo; podobně smýšleli též mnozí z předchůdců jeho na stolci sv. Petra, dovolujíce nejen sloužiti mši sv. v řeči staroslovanské (obřady jsou sice úplně tytéž jako při mši sv. latinské, řeč však je staroslovanská), nýbrž i nebráníce, aby všemi sv. svátostmi přisluhovalo se lidu v řeči jeho t. j. chorvatské. Za pobytu svého na poloostrově isterském, měl jsem v ruce nejen missaly glagolské, nýbrž i úplně chorvatský ritual, podobný naší pražské latinsko-české agendě, jenom že v něm nebylo slova latinského — vše chorvatské. Ritual onen upravil již před sto lety jakýsi chorvatský Jesuita — (jméno jsem již zapomněl; ostatně asi před 8 roky napsal jsem o tom delší článek do tehdejších »Večerních Novin«) — a vydala jej nákladem svým římská propaganda de fide — ústav, jenž je pod přímým dozorem papežské kurie. Na různé dotazy bylo mi sděleno, že staroslovanská řeč liturgická má mocnější odpůrce u c. k. vlády vídeňské, nežli u papežské kurie. Snad je to z obavy ruského pravoslaví, anebo větří se ve slovanské řeči liturgické panslavismus. — Protože kněží pro diecése gorickou, terstskou, porečsko-puljskou a veljanskou studují v generálním semináři v Gorici, kde nevyučuje se glagolštině, zavládl tu a tam na poloostrově isterském zvláštní abusus: tichou mši sv. slouží v latině, ale při zpívané, aby aspoň něco bylo slovanské — zpívají mnozí kněží chorvatští epištolu a evangelium, neumějíce glagolsky — chorvatsky. Rovněž i veškeré posvátné obřady na Veliký pátek a Bílou sobotu jsou na mnohých osadách úplně chorvatské. Překvapilo mne, když slyšel jsem v Lovraně na Bílou sobotu chorvatské profetie, při nichž po diakonově »Zhýbajte kolena (Flectamus genua)« celý kostel odpovídal: »Zdvihněte se (Levate)«. Isterští Italové jsou ovšem nebezpečnými odpůrci liturgické řeči slovanské.«

[5]) Z *nejnovějšího ovzduší* sděluje, jinak slovanštině při bohoslužbách přející »Hlídka« (1904. 440.): » *Dalmacii*, kde restaurace hlaholské bohoslužby vyvolává mnohé nespokojence, nálada je v mnohých obcích velice rozkvašená. Obce, které nemohly dokázati, že vydržely své právo na hlaholici, přes určení papežských listů se jí přece jen domáhají. Tak obec *Podgorje ve splitské diecesi* zažádala o kněze hlaholáše, ale byla odmrštěna, ježto práva na hlaholici nemá. Tu biskup kázal neposlušné obci zavříti chrám a od nového roku obec je beze vší bohoslužby a bez chrámu. Z Podgorja se týž duch úporné žádosti za hlaholici, již hrozbami a odstupem vynutiti si chtějí, rozšířil i po sousedních několika obcích. Také v *zaderské arcidiecesi* jedna obec touže cestu za hlaholici nastoupila. *Charvatský episkopát* nedávno mínil o otázce hlaholské, jež stává se velmi neblahou v ohledu náboženském (obě strany visí na formě a ducha zabíjejí!!) *sejtti se k vzájemné poradě*, a to z veškeré trojjediné kraleviny, z Istrie, z Ostrovů i z Bosny. Poněvadž však se dalo předvídati, že většina biskupů bude náchylna obnovení hlaholice na širším podkladě, než pokud breve papežské z roku 1898 dovolilo, *nátlakem Říma se schůze sešlo*, aby snad »rozbouřené slovanství« se ještě více v jihoslovanských diecesích nepodnítilo.« Spor tedy na spor!

[6]) Ritus řeckoslovanský byl zejména *Rutheny* (Rusíny) poněkud znárodněn a proto mnohdy i *řecko-ruthenský* slove. Tento ritus byl schválen

(lvovská, přemyšlská, stanislavovská) *v Uhrách* (munkačovská, pošovská) a *v Chorvatsku* (križevacká), pak řecko-rumunské [7]) diecese v Uhrách a Sedmihradsku sloučené v provincii fogarašskou (diecese fogarašská a bělohradská, velkovaradínská, szamos-ujvarská a lugošská.)

Přehlédneme-li všecky národy slovanské,[8]) *shledáváme z dějin nezvratné faktum, že při jich obrácení ke křesťanství konána byla liturgie buď jazykem latinským, anebo řeckým, tedy buď liturgie římská nebo řecká. Teprve, když na východě povstalo schisma a všecky východní Slovany si získalo a vlivy politickými (císař Basilius) i ze Slovanů jižních přemnozí opouštěli Řím, ba bylo nebezpečí, že i Slované západní z přirozeného odporu k Němcům* **přikloní se k Cařihradu a tím k rozkolu,** *vnukl Duch sv. velikým našim apoštolům Cyrillovi a Methodovi myšlenku slovanského jazyka při bohoslužbě. Apoštolská Stolice pro spásu duší mileráda* **ustoupila od starých tradic,** *a dovolila pro Slovany privilegium staroslovanského jazyka při bohoslužbách.* **Latina ustoupila tedy slovanštině, ale pouze výjimkou.**

(Pokračování.)

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. **Karel Lev Řehák.**

IV.

Oříšek k rozluštění bohoslovcům.

Slova: »Svaté a spasitelné jest za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli« mají židé i ve svém zákoníku (II. Mach. 12, 46); a proto snaží se také za spásu svých souvěrců se modliti

---

Římem po zavedení Unie r. 1596. za Kleměnta VIII. a pak brevem Pavla V. v roce 1615 (Sr. Harasiewicz: Annales eccl. Ruth. 4. 252 nn.) *Bulhaři* zase ritus řecko-slovanský poněkud zbulharštili a proto bývá řeč i o ritu *řecko-bulharském.* Tento ritus však má vyznavačů velice málo. (Čas. katol. duch. 1872. 442. Blahověst 1874. 356.)

[7]) *Rumuni* (Valachové, Dako-Romani) byli na křesťanství obráceni od kněží cařihradských a proto *mši sv. sloužili s počátku řecky.* Po koncilu florenském, kde metropolita rumunský k Unii přestoupil, byli zase od mnichů ruských obráceni ke schismatu a počali konati bohoslužby slovansky. *Jiří Rákóczy I. kalvinec chtěl národ obrátiti ke kalvinismu* a proto počaly se z jeho vůle od r. 1643 u Rumunů konati *bohoslužby rumunsky.* Rumuni však s kalvinismem nesympatisovali, a *většina* jich 21. března 1697 *spojila se s církví, ovšem s tou hlavní podmínkou, aby mohli podržeti při bohoslužbách jazyk národní.* Z té příčiny ritus jich slove *řecko-rumunský.* (Jos. Papp-Szilágyi: Enchir. jur. eccl. orient. cath. 367.)

[8]) *Nynější stav u národů slovanských* je následující: *katoličtí Poláci, Moravané, Slováci, Chorvati a většina Dalmatinců užívají při bohoslužbách latiny s ritem latinským, Rusové* (schismatičtí), spojení *Rusíni,* spojení a schismatičtí *Srbové,* spojení a schismatičtí *Bulhaři* užívají *staroslovanštiny s ritem řeckým. Ritu latinského se staroslovanštinou užívají »glagolští«* v diecesích tersko-koprské, krnsko-rabské (církevní provincie Gorice), zaderské, splitské, šibenické (církevní provincie zaderská), seusko-modrušské (církevní provincie záhřebská) a pak Františkáni v 7 konventech.

i obětovati Ale činí tak dle výkladů svého talmudu, jenž jim jde nad výroky samého Písma svatého. Nemají z trestu božího chrámu, v němž by obětovali starozákonné oběti, na celém světě žádného, obětí vůbec také žádných; a jak? a kde? konají ty své modlitby za zemřelé, aby oni — »od hříchů zproštěni byli?!«

Když žid umřel, dodají ho pozůstalí do »lázeňského domu« (»Badehaus«), tam *tělo* jeho dají umýti — a to umytí má také *duši* očistiti! A co nedostačuje, toho doplniti se snaží pobožností, kterou jistí služebníci při synagogách, kterým mesores říkají, vykonávají. Ale těch — dle svatého Písma, ale dle talmudských tradicí — musí býti počtem *deset* (!), má-li se pobožnost Bohu líbiti! Není-li modlících současně pohromadě deset, modlitba jest neplatná!

Tito odříkávatelé modliteb chtějí ovšem také býti živi; aby tedy mohli jiných výdělků opustiti, a odříkání modliteb se věnovati, musejí býti zaplaceni.

A od koho?

Přirozenou měrou od těch, kdo si služeb jejich přejí aneb žádají. Platí jim tedy pozůstalí po nebožtíkovi sami, aneb konána bývá na ně při pohřbu, zejména židů chudých, sbírka.

A jak? a kdy?

Když zemřelého vyvážejí z lázeňského domu, sedícího v prosté, nebarevné truhle, jdou před pohřebním vozem dva zřízenci pohřební, mající jedenkaždý starobylou, stříbrem zdobenou schránku na milodary, do kterých účastníci pohřbů anebo i jiní židé, kteří pohřební vůz náhodou spatří, anebo jen na pohřeb podívati se přišli, své milodary na modlitby za zemřelého ukládají. Kdekoli jest křižovatka ulic, židy více obydlených, zastaví se celý průvod, a muži se schránkami potřásají, aby tím kolemjdoucích ke vkládání dárků za zemřelého upomenuli.

I umřel jakýs žid, při jehož pohřbu se málo milodarů do pokladniček sešlo, buď že nebyl u souvěrců pro své chování v lásce anebo že byl příliš chudý a málo známý.

Vědělo se, že je málo v pokladničkách; a proto také vyvolení modliči, mesores, s ochotou se nescházeli, ba ani nesešli. Když se dobře přepočítali, nevyšlo nikdy více, nežli že jich je vždy jen — devět!

Co teď?

Jeden z nich se nabídl, že půjde jako hospodář (cfr Mat. 20) na ulici a veřejná místa hledat, koho desátého by najal, aby modlitba za zemřelého mohla býti platná. I nalezl skutečně jednoho zahálejícího, a řekl: »Ny, was machs'te?«

»Nischt!«

»Willst dir verdienen fünfzig Kreuzer?«

»Ja wohl!«

»Also komm' mit!«

I šli, počet byl plný, modlitba mohla býti platná. I brebencovali, klaněli se hlavami vpřed i vzad, říkali modlitby jednotlivě i sborově, vše šťastně až do konce. Pak se klidně rozcházeli, aniž

by si kdo z desíti onoho přizvaného desátého dále všímal, anebo něco mu dal. Ten pozoruje, že se mu patrně za jeho služby odměny nemá dostati, přiblížil se k tomu, jenž si ho byl přizval, a řekl:

»Tu, wirst mir geben fünfzig Kreuzer!«

»Was fór fünfzig Kreuzer?« utrhl se oslovený.

»Was fór fünfzig Kreuzer?« divil se přizvaný. »Hast gesagt: Wilst dir verdienen fünfzig Kreuzer? komm mit! Bin ich gegangen und hab' mitgemacht.«

»Hab' ich gesagt: Willst dir verdienen fünfzig Kreuzer! Hab' ich gesagt': Werd' ich dir sie geben?!«

Řekl a odběhl. Pozvaný díval se chvilku s úžasem za ním, pak si oplivl, a odešel.

Otázka dogmatická: Jestliže modlitba za zemřelého žida devíti konaná neplatí; a jestliže při této modlidbě, sice desíti vykonané, byl jeden účastník podvodem k modlidbě získán, a pak o mzdu ošizen: zdaliž i tato modlitba byla platná?!

V.

»Svatební cesta« pražského ženicha!

Vstoupil do farní kanceláře mladý muž, a podal mi dopis z konference sv. Františka Regis, obsahující doporučení, abych doručiteli, otci dvou nemanželských dítek, dopomohl ku řádnému sňatku. Jářku: »Jaké máte listiny s sebou?«

»Prosím tuhle jsou naše »pogny« (totiž popisný arch, Konscriptionsbogen) na svědectví, že na osadě bydlíme.«

»Dobře. Máte-li také křestní listy?«

»Tu jsou.«

»Na vašem křestním listu čtu, že váš otec jest »*soukromníkem*«. Mohl-li žíti jako soukromník, tak byl snad kapitalistou. Kterak to přichází tedy, že vy chcete míti oddavky bezplatně?«

»Můj otec není kapitalistou.«

»Čím tedy? Řemeslníkem, obchodníkem či nějakým jiným živnostníkem?«

»Můj otec býval materialistou v L.«

»A čím tedy jest opravdu nyní, abych to mohl správně do farních knih zapsati?«

»To já nevím!«

»Což vy, syn, nevíte, čím jest váš otec?«

»Opravdu nevím.«

»Kterak to možno?!«

Ženich na chvíli se odmlčel, jakoby přemýšlel, co má říci; a pak odpověl: »Prosím, to je takto: Můj dědeček a tatínek měli v Praze pět domů. Chtěli býti hodně bohatými, a špekulovali pořád a špekulovali jak by majetek svůj rozmnožili. Ale špekulace se jim nezdařily! Přišli o všechno. Dědeček zemřel a tatínek odešel někam do světa, a žádný z rodiny naší neví kam. Nevíme ani jestli je posud na živu nebo není.«

»A čím vy se živíte?«

»Já jsem při fotografii.«

»A čím? Máte snad svou dílnu?«

»I nemám.«

»A co tedy děláte při fotografii?

»Já přenáším stativy i temné komory, chodím s poselstvím, uklízím při aparátech.«

»Dobře. Jste tedy dělníkem. A již dlouho?«

Nikoliv. Chopil jsem se toho, poněvadž neměl jsem právě jiného živobytí.«

»A čím jste se živil dříve?«

»Prosím, byl jsem majitelem kluziště!«

»To jste snad vydělal slušné peníze?«

»Náhle začalo táti, a pohořel jsem při tom!«

»A z posavadního výdělku můžete sebe i rodinu uživiti?«

»Nestačuje to ovšem. Ale jsem Pražákem, a mám slíbeno, když budu řádně oddán, že mi páni pomohou k nějakému výnosnějšímu zaměstnání!«

»Dobře. Pomohu vám. Přiveďte si sem i svou nevěstu, a dva hodnověrné svědky, kteří vás i poměry vaše zevrubně znají. Zavedu s vámi řádný snubní protokol, a neobjeví-li se žádná závada, v neděli vás po prvé prohlásím; a od pondělí za čtrnáct dnů můžete míti ráno oddavky.«

Stalo se vše dle předpisů.

V sobotu před poslední prohláškou přišel ženich opět do farní kanceláře. Já řku: »Což si ještě přejete?«

»Prosím, abyste nás již zítra ráno oddal.«

»Příteli, to nemůže býti, abych vás ráno odal, a před polednem teprve po třetí prohlašoval! Přijďte si jen v pondělí ráno o sedmé hodině, jak jsem vám již řekl. Snad ten jeden den svobody již dodržíte.«

»Prosím snažně, račte nám to přece udělat!«

»Nesmím. Zákon toho nedovoluje. Musel byste míti k tomu podstatné příčiny; a pak i prominutí jedné prohlášky i se strany knížecí arcibiskupské konsistoře i se strany magistrátu. A prominutí takové stojí i peníze. Vy jich nemáte, a já za vás také platiti nemohu. Poslechněte jen, a přijďte v pondělí ráno o sedmé hodině; po oddavkách bude hned mše svatá, a před osmou hodinou můžete již z kostela odejíti po svém zaměstnání.«

»Když ale já musím v pondělí o sedmé hodině raní *nastoupit trest* v garnisonním arrestu!«

»Tak?! Co pak jste vyvedl?«

»Jsem reservistou, a prý jsem neoznámil správně svého bytu. Vojáci mě hledali a nenalezli, a proto mne dali hledati policií. A když mne našli, odsoudili mě pro nesprávné hlášení na čtrnáct dnů do — lapáku!«

»To je ovšem jiná! Kdybyste se nedostavil v nařízenou hodinu, dostal byste zase nový trest. Ale proto přece já oddati vás nesmím, abych zase já nedostal nějaký — »štrof!« Radím vám,

jděte hned ke svému panu setníkovi, a vše mu řádně vyložte. Pak ho slušně poproste, aby vám dovolil, byste svůj trest mohl nastoupiti na místě o sedmé, až o desáté hodině. Jsem jist, že na slušné požádání vám vyhoví. Přijďte tedy jen v pondělí o sedmé hodině ranní k oddavkám, po nichž následovati bude mše svatá, jež k oddavkám patří. A po oddavkách odejděte nastoupit trest.«

Poděkoval se a odešel.

Po oddavkách pak nastala ženichova svatební cesta, ovšem že bez nevěsty, na čtrnáct dnů do toho *lapáku!*

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

Z řečeného plyne, že zvyk pochovávati v chrámech v mnohých církvích nemálo se zakořenil a že bylo Církvi vynaložiti nemalého úsilí, by se tomuto zvyku, nedal-li se naprosto zameziti, aspoň náležité *meze* položily. Z té příčiny zabývaly se touto otázkou i pozdější sněmy církevní a hleděly žádoucí nápravu přivoditi, zakazujíce nejen všeliké požadavky (exactiones) za pochování zemřelých v chrámech, nýbrž i docela za simonistické je prohlašujíce bez ohledu na kterýkoli opačný zvyk. Tak stanoví sněm *Turonský*, konaný za papeže *Alexandra* III. ve XII. století [1]): »Pro sepultura (concedenda *in ecclesia*) . . . nulla cujusquam pretii *exactio* attentetur, nec sub obtentu cujusquam consuetudinis *reatum* suum quisquam tueatur, quia diuturnitas temporis *non diminuit peccata, sed auget.*« Podobně odsuzuje sněm *Lateránský* r. 1179 takové exakce za hroby a pohřbení zemřelých, nazývaje to věcí hroznou a prodajností (*nimis horribile, venalitas*) a zavrhuje sebe delší zvyk v tomto ohledu, ježto tím těžší jsou hříchy (crimina), čím déle jest jim kdo oddán.[2]) Rovněž zakazuje papež *Innocenc III.* v některých diecésích zavládlý zlozvyk, že za pohřební místo bylo dříve zapraviti poplatek, než se mohl hrob kopati, dokládaje, by příště žádný klerik něčeho takového žádati se neodvážil. [3]) Sněm *Kamerský II* nařídil, aby za místo pohřební ani pod tou záminkou se nic nežádalo, že obnos ten připadne kostelu aneb jinému dobrému účelu, ustanoviv zároveň, že co by

---

[1]) Conc. *Turon.* a. 1163; srov. cap. 8. x (V, 3.), v jehož summariu výslovně se dí: »Simoniacum est pretium recipere pro concedenda sepultura«, čímž patrně označena jsou pohřební místa či hroby v *kostelích*, ježto o hrobech na *obyčejných* hřbitovech zákony nemluví, an nebylo po této stránce žádných nepřístojností a proto ani příčiny k zakročení.

[2]) Cap. 9. x l. c. (Alexandr III.).

[3]) Cap. 13. x (III, 28.). V zákoně samém nazývá se zvyk tento »*consuetudo perversa abolenda.*«

dědicové aneb vypravitelé pohřbu dle zbožného a chvalného místního zvyku darovali, připadnouti má záduší a ne duchovenstvu.[4])

Než, jakkoli uvedené autority a církevní sněmy nejen proti pohřbívání v kostelích, nýbrž i proti vymáhání poplatku za pohřební místa v chrámech důrazně, jak připomenuto, vystupují, třeba s druhé strany doložiti, že již za prvních století církve panující obyčej, o pohřbech za zemřelé jisté oběti (oblationes) přinášeti, nebyl zakázán, jež tudíž duchovní mohli přijímati. Průvodno to z výše uvedených autorit i církevních sněmů. Zavrhnuv sv. Řehoř ve zmíněném listě exakce za hroby kostelní, dokládá:[5]) »Sed si quando aliquem *in ecclesia* supeliri conceditis, si quidem parentes ipsius, proximi vel haeredes pro luminaribus *sponte offerre* quid voluerint, accipere non vetamus.« Rovněž dokládá svrchu jmenovaný Hinkmar Remešský v uvedených výše kapitulariích, že *oběti dobrovolné,* o pohřbech kostelu, oltáři aneb knězi od zbožných věřících darované, přijaty býti mohou. Totéž stanoví i všecky svrchu uvedené církevní sněmy, jakož i sněmy, konané později.

Důvodně proto stanoví římský rituál: »Parochi aliique sacerdotes eleemosynis contenti sint, quae aut *probata consuetudine* dari solent, aut *ordinarius constituerit.*« Totéž nařizuje sněm Milánský I. a přikazuje zbožné obyčeje v této příčině zachovávati.[6]) Sněm pak *Milánský II.* uložil biskupům,[7]) aby dle ustanovení posvátných kanonů prohlédali k tomu, by se zřetelem k místním a osobním poměrům o pohřbech a exekviích zachovávaly se ony zvyky a obyčeje, jež uznají za zbožné a chvalitebné, jak bylo již sněmem *Lateránským* (1179) stanoveno.[8]) Praxe tato během času se vždy více ustálila a byla posléze církevními sněmy schválena, jako již výše uvedeným sněmem *Milánským* I, II. a IV., Kamerským II. a j.[9])

Následkem těchto nařízení, jež pohřbívání v kostelích ze závažných, jak bylo dokázáno, příčin omezovala a je pro kostelní pokladnu (fabrica ecclesiae) reklamovala, stával se tento způsob pohřbívání vždy řidším, až konečně zanikl úplně, vyjma pohřby biskupů, patronův a osob o církev obzvláště zasloužilých.

---

[4]) Synod. prov. *Camerac.* II. tit. 13. cap. 3. Podobné nařízení vydal sněm *Milánský* I, prohlásiv výslovně, že všecko, cožkoliv dědicové o pohřbu příbuzných na světle a jiných věcech obětují, ať jest to světlo neb cokoli jiného, má vždy připadnouti onomu *kostelu,* v němž zemřelý jest pochován. (Tit. de funer. et exequiis).

[5]) Lib. VII. ep. 56.

[6]) U van *Espena* l. c. cap. 4. n. 28. 39.

[7]) Part. III. decret. 17. Van *Espen* ibid.

[8]) Cap. 42. x (V, 3.) stanoví sněm: »Pro exequiis mortuorum . . pravas *exactiones* fieri prohibemus et *pias consuetudines* praecipimus observari.« Mimo to nařizuje sněm, ježto někteří věřící začali se vůči kleru ze *všech* závazků vyzouvati a *ani* těchto chvalných obyčejů při pohřbívání zemřelých, co se týče dávek štolových, nešetřili, by se tyto zbožné zvyky zachovávaly a spolu stanoví, »ut per episcopum loci, veritate rei cognita, *compescantur,* qui *malitiose* nituntur laudabilem consuetudinem *immutare*« (i. e. infringere, abolere).

[9]) Srov. van *Espena* l. c. n.

K tomu přispěla nemálo též vždy více vzmáhající se *lidnatost* a ji doprovázející *úmrtnost,* jež vedla nutně k tomu, že i prostrannější kostelní hrobky záhy se plnily hroby, takže bylo třeba starší hroby v hrobkách otvírati, by se v nich mohlo dále pochovávati, co působilo zajisté veliké nesnáze, k stránce zdravotní a ustavičnému rozrývání základní půdy chrámů ani nehledě.[10]) Tyto a mnohé jiné, již dříve naznačené příčiny, vedly přirozeně k tomu, že pohřbívání v chrámech stávalo se vždy obtížnějším a proto i nemožnějším[11]) a zanikalo vždy více, zvláště té doby, co začala i vláda do této záležitosti zasahovati a o pohřbívání v kostelích zvláštních předpisů vydávati.

Nebude od místa, uvedeme-li zde některé z těchto vládních předpisů, ježto jednak způsob pohřbívání v kostelích za starších dob jednak stanovisko vlády v této příčině objasňují. Důležitým jest v tomto ohledu dv. dekrét ze dne 14. srpna 1772 (patent ze dne 3. září téhož roku), jenž obsahoval mimo jiné tato ustanovení:[12]) V kostelích farních a i jiných *v hlavních městech* mohlo se i nadále pochovávati, ale při tom bylo nařízeno, by se o pohřbech kostelní hrobka zdvižením kamene více (jak se dosud dělo) neotvírala, nýbrž mrtvoly měly se po vykropení z kostela vynésti a *zevním vchodem* do hrobky vnésti; kde takového zevního vchodu do kostelní hrobky nebylo, tam měl býti zřízen.[13]) V kostelích, které žádné hrobky k pochovávání zemřelých neměly, měla se tato zříditi,[14]) bylo-li to nemožné, nemělo se, zvláště byla li nemoc zemřelého nebezpečná aneb nakažlivá, v takových kostelích pochovávati a příslušný duchovní správce zemřelého měl se v příčině jeho pohřbu s farářem sousedním dorozuměti;[15]) jestliže se ani to provésti nedalo, mělo se tělo, byvši nehašeným vápnem v rakvi dobře posypáno, v náležitě hlubokém hrobě pod dlažbou kostelní pochovati a tato pak dobře zadělati.[16]) Vůbec žádná mrtvola neměla se více v kostele pochovati, jež by nebyla dříve vápnem tlustě posypána.[17])

Aby se hrobky chrámů, jmenovitě farních, mrtvolami nepřeplnily, mělo se vyšetřiti, kolik mrtvol lze v nich pochovati.[18]) Zvláště však mělo se k tomu hleděti, aby žádná rakev nebyla dříve otevřena, dokud v ní tělo úplně nezetlelo.[19]) Otvory kostelních hrobek nesměly býti v přízemí, tím méně směly ústiti do

[10]) Srov. co bylo svrchu o tom připomenuto.

[11]) Analogon podávají do jisté míry mnohé nynější hroby přeplněné hřbitovy, jež působí, jak známo, duchovním správcům mnohé nesnáze, ano vedou nezřídka i k nemilým sporům.

[12]) Srov. *Jaksch,* Gesetzlexikon, II. díl str. 232. n.

[13]) Cit. dv. dekretu bod 1. Nařízení to bylo dv. dekretem ze dne 30. července 1773 opět obnoveno. *Jaksch* l. c. str. 526.

[14]) Cit. dv. dekr. bod 2.

[15]) Cit. dv. dekr. l. c.

[16]) Cit. dv. dekr. l. c.

[17]) Cit. dv. dekr. bod 3.

[18]) Cit. dv. dekr. bod 4.

[19]) Cit. dv. dekr. bod 5.

kostela; kde toho nebylo, měly se tyto otvory zazdíti a vně kostela v náležité výšce umístiti.[20])

Co se týče hřbitovů, jež nalézaly se *vně* měst aneb *v předměstích,* stanoveno bylo výše uvedeným dv. dekrétem,[21]) že není třeba v této příčině něčeho měniti; než, mrtvoly, jež se i na těchto hřbitovech pochovávaly, měly se před vložením do rakve vápnem posypati (bod dekrétu 7. a 8.). Totéž platilo o zemřelých v nemocnicích, jichž hroby měly se zemí pevně zasypati. Hrob, v němž více mrtvol bylo pochováno (hrobové šachty), nesměl bez povolení politického úřadu býti otevřen (téhož dekrétu bod 9. a 10.). Na hřbitovech v předměstích nesmělo se nikdy více než jedna mrtvola v jednom hrobě pochovati, jenž měl býti aspoň pět aneb šest střevíců hluboký.[22]) Posléze nesměly duchovní ani světské úřady bez povolení zemského řízení příště nové hřbitovy zakládati, k nimž mělo se zvláštní způsobilé místo vyhledati.[23])

Z dosud uvedených vládních nařízení o pohřbívání v kostelích zřejmo, že vláda svými opatřeními pohřbívání to sice ztěžovala, *aniž* by je však byla přímo zakazovala, ježto se tento způsob pohřbívání během času nemálo byl ustálil a věřící, od svých předků jej přijavše, velice mu uvykli. Z toho však nelze odvozovati, že by se již *dříve* a *současně* na hřbitovech u kostelů, zvlášť farních, nebylo pochovávalo, čemu by i sám výše uvedený dvorní dekret naprosto odporoval, an mluví výslovně o hřbitovech *za městy* a a v předměstích. Průvodno to ostatně i z jiných pozdějších vládních nařízení, dle nichž měli se akatolíci v oněch místech, kde neměli vlastního protestantského hřbitova,[24]) na *katolických* hřbitovech pochovávati,[25]) při čem měli se všech nepřístojností, jako: příliš velikého účastenství, veřejné pompy, zpěvů atd. zdržovati. Gub. nařízení ze dne 7. října 1784 výslovně stanoví, že jsou-li někde při venkovských za osadou ležících kostelích zřízeny *již* hřbitovy, má se na nich pochovávati, aniž by bylo třeba jiného hřbitova zakládati, ježto se nemá více v kostelních kryptách pochovávati.

Tato vládní nařízení, jmenovitě pak ustanovení, aby se nekatolíci na hřbitovech katolických *společně s katolíky* pohřbívali, vyvolala, jak pochopitelno, přes všechna níže uvedená vládní opatření v lidu nemalé jitření a spravedlivý odpor, který byl tím

[20]) Cit. dv. dekr. bod 6.

[21]) Ze dne 14. srpna 1772. *Jaksch* l. c.

[22]) Z nařízení toho vysvítá, že se někdy v jednom hrobě více mrtvol pochovalo, co bylo zajisté nepřístojné a působilo mnohé nesnáze. Cit. dv. dekretu bod 12.

[23]) Cit. dv. dekr. bod 13.

[24]) Dv. dekret ze dne 31. prosince 1783. *Jaksch* l. c. str. 237.

[25]) Dv. dekret ze dne 20. května 1782. *Jaksch,* díl I. str. 234. Ustanovení to bylo bezprávím a urážkou katolíků i církve. Ztad spolu zřejmo, že vláda již tehdy začala na úkor katolíků proměňovati hřbitovy dosud výhradně katolické ve hřbitovy — *polykonfessní,* z kterého názoru vychází, jak známo, i interkonfessní zákon ze dne 25. května 1868, č. ř. z. 49. Srov. gub. nař. ze dne 24. července 1782; dv. dekret ze dne 17. srpna 1782 a j. *Jaksch* l. c. str. 236 nn.

ve svém náboženském smýšlení a cítění uražen, an spatřoval v simultánním užívání katolických hřbitovů protestanty důvodně zkracování svých nábožensko-občanských práv a vnucované tovaryšení in sacris s jinověrci, jež církev zapovídá.[26]) Jak velice katolíci byli roztrpčeni a znepokojeni, vysvítá nejlépe z rozličných opatření, jež vláda v příčině pohřbívání akatolíků na hřbitovech katolických byla učinila. Pouze některá buďtež zde uvedena, jež tehdejší stav věcí blíže objasňují a charakterisují.

Ježto protestanté po prohlášení tak zv. toleranční patentu [27]) počínali si vždy směleji a osobili si ve věcech náboženských práva, která jim nepřináleżela, co platilo i v příčině pohřbívání jejich příslušníků na katolických hřbitovech a co zavdávalo podnět, ani katolíci svých práv hájili, k stálým třenicím, výstupům a pod.,[28]) ustanoveno bylo guberniálním nařízením ze dne 24. července 1782, že mají krajští úřadové nejv. rozhodnutí ze dne 20. května 1782 s hospodářskými (býv. patrimoniálními) úřady a tyto opět v každém případě, kdy šlo o pohřbení akatolíka na katolickém hřbitově, s příslušnou akatolickou stranou sděliti,[29]) »by se sporům (při pohřbech) meze položily a přehmatům (akatolíků) předešlo.« [30]) Poněvadž však ustanovení toto, jsouc příliš všeobecné, se dosti neosvědčilo, bylo třeba místnějších nařízení v této příčině vydati, by se mysle katolíků stále nerozčilovaly a kvašení v lidu nevzmáhalo.[31]) Proto nařízeno bylo dv. dekretem ze dne 17. srpna 1782 hospodářským úřadům, by co nejbedlivěji k tomu dohlížely, aby protestanté o pohřbech svých souvěrců na katolických hřbitovech se v příliš velikém počtu ne shromažďovali a vší okázalosti se zdržovali.[32]) Jak málo nařízení toto, které se ostatně, jak zřejmo jest, dalo v každém jednotlivém případě velmi *těžko* a jen s velikými *nesnázemi* prováděti, osvědčilo,[33]) vysvítá nejlépe z dv. rok na to prohlášených dekretů

---

[26]) Výrok sv. *Řehoře*: »Quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis« platil v církvi vždy za svrchované pravidlo. Srov. cap. 12. x (III, 28.) Innoc. III. a. 1190.

[27]) Vyšel, jak známo, dne 21. dubna 1782. Srov. *Rieder* s. v. »Toleranz«.

[28]) Srov. níže uvedené dv. dekrety, jež mluví výslovně o sběhu a srocení lidu, nepořádcích, nenávisti mezi katolíky a nekatolíky, o výstřednostech (Ausschweifungen) těchto, nešetření zákona atd., vyhrožujíce i pokutami.

[29]) Srov. *Jaksch*, IV. díl str. 186 nn. Uvedené nejv. rozhodnutí jest vlastně dv. dekr. ze dne 16. března 1782, na který se dv. dekr. ze dne 26. června 1782 odvolává. *Jaksch* l. c. str. 188 nn.

[30]) *Jaksch* I. díl str. 234.

[31]) Dokladem toho jsou četná vládní nařízení, jež v *krátké* době za sebou byla vydána, jež však k utišení katolíků, ana vlastní příčina nevole a kvašení odstraněna *nebyla*, valně nepřispěla.

[32]) *Jaksch* l. c.

[33]) Protestanté považovali ustanovení to (jakož i jiná, níže uvedená) za zkracování udělené jim tolerančním patentem náboženské svobody a již z toho důvodu málo ho šetřili O pohřbech zámožnějších neb jinak váženějších protestantů nebylo téměř možno četné účastenství souvěrců a všelikou okázalost na katolických hřbitovech zameziti. Posléze záviselo provádění tohoto ustanovení namnoze, ne-li veskrz, na dobré vůli příslušných, světských (hlavně patrimoniálních) úřadů, vůči nimž byl katolický lid i du-

ze dne 30 června, 14. a 17. července 1783, jimiž se společné pochovávání nekatolíků s katolíky na hřbitovech katolických *opětně* s nemalým důrazem nařizuje [34]) a duchovenstvu katolickému ukládá, aby lidu zachovávání zeměpanských rozkazů co nejdůrazněji vštěpovalo a smysl společného pohřbívání (nekatolíků s katolíky) dobře vyložilo a pochopitelným učinilo,[35]) k čemu i světské úřady měly přihlížeti.[36]) Než přes to přese všecko katolický lid nechtěl o »společném pohřbívání« ničeho slyšeti a nepokoje a jitření neustávalo, čeho uvedené dv. dekrety zřejmě dosvědčují. Proto měly hospodářské úřady dle gub. nařízení ze dne 2. července 1783 každý pohřební případ, při kterém se o pohřbu protestantů na katolickém hřbitově vyskytly nesnáze,[37]) krajským úřadům oznámiti — za jakým účelem, snadno jest se domysliti — a jeho rozhodnutí vyčkati, aniž by při tom samy za — *vojenskou asistenci* žádaly,[38]) o kterou se patrně krajské úřady samy, kdykoli uznaly toho potřebu, postaraly.[39]) (Pokračování.)

chovní správcové za oněch v ohledu politickém i náboženském nemálo ujařmených dob téměř málomocni. Příkladů netřeba uváděti

[34]) Dekrety tyto uvádí většinou stručně *Jaksch* l. c. str. 235. nn

[35]) Tak zejména dv. dekr. ze dne 30. června 1783 (prohlášen gub. nař. ze dne 19. července téhož roku). Tedy aby zádušní hřbitovy zbaveny byly svého *katolického rázu*, kterýž jim od dob téměř nepamětných náležel a bez něhož si je jakožto část církevního majetku — za jakou je sama vláda považovala, (srov štolní patent ze dne 30. května 1750, dv. dekr. ze dne 23. srpna 1784 a jmenovitě ze dne 20. října 1825 č. 28457, *Jaksch* VIII. díl str. 77) ani mysliti nedovedl, k tomu mělo katolické duchovenstvo spolupůsobiti a *proti* zásadám církve a vlastnímu přesvědčení jednati! Ano tehdejší josefinská vláda činila dokonce duchovní správce za jitření lidu při pohřbech protestantů na katolických hřbitovech — zodpovědnými a podrobovala je bedlivému dozoru panských úřadů. Cit. dv. dekr. ze dne 30. června 1783.

[36]) Cit. dv. dekret, dle něhož měli panští úřadové též nad tím bdíti, zdaž katoličtí faráři a protestantští duchovní své farníky »o lásce a snášelivosti náboženské« náležitě poučují.

[37]) V nařízení samém stojí výraz »Anstände«, místo kterého užívá se ve výše cit. dv. dekretech mnohem silnějších výrazů, jako na př.: »Aufläufe« a »Widersetzlichkeit«, z nichž zajisté nejlépe vysvítá, jak zmíněná vládní nařízení byla v praxi přijata a jak působila.

[38]) Smutné to prováděcí opatření, by se strannickým a libovolným nařízením vládním o pohřbívání protestantů na katolických hřbitovech platnost zjednala Právem dokládá sv. *Tomáš Akv.*: »Injustae leges *videntur esse* leges, sed sunt *violentiae*«.

[39]) Zřejmo, že řízení zemské vyhradilo si z opatrnosti užití tohoto krajního prostředku ku provádění zmíněných nařízení vládních, *buď* že neuznávalo za dobré v každém případě, kdykoli byla obava, že při pohřbu protestantském na katolickém hřbitově dojde k výtržnostem nebezpečného prostředku toho se chopiti, *buď* že chovalo obavu, že by se mohli panští úřadové v užití tohoto krajního prostředku snadno přenáhliti, čímž by se stav věci býval mnohdy jen zhoršil.

Kdo žádá, aby mu pomáhal Bůh — neomešká nikdy konati svou povinnost, neboť kdo koná věrně povinnosti své — nezůstane nikdy bez boží pomoci a ochrany. Pročež máme vždy všemožně se vynasnažovati, aby nám svědomí nikdy v ničem nečinilo výčitek.

Sv. Basil.

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Odpady. — Náboženský život našeho lidu. — Temperanční hnutí v kněžstvu.

Výtečný missionář, který pracuje právě v krajích odpadlickým hnutím stížených, P. Fröhlich S. J., sděluje, že hnutí trvá dále, a že třeba nejen pracovati, nýbrž i práci zdvojnásobiti. Celý plán zosnovaný provádí se dále, jediná spolehlivá opora zůstává horlivost kněze.

P. Fr. Zuklín, farář v Bořislavi, litom. diecese, se svým nyní již daleko široko známým listem »Hausfreund« dokázal toho, že pastor se stal nemožným, a že co mělo sloužiti k odpadu, stalo se probuzením na osadě.

Nelze ovšem pochybovati, že se nejedná vlastně o odpad k luteranismu neb kalvinismu, nýbrž že jest to zřeknutí se víry křesťanské vůbec, protože pastoři němečtí jsou většinou za jedno s pastorem Fischerem, jenž se zřekl apoštolského vyznání víry a zjevně popírá božství Páně.

K tomu přichází vlažnost našeho lidu a neuvědomělost náboženská, která otevírá dvéře ovčince. Nechci tvrditi, že líčení »nábožnosti našich venkovanů«, jak ji načrtl J. Oliva v »Č. Lidu« (na osadě Chroustovice) jest stereotypní, ale přece charakteristická. »Č. L.« není v každé farnosti a proto podstatné sentence ze článku vybrati může prospěti. Pisatel oné stati udává návštěvu služeb božích 36 až 41% povinných. Ve žních jen 26 až 28% toliko o pouti a posvícení stoupá na 82%—92%. K tomu by bylo zajímavo srovnati návštěvu mezi protestanty. Podobně stopovati teploměr katolického života bude záhy povinností církevních úřadů. Protestanté angličtí mají už zavedenou kontrolu návštěvy kostelů a zůstává procento jejich sice silně za katolíky, ale nelze nepozorovati úbytek křesťanského života vůbec. Oetingen ve své statistice morální také činí o tom zmínku, která ovšem se musí bráti jako výron protestanta. Statistika v tom směru jest nesmírně kusá a uvádím-li číslo, činím jen k vůli zmínce, která není bez zajímavosti. V Badensku ku př. kolísala návštěva kostela kolem 26% až 28% (v letech 1874—1879 viz Oct. Tab. CV.) V Anglii byla ještě menší.

Stanoviti někdy prostřední návštěvu dospělých farníků bylo by jen poměrný pohled do zrcadla svědomí farností.

Ohledně sv. přijímání podává J. Oliva následující cifry, které konečně každý duchovní zjistit může. Svátost pokání a Nejsv. Sv. Olt. přijímá na pozorovaném bodu 66% o missiích docela 77%, o renovaci pak 84% *povinných*. Čísla zajisté značná, svědčící o životě dosti silném. Opět k vůli srovnání a zajímavosti uvádím cifry z Oetingena o přijímání evangelistů v Prusku, kdež i bez zpovědi toliko 51 proc. se súčastní. Požadavek církve jest zajisté značně přísnější než evangelíků. K vůli zvláštní souvislosti uvádím z téhož autora čísla o Frankfurtě, kde přijímá toliko 18 proc.

povinných a stojí na posledním místě ohledně církevního života, kdežto v počtu samovražd jest Frankfurt na prvním místě Německa.

Vracíme se dále ke článku J. Olivy. Půst se nezachovává kromě nejpamátnějších dnů (velikonoce, pop. středa, štědrý den). Ještě smutnější jest údaj, že dobrá čtvrtina lidí na pozorovaném okrsku se neuvádí. Zdá se však býti přehnané, a těžko lze v této věci nalézti spolehlivě číslici. Kdo někdy se nemodlí, nemůže býti čítán k »nemodlencům«. S tímto nedostatkem modlitby souvisí též údaj pozorovatele, že vnitřní přemýšlení, hloubání, jakým se lidé dříve vyznamenávali, minulo, žije se volně bez zájmu pro vnitřní otázky. Sv. Augustin v konfessích užil slov: »Initium omnis boni spiritus cogitabundus.«

O mravnosti praví, že toliko v střídmosti klesla a to následkem vlivu moderní osvěty a ne vlivem náboženství. V ohledu čistoty uvádí průměrnou číslici 10 proc. Celkový úsudek jest, že ovládán lid materialismem, skoro vždy, všude a ve všem. Líčení těchto duševních poměrů zajisté jest na nejvýše těžké, poněvadž jistě zde platí zásada stará: »de internis non judicat praetor.«

Přece však nadhozená úvaha chová v sobě mnoho pro přemítání a mnohou pobídku. Zavedení statistiky řádné o některých projevech života náboženského jest věcí budoucnosti. Odkládati s ní není dobré. Raději něco méně spolehlivého než nemíti nic. K té práci jest ovšem třeba impulsu vyššího, má-li docíliti toho výsledku, abychom statistický doklad měli před očima, kterak zbožnost víry lidu klesá či stoupá.

Nový druh práce se klade duchovenstvu na srdce. Vychází hlas z krajin porýnských a vrcholí v hesle »L'alcoholisme, c'est l'ennemi!« Varuje se duchovenstvo před straněním se tohoto apoštolátu, z něhož bude jistě laiky zatlačeno, když se čile nechopí práce. Tak píše »Corresp.« v posledním čísle. Kardinál Kopp 5. list. 1904 pobádá k této práci, poněvadž jinak se blíží nebezpečí, že se protikřesťanské směry zmocní hnutí střídmosti a mnohé uvedou v náboženskou vlažnost a třeba nevěru, poněvadž jim ochranné prostředky církevní zůstanou neznámy. Zvláštní shodou okolností stanoví se současně v přehledu dvě fakta: že opilství ubylo v Čechách bez vlivu náboženství, a druhý fakt, že se duchovenstvo vybízí súčastniti se toho boje, aby nebylo vytlačováno z jedné posice za druhou. V temperančním hnutí mnoho vykonal v době přítomné sv.-havelský biskup Augustin Egger, jenž zřídil spolek kněží abstinentů a vydal výtečný spis: Klerus und Alkoholfrage.

Nebezpečí, že se hnutí temperančního zmocní kruhy laické a řekněme přímo církvi nepřátelské, jest bližší než by si kdo myslil. Vysloveno podezření, že jistý druh kongressů temperančních právě toto má za účel. Účastenství na tomto hrdinném boji získá více vážnosti a vlivu duchovenstvu než každé jiné smlouvání se světem. K slavnému Bedovi Webrovi pravil v parlamentě frankfurtském jeden z vysokých účastníků: »zbabělost, ohled na svět

a hladká polovičatost připravují kněze o všechnu vážnost u lidu a o všechen vliv oproti vůdcům lidu. Rozhodnost jediná — přemáhá svět.« (Charakterbilder von Beda Weber. Str. 472.)

Modlitbou doznáváme svou bídu a svou naději. Kvítek naděje je jaksi zbytkem z pozemského ráje, okrašlujícím onen kraj, jenž jest zemí vyhnanství a údolím slzavým. Na onom světě vyplňuje se vše, v co jsme doufali, a proto pomíjí naděje proměňujíc se v blažené ukojení. Avšak zde na zemi je její úloha předůležita. Tvorové lidští, obklopeni jsouce zde na světě svízely nejrozmanitějšími, tísněni jsouce nemocemi a bolestmi nejrůznějšími, uštváni jsouce pronásledováním a protivenstvím — povznášejí rádi zraků svých k výsostem, do země daleké, kde je plno světla a jasu, a kde je sídlo oněch slastí, které převyšují veškeré očekávání lidské. Na tuto otčinu, kde věčný mír a pokoj přebývá, ukazuje nám prstem naše víra a srdce lidské mimoděk uchváceno jest nedočkavou tužbou spočívati již jednou v klidu a míru na otcovském srdci dobrotivého Boha. A při vzpomínce na to, co nás čeká, buší srdce v žilách čerstvěji a srdce lidské zachvívá se radostněji — vždyť prochvívá jím tlukot naděje.

Gerbert.

Prvou pannou jest sama nejsvětější Trojice, v které poznáváme a klaníme se panenskosti nekonečně plodné a plodnosti nekonečně panenské. Sv. Řehoř Nazianský.

Řádný sluha nebude proto lenivějším k Pánu svému, že mu byl již mnohokráte posloužil, a mnoho prací již byl vykonal — nýbrž bude ke všemu ochoten tak, jakoby byl teprve dnes do služby Páně přijat

Tak máme i my Pánu Bohu svému sloužiti s horlivostí nikdy neumdlévající. Sv. Antonín.

Učebná kniha bohosloví pastýřského, sepsal Dr. Antonín Skočdopole (cena 6 K, str. 596).

»Čech« přinesl delší doporučení a upozornění na originelní českou práci nestora mezi professory theologie a přinášeti posudek o práci 40leté bylo by zajisté tak zbytečno jako vychvalovati dozrálé ovoce ze všeobecně známého výtečného štěpu. Dílo není suchopárné Račiž laskavý čtenář otevříti na př. knihu na str. 38 a přečísti si pojednání půl druhé stránky dlouhé »o světle« a máš hojnost krásných myšlenek pro kázání: Ježíš světlo světa — aneb o kadidle a pod. Upozorňujeme na poslední publikaci slovutného professora, jenž vydal dílo nákladem svým. Objednati lze v Cyrillo-Methodějském knihkupectví, neb v tiskárně biskupské, když se zašle v hotovosti 6 K.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Ranní výklad.

Kamkoliv se Spasitel uchýlil, dychtiví *posluchači slova božího* za ním se brali, by ho poslouchali, následovali a s ním obcovali. V tu dobu. kdy dnešní evangelium o zázraku na poušti mluví, Pán Ježíš uzdravil *hluchého a němého* a pověst o tom divu se roznesla po celé krajině. I byli mnozí naplněni touhou, opět nějaký zázrak Páně spatřiti. Patrně poznávali ve Vykupiteli přirozenost božskou.

Ale na poušti nebylo ani hostinců ani vůbec jakýchkoli domův a každý si musil potřebné věci ssebou nositi. Lid pak byl u Spasitele po *tři dny* a strávil, co si byl donesl.

Jaká to byla *horlivost* posluchačů poznati učení víry svaté! Nemohli se rozloučiti s tím, který jim vypravoval o Bohu a království nebeském.

Vidíme-li koho v nouzi, máme s ním *útrpnost* a podobně i Spasitel litoval ty, kteří by byli zahynuli na poušti, kdyby se jim pomoci okamžité nedostalo. Půjdou-li domů, zhynou na cestě; mnozí mimo to ještě přišli zdaleka. Tedy ani *vzdálenost*, ani nepohodlná cesta jich nemohla odvrátiti od Vykupitele a nyní mnozí si stěžují do cest nepříležitých, počasí nepříznivého, denního unavení a jiných příčin nedostatečných, jenom aby se mohli vyhnouti návštěvě chrámu Páně.

Lítost měl Spasitel nad zástupem a lituje posud těch, kteří strádají, nedostatek trpí, obtíženi jsou, nemocí bývají svíráni nebo jinak mají *hlad* buď *tělesný* nebo *duchovní*.

Ačkoliv byli již svatí apoštolové přesvědčeni o Ježíšově *všemohoucnosti a dobrotivosti*, ačkoliv již božský Vykupitel před očima jejich nasytil pět tisíc lidí pěti chleby a dvěma rybičkami, přece se táží: »*Odkud je bude kdo moci nakrmiti chleby zde na poušti?*« Zdá se, že zapomněli pro prvý okamžik na moc Páně, že pouhým slovem, pouhou vůlí může všechno učiniti a také zástupy nasytiti.

Učedníci posud neobdrželi *Ducha svatého* a také dokonalé známosti o božství svého Mistra neměli. Litovati však toho jest, že *křesťané,* u víře pravé odchovaní, v naukách křesťanských vycvičení, často na Boha zapomínají, v něho důvěru veškerou ztrácejí, ano i v zoufalství upadají.

Aby tedy Spasitel podal *důkaz své všemohoucnosti a dobrotivosti,* umínil si všechny zástupy ty potřebnou stravou zaopatřiti. Aby spolu upozornil na zázrak, který učiní, zeptal se: »*Kolik chlebů máte?*« Věděl sice jako vševědoucí všechno, však chce ukázati, že může z nepatrných prostředků něco znamenitého provésti. Zásoba chleba byla velmi malá, pouze *sedm* bochníkův obnášející.

Než počal Spasitel lámati a rozdávati chléb, *díky činil,* to jest *žehnal* chléb a podnes v rodinách žehnají, křížem svatým znamenají pokrmy, než je počnou rozdávati a požívati. Tento chvalitebný obyčej dlužno udržeti a kde ho není, zaváděti. Žehnáme pokrmy, by nám byly *k užitku a prospěchu,* by je také Bůh požehnal milostí svojí. Spasitel díky činil; i my máme děkovati za dary *boží,* za chléb vezdejší.

Tento skrovný počet chlebů dostačil, aby nasyceni byli *tisícové.* Tento zázrak Páně se opakuje každý rok. Málo zrn obilných zaseto do půdy, Bůh požehná osení, vzrůst dávaje, teplo a potřebnou vláhu uštědřuje a *milliony lidí* jsou nasyceny a to nejenom lidé, ale i živočichové nejrozmanitější z toho výživu mají. Spasitel požehnal chleby, a kdyby Hospodin nedával požehnání, marně by rolník sil, sázel, opatroval símě své. *Bez božího požehnání marné lidské počínání,* říkali již předkové naši, což i v pořekadlo vešlo.

Ano na boží pomoci, na božím požehnání nejvíce záleží Ale člověk musí spolupůsobiti, musí pracovati a se namáhati; jinak by mu Bůh pomoci své neposkytoval. »*Člověče, přičiň se a Bůh ti požehná.*«

Kázal drobty Vykupitel náš *sebrati,* by nám ukázal, jak si těch darů nebeských máme vážiti, jak nám každý sebe menší dar má býti milý. Kdybychom o dary boží nestáli, jich si snad nevážili, Bůh by nám jich podruhé nedal, ruka Hospodinova by zůstala zavřenou a marně bychom toužili po bohaté úrodě. A vážíme si toho, co nám jest naděleno, když za všechno *děkujeme modlitbou.* Děkujme za všechny dary nebeskému Pánu, děkujme za úrodu polní, zdraví, pomoc k dobrému, děkujme za duchovní milosti, by se nám všeho toho dostalo po veškeren čas života našeho. Amen.

Alois Dostál.

Neděle VI. po sv. Duchu.

»Líto mi zástupu.« Marek 8, 2.

Zcela podobný děj dnešnímu sv. evangeliu vypravuje se na neděli VI. v postě. Také tam mluvilo se o velikém zástupu lidu, který Ježíše na poušť následoval, aby kázání jeho poslouchal, a

k němuž z lásky Pán zázračné rozmnožení chlebů způsobil. Církev, která vypravování těchto dvou podobných událostí dvě nedělní evangelia věnuje, dává tím na jevo, že děj rozmnožení chlebů za velmi poučný považuje a věřícím k důkladnému rozjímání příležitostně doporoučí. A proto i my dnes stručně uvažujme událost rozmnožení chlebů. V ději tom objevují se nám osoby dvojího druhu; z jedné strany zástup lidu, z druhé pak Ježíš.

Vidíme velmi mnoho poučného na těchto jednajících osobách z obou stran.

Tažme se:

I. *Co poučného spatřujeme na lidu?*

II. *Co poučného spatřujeme na Ježíši?*

Krátkému zodpovídání těch dvou otázek věnujte náležité pozornosti; prosím za to ve jménu Pána Ježíše a Panny Marie.

Pojednání.

I.

Na lidu dnešního evangelia spatřujeme dvě velmi krásné ctnosti: 1. *lásku ke slovo božímu* a 2. *důvěru v Boha.*

1. Velmi veliká a vroucí byla zajisté ta láska ke slovu božímu, kterou u zástupu dnešního evangelila spatřujeme, neboť slyšme ta slova, jež dí Spasitel: »Již tři dny trvají se mnou a nemají, co by jedli . . . někteří z nich z daleka přišli.«

Po celé tři dny neustále slovo boží poslouchati a proto odříci a vzdáti se všeho pokrmu tělesného, toť skutečně mnoho, toť předpokládá velikou touhu po slovu božím. A to učinil náš lid v evangeliu. Lid ten neúnavně poslouchal Pána již dlouho mluvícího, toužebně přijímal každé slovíčko, jež z jeho božských úst plynulo, a tak doslovně na sobě uskutečnil pravdu, kterou Vykupitel pokušiteli řekl: »Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst božích.« Slova Páně byla zástupu tomu vzácná. »Jak sladké jsou hrdlu mému řeči tvé, sladší nad med ústům mým.« A pro tuto sladkost zástup ani nepomyslil na potřebu potravy přirozené, neboť nedostatek pokrmu rád snášel, jen aby božským naukám Kristovým naslouchati mohl.

Takovou lásku ke slovu božímu, milí posluchači, jako onen zástup, měli by všichni učedníci Kristovi, všichni křesťané osvědčovati. První křesťané skutečně láskou takovou se vyznamenávali, neboť psáno o nich, že »trvali v učení apoštolském.« Act. 2. Též mnozí křesťané za časů nynějších mají lásku takovou ke slovu božímu, kteří se při kázání a křesťanském cvičení pilně a pozorně účastní. — Ale, bohužel, jest také mnoho takových, kteří špatně následují příkladu zástupu lidu v dnešním sv. evangeliu, ano jsou tací, kteří opačně jednají. Mnoho jest takových, kteří farní sídlo své opouštějí a do města jdou jen ve svátcích proto, aby krátkou mši svatou slyšeli a farním službám božím se vyhnuli. Ó, to by nemělo býti! Prosím ve jménu Pána Ježíše všechny rodiče a před-

stavené, aby sami toho nečinili a své čeládce, svým svěřencům a poddaným toho nikdy nedovolovali.

2. Kromě lásky ke slovu božímu spatřujeme u zástupu dnešního evangelia ještě jinou ctnost, pevnou důvěru v Boha. Po tři dny vytrvali při poslouchání božského Mistra, touha po pokrmu a potřeba potravy zvětšila se zajisté, ale odkud vzíti pokrmů? Neměli žádných u sebe; místo, kde byli, nemohlo jim také žádných poskytnouti, neboť to byla poušť, a někteří z nich od domova svého byli tak vzdáleni, že se Kristus o nich vyjádřil, že zhynou na cestě, rozpustí-li je lačné do domů jejich.

Nebylo těm dobrým lidem úzko? Nebyli smutni? Ó, nikoliv, myslili si asi takto: »Protože k nám Pán Ježíš tak dlouho káže, dává tím na jevo přání, bychom u něho zůstali. Učiníme tedy to, čeho si žádá, a proto s důvěrou můžeme očekávati a doufati, že se o nás postará.« Činili tedy svou povinnost a odevzdali úplně nouzi svou prozřetelnosti Páně, aniž by věděli, jak by jim pomoci mohl a měl. A hle, důvěra jejich je nezklamala! Ježíš činí zázrak a nasycuje jich.

Posluchači milí, následujmež i my tento lid dobrý v dětinné důvěře v Boha. Hleďme jen všudy zadostučiniti povinnostem svým a nebuďme pro časnou bídu, nouzi a trampoty úzkostlivými a malomyslnými Pán živí ptactvo nebeské, odívá kvítí polní a na potřeby naše měl by snad zapomínati, na potřeby těch, které svému vlastnímu, milovanému Synu odevzdal? Hledejme tedy především království božího a spravedlnosti jeho, a vše ostatní bude nám přidáno. Pán nechává sice své často klesati, ale nenechává je padnouti; když jest nouze nejvyšší, pomoc boží bývá nejbližší. Proto s důvěrou dětinnou doufejme v Pána; kdo v Boha důvěřuje, ten staví na skále.

II.

Na Pánu Ježíši spatřujeme v dnešním evangeliu dvě vlastnosti, které tvoří nejsilnější důvod naší důvěry v něho, vidíme totiž na něm tu *největší dobrotivost* a tu *největší moc.*

1. Srdečnou dobrotivost Kristovu líčí nám sv. evangelium dojemným způsobem.

»Když mnohý zástup byl s Ježíšem, a neměli, co by jedli, svolav učedníky, řekl jim: Lítost mám nad zástupem; neboť aj, již tři dny trvají se mnou, aniž mají, co by jedli: a rozpustím-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě; neboť někteří z nich z daleka přišli.«

»Lítost mám nad zástupem,« tak praví milosrdný Spasitel. Slovy těmi vyjadřuje starost, kterou přítomná nouze jeho láskyplnému srdci způsobila: »Rozpustím-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě —« opět jsou to slova péče a starostlivosti z bídy budoucí či nastávající. Zkrátka ze slov těch poznáváme soustrastné, soucitné srdce s trpícími, jakým Pán dojat byl před branami města Naimu, kdež uzřel plačící vdovu bezdětnou, vidíme

tu hluboký, mocný soucit, jenž mu vynutil slzy u hrobu Lazarova a jenž příčinou byl onoho pláče při pohledu na město Jerusalem, jež blížilo se ke zkáze své.

Tato slova soustrasti v přítomné nouzi, ta slova starosti o budoucnost dokazují nám pravdivost slov sv. Pavla, jenž ve svém listě k Židům o Pánu napsal: »Nemáme žádného nejvyššího kněze, kterýž by nemohl míti lítost nad mdlobami našimi.« Žid. 4., a: »Blahoslaveněji jest dáti, nežli bráti.« Skut. ap. 20, 35.

Křesťané milí! V podobenství o milosrdném Samaritánu představil nám Pán Ježíš člověka, jenž se vyznamenal tou nejněžnější a nejúčinnější soustrastí k trpícímu člověčenstvu, a své vypravování skončil Pán slovy: »Jdi, i ty čiň podobně!« Představme si, že i v dnešním evangeliu k nám volá Pán: »Jdi, i ty čiň podobně!«

Tvou povinností jest něžná a účinná soustrast a podíl na osudech tvých bratří a sester. Tak volají k nám i sv. apoštolové.

»Milujte se vespolek, jakož i já miloval jsem vás.«

»Potomť všickni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.« Jan 13, 45. »Raduj se s radujícími a plač s plačícími.«

Ó, nezůstávejme a nebuďme necitelnými, vidíme-li spolukřesťany své v bídě: nespokojme se jen soustrastí, ale též skutky svými ukazujme soustrast svou: »Dávejte almužnu, a vše vám bude čisté,« praví Kristus Pán. »Kdo by měl statek tohoto světa, viděl by bratra svého, an trpí nouzi, a zavřel by vnitřnosti své před ním: kterak láska boží zůstává v něm?« 1. Jan 3, 17.

Následujme napomenutí starého zbožného Tobiáše: »Dávej almužnu ze statku svého! Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; jestliže málo míti budeš, také i z mála rád uděluj!« Řiďme se dle příkladu prvních křesťanů, o kterých pohané s obdivem volali: »Hle, jak se vespolek milují!«

2 Jak velikou jest dobrotivost, kterou u Pána Ježíše vidíme, právě tak veliká jest i jeho moc, která z příběhu dnešního svatého evangelia vysvítá. Na útrpná a soustrasti plná slova Páně, že lid na poušti již tak dlouho ničeho nepožíval a že by v případě propuštění zástupům ještě smutnější osud hrozil, řekli učedníci Pánu: »Odkud je bude moci kdo nakrmiti chleby zde na poušti? I otázal se jich: Kolik chlebů máte? Kteřížto řekli: Sedm. I kázal zástupu posaditi se na zem; a vzav sedm chlebů, díky učiniv, lámal a dával učedníkům svým, aby předkládali: i kladli před zástup. A měli maličko rybiček; i těch požehnal a kázal před ně klásti. I jedli, a nasyceni jsou, a sebrali, což pozůstalo drobtů, sedm košů. Těch pak, kteříž jedli, bylo okolo čtyř tisíců.« Mar. 8. Potom rozpustil je.

Vizte tu, rozmilí křesťané, vizte všemohoucnost, kterou Pán Ježíš tímto zázrakem dokázal. Jako dobrotivá ku pomoci jest vůle jeho, tak i jeho vůle ku pomoci mocná jest. Ó, jak velice blahopřáti musíme této jeho neobmezené moci! Jak velikou by mu to působilo bolest, kdyby pomoci chtěl a kdyby pomoci nemohl!

Posluchači milí! Také tato vlastnost, kterou na Pánu Ježíši vidíme, jest nám velmi poučnou. My ovšem nejsme všemohoucími a tudíž ani při nejlepší vůli své nemůžeme mnohdy přispěti bližnímu v nouzi jeho. Ale pravdou jest, že dobrá vůle mnoho zmůže My zajisté často si představujeme a myslíme, že v tom anebo v onom případě nejsme s to bližnímu pomoci a ono zatím tomu ani není tak. My pomoci můžeme. Ó, kdyby v našem srdci sídlila ona svatá a silná láska, pak zajisté poznali bychom, že naše moc pojednou širší hranice má, pak bychom se sami omezili v potřebách svých, pak bychom tak mnohé věci z majetku svého za přebytečné považovali, věci, které, svedeni vnuknutím a hlasem lakoty a pohodlí, pro sebe a pro dítky své za nutné považujeme; pak bychom v těch případech, kde naše vlastní moc nestačí, vyhledávali pomoc u jiných, pak zajisté bychom horlivě s náplní srdce soustrastného modlili se k Bohu, Otci chudých, vzývali bychom ho v nouzi svých bratří, jeho dítek.

Ó zajisté, láska jest vynalézavá, láska neobyčejně mnoho zmůže. Třeba jen čísti životy svatých; v nich nalezneme nesčíslné množství skutků lásky a pak zajisté nabudeme důkazů o pravdě této.

Nuže tedy, snažme se především následovati Pána Ježíše v dobrotivosti jeho božského srdce, berme úplné účastenství a mějme upřímnou soustrast s utrpením bratří a sester svých a láska silná usnadní nám, abychom ho následovali též v jeho moci, neboť láska jest prostředkyní moci této.

Tak uvažovali jsme o osobách, o kterýchž se v dnešním svatém evangeliu pojednává. Na lidu viděli jsme jeho lásku ke slovu božímu a jeho důvěru k Bohu. Umínili jsme si, že i my obojímu od lidu toho se naučíme. Na Pánu Ježíši pak poznali jsme jeho velikou a nesmírnou dobrotivost a jeho neomezenou moc a učinili jsme to pevné předsevzetí, že jej následovati budeme.

A když tato předsevzetí naplníme, pak posilní se duše naše pokrmem slova božího, pak důvěra naše v Boha učiní nás bezstarostnými o naši výživu a o naše potřeby časné, pak důvěra ta přinese nám požehnání boží, důvěra ta připraví nám onen utěšený výrok spravedlivého soudce: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, které vám připraveno jest od ustanovení světa .... Co jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili.« Amen.

Dle Rudigiera *Jan Götschner.*

Neděle VII. po sv. Duchu

Prostředky k zachování pokoje s bližním.

»Po ovoci jejich poznáte je.« Mat. 7, 16.

Jako poznáváme strom, je-li dobrým aneb špatným, dle ovoce, které nese, právě tak i mravní cenu a hodnotu člověka poznáváme dle jeho skutků a dle jeho jednání.

Ne sličná, ztepilá postava, ne krásné listí a květy, ale dobré ovoce činí strom dobrým stromem; právě tak pěkný zevnějšek, krásná, uhlazená, přívětivá a zbožná slova nečiní ještě člověka dobrým člověkem, ale dobré skutky činí jej dobrým a šlechetným. »Po ovoci jejich«, t. j. po skutcích jejich, »poznáte je«. A které a jaké jest to ovoce, které my křesťané přinášeti máme? Sv. Pavel popisuje to ovoce, jež Duch svatý v pravých křesťanech štěpuje a uzrávati nechává; praví v listu svém ke Galatským: »Ovoce pak ducha jest láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, mírnost, věrnost, zdrželivost, čistota.« Gal. 5, 22.

Ó křesťané! Kéž bychom i my vzácné toto ovoce přinášeli! Jak radostná by nám potom nastávala sklizeň, a jak utěšené žně tam v nebesích! — O jednom druhu toho ovoce Ducha svatého, o třetím totiž, jak je apoštol národů vypočítává, *o pokoji*, chci dnes mluviti, a nejen přesvědčiti vás, že povinností naší jest pokojnými býti, ale s důvěrou v milost boží chci se o to pokusiti, ukázati vám *prostředky, kterými bychom snadno s bližním svým v pokoji a v míru žili.*

Zkrátka označiti chci prostředky,

I. *jimiž můžeme zachovati pokoj, stává-li ho dosud a*

II. *kterými pokoje opět nabýti a znovu získati můžeme, jestliže tento porušen jest.*

Pokračovati chci dále ve jménu toho, jehož pozdravujeme v litaniích slovy: »*milovníče pokoje*« — v nejsvětějším jménu Pána Ježíše.

Pojednání.

I.

Které jsou prostředky, jimiž mír a pokoj, tento drahocenný poklad, zachovati můžeme?

Odpovídám, že jsou dva: *opatrnost a mírnost.*

Opatrnost působí, že jiné nedráždíme, mírnost, že se od jiných rozhořčiti nedáme.

1. Především třeba opatrnosti, by námi pokoj rušen nebyl. Buďme opatrnými ve slovech i ve skutcích. Co se týká našich skutků, musíme ustavičně na zřeteli míti zásadu, kterouž nábožný Tobiáš synu svému vštěpoval: »Čeho nechceš, aby od jiného dálo se tobě, hleď, abys ty jinému nečinil.«

Dříve, než něco jednáme, uvažujme, zdali bychom tím bližního svého nezarmoutili, k nevoli ho nepopudili a tak svornost nezrušili. Tažme se upřímně sebe samých: »Bylo by mi to milé, kdybych se nalézal v těchže okolnostech, jako můj bližní, kdyby někdo jiný jednal tak, jak nyní já jednati chci?« A když bychom musili odvětiti: »Nikoliv, nebyl bych rád,« ó, tu též jiným nečiňme to, co bychom sobě činiti nenechali. Nuže, opatrným tedy musí býti mírumilovný křesťan ve svých skutcích, musí býti chytrý jako had, chce-li v pokoji a v míru žíti s bližním svým. Násle-

dujmež proto napomenutí sv. apoštola, jenž ve svém listu k Efezským nás vybízí: »Vězte, bratří, abyste opatrně chodili.« (Efez. 5, 15.) Ještě nutnější jest opatrnost ve slovech, která mluvíme, má-li drahocenný poklad pokoje zachován býti. Kdybychom příčiny rozmanitých svárů hledali, nalezneme zajisté velmi často, že příčinou svárů těch bývají řeči. Ó, jak pravdivý a všestrannou zkušeností potvrzený jest výrok svatého Jakuba: »Jazyk jest sice malý úd, avšak veliké věci provozuje. A jak malý oheň, a jak veliký les zapálí. I jazyk jest oheň, veškerost nepravosti.« (Jak. 3, 5. 6.) — Z toho pak nutně následuje zásada, ke které nás tentýž apoštol vybízí a nabádá: »Budiž pak každý člověk rychlý k slyšení, ale zpozdilý k mluvení.« (Jak. 1, 19.) — Dříve, než něco promluvíme, uvažujme vždy, před kým a o čem mluviti chceme, jediné neopatrné slovíčko stalo se často semenem, z něhož zlé ovoce svárů bujně vzrostlo; jediné neopatrné slovíčko stalo se jiskrou, z níž ty nejmohutnější a nejhroznější plameny dlouho trvajících a nejzuřivějších nepřátelství a zášti mezi přáteli, mezi sousedy, mezi manžely, mezi celými rodinami a ještě většími společnostmi se roznítily.

Poslyšme, jak důrazně k opatrnosti v řečích vybízí nás Duch svatý u Ježíše Siracha: »Ústům svým udělej dvéře a zámky. Zlato své a stříbro své slej, a slovům svým učiň váhu, a ústům svým udělej uzdu rovnou: a pozoruj, abys snad nepoklesl jazykem.« (Eccli. 28, 28. atd.)

Ano, křesťané moji, jazyk jest zlý úd, kterýž musí opatrně a ostražitě střežen býti, nemá-li mír a pokoj rušiti.

2. Opatrnost ve skutcích a zvláště v řečích jest tedy tím prvním prostředkem k zachování pokoje. — Jsme-li v pravdě opatrnými, tu zajisté že jiných nepopuzujeme; jsme-li ale k tomu ještě mírnými, pak ani od jiných drážditi se nedáme. Mírnost jest tedy tím druhým prostředkem k zajištění pokoje a míru; tak mnohý bližní, s kterým nám obcovati jest, má snad přirozené vady a poklesky, jež my těžko neseme; mnohý jest lehkomyslným a neopatrným a mluví nebo jedná tak, že nám tím působí bol a zármutek, a naše samoláska nám rychle líčí i každou nepatrnou maličkost v těch největších a nejživějších, nejkřiklavějších barvách. činí hnedle z malé třísky veliký trám, z nepatrného komára dělá hned ohromného velblouda. Kdo není mírným a tichým, ten v nesvornost a sváry řítiti se a upadnouti musí. Ne tak člověk mírný; tichý a mírný vykládá si v dobré skutky a řeči bližního svého, nenalézá v nich hned tak něco pro sebe nepříjemného; trpělivost všecko snáší, všecko trpí. Tichý připisuje ty poklesky, které na jiných vidí, lidské slabosti a ne zlobě, on volá podobně, jako že modlil tichý Spasitel s kříže svého: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.« (Luk. 23, 34.) — Člověk mírný a tichý zapomíná také rychle na křivdy, které se mu staly a na urážky sobě učiněné, byť by ho ze začátku dojaly a mrzely, a byť třeba by jich dříve bolestně cítil; neboť láska a z lásky pocházející mírnost nic zlého nemyslí a ničím se tak hned nezarmoutí. Zvláště,

když uznává, když to, čím ho bližní urazil, není ani dobrovolným hříchem, ale jenom přirozeným pohleskem: potom má s ním spíše soustrast, než by se k hněvu a nevoli proti němu popuditi dal; milující (s láskou spojená) mírnost a tichost jest trpělivá, ona pláče s plačícími a nese společně břímě bližního svého.

Proto, drazí v Kristu, buďme jenom tichými a mírnými, chceme-li v míru žíti s bližním svým; nesmýšlejme špatně o jeho jednání, nesuďme, bychom i my souzeni nebyli; jestliže nás ale bližní náš zjevně, patrně a veřejně urazil a nám ublížil, odpusťme mu laskavě, jak nám jenom možno jest; možná, že opravdu ani nevěděl, co činil; zapomeňme rádi na utrpěné urážky a dle napomenutí svatého apoštola nenechávejme ani zapadnouti slunce nad hněvem svým (Efez. 4, 26.); mějme soustrast s křehkostí, zvláště pak s přirozenou slabostí bližního svého a následujmež napomenutí svatého apoštola, kterýž k nám volá: »Snášejte břemena jedni druhých, a tak naplníte zákon Kristův.« (Gal. 6, 2.); zákon Kristův výslovně žádá mírnost, neboť sám Pán Ježíš řekl: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý.« (Mat. 11, 29.)

Když, drazí v Kristu, takovýmto způsobem opatrnými a mírnými jsme, pak zajisté se nedáme od jiných ponoukati a drážditi se ke svárům a tím způsobem také nikdy neporušíme ten mír, který dosud stává a z kterého se dosud těšíme.

Nyní nastává otázka: které jsou prostředky, jimiž bychom ztraceného míru a pokoje s bližním nabyli, když tento mír a toto přátelství přerušeny jsou? A o tom v díle druhém.

II.

Když žijeme se svým bližním v nepokoji, tu prostředky ku získání opětného pokoje jsou dva: 1. co nejmožnější zadostučinění, jsme-li my vinni a jestliže jsme my nepřátelství a svár zavinili, a 2. nepřekonatelná láska, jsme-li nevinni. — Je-li pokoj porušen naší vinou, tu jest zadostučinění nejlepším prostředkem, abychom ho zase nabyli.

Kdo tedy snad bližního svého urazil dvojsmyslným slovem anebo skutkem beze všeho zlého a škodolibého úmyslu, hleď mu co nejdříve toto nedorozumění vysvětliti; kdo urazil bližního svého na cti utrháním, že snad odkryl a oznámil jeho tajné chyby a poklesky, hleď jej, jak dalece to pravda dovoluje a vším, co láska křesťanská vynaložiti může, opět usmířiti. — Kdo bližního svého pomluvil, hleď jej odprositi, odvolej co možná nejdříve lež, kterou jsi o svém bližním pronesl a navrať mu pokud možná ukradenou čest a pak s ním opět upevni pevný svazek míru a pokoje. — Kdo porušil mír a pokoj s bližním svým tím způsobem, že mu škodil na časných statcích krádeží, navrať, nahraď mu škodu učiněnou a podoben buď Zacheovi, který řekl: »Pane, oklamal-li jsem koho v čem, nahradím čtvernásob.«

A takovým způsobem nechť se snaží pravý křesťan při všech křivdách, které snad učinil bližnímu svému, po dobrém se srov-

nati, pokud jenom možno jest. — To platí zejména tenkráte, jestliže naší vinou mír a pokoj porušen byl, tenkráte obzvláště naší povinností jest, abychom tento pokoj úplným zadostučiněním opět navrátili.

Takové zadostučinění jest tím nejlepším a často jediným prostředkem k navrácení bývalého míru, pokoje a přátelství; o tom nás učí zkušenost; často nám není ani ničeho jiného zapotřebí, než přiznati se pokorně ke své vině, ke svému přehmatu a my tím ten veliký oheň a plamen nepřátelství a sváru lehounce a zcela uhasíme; často jest jenom třeba přiznati se ke své vině a pokorně odprositi; vždyť ve svatém evangeliu v tom překrásném podobenství o marnotratném synu vidíme, že ten laskavý otec svého syna, který ho svým nevděčným odchodem z domova, svým prostopášným, hanebným a hříšným životem v cizině tak velice a hluboce zarmoutil a urazil, když se k němu navrátil a když v hluboké pokoře své upřímně a zkroušeně zvolal: »Otče, zhřešil jsem!« — ani ho domluviti nenechal, ale v lásce své otcovské s úplným odpuštěním klesl v náruč jeho, objímal ho laskavě a dal mu milostivé políbení míru. (Luk. 15, 21. atd.)

Tak zajisté i mnohý uražený rychle a rád by odpustil bližnímu svému, kdyby toto pokorné odprošení jeho pyšné, vysokomyslné, zpupné a hrdé sebelásce tak velice odporným nebylo. »Slovo sladké rozmnožuje přátele a ukrocuje nepřátele.« (Eccli 6, 5.), jak Duch svatý sám dosvědčuje.

Ještě lepším prostředkem k vrácení ztraceného míru, pokoje a přátelství jest náhrada (restituce) dobrého jména nebo majetku. Ano zkušenost dosvědčuje, že mnozí, když viděli na těch, kteří jim ublížili, upřímnou lítost a dobrou vůli zadostučinění, skutečnou náhradu za škodu velikomyslně a velkodušně jim odpustili. Jestliže my tedy sami zavinili jsme skutečné porušení míru, ó pak vynasnažme se mír tento co možná nejvíce zadostučiněním navrátiti. Následujme tu rozkazu Krista Pána, jenž k nám volá: »Protož obětuješ-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě: nechej tu daru svého před oltářem a jdi prvé smířit se s bratrem svým, a potom přijda obětuj dar svůj!« (Mat. 5, 24.) Následujme rozkazu svatého apoštola, jenž nám praví: »Každému tedy, co jste povinni, dávejte!« (Řím. 13, 7.)

Následujme krásných příkladů tak mnohých svatých, kteří se každému způsobu zadostiučinění tak rádi podrobili, by porušený pokoj a mír opět navrátili. Při tom odporujme každému pokušení a chraňme se každého a všeho svůdnictví sebelásky a sebemilství! Tato samoláska často skrývá a přikrývá uraženému tu okolnost, tu jeho vinu, že vlastně on sám ublížil a urazil, a staví mu před oči věc tak, jakoby on sám odprošen býti měl, jakoby jiní byli zavázáni k té povinnosti, by ho odprosili; tato sebeláska zvětšuje jeho duševnímu zraku ty obtíže, které mu povinnost zadostučinění ukládá; proto se varujme a chraňme všech klamů sebelásky a učiňme hned zadost, když naší vinou mír a pokoj porušen byl.

2. Nastává ale nyní otázka, co máme činiti, když naší vinou mír a pokoj porušen nebyl, když jsme při tom nevinní byli? Co má činiti křesťan v tom případu, když jeho bližní zjevný odpor a nepřátelství proti němu chová? Jakých prostředků má se tu chopiti, by ztracený mír a pokoj navrácen býti mohl? O jeho svaté náboženství ukazuje mu ten nejlepší prostředek a nenechává ho ani v tomto případě v žádných rozpacích; jest to *nepřekonatelná láska*, která každé urážce a každému nepřátelství čelíti má! Neboť tak dí svatý apoštol ve svém listu k Římanům: »Jestliže jest možné, pokudž na vás jest, se všemi lidmi pokoj majíce, ne sami se mstíce, nejmilejší, ale dejte místo hněvu; nebo psáno jest: Mně pomsta, já odplatím, praví Pán. A protož: lačni-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu píti, nebo to učině, uhlí řeřavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej v dobrém zlé.« (Řím. 12, 18.)

Všecko zlé, každé nepřátelství a každý odpor a každou nevoli k bližnímu učí nás Kristus Pán ve škole svého náboženství přemáhati dobrým; Kristus Pán miluje nepřátele své, činí dobře těm, kteří ho nenávidí, dává pokrm těm, kteří lační, napájí ty, kdo žízní; modlí se za ty, kteří ho pronásledují, žehná těm, kteří proklínají, kteří se mu rouhají, nižádný šíp nenávisti, ani jediná střela jejich zloby, kterou jedovatá nenávist nepřátel do jeho božského srdce vrážela, nechytila se Ho, ochrana a záštita nepřekonatelné a nepřemožitelné lásky jeho odrazila a vzdálila je od božského srdce jeho; Kristus Pán zdvojnásobňuje svou láskyplnou pozornost, aby žádné příležitosti k dobročinnosti protivníkům a nepřátelům svým nepřehlédl a čím mocnější a vynálezavější jest nenávist a zloba úhlavních nepřátel jeho, tím silnější, mocnější a vynálezavější jest láska jeho. A jaké následky asi má, co asi působí takováto nepřekonatelná láska? Křesťan shromažďuje řeřavé uhlí na hlavu nepřítele svého, jak sv. Pavel píše, t. j. křesťan takový rozněcuje v něm a budí vroucí, upřímnou, dokonalou lítost a vroucí vzájemnou lásku; přemáhá zlo dobrým; jeho lásce podléhá všecka moc a síla nenávisti a nepřátelství.

Taková nepřekonatelná láska to byla, kterou nenáviděný David krále Saula usmířil; tato láska to způsobila, že tak hluboce uražená Monika se svým manželem Patriciem se smířila a jej sobě opět naklonila; tato láska to způsobila, že tak mnozí jiní svatí, zvláště pak sv Vincenc z Pauly své dřívější úhlavní nepřátele za své nejlepší přátele opět získal.

Pamatujme tedy všichni na ten spasitelný prostředek: nedej se přemáhati zlým, ale přemáhej každé zlé dobrým; jestliže mír a pokoj s bližním tvým bez viny tvé porušen jest, spěchej vstříc nepříteli a odpůrci svému s nepřemožitelnou láskou svou a pak tím nejbezpečnějším a nejjistějším prostředkem získáš opět mír a pokoj s bližním svým.

Nyní víte dobře, křesťané moji, a znáte dobře ty prostředky, jakými stávající mír a pokoj zachovávati a jakými prostředky

mír zrušený opět navrátiti máte; opatrnost a mírnost zachovají a zachrání mír; buďte proto opatrní v řečích svých, obzvláště v jednání svém a pak zajisté nezavdáte nikdy příčiny k nějakému sváru, buďte mírnými a tichými, nevykládejte si hned všecko v to nejhorší, raději odpouštějte, než byste se hned horšili, durdili a rozhořčili; je-li to vaší povinností, pak odproste bližního svého, nahraďte mu škodu dle možnosti své, vždyť již spravedlnost toho vyžaduje od vás; jestliže ale jiní byli příčinou sváru, pak se ozbrojte nepřemožitelnou trpělivostí; čiňte dobře nepříteli a protivníku svému a láska smaže, překoná, přemůže a zvítězí zajisté nad hněvem a nenávistí odpůrce vašeho. —

Jak šťastní, jak blažení potom budete! — Jak dobře postaráte se potom o ten den, kdy účet klásti budete z celého života svého! Neboť »blahoslavení jsou milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.« (Mat. 5, 7) — »Nad hlavou toho, kdo lásku věnuje nepříteli svému,« dí sv. Jan Zlatoústý, »vznáší se koruna slávy věčné!« Amen. Dle Rudigiera *Jan Götschner.*

Neděle VII. po sv. Duchu.

»Jako jste vydávali údy své v službu nečistotě a nepravosti k nepravosti, tak nyní vydávejte údy své v službu spravedlnosti ku posvěcení.«
I Řím 6, 19.

Chybí-li kdo, nebo druhému křivdu učiní, tu obyčejně slibuje, že to chce napraviti. Jestliže člověk nějaký, jenž dříve zcela zkažen hříšný život vedl, svých hříšných zvyků se zřekne a ctnostně a zbožně žije, tu říkáme, že chce zase napraviti to, co dříve pokazil. A žije-li dosud většina lidí lehkomyslně, nepořádně a ve zjevných neřestech, pak neděje se najisto tak proto, jakoby chtěli Bohu drze vzdorovati nebo se svým spasením zúmyslně pohrávati, nýbrž děje se tak ponejvíce v té naději, že se jednou v budoucnosti zanedbané vynahradí a pořádkem, střídmostí a ctnostným životem opět napraví. — Jinoch hodlá hříchy mladosti své v mužném věku napraviti, muž myslí na polepšení svých neřestí ve stáří. Než náprava hříšného života nezávisí pouze od nás, nýbrž i od Boha a od následků hříchu a tak vzniká nová otázka: můžeme-li svých hříchů opět napraviti? Odpověď k této otázce jest velice důležitá, neboť dokud hřích není smazán, jest nám snášeti výčitek svědomí a báti se před trestem uraženého Boha.

Co jest nám tedy souditi o naději dřívější hříchy moci napraviti, to budiž předmětem dnešní úvahy naší. A proto tažme se:

1. Mohou-li dřívější hříchy opět býti napraveny a
2. jak a kterak lze to učiniti.

Poslyšte mne, lásky vaše, ve jménu Ježíše!

Pojednání.

I.

1. Mohou-li dřívější hříchy opět napraveny býti? Otázka, mohou-li spáchané hříchy opět se napraviti, připouští několikerou odpověď, dle toho, jak se otázka ta pojímá. Připustíme-li ji v tom smyslu pouze, možno-li hříchy tak napraviti, jakoby vůbec nebyly spáchány, jest mi k otázce té přímo takto odpověděti: nikoliv, neboť to více není možným; neboť co se jednou stalo, odčiniti se více nedá. Než připusťme, že by tomu tak bylo, pak by snad přece bylo možno ony pro čas i věčnost zhoubné následky hříchu opět napraviti? Uváživ toto, musím odvětiti, že časné následky hříchu lze *zřídka*, věčné pak *nikdy* zcela dobře napraviti!

Pokud týká se časných následků hříchu, mají mnohé hříchy tak četné zlé následky, že je lze zřídka všecky znamenati, nepravě nic o tom, že bychom byli s to tytéž napraviti. Některé příklady nechť to potvrdí.

Mladík či panna zkazí si nepořádným životem své zdraví, oslabí své tělo a předčasně sestárne. Než nedosti na této bídě! Také dítky jejich krve musí nésti následky jich nezřízeného života, neboť dítky takových rodičů přinášívají s sebou na svět ve zkažených šťávách jed své záhuby. Tomu učí dle svědectví lékařů zkušenost. Takové dítky jsou ponejvíce slabé, nemocné a stávají se neschopnými údy společnosti lidské. A tak zůstává mnoho dobrého nesplněným, co by při lepších silách tělesných byly vykonati mohly. A ještě nedosti na tom! Dítky takové žijí sice — avšak život bídný, jsouce břemenem ostatním lidem, co zatím za jiných okolností mohly sobě i jiným šťastný život připraviti. A ještě více bídy! Takové potomstvo zpravidla upadá opět ve hříchy svých roditelů. To má následky pro potomky jejich, má vliv na tak mnohé jiné lidi, kteří s nimi ve světě obcují; tisíce a tisíce jiných nepořádků vzniká následkem těchto poměrů. — Dejme tomu, že by se rodiče polepšili a svých chyb litovali; kterak však možno jim ony hrozné následky hříchu opět dobrými učiniti? Kterak mohl by takový vadnoucí chlipný člověk svých ztracených sil tělesných i duševních dosaditi? Jak mohl by již v lůně mateřském zkažené dítky zdravějšími a silnějšími učiniti? Jak mohl by nahraditi ony služby a povinnosti, jež Bohu a lidem jest mu prokazovati právě v té míře jako jeho potomstvu? Toť jediný jen příklad, však stává jich více!

Rozkošník svede nezkušenou dívku, uloupí jí čest, připraví ji o ctnost nevinnosti. Jak pak může toto napraviti? Ještě více: Nad zkaženým dítkem rmoutí se rodičové poctiví. Hněvem a hořem umírají, zanechávajíce po sobě řadu nezletilých sirotků, kteří, nepožívajíce další řádné výchovy, stávají se netečnými lenochy, špatnými lidmi. Svedená dívka sama pak z nouze a zoufalosti nabízí, propůjčuje svého těla k nešlechetnostem, otravuje sebe i jiné, skýtá světu plody nečistoty, které rovněž cestou nepravosti své roditelky kráčejí. To vše a mnoho jiného může býti účinkem jednoho jedi-

ného hříchu! Jak pak by mohl takový, jenž příčinou byl svedení jinak nevinného děvčete, všecku tu bídu jen z části, řeknu, opět napraviti?

Popatřte na jiný příklad: pomlouvačného člověka. Kdo svému bližnímu pomluvou škodí, kolikerého zla může býti příčinou! Jazyk pomlouvačný jest opravdu nástrojem zlého ducha a může tolik zla způsobiti, že ani žádným odvoláním napraviti se to nedá.

A tak se to má se všemi skoro hříchy. Jeden jediný hřích přivádí za sebou tisíce jiných a škodí nám samým, škodí našemu bližnímu, škodí však našemu potomstvu ještě často do 3.—4, ba mnohdy i 10. kolena! Marně tudíž doufá člověk nezřízeností svých napraviti, domnívaje se, jakoby se byly ani nestaly!

2. A může-li člověk již časné následky hříchu svého zřídka kdy anebo vůbec nikdy napraviti, nelze mu přece hříchu spáchaného aspoň tak odčiniti, aby netrpěl nějaké škody na duši, tím, že by zanedbané hleděl dobrými skutky nahraditi? K tomu jest mi odpověděti: také ne zcela! Nebo dejme tomu, že by hříšník se polepšil, podvodník dále nepodváděl, smilník každou nečistou myšlenku z mysli vyháněl, pomlouvač ve svých řečech příště opatrným byl — nemůže přece zabrániti, by tu a tam zlými obyčeji a náklonnostmi opět pokoušen nebyl. A bojuje-li statečně proti nim a činí pokání, neujde mu sice věčná spása, než nicméně přes všeliké pokání a polepšení trpí velkou ztrátou, neboť věčná blaženost má své stupně, t. j. čím lepším byl člověk na zemi, tím větší bude jeho blaženost na nebi. Jen ten člověk, který napřed špatně živ byl, potom však zbožným a dobrým se stal a kajicně zemřel, jen ten dosáhne jistě blaženosti. Jakž pak ale, kdyby byl již dávno zbožný život započal, kdyby celou dobu života u věrném plnění svých povinností byl ztrávil — nebyl by býval ještě lepším, než jakým se stal po svém obrácení? A poněvadž by byl lepším býval, nebyl by mohl větší ještě blaženosti jednou v nebi očekávati? Snad mnohý řekne: ovšem pravda, že jsem dříve nezřízený život vedl, ale za to jsem nyní zbožnějším! Takovému odpovídám: kdyby to byl dříve také tak činil, nebyl by mohl ještě více dobrého vykonati? Zanedbal-li toho však dříve, může nyní také méně blaženosti jednou očekávati, než jaké bylo by mu údělem, kdyby byl vždycky tak zbožným býval. To potvrzuje také výrok Spasitelův: »Kdo hojně rozsívá, bude také hojně kliditi; kdo málo rozsívá, bude zase málo žíti«

Nuže, časné následky hříchu lze zřídka kdy, věčné pak nikdy zcela napraviti. Než přes to mohou býti aspoň poněkud zlepšeny. Přičiní-li se člověk, může mnoho napraviti. Jak daleko však to člověku možno? Co jest mu vše činiti, aby hříchů svých dle sil napravil, o tom v díle

II.

Jak a kterak jest to člověku možno, zní druhá otázka naší úvahy dnešní. Aby zlo spáchané se napravilo, myslí mnozí lidé a mají to také za nejlepší prostředek, velmi pilně se modliti. Než

ač radnou a užitečnou modlitba vskutku v tomto případě jest, nemožno přece pouhou modlitbou hříchů svých z duše odstraniti. Nebo nemůže-li se kdo ničím jiným prokázati než modlitbou, návštěvou chrámu Páně a poutních míst, tož zdvihá přece jen stále ještě poskvrněných hříchem rukou k Bohu svému. Má-li modlitba hříšníkovi prospěti, jest mu nejprve hříchů spáchaných ze srdce litovati, neboť pak vzhlíží Bůh naň, jakoby hříchů nebyl spáchal. Sám Bůh volá k nám: »Obrátí-li se bezbožný od cesty nepravosti« atd. První tedy a nejnutnější požadavek, chce-li hříšník svých hříchů napraviti, jest: hříchů spáchaných litovati a je-li příležitost k tomu, z nich se upřímně vyzpovídati. Ale právě tato podmínka v mnohých schází, klamají se svou lítostí. Mnohý myslí, že má lítost, když — v celku vzato — jen nad tím se rmoutí, že svými hříchy připravil se o čest nebo o své jmění. Jiný zase se domnívá hříchů svých litovati, když jich více nepáchá; vskutku však toho příčinou to, že nemá k hříchu více příležitosti a nebývá k němu ponoukán. Tací lidé nechť hlavně považí, že hříchů svých proto třeba litovati, že jsme jimi Boha, nejvyšší dobro a nejvýš spravedlivého Soudce urazili. A pouhou lítostí není také ještě vše odčiněno, neboť spáchané zlo jest nám, pokud naše síly tomu dovolují, napraviti, zanedbané dobro na nejlepší způsob nahraditi. To tedy míní sv. apoštol, když křesťanům v Římě píše: »Tak nyní vydávejte údy své v službu spravedlnosti ku posvěcení!« Sv. Pavel nepraví tím: plačte hodně nad svými hříchy, modlete se pilně, jděte tolikrát a tolikrát na poutní místo některé atd. Že to vše spasitelným, věděl apoštol národův předobře. Avšak on nestaví to hlavní podmínkou náležitého polepšení, nýbrž praví spíše: dejtež údy své ku posvěcení, t. j. jakož dříve jen zlé jste činili, tak konejte nyní jen dobré. Na místo neřestí stav těm protistojící ctnosti. Jedním slovem: užívej sil svých jen k dobrým skutkům. A proto, máme-li hříchů spáchaných napraviti, nemůžeme spokojiti se pouhou modlitbou, nýbrž, kdo vedl život nezřízený, musí nyní spořádanějším býti; kdo na Pána Boha a svaté náboženství mnoho nedal, do kostela málo chodil, ten nechť oddaněji to nyní koná a svůj život dle toho pořídí. Kdo nemilosrdným byl k bližnímu, ten musí nyní tím dobročinnějším a úslužnějším býti vůči svým spolubratřím. Kdo tak jednati bude, ten může aspoň částečně spáchané zlo napraviti a zanedbané dobro nahraditi.

Tím způsobem učiní právě jen to dobré, oč na zásluhách svých pro život věčný se připravil. Způsobil-li však bližnímu svému škodu na životě, na jeho cti, na jeho jmění anebo jej dokonce ke zlému svedl, pak musí, chce-li hříchu svého po této stránce napraviti, tolik mu vrátiti, k dobrému tak daleko jej přivésti, pokud mu to možno. Pokud týče se vrácení cizího statku, trvá povinnost tato tak dlouho, pokud je to v naší moci; neboť náhrada jest podstatnou podmínkou, chceme-li odpuštění hříchu dojíti. Zpovídá-li se někdo třeba stále — nechce však cizí statek neprávem nabytý nahraditi, když může, tomu nebude ani jediný hřích odpuštěn; neboť nechceme-li cizí statek navrátiti, pak to

znamená tolik, jako bychom novou krádež, nový podvod, nové bezpráví páchali! Proto praví sv. Augustin: »Hřích nebude prominut, dokud nevrátíme odcizený statek.« A tuto povinnost nemáme jen pokud týče se uzmutých peněz nebo statku, ale také pokud týče se uražené cti bližního. Kdo lži a smyšlené věci o svém bližním roztrušuje, ten jest povinen při každé příležitosti, jaká jemu se naskytne, pomluvu odvolati a příště o svém bližním jen dobré mluviti. Tato povinnost vyplývá z toho, že také čest spolubratra proň velkým statkem jest; ba u mnohého platí více než všecky peníze a statky tohoto světa, ježto bez ní trpěl by jinak velké škody, jako na př. řemeslník, obchodník, nebo muž zastávající nějaký úřad. Pomluvou může řemeslník ztratiti svých zákazníků, obchodník přijíti o odběratele, úředník málo nebo docela nic působiti. Kdo štěstí svého bližního zlomyslně podkopává, kdo nevinného na cestu nepravosti svádí a nepřičiní se spáchaného zla napraviti, ten nemůže, opakuji ještě jednou, odpuštění svých hříchů dojíti! Jediný toliko případ — avšak žádný jiný — by nás zbavil této povinnosti, když bychom totiž nebyli více s to škody vzniklé nahraditi, jako na př. kdybychom náhradou o celé své jmění přijíti měli. Pokud však nám takové nebezpečí nehrozí, potud povinni jsme způsobenou škodu nahraditi. A nemůžeme-li pro okamžik tak učiniti, pak jest nám nejméně pevný úmysl pojati věc nahraditi, jakmile bude nám to možno! Dále nechci pro dnešek o tomto předmětě se rozhovořiti, an soudím, že dovedete si sami další důsledky z toho vyvoditi, jakým způsobem asi dala by se způsobená škoda nahraditi.

* * *

Z celé úvahy dnešní vyplývá, že mnohé zlé následky hříchu nedají se *vůbec* napraviti, jiné pak jen částečně a mnohdy i těžce! Jedno i druhé nás upomíná více nehřešiti, v té naději, že jednou budeme zkažené moci napraviti a zameškané dohoniti v budoucnosti. Stalo-li se tak však přece — pak nechtějž nikdo svého polepšení odkládati a hleď každý ono množství svých hříchů napraviti dobrými skutky, vzniklou škodu vrácením vynahraditi. Jen potom, když jsme vše to učinili, pokud jsme s to, když jsme hříchů svých jako Máří Magdaléna a polepšený Zacheus litovali náležitě, jen pak přehlédne Bůh spravedlivý pro zásluhy Ježíše Krista to ostatní, co nemohli jsme napraviti. A k tomu dopomoz nám milosrdný Bůh a Pán náš! Amen.

Jan Maršálek, farář v Krašově.

O knězi — nechceš postupovati v dobrém? »Nikoliv.« Chceš tedy ustupovati? — »Také ne« Což tedy? »Chci žíti a na tom přestati, čehož jsem došel — nechci býti ani horším ani sobě nežádám býti lepším.« — To chceš věc nemožnou; neboť nic netrvá na světě beze změny, leč Bůh, u něhož není proměnění ani stínu změny.

Listy sv. Bernarda.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

O materialismu.

»Budete-li podle těla živi, zemřete.« (Řím 8, 13).

Dějiny poučují nás, že každé téměř století má cosi zvláštního do sebe, že má do sebe zvláštní ráz. Tak byli časové, kde náboženská horlivost a křesťanská statečnost ve společnosti lidské to nejskvělejší slavily vítězství. Vzpomeňmež sobě n. p. na křižácké války a na nadšenost, jakáž tehdáž pro sv. víru, pro sv. náboženství prostoupaly srdce věřících. — Bylot ale zase století, kde bohaprázdnost a bezbožnost stávala se módou a sice tak rozšířenou módou, že císařovna Marie Teresie sobě vzdychati musila: »Co to? Celý svět vězí v tenatech zednářů, těchto bohaprázdných sektářů!«

I my, v Kristu shromáždění, žijeme v 20. století, které by mnozí rádi nazvati chtěli »věkem osvěty, kultury a pokroku.« Neupíráme, moji milí, že tento věk náš má leckterou dobrou do sebe stránku, ale co se směru náboženského a církevního týče, rozhodně proti němu vysloviti se musíme. Neboť, když již jeden ze zarytých zednářů se vyjádřil, že vyjde-li církev katolická z tohoto nynějšího boje neporušena, že on hned horlivým se stane katolikem, to, moji milí, již něco znamená. A v čem, proti komu vede za dnů našich zjevená pravda boží tak urputný boj? Co druhdy za minulých věků bylo porůznu, to nyní se srazilo v jeden šik a jako stohlavá hydra doráží neustále s pekelnou mocí na skálu Petrovu, chtíc ji rozdrtiti a rozmetati. Tu máte židovstvo a pohanstvo, ale bohužel! v řadách katolických křesťanů to opět nevěra, svobodomyslnost, náboženská netečnost, jinde zase tělesnost a bezbožství, vůbec celé davy jizlivých nepřátel sv. pravdy svírají jako obři železnými obručemi sv. náboženství, chtíce lid připraviti o tento velevzácný poklad. Co svým časem napsal veliký apoštol národů a nač si stěžoval, totiž: »že bojování naše jest proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnosti« (Efes 6, 12.), to, moji milí, doslovně naplňuje se za věku našeho.

Říše temnosti, kde žádný řád, ale věčná přebývá hrůza, vychrluje z horoucího svého jícnu rozličného druhu antikristy a lžiproroky za věku našeho, kteří, ač užívají rozličných prostředků, přece mají to společné, že za jedním cílem jdouce, církev Krista Ježíše ze základu vyvrátiti zamýšlí. A jeden takový prostředek jest přepych a bažení po rozkoších čili tak zvaný materialismus, v němž se spolu shledává příčina nynější bídy.

A o tomto materialismu pojednáme v této posvátné době.

Pojednání.

Zesnulý sv. Otec papež Pius IX., jemuž za všecko jeho dobrodiní vlastní jeho dítky na jméno přijíti nemohly, vydal zevrubný seznam — tak zvaný Syllabus — oněch bludů, jež

společnost lidskou za věku našeho bídnou a nešťastnou činí. A tu, v Kristu shromáždění, mezi těmito bludy nalézá se též materialismus čili zřetelně řečeno, »přepych a zbožňování mrtvé hmoty.« Hmota ale, moji milí, jest všecko to, co se dá hmatati, co do smyslů padá, co tělesnosti a tělesným chtíčům lahodí. Na příklad nádhera, hýřivost, karban, nestřídmost, chlípnost atd. To jsou tedy ti bohové, dí materialista, kteříž tebe, člověče, z Egypta vyvedli! — Ale, v Kristu shomáždění, jiná jest otázka, kam ho zavedli? Jakmile člověk svět a světské rozkoše za svrchovaný cíl svých tužeb a záměrů pokládá, jakmile ta mrtvá, bezcitná hmota jsou jeho miláčkem, tu arciť Bůh, náboženství, ctnost a mravnost stává se u něho hrozitánským nesmyslem, víra v Boha, v nesmrtelnost duše, víra v budoucí věčný život jest u materialisty pouhý — sebeklam.

Ano ještě více; když materialista se toliko na tento svět víže a od něho samojedině svou spásu očekává, když toliko po tom se shání, co jeho tělu, jeho hrdlu a břichu lahodí, kterak může potom ubezpečen býti, že nad ním zákon boží, zákon mravní vládne? Kterak může on ještě něco držeti na ušlechtilost, na obětovnou lásku, na svědomitost a věrnost? Aj, moji drazí, všecky tyto spanilé ctnosti jsou v očích materialisty, tohoto šeredného břichopáska, pouhou lží a bláznovstvím, on sám ale není ničím jiným, leč chytrou bestií, kteráž má tu zásadu: »Vhoď slabšího do bahna, abys po jeho hřbetě suchou nohou kráčeti mohl.« —

Materialista čili světácký tělesník neuznává tedy žádného zákona mravnosti, ale pro něho platí zákon přírody, zákon nutnosti. A co, v Kristu shromáždění, příroda ví o přikázání božím: »Nezabiješ, nezcizoložíš, nepokradeš? Lev, tygr, vlk uchvacují a kradou, kde se co uchvátiti a ukrásti dá, pes nezná žádného studu, straka loupeží a odnáší, co je jí zlíbí a liška z tajného úkrytu svého vychází na lov, vyprázdňuje kurníky a holubníky, dáví zajíce a jinou zvěř, vyhýbajíc se při tom velmi chytře všem pastím. Hle, moji milí, tak jedná příroda a člověk materialista, jenž dle svého náhledu nebo názoru pokládá sebe také toliko za výtvor přírody, proč by měl jinak jednati, nežli ona sama, matka jeho? Za tou příčinou jest materialista tím největším sobcem na širém světě a má-li moc v rukou, on jest dříčem, tyranem a ukrutníkem, jest pravou morovinou ve společnosti lidské. —

Zatím ale, v Kristu shromáždění, jest nám děkovati Pánu Bohu, že náhledy tohoto sprostého, surového materialismu ještě nejsou na úkor veškerého náboženství Krista Ježíše povšechně rozšířeny mezi katolickými křesťany. Ale náhledy a počínání mírnějšího materialismu se již patrně vzmáhají mezi námi. »Duše má!« ozývá se za věku našeho, »svět ti podává rozličného zboží, odpočívej, stroj se, pij, jez a hoduj! Proč pak bys svému tělu, svému břichu nepřál, an to toliko máš, co užiješ? Proč bys nehrál? nekarbanil, neožíral se, nesmilnil, nekradl, an to tvému tělu lahodí?«

Tak, moji milí, zní za věku našeho zpěv krásných mořských panen a nerozumný lid, zpozdilá cháska jest tak hroznou raněna slepotou, že jako bez smyslů za tímto zpěvem se žene, ale spolu také do propasti hmotné bídy se řítí a kácí. Arciť; čím více potřeb člověk zná, tím více útrat to požaduje; a čím více zbytečných a k tomu ještě hříšných potřeb člověk ukájí, tím dříve se kapsa jeho vyprázdní a hmotná bída v zápětí přiklusá. Anebo, abych vám to, moji drazí, ještě lépe znázornil, odkazuji vás na Zjevení boží a sice na první knihu Mojžíšovu. Za času Noema stal se lid ukrutně materialistickým, toliko hejřil a užíval, dcery a ženy v přepychu se strojily, na zevnějšek příliš dbaly, o vnitřní své posvěcení ale zhola se nestaraly, vůbec, jak praví Písmo (I. Mojž. 6, 3.), člověk stal se tělem, t j. tělesně smýšlejícím, pouhým tělesníkem, požitkářem a hýřilem. Za to ale brzy přišel trest, jenž člověku ve všeobecných vlnách potopních i jeho nahý odejmul život. Anebo, abych vám to pověděl v řeči věku našeho, předkládám vám následující obrázek:

»V pondělí koupil jsem si akcie, v úterý získal jsem tisíce, ve středu zřídil jsem sobě nádherný dům, ve čtvrtek koupil jsem si ekvipáž, v pátek jsem šel do dvorního bálu, a — v sobotu šťastně jsem se octnul v chudobinci.« — Hle, v Kristu shromáždění, tu máte případně vylíčený přepych a baživost po rozkoších čili tak zvaný materialismus. Však za týden přivádí tato neřest člověka na úplnou mizinu.

Ó v Kristu shromáždění, nedejmež se mýliti; věk náš velice stůně na chorobu tuto! A půjde-li to podobným směrem, ještě horších se dočkáme časů. Abychom se tedy smutnějších následků uvarovali, kde hledati léků a prostředků?

Onoť se povídá, že by světská vláda, světský zákon mohly mocnou postaviti hráz proti nynějšímu přepychu a hýřivosti, vůbec proti materialistickým choutkám doby naší. Zatím ale nemá-li společnost lidská žádného ducha Krista Ježíše, žádné pevné a živé víry, neprovede žádný světský zákon nic stálého, i kdyby se třebas o million bodáků opíral. Mravnost a zvedenost křesťanskou nepodává nám žádná světská moc, alebrž tuto drahocennou perlu lze najíti toliko v nauce Kristově a v jeho církvi sv. My musíme se tedy pilně shromažďovati kolem oltářů, horlivý bráti podíl na učení a na tajemstvích, jakáž se z oltáře na nás rozlévají; pak obrodí se srdce naše v Kristu Ježíši a místo materialismu a tělesnosti zavládne mezi námi křesťanská mírnost, střídmost a šetrnost. Že tomu tak, že totiž oltář, náboženství Krista Ježíše společnost lidskou uchrániti může od potopy rozličných běd a strastí v materialistické její závrati, ukázal velice vhodně svým časem Břetislav, jinak český Achilles nazvaný.

Jednalo se o vyzdvižení a přenesení ostatků sv. Vojtěcha, jakož i 6 jiných sv. mužů z polského Hnězdna do Prahy. Biskup Šebíř, kníže Břetislav i průvod jeho vešli jsou do chrámu a pokleknuvše před oltářem na svá kolena a dlouhou tu modlitbu vykonavše pozdvihli se. Načež Břetislav sám vyšel nahoru po stupních.

*

Mlčky stál tu všechen národ, an kníže jal se takto mluviti: »Chcete-li polepšiti života svého a zříci se hříchů svých?« Když pak shromáždění štkajíce a plačíce polepšení svého slibovati, tu hle, Břetislav pozdvihna rukou svých jal se prohlašovati své zákony, kterýmž on rozličné neřesti a baživost po rozkoších zapovídá.

Hle, v Kristu shromáždění, v chrámě, od oltáře prohlašovány byly zákony, ježto zameziti měly materialistický směr tehdejšího věku, nám k poučení, že všecko, cokoliv lid oblažiti a spasiti může, na základě sv. náboženství díti se musí, a že bez víry žádného stálého a požehnaného blahobytu docíliti nelze.

První tedy, čehož nám plniti a šetřiti třeba, jest vůle Boží a náboženství Krista Ježíše. Jenom tím způsobem uchrániti se můžeme rozličných běd a trampot; přijdou-li pak dle nezpytatelných soudů božích přece na nás všeliké nesnáze, nebudou pro nás aspoň nesnesitelnými a zoufalými, nýbrž naplní se na nás slovo Páně, promluvené ústy proroka Davida: »Bůh spomocník můj a ochránce můj, kohož se budu báti? Hospodin spasení mé, kohož se budu strachovati?« (Žalm 26, 1.) — Ano, v Kristu shromáždění, toliko církev Krista Ježíše a jeho zjevená pravda podávají vydatný prostředek proti nynějšímu přepychu a baživosti po rozličných rozkoších. A zamezí-li se anebo zmírní-li se aspoň tato baživost, stane se chudobinská otázka zajisté méně hrozivou.

Nelze upříti, drazí přátelé, že za věku našeho chudiny přibývá; majetnost, mohovitost, kteráž dříve, v minulosti, více všeobecně, v celých třídách společnosti se nalézala, ta se nyní počíná vždy více soustřeďovati v rukou jednotlivců, tak že snad v brzku dočkáme toho času, kdy toliko budou boháči a ohromná většina nuzných a chudobných. Než, jaká medle toho příčina? Máme, moji drazí, nejedny toho příčiny, avšak hlavní toho příčina spočívá v tom, že přemnozí a přemnozí materialistickým choutkám zvláště za mladšího věku svého až příliš holdují. Nádhera všeho druhu, karban, útratné zábavy a výlety pohlcují hezké sumičky a to právě v té třídě společnosti lidské, kteráž by okem střídmosti a šetrnosti nejvíce prohlídati měla v nejistou budoucnost. Nutný toho následek jest, že střední druhdy dosti zámožný stav vždy více klesá a počet nespokojených a nepokojných chudých více a více se rozmnožuje. Ovšem, mojí drazí, když člověk nějaký čas hodně vysoko, lehkomyslně, hýřivě si vedl, pak ale do bídy a psoty upadl, ten těžce a nerad přivyká na svůj chudobný stav. On se protiví, on repce, on se stává nesvědomitým, on projevuje choutky kommunistické, t. j. on říkává: »proč druzí mají a já ne? Proč bychom se o statky rozděliti nemohli?« a takto přichází na bezcestí a v nebezpečenství se svévolně vrhá.

Proto i z tohoto hlediště úplnou máme příčinu varovati se přepychu a baživosti po rozkoších. A abychom si tento boj s tělesností usnadnili, zamilujmež si svou sv. víru a buďmež horlivými a statečnými katolickými křesťany. Hle, moji milí, v 13. a 14. století za panování Přemyslovců nebylo našim otcům ve vlastech našich takového napomenutí ani potřebí. A proč ne?

Evangelium Krista Ježíše sloužilo jim ve všem a všudy za pravidlo a měřítko, oni přáli své církvi, jejím ústavům a sluhům, a proto bylo o chudé výborně postaráno. Každý farní chrám, každý klášter byl útočištěm chudých. Ale za věku našeho, kde chrámům a farám chudobinské ústavy se odnímají, kláštery se šmahem zrušily, duchovenské ústavy vlivu zbavují, tu arciť bledě to s chudinou vypadá a ona ponechává se úplně svému zaviněnému nebo nezaviněnému osudu.

Aj, moji milí, přidržmež se všickni, jak zámožní, tak chudobní, své sv. víry, sv. náboženství. Toto samojedině dostatečno jest klásti meze a hranice vzmáhajícímu se materialismu a tudíž podává nám také možnost uchrániti se hmotné bídy anebo ji zmírniti. Amen. *D. K.*

Neděle VIII. po sv. Duchu.

Dobré skutky.

Dělejte si přátele z mamony nepravosti. Mat. 7.

Pán Kristus sám dává podobenství a srovnává člověka se stromem a skutky jeho s ovocem. Protože sám Mistr tak činí, jest dobře při jeho podobenství déle zůstati.

Mluvil jsem o skutcích dobrých, že jen z lásky k Bohu a z úmyslu dobrého cenu mají. Že i nejmenší skutek může velikou zásluhou býti a veliký skutek může bez zásluhy pro život věčný býti. —

Dnes přidržíme se podobenství Páně a budu další učení katolické o dobrých skutcích probírati, a sice, že bez nich nelze dojíti spasení a že i zde odměnu dostávají, když ne vždy, aspoň velmi často.

Pojednání.

Často mluvil Pán Ježíš o vinném keři a srovnával sebe s ním. Ratolest nenesoucí ovoce že bude uťata a uvržena v oheň. Ratolest však ovoce nesoucí že ořezána bude, aby více nesla.

Již toto jednoduché podobenství, jakož i slova evangelia: »Každý strom, který nenese . . .« dávají nám na rozum, že povinností svatou jest konati skutky dobré. Toť ovoce našeho života. Jako štěp jest tím váženější, čím více dobrého ovoce nese, tak člověk u Pána Boha.

Kristus Pán nás často vybízel ke konání skutků dobrých. Když mluvil o soudu slavném, neužil slov: Odejděte ode mne, neboť jste smilnili, kradli, vraždili, ale užil slov zcela jiných, řka: Odejděte ode mne, neboť jsem lačněl a nedali jste mi jísti, žíznil jsem a nedali jste mi píti atd. Kristus Pán zavrhuje na soudu svém již i ty, kteří dobré nekonali. Ten, kdož nekoná dobré, již tím hřeší, že moha je konati, nekoná.

Neboť ten, kdo nekoná dobré, již tím dokazuje, že koná zlé. Jako na poli, na němž se nic dobrého nesije, nemůže nic dobrého růsti.

Kristus Pán mnohokráte, a vlastně vždy jen ke skutkům dobrým povzbuzoval. Proto vyprávěl krásná podobenství o fíku planém, k němuž hospodář vycházel, aby na něm hledal ovoce, a když nenašel, na přímluvu zahradníka dal ho ještě okopat a poshověl, a když opět užitku nedával, kázal jej vytnouti.

K témuž cíli vyprávěl Spasitel podobenství o služebníku lenivém, který hřivnu jemu svěřenou zakopal v šátku na zahradě, aby nemusil se o ni starati a s ní hospodařiti. Rovněž tentýž účel mělo podobenství o deseti pannách, z nichž pět moudrých se postaralo včas o olej, kdežto nemoudré odkládaly na potom, až bylo pozdě.

»Chceš-li k Bohu přijíti, hleď, abys nepřišel sám,« praví sv. Řehoř V., to jest, abys dobré skutky měl. Člověk může dobrých skutků nabýti vytrpěním mnohého pro spravedlnost. Však skutek bez milosti boží neprospívá k životu věčnému. Za takový nebem se neodplácí. Bůh sice ani takový skutek dobrý nenechá bez odměny, ale věčnou odměnu za něj dáti nemůže. To nám bývá proti rozumu, ale jest to spravedlivé. Neboť dokud člověk ve hříchu, dotud jest hřích před Bohem. Jak může přijímat skutek dobrý ze srdce hříšného? Dobré skutky bez milosti boží vykonané nazýváme skutky mrtvými, protože k životu věčnému neprospívají.

Bůh nám za ně dává jiné dary, jimiž bychom si mohli věčnou blaženost zasloužiti, na př. dar pravé kajícnosti, dar vytrvalosti v započatém dobru, působivější milost k dobrému.

Proto máme i z mamony nepravosti konati dobré skutky, aby nás přijali do stanů svých. Smysl slov může býti ten: nepřestávej konati dobré i když jsi zhřešil, aby dobré skutky, jež k blaženosti neprospívají, prospěly ti aspoň k obrácení. Podobných příkladů z dějin biblických i ze životů Svatých a všedního života máme dosti. Skutek ve hříšném stavu vykonaný jest ztracen pro nebe, ale není ztracen docela, vymůže člověku aspoň milost pravého obrácení. Na př. David zhřešil hříchem těžkým, ale nepřestal konati dobré skutky, nepřestal pobožnosti své konati a almužny rozdávati. Pro život nebeský byly ony skutky ztraceny, mrtvy, neboť nebyly v lásce vykonány. To byly skutky vykonané v mamoně nepravosti. Nebyly však ztraceny nadobro. Bůh prokázal Davidovi milost, že mu poslal proroka Nathana, který Davida napomenul, a David se kál. Toť byla veliká milost.

Petr hřešil, když zapřel Pána. Skutky jeho v tomto stavu vykonané byly ztraceny pro nebe, ale nebyly ztraceny vůbec. Modlitba jeho byla bez ceny pro nebe, ale nebyla bez ceny vůbec. Pán Ježíš věnoval Petru pohled, který pohnul hříšného Petra, že plakal hořce, a tak do stavu milosti boží se vrátil.

Jidáš žil v hříšném stavu, a ani v tomto stavu dobrých skutků nekonal, nedělal přátele z mamony nepravosti, a protože nedělal

dobrých skutků, nedostal dar kajícnosti který by jej smířil s Pánem Ježíšem.

Veliká jest milost pravého pokání. Tuto milost si musíme také něčím zasloužiti. Dobrými skutky bez milosti sice nebe nezískáme, ale snad tuto milost si zasloužíme, a tak nám dobré skutky aspoň touto cestou prospějí.

To již jest veliká milost, když k lepšímu životu nás dobré skutky přivedou, byť bychom nebeskou odměnu za ně ztratili. Dobré skutky a hřích nedají se na dlouho a jistě ne navždy spojiti. Kde dobré skutky, tam můžeme doufat, že přijde obrácení, poznání sebe. Ale běda člověku, který v hříchu je a ničeho dobrého nekoná a nečiní si přátele z mamony nepravosti. Běda člověku, který tone v hříších a ani modlitbu ani jiný dobrý skutek v řádném úmyslu nedělá! Žije život Jidáše a konec Jidášův na věčnosti ho čeká.

Nikdy netřeba vzdávati se naděje, dokud člověk nějaké dobré skutky koná. Snad přijde z milosti boží k sobě, aspoň pro ty dobré skutky, které vykonal v nepravosti. Krásný příklad nám dávají Skutky apoštolské o Korneliovi. Byl pohanem, byl vojákem, neznal pravého Boha, ale konal dobré skutky, almužnou, postem a modlitbou sloužil Bohu. A hle! Skutky jeho vstoupily před Boha a Bůh zázračně učinil Kornelia účastným pravé víry a života. Skutky konané v nepravosti pro život věčný byly sice ztraceny, ale nebyly ztraceny pro obrácení duše. Kornelius stal se křesťanem bohabojným.

Když jsem mluvil v postě o Markétě Kortonské, dal jsem důraz na jednu okolnost. Markéta i v kleslém stavu svém nepřestávala dobré skutky konati: modlitbu nezanedbávala a almužny dávala hojněji. To byly skutky vykonané v nepravosti. Pro nebe byly mrtvé, za ně by nikdy nebe nebyla dostala, kdyby dále trvala ve hříchu. Bůh však ji odměnil poznáním hříchů, darem kajícnosti a povstáním z jejího kleslého stavu, a to byla milost veliká. Proto nikdy nesmíme ochabnouti v modlitbě a v dobrých skutcích, neboť ač pro život věčný ztraceny jsou, přece odplatu vezmou a snad jimi si vyprosíme dar poznání sebe, dar kajícnosti, dar síly k boji a pod.

Proto nedoporučuje nám Pán Ježíš v evangeliu špatnost správcovu k následování, ale vybízí k opatrnosti, abychom aspoň konali skutky dobré, které by nás ku pokání přivedly. Neboť pokání jest druhá cesta do nebe.

Největším neštěstím jest, když člověk klesl tak, že se Boha nebojí a lidí nestydí a ve špatnosti své hledá chloubu. Dokud stud ještě jej polije červení svatou, dokud ještě se snaží dobrými skutky aspoň na oko zakrýt špatnost svou, lze doufat v jeho obrácení. Šťastný člověk, který jde cestou bezpečnější a snaží se neztratit zásluhu dobrých skutků svých.

Dělejme si dobré skutky z mamony i z ctnosti. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle IX. po sv. Duchu.

Opovážlivé vyzvídání božských úrad.

»Nyní pak je to skryto před očima tvýma.« Luk. 19, 42.

Nábožní křesťané! Kristus pláče nad Jerusalemem. Pláče snad nad velkolepým chrámem Šalomounovým, nad krásnými paláci, věžemi a zděmi jerusalemskými, že mají býti zničeny? Příliš špatné jsou to věci, než aby mohly vynutiti slzy Synu božímu, který má všecky říše celé země ve své moci. Drahé duše obyvatelů jerusalemských byly to, které Synu božímu slzy z očí vylákaly; plakal, protože předvídal, že obyvatelé jerusalemští přese všechno světlo, přese všechny milosti jim udělované ve své zlobě zatvrzelými zůstanou a na věky zahynou. Ale proč je Syn boží nepřinutil, aby se pokorně mu poddali, proč jim nedal mocnější milosti? Tak by se mohl leckdo ptáti. Ale přestaň tak mluviti! *Jak se můžeš odvážiti, chtíti vyzvěděti tajné úrady boží,* které jsou ještě nyní skryty před očima tvýma? Poddej se vůli boží a najdeš spokojenost. Nepřítelem spokojenosti a podrobení se vůli boží jest opovážlivost, s kterou mnozí chtějí vyzvěděti tajné úrady boží, přemítají svým omezeným rozumem, proč zařídil Bůh to tak a jiné jinak, ano leckdy i haní a tupí, jakoby to neb ono nebylo dobře zařízeno. Že pravdu mluvím, dokazují časté nářky: Co jsem udělal? Proč právě já musím toto trpěti? Ubohý člověče! Co jsi, že se odvažuješ Boha a jeho svaté úrady posuzovati a haněti? Tuto pravdu chci vám dnes šířeji dokázati i pravím:

Pošetilost a opovážlivost jest chtíti úrady boží posuzovati a haněti.

Pojednání.

Čemu člověk nerozumí a rozuměti nemůže a nemá, má nechati jak to jest, a pošetilé jest, také věci chtíti prozkoumati a opovážlivé jest takové věci chtíti haněti. — Svatý Augustin se táže: Co bys soudil o hluchém, který od narození nikdy nic neslyšel, i viděl by na chóru hudebníky, jeden sedí u varhan, druhý stojí a hraje na housle, třetí fouká do klarinetu, čtvrtý otvírá ústa a zpívá, co bys o něm soudil, kdyby tyto věci pokládal za zbytečné a bláhové? Co bys soudil o slepém, který slyší chválu o kráse té neb oné budovy, který by však popíral tuto krásu, protože ji rukama nemůže nahmatati? Nepokládal bys takového hluchého a slepého za pošetilého a opovážlivého? Proto, že jim ten neb onen smysl schází, nejsou s to, aby to pochopili, byť bys jim to tisíckráte vykládal.

Alexander Veliký častěji navštěvoval malíře Apella. Když jednou v jeho dílně mnoho o malířství mluvil, vzal ho Apelles stranou a pošeptal mu zdvořile, aby přestal, jinak ze se mu učedníci, kteří trou barvy, vysmějí. Chtěl tím říci: Alexander rozumí umění válečnému, ale nikoli malířskému, proto nemá mnoho o něm

mluviti. Tak však si počínají, kteří přepodivná díla božské prozřetelnosti chtějí prozkoumati a haněti. Bůh sice leckdy lidem zjevil své úrady. Tak zjevil Abrahamovi, že zničí Sodomu, Noemovi, že potrestá lidi potopou. Tak zjevil Bůh i skrze proroky a svaté rozličné věci. Avšak obyčejně jsou úrady boží člověku skryty a tajny. Tak dí Písmo sv. (Eccli 16.): »Kdo rozumí jeho cestám? Velmi mnoho jeho skutků je tajno.« A Elin pravdu děl Jobovi (Job 36.): »Kdo prozkoumal jeho cestu? Pomni, že je ti jeho dílo neznámé!« »Hle, Bůh je veliký a překonává všechnu naši učenost.« A sv. Pavel se táže: »Kdo jsi, člověče, že se chceš s Bohem souditi?« K tomu podotýká sv. Augustin: Sv. Pavel napřed položil slovo: »člověče!« Připomíná mu jeho neschopnost a nevědomost a dí: Člověče, nevynášej se svým rozumem nad člověka! Čemu rozumíš z úrad a skutků nejmoudřejšího Boha? Buď jim rozumíš, nebo jim nerozumíš. Rozumíš-li jim, nutně doznáš, že jsou všechny spravedlivy a řádny. Nerozumíš-li jim, jak ti je doznati, proč je chceš prozkoumati, posuzovati a stále haněti? — Mluvím-li latinsky a ty latinsky neumíš, nemůžeš uhodnouti, co ti pravím, tím méně můžeš udati, že jsem se dopustil té neb oné chyby. Jak chceš pak rozuměti řeči božské Prozřetelnosti, jak se můžeš tázati, zdali je vše dobře na světě zařízeno, jak je to zařízeno? Dobré a slušné je proto pokárání sv. apoštola: »Kdo jsi, člověče, že se chceš s Bohem souditi? Dí snad dílo k svému mistru: Proč jsi mne tak udělal?«

Ustanovil snad Bůh lidi za své rádce při svých úradách? Opovážlivý byl by poddaný, který by chtěl vše věděti a všemu rozuměti, co král poroučí, co zapovídá, co dělá. Vždyť ty sám nezjevíš a nepovíš všechno svému sousedu, který je člověk jako ty, co ve svém domě zařizuješ, děláš a poroučíš. A kdyby se tě tázal a chtěl ti to neb ono vytýkati, odpověděl bys mu: »Co je ti do toho. Já jsem pánem v domě, i mohu si zde vše zaříditi, jak se mi líbí.« Chceš býti ještě tak opovážlivý, že chceš vyzvěděti, co a proč Bůh ve svém domě, ve světě nařizuje a zařizuje?

I Esdras chtěl prozkoumati tajné úrady boží. Anděl však ho pokáral slovy: »Ubohý člověče, namáháš se vyzvěděti cesty boží. Jdi a změř mírou, jak je těžký oheň, změř vání větru! Kdybych se tě tázal, kolik obydlí je na dně mořském a kolik žil je nad oblohou, odpověděl bys mi: »Nevím, nebyl jsem ještě nikdy na dně mořském ani nad oblohou.« Proto se tě táži jen na oheň a vítr, protože je máš denně kolem sebe. Když takovým věcem, které denně kolem sebe máš a ušima slyšíš, nerozumíš, jak se můžeš opovážiti, posuzovati cesty boží, které přesahují vysoko rozum tvůj?« Těmito slovy varuje anděl všechny lidi a dí: Jestliže marně studujeme, že mnoha přirozeným věcem nerozumíme, mnohem marněji a opovážlivěji počíná si člověk, který chce tajné úrady božské Prozřetelnosti posuzovati a haněti, protože jsou namnoze jeho rozumu nepochopitelny.

Mladík nesl v Kordubě ulicí koš, šátkem přikrytý. Potkal ho přítel i ptal se ho, co má v koši. Hoch mu odpověděl: »Nebyl bych koše přikryl, kdybych byl chtěl, aby všichni věděli, co v něm

je.« Podobnou odpověď obdržel svatý Antonín. Divil se úradám božím a dle svého důvěrného obyčeje žaloval Bohu: »Milý Bože, necháváš veliké hříšníky dlouho na světě a zbožné lidi, kteří by mohli na světě ještě mnoho dobrého vykonati, povoláváš často rychle se světa; mnohé dobré lidi pro malé chybičky přísně trestáš, jiní však, kteří hůře se chovají, žijí svobodně a jistě, a protože se jim dobře vede a bez trestu zůstávají, s tím větším zápalem hřeší; jak to přijde?« I slyšel hlas: »Antoníne, co je ti do toho? Dej pozor sám na sebe; takové jsou soudy boží, které mají před očima lidskýma býti tajny, nesluší se ti, zkoumati je.«

Proto pokorně doznejme: »Neznám tohoto tajemství, úrady boží jsou mi neznámy.« Kdykoli mi nějaká událost ve světě podivnou připadne a o tom ve mně pochybnost vzbuditi se chce, zdali je to tak v pořádku, nemohu nic lepšího u sebe mysliti, než: »Nevím to, úradám božím nerozumím.« A kdyby se mne někdo tázal, proč tento člověk bezbožný je bohat, onen zbožný chud, proč tento nuzný řemeslník má tolik dětí a onen bohatý kníže žádných: nemohu na podobné otázky nic lepšího odpověděti, než: »Nevím a nedychtím to zvěděti, neboť Bůh nechce, abych to věděl a tomu rozuměl.« A že toho i nejučenější lidé nevědí, není pro ně hanbou; neboť nutno je věděti, co věděti můžeme a máme; ale chtíti věděti, co nemůžeme a nemáme věděti, je nerozumné a opovážlivé. Když se kdosi Livie, manželky císaře Oktaviána Augusta, tázal, jak si získala přízně a obliby u císaře, odpověděla: »Pořádkem, manželskou věrností, ochotností a hlavně tím, že nikdy jsem jeho tajných záměrů zvěděti neusilovala.« Právě tím též získáme si přízně a obliby u Boha, když budeme všech jeho přikázání poslušni, žíti a jeho záměrům a úradám pokorně se podrobíme, nechtíce je posuzovati neb haněti.

Ale přece přijde jednou čas, kdy vše poznáme, v onen den, kdy Bůh zjevně před nebem a zemí, přede všemi anděly a lidmi ukáže, jak slušny a spravedlivy jeho úrady, záměry a rozkazy byly. Nyní počíná si jako malíř. Dokud na svém uměleckém obraze pracuje, dokud není obraz úplně hotov, nemá rád diváků. Nikdo nemůže v dílně, dokud dílo není úplně hotovo, mistra haněti. A ty se odvažuješ posuzovati Boha, svět řídícího? Neposuzuj před časem, sečkej, až bude dílo boží úplně hotovo. Až ti Bůh v údolí Josafatském dílo úplné v celé kráse ukáže, pak poznáš, jak řádně a moudře vše na světě zařídil.

Přátelé! Starejme se v životě jedině o to, abychom poznali vůli boží a abychom ji za všech okolností ochotně a úplně konali. Jakmile víme, co Bůh chce a nařizuje, nebudeme se dále tázati, proč to chce a proč to nařizuje. Nejmocnější ze všech pohnutek je pohnutka jediná: »Bůh to chce!« Bůh tak to udělal, tak to chtěl. Největší spravedlností je vůle boží. Největší moudrostí jest sebe sama zcela a úplně nejmoudřejší vůli boží s klidným srdcem odevzdati. Pamatujme na slova Kristova: »Ano, Otče, neboť tak

jest to příjemno před očima tvýma!« Ano, nebeský Otče, protože jsi tak nařídil, to mně postačí, ano, Otče, buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Amen. Dle Hunolta *Jan Nep. Josef Holý.*

Neděle IX. po sv. Duchu.

O ctnosti.

Ó bys poznalo, co jest tobě k pokoji. Ev.

Jerusalem znamená po česku: sídlo pokoje. Slovo Jerusalem můžeme také vztahovati na duši naši, která má býti také »sídlem pokoje«. Kristus Pán pozdravoval vždy učedníky své pozdravem: »Pokoj vám«. Jest tedy pokoj něčím přežádoucím Nad Jerusalemem plakal Pán Ježíš, že nepoznal, co mu bylo k pokoji. Oči jeho byly zatemněné a nepoznaly, co by mu prospělo.

V podobném stavu bývá duše křesťanská, která hledá pokoj jinde, než kde jej Ježíš ukryl. Pokoj Páně jest ukryt v dobrém skutku, v dobrém svědomí — v ctnosti. Kdo jinde pokoj hledá, nenalezne. Kéž bychom poznali i my, co nám k pokoji a nebylo to skryto před očima našima.

Rozjímejme dnes o ctnosti, v níž pokoj.

Pojednání.

a) Ctnost jest vyšší stupeň spravedlnosti. Spravedlivý koná, co Bůh přikazuje a nekoná, co Bůh zapovídá. Ctnostný se pilně varuje i menšího zlého a horlivě se snaží dobré konati. Po delším cvičení nabývá jakési zručnosti a dokonalosti v dobrém.

Ctnost jest stav duše, v němž člověk *stále se* snaží Bohu se zalíbiti. Ctnost jest jakýsi řetěz — řada dobrých skutků Jedna *vlaštovka* nedělá léto, jeden dobrý skutek není ještě ctnost. Jeden krásný den není ještě jaro, ale řada krásných dnů působí jarní proměnu v boží přírodě.

Ctnost jest tedy stav duše, v němž se *stále a vytrvale* člověk snaží dobrým býti.

b) Delším cvikem nabývá člověk zručnosti, a stává se mu i obtíž skutku dobrého snadnou a příjemnou. Podívejte se na malé dítě, když se učí v první třídě psát. Jaké jsou tahy jeho, jak neobratné a jak bývají dítěti obtížné. Rádo jest, když může odhoditi tabulku i kamínek stranou. Když však se delší dobu cvičilo, tahy jeho se zdokonalily, raději již béře do rukou písátko než dříve. To dělá cvik. Vezměte v úvahu čtení. Dám příklad na sobě. Pamatuji se, že jsem jako malé dítě měl strach před čtením, neboť mně dělávalo obtíže jako každému dítěti. I když jsem četl již lépe, nevydržel jsem dlouho při čtení, ale rád delší knihu odložil. Dnes by mi bylo velkým trestem, kdybych nesměl nic vzíti do ruky a nesměl číst. Cvik přemohl obtíže, odvrátil nelibost a co bylo odporné, stalo se příjemným.

Tak jest i s jinými dobrými skutky — ve stavu ctnostném. S počátku obtíž, později radost se dostavuje. Císař Titus plakával večer, když toho dne nemohl dáti almužny. Tak mu bylo obyčejem milosrdenství! Při hříchu jsme také poznali, že první počátky hříchu jsouce odporné, a že člověk jim zvyká, jako vůl jhu. Také dobré jest s počátku velmi obtížné, později stává se lehčí poněkud, ač lehkým a snadňoučkým jen málokdy se stává.

Ale radost, která plyne z dobrého skutku, jest nepoměrně větší a trvalejší, než pochází-li ze špatného. Hřích jest krátká radost a dlouhá žalost. Ctnost jest krátká žalost a dlouhá radost.

Kéž bychom poznali, co jest nám ku pokoji, ale jest nyní skryto před očima našima. Hřích jest kytka utrhnutá bez kořene; ctnost květina s kořenem. Ctnost jest, která nás činí pokojnými — aneb řekněme to obyčejným slovem, šťastnými. Činí nás šťastnými *již zde*. Ovoce ctností zde již se trhá a netoliko na věčnosti.

»*Pokoj mnohý* těm, kdo milují zákon boží a jsou bez úrazu« (Ž. 181 v. 165). Milovati jest chtíti i nechtíti to, co chce a nechce milovaný. *Mnohý pokoj* jen ctnostným zde jest přislíbován. Hlavně však na konci života jen ctnost dodává pokoje. Sir. 6. 28. »Synu, hledej jí . . *nebo naposledy* najdeš odpočinutí v ní a obrátí se tobě *v potěšení* — a budou tobě *pouta její za obranu silnou a za podstavky mocné* a obojkové její za roucho slávy, *ozdoba* života zajisté jest v ní a okovy její jsou vazba spasitelná.« Řeč jest zde o moudrém životě, kterýž je ctnost.

Třeba jen rozebrati jednotlivá pochvalná slova Ducha sv., kteráž připisuje ctnosti. Stává se *odpočinutím* naposled! Kdo šťastněji umírá nad ctnostného? Jak spí se mu v rakvi, když ví, že si ctnostným životem ustýlal lože poslední? Raději bychom spali v hrobě počestného člověka nepatrného, než v hrobě ničemy — velikého člověka před světem. Ctnost jest odpočinutí milé, kdežto špatnost jest nepokoj. Ukrutný císař Nero běhal z pokoje do pokoje a nemohl najíti pokoje. Sv. Petr spal uprostřed vojáků tu noc, kdy měl býti vyveden na rozsápání lidu! Toť obraz ctnosti a hříchu. Ó kéž bys poznal i ty, co jest ti k spasení!

Obrátí se ti ctnost *v potěšení*, a hřích v žalost. Jakou radostí naplněn byl sv. Pavel na konci svého života! Jak bídně umíral Herodes v zoufalství.

Pouta ctností jsou silnou obranou; to přemáhání, které překáží poněkud člověku, jest obranou proti zlému. Překáží dobytku návojník či držadlo, neboť jej váže, ale kdyby nedrželo vůz — dobytče by vzalo pohromu. Také ctnost váže člověka, ale pouto její jest člověku k obraně; šťastný, kdo pouto ctnosti si ukládá. *Podstavkem* silným jest ctnost, že se člověk nesřítí, ale pevně stojí a jest *rouchem slávy*.

c) Obraťme slova Ducha sv. na obyčejný život, na obyčejné lidi a časy. »Kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe.« Čí radost má trvání? Člověka prostopášného, aneb ctnostného? Neslyšeli jste, že mnohý, který míval radost a veselí celé týdny,

na stará kolena chodil žebře? A mnohý, který byl k útržkům pro ctnost svou, pak se smál v majetku svém? *Pouta ctnosti* člověka zdržela před mnohou špatností. Šťastný člověk, jenž raději nosí *pouta ctnosti* než *jho hříchu*!

Roucho slávy — zjedná ctnost — roucho hanby hřích. Kolik jich v hanbě žilo a umřelo, že nechtěli míti roucho ctnosti? *Podstavec* silný! Spíše si uchová slabý člověk zdraví se ctností, než silný ve hříchu. Ctnost jest mu podstavcem, který slabé zdraví sílí, ale hřích jest kladivem, který kámen tluče.

Ó kéž bys poznal, mladíku, co jest ti ku pokoji! Ctnost, která jest nejlepším lékařem, zachová ti sílu a mysl veselou, majetek rozmnoží, čest zjedná, Bohu milým učiní a lidem doporučí. Za ctností chodí zpravidla zdraví, zámožnost, čest, pokoj. Vždyť pokoj jest dílo Ducha sv., nemůže býti tam, kde jest hřích.

Děláme jako děti, ač jsme velcí. Děti pláčí, když jim béřou rodiče škodlivou věc, a radují se, když našli něco neobyčejného, co bylo před nimi ukryto.

My činíváme tak ohledně Pána Boha. Mrzí nás a rmoutí, když nám boží příkaz zapovídá, co nám ubližuje, a radujeme se, když děláme dle své vůle, co nám kopá hrob a o milost boží přivádí

Mnohdy jest před *námi skryto*, kterak nám ta neb ona ctnost pomoci může, ale ani jediná není bez odměny — ať jest to i skryto před očima našima.

Ctnost má přednost před bohatstvím, trůny a královstvími. Zdá se to býti nepravdě podobné, ale Duch sv. tak dí v knize moudrosti. Ctnost zbudovala mnohý statek a majetek, a dala mu tak dlouhé trvání, jak dlouhé sama měla, ctnost zbudovala mnohé království a trůn, ale hřích rozbořil statek, království i trůn. Pán Ježíš plakal nad Jerusalemem, že nepoznal den navštívení svého, když jej volal ve ctnosti sídla, a předpověděl mu zkázu, protože viděl napřed jeho zatvrzelost.

Tak činí Spasitel i s naší duší. Buďto vidí její poddajnost ve vůli boží a předpovídá jí slávu — pokoj věčný, aneb vidí Bůh naši tvrdošíjnost a zkázu za ní jdoucí.

Naše oko není oko boží. Oko boží vidí daleko a proto nám ukazuje cestu. Poznej, co jest ti ku pokoji! *Fr. Vaněček.*

Nanebevzetí Panny Marie.

Maria královna panen.

»Kteráž jest to, ježto kráčí jako dennice vycházející, krásná jako měsíc, výborná jako slunce, hrozná jako vojenský šik spořádaný?« Pís. Šal. 6, 9

Pozemská pouť Matky boží je dokonána. Otvírá se brána nebes a do ní vstupuje ta, o níž praví Duch svatý v Písni Šalomounově: »Kteráž jest to, ježto kráčí jako dennice vycházející,

krásná jako měsíc, výborná jako slunce, hrozná jako vojenský šik spořádaný?« Což medle je krásnějšího nad dennici v její jasnosti, nad měsíc v jeho záři, nad slunce v jeho světle, nad lesk spořádaného šiku vojenského? A aj! ta, která vchází dnes do sídel nadhvězdných, je krásnější nad divuplný třpyt všech světel nebeských. A jak veliká je sláva její v nebi samém! Tam posazuje ji vedle sebe jednorozený Syn boží, dává jí na hlavu korunu a prohlašuje ji za královnu nebes, t. j. dopřává jí blaženosti, která převyšuje blaženost všech andělů a svatých. Maria je královnou andělů, neboť sloužila Bohu ještě ochotněji, než oni; je královnou patriarchů, poněvadž ještě vroucněji než oni žádala sobě zaslíbeného Vykupitele; je královnou proroků, jelikož o čest Boha horlila více, nežli všichni ti muži bohoduší; je královnou apoštolů, protože měla největší zásluhu v díle apoštolském; je královnou mučedníků, ježto milovala Syna svého více, nežli všickni, kteří jakkoliv pro něho byli umučeni; je královnou vyznavačů, nad něž vynikla pobožností, královnou panen, které převýšila čistotou, královnou všech svatých, kteréž předčila všemi ctnostmi

Za starodávna byl obyčej, že královna, byvši korunována, provázena a obklopena byla zástupem nejkrásnějších panen z předních rodin šlechtických. Blahoslavenou Pannu Marii, která byla korunována dnes korunou slávy nebeské, měly by doprovázeti k trůnu jejímu všechny panny křesťanské, pějíce jménu jejímu sladké chvalozpěvy. Neboť zdali není Matka boží královnou jejich, královnou panen? Neníť ovšem královnou jejich v tom smyslu, jakoby panovala nad nimi mocí pozemskou, nýbrž jedině ve smyslu duchovním, že dává všem pannám nejkrásnější příklad čistoty a že bdí mateřsky nad nimi, aby zachovaly svou čistotu neporušenou To je pravda hodná pilného uvažování. Proto budu dnes mluviti o tom, že *blahoslavená Panna Maria je královnou panen*

I. *svým příkladem*,

II. *svou ochranou.*

Kdo jsem já, Panno přesvatá, že se odvažuji hleděti ve světlo tvé nejkrásnější ctnosti a obraceti k tomu světlu oči tvých ctitelů? Jsem nedostatečný ke svému předsevzetí, ale ty, královno panen, jsi mocná k podpoře našich proseb. Na tvou přímluvu se spoléhaje, počínám mluviti k tvé oslavě a ku povzbuzení tohoto nábožného shromáždění!

Pojednání.

I.

Maria jest královnou panen svým příkladem:

Nejmilejší? Tato slova znamenají více, než kdybych řekl, že blahoslavená Panna Maria dává pannám příklad čistoty. Tato slova znamenají, že příkladem její čistoty mohou se říditi všecky panny ve všech okolnostech, jako příkladem krále a královny všickni poddaní se spravují, dle staré průpovědi: »Po vzoru královském se spravuje celý světa okres.«

Blahoslavená Panna Maria dává příklad pannám, jak se mají chovati, když přistoupí k nim ten neb onen člověk lichotivých úklon a řečí. — Hle, Maria Panna dlí ve svém tichém příbytku. I přichází k ní anděl v podobě sličného mládence a pozdravuje ji, řka: »Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami!« Od dobrého ducha nehrozí čistotě sv. Panny žádné nebezpečenství. Ale ona se přec leká jeho slov lichotivých. »Kterážto uslyševši,« podotýká sv. evangelista, »zarmoutila se nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení.« Krásně poznamenává tu sv. Ambrož: »»Viz pannu stydlivou. Třásti se sluší pannám a lekati se každého kroku mužského, rdíti se při každém oslovení muže« (Hom. lib. II. in Lucam). Dobře si pamatujte, panny křesťanské, slova sv. Ambrože. Chcete-li zachovati neporušenou perlu sv. čistoty, nedbejte na úlisné řeči a poklony jinochů. Kdo lehce věří, lehce bývá oklamán. Kde se mnoho poklon dělá, tam upřímnost uletěla.

Panna přesvatá dává též příklad pannám, co mají činiti, aby jich nepohoršily neslušné řeči. Panna Maria, jak praví ústní podání, hned v útlém věku obětována jest od svých rodičů v chrámě. Byla uvedena mezi dívky, kteréž byly vedeny k pobožnosti a dobrým mravům ve zvláštní síni při chrámu jerusalemském. Tak se vyhnula všem neslušným řečem, kteréž panují ve světě. A že panovaly takové řeči mezi souvěkou mládeží obojího pohlaví v Nazaretě, proto bývala jako dospívající panna nejraději sama, jak svědčí sv. Ambrož, řka: »Samotná, bez průvodce, beze svědka nalezena jest od anděla v příbytku, aby ji neporušila žádná neslušná rozmluva« (l. c.). Chceš-li ty, panno křesťanská, zachovati se neporušenou, utíkej před těmi, kdož nestoudně mluví, ke krbu domácímu. »Čím více s lidmi zacházím,« říkával kýs mudrc, »tím horší domů přicházím.«

Blahoslavená Panna Maria dává příklad pannám, co mají činiti v samotě, aby nebyla nebezpečna jejich ctnosti. Neoddávala se ve svém tichém příbytku zahálce a nečinnosti, nedovolovala svým myšlenkám, by těkaly sem tam, jako motýlové po květinách, ale držela na uzdě a upírala je stále k něčemu dobrému, totiž buď k modlitbě a nábožnému čtení, nebo k práci, zvláště k náležitému obstarání domácnosti. Sv. Ambrož píše: »Pannou byla netoliko tělem, nýbrž i duchem, bedlivě čítajíc, pilně pracujíc, mívajíc za svědka svých myšlenek ne člověka, ale Boha.« (De virg. lib. II.). Proto také se vyobrazuje v tom okamžiku, kdy přichází k ní anděl, buď ana se modlí nebo u přeslice sedíc přede. Dobře tedy činí panna křesťanská, když utíká před světem k tichému krbu domácímu; ale tu se musí zaměstnávati jednak pobožností, jednak prací, sice by zabíhaly její myšlenky na věci čistotě srdce nebezpečné.

Svatá Panna dává příklad pannám křesťanským, jak si mají počínati, když je trápí pomyšlení na nejistou budoucnost. Ona, jak víte, učinila Bohu slib ustavičné čistoty. Ustanovila u sebe první ze všech dcer Eviných, že po všecky dny života svého s duší

i s tělem náležeti bude Pánu Bohu svému. A hle! z nenadání zvěstuje jí anděl, že má býti matkou Vykupitele světa. Maria Panna myslí na budoucnost a táže se: »Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?« Anděl ji ujišťuje, že se stane matkou, neporušíc panenství. Panna Maria nemá již žádné péče o budoucnost a praví pokorně: Aj! dívka Páně; staniž se mi podle slova tvého.« — Podobně mluv ty, panno křesťanská, která jsi se zasvětila Bohu buď dobrovolně, buď nucena okolnostmi, nyní pak máš starost, budeš li moci věrně dostáti vždy věrně svému předsevzetí. Doufej; kdo ti vnukl dobré předsevzetí, dá ti také statečné setrvání.

Jesti tedy pravda, že Maria Panna je královnou panen svým příkladem. Ale i ochranou, o čemž v díle

II.

Maria jest královnou panen svou ochranou.

Jak královna bere v ochranu všecky panny, které se k ní utíkají, vymáhajíc jim u krále všelikých milostí: tak se ujímá Rodička boží i všech panen křesťanských, vyprošujíc jim u trůnu milovaného Syna, by ostříhaly své čistoty dle vůle Svrchovaného. V tom smyslu nazýváme ji také královnou panen.

Tato vlastnost Rodičky boží byla předobrazena již ve Starém Zákoně. V žalmu 44. popisuje se vznešenými slovy sňatek israelského krále Šalomouna s dcerou krále egyptského. Aby se vyjádřila sláva nové královny, praví se mimo jiné věci toto: »Přivádějí se za ní ke králi panny, družky její se tobě podávají. Podávají se s radostí a plesáním, přivádějí se do paláce králova.« (Ž. 44, 15—16.). Co se praví tuto, dělo se skoro vždy a u všech národů; při sňatku bývala doprovázena nevěsta pannami anebo družičkami, po sňatku pak královském dostávaly se panny nebo družičky až do paláce královského. Nebyl-li to krásný obraz budoucích věcí duchovních? Matka boží, čistá choť Ducha svatého, uvedena dnes do paláce nebeského, za ní pak přivádějí se ke králi nebeskému všecky panny křesťanské, kteréž ji následují v bohumilé čistotě. Ona pak, královna panen, podává je Synu svému, prosíc a žádajíc: »Synu, drž nad nimi svou ruku všemohoucí, by, nosíce drahocenný poklad v křehkých nádobách, neklesly a nezahynuly.«

Podobný smysl jako toto místo ze žalmů má i podobenství Páně o deseti pannách. Mat. 25, 1—13. »Podobno jest království nebeské deseti pannám, kteréžto vzaly lampy své a vyšly proti ženichovi a nevěstě. Pět pak z nich bylo bláznivých a pět opatrných. Ale pět bláznivých vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje; opatrné pak vzaly olej v nádobách svých s lampami. A když prodléval ženich, zdřímaly všecky a zesnuly. O půlnoci pak stal se křik: Aj! ženich jde, vyjděte mu naproti. Tehdy vstaly všecky ty panny a připravovaly své lampy. Bláznivé pak opatrným řekly: Udělte nám svého oleje; neboť lampy naše hasnou. Odpověděly

opatrné, řkouce: Nikoli! Snad by se nedostalo ani nám, ani vám; jděte raději k prodavačům a kupte sobě. Když pak šly kupovat, přišel ženich, a které byly přihotoveny, vešly s ním na svatbu, a zavřeny jsou dvéře. Naposledy pak přišly i ty druhé panny, řkouce: Pane, Pane, otevři nám! A on odpověděv řekl: Amen, pravím vám, neznám vás! Bdětež tedy, nebo nevíte dne ani hodiny.« — Tato poslední slova Páně ukazují zřetelně, jaký smysl má vlastně a původně podobenství Páně o deseti pannách. Máme býti stále připraveni na hodinu, kdy přijde Pán a požádá od nás duše naší, a sice, jako ty panny opatrné, přiléváním oleje do lamp, zachováváním a rozmnožováním posvěcující milosti boží v srdci. Myslíme-li však na panny křesťanské zvlášť, co asi rozumí se hořící lampou, mající dostatek oleje? Nic jiného, nežli čistota, která se stkví netoliko zevnitř, nýbrž i uvnitř.

Křesťanská panna má býti dle slov apoštolových (I. Kor. 7, 34.) svatá tělem i duchem. A kdo pomohl těm opatrným pannám, které měly hořící lampy a dostatek oleje, by vešly do síně hodovní? Nevěsta, kterou si přivedl ženich. Podobně pomáhá Rodička boží všem křesťanským pannám, by se zachovaly čistými tělem i duchem a dostaly se tak za ní na svatbu nebeskou.

Víte, ctitelé Marianští, jak si představuji Rodičku boží, držící ochrannou ruku nad pannami? Asi tak, jako sv. Voršilu, která bývá vyobrazována jako spanilá panna s knížecí korunou na hlavě, s palmou v ruce, s bílou holubicí u nohou, obklopena zástupem panen, nad nimiž rozprostírá svůj široký plášť. Co asi znamená toto vyobrazení? Význam některých odznaků jest zřejmý. Koruna na hlavě znamená, že byla sv. Voršila z rodu královského; palma v ruce znamená, že podstoupila smrt mučednickou; bílá holubice u nohou znamená její duševní sprostnost a čistotu. Divno však je, že jest obklopena sv. Voršila zástupem panen, nad nimiž rozprostírá svůj široký plášť. Co asi toto znamená? Co se skutečně stalo l. P. 451. Tehdáž bylo na útěku mnoho obyvatelů anglických před cizími dobyvateli. Voršila, dcera královská, provázena zástupem ušlechtilých panen, dostala se do města Kolína nad Rýnem. V tu dobu přitáhl tam strašný král hunský Attila s vojskem svým. Suroví vojáci chtěli učiniti pannám anglickým násilí. Tu vystoupila Voršila a napomínala svých družek, aby podstoupily raději smrt. I stalo se tak. Všecky panny byly povražděny od Hunů, protože nechtěly přivoliti ke ztrátě své čistoty. A k té čestné koruně mučednické dopomohla jim svým nadšeným slovem sv. Voršila. Proto ji vyobrazují malíři, jak obklopena zástupem panen, rozprostírá nad nimi svůj široký plášť. Podobně dopomáhá milostivá nebes královna všem pannám k ní se utíkajícím, by zachovaly svou čistotu neporušenou. Pročež právem napsal sv. Jan Zlatoústý: »Kterékoli jste panny, k Matce boží se utíkejte; ona vám zachová svou přímluvou poklad nejkrásnější, nejdražší a neporušitelný.« (Apud Metaphr.).

* * *

Nábožní ctitelé Marianští! Poznali jste z dnešní řeči mé, že Matka našeho Pána a Spasitele právem se nazývá královnou panen. Tohoto čestného názvu jest zajisté hodna pro svůj příklad i pro svou ochranu. Ukazujeť svým příkladem všem pannám, jak mají stříci své čistoty před úlisnými pochlebníky, před zlým světem, před pokušením vlastního srdce i před strachem o budoucnost. Ochrana pak její záleží v tom, že se přimlouvá za křesťanské panny, by setrvaly statečně ve svatém předsevzetí.

Ó, milé dcery křesťanské! Jaká to pro vás čest, že máte svou královnu, a to královnu nad slunce jasnější, nad měsíc světlejší, nad hvězdy krásnější! Nenazývá se Maria Panna královnou mužů, ani královnou žen, ani královnou jinochů, ani královnou dítek, ale nazývá se jediné královnou panen, poněvadž svítí všem pannám ve všech okolnostech života příkladem svaté čistoty. Tomu-li tak, ctěte královnu panen a mějte svatý život její na zemi za své každodenní zrcadlo. V zrcadle skleněném shlížíte se zajisté každodenně, byste zpozorovaly, jsou-li vaše hlava, vaše tvář i ostatní tělo bez hany a skvrny. A v zrcadle, které vám ukazuje stav duše vaší, její nedokonalosti, její chybné náklonnosti, její nebezpečné tužby a vzpomínky, v tom zrcadle nechtěly byste se každodenně zhlížeti? Nuže, budiž vám svatý život vaší královny zrcadlem, před nímž byste každodenně stály a samy sebe se tázaly: »Jsou-li pak mé myšlenky, city a žádosti tak čisté, aby se líbily královně panen?«

K tomuto každodennímu uctívání své královny nebeské přidejte, dcery křesťanské, i každodenní vroucí pobožnost k Panně přesvaté. Ona, jsouc vaší královnou, drží nad vámi svou ochrannou ruku, ujímá se vás u trůnu božího slitování, a nedopustí, abyste ztratily drahou perlu nevinnosti uprostřed svůdného světa. Věřte, že byste okusily mocnou přímluvu nebes královny, kdybyste se pomodlily před obrazem jejím každodenně srdečně alespoň jednou Zdrávas Maria. Smutné to zajisté znamení, když dívky křesťanské podobají se růžím uvadlým, nemajícím krásy, ani vůně. To jest asi tím, že se neutíkají každodenně pod plášť královny panen.

Milé panny křesťanské! Dnes ve hlavní a nejslavnější svátek Marianský, v den jejího na nebe vzetí a na nebi korunování, slibte své milostivé královně, že budete bdíti nad čistotou srdce svého podle vůle boží; vy pak ostatní mějte ve vážnosti ctnost panen, abyste spolu s nimi spatřili královnu panen v slávě nebeské. Amen.

Klement Markrab.

Svátek Nanebevzetí Panny Marie.

(Konáno v Mrákově roku 1903.)

Ve vatikánské obrazárně v Římě je krásný obraz Julia Romana. Obraz ten je rozdělen ve dvě části. Dolejší oddělení představuje uprostřed otevřený hrob plný líbezného kvítí a kolem něho shromážděné apoštoly, kteří plni údivu a úžasu buď hledí

do hrobu nebo k nebesům, nebo se navzájem jeden druhého otazují. V hořejším oddělení jest zobrazen Pán Ježíš, jak sedí na trůně a klade korunu na hlavu své svaté Matce, blahoslavené Panně Marii, která sedí po jeho pravé straně.

Tento obraz představuje nanebevzetí Panny Marie a vystihuje úplně význam dnešní slavnosti, která jest jednou z největších slavností marianských. Neboť svátek Nanebevzetí Panny Marie nám uvádí na mysl velmi památnou událost. Připomíná nám, že Rodička boží byla brzo po své smrti od Boha vzkřísena a s oslaveným tělem vzata do nebe za jásotu andělů a blažených obyvatelů rajských a tam jako královna nebes a země povýšena k blaženosti nejvyšší hned po Bohu a našem milém Spasiteli. Tento památný svátek světíme dnes. Proto myslím, že bude s prospěchem, když o jeho předmětu dnes promluvím.

Poznáte především:

1. *odkud víme, že byla Panna Maria vzata do nebe i s tělem a*
2. *proč se tak stalo.*

Pojednání.

I.

Odkud víme, že byla Panna Maria vzata do nebe i s tělem?

Chceme-li věděti, zdali Panna Maria byla po smrti vzata do nebe i s tělem, nemůžeme se dovolávati svědectví Písma sv., poněvadž v něm o této významné události nenajdeme ničeho Ale to nám nedává práva, abychom o ní pochybovali. Neboť v Písmě svatém také nečteme, že Panna Maria byla počata bez poskvrny hříchu prvotního, a přece je to článkem víry. Také tam nečteme, že se Panna Maria narodila, a přece je to událost nade vši pochybnost postavená.

Podobně se nemůžeme dovolávati svědectví svatých otců z prvních dob křesťanství; neboť ze čtyř prvních století církve se na naše časy nedochovala žádná písemná památka o nanebevzetí Panny Marie. Zjev tento dá se však náležitě vysvětliti. Předně tím, že se tenkráte, jak zjevila Rodička boží svaté Brigittě, jednalo především o to, aby byla všude napřed upevněna víra v nanebevstoupení Páně. [1]) A dále můžeme právem souditi, že se učení o nanebevzetí Panny Marie uchovávalo v církvi katolické jen živým slovem a že se přenášelo s pokolení na pokolení ústním podáním, které nebylo s počátku písemně zaznamenáno.

1. *Tradice 5. stoletím počínaje.* Teprve v pátém století se činí *písemné zmínky* o nanebevzetí Panny Marie podle těla. V šestém a pozdějších stoletích mluví o něm sv. otcové již zcela jasně, odvolávajíce se na ústní podání svých předchůdců. Pro krátkost času uvedu jen svědectví sv. Jana z Damašku. Tenť píše: »Přijali jsme ze staré tradice, že když nadešel čas spánku svaté Panny,

[1]) P. Plac. J. Mathon O. S. B. Život nejbl. Bohorodičky Panny Marie a její panického chotě sv. Josefa. Kniha 1. Díl II., hl. 32, str. 277.

*

všichni svatí apoštolové, již se byli ke spáse národů po celém světě rozptýlili, najednou do výše vzati, v Jerusalemě jsou se sešli, měli andělské vidění a slyšeli zpěvy mocností nebeských, a tak odevzdala (sv. Panna) ve slávě božské duši svou do rukou božích. Tělo ale její, jež přijalo (počalo?) Boha způsobem nevýslovným, vzali jsou při zpěvu andělův a apoštolův a položili do hrobu v zahradě Getsemanské, a na tom místě trvaly po tři dny zpěvy andělské. Po třech dnech přestal zpěv andělský; apoštolové ale otevřeli hrob (neboť sv. Tomáš, jenž nebyl přítomen, přibyv, žádal sobě vzdáti poctu tělu, jež Boha přijalo (?)); avšak nemohli nikde těla jejího nalézti. Jenom roucha zbyla, v nichž bylo zaobaleno; i zavřeli jsou hrob, byvše vůní nevýslovnou naplněni. Obdivovali zázrak tajemství toho a nemohli jinak souditi, leč že, jakož se líbilo Bohu, z Marie Panny tělo vzíti, člověkem se státi a se naroditi, anť Slovo Bůh jest a Pán slávy, a po porodu ji zachovati neporušenu: Jemu také se líbilo neposkvrněné tělo a v neporušenosti zachované nanebevzetím ctíti a sice před obecným a povšechným vzkříšením.«[2]) — Tak napsal sv. Jan z Damašku, který jmenuje svědkem všeho toho sv. Timothea, prvního biskupa v Efesu, svatého Dionysia Areopagitu a blahoslaveného Hierothea. Podobně jako svatý Jan z Damašku napsal Řehoř Turský[3]), Nicephorus Kallistus a jiní.[4])

2. *Svátek Nanebevzetí Panny Marie.* Neméně závažné svědectví o víře a učení chovaném v církvi katolické o tom, že byla Bohorodička vzata i s tělem do nebe, vydává *zasvěcený svátek Nanebevzetí Panny Marie.* Tento svátek se slaví již od počátku šestého století stejnou měrou a ve stejném smyslu jak v západní církvi římsko-katolické, tak i ve východních sektách rozkolnických, t. zv. církvích pravoslavných, jako u Nestoriánů, Monofysitů, Syřanův a jiných v Rusku pravověrců. Není nám sice určitě známo, kdy byla tato slavnost zavedena a kdo ji na západě nebo na východě začal první světiti, ale jest jisto, že proti ní a její příčině nikdo nebyl a odpor jí nekladl, ani se strany katolíkův, ani se strany rozkolníků. A tato okolnost, že se ve svěcení svátku Nanebevzetí Panny Marie s naší církví shodují i sekty v dávných dobách od ní odtržené, je důkazem, že toto učení bylo mezi křesťany všeobecně rozšířeno, když tyto sekty od církve římsko-katolické odpadávaly, poněvadž by učení po jejich odloučení zavedeného byly nepřijaly, ba že jest původu apoštolského.

3. *Nynější praxe.* Jako tomu bylo před lety, tak je tomu i za dnů našich. Dnes se po celém světě katolickém slaví svátek Nanebevzetí Panny Marie, se všech katolických kazatelen a učitelských stolic se hlásá, že byla Rodička boží vzata do nebe i s tělem, a církev učící tomu nikterak nebrání, nýbrž naopak v posvátných

[2]) In Euthym Hist. l. III. c. 40. Orat. II. de dorm. Mariae V. ap. P. Plac. J. Mathon l. c. str. 276.

[3]) Gregor Turon. l. I. de gloria martyrum c. 4. ap. P. Pl. J. Mathon l. c. str. 276.

[4]) P. Plac. J. Mathon O. S. B. l. c. str. 276 a násl.

obřadech a kněžských hodinkách velebí nebes Královnu jako na nebe vzatou i s tělem. [5]) Proto není divu, že na všeobecném sněmu církevním, konaném r. 1870 ve Vatikáně, žádalo asi 200 biskupův, aby učení, že Panna Maria byla vzata do nebe i s tělem, bylo prohlášeno za článek víry. [6]) To se však nestalo, učení to není článkem víry. Proto není nikdo vázán, aby je měl za zjevenou pravdu. A kdo by v ně skutečně nevěřil, nedopustil by se sice těžkého hříchu kacířství a neuvalil by na sebe trestu vyobcování z církve, ale přece »by se provinil velikou opovážlivostí, kdo by tak zbožnému a náboženskému učení odpíral,« [7]) poněvadž »by bylo bezbožné a rouhavé, od učení toho se uchýliti, ano nerozumné a bláznivé.« [8])

II.

Proč byla Maria Panna vzata do nebe i s tělem?

Katoličtí bohoslovci uvádějí dále některé důvody, pro které se slušelo, aby všemohoucnost boží nenechala těla Matky Páně zpráchniveti v hrobě, nýbrž aby je co nejdříve připustila k účastenství na blaženosti duše v nebesích. Praví, že tak žádala její *důstojnost, svatost, podíl, který měla na ovoci vykoupení, a její spoluúčinkování při něm.*

1. Především toho vyžadovala její vysoká *důstojnost.* Jest vám, drazí v Kristu, známo, k jak vysoké důstojnosti povýšil Bůh Pannu Marii. Víte, že ji nemohl povýšiti více, než když ji učinil matkou svého jednorozeného Syna a tak zároveň i Matkou boží. Duch sv. totiž učinil zázračným způsobem z její nejčistší krve tělo, jež vzal na sebe spolu s duší lidskou Syn boží, takže mohla Panna Maria o svém Synu, Pánu Ježíši, právem říci, jako řekl Adam o první ženě: »Tento jest kost z kostí mých a tělo z těla mého« 1. Mojž. 2, 23. Avšak tělo Krista Pána zůstalo po smrti v hrobě neporušeno a bylo třetího dne ke slávě vzkříšeno. Slušelo se tedy, aby i tělo jeho Matky pro tuto velikou důstojnost a blízkou pokrevní příbuznost s Pánem Ježíšem nerozpadlo se v prach a popel, nýbrž bylo uchováno neporušeno.

2. Avšak její *svatost* žádala ještě více; aby totiž její tělo bylo hned po smrti opět s duší spojeno a do nebe vzato. Neboť Panna Maria vynikala svatostí nade všechny svaté a anděly. Nebylať ani na okamžik podrobena hříchu dědičnému, nedopustila se ani nejmenšího hříchu osobního a získala si svými dobrými skutky veliké zásluhy pro nebe. A proto bylo záhodno, aby vynikala nad ostatní svaté i co do odměny nejen podle duše, nýbrž i podle těla. A tu vidíme, že, kdyby tělo Rodičky boží zůstalo jen neporušeno a nebylo před všeobecným soudem vzkříšeno a do nebe

[5]) P. Plac. J. Mathon l. c. str. 278.

[6]) Ad. Tanquerey, S. S., Synopsis theol. dogm. spec. tom. I. »de verbo incarnato et redemptore« c. 4. art. 2. § 2. str. 609.

[7]) Suarez ap. Mathon, l. c. str. 278.

[8]) Benedikt XIV. ap. Mathon l. c. str. 275.

vzato, že by se Panně Marii v odměně podle těla vyrovnali mnozí svatí a svaté, na př. sv. František Xaverský, sv. Terezie, Cecilie, Klára, Alžběta Aragonská, jejichž těla byla rovněž uchována od hniloby, ano i sv. Jan Nep. a sv. Antonín Pad., jejichž jazyk nám nebesa zachovala bez porušení. Proto bylo spravedlivo, aby tělo Panny Marie, když již 11. nebo 12. roku po nanebevstoupení Páně zemřela spíše z lásky a touhy po svém Synáčku, co nejdříve bylo vzkříšeno a bralo účast na blaženosti duše její v nebesích.

3. K tomu nás vede i ta okolnost, že Panna Maria měla dle vůle boží míti největší *podíl na ovoci vykoupení.* Žádný potomek Adamův neměl tak velikého prospěchu z vykoupení, jako Rodička boží. Ovocem vykoupení byla veliká milost, jíž byla uchována dědičného hříchu; ovocem vykoupení byla zvláštní milost, která ji chránila před každým i sebe menším hříchem osobním; ovocem vykoupení byly i veliké zásluhy, které si získala bohumilým životem; ale ovocem vykoupení je též vzkříšení z mrtvých. Kdyby Panna Maria byla vzkříšena až v den posledního soudu, nedostalo by se jí tohoto ovoce v míře nejhojnější, nýbrž v míře stejné s ostatními lidmi. A proto můžeme říci, že Bůh byl takřka sám sobě povinen, aby tělo Panny Marie ještě před všeobecným soudem vzkřísil a do nebe vzal.

4. Konečně jest učením církve, že Panna Maria pracovala spolu s Pánem Ježíšem na našem vykoupení, že jest *naší spoluvykupitelkou.* Obětoval se za nás Kristus Pán, ale obětovala se za nás svým způsobem též jeho Matka. Trpěl za nás nevýslovné muky při svém umučení Kristus Pán, ale trpěla je za nás svým způsobem i jeho Matka. Než k vykoupení lidstva nenáleží jen usmíření Boha a dostiučinění za hříchy světa; k tomu náleží jako koruna i vítězství nad smrtí, vzkříšení z mrtvých. Proto bylo tělo našeho Vykupitele třetího dne slavně vzkříšeno. Bylo tedy záhodno, aby i tělo naší spoluvykupitelky bylo co nejdříve vzkříšeno k blaženému životu. [9])

Tak se také skutečně stalo. Neboť tak tomu bylo v katolické církvi vždycky věřeno a učeno, jak dokazují písemné památky z pátého, šestého a pozdějších století církve, ač o tom mlčí Písmo svaté a svatí otcové prvních čtyř století; jak to dále dokazuje svátek Nanebevzetí Panny Marie, slavený od počátku šestého století v celém katolickém světě, ba i u rozkolníků, za souhlasu církve učící. Neboť tak žádala vysoká důstojnost Matky boží, její svatost, podíl na ovoci vykoupení a spoluúčinkování při něm.

Jaký byl vchod Panny Marie do nebe po jejím vzkříšení, nemůžeme si sice představiti, ale můžeme si mysliti, že byl nadmíru slavný a radostný. Radujme se i my z tohoto velikého vyznamenání Rodičky boží a hleďme z něho těžiti. — Pravil jsem, abychom se z toho radovali, a máme také příčinu. Neboť Panna

---

[9]) P. Plac. J. Mathon, l. c str. 278 a násl., odkud jsou vzaty důvody uvedené pod pozn. [2]) [3]) [4]).

Maria s duší i s tělem v nebesích je teprve naše pravá matka, přímluvkyně, útočiště a pomocnice. Mocná by byla její přímluva, kdyby byla v nebesích jen její duše, ale mnohem mocnější a účinnější jest, když je tam i její tělo, poněvadž tak může, ujímajíc se nás, ukázati svému Synáčku na svá prsa, kterými jej kojila, na své ruce, na nichž jej chovala a k srdci vinula. — Pravil jsem dále, abychom z toho hleděli těžiti; neboť od věků nebylo slýcháno, že by Panna Maria byla koho opustila, kdo se k ní utíkal, nýbrž

»celý svět to dosvědčuje,
že kdo se jí důvěřuje,
nadarmo ji nevzývá.«

Píseň »Vzpomeň, ó královno milá.«

Proto ji vzývejte ve všech svých potřebách, utíkejte se pod její ochranu ve všech svých pokušeních! Říkejte často nábožně modlitbu: »Pod ochranu tvou se utíkáme,« nebo následující modlitbu sv. Bernarda, jíž končím: »Vzpomeň, ó milostná Panno Maria, že nebylo slýcháno, abys byla koho kdy opustila, kdo pod ochranu tvou se utíkal, tebe o pomoc žádal a o přímluvu tebe vzýval. Touž důvěrou jsa oživen, k tobě útočiště své beru, ó Panno panen; ó Matko, k tobě přicházím, k tobě spěchám, před tebou jako lkající hříšník stojím. Ó Matko věčného Slova! nezavrhuj slov mých, nýbrž slyš milostivě a vyslyš mne. Amen.« [10])

Václav Knetl, kaplan v Mrákově.

Neděle X. po sv. Duchu.

Pýcha.

»Kdo se povyšuje, bude ponížen.«
Luk. 14, 11.

Na dvoře císaře Karla V. hádaly se dvě dámy o přednost. Císař rozhodl jejich při slovy: »Která z vás je hloupější, má míti přednost.«

Touha po přednosti je stará jako lidstvo, ano ještě starší. Pyšní andělé chtěli se nad Boha povznésti a ztratili za to nebe. Naši prarodiče chtěli býti ještě šťastnějšími, než jak sám Bůh určil, a ztratili za to ráj. V dějinách lidstva dočítáme se nesčetných příkladů, jak nezřízená touha po přednosti vedla k potupě, často i k záhubě. Absolon, syn Davidův, chtěl býti králem a ztratil za to život.

Plné klasy se k zemi sklání, avšak prázdné pyšně k nebi trčí; podobně i pyšní lidé jen svojí nicotou nad jiné vynikají. Kristus Pán zpozorovav, že při hostině mnozí přední místa si vyvolovali, káral je veřejně a varoval před těmi, kteří »milují přední místa při večeřích a první stolice ve školách«. Mat. 23. 6. Ne-

[10]) P. Placidus J. Mathon. Život nejbl. Panny Marie etc. kn. I. díl III. hl. 13. 5. str. 422.

mohl by Pán Ježíš i dnes pýchu kárati? Každodenně vidíme, jak mnozí všemožně vyniknouti, jiné zastíniti, prvními státi se hledí. Hledáme li v tom pýchu, abychom sebe a bližního zdokonalovali, pak jest to chvalitebné. Přejeme však bližnímu jako sobě? Dobré bližnímu závidíme, ano vynasnažujeme se, aby té dokonalosti a přednosti, které my již požíváme, dosáhnouti nemohl. A když nás přece zastíniti hrozí, pak mu škodíme pomluvou, lží, úskokem, udáváním. Žádná neřest nezavinila tolik nespokojenosti, tolik neštěstí, jako pýcha. Tento hřích svírá lidstvo nejstaršími a nejmocnějšími řetězy.

Pýcha jest příčinou, že panují jak mezi jednotlivci, tak i mezi národy a státy neutěšené, smutné poměry. Jeden druhým pohrdá, ano hledí se i navzájem zničit. Tato zvířecí bezohlednost se jménem »boj o život« ospravedlnila, uzákonila, tak že se volně prováděti může. Nechci tvrditi, že život není boj, naopak, těžce musí ten bojovati, kdo se řádné existence dodělati chce. Avšak hesla »boj o život« užívá chuďas i boháč. U jednoho jest boj o život železnou nutností, u druhého pláštěm pýchy, bezohlednosti, sobectví. Uvažujme,

1. jaké má pýcha vlastnosti a
2. kam vede.

I.

Pýcha, nezřízená touha po cti a chvále zjevuje se tolikerým způsobem, kolikeré jsou naše myšlenky, řeči a skutky. Pýcha zaujímá veškeré síly ducha i těla, všeho, ať je to svaté, vznešené neb hříšné, užívá pro svůj účel, jí náleží člověk celý, se všemi mohutnostmi, jí slouží celé člověčenstvo. Pýcha jest neřest nejrozšířenější, nalézá se u všech stavů, vidíme ji v nádherných palácích i nejbídnějších chýších, v hlavním městě i v poušti.

Hlavní vlastností pýchy jest přeceňování sebe sama, svých skutečných neb domnělých předností. Jako falešný peníz více platiti chce, než ve skutečné ceně má, tak i pyšný chce býti větším a slavnějším, než mu přísluší. Ovšem mnozí vynikají dary ducha neb těla, důstojenstvím a bohatstvím, začež přiměřená pocta jim se prokazuje. Mnohdy dává lid mocnáři a duchovnímu arcipastýři na jevo svoji úctu, což je znamením lásky a oddanosti. Pocta tato neprokazuje se osobě, nýbrž stavu a hodnosti. Čím výše kdo jest postaven, tím pokornějším má býti. Panna Maria dosáhla důstojnosti nejvyšší, a přece zůstala nejpokornější; stále byla pamětliva, že jen milostí boží své důstojnosti dosáhla. A když někdo z nás některým darem vyniká, má též býti pamětliv, že Bůh mu ten dar propůjčil, že z něho bude jednou účet klásti, jak s ním pro blaho své a svých podřízených hospodařil. Dostal li jsi všech pět hřiven majetku neb slávy, nezapomínej, že Bůh, bez jehož vůle ani vlas s hlavy nespadne, tak podivuhodně tvůj osud řídí. Jemu za to také děkuj a pros, by tě i nadále neopustil. On ti vše dal, on ti zase každou chvíli vše vzíti může. Sv. Pavel nám připomíná: »Kdo tobě dává přednost? A co máš, čeho bys nebyl

odjinud vzal? Pakli jsi vzal, proč se chlubíš, jakobys byl nevzal?« 1. Kor. 4. 7.

Pyšný však připisuje vše jen sobě, své zásluze. Svým duchem, svojí pílí, zručností a vynalézavostí dosáhl toho, čím jest a co má. Pyšný Pána Boha nepotřebuje, jest sám sobě dostatečným, sám sobě Bohem. Fariseus v dnešním evangeliu jest zosobnělá pýcha, avšak pýcha moderní je zjevem ještě ohavnějším. Fariseus děkoval aspoň Pánu Bohu za všecky přednosti, uznával Boha za jejich dárce; pýcha dnešní ani to již více nečiní, nýbrž připisuje vše jen své zásluze. Není to přeceňování sebe sama?

Snadno dáme se duchem pýchy ovládnouti Pozorujeme-li pokrok ducha lidského, jeho díla umělecká, jeho vědu a vynálezy, tu v hrdosti připisujeme vše jeho tvůrčí síle, nikoli řízení Božímu. Stkvělých výsledků dodělal se sice duch lidský, avšak vzpomeňme si také, k jakému úsudku přišli největší učenci nejen křesťanští, nýbrž i pohanští, jako Aristoteles a Sokrates, že totiž jejich ohromné vědění není ničím. V Písmě svatém čteme: »Moudrost zajisté tohoto světa bláznovstvím jest u Boha.« 1. Kor. 3. 19.

Když pak ještě uvážíme, že vše lidské jest pomíjející, že muž nejslavnější a nejbohatší se svou slávou a pýchou v krátké době octne se v hrobě, tu máme málo příčin k přeceňování sebe sama. Sv. Jan Zlatoústý připomíná: »Hleď na mrtvé ve hrobech a zkoumej, jestli najdeš stopu oné nádhery, ve které žili; hledej bohatství a radovánky, ve kterých život strávili! Kde jest nyní ozdobení těla a drahocenný šat, kde jsou hody a hýření, kde průvod pochlebníků a služebníků? Vše zaniklo, vše: nádherné hostiny, žerty, hry a každá radost tohoto světa! Přistup ke hrobu kteréhokoli člověka a nenajdeš nic jiného než prach, popel a shnilé kosti.« Jest to mocná pohnutka před Bohem se pokořiti.

Přeceňování sebe sama vede ke druhé vlastnosti pýchy, totiž k pohrdáním svým bližním. Pyšný považuje se za vzorného, nejdokonalejšího člověka, k němuž ostatní v uctivosti pohlížeti mají. Dodělal-li se skutečně nějakých úspěchů, pohrdá všemi, kteří v jeho oboru se méně vyznají. Mnozí pyšní vzdělanci všímají si jen těch, kteří aspoň prvního stupně akademického vzdělání nabyli, a jiní ani pro ně lidmi nejsou. Pyšný zapomíná, že pocházíme všichni od Adama a Evy, že všickni jsme k obrazu božímu stvořeni, zapomíná, že před Bohem jsme si všickni rovni, že nebudeme souzeni dle stavu a vzdělání, nýbrž dle svých skutků.

Tu se může namítnouti, že i pyšný dobrými skutky se vykázati může. Jest to ovšem pravda. Fariseus vypočetl celou řadu dobrých skutků, i moderní pýcha tak činiti může. I dnešní pýcha chodí někdy do kostela, modlí se, podporuje chudinu, má milosrdenství s trpícím, slzí při neštěstí bližního, zachovává zákony boží atd. Vše to činí jen pro svoji chválu, nikoli k vůli Bohu. Komu sloužím, od toho béru i odplatu Pyšný dobrými skutky neslouží Pánu Bohu, nýbrž jen sobě pro rozmnožení své chvály.

Poněvadž pyšný svým bližním pohrdá, nepřijímá žádné napomenutí a odpírá poslušenství Bohu i svým představeným. Jest

to každý den k pozorování. Kázně je stále méně. Podřízený chce svému chlebodárci rozkazovati. Pokud se učitel se žákem mazlí, chlebodárce svému dělníku lichotí a laskavý obličej ukazuje, dotud jest dobře; jakmile však přísněji vystoupí a napomíná, kárá, tu uražená pýcha mstí se pomluvou.

Pyšný svými dobrými vlastnostmi a skutky se honosí, o nich stále vypravuje, bližního haní, podezřívá. A jak směšným činí se pyšný, když přeceňování sebe a pohrdání s bližním různým způsobem projevuje, jako: chvastavostí, chlubivostí, opovážlivostí, smělostí, ctižádostí, opičením, přeháněním a sobectvím, jak směšným se činí by modním šatem jiné překonal. Nemají-li lidé pravdu, praví-li, že pyšný prázdnotu ducha hledí zakrýti mnohými slovy a pěkným šatem? Moudrý není nikdy pyšným, i kdyby sebe vyšší důstojenství zastával.

Všechny vlastnosti a způsoby pýchy jsou pro nás pohnutkou, bychom se jí varovali; avšak ještě více poznáme škodlivost pýchy, uvážíme li, kam vede a jaký má konec.

II.

Ludmila z roku 1883 vypravuje následující událost: Do jistého hraběcího hradu přicházel poustevník každý pátek pro almužnu a byl pokaždé bochníkem chleba obdarován. Příčina té almužny byla, že před lety děd paní hraběnky přispěním onoho poustevníka z rukou loupežnických osvobozen byl. Poustevník, dostávaje onen chléb, místo hlubokých poklon, jichž se ctižádostivé hraběnce od druhých almužníků dostávalo, vždy jen promluvil: »Co činíš, činíš pro sebe,« a odešel. Slova ta nemile nesla hrdá hraběnka a umínila sobě, poustevníka ze světa zprovoditi. Při druhém pečení chleba poručila hraběnka pekaři, by do jednoho bochníku namíšeno bylo jedu, ten pak měl darován býti nenáviděnému poustevníku. V pátek přišel opět poustevník pro chléb a zase odešel se slovy: »Co činíš, činíš pro sebe«

Druhý den na to byl hon nedaleko poustevny, jehož se i mladý hrabě súčastnil. Náhle onemocněv, byl do blízké poustevny donesen. Poustevník, znaje moc léčivých bylin, rychle učinil odvar a dal jej hraběti píti, kterýž brzy pookřál a uzdraven byl. I žádal, by mu poustevník něco k jídlu předložil. Načež odpověděl poustevník: »Mimo chléb, který od vaší milostivé matky dostávám, a čerstvou vodu, nemám ničeho.« I podal mu chléb ještě nenakrojený. Hrabě jedl s velkou chutí chléb vlastní matkou věnovaný. Po malé chvíli připadly strašné bolesti na hraběte, bylo na rychlo posláno pro lékaře a hraběnku, kteří se brzy dostavili. S hrůzou a zděšením patřila hraběnka na umírající milené dítě své, zoufale vlasy sobě s hlavy trhajíc; poznalať trestající ruku spravedlnosti božské.

Mnohé příklady bylo by možno z Písma sv. i z dějin světských uvésti, že pýcha vede k haně, potupě, pádu, neboť kdo se povyšuje, bude ponížen. Čím kdo pyšnějším, tím strašnější pád jej očekává,

neboť »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.« 1. Petr. 5. 5. Starý Tobiáš napomíná svého syna: »Pýše nikdy nedopouštěj, aby panovala v tvé mysli, aneb v tvém slovu; nebtě v ní počátek vzalo všeliké zahynutí.« Tob. 4. 14. Blesk nejraději udeří do vysokých předmětů a Bůh nejvíce trestá pyšné. Žádný hřích nebyl tak krutě trestán, jako pýcha. Pýcha svrhla anděle s nebe, Adama vyhnala z ráje. Aman, nejvyšší ministr perského krále, žádal ode všech božskou poctu a skončil na šibenici. Před císařem Napoleonem třásli se všickni evropští mocnáři a přece bídně skončil ve vyhnanství. Písmo svaté, jež praví, »památku pyšných vyhladil Bůh,« Sir. 10. 21. se hrozně vyplňuje, jakož i přísloví: »Pýchy nedobrý konec bývá.«

Pýcha nejen k hanbě a pádu vede, ona vrhá i ve věčné zahynutí. Bůh sám to ukázal na pyšných andělech, a lid to naznačuje příslovím: »Pýcha peklem dýchá.« Vzorem lidí pyšných jsou fariseové a zákonníci, a tyto pyšné vůdce lidu Spasitel náš mnohokráte proklel, mnohokráte nad nimi zvolal: »Běda vám, zákonníci a fariseové,« o nich se vyjádřil: »Hadové, plémě ještěrčí, kterak utečete před soudem pekelného ohně?« Mat. 23. 33. Sám Ježíš tedy určil peklo za trest pýchy.

Ač na pyšného čeká již zde potupa, špatný konec a po smrti záhuba věčná, přece lehkomyslně, lhostejně žije. O vše jiné se stará, jen ne o svou duši. Žije jako pohan, bez náboženství. Spoléhá jako Goliáš jen na sebe a věci pozemské. Bídný stav své duše nepoznává a pozná-li, nehledá záchranu Na polepšení ani nepomyslí, své hříchy zásadami světskými omlouvá, ano hříchy se i honosí. I hříchem hledí slávy získati. Ovšem každý hledí něčím vyniknouti, ať již ctností neb neřestí. Pyšný chápe se všeho. Dle okolnosti jest ctnostným, zbožným, pokorným, přijde-li do jiné společnosti, do jiných poměrů, je z něho hříšník a rouhač nejhorší. Pýcha vede člověka ke všem hříchům, jest počátek všech neřestí. Sir. 10. 15. Pýcha jest stromem jedovatým, na němž mnoho jedovatého ovoce roste, jest matkou, z níž mnoho zlých dětí se zrodí. (Sv. Řehoř Vel.) Bůh nechává pyšného proto do mnohých hříchů klesnouti, aby tím spíše svoji bídu poznal a se polepšil. (Spirago.) Pýcha vede k odboji proti Bohu, ano i k odpadu od Církve. Nebyla to u Luthera a jiných odpadlíků jen uražená pýcha, která je k odpadu od Církve přiměla? Není pýcha i nyní příčinou mnohých odpadů a hesla »pryč od Říma«? Jiné hříchy prchají před svatostí a všemohoucností boží, jen pýcha se staví proti Bohu. (Boëtius.)

I celé národy pýchou jednotlivce trpí. Pyšný vlastenec nemůže ve velké straně národní vyniknouti; proto se od celku oddělí a utvoří stranu jinou, v níž něco platí.

Ještě horší neštěstí pro národ, když pyšný poslanec neb úředník dostane se do sboru zákonodárného. Tu povstanou zákony, které mrav křesťanský ničí a lid od Boha odtrhují, stanovíce, že člověk, nehledě na věčnost a přikázání boží, sám sobě jest zákonem. Z toho plyne, jak sv. Otec Lev XIII. v letošní závěti

žaluje, že člověk, nestaraje se o spravedlnost, jen majetek, pohodlí a radosti tohoto světa hledá. Tím povstává rozklad, bezuzdnost a úpadek mravů a klesá civilisace.

Pýchou odboje proti Bohu trpí i katolické státy. Říše tyto stále se přistřihují, ztrácí jednu zemi za druhou, v každém boji jsou poraženy. Tak tomu chce politika nepřátel božích, tak se také děje, poněvadž vlivuplná místa v těchto říších jsou obsazena zrádci víry katolické, zrádci vlasti.

Hrozné jsou tedy následky pýchy. Tyto následky jsou také pádnými důvody, abychom se pýchy varovali. Odstraníme-li ji ze svého srdce, budeme také šťastnějšími, spokojenějšími. Pyšný trestá totiž sám sebe nejvíce. Honí se jako hoch za motýlem za slávou tohoto světa; pozoruje-li, že jeho bližnímu více pozlátka světského se dostalo, tu jej sžírá závist a tak si ztrpčuje život, že má peklo již zde na světě. Jak mnoho pyšných, malými neúspěchy jsouce roztrčeni, skončilo sebevraždou! Nešťastně žijí, nešťastně umírají. Jinak ani býti nemůže, neboť Bůh se pyšným protiví. Koho nepřítelem ale Bůh jest, ten je ztracen na věky.

Jak šťastně a spokojeně žije křesťan pokorný, jenž ví, že Otec nebeský láskyplně jeho osud řídí. Kdo by chtěl býti pyšným uváží-li, jak směšná a hanebná jest pýcha, jak smutný konec má, pozoruje-li vznešenost boží a vlastní nicotnost?

Slávu světskou spojiti s pokorou jest možno. I nejslavnější mužové mohou nám býti vzorem pokory. Oni sami si dávají napomenutí, aby nezhrdli. Při korunovaci papeže zapaluje se hrsť koudele, při čemž se prozpěvuje: »Svatý Otče, tak zaniká sláva světa.« Čínskému císaři předkládají se při korunovaci vzorky mramorů, aby si ten vyvolil, z něhož chce míti svoji rakev. Od toho dne začne také onen sochař, kterému vyvolený kus mramoru náležel, na rakvi pracovati. Nejsou to krásná napomenutí k pokoře? Největší napomenutí k pokoře jest Pán Ježíš. Na kříž musil býti povýšen, aby snížil naši hrdost. Pýcha je k polepšení překážkou nepřekonatelnou. Mnoho napomínal a káral Spasitel pyšné zákonníky, ale ani jeden se nepolepšil. Vysokou, skalnatou horu nezúrodní žádný dešť; i pyšného nepolepší žádné napomenutí. Pýcha jest onen jedovatý kořen, který vše otravuje, co z něho pučí. Odstraňme tento kořen, pak jsme učinili z hříšníka světce, z ďábla anděla. Kristus nás napomíná: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočinutí duším svým.« Mat. 11. 29. Zamilujme si tedy pokoru a budeme šťastni zde i na onom světě. Amen. *Fr. Holmann*, farář v Červ. Potoku.

Domy rázem se neshroutí — nýbrž rozpadávají se teprve, když po trošce počne do nich zatékati. Několik kapek, jichž sobě nikdo nevšímá, pokazí v domě kde který trám, vniknou potom do zdi, rozpustí vápno, dostanou se až k základům, uvolňujíce a rozmělňujíce je — odtud potom pád celého domu. Tak vnikají i naše náruživosti jako maličké krůpějičky nepozorovaně v naši duši — až posléze celá budova ctnosti se zhroutí. Kassian.

Neděle X. po sv. Duchu.

Důstojnost ctnosti.

Sestoupil tento ospravedlněn nad onoho.
Ev. sv. L. 18.

V evangeliu dnešním působí protiva fariseova a publikánova. Jeden odpuzuje se všemi svými skutky a chválou, druhý jest milý i při vší své mlčelivosti. Nad to pak dodává Spasitel, že sestoupil publikán ospravedlněn nad farisea do domu svého. Něco bylo v obou, co je různilo. Něco bylo ve fariseovi, co ho odpuzovalo, něco v publikánovi, co ho doporučovalo. Zde v tomto případě byla to první ctnost hlavní a první hlavní hřích, t. j. pokora — a pýcha. Pokora doporučovala publikána Bohu a lidem. Pýcha hyzdila farisea před Bohem a lidmi. To lze tvrditi o každé ctnosti. 1. Ctnost jest nejkrásnější ozdoba před Bohem a lidmi. 2. Ctnost jest největší důstojnost člověka. 3. Ctnost získává úctu a lásku poctivých lidí.

Pojednání.

1. Vánoční stromek mívá na sobě ovoce, ale ovoce není jeho zásluhou a přičiněním, neboť jest od jiného na něj navěšeno. Strom však živý vyvádí ovoce a to jest jeho plodem a jeho částečnou aneb polovční zásluhou. Toť jest stromu ozdobou.

Také lidé mají mnohou ozdobu a mnohou důstojnost, ale ne každá ozdoba a důstojnost jest již sama sebou cenná, neboť mnohá se dostane člověku právě tak, jako ovoce a cukroví na vánoční stromek. Jen ona ozdoba jest člověku cennou a může mu získati něco před Bohem, kterou si sám vydobil, sám vypracoval. Takovou ozdobou pak může býti jen ctnost a také jediná tato nám dodává záliby před Bohem!

Jaká jest zásluha člověka, když zdědil po otci plný špýchar, polí lány, a vystavený statek? Jaká jest zásluha, že nechodí pak žebrat? Jeho zásluhou to není, neboť on to zdědil.

Když však někdo převzal s mnohým břemenem statek otcovský a s velkým sebezapřením bojoval poctivou prací na zděděné po otcích půdě, neštítil se práce a úspory a sebezapření a konečně zavolá kolem svého lože děti své a odevzdá jim čistý statek a dobré jméno, ano, zde jest již zásluhou otcovou, že dětem svým dědičný lán v hospodářství dává neporušený.

2. Jak jest se statkem, tak jest s každou jinou ozdobou světskou a tak jest s ozdobou duše: *ctností*. Ne to jest ctnost, co nám padne do klína hotové odjinud, jako na vánoční stromek ovoce a cukroví, ale ctností jest ono vlastní přičinění naší vůle, za pomoci milosti boží, aby člověk dobrým se stal. To jest pak, co jest ozdobou člověka — zaslouženou. Co člověk koná, jest jeho ozdobou, ne co se z venku na něj navěsí. Bůh vševědoucí nepřihlíží na venkovskou ozdobu, ke které přišel člověk jako stromek jedlový

k ovoci o vánocích, ale na skutky, které vykonal ze síly své, z mízy jaksi duše své.

Svaté neučinil svatými rod, aneb kraj, ale vůle jejich, která s milostí boží působila. Ctnost jest ovoce vůle, rozumu a milosti boží. Ona jest, nač oko boží patří, protože jediná má cenu. Tato pravda nás může potěšit a povznést. Neboť nemůžeme býti všichni urozeni, nemůžeme býti všichni učení — ale všichni můžeme býti *ctnostni*. Ctnost jest *důstojností člověka*, jest jeho šlechtictvím. Má Bůh své šlechtice mezi žebráky a lidmi nepatrnými, jichž důstojnost spatříme v den soudu božího.

Vidíme důstojnost ctnosti na svatých nejlépe znázorněnu. Před ctností zůstává i král jako před větším důstojenstvím státi. Vezměme naše sv. patrony v úvahu. Sv. Prokop bydlil v samotě na skalách kolem řeky Sázavy, slouže Bohu a lidem v modlitbě a práci, snášeje všechno protivné s myslí statečnou a opouštěje všechen svět s myslí radostnou. Kníže Oldřich na lovu nalezl Prokopa poustevníka a jeho ctnost takovou mu úctu vynucovala, že jej více než ostatních si vážil a jeho rad dbal. Toť působení ctnosti Prokopovy. Důstojenství Prokopovo stálo více namahání duševního a více bojů duševních než knížectví Oldřichovo a všechny jeho boje. Pravou důstojností a ozdobou naší jest ctnost, ostatní ozdoba jest jen chatrnou cetkou.

Podobný příběh jest zaznamenán o sv. Ivanu, šlechtici chorvatském, který na březích Berounky trávil život svůj, rovněž úctu vynutil již pouhým zjevem svým knížeti, který jej na honě objevil.

3. Mnozí lidé si zakládají, aby důstojně si vedli. Proto se cvičí v mnohých formách slušnosti a způsobů. Však nejjemnější způsob jest ctnost a ta se liší od naučeného způsobu as tak, jako květina papírová od květiny přirozené. I nejnepatrnější čeledín, který se snaží ctnostným býti, má jemnější způsob a mrav, než člověk ctnosti si nevážící, byť sebe více nacvičených způsobů měl. Jest ctnost důstojnější nad dělaný způsob, jako jest publikán spravedlivější nad pyšného farisea.

Pohlédněme ještě jednou na farisea a publikána. Kdo z nich jest vám milejší? Fariseus nečinil nic zlého, naopak mnoho dobrého, jak sám o sobě dí. Publikán nepraví o sobě nic dobrého, ale jen hříšnost vyznává, a přece se těší naší lásce. Zde vidíte nejlépe, co člověku získává *přízeň lidskou trvale*.

Mnohými způsoby získávají si lidé přízeň. Lichocením, přetvářkou a jinými způsoby Ale všichni ztratí svou přízeň jako ji ztratil fariseus, když prohlédnuty byly jeho skutky. Vychází pak ctnostný člověk milejší nad farisea pyšného. Vezměme zase příklady mužů známých.

a) Nic tak dítky ve škole nezajímá, jako příběh života Josefa egyptského. Jeho utrpení, jeho pronásledování vynucuje srdci lidskému soustrast, zejména když vidíme jeho ctnost. Doma mezi bratry vynikal ctností — a otec si ho zamiloval nad ostatní. Prodán do otroctví vynikal nad ostatní spoluslužebníky své věr-

ností a pracovitostí, a pán si jej zamiloval nad ostatní služebníky. Nevinně uvržen do žaláře mezi zločince, i zde tím více musila vynikati jeho ctnost a získati mu přízeň dohlížitelovu, a Josef se stane miláčkem žalářníkovým. Jest pravda, že ctnostný Josef mnoho utrpěl mezi bratry, mezi spoluslužebníky i mezi žalářovanými, ale všude průvodkyně jeho života: ctnost, jej učinila milým, že mu zpříjemnila aspoň poněkud jeho trpkost a získala mu přízeň nad jiné. Vyšel všude ospravedlněn více nad onoho.

Lidé mohou rozličným způsobem býti šáleni a třeba dlouho klamáni, naposled však věc vždy přijde na jevo a ukáže se jádro člověka, bylo-li pravé či dělané: fariseus či publikán. Ctnost strojená a ctnost pravá.

b) Totéž lze pozorovati i v životě jiných svatých, že ctností přemáhají předsudky proti sobě. Jsou jako skryté fialky, o něž se nikdo nestará, ale vůni jejich zdaleka cítí a vyhledává. Sv. Zita, děvečka, byla nad jiné opovrhována a jiným k posměchu, ale proto přece ctnost její získala jí vážnost, že byla nad jiné váženější.

I v životě všedním viděti můžeme, že ctnost jest ke všem věcem dobrá. Ona jest to, co člověku dodává krásy duše i těla, co mu zjednává lásku a dává důstojenství nad samého krále. Ale ctnost jest jako popelkou, jako úšlapkem velmi mnohých, ač jest to, co nás činí před Bohem i často před lidmi krásnými.

Ctnosti dělíme na ctnosti božské a mravní, t. j. dle toho, jak se vztahují buď na Boha, buď na nás. Budeme rozjímati napřed o božích ctnostech a pak o mravních ctnostech. Jest vlastně toliko jedna ctnost, ale jsou mnohé její tvary, kterak se jeví, a odtud její jména. Jest jeden toliko člověk, ale má mnoho druhů tváří. Ctnost jest pak obrázek boží. A čím kdo ctnostnější, tím Bohu podobnější.

Buď obrazem božím. Amen. *Fr. Vaněček.*

Řeči příležitostné.

Slavnost svaté Anny.

Dvěstěletá památka založení a posvěcení chrámu svaté Anny v Litomyšli. Dne 28. června 1872.

»Každý učitel umělý v království nebeském podoben jest člověku hospodáři, kterýž vynáší ze skladu svého nové i staré věci.« Mat. 13, 52.

Tímto výrokem milého Spasitele položen jest umělému v království nebeském učiteli, čili obezřelému Pána božího hlasateli, za úkol to, aby ze zásoby vědomostí svých, věřícím k vzdělání

předkládal věci nové i staré, jak totiž kdy, dle poměrů a okolností, potřeba toho vyžaduje. Tou příčinou mně, jdoucímu věrně za výrokem Páně, nastává dnes, abych láskám vašim předkládal věci staré, věci, ježto v ctěné obci města vašeho před dvěma sty roků se dály, kdy svatyně tato, na počest báby Kristovy, Anny svaté, založena a zdělána, došla církevního posvěcení. Než věru nevím, zdali vůbec doba tehdejší, doba, jak se říká, nejhlubšího úpadku národa českého, nám poskytne čeho, abychom za své nynější pokročilosti a uvědomělosti na tom přestati mohli, aneb dokonce tím se vzdělávati měli.

Kdybych o tom vyprávěti měl, co před tisícem let v staroslavném městě vašem se dálo, měl bych práci snadnější; neboť o věcech pro celý národ největších a nejdůležitějších bylo by mluviti; bylo by mluviti o tom, kterak svatí Slovanstva apoštolové Cyrill a Method, všedše bránou zemskou pod Lišnicí do Čech, na hradě mocných lechů, pozdějších Slavníkovců, v Litomyšli se zastavili. Tady evangelium hlásali i křestem přisluhovali, tak že město vaše jako prvotinami křesťanství ve vlasti jest učiněno. Aneb kdybych o tom vyprávěti měl, kterak před pěti sty lety u vás bývalo, stejně snadná byla by úloha moje.

Tu zajisté bylo by líčiti dobu města vašeho bez odporu nejslavnější, dobu, kdy na hoře (*Olivetské*) tehdy olivetskou zvané nad obcí vaší trůnil stoliční chrám s dvorem biskupským a kdy město lidnatostí, řemesly, obchodem a blahobytem tou měrou slynulo, že sám otec křesťanstva papež Innocenc VI. ve své bulle nazval Litomyšl »civitatem insignem«, to jest městem nad jiná vzdělaným a slavným. Jediným slovem dějiny města vašeho z dob prastarých a nejstarších hojným jsou zdrojem událostí velikých a vzácných, o nichž také za účelem křesťanského vzdělání mluviti bylo by snadno a milo.

Avšak doba, k nížto slavnost dnešní na památku dvoustaletého trvání chrámu tohoto konaná výhradně nás odkazuje: doba, kdež se psalo od narození Páně 1672, doba ona k slavným města vašeho dobám dokonce nenáleží. Český národ úpěl tehdy v zubožení hlubokém a tudy ani obec zdejší slavnou býti nemohla. O předchozích nehodách ani nemluvě, krvácela vlast z nesčíslných ran, válkou třicetiletou jí zasazených. Města a obce z části největší ležely v rumech, pole a nivy z části velké byly zpustošeny, ležely ladem; obyvatelstvo čtyřmillionové ztenčilo se během války na pětinu, tak že ještě léta, když chrám tento jest svěcen, zdejší město i s předměstími o šestaosmdesát usedlých sousedů čítalo méně, nežli padesát roků před tím, dříve totiž, nežli válka třicetiletá vypukla. Z této doby žalostivé, z této doby úpadku, z této doby, jak se vůbec říká, pověry a tmářství, co budu moci pověděti as — aby názorům doby nynější stačilo a byvši mile přijato, křesťanskému naučení a vzdělání za základ býti mohlo? —

Kdo hledá nalezne: A věru nikdo by neřekl, jak dojemné a poučné jsou dějiny města zdejšího, také z oné doby, jináče ovšem nemálo ubohé. Neboť projdeme-li okem bedlivým kroniku

zbudování svatyně této, shledáme, že chrám svaté Anny, ač ani velkolepostí rozměrů, ani stavitelskou dovedností nevyniká, nicméně jest pomníkem velevýznamným, jest knihou velepoučnou. A jakýmto pomníkem? Jakou to knihou? Slyštež! Chrám svaté Anny, hledíme-li k původu a zdělání jeho jest:

1. pomníkem svorné jednomyslnosti a
2. knihou učící tomu, odkud jednomyslnost jediné vykvétá, o čemž v slavnostný dnešek k svému křesťanskému poučení a vzdělání uvažovati budeme.

Nebudiž vám odporno vyslechnouti mne, mluvícího dále ve jménu Páně.

I.

Prvá myšlenka na zbudování svatyně této vznikla a ujala se v nábožném srdci ženy. Marie Anna, choť pana Bedřicha hraběte z Trautmannsdorfů, majitele paství Litomyšlského a vedle toho místodržitele v království Českém, Marie Anna hraběnka Trautmannsdorfová, rodem Berkovna z Lipého, kteráž na utěšeném místečku tomto stánek boží zdělati v zbožném srdci sobě umínila, ona zde svá léta již co choť pana Bedřicha z velké části v Litomyšli strávila, osvědčila se vždy co paní lidumilná, dobrotivá, k chudým náchylná, Bohu věrně oddaná; a zbožné její zámysly a touhy vrcholily v tom, aby založením kostela pod vzýváním svaté Anny památku trvanlivou, Bohu na počest a věřícím pro útěchu i vzdělání po sobě zůstavila Z jakých pohnutek úctou obzvláštní k svaté Anně se nadchla, o tom mimo to, že co křesťanka požehnaným jménem báby Kristovy se honosila, nenalézáme ničeho; ale dovtípiti se pohnutek obzvláštní úcty jest snadné.

Hraběnka Marie Anna byla bezdětná, uhnětajíc se tímže srdce bolem, jako někdy Anna svatá. Jsouc takto postrádáním důstojnosti mateřské bábě Kristově připodobněna, snažila se věrně také zbožným a dobročinným života způsobem světici, patronce své, podobnou býti. Když své z božího uložení mateřského štěstí předem účastnou se nestala, tu obětujíc bol svůj Pánu budováním svatyně svou do vůle Nejvyššího oddanost osvědčiti chtěla a chrám tento za nepřítomnosti chotě, v úřadě zaměstnaného, léta 1670 stavěti počala.

Hledíme-li k tomu, co tu právě o původu svatyně této pověděno jest, též dlužno doznati, že by chrám svaté Anny snáze pomníkem zbožné do vůle boží oddanosti, nežli pomníkem jednomyslnosti slouti mohl a měl.

Neboť podstata jednomyslnosti ta jest, aby více osob rodem, záměry a ať jináče všelijak různých za účelem společným svorně se sjednotilo. Pročež nebude-li lze prokázati, že u zdělání svatyně této více takových osobností různých svorně spolupůsobilo, pak nesmysl pověděl jsem, nazvav chrám Anny svaté pomníkem jednomyslnosti. Avšak dokázání takové snadno jest podati.

Jak zámysl hraběnky Marie Anny o zbudování svatyně na těchto místech vyšel na veřejnost, ku podivu jest, s jak vřelým

přijetím a účatenstvím potkal se u měšťanstva zdejšího, ježto za obětavosti téměř neslýchané šmahem odklízelo vše, co by k uskutečnění zámyslu zbožného mohlo překážeti.

Na posvátném prostranství tomto rozkládaly se tehdy štěpné zahrady, co majetek měšťanů některých, k nimž také sousedka vdova Havelková a soused Marek náleželi. Tu ovšem nezbytně nastávalo jednání o získání místa, k posvátné stavbě potřebného, a potud ovšem nastával průtah, rychlému započetí stavby bránící. Avšak měšťanstvo průtahů a odkladů dokonce míti nechtělo, a tudy se stalo, že vdova Havelková a soused Marek pro boží čest, svých duší spasení a na oslavu obce štěpnice svoje za místo stavební ctí a darem postoupili zdarma.

Obětavost taková nemohla ani zůstati bez uznání; tou pak příčinou hrabě Jan Bedřich sám na místo choti své díla se ujal, aby, když i měšťanstvo tak toužebně to žádalo, stavba posvátná co nejrychleji ke konci dovedena byla. A vskutku stalo se tak průběhem jediného roku, neboť velmož, zbožím vezdejším oplývající, majitel sedmera velkostatků, a místodržitel zemský hrabě Jan Bedřich činil náklad.

A myslíte, že otcové vaši, když věc posvátná v tak dobrých rukou se ocitla, dalšího účastenství v budování svatyně se vzdali? Nikoli! Otcové vaši nepokládali stavbu kostela svaté Anny za věc hraběcí, nýbrž pokládali za věc společnou, za věc také svou: a proto nedali sobě brániti nákladů spolu se súčastniti.

Zejména dva synové domácí a rodní bratři Jiří a Václav Braunerové, z nichž prvý byl farářem na Dolním Újezdě, uvádějí se i takoví, kteří vedle jiných měšťanů zdejších na vnitřní vyzdobení svatyně této štědrými se býti prokázali.

Nestaví-li se tu na oči krásný obraz utěšené jednomyslnosti? Šlechtična vznešená chce Bohu stavěti chrám a prostá, nehrubě majetná vdova obětavě jí podává ruky; velmož a přední hodnostář zemský činí náklad a občanstvo ochotně druží se k němu, přispívajíc z prostředků daleko skrovnějších štědře. Nejdou-li tu lidé rodem, zaměstnáním i jinak různí, pospolitě, svorně za účelem jedním? Zajisté! Na základě jednomyslnosti povstala svatyně tato, a proto vším právem mohl jsem říci, že chrám svaté Anny jest pomníkem jednomyslnosti.

Avšak jednomyslnost ona, jejíž pomníkem svatyně tato jest, tím více bude nám podivením, uvážíme-li poměry, jakýmiž za oné doby vlast naše trpěla; za války třicetileté usadilo se v Čechách veliké množství panstva cizího, kteréž, neznajíc obyčejů časů minulých, ani jazyka domácího, namnoze z ostra, příkře a násilně vůči lidu vystupovalo. — V archivech městských nejeden stesk chová se na zkracování starobylých výsad panstvem tehdejším: a lid v osadách vesnických pro tuhost robot a jiných břemen témuž panstvu se až rotil a bouřil; byliť to poměry bez odporu neblahé a nechuť k panstvu, přišedšímu z ciziny, zakořenila se v národě hluboko.

A pánem takovým, nedávno v Čechách osedlým, byl také hrabě Jan Bedřich. Pocházel ze Štýrska, ve Vídni byl vychován a není tudíž nepodobno, že ani při něm nebylo bez některé hořkosti vůči lidu, kteráž ovšem na oplátku vyvolávala nechuť. A za takového tažení mysli odkud, pro Bůh, vzala se ta svornost, jakouž strany obě u budování svatyně této tak zjevně osvědčily? Odkud vzala se ta jednomyslnost, kteráž ve vroucnosti, ctnosti a štědrosti navzájem se předstihovala. Příčiny bylo by slyšeti, jakým kouzlem napjetí mezi stranami bylo lze odkliditi a toto v svornost a jednomyslnost proměniti? Naše doba, kteráž plna je roztržků a vášnivé rozechvělosti, plna strannictví, národního zášti a horečné rozervanosti, plna tou měrou, že jinak k oddechu přijíti a pokoje a klidu dodělati se nemůže: naše doba, přisám Bůh, naučení takového je potřebna. Ale kdo bude s to, naučení toto podati? Kdo bude s to vyložiti, ve kterém znamení květ svornosti a jednomyslnosti vypučí? —

Dovíme se toho, aniž by bylo třeba z místa se hnouti. Svatyně tato, jejíž památku dvoustoletého trvání slavíme, bude nám mluvkyní. Neboť chrám svaté Anny, jsa této jednomyslnosti pomníkem, jest zároveň také knihou učící tomu, odkud jednomyslnost jediné vykvetla; o čem díle

II.

K slavnému jubileu, k památnému dnešku opatřili jste hlavní oltář chrámu svaté Anny novým obrazem, kterýž vedle vůbec uznané dovednosti umělecké má do sebe zvláštní cenu tu, že jest dílem mistra, sourodáka vašeho. Skupení na obrazech, v barvách pěkně uspořádané, představuje svatou rodinu, božské děťátko Ježíše a čtvero členů ostatních, jako panenskou mateř Marii, bábu Annu, děda Joachima a Josefa pěstouna, a z obličejů těch čtyř členů svaté rodiny na obraze našem září jeden pocit, jedna myšlenka; pocit blaženosti, myšlenka chvály boží a dobrotivosti. A odkud tato jednomyslnost pocitu i myšlenky? Že všichni čtyři pohlížejí k božskému děťátku očima plnýma lásky a víry: proto oplývají jednomyslným pocitem, jednostejnou naplněni jsou myšlenkou, proto jednoho jsou srdce, jedné mysli. A tak již sám ten obraz, spanilomyslností vaší zjednaný, hlasitě napovídá, odkud rajský květ jednomyslnosti vykvétá, totiž z lásky ke Kristu a z víry v něho.

A nejen obraz, také dvoustaleté zdi a klenby svatyně této hlásají zvučně, že z víry v Krista a z lásky k němu jediné a výhradně rajský květ jednomyslnosti pučí. Budovatelé tohoto chrámu Páně byli zajisté, jak již víme, osobnostmi rodem, záměry a jinak různými, ano, dle neblahých tehdejších poměrů směle říci můžeme, že náleželi ke stranám naproti sobě stojícím.

Ale v jednom se srovnávali, na jednom se snášeli. Jedni jako druzí věřili v Krista, jedni jako druzí milovali Krista. A v této jediné víře, v této stejné lásce spojili se k dílu bohulibému tak

svorně, že svatyni tuto jako pomník utěšené jednomyslnosti věkům příštím po sobě zůstavili. Ano, víra, působící láskou, toť onen div, jenž roztržky zahání, smír přivodí a jednomyslnost jako záruku pokoje přináší. A když Spasitel u sv. Jana kap. 14. nejdražší po sobě klenot nám odkázal, řka: Pokoj zůstavuji vám, pokoj dávám vám, toliko víru, působící láskou, na zřeteli měl, an v téže kapitole předběžně pověděl toto: »Ve mne věřte a přikázání má, abyste se vespolek milovali, zachovávejte.« Jan 14—1 a 15.

Blaze lidstvu, blaze společnosti, pakli víry, působící láskou, se nezříká, pakli náboženství věrně se přidržuje. Neboť je-li náboženství v srdcích, společnost, byť jakkoliv rozervaná, dochází smíru a jednomyslnosti omlazena trvá. Za dnů Kristových dostoupila tehdejší společnost lidská nejvyššího stupně rozervanosti a trvání jejího věru bylo na mále. Té doby dělilo se lidstvo na svobodné a otroky, a otrok postrádaje volnosti, ani osobně znám nebyl, nýbrž platil za věc zákupnou i prodejnou, zůstaven jsa ve všem na milost a nemilost pána svého. A na konec tam až dospělo, že labužné panstvo staropohanského Říma masem otroků ryby na sádkách krmilo; a otroků bylo množství, že počet svobodných daleko předstihovalo. Takovýto ohavný, nepřirozený poměr obstáti nemohl a společnosti tehdejší hrozil boj vše ničící, hrozilo rozpadnutí. A vedle otroků dotčených byla také otrokyní žena, jsouc hříčkou zapuditelnou v rukách muže. V rodině i v celku svém podryta, rozervána byla společnost tehdejší a zkáza její viděla se býti nezbytnou. A přece zkázy nevzala, ano došla smíru a důstojného obrození. A jakým divem stalo se tak? Pohanstvo uvěřilo v Krista; s vírou pak dostavila se láska a tato zaslepenému světu otevřela oči. Zrakem vírou osvíceným, srdcem láskou zahřátým poznal pohan obrácením v ubohém otroku bratra, v ženě společnici na celý život, v manželství pak svátost velikou A následkem poznání toho otroctví zmizelo, nerozlučné manželství svátostné nastoupilo a společnost na pokraji záhuby vrávorající jest zachráněna, všem věkům a pokolením na svědectví, že toliko víra, působící láskou, že toliko náboženství roztržky zažehnává, smír přivodí a jednomyslnost jako záruku klidu společenského, pokoje světového přináší.

Než kterak bude na světě, až rozervanost, podobná oné pohanského věku, společnost zachvátí a lidstvu láskou působící víry bude se nedostávati? A tato chvíle osudná, tuším, již nadchází. Věk náš jde za myšlenkou národnostní, kteráž ovšem nezávadná jest, poněvadž sjednocuje, co přirozeně k sobě náleží. Ale svět náš za oblíbenou myšlenkou svojí bezohledně jde za heslem: »Kde moc, tam právo.« A z toho jde hrůza, anaž všem, kdož méně mocnými jsou, o samobytnost jest se lekati. Věk náš jde za hmotným ziskem, jde bez ohledů; i není nepodobno, že na silách pracujících se provinil a tudy vyvolána jest tak zvaná otázka sociální, hrozný boj mezi nemajetnými a majetnými, jenž za ohavností netušených nedávno v Paříži již vypukl. Toť ono dvojí hlavní zlo společnost ničící, společnost nynější ohrožující. A kdo

ono zlo děsivé od společnosti odvrátí? Či státnický důvtip anebo moc hmotná? Či moderní osvěta, kteráž Boha zapírá, anebo věda, kteráž ve spařených mozcích tak se již zvrhla, že člověka s hovadem staví na roveň? Pochybuji velice. Nemá-li společnost zkázu vzíti, jest po mém přesvědčení u nápravě věcí těch východiště toliko jedno: víra, působící láskou. Veliký výrok Kristův, výrok lásky a spravedlnosti: Co nechcete, aby vám lidé činili, aniž vy jim čiňte, ten sám jediný s to jest národy smířiti, a láska, plynoucí z víry, samojediná bez škody společnosti s to jest otázku sociální rozřešiti. Bude-li lásky, kteráž, jak apoštol dí, před obrácením se nedostatek trpícím bránu milosrdenství nezavírá, po straně jedné, a lásky, kteráž jak opět apoštol dí, se nevzpouzí a řízena je ctností, po straně druhé: pak příšera děsivé otázky sociální zmizí, aniž by stopy zůstavila. Víra, působící láskou, zachránila společnost za dnů pohanských, víra, působící láskou, i nyní samojediná s to jest, společnost od škody a zkázy uchovati. Než jednoho jest zapotřebí, nezbytně, nevyhnutelně zapotřebí, toho totiž, aby svět u víře se obnovil. Jestliže ale klesli jsme již tak hluboko, že se u víře obnoviti nedovedeme: pak nám Bůh buď milostiv!

Četné i čestné jest shromáždění vaše a srdcejemná jest bedlivost, s jakouž slovům mým naslouchá te. Ale shromáždění nedostihle větší, posluchačstvo nepřehledné chtěl bych dnes před sebou míti, abych lidstvu doslovně povědíti mohl, co velebné zdi svatyně této světu hlásají. Hlásajíť zajisté, že víra, působící láskou, že náboženství svaté jediné s to jest, lidstvo k jednomyslnosti nakloniti, smír v národech zjednati a společnost od škody a zkázy uchovati. Ano, to hlásají dvoustaleté zdi chrámu tohoto, že víra, působící láskou, že svaté náboženství, jakož jest zárukou blaha věčného, jest zároveň nezbytnou podmínkou blaha časného a že tudy nejhoršími škůdci člověčenstva a nejnebezpečnějšími podkopníky společnosti jsou nepřátelé svatého náboženství. Že ale nemožno jest pověděti tak všem bratřím a sestrám po světě, tož tím vřeleji, tím usilovněji k vám se obracím a za to prosím, byste to, co tento dvoustoletý pomník jednomyslnosti hlásá, po celý svůj život v srdcích uschovali, jsouce a setrvajíce otců nábožných potomky hodnými u víře a účinlivé lásce křesťanské statečnými, církve boží syny a dcerami věrnými. Dále již řeč šířiti nehodlám, neboť důvěřuji ve zdravý váš smysl a jsem přesvědčen, že slova pravdy nabyla ohlasu v srdcích vašich. Teď již končím a na závěrek tím se vám, drazí, zavazuji, že modliti se budu u kolébky zemského dědice na svaté hoře vyšehradské, aby památka dnešního dne vám všem učiněna byla u víře a ctnosti utvrzením a tudy spolu závdavkem věčné odplaty na nebi. Amen.

† kan. *Jos. Ehrenberger.*

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Ollva.**

(Pokračování.)

γ) Nejdůležitější a také *nejrozhodnější jest otázka staroslovanštiny jakožto bohoslužebného jazyka* v **Čechách**. Jisto jest, že do Čech *valilo se křesťanství dvěma proudy: západním a východním.* Povaha národa přirozeně tíhla k východu a přijala s ochotou staroslovanštinu. Ta se však dlouho neudržela. [1])

Sv. Prokop, od r. 1039 opat v Sázavě, veliký ctitel sv apoštolů Cyrilla a Methoda, *povolal do svého kláštera mnichy z Panonie* a upevnil tak v Čechách pravděpodobně již po smrti žáků sv. Methoděje zanikající slovanskou bohoslužbu. Spytihněv II. vyhnal mnichy slovanské. Za to povolal je zpět Vratislav II. Žádosti *Vratislava II.* (1061—1092), aby liturgie slovanská dovolena byla *pro celé Čechy*, papež *Řehoř VII. nevyhověl*, [2]) a tak záhy za nástupce Vratislavova Břetislava (1092—1100) i v Sázavě *kolem r. 1096*

[1]) *Čechy přijaly křesťanství*, jak dnes najisto postaveno jest, z Němec s *obřadem latinským* a z Moravy od sv. apoštolů Cyrilla a Methoděje r. 874 s *obřadem slovanským*. Byl tedy již od počátku křesťanství v Čechách, *pokud se týče jazyka bohoslužebného, utraquismus*. V dobách Bořivojových a pak po něm převládal jazyk slovanský. »A tak shledáváme, že *za Vratislava I.* (912—925) i syna jeho *sv. Václava* (925—935) kvetla v Praze vedle liturgie latinské i slovanská škola a liturgie jí přiměřená« (Dr. Kupka 661). *Latinská byla v Budči, slovanská na Vyšehradě.* Obě spolu zápasily o nadvládu (sr. Dr. Pekař v Čas. hist. 1904 1. sešit.) *Latinská*, jak se zdá, *zvítězila*, neboť r. 972 založeno jest v Praze biskupství »verum tamen *non secundum ritus* aut sectam Bulgariae gentis, vel Bussiae aut *sclavonicae linguae*« (Kosmas). Tím vlastně položen *začátek k úplnému vymizení* slovanštiny z obřadů. *Klášter sázavský byl posledním jejím útulkem.*

[2]) R. 1079 žádal *Vratislav* Řehoře VII. (1073—1085), aby staroslovanský obřad byl v Čechách *rozšířen*. Řehoř odpověděl záporně řka: »Poněvadž pak urozenost tvoje žádala, abychom slovanským jazykem u vás služby boží slaviti přivolili, věz, že my této žádosti *žádným způsobem příznivi býti nemůžeme* . . . Aby se nestalo, co vaši nerozumně žádají . . . zapovídáme, tobě pak ke cti všemohoucího Boha poroučíme, abys *této marné opovážlivosti všemi silami se opřel.*« Vratislav chránil sice mnichy sázavské, ale již jeho nástupce *Břetislav je vyhnal* a klášter odevzdal mnichům břevnovským

slovanská bohoslužba vymizela. (Ginzel d. c. 137—146.) Vše následující, co se ve prospěch její dálo, byly pokusy, náběhy bez *hlubších a trvalejších účinků.*

Roku 1346 dovolil papež Klement VI. na žádost Karla IV. listem k arcibiskupu pražskému Arnoštovi, aby *na některém místě v Čechách,* anebo v sousedních zemích, bratří sv. Benedikta, anebo jiní Apoštolskou Stolicí schválení řeholníci *bohoslužbu slovansky slaviti mohli.* Karel IV. založil za tím účelem *opatství v Praze v »Emauzích«,* kdež užívalo se ritu římsko-slovanského. Povoláni jsou sem mnichové z Dalmacie, Chorvat a Bosny. Toto opatství mělo, jak list Klementa VI. jasně naznačuje, *důležitý úkol,* aby totiž o *navrácení schismatických Slovanů k církvi katol pracovalo a je provedlo.* Zejména Karel IV. usiloval tak získati církvi katol. *Srby,* jimž vládl mocný Dušan [3]) Než *Husité* učinili v Čechách *slovanské bohoslužbě konec.* Mnichy jednoduše vyhnali a pobili. (Sr. Palacký d. c. IV. 131.) *Utraquisté* měli v Emauzích svou konsistoř a *na koncilu basilejském žádali o udělení privilegia,* daného dříve mnichům emauzským. Ale bylo jim odpověděno: »Justum et rationabile fore, *quod conformarent se ritibus Ecclesiae,* et in hoc et in omnibus aliis compactata efficaciter adimplerent, et tunc *possent* honestius a sacro concilio petere, et rationabilius sperare.« (Ginzel d. c. 146.) V Emauzích nalézáme zase slovanské mnichy teprve od r 1593. Tito r. 1635 byli převedeni na Malou Stranu k sv. Mikuláši a tu za císaře Josefa II. 12. listopadu 1785 zrušeni. Tím *zanikla* v Čechách *obřadní slovanština zúplna.*

Od upřímných snah některých panovníků udržeti v Čechách liturgii slovanskou, sluší dobře rozeznávati pokus utraquistů, [4])

---

[3]) Téhož názoru jest náš nezapomenutelný dějepisec *Palacký,* který dí, že povolání mnichův slovanských do Emauz *mělo význam »ušlechtilý a dalekosáhlý.« »O sjednocení církví* západní a východní, Římské i Řecké, ježto teprv za sto let po Karlovi poněkud zdařilo se, *snažili se byli papežové římští již od několika století. Karel IV.* byl jim v tom *nápomocen* . . . Slovanští mnichové kláštera Emauzského v Praze měli k *tomu cíli klestiti cestu* a zjednati spolu *králi římskému* možnost, *vlivem svým vkládati se do církve sjednocené.«* (d. c. II. 305.)

[4]) *V Čechách užívali jazyka národního při mši sv. a bohoslužbách vůbec nejprvé Husité a to r. 1418,* kdy »začali čísti při mši sv. nejprv *evangelium a epištolu jazykem mateřským* a *za nedlouho celá mše byla česká.* Ze snah smiřovacích vzešlo časem, že *ten onen kus latiny zase přijat* do české mše podobojích, až *naposled zůstala jen epištola s evangeliem česká.* Když vniklo k nám *lutherství,* stal se r. 1524 pokus *o valnější zčeštění* mše »podobojích«; tehda ustanoveno působením Caherovým, že mají držáni býti, »jako bývalo od starodávna, introitové, kteří by z písem božských vzati byli, Kyrie elejson, písnička andělská, Sláva na výsostech Bohu, epištola, graduálové, hallelujah; časem svým i prosy některé, kteréž by se se zákonem božím srovnávaly, čtení svaté, víra obecná křesťanská podle sněmu nicejského, praefací, sanctus, agnus, přijímání, a jiná při tom zpívání, a to vše, což nejvíc býti můž, v jazyku rozumném aby bylo.« Nevíme, kolik se dali praví kališní tím usnesením navésti: *zdá se, že někteří pro soutěž s novotnými Lutheránv mši svou počeštili víc, ale kněz kališný,* katolickému smíření a tudy i ritu latinskému skloněný, *zajisté přestával potom pouze na české epištole a evangeliu,* ostatek latině se modle. Dít Augusta r. 1543 s výtkou,

kteří částečně[5]) sloužili mši sv., ne ovšem jazykem liturgicky schváleným, ale jazykem národním, a nikdy nevypouštěti z mysli, že církev pokus tento nejen neschválila, ale odsoudila.[6])

že kališní zpívání víc latinské než české mají, a před ním také mistr Písecký zapsal si v paměti své, že české officium sic koná se v mnohých chrámech, zvláště na vsích, kde není literátů, ale jináče že i u Husitů officium pěje se latinsky. Tedy literáti latinští přičiňovali se i tu, a kališný kněz již také z osobní příčiny, aby se totiž nezdál býti méně vzdělaným nežli římský, pochloubal se latinou u oltáře. *Latina opanovala oltáře kališníků* zvláště pak od té doby, co církev podobojí řízena byla neupřímnými administrátory, kteří se dali v úplnou závislost na straně římské. Jest domluvno, když panoval obojetný Mystopol, že husitská konsistoř r. 1564 vyčetla knězi od sv. Mikuláše v Praze. Turkovi, »že vysoce doporučuje cantilenas bohemicas«. Který z kališných kněží chtěl se zalíbiti, zajisté nechal všeho zpívání českého a zpíval u oltáře latinsky. Ba v době prudké reakce katolické od počátku XVII. věku musil se nejeden kněz kališný upsati v konsistoři své, že bude sloužiti »bez českých knížek«. *Nelze tedy stran kališnické bohoslužby za pravidlo položiti, že byla co do jazyka vždy a všude stejná.* Proto také »voltářní knihy« Adama Táborského, obsahující kališnou bohoslužebnost, uvádějí officium všecko české vedle officia cele latinského; *kněz podle okolností místních, podle poměru, v němž kališní k Římanům na ten čas stáli, podle strachu konsistorního a podle osobní náklonnosti mohl sobě vybrati bohoslužebnost buď všecko latinskou, buď z části, buď všecko českou.* (Winter: Život církevní 854—855.) *Protestantismus odhodil latinu zcela* a zavedl jazyk národní, ovšem že s latinou zamítl i mnohé obřady, a kalvinismus docela víru v přítomnost Krista Pána ve Velebné Svátosti atd. V té době i někteří *katol. kněží*, aby zalíbili se lidu, nebo z jakýchkoliv příčin jiných uváděli, avšak *pouze ojediněle do obřadů* (mši sv. zpíval česky pouze r. 1570 děkan Budyňský, sr. Dr. Klement Borový: Antonín Brus z Mohelnice str. 108.) *češtinu.* Několik pouze nepatrných o tom zmínek uvádí *Dr. Borový* (Antonín Brus d. c. a Martin Medek) a *Dr. Winter.* »Později katolickým kněžím nebyl mateřský jazyk aspoň při některých obřadech nic protivný; nařikáť *Jesuita Šerer*, že »k zlehčení napomáhají katoličtí kněží, kteří s vlky vyjí a v českém jazyku kří.« Ba za Šerera (v roce 1591) *tiskl se mateřský jazyk do katolické bohoslužby tou měrou*, že Jesuita uznal za svou povinnost latiny *hájiti tiskem* ... Ale horlení Jesuitovo na ten čas bylo marné. Z nuzné nouze katolická církev tehdáž skutečně chovala se k jazyku českému při bohoslužbě daleko přívětivěji nežli před tím i potom, kdy nebylo nouze. Stačí za doklad připomenouti, že *synod katol. kněžstva, r. 1605 od arcibiskupa svolaný, dovoluje, aby dokonce při samé mši, když kněz epištolu a evangelium latinsky přezpívá, ihned obojí říkal česky, ovšem jen tu, »kde zvyk dovoluje«.* V těch slovech ona nouze se tají (d. c. 859.).

[5]) Svědčí o tom mimo uvedeného Wintra i dp. *Frant. Stejskal* (Kal. kat. duch. 1904 57.) slovy: *Mistr Jan Rokycana* kázal v neděli masopustní (Postilla v univ. knihovně pražské 17 D 12): »Budou jiné a jiné řeči na nešpořích, na jitřních, na hodinkách, na mšech, na kumpletích; kdyby jim lidé rozuměli, náramně by lidi k náboženství popudili, ale kdyby to lidem čtli česky, aby rozuměli, uzřeli by, jak by se dábel vzpouzel.« Tenkráte asi začali kališníci celou mši po česku. Než i v řádu mše svaté stranou pod obojí, uchovaném v universitní knihovně pražské, tak se mluví, že se zdá, že užíváno bylo také latiny při částech, které potichu se říkaly. Kněz intonoval na př. »Sláva buď na výsostech Pánu Bohu.« Pak rubrika: Hned čísti ze mšálu: »Et in terra etc.« »Kněz ať zatím čte ve mšále Credo.« Ale dlouhého trvání asi tento zvyk neměl. Již r. 1539 nalézáme ustanovení v aktech Consistorii Communicantium sub utraque specie in Bohemia 1525—1539 mezi sex articuli, quos parti sub Utraque incorporatus servare tenetur: Quinto missam ordinatam in vestibus ad haec deputatis, id est ornatis cum cantu Elevatione ac privatim verborum Consecrationis expressione, epistolam et

»Bylať zajisté, jak dí Procházka, liturgie slovanská, — tak ukončuje pojednání své o témž předmětě Dr. Kupka, — církevní provincii pannonsko-moravské propůjčená, *výsadou nevšední, neslýchanou, perlou neocenitelnou a předrahým diamantem, zemím slovanským v zájmu všestranné neodvislosti darovaným.* Než naděje sv. Methoděje nesplnily se: liturgie slovanská *vymizela* ze zemí českých úplně. *Příčinou toho byla politická slabost zemí těchto* proti Němcům. Němci dobře věděli, že slovanská liturgie je odznakem i politické samostatnosti národů slovanských a proto usilovali o její vyhubení. Bohužel, že knížata slovanská nepochopila politické důležitosti liturgie slovanské. Již Svatopluk dovoloval řádění Vichingovo proti sv. Methodovi a strpěl, aby r. 886 Gorazd a 200 kněží, žáků Methodových, bylo z říše vyhnáno. Když pak po smrti Svatopluk ově r. 894 odtrhla se od říše velkomoravské knížata česká Spytihněv a Vratislav a dala se pod ochranu Arnulfovu na říšském sněmě v Řezně r. 895, dán tím *volný průchod i latinské liturgii do Čech.* Mojmír II. (894 906), za něhož obnovena byla na krátko metropole velkomoravská, byl již nucen slíbiti Němcům, že připustí i latinskou liturgii, tedy i kněze německo-latinské. Konečně r. 905 a 906 pádem říše velkomoravské zničen »fysický a nezbytný« podklad slovanské metropole a její liturgie. Neboť *knížata česká, která uvázala se v dědictví panovníků velkomoravských, nebyla již s to, by slovanskou liturgii zachránila.* Zřízenoť r. 973 v Praze biskupství latinské a podřízeno německé metropoli v Mohuči« (d. c. 665.).

Toť ve stručnosti, pokud třeba bylo pro účel pojednání tohoto, dějiny bohoslužebného jazyka v Čechách. Obšírnější díla, jako »Dějiny« Palackého[7]) a j., podávají předmět náš mnohem obšírněji a podrobněji. Než i z tohoto náčrtku můžeme uvésti následující důsledky: 1. V Čechách *nejprve* užívalo se *při bohoslužbě latiny.* 2. *Vedle latiny,* hlavně od dob Bořivojových, užívalo se i *staroslovanštiny.* [8]) 3. *Někteří biskupové* (jako sv. Vojtěch, [9])

---

evangelium vulgari lingua populo decantata peragat. Tedy patrně zvyk Rokycanou zavedený dlouho nepotrval.

[6]) Roku 1564 dosáhl *Ferdinand pro Čechy* a některé země rakouské *povolení kalicha* (Sr. Dr. Alois Knöpfler: Die Kelchbewegung in Bayern) od papeže Pia IV., ale *zpívati epištolu a evangelium jazykem národním povoleno nebylo.*

[7]) Sr. díl I. (z r. 1894) str. 72, 73, 81, 82, 74, 117, 120, 133, 150, 163, 166, 183, 186—187. IV. 131.

[8]) Zdali Methodius považoval nově získanou zemi (Čechy) za přírůstek svého vlastního arcibiskupství, anebo zdali právo k ní pouštěl biskupům řezenským, kteří od pokřestění čtrnácti lechů v r. 845 pokládali Čechy za své, nedá se více rozsouditi. (Dr. Kryštůfek dokazuje v novější době, že Čechy nenáležely k biskupství řezenskému. »Čas. k. d.« 1897). To však vždy jest nepochybné, že *tu již i za Bořivoje vedle slovanské užívalo se také latinské liturgie,* ježto brzy po tom, a to ještě před pádem říše moravské, stala se panující. *Aniž pak domnívati se slušť,* že by *Methodius,* požívaje přízně a ochrany papežské, byl *horlil proti latinským způsobům,* an jim i v diecési své, ba na samém dvoře moravském místa dopřál.« (I. 81.)

[9]) *Palacký* (d. c I. 133) píše: »Usiloval prý také zvláště o zrušení liturgie slovanské a uvedení latinské na místo její.« Názoru tomuto *odporuje*

ba sama panující *knížata* byli spíše *přívrženci latiny* než staroslovanštiny. 4. *Vlivy politickými* byla *latina přivedena k vítězství* a staroslovanština omezena více méně pouze na klášter sázavský.[10]) 5. Všecky *pozdější pokusy* o zavedení staroslovanštiny *minuly se cíle.*

Nechci pouštěti se do dalších úvah, jež z uvedených důsledků čerpati by se mohly. Tolik však jisto jest, že *národ český zejména v době středověké, kdy církev a tedy Řím byl rozhodujícím faktorem ve všech záležitostech*[11]) *a okolnostech, nemalou musil klásti váhu na to,* **chtěl-li zachovati svou politickou a církevní samostatnost** *oproti mocnějším a sobě vždy nepřátelským sousedům, by poměr jeho k Římu byl přátelský, důvěrný, dětinský a tím aby vlastně Řím chránil ho proti mnohým.* Toho zajisté vědomy si byly vůdčí kruhy v národě. *Dětinný poměr národa českého k Římu* žádal pak *nutně přimknutí se ke starým římským tradicím o posvátnosti latiny a ne sice nenávist, ale jakousi zdrželivost ku staroslovanštině, která stále ukazovala na církev východní, na východní schisma,* tedy na nepřítele Říma největšího. Z těchto důvodů *považuji úplné zavedení při bohoslužbách v Čechách latiny, která ostatně právě tak tu oprávněna byla jako staroslovanština, za akt prozíravosti ku zachování české samostatnosti, za akt státnické moudrosti a rozvahy a také za akt v církevním ohledu nanejvýš důležitý.* Že se nemýlím, ukázali *Husité,* kteří strhli vlast naši v rozbroje a války domácí, seslabili český vliv a v ohledu církevním směřovali *ke kacířství.*[12])

Dr. *Krásl a J. Ježek*: »Sv. Vojtěch« hlavně na str. 127—130. a to *vším právem. Bylť Vojtěch biskupem jak kněží latinských, tak slovanských, ale sám jsa ritu latinského, přirozeně byl přívržencem latiny či přál latině, ale jako biskup veden spravedlností slovanštinu neutiskoval, choval se k ní snášelivě a mírně!*

[10]) *O zániku* bohoslužby slovanské v Čechách dí Palacký: »Liturgie slovanská, udrževší se v Čechách vedle latinské v přízni u lidu, ačkoliv ne bez odporu všelikého, hned od věku Methodiova i Bořivojova, konečně v druhé polovici XI. století zdá se, že již obmezena byla na klášter sázavský . . . Po smrti Vratislavově bratří slovanští sami, *sváříce se* a brojíce jeden proti druhému, *uspíšili pád liturgie tělo, v Čechách již neodvratný* . . . Konečné Břetislav, rozmrzev se nad neustálým tím škorpením, vyhnati kázal z kláštera opata i svárlivé bratry a uvésti tam mnichy latinské z kláštera břevnovského. Rozkaz ten vyšel *s vůlí pánů českých* ke konci r. 1096 . . . . *Knihy slovanské* kláštera toho, stavše se napotom nepotřebnými, *zkaženy a roztroušeny* všecky . . . *Někteří mnichové slovanští, chodíce žebrotou po zemi, přijati potom z milosrdenství zase do kláštera, i poskytována jim do smrti chudičká výživa.*« (d. c. I. 186).

[11]) Sr. pojednání prof. dr. *Jos. Samsoura* v »Hlídce« 1904: »Základní názory křesťanského středověku« str. 389 nn., a dr. *Fr. Ehrmanna*: Církev a stát ve středověku« (Hlídka 1897. 6—733).

[12]) O slovanské bohoslužbě v Čechách jedná: Dr. *Fr. Krásl—J. Ježek*: »Sv. Vojtěch« 122—130., Dr. *Fr. Krásl*: »Sv. Prokop« 91—110. Dr. *Kryštůfek*: »Všeob. círk. dějepis« II.[1] 394—400. *Jakub Malý*: »Vlastenecký slovník historický« 446. *Fr. Eckert*: »Církev vítězná« při životopise sv. Cyrilla a Methoděje a životopise sv. Prokopa atd. Sám Winter (Život církevní 850) spisy tyto chválí.

Methodické chyby ve škole.

Místo úvodu spočtěme hodiny během 8 let věnované vyučování náboženství: jest jich neméně než 640 hodin, čítáme-li 80 hodin ročně. Číslo značné; byť by třeba někteří zvýšeným počtem hodin chtěli prohloubiti vyučování, třeba přece doznati, že i při tomto počtu hodin při výtečně užitém čase, pravou methodou dalo by se hodně docíliti. Ovšem těch 640 hodin jest jen theoretický výpočet, zejména při venkovských školách, kde bude třeba jen dvě třetiny žáků přítomno, aneb snad jen polovinu hodin vyučují. Ale když vezmeme i jen polovinu hodin, že žák jest přítomen v 8 letech povinnosti školní, přece i doba 320 hodin skýtá příležitost dokázati něco. Byť byla v něčem někdy oprávněná výtka o nedbalosti návštěvy (ač katalogy vykazují výbornou návštěvu), byť proudy časové, místní poměry mnoho zavinily, přece hlavní chybou zůstává nedostatečná methodika při vyučování. Začátkem lepšího prospěchu může býti poznání příčin chatrného.

První chyba jest *v přípravě*. Bez přípravy důsledné na každou hodinu jest čas z polovice ztracen. Nechť katecheta užívá si kterékoliv pomůcky, jen když má pro celý rok určitý plán připravený na každou hodinu, nebude pracovati nadarmo.

Druhou chybou jsou *otázky*, které udržují děti v napjetí a stále s nimi opakují probíraný předmět. Správným otázkám si musí navyknouti napřed katecheta sám a pak se naučí i dítě správně odpovídati. O otázkách jedná paedagogika dlouze, zde lze jen vyčísti hlavní požadavky: jasnost, správnost, stručnost, zejména v nižších třídách. Jako si navykne člověk nesprávným otázkám, které jemu vadí a jako okov s ním se vlekou, tak půlletní poctivá snaha, odložiti nesprávné otázky, způsobí převrat při vyučování a usnadní práci katechetovi. Otázky jsou páteří při opakování učiva. Musí přiléhati k probranému učivu jako pěkně šitý kabát k tělu. Americké a anglické biblické dějepravy a katechismy obsahují po každém článku řadu otázek číslovaných, jimiž se probírá celý obsah článku. Patrně uznáno za dobré dáti do ruky řebříček, po němž by katecheta dítě vodil z jeho nízké úrovně na vyšší. Každá pomocná kniha katechetická má také řadu otázek, které jsou zrcadlem článku, katechety a školáků Není každá otázka pro každého školáka, ale pro každého jest některá otázka. Jimi drží katecneta žáky i sebe v šachu.

Opakování celé otázky při odpovědi jest nutné k vůli lepšímu cviku a pozornosti. Učí se žák mluviti a druhé školáky učí opakováním. Čím více mluví katecheta, tím méně myslí žák; proto jsou četné otázky nutny.

Naše děti mají malou zásobu slov, proto jest dobře přidržeti se vždy stejné fráze při otázce, aby dítě s formou otázky nemusilo se mořiti a mohlo soustřediti pozornost k odpovědi.

Třetí chybou jest *chatrné využití biblické dějepravy*, která jest přípravou katechismu, poněvadž celý obsahuje v lehčí formě. Využitím rozumím: děj biblický probrati tak a s té právě strany,

ze které se budou děti později dívati na něj z katechismu. Četné potíže tvoří katechetický výklad desatera, ač všechny hříchy a ctnosti jsou znázorněny v biblické dějepravě bez definic. Netřeba sestupovati zde k jednotlivostem. Svátosti beztoho jsou většinou na základě příběhů biblických a proto musí býti jich užito právě v tom směru, jak při katechismu jich bude třeba. Při biblické dějepravě lze užívati ponenáhlu oněch frází, kterých katechismus užívá, a též téhož pořadu. Zajisté při budoucím zpracování bibl. dějepravy bude dbáno, aby text biblické dějepravy s textem učebným v katechismu souhlasil, poněvadž tím se práce usnadňuje katechetovi i dětem.

Všechny pravdy jsou znázorněny v biblické dějepravě, tedy jich užívejme názorně. I ta abstraktní pravda: že bez milosti boží nic prospěšného pro život věčný člověk nemůže činiti, znázorněna jest plasticky na Kainovi a Abelovi a jich oběti. Co má činiti dospělý, chce-li býti pokřtěn, krásně znázorněno na příběhu komorníka královny mouřenínské. Byl napřed vyučen, vyznal víru v Ježíše Krista, toužil po křtu. Čím více se katecheta připravuje, tím více jich nalézá a tím s větší radostí pracuje.

Zřejmo, že i u katechety platí, že *třída bez kázně, mlýn bez vody.* Pět minut, které snad s počátku musí věnovati někdy k rozesazení školáků, nesou mnohonásobný úrok. Už přehled žáků a isolování jich má své výhody, pro které stojí za to věnovati několik minut pořádku, poněvadž se budí napjetí u žactva.

Třeba dále využitkovati čas a příležitost Co tím myslím? Znalost modliteb ubývá. Jsou dítky, které neumí než ty nejobyčejnější a přece si mohou všechny děti nésti všechny modlitby v katechismu obsažené v paměti své ze školy. Kterak to? Když katecheta každou hodinu některou modlitbou krátkou začne a končí hodinu, naučí během let všechněm modlitbám všechny děti. Mnohé děti neumí ani ony střelné modlitby při jednotlivých částkách mše sv. Jestli jednou katecheta končí hodinu modlitbami různými, dá tolik modliteb dětem, kolik jich katechismus dává. Tři božské ctnosti někde děti umějí, jinde ani o nich neslyšely a přece vzíti pět nebo šest hodin katechismus na konci do ruky a modliti se některou ze ctností božských, přesvědčí katechetu, že děti budou odkládati katechismus co nejdříve samy a budou říkati vzbuzení tří božských ctností samy. Vzbuzení lásky se nacvičí na třikráte. Když umí tuto modlitbu, vědí také celé první přikázání, které není než jinými slovy opakované tři božské ctnosti. Toutéž cestou lze nacvičiti formule ke sv. přijímání a ke zpovědi. Aby nenastalo odříkávání mechanické, dobré jest dáti předříkávati modlitbu jednotlivému žáku neb jednotlivé skupině.

Nevyhnutelno jest, *soustřediti všechnu píli na nejpodstatnější částky,* na př.: Z desatera musí si rozhodně nésti dítě ze školy tolik znalosti o jednotlivých přikázáních, aby umělo se zpytovati a zpovídati třeba bez lístku. Častým opakováním *podstatných částek* tohoto oddílu lze toho docíliti, zejména když v memorování se užívá téhož pořádku a při každé příležitosti opakování

biblického děje béře se zřetel k jednotlivým přikázáním božím. Ze sv. svátostí třeba podrobně probrati Svátost oltářní a pokání, zejména ohledně praktického užívání v životě.

Jest pravda, že dítě se doma z pravidla neučí a že co není s ním nacvičeno ve škole, neumí. V tom směru se nese všechna výchova nynější ve škole a trpí tím i vyučování náboženské, nezbývá proto než využiti času, aby se učivo stalo majetkem duševním dítek.

Dobře pomáhají *grafické a mnemotechnické pomůcky* při memorování. Vlastně vymyšlený taký prostředek jest zvlášť milý a obratný nástroj v ruce katechetově Od třetí osoby převzatý nebývá tak účinný. Jádro, jež jsme sami vyloupli, jest milejší. Můžeme sami ze studentských let rozpomenouti se na podobné prostředky paměti, které uvázly pro celý život.

Grafickou vydatnou, ale zanedbanou pomůckou jest *křída*. Každou katechesi lze poněkud aspoň křídou přístupnější učiniti. Při opakování učiva na konci hodiny katechese křídou napsaná na tabuli jest pomůckou paměti dětí. Není třeba kreseb umělých; pro dítě i prostá čára učitelova má své kouzlo a vryje se v jeho pamět. U učitelů vidíme tu snahu pomocí různobarevných kříd učiniti jim ten neb onen předmět milejší a názornější. Ani v tom nesmíme zůstávati pozadu, nýbrž kráčeti stále v před a čím můžeme činiti názorné vyučování, znamenejme si pro budoucnost. *Zápisník katechetův*, obsahující zrnka z katechesí vlastních, může staršímu učiteli nahraditi delší přípravu, protože mu obživí pamět. Proložená osnova vyučování může býti nejpříručnějším zápisníkem, který po celou dobu katechetského úřadu může býti doplňován a koná výtečnou službu.

Zkušenost jest sama sebou nejlepší učitelkou, ale jen tomu, kdo stále pozoruje příčinu a výsledek. Příčinu nesmíme hledati jen kolem nás, nýbrž také v nás samých. Kolem nás to zlomiti nemůžeme, ale v nás příčinu odstraniti leží na vůli naši. Že methoda vyučování působí výsledek, lze makavě dokázati na téže třídě, když má dva katechety různých method. Tytéž děti pochopí a podrží učivo prvního, kdežto druhý neznamená nijakého výsledku Jako básník prý se rodí, tak i katecheta prý má dar vrozený. Do jisté míry snad by se dalo drobet z toho tvrzení připustiti, ale celek nikdy. Věrná příprava, bedlivé pozorování vad vlastních při otázce, výkladu, studium katechetické pomůcky, dodá tolik zručnosti katechetovi, že jej musí katechese těšit a bude provázena s milostí boží dobrým výsledkem. *F. Vaněček.*

Jako kupec tenkráte bývá nejveselejší a cítí se nejblaženějším, podaří-li se mu nějaký obchod a mohl-li hodně za den utržiti — tak má i kněz odebrati se nejvýš spokojen na odpočinek, je-li sobě vědom toho, že v posvátném svém povolání učinil dobrý obchod, mezi dnem naleznuv mnohou příležitost cvičiti se v pokoře a trpělivosti a v lásce k bližnímu. Sv. Ignác z Loyoly.

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. Karel Lev Řehák.

VI.

Socialista.

Zaťukáno na dvéře u kanceláře. Jářku: »Volno.«

Vstoupil slušně ošacený muž a pravil: »Jdu si pro ten prohlašní list.«

»Dobře, jest uchystán. Máte kolek, který jsem na vás žádal?«

»Ano, tu jest.«

Nalepil jsem kolek na uchystanou listinu, přepsal ho a řekl: »Když jste si zamlouval prohlášky, řekl jste, že nemáte s sebou peněz od prohlášek. Zapravíte si obvyklý poplatek tedy nyní.«

»Co mám zaplatit?« otázal se, ale ku placení se neměl.

Řekl jsem:

»Jste řemeslník. Remeslníci slušní platívají nejméně dvě koruny od prohlášek Za vyhotovení listiny ničeho vám nepočítám.«

»Dvě koruny?! To je přetahování! Tuhle to stojí, že jim patří sedm krejcarů.« A při tom na místě peněz počal vytahovati z náprsní kapsy známý štváčský tarif, od socialistů vydaný.

Řekl jsem klidně: »Milý příteli! nenamáhejte se. Vím, co mi chcete ukázati. Jest to patent z dob císařovny Marie Teresie z dne 30. května l. P. 1750. Není-liž pravda?«

»Nu, ano! Jest to císařský patent.«

»Ovšem císařský patent, jenž vydán byl před půl druhým stoletím za docela jiných poměrů, než jaké jsou nyní; a jenž proto dávno vyšel z platnosti.“

»Ale jest to císařský patent, který posud nebyl zrušen.«

»Nebyl ovšem zvláštním zákonem zrušen; ale pozbyl dávno své platnosti vůbec sám sebou jakožto zastaralý a nemožný. Stojíte-li ale přece na něm: tož jen zaplaťte si za prohlášky také těmi penězi, které tehdy platily.«

»Vyrovnám to penězi, jaké nyní platí.«

»Na to zase nepřistupuji já. Chcete li to míti vše dle patentu: chci to míti i já. Přineste si tedy jen ty staré, dávno z oběhu vzaté penize.«

»Kde bych jich pořídil?«

»Víte, po tom mně nic není. Vy sám to chcete míti dle patentu!«

Zůstal na rozpacích. I začal jsem znova: »Víte co, za dob Marie Teresie byl dělník rád, když vydělal třebas dva groše za celý den. Pracujete snad vy nyní za tak malou mzdu denní? A vidíte, jste muž, na jehož vzdělání asi mnoho vydáno býti nemusilo! — Tehdy stačily dva grošě mzdy, že bylo vše lacino; za dva groše mohl si člověk snadno koupit třebas celého skopce, anebo žíti dobře po celý den! Vezměte dnes do ruky dva groše, nebo asi čtrnáct haléřů, a dojděte s nimi k řezníkovi, aby vám za ně nasekal masa; přesvědčíte se věru, čeho vám naseká — ale

masa věru málo! — A chcete-li již, aby se vrátily ty staré, dobré laciné časy, jaké byly před půldruhým stoletím: tož vám připomínám, že panovaly tehdy ještě i jiné tak zvané »chvalitebné obyčeje«. Přišel li totiž nějaký nezdvořák do kanceláře úřadu ať světského nebo duchovenského, a počal se tam hrubě a vyzývavě chovati: poslali páni pro mušketýra, ten milého zbujníka položil na lavici, a naměřil mu jich třebas celých pět a dvacet! Přejete si snad, aby s císařskými patenty o poplatcích za vykonané služby a práce úřadu duchovního navrátily se i tyto zastaralé »chvalitebné obyčeje?«

»No, to ne!«

»Také myslím že sotva, když nyní každý jen o »svobodě« mluví.«

Poškrábal se za uchem, a řekl: »Mně to kollegové jinak vykládali a mne navedli. Já tu zlatku za prohlášky zapravím.«

»Dobře. Tedy jsme se shodli, a těší mne to. Já vám za zlatku slušně děkuji, a tuhle vám váš prohlašní list odevzdávám. S Bohem!«

Vzal ho, slušně se poroučel a odešel klidně

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonin Brychta.**

(Pokračování.)

Jakkoli všecka vládní nařízení ve příčině pochovávání protestantů na katolických hřbitovech, [1]) jak z dosavadních vývodů vysvítá, rozhodný a spravedlivý odpor kněžstva i lidu vyvolala, a jakkoli mohl odpor ten, který byl vládě a jejím orgánům zajisté dobře znám, jakož i opětná představení, jež povolaní k tomu církevní faktorové, jak třeba s jistotou předpokládati, činili, [2]) vládu

---

[1]) Jest pozoruhodno, jak vládní sem spadající dekrety vyhýbají se úzkostlivě výrazu *katolický*, kterého se k označení zádušních hřbitovů vždy užívalo. Za to užívá se tím častěji nesprávného výrazu: *společné pohřbívání* nebo dokonce *sp. lečné hřbitovy*. Srov. na př. gub. nař ze dne 9. září a dv. dekr. ze dne 9. října 1783. *Jaksch* l. c. str. 236. n. Zřejmo, že vláda nejen v praxi, ale i ve své právní terminologii začala *již tehdy* zaváděti hřbitovy *interkonfessní* nebo *simultánní*, co musilo katolíky v nejvyšší míře roztrpčiti a k ustavičným sporům vésti.

[2]) Nasvědčuje tomu celá osnova spadajících sem vládních dekretů a ostrých výrazů, jimiž se »nezměněné další šetření«, »nejpřesnější zachovávání« a pod. těchto dekretů se vším důrazem nařizuje, ano společné pochovávání protestantů s katolíky na zádušních hřbitovech dokonce již »*zvykem*« nazývá, jehož i nadále šetřiti třeba. Dv. dekr. ze dne 17. července 1783. *Jaksch* ibid. Z toho průvodno, že biskupové, jsouce úřadem svým, který jim hájení práv církve ukládá, k tomu zavázáni, za zrušení neb aspoň zmírnění oněch libovolných dekretů opětně žádali, že však úsilí jejich až na některá (níže uvedená) problematická zmírnění těchto dekretů minulo se s žádoucím výsledkem.

úplně přesvědčiti, že nařízení její postrádají objektivního právního základu a příčí se nejen právnímu, ale i mravnímu smyslu katolického lidu: setrvala vláda přece na svém pochybeném, příkrém stanovisku, jež hleděla některými, výstřednosti protestantů o pohřbech jejich souvěrců na katolických hřbitovech obmezujícími opatřeními poněkud zmírniti a katolíkům přijatelnější učiniti, čím však se na věci samé ničeho nezměnilo. Opatření ona, k obsahu jejich ani nehledě, byla jednak polovičatá a chabá, jednak se jich, jak z opětného připomínání jich vládou jde na jevo,[3]) valně nešetřilo.

Tak bylo dv. dekretem ze dne 14. července 1783 nařízeno, že nemají se, jak dosud se dělo, o pohřbech akatolíků na katolických hřbitovech *protestantské písně zpívati.*[4]) Dle gub. nařízení ze dne 9. září 1783 byli protestantští duchovní povinni, vyžádati sobě *povolení* katolického faráře k pochování akatolíka na katolickém hřbitově; rovněž měl se faráři obvyklý štolní poplatek zapraviti, co bylo již dv. dekretem ze dne 16. března 1782 stanoveno.[5]) Dv. dekretem ze dne 9 října 1783 bylo nařízeno, že mají se protestanté o pohřbech na katolických hřbitovech vší veřejné *pompy* a *okázalosti* zdržovati a pouze vydanými v této příčině předpisy se říditi,[6]) z čeho jde na jevo, že se vládních předpisů, jmenovitě dv. dekretu ze dne 14. července 1783, kterýmž totéž bylo nařízeno, nešetřilo, co přirozeným způsobem musilo katolíky roztrpčovati a v odporu proti pohřbívání protestantů na katolických posvěcených hřbitovech jenom utvrzovati, ano odpor ten jen stupňovati. Posléze stanovil dv. dekret ze dne 8. ledna 1784, že není akatolíkům o pohřbech jejich souvěrců na katolických hřbitovech dovoleno, *zpívati* nebo *pohřební řeč* konati; na jejich vlastních hřbitovech nebylo jim v tom nikterak bráněno.[7])

Roku 1784 nastala v otázce pohřbívání zemřelých nemalá *změna,* jež se tím bolestněji dotknouti musila katolíků, ježto nejen dosavadní způsob pochovávání, kterému věřící od dávných dob byli uvykli, vládou byl zrušen, nýbrž i samy *hřbitovy z bezprostředního okolí kostelů,* s nimiž byly vždy páskou křesťanské zbož-

[3]) Srov. poznam. předešlé a níže uvedená připomenutí.

[4]) Dle dv. dekretu ze dne 16. března 1782 mohli protestantští učitelové, doprovázeli-li mrtvolu akatolíka na katolický hřbitov, když ve farním obvodu nebyl protestantský duchovní, u hrobu zpívati. *Jaksch,* díl IV. str. 186. nn.

[5]) Srov. cit. dv. dekret a gub. nař. ze dne 9. září 1783. *Jaksch,* díl I. str. 236.

[6]) Dv. dekr. ze dne 9. října 1783 Oba tyto dekrety uvádí *Jaksch* l. c.

[7]) Ježto dle cit. dv. dekretu *není* protestantským duchovním dovoleno na katolických hřbitovech pohřební řeči konati, jest to, děje-li se tak za našich dnů nejednou přec, zřejmé *porušování* dekretu toho, jež třeba tím více odmítnouti, ježto bývá protestantský hřbitov mnohdy dosti na blízku, na němž by zemřelý akatolík zcela pohodlně pochován býti mohl. Tvrzení protestantů, že řeč u hrobu patří k *pohřebnímu* jejich *obřadu,* je zcela liché a bezdůvodné, ježto se ani při všech protestantských pohřbech na protestantských hřbitovech, zejména o pohřbech *chudších,* takové řeči nekonají. Z toho by plynulo, že protestanté svůj pohřební obřad libovolně *mění* a zkracují, kterýžto důsledek by sotva připustili.

nosti a víry co nejúžeji sloučeny a za jejich součást považovány,[8]) se *odstraňovaly* a místo za osadami v »náležité vzdálenosti« pro ně vykázáno býti mělo. Dv. totiž dekretem ze dne 23. srpna 1784 se nařizovalo, že mají se *všecky krypty a hřbitovy*, jež se nalézají vnitř osad (kolem kostelů), *uzavříti a nové hřbitovy za osadami* v přiměřené vzdálenosti *zřizovati.*[9]) Dále bylo nařízeno tímže dekretem, že mají se všecky mrtvoly po skončené mši sv. nebo po obyčejných pohřebních modlitbách v kostele za účastenství faráře na hřbitov za osadou *beze vší pompy* přenésti nebo převézti a tamo pochovati. Nařízení prvější týkalo se i kostelů a krypt *klášterních* jakož i míst, na kterých se dosud v řeholních nemocnicích zemřelí pochovávali [10]); tito měli se pochovávati na hřbitovech oněch farností, v jichž *obvodu* se ony nemocnice nalézaly, z které příčiny měly se tyto hřbitovy dle potřeby *rozšířiti.* [11])

Všecka tato, jakož i ještě jiná pozdější vládní nařízení, jež budou níže uvedena, v příčině zrušení dosavadních s kostely úzce souvislých, ano, jak výše dovoděno, jeden celek s nimi tvořících hřbitovů vyvolala hluboké vzrušení v katolickém lidu, an se jimi toto spojení hřbitovů s kostely, plné víry a posvátné mystiky, rušilo a hřbitovy přeložené mnohdy dosti daleko za města a osady, [12]) úplně isolovaly a zrakům lidským ztrácely. V důsledku toho přestaly hřbitovy býti tím, čím byly dosud u veliké míře, bohatým zdrojem zbožných upomínek na zemřelé, místy vroucí za ně modlitby, obnovované lásky a vděčnosti atd., jež v srdci kolemjdoucích a do chrámu i z chrámu ubírajících se věřících neustále budily. [13]) Vzrušení ono bylo tím větší a trvalejší, ježto dle gub. nařízení ze dne 7. října 1784, kterým se generální dekret, jímž se o uzavření kostelních krypt a zrušení hřbitovů kolem kostelů nařizovalo,[14]) blíže vykládal, měly se nové hřbitovy na venkově na *místech pustých* nebo na *pastvištích,* i když byla místa ta od osady značně vzdá-

[8]) Srov. co bylo svrchu o tom připomenuto.

[9]) *Jaksch* l. c. str. 237. n. Totéž bylo nařízeno dv. dekretem ze dne 13. září 1784. Srov. *Rieder* l. c. str. 296. I.

[10]) Cit. dv. dekr. bod 8. Ježto zrušením pohřebních míst řeholních špitálů tak zv. Kalkgruben a Schachten) Milosrdných bratří a Alžbětinek ustanovení při těchto hřbitovech hrobníci byli zkráceni, měly se správy těchto klášterů o přiměřenou náhradu s nimi dohodnouti. Týž dv. dekr. l. c.

[11]) Oba cit. dv. dekrety.

[12]) Srov. níže cit. gub. nařízení ze dne 7. října 1784. *Jaksch*, díl I., str. 239 n. I nyní zřizují se nové hřbitovy mnohdy v přílišné vzdálenosti od osad, v čemž se jeví nejednou, zvláště zřizuje-li se takový hřbitov nákladem některé »pokročilé a svobodomyslné« obce, patrná tendence, jednak aby hřbitovy, jsouce co možná v ústraní, nevzbuzovaly myšlenku na smrt a »neztrpčovaly život«, jednak aby se duchovním správám rozmnožovaly obtíže. Jinak smýšlel o tom *pohan* Seneka. »*Omni loco*, vece, expecta mortem.« »*Quidquid facies, respice ad mortem.*« Epist. 25. »Venientem nemo hilaris mortem recipit, nisi qui se *ad illam diu composuerit.*« *Týž* epist. 12. »Effici mortem cogitatione tibi *familiarem*, ut, si ita sors tulerit, possis illi obviam exire.« *Týž*, De natural. quaest. »Optabilem rem existima *bonam mortem.*« *Týž* epist. 68. Věru, tento pohan zahanbuje mnohé pokročilce a pseudointelligenty nové doby!

[13]) Srov. co bylo svrchu o tom připomenuto.

[14]) Cit. výše dv. dekret ze dne 23 srpna 1784.

lena, zakládati aneb dle gub. nařízení ze dne 10. prosince 1784 na místech nejmenší pozemkové dani podléhajících, za něž mohly by staré zrušené hřbitovy býti náhradou.[15]) Než na tom nebylo dosti; vláda nechtěla ani trpěti, aby ve starých *zavřených* kryptách kostelních mohla zůstati mrtvá, byť před dlouhou již dobou tamo pohřbená těla. Proto nařízeno bylo dv. dekretem ze dne 28. října 1796 č 244., že mají se při vyklizení kostelních krypt kostelů v městech všecka v nich pochovaná těla zemřelých bez odkladu z města *vynésti*, jak to bylo již při *zrušení klášterů*, při *prodávání kostelů* a jiných *budov klášterních* nařízeno a s bezohledností bezpříkladnou provedeno.[16])

Tato netoliko příkrá, ale i přirozenou úctu a pietu k zemřelým svrchovaně urážející nařízení musila lid tím více roztrpčiti a nevolí naplniti, ježto ke všem těmto útrapám přibylo mu *nové* značné *břemeno*, ježto byl povinen — neměl-li příslušný kostel dostatečného jmění k zařízení nového hřbitova, aniž by se na potřebné jeho kapitály bylo sáhlo[17]) — na nový hřbitov z vlastních prostředků přispívati,[18]) co se při chudé záduši dobré většiny

[15]) *Jaksch* l. c. str 240. n. Tím bylo nepřímo stanoveno, že mohou staré zrušené hřbitovy býti prodány a za získaný obnos pozemek pro nový hřbitov, který se měl na odlehlém místě za osadou zříditi, býti zakoupen. Snadno jest se domysliti, jak jediné toto zajisté přenáhlené a pietu k zemřelým tak málo respektující nařízení na lid a jeho náboženské smýšlení a cítění působiti musilo! Dosud na místech *nejčestnějších a nejživějších, u samých chrámů*, středu to náboženského života celé farní osady, se rozkládající hřbitovy vystrčeny byly nejen z osady, jež s nimi jako s chrámem byla takřka srostla, nýbrž octnouti se měly, jakoby na potupu, na místech nejposlednějších a téměř opovržených, jež by se pro všechno jiné byla hodila, jen ne pro místa věřícímu lidu posvátná, pro hřbitovy! Vláda josefinská zaujala v této příčině stanovisko pohanských Řeků, u nichž měli se zemřelí dle Platona (De legg. lib. II.) na místech pustých a neužitečných pochovávati, která se jedině k tomu hodila. Srov. výše. Ježto se onomu přímo drakonickému nařízení již přirozený cit a pieta k zemřelým vzpíraly, bylo na štěstí málo kde provedeno. Takové hřbitovy byly by člověka, nefku-li křesťana, jehož tělo bylo chrámem Ducha svatého, zajisté nedůstojny a svou polohou byly by postrachem celého okolí. Proto nechtějí ani mnozí liturgisté, aby zřízen byl hřbitov blízko *lesa*, třeba jinak poloha místa nebyla k tomu nevhodna. — Jak třeba se při zakládání *nových* hřbitovů zachovati, nespadá v obor této práce, některá však důležitější data jsou na konci pro svou praktičnost a upotřebitelnost v duchovní správě přece uvedena.

[16]) Velice poučné, avšak nad míru smutné doklady uvádí *Brunner* ve svém díle: »Die Mysterien der Aufklärung in Oesterreich 1770—1800«. Mainz 1869. V klášteře v Gammingu nalézala se hrobka, v níž byli někteří členové císařské rodiny, a sice arcivévoda Albrecht II. a Johanna (zakladatelé řečeného kláštera) a Alžběta, dcera Karla IV., manželka Albrechta II., pochováni. — Po zrušení kláštera měly jejich ostatky do nejbližšího farního kostela v tichosti býti přeneseny. Totéž mělo se státi s ostatky jiných, ve zrušených klášteřích vídeňských pochovaných členů císařské rodiny z toho důvodu, »že pro tyto ostatky (solche Gebeine) v císařské kryptě *není více místa*.« Než teprve po patnácti letech byly na popud biskupa svatohyppolitského ostatky Albrechtovy do kostela městyse Gemmingen slavně přeneseny a zde uloženy. Str. 292 nn. Jestliže nebylo dopřáno klidu ani pozůstatkům osob *nejvyšších*, snadno jest se domysliti, jak nakládalo se s pozůstatky osob stavu *nižšího* neb *občanského*, v kryptách kostelních uloženými.

[17]) Gub. nař, ze dne 7. října a 10. prosince 1784.

farních kostelů vždy stávalo.[19]) Ztad je si vysvětliti — jiné v povaze věci spočívající a na snadě jsoucí příčiny nejsou vyloučeny — že nařízení o zrušení dosavadních, lidu tím posvátnějších hřbitovů, ježto na nich jeho předkové a mnozí příbuzní odpočívali, často před krátkou teprve dobou zde pochováni byli, potkalo se všude s odporem a že se s provedením jeho, seč bylo lze, odkládalo. Vysvítá to mimo jiné z guberniálního nařízení ze dne 3. a 24. května 1787, kterým se pražskému magistrátu *bezodkladné uzavření* všech pražských městských hřbitovů a krypt ukládá a pohřbívání mrtvol za městem na nových hřbitovech nařizuje. Spolu vybízí se pražská konsistoř, aby nové hřbitovy, pakliže se tak *ještě nestalo,* byly *vysvěceny* a s pochováváním mrtvol na nich *bez odkladu se započalo.* Poslednějším pak nařízením, an se prvějšího nešetřilo, ukládá se *opět* konsistoři, by všem pražským farářům vážně nařídila, by se od 1. června jmenovaného roku pochovávání mrtvol uvnitř města tím jistěji zdržovali, an by sic v každém případě nešetření nařízení toho trestalo se peněžitými pokutami (bylo jim složiti pokutu jednoho dukátu.[20]) Z jiného posléze guberniálního výnosu jde na jevo,[21]) že vyskytly se o pohřbech na nové vzdálenější hřbitovy nesnáze, ježto duchovenstvu doprovázením mrtvol na tyto hřbitovy vzešly, zvláště ve větších farních obvodech a při častějších pohřbech, nemalé obtíže, následkem čehož se nejednou přiházelo, že po skončené zádušní mši sv. nebo vůbec exekviích v chrámu ubíral se pohřební průvod na vzdálený nový hřbitov, aniž by jej duchovní — mnohdy již stařec neb jinak chorobou sklíčený a mnohou prací zaměstnaný kněz a pod. — byl doprovázel.

Za takových okolností jevila se přirozeně proti zrušení starých hřbitovů a přeložení jich za osady, zvláště mezi vyššími a zámožnějšími třídami, silná *reakce* a usilováno o to, aby aspoň *soukromé rodinné hrobky* v kostelích, v městech a na panstvích nemusily se zrušiti nebo aby se zákon nevztahoval aspoň na rodinné krypty, v *zavřených* kostelích a kaplích se nalézající. Než všecky tyto a mnohé jiné, z úcty a piety k zemřelým, mnohdy proslaveným a o církev i vlast zasloužilým předkům vycházející pokusy zůstaly marnými, ježto vláda stála neoblomně na provádění vydaného hřbitovního zákona, nepřipouštějíc žádných výjimek.

Dv. dekretem ze dne 12. srpna 1788 č. 1460 bylo nařízeno,[22]) že mají všecky rodinné soukromé jako i obecné hrobky,

---

[18]) Dle gub. nař. ze dne 18. června 1819 č. 21.604 měly vrchnosti při zakládání nových venkovských hřbitovů dáti stavební hmoty, obce dovoz těchto hmot a ruční práci. Práce řemeslnické měly se zapraviti ze záduše, měla-li dostatečného jmění, jinak povinen byl patron obnos ten poskytnouti, a to buď zcela, neměl-li kostel jmění žádného, nebo tou částkou, jež ze záduše zapravena býti nemohla. Srov. dv. dekr. ze dne 20. října 1825 č. 28457 u *Jaksche* díl VIII. str. 77. n.

[19]) Srov. pozn. předešlou.

[20]) Srov. *Jaksch,* díl I. str. 244. n.

[21]) Gub. nař. ze dne 31. srpna 1787 č. 24.414.

[22]) Srov. *Jaksch,* díl II. str. 527. s. v. »*Grüfte*«.

ať se nalézají v kostelích *městských* neb *venkovských*, beze všeho zřetele k podaným o jich zachování žádostem a prosbám, prostě zrušiti a dle platných předpisů na obecných hřbitovech zříditi.[23])

Dv. dekretem ze dne 15. září 1788 bylo ustanovení to ještě více *zostřeno*, an bylo nařízeno, že třeba i soukromé rodinné hrobky, jež by se v *zavřených kostelích a kaplích* buď v městech neb na venkově nalézaly,[24]) zrušiti a je na veřejné hřbitovy přenésti, při čem mělo se vždy bedlivě přihlížeti k tomu, aby se zřizováním buď příliš prostorných nebo příliš četných hrobek na těchto hřbitovech mnoho místa nezastavělo. Za osadami mohly se krypty rodinné v »náležité vzdálenosti« zřizovati, aniž by se ale byla směla kaple při nich vystavěti, v které příčině bylo vůbec třeba všech platných předpisů šetřiti.[25]) Proto bylo již dv. dekretem ze dne 14. února 1788 nařízeno, že *nesmějí* se příště na veřejných hřbitovech zvláštní hrobky *mezi hroby* zřizovati; byly-li u takových hrobek postaveny pomníky, měly se odstraniti a ke zdi hřbitovní přenésti, kde mohly se i příště na hrobech pomníky zřizovati.[26]) Nařízení to bylo gub. výnosem ze dne 11. července 1788 s tím výslovným připomenutím obnoveno, že mají se budoucně pomníky přímo u hřbitovní zdi stavěti a zde též zemřelí, jimž z piety náhrobek byl postaven, pochovati.[27]) (Pokračování.)

---

[23]) Nařízení to, jmenovitě poslední jeho věta, bylo zcela *nejasné* a zavdalo podnět k mnohým *zmatkům a nesnázím*. Neb kde, v jakém pořádku a rozměru měly se tyto krypty na nových obecných hřbitovech zřizovati, an jich, zvláště na hřbitovech větších měst, mohl býti značnější počet?

[24]) *Jaksch* ibid. Za císaře Josefa II. byly, jak známo, mnohé kostely a památné kaple zavřeny následkem patentu ze dne 12. ledna 1782, kterýmž byla celá řada klášterů mužských i ženských zrušena a jejich značné movité i nemovité jmění do náboženského fondu státem zabráno. Srov. k tomu: *Brunner* l. c. str. 287. nn., kde se uvádějí přímo úžasná data.

[25]) Ježto se patronové kostelů a far se svolením politických úřadů mnohdy v kostelních kryptách pochovávají, jsou takové osamělé hrobky řídkým úkazem. Taková dosti výstavná hrobka zřízena je na místě parku se podobajícím blíže *Červených Peček*, nedaleko Kolína, pro rodinu svobodného pána Hrubého z Jelení a blíže *Budeniček* stranu Slaného pro rodinu knížat Kinských, u níž vystavěna jest větší kaple, podobající se kostelíku. Srov. *Rieder*, díl I. str. 296. s. v. »Leichenhof«. — Vzdálenost místa, kde má nový hřbitov býti zřízen, není žádným nařízením blíže stanovena. Dle dv. dekretu ze dne 24. května 1835, č. 12404 má býti hřbitov od obydlí aspoň více než pět sáhů vzdálen. Než dle rozhodnutí správ. soudu ze dne 31. ledna 1878 č. 196. nelze dekret ten za všeobecné pravidlo považovati, ježto nebyl zaslán *všem* vládám zemským, nýbrž *toliko* vládě *dolnorakouské* a mimo to nebyl přijat, jsa pouze rozhodnutím zvláštního jednotlivého případu, do žádné authentické sbírky zákonů. Zdali je výklad tento správný, netřeba zde rozhodovati. Tolik jisto, že v takové blízkosti se nové hřbitovy, ba ani když starý hřbitov rozšiřuje, sotva kdy zakládají, an by se intenci zákona sotva vyhovělo.

[26]) *Jaksch* I, str. 239. II, 527. n. Zvláštní to blahovůle!

[27]) Již dv. dekrety ze dne 23. srpna a 13. září 1784 stanovily, že mohou příbuzní zemřelým pomníky zřizovati, avšak pouze poblíže hřbitovní zdi, ježto by pomníky v řadách hrobů postavené mnoho místa zabraly. Že se ustanovení to, jako mnohé jiné, nedalo provésti, leží na bíle dni. Neb kde měl postaviti se pomník, když byl hrob od hřbitovní zdi *vzdálen* a třeba *uprostřed* hřbitova se nalézal? Dle onoho ustanovení bývalo by patrně možno, pouze u hrobů u hřbitovní zdi se nalézajících zříditi pomníky, všecky ostatní hroby byly by nutně zůstaly bez pomníků, třeba by si příbuzní zemřelých postavení

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Činnost Redemptoristů v Rakousku. — Konference sv. Františka Regis v Rakousku. — † Msgr. Nugent. — † Msgr. Scalabrini. — Resoluce ve prospěch neděle. — Církevní zpěv dle »motu proprio«. — »Kříž v Japonsku.« — Büchner a Helmholz o lidském oku.

Dle zprávy OO. Redemptoristů za r. 1903 vykazuje se: 4400 kázání, 535.700 sv. přijímání ve vlastních kostelích a 177.000 při missiích od kongregace konaných. Kromě toho konáno mnoho exercicií, mezi kterými uvedeno též 60 exercicií pro laiky. Jinou apoštolskou práci vykazuje konference sv. Františka Regis, která za dobu svého trvání (1893 – 1903) umožnila 5758 manželstev a způsobila 3838 legitimací. Oboje vyžadovalo práci obrovskou.

Horlivé práci katolického kněze Msgr. Nugenta v Liverpoolu vzdalo pochvalu protestantské město samo. Msgr. Nugent byl pravý Vincenc liverpoolský, který o chudinu, vystěhovalectví, ženy kající a zábavy chudých získal si zásluh velikých. Příslušníci všech vyznání vzdali mu čest, a město vztyčilo smuteční prapory při smrti 83letého kmeta, který při akci temperanční měl největší podíl. »Liverp. D. Post« věnovala jeho činnosti 6 sloupců, z nichž jen několik sentencí vyjímám: »Scény, které (Nugent) viděl, nepolepšitelní, které poznal, nikdy nevzbudili v něm pessimism. Pevný, jemný, svatý, mužný a klidný zrak jeho trpělivých ohnivých očí byl rozený optimism, přeměněný v slavnou víru.« Listy kladou důraz na to, že nepěstoval proselytism, a že rukama jeho prošlo mnoho peněz i protestantů. »Taká životní práce,« praví list citovaný, »ve prospěch mladých, křehkých, obtížených, vyvrhelů, obětí lenosti a svůdnictví, zbytků žalářů a všech, kdož potřebovali křesťanské útěchy, polepšení a dobročinnosti — stojí za studium, k němuž vybízí.« Poprsí tohoto liverpoolského Vincence bude zdobiti král. akademii. Jeho život jest vyvrácení věty Thoreauovy: »Mluvte o nebi, když nejste dost dobří pro zemi«, kterýž posměšek paralysoval Lacordaire větou: »Musíš býti dobrým člověkem, chceš-li býti dobrým křesťanem.« Ještě jako kmet 80letý podnikl cestu přes moře v zájmu vystěhovalců. Život jeho vynutil si uznání.

Jiné uznání dala veřejnost práci biskupa v Piacenzi msgr. Scalabrini, jenž byl důvěrníkem Bonomelliho, biskupa v Cremoně. Scalabrini věnoval se vystěhovalcům italským do Ameriky, pro něž vykonal obrovské dílo, nazvané »Ústav vystěhovalecký Krištofa Kolumba«. Smrt jeho dne 2. června, kdy slavil přítel jeho Bonomelli jubileum, charakterisovala dosti liberální »Rassegua Nazionale«: »Jedna z největších ran, která mohla stihnouti církev

z úcty, piety a vděčnosti k nim sebe více byli přáli. Tím nechceme přehnaného »*pomníkového kultu*« naší doby se zastávati, tím méně bráti ho v ochranu. Nesmírných mnohdy obnosů, které se nezřídka na zbudování nádherných pomníků obětují, mohlo by se zajisté lépe a na větší prospěch zemřelého i jeho pozůstalých vynaložiti, což bylo by monumentum marmore et aere perennius. Srov. naše svrchu cit. pojednání »O náhrobních pomnících«.

v Italii.« Při úmrtí jeho povolil král darem 5000 l. a královna 6000 lir ve prospěch jeho ústavu vystěhovaleckého.

Na schůzi Canterburské dioecesní společnosti 26. června přijata následovní resoluce: »Vzrůstající nevšímavost a postupná sekularisace neděle mezi všemi třídami společnosti tvoří vážné národní nebezpečí a volá po nejvážnější péči církve. Konference proto nejslušněji žádá J. M. arcibiskupa, aby jmenoval komité z laiků i kněží za tím účelem, aby hledalo, kterých praktických prostředků bylo by se chopiti, aby vychována byla veřejnost pro zachovávání křesťanské neděle, jako nejbezpečnější a nevyhnutelná hradba náboženských a společenských svobod Anglie.«

Po vydání motu proprio začaly ihned práce s úpravou knih, které měly obsahovati normy závazné. Vydání vázlo a sice proto, že v komisi četné vznikly různé náhledy a při veliké lásce pro původní a správný zpěv gregorianský vznikly dlouhé a dosti zarputilé debaty, které zabrzdily postup nadobro. Celá komise byla rovnoprávná a Dom Porthier, stařičký benediktin, který 40 let pracoval v otázce zpěvu církevního, pokládán za prvního mezi rovnými. Dom Macquereau, jiný člen komise, patří na otázku tu jako na vědu a chce bráti na poradu toliko nejstarší rukopisy. Dom Porthier opět pohlíží na věc jako na otázku umění a chce přihlížeti též k novějším vydáním. Studia konána velice svědomitě a nebude prý noty ve vydání, která by nebyla srovnána s mnohými rukopisy. Tu však se ukázala hlavní potíž mnohohlavé komise, z níž každý člen byl pro některý »modus«, takže nemohla přijíti ke konečnému rozhodnutí. Do rozporu zasáhl sám sv. Otec tím, že ustanovil za předsedu komise o zpěvu Dom Porthiera s právem rozhodovati sám, kdykoliv jsou různé hlasy. Tímto ustanovením bude umožněno vydati co nejdříve knihy o zpěvu gregorianském. Začátek učiněn s »Kyriale«, což právě bylo příčinou mnohých třenic, poněvadž právě ta partie jest nejméně propracovaná a dávala často příležitost k vědeckým a uměleckým rozporům, které nyní jsou odstraněny, že ustanovena jedna rozhodující hlava. Druhá změna při vydání authentických knih o zpěvu gregorianském jest, že dovoleno dle schváleného vydání, které vyjde v Římě, tisknouti knihy i jiným knihkupcům, když dají záruku, že nezmění ničeho na otisku a když přispějí jistou částkou klášteru, který nejvíce pracoval o vydání authentické knihy gregorianského zpěvu. Za základ zvoleno vydání v Solesmes z r. 1895, které jest otiskem vydání z r. 1883 (Firma Kotrbova bude též soutěžiti.)

Pod názvem »*Kříž v Japonsku*« (C. M. Cadell) vyšla v Anglii kniha, jednající o budoucnosti křesťanství v tomto národě, který k sobě upoutal zraky celého světa Pro nás jsou velezajímavými výňatky z dopisu sv. Františka Xav., který byl prvním apoštolem tohoto národa a vzdal mu chválu nemalou, takže je mezi nejmilejší národy čítal. V jednom listě píše z Kagoschimy sv. Ignáci: »Národ, s nímž mám zde co dělati, převyšuje svou dobrotou všechny národy, které jsem nalezl. Skutečně myslím, že mezi barbarskými národy nemůže býti žádný, který by měl více dobroty, než tito

Japonci.« V jiném listě dýše hloubka lásky, jakou sv. Xaver choval k lidu japonskému, a píše sv. zakladateli tovaryšstva Ježíšova: »Žádnými slovy nemohu vyjádřiti, zač vděčím těmto Japoncům.« Jako proroctví tohoto apoštola zní jeho slova, obsažená v jiném listě: »Jak dalece znám národ japonský, jest on jediným národem ze všech, které jsem seznal, jenž se zdá, že by mohl zachovati neotřesenou svatou víru křesťanskou, když by ji jednou přijal.« Jak dalece správně soudil sv. František Xav., vysvítá z historie nejnovější. Pronásledování zničilo sice na oko docela štěpnici Xaverovu, ale potají po celá století zachovávali katolíci japonští víru křesťanskou až do doby prohlášení svobody víry v r. 1862, kdy směli opět veřejně vystoupiti missionáři katoličtí a postaviti kostel. Ihned se přihlásili rodiny pochodící ze křtěnců Xaverových a doptávali se na učení missionářů, zda ctí Marii Pannu, zda jsou poddáni papeži, zda jejich kněží se nežení atd. Načež se prohlásili, že jsou potomci obrácenců sv. Františka Xaverského. Pius IX., když slyšel o této stálosti víry v Japonsku, zaslzel radostí a ustanovil 17. březen jako památku »nalezení křesťanů v Japonsku«. O stálosti, o níž mluvil sv. František X., svědčí též nejnovější pronásledování po r. 1868, kdy přes 6000—8000 tisíc Japonců vyrváno z rodin a uvězněno a mučeno tak, že 2000 zemřelo v žalářích. V r. 1873 byli křesťanští vězňové puštěni na svobodu. Od té doby církev katolická stále zkvétá. Velikým skutkem bylo ustanovení hierarchie japonské v r. 1891. Teď čítá církev v Japonsku 118 missionářů, 32 rodných kněží, a 70 000 katolíků. Překážkami pokroku církve v Japonsku jsou: přečetné sekty křesťanské, které matou je, hmotařský duch evropských křesťanů, zejména evropských »filosofů«, nepřátelství bonzů, vliv domácího tisku a nízká úroveň mravní. Spisovatelka »The Cross in Japan« praví, že nepřišla dosud žeň mučedníků japonských, nýbrž že přijde, až se ustálí mysli vzbouřené mocnými ideami.

Obrázek materialistické vědy podává »Corr. des Pr. G. V.« ukázkou ze spisu Büchnerova, znova vydaného v Lipsku r. 1898 »Kraft und Stoff«, v němž se odvolává na Helmholze, že oko lidské prý nestojí za nic, že by se podobný nástroj nedokonalý musil lidskému optiku vrátiti. Místa obě klademe vedle sebe, aby vynikl odpor mezi hloupým Büchnerem a Helmholzem, jehož se dovolává.

Büchner:

»Es gibt Natureinrichtungen höchst komplizierter und hoch entwickelter Art, von denen sich geradezu wissenschaftlich nachweisen lässt, dass sie auf dem Wege allmählicher Entwicklung und Anpassung noch lange nicht zu jenem Grade der Vollkommenheit gelangt sind, den sie haben müssten, wenn sie nach Zweckmässigkeitsrücksichten erschaffen worden wären! So erscheint das anschei-

Helmholz

o oku lidském píše ještě dále toto:

»Alle diese Unregelmässigkeiten würden in einer künstlichen camera obscura oder in dem von ihr erzeugten photographischen Bilde äusserst störend sein. Im Auge sind sie es nicht, so wenig, dass es sogar teilweise recht schwer war, sie überhaupt aufzufinden... Seine Vollkommenheit ist nur eine praktische, keine absolute; sie besteht nicht

nend höchst künstlich eingerichtete Organ des Sehens oder unser Auge dem Laien als ein Wunder von Zweckmässigkeit oder als eine Veranstaltung höchster und überlegtester Weisheit zum Zweck des Sehens, während die Prüfung des Forschers darin eine ganze Reihe von Fehlern und Unvollkommenheiten entdeckt hat, wie die Farbenzerstreuung und die sogenannte sphärische Abweichung durch den unvollkommenen Bau der Linse, den sogenannten Astigmatismus oder die unvollkommene Anbequemung an gleichzeitiges vertikales und horizontales Sehen durch unvollkommene Krümmung der Hornhaut; ferner die Lücken, die Gefässchatten, die unvollständige Durchsichtigkeit der Medien, die schwimmenden Flocken in den Augenflüssigkeiten u. s. w. Schon der Umstand, dass so viele Menschen Brillen oder Ferngläser brauchen, beweist die Unvollkommenheit des Auges. Würde ein menschlicher Optiker ein in ähnlicher Weise gefertigtes Instrument liefern, so würde man es ihm, wie Helmholz bemerkt, als schlechte Arbeit zurückgeben.«

darin, dass alle Fehler vermieden wären, sondern darin, dass alle diese Fehler den nützlichsten und mannigfaltigsten Gebrauch nicht unmöglich machen... Auch wo wir sonst in die organischen Bildungen hineinblicken können, finden wir überall den gleichen Charakter praktischer Zweckmässigkeit; wir können denselben nur vielleicht nirgends so in das einzelne verfolgen, wie wir es beim Auge können... Was also die Anpassung des Auges an seinen Zweck betrifft, so ist sie in vollkommensten Masse vorhanden und zeigt sich gerade auch in der Grenze, die seinen Fehlern gezogen sind... Ein verständiger Mann wird Brennholz nicht mit einem Rasiermesser spalten wollen, und dementsprechend mögen wir annehmen, dass jede Verfeinerung des optischen Baues des Auges das Organ verletzlicher oder langsamer in seiner Entwicklung gemacht haben würde.«

Při této příležitosti nebude chybou připomenouti úsudek Darvinův o oku, jak jej napsal v »Orig. of Species« (5. vyd. 226): »Oko jest optický přístroj tak vyvýšený nad přístroj ze skla, jako díla Stvořitelova nad dílem člověka.« V dalším mluví o »nenapodobitelné způsobilosti ohniska připouštěti různé množství světla a opravovati sferickou a chromatickou odchylku«. Ke slovu Stvořitele sluší však dodati, co psal Darvin v r. 1863 17. dubna Hookerovi: »Lituji, že jsem se poddal veřejnému mínění a užil pentateuchského termínu o stvoření, jímž jsem skutečně mínil »objevení se nějakým docela neznámým způsobem.« To slouží ku charakteristice Darvinově. Büchner uvádí z Helmholze, co se mu hodí do krámu a pomlčuje o tom, co píše Helmholz (Vortr. u. Reden I. 253) o účelnosti oka pro potřebu lidskou. Lépe nežli přírodozpytci vystihl hádanku o nedostatečném oku lidském básník Pope:

Why has not man a microscopic eye?
For this plain reason; man is not a fly.

Proč není člověka oko mikroskopické?
Pro jednoduchou příčinu: člověk není jepice.

Duše čistá je příbuznou samých andělů, žijíc v těle, nikoliv však dle těla, žijíc na zemi, však povznášejíc se city svými k nebesům. Býti andělem je nahodilým štěstím, však býti duší panenskou je zásluhou vydobytou. Nedivte se tomu, že žijí životem čistým a cudným andělové — divte se spíše tomu, že žijí životem andělským lidé, složení z těla a krve! Toť jest věcí podivuhodnou a hodnou nejvyšší odměny. Sv. Jan Zlatoústý.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XI. po sv. Duchu.

»A vzezřev k nebi, vzdechl a řekl jemu: Effeta, to jest otevři se.«
Marek VII., 34.

S pomocí boží chci promluviti o předmětu nám nejbližším, o němž, posluchači milí, snad dosud nikdy kázati jste neslyšeli. Kdo jest předmětem člověku nejbližším? Jelikož právě v nynějším nejosvícenějším století lidé rozumem svým se vychloubají, vše věděti a všemu rozuměti chtí, bylo by skutečně hanbou, kdyby lidé právě samy sebe nejméně znali. Proto mám v úmyslu anthropologické kázání promluviti t. j. přednášeti o lidském těle a o duši. A hle! Z pozorování sama sebe čerpá člověk jako z nějakého bohatého pramenu ty nejkrásnější a nejspasitelnější pravdy pro mravný život svůj. Ano, odvažuji se tvrditi, že člověk jest sám sobě svatým evangeliem. Budete li, moji milí, tato kázání pilně sledovati a pozorně poslouchati, přesvědčíte se o tom, a veliký prospěch čerpati budete z tohoto živého evangelia, jež ustavičně s sebou nosíte. A jako hluchoněmému v dnešním svatém evangeliu, tak i vám s milostí boží otevrou se vaše uši duchovní pro Boha a pro pravdu, a svazek jazyka vašeho rozváže se k oslavování a k velebení Boha. Mám za to, že zvláště nyní nutno přednášeti veřejně o bytnosti a přirozenosti lidské, poněvadž právě za našich časů apoštolové nevěry nejhrubší bludy a bezbožecké zásady v ohledu tom mezi lidem roztrušují, učíce, že člověk jest jenom zušlechtilým zvířetem, z opice pocházejícím a že pojde jako zvíře; učení, že Bůh člověka stvořil, vyhlašují za hloupou, vylhanou bájku, — pak by ani Boha nebylo. K těmto duchovně hluchoněmým přistoupil by též božský Spasitel, žalostně by k nebesům pohlédl, bolestně by vzdechl a jim by řekl: »Effeta, to jest otevři se.« Ó, otevřte i vy dnes uši své a ústa svá, abyste pravdu slyšeli, nahlédli, uvážili a ji vyznávali. Není nic jiného možného, než že člověk vyšel z rukou všemohoucího, nejdobrotivějšího Boha, že jest dílem božím:

I. *dílem Boha Otce,*
II. *obrazem Boha Syna,*
III. *milostnou nádobou Ducha svatého.*

Pojednání.

I.

Všemohoucí Bůh Otec jest původcem a stvořitelem člověka. Jakmile stvořil Bůh vznešené duchy andělské, kteří vzývajíce Boha a klaníce se jemu, vznášejí se a obletají kolem trůnu jeho, jakmile z ničeho Bůh stvořil nebe a zemi a vše, co se na nich nachází a se pohybuje, řekl ona významná slova: »Učiňme člověka«. A Bůh sám, věčný Otec a Pán všehomíra přiložil ruku svou k utvoření těla lidského. Božská kniha Zjevení božího Písmo sv. dí: »Bůh učinil z hlíny země tělo člověka a vdechl v tvář jeho nesmrtelnou duši. Tak učiněn jest první člověk.«

Tělo naše jest tedy bezprostředním dílem a výtvarem ruky boží. Ó jaká to čest, jaká to sláva, jak vznešená přednost před tvory ostatními, kteří jenom pouhým slovem Všemohoucího, z ničeho stvořeni byli. Ó jak rádi vychloubají se lidé svým vznešeným původem a rodem z proslavených předků svých. Ano, mnohý se domnívá, když z hraběcího, knížecího, vůbec šlechtického rodu pochází, že v žilách jeho proudí již zcela jiná a mnohem lepší krev, než v žilách ostatních lidí a s opovržením jenom vzhlíží na ně. Jak marnivý a blouznivý to hlupák. Vždyť my všickni bez výjimky pocházíme z rodu šlechtického, hraběcího a knížecího, ano nekonečně vyššího — my pocházíme z rodu božího a to i dle těla svého. Naše tělo jest uměleckým dílem a výtvorem všemohoucí ruky boží. Jak hrdými můžeme býti na tento vznešený původ svůj! Někdo mně snad bude namítati: Ale vždyť toto lidské tělo jest dle svědectví samého Písma sv. utvořeno z hlíny, z prachu země a opět v prach se promění a to snad přece není nic šlechtického, ušlechtilého a vznešeného. To je pravda! Ale uvaž, prosím, že i sochy kamenné původně z hrubého kusu skály zhotoveny byly a my přece obdivujeme je a vysoko je ceníme proto, že umělec jim tak vznešené a podivukrásné postavy udělati dovedl. Také i tyto malby umělecké povstaly snad jen na plátně aneb na papíře z barev rostlinných aneb nerostných a přece býváme při pohledu na malby ty velice nadšeni, poněvadž malíř štětce tak umělecky použiti dovedl. Právě tak i toto tělo lidské jest obrazem vznešeným, výtvorem nevyrovnaným, ne pro svou látku, z které vzato jest, ale s ohledem na všemohoucího, nejmoudřejšího umělce, který tělo tak stvořil. A jako lidské tělo, tak i vše pozemské, rozděleno v částky své, konečně ničím není, než zemí, prachem a popelem. Ta nejkrásnější malba, prožraná od molův aneb ohněm postižena stává se popelem. I ta nejsličnější socha mramorová zvrácena, rozbita a rozemleta jest jenom pískem a prachem. Pozorujte zahradu plnou těch nejlíbeznějších květinek, které vadnou a

v prach se rozpadávají. Proto přece květinkami těmi nepohrdáme; ale obdivujeme je a poznáváme na nich přece tvůrčí moc a moudrost boží. A i tělo lidské praničeho netratí na sobě ze své ceny proto, že vzato jest z prachu země a že v prach se opět obrátí; ano, tím více vzrůstati musí obdiv náš, že tvůrčí ruka boží z tak ničemné a nepatrné látky, ze hlíny a ze prachu země tak vznešený, tak umělecký výtvor stvořila. A jaký to výtvor, jaký obraz? — Obraz Boha Syna! Ach — tomu není tak! pomyslí si snad mnozí, tomu, že duše lidská stvořena jest k obrazu božímu, učili jsme se již sami v katechismu, ale že i tělo lidské jest obrazem Boha Syna, to jsme ještě nikdy neslyšeli, to nám něco zcela nového! Nuže! poslechněte mne pozorně, prosím, abyste i toto tajemství dobře pochopiti mohli.

II.

Každému umělci, malíři aneb sochaři, má-li nějaké dílo vykonati, mihá se před očima jakýsi vzor, jenž hledí napodobiti a vytisknouti. A jaký vzor měl Bůh před očima, když tvořil první lidské tělo? Na otázku tuto jasně nám odpovídá kniha Zjevení božího.

V první kapitole dějin stvoření světa stojí psáno: »A stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu božímu.« Vysoce osvícený učitel církevní, sv. Augustin, odpovídá: »Dvakráte stvořil Bůh člověka dle obrazu svého, dle duše a dle těla.« Bůh však jest duch a nemá těla, jak tedy mohl dle svého obrazu stvořiti tělo lidské? Slyšte, moji milí! Druhá božská osoba stala se člověkem, vtělila se, aby mohla člověka vykoupiti, vzala na sebe pravé a skutečné tělo lidské. A tak již od věčnosti uzavřeno bylo v nevyzpytatelných radách božích; neb u Boha jest vše, každá myšlenka, každý záměr věčným, jako Bůh sám věčným jest. A tak i pravzor vtěleného Syna božího byl u Boha věčným, proto sluje v Písmě sv. »jednorozeným všeho stvoření«, protože jeho narození a vtělení již od věčnosti před stvořením všech tvorů napřed ustanoveno bylo v radách božích. A právě budoucí, lidské a božské tělo Ježíše Krista bylo obrazem, vzorem, dle něhož Bůh tělo prvního člověka ze hlíny stvořil. Tělo Kristovo bylo obrazem a podobenstvím, dle něhož Bůh stvořil člověka; člověk tedy jest napodobeným obrazem Syna božího. Již starý otec církevní, Tertullian, a veliký Origenes napsali: »Vtělený Kristus byl obrazem, dle něhož tělo lidské Bohem utvořeno bylo.« Ó křesťané, považte, že tím chtěli říci: Tělo naše utvořeno jest božskou rukou věčného Otce dle nejdokonalejšího modelu, vzoru, dle nejvznešenějšího ideálu, dle obrazu jednorozeného Syna božího. Naše tělo podobno jest tělu Ježíše Krista a tělo Ježíšovo podobá se tělu našemu, to píše apoštol o Synu božím: »Přijav způsobu služebníka ku podobenství lidí, učiněn a v způsobu nalezen jako člověk« k Filip. 2. V pravdě nebeské ceny a vznešenosti nabylo

lidské tělo tím, že Syn boží v lůně panenské matky své Panny Marie tělo lidské na sebe přijal.

Moji milí, kdybyste měli vzácnou perlu, drahokam aneb lesklý drahý diamant, ó zajisté že byste věci ty vzácné nedali vsaditi do železa, do mědi anebo do olova, ale do zlata anebo do stříbra. A protože Otec věčný, Otec nebeský svého jednorozeného Syna, tuto božskou perlu srdce svého, do těla lidského zároveň vložil, svého Syna tělem lidským omezil, vysvítá z toho patrně, že tělo lidské před Bohem má cenu velikou, že není Bohu železem, olovem, mědí, ale zlatem a stříbrem. Jest pravda, že tělo lidské, jež páchá hříchy a nepravosti, jest ohyzdné a ošklivé, avšak tělo, které v ctnosti a nevinnosti Bohu slouží, jest krásným, jest vznešeným obrazem nebe krásného. Pozorujte jen a vizte, jak krásné jest nevinné dítko, když se modlí! Jak ono nábožně sepíná něžné ručky své, jak zbožně s pevnou věrou milá očka svá k nebesům upírá a pozvedá. Myslíme, domníváme se tu, že vidíme krásného anděla. Při pohledu na dítě nevinné zaplakal již mnohý starý hříšník a toužebně zvolal: Ó kéž bych také já byl takovým nevinným dítkem, tak krásným andělem! — Ó jak krásným jest tělo lidské ve službě Nejvyššího a v rouchu nevinnosti, protože jest obrazem Syna božího. Ano ještě více, tělo křesťana jest milostnou nádobou Ducha svatého.

III.

Tělo naše jest nádobou, skrze niž duší protéká milost Ducha svatého.

Tertullian již ve 3tím století se o tom určitě vyjádřil. Tělo umyto bývá na křtu sv., aby i duše od hříchu dědičného očištěna byla, tělo při biřmování maže se křižmem, aby duše ve víře posilněna byla, při svěcení kněžstva klade biskup ruce na těla svěřenců, aby duším jejich dostalo se skladu milosti Ducha sv.; tělo naše požívá tělo a krev Pána Ježíše, aby duše nakrmena byla ku životu věčnému, tělo umírajícího bývá sv. olejem mazáno, ku posile těla i duše v zápasu smrtelném. Protože při sv. svátostech znamení viditelná těla křesťanův bezprostředně se dotýkají, těla ta dosahují vznešeného posvěcení a stávají se milostnými nádobami Ducha sv. Ve smyslu tom mohl tedy sv. Pavel křesťanům Korintským napsati: »Zdaliž nevíte, že oudové vaši jsou chrám Ducha sv.«, jenž jest ve vás, jejž máte od Boha? Ó křesťané, jak vysoká a vznešená to důstojnost! Vážíte si i chudého a prostého kostelíčka, poněvadž se v něm přechovává nejsvětější svátost oltářní, z úcty neodvážíte se ani dotýkati ciboria, monstrance anebo svatostánku. A hle! tělo vaše smrtelné jest chrámem posvátným, svatostánkém posvěceným, jest živou monstrancí, ciboriem vznešeným při každém sv. přijímání.

Mějtež tedy před tělem svým úctu posvátnou, považujte je za to, čím jest, a zacházejte s ním čistotně a stydlivě.

Slovem i skutkem važte sobě vznešené důstojnosti lidské sami v sobě i v lidech jiných, nepohrdejte žádným člověkem! Zvláště však nikdy hříchem a nepravostí neposkvrňujte své tělo, které jest dílem, obrazem a podobou Boha trojjediného, užívejte svého těla k tomu, k čemu jest stvořeno, užívejte ho za nástroj duše své, která má Bohu sloužiti a v nebi věčně blaženou býti. Amen.

Jan Götschner.

Neděle XI. po sv. Duchu.

K Pánu Ježíši vedou hluchoněmého, aby hledali pro něho uzdravení. Jest velmi krásným tahem v povaze lidské, že člověk hledá, kde by mohl jinému pomoci. Není ale každý člověk stejný. Někdo pomůže, jiný se vysmívá; toť jest příklad dosti častý, že lidé mrzákovi místo pomoci dají drobet posměchu. Svědčí to o surovosti srdce člověka, jako opět dává člověku krásné svědectví, když se mrzáčka ujme proti posměchu. Ale daleko lepší jest, když bdíme nad tím, aby vůbec mrzáků nebylo.

Jest sice mrzáctví dopuštěním božím, ale často bývají lidé — rodiče sami příčinou toho neb onoho neduhu u dítek a obyčejně to bývá následek hříchu rodičů Otcové jedli kyselé hrozny a synům vystoupily zuby. Toť jest spravedlnost boží, že zlé zase zlé má za sebou následky, které se dostavují jistě, byť by ne hned, tedy aspoň později, ale nikdy neminou.

Přišli a prosili, aby Pán ruku na něho vložil. Kde ruka Kristova, tam nemůže býti kletba. A tu Kristus Pán uchopil jej a vyvedl ze zástupu ven. Proč tak učinil? Chtěl ujíti zlému posuzování, kterým pronásledovali jej nepřátelé jeho, jakoby stál o přízeň lidu a právě skutky svými si chtěl jich chválu získati, proto odvedl hluchoněmého ven ze zástupu, kde nebylo tolik lidí. *Nemá člověk konati dobré pro lidi, ale pro Boha.* Tak Kristus Pán i příkladem nás učí. Ovšem, co konáme dobrého, mohou lidé viděti, aby i oni byli povzbuzeni k dobrému, ale nemáme činiti pro pouhou pochvalu lidskou, ale pro Boha. Co člověk více koná dobrého než přikázáno jest, má konati vždy o samotě.

Ale ještě jiný účel měl Kristus Pán, když němého ze zástupu do samoty vzal. Chtěl mu učiniti zvláštní milost, když mu sluch a řeč dáti chtěl. Milost boží pak udílí se nám o samotě a ne v zástupu, to jest, kdo milosti boží účasten býti chce, musí hledati samotu a ne zástup — svět veselí, kde mnoho lidu, tam málo zbožnosti bývá Bl. Tomáš K. píše: »V zástupu nenajdeš Krista.« Mezi mnoho lidmi vždy bývá větší náklonnost a chuť ke špatnosti, než u člověka samého. Kde velká společnost, tam málo dobroty aneb zbožnosti jest. Jeden druhému bývá pošťěváčkem ke zlému. Proto shledáváme zvláštní úkaz při větších a velkých městech. Čím město větší, tím více příležitosti ke hříchu chová a tím skutečně jest v něm více špatnosti, než ve městě menším. Špatným může býti člověk všude a dobrým může býti s milostí boží také

všude. Ale spíše se uchová člověk v menší společnosti, než ve veliké. Proto jest počet různých přečinů spáchaných vždy větší v městech než na venkově, také nemrav ve městě horší než na venkově. (Samovraždy.) Proto rodičům tolik věděti třeba, že děti ve městě sice dříve a rychleji zaopatření docházejí, ale že také většímu nebezpečenství vysazeny jsou a proto dozor na ně má tím větší a bdělejší býti.

Chceš-li ty zvláštní milost od Pána Ježíše si vyprositi, tedy hledej samotu. V samotě marnotratný syn nalezl lepší poznání, nalezl lítost a předsevzetí a nalezl i potom odpuštění a smíření s Bohem. Proto se nám radí, abychom časem si zašli na samotu srdce, t. j. sami rozjímali o Bohu a duši naší. Když člověk bývá sám, tu nejspíše mu přicházejí myšlenky o věčnosti, o Bohu a hříchu vlastním. Proto mnohý člověk, aby zahnal smutek, jak říká — vyhledává společnost a v ní na jiné myšlenky přichází. Člověk nemusí býti poustevníkem, ale nesmí pro samou společnost zapomínati na věčnost. Mnohý hnutí svého svědomí zapíjí a zamluví ve společnosti, ale tím nemá duši posvěcenou a hříchu zbavenou. Proto jsou některé dny v církevním roce přímo toho rázu, aby člověka od společnosti zdržely a k Bohu blíže uvedly, na př. dny postní, pátky, den dušiček, boží hody a pod., kde již křesťanský mrav a způsob jaksi velí nevyhledávati v ty dny společnosti.

Když němého uvedl Kristus Pán do samoty, položil prsty své nejdříve do uší, aby uši nejdříve otevřel a pak teprve svazek jazyka rozvázal a mluvil právě. Chceme-li my pravým křesťanským životem chváliti Pána Boha a nebýti jako hluchoněmí tvorové boží, tedy musíme míti uši otevřené, aby mohlo jimi vcházeti učení Páně. Proto kdo neslyší slovo boží, ten také dle něho v pravdě nežije, což není nic podivného.

Sluchem vchází slovo boží do duše. A to ještě když sluchem vejde, mnohdy vchází nadarmo, že jest podobno zrnu hozenému na cestu, neb trní, neb skálu. Říká se, a vskutku tomu tak jest, že mrav křesťanský klesl. Tomu nelze se nijak diviti, když srovnáme, jak hluší jsou mnozí ke slovu božímu. Ono se na poli příliš mnoho nerodí, i když člověk pilně se přičiní a hlídá, jak může jinak dopadati na vinici Páně, v naší duši! Kde jest nedbalost k slovu božímu — člověk takořka hluchý jest.

»Víra ze sluchu přichází,« praví sv. Pavel, t. j. napřed člověk musí slyšeti a teprve potom vchází milost sv. víry a to jen tenkráte, když milosti boží neklademe odporu, ale srdce své otevíráme jí ochotně a rádi.

V knize Skutků apoštolských vypráví se o ženě jedné jménem Lydie, kteráž jest zřejmým dokladem, že víra ze slyšení pochází. Pavel kázal v řeckém městě Filippi a v den sobotní vyšel za bránu, kde viděl, že více lidí pohromadě bylo a zdálo se, že se modlí. Šel k nim a se společníky svými řeč otočil na božské věci a zvěstoval jim vtělení Syna božího Ježíše Krista, skrze něhož spasení béřeme. Poslouchaly všecky ženy. Mezi nimi byla žena jedna,

jménem Lydia, prodavačka látek šarlatových. Ta byla ctitelkyně Boha, a poslouchala slova, která Pavel mluvil pozorně. I praví Skut. apošt.: jejížto srdce otevřel Pán, že pozorna byla na to, co se od Pavla pravilo. Tedy proto, že poslouchala, a sice pozorně poslouchala a ctitelkyní Boha byla — otevřel Bůh srdce její, že poslouchala ke svému spasení.

Tak i nám poslouchání slova božího pozorně může se státi příčinou, že Bůh milostivě otevře tvrdé srdce naše a odvrátí od bludných cest. Kdo neposlouchá slova božího, nemůže jednat ani mluvit právě po křesťansku. V tomto ohledu bychom všichni potřebovali, aby Pán Ježíš dotekl se uší našich, abychom s dychtivostí svatou naslouchali slovům božím.

Nikdo z nás se nerodí hotový křesťan, ale teprve se vychovává sám za křesťana a k tomu jest často třeba slyšeti slovo boží aneb čísti slovo boží. A protože hluchými jsou mnozí, proto jest také hluché jejich křesťanství.

Když Kristus Pán uzdravil němého, tu poručil okolostojícím, by nikomu o tom nepravili. Proč nechtěl Kristus Pán, aby se o tom mluvilo? Protože byl právě na cestě a nechtěl býti více ještě zdržován aneb také proto, že chtěl nám ukázati, že nemáme se pozoruhodnými skutky svými příliš na odiv stavěti. V čemž jest pravý opak u lidí světských, kteří s každým sebe menším skutkem honem na trh běží, aby byli chváleni a obdivováni.

Ti svědkové tohoto skutku zázračného — z vděčnosti chtěli chválu jemu vzdáti. Tato neposlušnost nebyla hříšná, neboť oni činili tak spíše z vděčnosti než z tvrdošíjnosti, oni chtěli jej chváliti, proto o zázraku vypravovali.

Tak se před očima vašima duchovníma znovu odehrával onen děj, kdy Kristus Pán hluchoněmému dvojí milost prokázal. Při této příležitosti nemohu mlčením pominout — jak láska k Pánu Ježíši podnes učí hluchoněmé Boha chváliti — mluviti a šťastně po křesťansku žíti. Touha zbožných mužů naučiti i hluchoněmé pravdám sv. náboženství a poučiti je o budoucím království božím, o kterém nám Kristus Pán mluvíval — a kterak se jeho hodnými učiniti můžeme — vedla mnohé kněze na myšlenku učiti hluchoněmé známkami. Byl to kněz francouzský, zvaný Abbé de Lepé. Týž chodíval do jedné rodiny, kde byly dítky k němu velmi zdvořilé, ale nikdy s ním nemluvily, nýbrž při jeho příchodu hned opouštěly pokoj. To mu bylo nápadným a proto ptal se po příčině. Sděleno mu s pláčem, že jsou hluchoněmé. Pokusil se je vyučovati, což mu působilo nesmírné obtíže. S pomocí boží vymyslil znaménka, jimiž se dorozumíval, až konečně založil ústav pro hluchoněmé a celý život svůj věnoval hluchoněmým. Tak se i tato myšlenka křesťanská ujala před mnoha lety u nás a založen ústav pro hluchoněmé v Praze, na to přičiněním biskupa Jirsíka v Budějovicích a nejnověji přičiněním j. M. p. biskupa Haise ústav pro hluchoněmé v Král. Hradci. Vyučování tak dalece pokročilo, že se hluchoněmý pomalu slabikovati naučí a tak se dorozumívá. Při tom se učí pak i řemeslu, tak že jest o něho i životně postaráno.

Tak vidíme, že láska Kristova dala hluchoněmému řeč, a i dnes láska ku Kristu zve mnohé, aby se oddali pečování o ubohé hluchoněmé.

Což zvláště jest nápadné při hluchoněmých, jak rádi se učí sv. evangeliu, kdežto mnohý slyšící jest jako bez sluchu pro slovo boží. Předejde mnohý hluchoněmý slyšícího do království božího. Poslouchejme rádi, neboť i ze sluchu budeme účet skládati. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XII. po sv. Duchu.

Církev sv. milosrdným samaritánem.

»Samaritán pak jeden . . . milosrdenstvím hnut jest.« Luk. 10, 33.

Když král Nabuchodonosor odvedl lid judský do zajetí babylonského, osadil opuštěnou krajinu cizozemci, kteří se nazývali Samaritány. Tito Samaritáni se nikdy s domácím obyvatelstvem nesmísili. Přijali sice řeč a částečně i náboženství židovské, zůstali však nadále cizinci. Židé je měli v nenávisti, nemohli jim přijíti takořka ani na jméno, a snad by se smířili s každým na světě, jen nikoli se Samaritánem. Ba pravověrný žid považoval i stín Samaritánův za nečistý, — na koho by padl, musil podrobiti se očistě.

Všimněme si nyní podobenství! Člověk jeden cestoval z Jerusalema do Jericha a upadl mezi lotry. Zajisté byl to žid, který byl tak nešťastným. Kdo ho první nalezl? Židovský kněz, t. j. ten, který zákon Mojžíšův lidu vykládal. A co učinil zde? Pominul. Za ním se ubíral levita, t. j. ten, který vykladateli zákona stál nejblíže. Ale i ten pominul. Koněčně kaceřovaný nepřítel — Samaritán — milosrdenstvím byl hnut a ubohému pomohl.

Milí přátelé! Za dnů našich není nikdo tak kaceřován jako církev katolická. Jakoby byla společností nejhorší! Boj se vede proti ní prý ve jménu osvěty a lidskosti. Jednoho si však nechce všimnouti svět. Čeho? Že vlastně tato kaceřovaná církev, jejíž téměř stínu se bojí mnohý osvětář, jest milosrdným Samaritánem. Kde pomine hlasatel osvěty a jeho levita, tam ujímá se člověka církev katolická.

Pojednání.

Předešlou neděli jsme četli, jak uzdraven byl člověk hluchoněmý. Ve světě se mnoho mluví o lidumilství a osvětě, ale apoštolové této osvěty a tohoto lidumilství přehlédli, že také hluchoněmý jest člověkem, a že má nesmrtelnou duši. Teprve Samaritán — církev sv. — ujala se nebohého z lásky ke Kristu Pánu. Byli to na prvém místě katoličtí kněží, kteří s hluchoněmým snažili se dohodnouti, aby jeho duši mohli získati pro království nebeské. A jděte dnes do širého kraje, kde jaký ústav hluchoněmých,

jistě v něm působí kněz a milosrdná sestra. Pro svět jest málo lákavého v tom, aby obětoval život práci namáhavé, neznal únavy, činil divy v trpělivosti. Pro svět nestojí jediná duše za to, aby nešetřil časem a láskou. Svět jen mluví a horuje, ale při skutku nezůstává státi, zde jest dobrým toliko milosrdný a zároveň kaceřovaný Samaritán.

Podobně má se to s ústavy slepců, choromyslných, — s nemocnicemi a podobnými útulnami lidského neštěstí.

V Praze přes 50 sirotků — takořka mrzáčků — má svůj chléb v růžencové výrobně, — a co set, ba tisíc hladových nasytí chléb ve spolcích sv. Vincence!

Jak hroznou jest nemoc malomocných! Svět se jich štítí, jsou z domu vyháněni, ze společnosti lidské odstraňováni. A hle, tu jediná církev katolická následuje svého Mistra, o němž známo, že k němu se utíkali též takoví nebožáci. Katolický kněz, řeholník stává se dobrovolným vyhnancem, bratrsky se ujme bědujících, omývá jejich rány, odstraňuje hnis, staraje se zároveň o jejich duševní potřeby a snaže se, aby aspoň poněkud zpříjemnil jim trpké okamžiky životní.

A mám snad mluviti o svízelích missionářů mezi divokými národy? Opustil vše, zapomněl na své vědomosti, na své postavení, — stal se také divochem, aby bližního svého šťastným učinil, podávaje mu útěchu sv. náboženství. Missionář katolický divochy naučil spořádanému životu, a co nepodařilo se bohatým podnikům vládním, získal sluha boží láskou a trpělivostí pro věc svatou a spasitelnou.

Svět se tomu diví, jinověrci nemohou si tuto záhadu vysvětliti, a přece zůstává církev sv. pro ně i se svou zázračnou silou jen kaceřovanou popelkou.

Přijdou nakažlivé nemoci: mor, cholera, — vše utíká, — církevní sluhové a řády setrvají na svém místě, aby konali svou povinnost. Nastane válka, tisíce raněných úpí v bolestech, není, kdo by pomohl. Tu přichází milosrdná sestra, milosrdný bratr, po jehož boku visí znak milosrdného Samaritána, sv. církve, — sv. růženec.

A nechoďme ani do války. Ve velkých domech láska vespolná zná jen štěstí. Přijde nemoc, a vše se rozprchne. V nouzi volají jeptišku, kterou nedávno snad kaceřovali, jíž se smáli. Nyní má býti milosrdným Samaritánem. Mnohý neznaboh našel útulek v neštěstí tam, kde dříve viděl jen tmu a zpátečnictví. Když laskavě byl ošetřován, že by toho ani vlastní matka nedovedla lépe, přicházel k poznání, snad i litoval svého předešlého poblouznění, snad aspoň na čas činil i pokání. Pochopil, že osvětáři a pokrokáři byli mu přáteli jen v čase dobrém. V neštěstí ho opustili, pominuli. A právě tu byl dobrým milosrdný Samaritán. —

Všimněme si také, milí přátelé, jak milosrdný Samaritán v podobenství si počínal! Nejprve omyl rány, nalil oleje a vína, obvázal. Dal potom na své hovado, vezl do hospody, ošetřoval, a

postaral se, aby v ošetřování bylo pokračováno. Byl hotov i nadále přinésti obět za toho, jenž tak žalostně upadl mezi lotry.

A tak si počíná i církev sv. Nejprve se stará o rány duchovní. Zdravý duch má býti ve zdravém těle. Snad celé bídy příčinou jest hřích, pobloudění, chybný život. Zde hříchu skvrna musí býti omyta, hnis bludu odstraněn. Musí nalito býti na ránu vína a oleje lítosti, důvěry v Boha, touhy po novém životě. Nemocný musí býti obvázán: Naučí se modlitbě, povinnostem náboženským, připomene se mu, jak krásné jsou ty pravdy, které hlásal Kristus Pán. A s touto duchovní prací spojí se potom ošetřování tělesné, jež nezná námahy a oběti, pamatujíc na slova svého Mistra: »Co jste učinili jednomu z maličkých těchto, mně jste učinili!« —

Nyní by rádi někde odstranili církev z veřejných ustavů dobročinných a nahradili ji osobami světskými. Ale nejde to tak lehce! Kámen úrazu! Osoba světská nemá trpělivosti a lásky, — zejména když se jedná o nemoc zlou anebo neštěstí srdce rozrývající. Co jest jí do cizího člověka? Ona hledá jen zisk, — živobytí. Ó jak málo můžeme od ní žádati útrpnost! Naopak v takových ústavech stěžují si ubožáci na příkrost a neopatrnost, s jakou se s nimi zachází. Nechci ani mluviti o tom, jak mnohý katolický křesťan zemřel bez Boha, poněvadž se nechtělo světskému ošetřovateli vyrušiti se z pohodlí a dojíti pro kněze.

Mluvím o nemocnicích, ale mohl bych podobným způsobem mluviti též o jiných ústavech, kde církev sv. byla odstrčena, a s ní zároveň milosrdný Samaritán. —

Bože, co se noviny naštvou proti církvi! Ať jdou a přesvědčí se, jak by svět vypadal, kdyby tohoto Samaritána nebylo. Doba pohanská by přikvapila, kde panovala necitelnost, poněvadž nebylo pravé lásky. —

Ó co by ještě vykonati mohl na poli křesťanské lásky tento milosrdný Samaritán, kdyby nebyl poután, kdyby měl plnou svobodu, — kdyby neměl tolik nepřátel, kteří mu překážejí a jej často i olupují o poctivě nabytou moc a majetek! Běda tomu, kdo hází po církvi proto, že koná skutky lásky! —

A proč jsem si, milí přátelé, asi dnes zvolil takový snad podivný předmět za své rozjímání? Zajisté proto, bychom v řečech a posudku proti církvi sv. byli opatrni, — abychom nerozumným mudrováním neuvalili na sebe hněv boží.

Pomlouvá-li kdo církev, zastaňme se jí! Vidíváme, že jde kněz, řeholní bratr, milosrdná sestra. Ukažme skutkem, že rozumíme jejich požehnanému působení! Nevědomce poučme, jak chybuje, házeje kamenem po tom, jenž jest ve světě milosrdným Samaritánem! A pak se snažme, abychom též sami rozuměli dobře podobenství Pána Ježíše a dokazovali životem, že sv. náboženství proniklo naše skutky! Poznejme pravou lásku k bližnímu pro Boha, pro věčnou odplatu, — buďme také milosrdnými Samaritány! Amen. *Bohumír Tomíček.*

Svátek andělů strážných.

Povaha dětinné mysli a dětinného srdce.

»Amen, pravím vám, neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského.«
Mat. 18, 3.

Nebeský Otec náš, nejmilejší, povahu nemluvňátek něčím tak líbezným, zajímavým a milostným obdařiti ráčil, čemuž mnohdykráte ani ten nejnecitelnější ukrutník odolati nemůže. Jejich útulnost, jejich nevinná úlisnost, jejich překrásná povaha každé téměř srdce si podmaní. Kdo z vás již neslyšel z příběhů světa, kterak tu a tam mnohý loupežník, jenž se rád v krvi lidské brodíval, maličké dítky přece zavražditi nemohl? Jsa právě nanejvýš vražděním zaměstnán, sotva shlédne malé dítko, již mu nástroj vražedný z rukou padá i trne po celém těle a s hrůzou pádí pryč. Jiný lotr loudí se noční dobou do příbytků lidských s tím pevným úmyslem, ani človíčka zde neušetřit a vše, co mu jenom v cestu přijde, napořád zavraždit. — A vskutku celou rodinu i s čeledí již do hrobu sklátil; jen ještě dvé pacholátek tam na kolébce dýchá. Již již i těm smrtelnou ránu zasaditi se strojí; v tom ale se naň počínají usmívati tato ubožátka. I nemůže snésti toto nevinné usmívání dítek; srdce jeho se obměkčuje; upouští pojednou od ukrutného úmyslu svého, lituje spáchané vraždy a dítkám, rodičů milých zbaveným, státi se sám otcem a matkou slibuje a Bohu přísahá.

Totéž stvrzuje Písmo svaté.

Tak čteme v knihách Mojžíšových, že dcera egyptského krále Faraona, procházejíc se jednou na břehu řeky Nilu, v rákosí nalezla ošatku, která byla smolou oblitá. I otevřevši ji, uzřela v ní roztomilé pacholátko israelské, kteréž se, jakmile ji spatřilo, do pláče dalo. Ačkoli pak dobře věděla, že na rozkaz jejího otce každý pacholík israelský života zbaven býti má, přece se slzám nemohla ubrániti při tomto pohledu, ale přijmouc Mojžíše za svého syna, dala jej potají vychovati.

A proto také Ježíš Kristus, který celý svět v srdci svém objímal a miloval, obzvláště na dítkách zalíbení měl. S dítkami nejraději se obíral, dítky k sobě volával, na klín je brával, objímal a žehnal je. Ano při jedné příležitosti, o níž dnešní sv. evangelium vypravuje, i od svých apoštolů žádal, aby jako děti učiněni byli, řka: »Amen, pravím vám, neobrátíte-li se, a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského.«

Ejhle, nejmilejší, my obyčejně dítky na chování se dospělých odkazujeme, říkajíce: Na tom neb na onom, milé dítě, vezmi si příklad; tak jako tento i ty se chovej. A vtělená moudrost nebeská, Kristus Pán, činí právě naopak. On odesílá dospělé do školy k dítkám, on praví svým apoštolům, že chtějí-li dojíti života věčného, jako dítky státi se musí. Kterak ale mohli se státi apo-

štolové jako dítky? Ne vzrůstem, ne věkem, ale krásnou povahou dětinnou.

Poněvadž pak i my všichni po nebeském království toužíme, i my jako dítky býti musíme. Za tou tedy příčinou chci s vámi dnešního dne rozjímati *povahu dětinné mysli, tak i dětinného srdce, spolu pak ukáži, kterak i my na mysli a na srdci maličkými býti máme.*

Pojednání.

I.

Malé dítky, nejmilejší, již od přirozenosti přemnoho dobrého na sobě ukazují, což bychom i my dospělí šlechetným obcováním na sobě vypodobniti mohli. A proto také žádá Kristus Pán od nás, chceme-li někdy královstvím božím vládnouti, bychom se na své mysli stali jako dítky. Jest pak mysl dítek především *sprostná.* Dítky rodičům svým vždy hned na slovo uvěří a všecko, čož jim rodiče praví, ve svaté sprostnosti za pravdu béřou. Trestu se bojí, a když se jim něco zlého přihodilo, tu se vždycky tulí a důvěrně utíkají k otci nebo k matce své. Mysl dítek jest i *čistá a neposkvrněná,* neb dítky, vzdáleny jsouce od podezřívavosti, stejně se usmívají na člověka dobrého i nešlechetného, na přítele i nepřítele, ani po cti, ani po bohatství, ani po slávě světské se neshánějí, s málem jsou spokojeny. Mysl jejich jest konečně i ponížená, neb nevědí ještě, co jest to pýcha, pánovitost, urozenost, důstojnost, a proto dítky s otrhaným žebrákem právě tak rády si hrají a mluví jako s urozeným pánem. Tato tedy povaha mysli jest to, která se i Pánu Ježíši na dítkách líbí a kterou i na každém křesťanu dospělém žádá, jak o tom svědčí dnešní sv. evangelium. Šel totiž jednou Kristus Pán s učedníky svými do městečka Kafarnaum a na té cestě jim mnoho o své smrti předpovídal, i strhla se hádka mezi nimi, kdož by asi z nich po smrti Ježíšově na jeho královské stolici dosednouti měl. Neboť dosud, jako všichni ostatní židé, falešně se domýšleli, že Pán Ježíš nějaké zemské, světské království založí. Přistoupili tedy ke Kristu s tou vysokomyslnou otázkou, kdo by z nich byl největší v království jeho. Nejpokornějšímu Pánu ale nelíbila se tato jejich po slávě a důstojnostech obrácená mysl. Aby je tedy poučil, jaká má býti mysl jejich, postaviv pacholátko uprostřed nich, pravil: »Amen, pravím vám, neobrátíte-li se . . .« Ejhle! Ne nadutá a pyšná, ale pokorná mysl jest brána do věčné slávy. A není-li tomu tak? Zdali se člověk vysokomyslný kdy uzná býti hříšníkem? A když se neuzná ve hříších, nebude jich litovati; bez lítosti se nepolepší, bez polepšení pak nikomu nelze spasenu býti. Že pak Pán Ježíš mysl dětinnou i od nás žádá, poznáváme i z jiných slov jeho, když praví: »Buďte sprostní jako holubice.« A protož, nebudeme li na mysli své jako dítky, nebudeme-li sprostnou myslí v Ježíše Krista a v jeho svatá tajemství věřiti, ale budeme-li snad bláznivou opovážlivostí skutky Páně chtíti vyzpytovati, budeme-li všemu lépe chtíti rozuměti, nežli

církev, nevejdeme do království božího. Neboť sám Kristus Pán praví: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.« A jinde velebí Otce svého, že před mudráky světskými mocnost nebeského učení ukrývá a sprostné osvěcuje. Nebudeme-li na své mysli jako maličcí, nebudeme-li vždy pokorně i poníženě o sobě smýšleti, neobrátíme-li se od vysokomyslnosti k poníženosti, od pýchy k pokoře, ale budeme-li se jen po marné cti, po slávě, bohatství a vysokých úřadech pachtiti, nevejdeme do království božího. Nebudeme-li jako maličcí na mysli své, nebudeme-li jako oni ke každému upřímní a otevření, ale budeme-li bližního při každé příležitosti v podezření bráti, ó pak nám nelze podíl bráti na slávě nebeské. »Kdož se poníží,« dokládá Kristus Pán, »jako maličký tento, tenť jest větší v království nebeském,« tenť jest u větší vážnosti v nebi u Boha, i na zemi u lidí ctnostných. — Ale není na tom dosti, bychom toliko na mysli své dítkám podobni byli. I srdce naše má býti spořádané jako srdce dětské.

II.

Srdce dítek jest přímé a nepřetvářené.

Malé dítky neznají ještě šalbu a faleš, neznají zradu a křivopřísežnost, neznají podvod a úskok, nýbrž s každým upřímně, s každým otevřeně jednají. Co na srdci, to mají také na jazyku, neboť se žádného neostýchají; a proto již starodávné přísloví dosvědčuje: »Dítky a blázni mluví pravdu.«

Srdce maličkých jest také srovnanlivé a ke smíření snadničké. V nepokaženém srdci jejich hněv a zášť pevných kořenů nepouští. Často totiž, když si vespolek hrávají, vidíme, že se někdy nepohodnou nebo ustrčí; i počnou se hněvati, ale hněv ten jen na maličko trvá; rozkyselenost jejich ustoupí předešlé laskavosti. Abych málo slovy krásnou povahu srdce dětského pronesl, dokládám, že srdce dítek jest čisté a nevinné, jest neposkvrněné. A právě takové má býti i srdce naše, takové žádá i ode všech pravých učedníků svých Kristus Pán, když praví: »Amen, pravím vám, neobrátíte-li se...«

I naše srdce má tedy býti čisté, má býti od hněvu vzdálené; neb jinde nás napomíná řka: »Nenechte zapadati slunce nad hněvivostí vaší.« A sv. Pavel píše ke Korintským: »Nebuďte děti smyslem, ale zlostí buďte děti.« A sv. Petr v prvním listě svém dokládá: »Složíce, nejmilejší, zlost a všelijakou lest a pokrytectví a závist i všecko utrhání, jakožto nyní zrozená nemluvňátka mléka beze lsti žádostiví buďte.«

Ó rozmilí v Kristu, nebudeme-li tedy i na srdci jako maličcí, nebudeme-li v hněvu mírní, ke smíření rychlí, v zlosti malí, ale v lásce velicí; nebudeme-li srovnanliví, ale mstiví, nevejdeme do příbytku věčného pokoje. Neb »blahoslavení pokojní,« dí Pán, »oni synové boží slouti budou.« — Nebudeme-li na srdci jako maličcí, nebudeme-li konečně srdce jako malé dítky míti čisté a

neporušené, nebudeme-li srdce míti ve svátosti pokání od poskvrn hříchů očištěné, nedojdeme života věčného. Neb »nic nečistého,« dí Písmo, »nevejde do království božího«.

* * *

Již jste v krátkosti poznali, nejmilejší, povahu jak mysli tak i srdce maličkých, viděli jste spolu, jak i vy se na mysli a na srdci novorozeňátkům podobati máte. Čiňte tak, beřte zvláště na sebe sprostnou věřící mysl a pokoru, ozdobte srdce své dětinnou nevinností a upřímností; buďte jako ony beze lsti a tak zajisté se neminete s královstvím božím. Vyplníť se na vás slova Páně, ona slova nejvýš pravdomluvného Boha v dnešním svatém evangeliu: »Kdož se poníží, tenť jest větší v království nebeském,« tenť k místu přednímu přijde mezi přáteli božími. Že pak k tomu při naší mdlobě vezdejší obrany mocné zapotřebí jest, obraťme se jedenkaždý na milostného průvodčího svého v této pouti pozemské, na anděla strážce, jehožto slavná památka se dnes koná, volajíce s vroucnou nábožností:

»Anděle boží, strážce můj, rač vždycky býti ochránce můj, mne vždycky řiď a napravuj, ke všemu dobrému mne vzbuzuj, ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj. Tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dávám, a v tom svatém obcování, ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně, chválím Boha ustavičně.« Amen. *Jan Götschner.*

Svátek andělů strážných.

Ze života sv. Václava se vypravuje, že byl kdysi sněm říše německé, ke kterému pozván byl i svatý Václav. Týž měl v obyčeji, práce nastávajícího dne zasvětiti Bohu vždy ráno při mši sv. Tak učinil i v den sněmování. Když však v kostele se poněkud omeškal, a v určitou hodinu na sněm nepřicházel, císař Jindřich I. rozmrzen, nakázal, aby se s rokováním i bez knížete českého začalo, a aby ho nikdo povstáním nepozdravil, až přijde. Sotva však sv. Václav vstoupil do zasedací síně, císař sám ihned rychle povstal, hluboko se před ním pokořil, a na místo jeho s veškerou úctou ho uvedl. Když pak knížata německá císaře se ptala, proč on, jenž před knížetem českým povstati zakázal, pak sám největší uctivost mu na jevo dával, odpověděl císař: »Když Václav do síně vkročil, spatřil jsem zářící kříž na čele jeho, a po každém boku jeho anděla, doprovázejícího jej.«

Ze života sv. Františky římské se vypravuje, že viděla stále po boku svém anděla, jenž jí pokyny ke skutkům bohulibým dával, a kdykoli v něčem pochybila, v bok udeřil. Byl to anděl její strážný!

Přemnohým svatým dopustil Bůh, že mohli zříti anděla svého strážného; mocné a patrné ochrany anděla strážného pocítili jsme

v životě často všichni, byť bychom ho i očima svýma tělesnýma nespatřili, poněvadž on právě těla lidského nemá, ale jest pouhý duch! Že také skutečně jeden každý člověk anděla strážného má, o tom nám svědčí dnešní svaté čtení, v němž Bůh ujišťuje nejen Mojžíše, ale i každého člověka: »Aj, já pošlu anděla svého před tebou, aby ostříhal tebe na cestě, a uvedl tě na místo, které jsem připravil tobě.« Dnes konáme památku andělů strážných všech, a tedy máme konati jeden každý také památku anděla strážného právě svého. I snažme se zejména dnes nesčíslná dobrodiní, jež nám Bůh skrze anděla našeho strážného prokázal a prokazuje, na mysl si uvésti, a uvážiti, čím a *kterak bychom témuž vděčnost svou na jevo dali?*

Pojednání.

1. *Proč tedy máme andělu strážnému děkovati?*

Uvažme, že když jsme se na křtu svatém stali dítkami božími, anděl strážný přijal duši naši pod zvláštní ochranu, ostříhá nás po všech cestách našich, a stále o to usiluje, abychom také skutečně jednou uvedeni byli do nebe na místo, jež nám tam připravil Bůh. Anděl strážný rozprostíral ochranné perutě své nad námi, když jsme byli ještě bezmocnými dětmi. Anděl strážný pozvedal varovného hlasu svého, když u věku jinošském chystali jsme se vejíti na bezcestí. Anděl strážný nutkal nás skrze hlas svědomí, abychom se rychle zase s Bohem smířili, kdykoli od cesty bohumilé jsme se byli odchýlili. Anděl strážný nedal se od nás odvrátiti ani nevděkem, věrolomností, zlomyslností, i když jsme ho stokrát odpuzovali od sebe, abychom šli za lákáním úskočného ďábla, šalebného světa, mámivého dráždění vlastního těla Stokrát odpuzen, vždy znova zase se vrátil, po cestách našich nás ostříhal, aby nás přece uvedl konečně na to místo, které nám Bůh připravil za hrobem. Ba, on není toliko nejvěrnějším průvodčím i ochráncem naším na té přeobtížné, úkladů plné cestě slzavým údolím tohoto světa: on provází duše sobě svěřené i branou smrti, na soud Nejvyššího, a ještě tam přimlouvá se za ně!

Jak věrně andělé boží úřad svůj opatrovnický při lidech plní, jasně vysvítá z vypravování samého Písma svatého, a sice z knihy Tobiáš. Archanděl Rafael vedl mladého Tobiáše bezpečně po cestách jeho. U Raguele, starého přítele otce jeho, způsobil, že dostal zbožnou i bohatou dceru jeho za manželku. Sám odešel do Rages, aby odtud přinesl starý dluh pro Tobiáše otce. Postaral se o lék pro téhož, aby své slepoty zbaven byl!

Překonáni tolikerou dobrotou radili se pak Tobiáši, kterak by se dobrodinci svému odplatili. I uznali: »Není možno dobrodiní jeho náležitě odplatiti. Ale prosme ho, zdali by snad chtěl přijmouti polovici všech věcí, kteréž jsme přinesli.« Když pak ho skutečně prosili, aby odplatu přijal, tu teprve dal se jim poznati a pravil: »Dobrořečte Bohu a jemu děkujte za dobrodiní!

Jako Tobiášové učinili, čiňmež i my a tažme se: Čím se od-

platím tobě, můj anděle strážný, za všecko, co jsi mi posud učinil? A jako Rafael odpověděl Tobiášům, odpoví i náš anděl strážný nám: »Netřeba mi vašich pozemských darů Dobrořečte ale Bohu, jemu děkujte, jemu čest a chválu vzdávejte; a tak i mně se odvděčíte, jenž nemám na mysli, leč čest a slávu boží.«

I učiňmež tedy předsevzetí pevné dnes, že se chceme všeho varovati, čím bychom mohli anděla svého strážného zarmoutiti a k tomu dohnati, aby na nás musil jednou žalovati před soudnou stolicí boží!

2. Zvláštním způsobem můžeme se ale převznešenému, nebeskému ochránci svému zavděčiti, volíme-li, *dle jeho příkladu anděly strážnými při svých bližních býti!*

Nejmilejším díkem pro každého dobrodince jest, pozoruje-li, že ten, jemuž dobrodiní prokázal, vzal si ho za vzor svého jednání, a učinil si ho jako zrcadlem, v jehož skutcích by se vzhlížel a je napodoboval. A tak z následování našeho radují se i andělé naši strážní. Dále:

Sv. učitelové církevní tvrdí, že my lidé jsme k tomu určeni, abychom jednou v nebi zaujali ta místa, kterých andělé zpyšnělí byli nuceni opustiti. Což jest tedy přirozenějšího, nežli to, abychom jsouce pro nebe určeni, také milosti té snažili se hodnými býti; a majíce býti společníky andělů, také i andělsky žíti se snažili?

Andělé boží ale co nejdokonaleji a nejrychleji všechny rozkazy boží plní. Na znamení jich rychlé poslušnosti umělci křídla jim přičiňují, ač oni v pravdě ani těl a tedy ani křídel nemají. Snažme se i my beze všeho rozmýšlení a odkládání vždy a všude plniti to, co Bůh skrze desatero a církev skrze patero přikázání katolíkům nařizují!

Andělé boží bez ustání Boha před trůnem jeho v nebesích oslavují, volajíce: »svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů..« Snažme se i my Boha uctívati v modlitbách i písních, v domech, mimo dům a zejména před trůnem jeho ve svatostánku na oltářích!

Andělé boží z vůle boží pomáhají lidem v nesčetných potřebách tělesných i duchovních. Snažme se i my čistě, svatě žití a bližním dle možnosti své pomáhati, lačné krmiti.. neumělé učiti, zarmoucené těšiti, chybující kárati... anebo aspoň za živé i za mrtvé nábožně se modliti!

Bůh sám stává se nám pomocníkem, abychom hodnými následovníky andělů se stali; a proto ustanovil nejsvětější svátost, abychom tímto »chlebem andělským« se nasycovali, posilovali a věrnosti až do smrti si zjednávali.

Uvažujme tedy o dobrodiních andělů strážných — děkujme jim — následujme jich, aby nás jednou i do nebe uvedli. Amen.

Anděle boží, strážce můj — — — Dr. *K. L. Řehák.*

Má-li kdo velikou touhu a žízeň po pokroku ve věcech duchovních, a stojí-li opravdu o to, aby se rozhojňoval ve vší ctnosti a dokonalosti, pak má zase Bůh nad ním zalíbení takové, že ho obsypává a obohacuje svými dary. Sv. Ambrož.

Svátek narození Panny Marie.

(Konáno v Domažlicích r. 1903.)

»Blahoslavený člověk, kterýž mne slyší, a bdí u dveří mých na každý den. Kdo by mne nalezl, najde život a obdrží spasení od Hospodina«
Přísl. 8, 34.—35.

Rozmilí v Kristu! Když v křesťanské rodině slaví matka své narozeniny, radují se její děti, přednášejí svá blahopřání a slibují jí na novo úctu, lásku a poslušnost. A matka sdílí srdečnou radost s dětmi, ráda přijímá jejich blahopřání, napomíná je, aby plnily své sliby, a slibuje jim sama, že jim bude dobrou, pečlivou matkou. Tak přinášejí narozeniny matky radost do domu, a upevňují pouta lásky mezi matkou a dětmi.

A dnes slaví církev katolická, tato veliká rodina národů, svátek narození Panny Marie, matky, jaké není rovno, Matky to Spasitele světa; neboť z ní »vyšlo slunce spravedlnosti, Kristus Bůh náš: který zrušiv kletbu, dal nám požehnání a zničiv smrt, dal nám život věčný.« [1]) Avšak dnes slavíme též narozeniny matky naší; neboť Panna Maria se stala též naší matkou duchovní, když Syn boží z ní vzal svou lidskou přirozenost. Nemáme jí proto dnes blahopřáti? Nemáme jí slíbiti že zůstaneme jejími hodnými a poslušnými dětmi až do smrti? Ó ano. A Panna Maria jistě naše sliby a blahopřání s radostí přijme a bude nám pomáhati ve všech našich potřebách, jak vyplývá z těchto slov Písma sv., jež se dle výkladu církve vztahují na Pannu Marii: »Blahoslavený člověk, kterýž mne slyší a bdí u dveří mých na každý den; kdo by mne nalezl, najde život a obdrží spasení od Hospodina.« Přísl. 8, 34, 35.

Tuto útěchyplnou pravdu vám chci dnes, rozmilí v Kristu, vložiti na srdce a vybídnouti vás, abyste na každý den uctívali Pannu Marii jako svou dobrou matičku. K tomu cíli vám ukáži, že, *uctíváme-li Pannu Marii, konáme jen svou povinnost a máme z toho mimo to veliký prospěch.* Dle toho bude míti má řeč dva díly:

I. první z nich jest: *úcta k Panně Marii jest naší povinností,*
II. druhý pak: *úcta k Panně Marii jest nám ku prospěchu.*

Blahoslavená Panno Maria, tato slova, jež hodlám dnes pronésti, vkládám do tvého sladkého, milostiplného srdce, aby v něm byla požehnána tobě ke cti a mým posluchačům ke spáse!

I.

Úcta k Panně Marii jest naší povinností.

Pravím-li, že máme Pannu Marii uctívati, nemíním tím říci, že se jí máme klaněti. To by byla modloslužba. Klaněti se smíme jediné

[1]) Brev. Rom. fest. 8. Sept. ant. a Magn. in 2. Vesp.

Bohu, jemuž máme vzdávati nejvyšší úctu, jako svému všemohoucímu Tvůrci a nejvyššímu Pánu. Anděly a svaté máme pouze uctívati, totiž uznávati jejich přednosti, chváliti je pro ně a prositi a vzývati je o přímluvu a pomoc u Boha. Poslední příčinou úcty svatých a andělů je Bůh sám, jehož služebníky, přáteli a miláčky jsou. Poněvadž Panna Maria svou svatostí a zvláštním svým poměrem k Bohu vyniká nade všecky svaté a anděly, máme jí proto vzdávati úctu větší, než ostatním blaženým v nebesích, ale nikoliv úctu klanění se, jež náleží jen Bohu samému.

Jaké důvody nám kladou úctu k Panně Marii za povinnost? Jsou to hlavně tyto tři: 1. její *svatost*, 2. její *poměr k nám lidem* a 3. její *poměr k Bohu.*

1. *Její svatost.* Každý člověk má již přirozené právo na naši úctu a vážnost. Tím větší je pak naše povinnost ctíti a vážiti si člověka mravného, dobrého, rozšafného, vůbec člověka ctnostného, svatého. Dokazovati to, není třeba za dnů našich, kdy se oslavují lidé i pochybných vlastností. — Mluvíme-li o Panně Marii: nezáříť leskem nejkrásnějších ctností? Hned v prvním okamžiku svého početí, svého bytí, byla zvláštní milostí boží uchována poskvrny hříchu dědičného samojediná ze všech lidí, a ve svém bezúhonném životě se nedopustila ani nejmenšího hříchu osobního. Jak mile se stkví její panenství, jehož si tak velice vážila, že se nechtěla ani státi Matkou boží, kdyby se ho byla musila vzdáti; a proto učinil Bůh zázrak, že se stala matkou a zůstala pannou. A jak pokornou pannou zůstala při své vznešené důstojnosti, že ani svatému Josefu nezjevila, co jí Bůh učinil. A když ji její teta Alžběta z vnuknutí Ducha sv pozdravila jako Matku boží, vzdávala veškeru čest jen Bohu, řkouc: »Vzhlédl na ponížení děvky své.« Luk. 1, 48. Kdybych vám, rozmilí v Kristu, chtěl líčiti její lásku k Bohu, její poslušnost, její trpělivost, její odevzdanost do vůle boží, nedostal bych se dnes ke konci. Řeknu to proto krátce: žádný anděl, žádný člověk nedostihl Panny Marie ve svatosti, a proto vyniká nade všecky i blažeností v nebesích. Nejsme tedy povinni uctívati a oslavovati ji více než svaté a anděly, jako královnu nebes, která stojí po pravici boží v oděvu pozlaceném, ozdobená rozličností? Žalm 44, 10.

2. *Její poměr k nám.* Tato naše povinnost vyplývá dále z jejího poměru k nám. V jakém poměru stojíme k Panně Marii? V poměru duchovních dětí k duchovní matce. Neboť podle výroků svatých dala nám Panna Maria nadpřirozený život milosti a stala se naší duchovní matkou dvakráte. *Po prvé* se stala naší matkou, když počala a porodila Syna božího. Již tenkrát prosila Boha za naši spásu; od té doby nás neustále nosila ve svém srdci. Tomu se zdá nasvědčovati samo Písmo sv., jež praví, že Panna Maria porodila v Betlémě svého prvorozeného syna. Mat. 1, 25. Poněvadž je článkem víry, že Panna Maria neměla kromě Pána Ježíše žádných jiných dětí tělesných,[2]) následuje z toho, že

[2]) Fr. Ad. Tanquerey S. S. Synopsis theolog. dogm. spec. tom I. tract. de verbo incarn. et redept. cp. IV. § II. num. 282. str. 602.

měla děti druhorozené jen podle ducha čili duchovní, kterými jsme my lidé. Tak zjevil se sám Pán Ježíš sv. Gertrudě.[3]) — *Po druhé* nás porodila k životu milosti, když za hrozných bolestí obětovala život svého Syna na kříži za naši spásu. To dosvědčují slova našeho milého Spasitele »ejhle syn tvůj«, Jan 19, 26., která k ní pravil s kříže, jakoby chtěl říci: »Ejhle člověk, který se rodí k milosti skrze tvou oběť, kterou ty obětuješ můj život za jeho spásu.« A dále obrátiv se k učedníkovi, řekl: »Ejhle matka tvá.« Jan 19, 27. Praví se tam, obrátil se Pán Ježíš k učedníkovi a nejmenuje se Jan. A to není bez významu. Neboť tím naznačil Pán Ježíš, že dal Pannu Marii za matku všem, kteří jsou jeho učedníky, kteří jsou křesťany; takže sv. Jan skutečně zastupoval na Kalvarii nás i všecky lidi.[4]) — A povězte mi, rozmilí v Kristu, znáte matku, která tolik učinila a vytrpěla pro své děti, jako Panna Maria pro nás? Nezasluhuje proto, abychom ji ctili jak můžeme? Již sama přirozenost vložila do srdce dítěte cit úcty a lásky k matce, a Bůh tento cit posvětil a povýšil na přikázání, jež je čtvrtým mezi přikázáními božími; a my bychom neměli Pannu Marii ctíti? — Kdo ji nectí, je nezdárným dítětem a svolává na sebe hněv boží, jak plyne z

3. *poměru Panny Marie k Bohu.* Poměr Panny Marie k Bohu se dá krátce vyjádřiti těmito dvěma slovy: Matka boží. V tom je zahrnuta celá její velikost, celá její důstojnost, která se nedá lidskými slovy vypověděti, protože se nedá lidským rozumem pochopiti. Myslím proto, že mají zcela pravdu svatí, když dí, že Bůh, ač jest nekonečný, ač je všemohoucí, nemohl Panny Marie povýšiti k vyšší důstojnosti, než jakou jest důstojnost: býti Matkou Boha. Věčné Slovo sestoupilo na její slovo do jejího panenského lůna, vzalo na sebe tělo z jejího těla, krev z její krve. S tímto tělem se Syn boží za nás obětoval na kříži; touto krví dokonal naše vykoupení; s touto lidskou přirozeností vstoupil na nebesa a sedí na pravici Boha Otce. Rozmilí v Kristu, není to důstojnost vznešená, nepochopitelná? — Nejsme proto povinni, vzdávati Matce boží, Panně Marii, velikou úctu po příkladu patriarchů, proroků a spravedlivých starého zákona, kteří ji velebili a po ní toužili? Po příkladu archanděla Gabriela, který ji s velikou úctou pozdravil v Nazaretě, oznamuje jí tajemství vtělení Syna božího? Po příkladu svatých andělů, kteří přišli v oné přeblažené noci betlemské při narození Syna božího s nebe, aby Pannu Marii s jejím Děťátkem chválili a velebili? —

Ale všecka tato úcta mizí úplně před úctou, kterou Panně Marii vzdával Syn boží. Třicet let jako poslušný syn pro ni pracoval v potu tváře své a byl jí oddán s láskou, jaké jen jeho nejsvětější srdce bylo schopno. Ba ani v moři bolesti na kříži na ni nezapomněl a poručil ji svému miláčkovi.

[3]) Cfr. S. Alfonso M. d. Lig. Le glorie di Maria. Parte I. capo 1. § 2. str. 32. S. Benigno Canavese. 1886.
[4]) Ibidem str. 33. seq.

A po příkladu Pána Ježíše uctívali Rodičku boží všickni věrní učedníci Páně od počátku církve, až na naše doby. Chcete-li důkazy, sestupte se mnou v duchu do katakomb římských, do labyrintu chodeb a komnat větších a menších v lůně země, které byly původně určeny za poslední odpočinek tělesných ostatků prvních křesťanů, ale později se staly vítaným úkrytem před slídivým okem pekelných pronásledovatelů, ano i důstojným chrámem pro nekrvavou obět pokorného beránka novozákonního, sestupte do těchto katakomb, které byly moudrým řízením božím otevřeny očím nevěřícího lidstva teprve posledních století, sestupte tam v duchu, čtěte nápisy, pozorujte obrazy, které tam byly zachovány k naší nemalé radosti před rukou barbarů, až na naše doby, a zřete v nich víru prvních křesťanů. Sestupce se mnou třeba do tak zvané »*kaple marianské*« v katakombách sv. Anežky za hradbami a pozorujte tam nad oltářem obraz mladé ženy, v polopostavě, sedící s rukama k modlitbě rozpiatýma a dlaněma k nám obrácenýma, jakoby nám chtěla rozdávati všecky dobré dary, výsledek to svých modliteb. Dobrota v její tváři, oděv, který nese na sobě známku starověkosti, jest zárukou, že obraz ten je z prvního století církve a podobiznou Panny Marie, která byla předmětem úcty křesťanů již v prvním století po Kristu Pánu.[5]) — Chcete-li, následujte mne dále do »*řecké kaple*« v katakombách sv. Priscilly, kde jest na spodní straně klenutí zobrazena sv. Panna se Synáčkem na klíně, jak přijímá dary od tří mudrců.[6]) Jiný to důkaz úcty prvních křesťanů k Panně Marii. To postačí.

Přejděme nyní k našemu národu československému. V národě našem lze od dávných dob pozorovati nejvěrnější lásku a úctu i důvěru k nejblahoslavenější Rodičce Boží Panně Marii. A co národ chová na srdci, to jeví i veřejně slovem a skutkem, hlavně na posvátných místech marianských; tu se právě osvědčuje celý národ československý národem marianským. Pro důkazy není třeba jíti daleko. Již tato svatyně, v níž jsme, ač pro nepřízeň časů nedokonaná,[7]) svědčí o veliké úctě předků k Panně Marii svou krásou, svou výzdobou a svými uměleckými freskovými malbami. A náklad, kterým důstojná oprava a výzdoba této marianské svatyně se vede ke konci,[8]) jest nám zřejmým dokladem, že úcta k Panně Marii ani v našem pokolení nevymizela. Chceme li, rozmili v Kristu, konati svou povinnost, musíme se připojiti k těmto ctitelům Rodičky Boží, k čemuž nás povzbuzuje ta okolnost, že nám z úcty k Panně Marii plyne veliký užitek. O užitku tom uslyšíte v díle druhém. Obnovte zatím svoji pozornost.

---

[5]) Cfr. P. Placidus J. Mathon O. S. B. Život nejbl. Bohorodičky Panny Marie a její panického chotě sv. Josefa, Kn. I. díl 3. hl. 3. 2. str. 310. a nás.

[6]) Ibidem str. 312. Cfr. též Mariano Armellini, Notizie storiche intorno alla antichita del culto di Maria Vergine. Roma. G. Ciotola. 1888.

[7]) Ferd. Vaněk a Dr. K Hostaš, Soupis pam. hist. a um. v posl. okr. domažlickém, píší: Nová stavba, bezpochy z nedostatku prostředků hmotných prováděna velmi zdlouhavě . . . zůstala nedokončenou, ana vystavěna byla jen loď chrámová. K stavbě choru, jak se zdá, ani základ nebyl položen.

[8]) Luxovy fresky byly právě nákladem města jako patrona obnovovány.

II.

Úcta k Panně Marii jest nám ku prospěchu.

Jest vrozeno lidské povaze, že se dá snáze pohnouti ke konání dobrého a zanechání zlého, vidí-li, že z toho bude míti prospěch. Když kdysi mluvil Pán Ježíš o odměně, která čeká na jeho učedníky, ptal se ho sv. Petr, jakou odměnu mohou očekávati za to, že všecko, co měli opustili a jeho následovali. A zdá se, že Bůh této lidské slabosti používá, aby nadchl člověka k velkolepým činům. Neboť Pán Ježíš odpověděl sv. Petru, že ti, kteří ho následují, budou při druhém příchodu Syna člověka seděti na dvanácti stolicích a souditi dvanácte pokolení israelských. Mat. 19, 27—28.

Proto myslím, rozmilí v Kristu, že nechybím, když, chtěje vás povzbuditi k úctě Panny Marie, poukáži vám na veliký *prospěch*, který z ní budete míti. Pravím proto, že vám Panna Maria, budete-li ji uctívati a prositi, jak se sluší a patří, vymůže od Boha všecko, čeho potřebujete ke spáse své duše. A kdo nám to zaručuje, ptáte se? Zaručuje nám to 1. *její moc u Boha jako Matky boží*, a 2. *její láska k nám, jako matky naší.*

1. *Její moc u Boha jako Matky boží.* Moc Matky boží v nebesích je tak veliká, že nám pro naše spasení vymůže u Boha všecko. Jejím Synem, který ji vroucně miluje, který jí největší blaženost v nebesích připravil, jest Ježíš Kristus, všemohoucí Bůh, a ten by nesplnil jejích přání, tužeb a proseb, vidí-li, že jí to působí radost, když nám může pomoci? Ona za něho na zemi všecko obětovala, neučiní pro ni všecko nyní v nebesích? Ona mu pomohla při vykoupení lidstva, davši mu tělo lidské; zůstanou její prosby za totéž lidstvo oslyšeny? Pod křížem vymohla lotru po pravici obrácení a blaženost; nebude moci pro nás vymoci žádné milosti u trůnu svého Syna? Bůh nám přikázal, abychom ctili otce a matku, a Syn jeho toto přikázání úcty k Matce své Panně Marii za svého pozemského života věrně zachovával; v životě nebeském ji nebude ctíti a nebude si všímati jejích přání? »Nikoliv,« praví jeden otec církevní, »jako Otec předal všecku moc Synu, tak Syn předal veškeru moc Matce.« A proto může Panna Maria o sobě říci slova Písma sv.: »Se mnou jest bohatství a sláva, zboží nadherné a spravedlnost, abych obohatila ty, kteří mne milují, a poklady jejich naplnila.« Přísl. 8, 18, 21. Rozmilí v Kristu, má-li Panna Maria tak velikou moc, nepřináší nám to velikého užitku, když ji ve svých potřebách důvěrně vzýváme a uctíváme?[9])

2. *Její láska k nám jako matky naší.* Ale tu by nám mohl někdo namítnouti: Kde máme jistotu, že se nás Panna Maria skutečně ujme? Tuto jistotu nám dává její veliká láska k nám; vždyť jest naší matkou. Může matka patřiti na nouzi svých dětí a nepřispěti jim, když je to v její moci? Proto k nám volá Panna

---

[9]) Cfr. Prediger u. Katechet, 50. Jahrg. September-Heft, S. 100 ff.

Maria s nebes slovy Písma sv.: »Kdyby i matka zapomněla na své dítě, já na vás nezapomenu.« Is. 49, 15.

Její mateřské srdce přetéká láskou a milosrdenstvím k nám a veškeré své moci v nebesích užívá jen nám ku pomoci. Proto praví o ní sv. Bernard, že »se stala všem vším; z nesmírné lásky učinila se dlužnicí všech. Všem otvírá přístup ke svému srdci, aby všickni měli podíl na její plnosti. Jest více ochotna své milosti nám udělovati, než my jsme žádostivi milosti od ní přijímati.«[10]) O tom nemůžeme pochybovati! Neboť Panna Maria neušetřila z lásky k nám svého jediného Syna ale obětovala ho za nás na kříži, když jsme ji o to ani neprosili; nechá nás snad bez pomoci, když ji budeme s důvěrou prositi? Nikoli! Proto se k ní často utíkejme, zvláště když jsme upadli do těžkého hříchu. Člověk ve smrtelném hříchu jest velmi nešťastný. Ztratil Boha, ztratil nebe, a zemře-li ve svém hříchu, je ztracen na věky, přijde do pekla. A právě ubohým hříšníkům Panna Maria ráda pomáhá; vždyť jest útočištěm hříšníků. Kolik hříšníků již jí děkuje za své obrácení a svou věčnou spásu! Dokladem toho jest Maria Egyptská.

Bylať tato žena, než se obrátila, osidlem, jež chytilo každé srdce, aby je pak hříchem učinilo otrokem ďábla; bylať sítí, jíž používal ďábel k lovení duší a zalidňování pekla. Bůh se však dotkl jejího srdce, a vnukl jí, aby putovala do chrámu jerusalemského, kde byly veřejné úctě vystaveny slavné ostatky sv. kříže. Přišedši ke chrámu, chtěla do něho vstoupiti, ale v tom cítila, jak ji neznámá vnitřní síla neodolatelně pudila zpět. Pokoušela se vstoupiti po druhé a po třetí, ale po každé ji tatáž síla odrazila. Při tomto podivném zjevu zůstala zarmoucená žena v pochybnostech, nevědouc, zdali to pochází od Boha, který ji tak odhání jako nehodnou, anebo od ďábla, který ji vzdaluje od posvátných míst ze strachu, aby ji neztratil. V těchto pochybnostech vrhla se k nohám obrazu Panny Marie, který byl blízko brány chrámové, a jak sděluje církevní sněm nicejský, jala se takto modliti: »Když Bůh, jejž, jak jsem slyšela, ty jsi porodila, se stal člověkem proto, aby volal hříšníky k pokání, pomoz, Matko boží, této bídné hříšnici, která jest opuštěna ode všech, a nemá nikoho, kdo by jí přispěl ku pomoci« Slíbila pak, že bude-li moci vstoupiti do chrámu a smířiti se s Bohem, dá na vždy výhost všem rozkošem a marnostem světským a změní opravdu svůj život. Po této modlitbě se odebrala k bráně chrámové a mohla šťastně bez překážky do ní vstoupiti. Zakusivši takto sama na sobě lásku Panny Marie a ochotnou její pomoc ve svých nesnázích, pojala k ní živou důvěru, vrátila se několikrát k jejím nohám a zvolila si ji za svou orodovnici, matku a vůdkyni, a Panna Maria ji opět přijala pod plášť své ochrany. Jaké pokroky pak činila pod ochranou Královny nebes, mohli by nám povídati andělé, kteří ji doprovodili na poušť, a tam v opuštěných končinách počítali každý její krok, každý vzdech jejího srdce, každou slzu jejího oka, já mohu jen říci, že

[10]) Cfr. Prediger u. Katechet. Jahrg. 50, S. 700 ff.

na této poušti neměla v životě nanejvýš kajícném a drsném jiné učitelky a vůdkyně než blahoslavenou Pannu Marii, k níž se neustále utíkala jako ke své matce. A za pomoci Panny Marie zvítězila nad prudkými pokušeními a divokými útoky ďábla, přemohla všechen odpor své slabé přirozenosti a vytrvala tak celých čtyřicet sedm let, zanechavši světu příklad dokonalé kajícnosti, vzor veliké svatosti a nejpádnější důkazy o pomoci Panny Marie.[11]) Hleďte, rozmilí v Kristu, tak rychle, tak očividně vyslyšela Panna Maria modlitbu této hříšnice a vymohla jí záchranu a spásu!

Proto končím vyzváním: Uctívejme Pannu Marii horlivě a důvěrně! Klade nám to za povinnost její svatost a její poměr k nám a k Bohu; jestiť matkou naší a boží. Máme dále z její úcty veliký prospěch, neboť Panna Maria jako Matka boží nám pomoci může a jako matka naše nám pomoci chce.

Bůh slíbil bohatou odplatu dětem, kteří ctí otce a matku; budeme-li míti v dětinné úctě Pannu Marii, jako i naši matku, udělí nám svou milost a odplatí nám jednou na věčnosti. Avšak naše úcta by se nemohla Panně Marii líbiti a nám prospěti, kdybychom nadále těžkými hříchy jejího božského Syna uráželi a na novo křižovali. To by bylo známkou ukrutnosti k Matce boží, za niž by nás stihl hněv a trest boží. V písmě sv. jest ustanoven hrozný trest na dítě, jež nectí své pozemské matky. Krkavci mají mu vyklovati oko, stojí v knize přísloví 30. 17., a snísti je synové orlice. Ba podle zákona Mojžíšova má takové dítě dokonce zemříti smrtí. Podobně i křesťan, který pohrdá svou nebeskou Matkou, Pannou Marií, svolává na sebe kletbu boží a bude vinen věčného trestu v pekle. Kdo mu pak ještě pomůže? Neboť Panna Maria pomáhá jen tomu, kdo chce si dáti pomoci, chce zanechati hříšného života a polepšiti se. Ona jest útočištěm hříšníků, nikoliv ale útočištěm hříchů. Vy všichni, kteří jste až dosud hříšným životem zarmucovali svou matku, Pannu Marii, slibte jí dnes, ve svátek jejího narození, že se upřímně obrátíte a polepšíte, abyste se zrodili pro život nebeský ve věčné blaženosti. Amen.

Václav Knetl, kaplan v Mrákově.

Svátek narození Panny Marie.

1. Dnešní svaté čtení obsahuje vznešenou chválu moudrosti boží, ale i chválu té, jejíž den narození dnes slavíme, a jež jest nejkrásnějším odleskem i dílem této moudrosti boží! Pozastaviti se ale můžeme nad tím, proč dnešní evangelium vypočítává jen dlouhou řadu jmen, od Abrahama až do Krista Pána. Ač ale toto vypočítávání jmen zdáti se může úmorným, má ono přece velikou cenu. A kterak to? Ve výpočtu tom uvádí se 42 jmen, jež tvoří tři skupiny po čtrnácti. První skupina obsahuje jména arci-

[11]) Vid: Giov. B. Scaramelli, Direttorio ascetico, tom I. art. 11. c. 3. n. 461. ed. Venezia 1796.

otců, za jichž doby národ, jenž z Abrahama povstati měl, se zmáhal a rozvíjel. Druhá skupina obsahuje jména 14 králů, za nichž vyvolený národ byl v rozkvětu. A poslední skupina uvádí jména 14 knížat, za nichž rod krále Davida byl v úpadku, takže poslední člen řady té Josef byl již jen chudým tesařem. Všichni tito arciotcové, králové i knížata vzdychali po Messiáši, jenž se měl naroditi z rodu jich. A řada jich dokazuje, že Pán Ježíš jest skutečně potomkem Abrahamovým, a na něm že jsou všecka zaslíbení božská splněna.

Mohl by snad někdo namítnouti, že rodokmen Páně nejde k Panně Marii, Matce Ježíšově, ale k Josefu, jenž přece nebyl tělesným otcem Páně. Avšak okolnost ta nesmí nás másti; nebo za jedno nebylo u židů obyčejem, aby rodokmeny žen sepisovali; a za druhé bylo u židů zákonem, že jedenkaždý muž má si vzíti manželku z pokolení svého. O svatém Josefu vydává ale Písmo svaté svědectví, že byl »spravedlivým«, a tedy věrně plnil příkazy zákona, a proto také jen z pokolení svého manželku pojati mohl. Poněvadž dále k rozkazu císařovu jedenkaždý měl při popisu dáti zapsati se tam, kam rodem přináležel; a Josef i Maria přišli zapsat se dát v Betlemě, jenž byl městem Davidovým: jest z toho nade vši pochybnost jisto, že snoubenka sv. Josefa, přeblahoslavená Panna Maria, byla rovněž z rodu a čeledi Davida krále.

Dnes tedy z rodu Abrahama i Davida vypučela převzácná ratolístka: narodila se Maria, skrze niž mělo na svět přijíti »Slunce spravedlnosti«, Kristus Ježíš. Ona byla jitřenkou, oznamující příchod jeho. Jestliže radují se zvedené dítky ze slavnosti matky své milované, a blahopřejí jí: kterak bychom neměli se radovati i my ze slavnosti narození té, která nám Spasitele porodila, a kterou Kristus Pán umírající odkázal miláčkům svým jakožto matku?

2. *Chceme-li však předrahou matičku svou uctíti, kterak toho dokážeme?* Mám za to, že ničím lépe, nežli když uvažovati budeme o nevýslovné přednosti její — a budeme se snažiti, abychom se jí podobnými stali!

A jaká jest vznešenost přeblahoslavené Panny?

V litanii loretánské voláme k ní: »Zrcadlo spravedlnosti, oroduj za nás!« Je-li ona zrcadlem, tedy se v ní Bůh zhlíží, a v ní nejdokonalejší obraz svůj poznává. A kteraký jest Bůh ve své kráse? Písmo svaté nazývá Boha — *světlem;* ustavičně *činným;* a nejčistší *dobrotou i láskou.* Je-li přeblahoslavená Panna zrcadlem těchto dokonalostí božích, zajisté i v těch věcích se vyznamenává. A v pravdě že tomu tak; a sice ze zvláštní milosti boží — a i z vlastního přičinění jejího.

Ducha svatého zvláštní milosti přijala přeblahoslavená Panna po třikrát. Po prvé při svém neposkvrněném početí. Tehdy učiněna jest přeskvostným stvořením, podobným křišťálu, jejž světlo proniká. Tak stala se odleskem Boha, jenž jest světlo. Po druhé naplnil ji Duch svatý neocenitelnými milostmi svými, když jí anděl Gabriel zvěstoval mateřství její, aby od té doby neúmorně pracovala s Pánem Ježíšem a byla obrazem činnosti boží. Po třetí obdr-

žela zvláštní dary Ducha svatého zároveň s apoštoly o slavnosti letnic, aby se stala matkou mladé církve Syna svého, a tak napodobovala neskonalou dobrotivost boží.

A s těmito převzácnými milostmi Panna Maria co nejdokonaleji spolupůsobila, a proto také tak vysoko nade všechny nebešťany vyvýšena byla.

S prvou milostí Ducha svatého působila jakožto *panna*, takže netoliko hříchu dědičného prostou byla, ale i jakéhokoli všedního provinění se uchránila; v modlitbách, rozjímání, bohulibých pracích zalíbení měla, při chrámu žila, jež jako dítě k věčnému panenství, u židů to neobyčejné ctnosti, Bohu se zaslíbila. Tak sama sebe přečistému světlu božímu se napodobovala.

S druhou milostí Ducha svatého působila jakožto *matka*. Tehdy neustále o Dítko Boha Otce i své láskou neúmornou pečovala; jeho slova pečlivě v srdci svém chovala; jeho nejvěrnější učednicí byla; s ním všechny bolesti spolutrpěla, a za spásu naši spoluobětovala. A tak samu sebe činila podobnou neustále věčné činnosti Bytosti božské.

S třetí milostí Ducha svatého spolupůsobila Panna Maria jakožto *vdova*. S apoštoly spolupůsobila, jich poučovala, je těšila, povzbuzovala, modlitbami podporovala po celých 15 roků, v kterých po nanebevstoupení Syna svého láskou a touhou po něm zmírala. Takto samu sebe blahu duší obětujíc, stala se nevyrovnaným odleskem nevýslovné lásky boží; a jest tedy v pravdě »zrcadlem spravedlnosti«, a odleskem Boha jakožto přeskvoucího světla, jakožto jeho neúmorné činnosti, a jeho nevýslovné lásky.

A jestliže přeblahoslavená Panna jest nám na kříži Páně matkou učiněna, a chceme li jí v pravdě jakožto matku svou uctívati: jest třeba, abychom se jí co nejvíce podobnými stávali, a tak i obraz boží v sobě stále zdokonalovali.

I nám dává Bůh Duch svatý zvláštní milosti ve třech rozličných způsobech, a sice: Při *křtu* svatém zbavil nás hříchu dědičného, a vyzdobil duši naši světlem posvěcující milosti své, abychom byli hodnými, spatřiti Světlo boží v nebi. A jestli jsme kdy toho světla nedbalými byli, a zhřešili: ve svátosti pokání nám odpouští, a novým světlem naplňuje duši naši. — Ve svátosti *biřmování* posiluje naše duše, abychom vítězně bojovali proti světu, tělu i ďáblu. A kdo volil těžký stav kněžský anebo manželský: tomu udílí k plnění povinností ještě zvláštní milosti ve svátosti svěcení kněžstva a stavu manželského. — Při mši svaté však upravuje Duch svatý chléb a víno v tělo a krev Pána Ježíše, když kněz zázračná slova jeho: »totoť jest tělo mé — totoť jest krev má« vyslovuje; a tak připravuje nám přesvatý pokrm i nápoj k získání života věčného.

3. Jestliže však Duch svatý takto milostmi svými přichází nám vstříc, podobně jako přeblahoslavené Panně Marii: máme i my, podobně jako ona, s milostmi těmi spolupůsobiti, abychom obraz boží v sobě co nejvíce zdokonalili.

Jestli tedy Duch svatý nás očišťuje ve svátostech: máme se stále o to snažiti, abychom čistotu také zachovávali. Musíme tedy vytrvale bojovati proti světu, tělu i ďáblu, a chyb svých stále opravovati, aby duše naše byla odleskem světla božího.

Jestli Duch svatý sil nám dodává k věrnému konání povinností stavu našeho: třeba abychom neúmornou *činnost* boží napodobovali, a věrně i vytrvale, na svět se neohlížejíce, povinnosti své plnili jakožto dělníci, či muži, ženy, rodiče, hospodáři.

Jestli Duch svatý podává nám nepochopitelný důkaz *lásky* své i Krista Ježíše v nebeském pokrmu: máme my dle milosti té převeliké i lásku osvědčovati Bohu i bližnímu, ježto Spasitel dí: »co jste učinili nejmenšímu z bratří, mně samému jste učinili.« A almužnou jest netoliko dáti kousek chleba, krejcar: ale i neumělého poučit, nepříteli odpustit, chybujícího pokárati, ano i za živé i mrtvé se modliti.

Nuže zkoumejme posavadní život svůj. Ach, co tu pochybení proti čistotě! Co tu zanedbávání přikázání a povinností stavu! Co tu nelásky oproti bližnímu! Pohlížejme dnes na vzor svůj, blahoslavenou Pannu, jak ona s milostmi Ducha svatého věrně až do smrti spolupůsobila, a tak v pravdě »zrcadlem spravedlnosti« se stala; a učme se od ní, rovněž věrně s milostmi Ducha svatého věrně působiti, aby po bojích tohoto života poslední naše hodinka na tomto světě stala se hodinou i dnem narození našeho pro život věčný. Amen.

Dr. *K. L. Rehák.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Jak pečovati o čest svou a národa?

»Nenalezl se, kdo by vzdal čest Bohu, leč tento cizozemec.« Ev. sv. L. c. 17.

Kde se člověk zrodí, tam se nejlépe hodí, říká naše přísloví. Jest dotud pravdivé, pokud se chce říci, že mezi svými rodáky člověku bývá volněji, než mezi cizinci. Svůj k svému mívá více důvěry a citu. Jest to přirozená vlastnost lidská.

Člověk si na svém jméně a cti dává mnoho záležeti před ostatními. Také národ jeden před druhým si zakládá na své cti a jméně. Čech na českém, Němec na německém atd. Dokud se to děje způsobem rozumným, je to nejen dovolené, ale i chvalitebné, aby člověk si zakládal nejen na svém dobrém jméně, ale i na dobrém jméně svého národa.

V evangeliu se mluví o Samaritánu, který přišel poděkovati za své uzdravení, a byl on jediný z desíti uzdravených, který nebyl israelský I používá této příležitosti Spasitel, aby ukázal, že posmívaný Samaritán zahanbil mnohé, kteří si na svých přednostech a vzdělání mnoho zakládali. Který jest vám milejší z desíti uzdravených: Samaritán pohrdaný, aneb devět israelských vychloubavých?

Samaritán učinil, co konati žádala vděčnost, čest a povinnost — jednal čestně. Tak máme také všichni my jednati vždy tak, abychom I. o svou čest a jméno, II. i o čest národa pečovali. I toto jest nám poručeno v VIII. přikázání božím.

Pojednání.

I.

Velmi krásné jest poučení, jež starý Tobiáš svému mladému synu při loučení s ním naposled na srdce klade: Neboj se, synu můj! Chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého míti budeme, ač jestliže se budeme báti Boha a odstoupíme od všelikého hříchu, a budeme-li činiti dobře.

Kolik moudrosti odkazoval starý Tobiáš synu svému! Jeho řeč jest obranou dobrého jména. Chudí jsme na statky, úřady a pocty, ale můžeme míti mnoho cti ze života bezúhonného — a šlechetného. Nebo člověka nedělá ctihodným jen čím jest, ale jakým jest. Proto mnohá prostá halena kryla srdce velmi poctivé, kdežto pod mnohým znamenitým šatem se skrýval pověstný ničema a podlý člověk. Sv. Pavel a Petr přišli do Říma oblečeni jsouce v šat velice prostý a hrubý — přišli do Říma, kde Nero seděl na trůnu zlatem a slonovinou proslulém, a kdo z nich byl muž cti a jména? Nero, vrah matky a mnohonásobný jiný vrah, či rybář Petr a tkadlec Pavel? Kdo příliš mnoho na zevnější věci klade váhu, skoro prozrazuje, že vnitřní jeho cena není příliš veliká. Co dodává nám opravdové váhy před lidmi, není, co na sobě máme, ale jací jsme. Svatým křesťanským mučednicím a mučedníkům ze vznešených rodů domlouvávali pohanští soudcové slovy: Nestydíte se, že jste z rodin vznešených a přidržujete se víry křesťanské, které se přidržují jen lidé nepatrní? Ale sv. mučedníci dobře odpovídali z vnuknutí Ducha sv.: větší důstojenství nám dodává život křesťanský, než rod, z něhož jsme pošli. A měli zajisté pravdu. Život ctnostný, život šlechetný jest největší naše ozdoba a přednost. Ten ctnostný život jest naše čest a to jest to jméno, za které se stydět nemusíme. Ale hleďme vždy o ně pečovat. Kterak?

Že žijeme *spravedlivě*, ano i *stínu* hříchu se varujeme, neboť jen v tom se zakládá pravá čest. Žíti spravedlivě co znamená? Dáti Bohu, což božího a lidem, což jejich jest. Samaritán jde děkovati Bohu za prokázané mu dobrodiní. Chvála Bohu — toť skutek spravedlnosti. Neboť člověk, který k Bohu se chová nevděčně, ke komu bude vděčný? Člověk, který Boha nemiluje, koho bude dobrého opravdu milovat? Člověk bezbožný v čem bude spravedlivý? Proto bylo velkou urážkou a hanbou nazvati někoho bezbožným. Proto v evangeliu se dí, že kdo řekne bratru svému »Raha«, t. j. Ty bezbožníče, hoden bude pekelného ohně. Neboť nemůže býti větší hanby člověku, jako když jest člověk bezbožný; taký člověk jest skutečně schopen všeho.

Proto pečujme, abychom si zasloužili jméno zbožných lidí, nebo taký člověk má důvěru a jeho slovo váhu, a jistě také dá lidem, co jim náleží.

Ba i stínu zlého se máme varovati, t. j. všeho, co by mohlo lidi přivést k oprávněné domněnce, že některému hříchu jsme oddáni. Pravím k oprávněné domněnce, neboť neoprávněné domněnce nelze se někdy ubrániti! Příklad věc objasní. Co si pomyslí právem lidi, když tě neuvidí ve chrámu Páně ani u sv. svátostí? Že jsi odpadlík — bezbožec. Co právem říkají lidé, když vidí scházeti se dva mladé lidi potají, aneb velmi často? Že jich čistota jest pokálena. Tedy se varuj i stínu hříchu. Kde se kouří, tam také jistě hoří.

Starému Eleazaru chtěli na oko podati dovolený pokrm, aby se zdálo, že vůli krále vyplnil. Eleazar však nesvolil, ale řekl, co by tomu řekla mládež, že stařec Eleazar žije život pohanů? Na oko jen měl jísti a ve skutečnosti by byl dovolenou věc činil, ale i stínu hříchu se bál.

Bojme se hříchu — aspoň tolik, jako se bál Eleazar stínu jeho, a o dobré své jméno budeme míti nejlépe postaráno.

II.

Jako o své dobré jméno pečovati máme, tak i o jméno celého národa. Kterak to? Každý, kdo pečuje o svou čest, také pečuje o čest národa. A naopak. Vám jest známo, že některá vesnice má jméno a pověst špatnou a jiná že má pověst dobrou. Není tím řečeno, že všichni v také vesnici jsou dobří aneb špatní. Ale několik osob, které vystupovaly kdesi ve veřejnosti, zjednaly obci čest neb hanu. Na př. Po několik neděl někde sešli se mladší muži v některém městě cizím a tam se třeba špatně chovali buď opilstvím, aneb praním aneb podobnou špatností. Co z toho jde? Lidé neřeknou ten a ten byl tam a tam se porval, ale řeknou: byli tam z vesnice N. a ti jsou rváči! A tak zadá několik špatných lidí dobré jméno celé vesnice; dobré jméno i všech počestných občanů.

Aneb naopak — někde vystoupili ve veřejnosti některé osoby z vesnice neb města a velmi dobře si vedly, co z toho? Ti z oné vesnice a města se slušně chovali a z chování oněch osob mají čest i ostatní. Tak jest i s celým národem. Několik osob může šířiti hanu, a několik může šířiti čest. Tak bylo i se Samaritány. Někteří ze Samaritánů vedli si způsobem pohanů, a proto v nenávisti je měli israelští po všechny časy. Ale Spasitel vyznamenával Samaritány, nebo mnohý z nich upřímně hledal pravdu a stal se vykoupencem Kristovým spíše, než některý Israelský. Nebo není rozdílu mezi národy, protože všichni národové sobě jsou rovni. Nemůže se jeden vynášet nad druhého, ale jisto jest, že ne všichni národové stejně jsou mravní a stejně ctnostní a zde právě se jedná o pravé vlastenectví, nebo kdo sám se ctnostně

a mravně chová, ten jest vlastenec a ten jest pečliv o dobré jméno a čest před ostatním světem.

Pravidelně si lidé v cizině dovolují lehkomyslnější a nevázanější život než doma, kde jsou známí. Myslí si, jsme zde cizozemci, nezná nás zde nikdo, proto se zde můžeme chovat, jak je nám libo. To jest špatná, ponižující zásada. Toť hanba tak smýšlet, a ještě větší hanba tak jednat. Špatnost zůstává špatností i v cizině. Však nezůstane nic utajeno, a co by se styděl člověk konati před známými, kterak může konati před Pánem Bohem?

Tak každý jest povinen starati se o dobré jméno své, ale též o dobré jméno svých rodáků. Ale ústy starati se o dobré jméno nepostačí, zde musí přistoupiti skutek. Veliké množství poutníků bylo v Římě za příčinou jubilea sv. Otce Lva XIII. Samosebou se rozumí, že jen nejlepší katolíci se na pout vydají, a přece jest i mezi katolíky v chování a zevnějšku rozdíl. Tak na př. *procesí z Anglicka* vynikalo nad všechna procesí vzorným pořádkem a hlubokou zbožností, která svědčila o živé víře. Takové vystoupení v cizině zjednává jim dobré jméno. V malém můžeme totéž pozorovati, když vejdeme do chrámu Páně v některém místě, a vidíme, kterak lidi se modlící se chovají, jak stojí, jak klekají, zkrátka jak si vedou. Cizí člověk udělá pak úsudek o celé dědině buď dobrý, buď špatný.

Každý, kdo špatně se chová a špatně žije, plýtvá nejvzácnějším statkem, dobrým jménem a ctí svou. Ještě po letech jeho špatnost žije.

A jako pečovati máme o čest a dobré jméno své i svého národa, tak máme pečovati též *o čest a dobré jméno sv. církve své*, která jest matka naše. Kterak o toto se starati lze?

Podle skutků se poznává člověk, jako podle ovoce strom. Také církev sv. dle skutků její údů posuzují, proto již sv. Pavel napomíná: aby nebylo v pohanění jméno Páně mezi pohany, pro špatné se chování křesťanů. Na bílém a černém šatě je všecko hned znát. Na zbožném křesťanu každá vada, sebe menší, hned bije do oči — a bývá ve zlé vykládána, jakoby zbožný člověk ani nebyl z masa a krve, a nebyl podroben chybám.

Buďte každý dobrým osadníkem, dobrým člověkem, buďte dobrým křesťanem a vaše jméno bude zachováno jako čestné, a když už nebudete na zemi více, ještě se bude o vás vyprávěti jako o dobrých lidech mravných a poctivých.

Vzpomeňte si, jak si vyprávíte o cizích vojácích, kteří kdy zde byli, jací byli — tak se vypravovati bude později o vás, jací jste bývali.

Vzdejme čest Bohu — tím budeme o svou čest nejlépe se starati, nebo nelze Boha ctít a špatně žít. Amen. *Fr. Vaněček.*

Veliká jest zajisté pro nás hanba, že světáci mnohem vroucněji prahnou po věcech škodlivých a záhubných nežli my po věcech užitečných a prospěšných. Oni pádí rychleji k smrti, nežli my k životu.

Sv. Bernard.

Svátek jména Panny Marie.

Maria, panna mocná.

A jméno panny, Maria. Luk. 1.

Svatý Bernard, vroucí ctitel Rodičky boží, takto o svátku jména Panny Marie Matku boží velebí a oslavuje: A jméno panny, Maria. Promluvmež krátce i o tomto jménu, kteréž znamená hvězdu mořskou, a Matce Panně velmi vhodně přísluší. Onať zajisté velevhodně k hvězdě se přirovnává; neboť jako hvězda bez porušení vydává jasnost světla, tak bez porušení Panna porodila Syna. Aniž hvězdě ujímá paprsek světlý jasnosti, tak i Syn neodňal Panně neporušenosti. Onať jest zajisté přejasná hvězda z Jakoba, jejížto paprsek celý obor zemský osvěcuje, jejížto záře zastkvívá se v nebesích a proniká peklo, ano i zemi ozařuje, zahřívajíc více duši nežli tělo. Onať plodí ctnosti, a ničí nepravosti Onať jest přejasná a převzácná hvězda nad širým mořem tohoto světa nutně povznesená, zářic ctnostmi a svítíc příklady.

Ó kdokoliv znamenáš, že ve vlnách moře rozbouřeného spíše se pohružuješ, nežli na zemi obcuješ, neodvracuj zraků od té jasné hvězdy, nechceš-li, aby vlny tě pohltily. Duje-li vítr pokušení, upadáš-li v úskalí soužení, pohlížej ke hvězdě, volej Marii. Jsi-li zmítán vlnami pýchy, jsi-li trápen marnivostí, pomluvou a žárlivostí, popatř ke hvězdě, volej k Marii. Zmítá-li lodičku mysli tvé zlost anebo lakota anebo žádost tělesná, pohlížej k Marii. Jsi-li zarmoucen nad množstvím svých nepravostí, jsi-li zahanben předhůzkami svědomí, jsi-li zastrašen hrůzou soudu božího, klesáš-li v propast zoufalství, pamatuj na Marii.

V nebezpečenství, v tísni a nesnázi mysli na Marii, vzývej Marii. Nechť jméno to jest ustavičně na jazyku tvém, nechť jest stále v srdci tvém, a abys došel její mocné přímluvy, přičiň se, abys následoval šlepějí jejího života. Půjdeš-li po stopě její, nezbloudíš; budeš-li ji prositi, nezoufáš; budeš-li na Marii mysliti, nesejdeš s cesty pravé, bude-li tě Maria držeti, nepadneš; bude-li tě Maria chrániti, nebudeš se ničeho báti; povede-li tě Maria, nezemdlíš; bude-li ti Maria nakloněna, dojdeš vlasti nebeské, a pak sám pocítíš, že právem řečeno bylo: a jméno panny Maria. Až potud svatý Bernard.

A co mám připojiti já, jenž nemám ani výmluvnosti Bernardovy, ani také lásky k Matce boží. Jsem pouze dítětem, které jenom opakuje, co mu matka předříkává. Matkou mou jest církev svatá, a tato v litanii loretánské nazývá Marii Pannou mocnou. A o tom dnes s pomocí Ducha sv. chceme rozjímati.

Chceme-li věděti, jak mocná jest Panna Maria, ptejme se zlého ducha. A ten nám odpoví. Toť ona žena, o níž Hospodin v ráji pověděl, že potře hlavu mou. Já pocítil jsem moc její a cítím moc Panny této zvláště při smrti, kdy mnohé duše z rukou mých vyrvala. A ptáme-li se, které duše vyrve Panna Maria z moci ďáblovy, tu nám zlý duch odpoví: Ty duše rve z rukou mých,

které jméno Maria často zbožně vyslovují. Proto netřeba se tomu diviti, že ďábel se snaží, aby katoličtí křesťané nedbali hlasu zvonu, když zvoní se na klekání; vždyť kdo modlí se třikrát denně klekání, vyslovuje jméno Matky Páně dvacetčtyřikrát. A počítáme li den na dvacetčtyři hodiny, tak každou hodinu voláme Marii Pannu, a to se ďáblu protiví. Ó by lid věřící měl upřímnou lásku k Panně Marii, jak rád by se modlil klekání, aby si zabezpečil lásku a mocnou přímluvu Matky Páně v životě i ve smrti.

A což teprve mám říci o růženci, v němž padesáttřikrát připomíná se jméno Maria. Jak může Matka Páně býti lhostejna k těm dítkám svým, které při klekání dvacetčtyřikrát, a při růženci padesáttřikrát jmenují jméno panny, a tím obveselují nebe, a strachem a hrůzou naplňují peklo. Z té příčiny také kněz u hrobu po skončených obřadech zpívá: Salve regina, zdrávas Královno, jakoby prosil a volal, by Panna Maria duše ubohé na soudě božím se zastala a nedopustila, by ďábel duši zahubil.

Chcete věděti, jak mocné jest jméno Maria? Nahlédněme do sv. evangelia. Vypravuje sv. Lukáš, že od Boha Otce vyslán byl do Nazareta k panně Marii archanděl Gabriel. Slovo Gabriel znamená sílu a moc boží. A hle, Gabriel kloní se před Marií, Gabriel pozdravuje Marii, a tím zřejmý podává důkaz, že Maria jest mocnější než archanděl Gabriel.

A netřeba se tomu diviti, povážíme-li, že to jméno Maria jest tak mocné, že s nebe přivábilo v lůno Matky Páně i samého Syna božího Ježíše Krista. Že Syn boží přemožen byl silnou Pannou a mocnou Pannou, neboť když z Marie Panny v Betlemě se narodil a vyspěl v léta mládenecká, tu svatý evangelista Lukáš zřejmě svědčí, že Ježíš Kristus, jednorozený Syn boží, Marii Panně byl poddán. Tak veliká jest moc Panny Marie v říši Kristově, že veškery milosti a dary uděluje nám Bůh skrze tuto Pannu mocnou

Proto netřeba se tomu diviti, že lid křesťanský po Bohu nikoho tak nectí a neoslavuje, jako Pannu Marii. Zpíváte zajisté o této Panně: Ty jsi po Bohu ta nejprvnější, tobě čest a slávu nejpřednější, andělé a svatí vzdávají, královnou tebe nazývají.

Této Panně mocné láska křesťanská zbudovala mnohé chrámy a oltáře, kde přímluvy velemocné užívá. Této Panně mocné císařové a králové křesťanští zasvětili říše své, vojska svá ano i rodiny své. Jako císař rakouský Ferdinand Marii Panně zasvětil všecka vojska svá, učiniv Pannu mocnou velitelkou nejvyšší vojska svého.

Roku 1683 stály voje turecké před Vídní, když byly před tím celou zemi uherskou zpustošili a vydrancovali, a obyvatele buď povraždili anebo do otroctví zavlekli. Kdyby tehdy turecké voje i Vídně se byly zmocnily, pak bylo veta po křesťanství v Evropě. Což tu divu, že obyvatelé vídeňští dnem i nocí vzývali mocnou Pannu Marii, prosíce ji, by se říše křesťanské ujala a zastala. Avšak vojsko turecké bylo tak četné a zbraně jeho tak

vítězné, že po lidsku řečeno, nebylo naděje, že by vojsko křesťanské mohlo zvítěziti.

Avšak Matka Páně ukázala se býti Matkou lidu křesťanského, dokázala, že jest Pannou mocnou. Když byli nouze nejvyšší, když obyvatelé obleženého města vzdali se naděje, že by mohli z nebezpečenství vyváznouti, když i hlasy ozývaly se, že lépe žíti v otroctví tureckém, nežli strádati žízní a hladem, radili kardinál hrabě Kolonič a hrabě Starhemberg, aby se obyvatelstvo bránilo do poslední chvíle, že snad přece Bůh nad lidem svým se ustrne, a Maria Panna ctitelů svých neopustí.

A důvěra stísněného lidu křesťanského, nebyla zahanbena. Na hoře zvané Hora Lysá objevily se voje, jejichž prapory vojenské větrem vlály, a na nichž bylo lze čísti jméno Maria. Odkud se voje ty vzaly a odkud prapory jejich, označené jménem Panny mocné? Byl to Jan Sobieský, král polský, se svými vojíny, který přichvátal ohroženému městu ku pomoci, a na jehožto praporech vojenských stkvělo se jméno Panny Marie, jižto nazývají Polané královnou polskou a pod jejížto mocnou ochranou říše polská stála.

V čele vojska polského byl Jan Sobieský, mladý sice, ale neohrožený a zbožný král, a vroucí ctitel Panny Marie. Vojsko jeho bylo sice na počet malé a nepatrné, ale za to naplňovala srdce královo i srdce vojínů jeho důvěra v Boha a láska a úcta k Panně Marii. Dne 12. září r. 1683, v den rozhodného boje mezi Turky a křesťany dal sloužiti král Jan na Lysé Hoře slavnou mši svatou, při níž ozývaly se z úst vojínů polských písně Marianské. Po přijímání kněze přiklekl i Jan Sobieský k oltáři, když byl dříve vykonal sv. zpověď, aby tělem a krví Páně posilnil se k rozhodnému boji. Pak postavil se v čelo svých věrných Polanů a napomenuv vojíny, aby důvěřovali v Boha a ochranu Rodičky boží, a nezapomenuli, že bojují pod ochranným pláštěm královny polské, Panny Marie, hnul se z Lysé Hory proti ležení tureckému. Veškeré vojsko sílilo se vítězným heslem Maria, královno naše mocná a milá, a tak posilněni důvěrou v Boha a Matku Páně, dali se v rozhodný a nerovný boj.

Netrvalo dlouho, a Polané spatřili ležení turecké s přečetnými vojsky. Déšť ohnivých střel z pušek a děl tureckých téměř zasypal vojíny křesťanské, že Sobieský i vojsko jeho hrůzou se chvělo. Avšak posilněni důvěrou v Marii Pannu, jejížto jméno mocně se neslo řadami polského vojska, vrhli se Polané s takovou silou proti odvěkému nepříteli křesťanskému, že Turci dali se na útěk a zanechali veškeru bohatou kořist v rukou vítězných vojů křesťanských. S chvalozpěvem: Bože chválíme Tebe, vjížděl Sobieský se svými Polany do Vídně, jehož obyvatelé líbali roucho jeho z vděčnosti. A papež Innocenc XI. ustanovil, aby na věčnou památku tohoto vítězství v oktavě narození Panny Marie slavila se památka jména Panny Marie.

A jako Hora Lysá u Vídně, tak i hora Hostýn na Moravě hlasá, že mocná jest Maria Panna. Pod Horou Lysou zlomena

moc sveřepých Turků, pod horou hostýnskou moc ukrutných Tatarů, před nimiž třásla se celá Evropa. Pod Horou Lysou zvítězili voje polské, vzývající mocnou Pannu Marii, na hoře hostýnské vítězili Moravané a Čechové pod velením statečného hraběte Šternberka. Vděčný lid moravský zbudoval mocné Panně na hoře hostýnské nádherný stánek a utíká se k Panně Marii ve všech potřebách těla i duše. Nezřídka stává se, že na Hostýně svatém, jak Moravané horu tu památnou, kde Matka boží divy tvoří, nazvali, bývají poutníci zbožní v počtu třiceti i čtyřiceti tisíců. A co vede poutníky moravské na svatý Hostýn? Jsou to city lásky a důvěry dětinské k Panně mocné; neboť nikdy ještě lid moravský nadarmo k Matce boží nevolal, vždycky hlas lidu svého slyšela ta, o níž praví ten lid, že jest vítěznou ochranou lidu svého, a jižto prosí, aby vždy zůstala matkou lidu svému.

Budiž tedy, Matko Páně, Pannou mocnou lidu svému v životě, budiž zvláště Pannou mocnou duši i tělu našemu v hodinu smrti naší. Amen. *Fr. Klíma,* farář ve Chvojně.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Strom a člověk.

»Patřte na kvítí polní, kterak roste.«

Co jest člověku neumějícímu čísti — kniha? Nic jiného, než papír, na němž všelijak zkroucené čáry jsou. Člověk, který umí čísti, ve knize vidí něco jiného, totiž myšlenky, kleré tam někdo poznamenal: dobré neb špatné.

Mnohé poučení se skrývá na pohled v nepatrné knížce. Bůh pak napsal knih mnoho ve svém stvoření, v němž můžeme čísti moudrost a myšlenky boží. V knihách mluví jenom lidé, v přírodě však mluví Bůh.

Co praví Kristus Pán o květině? Patřte na květiny polní, kterak rostou, a opět praví o ptactvu nebeském: patřte na ně! Ve všem jest skryta moudrost boží, každý tvor, malý i velký, jest psaná kniha boží, v níž můžeme čísti. Tak dnes budeme se učiti čísti ve knize, jakou jest květina polní. *Vezměme k snadnějšímu pochopení všem čitelnou knihu, jakou jest na př. strom, a patřme na něj, abychom se naučili v něm čísti.*

Celá boží příroda jest jako kniha s obrázky, v níž nás Bůh učí obrazem, čemu nás učí slovem ve zjevení svém. Na tom tedy mnoho záleží, aby člověk obrazům oněm rozuměl a co květina a strom nám káže, pochopil. Vezměme tedy strom a patřme na něj — co ten strom nám káže za pravdy. Kristus Pán nám sám tak poroučí! Sv. Bernard říkal, že se naučil více milovati Boha v lese mezi buky a duby, než mezi knihami a služebníky božími (viz sv. Alfons: Cesta spásy, 235). Patřte na květiny polní, kterak rostou!

Pojednání.

Dle sv. víry jisto jest, že z člověka má se státi jednou něco velikého. Nebo praví se o svatých, že se budou stkvíti jako slunce, že budou anděly padlé souditi, že budeme Bohu podobni. Toť zajisté jest něco velmi velikého. Vidíme na člověku budoucí tuto velikost? Patřte na květiny polní, kterak rostou. Přijdete-li do lesa borového na konec září a v říjnu, vidíte, že ze šišek se trousí malá semátka, opatřená jedním křidélkem, kterým se ve vzduchu vznáší a větrem zanešena bývají. Vezmete-li semátko do ruky a podíváte se na vzrostlou borovici, jaká nepodoba mezi oběma! Semeno tak nepatrné, že malý větřík je daleko zanáší, a po šedesáti letech jest z něho borovice, že by člověka zabila, kdyby na něho padla. Tak malounko jest na semeni borovice viděti, co z něho má býti po 20—60 letech, jako na člověku nic nevidíme z oné budoucí velikosti, která se má na nás zjeviti. Na člověku nevidíme nic nebeského a slavného, rovněž tak jako na semátku nevidíme velikost borovice. *Kolik ale jich k slávě dospěje?* Patřte opět na květiny polní, kterak rostou! Když vítr na podzim do větví stromů zavěje, kolik tu semen se stromu vytluče! Počet veliký. A z kolika semen stane se skutečně borovice? Snad z tisíce semen sotva jedna se stane skutečnou borovicí, kdežto ostatní jsou zaneseny, kde nevzejdou, ale zahynou. Kdyby každé semeno borůvky vzklíčilo, postačila by jedna neb dvě borovice k posázení celé hory, ale ono stěží vzklíčí na místě jedno z tisíce a proto pod borovicí semennou vidíte jen tu a tam vzešlou jednu borovičku. Tak jest i s člověkem. Nevíme onen poměr, kolik z nás dojde spasení — neboť to jest skryto před očima našima a nikdo nemůže o sobě ani o jiném říci: jdu neb jdeš k spasení či zatracení. Ale Spasitel pravil cosi o tom poměru a řekl: Široká jest cesta, která vede k zatracení a mnoho jest těch, kteří po ní jdou — mnoho povolaných, ale málo vyvolených. Číslem to vyjádřiti nelze — ale tolik smyslu každý má, aby poznal, že by tedy mohlo a mělo býti více lidí na cestě k spasení než skutečně jest — jako u stromu více by mohlo semen vzejíti než vzchází.

Jako se semenem má se věc s lidmi. Porovnejte život lidí s požadavky sv. evangelia, kolik lidí je upřímně zachovávati se snaží. Na př.: Kolik lidí hledí upřímně *zachovati čistotu srdce* podle stavu svého. Manžel manželskou čistotu, mládenec a panna panenskou čistotu, vdovec a vdova vdovskou čistotu? Kolik lidí zachovává *pokoru* a *mírnost*, aby se nevynášeli nad jiné a pod.? Kolik *odpouští ze srdce*, když jim bylo ublíženo, a nemstí se? Kolik lidí jest opravdu vděčno za prokázaná dobrodiní, ať od lidí, ať od Pána Boha? Kolik lidí se snaží *mluviti vždy pravdu* — a nemluviti a nejednati proti *pravdě*? Kolik lidí opravdu miluje Pána Boha a bližního? Řekněte správně: málo! Tedy i málo jest vyvolených; čímž nechci nijak snad znepokojovati vás ve vaší duši, ale skutečnou pravdu vám na srdce vložiti; nikdo se netěš tím, že jiní jsou také špatní a lehkomyslní. Nejsi li lepší než ostatní

množství lidí — pak právě jsi mezi těmi, kteří jsou na široké cestě k zatracení. Patřte na květiny polní, kterak rostou. Ne z každého semene bude strom, ne z každého člověka bude nebešťan, ač by z každého seménka mohl býti strom a z každého člověka dokonalý křesťan. Proto nenapodobujme špatný příklad, který se nám staví na oči, ale hleďme sami dávati příklad dobrý. Nechtěj býti přemožen od zlého, ale přemáhej zlé dobrým. Toť jest jedno poučení, které skryto jest v té knize boží, jakou jest každý strom, kolem něhož denně několikráte chodíte. Strom jest jakési živé a stálé kázání, připomíná nám tedy pravdy věčné jako v obraze Pozorujme strom dále.

Strom má kořeny v zemi a větve k nebi rozpjaté! Utni stromu kořeny a uschne. vezmi stromu nebeské slunce a uschne. Tedy se dvou stran přijímá strom potravu ze země svými kořeny, ze vzduchu listy přijímá nebeskou rosu a teplo božího slunéčka. Ano, pud po božím slunci jest tak veliký, že v tu stranu se kloní, odkud nejdéle mu slunce svítí. A vezměte stromu slunce, nevydá listí ani květu, tím méně ovoce. Patřte na květiny polní, kterak rostou, abyste na nich poznali i kterak člověk před Pánem Bohem může růsti dobře.

Země a vezdejší život jest půda, s níž jest člověk tělem svým spojen. Tělem jest člověk na zemi — a ze země béře živobytí své. Strom však nemá pouhé kořeny, ale také peň a korunu — a člověk nemá snad jen tělo, ale jest v něm také duch, který k nebi touží a se vznáší a s nebe béře potravu — a toto tělo a duch činí člověka, jako živý kořen a peň s korunou činí strom. *Strom tedy potřebuje se shora teplo a světlo a obé dává mu boží sluníčko.*

Světlo duší — jest *pravda* — zejména pravda sv. náboženství, která nám otevírá knihu o věčnosti, neboť jen *život podle pravdy nás může spasit.* Světlem duší jest pravda boží, kterou musíme přijímati a po ní se otáčeti. *Teplo* jest milost boží, která člověka činí nakloněného k dobrému, síly i chuti mu dodává. Milost boží jest právě ona pomoc nebeská, o které jako malý školák jsem na první stránce slabikáře měl vytištěno: S Pánem Bohem začínám, s Pánem Bohem dokonávám, člověk slabý nic nezmůže, jestli Pán Bůh nepomůže, Pane Bože pomáhej, k práci *chuť a sílu dej!* A kdo jest oním *sluncem,* které vydává světlo i teplo? To jest Ježíš Kristus, od něhož i pravda i milost pochází.

Proto je-li někde třeba dobrá půda, — ale stín, aneb docela zima a tma, tam marně byste stromek sázeli Kdo jen o své časné věci se stará a nedbá o věci věčné, nemůže právě prospívati. Tenkráte člověk prospívá, když se i o *patřičné teplo a světlo pro duši svou stará;* když o věčných pravdách slýchá v neděli a ve svátek, když o slově božím přemítá aneb si je čítá, tenkráte pouští světlo do duše své, které ho při duchovním životě zachovává, o teplo duše se stará, když *modlitbou,* přijímáním sv. svátostí na věčnost vzpomíná a dobré úmysly i skutky činí.

A tu zejména musím vás upozorniti, že je to právě jeden den v týdnu, kdy zvláště se máte starati o světlo a teplo pro

duše své, a tím dnem jest neděle, kdy Kristus Pán hojnější takřka měrou i světlo i milost duším našim dává.

Proto se ptám: odkud že tolik lidí jest padlých, nešlechetných, nepoctivých, zvrhlých? Proto, že nepouští ani světla, ani tepla nebeského slunce, Ježíše Krista, do duší svých. Nemohou býti dobrými, protože není v nich pravdy boží. Oni zůstanou pozadu jako strom, když byste nad ním udělali klenutí, aby ani slunce, ani rosa na něj vstoupiti nemohla.

Jak mnohý byl dobrý a ctnostný, když v mládí jeho pravda boží svítila jak doma, tak ve škole, a jak se zvrhl, když obé odhodil, — ba ani v den sváteční neslyšel slovo boží — jak se stával nečistým, závistivým, pyšným, nevěřícím atd.

Tak jsem obrátil vaše oči jen na dvě zvláštnosti stromu, a jest v nich hojně poučení pro duši. Strom však nám káže ještě mnohou jinou pravdu, jak budeme příště slyšeti, pro dnes však třeba aspoň tolik si dobře zapamatovati, že člověk tělem ze země a duší s nebe potravu béře, má-li dobře prospívati. Teď každý zpytuj svědomí své: prospívá-li duše tvá či ne, a shledáte, že vina jest v tom, že jste málo pouštěli světla božího do duše a tepla do srdce svého, proto jste zkřehli a neprospěli.

Proto patříš snad k oněm mnohým, kteří mají srdce nečisté, aneb k těm, kteříž neznají odpouštěti, aneb k těm, kteří nejednají dle pravdy, pak ovšem patříš k oněm semenům, které vítr vezme a zanese, ale z kterých nevzejde užitku žádného.

Patřte častěji na kvítí polní a na ostatní knihy, které napsal Bůh všemohoucí. Svatopluk Presl končí předmluvu k »rostlináři« tím, že v květinách můžeme viděti boží všemohoucnost. V knihách lidských mnohých bludů dočísti se můžete, ale ve knize boží jest skryta pravda

Hledejte z upřímného srdce pravdu, ona spasí vás od mnohé špatnosti, ale pravda nevchází do duše *zlovolné*, kdo zlé volí, ten nemůže pravdu najíti. Patř na stvoření boží, kterak roste, poznáš pravdu boží a pravda boží spasí tě. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Začátek školního roku.

Jdete-li kolem osady B., vidíte podle cesty staré višně. Již dlouho tam stojí a značně prořídly, že mezi nimi jsou velké mezery. Tak je jich málo, že již se ani prodati nemohou. Větve ulámány, kůra oloupána, takže není na ně příliš krásný pohled, a proto také není užitek z nich veliký.

Divíte se asi, kterak dnešní kázání začíná, a kterak višně podle cesty mají se slovem božím co dělati. Již kolikráte jsme probírali život lidský, že jest v mnohém ohledu stromu podoben. Mládí a pěstování stromu také životu lidskému se podobá. Teď máme začátek roku školního — a není od místa, na velikou po-

vinnost rodičů poukázati. Začal jsem s višněmi, abych vám jasně ukázal, že jinak ani v životě člověka nebývá. Višně u cesty nejvíce zlým živlům jsou vystaveny — málo kdo, ba nikdo jich neušetří – nikdo nepřijde, aby starou višeň ořezal, vyčistil, rány voskem zacelil — a vůbec o strom se postaral, ale když se počne ovoce v listech stromu červenati, tu mnohý z kolemjdoucích vezme hůl aneb kámen, aby si ovoce urazil a jde dál. Mnozí jsou, kteří by se stromu ovoce jedli — málokteří jsou, kteří by se postarali, aby stromy ovoce nesly. Jak na stromech u cesty vidíte v podobenství a obraze — tak vidíte na dítkách v životě a ve skutečnosti. O tom dnes rozjímejme ve jménu Páně.

Pojednání.

Čím vzácnější květina, tím větší píle vyžaduje.

Člověk již z toho může býti poznán, jaká květina jest — kolik práce jeho vychování stojí. Mnoho květin v roce vzejde, odkvete a ovoce vydá — člověk ale mnoho let potřebuje, než může ovoce vydati, mnoho práce a přičinění, z čehož jeho cenu již můžeme poznati. Všecky noci, které rodiče u dítěte stráví, mluví vám, že jest zvláštním a vzácným stromem.

Všecko ušlechtilé stojí práci, ano jen to, co z lidských prací mnoho práce vyžaduje, bývá vskutku cenné. Dle toho ovšem jest člověk velmi cenným. Jest i proto cenným, že jeho duše, která oživuje a řídí naše tělo, jest obrazem božím. Člověka povolání jest nade všecko pozemské vznešenější, neboť nežije jen pro tuto dobu, ale žije zde, aby jiný život sobě připravil. Z tohoto života nám má vzejíti nový a lepší život — který bude korunou, odměnou za tento život. Život — tyto dny, které zde žijeme, jsou semenem, sazenicí nového budoucího života a každý bude žíti podle toho, jak si sám připravil semeno života budoucího. Jak si kdo ustlal, tak si lehne. Kdo rozsíval požehnání, z požehnání žíti bude. Proto jest tento čas života vezdejšího vzácným statkem, protože nám z něho vyrůsti má — a vyroste buď strom života věčného — aneb strom smrti.

Proto na člověku musíme viděti semeno nového budoucího života — jenž bude dovršením tohoto života buď dovršením dobroty, aneb dovršením špatnosti. Ty sám, člověče, připravuješ si sazenici pro budoucí život svůj — sám se připravuješ, aby z tebe byl buď strom *života — nebo smrti.* Proto musíš na tento život — několik let tvého pěstování — dávati dobrý pozor, aby semeno těchto dnů vzešlo dobře, vzešlo k tvému lepšímu.

Víte sami, jak se lidé shánějí po dobrých semenech, která nesou užitek důkladný. Z daleka přivážejí lidé semena. Když v Číně poprvé našli Evropané hedvábí, chtěli na Číňanech, aby jim také dali hedvábné bource, a velmi po nich bažili, ale pod trestem smrti nikdo nesměl je odnésti. Až konečně lstí se Evropané hedvábí zmocnili. A ty, člověče, máš býti sazenicí a zárodkem budoucího

věčného života — jak vzácný jest tedy život tento. A život dítěte není snad méně vzácnější než tvůj — a když se o ně náležitě nepostaráš, aby z něho vyrostl pěkný rozkošný štípek života věčného, budeš míti těžké odpovídání před Pánem Bohem.

Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude, a rozsívá-li v požehnání, z požehnání i žíti bude. Dobře si všecko rozvaž.

Dítě, kteréž ti Bůh svěřil, jest něco, z čehož budeš bráti buď větší odplatu, anebo zatracení. Odplatí se ti zcela — buď jako vděk aneb jako trest. Poněvadž jest dítě nejvzácnějším statkem tobě — od Boha svěřeným, máš se o ně nejvíce starati pravým způsobem, aby z něho rostl člověk pro království boží.

A to jest velikým proviněním rodičů, že pranic anebo velmi málo přihlížejí, aby dítky prospívaly v svatosti a pořádku křesť. života. Nemohlo by se tak lehce říci, že hospodář a hospodyně zanedbali vychování své drůbeže — dobytka, — jako se může spravedlivě říci, že mnozí méně starosti a dohledu věnují vlastnímu dítěti, aby se nezkazilo a se v pořádku zachovalo než domácnosti. Aby se kuřata povedla, aby rostla, s velikou pečlivostí k nim přihlížíš — a dobře tak jest — ale když k takovým maličkostem přihlížíš úzkostlivě — proč důležitější věci zanedbáváš?

Řekneš snad — potřebuji živobytí — a máš pravdu, také já jsem toho náhledu, ale nemohu nahlédnouti, že bys nemohl o křesť. pořádek dětí svých více se starati. A myslím, že větší užitek i radost ti přinese dobrý syn a zdárná dcera, než dvůr plný drůbeže. Když Tobiáš mladý byl z domova dlouho pryč, plakali pro něho rodiče naříkajíce: že jsme tě pustili z domova, ty berlo stáří našeho a světlo očí našich! Berlo — podporo naše — oči naše — které by nás dohlídaly až do hrobu. A dobře tak měli manželé Tobiášovi. Vždyť dítě má býti berla rodičů, v jejich stáří má býti světlem očí jejich. Ale berlou ani světlem nikdy není dítě zpustlé, nevychované, ale toliko dítě křesťansky spořádané, to nezapomíná na své povinnosti. Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude, a kdo rozsívá z požehnání, z požehnání žíti bude. Tak jest i s dětmi. Nechceš-li ty býti jim obtíží — až ti hlava zbělí a protivným — nesmí ti býti ani dítě tvé na obtíž. — Jak bych rád o tom více promluvil a člověk nemůže pro přítomné dítky — ale kdo z vás má soudnost — sám asi uhodne, na co biji a myslím. Jak usteleš, tak lehneš.

Děti jsou požehnáním jenom těm rodičům, kdož je za požehnání považují — a jich hledí — a veliké starosti s vychováním spojené na sebe berou. Kdo je má za kletbu, obtíž a překážku — tomu jsou opravdu kletbou. Kdo skoupě rozsívá — skoupě žíti budou.

V žalmu čteme: Jdouce šli a plakali sejíce semena svá, přijdouce však najisto, přinesou s plesáním klasy práce své. Rozvažujte, s pláčem rozsívati, v mnohých obtížích, souženích a starostech — po nich teprve se ti ukáže — klas tvé práce — a budeš z něho míti radost — ale ne celou žeň, nýbrž zde dostaneš jen hrst klasů, které jsi zasil — celou žeň vezmeš teprve od Pána

Boha svého. Ale nezapomeň si připomenouti, že nejen proto máš se starati o své dítě, že jest semenem pro nebeskou zahradu tvého Pána Ježíše, aneb proto, že sám budeš žíti podle setby své — ale ty jsi k tomu po všem právu a spravedlnosti přísně zavázán — a obmeškáš-li sebe menší povinnost otcovskou a mateřskou, hřešíš. Ty jsi dobrovolně a bez nucení na sebe vzal ty povinnosti, proto jim musíš zadostučiniti. Krev jejich Bůh z rukou tvých požádá. Kdo křesťanskými rodiči jsou — také křesťanské děti vychovají, patřičně-li je hlídají; ale nikdo se nemůže diviti, když zvířecký otec nebo matka — zvířecké dítě odchová. Bůh jest spravedliv a dá každému podle jeho skutků. Sami v srdci svém při mši sv. si rozjímejte o svých povinnostech a obmeškáních, a učiňte úmysly pro tento nový školní rok. Povinnosti své znáte — ale budete-li je konat, jest jiná otázka. Mluvil jsem o podobné věci také na počátku roku — mluvím také letos — mluvil jsem a spasil jsem duši svou. Což jsem vložiti měl na srdce, vložil jsem — zdali vše vy v srdce přijmete, jak jsem já chtěl, záleží na vás. Jdu a rád jdu do školy, abych rozsíval — ne pro sebe — jáť užitku ze setby zde budu míti nejméně — ale seju pro vás — jestli doma ušlapete, co pracně ve škole se obdělá a zaseje — mně škodu nezpůsobíte, ale zármutek — škodu budete míti vy sami.

Jako na povzbuzenou podám na konec skutečný příběh ze života. Umřela vdova, zanechala 7 dítek, nejmladší půl roku a nejstarší osm let. Jmění jen domeček. Kněz při pohřbu použil příležitosti a mluvil na slova Krista Pána: Kdo jedno z těchto maličkých přijímá, mne přijímá. Pán Bůh požehnal jeho řeči a dobrodincové si děti rozebrali. Manželé jedni vzali si 2leté dítě, do 20 roků je vychovali — a jak běh lidí jest — zemřel muž a po krátké době stonala i žena. Kněz ptal se při návštěvě u ní, zdali se cítí spokojena, když přece více než 73 let čítá a dnů života je na mále. Odpověděla ovdovělá pěstounka: Mladá svá léta jsem pečlivě strávila, dítky jsem dobře vedla, i všedního dne jsem sv. oběti bývala přítomna a růženec jsem se modlila, často k stolu Páně přistupovala, ale jest mi úzko pomyslím-li, že za 73 let mám zodpovídati se ze všech myšlenek, řečí a skutků. Jenom jedno mne těší — pohled na dítě, které můj manžel jako 2letého sirotka přijal do domu a já ho spravedlivě ke Kristu Pánu vedla. Kristus Pán praví: Kdo jedno z těchto . . . To jest, co mi velikou činí radost a zbavuje úzkosti. — A nyní si obrať vše na sebe, máš děti své a snad se o ně špatně staráš, jak tobě bude, až se se smrtelného lůžka rozhlédneš po svých dítkách?

Kdo skoupě rozsívá . . . V požehnání sejte, abyste požehnání žali. Amen. *Fr. Vaněček.*

Ten, jenž přislíbil odpuštění hříšníkům kajícím, nepřislíbil nikomu dne zítřejšího. Sv. Řehoř.

Sluha boží neoddává se službě boží jako nádenník na rok, nebo určitý čas, nýbrž na věky. Sv. Bernard.

Neděle XV. po sv. Duchu.

Slzy matčiny nad zkázou dítěte.

»Kteroužto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: »Neplačiž!«
Luk. 7, 13.

O sv. Janu apoštolu vypravuje se v dějinách církevních tento pamětihodný příběh: Na svých cestách apoštolských poznal svatý Jan v jistém městě velmi nadaného a krásného jinocha. I zalíbil si ho a poručil ho tamnímu biskupovi, aby ho vzdělal v řádného jinocha křesťanského. Sv. apoštol šel svou cestou dále, a biskup dle vůle jeho jinocha vzdělával. Vzal ho do domu svého, vedl ho slovem i příkladem na cestu bázně boží a posléze ho pokřtil. Ale po nějakém čase poulevil biskup ve své péči; domníval se zajisté, že mladý muž, jsa pokřtěn, přísného dozoru jeho již nepotřebuje. I stalo se, co praví přísloví: Povol čepu, hned bude po pivě, t. j. popusť v kázni a zlé následky brzo spatříš. Ubohý jinoch dostal se mezi zlé společníky a od nich časem všecken se zkazil. Posléze stal se náčelníkem loupežníků, hrozným v prolévání lidské krve. Zatím přišel sv. Jan opět k biskupovi, jemuž byl dal před časem nadějného jinocha pod ochranu. A první slova jeho byla: »Navrať mi poklad, který jsem svěřil tobě.« Biskup hned nerozuměl. Porozuměv potom, že míní sv. apoštol onoho mládence, svěsil hlavu a řekl jemu: »Ach, ten umřel!« Když pak se tázal sv. apoštol, jakou smrtí zemřel, odpověděl: »Bohu umřel; stal se loupežníkem!«

Bratří! Jak asi bylo Miláčku Páně, když uslyšel tuto zvěst? Nepraví se, že zaplakal, nýbrž že nadmíru se zarmoutil. Neproléval slz, protože muži nebývají náchylni k pláči, tak jako ženy, byť i byli sebe více zarmouceni. Nejvíce slz vyroní obyčejně matky nad vlastními dítkami, zvlášť když jim je vyrve z náruči neúprosná smrt. S takovou matkou potkal se Pán Ježíš, jak zvěstuje dnešní sv. evangelium, před branou města Naim »Kteroužto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: Neplačiž!« Bral jí za zlé, že pláče nad smrtí jediného svého syna? Nikoli, sice by se nebyl zastavil, plačící litoval a těšil. A ty slzy pohnuly ho k milosrdenství tak, že zemřelého mládence vzkřísil a matce jeho opět daroval. Takovou-li cenu mají před Pánem slzy matčiny nad časnou smrtí dítěte, jak velikou mají teprv cenu slzy, které prolévají matky nad duchovní smrtí, t. j. nad mravní zkázou syna nebo dcery! Bohu umříti je mnohem horší, než umříti světu. Rozjímejme dnes, že *slzy matčiny nad zkázou dítěte jsou*:

I. *svaté*,
II. *mocné*.

Dejž Pán, aby vám prospělo k spasení, co míním nyní hlásati ve jménu jeho!

I.

Slzy matčiny nad zkázou dítěte jsou svaté.

Pravím-li, v Kristu shromáždění, že takové slzy jsou svaté, míním pouze říci, že jsou ctihodny, že zasluhují ne hany, posměchu a pohrdání, nýbrž obdivu, úcty a vážnosti. A proč asi, co myslíte? Protože slzy matčiny prolévané nad zkázou dítěte jsou výtryskem lásky nejněžnější. Či může kdo více milovati člověka, nežli miluje matka svého syna nebo svou dceru?

Hle, Bůh sám osvědčil svému lidu israelskému skrze proroka Isaiáše: »Může-li se zapomenouti žena nad svým nemluvňátkem, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť i ona se zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou« (Is. 49, 15.). Není tedy dle svědectví samého Hospodina něžnější lásky nad lásku mateřskou. To vyznal i David, o němž známo, že přišed ke dvoru krále Saula, oblíbil sobě krásného a statečného syna jeho Jonathu a uzavřel s ním přátelství a miloval ho jako duši svou. Když pak Jonathas v bitvě padl, naříkal nad ním David, řka: »Žalost mám nad tebou, bratře můj Jonatho, krásný příliš a milostný nad milost ženskou. Jako matka miluje syna svého jediného, tak jsem miloval já tebe.« (II. Král. 1, 26.) Co chtěl vyjádřiti David těmito slovy? Že veliká byla jeho láska k Jonathovi, ne taková, jakou mívá muž ke své ženě, ale jakou mívá matka k jedinému synu svému. Ale nač mluviti déle o této věci? To uznává všecken svět, že nad lásku matčinu k vlastním dětem není lásky hlubší, opravdovější, vznešenější. Tomu-li tak, není krásnějších slz nad slzy, které roní matka nad časným nebo věčným zahynutím svých dítek.

Sv. Jan Zlatoústý srovnává v jednom kázání (Hom 9. na Mat.) nářek oněch matek israelských, jimž vytrhovali z náruči Egypťané pacholata jejich, aby je utopili dle rozkazu králova v řece, s nářkem a kvílením oněch matek z Betléma a jeho okolí, jejichž pacholátka byla vražděna z rozkazu krále Herodesa. Kterými slovy ulehčovaly zraněnému srdci svému tyto neb onyno matky, nevíme sice zevrubně, ale můžeme se snadno domysliti. Sv. Augustin představuje si nářek betlémských matek takto: »Jedna křičí na biřice: Co mi béřeš, kterého jsem já porodila a prsy svými živila? Jak jsem byla opatrna na svého syna, kterého ty ukrutnou vraždíš rukou! Jiná volá: Proč mne propouštíš samotnu? Je-li vina, má jest; pakli není zločinu, spoj nás oba smrtí a vysvoboď matku. Jiná praví: Čeho hledáte? Jednoho hledáte a mnoho jich vraždíte a k tomu jednomu dostati se nemůžete. Jiná zase volá: Přijď již, Spasiteli světa, jak dlouho budeme tě očekávati? Ty se nebojíš žádného; ať tě vidí voják a našich nevraždí nemluvňátek. Mísilo se kvílení matek, a k nebi prošla obět dítek« (Reč 1. o Mláď.). — Tak asi naříkaly matky israelské v Betlémě a ve všech končinách jeho nad časnou smrtí svých nemluvňátek. A podobně asi lkaly matky israelské v Egyptě, když jim brána byla pacholátka jejich a topena v řece. Kdož by se mohl diviti, že prolévaly trpké slzy nad smrtí těch, jimž daly život a první

vychování? I dcera sionská, město Jerusalém, plakala nad pohubením svých synů a dcer, řkouc ústy Jeremiáše proroka: »Které jsem odchovala a vyživila, ty nepřítel můj do konce zhubil« (Pláč Jerem. 2, 22). Kdyby matka nad smrtí svého dítěte neplakala, to bys mohl kárati jakožto věc nepřirozenou, příčící se citu mateřskému.

V pravdě, slzy matčiny roněné nad časným zahynutím dítěte jsou krásné jako perly rosy třpytící se v paprscích slunečních. Ale ještě krásnější jsou slzy, které roní matka nad mravní zkázou syna nebo dcery. Jsou o to ctihodnější, oč je ztráta nevinnosti horší nad ztrátu života. Odejde-li matce syn nebo dcera cestou všech smrtelníků, ale v milosti boží, nemusí se přílišně rmoutiti, neboť je má schované u dobrého Otce v nebesích; ale upadne-li syn nebo dcera ve zkázu duše, tu se musí matka strachovati, aby jí nebyli navždy vyrváni a k věčnému zavržení od Boha odsouzeni. Pláče-li matka nad mravní zkázou dítěte, projevuje tím svrchovanou míru své lásky mateřské, slzy její jsou svaté, hodné obdivu, úcty a vážnosti.

Avšak takové slzy mívají i mocný účinek. Mohou pohnouti Boha všemohoucího, by se dotkl srdce dítěte v hříchu pohříženého a probudil je k novému duchovnímu životu, k pokání a polepšení života. Jsou tedy slzy matčiny nad zkázou dítěte i mocné, jak ukáži v díle druhém.

II.

Slzy matčiny nad zkázou dítěte jsou mocné.

Zdá se vám snad, drazí v Kristu, že nadsazuji? Myslíte snad, že všecky slzy vůbec jsou znamením duševní slabosti, kteráž neumí potlačiti vnitřního bolu a zármutku? Ach, mýlíte se. Byť i byly všeliké slzy známkou slabého ducha, slzy matčiny nad zkázou dítěte činí zde výjimku. »Co se zdá býti mdlým před světem,« píše sv. apoštol (I. Kor. 1, 27.), »je silným u Boha.« Slza zdá se býti člověku mdlou, ale, je-li pokorná, má velikou moc na srdce boží. »Ó pokorná slzo,« volá sv. Jarolím, »tys mocná, tys silná, ty se neostýcháš předstoupiti před trůn věčného Soudce, ty obměkčuješ Boha rozhněvaného!« A kdo medle ronívá nejčastěji takové slzy pokorné, pronikající nebesa, vcházející v uši Pána zástupů! To je matka lkající a plačící nad plodem života svého, že se uchýlil od cesty přikázání božích.

Věčně památným příkladem jest matka největšího učitele církevního, sv. Monika. Světice tato měla dva syny a jednu dceru. Nejvíce píle vynaložila na vychování syna prvorozeného, Augustina; avšak právě tento syn vzbuzoval v ní trapnou obavu, že všecka práce na jeho vychování bude marná. Augustin, jsa povahou prudký a nevázaný, spustil se záhy ctnosti a oddal se prostopášnému životu. Marně prosila, napomínala, kárala a zapřísahala ho zarmoucená matka, aby se polepšil. Augustin učil se ve školách výborně, dychtě po slávě světské; při tom však klesal mravně čím

dále tím hlouběji. Tu nezbývalo Monice nic jiného, nežli za nešťastného syna k Bohu se modliti a plakati. Po delším čase obrátila se na jednoho zbožného a učeného biskupa a žádala ho s pláčem, aby se pokusil vytrhnouti syna jejího Augustina z prohlubně mravní zkázy. Biskup zahleděl se soucitně v její uplakanou tvář a pravil: »Utiš se, matko; není možno, aby byl navždy ztracen syn takových slz,« t. j. nad nímž takové se prolévají slzy. Monika odešla domů, vrhla se před obrazem Ukřižovaného na kolena a modlila se: »Otče na nebesích, pohleď na můj zármutek! Syn, jejž jsi mně dal, je ztracen, je mrtev tobě i mně. Kdyby byl umřel bez hříchu, měla bych pokoj a byla bych potěšena; on však žije v nepravostech. Spasiteli, jenž jsi řekl mrtvému synu vdovy naimské: Mládenče, tobě pravím: vstaň, rci toto slovo i synu mému Augustinovi a učiň, aby povstal z hrobu svých hříchů! Pohleď na mé slzy a smiluj se nade mnou!« I shlédl Bůh na tyto vzdechy a slzy. Jako voda, padajíc po kapkách na tvrdý kámen, ponenáhlu ho prohlubuje, tak působily i slzy kanoucí z očí předobré matky Moniky na zatvrzelé srdce pobloudilého syna Augustina. Bůh řídil kroky mladého, ctižádostivého a náruživého učence do města Milána ve Vlaších, kdež byl biskupem toho času sv. Ambrož, proslulý učeností, výmluvností a šlechetností života. Slovo a příklad tohoto muže působily na srdce afrického učence tak mocně, že se dokonale obrátil a stal se dokonalým křesťanem, ba brzy i dokonalým knězem a biskupem. Kdož by tu neviděl jasně, že tuto milost vymohla mu u Boha nejvíce matka jeho, sv. Monika, svými modlitbami a slzami?

Je tedy pravda, moji drazí, co se říká v přísloví: »Matčina modlitba z mořského dna vyní má.« Moře, jak známo, není všudy stejně hluboké, někde jenom sto dvacet stop, někde až čtyřicet tisíc. Ale i nejmenší hloubka sto dvaceti stop je hloubka nad pomyšlení děsná. Octnouti se na dně mořské propasti kdekoliv, znamená záhubu neodvratnou, z níž není žádného vysvobození. Spasitel sám užívá propasti mořské jako obrazu jistého zahynutí, když mluví o pohoršení maličkých a praví: »Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří věří ve mne, tomu by bylo lépe, aby zavěšen byl žernov osličí (mlýnský kámen) na hrdlo jeho, a byl pohřížen do hlubokosti mořské« (Mat. 18, 6). Tato pak hlubokost mořská je nejpříhodnějším podobenstvím největší zkázy mravní. Jako je nemožno zachovati a oživiti člověka, kdyby padl z lodi do moře a ocitl by se až na dně mořském: tak je také nemožno, aby se obrátil k Bohu, kdo upadl v propast všelikých hříchů a klesl až na dno mravní zkázy. A přece je na světě prostředek, kterým lze vyjmouti, vychvátiti, vysvoboditi člověka ze zkázy největší; to je dle přísloví modlitba matčina. A poněvadž modlitba pokorná, úpěnlivá, vytrvalá vždy je provázena slzami, jako bouře rozrážející mraky bývá provázena deštěm: můžeme říci směle, že slzy matčiny jsou s to, aby vytrhly syna nebo dceru ze zkázy největší. Moudrý Sirach táže se: »Zdali slzy vdovy nesstupují na toho, kterýž je vyvádí?« (Sir. 35, 18.) Co se praví

tuto o vdově, lze tvrditi o každé matce vůbec; slzy její sstupují na toho, kterýž je vyvádí, na dítě, které svým nešlechetným chováním matku až k slzám zarmucuje, obměkčují srdce nešťastného dítěte, by se poznalo ve svých hříších a navrátilo se v náruč Otce nebeského i své matky zarmoucené. Nejsou-li tedy slzy matčiny nad zkázou dítěte mocné?

* * *

Nejmilejší! Lidé na světě podobají se často některým krajanům našim, kteří chodili po granátech jako po prostém kamení a nevěděli, že jsou to drahokamy, až je upozornili na to cizozemští cestovatelé. Podobně soudívá svět o slzách, které ronívají matky nad zkázou svých dítek. Ani se takových slz nevšimne, a všimne-li se, pohlédne na plačící matku s opovržením. To však jest veliká křivda. My jsme poznali z dnešní duchovní úvahy, že slzy matčiny nad zkázou dítěte jsou nejvýše ctihodny, jsouce projevem nejněžnější lásky, a nad pomyšlení mocné, nakloňujíce Boha, by pohnul marnotratného syna k pokání.

Tomu-li tak, milé matky křesťanské, nestyďte se plakati nad dítkami svými, jestli se vám přes všecku péči vaši nezdařily a na zlou cestu se uchýlily. Nestyďte se za své slzy, byť se vám i lidé posmívali. Za starých časů byl v Athenách, hlavním městě řeckém, slavný řečník Demosthenes, který svou ohnivou výmluvností otčinu svou bránil nejinak, nežli ji bránil nadšený vojín ostrostí svého meče. A aj! Tento srdnatý muž celé proudy slz proléval a hlasitě naříkal nad smrtí syna svého. Někteří přátelé brali mu takový pláč za slabost a řekli: »Jak můžeš vésti takový nářek? Tys přece muž jako skála a tolik se poddáváš lítosti?« — Demosthenes odbyl je zkrátka, řka: »Nevíte, milí přátelé, co je láska otcovská!« — Podobně odpověz ty, matko, každému, kdo by potřásal hlavou a krčil rameny nad tím, že pláčeš nad duchovní smrtí syna nebo dcery: »Nevíš, co je láska mateřská!« — Kdybys viděla své dítě, ano se odvrací od Boha, zanedbává své povinnosti, poskvrňuje se nepravostmi a kráčí širokou cestou, která vede k zahynutí, a kdybys k tomu všemu mlčela a byla lhostejná, to by ti mohli bráti lidé vším právem za zlé; ale když tě zkáza tvého dítěte až k slzám dojímá, to nezasluhuje hany a pohrdání, nýbrž obdivu a úcty!

Pamatuj jedna každá matka zarmoucená, že slzy její prolévané nad dítětem budou jednou osušeny, že vzdechy její budou utišeny, že prosby její budou vyslyšeny, až přijde hodina uložená od Otce nebeského. Pročež, jako volal kdys prorok Jeremiáš k Jerusalému, tak volám já k tobě, matko zarmoucená: »Pozdvihuj k Pánu rukou svých za duši svých maličkých« (Pláč Jerem. 2, 19.). Nezapomínej slov, která byla řečena sv. Monice: »Syn takových slz nemůže býti navždy ztracen.« Budeš-li za pobloudilé dítě své stále, s pláčem a s postem, k Bohu volati, jako sv. Monika, dočkáš se časem svým radosti jako ona, budeš moci zvolati s otcem syna marnotratného: »Syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest nalezen« (Luk. 15, 24.). Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle XV. po sv. Duchu.

Člověk a strom.

Co člověk rozsívá, to i žíti bude.
Ku Gal. VI., 8.

Mluvil jsem posledně o semeni stromu a o jeho vzrůstu, čili pozorovali jsme, jak roste. Dnešní slova epištoly nám praví, že duševní žeň se bude říditi dle toho, co člověk zaséval, dle toho, jak si počínal. Máme nový obrázek pro duchovní život. Nebude v duchovním životě jinak dopadati dobrý zdar duše jako vzrůst stromu.

Proto ještě dnes pozorujeme, co se dělati musí na stromě, aby byl dobrý štěp a co tedy i na duši naší činiti třeba. V podobenstvích pravda boží spíše přístupnou bývá, než když se sama o sobě podává.

Pojednání.

Má-li strom velmi dobré ovoce nésti, nenecháváme ho tak jak vyrostl ze semene na divoko v boží přírodě, ale my na jeho větvičku vsadíme kousek větvičky z ušlechtilého stromu, aby obě spolu srostly a lepší ovoce vydaly. Každý skoro z vás to zná, ale na duši svou toto nikdo asi neobrátil.

My všichni jsme semena zdivočilého stromu, jímž se stal Adam i Eva hříchem, a proto jest i duši naší náklonnost ke zlému jako v zdivočilém stromě náklonnost vydávati trpké ovoce, a to právě musí býti štěpováním odstraněno. Odkud máme vzíti roub?

Jeden strom stál v ráji, jenž byl příčinou zkázy, druhý strom stál na Kalvarii, v podobě kříže udělaný, z něhož máme si vzíti duševní rouby pro sebe, abychom dobře sili a žali.

Necháme-li strom růsti tak jak roste, ušlechtilého ovoce nevydá, a člověk docela ponechaný svým náklonnostem činí *skutky, které jsou před Bohem* buď hřích — buď i to dobré, co činí, bez ceny jest. Neb i to dobré co činíme — má-li míti zásluhu — musíme činiti pro Boha. Činíme-li něco dobrého jen z pouhé náklonnosti k něčemu — nemá to žádné zásluhy před vševědoucím Bohem. Ať příklad vše náležitě objasní. Jeden jest mírný v pití a jídle, ale on to činí proto, že se bojí o zdraví své, aneb že nemá na nestřídmost peněz, aneb že jest mu peněz líto. Takováto střídmost jest docela přirozená a i mezi zvířaty bývá. Aneb někdo jest pilný v práci, což chvály hodno jest, ale on tak činí jen ze zvyku, aneb aby peněz na rozkoš vydělal — ne jako z vůle boží, která člověku práci poručila; pak ta práce není ctnostná, nebo potom by byla ctnostná i včela, která z přirozeného pudu pilně pracuje, aneb i mravenec, jenž přirozeně nelení. Druhý jest *pokojný* ve svém sousedstvu, protože jest příliš pohodlný — a nechce míti žádných opletaček, pak by byla i mírumilovnost ovce ctností; ovce nikdy sváru nepočíná, neboť nemá čím se brániti, ani čím napadati. Jiný *nekrade*, protože se trestu bojí, aneb nemá příle-

žitost, aneb má dost, že toho nepotřebuje. — Toť ještě není ctností, neboť on to činí jen z přirozených pohnutek, ne k vůli Bohu, jenž nám přikazuje a zakazuje, slibuje odměnu a hrozí trestem.

Co člověk z přirozených pohnutek činí, není ještě záslužno. Záslužno jest, kdo vše činí pro Boha, ve víře a lásce k Bohu.

Jinak by musil i pes býti ctnostný, neboť on jest věrný. Slon jest vděčný ke svému živiteli, vděčnější než mnohý hospodář, který ani za žeň díků nečiní. — I divoká šelma miluje mláďata svá, ale proto není ctnostná ještě, neboť tak činí přinucena pudem svým. *Jen to jest dobré a ctnostné, co se pro Boha činí.* Ale činiti něco pro Boha, to musí býti vštěpováno — nový duch aby vešel do člověka a v něm panoval. Proto jest zde nám dán druhý strom, z něhož bereme vrouby, totiž kříž, a ten, kterýž na něm visel, jehož ovoce při sv. přijímání požíváme a o němž píseň vám známá praví: Pojďte dítky k stolu otce, — požívejte zde ovoce, — ovoce to stromu kříže, — jenž nás úzce k Bohu víže, — každý jazyk ho veleb! — Tím duch jest jaksi ovroubován, štěpován a nabývá nové síly. Proto můžeme směle s apoštolem tvrditi: co člověk rozsívá, to i žíti bude. Jestli jen přirozenými pudy a náklonnostmi se vésti dá, v duševním životě daleko nedospěje — jestli pak dle toho druhého stromu se řídí, pak skutky jeho jsou lepší a záslužnější.

Má-li vzrůst stromku býti zdařilý, tu nešetří se nože, ale všecky výhony dobrý hospodář bere pryč a nic si z toho nedělá, že stromu učiní více ran, protože ví, že mu těch několik ran více prospěje, než těch několik výhonů. které mu berou sílu. Tak i s člověkem jest. Bůh často na člověka různé věci dopouští, jimiž člověku se bolest působí, ale Bůh, dobrý hospodář, má daleko lepší úmysl, než my poznati můžeme. Že mnohý jest *nemocen* a často na smrt upomínán, toť jest kolikráte jako nůž očišťující v ruce boží, jímž nám prospěti chce, aneb že potká někoho okamžité neštěstí, bývá často větším štěstím, než se člověk domníval.

Tak i rodiče, učitelé a člověk sám musí na sobě činiti, co činí štěpař na stromku: rozličné výhony divoké odstraňovati, aby nebral síly pravému pni. Toť práce *důležitá a nemilá.* Důležitá proto, že by jinak strom — a člověk zdivočil, nemilá proto, že jest považován člověk za tyrana a on jest vlastně nejlepší přítel.

Kdo ořezává stromek, ten jest jeho přítel, kdo jej nechává růsti dle výhonů, ten jest nedbalec a nepřítel. S člověkem není jinak, i on potřebuje pěstování jako strom, daleko pečlivějšího.

Začínáme právě školní rok, kdy opět na zušlechtění mravů mládeže má býti pracováno. Nemyslete, že ten, kdo dítky vaše vede přísně k pořádku a každou rozpustilost trestá, že jest váš a vašich dětí nepřítel, ale buďte přesvědčeni, že jest přítel nejlepší.

A jako dítě má a musí býti pěstováno, tak musí i velký člověk býti pěstován, i starý strom dostává výhony. Jak lehce se v mladém věku dostavuje pýcha a domýšlivost a mladý člověk pohrdá radou a napomenutím, jest vzdorovitý, chce se baviti jako bohatí a pod. Toť výhon, který by člověka štěstí udolal, aneb mladý člověk začíná známost beze vší opravdivosti — a učiní jiné

i sebe nespokojené a nesťastné — též i co sil. Takových různých výhonů u člověka jest velmi mnoho — a všechny musí býti odstraněny, aby duše nebrala zkázy, byť by se to sebe bolestnější zdálo Zde platí slovo: pohoršuje li tě oko tvé, vylup je.

Člověka povaha vyvíjí se dle toho, jak právě sám na sobě pěstování duše své provozoval. Člověk po ctnosti bažící nabude milosti boží a bude dobrým člověkem.

Co člověk rozsívá, to žíti bude. Patřme na květiny polní a přesvědčíme se. Podívejte se na silný strom v prostřed proříznutý. Vidíte samé kruhy od prostředka počínajíc. Zkušený lesník pozná podle kruhů, jaký byl každý rok tohoto stromu: byl-li suchý či vlhký, stál-li strom na výsluní či ve stínu lesa, a tak každý rok zapsán jest v letech stromu. Podobného cosi můžeme pozorovati u člověka, ne snad toliko u stromu. Také u člověka každý rok života zapsán nadobro a sice všecko zapsáno co rozsíval, aby podle setby také žal. Zapsáno jest každé utrpení — každé poučení, a modlitba, kterou jste konali, vše, co si člověk odepřel — to všecko jest zapsáno na věky — jako v letech stromu každý rok vzrůstu. Zapsáno jest i také všecko zlé — každé slovo — pohled a žádost — Tak i náš život podobá se stromu, v jehož letech jest zapsán jasný účet každého roku.

Proto nikdo se nedávej svésti myšlenkou: nemusím to tak přísně se svým životem brát, protože jsem mladý ještě. Mladá léta stromu jsou také dobře zapsána jako poslední. A setba, kterou jsme v mládí konali, také jest zachována a nelze ji zničiti. Starý člověk nepamatuje dobře, ani co včera se stalo, ale velmi dobře pamatuje mladá léta, kde byl a co činil, tak silně se mladá léta do duše vryla, že nelze ani je z paměti vymazati, v poslednějších letech člověk již nepodléhá tak dojmu. Jinými slovy: v mládí jest člověk velmi přístupný ke všemu, v stáří již tolik nepodléhá. Co člověk v mládí rozsívá, to bude i v stáru a na věčnosti žíti.

Jak hluboká to pravda. Vše co činíme jest setba, teď jest vůbec čas setby — a čas žně nám teprve nastává. Je-li člověk proniknut přesvědčením, že se vším opět jedenkráte se shledá, s každou maličkostí, jako v letech stromu celý životopis jest podán, jaký strom prožil — tak až se skácí strom našeho života, pak bude i každé léto naše zapsáno dobře. Raduj se, mladíku, v mladosti své — dí Sirach, — ale pamatuj, že se vším tím tě přivede Bůh na soud

Patřte často na strom, kterak roste, a vzpomeňte si, že život náš jest jako život stromu, byliny, a Kristus Pán nás porovnával s vínem, kteréž má dřevo velmi slabé, a nedává-li hroznů, není k ničemu, leč k spálení. Tak s námi jest podobně. On kmen, my ratolesti.

Pán Bůh dej, abychom rostli v milosti a moudrosti a vždy byli v nejužším spojení s kmenem Ježíšem Kristem. Amen.

Fr. Vaněček.

Řeči příležitostné.

Stětí sv. Jana Křtitele.

(Dne 29. srpna.)

Konajíce dnes památku Stětí sv. Jana Křtitele, představme si v duchu ten děj! Vizme, jak svatý kazatel pokání v temném žaláři v pevném hradu Herodesově strádá: kdežto v hořejších místnostech téhož hradu sedí král Herodes s četnými hosty při slavnostních hodech, té doby na usmrcení Jana nikterak nepomýšleje. Kterak se jen stalo, že náhle vydal krvavý rozkaz na zavraždění největšího z proroků, jehož sám posud často rád byl poslouchal? Cesta, po které Herodes dostoupil hrozného zločinu, budiž nám výstrahou, abychom i my do záhuby neupadli!

1. Kterak že stal se tedy Herodes hrozným zločincem? Stalo se tak předně, že *seděl při veselých hodech,* a odevzdával se při nich s chutí všem bujným požitkům, jaké při podobných slavnostech velmožů pohanských byly tehdy v obyčeji. Nemírné požívání vybraných jídel a vzácných nápojů otupilo rozum a soudnost toho ukrutníka, jindy velice opatrného a lstivého. Až posud, znaje velikou vážnost Janovu u všeho lidu, jenž ho až i za samého Messiáše měl, šetřil života jeho, ač souložnice jeho Herodias neustále o utracení jeho usilovala, aby se nemilého kazatele zbavila. Když ale Herodes hojným jídlem tělo své přesytil, a nemírně vypité víno jemu do hlavy vstouplo, přemožena jest posavadní opatrnost jeho a on stal se proti zdání svému vrahem světce.

Z toho poznejme, jak nebezpečnou jestiť nestřídmost v jídle a pití! Ó jak mnohý snad po dlouhá léta zlé žádosti v sobě tlumil, a při hojném hodování náhle na všechny své posavadní námahy i vítězství zapomněl, klesl, snad přehluboce klesl, a své posavadní zásluhy rázem zmrhal! Jak mnohý dopustil se zejména v opilství skutků, jimiž si celý následující život ztrpčil, nesmírné hoře rodičům způsobil, ba snad i k záhubě věčné první krok učinil! Ne bez příčiny varuje proto Písmo svaté před nemírným požíváním nápojů opojných, zejména vína; sv. Pavel tvrdí, že »ve víně jest chlípnost« (Efes. 5, 8.); a sv. Jeroným dí, že opojné nápoje jsou přední zbraní ďáblovou, zejména oproti mládeži, poněvadž víno a mládí chlípnost v těle jeho dvojnásob rozněcují. Proč tedy přilévati oleje do ohně? Proč žáru mladistvého těla přidávati ještě hořlavých látek? Nestřídmost právem čítá se mezi sedm hlavních hříchů, čili do počtu hříchů těch, jež jsou jako hadí hlavy, za nimiž táhne se dlouhé tělo čili veliké množství hříchů jiných!

2. Herodesa dále k hrozné vraždě rozpálilo *všetečné pohlížení na tanečnici.* Salome, dcera cizoložné Herodiady vstoupila do síně zpitých hodovníků, a tančila před nimi, provázejíc zpěv svůj dle tehdejších obyčejů zpěvem a hrou na malý bubínek, jejž držela nad hlavou, a na němž upevněny byly malé zvonečky. Pohyby

svého mladého těla podráždila zpité hosty k žádostem neslušným, a tím se jim zalíbila. A Herodes sám, vínem rozohněný, pohlížeje na ni, stává se jako bezsmyslným, šíleným, takže neteři své v odměnu nabízí až i půl království svého. Ó Herodesi! Kam tě přivedlo všetečné pohlížení na osobu druhého pohlaví! Za pouhý kus tance nabízíš půl království svého, jehož jsi tak nesnadno, a jen způsobem krvavým domohl?

Z jednání Herodesova snadno můžeme seznati, až k jakým pošetilostem může člověka svésti, byť i jinak opatrným byl, žádostivé, všetečné pohlížení na osobu druhého pohlaví O jak mnoho neštěstí způsobily již tělesné, smyslné zábavy! Jak často, zejména při tanci dokonáno, co při nestřídmosti, zejména v pití bylo započato! Proto třeba ovšem varovati se všetečných, žádostivých pohledů, ale ještě více příliš důvěrného obcování s osobami druhého pohlaví Kdo tak nečiní, snadno stává se vrahem duše své i cizí, štěstí vlastního i cizího!

Proto také učí sv. František Serafinský: »Třeba velice pečlivě varovati se přílišných důvěrností s osobami druhého pohlaví, poněvadž pozorujeme, že z takových důvěrností silní stávají se slabými, a slabí v záhubu upadají. Kdo není ve ctnosti dokonale upevněn, o tom tvrdím, že se při důvěrném obcování s osobami druhého pohlaví právě tak málo uchová hříchů, jako se uchová popálenin ten, kdo po řeřavém uhlí kráčí! Jest i nebezpečno, v mysli své nositi obrazy svůdné, jež mohou žár tělesných žádostí, sotva utlumených, opět rozdmychati, a čistoty duše cudné pokáleti.«

A proto pozor! Obmezujmež se v obcování s osobami druhého pohlaví na věci nejpotřebnější, na věci, jichž jest nutně třeba, a záležitost vyjednejme málo slovy. Jedná se o pokoj srdce, o čistotu duše tvé i oné osoby druhé. Pravíš, že onu osobu miluješ? Dobře; miluj ji, ale jako křesťan, a ne po způsobu nerozumných zvířat. Miluješ-li koho láskou křesťansky zřízenou, budeš dbáti o jeho čest, ctnost i spásu duše, a nebudeš chtíti užiti ho jen na ukojení hříšných chtíčů.

Pozor! volám k vám, zejména vy, matky. Jak často již matky krvavými slzami oplakávaly toho, že dcery své pouštěly bez náležitého dohledu do tančíren, na výlety, mezi lehkomyslné mladé vznětlivé společníky!

3. Třetí příčinou, že z Herodesa stal se bídný vrah, byla *jeho hříšná láska ke švekruši a její hříšná láska k němu.* Jediný Jan odvážil se hříšný, cizoložný poměr jich kárati; za to vzbudil zášť té panovačné, nestydaté ženy, a ta neustala jemu úklady činiti, až se jí podařilo pomocí rovněž ohavné dcery její krále přiměti k tomu, aby jí vydal hlavu Janovu na míse. Herodes náruživostí oslepen učinil, čeho zprvu sám se hrozil, a čeho se dříve nenadál!

Proto pozor na náruživosti! Zkoumejme se často, zdali i nás některá neovládá, aby nás v záhubu neuvedla, jako Herodesa nestřídmost a chlípnost. Do pekla nepřivádějí ale toliko tyto dvě,

ale i pýcha a domýšlivost; lakota a nespravedlnost; závist a neláska; hněvivost i lenost.

Zpozorujete-li v srdci svém zárodky k náruživostem těm, hleďte s nimi naložiti, jako činíte s plevelí a bejlím na svých polích i v zahradách. A co s tím činíte? Vytrháváte záhy, pokud by se nezmohlo, a užitečných bylin nepoškodilo. Čím později kdo plevele se zbavuje, tím více škody ze své nedbalosti mívá; a čím více kdo nějakou hříšnou náklonnost v sobě sesíliti nechal, tím nesnadněji pak ji vykořeňuje, tím více mravní škody z ní mívá!

Kdo jsi nakloněn k pýše a domýšlivosti, přemáhej se pokořováním; kdo lačníš lakotou: přemáhej se dobročinností; kdo se pálíš chlípností: tělo své umrtvuj zdrželivostí i ve věcích dovolených; když tě stravuje závist: hleď bližnímu laskavost na jevo dávati; kdo prahneš nemírnou žádostí jídla a pití: kroť žádostivost svou skrze posty nařízené i dobrovolné; když tě často k pádu přivádí prchlivost: vcházej do školy Páně, jenž dí: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem«; omrzelost v službě boží a lenivost překonávej úsilím i horlivostí v dobrém! Nebudeš-li tak činiti, splní se na tobě připověď sv. Augustina, řkoucího: »Podej ďáblu vlásek, a on splete vlásek k vlášku, až uplete mocný provaz zlých náklonností, na němž tě jako otroka povede do pekelného ohně! Budeme-li ale zlých náklonností v sobě tlumiti, je přemáhati: Bůh sám stane se pomocníkem naším, abychom snad poklesnuvše, rychle skrze upřímné pokání opět povstávali, v dobrém stále prospívali, zásluhy své množili, a po bojích tohoto života s velikým světcem a mučedníkem Janem Boha trojjediného v blaženosti neskonalé věčně uctívali. Amen.

Uzříš-li — že ten neb onen sluha boží poklesl hluboko — nemysli, že by byla zkáza jeho vzala počátek teprve tímto hrozným okamžikem, když uvrhl se do hříchu těžkého. — Nikoliv. Neboť kdo žil po dlouhý čas svatě a bezúhonně, neupadne rázem a náhle v propast hříchu. Poklesl-li přece, stalo se to proto, že sobě nevšímal zprvu malých a nepatrných přestupků. Ochabla a zvadla častou příležitostí veškerá svěžest jeho — až posléze pro nevěru jeho Bůh před ním uzavřel štědrou ruku svou. Sv. Bernard.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

7. *Církev nikdy nechce, aby zákony její byly na překážku spáse duší* a proto, kdekoliv toho potřeba káže, dává indulty, privilegia a dispense. Tak tomu bylo také a jest i s liturgickou řečí. Tam, kde se jedná o věc discipliny, může se tak státi, za to však kde jedná se o víru a dogmata, nezná církev vůbec žádných dispensí Její zásada »Extra Ecclesiam non est salus« zůstává vždy pevnou a nezměnitelnou. *Pokud se týče liturgické řeči sami papeži pronesli zásady: »Qui fecit tres linguas principates, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam«* (Papež Jan VIII. ke Svatoplukovi), *»Sermo rei, et non res sermoni subjecta est«* (Innocenc IV. při schválení hlaholské liturgie r. 1248 *a »Ut omnes catholici sint, non ut omnes latini fiant, est necessarium«* (Benedikt XIV. v konstituci »Ex pastorali« r. 1754 při vydání latinsko slovanských obřadních knih).

Vyjádřil-li se tedy některý *národ, že křest svatý přijme* a k církvi Kristově se přihlásí *pouze tehdy, bude li mu ponechána při bohoslužbě* jeho *národní řeč*, anebo řeknou-li *kacíři a schismatikové*, že chtí a vstoupí v jednotu církve pouze tehdy, bude-li jim ponechána národní bohoslužba, církev jako moudrá vychovatelka národů nepoužívá přísnosti svého zákona, ale kde nutno, používá dobroty a lásky a *ochotně povoluje*, aby zachránila tisíce duší, *to, co je nahodilého* (accidentálního). Církev oddává se tu *naději*, že i *ostatní*, posud v schismatu nebo haeresi žijící spoluobčané s radostí *budou následovati příklad svých spolubratří*. Třeba ještě podotknouti, že z kacířů jen ti dochází privilegia národní řeči, kdož jen v málo článcích od učení církevního se liší a zejména v nauce o nejsvětější svátosti a ostatních svátostech s církví souhlasí.

Dle těchto zásad bylo všem *členům církve východní*, kteří k jednotě se Západem přistoupili na sněmu florencském 6. čer-

*

vence 1439 (»byl uzavřen sňatek Východu se Západem«) za Eugena IV. dekretem »De Unione« dovoleno zůstati při svých liturgiích; specielně stalo se tak *pro Arméný* [1]) na téže synodě 1439, *pro Kopty* 1442, [2]) pro *Ethiopy* 1447 a pro *Ruthény* (Rusíny) r. 1596. [3]) *Syrové* [4]) *a Chaldejci*, [5]) kteří v letech 1444—1445 s církví se byli spojili, již od dob apoštolských užívali v liturgii svého jazyka aramejského (syrského a chaldejského. [6])

Z dekretů koncilu florenckého uvádím na doklad Decretum *unionis Graecorum* v bulle Eugena IV. »Laetentur coeli«. In nomine sanctae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, hoc sacro universali approbante Florentino concilio deffinimus, ut haec fidei veritas ab omnibus christianis credatur et suscipiatur, sicque omnes profiteantur, quod Spiritus sanctus ex Patre et Filio aeternaliter est, et essentiam suam suumque esse subsistens habet ex Patre simul et Filio et ex utroque aeternaliter tamquam ab uno principio et unica spiratione procedit; declarantes, quod id, quod sancti doctores et Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur, Filium quoque esse secundum Graecos quidem causam, secundum Latinos vero principium subsistentiae Spiritus sancti, sicut et Patrem... Item (diffinimus), in azymo sive fernontato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici; sacerdotesque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, *unumquemque scilicet juxta suae ecclesiae sive occidentalis sive orientalis consuetudinem*... Ve stejném smyslu, pokud se týče jazyka a ritu, dán jest dekret bullou Eugena IV. »Exultate Deo« *pro Arméný*, bullou

---

[1]) Sr.: Časopis »Ave Maria«. Linec 1904. 90.

[2]) Jich *liturgické knihy* dělí se *ve dvě kolumny*, *v koptickou a arabskou*. Alzog d. c. 687.

[3]) Ritter: Kircheng. Bonn 1862 (6. vydání, 2 sv. 90 str.) Příslušné bully v Bullarium d. c. ke konci.

[4]) Při Syrech třeba učiniti zmínku též o *Maronitech*, sídlících na svazích Libanonu a Antilibanonu. »Ač původně byli sektáři, držíce se učení o jediné vůli v Kristu, hledali ve své odtrženosti od ostatního světa křesťanského a přičiněním patriarchy antiošského Aimericha *za válek křížových r. 1182 spojení s Římem*. Unie nebyla zprvu arci příliš pevná a ukazovala se nutnost ji občas utvrzovati; tak synodem, jejž patriarcha Jeremiáš r. 1230 svolal do Tripolis, restitucí názvu »patriarcha antiošský« za papeže Alexandra IV. r. 1254 bullou Eugena IV r. 1445, jíž zakázáno Maronity nadále jmenovati kacíře, hlavně však teprve za Řeholo XIII., jenž r. 1579 odeslal patriarchovi Michalovi pallium a r. 1584 zřídil v Římě maronitskou kollej... R. 1736 za papeže Klementa XII. přijal národní koncil v klášteře Mar Hanna rozhodnutí sněmu tridentského a římský katechismus.« (Ottův sl. n. XI. 886.) Bohoslužbu konají (sr. Thalhofer 406. pozn.) Maronité syrsky, ale pro pohodlí lidu epištola a evangelium čte se též v překladě arabském. (Sr. Missale Syriacum juxta ritum ecclesiae Antiochenae Syrorum 1843.) *Ritus jich slove syrsko-maronitský*.

[5]) S Chaldejci spříbuzněni jsou *Malabarci*, kteří roku 1599 na synodě Diampurské spojili se s Římem. Bohoslužbu konají chaldejsky a to dle ritu latinského, hlavně ovšem při tiché mši sv. (Sr. Missale chaldaicum juxta ritum ecclesiae chaldaico-Malabaricae. Romae 1845. Též Binterim d. c. 242 nn.)

[6]) R. 1443 uzavřeli unii s Římem také *Bosňáci* (Kryštůfek d. c. II.[2] 656.)

»Cantate Domino« *pro Jakobity*, Melchity,[7]) *Syry, Chaldejce a Maronity.* [8])

P. František Žák T. J. píše o tehdejším spojení Východu se Západem: »*Sjednocení* církví stalo se *na základě zásady* svrchovaně spravedlivé a theoreticky oběma stranami přijaté: *jednota ve víře, různost v obřadech. Otázka o obřadech* jest *vážnější* a spletenější, nežli by se při prvém pohledu zdálo. *Liturgické obyčeje,* nazvané ve svém celku jménem ritus, povstaly v církvích *za souhlasu* příslušných *autorit církevních,* avšak pode *vlivem ducha národa, místních obyčejů,*[9]) *událostí historických.* Díky tomuto původu stávají se částí života národního, zvláště, vniknul li jazyk země do svatých knih a úkonů náboženských. Oproti abstraktním dogmatům, dostupným pouze duchovní elitě, *jsou obřady obsahu společného,* jsou dostupny očím prostého lidu a slepý fanatismus zaměňuje je často za podstatu náboženství. *Tak vždycky měl Východ a Západ různé obřady,* aniž by po dlouhá století jednota víry tím trpěla. Když Fotius, který byl širokého rozhledu ducha, otevřeně s Římem přerušil jednotu, kladl zvláště váhu na neshody vysoké a subtilní kontroverse náboženské, aniž však zapomínal na různosti obřadní. Zůstalo ponecháno jeho méně vzdělaným nástupcům, přepínati důležitost různosti liturgické a učiniti z nich předmět divokého boje... *Během doby vážnost těchto věcí* (vedlejších) *ještě více vzrostla,* v XIV. století platila skoro za to hlavní... Bylo nutno učiniti konec těmto osudným nedorozuměním, zprostiti od nich články dogmatické a ponechati *jednotlivým obřadům, pokud nedotýkají se dogmatu, jich nevinný charakter.* Tu otevíralo se široké pole ústupkům ... *Otcové florenčští podali ... důkaz široké svobodomyslnosti,* oboje obřady Východu i Západu byly uznány rovnými a znovu officielně schváleny ... Dnes ... vzdělanec ví, čeho se držeti, a kdož sjednocení přejí, nebudou se více odlučovati pro obřady národní.« Rusové na koncilu florenckém. »Čas. kat. d.« 1903, 330.) Co řečeno tu všeobecně o obřadech, platí také o národním bohoslužebném jazyce.[10])

[7]) *Melchité* jsou křesťané (Řekové) v Syrii, Mesopotamii, Egyptě a v některých jiných krajinách východních. Jsou spojení se Římem, ale obřady vykonávají podle církve východní. »*Služby boží mají ve svém jazyku a přijímají pod obojí způsobou.*« (Ottův sl. n. XVII. 63.) Ritus jich sluje *řecko-melchitský.*

[8]) Dějiny u Kryštůfka d. c. II.[2] 655—656.

[9]) O *Melchitech* na př. má důležitou poznámku v tomto smyslu Barták. Píše: Dle přátelského sdělení protektora Animy Dr. K Jäniga, jak H. Částka konsultor a professor na Propagandě dí, užívají Melchité v liturgii arabštiny a to mnohém více než Maronité, ba na některých místech dle kněží koná se liturgie buď řecky, buď arabsky. Propaganda sama dotyčné arabské missály a rituály (euchologie) vydala. Arabština proto byla připuštěna za řeč liturgickou, že je podobná aramejštině (str. 37. pozn. 1.)

[10]) V *církvi katolické* jsou následující *rity: latinský* či západní a pak rity *východní: arménský, řecko-rumunský, řecko-rusínský, řecko-melchitský, syrský, syrsko-chaldejský* a *syrsko maronitský.* (Sr. Kalender für den kath. Clerus, vydávaný Correspondenzblattem). Ritus latinský má 173 arcibiskupství, 716 biskupství, 8 patriarchátů, ritus arménský, 2 arcibiskupství, 15 biskupství, ritus řecko-rumunský 1 arcibiskupství, 3 biskupství, ritus řecko-

Výsledek: Církev nikdy nepovažovala řeč (resp. latinu) *za podstatnou částku bohoslužby, nýbrž pouze za případnost, jež dle časových okolností měniti se může a vskutku, jak dějiny svědčí, i se měnila. Tím ovšem není řečeno, že církvi je lhostejno, kterého jazyka při bohoslužbě se užívá, či že by církev byla vzdala se posvátného charakteru trojího církevního jazyka, nýbrž praví se tím pouze tolik, že církev,* **ač tři liturgických jazyků velice si váží a posvátný jich ráz brání, mileráda pro spásu duší udějuje, aniž by pravidlo rušila, různá privilegia.**

8. Proti názoru církve o jazyku bohoslužebném *stanovisko zcela opačné,* jako v mnohém jiném zaujala náboženská revoluce XVI. století či **„reformace“.** [11])

Reformatoři XVI. století prohlásili subjektivní názor jednotlivce za nejvyšší princip víry. Proto nedivu, že po zavrhnutí objektivní, neomylné autority církve, jako se vším, tak také s *liturgickou řečí zacházelo se dle chuti jednotlivce. Luther* sám *nebyl nepřítelem latinské bohoslužby.* Alespoň píše: »Kdybych mohl a řecký a hebrejský jazyk tak byly známy jako latinský a kdyby měly tak krásný zvuk a soulad jako latina, měla by se každé neděle mše slaviti střídavě německy, latinsky, řecky a hebrejsky.« (Luthers Werke X. 226.) Ale přes to *reformatoři* přece všude při bohoslužbách *užívali jazyka národního,* což sám Erasmus [12]) jim schvaloval. Církve »evangelické« se toho chopily. V *Anglii* již za Eduarda VI. vydal Craumer r. 1549 »Book of common prayer« [13]) a *kalvíni* a *evangelíci* vůbec hned od počátku užívali při bohoslužbě toliko *jazyka národního.*

Proti takovémuto počínání si *protestovala církev na sněmu tridentském.* Jak *Pallavicini* [14]) vypravuje, jednalo se tu mezi jiným měla li by se mše sv. čísti v jazyce národním a poznamenává, že *všickni otcové byli proti tomu.* Příslušný *kanon* zní: »Si quis di-

rusínský 1 arcibiskupství, 8 biskupství, ritus řecko-melchitský 3 arcibiskupství, 8 biskupství, ritus syrský 3 arcibiskupství, 5 biskupství, ritus syrsko-chaldejský 2 arcibiskupství, 9 biskupství, a ritus syrsko-maronitský 6 arcibiskupství, 2 biskupství; patriarchů východních ritů je 6. Celkem tedy v celé katolické církvi je 14 patriarchátů 173+18 arcibiskupství a 716+73 biskupství. O jednotlivých ritech časopis »Ut omnes unum« ze dne 1. ledna 1898.

[11]) Dříve ještě a to již koncem XII. a počátkem XIII. století *počali zaváděti jazyk národní do bohoslužeb Kataři, Albigenští, Valdenští a Viklefité.* K tomu poznamenává *Thalhofer*: Jako církev zatratila bludy těchto kacířů tak zamítla jich požadavek linguae vulgaris při bohoslužbách a byla při tom v plném právu mimo jiné i z toho důvodu, že požadavek tento resp. zavedení jazyka národního do bohoslužeb od těch kacířů *bylo pouze konsekvencí jich zamítnutí středověkého kněžství a obětního charakteru Eucharistie.*« (I. 407) Více o tom u zmíněného Thalhofera I. 408 — 409! Pozoruhodná zvláště jsou tu slova o *Cvinglim*: »Jako v mnohém jiném tak i tu (v bohoslužebném jazyce!) počínal si Cvingli hned od počátku zcela konsequentně; nepřeložil pouze posavadní liturgii zcela nebo částečně z latiny do němčiny, ale zavrhl ji ihned zcela, aby novou liturgii v jazyce národním za ni zavedl, jak totéž mutatis mutandis ode všech reformovaných se stalo a oč již *Carlstadt* usiloval . .«

[12]) Migne: Curs. theol. XX. p. 1555 nota 2.

[13]) Alzog d. c. § 329.

[14]) Hist. Concil. Trident. l. 18. c. 2. n. 13.

scerit . . . lingua tantum vulgari missam *celebrari debere,* anathema sit.« Smysl slov těchto jest jasný. Ačkoliv čísti mši sv. v jazyku národním *zakázáno nebylo,* přece považovali otcové *za nevhodné,* aby se tak dělo. Myšlenka tato vyjadřena jest slovy: »Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non *tamen expedire visum est Patribus,* ut *vulgari passim lingua celebraretur.* Quam obrem *retento ubique cujusque ecclesiae antiquo* a sancta Romana ecclesia omnium ecclesiarum matre et magistra, *probatu ritu,* ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, et non sit, qui frangat eis, *mandat* sancta Synodus *pastoribus* et singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter missarum celebrationem vel per se, vel per alios ex eis, *quae in missa leguntur, aliquid exponant;* atque inter cetera sanctissimi hujus sacrificii mysterium aliquod *declarent, diebus praesertim dominicis et festis.«* [15]) (Sr. velice cenný článek »Arcibiskup Pražský na sněmu tridentském« v díle Dr. Klementa Borového: »Antonín Brus« str. 17—42. a Dr. Alois Knöpfler: »Die Kelchbewegung in Bayern« článek: § 8. Kelchbewegung auf dem Concil zu Trient str. 96. nn.)

Ještě *po koncilu tridentském* r. 1577 domníval se *Jan III., král švédský,* že by privilegium jazyka národního při bohoslužbě pro své země mohl od Apoštolské Stolice obdržeti, ale vyslyšen nebyl. (Alzog d. c. 811.) Právě tak *marně usilovali Jesuité* (1615 1698) o privilegium slaviti mši sv. čínsky. *Benedikt XIV.* [16]) dí o tom: »Paulus V. Pontifex die 25. Januarii 1615 decrevit, ut apud Sinas missam et divina officia sinica lingua celebrari liceret; *breve etiam expeditum fuit, quod tamen missionariis,* qui hoc postulaverant, *nunquam traditum est.* Renovata iterum est eadem petitio de missa idiomate sinico celebranda, cum episcopi quidam ex Gallia ad Sinas transmisissent. Qua de re congregatio habita fuit . . . in qua autem nullum factum est decretum. Innocentio XI. anno 1681 missum fuit *missale* in sinicam linguam conversum, *quod autem ille non approbavit.«* [17]) *Příčinu* pak, proč se tak nestalo, udává Benedikt XIV. (d. c. n. 83.) slovy: »Est autem apostolicae Sedis in recenti populorum conversione ad fidem, pro

[15]) Sacrosancti oecumenici concilii Tridentini canones et decreta. Von Joh. Georg Wesselack. Řezno 1860 str. 142. Sess. XXII. cap. VIII. de sacrificio Missae.

[16]) De sacrif. Missae Sect. I. n. 82 (ed. Patav. p. 41.)

[17]) Podobně tomu jest s dovolením slaviti *mši sv. v tatarštině,* jež prý r. 1300 františkánům od Ap. Stolice bylo dáno a o němž zmínku činí opat Guéranger v díle Instit. liturgiques 2. vyd. III. 51—210. Alespoň *Barták* (d. c. 34) o tom dí: V Dominově »Kirchenbuch« Vídeň 1865 čteme na str. 100: »V novější době udělil papež Klement VI. († 1314 — Klement V.?) arcibiskupovi z Cambaliachu Janu Moncorwinovi dovolení, aby mešní modlitby *přeložil do tatarštiny a mši sv. jazykem tímto sloužil.«* Naproti tomu sděluje kardinál Bona (Rer. liturg. l. I. c. XII. n. 4. a De var. rit. div. psalmod. c. 18 § 17.), že křesťanští *Tatarové* jakož i *Čerkesové a jiní národové u Černého moře užívají liturgie slovanské.* Dle kard. Bony (l c. cap. 9. n. 5.) užívají heretičtí *Kolchové, Iberové* a evropští *Albánci* svého jazyka, asiatští však Albánci aramajštiny při liturgii. Albánci jsou schismatiky.

variis circumstantiis vel permittere[18]) vel prohibere vernaculae linguae usum in divinis officiis celebrandis. Sed vere affirmari potest, *s. Sedem propensiorem esse* in illam partem, *ut ex recens conversis ad fidem, habiliore qui sint ingenio, seligantur, et latinis potius litteris erudiantur, quam ut facultas concedatur, adhibendi in missae celebratione vulgarem linguam.*«

Zavedení jazyka národního do bohoslužeb přičítává se »*reformaci*« od mnohých i za *zvláštní* její *zásluhu.*[19]) Tak *konfesse helvetská* výslovně praví: »Dovolenoť ovšem soukromě modliti se kterýmkoli jazykem, kterémuž kdo rozumí, ale *veřejné modlitby v svatých shromážděních obecným či všem známým jazykem konati se mají.*« Podobně mluví pastor *Kozák,* jak již z předu bylo uvedeno, a mnozí jiní. Má tedy beze všeho sporu *reformace lví podíl na národním bohoslužebném jazyce.* To faktum sluší konstatovati, zvláště pro ty, kdož si myslí, že rozšířením oboru národního jazyka v liturgii by přispělo k udržení a zachování víry. Jest jisto, že »reformace« resp. *protestantismus*, ač hrdě volá: »My evangelíci všecky služby Boží konáme jen v řeči mateřské,« *pokud se týče víry, již dávno dohospodařil a stanul v jícně nevěry*, a také jest jisto, že přes národní jazyk při bohoslužbách *bývají protestantské kostely daleko prázdnější katolických*, ba že *více je nevěrců v kruzích protestantských* než katolických.

Koncil tridentský *sešel se za zvláštních okolností.* Protestantismus s národní bohoslužbou vítězně dorážel na církev, sta a tisíce duší odpadaly od církve samospasitelné, vášně lidské byly rozpoutány, kázeň církevní pokleslá, *církev jedním slovem skoro povalená a veškerén řád a pořádek její rozrušen. Otcové bedlivě uvažovali* o všech okolnostech, činili, kde mohli, koncesse a ústupky, hleděli, pokud možno bylo, bez ublížení dogmatům vyhověti přání jednotlivých panovníků a snažili se v lůno církve zase uvésti pobloudilé ovečky. *Nemálo* zajisté *zaujímala otcě i otázka jazyka národního při bohoslužbách*, jak jasno z jejich rozhodnutí výše uvedeného. Jednalo se tu o věc velikou, o událost pro církev veledůležitou, a hle, otcové velice sice opatrně, ale

[18]) *Propaganda* (17. dubna) 1624 dovolila *karmelitanům v Persii slaviti liturgii* dle ritu římského *arabsky* »ad consolationem populorum, qui in eo regno catholicam fidem nuper susceperunt.« (Collect, Lacens. II. p. 501—502. Thalhofer I. 402.)

[19]) Tu třeba připojiti malou poznámku o *naší žurnalistice.* V denním tisku listů bezbarvých a protikatolických nejedenkráte setkáváme se s názory, které svědčí nejen o naprosté neznalosti věci, ale o přímém komolení dějin. Nejlepší důkaz toho podala doba 700letého jubilea sv. Prokopa (4. července 1904.) *Většina listů psala, že sv. Prokop jako opat sázavský hájil vždy právo českého jazyka v liturgii* (»Nár. Politika«, »Nové illustr. listy« 442 atd.), *ač názor ten přímo dějinám odporuje.* Nejednaloť se u sv. Prokopa o jazyk národní, ale o *liturgický jazyk staroslovanský.* To je však veliký rozdíl! (Sr. též »Bílý Prapor« článek: »Z pásma dějin . . .« III. 236—238.) *Kdyby* naše žurnalistika *správně dle historie vysvětlila,* že na př. při slovanské liturgii nejedná se o jazyk národní (češtinu), ale pouze o staroslovanštinu, myslím, že by *odpůrců latiny ve třídách intelligence,* ovšem věřící, *valně ubylo* a názory o věcech církevních nebyly by ukvapeny.

přece s rozhodností se usnáší: »*non* tamen *expedire*, ut vulgari passim lingua Missae sacrificium celebraretur.« *Zajisté, že uváženy byly všecky důvody pro i proti.* A proto, když v tak rozhodné, důležité a kritické době zvoláno jest »non expedire«, totéž »non expedire« musí platiti i dobách pozdějších!

Výsledek: V době pro církev velmi kritickou usnáší se Otcové tridentští **na zásadě směrodatné pro všecky věky budoucí: Non expedire,** *ut Missa vulgari passim lingua celebraretur.*

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. **Karel Lev Řehák.**

VII.

Socialistka.

Vrazila do farní kanceláře. Na první pohled jsem uhodl, že jest asi něčím nekalým nakvašená.

Jářku: »Co si přejete?«

»Chci svůj křestní list.«

»Co s ním chcete dělat?«

»Mám se vdávat.«

»A kde?«

»V Žižkově.«

»Dobře. Budete musit míti křestní list. Přinesla jste si snad kolek na křestní list s sebou?«

»Tady jest.«

»Dobře. Tuto se posaďte, než list napíši.«

Když jsem list dopsal a neznamenal, že by se měla k placení, řekl jsem: »List jest vyhotoven. Za tiskopis a sepsání obdržím jednu korunu.«

»Jakou korunu?« řekla zprudka. »Já se nenechám okrádat! Budu platit dle taxy.«

»Taxa všude obvyklá obnáší jednu korunu.«

»Patří vám jen dvacet krejcarů. Více nedám!«

Vida, že jí huba jede jako šlejfírna, a že by bylo marno mnoho řečí s ní začínat, řekl jsem klidně: »Taxa za křestní list obnáší jednu korunu. Až ji zapravíte, obdržíte objednaný list. Pokud se nevypořádáte, list zatím uložím.«

I vstrčil jsem ho do zásuvky a zavřel. Jela-li jí huba dříve jako šlejfírna: spustila nyní na celé mlýnské kolo, že bude žalovat; že se na to podívá, budu-li jí sloužit za »úřední taxu«; že to dá do novin atd. atd. Kdo pak by si všechny ty zdvořilosti zapamatoval, jež jí sliny na jazyk přinesly!

Řekl jsem zkrátka: »Na mně si ničeho nevystrašíte. Až se vypořádáte slušně, obdržíte list. Když nechcete — poroučím se vám.« I ukázal jsem na dvéře.

Vyjela z nich jako rarach. Hubou sekala na všechny strany jako mečem. Oči jí jen sršely vášní.

To stalo se dopoledne. Odpoledne hrne se do kanceláře neznámý mi dosud vousatý, starší, vysoký pán, a milá nevěsta za ním plná kuráže, jakoby na koni jela.

Pán se představil, řka: »Jsem doktor Soukup, redaktor »Práva Lidu.«

»Těší mne. Čím pak mohu sloužiti?«

»Přišel jsem s tou ženou, abyste jí posloužil a levně jí vydal její křestní list.«

»A k takovýmto službám se ráčíte propůjčovati?! Divím se tomu opravdu, když přece vy kancelářských prací u p. advokáta také nepíšete zdarma anebo za několik krejcarů almužny dle chuti klientů! Žádám jen to, co se platí všude jinde; račte se o tom kdekoli na faře v Praze anebo v okolí přesvědčiti. Ostatně i od úřadů i z kancelářů advokátních jedna koruna bývá nejmenší obnos, jaký za vyhotovení právních listin z matrik na farní úřady posílán bývá. Že by tato žena byla tak chudá, že by koruny zapraviti nemohla, nikterak dle toho nevypadá! Ale je-li v pravdě chudá, měla *slušně požádat*, a byl bych jí věru vyhověl, jako činím na slušné požádání každému, pokud lze. Teprve před málo dny byl tu mladík pro svůj křestní list a řekl takto: »Prosím vás, pane faráři! vydejte mi můj křestní list za 70 krejcarů. Jsem jen učeň knihařský a více nemám. Chci se dáti odvésti k vojsku a musím se vykázati křestním listem.« Tomu jsem řekl: »Že umíte slušně požádat, vydám vám řádně kolkovaný křestní list za těch 70 krejcarů« A vydal jsem mu ho také. Ale tahle žena mně nepožádala za nic, jen velice hrubě se ke mně zachovala; a proto nemám příčiny, abych jí za její nezdvořáctví dary dával, čili za její hrubství *od ní* si ještě platil! Až si zaplatí poplatek, vydám jí list.«

Doktor Soukup byl uznalým dost, že jí řekl: »Tedy si zaplaťte korunu a bude po řeči.«

»Tak že musím platit?!« ona na to jako krocan.

»Ano, jen zaplaťte!«

S tvářemi do ruda zapálenými jala se potom na stůl vypočítávati padesát dvouhaléřů. Když byla hotova, já s toutéž pečlivostí a obřadností, jako ona, počítal 10, 20, 30, 40, 45, 6, 7, 8, 9, *50!* Potom jsem řekl: »Dobře. Jest zaplaceno skutečně padesát dvouhaléřů. Díky! Tu jest váš křestní list!«

Potom se pan doktor poroučel, nevěsta jako lítice za ním, a přímo řvala po chodbě, před farou a až na ulici: »Já mu dám! Do všech novin to dám . . .«

Pán Bůh pomoz tomu jejímu mužíčkovi v — manželství!!

Jako dobrá chuť k jídlu jest známkou, že zdrávo jest naše tělo, tak i touha a hlad po slovu božím jest neklamným svědectvím, že zdráva jest naše duše. — Nelačníš-li po slovu božím, pak jest to zlým znamením; neukazuje to na to, žes nemocen, ježto ti nechutná tento pokrm duchovní. Sv. Jan Zlatoústý.

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonin Brychta.**

(Pokračování.)

Než přes všecka tato vládní opatření v příčině přeložení hřbitovů a zrušení rodinných hrobek a vzdor přísnému provádění opatření těch státními úřady, nedali se bývalí majitelé chrámových, mnohdy prostranných a s nemalým nákladem zřízených někdy i velice úpravných kaplím se podobajících krypt — jež byly posvátným jejich rodinným majetkem, značnou a významnou částí dějin jejich nezřídka proslavených rodů a místem hrdých, povznášejících i zbožných upomínek na jejich zesnulé předky — zastrašiti a domáhali se nejen svého *historického práva* na tyto památné krypty, nýbrž i na jejich *znovuzřízení*. Dokladu k tomu podává dv. dekret ze dne 28. října 1791, dle kterého se obnovení kostelních krypt a pohřbívání v nich *nedovoluje* — z čeho plyne, že mnohé, zvláště šlechtické rodiny otevření kostelních uzavřených krypt rodinných, jmenovitě v kostelích *patronátních*, se domáhaly — nýbrž pouze připouští, krypty za městy a vzdáleně od lidských příbytků a vůbec jen na takových místech zřizovati, kde toho zdravotní poměry dovolují. Zároveň bylo ustanoveno, že mají krajské úřady, přihlížejíce ku zdravotním zákonům, vždy dříve věc vyšetřiti, by se takové rodinné hrobky příliš nerozmnožily.[1]) Jak by se tomuto všeobecnému a proto méně určitému nařízení o zakládání hrobek na nových venkovských hřbitovech mělo rozuměti, vysvítá z dřívějšího o této věci vydaného dv. dekretu ze dne 6. září 1787, kterýž v příčině *řeholních* a *rodinných* hrobek stanoví, že ponechává se každému klášteru a každé rodině na vůli, by si mohla, žádá-li o to, na všeobecných hřbitovech u hřbitovní zdi zvláštní krypty ku pochování svých zemřelých členů zříditi. Mrtvoly ale bylo třeba do země zakopati a jen tehdy směly se ve zvláštní kryptě pochovati,[2]) když byly balsamovány.[3]) Zřejmo, že nejen laikové, nýbrž i duchovenstvo, jmenovitě řeholní, jehož představení se druhdy v kryptách chrámových pochovávali, přeložení hřbitovů za osady a města těžce neslo a domáhalo se proto na nových hřbitovech zvláštních krypt a oddělení, kde by se jeho zemřelí člen-

[1]) *Jaksch*, díl II. str. 528. Nařízením tím se věc jen přiostřila!

[2]) Z toho ustanovení bylo, jako mnohá jiná v příčině zřizování nových vevkovských hřbitovů vydaná nařízení, nejasné a nesrozumitelné. Neb kde má se tato »zvláštní krypta« hledati? Jest ona s tou, o níž v předešlém jest řeč, *totožna* nebo od ní *rozdílna?* Je-li s ní, jak tomu osnova zmíněného dv. dekretu nasvědčuje, *totožna*, pak třeba *dvojí* způsob pochovávání v těchto hrobkách rozeznávati, jeden *pod zemí* (pod dlažbou) v hrobce, když mrtvola balsamována nebyla, druhý v hrobce *na dlažbě*, na kterou se rakev prostě postavila (jak se až dosud děje), když mrtvola byla balsamována. — Jsou-li obě tyto hrobky rozdílné, pak jest onen dekret vůbec nesrozumitelný.

[3]) *Rieder* ibid. bod II. 2.

nové mohli pohřbívati, jakož mívají i nyní řehole a kongregace na veřejných hřbitovech zvláštní pohřební místa.[4])

Z těchto a dřívějších dedukcí vysvítá, že zrušení hřbitovů u farních kostelů — u tak zvaných kostelů filiálních[5]) nalézají se dosud na mnohých místech hřbitovy[6]) — a přeložení jich na venek, jakkoli mohlo v mnohých případech, jmenovitě ve větších městech pro nedostatek místa při vzmáhající se populaci a při nemožnosti rozšíření hřbitova v takovém případě a pod. býti odůvodněno, ano býti věcí nutnosti, potkalo se s velikým odporem, ježto se jím rušilo staleté úctyhodné zařízení náboženské a málo šetřeno bylo úcty a piety pozůstalých k jejich zemřelým předkům, s nimiž je svazky lásky, přátelství a vděčnosti poutaly. Následkem této zaujatosti proti přeložení hřbitovů za město a osady trvalo dlouho, než byla vládní této otázky se týkající nařízení provedena, jak tomu nejedny *pozdější* vládní výnosy nasvědčují. Tak velí gub. nařízení ze dne 6. srpna 1812, by se hřbitovy, jež se *ještě v mnohých městech* nebo příliš blízko u nich nalézají a zdraví lidskému škodlivé jsou, se vší rázností uzavřely.[7]) Jestliže udržely se hřbi-

[4]) Jakási to, chceme-li to tak pojmenovati, náhrada za dřívejší řeholní, mnohdy dosti prostranné a úpravné hrobky s tím velikým ovšem rozdílem, že nebylo třeba hrobky tyto zvlášť zakupovati a že byly stálé, co o zvláštních pohřebních místech pro členy řeholí neplatí, leč by hřbitov byl zádušní a zřízen byl z jmění kostela patronátu řeholního.

[5]) Srov., co bylo na počátku této stati o tak zv. »kostelích filiálních« připomenuto. Jest to táž nesprávnost a právní nonsens, nazývají-li se někdy i kostely *hřbitovní* tendenčně filiálními, by se z jejich jmění mohly cizí kostely neb dokonce farní budovy s velikým mnohdy nákladem opraviti pro *ušetření* jak *patrona* tak *přifařenců*, co zatím hřbitovní kostel nemá ani potřebných *bohoslužebných rouch, prádla* atd., které se z farního kostela do něho *donášejí* aneb, jak příslušní úřadové neostýchali se to pojmenovati, tomuto kostelu — jehož jmění v obnose mnohých tisíců na vlastní potřeby farního kostela bylo vyčerpáno — *půjčují* a toto přímo neslýchané nakládání se hřbitovním kostelem a jeho zbožnými zakladateli a dárci odkázaným mu jměním uvádějí ještě za — důvod, by mohli jeho jmění ještě dále drancovati! To jsou zcela převrácené názory a neznalost neb nešetření nejprimitivnějších právních zásad.

[6]) Dle dv. dekretu ze dne 28. listopadu 1785 mají se filialisté na těchto hřbitovech pochovávati, z čeho lze vysvětliti, proč se u filiálních kostelů namnoze dosud hřbitovy udržely, na nichž se zemřelí z okolních osad dosud kladou, ač jiné příčiny, jako neveliký počet pohřbů na takových hřbitovech, jejich poloha mnohdy téměř za osadou a pod., nejsou vyloučeny, co při hřbitovech městských a farních osad, zvláště byly-li rozsáhlejší, mělo se zcela jinak. Známe značný počet tak zv. filiálních, druhdy farních kostelů, u nichž se dosud hřbitov nalézá, který patrně s těmito kostely byl zároveň založen, by se farníci na něm pochovávali. Odtud vysvětluje se též nevšední úcta a vážnost filialistů k těmto hřbitovům nejen proto, že na nich odpočívají jejich zesnulí předkové, ale i z toho vážného důvodu, že jsou hřbitovy ty historickými svědky a výmluvnými hlasateli bývalé samostatnosti *nynějších* filiálních kostelů, o niž byly, byvše druhdy po mnohé věky nezávislými *kostely farními*, nepřízní času připraveny a které se právem často domáhají.

[7]) *Jaksch*, díl VIII. str. 76. Gub. nař. to má čís. 27.851. Že by hřbitovy na blízku lidských příbytků zdraví lidskému byly škodlivy, jest náhled *mylný*, jak moderní věda lékařská a pokusy různého druhu nezvratně dokázaly. Třeba jen ukázati k tomu, že hrobníci, kteří přec nejvíce na hřbitově

tovy přes všecka úřední nařízení po tak dlouhou dobu, téměř půl století, ano mnohem déle, jak zkušenost dosvědčuje, *v samých městech*, a pakliže i v těchto jen pozvolna se uzavíraly, udržely se u kostelů v osadách venkovských ještě déle, ba nalezáme je u mnohých farních kostelů *venkovských* i tak zvaných *filiálních* [8]) *dosud*, jakož i známo, že i nyní těžce nesou věřící zrušení starého, jim milého a posvátného hřbitova a přeložení ho za osadu z důvodů výše uvedených.

Proto zabývá se otázkou přeložení hřbitovů i *instrukce* zemského řízení *dolnorakouského* pro okresní lékaře ze dne 11. srpna 1851, č. 13.444, ana mimo jiné stanoví: »Okresní lékař jest povinen podávati přednostovi okresnímu účelné návrhy, jak by se stávající, zdraví škodlivé nepřístojnosti v okresu daly odstraniti. Sem patří hlavně v *uzavřených* místech a na *blízku* lidských obydlí nalézající se hřbitovy. Okresní lékař jest povinen činiti návrh, aby se hřbitovy za osady přeložily. Při zvolení místa pro nový hřbitov třeba hleděti k tomu, aby se vyhledalo místo takové, které jest v celém obvodu nového hřbitova až do hloubky šesti střevíců suché a kde obyčejné větry výpary z mrtvol od lidských obydlí odnášejí . . .« [9])

Výnos pak místodržitelství *moravského* ze dne 4. března 1875 (z. z. č. 16.), uváděje dopodrobna funkce okresního lékaře, stanoví výslovně: »že při posuzování vzdálenosti místa, kde má nový hřbitov se zříditi, jest mu zvláště uvážiti velikost farní osady, z níž se budou zemřelí na novém hřbitově pochovávati; že má hřbitov ležeti k půlnoci nebo severovýchodu, a býti chráněn před zaplavením vodou z deště a sněhu, že velikost hřbitova má býti lidnatosti místa přiměřena a místo hřbitovní tak voleno, by se mohl hřbitov v pádu potřeby snadno rozšířiti.«

Po předešlých dosud vývodech nebude zajisté od místa, položiti si otázku, zdali přeložením hřbitovů, o něž vláda hlavně ze zdravotních ohledů tolik usilovala a je též, jak bylo dokázáno, s nemalou energií prováděla, [10]) zájmy náboženské věřících by získaly. Otázku tu třeba *rozhodně popříti*, čemu následující pouze stručná úvaha nasvědčuje.

Již svrchu bylo obšírněji dovoděno, jak sobě věřící hřbitovů

---

se zdržují, a lidé zcela na blízku hřbitovů bydlící, často *vysokého* věku dosahují. Srov. o tom níže uvedená připomenutí.

[8]) Srov. *Müller* l. c. str. 203., poznam 34.

[9]) *Rieder* II, str. 35. č. 3.

[10]) Srov. co bylo svrchu o tom připomenuto. I v jiných zemích byly hřbitovy u kostelů, a sice *mnohem později* než u nás (i v tomto ohledu lze pozorovati následky josefinské vlády), zrušeny a za města a osady přeloženy. Srov. *Müller* l. c. str. 205. nn.

[11]) Srov. o tom dřívější vývody. Viz též dekret. právo cap. 1. seqq x (3, 49.). Důsledně podotýká kanonista *Sperellus*: »Si cadaver jam sepultum, permittente episcopo exhumetur ad perspiciendam lethalitatem vulnerum, ipsa inspectio et recognitio, utpote actus judicialis *saecularis*, fieri debet *extra* coemeterium.« Decis. fori eccl. P. I. dec. 51; srov. též *Pignatelli*, tom. IV. consult. 122. n. 4.; *Söll*, Tract. de immunit. eccl., part. IV. c. 4 Ustanovení toho se pohříchu v praxi málo šetřívá.

jakožto míst posvátných [11]) na výsost vážili, v důsledku, čeho je vždy *jen u kostelů*, jakoby jejich *doplněk* zakládali, ano po dlouhý čas v kostelích samých své zemřelé pochovávali. [12]) Jdeme-li po zrušeném hřbitově do chrámu a ohlédneme-li se po těch zapadlých rovech a kácejících se křížích, býváme nemálo rozrušeni a trapně dojati. [13]) Zvláště trapně působí zrušení hřbitova, jmenovitě byl-li dobře založen a upraven, na ty, jichž příbuzní jsou na něm u větším počtu snad dokonce *nedávno* pochováni a bude-li pomník lásky a vděčnosti, na jejich rově mnohdy značným nákladem postavený, za krátko musit býti k nemalému jejich bolu odstraněn, čímž zmizí jejich památka na svatém poli pro jejich známé a příbuzné. Myšlenka, že nikdo více z příbuzných a přátel nebude na hřbitově tom pochován a že jim nebude dopřáno po boku svých předků a přátel po smrti v lůně téže země odpočívati, že nastane smutná odloučenost po smrti těch, kteří v životě nerozlučnými svazky přátelství a lásky byli spojeni, dotkne se zajisté mocně každého srdce citlivého a naplní je hlubokým zármutkem. Vždyť převážejí se nezřídka zesnulá těla na velikou vzdálenost, jen aby se přání zemřelého vyplnilo, by pochován byl v rodné zemi a odpočíval *mezi svými v téže zemi* posvátné. Rovněž bolně dojímá zrušení hřbitova všecky ty, kdož byli *očitými svědky*, když se ho ještě užívalo, když se na něm zbožné zpěvy a vroucí modlitby za blaho zemřelých rozléhaly a mnohé hořké slzy na rovy zemřelých kanuly atd. Všecky tyto, jakkoli bolné, ale přec vždy drahé upomínky, zrušením hřbitovů *zapuzeny*, a nejsouce novými pohřby na nich oživovány, *zanikly* za nedlouhý čas docela a s nimi zanikla obyčejně i dříve tak vroucí a tak často konaná modlitba za blaho těch, kteří v opuštěných rovech odpočívají.

Podobně, ne-li ještě trapněji, dojímá hřbitov již *před delší dobou* zrušený a *se zemí srovnaný*. Na prostranství, kde dříve hřbitov se rozkládal, nelze zbaviti se myšlenky, že půda, po níž se chodí, jest posvátna, něco hlouběji že odpočívají tělesné schránky a ostatky příbuzných a přátel, jež nepožívají více posvátného klidu a úcty, zemřelým povinné. Místo to zevšednělo a stalo se profánním, na něm děje se mnohdy všelicos, co mysl kormoutí a srdce svírá zármutkem. Zmizely rovy, zanikla modlitba za spásu zde pochovaných, místo druhdy posvátné stalo se místem všedním, sloužíc mnohdy účelu ještě všednějšímu — zrušením mnohdy památného hřbitova [14]) zrušeno bylo i *atrium chrámu*, jež tvořil

---

[12]) Srov. svrchu o tom položené obšírnější vývody.

[13]) Analogon k tomu podávají u větší ještě míře zrušené kostely, zvláště užívá-li se jich k účelům profanním, jako odbývají-li se v nich světské schůze neb koncerty aneb slouží-li za obchodní skladiště všeho druhu a pod. Jest to ohavnost zpuštění na místě svatém, jež i chladnější povahy uráží a pohoršuje a jež mysle šlechetné a zbožné naplňuje největším zármutkem a hořkostí.

[14]) Mají zajisté i hřbitovy svou *historii* a k mnohému z nich poutají se nejednou události nemálo důležité, kupící se kolem osob na hřbitově pochovaných, jež postavením neb působením svým zasáhly mnohdy mocně v dějiny. Ač těla jejich dávno zpráchnivěla, hlásají nicméně jejich pomníky

kolem něho se rozkládající často prostranný hřbitov, chrám zbaven byl své přirozené okrasy, stal se jaksi opuštěným a isolovaným. Okolí takových kostelů, zvláště nebylo-li po zrušení hřbitova slušně upraveno,[15]) jak lze na mnohých místech pozorovati, činí dojem prázdnoty a opuštěnosti. Každý povážlivý cítí takořka, že místo to musila stihnouti pronikavá, jeho dřívějšímu určení odporující změna, že tu něco schází, co dříve ke kostelu náleželo a s ním v jeden celek splývalo. Všecky tyto pouze naznačené momenty nejsou dojista světlou stránkou přeložení hřbitovů, zvláště stalo li se bez závažných příčin.

Položme si posléze otázku, jaké myšlenky a pocity vzbuzuje hřbitov za osadou vzdálený v mysli zbožné a šlechetné.

Vysvítá-li již z řečeného, jak škodlivě zrušení hřbitovů u farních kostelů a přeložení jich za osadu do pole na smýšlení lidu a jeho náboženské cítění působí, k mnohým jiným škodám a ztrátám po stránce mimonáboženské ani nehledě, nejeví se přeložení hřbitovů ve světle příznivějším, uváží-li se věc tato jen zběžně s hlediště mravního. Zrušení starých, mnohdy snad po věky kolem farních kostelů se rozkládajících a s nimi téměř srostlých hřbitovů, bez nichž si zbožný lid při své hluboké zbožnosti a přísně křesťanském smýšlení nedovedl hřbitovy jako svaté pole ani mysliti, považuje je za součást a doplněk kostelů [16]) nepřispělo a nepřispívá dosud k náboženskému utvrzení a mravnímu povznesení lidu. Jako chrám jest i hřbitov, ano tento v jistém ohledu ještě *více*, tichým sice, ale výmluvným a mocným pobadatelem k dobrému. Hřbitov mluví nevyrovnatelně vážně, neohroženě a pádně, mluví bez ustání a všem. On hlásá výmluvně, jak kvapí

---

po zrušení hřbitova buď do chrámu přenesené nebo ve zdi chrámové zasazené jejich činy potomstvu. Z té příčiny jest to po stránce náboženské i kulturní uznání a chvály hodno, hledělo-li se při přeložení hřbitovů za starších dob k tomu, by se aspoň tyto historické a vzácné pomníky pozdějším věkům zachovaly.

[15]) Na mnohých místech věnováno této úpravě místa kolem kostela, kde druhdy rozprostíral se hřbitov, málo péče. I nyní, co od zrušení hřbitovů u kostelů dlouhá doba již uplynula, není bývalá hřbitovní prostora, a to nejen u kostelů na venkově, ale i v městech, jak by se slušelo upravena a nejednou objevují se tu četné stopy hřbitovní, hroby nejsou náležitě s zemí srovnány, takže lze pozorovati sem tam jednotlivé rovy, pomníky zvláště starší neb méně úhledné nejsou vždy odstraněny neb aspoň na místě vhodném postaveny a pod. Staré, omšelé, mnohdy i částečně pobořené hřbitovní zdi volají nejednou po důkladné opravě atd. Vše činí dojem trapné ledabylosti a povrchnosti, jež uráží a budí nevoli i zármutek. Místům druhdy tak posvátným, třeba že jimi více nejsou, měla by se dojista od příslušných činitelů *větší* péče věnovati! Rovněž jest nepřístojno, odváží-li se při rovnání zrušeného hřbitova země jinam, aniž by se kosti lidské, se zemí smíšené, oddělily a na místě slušném, buď starém hřbitově hlouběji zakopaly nebo na novém hřbitově, byvše dříve vykropeny, v zemi uložily. *Zdali* s druhé strany upravování bývalých hřbitovů v *zahrady* úplně světského rázu duchu církve odpovídá a s posvátností zcela blízkého kostela, jakož i s bývalým po výtce náboženským účelem tohoto místa zcela *souhlasí*, nejtřeba zde rozhodovati.

[16]) Srov. co bylo svrchu o tom podotknuto.

čas a s ním i život,[17]) jak krátký a nejistý jest tento jako vše vezdejší,[18]) jak vše pozemské nese ráz pomíjejícnosti a pouze statky duchovní že mají trvání a pravou cenu.[19]) Tento bez odporu dalekosáhlý vliv hřbitova na nábožensko-mravní smýšlení a vzdělání lidu se *ztrácí* a je z veliké části paralysován, je-li hřitov od kostela odloučen a založen mnohdy dosti daleko za osadou na místě osamělém, kde zůstává nepovšimnut a kde významu plný i výstražný jeho hlas v prázdnu zaniká.

Je-li posléze hřbitov již sám sebou místem na výsost vážným, jež srdce posvátnou hrůzou a bázní jímá, budí hřbitov od osady vzdálený ještě smutnější náladu v duši lidské. Ticho hrobové, již samo sebou mysl ohromující, zde tím více zaráží, neb vyjma pohřeb, který se tu mnohdy dosti zřídka koná, bývá hřbitov takový téměř stále uzavřen a málo kdo ho navštíví. Děsná samota a opuštěnost ulehla tu na hroby plnou tíhou, pod níž sevřená mysl div neklesá a vykonajíc často jen krátkou modlitbu za zemřelé, opouští plaše i hrob těch, s kterými ji za živa svazky krve a upřímného přátelství poutaly. Marně volají tu opuštěné hroby o modlitbu, k nimž nikdo nepřichází, a jestli někdy přec, opouští brzo hroby ty, od nichž tajuplná, osamělostí místa zvýšená hrůza vzdaluje a jaksi odhání. Na takovém osamělém hřbitově zdá se býti smrt dvojnásobně hroznou a zemřelí jakoby dvojnásobně ze společnosti lidské vyhoštěni; i samo učení církve o obcování svatých, hřbitovy u chrámů důmyslně znázorněné, že živí tvoří s mrtvými v Kristu jednu společnost, zdá se tu býti jaksi seslabeno a ztráceti na své působivosti atd. Často vzletné a důmyslné nápisy takových osamělých hřbitovů, jako: »Vchod k odpočinutí«, »brána k věčnosti« a pod. nevyjímají se dobře na takových hřbitovech, jichž povaha, samota a opuštěnost hlubokému významu těchto nápisů neodpovídá. Z toho se též vysvětluje, že takové osamělé a jakoby zapadlé hřbitovy vtiskují svému okolí smutný ráz, že budí v mysli kolemjdoucích bolnou, bázně plnou náladu, že oko jejich se jim bezděčně vyhýbá a plaše od nich se odvrací.

[17]) »Pamatuj, že smrt nemešká.« »Já a smrt jedním toliko dělíme se krokem« atd. — »Minulost života pozemského jest pouhé nic, přítomnost jeho prázdný stín, jeho sláva — nestálý dým.« Sv. *Bonav.*, Duch. cvič. kap. 3. »Omnis dies *velut ultimus* ordinandus est. De felicitate hominis *ultimus dies* judicat.« *Seneca*, epist. 25. »Hunc ipsum, quem agimus diem, *cum morte dividimus*.« *Týž* epist. 42.

[18]) »Život jest nestálý a pominutelný, kteréhož čím více přibývá, tím více ubývá.« Sv. *Augustin.* »Nic tak neprchá jako tento život; držíce ho, ztrácíme jej.« Sv. *Isid.* lib. I. sup. Amos »*Quotidie morimur*, quotidie enim demitur aliqua pars vitae, et tunc quoque, quum crescimus, vita decrescit.« *Seneca*, l. c. »Si timenda mors est, *semper timenda* est; quod enim tempus morti exemptum est? tu tamen mortem, ut nunquam timeas, *semper cogita*.« *Týž* epist. 55. Srov. též výše významu plné výroky téhož mudrce.

[19]) »Stkvíti se budou spravedliví« »Hle, jak připočteni jsou k synům božím a mezi svatými jest los jejich.« »Neshromažďujte si poklady, které zloději vykopávají a kradou . . .« atd. Jiné převážné momenty netřeba uváděti, an jsou na jevě.

LISTY HOMILETICKÉ.

Svátek sv. Václava.

O zbožnosti sv. Václava.

»K vám, králové, jsou tyto řeči mé, abyste se naučili moudrosti a nechybovali.« Moudr. 6, 10.

Nejmilejší! Od té doby, kdy náš národ československý přijal víru křesťanskou z úst sv. Cyrilla a Methoděje, uplynulo již přes tisíc let. Za tuto dlouhou řadu let měli jsme již padesát sedm panovníků. Někteří z těchto panovníků byli muži výborní, měli chvalitebné vlastnosti. Jedni slynuli chrabrostí, podnikavostí a opatrností a proto uměli svou říši hájiti, rozšiřovati a ku slávě před světem přiváděti. Takový byl zvláště král Přemysl Otakar II. (1253—1278). Jiní vévodové a králové naši pečovali o časný rozkvět vlasti i o duchovní prospěch národa a proto podporovali vším úsilím orbu, průmysl, obchod, vědu, umění a náboženství. V tom ohledu proslul nejvíce král Karel (1347—1378), nazvaný otcem vlasti. Někteří panovníci naši měli zálibu v knihách, obrazích a starožitnostech a proto štědře podporovali učence, umělce, spisovatele. K těmto panovníkům náleží na prvním místě král Rudolf II. (1576—1612).

Mnozí vévodové a králové naši vynikali též pobožností a proto pečovali o rozšíření křesťanské víry, stavěli a ozdobovali chrámy, rozesílali po vlasti kněze a mnichy, vydávali zákony v duchu křesťanském. V tom ohledu proslavil se zvláště vévoda Boleslav II. (967—999), zvaný Pobožný, zakladatel pražského biskupství.

Avšak jeden z našich panovníků vyznamenal se ctností, která převyšuje všecky ostatní, i pobožnost. Sv. Václav, jemužto se činí dnes chvála po všem světě katolickém, vynikal zbožností.

Zbožností? Což není pobožnost a zbožnost jedno? Neníť ovšem. Pobožnost jest láska k Bohu, ale nedokonalá, při které člověk mnohdy i těžce chybuje; zbožnost jest dokonalá láska k Bohu, která nedopouští, aby člověk těžce hřešil proti Bohu

svému. Tedy zbožnost jest nejkrásnějším výkvětem pobožnosti a jádrem všelikých ctností. Písmo sv. nazývá ji moudrostí. Této moudrosti mají se naučiti od sv. Václava králové. K tomu je vyzývá sv. vévoda slovy dnešní epištoly: »*K vám, králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti a nechybovali.*«

Ale toto napomenutí týká se i nás, nízko postavených. Sv. Václav jest příkladem zbožnosti křesťanům všech věkův a stavů.

Dnes, bratří moji, shromáždili jsme se na tomto svatém místě, bychom uctili mučednickou smrt sv. Václava, jemuž jest zasvěcen tento chrám Páně. To pak se stane nejlépe, budeme-li uvažovati *zbožnost sv. Václava*:

I. *jak se ukazovala,*

II. *jaké vydala ovoce.*

Sv. Václave, vévodo české země, kníže náš, pros za nás Boha, svatého Ducha, Kriste elejson!

I.

Jak se ukazovala zbožnost sv. Václava.

K zbožnosti aneb k dokonalému milování Boha jest nakloněn každý člověk od přirozenosti, jsa dle duše obrazem a podobenstvím božím. Avšak má-li tato jiskra nebeská, vložená v duši lidskou, záhy v plamen vyšlehnouti a celou bytnost uchvátiti a proniknouti, jest třeba, by již první vychovatelé člověka rozněcovali v něm zbožné city slovem i příkladem. První vychovatelkou bývá člověku obyčejně matka; sv. Václavu byla první vychovatelkou jeho babička, sv. kněžna Ludmila. Tato první křesťanská kněžna česká přijala víru křesťanskou od sv. Methoděje se vší vroucností srdce a osvědčovala ji svatým životem a hojností dobrých skutků. Když pak se ujala vychování svého vnuka, útlého pacholíka Václava, rozněcovala v něm slovem i skutkem smysl nábožný a horlivost křesťanskou. »Milé dítě,« říkávala mu každodenně, »hleď si milého Pána Boha; neboť bez něho nebyl bys šťasten.« Což divu, že sv. Václav od maličkosti projevoval mysl zbožnou?

Modliti se doma i v kostele, přisluhovati knězi při oběti mše svaté, učiti se pilně sv. náboženství, čítati bedlivě a pozorně v nábožných knihách, to všecko bylo knížecímu pacholeti nevýslovnou rozkoší. Avšak mladistvý kníže chápal záhy, že má milovati netoliko Pána Boha, nýbrž i vše, cokoli Bůh miluje, zvláště člověka. Proto se snažil z celé duše své činiti radost své vychovatelce, svým rodičům, svým bratřím a sestrám i všem jiným lidem, s nimiž se setkával. Záhy budili jeho pozornost lidé chudí, nemocní, opuštění, opovržení; pomáhal všem, jak uměl, aspoň přímluvou u těch, kteří měli moc a bohatství ve svých rukou.

Když dospěl sv. Václav dvacátého roku svého a ujal se vlády země jako samostatný panovník, nezměnil se ve svém dosavadním počínání, leč potud, že bohaté dary zbožného ducha svého všestranně počal rozvíjeti. Povinnosti, které měl jako pa-

novník, nedovolovaly mu, modliti se a choditi do kostela ve dne tou měrou jako dříve. A přece jej srdce neustále k Bohu táhlo. Co tedy činil, jsa postaven na svícen jako vévoda české země? Nestačil-li mu čas denní k obvyklým jeho pobožnostem, nastavoval noci. Chodil pod temným závojem nočním, provázen jediným sluhou, rytířem Podivenem, a to bos, třeba byla zima, do kostelů, tam pak dlouho se modlíval a rozjímával a požehnání boží svolával na svou milou vlast i na své bohumilé podniky. Aby ukázal svou hlubokou úctu k velebné svátosti, připravoval vlastníma rukama chléb a víno potřebné ke mši svaté.

A jako vykonával všecku svou pobožnost nejraději v noci, tak zahaloval pláštěm noční temnoty i skutky křesťanského milosrdenství, které prokazoval všem potřebným a nešťastným; sytil hladové, odíval nahé, ujímal se vdov a sirotků, vysvobozoval vězně, vykupoval otroky, pohošťoval pocestné, miloval všecky, chudé i žebráky. A proč činil své dobré skutky nejraději v noci? Dílem proto, že mu čas denní nestačil, dílem proto, že, odnímaje sobě spánek, chtěl se cvičiti v sebezapření, dílem i proto, aby nevyzýval zbytečně k zlosti těch, kteří náboženství, skutkem prokazované, nenáviděli.

Myslíte však, drazí v Kristu, že zbožná mysl sv. Václava na těchto dobrých skutcích přestávala? Nikoli, sv. Václav projevoval svou zbožnou mysl netoliko jako bohatý a šlechetný člověk, nýbrž i jako křesťanský panovník. Stavěl po všech městech kostely, hojně je ozdoboval, bohatými důchody je opatřoval; povolával k nim kněze ze všech zemí křesťanských, aby mohli lid český ve víře vyučovati, cvičiti a utvrzovati. Sv. knížeti našemu leželo na srdci nejvíce rozšíření křesťanství a ustanovení pevných řádů církevních. Proto hleděl zachovati pokoj s mocnou říší německou, odkud jediné mohli přijíti k nám za onoho času hlasatelé víry křesťanské.

Král německý Jindřich I. přitáhl s velikým vojskem do země české, aby si ji podmanil. Zbožná mysl bránila sv. Václavu, aby bojoval proti přesile a vedl svůj dobrý lid na jatky. Proto raději uznal vrchní panství Němců nad Čechami a svolil odváděti roční daň 500 hřiven stříbra a 120 volů.

Nesvědčí snad toto jednání sv. Václava o nedostatku statečnosti? Nikoli. Že sv. Václav byl statečný, ukazuje zvláště jeho zápas poslední. Když vstupoval v Boleslavi do chrámu, vrhl se na něj bratr jeho Boleslav s mečem, aby ho proklál. Sv. Václav vytrhl mu meč z ruky a povalil jej na zem, řka: »To ti Bůh odpusť, bratře!« Boleslav učinil křik, jakoby se jednalo o jeho bezživotí, i vyskočili muži od něho najatí, kteří sv. Václava zavraždili.

Hle, zbožná mysl provázela sv. vévodu až do poslední chvíle. Vzýval milosrdenství boží pro bratrovraha; odešel na věčnost s jménem božím na rtech. A jaké ovoce vydala zbožnost sv. Václava? O tom v dílu druhém.

*

II.

Jaké ovoce vydala zbožnost sv. Václava.

Nedlouho, moji drazí, seděl na knížecí stolici české náš sv. vévoda. Dvacet let mu bylo, kdy nastoupil, dvaatřicet, kdy padl jako oběť své zbožnosti; panoval tedy jen dvanáct let. Za tak málo let mohly-li se uskutečniti všecky jeho zbožné úmysly? Mohla-li proniknouti víra Kristova do všech krajův a srdcí? Nemusili-li se obávati všichni milovníci Kristovi, že zavražděním zbožného knížete podťat bude kořen křesťanství, nedávno teprve štípeného? A ejhle, obavy tyto se nesplnily. Dílo sv. Václava bylo mučednickou smrtí jeho na krátko přerušeno, ale nikoli nadobro zmařeno. Tak mocný účinek mělo jeho zbožné obcování a skonání.

Boleslav, vykonav bratrovraždu, pospíšil do Prahy, aby se zmocnil stolce knížecího. Dějepisci dali mu přívlastek: Ukrutný. Ale neprávem. Boleslav poskvrnil sice své svědomí a jméno nevinnou krví bratrovou, ale nezatvrdil se ve svém hříchu, k němužto byl ponoukán ne tak vlastní náruživostí, jako spíše hlasem nešlechetných rádců. Uváživ zbožné obcování a skonání bratra Václava a obměkčen, jak pravdě podobno, přímluvou sv. mučedníka u Boha, dal se kníže Boleslav na pokání a dokázal mnohými způsoby, že pokání jeho bylo upřímné a opravdové.

Tělo sv. Václava bylo pochováno nejprve v boleslavském kostele sv. Kosmy a Damiana Po pěti měsících dal kníže Boleslav sv. tělo z hrobu vyzdvihnouti a do Prahy převézti Dne 4. března l. P. 938 přeneseno tělo sv. Václava v slavném průvodu ze Staré Boleslavi do hlavního chrámu pražského, založeného sv. knížetem Kníže Boleslav čekal na průvod u potoka Rokytnice, nedaleko Libně, a uvítal s velikým pláčem tělesnou schránku sv. mučedníka, kterouž odtud až na hrad pražský kněží nesli a ve chrámě sv. Víta uctivě uložili. Velikým pláčem projevil kníže Boleslav lítost upřímnou nad hrozným zločinem, který spáchal na svém bratru nevinném. Ale větší ještě důkazy upřímného pokání podal nástupce sv. Václava na knížecím stolci v Čechách.

Boleslav snažil se především, by zřídil svůj život podle předpisů křesťanského náboženství a by přivedl k tomu i své poddané. Uchopil se pevnou rukou vlády v Čechách, přemáhal statečně domácí i zahraniční nepřátele a zabezpečil tak svému národu pokoj, jehožto bylo třeba, by víra křesťanská ve všech srdcích se zakořenila a ovoce bohumilých ctností vydala. Posuzujeme-li z této stránky dvaatřicetileté panování knížete Boleslava I., musíme přisvědčiti slovům dějepisců, že Boleslav I. byl jeden z nejlepších panovníků českých.

Vinu nešťastného otce hleděla napraviti i celá rodina knížecí. Pokud víme z dějin, měl Boleslav I. dva syny, Boleslava a Strachkvasa, a dvě dcery, Miladu a Doubravku. První syn, Boleslav, byl vychován tak, že se stal živým obrazem ctností svého strýce sv. Václava. Panoval po svém otci též dvaatřicet let, založil bi-

skupství v Praze, klášter Benediktinů v Břevnově u Prahy a Benediktinek na Hradčanech v Praze a pečoval i mnohým jiným způsobem o rozšíření a utvrzení křesťanství v Čechách, takže se mu říká vším právem: Boleslav Pobožný. Ejhle! Oč usiloval sv. Václav po dvanácte let svého panování, v tom pokračoval Boleslav I. a syn jeho Boleslav II. po čtyřiašedesát let. Tak se stalo, že, jak píše jeden dějepisec (Tomek), duch náboženství křesťanského vštípil se v bohajnou mysl národa českého hlouběji, nežli se stalo u jiných národů, že byla víra v Čechách tak veliká, jako starých Čechův udatenství. »Sotva uplynulo sto let od jich obrácení na víru,« svědčí tentýž dějepisec, »již byla církev skrze národ český také oslavena třemi slavnými svatými, svatou Ludmilou, svatým Václavem a třetím Vojtěchem, svého času jedním z nejznamenitějších mužů v celém křesťanstvu.«

Druhý syn knížete Boleslava I. jmenoval se Strachkvas. Tak jej pojmenoval lid sám na památku oněch neblahých hodů na hradě staroboleslavském, které se skončily smrtí sv. Václava. Tohoto syna zaslíbil Boleslav Bohu, řka: »Zůstane-li živ tento syn můj, míním jej obětovati z celého srdce svého Bohu, aby byl duchovním a sloužil Kristu po celý svůj život za hřích můj i za lid této země.« Strachkvas zůstal živ a byl veden od mladosti k pobožnosti, samotě, chudobě a sebezapření. I stal se potom mnichem v blízkém městě bavorském, Řezně. Vedl tak dokonalý život, že byl uznán za hodna býti nástupcem sv. Vojtěcha na biskupské stolici v Praze. Ovšem nestal se jím, protože před samým vysvěcením na biskupství zemřel.

Starší dcera knížete Boleslava I., Milada, přijala roucho sv. Benedikta a byla první abatyší panenského kláštera u sv. Jiří v Praze, kterýžto klášter byl založen bratrem jejím, knížetem Boleslavem II. Nelze pochybovati, že kněžna Milada zvolila si kající život v klášteře dobrovolně, hlavně s tím úmyslem, aby činila dosti za někdejší veliký zločin svého otce. — Druhá dcera Boleslava I., Doubravka, dána za choť knížeti polskému Mečislavovi a získala si tu velikou zásluhu, že přivedla k víře křesťanské knížete a skrze něho celý národ polský, ve víře až podnes pevný a horlivý.

Aj, toť blahé ovoce, které vydala zbožnost našeho vévody a mučedníka sv. Václava! Čeho nemohl vykonati dle úmyslů zbožného srdce svého sám, to vykonal jeho kající bratr se svou rodinou. Křesťanské náboženství stalo se základem časného i věčného blaha českého národa.

* * *

V Kristu shromáždění posluchači! Co řeknete po dnešní mé chvalořeči o sv. Václavu? Uznáte dojista, že v těch dobách, kdy se počala ujímati v naší vlasti víra křesťanská, nemohl nám dáti dobrotivý Bůh lepšího knížete nad sv. Václava. Neboť sv. Václav svítil svému národu příkladem zbožnosti, která jest zdrojem všech jiných ctností, a to po všechen čas svého života, od prvního zá-

blesku rozumu až do posledního dechu svého; a zbožnost jeho hojné přinesla ovoce, působila po dlouhá léta v jeho nástupcích na trůnu českém k časnému i věčnému blahu našeho milého národa.

Následujme všichni sv. Václava. Žijeme v dobách, ve kterých mají lidé mnoho lásky k sobě a ku světu, ale málo, tuze málo k Bohu a k věcem božským. Zdá se, jakoby byl ustydl a zmrzl v lidech nejušlechtilejší cit lidský, láska k Bohu, zbožnost. Což tedy učiníme? Co učinil dle nábožné pověsti věrný sluha sv. Václava, rytíř Podiven. Sv. vévoda šel jedné noci, v mrazu a sněhu, do kostela bos. Podiven šel za ním a naříkal na velikou zimu, ačkoli byl obut. I dí jemu pán jeho: »Podivene, kráčej v mých šlepějích!« Sluha uposlechl, kráčel ve šlepějích sv. Václava a ku podivu se zahřál. Tak i my roznítíme své studené nitro plamenem lásky boží, budeme-li kráčeti ve šlepějích sv. Václava, budeme-li jej následovati v jeho zbožnosti. A to jest nám všem možné a hojné ponese ovoce.

Následujte sv. Václava, vy útlé dítky, choďte rády do kostela, modlete se doma i v kostele, poslouchejte pilně vypravování o Pánu Bohu, čítejte dychtivě nábožné knihy. Činil-li tak syn knížecí, proč byste nechtěly míti zálibu ve věcech božských vy, děti občanské? Následujte sv. Václava, vy kvetoucí mládenci a panny, nezakládejte si na marnostech světa, ale na čistém svědomí, jehožto lze nabýti moudrou křesťanskou kázní, zvláště sebepřemáháním, přijímáním sv. svátostí a útěkem před světem. Chápal-li se všeho toho jinoch, určený k panování, proč byste chtěli býti méně zbožní vy, kteří jste určeni k povolání nízkému, ale krušnému? Následujte sv. Václava, vy mužové a ženy, vy otcové a matky, vy hospodáři a hospodyně, vy dělníci a služební i všichni ostatní; plňte své povinnosti, které vám ukládá církev, veřejnost, obec, rodina i vaše soukromé postavení, tak, byste jednali vždy dle zákona božího, nikdy dle zásad a obyčejů světa. Když jednal tak vévoda české země, proč byste chtěli jednati vy, jeho ctitelé, jinak?

Zbožnost sv. Václava prospěla časnému i věčnému blahu našeho národa na dlouhé časy. I naše zbožnost ponese blahé ovoce. Budeme milí Bohu i lidem my i ti, kteří se vzdělali naším slovem a příkladem, a památka naše bude v požehnání. Amen.

Kl. Markrab.

Svátek sv. Václava.

Sv. Václav učinil znamenitou svatbu svému národu.

»Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému.« Mat. 22, 2.

Sv. Václav byl synem knížete Vratislava a kněžny Drahomíry. Vychování však vzorného, v pravdě křesťanského, dostalo se mu od babičky, sv. Ludmily. Ta učinila z něho přítele božího a dědice blaženosti nebeské.

Ba mnohem ještě více jest pro nás sv. Václav. Nazývá se otcem svého národa. Byl zajisté budovatelem nové doby v zemi české, kdy braly za své bludy pohanské a začala zářiti svatá víra s kříže Pána Ježíše Přičiněním sv. Václava stala se naše vlast královstvím božím, — a já mohu dnes směle o sv. knížeti použiti slov Písma sv.: »Podobno jest království nebeské . . .«

Ano, sv. Václav, jenž považoval svůj národ za své dítě, za svého syna, učinil mu svatbu velikou, jejíž cenu zajisté poznáme, když o ní dnes s pomocí boží poněkud důkladněji pojednáme. Poslyšte . . .

Pojednání.

1. Především znamenitá byla nevěsta, s níž sv. Václav národ český zasnoubil.

Dagmar, dcera krále Přemysla Otakara byla tak krásná, že o ní šla pověst až do dalekých končin severních, kde panoval král Valdemar. Ten pověstí tou jat, poslal komonstvo a Dagmaru jako nevěstu dal si přivésti do svého paláce. Jásal lid a chválil krále, když viděl tak spanilou a dobrou královnu. Posud v pověsti národa dánského žije krásná nevěsta Dagmar.

Mnohem však více zavděčil se lidu českému sv. Václav. Šla zvěst do zemí západních, kterak Syn boží víru vznešenou pozůstavil pokolení lidskému, jak nové náboženství proniká srdce i ledví člověka a vrací mu ztracený ráj. Arci tato víra dostala se do Čech již za knížete Bořivoje, než, nezapustila zde ještě pevných kořenů. Byl to teprve sv. Václav, jenž takořka zasnoubil národ svůj s církví boží, snaže se, aby sv. náboženství proniklo do života a přetvořilo český lid.

Ano, byla to myšlenka veliká, kterou si předsevzal sv. vévoda! Čím více národ přilne k víře sv., tím bude osvícenějším, bohumilejším, silnějším a šťastnějším. Když vznešený kníže představil si všecky pohanské zvyky, jak naproti nim bylo křesťanské náboženství krásné!

A tuto nevěstu by otec národa nezasnoubil synu svému? S takovou snahou prováděl sv. Václav svoji myšlenku, že za ni trpěl i umřel. Křesťanské jeho snahy byly příčinou, že přátelé zvyků pohanských se spikli a ve spojení s Boleslavem provedli zradu na milovaném knížeti. Lid prý měl zůstati jen na oko křesťanským, mravy jeho měly zůstati pohanské — to byla touha přívrženců Boleslavových. A že sv. Václav této polovičatosti, neupřímnosti trpěti nemínil — byl pronásledován, zavražděn.

Tento boj, milí přátelé, není dosud dobojován. Národ náš posud jest zasnouben se sv. vírou, posud je snahou církve, aby toto spojení bylo trvalé a pevné — aby nebylo toliko na oko, nýbrž aby jevilo se životem, skutky. Ale proti této snaze staví se strana Boleslavova. Jsou lidé, kteří by rádi obnovili staré pohanství, kteří by rádi odstranili z veřejného života sv. náboženství. Ba, jsou mnozí, kteří by rádi národ odtrhli od nevěsty svatováclavské a dali mu v náhradu nevěstu cizí, Bůh ví kde nalezenou.

Vzpomeňme jen na heslo: Pryč od Říma! Nebo čtěme na př. časopisy našich spiritistů, jděme poslechnout řeč nějakého potulného řečníka! — Ano, jeví se tu snaha za dnů našich, aby svatý Václav byl připraven o povinnou úctu, aby byl zostuzen, zabit v mysli národa českého! Proč to? — Kdo se víry zastává, kdo pro víru horlí, ten trpí podobně jako sv. Václav.

Vzpomeňme na zesnulého pana biskupa Brynycha! Proč jím vláčeli novinami, proč proti němu štvali? — Že jeho upřímnou snahou bylo, aby myšlenka svatováclavská u nás nezhynula, by svaté náboženství nebylo jen na povrchu, nýbrž aby prokvasilo člověka!

Ano, boj strany Boleslavovy zuří v plné míře! A běda, kdyby měla tato strana zvítěziti! Rozloučení s vírou svatováclavskou znamenalo by zároveň smrt národa českého. Vezměte stromu mízu — uschne. A vezměte národu víru svatováclavskou — zahyne též. To právě nepřátelé národa našeho chtějí. Mají starou zkušenost: Násilím se nepořídí ničeho proti lidu, dokud mu patronem bude sv. Václav. Vždyť ten národ byl skoro mrtev a téměř zázračně byl opět k životu probuzen. Ale až se národu vezme víra, pak se dílo podaří!

Arci, nepřátelé si počínají obezřele. Nemohou přece svůj účel prozraditi! Na oko národu lichotí, na oko vlastenčí — ale při tom nevěstu tupí, vymýšlenými pomluvami o přízeň připravují a k zjevnému rozvodu štvou! A zdá se, jakoby se jim práce dařila. Vše jakoby dnes proti sv. nevěstě bylo zaujato! Národe, prohlédni, pro Bůh, dokud nebude pozdě! Nedopusť, aby Boleslav ukrutný zvítězil nad sv. Václavem!

2. Krásnou byla Dagmar a lid byl takořka okouzlen její spanilostí. Než, ještě větší bylo jeho nadšení, když poznal krásu duševní své královny, když měl příležitost, podiviti se jejím ušlechtilým vlastnostem. Ty právě učinily šťastným národ dánský.

A podobně tomu při nevěstě, již přivedl národu svému svatý Václav. Jak vynikající vlastnosti má sv. víra svatováclavská! Hledí-li se časem s podivem na bohatství, jež přináší nevěsta ženichovi věnem, ale jak teprve diviti se musíme, když povážíme, jaké bohatství v sobě má sv. náboženství, jakých z něho vydobýti může pokladů každý, kdo má dobrou vůli! Milost boží, sv. svátosti, které odpovídají sedmi nejdůležitějším potřebám nadpřirozeného života! Není otázky, pro niž bys nenašel spasitelné odpovědi ve sv. náboženství. Naděje, touha, lék v největších bolestech, odpuštění i v největším hříchu, to vše ve sv. víře jest skryto. Kde že nalezneš nevěstu podobně bohatou, církev, jež by podobných pokladů milosti v sobě skrývala? — Arci, najdeš nevěstu snad svůdnou, tretkami okrášlenou, zdánlivě vábivou, s níž se snad ženichovi dobře po čas žije, . . . ale jednou nebožák poznává, jak byla chuda, nedovedouc člověka učiniti v pravdě blaženým, tím méně nemohouc ho spasiti. Vždyť všecky církve jsou původu lidského, jen katolická pochází od Boha. Člověk nemůže své dceři dáti pokladů duchovních, jen Bůh mohl svojí dceři za věno dáti

milost nekonečnou. A žádná víra přece není vlastní dcerou boží nežli ta, s níž sv. Václav zasnoubil národ svůj. — Ó, teprve řádným přemýšlením naučí se člověk, aby si vážil svého náboženství! Skvostnou tudíž svatbu učinil sv. Václav synu svému!

3. Nevěsta, již si přivedl Valdemar do země dánské, byla také velice mocná. Král český, nejmocnější téměř tehdy panovník evropský, stal se spojencem krále dánského. K tomu rod Přemyslovcův byl tehdy spřízněn se všemi panovnickými rody v Evropě. Jak vypravují kronikáři, poznal zejména poddaný lid slovanský moc přímluvy laskavé královny. Sama jsouc původu slovanského, nedopustila, aby ubohému Slovanstvu nadále bylo ubližováno.

Nevěsta, s níž zasnoubil národ svůj sv. Václav, má rovněž velikou moc. Vždyť jest dcerou krále nebeského, má u trůnu božího mocné orodovníky. Kolik světců a světic v církvi katolické, kolik mučedníkův, vyznavačův a panen, ti všickni spřízněni jsou s katolickým národem. Považme jen Rodičku boží, sv. apoštoly, abych se nezmiňoval ani o sv. patronech zemských! Takovou přízní nemůže se vykázati žádné náboženství, žádná církev. Budou vám snad také jmenovati muže a ženy (Hus . . .), ale jen od světa oslavené, o nichž však věděti nechce Bůh. Co se světem spojeno, se světem zajde. Co však s Bohem spojení má, potrvá na věky. Nuže, zda sv. Václav neprokázal národu svému služby neocenitelné, že jej zasnoubil s tak mocnou nevěstou, jakou jest církev katolická?

Snad mnohý pravdy této neuznává dosud, ale uzná jednou, až milosti boží bude míti nejvíce zapotřebí. Pak zvolá snad: »Svatý Václave, buďtež tobě díky nevýslovné, že jsi nám zanechal sv. víru a že jsi nám vyprosil milost, abychom v ní žili i zemřeli!« Amen.

Boh. Tomíček.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

(Homilie.)

Nežli přistoupíme k rozjímání dnešního svatého evangelia, připomeneme si, co se událo, než Pán Ježíš pozvání knížete farisejského přijal a u něho chléb jedl.

Pravilť Pánu jeden ze zástupu: Pane, zdali málo těch, kteří spaseni budou? On pak řekl k nim: Snažte se vcházeti těsnou branou; neboť pravím vám, mnozí hledati budou vjíti a nebudou moci. Když pak vejde hospodář, zavře dvéře a počnete, stojíce venku, tlouci na dveře, řkouce: Pane, otevři nám; a on odpovídaje, dí vám: Neznám vás odkud jste! tedy počnete říkati: Jídali jsme před tebou a pívali a na ulicích našich učil jsi. I dí vám: Neznám vás odkud jste; odejdětež ode mne činitelé nepravosti. Tamť bude pláč a skřípění zubů; když uzříte Abrahama, Isaka a Jakuba a všecky proroky v království božím, sami pak samé vyhnané ven. I přijdouť od východu, od západu, od půlnoci i od

poledne a budou stolovati v království božím. A aj jsou poslední, kteří budou první a jsou první, kteří budou poslední.

V ten den přistoupili někteří z farisеů, řkouce: Vyjdi a odejdi odtud; neboť Herodes tě chce zabíti. I řekl jim: Jděte a povězte té lišce: Aj vymítám zlé duchy, pozdravuji dnes, zítra a třetího dne vezmu konec. Ale však musím dnes a zítra i pozítří choditi; neboť nelze proroku zahynouti kromě Jerusaléma. Jerusaléme, Jerusaléme, jenž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni bývají! kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako pták hnízdo své pod křídla a nechtěl jsi? Aj zanechán vám bude dům váš pustý. Pravím pak vám, že mne neuzříte, až řeknete: Požehnaný, jenž se beře ve jménu Páně.

A nyní již v duchu vkročme do hodovní síně knížete farisejského, kteráž nádherně a bohatě byla zařízena, v níž kníže mnohé farisey hostil. Také Pána Ježíše pozval, aby jedl u něho chléb. Pozval fariseus Pána v den sobotní, ve svátek židovský, v kterýžto zajisté den hojnější a vybranější pokrmy hostům předkládány byly, jak Písmo svaté o zbožné rodině Tobiášově zřejmě svědčí, že v den sobotní vybranější a hojnější oběd byl připraven a jak i u nás křesťanů jest zvykem a obyčejem, že v neděli a ve svátek lepších a úhlednějších pokrmů požíváme.

Kníže bohatý zve chudého Ježíše, jenž sám o sobě dí, že nemá, kam by hlavy položil. Domýšlel se nepochybně kníže ten, že prokazuje Pánu Ježíši důkaz zvláštní úcty, že si chudého Ježíše všímá, kdežto naopak kníže ten byl velmi poctěn návštěvou Ježíšovou. Vždyť vznešenějším jest Pán Ježíš nad knížata a mocnáře tohoto světa.

Také nyní někdy mocní a bohatí tohoto světa zvou sluhy Ježíšovy a zvou je někteří s tím úmyslem, aby uctili Pána Ježíše, jehož sluhové kněží jsou. Zvou je s tím úmyslem, aby co knězi učiní dobrého, měli jednou hojně odplaceno. Avšak zvou někteří kněze s tím úmyslem, s jakým pozval kníže farisejský v sobotu Pána Ježíše. A jaký měl úmysl kníže, an pozval Pána? Svatý evangelista Lukáš odpovídá na otázku tuto slovy, že pozvali Pána Ježíše, aby ho pozorovali, aby dávali pozor, co bude mluviti, jak se bude chovati a co bude činiti.

Znali dobrotu a lásku Ježíšovu fariseové, věděli, že Pán uzdravuje nemocné a právě tato láska a dobrota Ježíšova měla jim poskytnouti příležitost, aby mohli Ježíše obviniti. Pozvali Pána v sobotu a nepochybně také pozvali do hodovní síně člověka vodnatelného, aby mohli pozorovati, uzdraví-li Pán ubožáka, čili nic. Myslili sami u sebe: udraví-li chorého v den sobotní, obžalujeme ho, že ruší sobotu, neuzdraví-li nemocného, pak řekneme, že není všemohoucí, že nemůže vodnatelnému pomoci. A jak se těšili, již předem, že tentokráte Pán z léčky nastrojené se nevyplete.

A tak se stává nezřídka i nyní, že kněz bývá zván do společnosti, aby mu tam byly kladeny otázky, v nichž by snadno mohl býti zapleten. Ovšem Pánu Ježíši bylo snadno odpověděti

na otázky kladené; vždyť již předem věděl, proč a s jakým úmyslem otázky ty mu dávají. Jinak jest nám lidem, kteří nevíme, jaký úmysl má ten, jenž nás zve a proč nám ty neb ony otázky klade, zda chce se poučiti, či zda chce jen v nesnáz nás uvésti.

Vraťmež se již nyní zase do hodovní síně knížete farisejského. Co pozorujeme? Podiv všech, kteří v hodovní síni se nalézali. A proč diví se? Člověk vodnatelný stojí před Pánem Ježíšem. Kde se vzal, kdo mu oznámil, že Pán Ježíš jest hostem u knížete?

Všickni nyní dávají bedlivý pozor na Pána, co bude činiti? Uzdraví vodnatelného? Jest sobota a tu třeba se mu báti, že budou fariseové rozhořčeni nad tím, že nemocného v sobotu uzdravil. Ale vodnatelný člověk s důvěrou pozírá k Pánu, jakoby chtěl říci: Ty-li se nade mnou neustrneš, musím v nemoci své déle se trápiti. Tys jediný, jenž můžeš mi pomoci, proto tebe hledám, k Tobě se utíkám v pevné naději, že prosby mé neoslyšíš. Ovšem nepraví svatý Lukáš, že by byl vodnatelný prosil slovy, ale mám za to, že i němá prosba mnohdy bývá účinnější, nežli ta, kterou pronášíme slovy.

Pán náš milý nehned uzdravuje malomocného, ale prve klade otázku zákonníkům a fariseům: Sluší-li v sobotu uzdravovati? Nenadarmo připomíná sv. Lukáš, že kromě fariseů i zákonníci byli pozváni. Tito zajisté jako vykladatelé zákona božího zvláště dávali pozor, mohli-li by Pána přistihnouti, v čem by zákon porušil.

Jak milá byla otázka Ježíšova vodnatelnému. Již zajisté z otázky Ježíšovy nabýval jakés, takés důvěry, že Pán se nad ním smiluje. I čeká nemocný, čeká vodnatelný, jakou odpověď dají zákonníci a fariseové. Řeknou-li: Sluší v sobotu uzdravovati, anebo řeknou-li: Nesluší v sobotu uzdravovati. A jakou odpověď dali ti, kterých Pán se dotazuje? Nedali odpovědi žádné, mlčeli. Nechtěli říci: Nesluší uzdravovati v sobotu; neboť se báli, aby vodnatelný nerozšířil mezi lidem, že nechtěli dovoliti fariseové a zákonníci Pánu, aby vodnatelného v sobotu uzdravil. A nechtěli také říci: Sluší v sobotu uzdravovati, aby u lidu nepřišli v nevážnost, protože zapovídali v sobotu uzdravovati.

A Pán nečeká dlouho na odpověď jejich, ale svou všemohoucí rukou sáhl na vodnatelného, uzdravil ho a propustil.

Jaký pocit ovládal uzdraveného a jaké pocity ozývaly se v srdcích zákonníků a fariseů? Nám pocity tyto známy nejsou, leč nebyly neznámy Pánu Ježíši. A jelikož Pán věděl, jakými myšlenkami se fariseové a zákonníci obírají, poučil je o tom, že dobře učinil, že soboty nezrušil. Poučil je tím, že připomenul jim pomoc, poskytnutou hovadům v den sobotní, když upadnou do jámy. Jakoby chtěl říci: Nenecháte-li vola a osla, upadšího v sobotu do jámy, v jámě až do neděle do rána, ale pomáháte-li mu hned v den sobotní, nemám-li já pomoci člověku ubohému, který mnohem více váží a platí, nežli všecko tvorstvo pozemské, v den sobotní?

A jakož na první otázku: Sluší-li v sobotu uzdravovati, Pán nedostal odpovědi, tak také i na tuto druhou otázku o pomoci,

poskytnuté nešťastnému hovádku v den sobotní nemohli, ba vlastně nechtěli odpověděti. Vždyť odpověď byla tak snadná, vždyť každodenní zkušenost nás o tom ubezpečuje, že hovadům v tísni a nesnázi i v den sobotní pomáháme.

Pozoroval také Pán Ježíš, že pozvaní vesměs tlačili se na první místa, a že nepochybně Pán Ježíš vzal za vděk místem posledním, jakož vůbec my lidé máme ten nechvalný zvyk, že Pána Boha rádi klademe na místo poslední, a až nikde nevidíme pomoci, pak teprve k Pánu Bohu se utíkáme a o pomoc a přispění prosíme. A jak mile, vlídně a laskavě Pán pozvaných napomíná, an dí: Když budeš pozván na svatbu, nesedej na přední místo, aby snad vzácnější nežli ty nebyl od hostitele pozván. Z pozvání na svatbu lze se domýšleti, že snad kníže farisejský skutečně strojil svatbu buď synovi, nebo dceři své, a věda, že Pán chudé svatebčany v Káni Galilejské, byv od něho pozván, poctil návštěvou svou, také kníže farisejský odhodlal se i Ježíše na svatbu pozvati.

Pán v napomenutí vlídném a laskavém pokračuje slovy: A přijda ten, který tebe i onoho pozval, neřekl tobě: Dej tomuto vzácnějšímu místo. A tehdy počal bys s hanbou na posledním místě seděti. Ale když budeš pozván, jdi, posaď se na posledním místě, aby, když přijde ten, který tě pozval, řekl tobě: Příteli, posední výše. Pro tebe mám přednější místo uchystáno. Tehdy budeš míti slávu před spolustolujícími. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen: a kdo se ponižuje, bude povýšen. Ač Pán náš milý po svatbě u knížete farisejského snad na posledním místě seděl, nyní jako Bůh-člověk sedí na pravici boží, tím větší nad anděly učiněn, čím větší a slavnější jméno nad ně zdědil. Tak i Matka Páně, ač děvkou jenom volila býti u Pána zde na zemi, nicméně Královnou nebes i země učiněna jest.

Andělé chtěli trůny své vyvýšiti nad hvězdy. Nejvyššímu chtěli rovni býti, a hle, pýcha je svrhla do propasti pekelné. Eva, matka naše, chtěla býti jako Bůh, a v prach země byla snížena i s potomstvem svým. Herodes král v ornátě zlatém a koruně drahocenné zasedl na veřejném náměstí uprostřed nespočetného zástupu. A otevřev ústa, mluvil k lidu. A lid, chtěje se králi svému zavděčiti, pravil: Ne člověk, ale anděl mluvil nám. A Hospodin ranil Herodesa ranou hroznou, že za živa červi žrali tělo jeho, že trápen byl žízní a hladem neukojitelným, a že taký zápach vycházel z těla jeho, že nikdo na blízku krále nemohl vydržeti.

Jak jinak počínal si král dánský sv. Kanut! Tomuto králi zbožnému a pokornému pochlebovali dvořané jeho, že prý je tak mocným vládcem jako Bůh. I dal si král Kanut zanésti trůn ke břehu rozbouřeného moře. A usednuv na trůn, vzal žezlo do ruky a pravil: Moře rozbouřené, já mocný vládce na zemi i na moři přikazuji tobě, abys se utišilo! Sotva slova ta propověděl, přihnala se veliká vlna, rozrazila se o trůn královský a byla by i krále i trůn povalila, kdyby vojíni nebyli králi k pomoci přispěli. Celý zmočen pravil pochlebníkům: Viděli jste nyní, jakým králem a panovníkem jest král dánský? A pokleknuv k blízkému kříži,

složil korunu i žezlo k nohám ukřižovaného Spasitele jako krále a Pána nejvyššího.

Kdyby člověk pokorný i do pekla zalezl, i tam ho Bůh najde a povýší, a kdyby člověk pyšný až do nebe zalétl, i odtud Pán svrhne jej do propasti pekelné.

Pán Ježíš také i hostiteli svému odměnil se za pohoštění, an pozoroval, že jenom bohaté farisey na svatební hostinu pozval. Pravil mu: Když činíš oběd nebo večeři, nezvi přátel svých, ani bratří svých, ani příbuzných, ani sousedů bohatých, aby snad i oni nepozvali tebe, a měl bys odplatu. Z těchto slov Ježíšových poznáváme hosty, kteří byli s Ježíšem u knížete farisejského. Pán Ježíš pokračuje: Ale když činíš hody, povolej chudých, mdlých, kulhavých a slepých: a budeš blahoslavený; neboť nemají, odkud by odplatili tobě, ale bude tobě odplaceno při vzkříšení spravedlivých.

Hle, jak Pán Ježíš vždy a všude chudých jest pamětliv, jak bohaté nabádá, aby na bratry své nejmenší nezapomínali, aby jim pomáhali, slibuje jim odplatu hojnou v nebesích. A kdyby boháč v chudém viděl bratra svého a z nadbytku mu udělil, nebylo by nepřízně a nelásky, kterou chovají chudí oproti bohatým.

K čemu Pán Ježíš hostitele svého nabádá, aby totiž na hostinu zval chudé, mdlé, kulhavé a slepé, to sám učinil, an při poslední večeři proměnil chléb ve své tělo a kalich s vínem ve svou krev a připojil slova: Pijte z něho všickni. Všecky Pán zve ke stolu svému, nikoho nezamítá, a přece jak opuštěný jest ten stůl svátostný, při němž Pán Ježíš jest i hostitelem i pokrmem.

Pohleďte na stůl Páně dobou nedělní a sváteční, kolik hostů u stolu Páně, u svatého přijímání bývá. Stůl Páně jest opuštěný, nikdo o pokrm nebeský nestojí. Podobni jsou nynější křesťané židům na poušti, jimž přejedla se manna a kteří byli žádostivi masa. Vyplnil Hospodin vůli jejich, dal jim masa v hojnosti, a hle, jedné noci zemřelo náhlou smrtí dvacet a tři tisíce.

Pán Ježíš ústy církve, choti své milé, poroučí, aby lid věřící aspoň dobou velikonoční požíval Beránka božího. Leč marně církev napomíná, nedbají katoličtí křesťané předrahé krve pro ně prolité, nedbají těla na kříži obětovaného A proto třeba se báti, aby kdysi v hodinu smrti nebyli od hostiny nebeské vyloučeni; neboť církev svatá v hymnu o svátosti oltářní pěje: Tak nás, Pane, navštěvuj, jak my tebe ctíme a slavíme. Amen.

F. Klíma, farář na Chvojně

Slavnost sv. růžence.

(Promluva konaná v Mrákově r. 1903.)

Nepřeháním, pravím-li, že neznám modlitby, která by měla více nepřátel, než sv. růženec. Růžencem potupně opovrhuje nadutý nevěrec ať již ve fraku a rukavičkách, ať již v haleně dělnické s mozoly na rukou; z růžence si lehkovážně tropí posměch kacíř

protestant; růženec si bere za terč nechutných vtipů nedouk polovzdělanec; nad růžencem zasedá pánovitě na soudnou stolici každý samozvaný obřezanec. Ale o všech těchto nepřátelích sv. růžence můžeme směle říci, že, jsouce zaslepeni předsudky, odsuzují bezdůvodně modlitbu, jíž ani dost málo neznají. Neboť kdyby znali krásu sv. růžence aspoň povrchně, jsem jist, že by se všichni stali jeho vroucími ctiteli a rozmnožili by již beztoho skoro nesčetné řady jeho věrných přátel.

Ano, rozmilí v Kristu, *sv. růženec jest opravdu modlitba velmi krásná.* Chci vás dnes upozorniti jenom na jednu z jeho krásných vlastností, totiž na jeho *všeobecnost.* Pravímť: **sv. růženec je modlitba opravdu všeobecná ryze katolická.** Neboť

1. především *a) se hodí pro všecky společenské vrstvy* a
b) došla obliby u všech států;
2. dále *nám podává ve stručném přehledu celé učení a život našeho Spasitele;* a
3. konečně *katolický křesťan jí neklamně osvědčuje svou víru.* Je to tedy modlitba výhradně katolická. Věnujte mi svoji pozornost, když o této vlastnosti sv. růžence budu mluviti:

Pojednání.

1. Sv. růženec je modlitba katolická neboli všeobecná především proto, že *se hodí pro všecky společenské vrstvy,* jsouc přiměřena α) *chápavosti všech lidí* a β) *všem okolnostem života.*

α) Jest *přiměřena chápavosti všech lidí.* Dítko, které umí sotva »Otče náš« vysloviti, prostý člověk, který ani čísti neumí a jen nejpotřebnější pravdy náboženské zná, oba se nejsnáze této modlitbě naučí, poněvadž jí často od jiných slyší; dobře si jí zapamatují, poněvadž je snadná; nejlépe jí rozumějí, poněvadž obsahuje nejznámější a nejkrásnější děje ze života Pána Ježíše a Panny Marie. Učenec spatřuje v této modlitbě obsah a souhrn božího zjevení, celou bohovědu. A křesťanu v dokonalosti nejvíce pokročilému podává nevyčerpatelnou látku k rozjímání.[1])

β) Modlitba sv. růžence je dále *přiměřena všem okolnostem života,* kdy jiné modlitby ani konati nelze. Chudý, opuštěný, stísněný nemocný leží celé dni a noci, týdny a měsíce sám a sám na loži, maje jen svou bolest a Boha při sobě. Odejměte mu růženec! Čím se baviti? Čím se má těšiti? Kterak má s Bohem rozmlouvati, aby si od něho vyprosil síly a trpělivosti? A osamělý pocestný na pusté cestě v tiché noci, nábožný dělník na poli, švadlena při šití, tovární dělník při stroji, matka u kolébky svého nemocného dítka — chtějí-li se tito všichni modliti, která modlitba je pro ně nejpříhodnější, ne-li sv. růženec? A nechce-li pracovitá a svědomitá rodina v dlouhé zimní večery zaháleti a

[1]) Srov. P. Placidus J. Mathon, O. S. B. Život nejbl. Bohorodičky Panny Marie a její panického chotě sv. Josefa, etc. kn. I., díl III., hl. 13., n. 6., str. 428.

marným povídáním nebo snad pomluvami hřešiti, jakou modlitbu bude moci společně konati od dítka až ke starci, ne-li svatý růženec? A vetchý stařec, slabá stařenka, jichž ruce nejsou práce schopny, jichž oči se kalí a duch dlouhého namáhání při čtení nesnese, kterou modlitbou se mají připravovati na dalekou cestu do věčnosti, ne-li sv. růžencem?[2]) — Ano, rozmilí v Kristu, jako vzduch pro všecky a všichni jej dýcháme, jako slunce na všecky svítí a všecky hřeje, tak i růženec je pro všecky.

Proto jej také *nalézáme u všech stavů.* Papež, biskup, kněz, císař, král, vojín, učenec, rolník a žebrák všichni se jej modlí. Král francouzský Ludvík XI. jej nosil neustále u sebe; právě tak Eduard III., král anglický. Slavný vojevůdce Montmorency se jej modlil v čele svých pluků v dešti kulí. Právě tak jej miloval neméně slavný vojevůdce Radecký. Vítěz lepantský, arcikníže Jan rakouský, jej dal v bitvě připevniti na admirálskou korouhev. Sv. Jan Berchmans jej měl v noci na krku nebo na ruce, aby od něho nebyl ani na chvilku odloučen. Sv. Jan Křt. de la Salle, zakladatel ctihodných školských bratří, naváděl své duchovní syny, aby poučovali dítky, jak by se měly modliti růženec s myslí sebranou a nábožnou. Růženec se ozývá na každý den v kostele. Brzy jej slyšeti na širém poli, když slunce zapadlo a práce vykonána; brzy jej slyšeti ze zástupů poutníků, kteří se tak připravují na milosti na poutním místě; brzy jej slyšeti, jak se jej modlí pozůstalí, kteří doprovázejí zemřelého k poslednímu odpočinku na hřbitově. Kolik rodin klečívá každý den, neb aspoň jednou za týden v sobotu a modlívají se společně růženec! Ba neuplyne ani hodiny ve dne v noci, aby od tisíců a tisíců jazyků nebyla hlásána chvála »Královny sv. růžence«.[3])

2. Sv. růženec je dále modlitba katolická proto, poněvadž nám *ve stručném přehledu podává celé učení a život našeho milého Spasitele.* Připomínám jen apoštolské vyznání víry, které ve dvanácti článcích obsahuje krátce vše, co má katolický křesťan věřiti; připomínám chvalozpěv nejsv. Trojice boží, který se opakuje po každém desátku; připomínám dále modlitbu Páně, v jejíž sedmi prosbách jest nebeskou Moudrostí uloženo vše, co máme od Boha doufati; připomínám konečně chválu a prosbu k Panně Marii v pozdravení andělském a obracím vaši pozornost na tajemství ze života Krista Pána. — Podle úmyslu církve sv. nepostačí při růženci jen tak jednoduše jeden »Zdrávas« za druhým odříkávati, nýbrž má se spojiti ústní modlitba s rozjímáním tajemství dětství, utrpení a oslavení božského Spasitele. — Při *radostném růženci* zalétáme v duchu do Nazareta, kde se Panna Maria modlí, anděl se jí zjevuje a Syn boží se vtěluje v jejím nejčistším lůně. Provázíme dále Pannu Marii na její cestě do Hebronu, radujeme se z pozdravení sv. Alžběty a z chvalozpěvu Panny Marie a z posvěcení předchůdce Páně v lůně mateřském. V betlemské jeskyni

---

[2]) Cfr. Idem. l. c. str. 429.
[3]) Cfr. P. Georg Freund, C. Ss. R. Marienverehrung str. 267.

se klaníme božskému dítěti a žasneme v podivení nad jeho chudobou a opuštěností. V chrámu jerusalémském vidíme Pannu Mari obětovati božské děťátko a slyšíme s bolestnou předtuchou proroctví Simeonovo. Hledáme pak s Pannou Marií a sv. Josefem ztraceného Ježíška a rozplýváme se radostí, když jest opět nalezen. — Při *bolestném růženci* dlíme v duchu na různých místech utrpení Páně. V zahradě gethsemanské vidíme Pána Ježíše zápasiti se smrtí v nekonečném vnitřním bolu, který mu vyhání krvavý pot na povrch těla. V domě Pilátově jej vidíme u sloupu sbičovaného, samou ránu, krví zbroceného. A jsme dále svědky jeho velikého potupení při nelidském trním korunování. Jdeme pak za ním v patách, když kráčí s křížem na ramenou na horu Kalvarii. Stojíme na Golgothě vedle jeho kříže, slyšíme jeho slova a cítíme jeho bolesti až do vydechnutí duše. — Při *slavném růženci* oslavujeme s jásotem vítězství Pána Ježíše nad smrtí. Stojíme s apoštoly na hoře Olivetské a hledíme za ním, když odchází do nebes. Klaníme se pak Duchu sv., Utěšiteli, dárci všeliké milosti. A na konec přicházíme zpět k Panně Marii a představujeme si v myšlenkách její blaženou smrt a nanebevzetí a korunování v nebesích. — Tak nám sv. růženec předvádí před oči celé dílo našeho vykoupení.[4])

3. Konečně je růženec modlitba katolická proto, že *jím katolický křesťan neklamně osvědčuje svou víru.* Po zpěvu prý poznáváme ptáka a po řeči člověka, dí staré přísloví. Ale přísloví to připouští mnohé výjimky. Jsouť jinověrci, kteří jeví velikou úctu k naší sv. církvi, žasnou nad obsahem jejího učení, dívi se skutkům její lásky a otevřeně se nás ujímá. Ale naproti tomu jsou katolíci, kteří svou vlastní matku, církev, špiní špatnými řečmi. Tedy řeč vždycky nerozhoduje. Vidíte-li však, rozmilí v Kristu, člověka, který má kolem ruky otočený růženec, anebo který zrnko za zrnkem v prstech propouští, můžete býti jisti, že je to náš bratr ve víře, že je to katolík. Ovšem, že i pohan se modlí, ale nikoliv růženec; žid se modlí, ale růženec nikoliv. Mohamedán se modlí, ale nikoliv růženec; kacíř se modlí, ale růženec nikoliv. Růženec se modlí jen katolický křesťan.[5])

Je tedy růženec modlitba opravdu ryze a výhradně katolická. Hodíť se pro všechny vrstvy společenské a u všech stavů jest v oblibě, podávát nám obsah celého učení a díla Vykupitelova a jen katolický křesťan se jej modlí.

Přeji si jen, abyste si, rozmilí v Kristu, sv. růženec tak zamilovali, jako osoby následujícího příběhu. Po jedné missii v Londýně byl rektor missie Pater Convey pozván na návštěvu k jisté vzešené rodině. Missionář pozvání uposlechl. Když byl přiveden do salonu, padly jeho zraky ihned na starý opotřebovaný růženec, který se podivně vyjímal mezi ostatními skvosty a šperky kolem něho. Paní domu zpozorovala jeho překvapení a nabídla se, že

[4]) Cfr. P. Georg Freund l. c. str. 269 a nás.
[5]) Cfr. P. G. Freund. l. c. str. 265.

mu bude vypravovati dějiny tohoto růžence. »Můj muž,« začala vyprávěti, »pochází z protestantské rodiny. Ale ani moji rodiče nenáleželi ke katolické církvi. Byli jsme oba vychováni v mnoha předsudcích proti všemu římsko-katolickému. Žádná katolická osoba nebyla trpěna v našem domě a dosti často jsme si ve všech možných toninách tropili posměch z věcí katolíků. Jednoho dne přiběhla vychovatelka našich dětí do salonu a volala vítězoslavně: »Podívejte se, co jsem našla, podívejte se!« — Držela v ruce růženec a ukazovala nám jej.

»Je to ošklivá papistická modla.«

»Kde pak byl nalezen a kdo pak jej asi ztratil?«

»Bezpochyby, že patří té staré Irčance, která před naším domem každodenně prodává řeřichu a která ho asi zapomněla.« Všichni se předstihovali ve smíchu a vtipkování. Abychom si připravili zajímavé divadlo, pozvali jsme ubohou Irčanku k sobě na příští den. Sotva si troufala jíti nahoru po schodech. Nevěděla, na čem vlastně jest. Váhala jíti dále. Proto jsem na ni volala: »Pojďte jen, babičko, pojďte, my vám neuděláme nic zlého.«

»Kdo by mně něco zlého udělal? Vždyť já také nikomu nic zlého neudělám. Nebojím se vás, nýbrž bojím se, abych nepošpinila těchto krásných koberců.«

Stařenka pak byla vzata na examen.

»Neztratila jste něco? Rozpomeňte se! Ztratila jste svého Boha.«

»Mého Boha? To by bylo něco hrozného! Ale toho jsem neztratila; miluji ho nade všecko.«

»Svou modlu nebo růženec jste ztratila. Je hřích, klaněti se modlám.«

»Bohudíky, že byl nalezen můj milý růženec. Děkuji vám za to, dobrobivá paní. Ale já se neklaním modlám. Růženec také není modla.«

»Čtěte raději písmo; při odříkávání růžence zhloupnete.«

»Já neumím čísti, milostpaní. Ale za to mne hodný Pater N. naučil modliti se krásně růženec, v němž pozdravuji s andělem Pannu Marii, modlím se s Pánem Ježíšem »Otče náš« a mám před očima celý život, utrpení a oslavení svého Spasitele.« A stařenka ta povídala ve své prostotě ještě mnoho věcí o růženci. Dostala jej zase zpátky a belhala se s děkováním po schodech dolů. Ale slova »pozdravuji s andělem Pannu Marii, modlím se s Pánem Ježíšem »Otče náš« a pozoruji život, utrpení a oslavení Pána Ježíše,« tato slova mně nešla s mysli; tak velice se mi líbila. Koupila jsem si katolický katechismus. Chodila jsem ke katolickému duchovnímu správci a dala jsem se od něho vyučovati a byla jsem šťastna, když jsem byla přijata do lůna katolické církve. Můj muž se na mne hněval. Zůstala jsem tichá a modlila jsem se za něho. Po dvou měsících mne doprovodil jednou do našeho katolického domu božího. Později po druhé a po třetí. Nyní jest i on šťasten, že náleží ke katolické církvi. To jsou tedy, velebný pane, dějiny tohoto růžence, který od té doby zaujímá nejkrás-

nější čestné místo v našem domě.« Tak skončila své vypravování zmíněná paní.[6])

Milujme, rozmilí v Kristu, sv. růženec! Modleme se jej často, kdy jen můžeme! Líbíť se nebesům, obveseluje blahoslavenou Pannu Marii a přináší nám nesčetné milosti. Tisícové a tisícové se jej modlili před námi a modlí se jej nyní s námi. Sv. růženec zaplaší všeliká pokušení, posilní a potěší vás ve strastech, otevře vám pramen milosti a zajistí vám ochranu nejblahoslavenější Panny Marie. Amen. *Václav Knetl,* kaplan.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Kde nemáme mluviti o náboženských otázkách.

»... aniž se kdo více od toho dne osmělil jeho se tázati.« Mat. 22, 46.

Jsme-li v pochybnosti o pravdách sv. náboženství, tu jest zajisté naší povinností, abychom se otázali těch, kteří ve věcech duchovních jsou obeznámenější. Ale není nikterak dovoleno, činiti si žerty z věcí posvátných anebo pokoušeti někoho pomocí Písma svatého. Proto jednali nepěkně fariseové a zákonníci, když přistupovali k Pánu Ježíši a pokoušeli ho otázkami. Měla to býti jakási zbraň, aby nenáviděného učitele zmátli, učinili směšným a nemožným. Než nepochodili! Kristus řádně jim odpověděl a potom sám jim dával otázky. A tu se osvědčilo pravidlo: »Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.« Svou otázkou zmátl Pán Ježíš své pokušitele tak, že od té doby dali mu pokoj. Nikdo od toho dne neosmělil se ho tázati. — Že tak fariseové a zákonníci na Krista Pána doléhali, nesmíme se diviti. Byl to duch času. A řekněme, že to byl chorý, nemocný duch času. Až dosud bylo zvykem, že se o věcech náboženských mluvilo ve chrámu a ve školách, ale aby se lidé veřejně o náboženství přeli a hádali, toho nebývalo — to byl za dnů Pána Ježíše ten chorý duch času. Snad to byl počátek velikého zla, jež přijíti mělo na lid israel-ký.

A vizme! Toto častěji se již opětovalo v dějinách. Když se sv. náboženství odnášelo z chrámů a ze škol do trhu, na ulice, když nastávaly třenice a hádky náboženské, bylo to znamením, že jest chorý duch času a zároveň znamením, že se blíží jakési neštěstí, jakýsi úpadek pro národ.

U nás tomu tak bylo v době husitské. Byly to samé hádky a samé hádky. Má-li prý se na příklad sloužiti mše v ornátě nebo bez ornátu, má-li se kázati s kazatelny nebo od oltáře, má-li se zpívati latinsky či jinak. Tak se přeli lidé v hostinci, na ulici — a to lidé, kteří nejméně rozuměli věcem církevním. A jak smutná to byla doba pro náš národ! Doba ta znamená úpadek nejen náboženství, ale úpadek též věd a umění, úpadek mravů a ochuzení země české.

---

[6]) Fr. P. Georg Freund. l. c. str. 272.

V dobách protestantismu bylo tomu zrovna tak. Tu se nehovořilo o náboženství v kostele a ve škole, poněvadž tam nikdo poslouchat nechodil — ale konaly se hádky náboženské všude bez rozdílu - a brojilo se obyčejně proti všemu, čemu se často ani nerozumělo. A vizme! Byla to doba nejnešťastnější nejen pro naši vlast, ale pro celou Evropu vůbec. Ty hádky znamenaly zdivočení mravů a nevážnost k věcem svatým vůbec. Není divu Jaká mohla býti vážnost k náboženství, když se vynášelo na ulici a do krčem?

A zdá se, milí přátelé, že taková doba nastává poznovu. Také nyní málo je těch, kteří sv. náboženství poslouchají ve chrámu Páně, nebo poučují se doma ze zbožných knih. Ale mýlili bychom se, kdybychom se domnívali, že se nyní vůbec ani o sv. náboženství nemluví. Naopak, nikdy se tak nemluvilo jako právě za našich dnů. Než, mluví se nikoli tam, kde by se mluviti mělo, ale na místech nepatřičných, ež se vůbec pro rozmluvy náboženské nehodí.

A kdo obyčejně mluví o náboženství? Někdy se až smáti musí zkušený člověk »nápadům« takového novověkého farisea nebo zákonníka. Bývají také ty řeči podobného obsahu jako za dnů náboženského úpadku. Proč prý hoří tam to světlo či nehoří, proč kněz činí to či nečiní, proč mluví tak a nikoli jinak. A nebyl bych hotov, kdybych měl vypočítávati, oč bývá často hádka. Není to jakási známka přicházející zlé doby? Kde není ve vážnosti sv. náboženství, kde se vynáší tak na ulici, jako zde — co může z takového počínání pochoditi, nežli pokažení mravů, bezbožnost a duchovní bída?

Potřebuješ-li rozřešení pochybností, proč se nejdeš otázati tam, kde dojíti můžeš spolehlivé odpovědi? Proč obyčejně začneš rozmluvu o takových věcech s člověkem, jenž tě dodatečně poučiti nedovede? Není to častokráte zřejmý úmysl, aby dobrý katolický křesťan byl zmaten, v posměch uveden, po případě odloučen od svého upřímného snažení? Ale pak dotazovatel rozhodně podobá se těm pokušitelům, kteří dle dnešního sv. evangelia přišli útočit na Pána Ježíše. Byl to hřích — rozhodně hřích!

Než, naproti tomu měli by si pamatovati katoličtí křesťané, že se mají proti takovým pokušitelům náležitě ozbrojiti. Nejlépe se odrazí nepřítel takovým způsobem, jak to učinil Pán Ježíš.

Jest obyčejem u nynějších velmocí, že do moře dávají t. zv. miny, aby na ně nepřátelská loď narazila a vyletěla do povětří. Ale stává se, že neopatrností narazí loď na minu, kterou sama do moře dala, a tak zahyne svou vlastní zbraní.

Tak se stalo v dnešním sv. evangeliu. Zákonníci položili minu, ale vyletěli do povětří. Podobně jako Pán Ježíš měl by uměti odpovídati útočníkům každý katolický křesťan. Arci, je třeba, aby byl sám dříve ve sv. náboženství náležitě vycvičen. Ať čte hojně duchovní, náboženské knihy, ať chodí pilně na katolické přednášky. v pochybnostech ať se táže, radí se svým duchovním správcem. Uvědomělého katolíka se odpůrce bojí, a byv dvakráte, třikráte odražen, neodváží se pak útočiti a dá pokoj. Možno, že

mnohý protivník takovým způsobem přijde i k poznání pravdy! A kdyby se toto stalo, pak arci ten, kdo byl příčinou toho, velikou by měl zásluhu.

Arci — opakuji — k tomu třeba, aby sám uměl dobře vládnouti zbraní, aby sám dříve dobře byl vycvičen! Vždyť ty pravdy samy o sobě jsou tak vznešené, krásné, jen to jest chyba, že jich svět nezná, nebo je zná zkomoleně, bludně. Uslyší-li kdo upřímně pravdu čistou, není možno, aby jí odolal. Nuže, Kristus Pán buď nám vzorem, pomocníkem v zápasu! Amen. *Bohumír Tomíček.*

Neděle XVII. po sv. Duchu.

»Co se vám zdá o Kristu, čí jest Syn?«

Představ si Krista Pána, an stojí před tebou a táže se: Co se ti zdá o Kristu? Velice vážná otázka, jakou učinil Pán ke svým nepřátelům, kteří se ho tázali, které jest největší přikázání, ač dobře věděli a také odpověděli: Milovati Boha a bližního. Aby jim na mysl přivedl, kdo jest Kristus, klade jim otázku: Co se vám *zdá* o Kristu. Správně odpovídají, vyučeni jsouce v Zákoně: Kristus bude z rodu Davida, krále našeho, ale nedovedou z toho učiniti rozumný závěr, když jim Spasitel praví: Váš král David, ale Krista, potomka svého, nazýval už Pánem svým a mluví o Kristu jako věčném, a proto dí v žalmu, jenž se tolikráte říká: Řekl Pán k Pánu mému: seď na pravici mé. Dobře odpověděli nepřátelé Páně, že Kristus jest z pokolení Davida, dobře porozuměli, když Pán Ježíš je opravil, řka, že jest více než Davidův potomek, on jest věčný jeho Pán — Bůh, ale závěrky z toho činiti nechtěli. Věděli, ale nečinili. Řekli »A«, ale nechtěli říci »B«. Ty důsledky se jim nelíbily: neodpověděli sice, ale nenásledovali ho.

Přátelé, něco podobného se děje v duši křesťana. Křesťan a každý vlastně člověk si musí odpověděti na otázku: »Co se ti zdá o Kristu? Čí jest Syn?« Co z toho následuje? Každý si také dá jakous takous odpověď a učiní si Krista Pána dle *svého zdání!* My věřící však musíme se říditi ne dle zdání, ale dle slov Krista samého. Celý život křesťana vlastně odpovídá té otázce: Co se vám zdá o Kristu? Život člověka jest i praktickou odpovědí na tuto otázku. Dnešní sv. rozjímání posvěťme odpovědi na otázku: Co se zdá o Kristu

I. člověku bez víry a

II. co skutečně jest člověku věřícímu.

Věc jest příliš vážná, proto prosme za dar Ducha sv.!

Pojednání.

I.

Ti, kdož v požehnané době viděli vtěleného Syna božího a slyšeli jeho svatou řeč a viděli jeho všemohoucí skutky, znali mi-

lostnou jeho tvář, oko plné dobroty, byť neměli ani víry živé: měli jej za proroka a učitele lidstva. To se zdál Ježíš milý lidem, kteří neměli v něho víru. Pánu našemu nebylo lhostejno, co o něm kdo věří, protože věděl, že život každého se utváří dle toho, co o něm věří.

Ti *zatvrzelí nepřátelé Páně* pohrdlivě o něm pravili: Syn tesařův z Nazareta, jehož příbuzné známe: Ti, kdož tak smýšleli o Pánu Ježíši, zůstali mimo spásu. Slyšeli hlas, viděli tvář jeho, ale jejich srdce zůstalo od něho daleko. Ano ti, kdož takto si odpověděli na otázku: »Co se vám zdá o Kristu?«, ti ubozí, když se Pán Ježíš dotekl bolavé stránky duše jejich, ti dokonce vedli jej v Nazaretě na pokraj stráně, na níž město jejich bylo zbudováno, a chtěli jej shoditi se skály jako rouhače. Nežli by odhodili svůj hřích, o němž se zmínil, raději chtěli shoditi jej se skály nazaretské. Toť máte jednu odpověď na otázku: »Co se vám zdá o Kristu.« Jak ponižující jest pro Pána Ježíše, ale jak osudná jest pro ty, kdož podobné zdání chovají! Oni sebe vrhají střemhlav se skály. Ježíš zůstává tím, čím jest, ne čím se zdá.

Jiní lepší si dali odpověď než Nazaretští. Když Spasitel o svátcích stánků přišel do chrámu, byla roztržka v lidu o něho. Někteří pravili: »Dobrý jest«, a jiní pravili: »Ne, ale svádí lid.« To však nemluvili zjevně, nýbrž tajně. Zákonníci pak vypravili služebníky, aby Pána jali. Šli služebníci, poslouchali jej, ale žádný se neodvážil naň ruce položiti. Když se vrátili služebníci k fariseům, pravili tito: »Proč jste ho nepřivedli?« Tu dali služebníci zvláštní odpověď: »Žádný (člověk) tak nemluvil jako člověk tento«. Jan VII, 46. Řekli fariseové: »Což i vy jste svedeni?« Zdaliž kdo z knížat a fariseů uvěřil v něho? Toť jiný druh odpovědi. Byli posláni zajmouti Pána, ale oni, uchváceni řečí jeho, nesplnili rozkazu, neučinili nic zlého Pánu, ale také neuvěřili v něho. Oni jen krásnou řeč slyšeli a soudili, ale ta krásná řeč našla uši hluché. Mnozí tak velebí krásu sv. evangelia, vznešenost a božskost jeho slov, ale všechna ta slova nechají je v nízké a špatné službě hříchu. Velebí krásu slova božího a zůstávají v neřesti. Co se vám zdá o těchto chvalořečnících?

Takou chválu vzdal Pánu i Herodes tetrarcha. Když slyšel o skutcích Páně, jehož jméno známým stalo se po celé zemi, když slyšel o vymítání zlých duchů a o uzdravování nemocných, pravil: »Jan, kterého jsem já sťal, ontě vstal z mrtvých.« Mar. 6, 14. Herodes Pána Ježíše měl za Jana Křtitele, jehož si vážil a jehož se bál, ale ani tato odpověď není dostatečnou ani pro Pána Ježíše, ani pro něho. Ubohý Herodes zemřel bez pokání a bez milosti. To není dostatečná odpověď.

Podobnou jako Herodes dali si odpověď i jiní, kteří měli Pána Ježíše za Eliáše, Jeremiáše nebo některého z proroků. Avšak všechna jejich chvála nepostačovala ani jim ke spasení, ani Pánu Ježíši k pochvale. Tak jest mnoho ubohých lidí, kteří velebí Pána Ježíše jako *největšího z mudrců a šlechetných lidí*, avšak ubozí, jejich odpověď jest právě tak nečestná jako když nemravný He-

rodes jej měl za *Jana Křtitele*. Pochválil Herodesa Pán? Dal mu zaslíbení?

Všechna chvála, kterou kdo vzdává Pánu Ježíši jako člověku, jest nedostatečná, ano, jest rouháním. Pán Ježíš není člověk pouhý, komu by tak se zdál, ten není křesťan, tím méně učedník Páně a tím méně jeho dědic. Což tedy máme říci o Pánu jako věřící? Vy znáte jako posluchači slova božího, jaká jest odpověď na otázku: »Kým vy, učedníci moji, mne býti pravíte?« Ne moudrým a nejmoudřejším mužem, ne králem, ne prorokem, nýbrž jediná jest odpověď správná, kterouž dal sv. Petr samotnému Pánu Ježíši: »*Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.*« Tak soudí každý učedník Páně a věřící, o čemž v díle

II.

Odpověď, kterou dali fariseové, že Kristus bude syn Davidův, nedostačovala Pánu, nýbrž ukázal k tomu, že David jej nazývá pánem svým, což dokazuje božství Páně. Takové vyznání žádal Pán Ježíš od všech svých učedníkův a vyznavačův, a kdo mu tuto víru nepřináší, není křesťan. Naše vyznání víry jest krátké, ale dalekosáhlé. Věřící bez rozpaku odpovídá: Ježíš jest Bůh, druhá božská osoba, jež se vtělila, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila.

Kdo z vás by neznal příběh u Caesarey Filipovy, kde se Pán Ježíš ptal napřed učedníků, za koho jej pokládají lidé a pak za koho oni, jeho učedníci. Petr odpovídá jejich jménem: »Ty jsi Kristus, syn Boha živého.« A Pán jej za to pochválil za vyznání víry, kterou mu nezjevil člověk, ale Otec, jenž jest v nebesích. Co žádá Kristus Pán? Abychom věřili, že jest Syn boží, a každý, kdo činí nárok na jméno křesťana, tuto víru musí v srdci míti a ji vyznávati. Ona se stává pak pravidlem života. Nejen tak, co se člověku zdá, smíme mysliti o Ježíši Kristu, nýbrž jen jednu odpověď smíme dáti: Jest Syn boží, Bůh. K tomu čelí všecky jeho skutky, aby přesvědčil své věřící, kteří pak, když mají tuto víru v srdci, také přijmou i příkaz jeho.

Ti ubozí, kteří se dostávají do křížku s příkazem Pána Ježíše, hledí pak odpírati i jeho božství. Jak by mohl někdo zlomyslně jednati proti slovu Ježíšovu, když by v srdci jeho byla víra: Ježíš jest Bůh?

Když Pán Ježíš našel slepého od narození, jejž vyvrhli fariseové ven ze synagogy, uzdravil jej Pán a dí mu: »Věříš-li ty v Syna božího?« (Jan. 9, 35.) Uzdravený praví: »Kdo jest Pane, abych v něho věřil?« A řekl mu Ježíš: »I viděl jsi jej a kterýž mluví s tebou, on jest.« A on řekl: »Věřím Pane«, a padna, klaněl se jemu. I řekl Ježíš: »Na soud jsem já přišel na tento svět, aby ti, kteří nevidí, viděli, a kteří vidí, slepí byli.« I uslyšeli to někteří z fariseů, kteří s ním byli a řekli jemu: »Zdaliž jsme my slepí?« »Kdybyste byli slepí, hříchu byste neměli, ale nyní pravíte: »Vidíme!« Hřích váš zůstává.« Tak jest s mnohým křesťanem. On slyší sv. evangelium o zázracích a řečích Páně, o jeho

požehnaném umučení, slyší, že žádá Kristus, aby nebylo pochybováno, že jest Syn boží, ale jak to dopadá v srdci mnohého katolíka? Jemu bývá věrohodnější řeč zvrhlého člověka než neklamné slovo Ježíše Krista, který před Kaifášem pod přísahou vyznává: »Jáť jsem Syn boží.«

Podívejte se v duchu na jinou věřící duši, kterak ta mluví. Jest to Marta z Bethanie, sestra Lazara; ona běží Pánu Ježíši vstříc a plná zármutku dí: »Kdybys ty zde byl býval, bratr náš nebyl by umřel, ale i nyní vím, že cožkoliv požádáš od Boha, dá tobě Bůh.« Dí jí Ježíš: (Jan. 11. 23.) »Vstaneť zase bratr tvůj.« Hovorná Marta praví: »Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější.« Řekl jí Ježíš: »Já jsem vzkříšení i život, kdo věří ve mně, byť i umřel, živ bude; a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky. Věříš-li tomu?« Bez zdráhání, hned odpovídá sv. Marta: »*Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého,* kterýž jsi na tento svět přišel.« Zde máte věřící duše odpověď na otázku, co se vám zdá o Kristu. Ne zde prorok, mudřec, král, ale zkrátka odpovídá: Syn boží, jenž jsi na svět přišel. Tak mluví *duše věřící a přijímá každičké slovo ochotně*, byť bylo nad její rozum. Ona praví: Ovšem, vždyť já jsem uvěřila.

Chcete snad ještě jinou odpověď věřící duše slyšeti, kterak odpovídá k otázce, kdo jest Ježíš Kristus?

Znáte Tomáše, apoštola, pochybnost i jakousi váhavost u víře, když v neděli večer po vzkříšení Páně pravil učedníkům: »Dokud nevložím prst v bok jeho, neuvěřím.« Pán milosrdný zde chce jeho víru potvrditi jako apoštola a proto při druhém zjevení dí: »Tomáši, vlož prst svůj sem!« Odpověděl stručně Tomáš: »Pán můj a Bůh můj.« Zde slyšíte mluvit učedníka věřícího. To jest odpověď každého křesťana na otázku: Co se vám zdá o Kristu?

K této otázce jest jen jedna odpověď správná a všecky ostatní jsou nepravdivé a klamné. Teď jsi slyšel, jak soudí a mluví věřící, a teď dovol, abych se dotkl tvého svědomí: Co se tobě, milý posluchači, zdá o Ježíši Kristu? Chováš dosud neporušenou tu odpověď něžných, blahých let, kdy duše tvá horovala o Ježíši, Synu božím, a vznešená jeho postava se vznášela před očima tvýma? Aneb byl jsi tak nešťastný, že během života svého a při stycích tvých jsi ztratil onu víru křesťana a chytil jsi se klamných zdání domnělých učenců, nadutých posuzovačův, a sv. víra zmizela ze srdce tvého, takže váháš snad vyznati, kdo jest Ježíš Kristus? Kdybys byl tak nešťasten, prohlédni! Viz všecky ty sv. mučedníky, kteří život dali za víru: Ježíš, Syn boží. Viz všecky ty panny a vyznavače, kteří život svůj dle tohoto vyznání zařídili, viz ty řady missionářů, kteří jdou v zámořské kraje, aby tam hlásali: »Ježíš, Syn boží, vtělil se, aby tebe, duše drahá, přivedl k sobě a ke spáse.« Jeho slovo jest věřícímu zákonem, a vše, co cti Ježíšovi ubírá, jest též jemu v nenávisti a odporu, a co čest Ježíšovu množí, jest mu rozkazem.

Celý život váš se řídí dle odpovědi vaší: Co se vám zdá o Kristu.

Jak víra v božství Páně mění život věřícího, o tom máme mnohé důkazy ze všech dob. Uvedu toliko dva z dob nejstarších. Sv. Ignác M., který proti nevěřícím v nejprvnější době (r. 107 umučen) psal obranu a dí v ní (I. 51.): »Když jsme v slovo evangelia uvěřili, celý náš život se změnil. Dříve jsme se radovali z nečistých řečí, nyní žijeme cudně, dříve jsme provozovali kouzla, nyní sloužíme Bohu nestvořenému a nejvyššímu, dříve jsme hledali nejdříve peníze a zlato, teď máme naše, jen s ostatními společné, a sdílíme se s trpícími. Dříve jsme se nenáviděli a bojovali proti sobě, teď jsme i proti cizím vázáni něžně a modlíme se za své nepřátele.« Podobnou zkušenost vypráví jiný obránce, Tertullián (III.): »Muž zapudil manželku, že jako křesťanka stala se cudnou, otec nezdárného syna, protože (jako křesťan) poslušným se stal, pán zapudil zamilovaného otroka, že se stal věrným; čím křesťan lepším se stane, tím nenáviděnější jest, tak vítězí zášť nad křesťanstvím, nad tím dobrým, co jím způsobeno bylo.« Ta slova dvou spisovatelů svědčí, jak víra v božství Páně proměňovala mravy. Totéž jsem tvrdil jinými slovy, řka: že náš život jest odpovědí na otázku, co se vám zdá o Kristu. Tak i tvůj život.

Jedni jej velebí, ale ne jako Boha, ti se mu rouhají a život jejich jest nekřesťanský, jiní váhají s odpovědí a život jejich jest vlažný a jiní vyznávají se sv. Petrem, s Tomášem, Martou a ostatními: »Ty jsi Syn boží«, a to jsou duše, jež naplňují svět milosrdenstvím, láskou, ctností a svatostí. Svět jest prázden ctností, že jest prázden živé, silné víry v jeho božství. Duše drahá, drž se této pravdy, tato cesta vede k životu věčnému. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Vlastnosti a potřeba svaté zpovědi.

»Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«
Mat. 9, 5.

Kain zabil bratra svého Abela, který Bohu milým byl, a doufal tím, že zbaví se nenáviděného bratra svého, o němž se domníval, že jest jedinou příčinou, proč Bůh naň se hněval. Avšak Bůh, jenž i ledví člověka zkoumá, potrestal Kaina a učinil ho poběhlíkem. Kain teprve po skutku svém poznal tíži hříchu, neboť netoliko veliký trest od Hospodina jej stihl, nýbrž i svědomí činilo mu výčitky tak, že stále na svých cestách viděl krev bratra svého, která do nebe o pomstu volala. Ubohý Kain! Kamkoli se obrátil, kamkoli bral útočiště, všude zlé svědomí ho doprovázelo a všude slyšel hlas boží: »Kde jest Abel, bratr tvůj?« — Když po zemi bouře strašně řádila a v hrůzyplném rachotu hromovém všemohoucnost boží se jevila, když před bleskem prudkým živočichové se schovávali a před hrozným hromobitím do doupat svých

zalezli, stál Kain opuštěn v širém poli, na celém těle se třesa, a slyšel bez ustání slova boží: »Kaine, co jsi učinil? Krev bratra tvého volá ke mně ze země. Protož nyní zlořečený budeš na zemi, kteráž otevřela ústa svá a k pití přijala z ruky tvé krev bratra tvého. Když ji budeš zdělávati, nebude dávati tobě užitků svých. Tulákem a poběhlým budeš na zemi.« Nedivme se tedy, milovaní posluchači, že Kain celý život svůj v poběhlictví trávil, až konečně pln zoufalství bídně zahynul.

Hle, drazí křesťané, takovými Kainy jsou všichni hříšníci, neboť oni také slyší hlas svědomí, který k nim volá: »Ty jsi Boha rozhněval, ty jsi Boha urazil a Syna božího svými nepravostmi na kříž krvavě přibil.«

Ach jak nešťastným jest hříšník, kterému svědomí nedá spáti! Každý člověk hříchem pokálený bude zajisté hledati upokojení ve své mysli, bude se namáhati, aby s Bohem se smířil.

Ano, hříšník podobá se člověku šlakem poraženému, o kterém dnešní svaté evangelium vypravuje, že přinesen byl k Pánu Ježíši, aby od něho uzdraven byl a slyšel spasitelná slova: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

Slova tato jsou jedinou příčinou naší spokojenosti, aby duši naší zjednán byl klid i aby nám otevřeny byly brány ráje nebeského, které se za námi po pádu našem zavřely a pro nás navždy zavřeny zůstati měly. Kristus Pán až doposud skrze ústa k tomu oprávněného kněze katolického k nám promlouvá: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

Zdaž, rozmilí přátelé, nepoznáváte, že jenom ve svaté zpovědi možno dojíti úplné spokojenosti, a proto všeho pokárání hodna jest řeč mnohých zatvrzelých křesťanů, kteří říkajíce: »Nikoho jsem neokradl, nepodvedl, nikoho jsem neoloupil ani o pozemské statky, ani o dobré jméno, aniž koho jsem zavraždil«, opovrhují svatou zpovědí a ve své trestuhodné hříšnosti i nadále trvají a tak spasení duše své v nebezpečenství smrti věčné vydávají.

Proto dnešního dne rád chápu se příležitosti, kterou mi svaté evangelium poskytuje, abych láskám vašim vyložil

1. jaká má býti zpověď naše a
2 že zpověď jest potřebnou jak pro život věčný, tak i časný.

Pojednání.

I.

Člověk přicházející na svět bývá obmyt ve svátosti křtu, ve které se jednomu každému promíjí hřích dědičný i ostatní hříchy osobní a uděluje se nám milost posvěcující. V tomto stavu člověk jest úplně blažen a může s jistotou očekávati blaženosti věčné; vždyť skrze obmytí svátostní stali jsme se syny božími a dědici království nebeského.

Než, odvěký náš nepřítel »ďábel«, jak čteme u svatého Petra, »obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil«, jelikož sám

navždy od Boha zavržen jest, a podobně aby také člověku se stalo, přál by si. Ďábel opovážil se pokoušeti samého Pána našeho a doufal, že Syn boží jeho úlisným slovům uvěří. Tím více doufá, že člověk, od přirozenosti tvor slabý, útokům jeho podlehne. A v pravdě ďábel se nemýlil, neboť málokterý smrtelník vyjde bez úrazu z úkladů ďábelských.

Bohužel, že my po příkladě svých prarodičů dříve uvěříme slovům ďáblovým, než abychom se řídili zákonem božím. Takovým způsobem snadno ztratíme tu milost, kterou jsme na křtu svatém přijali; tak snadno staneme se ze synů božích opět jeho nejurputnějšími nepřáteli. Šťastný člověk, který ještě v čas se vzpamatuje a přistoupí k pokání na odpuštění hříchů Jediné ve svátosti pokání s Bohem se usmířiti a nastoupiti cestu polepšení možno jest.

V Kristu shromáždění, zajisté sobě ještě pamatujete ze školních lavic, že jedna z podstatných částí svátosti pokání jest zpověď, bez které nemožno se obejíti, chceme-li přijmouti s pravou nábožností svátost pokání. I otazuji se vás: »V čem asi zpověď záleží?« A na otázku tu vysvětlení obdržíte, když si vzpomenete na svá dětská léta a svou první přípravu k svátosti pokání, kdy jste se učili, že »zpověď jest vyznání z hříchů, kteréž kajícník činí zřízenému knězi, aby od něho rozhřešení dosáhl«.

Drazí přátelé, ze slov těch patrně vidíte, že každý musí vykonati svatou zpověď, aby s Bohem usmířen byl a rána, která byla duši hříchem zasazena, byla zacelena, proto vhodně slouti může také »správou boží«. Na platné zpovědi tedy všechno záleží, aby Bůh byl s námi udobřen.

Nuže, rádi vykonejme zpověď platnou, která musí býti

1. zkroušenou. Na objasněnou chci vám na mysl přivésti onoho publikána a farisea, jak k Bohu se modlili a ke svým skutkům se přiznávali. Pokrytecký fariseus se modlil: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, jako dráči, nespravedliví, cizoložníci aneb jako i tento publikán. Já postím se dvakrát za týden a desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnu.« Takové vyznání, jako učinil fariseus, není zkroušené; vždyť v něm velikou pýchu a nadutost spatřujeme, a tak i vyznání kajícníkovo v takovém rouše učiněné nestačí, aby Bůh byl usmířen. Vizme publikána, jak ten zkroušeně přichází, nechce ani očí svých k nebi pozdvihnouti pro velikou vinu svou, v prsa se bije a poníženě volá: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!«

A ejhle, rozmilí křesťané, slyšme, co praví Ježíš Kristus o obou těchto, řka: »Tento sestoupil do domu svého ospravedlněn, ne pak onen. Nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.« Podobný rozsudek, drahý bratře, milá sestro, vyřkne nad tebou také kněz ve jménu Ježíše Krista, když s opravdovou lítostí a s poníženim sama sebe jemu na místě božím postavenému na sebe žalovati budeš, říkaje: »Otče duchovní, zhřešil jsem proti Bohu; má veliká vina! Bože, buď milostiv mně hříšnému!« Pak, milá duše také křesťanská, buď ujištěna, že tě Bůh na milost přijme, když zkroušeně budeš se vyznávati

z hříchů svých, při čemž na to dobře pamatuj, aby zpověď tvoje byla také

2. upřímná. Magdalena, o které Písmo svaté vypravuje, že byla veřejnou hříšnicí a ji výslovně »cizoložnicí« nazývá, pilně poslouchala kázání Páně a obrátila se na cestu dobrou, a jak zaradovala se, když zvěděla, že Pán Ježíš zavítal do města. Vzavši do ruky nádobu alabastrovou, vonným balzámem naplněnou, chvátala do domu Šimonova, kde Ježíš přebýval, aby se z hříchů svých upřímně vyznala a za odpuštění prosila. A co učinila žena ta? Na nikoho se neohlížejíc, ani vinu a hřích svůj nezmenšovala, ani na jiného se nevymlouvala, nýbrž veškeren svůj dosavadní život vyznala, a padši k nohám Ježíšovým, hořce plakala a slza za slzou smáčela nohy Ježíšovy, a kající Magdalena nohy Páně vlasy svými, na nichž si dříve tak zakládala, utírala, je líbala a vonnou mastí mazala.

A ejhle, účinek upřímného vyznání! Ježíš Kristus, obraceje se k ženě hříšnici, chválí její upřímnost a pronáší slova milosti plná: »Odpouštějí se tobě hříhové. Víra tvá tebe spasenu učinila. Odejdiž v pokoji!« »Odejdiž v pokoji!« rovněž kněz praví ve zpovědnici hříšníkovi, když se jemu upřímně vyznal jako Bohu samému Nad to dále nad hříšníkem pronáší slova plná útěchy: »Rozhřešuji tě ode všech hříchů tvých ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha svatého.«

Pozorujíce, rozmilí posluchači, kající Magdalenu, nepotřebujete, abych vás k upřímné zpovědi nabádal; sami poznati musíte, že upřímnost je nade všechno. Nuže tedy, od dneška budiž zpověď naše nejen zkroušená, nýbrž také upřímná, a pak při svaté zpovědi dokážeme, že bude také

3. úplná. Jak velmi mnoho lidí v této věci chybuje a na velikém je omylu. Rozumí se samo sebou, že jenom lidé takoví, kteří s neupřímným srdcem, jsouce prázdni vší upřímnosti, ke správě boží přicházejí, tak činí, neboť nezdá se jim veškerou svou vinu na sebe pověděti. Jen tehdy kajícník dojde platného rozhřešení, které všechnu vinu shlazuje, když dopodrobna udá počet všech těžkých hříchů, na které po bedlivém zpytování svědomí se upamatoval.

Ano, nejmilejší, člověk, který neúplně se zpovídá a snad i zúmyslně nějaký hřích zamlčuje, velice sobě škodí a vydává se ve veliké nebezpečí, že Boha zpovědí tou neusmíří, ba ještě více urazí; vždyť dopouští se těžkého hříchu, který »svatokrádeží« sluje. Proto je to bezbožná řeč, jsou to rouhavá slova říkati: »Není třeba ze všech hříchů se zpovídati.« Drahý křesťane, všemi hříchy Boha jsi rozhněval, za všechny hříchy tedy prositi musíš, aby tobě odpuštěny byly, neboť Ježíš Kristus neproléval krev svou za část hříchů, nýbrž za všechny hříchy celého člověčenstva.

V Kristu shromáždění, všichni mně za pravdu dáte a o potřebě úplnosti svaté zpovědi přesvědčeni budete, když pozorně vyslechnete příklad, který tuto vám vypravovati míním. Člověk jeden od té doby, co ze školy vyšel, nikdy se nezpovídal a zapomínal

tedy na čtvrté církevní přikázání, které každému křesťanu velí, nejméně jednou v roce se zpovídati. Nadešla konečně doba, kdy ne o své újmě, ale z rozkazu svých představených, kteří na to dbali, aby svěřenci jejich plnili svědomitě zákony boží, zpovídati se musil. Beze vší přípravy vstoupil do zpovědnice a nechtěl knězi říci, jakých se dopustil hříchů, a toliko prázden zkroušenosti neupřímně vyjmenoval ne hříchy, ale přikázání, proti nimž se prohřešil. Kněz trpělivě vyslechl nepřipraveného kajícníka, potom však laskavými a spolu káravými slovy naň promluvil: »Drahý příteli, hříchové vaši velicí jsou, jak sám pravíte. Vy jste se dopustil ukrutné vraždy a svého bližního oloupil jste o statky pozemské i nebeské.« Než, pomysleme si to uleknutí kajícníka! Celý ubledlý třese se po všem těle a praví ke knězi: »Ctihodný otče, nikoho jsem nezavraždil, nikomu jsem nic nevzal a také nikoho jsem neoloupil o statky nebeské.« Na slova ta kněz mu laskavě odpověděl: »Duše křesťanská, vždyť pravíš, že jsi zhřešila proti přikázání pátému, a právě v tomto přikázání Bůh zakazuje vraždu. Dále se přiznáváte, milý bratře v Kristu, že jste jednal proti přikázání šestému, dle toho jste připravil někoho o čistotu těla a duše a konečně vinen se býti pravíte proti přikázání sedmému, které zní: »Nepokradeš.« Na základě tohoto přikázání bližního svého okradl jste o statky pozemské, a tudíž dopustil jste se krádeže«. Teprve ze slov zpovědníkových poznal kajícník, že nutno zpovídati se z každého jednotlivého hříchu zvláště; proto šel do sebe a vykonal zpověď úplnou, aby dosáhl platného rozhřešení.

Zdaž nevidíte, milovaní osadníci, z příkladu toho, že užitečno, ano nejvýš potřebno jest, aby zpověď naše byla aspoň v tom úplná, když se budeme vyznávati ze všech těžkých hříchů, na které jsme se upamatovali, a varovati budeme se, abychom zúmyslně žádného těžkého hříchu nezamlčeli.

Zde ukázal jsem vám, jak má zpověď naše býti spořádána. Zkroušenost, upřímnost a úplnost nechť zdobí vyznání naše a dobře sobě pamatujme, že takovými vlastnostmi ozdobená zpověď jest každému křesťanu užitečna jak v životě pozemském, tak i v životě věčném. O potřebě a užitečnosti svaté zpovědi za pomoci boží mluviti budeme v díle

II.

Člověk, upadnuv do hříchu, podobá se malocnému, o kterém zákon předpisoval, že po svém uzdravení musí se ukázati knězi, který ho pak prohlásil za čistého. Podobný úkaz spatřujeme při člověku duševně malomocném, při člověku hříšném. Také zákon, ale ne židovský, nýbrž zákon samého Ježíše Krista a jeho nevěsty, církve svaté, poroučí, aby člověk hříšný, tudíž duševně malomocný, ukázal ve svaté zpovědi všechny své vředy a rány knězi, který ho pak z moci úřadu svého prohlásí za čistého a veškeré duševní nečistoty zbaveného.

Zde tedy máte, moji drazí, tu nevyhnutelnou podmínku, které hříšník podrobiti se musí, chce-li duši svou od malomocenství hříchu vyléčiti. Jak vypravuje dnešní svaté evangelium, přinesli šlakem poraženého k Pánu Ježíši, aby ho uzdravil a nad ním promluvil slova spasitelná: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji«. Rovněž tak musí každý křesťan duši svou šlakem hříchu poraženou přinésti k zástupci Ježíše Krista, ke knězi, aby z úst jeho slyšel potěšitelná slova: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji«. — Zpověď jest to tedy, a jak mnohým odporná jest! — Sami často slýcháváte, že mnozí neznabozi a zatvrzelí křesťané říkají, že ti nenávidění kněží chtějí nad lidem tvrdou vládu provozovati a tudíž že tu zpověď vynalezli. Při tom že ti neznabozi kněžím spílají, netřeba ani dokládati, vždyť víme, že kněžím dávají jména, jako: »zatemnělci«, »zpátečníci« a jiných více. Než, rozmilí přátelé, v krátkosti vám ukáži, že Bůh žádá od nás zpověď, jakožto nezbytnou podmínku, máme-li dojíti odpuštění hříchů. Slyšte tedy!

Naši prarodičové zhřešili a Bůh o jejich neposlušnosti dobře věděl, jelikož jest vševědoucí a přece Hospodin zvolal na Adama a řekl jemu: »Kde jsi?« Z toho patrno jest, že Bůh žádal, aby Adam se přiznal čili jinými slovy, aby se zpovídal: »Pane jedl jsem se stromu zapovězeného.« Podobně Hospodin žádal, aby Eva učinila a slovy: »Pane, jedla jsem,« svou zpověď vykonala. I jest tedy otázka: »Proč Bůh žádal od prvních rodičů upřímné vyznání?« A slyšte odpověď, jež zní: »Bůh proto žádal od Adama a Evy zpověď, aby jim odpustiti a Messiáše slíbiti mohl.« Totéž žádal Hospodin na Kainovi, když dopustil se bratrovraždy, slovy: »Kde jest Abel, bratr tvůj?« Avšak Kain nepřiznal se a neřekl: »Zabil jsem bratra svého« a proto Bůh jemu neodpustil.

Hle, ze slov pověděných vidno jest, že Bůh hned od počátku žádal na lidech kající vyznání z hříchů, aby jim mohl odpustiti. Celý Starý Zákon tomu nasvědčuje, že zpověď byla podmínkou, aby Hospodin mohl se smilovati nad člověčenstvem, jak jasno ze slov Šalomounových: »Kdo se skryje se hříchy svými, neobstojí, ale kdož by je vyznal a opustil, milosrdenství dojde.« Kristus Pán pak přišel na svět, aby vykoupil a spasil, co bylo zahynulo; proto z té příčiny zpověď ještě více utvrdil tím, že ji za svátost povýšil a svým apoštolům a jich nástupcům, biskupům a kněžím rozkázal, aby lidem hříchy buď odpouštěli nebo zadržovali.

Nuže tedy, nejmilejší, znamenáte, že potřebnou a nutnou věcí jest svatá zpověď. Abych láskám vašim ukázal, jak užitečná jest zpověď pro život věčný, to za zbytečné pokládám a myslím, že úplně postačí, když řeknu, že ve svaté zpovědi s Bohem býváme usmířeni a že se nám uděluje milost posvěcující, Jenom to ještě na několika příkladech ukázati chci, že zpověď prospívá člověku také pro život věčný.

Hoch mnohý sotva škole odrostlý byv dán do rukou nesvědomitých lidí, bývá zcela zkažen, služba boží ho netěší, vyhledává jenom mrzké radovánky a o smíření se s Bohem nechce ani slyšeti. Konečně, a to snad s přinucením jde k svaté zpovědi. A ejhle,

účinek této svátosti! Od okamžiku toho žije život jiný, spořádaný, modlitba jest mu milým zaměstnáním a náchylnosti světské přemáhá a na uzdě drží zlé náruživosti, které by ho v předčasný hrob zklátily. — Otec, neznaboh, vede život prostopášný, nesvědomitě mrhá jmění své, zatím co dítky a žena doma hladem umírají. Hle, najednou veliká stane se změna se zhýralým otcem! Před tím prostopášný, nyní ctnostný, napřed nestaral se o rodinu a a nyní jest pečlivým otcem dítek svých. Snad se mne budete tázati: »Co toho jest příčinou?« Načež opět odpovídám: To vše zmohla svatá zpověď, kterou otec ten vykonal.

Nuže tedy, rozmilí křesťané, když tomu tak jest, rádi přistupujme k svaté zpovědi, abychom duši svou vyléčili od malomocenství a šlaku hříchu. Proto budiž naší povinností, abychom ode dneška vždy budoucně zpověď svou ozdobili zkroušeností, upřímností a úplností, při čemž ani na okamžik nepochybujme o potřebě a užitečnosti svátostní zpovědi. Ježíš Kristus uzdravil šlakem poraženého a nad to jemu i hříchy odpustil; podobně učiní i nám, když vykonávati budeme nábožně svatou zpověď. Za tou příčinou, drazí křesťané, na srdce vám kladu, abyste život svůj tak zřídili, abyste mohli slyšeti ve svaté zpovědi slova spasitelná: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji« A pak vás mohu zcela ujistiti: »Bůh odpustí nám hříchy naše a potom zajisté bude v nebi radost větší nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.« Amen.

P. *Bernard Brand.*

Na den posvěcení chrámu.

Proč a jak si máme chrámu vážiti.

»A já viděl jsem svaté město Jerusalém nový sstupovati s nebe od Boha připravený jako nevěstu ozdobenou muži svému.« Zjevení XXI, 2.

Když český kníže Břetislav vracel se z boje proti Polákům opět do vlasti své české, přišel též na Velehrad, který druhdy býval sídlem požehnaného biskupa sv. Methoděje. Žádostiv viděti ta sv. místa, kde kdysi stála noha světce Methoděje a Cyrilla, odebral se na místo bývalého chrámu i paláce. A zde spatřil všechno pusté a zbořené a prázdné. V zapomenutí vešla ta posvátná místa, kde prýštila se našim praotcům voda života věčného, kde někdy hlásal evangelium náš apoštol Methoděj, kde žehnával a za to trpěl. Toto opuštění chrámu památného když viděl kníže Břetislav, rozplakal se velice zármutkem a litoval ta svatá místa posvěcená Methodějem, a aby nahradil, co předkové zanedbali, rozkázal vše, co ve válce dobyli, obrátiti na opravu svatyně velehradské a staroslavných oltářů ke službám božím.

Tato příkladná úcta českého Achilla ke chrámu Páně může býti nám vzorem, jak i my chrámu svého vážiti si máme. Neboť

každý chrám Páně jest místem svatým z mnohého ohledu, a proto dlužno si ho vážiti. A když dnes slavíme památku posvěcení chrámu Páně, budeme rozjímati

I. *proč si chrámu Páně vážiti dlužno* a
II. *jak si chrámu Páně vážiti dlužno.*

Pojednání.

I.

»Aj, stan boží s lidmi a stanovati bude s nimi.« Tato slova miláčka Páně též slovně mohou býti vyrozumívána o chrámech našich. Neboť známe a v útrobách srdce svého věříme, že *Ježíš*, jenž se za nás obětoval na kříži a denně obětovati se dává, jest uprostřed nás a dům svůj má mezi námi a *viditelně a tajemně jest mezi námi.* Proto jest chrám náš domem Kristovým, domem Páně. —

Koho vznešenějšího může hostiti náš chrám nad Spasitele samého? Kteráž příčina může býti pádnější, abychom ctili chrám svůj, nad tuto? Ctí-li služebník Pána svého, dítko přítomné rodiče, čím více musí ctíti křesťan Boha svého, a to na tom místě, kde se nám viděti dává!

Ve Svaté Zemi na onom místě, kde stál kříž, na němž Spasitel světa pněl, jsou vystaveny samé kaple a kostely, které jsou zasvěceny tajemství naší sv. víry. Do těchto kaplí a kostelů denně přistupují zástupy křesťanů, aby spatřili očima lidskýma místo nekonečných důkazů lásky božské. Četl jsem popsání tohoto návalu na tato sv. místa a spisovatel toho článku dokládal asi takto: »Třeba by mnoho nepříjemností stálo dostati se dovnitř těchto kostelů, přece přítomnost v nich člověka blaze k Bohu povznáší a člověk cítí se šťastným viděti místo, kde za něj trpěl Syn boží.«

Není každému dopřáno vejíti do Svaté Země a viděti očima svýma ta *místa, kde Spasitel nejdražší oběť na kříži dokonal,* ale, v Kristu nejmilejší, Spasitel chtěl, aby jeden každý z nás mohl býti té předrahé oběti přítomen, a proto dává se rukama kněží svých obětovati, a chrám jest právě to místo, na němž se denně vícekráte obětuje, aby každému možno bylo býti přítomnu svaté oběti mešní. A nesmí nikdo říci, že by menší směl míti úctu ke chrámu našemu jako k onomu místu, kde Spasitel viditelně přinesl obět smírnou. Neboť tentýž Spasitel obětuje se na oltáři, jako se obětoval na kříži, a s toutéž zásluhou jako na Kalvarii, jen s tím rozdílem, že zde na oltáři jest očím našim neviditelný a nekrvavý, kdežto na Kalvarii viděti bylo Spasitelovy údy a přesvatou krev jeho.

Pokleká li poutník ve Svaté Zemi s posvátnou hrůzou k zemi, kterou zmáčela krev Ježíšova, chvěje-li se srdce jeho, vědouc, že za ně Kristus tam zmíral v bolestech nevýslovných, poklekněme i my zde *na místě tomto, neboť byť bez bolestí, byť bez krve, přece se týž Ježíš obětuje za tebe i za mne.* A tak chrám Páně jest

posvěcen též nesčíslným obětováním mše sv., a proto jest půda jeho svatá a ctihodná.

Když synové israelští vcházeli ve Sv. Zemi zaslíbenou a přešli řeku Jordán, kterýž z vůle boží cestu učinil arše a jim, poručil Hospodin Josuovi, Jos. 4, 23: »Vybeř 12 mužů jednoho z každého pokolení a přikaž jim, ať vezmou z prostředku jordánského řečiště, na němž stály nohy kněžské, 12 nejtvrdších kamenů, kteréž položíte na místě ležení, kdež rozbijete stany této noci,« doložil Josue: »Aby bylo znamení mezi vámi, a když by se tázali vás synové vaši zítra, řkouce: Co znamenají tito kamenové? Odpovíte jim: Uplynuly vody Jordánu před archou úmluvy Hospodinovy, když šla přes něj, proto položeni jsou kamenové tito na památku synům israelským až na věky.« — A což tedy máme říci o chrámu našem, ve kterém nepřecházíme již do země zaslíbené toliko, ale v němž se znovuzrozujeme pro život věčný a nedostáváme milosti toliko tělesné, ale dostává duše naše milost ve sv. svátostech, aby s tou milostí mohla vejíti v zemi zaslíbenou nad hvězdami. — Jakou úctou *musí lnouti duše křesťanská k tomuto místu, kdež nepřestává bráti hojně milostí* od narození svého počínajíc, až do vyjití odtud — téměř denně, ano vícekráte denně. Pomyslete na křest svůj, v němž jste se znovuzrodili pro království boží, pomyslete na první sv. zpověď a stůl Páně, projděte další doby života svého a shledáte, že »veliké věci učinil vám Pán, jenž mocný jest«.

Nevyčerpal jsem ještě všechny příčiny, proč ctíti máme chrám Páně. *Zde přechovávají se i ostatky světců a světic božích.* Na vrchu oltáře v tom místě, kde líbá kněz oltář při obracení se k lidu, tam ukryty jsou sv. ostatky, aby byli ti světcové patrony chrámu a byli prostředníky modliteb našich, byli ochránci a vzory našimi.

Vstupujeme-li s úctou na hřbitov proto, že tam šlapeme otců a bratří našich prach a zbytky smrtelných jejich těl, rovněž i úctu musíme míti k místu tomuto proto, že zde jsou zbytky těl světců, kteří již vítězně dobojovali boj života křesťanského a čekají již slavného pro ně vzkříšení.

Rovněž i *přítomnost andělů musí nás povzbuzovati,* neboť andělé obletují nás, jsouce svědky našimi. Sv. Pavel píše v listě svém ke Korintským a poroučí, aby ženy se zakrytými hlavami vstupovaly do chrámu, *a to pro anděly.* Z toho jde, že chrám Páně i sídlem blažených duchů jest, kteří klaní se zde Beránku nejsvětějšímu.

Konečně zbývá vzpomenouti i toho, že *chrám tento stojí uprostřed hřbitova, na němž většina vás bude odpočívati* a zde čekati vzkříšení svého. Ve stínu chrámu tohoto budete spáti spánek svůj, jako dítky poblíž matky své. A až vzejde den poslední a vstanete z mrtvých, pak půjdete vstříc Kristu Ježíši, jako dítky tohoto mateřského chrámu, a tento chrám, tato církev půjde jako Jerusalem nový, okrášlený vašemi posvěcenými dušem jako nevěsta k muži svému, Ježíši Kristu. —

Proto dlužno ctíti i chrám tento, ale pocta jeho musí býti pravá, aby nebyla jen na oko a nám škodlivá, a proto budeme rozjímati, *jak ctíti chrám Páně.*

II.

Slavný panovník český, blahé paměti Karel IV., založil hrad Karlův Týn a v tomto hradě i kapli k poctě sv. Kateřiny. V této kapli každý rok, ano i vícekráte do roka trávil ve sv. tichosti několik dní odloučen od života světského, zbaven starostí o říši a jediné oddán rozjímání o sv. tajemstvích a o povinnostech křesťanských. O ty dny, kdy na hradě dlel, neměl k němu nikdo přístupu, hluk a hřmot musil býti vzdálen, aby nebyl vytrhován ze spasných rozjímání. Pak očistil svědomí své sv. svátostmi a posilnil se tělem Páně a šel po těžkých a odpovědných pracích úřadu královského.

Toť příklad ctitele místa posvátného.

I naše úcta musí se jeviti častou návštěvou chrámu dle možnosti naší, naše úcta musí býti známa dle tichosti, s jakouž se na místě sv. chováme. Modlitba, kterou Bohu přednášíme na místě posvátném, ta sama musí svědčiti, že skutečně ctíme místo chrámové a že jest milo nám na něm dlíti. —

Odloučil se zcela ode všech starostí a přemnohých povinností svých blahoslavený Karel IV., a i my, byť ne na tolik dní jako Karel, tedy *aspoň na tu půl hodiny, co dlíme ve chrámě, zanechme ostatních starostí.*

Říkával k sobě jistý světec, když vcházíval do chrámu: Odstupte ode mne, vy péče a starosti vezdejší, na tuto chvíli, když sloužiti chci Pánu svému, pak opět se vrátím k vám a budu se s vámi obírati.

Tak čiňme i my, když do chrámu vstupujeme, myslí sebranou vstupme a služmež, abychom dobře sloužili. Čtemeť v samém Písmě sv.: Když vstupuješ k modlitbě, připrav srdce své a nebuď podobný člověku, jenž pokouší Boha. To jest velmi dobrá známka úcty a způsob chvalitebný, že vstupujíce do chrámu Páně, zanecháme za sebou to hejno různých starostí a jen Bohu posvětíme tu kratinkou chvíli, kterou se Bohem obíráme.

Ctíme též chrám Páně, když vstupujeme do něho z pravého úmyslu; *když vstupujeme, abychom Bohu sloužili a ne k vůli lidem.* Bůh musí nás vésti sem a žádný jiný úmysl. Kdyby člověk vstupoval z jiného úmyslu do chrámu než z toho, aby Bohu sloužil, pak učiněn jest podoben člověku, jenž Boha pokouší. Vzpomeňte na ony dva muže, kteří vstoupili do chrámu, z nichž jeden byl fariseus a druhý publikán a uvažte, že fariseus vstupoval, aby byl viděn od lidí a publikán šel srdce své ukázati Bohu. A vrátil se publikán ospravedlněn do domu svého nad onoho. — Vstupoval publikán, aby se posvětil na místě sv. a vyšel posvěcen a fariseus znesvěcen pro nesvaté chování vrátil se domů.

Místo člověka neposvěcuje, ale člověk dobrým chováním svým posvěcuje i místo i sebe. — A jestli vidíte, že někdo v chrámě neslušně se chová, nepřičítejtež to místu sv., že neposvěcuje člověka vcházejícího, ale připište to člověku, jenž místo svaté chováním svým znesvěcuje.

Všickni přicházíme do chrámu, abychom prosili Otce světa, Dárce všeho dobra, žádný nepřicházíme, abychom milosti rozdávali, ale jdeme jako prosící služebníci a proto, že všichni jdeme prositi, proto jsme zde v chrámu Páně rovni mezi sebou, jsmeť dítkami božími. Každý máme dost zač prositi a nač si stěžovati, proto chrám Páně není místem *chlouby*, ale jest místem *pokoření se. A pokorou ctíme chrám, ale chloubou ho hyzdíme.*

Když křižáci dobyli Sv. Země, učinili Bohumíra Bouloinského, jednoho z vůdců, králem. A když měl býti korunován, vzpíral se ten křižácký hrdina dáti si postaviti na hlavu zlatou korunu, řka: »Jak bych mohl nositi v zemi této korunu zlatou, kde Spasitel můj nosil korunu trnovou?«

A když ten vévoda v Zemi Sv. nechtěl nositi okrasu královskou pro pokoru, jak může křesťan osměliti se a snížiti chrám Páně na místo, na němž by se chlubil *bohatstvím* svým, kde Spasitel jeho *v chudé* způsobě chleba dlí.

Jestli ti dovoluje majetek tvůj *ozdobiti chrám Páně* darem, dobře jest, když tak učiníš, abys jesle Ježíšovy ozdobil, ale znám krásnější ozdobu a úctu pro jesle Ježíšovy — chrám Páně — než jest dar peněžní, jest to: duše milostí boží posvěcená.

Zde pramen posvěcení, a kdo ctí místo toto, ten často přichází, aby bral zde milost boží skrze sv. svátosti.

Když Jeremiáš prorok plakal nad zkázou Jerusaléma a nad zneuctěním jeho, tu pravil: »Cesty k Sionu kvílí, protože nejsou, kdo by přicházeli k slavnosti.« — To bylo opuštění, to bylo zneuctění, že nebylo lze přicházeti do chrámu posvětit se. A tak křesťan znesvěcuje chrám svůj, když nepoužívá milostí, jež nabízí chrám Páně.

Duše posvěcená milostí boží, ta jest nejlepší okrasa a úcta chrámu Páně. To jest ta nejlepší okrasa církve boží, nevěsty Kristovy nejlepší šperk a Kristu Pánu nejlepší dar. Dí sám Pán: »Toť jest vůle boží, posvěcení vaše.«

Tak křesťan poctí chrám nejlépe, když i sebe, chrám Ducha sv., posvětí, aby mohl býti připočten k novému Jerusalému, jenž bude vstupovati naproti Pánu Ježíši jako nevěsta ozdobená, aby zasedla s ženichem ke stolu, kdež není ani pláče ani slz. Amen.

Jako kupec tenkráte bývá nejveselejší a cítí se nejblaženějším, podařil li se mu nějaký obchod a mohl-li hodně za den utržiti — tak má i kněz odebrati se nejvýš spokojen na odpočinek, je-li sobě vědom toho, že v posvátném svém povolání učinil dobrý obchod, mezi dnem naleznuv mnohou příležitost cvičiti se v pokoře a trpělivosti a v lásce k bližnímu. Sv. Ignác z Loyoly.

Na den posvěcení chrámu.

»Dnes stalo se spasení domu tomuto.«
Luk. 19.

Dnes slaví se po celých Čechách památka posvěcení chrámu Páně. Mnozí z vás byli očitými svědky toho velebného obřadu, mohl bych snad říci nejvelebnějšího z obřadů, jimiž naše sv. církev jako pestrým a drahocenným hávem se odívá.

To veliké množství věřících ze všech stavův a ze všech vrstev společenských i smýšlení nejrůznějšího zdá se býti při tom posvátném výkonu sjednocené jako v jednu rodinu! Ó jaké to utěšené podívání v době tak rozhárané, nesjednocené, jako jest doba naše! Ó kéž by všecky strany a mysle rozdvojené přece konečně poznaly, co nás sjednotí, kde se všichni v jedno sejdeme a se poznáme jako bratři vespolek, jako dítky jedné matky, matky církve. *Jedna víra, jeden křest, jedna církev, jeden Bůh a Otec nás všech.*

Čím více této jednoty se vzdalujeme, tím více mezi sebou se různíme; a naopak, čím blíže Boha jsme, čím věrněji stát: budeme k víře a církvi, po otcích zděděné, tím více sjednoceni budeme i mezi sebou!

Než, kam jsem to zaběhl? Vždyť jsem chtěl mluviti k vám o posvěcení chrámu Páně. Slavnost posvěcení chrámu jest, jak známo, památka toho přešťastného dne, kdy i náš chrám biskupem byl posvěcen. Uvážíte-li, nejdražší v Kristu, jak slavný, jak velebný jest celý ten dlouhý obřad, jímž biskup nový chrám katolický světí, ty různé modlitby a žalmy, to časté vykropování, nakuřování, to pomázání zdí sv. olejem na dvanácti místech a jiné a jiné obřady, pak zajisté z toho uzavírati musíte, v jaké úctě a vážnosti má církev svatá každý chrám Páně a v jaké úctě a vážnosti má ho míti také každý katolík!

Když se ubíral Pán Ježíš okolo domu Zacheova, žádal tento s celým srdcem viděti toho velikého divotvorce, o němž již mnoho byl slýchal téměř po tři léta. Nyní se mu naskytá příležitost, té nedá sobě ujíti! A hle, ten, jehož toliko spatřiti žádá, sám se k němu zve a vchází do domu jeho. »Zachee, sestup dolů, dnes musím zůstati v domě tvém.« Ó jak blažen byl Zacheus s čeledí svou, uslyšev z úst Syna božího ta slova. A s celým srdcem souhlasil, když Pán tvrdil: »Dnes stalo se spasení domu tomuto!«

Než, nezáviďme Zacheovi toho štěstí, i nám dostalo se podobného štěstí, neřku-li mnohem většího, a to tehdy, když v den posvěcení chrámu Pán a Spasitel náš volil v něm svůj stálý příbytek. Ó jak šťastni jsme, že máme posvěcený chrám Páně a v něm svého spasitele! Uvažujme o tom štěstí.

Pojednání.

1. Když jednou šel Kristus Pán krajinou samařskou a obyvatelé města Samaří poznali, že jest on světa Spasitel, přišli k němu

a prosili jej, aby tam zůstal. I pobyl tam Ježíš dva dni. Když pak po dvou dnech dále se ubíral, nikoho z obyvatelstva nenapadlo, aby jej byli žádali, aby u nich na vždy zůstal, ač si toho zajisté všichni co nejvřeleji přáli. Takového cosi jen mysliti, bylo by se každému zdálo příliš velikou smělostí a odvážlivostí. A hle, nejdražší v Kristu, čeho se tehdy nikdo z lidí ani domýšleti netroufal, to, ba ještě mnohem více, skutkem prokázala nám láska Kristova. Ano, láska jeho všemohoucí vymyslila sobě zázrak, kterýmž působí, že netoliko na místě jednom, nýbrž na nesčetných místech zároveň, a to stále dnem i nocí přebývá mezi námi v našich chrámech v nejsv. svátosti oltářní. Tak i zde v tomto našem chrámu Páně sídlí on od toho dne, kdy biskupskou rukou posvěcen byl k službě boží a poprvé nejsvětější obět zde byla konána. Stalo se to na Pondělí velikonoční r. 1373. Od toho dne a roku bydlí zde s námi Spasitel náš, týž Spasitel Ježíš Kristus, kterýž v Betlémě z Panny se narodil, který po zemi židovské chodě, divy a zázraky činil, za nás trpěl a smrtí přehořkou na kříži umřel; týž Spasitel, který slavně z mrtvých vstal, na nebesa vstoupil a nyní sedí v nebesích na pravici boží a kraluje s Otcem a Duchem svatým po všecky věky. Týž Ježíš Kristus bydlí mezi námi, viditelně sice, ale tajemně přítomen jsa s božstvím svým a člověčenstvím v nejsv. svátosti oltářní. Proto pravil jsem, že nám se dostalo tím, že máme posvěcené chrámy a v nich Ježíše Krista, většího štěstí nežli Zacheovi a těm, kteréž za života pozemského Pán osobně navštívil, neboť u nich pobyl jen na krátkou dobu, kdežto mezi *námi bydlí neustále.* Ó jaké to štěstí, jaké to blaho pro nás, míti Ježíše tak na blízku a míti k němu přístup každé doby, každé hodiny!

Byl-li kdo z vás již v daleké cizině, kde neznal človíčka a s nikým mluviti nemohl, ten ví, jak to blaží, setká-li se pojednou s krajanem, s nímž může sobě pohovořiti o milém domově.

Nachází-li se syn aneb dcera v poměrech stísněných, ó jak rádi spěchají k své stařičké matce, aby si u ní postěžovali. A byť i nemohla matka sama pomoci, přece potěší a všecka tíseň jakoby zmizela ze srdcí jejich. I my, nejdražší v Kristu, jsme zde jako v cizině, jako ve vyhnanství, vyhnaní synové Evy, a spěcháme k té pravé naší vlasti, kdež připraveno jest nám místo zůstávající; a zde v chrámu Páně máme z nadhvězdných těch vlastí netoliko známého, přítele, nýbrž máme tu pokrevního bratra, Ježíše Krista, a o něm víme, že nás miluje, že nás miluje více, než otec aneb matka své jediné dítě může milovati.

Neboť rcete, kdy pak nějaký otec aneb některá matka umřeli na kříži za dítky své jako za nás umřel božský bratr náš, Ježíš Kristus? A hle, tento nebeský miláček náš dlí mezi námi, přijímá naše návštěvy, ano on nás k sobě zve těmi sladkými slovy: »Pojďtež ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Má zajisté život tento pozemský mnoho trpkosti a bídy v sobě, a tu ohlíží se to stísněné srdce lidské po útěše, po úlevě.

Kde ji nalezne? U lidí? Sotva! Neboť lidé za naší doby jsou sobečtí, každý má jen pro sebe cit, ale nikoli pro bližního.

A ne nadarmo připomíná Duch sv. v Písmě svatém: »Omnis homo mendax,« — »každý člověk více méně lhářem jest.« Ó jaké to štěstí pro nás, že máme chrám boží a tam bratra, přítele, otce věrného, u něhož nalezneme nejen srdce soucitné, nýbrž i opravdovou útěchu a pomoc!

2. Ale Kristus Pán nejen s námi v chrámech bytuje, on uděluje nám tam i všecky ty milosti a ta dobrodiní, jak je uděloval a rozdával lidem, pokud s nimi v lidské podobě na zemi obcoval.

a) Tak nám vypravuje sv. evangelium, že podávali Kristu Pánu dítky, aby se jich dotýkal a je žehnal. A on, objímaje je a vzkládaje na ně ruce, dával jim požehnání. (Mar. 10.) Zdaliž nečiní tak Kristus Pán dítkám v chrámech našich, ba mnohem více? Tam při sv. křtu očišťuje duši jejich od hříchu prvotního a zdobí ji posvěcující milostí, aby byly krásné a svaté, aby byly dítkami božími, dědici království nebeského, aby byly již zde na zemi údy těla jeho tajemného, jež jest sv. církev, a živými chrámy Ducha sv. Pak krmí je mlékem svého sv. učení, a když povyrostou a k rozumu přicházejí, zve je ke stolu svému a dává jim za pokrm tělo své a krev svou při prvním sv. přijímání. Svět zlý odvádí dítky od Krista a brání jim jíti k němu, podobně jako tehdy; ale on nepřestává i dnes volati: »Nechtež dítek jíti ke mně, a nebraňte jim; neboť takových jest království boží.«

b) Dále: Kristus Pán chodil po sv. zemi hlásaje všude své božské učení, jímž osvěcoval mysle všech, kteří ho slyšeti chtěli, a ukazoval jim cestu k nebi. — I v našich chrámech tak činí až dosaváde. Nehlásá on sice svými ústy sv. evangelium, ale přece jest to totéž slovo boží, jež se nám s kazatelen hlásá, jakéž vycházelo z přesvatých úst jeho, a my máme stejnou záruku, že to slovo boží, které nám hlásá sv. církev, rovněž vede nás k božímu městu, jako ony zástupy, které je slyšely přímo z úst Ježíšových. »Kdo vás slyší, mne slyší,« řekl Kristus Pán ke svým apoštolům. Veliké zajisté dobrodiní pro nás.

c) Jedno z největších dobrodiní, jež Syn boží lidem prokazoval, bylo, že kajícím hříšníkům hříchy odpouštěl. Představte si onu kající Magdalenu, jak se vrhá k nohám Ježíšovým. Od té doby, co se rozednilo v duši její a ona poznala ve světle učení Kristova ohavnost hříchu a krásu ctnosti, nemá nikde pokoje více. Svědomí rozbouřené představuje jí její klidné mládí, když ještě nebylo hříchem poskvrněno a neúmorným hlasem vyčítá jí ten hrozný hněv boží, jejž uvalila na sebe svým hříšným a prostopášným životem. Ó kdož může vysloviti, jak se jí ulehčilo u srdce, když ten přelaskavý a milosrdný božský Mistr promluvil k ní ta přeblažená slova: »Doufej dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« A nedostává se i nám v chrámech našich podobného štěstí? — Ó kdyby mluviti mohly zpovědnice, kolik podobných výjevů by nám vypravovaly. Ó kolik duší hříchem sklíčených nalezlo zde

odpuštění, milost boží, poklid duše a věčné spasení. Totéž odpuštění hříchů, kteréž tehda sám uděloval Ježíš Kristus, udílí v chrámích našich až dosaváde skrze náměstky své, jimž řekl: »Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim.« Jan 20.

d) Jestliže nám vypravuje sv. evangelium, kterak častěji zázračně nasytil Kristus Pán celé zástupy na poušti u něho trvající, pak v našich chrámech rozdává pokrm mnohem vzácnější a vznešenější. Tu podává nám skrze ruce duchovní chléb života, jímž se sytí duše naše k životu věčnému; tu nám podává chléb andělský, své vlastní tělo, za pokrm a svou vlastní krev za nápoj. Ó kdyby všickni poznali tu lásku a štědrotu nebes Pána, pak by zajisté zástupové věřících hrnuli se ke stolu Páně a nebylo by viděti v kostelích našich stoly připravené, ale prázdné, protože málokteří přicházejí k poznání, co jim jest k spasení. — Tělo mé právě jest pokrm, krev má právě jest nápoj.«

d) A co mám říci o tom posledním a největším dobrodiní, jež Kristus Ježíš z nevýslovné lásky své lidstvu udělil! Nebylo mu dosti na tom, že po 33 let za nás pracoval, strádal a trpěl, on i život svůj za nás v bolestech nevýslovných obětoval, aby nás vykoupil, odpuštění hříchů, potřebné milosti a život věčný nám dobyl. Ó kdybychom byli s Rodičkou boží stáli pod křížem na Kalvarii, jaký bol, jaká útrpnost byla by pojala naši duši, jak bychom litovali hříchů svých, pro které ten nevinný Beránek boží tak veliká muka trpí; k jaké vděčnosti bylo by se povzneslo srdce naše, jsouc ochotno všecko obětovati pro Ježíše Krista, který tak velice nás miloval. A hle, drazí v Kristu! Táž obět, kterou Ježíš Kristus na kříži za nás tak bolestně podstoupil, opakuje se stále na oltářích v chrámech našich. Tu máme nejsv. obět mše sv., při níž obětuje Kristus své ukřižované tělo, svou předrahou krev na smíření naše s Bohem, na odpuštění hříchů, ke cti a slávě boží a k díkůčinění Otci nebeskému. Může-liž býti pro nás většího štěstí na zemi, nad tuto nejsvětější obět? A hle, tu máme v našich chrámech, máme ji každého dne!

Nuže, uvažte ještě jednou to štěstí, jehož se nám dostává v chrámech našich posvěcených! Kristus Pán tam s námi bydlí a vše tak působí, jako když obcoval na zemi v podobě lidské.

Vážme si těchto milostí a těch dobrodiní. Mějme chrámy své u veliké vážnosti; rádi je navštěvujme, o slušnou ozdobu jejich dle možnosti pečujme; milosti, které nám tam Kristus Pán tak štědře uděluje, vděčně přijímejme. Čím vzácnější a dražší ony milosti jsou, tím větším hříchem bylo by, jimi pohrdati. My vroucně s církví sv. volejme: »Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine zástupů! Touží a umdlévá duše má po síních Hospodinových.« Amen.

† Prokop Baudyš.

Ten, jenž přislíbil odpuštění hříšníkům kajícím, nepřislíbil nikomu dne zítřejšího. Sv. Řehoř.

Sluha boží neoddává se službě boží jako nádenník na rok nebo určitý čas, nýbrž na věky. Sv. Bernard.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

(Cyklus 5 řečí.)

I. Příčiny utrpení.

»Skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království božího.«
Skut. ap. 14. 21.

Tato slova sv. apoštola platí všem lidem bez rozdílu. Není snad nikoho mezi námi, kdo by nechtěl do nebe vejíti a jednou se věčně radovati. Než cesta do nebe jest slzami bolu porosena. Utrpení a bol jest branou do nebe. Na nás jest, abychom bolesti všeho druhu z rukou božích přijímali a trpělivě nesli.

Zvolil jsem tento důležitý předmět, abyste poznali jeho důležitost. Utrpením rozumíme různé boly, tělesné i duševní; na př. chudobu, pohrdání, nemoce, pronásledování, pokušení atd.

Jest to předmět velice obsáhlý, a proto poznenáhla mohu jeho příčiny a účinky vysvětliti, jakož i prostředky udati, jak bychom měli utrpení snášeti, aby nám byla ke spáse a prospěchu.

Začínám s příčinami. Příčiny našich bolů jsou různé. Bůh je nám sesílá, jeho prozřetelnost, a konečně vlastní naše hříchy bývají příčinou utrpení.

I.

Bůh, původce našeho utrpení.

1. Bůh sám sesílá na nás utrpení všeho druhu. To potvrzuje Písmo sv. na mnoha místech. »Já jsem Hospodin, a není žádného více, kromě mne není Boha, jenž působím světlo, a tvořím tmu, činím pokoj a tvořím zlé; já Hospodin činím to všecko.« (Isaiáš 45. 3. 6.) Aneb jinde: »Dobré i zlé věci, život i smrt, chudoba i počestnost od Boha jsou.« (Sirach 11. 14.) Aneb prorok Amos: »Zdali bude co zlého v městě, co by Bůh neučinil?« (3. 6.) A co řekl Job ve svém neštěstí? Zoufal? Nikoli. Pokorně praví: »Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno Páně pochváleno.« Ať tedy přijdou boly a utrpení jakékoli, nebojme se, ale s důvěrou utíkejme se k tomu, jehož vše stvoření poslouchá, jenž mírní každý bol. Neboť »vezme odění horlivost jeho, a obleče tvorstvo v odění ku pomstě nad nepřáteli.« (Kniha moudrosti 5. 18.)

Krásně píše sv. Klement: V den soudný bude Bůh trestati všecky hříchy a přečiny. Pak nastane ono veliké soužení, které již tak dávno Pán předpověděl, jaké nikdy nebylo a nebude. Aby pak se lidé nedomnívali, že Bůh nečinně přihlíží k hříchům jejich, trestá už nyní znenáhla na zemi různými nemocemi, ztrátami, neštěstími. Takováto utrpení pokládají mnozí nevěřící za pouhé důslednosti přírody aneb nahodilé události. Pozorujme však život svůj, zkoumejme příčiny, ptejme se samy sebe, jak žijeme, a shledáme, že Bůh spravedlivě doprovází naše jednání buď odměnou aneb trestem. Bůh sám sesílá utrpení.

2. Bůh sám nás zkouší a tříbí v utrpení. Co z toho, moji drazí, následuje? Z toho vidíme, že *žádné pokání*, žádná sebe větší lítost nemůže účinněji působiti než trpělivost, s jakou všecky boly a útrapy snášíme. Takovéto pokání jest také Bohu nejmilejší, poněvadž nám je sám ukládá, a člověk i svou samolásku přemáhati musí. Toto pokání jest pak nejprospěšnější, poněvadž Bůh nejvýše moudrý nejlépe ví, jak mnoho a jak velikých utrpení na nás seslati má, aby nám byla ku prospěchu.

Máme tedy utrpení svá snášeti, a sice trpělivě. V trpělivosti budeme se nejlépe cvičiti, když v bolu svém budeme k nebi pohlížeti, k dárci všeho dobra. Při pohledu tom a vzpomínce, že Bůh nám bol sesílá, budeme čerpati sílu, útěchu a trpělivost.

Bůh jest naším otcem, otcem nejdobrotivějším. On sešle jen tolik bolu, kolik jen síly naše unésti mohou, a kolik by nám bylo ku prospěchu.

II.

Druhou příčinou bolu a utrpení jest prozřetelnost boží.

Bůh sesílá nám utrpení a sice ve své prozřetelnosti. Prozřetelností řídí Bůh celý svět, stará se i o nejmenšího tvora, vede a řídí svět i v nejmenších podrobnostech.

1. To jest pravda, která tolikráte *v Písmě sv.* se opakuje, o které vůbec nelze pochybovati. Tak čteme v Knize moudrosti: »Malého i velkého učinil, a jednostejně pečuje o všechny.« (6. 8.) A o něco dále: »Dosahá mocně od konce až do konce, a řídí všecko líbezně.« (8. 1.) Zda totéž nedosvědčuje Syn boží, když praví u sv. Matouše: »Zdaliž neprodávají dvou vrabců za jeden peníz, a přece nepadne jeden z nich na zem bez otce vašeho. Vaší pak vlasové na hlavě všickni sečteni jsou. Protož, nebojte se!« (10. 29. 30.)

2. A co praví *rozum?* V celém světě postřehujeme vzorný pořádek. Tolik tu různých věcí a tvorů, vše žije, vše se pohybuje a vše splývá v harmonický celek. Odkud ten pořádek? Řízením prozřetelnosti božské. Sv. Athanasius praví: »Slyšíš-li ze vzdálí harmonické zvuky citery, poznáš hned, že hraje nějaký umělec, ne citera sama. Vidíš pořádek v přírodě a poznáváš hned řízení prozřetelnosti.« Tato prozřetelnost řídí všecko, i utrpení nám sesílá.

3. Bůh dopouští na nás žal a utrpení *jako následek hříchu.* Mohl by sice i hříchu zabrániti, vždyť ho nenávidí, ale dopouští ho, aby seslal i utrpení, které s hříchem jest spojeno, aby nám bylo k zásluze, Bohu ke cti. Připouští proto hřích, poněvadž dovede ho prozřetelností svou obrátiti v dobré.

Proto praví sv. Augustin: »Bůh považuje za výhodnější ze zlého dobré vyvoditi, než nic zlého vůbec nepřipustiti.«

Podobně jednáme, drazí přátelé, i v životě. Proč spaluješ dříví, které má značnou cenu? Poněvadž uznáváš, že pálení ti větší prospěch přináší. Jinak bys tak nečinil. Také Bůh nedopustí

něčeho zlého, aby něco lepšího nezískal. Bůh dopustil, aby tolik proroků, mučedníkův, apoštolů často smrtí nejkrutší zemřelo, ano svého Syna obětoval. Mohl Bůh jich ušetřiti? Zcela lehce! Nic mu není nemožného! Bůh nechtěl! A jak mnoho dobrého z toho povstalo? Kdo by spočetl, kolik millionů duší bylo zachráněno, jak mnoho požehnání rozseto!

Jest tedy jisto, že prozřetelnost boží utrpení dopouští i taková, která nám zloba lidská způsobuje. Když vám tedy nespravedlnost, výhrůžky, podezřívání a pomluvy lidí zlých život ztrpčují, nepřemýšlejte o zlobě lidské, ale popatřte k nebi, k původci těchto bolů, k prozřetelnosti boží. Tím přemůžete hněv, nepřátelství a netrpělivost. Nejednejte jako strážce domu, který kamenem udeřen, na zloděje se nevrhá, ale pln zlosti se mstí na kamenu, nýbrž vizte v bezpráví dar a dobrodiní boží, které s vděčností přijímejte.

III.

Třetí příčina našeho utrpení jest konečně vlastní hřích.

Když tak pozorujeme život lidský, nedovedeme si dnes ani představiti, že by Bůh člověka jinak byl stvořil, než jak jej vidíme, utrpení a smrti podrobeného. Ale Bůh jest od věčnosti nejvýše dobrotivý. Ve své dobrotě stvořil člověka zcela dokonalého, nad smrt a utrpení povzneseného. Dovolím si malé přirovnání. V životě obyčejném užíváme soli, abychom maso před hnilobou uchránili. Bůh použil při stvoření prvních lidí také jakéhosi prostředku, milosti své, aby lidí vší útrapy, ano i smrti ochránil. Stvořil lidi dokonalé a nesmrtelné, ozdobil je svou milostí. Než milosti této měli si zasloužiti zachováváním přikázání. Tak praví Duch sv. v knize Ecclesiastikus: »Bůh na počátku učinil člověka a zanechal jej v ruce rudy jeho. Přidal poručení a přikázání svá: Budeš-li zachovávati přikázání, zachovají tebe.« (15. 14. 16.)

1. Však Adam nechtěl zachovávati přikázání, a proto jej přikázání nezachovalo, neuchránilo. Bůh jej opustil, a Adam sobě zanechán, byl vydán všem trpkostem života a na konec smrti. »Prach jsi a v prach se obrátíš.« (1. Mojžíš. 3. 19.)

V okamžiku prvního hříchu bylo s Adamem celé pokolení lidské odsouzeno k smrti věčné. Neboť sv. apoštol praví: »Skrze jednoho člověka přišel hřích na svět a hříchem smrt, a tak přešla smrt na všecky lidi.« (K Řím. 5. 12.)

Jak strašný byl to trest! Uvažujme a poznáme, jak velikou urážkou jest hřích, když ho Bůh tolik trestá! Strašně potrestal Bůh Faraona, když jej s celým vojskem ve vlnách moře pochoval, ještě strašněji potrestal Bůh Sodomu a Gomorrhu plamenem a sírou, nejstrašněji potrestal lidstvo za časů Noema všeobecnou potopou Jak velikým tedy zlem musí býti hřích! Žádný však z těchto trestů nelze přirovnati s oním, kterým Bůh pro hřích *jednoho* člověka všecky smrtí trestá. Hřích tedy přinesl smrt na svět, a s ní celý řetěz běd a útrap nejrůznějších. »Odplata za hřích jest

smrt,« praví sv. apoštol Pavel (K Řím. 6. 23.) »Hřích nešťastné činí národy.« (Kniha přísloví 14. 34)

2. Než není to jen, drazí křesťané, hřích prvotní, který nás tak nešťastny činí. I hříchy *naše vlastní* jsou nejbližším důvodem, že nás Bůh denně a tolik trestá. I v dějinách celých národů nalezneme hojnost příkladů. Pročtěme dějiny národa vyvoleného, pozorujme celý vývoj církve svaté, její život, dějiny, a poznáme, že každé utrpení a veřejné navštívení boží bylo následek hříchu. Než čas nám nedovoluje, tuto myšlenku propracovati.

Ukončím! Když vás, přátelé, Bůh navštíví nemocí, ztrátou, neštěstím v rodině, v povolání, nenaříkejte! Nehněvejte se na bližní, hledejte příčinu ve svých nynějších aneb dřívějších hříších. Pomyslete si: Kolikráte už jsem za hříchy své peklo zasloužil, ale milosrdný Bůh mne vždy ochránil. Navštívil mne nemocí aneb jiným bolem! Co jest to proti věčné záhubě. Takovouto úvahou ulehčíte si v bolu, nebudete lkáti, naučíte se trpělivosti. Trpělivost vaše bude vám pak pramenem hojné zásluhy pro život věčný, neboť jen »skrze mnohá soužení musíme vcházeti do království božího« Amen.

Dle Julia Pottgeissera S. J., upravil *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

(Roucho svatební.)

»Příteli, kterak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního? Mat. 22, 12.

Božský učitel náš, naše cesta, pravda a život, spása naše, v dnešním sv. evangeliu jako v zrcadle ukazuje nám osud náš, spravedlivého Boha rozsudek, kterým los náš věčný rozhodnut bude. Láska, přísnost, hrozba stojí zde proti sobě — bychom láskou boží povzbuzeni, pevně v Boha doufali, však také spravedlnost boží na mysli majíce, s bázní a třesením o spásu svoji pečovali.

Králem dnešního sv. evangelia, jenž svatbu strojí, jest všemocný Pán nebe a země, hosty jsme my. Svatbu strojí Stvořitel veškerenstva Synu svému Ježíši Kristu, před jehož jménem v prachu se koří nebe i země i peklo, který rozhněvaného Boha smrtí svojí s lidstvem smířil, který nesčetných milostí s nebe přinesl a církvi svěřil. A z těchto milostí uděluje se nám, pozvaným — přicházíme-li v rouše svatebním. Jaké pak musí býti roucho naše svatební?

Pojednání.

Jak mýlí se mnohý, který, představuje si Boha jako Otce milostivého, myslí, že býti křesťanem ke spáse mu postačí. Jak zklame se v čas žní! Jak zklame se v čas hostiny svatební! Křesťane, co přístup ti k hostině nebeské zjedná, jest roucho svatební, se kterým před tváří hostitele-Boha a před společností nebeštanů objeviti se musíš.

Kde nalezneš to roucho svatební? Dle svědectví sv. Otců 1. jen v milosti Boží a duchovním znovuzrození; 2. ve světle pravé víry; 3. ve svědomitém plnění přikázání božích. Neboť »nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha sv., nemůže vejíti do království božího,« Jan 3, 5., a kteříkoli jste v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli,« Gal. 3—27. — abyste hříchu odumřeli a spravedlnosti živi byli. Ospravedlněn pak člověk jest vírou, neboť ta jest základem, jak dí sv. Jan: »Tato jest vůle Otce mého, který mne poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Věříš li v Boha pevně, pak jistě plniti budeš přikázání jeho.

Tohoto pak roucha svatebního církev svatá vždy znovu a znovu nám nabízí, a přece, jak mnohý z nás snad slyšeti bude zdrcující slova: »Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního?«

Sotva spatřili jsme světlo světa, ve svátosti křtu nabyli jsme první milosti, jsouce znovu zrozeni pro život věčný. Vina hříchu prvopočátečního s nás smyta, duše naše jásala, plesala, štěstím oplývala. Zásluhy vykupitelského díla Spasitelova nám přičteny, z dítek hněvu stali jsme se dítkami božími, dědici království nebeského, takže andělé volali nad námi plesajíce: »Radujte se a veselte se, neboť jména vaše zapsána jsou v knize života.« Jak krásné, jak vznešené to roucho svatební k hostině nebes!

Než, kdybychom nyní se ptali sebe samých: Kde je to čisté, svaté roucho nevinnosti, ve které oblekl nás Pán. Jak odpověď naše by zněla? Jsme v tom stavu, v jakém od křtitelnice jsme odstoupili? Zřekli jsme se skutečně ďábla, všech skutků jeho, vší pýchy jeho, jak slavně jsme slíbili, když Bůh za dítky své nás přijímal? Ach, kdybychom sečísti mohli všechny ty myšlenky, žádosti, které srdcem naším zmítaly, v kal hříchu je strhujíce, kdybychom sečísti mohli všechny ty skutky, jimiž dávno Bohu jsme se zpronevěřili — mohli bychom snad říci, že čisté roucho křestní, roucho svatební jsme si zachovali? Ano, ztratili jsme v tom boji životním roucho svatební, ztratili jsme místo při hostině nebes, stali jsme se hodnými děsného rozsudku: »Svážíce ho, uvrzte v místo, kde bude pláč a skřípění zubů.«

Co činiti? Nenapjati veškery síly, bychom děsnému tomu rozsudku ušli?

Pokušení se všech stran doléhají a jako zarytí nepřátelé útočí na tvrz duše naší. Člověk je slabý, křehký tvor, je jako třtina, kterou větrové vášní a náruživostí snadno ohnou i zcela zlomí. Aj, jaké tu třeba posily a vydatné pomoci! Pros, křesťane, pros a modli se, modli se, abys nevešel v pokušení, abys čisté zachoval roucho duše své!

Křesťane, byl jsi tak nešťastným, že jsi pošpinil své roucho svatební, šat tvůj stal se neschopným k hostině nebes. Nuže, očisti jej! Ptáš se, která je ta voda, která znečištěné roucho duše tvé obnoviti může? Tou zázračnou vodou jest svátost pokání a nejsv. Svátost oltářní.

Svatí Otcové církevní dále rouchem svatebním vyrozumívají horlivé vyznávání víry Kristovy, neboť »kdo uvěří, spasen bude, kdo pak neuvěří, bude zatracen.« Nuže, jaká jest naše povinnost? Věřiti, rozum svůj víře svaté pokorně podrobiti. A nejen věřiti, nýbrž víru svou slovy i skutky veřejně vyznávati, jelikož »kdo mne před lidmi nevyzná, toho nevyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích,« dí Spasitel. Budeš-li ke Kristu a jeho víře vlažným, budeš-li se od Krista a jeho víry odlučovati — odvrhuješ roucho své svatební, odlučuješ se od hostiny nebeské.

Jak povede se ti jedenkráte před věčným hostitelem, když dnes místo slova jeho věčného, z něhož do skonání světa ani jediné písmeno odvoláno nebude, dbáš více slova světa, světa bezbožného. Svět velmi špatné poskytne ti roucho svatební. Jedna víra, jeden křest — učí apoštol; svět ale mnoho má věr. Jedna pravá církev založena Kristem — svět však mnoho chce míti církví. Jeden jen vchod do domu Otce nebes otevřel Kristus Pán — pyšný svět různými způsoby doufá v život vejíti. Kdo dveřmi nevchází, zloděj jest! Kudy půjdeš? Kristus jest pravda — chceš státi se zrádcem pravdy? Ach, vzpomeň na věčnou hostinu nebes, vzpomeň přísného hlasu hostitele: »Příteli, kterak jsi sem přišel...« vzpomeň zdrcujícího rozsudku: »Svážíce jej...«

Roucho svatební, bez kterého k hostině v říši nebeské přijíti nemůžeme, jest konečně dle svatých Otců věrné plnění přikázání božích z lásky k Bohu, poněvadž víra bez skutků jest mrtva,« a »kdyby kdo sám sebe v obět dal, lásky však neměl, nic mu to nepomáhá.« Ó nemýli se, křesťane, že již ozdoben jsi rouchem svatebním, nejsi-li si vědom hrubých poklesků a přestupků přikázání božích. Nedostačí, aby strom se jen zelenal, musí též ovoce nésti. Vzpomeň jen podobenství o moudrých a nemoudrých pannách, a pochopíš, že k hostině nebes duši tvoji i roucho dobrých skutků zdobiti musí, skutků z lásky prýštících. Roucho pokory a tichosti si přiodit, které ne čest a chválu tvoji, nýbrž čest a chválu Boha Krista hledá. Není každý dobrý skutek záslužný pro život, nýbrž jen ten, který ze srdce čistého a upřímného se koná, bez vypočítavosti, bez ziskuchtivosti.

Nic neprospěje ti krásný název katolického křesťana, nebudeš-li také jako křesťan žíti, budeš-li na vzdor jasnému znění zákona jednati, znetvořuje na sobě obraz boží a roucho svatební špině.

Nejmilejší! Křtem svatým již obdrželi jsme všichni pozvání ke svatbě, hostině nebes. Zdali však čisté roucho svatební máme pohotově? Přijde Král králů — Ježíš Kristus — přijde, aby pohlédl na hodovníky, aby soudil lidstvo. Všichni objevíme se před soudnou stolicí boží, bychom přijali odplatu.

Nuže, obnovme se, jak napomíná dnes sv. Pavel, oblecme člověka nového, pečujme všemožně o své roucho svatební, bychom patřili nejen mezi povolané, nýbrž i mezi vyvolené Boží. Amen.

Frant. Čech, koop. v Šaraticích (Morava.)

Neděle XX. po sv. Duchu.

(Cyklus 5 řečí.)

II. Účinky utrpení.

»Kdo trpělivý jest, spravuje se mnohou opatrností; ale kdo netrpělivý jest, zvyšuje bláznovství své.«
Přísloví 14. 29.

V první řeči uvažovali jsme o příčinách svého utrpení, a pravili, že Bůh a jeho prozřetelnost konečně pak naše vlastní hříchy zaviňují každé utrpení. Dnes uvažujme o účincích utrpení. Tyto jsou buď dobré nebo zlé, podle toho, zda trpělivě neb netrpělivě utrpení snášíme.

I.

Zlé účinky utrpení.

Představme si utrpení jako strom, který nese špatné ovoce.

1. Prvním ovocem jest *bolest a smutek*, jaký pociťujeme, když nás Bůh navštíví neštěstím, ztrátou na zdraví, majetku, cti, radosti, klidu a pohodlí. Tento bol jest tím citelnější, čím více jsme k jmenovaným dobrům přilnuli. Na věc samu nemyslíme, jen na její cenu. Vždyť často nás maličkost, věc málo důležitá, více zarmoutí, již pouhá vzpomínka na ztrátu její, než něco, čeho ani postrádati nechceme. Příklad máme na Amanovi, Měl vysoké postavení, bohatství, radosti všeho druhu. Nepatrná událost, že Mardochäus mu úctu nevzdal, činila jej zcela nešťastným.

2. Druhým, daleko trpčím ovocem jest *záhuba* hříchů a nepravostí, do kterých nás utrpení vrhá. Celá řada hříchů vyvěrá často z netrpělivosti v utrpení. Často vidíme v životě, že se zbožným špatně vede, kdežto lidé nepravostem oddaní tolik štěstí a radostí požívají. Zmocní se nás závist a hněv, trpělivost v bolu prchá, člověk si zoufá a laje, že není Boha, není prozřetelnosti, stává se netrpělivým a hřeší Odkud ten úkaz, že tolik krádeží a zpronevěření? Poněvadž lidé jsou v bídě své netrpěliví. Proč tolik vražed, tolik hříchů proti bližnímu? Všechny tyto příčiny vyvěrají z jediného pramene, z netrpělivosti v bolu a utrpení. Mnozí napodobují koně, který se nějakého předmětu bojí a aby se mu vyhnul raději skočí i do propasti. Tak mnohý bídou neb výčitkami svědomí trýzněn nepřemýšlí, jak by trpělivě osud svůj nesl a k Bohu se obrátil. Raději hledá ve smrti pomoci, kterou se slepě vrhá do náruče věčného zavržení.

3. Nejtrpčím pak ovocem utrpení jest *zatvrzelost ve zlém*, která vede přímo k záhubě. Vlivem paprsků slunečních bývá bláto tvrdší a tvrdší; i bezbožní bývají utrpením zatvrzelejší. Příklad máme na Faraonovi: Čím více jej Bůh trestal, tím byl zatvrzelejší, až konečně ztratil syna, říši i vlastní život.

To jest ovoce utrpení, když je člověk netrpělivě snáší. Působí zármutek, vede k různým nepravostem, zatvrdí člověka, a

uvrhne v konečnou záhubu. Jak hrozné to ovoce! Není lépe, přátelé, bol a utrpení v trpělivosti nésti a těchto strašných následků si ušetřiti?

II.

Než, utrpení padne-li na půdu dobrou, vzklíčí, a trpělivě neseno nese užitek trojnásobný.

1. První jest — očistění.

a) Utrpení nás čistí, tříbí *z kalu hříchů*. Tak praví Duch sv.: »Dobrotivý a milosrdný jest Bůh, a odpouští hříchy v den soužení.« Eccl. 2. 13. Utrpení člověka vede k tomu, že jde do sebe, přemýšlí o svém stavu. Tak volá žalmista Páně: »Dnem i nocí tížila mne ruka tvá, obrácen jsem v bídě své, když zaboden trn ve mne.« Žalm. 31. 4. A co vypravuje Spasitel o marnotratném synu? V bídě své »šel do sebe«. Luk. 15. 17. A takové příklady se denně v životě opakují. Tak mnohý žije v ustavičné blaženosti, honí se jen po radovánkách, vrhá se střemhlav hříchu do náruče. Jediná nemoc, jediné neštěstí působí, že cítí v čem chybovali, obracejí se a vedou život bohumilý. Utrpení čistí nás, k pokání povzbuzují, vedou k polepšení.

b) Utrpení očisťuje nás dále tím, že nás *zbavuje trestů*, které bychom jednou všichni musili trpěti. Povím vám jakési podobenství: Dva cestující zastaví se na nocleh. Večer popíjí, útratu chtějí zaplatiti ráno. Jeden z nich v noci zmizí. Od koho bude ráno požadována náhrada? Od toho, který zůstal. Nemůže-li zaplatiti, bude trestán. Vraťme se k svému předmětu. Tělo a duše jsou dva druhové, kteří spolu na svět přicházejí. Tělo si hoví smyslnými požitky, duše pýchou, sebepřeceňováním. Oba jsou vinni. Přijde večer života, tělo mizí v hrobě, duše zůstává, je zodpovědna. Koho bude Bůh trestati? Duši. Kde? V očistci nebo pekle. Bůh však je shovívavý. Sesílá bol a utrpení, aby i tělo na světě trpělo a podíl mělo na společných vinách. Neprokazuje Bůh dobrodiní? Ano. Na nás však jest, abychom těmito tresty čistili duši svou, abychom trpělivě utrpení snášeli.

c) Matkou všech hříchů jest *žádostivost*. Tuto pak nejlépe potlačuje utrpení. Jak známo, jest žádostivost trojí: žádost těla, žádost očí a pýcha života. Utrpení všechny umrtvuje. Nemoc tělo, oči bída, nouze, pýchu pak pak potupa, ústrky, pohrdání.

2. Druhým ovocem utrpení, když na dobrou půdu padne, jest lepší poznání, *osvícení*. Utrpení jest podobno žluči, kterou oči Tobiáše byly uzdraveny. Žluč rybí jest hořká, roste v rybě, v moři. I útrapy jsou trpké, rostou na bouřlivém moři tohoto světa. Když jich dobře užíváme, uzdravují náš zrak duševní, abychom lépe hřích a vinu svoji poznali.

a) Učí nás, jak hrozným jest *peklo*. Když tak postonáváme a jen malou bolest pociťujeme, jsme netrpěliví a nemůžeme dočkati se okamžiku, kdy nás bolesti opustí. Co jest nemoc, co nejhorší bolest proti mukám věčným? Kdo z vás bude moci bydliti s ohněm zžírajícím? Isaiáš 33, 14.

b) Tak mnoho lidí na světě hledá své štěstí *v dobrech* pozemských. Jak vratké štěstí! Jediná nemoc, pochybená spekulace, pomluva, nehoda může nás jich snadno a brzy zbaviti.

c) Nejlépe člověk *pozná své bližní* v utrpení. Jen v neštěstí poznáš přítele. Lehko býti přítelem člověka, který bohatstvím oplývá, těžko bývá často věrným mu zůstati, když jmění promarnil, do dluhů často hanebných upadl, čestné, přítelem zůstati tomu, kdo dopuštěním božím v neštěstí postaven. V utrpení svém pravého přítele poznáš!

d) Co zde však nejvíce na váhu padá, jest, že utrpením poznáme nejlépe *samy* sebe, své *slabosti*. Dokud se nám dobře daří, jsme zmužilí, snad někdy rozmařilí. Kruší-li nás nouze nebo nemoc, klesáme, poznáváme svou nicotu. Ohlížíme se, kdo by nás potěšil, pomohl, hle, nikoho snad nenalézáme. Lidem jsme tolik důvěřovali, na Boha zapomínati. Lidé pomoci nemohou, nebo nechtí. Bůh pak nepomůže, poněvadž jsme na něho nikdy nemyslili Proto jest bol dobrou zkouškou, školou *poznání*. Učíme se modliti, začínáme nový život.

3. Třetím ovocem nebo účinkem jest naše *zdokonalení* V čem záleží dokonalost lidská? V lásce. Odpověď tak krátká, ale pravdivá. Sv. apoštol nazývá lásku k Bohu vyplněním zákona, svazkem dokonalosti. Tato láska k Bohu plápolá někdy skrovně v lidském srdci. Proč, přátelé? Poněvadž mimo Boha milujeme ještě mnoho věcí: manželku, děti, majetek, čest, různé radovánky. Tyto věci můžeme milovati, ale nikoliv pro Boha, nýbrž mimo Boha. Tím způsobem dělíme lásku svou, a proto jest slabá, plápolá — a nehoří. Má-li láska naše v oheň vzpláti, musí se k Bohu povznésti, ne děliti. K tomu pak nám dopomáhá *utrpení*. Utrpení dělí tuto lásku. Potlačuje lásku k věcem a osobám, vzpružuje lásku k Bohu. Smrt nás dělí od milých osob, ztráta odlučuje od majetku, nemoc ukazuje vratkost života a jeho radovánek. Krátce, přátelé! Utrpení nás učí milovati Boha, a v této lásce záleží naše dokonalost.

Vylíčil jsem vám dobré a zlé účinky utrpení. Poznali jste s dostatek, že bol a útrapy jsou pravým dobrodiním, které vždy máme z ruky boží přijímati s vděčností. Sami toho nedokážete. Scházejí vám prostředky. Jest mým a jistě i vaším přáním, tyto prostředky poznati. Vysvětlím vám je v budoucích řečích velice rád. Na vás jest, abyste přišli, a srdcem vnímavým rady a pokyny moje přijímali. Budete jimi vyzbrojeni, abyste utrpení trpělivě snášeli, a utrpením blaženosti věčné si zasloužili. Amen.

Dle Julia Pottgeissera S. J., upravil *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Samolibost a samoláska je jako zakuklený lupič, jenž přidružuje se k pocestnému, předstíraje, že jest mu jíti touž cestou; avšak později, když pocestný, nic zlého netuše, domnívá se býti v bezpečnosti, odnímá mu statek i život. Tak přiznávám se, že když jsem započal psáti tyto knihy své, byl můj prvý úmysl čest a sláva mého Boha; než přihlédám-li nyní, jaký jest úmysl můj, vidím, že nepozorovaně vplížila se v tento můj úmysl i žádost zalíbiti se lidem a zjednati si jejich chválu. Sv. Řehoř.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Probatiční kázání † kanovníka J. Ehrenberga.

»Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte.«
Jan 4, 48.

Nevěra, nad nížto by zejména za našich dnů člověk povážlivý slzy roniti mohl, nevěra jest člověčenstva neduhem odvěkým a bohužel téměř naprosto nevyléčitelným. S nešťastným neduhem tímto potkáváme se hned v Zákoně Starém při národu Israelském, kterýž, ač pod bezprostředním vedením Boha Hospodina se nalézal a událostí divotvorných svědkem očitým byl bez přítěží, nicméně v nevěru opět a opět upadal a od ní na dobro nikdy vyléčit se nedal. Ba ani tehdy, když věčná moudrost, věčný Bůh, Ježíš Kristus, slovem milostným pln lásky a usvědčující pravdy vůli Otce svého světu ohlašoval, ani tehdy bez nevěry téměř naprosto nevyléčitelné v světě nebylo, jak tomu docela jasně nasvědčuje výčitka v dnešním svatém evangeliu obsažená, výčitka Spasitele řkoucího: »Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte.«

Jediným tedy prostředkem na vyléčení nevěry za dnů Kristových dle svědectví Spasitele samého, byly divy a zázraky. Tentokráte však za pověrčivější ještě mysle, u přirovnání k naší době a za srdce planým mudrováním méně zkaženého neduh nevěry do útrob tak hluboko se nezajedl. Bylať tedy nevěra neduhem jako zánovnějším; a kolik víme ze zkušenosti, že každý neduh, čím blíže počátku svého, tím snáze vyhojiti se dá. A předce nastojte! Již tehdy dle svědectví Spasitelova jen divy a zázraky na vyléčení nevěry dostačovaly. — Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte. —

Můj nejsladší Ježíši! Jakého pak medle prostředku připsala by neskonalá moudrost tvá na vyléčení nevěry za dnů našich, kdež mysl pýchou zpitomněla, mozek mudrctvím vyschlý a srdce žádosti těla zdivočilé jedem nejhoršího onoho neduhu naskrz a naskrz jsou prosákly? Zda-li by ještě také na vyhlazení nevěry divy a zázraky postačily? Ó já pochybuji! Vždyť nynější svět o zázracích, že by vůbec kdy se státi mohly, pochybuje. Vždyť nynější svět možnost zázraků popírá, jak jeden tady v Praze vycházející plátek před nedávnem tiskem veřejným do světa pustil.

A víte ..... co taková řeč, co takové tvrzení znamená? Možnost zázraků popírati, jest tolik, jako zjevení boží zavrhovat, Syna božího podvodníkem nařknout a nás věřící katolické křesťany za blázny a pošetilce vydávat. Není-li možno, aby se vůbec kdy zázraky byly státi mohly, pak dobrou noc víro naše svatá, dobrou noc naši svatí katolické církve, dobrou noc blahá naděje nesmrtelnosti a nezkonalosti za ctnost u Boha na nebesích odměny.

Avšak s tím drahocenným klenotem po otcích zděděným, s tou nejdražší perlou, s naší svatou katolickou církví ne! My tak snadno se nezloučíme, tak snadně lehce se nerozžehnáme. Nestoudná drzost nevěry nám víry nepodkopá, nám ji nezhnusí;

ale naopak, pokud možné, ještě milejší, ještě dražší nám ji učiní. Každý útok na víru svatou vedený, třeba zchytra a povzdálečí, jest přímým utokem na nás a takový do posledního vzdychnutí neohroženě budeme odrážeti. Proto také zamítáme rozhodně ono rouhavé tvrzení, jakoby zázraky vůbec byly nemožné; a k svému úplnému uspokojení o tom dnes se přesvědčíme:

1. že zdravý rozum přirozený zázraky ochotně připouští — o čemž v dílu prvním, —

2. že rozum vírou osvícený zázrakům vděčně se raduje.

Možnáť, že dnes poprvé i na naposledy na tomto posvátném místě stojím a přál bych si od srdce, abych tou svojí první a poslední promluvou, lásky vaše, poněkud k duše spasení posloužil a prospěl; a tudy za to žádám, abyste mně poslechli mluvícího dále jménu Páně. —

I.

Zdravý rozum přirozený zázraky ochotně připouští, ano chtě nechtě připustiti musí. Každá věc, ježto zrakům našim se naskýtá, musí míti svého původce, dům předpokládá stavitele, kniha spisovatele, obraz malíře; samo od sebe nepovstalo nic. Čím důvtipněji a uměleji jest co vyvedeno i na původce tím moudřejšího ukazuje. Nejohromnější (největší) pak dílo, nad jehož zřízením a uspořádáním člověk povážlivý trne a žasne, jest všehomír, svět tento viditelný. Hvězdy po drahách sobě vytknutých od věků putující, země se svým pravidelně se střídájícím ročním počasím, příroda svými ustálenými zákony a se svou vezdy mladou a neustále tvořící silou: aj totě souhra moudrosti nejvyšší, lásky a dobroty neskonalé, moci nejsvrchovanější. Bytost, která toto velikánské dílo vyvodila a dosud zachovává a řídí, musí býti věčná, všemohoucí, nejmoudřejší. A touto bytostí nejvyšší, všemohoucím nebes i země Stvořitelem jest Bůh, Bůh náš Hospodin, jak o tom již žalmista Páně v žalmu 101. se pronesl, řka: »Na počátku Hospodine, Ty založil jsi zemi a dílo rukou Tvých jsou nebesa.« Proti této nutné, nepopíratelné pravdě chtít jakýmkoli způsobem se zpouzeti, jest šílenství; a kdyby nevěrci stvoření světa bez Boha vysvětlit usilující, o možnosti hmoty a posloupném vývinu atd. atd. se namluvili až do černa, všecka jich řeč zůstává směšným šveholením bláznů a zrna pravdy se nedodělají, dokud s prostnou a pokornou myslí nevrátějí se ke knize Genesis, kdež psáno: »A řekl Bůh, staň se a stalo se.«

Člověk zdravého rozumu chtě, nechtě Boha Stvořitelem i zachovavatelem všehomíra doznati musí; a hle doznáním tímto spolu také možnost zázraků připouští. Zázraky, jak učí písmo svaté ve smyslu otců církevních, zázraky jsou ony události, kteréž obyčejné síly přirozené přesahají, tak že jich jediné Bůh působiti může. Aby se však nezdálo, jak nevěrci možnost zázraků popírající k tomu rádi se odvolávají, že zákony světové a přírodní Bohem od věčnosti stanovené takovými událostmi se ruší: uchopil se naproti slova již sv. otec Augustin, jenž ve svém spisu o městě

božím v knize 2—8 dí takto: Říkává se, že všecky divy jsou proti přirozenosti, ale nejsou. Neboť jak může býti proti přirozeným zákonům, co z vůle boží se děje, ježto vůle Stvořitel jest podstatou jedné každé věci stvořené? Tak pravil sv. otec Augustin a on má pravdu.

Svět i příroda jsou dílem ruky boží, jsou jako vtělené pokynutí všemohoucí jeho vůle. Zákony, jimiž se řídějí, jsou výlevem boží moudrosti, síly, jimiž působějí, jsou výlevem boží moci a tudíž v skutku, jak svatý Augustin pověděl, podstatou všeliké věci stvořené jest vůle Stvořitelova. Za takového pak poměru, za takové odvěkosti světa a přírody od vůle Stvořitelovy měl by Bůh, měl by Tvůrce na svět a přírodu býti naprosto bez vlivu? A uzná-li jeho neskonalá moudrost z příčin Boha důstojných za potřebné, aby zvýšením účinlivosti přírodní způsobena byla událost obyčejné síly přirozené přesahující, aneb jedním slovem, aby způsoben byl div: to má býti nemožné? Můžeť zajisté zhotovitel umělého stroje parního činnost téhož stroje přidáním páry zvýšiti, ubráním páry zmenšiti; a co může člověk, to by Bůh neměl moci?... Tak člověk zdravého rozumu tvrditi nemůže a jak nemůže, pak chtě nechtě možnost zázraků připustiti musí! Totoť pověděl svatý Augustin proti nevěrcům — řka: že divy (světa) proti přirozenosti a bez vlivu nejsou. Vždyť divy, jež Bůh v Zákoně Starém zvláště pak skrze jednorozeného Syna svého v Zákoně Novém učinil proto, aby lidstvo o pravdivosti svého zjevení usvědčil, divy ony byly naskrz události zvýšením sil přirozených způsobené, aniž by proto odvěké zákony světové a přírodní byly rušeny. Voda vssata revou během několika měsíců promění se po žních ve šťávu vinou; pročež učinil-li Spasitel v Káni Galilejské vodu ve víno jedním okamžením, nestalo se proti přírodě, nýbrž toliko zvýšenou účinlivostí sil přírodních. Nemocný od choroby své ozdravuje a okřívá zponenáhla, pozvolna; pročež uzdravil-li Spasitel nemocných na tisíce pouhým slovem za okamžení: nestalo se proti přírodě, nýbrž zvýšením účinlivosti sil přirozených. Dobře tedy dí svatý Augustin, že divy, ač se tak lidem býti zdá, proti přirozenosti nejsou. Vždyť ani vzkříšení mrtvého, jakož Spasitel ku příkladu v Naimu a Betthanii učinil, říci nelze, že by proti přirozenosti bylo, ledaby člověk Boha tvůrcem a pánem přírody býti popřel. To však o zdravém rozumu nemůže nikdo; a proto možnost zázraků, jakoby proti přirozenosti a odvěkým zákonům světovým byly, popírati, tolik jest, jako jsoucnost Boha samého popírati, jak trefně pověděl svatý Augustin o světě Božím v knize 10. kap. 18. řka: Řekne-li kdo, že divové nepravdivi jsou, aniž kdy se staly, ten mluvě tak projádřuje se zhola, že ani Boha není.

A teď po tom, co jsme předeslali, pro všecko na světě chtěl bych věděti, jak mohou na světě býti lidé, kteří možnost zázraků popírají a takovou svojí rouhavou nemotornost do světa pouštěti se neostýchají? Což pak tak dalece rozum propili? Což ani v Boha nevěří? V Boha sice oni uvěří, ale nikoli v Boha,

jakým skutečně jest a jakž se nám zjeviti ráčil. Domnívajíce se za příkladem starých pohanů, že svět posoupným vývinem počatý povstal sám od sebe, všemohoucího nebes Stvořitele, Pána a ředitele přírody nepotřebují. Proto také upírajíce Bohu všemohoucí moci všecko zvýšené samostatnosti jednobytostí nejužší i malým písmem píšou na svědectví, že Boha ani již v sobě nemají. Ve svém vyprahlém mozku ustanovili sobě Boha jiného, rušivé síly přírody, pravého Boha zavrhujíce. Tu pak jest na bíledni, že takový ten jejich s hmotou smíšený, hmotou upoutaný bůžek, taková ta jejich němá, hluchá, slepá, bezmocná modla divů a zázraků učiniti nemůže. A totě ta výše moudrosti, s kteréž do světa hlásají, že zázraky jsou nemožné.

A k čemu takovýmto osvícencům divy a zázraky? Zázraky a divy proto činil, aby lidstvo o pravdivosti svého zjevení usvědčil k plnění své nejsvětější vůle naklonil a spolu aby rukojemství podal, že odměna za věrné ostříhání přikázání jeho slíbená jedenkráte na nebi vyplnění dojde. Takových ale pohnůtek, takových rukojemství osvícenci nepotřebují. Působící síla v přírodě, jak víme, jest jejich bůžkem; bůžek pak tento i v jich těla působí — a tudyť žádosti a choutky téhož těla jsou jim vůlí boží. A tuto vůli boží oni bez zázraků plniti dovedou, jen kdyby bylo vždycky dost prostředků, aby se tomu vyhověti dalo. Co pak se týká rukojemství věčnou na nebi odplatu zabezpečujícího: toť jsou jim zázraky na dobro zbytečnými. Oni páni iluminátí o věčnosti nesoudějí. Vždyť prohlásili člověka za odrůdu opice; a takový opičák cíle posledního tam nad hvězdami nehledá. On cíl svůj poslední najde na zemi: jest-li se nezastřelí, umře smrtí přirozenou a zívne s tou předzvěstnou nadějí, že i po smrti v zjinačené způsobě potomní — že z něho taktéž červy polezou a tráva na hrobě po něm poroste.

Takoví jsou lidé, kteří o nemožnosti zázraků do světa vytrubují. Že se se zdravým rozumem minuli, jest patrno z jich tlachu souditi a proto tím snáze přistoupíme k tvrzení dříve pronešenému že rozum zdravý Bohu co Tvůrci, Pánu a řediteli přírody uctivě se kořící zázraky s ochotou připouští, ba chtě nechtě připustit musí. A teď ještě pověděti zbývá, že rozum vírou osvícený zázrakům co nejvděčněji se raduje, o čemž v díle druhém.

II.

Člověk povahy nezkažené tak spořádán jest, že jemu nižádným způsobem lhostejno není, s jakým míněním, s jakým úsudkem o sobě u svých bližních se potkává. Ani za mák zlého o sobě rád neslyší; a naopak zakusili mimo nadání účastenství a přízně zvláště od osob, zásluhami, aneb jináče povýšených, jest mu zdrojem zvláštní útěchy a nejednou až příčinou úplného napravení života se stalo. Proto dobře tvrdí svatý Bernard, že vedle milosti zvláště laskavost a vlídnost Kristova to byla, kteráž hříšných a pobloudilých tisíce na cestu ctnosti obrátila. Zkrátka jisto jest, že

účastenství a přízeň zejména od osobností vzácných pocházející člověka povahy nezkažené netoliko těší, ale také pozvedá. A teď již zpříma a bez okolků se táži, jak by člověk rozumu vírou osvíceného zázrakům od Boha činěným z celého srdce co nejvděčněji radovati se neměl? Radujeme-li se jináče některé přízni a vrtkavému účastenství lidskému: nejsvrchovanějším důkazům nezměnitelné přízně a účastenství božího millionkrát více radovati se musíme. A důkazy takovými jsou divy a zázraky.

S člověkem po pádu prvotním stala se změna žalostivá. Vina hříchů původní tvářnost podobenství božího namnoze s něho setřela. A že v hněvu uražené spravedlnosti na výslunní milosti boží, se nevyhřával; mrákoty děsné mořily jej. Rozum jeho otupěl vůle zmalátněla a zapomenuv znenáhla na prvotní zjevení boží v ráji, tam až — přežel — se octnul, že Boha Stvořitele svého ani nepoznával a původ a poslední svůj cíl rovně neznal. Za tohoto pak nejhlubšího úpadku rozumu lidského stalo se, že člověk učiněn byv pohanem, o světě viditelném soudil, jakoby sám od sebe byl povstal a sílu v přírodě působivou maje za Boha i zvířatům se klaněl... Odtud pochází, odtud datuje se ta vzácná moudrost, s jejížto výše osvícení věku našeho do světa hlásají: že divy a zázraky jsou nemožné.

Než nad bídou člověka smiloval se Bůh a ze tmy bludů nejhorších a nejzáhubnějších rukou slitování jej pozvedl. Nejinak zajisté, jak dí svatý Pavel ve svém listu k židům, mluvil Bůh světu skrze proroky, posléze pak, když přišla plnost času, skrze prvorozeného Syna svého, Ježíše Krista. Syn pak Boží ohlásiv světu vůli Otce svého, Boha, pravdu a cíl náš poslední znova znáti nás naučil; a vykoupiv smrtí svou od všelikých nepravostí nás svými bratry a spoludědici království nebeského učinil, jak dí svatý Jan v 1. listu řka: »Syn boží přišel a dal nám smysl, abychom poznali Boha pravého a byli syny jeho.« Tak učinila nám láska boží a z nádob bludů, z dětí hněvu, ze synů zavržení učiněni jsme bratry věčné moudrosti Krista, spoludědici království nebeského, syny božími. Aby pak nikdo o těchto vymoženostech Kristem zjednaných pochybovati nemohl, vztáhl Otec nebeský skrze Syna svého ruku svou a před obličejem světa žasnoucího divy a zázraky mnohými stvrzení nezvratné podal, jak sám Spasitel vůči nepřátelům svým u sv. Jana 10 k tomu ukazuje, řka: Skutkové, kteréž činím, ty svědectví vydávají; nechcete-li mně věřiti, skutkům věřte, abyste poznali, že Otec ve mně jest a já v něm.

Lidské přízni radují se lidé a takové tolikeré lásce boží bychom se radovati neměli? Člověk tvorem rozumným by nebyl, kdyby neskonalou lásku boží zneuznával, ji se neradoval, a poněvadž lásky vrcholem, lásky boží pečetí, lásky boží důkazem nejvyšším jsou divy a zázraky, proto docela důsledné bylo tvrzení naše, že člověk rozumu vírou osvíceného, že křesťan věřící zázrakům co nejvděčněji radovati se musí.

A když člověk vírou osvícený uváží, kde po pádu prvotním se nalézal a kam láska boží zázraky stvrzená jej postavila

a kým jej učinila, pak věru dech se tají a člověk trna sám nad sebou, nemůže leč s žalmistou Páně zvolati: »Bože kdo jest člověk, že jsi jeho tak pamětliv byl. Málo menšího anděla jsi ho učinil, ctí a slávou korunoval jsi jej.« Žlm. 8. Jistojistě ctí nejvyšší, slávou nejskvělejší svým synovstvím, svým bratrstvím Kristovým a spoludědictvím slávy nebes korunoval nás Bůh. Velikým, velikým jest křesťaň věřící v důstojenství svém láskou boží jemu upraveném. Jak naproti tomu bídným a malicherným jest nevěrec, jenž nežli by vetchý svůj rozum podvolil svaté víře, raději proti Bohu svému brojí, vznešený svůj původ zapírá a k tváři němé se snižuje. Nezatratí jej Bůh a dejž, aby prohlédl dříve, než z klamu svého před soudnou stolicí Páně k věčnému zoufalství bludu se probudí! My pak . . . čeho jsme beze vší zásluhy z pouhého daru milosti boží obdrželi, nade všecko sobě važme, lásce boží odpovídejme láskou a lásky boží důkazy nejvyšší divy a zázraky Bohem učiněné, přijímejme srdcem věřícím; co jimi jest stvrzeno, boží zjevení zosobněné Kristem, toho upřímně se držme; to jimi jest zaručeno, odplata věčná na nebi, — té po celý svůj život ctným, bezúhonným a bohabojným obcováním osvědčenou vyhledávejme. A pak zajisté stane se nám, že po skončeném běhu vezdejším životem uzříme zázrak nejvyšší; uzříme Boha ve světle nepřístupném přebývajícího tváří v tvář na věky věkův. Amen.

Řeči příležitostné.

Řeč ke katolickým dívkám.

Spolek katolických dívek chrání je před hříchem.

Když jsem měl kázání na slavnost sv. Anny, pravil jsem, kterak svatá matka Anna vedla svou dcerušku do chrámu, aby ji Bohu obětovala. Od Boha obdržela poklad tento a proto Bohu jej zasvětila. Ó, jak plálo při tom srdce přesvaté dívenky, neboť srdce lidské nenalézá pokoje, dokud nespočine v Bohu! Ona toužila po spojení s Bohem a toho dosáhla, když v průvodu andělů uvedena do slávy nebeské a korunována za královnu jejich.

Katolické dívky! *I vy toužíte po blaženosti a slávě nebeské. Kterak ji dosáhnete?* Když vás Bůh svěřil vašim rodičům, tito vás při křtu svatém zasvětili Bohu; tehda jste se odřekly ďábla i skutků jeho, tehda jste se věnovaly Bohu. Nyní kráčíte životem vezdejším k svému cíli poslednímu — k Bohu, jejž chcete spatřiti v nevýslovné slávě v nebesích. Abyste tohoto nesmírně oblažujícího údělu dosáhly, nutno, *abyste se posvěcovaly a přikázání boží i církevní plnily.* Toť vůle boží, posvěcení vaše! *A kdo vás k tomu bude vésti? Spolek panen a katolických dívek.* Tenť ve svaté

církvi je k posvěcení vašemu, *poněvadž vás má chrániti před zlem největším — před pádem do hříchu smrtelného!*

Katolické dívky! *Co asi člověka ke hříchu svádí?* Jsou to zvláště tři nepřátelé, totiž *svět, ďábel a tělo.* Kterak před jejich zhoubným působením spolek panenský vás chrání, ukáži vám krátce v dnešním rozjímání, konaném pod ochranou oslavené královny panen Panny Marie, vaší patronky.

I.

Tedy *svět!* Znáte ten svět? Světem rozumíme *lidi, kteří se o Boha a spásu duše své nestarají* a kteří se lehkomyslně do hříchu vrhají. — Jak možno říci, že tito ke hříchu svádí? Stává se to rozličným způsobem, a sice:

a) jejich *zlým příkladem.* Zřídka kdy je vídáte, aby se modlili, svaté svátosti přijímali a na služby boží jdou, kdy a jak se jim zlíbí, jinak se o mši svatou a kázání nestarají.

b) Dále *jsou ve svých řečech velice volní.* Z jejich úst nevyjde slovo ušlechtilé a vzdělávají, nýbrž naopak jen řeči kluzké, nemravné a žerty dvojsmyslné. Při tom se staví tak přátelsky a přívětivě, aby byli považováni za upřímné, rozumné a osvícené. Říkajíť: »My víme, jak člověk ve světě žíti musí. K čemu pak je to modlení a chození do kostela?«

c) A tu počíná již vlastní svádění. *Začínají se posmívati životu zbožnému a posvátným úkonům náboženským,* aby jen od toho vás odvrátili, říkajíce: »Co pak tě to napadá, abys držela s těmi pobožnými, s těmi růženečkářkami a pod.!«

A bohužel, mnohé dívky dají se takovými řečmi pomásti a místo s Kristem drží potom se světem — a pak kvapem se ocitují na cestě nepravosti. Do hříchu jsou vlákány a do jeho osidel zapleteny; poznaly hřích a rozkošnictví jeho a od té chvíle rády se zabývají hříchem v myšlenkách i řečech svých!

O toho špatného světa! Jakou zkázu již připravil srdcím nevinným, do jakého kalu svrhl duše dříve čistotné a zbožné!

Milé dívky a Panny! I vám úklady činívá svět zlý. Ale vám možno nalézti ochranu proti tomuto nepříteli: a tou nejmocnější ochranou má vám býti vaše sdružení pod ochranou Panny Marie!

a) Již starý pohanský mudrc pravil, že *člověk je bytost společenská,* poněvadž nechce býti osamocen, poněvadž má touhu, aby své myšlenky, aby radostné i žalostné záležitosti svého srdce a života sdělil se svým bližním. A hle, k tomu máte krásnou příležitost ve spolku katolických panen a dívek, neboť každá dívka, jež do tohoto spolku vstupuje, má stejné smýšlení a stejný cíl, jako mají všecky členky této družiny: všecky chtějí přijíti do nebe, pečujíce, aby si uchránily bezúhonnost a nevinnost duší svých. A s těmito družkami svými můžete v upřímnosti srdce svého o té neb oné záležitosti rozmlouvati, o té neb oné povinnosti svého stavu se raditi, s nimi se můžete bezhříšně baviti a není vám

třeba, byste zábavu, radu a útěchu vyhledávaly u světa špatného. Takto vás, katolické dívky, *družina panen uchrání před špatnou společností, poněvadž vám poskytuje společnost dobrou, ušlechtilou v nezkaženou.*

b) Milé dívky, považte dále, že *na naše mravy a na celé chování má veliký vliv i příklad našeho bližního.* Zdá se nám, jakoby nám někdo našeptával: »Co dělají jiní, to můžeš dělati také ty!« — A právě v družině katolických panen a dívek vidíte dobrý příklad svých spoludružek: vždyť jako upřímné sestry můžete se častěji sejíti v přátelské a pravé lásce Kristově, kteráž nečiní rozdílu, zdali jedna z vás chudší nebo druhá bohatší; tu také uvidíte vzory ctnosti a horlivosti v dobrém, jelikož každá, byť byla nějakým chybám podrobena, má na sobě přece něco šlechetného a dobrého k následování; znamenáš na př., že tato spoludružka jest tichá, skromná, pokorná a způsobná, druhá opět koná ráda a zbožně své modlitby, jiná zase je laskavá, pracovitá, k rodičům vděčná, úslužná a pod. *To vše vybízí i tebe, abys o podobných ctnostech se cvičila!*

c) *Nejnebezpečněji však působí svět, když posměchem, hanou a potupou zasypává zbožné křesťany*, aby je od života šlechetného, zbožného a křesťansky mravného odvrátil. Bohužel i mnohé dívky dají se tím odstrašiti!

Katolické dívky! Víte, co si máte o takových hanobitelích mysliti? Tací lidé jsou politování hodní ubožáci, kteří to dále nepřivedou než k úsměšku, ale k vykonání aspoň jedné ctnosti nedospěli. *K pohanění bližního není třeba veliké moudrosti, ale jistě mnoho zlomyslnosti.* Proto nikdy nehleďte na jejich vtipy a místo abyste se nad tím rmoutily a horšily, raději se za tyto ubožáky pomodlete a s ještě větší láskou i neohrožeností přilněte ke spolku katolických panen. Zde naleznete posilu proti oněm pohanám, jelikož ve spolku nejste osamoceny; v družině povzbuzujete se sestersky a vzájemně ku křesťanské šlechetnosti a dokonalosti. Zajisté dáte mi všechny za pravdu, když dím, že jest lépe býti pannou zbožnou než bezbožnou, pannou poslušnou než neposlušnou, dívkou čistou než nečistou!

II.

Druhým nepřítelem vašich duší jest ďábel, který číhá, jak by vás do hříchu strhl. Dobře praví o něm sv. Petr, »protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil«.

a) Katolické dívky! Pokud se budete snažiti, abyste byly horlivými a dobrými členkami družiny naší, *potud se nemusíte báti ani ďábla.* A proč? Poněvadž on se bojí sám. Mám vám to snad dokázati? Poslyšte tedy *slova božského Spasitele,* an dí: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tamť jsem já uprostřed nich.« A vy nejste ve spolku dvě nebo tři, ale vás je v něm více a všechny se shromažďujete ve jménu Pána Ježíše: tudíž Spasitel Ježíš Kristus, Syn boží je ve vašem středu. Může-liž

tam zavítati ďábel, když tam přebývá Kristus Pán? Může-li tam ďábel opanovati místo, dokud vy Pána Ježíše milujete a ze svého středu ho nevypuzujete? Ó, nikdy! A ještě jeden důvod vám řeknu: *pod tí ochranu se odevzdáváte*, vstupujíce do spolku katolických panen a dívek? Pod ochranu té Panny nejsvětější, kteráž potřela hlavu hada pekelného a za své slavné vítězství přijala odměnu nejvyšší, jsouc povýšena za královnu andělův a svatých. Kráčíš-li pod ochranou její, nezbloudíš, nezahyneš!

b) Ale *docela jinak je tomu, kde lidé nejsou shromážděni ve jménu Páně.* Tam obyčejně vládne a poroučí ďábel; *ústy svých pomocníků mluví řečí úlisnou,* by aspoň někoho polapil do smrtonosných tenat svých. Tak to učinil již v ráji pramáti naší Evě. Z hada mluvil sladce a přítulně: »Proč pak vám Bůh zakázal, abyste nejedli se všech stromů rajských?« A právě tak si počíná, když chce polapiti nějakou dívku. Sám ve své podobě na ni neútočí, nýbrž *ústy svých náhončí ji přemlouvá:* »Proč pak si tolik odpíráš? Proč nechceš užívati světa? Je to nerozum, žíti tak skromně a zdrželivě! Proč bys nemohla míti se mnou známost? Vždyť rodiče o tom nemusí ničeho věděti! Můžeš si také něčeho dopřáti!« — Takovým způsobem činí počátek, ale *pak pokročí a láká usilovněji*: »Ty můžeš se mnou žíti a po čase bychom se mohli vzíti!«

c) Ó, katolická dívko! Takto a podobně mluvívá ďábel ústy svůdníka! Ty však *vyhni se každému svůdnému slovu* a nezapomeň, co ti družina klade na srdce: *nečiň ničeho bez vědomí a bez dozoru svých rodičů,* nevzdaluj se od svých rodičů! Považ jen, kdyby Eva se nebyla odloučila od Adama, kdyby úlisným a svůdným slovům hadovým nebyla dala sluchu, pak jistě by nebyla svedena. Proto i ty ve spolku katolických panen a ve společnosti dobrých lidí a zvláště svých starostlivých rodičů hledej útočiště i ochranu a ďábel tě jistě do svých tenat nepolapí, ďábel tě nepřemůže.

III.

Třetím nepřítelem vašich duší jest tělo, t. j. zlá žádostivost. I k vítězství nad tímto nepřítelem dopomůže tobě družina pod ochranou Panny Marie. Každý člověk, tudíž i dívka, *musí bojovati* proti tomuto nepříteli, a prostředek, jakého použije, jest: *modlitba, přijímání sv. svátostí a varování se každé příležitosti ke hříchu.* A to přichází za těžko jednotlivci, jenž žije osamocen; toužíť po upřímnosti, po sdílnosti, ba i po zábavě a obveselení — a tu kam se obrátí, ke komu se uchýlí? *Vyhledá si tedy společnost* — zdá se, že dobře volil, ale snad brzy se přesvědčí, že pravdu dí Duch svatý: »Jest cesta jedna, která se zdá člověku dobrou, ale konec její vede k zahynutí.« Pozná, že právě ta společnost byla blízkou příležitostí ke hříchu, která v srdci rozněcovala zlou žádostivost.

Katolické dívky! Takového nebezpečí uchrání vás panenská družina. Družky totiž nemají zapotřebí, aby si vyhledávaly nějakou

jinou společnost, jelikož mezi sebou vespolek nalezají pravé přátelství, ba i ušlechtilé obveselení a dobrou zábavu.

Z řečeného poznáváte, že žádná dívka nemá příčiny, aby se od panenské družiny vzdalovala, vždyť *ve spolku nežádá se od katolických dívek žádná jiná povinnost, leč aby žily život křesťanský a zůstaly uchráněny od hříchu.* Za tím cílem spolek své členky varuje před špatnou společností a příležitostí ke hříchu a vybízí je ke ctnosti. *Takto má družina mariánská býti katolickým dívkám prostředkem k jejich posvěcení, cestou k svatosti a cestou k oslavení v nebesích.* A to jest *jistě cíl veliký a důležitý:* snažiti se o křesťanskou ctnost a ji bez bázně před světem osvědčovati; toť jistě důležitým a záslužným úkolem sdružení katolických dívek: *připravovati je na další život v katolických rodinách.*

I blahopřeji vám, že máte tak důležitou družinu zde založenou; *k ní lněte s láskou* a nedejte se nikým odvrátiti. A vy, katolické dívky, které toužíte dosíci blaha časného i věčného, *nestydte se veřejně přidružiti se ku katolickým pannám,* budte členkami zdejší družiny! Neohlížejte se, že v družině jsou některé dívky chudší, nýbrž raději pomněte, že nejsv. Panna byla sice chudá na statky tohoto světa, ale před Bohem byla bohatá na ctnosti a milosti; uvažte, že Syn boží za svou matku nevyvolil si žádnou dívku z pyšných paláců, ale čistou, pokornou a chudou dívku ne z Jerusaléma, nýbrž z venkovského městečka Nazareta. Dobře tedy pěla Panna Maria ve svém chvalozpěvu: »Sesadil mocné se stolice a povýšil ponížených.« Uvažte dále, že křesťanství, jež obrodilo svět, rozšířeno bylo chudičkými apoštoly a hlásáno bylo Synem božím, jenž slávu nebes opustil, aby naše vykoupení konal v takové chudobě, že neměl, kam by hlavy své sklonil. A tento Ježíš Kristus, kteréhož ve sv. přijímání s láskou přijímáte, nechť naplní srdce vaše milostí svou a panuje v duši vaší! Kéž nejsv. Panna, jež od Boha povýšena za královnu panen, vás všechny vezme pod svou mateřskou ochranu, abyste vždy Bohu věrně sloužily, duše své zachránily a slávy nebeské dosáhly. Amen. *Emanuel Šavrda,* kaplan v Litomyšli.

Počínáme jísti, poněvadž máme hlad. Ponenáhlu však přidruží se k tomu i jakási chtivost a rozkoš, tak že to, co jsme počali z potřeby přirozené pro výživu a zachování života, skoncujeme v chtivosti a rozkoši. Tak začínáme i svůj úřad kazatelský a jiné práce svého kněžského života s úmyslem v pravdě dobrým a spasitelným, chtějíce prospěti duším — později však chytne se nás ješitnost, tak že chceme se zalíbiti lidem a u nich si zjednati vážnosti a chvály. Známkou toho, že nekonáme vše z úmyslů ryzích a čistých jest, klesáme-li na mysli, nedostalo-li se nám chvály lidské, anebo konáme-li to, co konati jest nám, jenom liknavě a omrzele. Sv. Řehoř.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva**.

(Pokračování.)

9. *Po reformaci* usilovali o zavedení jazyka národního v liturgii:

α) **Jansenisté.** Paschasius Quesnellus prohlásil zásadu: »Eripere simplici populo hoc solatium, jungendi vocem suam voci totius Ecclesiae, est usus contrarius praxi apostolicae et intentioni Dei.« (Denzinger. 7. vydání, 287.) *Papež Klement XI. zásadu tuto* (86) bullou »Unigenitus« *zatratil.* (Kössing d. c. str. 1. nn.) [1])

Dějiny jansenismu známy jsou z větších církevních děl. Jansenismus natropil mnoho zla a velikým svým rozšířením, jakož i naukou liberální jest příčinou v mnohých zemích podnes snah s duchem církve se nesrovnávajících. *Dr. Kryštůfek* proto dí: »*Jansenství* jako odpor proti apoštolské Stolici, mělo *veliký vliv na utvoření církevních poměrů v katolických zemích,* proběhlo katolické evropské státy, a stalo se majetkem státníků, kteří snažili se ostatní církve, jen dle jména na papeži závislé, do života zaváděti a provedli namnoze svůj úmysl.« (Všeobecný dějepis církevní, III., 426.)

Papež *Klement XI.* zmíněnou již konstitucí »Unigenitus« ze dne 8. září 1713 zavrhl celkem 101 jansenistických bludů. Týž papež bullou »Pastoralis officii« 5. září 1718 zavrhl užívání mateřštiny při bohoslužbě *proti Apellantům,* a zároveň z církve vyloučil všecky, kdož by bullu »Unigenitus« nepřijali. *Bludy Jansenovy odsoudili* dále: *Innocenc XIII.* dekretem ze dne 8. ledna 1722, *Benedikt XIII., synodus Romana* 1725, *Benedikt XIV.* en-

[1]) Rozhodní Jansenisté učili, jak známo, že k církvi patří pouze předurčení a že kdo k církvi patří, ať již muž či žena, může platně konsekrovati. Středověké kněžství ve smyslu katolickém popírali, protože předurčení jakožto světci takovéhoto prostřednictví nepotřebují. Důsledně proto žádal Quesnell o jazyk národní při bohoslužbách, a jiní, jako Ledieu, usilovali o to, aby konsekrační slova při mši svaté se říkala hlasitě a lid k nim odpovídal Amen. (Thalhofer I. 410.)

cyklikou »Ex omnibus Christiani orbis regionibus« 16. října 1756 a *některé koncily,* jako: Concilium *Avenionense* 1725, *Elbredunense* 1727 a j.

O zavedení mateřštiny v bohoslužbu usilovala také:

β) **Synoda pistojská** (1786). Synoda tato žádala (33.), aby *liturgie* byla zjednodušena, *slavena v řeči národní* a hlasitě. Papež *Pius VI.* konstitucí »Auctorem fidei« požadavky tyto *zamítl* (Peronne: Praelect. theol. vol. VIII. str. 224. n.) a to dne 28. srpna 1794 *Passus onen* v konstituci v »Auctorem fidei« zní: »Propositio Synodi, qua cupere se ostendit, ut causae tollerentur, per quas ex parte in ducta est oblivio principiorum ad liturgiae ordinem spectantium, revocando illam ad majorem rituum simplicitatem, *eam vulgari lingua exponendo,* et elata voce proferendo; quasi vigens ordo liturgiae ab Ecclesia receptus et probatus aliqua ex parte manasset ex oblivione principiorum, quibus illa regi debet: temeraria, piarum aurium offensiva, in ecclesiam contumeliosa, favens haereticorum in eam conviciis.« [2])

Synoda pistojská byla vlastně pokračováním snah jansenistických a ovládána zcela směrem gallikánským a febroniánským. Tím také vysvětluje se její požadavek o jazyku národním při liturgii. Že *tužby její odporovaly duchu církve,* jest jasno, nejen zamítnutím jich od apoštolské Stolice, ale i *z celého postupu a počínání si* Alespoň členové její, ač dobře věděli, že Řím nesouhlasí, usnesení, v Pistoji učiněná, *na stejnou váhu kladli s úradami koncilu všeobecného,* zaváděli je do života a rozšiřovali s velikou horlivostí.

Výsledek: **Pouze odstředivé živly v církvi** *toužívaly a zaváděly mateřštinu v liturgii.*

Na počátku minulého (XIX) století toužili po zavedení mateřštiny v liturgii:

γ) Někteří **kněží v Německu.** *Dvorní klérus vévody virtemberského* přeložil některé části missálu do němčiny a vskutku r. 1786 byla ve dvorní kapli ve Stuttgartě mše sv. čtena německy. Ale na tom nebylo dosti. Některým nelíbil se ani *římský missál a počali ho opravovati.* Tak *Vít Antonín Winter,* který r. 1810 v Mnichově vydal: »*Erstes deutsches kritisches Messbuch*«.[3]) *Dereser* již r. 1792 v Augsburce a zase r. 1803 v Heilbronnu vydal »*Deutsches Brevier*«, kterého užívali mnozí kněží,

[2]) Sluší tu také připomenouti ještě větu 66.: »Propositio asserens, fore contra publicam praxim et Dei consilia, nisi populo faciliores viae pararentur vocem suam jungendi cum voce totius Ecclesiae; intellecta de usu vulgaris linguae in liturgicas preces inducendae: falsa, teneraria, ordinis pro mysteriorum celebratione praescripti perturbativa, plurium malorum facile productrix.« (Denzinger, VII. vyd., 329.)

[3]) Téhož roku vydán byl *v Břeclavě* (Landshut) spisek, jehož nadpis již tehdejší dobu velice případně charakterisuje: »Die öffentlichen Gottesverehrungen der kath. Christen waren anfangs anders beschaffen, als jetzt, und sollten wieder anders werden. Aus der Geschichte und Vernunft dargestellt von einem alten kathol Pfarrer und königl. Bezirksinspektor der Volkschulen.« (Binterim d. c. 111.)

ba i sám biskup vircpurský.[4]) V téže době byly vydány i německé *rituály*.

Že takovéto novoty nesrovnávaly se s duchem katolické církve[5]) jest samozřejmo. Proto *apoštolská Stolice nařídila v Bavorsku* po uzavřeném 5 června 1817 s vládou konkordátu (čl. 12. tit. g.) arcibiskupům a biskupům nad tím bdíti »*ut in ecclesiasticis functionibus, praesertim autem in Missa et in administratione sacramentorum ecclesiae formulae* **in lingua latina** *usurpentur.*« (Schmid: Liturgik I., str. 72.) Papež *Pius IX.* v listě ad universos episcopos imperii Austriaci ze dne 5. listopadu 1855 nařizuje totéž slovy: »*Formulae in sacrificio Missae et sacramentorum administratione in lingua cuiusque ritus* ab Apostolica Sede probati sedulo, pie religioseque *usurpentur.*« *Benger* (d. c. 231., pozn. 5.) připomíná, že slovem »formulae« vyrozumívají se celé formuláře rituálův a ne pouze forma některé svátosti. A konečně i náš *sv. Otec Pius X.* v »Motu proprio« ze dne 22. listopadu 1903 ve stati III. »promlouvá *o latině, jakožto jazyku přesně liturgickém* a zapovídá všeliké libovolné skomolování, přehazování, trhání a nesmyslné opakování textu.« (»Nový Život« 1904, 110.) Týká se sice výnos tento hudby, ale významně mluví se tu o latině, jakožto jazyku přesně liturgickém. Podobně učinili i někteří *biskupové.*[6])

δ) Jazyku národnímu při bohoslužbách přáli dále **Josefinisté, Gallikanisté a Febronianisté.**[7]) »Hlavní ráz XVIII. století záležel v odloučení se člověka od Boha a v prohlášení svrchovanosti čili souverenity tohoto odloučeného »ego« (já). Nutným toho následkem byla vzpoura jednotlivce proti všemu, co zove se autoritou.« Tak charakterisuje dobu josefinismu dr. Kryštůfek (d. c. 11.) a to vším právem. *Že vzpoury proti autoritě vyvinula se i touha po samostatnosti i v oboru bohoslužebného jazyka. Proto požadavek »národních« bohoslužeb jest jen důsledkem nauk jansenistických,*

---

[4]) Roskovány: »Coelibatus et Breviarium«, sv. 5., str. 1193, kdež udán seznam knih, jednající o opravě brevíře. Spisu tohoto »Rozvoj« při článcích svých o opravě brevíře se nedotekl.

[5]) Bäumer (»Kirchenlexikon« d. c. 664) píše: »*Církev* v posledních stoletích *oproti snahám zřejmých i tajných kacířů,* jimž latina při bohoslužbách jest trnem v oku, právě že jest silnou páskou jednoty se Římem a tvoří centrum unitatis (vinculum orthodoxi consensus, Concil. Westmonaster. z roku 1859, tit. 2. decr. 14, 7; sr. Coll. Lacens. III. 1018—1019) *vícekráte autoritativním prohlášením zdůraznila katol. princip a tím mocně postavila se na odpor destruktivním a individualisujícím tendencím kacířství.* La haine de la langue latine, praví případně Guéranger, est innée au coeur de tous les ennemis de Rome; ils voient en elle le lien catholiques dans l' univers, l' arsénal de l' orthodoxie contre toutes les subtilités de l' esprit de secte, l' arme la plus perissante de la papauté« (Instit. lit. I., 402).

[6]) Thalhofer, I, 411., hlavně však I., 108.—114, kde se jmenuje celá řada *josefinistů,* přejících jazyku národnímu při bohoslužbách, ze řad kléru jak světského, tak řeholního.

[7]) Když v roce 1886 povstala *v zemích jihoslovanských* v Rakousku touha, by *místo staroslovanštiny* zavedla se do liturgie *řeč národní,* vydal *arcibiskup gorický se svými suffragány* 26. listopadu 1887 pastýřský list, kdež *snahu tuto zamítl. Vídeňský nuncius* Galimberti čin ten *schválil.* (Bäumer d. c. 652.)

gallikánských a febroniánských. Císař Josef II. sám nebyl tak přítelem jazyka národního při bohoslužbách jako spíše němčiny.[8]) Za to *celý směr,* zvaný »josefinismem«, který nebyl v podstatě nic jiného, než *lepší forma starého protestantismu, snažil se právě po příkladu protestantském zpřetrhati nejen všecky styky s Římem, ale i vymýtiti, co by ho v první řadě na jeho smýšlení pamatovati mohlo, to jest latinu jakožto jazyk bohoslužebný.* A není třeba delších a obšírnějších úvah, že josefinismus, kdyby Prozřetelnost nebyla v čas vzbudila muže činu a lásky k staré církvi, byl by skončil tam, kde začínal čirý lutheranismus. Co do toho scházelo? Jaký byl rozdíl ve smýšlení některého »josefinisty« (jako na př. biskupa Haye. Sr. pojednání o Hayovi v »Časopise Česk. Musea« od dr. V. Řezníčka atd.) a protestantských pastorů? Než, ty věci jsou s důstatek známy, a proto raději obraťme ještě zřetel k Čechám!

10 *Zvláštního odstavce* v tomto pojednání nutně vyžadují *snahy* **českého duchovenstva** *o rozšíření českého národního jazyka při bohoslužbách ve století XIX. a částečně XX.*

Jest nesporno, že *po zmizení utraquismu* z českých dějin a po okkupování jeho místa, ať již českobratrstvím, lutheranstvím a helvetstvím či protestantismem vůbec, *nastalo rozlišení i v bohoslužebném jazyce. Protestanté konali* bohoslužbu *jazykem národním, katolíci* všude *jazykem latinským,* alespoň pokud se týče podstatných a důležitějších úkonů. *Tím nikterak nepravím, že i u katolíků čeština v bohoslužbě užívána nebyla.* Naopak. Tehdejší soukromé rituály nejeden podávají důkaz, že kněžstvo na př. při oddavkách, při zaopatřování nemocných a p. užívalo, byť ne výhradně, tož alespoň v tom, kde třeba bylo, aby věřící řádně význam obřadů pochopili, češtiny. *Latina za to vládla nejen při mši sv., ale při všech podstatných částkách svátostí, svatostin a p. Tak trvaly poměry až do počátku století XIX.* Sotva však století XIX. prvními přikvapilo roky, nastávalo u všech národův a tedy i u národa našeho, *nové duševní proudění.*

Francouzská revoluce rozhodila celou řadu myšlenek, posud neslýchaných, rozproudila *touhu po svobodě* jednotlivce i národů, bušila na všecko staré, konservativní. *V Rakousku* připojil se k tomu ke všemu *tuhý vídeňský centralismus,* který by byl rád od dob Josefových *zgermanisoval všecky neněmecké národy.* Tlak budí protitlak. *Povstávaly snahy,* směřující *k osvobození jednotlivých národův od vídeňského tlaku,* ujímala se *myšlenka národní,* zvláště v Čechách, kde kdysi tak slavná bývala doba pro jazyk svatováclavský. Přirozeně, jako vždy, *v čele těchto snah* národních kráčeli *kněží,* kteří, vyšlí z vrstev nejuchovalejších a středních, chovali vždy živé sympatie k lidu a k národu vůbec. Povstala *celá řada kněží buditelů,* kteří v pravdě vydupali *české uvědomění,* a

[8]) *Pelcl* na př. r. 1781 si stěžuje, »že Čechové v Praze v bohoslužbě po otčimsku jsou odbýváni, a všecko se koná *německy,* zejména kázaní; také lid nemohl zpívati, protože na kůru provozovala se hudba aneb německé zpěvy.« (Kryštůfek, d. c. 140.)

tak stali se *praotci nynějšího našeho národního rozvoje a rozkvětu*

V té době také to bylo, kdy kněžstvo, *zaujato zcela myšlenkou národnosti*, toužilo, pokud by to neodporovalo římskokatolickým tradicím, po větším uplatnění jazyka národního při bohoslužbách. *Netvrdím, že myšlenka národnostní byla ta jediná*, která nadchnula kněze buditele pro širší obor češtiny při bohoslužbách, *ale tvrdím, že byla ona jednou z prvních a nejhlavnějších.* Daleko by mne vedlo, všecky tyto příčiny pojmouti v celek, jako na př. vylíčiti úsilí vídeňské germanisace ve všech směrech, vylíčiti proudy náboženské, které tehdy mocně na kněžstvo dorážely, vypsati prohlášení tolerance pro nekatolíky se všemi jejími důsledky atd. atd., ale pouze chci *upozorniti, aby tato touha nekladla se úplně na vrub smýšlení náboženského a důvod politický aneb národnostní se vylučoval.* **Působily tu proudy oba: jak náboženský, tak národnostní.**[9]) Který z nich byl mocnější, musilo by se teprve prokázati, a nedá se proto a priori o tom rozhodovati. Tolik jest jisto, že *v několika tisících kněží* v Čechách a na Moravě v době tehdejší, ač všichni lnuli láskou k církvi a k náboženství a pláli touhou, by království boží na zemi co nejvíce se rozšířilo, *jen malý hlouček* nalezl se těch, kdož toužili po větším oboru češtiny v bohoslužbách. Z nich sluší uvésti: Hnojka, Příhonského, Zahradníka, Rautenkrance, Náhlovského a jeho družinu: Slámu, Vacka, Puchmajera a j.[10]) Ti alespoň touze své dali veřejně průchod v tisku, kdežto ostatní mlčeli a ani na místech nejpříslušnějších se neozvali.[11])

(Dokončení.)

[9]) *Názor tento stavím proti názoru M. Pavlíka,* který v překrásném článku: »Z dob josefinských« (Hlídka, 1904, 397) týmž předmětem se obírá, a dí: »*Úsilí náboženské, ba specielně katolické,* zračí se i ve snaze, zavésti v bohoslužbu, pokud možno, národní jazyk. Nebyl ten požadavek vyslovován snad z národních aneb politických důvodův, ale z upřímné touhy, prospěti církvi a upevniti opravdovou nábožnost v lidu.« A pak: »Zmíniti se bylo třeba, aby bylo patrno, že vědomí náboženské (církevní) rostlo a že jevilo se i ve snaze, učiniti bohoslužbu všem věřícím co nejvíce srozumitelnou; a zneuctil by muže, jako byl Jirsík, kdo by ono hnutí podezříval z necírkevního smýšlení.« Pravda, naši »*křísitelé*« byli charakterové šlechetní, *milovníci církve, náboženství* i svého lidu, **ale také horlivými vlastenci**. Proto při touze jich po rozšíření jazyka národního při bohoslužbách působil *nejen moment církevní, ale i vlastenecký.* *Jakub Malý* sám o tom svědčí slovy: »V žádném však stavu a povolání nemělo národní hnutí české tolik stoupenců a příznivců jako *v duchovenstvu* Věčně nezapomenutelná zůstanou v tom ohledu jména: *Vrána, Sláma, Zahradník, Regner, Hnojek, Čermák, Kamaryt, Vacek (Kamenický), Pešina, Sedláček, Vinařický, Ziegler.* Obzvláště vyznamenávali se smýšlením vlasteneckým vedle ducha pravé humanity *vychovanci Bolzanovi a Veslovi,* na rozdíl od mnohých *starších* svých spoludělníků na vinici Páně, kteří, *nadchnuti ještě zásadami doby josefinské, hověli více snahám filantropickým nežli národním.*« (»*Naše znovuzrození*«. *I. 31.*)

[10]) Sr. zmíněný článek *M Pavlíkův,* kde uvedeno několik dokladů.

[11]) *František Náhlovský* na známém sjezdě »reformního« duchovenstva v Praze 18. a 22. května 1848 řekl: »Liturgie nachází se v liturgických knihách, v rituálech, v missále, pontifikálu, v agendě farní a v perikopách právě tak, jako v knihách modlitebních, totiž v breviři a v modlicích knižkách pro lid. Všecky tyto knihy musí co nejpečlivěji se zrevidovati a přizpůsobiti našim časovým požadavkům, zvláště pak stupni vzdělání veškerého kato-

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. Karel Lev Řehák.

VI.

„Na kněze — všecko se sveze!“

Vstoupila do farní kanceláře mladá, statná žena, kypící zdravím, o něco užší nežli nějaký — šifonér! Podala mi ohledací listinu lékařskou a žádala za podpis na ni. I otázal jsem se po nahlédnutí: »Kde se vám to zemřelé dítko narodilo?«

»Zde, loni v červenci.«

Hledám tedy zápis ten v matrice narozených, abych tam učinil poznámku, že dítě zemřelo. Tam ale stojí poznamenáno: »Křtěnec tento jest dle souhlasného udání kmoter i porodní báby nemanželský, a sice zplozený v cizoložství matky se souložníkem jejím Janem Votrubou. Matka dítěte oddána zde byla r. 1897 s Josefem Lenivým.«

Pohlédnu na ženu, přede mnou stojící, a pravím: »Jste vy vlastní matka toho zemřelého dítěte?«

»Jsem.«

»A kterak to, že prý dítko to narodilo se z cizoložství? Proč nežijete se svým mužem?«

»Nemůže mne uživit!«

»To vás neomlouvá! Vydělá-li on snad málo: jste vy, jeho manželka, statná žena, a jste po zákonu božím povinna, býti *pomocnicí* muže, a ne pouhou *strávnicí!*«

»Však já také pracuji! Ostatně mám malé děti na starosti.«

»Ty máte ale na starosti při svém souložníku také! Můžete-li tedy tomu pomáhati, mohla byste a měla byste tím více svému vlastnímu muži pomáhati, jemuž jste se před oltářem přísahou zavázala k lásce a poslušnosti!«

»A co jim je do toho? Co do mne rejou? Podepíšou mi tu listinu, a odejdu.«

»Nu, tak trochu mi do vás přece je, poněvadž jsem tu farářem čili duchovním pastýřem; a nemůže a nesmí mi býti lhostejno, jak ty mé ovečky žijí! Nedomluvím-li já vám: kdo že vás má ku plnění křesťanských povinností napomenouti?«

»Já jsem nikoho nezabila ani neokradla!«

»To vám věřím, poněvadž byste tu asi přede mnou nestála, ale byla snad uchována někde jinde! Ale vy máte asi nějaké — *zkrácené desatero* božích přikázání, v němž stojí jen: »Nezabiješ! Nepokradeš!« Nevíte ničeho o tom, že v desateru jsou napřed

---

lického křesťanstva, jednotlivým krajinám a *národnostem* . . . Při jednání o všeobecném či spíše pouze částečném, ale faktickém zavedení *národní řeči do liturgie* nebudiž při uvažování, jak myslím, závažných a již známých důvodů pro, zapomenuto na *zcela novou okolnost,* jež spočívá v době naší, že totiž lidstvo usiluje spojovati se i dle řeči a budiž okolnost tato jako nynější časové faktum i od církve respektována.« (»Z dob minulých a přítomných« d. c. 18.)

naznačeny povinnosti, které máme k samému Bohu; a pak že v něm jest také rozkaz: »Nesesmilníš!« a »Nepožádáš manželky (anebo manžela) bližního svého«? — Ostatně přikázání »Nezabiješ!« a »Nepokradeš!« neznamenají jen, nikoho nezastřelit nebo neprobodnout a bližnímu peněz nebo věcí jeho neubrat: nýbrž obsahují také zápověď všeho toho, čím bychom mohli bližnímu svému ublížiti jakýmkoli způsobem na jeho majetku a zejména i na *životu duchovním!* Spasitel dí: »Běda světu pro *pohoršení!* Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází! Kdo by (koli) pohoršil (zejména) jednoho z těch pacholat, jež ve mne věří: lépe by jemu bylo, kdyby mu kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo, a on s tím pohřížen byl do hlubokosti mořské!« Jestliže ale horší trest, než utopení v moři, stihne toho, kdokoli by pacholete kteréhokoli pohoršil: co pak asi řekne Spasitel vlastním rodičům, *vlastní matce* dítěte pohoršeného na soudu svém? A co odpovíte mu vy, až se vás jednou na soudu svém otáže: Kde jsou ty nesmrtelné duše, krví mou vykoupené, jež jsem ti na opatrování svěřil?!«

»Já děti své neučím krást!«

»Ale učíte je také Boha znát a ctít? A kterak můžete je vésti k dobrému, když svým vlastním nemravným životem zase ničíte, co by se snad dobrého v duších jejich ujalo?«

»Děti jsou malé a nerozumí tomu!«

»Ale děti dorostou, a když ne vy sama, povědí jim záhy lidé jiní o neřestném životě vašem! A jaké pak jim budete dávati naučení potom? Neřeknou vám: »Maminko, co pak vy sama jste dělala«?!«

»Nebudu tady toho *sprosťáctví* poslouchat. Podepíšou mi, a odejdu.«

»Je-li to sprosťáctví, jen připomenout vám váš pohoršlivý život, abyste ho napravila, pokud čas: jest to snad mnoho »nóbl«,(!) když kdo sám v tak neřestném poměru veřejně žije a příbuzenstvu i celému okolí, kde bydlí, pohoršení dává?«

»Však to mnoho jiných také dělá!«

»To vás nikterak neomlouvá! Nebudete jednou odpovídat za lidi cizí, nemravně žijící, po kterých vám nic není; ale budete odpovídati jen za sebe, za dítky své a za ty, kterých jste pohoršila!«

»*Ať mne tedy čert vezme s sebou do pekla!* Nebudu tam sama!«

»Ženo, víte, co jste hrozného řekla?!«

»Tak mi daj' pokoj s jejich napomínáním. *Jsou toho beztoho vinen sám,* že se nemohu za toho nynějšího muže vdát!«

»Já že jsem tím vinen, a kterak to?!«

»Nutil jste nás, abychom se dali s Lenivým oddat. Kdybych si nebyla vzala toho, mohla jsem se provdat nyní.«

»Já vás věru nenutil ke sňatku, ale toliko jsem vám domlouval, když jste již měli *spolu dvě nemanželské děti,* a chtěli spolu žíti, abyste se dali spolu řádně oddati a byli jako lidi a

křesťané, a ne jako ta němá tvář! A abych vám kroku vašeho usnadnil a pohoršení vámi dávaného ukončil, postaral jsem se vám o to, abyste měli všechno při oddavkách *zdarma!* Kterak můžete mi nyní na místě díků ještě výčitky činiti? Což já jsem vám galána vyhledal? Já jsem vás k souložení s ním měl, až byste měli spolu dvě děti? — Koho jste si sama vybrala a o němž sama napřed jste věděla, kolik vydělává: toho jste si dobrovolně i vzala; a jste nyní dle přísahy své povinna vše dobré i odporné až do smrti své spolu s ním snášeti i trpěti! — Tedy jen se rozpomeňte na svou přísahu, napravte chyby a roztrhněte to hříšné pouto k muži cizímu, zejména když dítko v cizoložství s ním zplozené nyní zemřelo!« —

Takto jsem se svým hostem rozmlouval, zatím co jsem — nespěchaje — ohledací list lékařský do matriky zanášel. Když jsem ženě potvrzený list odevzdával, vyškubla mi ho z ruky, práskla dveřmi za sebou a ujížděla z fary, hučíc!

Pěkný to výlupek zásad těch novodobých oblažitelů pokolení lidského — milých socínků! (Dokončení.)

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Pokračování.)

Všecky tyto momenty a vážné následky, kteréž po zrušení hřbitovů kolem farních kostelů se dostavily, se přehlédly aneb náležitě od příslušných činitelů se neuvážily; *stránka zdravotní* — tak aspoň v příslušných dekretech a vládních nařízeních se tvrdilo a dosud tvrdívá — *jediné* v této příčině rozhodovala.[1]) Odůvod-

[1]) Kdyby se bylo skutečně a jediné o veřejné zdravotnictví příslušným orgánům jednalo, bylo třeba, jako i nyní, hlouběji sáhnouti a mnohá jiná *vhodnější* a *pronikavější* opatření učiniti. Než že by blízké hřbitovy zdraví lidskému byly nebezpečny, jest netoliko povšechnou zkušeností, nýbrž i odbornými autoritami dávno vyvráceno. Skutečná péče o zdraví lidské zdravotních rad a orgánů by vyžadovala, bychom jen něco připomenuli, by se náležitě k tomu přihlíželo: by všeho druhu továrny ustavičným dýmem a nesnesitelným zápachem vzduch daleko široko neznečišťovaly a neotravovaly — by v nich mládež i dělnictvo na těle i na duši nehynulo — by lid nebydlil v místnostech, jež se více podzemním sklepům než lidským příbytkům podobají — dále by všeho druhu hýření se netrpělo a domy nejhorší pověsti, v nichž čest i zdraví se podkopává a hubí, čím dál více se jako mor a rakovina nevzmáhaly — mimo to by všeho druhu potraviny a nápoje u veliké míře se nefalšovaly a zdraví lidské neohrožovaly — by se mnohdy rozsáhlé, stavbou drah vzniklé močály a hluboké, zahnívající a zápach šířící vodou naplněné příkopy upravily atd. Rozluštěním těchto a mnohých jiných zdravotních otázek otevřelo by se zdravotním orgánům nadmíru vděčné a tak rozsáhlé pole činnosti, že by nebyly ani při napětí všech sil a svědomitém plnění povinností s to, aby všem těmto rozsáhlým oborům jak sluší vyhověly. Pak by »zdravotní ohledy«, z kterých se farní hřbitovy rušily, nabyly žádou-

něným představením úřadů církevních a mnohdy i patronátních, že přeložení hřbitova není nutné a že dosavadní, nejednou památný, dobře založený i upravený hřbitov, kterýž celá farní osada má u veliké cti a vážnosti, ani jsou na něm její zbožní předkové pochováni, může bez obtíží a s nevelikým nákladem buď ze záduše nebo obecních prostředků rozšířen, nebylo dáno »z důvodů zdravotních« místa, jako děje se zpravidla doposud, běží-li o zrušení hřbitova, který se ještě sem tam u některého farního kostela na venku udržel. Rovněž zamítají se zpravidla žádosti obcí o ponechání, po případě rozšíření starého, kolem kostela se rozkládajícího hřbitova, byť jim zřízením nového, za osadou vzdáleného, vzešlo veliké a stálé břemeno. Že *ve městech* při stále rostoucí lidnatosti hřbitovy u kostelů z nedostatku místa a pro nemožnost jejich rozšíření udržeti se nemohly, leží na bíledni, proti kterémuž přeložení nebylo také činěno žádných námitek. Jinak však měla a má se dosavad namnoze věc ohledně hřbitovů a farních kostelů *na venkově*, jež by se při poněkud dobré vůli rozhodujících zdravotních orgánů mohly s poměrně malým nákladem účelně rozšířiti, aniž by záduší neb po případě obce[2]) byly nuceny nové nákladné a při tom účelu mnohdy nevyhovující[3]) hřbitovy s velikými obětmi zřizovati a aniž by duchovní správě vzdáleným novým hřbitovem vzešlo značné břemeno, jež nebývá, jak zkušenost dosvědčuje, ojedinělé, ježto si vzdálenější od farního kostela obce založí v takovém případě — by nemusily na nový prostorný a nákladný hřbitov značným obnosem přispívati — obyčejně hřbitov

ciho rozšíření, čím by veřejné zdravotnictví, na němž bez odporu mnoho záleží, nevyslovitelně mnoho získalo. — Za dřívějších dob, zvláště za dob josefinských, panoval předsudek, z něhož dosud nejsou mnozí, ani lékaře nevyjímaje, vyléčeni, že obcím blízké hřbitovy jsou zdraví lidskému škodlivé. Z toho vysvětluje se snaha mnohých okresních lékařů, ač jiné výše nastíněné »důvody« jsou sotva vyloučeny, by všecky hřbitovy z blízkosti obcí byly odstraněny. Než hygienický, roku 1887 ve Vídni konaný kongres lékařů prohlásil náhled ten za bezdůvodný. Dr. Adams z Massaschusetsu zaslal 400 anglickým a americkým lékařům dotazníky, ve kterých měli svá dobrozdání o hřbitovech po stránce zdravotní projeviti. Všickni tito lékaři, až na sedm, prohlásili, že hřbitovy *nejsou* zdraví lidskému škodlivy. Rovněž potvrdili slavní francouzští lékaři, že ze hřbitovů pařížských nehrozí zdraví lidskému žádné nebezpečí. Srov. časopis »*Čech*« (příloha k čís. 316.) ze dne 14. listop. 1904; »*Vlasť*« roč. XXI (1904) čís. 1. str. 73. »Hřbitovy po stránce hygienické a infekční.«

[2]) Není mnoho záduší, jež by mohly niknouti náklad, který založení nového hřbitova vyžaduje. Jakkoli dle zákona ze dne 30. dubna 1870 (ř. z. č. 58.) § 3. d zřízení a vydržování hřbitovů jakožto ústavů zdravotních (nález správ. soudu ze dne 3 února 1888, Bd. XII. č. 3911) přísluší obcím, bývá s prospěchem, může-li záduší náklad niknouti, na její útraty nový hřbitov zříditi, by se zabránilo zřízení hřbitova obecního, často, jak zkušenost učí, *bezkonfessního*.

[3]) Přes všechno vyšetřování rozličných komisí, dobrozdání znalců a pod., bývá po dlouhém obyčejně jednání pro nový hřbitov vyhlédnuté místo mnohdy zcela *nevhodné, vlhké, těžko přístupné*, svou polohou odpuzující atd., co vede nejednou k sporům ano i soudům mezi příslušníky obcí, které nejen že proti zřízení hřbitova na takovém nevhodném místě nejednou protestují, ale i pochovávati se na takovém hřbitově nechtí. Příkladů podává zkušenost s dostatek.

vlastní i se hřbitovní kaplí, čímž ztíží se duchovní správa nemálo.[4])

II. Vystihnuvše hlavními rysy původ zřizování hřbitovů kolem chrámů a objasnivše způsob, kterak během času tyto hřbitovy z rozkazu vlády byly zrušeny a jejich přeložení za města a osady nařízeno, uvedeme stručně některé *pokyny*, jichž třeba míti na zřeteli, kdykoli jde *o zrušení* některého, u farního kostela se nalézajícího hřbitova a *upravení* místa, jež hřbitov ten zaujímal. Věc tato není vždy tak snadna, jak by se mohlo zdáti a působí nejednou, zvláště je-li patronátní úřad proti duchovnímu správci zaujat, nemalých nesnází, jak následující skutečný případ dokazuje.

V jisté obci zrušen byl před delší již dobou u kostela se nalézající, slušnou a dobře ještě zachovalou zdí obehnaný hřbitov a přeložen byl do pole za farní osadu. Po mnohých letech šlo o upravení bývalého hřbitova ve veřejný sad, ač byl již dlouho před tím slušně srovnán, stromy vysázen, pomníky odstraněny atd., při čemž měla i hřbitovní zeď býti zbořena a odklizena. Iniciativy chopil se příslušný patronátní úřad, sídlem v jiné obci, dovozuje ve svém podání k diecesnímu úřadu, že třeba hřbitovní zeď pro její sešlost zbourati a místo kolem kostela upraviti.[5]) Po vyslechnutí farního úřadu nebylo žádosti patronátního úřadu dáno místa, ježto zachovalá zeď hřbitovní sloužila farnímu kostelu, kolem něhož vede s obou stran veřejná cesta, za ochranu, a bránila též profanaci bývalého hřbitova.[6]) Patronátní úřad — *aniž* by diecesní a farní úřad byl o tom uvědomil[7]) — odvolal se k okresnímu úřadu politickému, který z důvodů malicherných a skutečnému stavu věci odporujících,[8]) dal patronátnímu úřadu za — právo a rozhodl, »že uděluje mu svolení k projednávání s obcí N. (v níž zrušený

[4]) Známo, že mnohá farnost má vedle místního, často ještě více venkovských, mnohdy velice vzdálených hřbitovů, jež jsou, k veliké ztrátě času ani nehledě, velikou obtíží pro každou dochovní správu.

[5]) Zmíněný patronátní *městský* úřad vzal si do hlavy, stůj co stůj okružní zeď kolem kostela odstraniti, poněvadž jeden jeho člen byl stavitel, jemuž z pochopitelných příčin na zboření zdi, silnými kamennými plotnami pokryté, záleželo.

[6]) Důvody, patronátním úřadem v tomto ohledu v podání k politickému úřadu uvedené, byly zcela liché a postrádaly objektivnosti. Úřad tento byl prosté mystifikován, a proto bylo jeho rozhodnutí, nehledě ani k podstatě věci, zcela pochybené.

[7]) Tak nešetrně a »velkopansky« počínají si mnohé patronátní úřady i v jiných záležitostech. Diecesní a dokonce farní úřady jakoby pro ně neexistovaly. O těch se ví jen tehdy, když jejich spolupůsobení v té aneb oné záležitosti jest nezbytné aneb je-li pomoc jejich výhodná. Takové jednání vzbuzuje upomínky na doby někdejších despotických *vogtů*, jež historie příliš chvalně nelíčí. Srov. pouze: *Ferraris* l. c. s. v. »advocati ecclesiae«, kde i starší literatura uvedena; *Kirchenlexikon*, VI., 199., s. v. »Schirmvogt«.

[8]) Tak na př. se tvrdilo, že bývalý hřbitov podobá se palouku, trávníku a ovocnému sadu, aniž by se bylo uvážilo, že úprava taková zrušených hřbitovů shoduje se úplně s nejv. rozhodnutím ze dne 24. ledna 1785 (zák. cís. Josefa díl X. str. 833.); tvrdilo se *proti* vší pravdě, že na hřbitově se pase dobytek, že se naň pouštějí výkaly, že zrušený hřbitov neudržuje se v tom stavu, jak by toho pieta k mrtvým vyžadovala atd.

hřbitov u farního kostela se dříve nalézal) o záležitosti zbourání a odstranění staré hřbitovní zdi u kostela, pod tou podmínkou, když se prostranství tím získané upraví jako veřejný sad . . . a hranice zádušního jmění (chtělo se snad říci: hranice zádušního pozemku hřbitovního) mezníky označí«

Z rozhodnutí toho, jež bylo dle všeho ze zvláštních příčin s úplným *obejitím diecesního úřadu* pouze s příslušným farním úřadem sděleno, odvolal se tento úřad k místodržitelství a provedl důkaz, že důvody v odpor vzatého rozhodnutí první stolice jsou nesprávné a liché a že skutečný stav věci jim zcela odporuje. Jmenovitě odmítl farář tvrzení první stolice, že rozhodnutí jejímu předcházela místní prohlídka (bývalého hřbitova), an se jí súčastniti nemohl, ježto mu, jak se po zákonu sluší, oznámena nebyla, a nad to konala se dne nedělního v čas služeb božích.[9]) Kromě toho uvedl farář s důrazem, že není patronátní úřad povolán, starati se na újmu zádušního majetku, jakým onen hřbitov i se zdí bez odporu jest, o zvelebení zcela *cizí* obce, vůči níž nemá v tomto ohledu nižádného závazku; rovněž že není úkolem ani účelem jmění zádušního, by se ho užilo, jako v daném případě, k účelům zcela *profánním*, k čemuž příslušný patronátní úřad jako spolusprávce jmění zádušního *není* oprávněn a k čemu by vrchní dozorčí úřady k jmění tomuto nesvolily a svoliti ani nemohly.[10])

Jak se dalo očekávati, *zrušilo* místodržitelství svrchu uvedený výnos politického okresního úřadu pro jeho *nepříslušnost* z toho důvodu, »že se v případě tomto nejednalo o opatření ohledně kostelního jmění, jehož správa přináleží faráři, farní obci a patronu, kdežto státní správa kultu má jen k tomu přihlížeti, aby nebylo ztenčeno kmenové jmění kostelů a církevních ústavů.[11]) A právě

[9]) Tak rozumí onen městský patronátní úřad *svěcení neděle* a tak šetří práv patronátního faráře! Že ona komisní, na den nedělní ustanovená prohlídka hřbitova byla nezákonná, není pochyby a že konala se tendenčně dne nedělního, by se jí místní farář súčastniti nemohl, jest rovněž samozřejmo. Do jakého světla dotčený patronátní úřad svým přímo úkladným jednáním v této záležitosti se postavil, jest též patrno. Malý to, ale velice smutný a odporný obrázek městské patronátní svědomitosti a správnosti. Proto poukázal farář ve svém odvolání k §§ 41. a 42. zák. ze dne 7. května 1874 (ř. z. č. 50.), kterými se spolusprávа zádušního jmění farářům s farní obcí a patronem zaručuje, kteréž ustanovení bylo patronátním úřadem porušeno. Týž městský patronátní úřad jest tak zdvořilý a práva dbalý aneb i znalý, že započeti, provádění a schválení oprav na patronátních budovách, ač ze svého ani haléřem na ně nepřispěje, patronátnímu faráři vůbec ani — *neoznámí!* Dovolává-li se farář proti tomuto, přímo neslýchanému, v pravdě »vogtovskému« jednání patronátního úřadu svého práva, mnoho nepochodí, což úkazem nadmíru smutným, ano podání jeho se buď jen ledabylo vyřídí aneb se prostě — ignoruje. Co prospěje pak stále opakovati: »Jura vigilantibus sunt scripta«, když se práva ta, jak sluší, na příslušných místech *nehájí!*

[10]) Srov. § 38. a 45. cit. státn. zákona

[11]) Vidno, že nazírá zemské řízení na věc tak, jakoby farní obce byly *již zřízeny*, ač dle § 37. a 43. cit. zákona mají se *teprve zříditi*. Jsou též případy, že domáhají se obce řádného účastenství ve správě jmění zádušního proti čemu nelze vzhledem k starší i novější církevní legislativě ničeho podstatného namítati. Srovn. Conc. *Trid.* sess. 22. c. 9. de ref.; provinc.

poněvadž tito povolaní faktorové *neučinili žádného opatření* o disposici ohledně zrušeného hřbitova v obci N., nebylo také okresní hejtmanství dle znění článku 42., po případě 38. zákona ze dne 7. května 1874 (ř. z. č. 50.) povoláno, aby v tomto případě své svolení (ke zbourání zdi a upravení starého hřbitova) dalo.«

Nyní teprve uznal absolutistický patronátní úřad za dobré, když byl dříve, aby svou tím spíše provedl — což opět charakterisuje smýšlení a jednání opětně jmenovaného městského patronátního úřadu.[12]) — dal *o své újmě* a proti všemu právu do hřbitovní zdi udělati *průlom*, k čemuž naprosto oprávněn nebyl, s církevními úřady o upravení bývalého zádušního hřbitova vyjednávati, kteréžto vyjednávání, poněvadž nevedlo se od příslušných rozhodujících činitelů dosti *obezřele a energicky*, skončilo nejen dle přání patronátního úřadu, nýbrž i — jak bylo hned s počátku tohoto sporu zřejmo — ke škodě zádušního majetku.

Tak mají se pohříchu někdy věci, jde-li o upravení zrušeného hřbitova! Z toho ale plyne, že má duchovní správce v každém takovém případě, kdykoli jde o upravení bývalého hřbitova, bedlivě toho dbáti, aby zájmy církevní *škody nevzaly*, čeho třeba zvlášť tehdy míti na zřeteli, když příslušný patronátní úřad o zádušní zájmy, jak z uvedeného zřejmo, se valně nestará a mnohdy spíše, jak zkušeností stvrzeno, k zájmům *vlastním* přihlíží.[13])

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Boj o sv. Františka Seraf. — Vědec Dr. Felix de Backer o Lurdech. — Lyon předstižen Amerikou v obětavosti. — Výzkum missionáře P. Juliotta o malomocenství.

Zvláštní boj literární začal v posledních letech a sice o sv. Františka Seraf., kterého si chtějí vlastniti všechny možné směry

sněm *pražský* (1860) tit. VIII. cap. 1.; v základě sněmu toho vydané českým episkopátem »Předpisy« o správě jmění kostelův a duch. obročí; *Loberschiner*, Das Kirchenvermögen. Budweis 1862, S. 55 ff. Správa zádušního jmění, skládající se z více k úřadu tomu *způsobilých* a *svědomitých* členů — a jen tací mají se dle práva církevního úřadem tím pověřovati — osvědčila by se, jak lze se nadíti, co nejlépe, co by zádušnímu jmění bylo zajisté jen na prospěch a mnohé nepřístojnosti, jmenovitě *časté drancování* jmění tak zv. *filiálních kostelů* nemohlo by se *v tom rozsahu, jak se nyní často děje*, provozovati.

[12]) Ano, dotčený městský patronátní úřad šel ve své troufalosti aneb právní omezenosti, třetí možnost lze si sotva mysliti, tak daleko, že žádal diecesní úřad, aby svůj i farního úřadu rekurs k místodržitelství proti výše uvedenému výnosu politického okresního úřadu — *vzal bezpodmínečně zpět*, čemu ovšem, neměla-li úřední autorita býti valně otřesena, vyhověno nebylo. Z toho jest zřejmo, jak patronátní úřad své věci důvěřoval a o její správnosti byl — přesvědčen!

[13]) Příkladů dalo by se bohužel mnoho uvésti a nejednou tak křiklavých, že pojem »patronance« jeví se býti — prázdným, zneužívaným slovem. I zde mohlo by se říci: »Antiqua rerum vocabula *jam dudum significationem suam amiserunt!*«

jako světce všeho lidstva a netoliko církve. Boj o tohoto světce jest nadmíru čestný pro církev a její dějiny Již za živobytí svět cova tázali se jej: Proč celý svět, Františku, jde za tebou a každý přeje si vidět a slyšeti tebe? Ty nejsi člověk krásný, ani vznešeného rodu, ani velké učenosti, odkud to, že celý svět jde za tebou?« Něco podobného děje se na tržišti literárním, kde vypátrávají se všechna »Franciscana« jako nejčasovější novinka literární. Nejen Dante věnoval plamenné verše »Poverello«, ale Langfellow mluví o něm jako o svém zamilovaném světci, Tennyson touží po návratu světcově na zem, Ruskin ukryl kousek šatu světcova jako poklad. Oekonomisté jednají o něm jako o zvláštním duchu luštění sociální otázky. V poslední době životopis sv. Františka vydaný protestantem Pavlem Sabatierem, professorem ve Strassburgu, rozšířil svým 27tým vydáním známost o sv. Františku i do kruhů necírkevních. Spis Sabatierův jest ovšem na indexu, protože pojímá světce se stanoviska zcela proticírkevního a touží z něho udělati předchůdce reformátorů a snad i vyšších kritiků, (!) který byl liberálním racionalistou, z něhož by se byl mohl vyvinout snad Harnack. Plynný spis Sabatierův bude přeložen ženou do luštiny za přispění akademie. Jest proto dobře věděti směr Sabatierův: sv. Františka stavěti do rozporů s církví a papežem, činiti jej neautorisovaným kazatelem a mravokárcem a tak něčím jako předchůdcem Waldenských. To vše Sabatier nečiní ze zlé vůle, nýbrž z bludných prvotních zásad protestantských, z kterých by ušil rád řízu sv Františku. Jest to sice práce marná: František sliby skládá do rukou Innocence III., zakazuje kázati bratřím v těch diecesích, kde biskup jim zakázal (Řehole hl. IX.) a »V testamentě« svém (Speculum VI. 87.) dí bratřím: »nechť jsou *vždy věrní a poslušní prelátům a kněžím svaté matky Církve«*, a sám říkával, že »musí obrátiti preláty — poslušností a úctou.« Patřil světec k »reformatorům«, kteří chtěli napraviti lidi a mravy, ale ne k těm, kteří chtí opraviti dílo boží, ale ne lidi a mravy. Sabatier činí nemístné důsledky z toho, že sv. František nedal se vysvětiti na kněze, jakoby pohrdal sacerdotalismem, ale zapomněl, že i sv. Benedikt nebyl knězem, a že světec ze svátostí a z víry žil. Jeho úctu k nejsv. svátosti hlásá rozkaz, aby dva bratři šli od města k městu a kde by nalezli, že není zlatých nádob pro Tělo Páně, aby je opatřili. Nadšení Sabatierovo pro světce našeho jest veliké ale racionalistické. Smutné jest, že opět protestant musil v kruzích necírkevních šířiti lesk našeho patriarchy. Celá společnost vědecká povstala v Anglii, která se studiem doby světcovy zanáší a tvrdí o sobě, že chce býti neutrální. Chtěli získati i Mgr. Faloci Pulignani, vydavatele »Miscelanea Franciscana«, Vlacha, nejlepšího znalce »Franciscana«. Ten však odpověděl dosti ostře na předstíranou neutralitu, řka, že akademická společnost sv. Františka nemůže býti jiná než buď katolická neb nekatolická, protože nemůže býti jako nějaká společnost chemiků, kteří mohou býti katolíci i nekatolíci, ale pro katolíky jest podobná neutralita logickou chybou. Ostatní mají všechna náboženství za stejně dobrá — my

katolíci — kromě katolického náboženství — za falešná. Proto ostatní mohou býti neutrální, my však neutrální býti nemůžeme. Tak vyněla odpověď P. Faloci. Odpověď P. Paschala (Angličana) na Sabatierův životopis končí přáním, aby úcta sv. Františka, jakou jeví Sabatier, přivedla jej do církve, jíž byl světec tak oddán.

O Lurdech zahájil řadu článků v »Tabletu« Dr. Felix de Backer, vědec evropského jména, který zvláštní studie konal o léčení rakovin, lupus a anthrax. Žije v Paříži, ale praxe jeho sahá do Londýna a Petrohradu, jest vydavatelem »Revue de l'Antisepsie.« V úvodě ke článkům odsuzuje Zolovo dílo »Lurdy« a též sjezd svobodných myslitelů v Římě a dí: »Kdybych byl přítomen kongresu, více než každý jiný byl bych vynášel vědu a poznání, které bylo získáno prací, trpělivostí a geniem; více než každý jiný byl bych se pokusil ctíti triumfy člověka nad vzduchem, zemí, ohněm a vodou. Byl bych se pokusil dokázati, že patří-li již svět pozemský člověku, jest též jeho povinností pokračovati dále a získati si svět budoucí. *Ve jménu svobodné myšlenky byl bych končil: Věřím v Boha.*«

V dalším praví, že nad vznik života člověk nedojde a že při každé buňce mu třeba říci: »Na začátku bylo Slovo.« Též odsuzuje zneužívání vědy pro výpady proti víře. Ukazuje na rozdíl mezi zázrakem vědy a víry. Příroda skoků nečiní. »Netvrdím, že pochopení zázraku jest vědecky nemožno, pro tu jednoduchou příčinu, že nikdo nám nemůže říci dnes, co se zlíbí všemohoucímu Bohu zjeviti zítra.« Jest přesvědčen, že osudné metly, jako tuberkulosa, rakovina, mohou pomocí vědy býti odstraněny během let, ale jest »dalek toho mysliti i jen okamžik, že zázraky víry (jako v Lurdech) lze srovnati se zázraky vědy«. Lurdy jsou místem opuštěných a nešťastných. »Když nemoc zdrtila člověka a když Příroda nechce pomoci, nebylo by to kruté a šílené chtíti jej připraviti o víru, která snad přece jej může zachrániti? Když ubožák tonoucí drží se spasné loďky, kdo bude tak nemilosrdný a udeří jej na hlavu holí? Jestli nějaký ubožák pacient mluví, že půjde do Lurd, neolupujte jej o víru, ale řekněte ve vší prostotě: »Bůh jest Stvořitel živé buňky, On ji může restaurovati, bude-li to Jeho vůle.« Silně doráží na tupiče Lurd jménem vědy. Klasický dává příklad s vodou Gangu a Jumna, která se pokládá za svatou, protože zjištěno, že všecky cholerové bacily během 15—20 hodin mizí.

Druhý fakt zjištěn, že při sterilisování vody Gangu a Jumna (při 248°) po ochlazení stávají se hlavním mediem pro kulturu bacilů! (Cituje článek dr. Haukinea v »Annales de l'Institut Pasteur« vol. X., p. 511.) »Řekneme, že dr. Haukine jest fanatik? Budeme upírati ta fakta? Řekneme, že jest obětí šalby aneb hypnotické suggesce?« Tak neutrálně se o Lurdech nepíše. Slovutný tento lékař má jeden požadavek ohledně Lurd, totiž zříditi tam obrovskou nemocnici, v níž by měli ubožáci útulek. Navazuje na to úvahu politickou a praví, že by byl boj kulturní ve Francii

zcela nemožný, kdyby při každém velikém kostele byla zřízena nemocnice a ta armáda ubožáků by byla kulturním bojem vyhozena na dlažbu. Rovněž jest toho mínění, že kdyby všecky řády byly opustily hned Francii, jako mniši v Solesmes, že by bláznivý zákon byl býval dříve v koncích. Zmínku další o sensační práci vědce světového necháme si pro příště.

Lyon, který býval vždy první diecési katolického světa, která při všech obětinách církevních přinášela největší obol na práce apoštolské a který četné missionáře odchoval pro zámoří, po 82 letech ustoupil první místo — Americe, a sice arcidiecési bostonské, která předčila samotný Lyon obětavostí. Přvenství uloupeno Amerikou. Kostel Panny Marie Vítězné (Maristé) ve zprávě »Propagandy de fide« vykazuje sbírek 1639 lib. št. (20.000 K) a teprve na druhém místě jest Lyon — 1386 lib. št. a na třetím Cambridge se 1212 lib. št. V Bostonu spolek pro šíření víry pracuje zvláště prakticky mezi Číňany v městě, které poučuje, jim potřebné knihy katechetické v mateřštině dává a je odchovává na šířitele víry po návratu do vlasti.

Nákaza malomocenství byla předmětem sporu dvou náhledů: první tvrdil, že malomocenství se šíří požíváním nezdravých ryb, druhý, že se šíří nákazou, stykem zdravých s malomocnými. P. Juliotte, SS. CC., třetí bratr známého P. Damiana, apoštola malomocných na Molokai, píše své zkušenosti v »Annales des S. C.« (pařížských), v nichž tvrdí, že malomocenství přenáší se bacily, které dechem se sdělují aneb i krví z ran malomocných přichází. Zkušenosti své opírá o mikroskopické bádání svá za pomoci lékařů tamějších a tvrdí, že bratr jeho Damian podlehl neznalosti o přenášení nákazy. Isolace malomocných jest nejspolehlivější prostředek proti nákaze. Bádání svá předložil P. Juliotte vládě Spojených státův amerických.

„Milosrdný Samaritán“ slove 92. č. podílu Dědictví sv.-Janského, které péčí a překladem vsdp preláta Dra Jana Sedláka přináší překlad výtečného díla Ferdinanda Ziervogela o ošetřování nemocných. Jediný pohled na obsah učí, jak praktická a lidová to kniha, plná pokynů nejen pro ošetřovatele, ale i pro kněze, jenž tolik má s nemocnými co činiti. Laik má v knize vzácné pokyny lékařské. Rodiny z ní mohou bráti radu v přečetných případech. Plno krásných příkladů z nejnovějších dob činí knihu čtením mile zábavným. Daleko užitečnější jest kniha přítomná než rozšířené knihy šarlatánů lékařských.

Poučné praví kniha, že nemocnému nemá býti dlouho předčítáno, aby nebyl unaven, nýbrž že kniha po částkách má v nemoci sloužiti za duchovní stravu. Tím vyvrácena jest výtka některých, kdož praví, že jsou jednotlivé kapitoly příliš dlouhé. Úryvky denně předčítati nemocnému jest podmínkou vyslovenou v knize samé.

Sv. Karel Borr. si přál, aby žádný nemocný v diecési jeho nebyl bez ošetřovatele, který by i duši i tělo jeho ošetřoval. Odtud vzaly původ svůj »sestry sv. Karla Borr.« Každá osada má některé duše, které milují návštěvy nemocných; dáte-li jim do rukou knihu vsdp. preláta Dr Sedláka, stane se jich služba a návštěva nemocných pravým apoštolátem mezi nemocnými. Kniha obsahuje na konci snůšku krásných modliteb, hodících se pro nemocného. Dědictví si získalo pravou zásluhu vydáním této praktické knihy na prospěch ubohých nemocných, jimž bude nejlepším společníkem.

Fr. Vaněček.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Spásonosné prostředky proti utrpení.

»Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou.« Efes. 6. 14.

Jsou různé prostředky, kterých užívati můžeme a máme, aby nám byla utrpení k spáse. Prostředky těmito rozumím různé zbraně, kterými můžeme utrpení čeliti, neb je aspoň seslabovati. Tyto zbraně vypočítává sv. apoštol v listu k Efesským. Když jim totiž vylíčil, že navštíví je dny pokušení, utrpení, odívá je »v odění boží«, aby v boji s nepřáteli spásy neohroženě vytrvali. Vypočítává různé zbraně, kterými se mají odíti, vykládá, co zbraně tyto znamenají. Začíná pak slovy, které jsem nahoře uvedl: »Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou.« Prvním oděním jest tedy pás pravdy.

I.

Co znamená pás, o kterém sv. apoštol mluví? Ctnost čistoty, moji drazí. Jak pěkné to přirovnání!

1. Pás obepíná bedra; ctnost čistoty krotí a umenšuje *žádost* těla. »Buďtež bedra vaše opásaná a svíce hořící v rukou,« napomíná Pán u sv. Lukáše 12. 35. Slova ta pak vysvětluje sv. Řehoř: »Bedra svá opásáme, když zdrželivostí žádost těla krotíme.« Rozeznáváme pásy úzké a široké. Taktéž zdrželivost jest dvojí. V manželství a mimo manželství Širokým pásem jest čistota, která vyžaduje naprostou zdrželivost mimo manželství, úzkým pásem čistota naprostá, panická. Každý člověk, který Bohu sloužiti chce, musí býti jedním z těchto pásů opásán. »Bedra vaše mají býti opásána.« U starých byl pás zvláštním odznakem vojína a přestal býti vojínem, kdo pás odložil. My jsme také bojovníci, bojovníci Kristovi. Hlavním a prvním oděním jest čistota. Přestává tedy býti vojínem, kdo čistotu odkládá, vystupuje z aktivního vojska, ztrácí žold za své dřívější služby — své zásluhy, a bude jako věrolomník a zbabělec přísně potrestán.

2. Dále, moji drazí! Vojín obepíná se pásem, aby si zaň vetkl meč. Jest ozbrojen! Čistotou duše činí se člověk přístupným

slovu božímu a jím ozbrojen neleká se nepřítele spásy. »Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou.« Mat. 5. 8. »V zlovolnou duši nevejde moudrost, aniž bydleti bude v těle, které poddáno jest hříchům.« Kn. moudr. 1. 4. Srdce čisté otvírá se ochotně, aby přijalo každé napomenutí, všelikou moudrost boží, a jí ozbrojeno, dobrý boj života bojovalo.

3 Jenom čistota činí nás schopny, abychom mohli *Krista následovati.* A co nás zdržuje v tomto následování? Všechny vášně a náklonnosti. Člověk čistotou vyzbrojený dovede je potlačiti. Nejmocnější vášeň jest žádost těla. Jen čistotou přemůžeme tohoto Goliáše mezi vášněmi a ten-li padne, pak potlačíme všechny vášně jako David celé vojsko filištínské.

Vyložil jsem vám význam pásu, který znamená čistotu. Promluvím dále o velikých přednostech tohoto pásu.

II.

Veliké výhody a přednosti skýtá člověku čistota v dvojím smyslu: Čistota ušetří člověka mnohého utrpení, které pak nemůže odvrátiti, ulehčí.

1. Šetří nás mnoha různých utrpení: Již věrnost v manželství ucpává všeckny prameny různic a často trpkých výstupů. Manželé čistí, kteří se vzájemně milují, žijí spokojeně, neznají žárlivosti, žijí v klidu. Uvažme krátce opak. Bez čistoty mizí láska, prchá úcta, roste nespokojenost, nepřátelství ukrutenství, nastupuje i vražda.

A co mám říci o čistotě v panictví? Nemohu a nedovedu vylíčiti všechny přednosti a ctnosti života panického, pravím jen krátce: Tato čistota dovede nadchnouti k nejvznešenějšímu: opustiti svět a následovati Krista!

2. Čistota zpříjemňuje utrpení. Co nás stálo boje a přemáhání než jsme se v čistotě utvrdili! Naučili jsme se odříkání, bojovali se světem, zlým duchem, se sebou samými. Jaký klid a pokoj duše jsme si vybojovali! Kdyby už nic jiného nebylo náhradou, tento klid a útěcha vyváží všechno. Čím jsou nám boly, čím útrapy pozemské! Tolik už jsme jich přemohli, než jsme korunu všech ctností, neporušenou čistotu, zachovali!

Jak mocnou zbraní tedy jest pás čistoty! Ovšem, musí to býti pás pravý, ne zdánlivý, čistota opravdová, které jsme uchránili z lásky k Bohu, ne z lakomství, pýchy, nemoci. Musí to býti čistota všeobecná, v myšlenkách, slovech i skutcích! Jen takovým slíbena odměna, koruna a diadém vítězství. O těchto mluví Pán u proroka Isaiáše: »Dám jim v domě svém a mezi zdmi svými místo, a jméno lepší, nežli jest z synů a dcer: jméno věčné dám jim, kteréž nezahyne.« 56, 5. Z těchto slov poznáváte, že pás čistoty není jen k spasení prospěšný, nýbrž nutný. Proto chci ještě krátce vylíčiti, jak tohoto pásu, jak čistoty možno dosáhnouti a ji zachovati.

III.

Bůh sám jest nejčistší, Bůh sám je také dárce čistoty: »A jakž jsem zvěděl,« praví Duch sv. v knize moudrosti, »že nemohu býti jinak zdrželivý, leč by Bůh dal, i toť byla moudrost věděti, čí to jest dar: přistoupil jsem k Pánu a prosil jsem ho.« 8. 21. A co praví Kristus, jsa tázán, zda jest dobré se ženiti? »Všichni nepochopí toto slovo, jenom kterým dáno jest.« Mat. 19. 10. 11. Jest tedy čistota dar boží, a nikdo nemůže jí ze sebe neb svými silami dosíci.

Něco však přece spočívá ve skrovných našich silách: Můžeme za ni *prositi*. Abychom pak byli vyslyšeni

a) musíme *smysly své* krotiti, především oči. Oči jsou vchodem do srdce. »Oko mé obstoupilo duši mou«, naříká Jeremiáš, 3. 51. Hlavní starostí budiž, abychom bděli nad zrakem svým, aby nespočinul na něčem hříšném a neotevřel bránu a přístup hříchu do duše.

b) Kolik zlých *příležitostí* skýtá se nám v životě, kolik zlých lidí žije, pracuje s námi, kteří řečmi i skutky svádějí ke hříchu. Zlé řeči kazí dobré mravy. Obcování s lidmi zlými rovná se *čtení špatných knih*, které v hojnosti se dnes rozšiřují, obsahem i vyobrazeními lákají, smysly dráždí.

c) V celém tom moři nástrah a pokušení zachrání nás jenom časté *přijímání sv. svátostí*, především pokání. Tato svátost v pokoře přijatá činí pravé divy, dodává síly proti všem nepřátelům. Pokud prorok Eliseus žil, nemohl nikdy král syrský krále israelského přemoci. Eliseus znal tajné plány krále syrského, a ochotně je králi israelskému prozrazoval. Také nás nikdy nepřemůže zlý duch, pokud druhý Eliseus, naše svědomí, ve svátosti pokání prozrazovati bude jeho plány a pokušení zástupci božímu na zemi.

Drazí křesťané! Udal jsem vám dnes první prostředek proti utrpení. Za to vás prosím, zjednejte a vybojujte si ho. Opásejte se jím proti všem nepřátelům spásy, používejte ho v křesťanské trpělivosti a oddanosti. Kde boj, tam vítězství. Tolik zářivých příkladů zdrželivosti svítí vám v nebesích, z každého stavu, každého stáří. Svatí v nebi již dobojovali, zvítězili. Vás boj očekává. Tedy zmužile za nimi, aby i vám ozdobil Bůh skráně diadémem odměny na věčnosti. Amen.

Dle Julia Pottgeissera S. J., upravil *Petr Teplý*, kaplan v Jihlavě.

Panic a panna křesťanská vyznamenává se tak divukrásnýma a okouzlujícíma očima, že uchvacuje jimi nedím lidi, nýbrž i duchy nadpozemské, ba samého vládce všech duchů. Její oko je tak čisto a průzračno, že jím prohlédá nejen krásu tělesnou, nýbrž i krásy nadpozemských i netělesných světů; její oko je tak jasné, že nedá se zakaliti ani urážkami, ani zlomyslností, bodře a vesele pohlížejíc i na škůdce. Na panně křesťanské zříte takovou cudnost, že v přítomnosti její mimovolně se zastydí, začervenají, a uklidní se i ti, kteří jindy nemají stoudnosti žádné. Sv. Jan Zlatoústý.

*

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Odpouštějme nepřátelům svým!

»Takť i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých.« Mat. 18, 35.

Velikou povinnost nám dnešní svaté evangelium na srdce klade, bychom *odpouštěli i nepřátelům* svým, abychom odkládali nenávist proti spolubližním a promíjeli křivdy, jež by nám kdo činil. Ačkoliv se proti tomu přirozenost lidská vzpírá, přece to jest *velikým přikázáním božím*, jež Spasitel v podobenství vykládá a zřejmými slovy poroučí. Jak kdo odpustí lidem na zemi, tak i jemu bude na nebi jednou prominuto. Jest tedy výhoda z toho nemalá, když odpouštíme bližním svým.

Uvažujme dnes o *dobrých stránkách* tohoto příkazu a výroku Páně, zlé následky při nedodržení jeho a neposlušnosti pomíjejíce mlčením. Mějme na paměti, že nepřátelům odpouštěti jest *slušno* a že z toho mnoho *dobrého* vychází, což bude předmětem dnešní řeči mé.

Pojednání.

I.

1. *Jest slušno nepříteli odpouštěti.*

Starý svět neznal zákona odpouštěti těm, kteří nám ublížili; naopak *pronásledoval* protivníky. Jemu platilo »oko za oko, zub za zub«. A přece je slušno milovati i nepřátele, poněvadž to přikázal sám Bůh: »Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám.« Mat. 5, 44.

Kdo pronesl slova ta, kdo to poroučí? Nejsvětější Bůh, Pán nebe i země, na jehož pouhý pokyn všechno se děje. Poroučí to *Stvořitel*, který všechno z ničeho vyvodil divotvornou mocí svojí. Přikazuje tak nejvýše *moudrý a spravedlivý* Bůh, který ani nemůže nic jiného nařizovati, než co jest svatého, spravedlivého, slušného.

Bůh dal na *sobě příklad*, abychom nepřátelům odpouštěli; Spasitel ukázal lásku k nepřátelům svým, tu lásku, pro kterou nebe opustil a na svět přišel. Lidskou přirozenost na sebe vzal, ponížil se a miloval i ty, kteří ho pronásledovali. Rozdával dobrodiní a klidil nevděk, kázal obyvatelům jerusalémským lásku a dostalo se mu nepřízně, závisti a pronásledování. Než Spasitel neustal *milovati i nepřátele* své. Vykupitel objal zrádce svého, učedníka *Jidáše* a přijal polibek jeho v zahradě olivetské. Pán Ježíš se *modlil*, umíraje na kříži za své *vrahy*, za ty, kteří ho bili, křižovali, jemu se posmívali, po něm plvali, pod křížem hlavy ukřivovali.

Jak veliká to byla Spasitelova *láska* k nepřátelům, jak vznešený to podán příklad lidem, aby rovněž milovali i nepřátele své!

Když tedy Bůh miluje nevděčné a často neposlušné lidi, když Spasitel miloval nepřátele své, když nebeský Pán tak zřejmě poroučí a Ježíš tomu učí, jest *svatou naší povinností* poslechnouti, a dle vůle boží se říditi.

2. Uvažujme také, *koho* to milovati máme. Nejsou naši nepřátelé spíše lásky než nenávisti hodní? Jejich zloba, jejich nepřátelství, jejich nevděk, jejich zášť — všechno to jest hodno opovržení; tyto jejich viny musíme zavrhovati. Než dlužno odlučovati od viny a hříchu *osobu* samu, člověka.

I vinníci jsou našimi *spolubližními*, jsou s námi přirozeností svojí, svazky člověčenství spojeni a sloučeni. I nepřátelé naši byli křtem svatým od církve přijati, jsou bratry našimi v Kristu Ježíši. Jim spolu se dostalo veliké ceny vykoupení a spasení, mohou se státi spravedlivými, mohou vejíti do království nebeského a slávy věčné, polepší-li se a odloží-li svoji zášť a nepřátelství.

Jako my jmenují Boha svým *otcem*, mají týž cíl a konec a milosrdenstvím božím se jim dostává slavného přijetí po pokání, jež byli vykonali. Proto nesmíme vždy své nepřátele odsuzovati, za největší hříšníky a snad i vyvrhel lidstva považovati; i jim — dá Bůh! — rozbřeskne světlo svaté víry, i oni přijdou k poznání. Zlobu nenáviďme, osobu milujme pro její nesmrtelnou duši, k obrazu božímu stvořenou. Věnujme nepřátelům svým spíše lítost, spíše soustrast a hleďme, by s pomocí boží hněv odložili, zášť odpudili a hodnými křesťany dle lásky Spasitelovy se stali.

3. Pozorovali jsme, kdo výše jmenovaný zákon udělil, kdo jsou oni nepřátelé naši, uvažujme také *stav svůj vlastní*. Jsme vždy bez chyby, bychom viny svých bližních tak posuzovali? Jsme vždy bez hříchů, bychom milosrdenství božího jednou nepotřebovali? Jenom dobře se rozpomeňme a musíme skloniti hlavu svoji, poznáme, že jsme také vinníky a hříšníky.

Jak bychom neslušně a nesprávně jednali, neodpouštějíce svým nepřátelům, Spasitel nám v dnešním *podobenství* ukazuje. Služebník, který dluhoval svému pánu, jako správce, celých deset tisíc hřiven, (150 millionů zlatých), nemaje, čím by zaplatil, poprosil a všechno mu bylo odpuštěno. Jaký dojem asi milosrdenství pánovo na něho učinilo, jak se zachoval ke spolusluženíku, který mu dlužen byl částku nepatrnou sto desetníků? (asi 35 zlatých). Jak odplatil milosrdenství sobě prokázané? Zapřel cit srdce svého, cit k rodině nešťastné, zanevřel na soudruha a vsaditi jej dal do žaláře. Ale že neodpustil soudruhu a tak se zachoval, ani jemu nebylo od pána odpuštěno.

Jak mnohý člověk by se snadno *poznal ve služebníku onom?* Jak mnohý jest hříšnější než ti, jimž prominouti nechce! Jenom kdyby probral záhyby svého srdce, kdyby prošel svým životem, jak mnoho by nalezl vin a hříchů, jež si přeje a žádá by mu odpustěny byly od Hospodina!

Nechce prominouti spolubližnímu, že mu *lál, křivě o něm mluvil*, a kolikráte urážel Boha nejsvětějšího jazykem zlolajným? Zdráhá se prominouti někomu, že mu týž nevzdal patřičnou čest a

jak často odpíral tuto čest oddanost k Bohu svému! Mrzí se, že se mu dostalo *nevděku* za dobrodiní, a kolikráte se stal nevděčným oproti Bohu svému. A mnohdy se hněvá na spolubližní, aniž by mu co zlého a nepříjemného učinili, ačkoliv jsou nevinni. Aby mu to všechno bylo odpuštěno, Boha všemocného žádá a prosí; pamatuj tedy dříve na sebe, na svůj stav, odpouštěj svým nepřátelům a pak ti odpustí také Bůh.

Milovati i nepřátele slušno, poněvadž to poroučí Bůh, nepřátelé jsou našimi bližními a i my čekáme odpuštění od Boha; než k tomu příkazu nutká nás mnoho *dobrého*, co z toho pochází, o čemž v díle

II.

1. Podivným se bude někomu zdáti, že nepřítele máme milovati a z toho lidem *dobro* přichází; než přece když jasněji ke věci té přihlížíme, přesvědčíme se o tom. Láska k nepřátelům zjednává *pokoj duše*.

Mnohý se domnívá, že tím pokoje nabude, když zášť svojí ukoji, když pomstě třeba průchod dá. Tím by se zklamal velice; bližního snad uvede do nesnází, ale sobě, pokoji srdce svého, neposlouží. Vyplnil pomstu, vyliv si, jak se říká, na bližním zlost svoji, upadá v novou trýzeň duševní. Svědomí mu činí výčitky a nešťastná obět zloby jeho tane mu na mysli. Tone v nejistotě, v pochybnostech, nesnázích, nenalezl pokoje pevného a trvalého.

Kdo však nepříteli prominul a odpustil, jak jest *upokojen* v duši své! Má vědomí, že učinil něco velmi dobrého a šlechetného, že o něm platí slova Spasitelova: »Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.« Mat. 5, 4 Blahoslaveni, šťastni jsou, neboť jich nic ke zlosti nepobádá, šťastni jsou, neboť v pokoji užívati budou těch darů, jimiž je obšťastnil nebeský Pán. Toho pokoje duševního užíval sám Spasitel a vybízí nás k němu slovy: »Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočinutí duším svým.« Mat. 11, 29.

2. Odpouštěti nepřátelům viny a křivdy nejenom pokoj, ale i velikou *čest* lidem zjednává. Svět tomu namnoze nechce rozuměti; mnozí se domnívají, že tím svoji čest napraví, když protivníka hodně sníží a pokoří. Než nedejme se tím mýliti a klamati; neboť co jest *vznešenějšího a většího* pro člověka: vášním uzdu popustiti nebo je přemoci a zkrotiti?

Znamenitý řečník římský veřejně napomínal nejmocnějšího císaře, že odpouštěti nepřátelům jest k nejvyšší cti a jest lepší, než kdyby kdo vysokých úřadů dosáhl. Když pohané tak smýšleli, kterak mají jednati křesťané?

Známe muže, kteří se odpouštěním nepřátelům více vyznamenali než jakýmikoliv skutky udatenství. Ať jenom vzpomeneme na *Mojžíše*, který odpouštěl národu israelskému, když proti němu reptal, se bouřil, ano i na svého vůdce pravice zvedal. Vzpomeňme na *Josefa*, který jako místokrál bratřím odpustil, že ho nenáviděli a prodali. *David* odpustil Samuelovi, ačkoliv ho týž chtěl ke stěně

přibodnouti, do nebezpečenství života ho posílal a zabíti ho hleděl. A všem těm odpouštějící viny a křivdy byla tato láska k nepřátelům jenom ke cti a chvále. Nikdo jich nehaní, jim se proto nesměje, ale vynáší jejich lásku, mírnost a pokoru.

Podobně i my odpouštějíce nepřátelům svým, zjednáváme si čest u spolubližních, přízeň a chválu poctivých a dobře smýšlejících křesťanův.

3. Nejvyšším prospěchem, nejblahodárnějším účinkem lásky k nepřátelům jest *odpuštění hříchů*. V těžkém jest postavení ten, kdo zcela jistě ví, že těžce zhřešil, však vědomost nemá, jsou-li mu hříchy před soudnou stolicí boží odpuštěny. Tato nejistota svírá člověka již na zemi, na tomto světě. Svědomí mu nedává pokoje, stavíc mu spáchané hříchy před oči a vyčítajíc mu, co zlého učinil. Nevíme, zdali jsme lásky nebo nenávisti boží hodni.

I *světci* té jistoty neměli, chvějíce se, že budou zavrženi na věky, ač přece žili spravedlivě, činili tuhé pokání, varovali se hříchů a věrně Bohu sloužili! Když tedy světci se báli, že budou zavrženi, že jim hříchy nebudou odpuštěny, jakž bychom se neměli strachovati i my?

Než Hospodin ujišťuje nás, že nám naše hříchy odpustí, když i my svým *nepřátelům odpouštíme*. Tak se denně modlíme: »*Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.*« A dnešní evangelium podobnou nám dává jistotu. Odpouštěte a bude i vám odpuštěno milosrdným Pánem nebeským.

Toť jest útěchou naší a posilou naší, to pobádá nás, abychom opravdu promíjeli nepřátelům svým. Účinek velmi vzácný plyne nám z toho, naděje pevná vysvítá ze slov Páně, ale také trest, jestliže odmítneme nepřítele, když nám snad ke smíru ruku podává a v přátelství s námi žíti touží.

Ačkoliv se tedy zdá protivné a odporné odpouštěti nepřátelům, ač se to příčí často přirozenosti lidské, přece to jest *slušno* a spravedlivo, poněvadž to poroučí Bůh, nepřátelé jsou naši bližní a také i my často klesáme a za odpuštění hříchů svých žádáme.

Než i *dobro* z lásky k nepřátelům plyne nemalé, užitek mnohý z toho vychází, ponévadž nabýváme pokoje svědomí, cti a vážnosti rozumných lidí a Bůh jenom pod tou podmínkou hříchy odpustiti nám chce.

Následujme tedy vznešeného příkladu Spasitelova, buďme poslušni slov Páně, milujme nepřátele své, by jednou i nám bylo odpuštěno na věčnostech. Amen. *Alois Dostál.*

Třikráte táže se Pán apoštola svého, zda ho miluje, aby mu tím ukázal, jak velice záleží Spasiteli na spáse duší. Mohlť zajisté Pán náš odpověděti Petrovi: miluješ-li mne, Petře, post se, spi na holé zemi, cvič se v nočním bdění, odívej se žíní, buď otcem vdov a sirotků. Než Pán náš nežádá toho od svého učedníka, nýbrž nakazuje mu především péči o duše nesmrtelné, aby nám ukázal, že záleží mu nejvíce na spáse duší a že tím lze nejjistěji dosíci odpuštění. Sv. Jan Zlatoústý.

Neděle XXII. po sv. Duchu.

Prostředky proti utrpení.

»A vezměte přilbu spasení a meč ducha, jenž jest slovo boží.«
K Efes. 6. 17.

Prvním oděním jest pás čistoty. Brání bolu a utrpení, ulehčuje a činí je snesitelnějším.

Sv. apoštol udává ještě jiné zbraně: meč a přilbu, pancíř a štít. Dnes nemohu o všech mluviti. Vyvolil jsem si dva: meč a přilbu.

I.

A) Mluvím nejdříve o meči, který tak úzce s pásem souvisí, an na pásu nošen bývá.

1. Co znamená meč? Sv. apoštol nazývá mečem ducha slovo boží: »jenž jest slovo boží.« Z jakého důvodu? Slovo boží jest jako meč, který raní i usmrcuje. Slovo boží raní a usmrcuje nepřátele boží, hříšníky, neb správněji, jejich hříchy. Na toto slovo boží vztahují se slova Isaiáše proroka: »Bíti bude zemi slovem úst svých a duchem rtů svých zabije bezbožného.« 11. 4. To jest meč, kterým sv. Petr zabiti měl všeliká zvířata čtyřnohá, ptáky nebes i zeměplazy, Skut. ap. 10. 13., kterými se rozumějí lidé pyšní, nečistí, hrabiví. Neboť takoví hledají štěstí své jen zde na zemi, nebo se přeceňují, vynášejí jako ptáci nebes. Raněni a usmrceni budou všichni, jen pro své hříchy. O takovém meči mluví i Kristus, když praví u sv. Matouše: »Nepřišel jsem na svět poslati pokoj, ale meč.« 10. 34. Kristus odevzdal apoštolům svým učení, slovo své, aby celý svět podmanili a k němu přivedli.

2. Tento pak meč nazývá sv. apoštol mečem *ducha*.

a) Lidé dovedou zhotoviti meč, ne však takový, který raní a usmrcuje duše neviditelné, meč, který Duch svatý připravuje, jak praví sv. Petr: »Duchem svatým pouze nadchnuti mluvili svatí boží lidé.« 2. 1. 21.

b) Dárcem tohoto meče jest Duch svatý. Duch svatý obrací hříšníky, kněží jsou pouze vykonavateli jeho rozkazů, zástupci na zemi. »Nebo nejste vy«, praví Spasitel, »kteří mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.« Mat. 10. 20.

c) Bez darů Ducha svatého nemůže žádný člověk slovo boží ovládati a kázati, mečem ducha vládnouti. I Písmo sv. jest slovo boží, meč ducha, ale meč v pochvě skrytý, mrtvý. Jen ten, kdo dokonale rozumí Písmu sv. může ho použiti, může meč z pochvy tasiti, aby jím statečně mával. Jest mnoho těch, kteří se výkladem Písma sv. namáhají, ale mnoho takových, kteří klamně Písmo sv vykládají, jím se honosí, milliony na jeho rozšíření a upravení vynakládají, ale pravého užitku a výsledku nedocházejí. Proč? Duch sv. jim nepomáhá, mávají pochvou — ne mečem.

B) Jak máme meče ducha užívati?

Slovem božím, mečem ducha, máme svá utrpení mírniti. A jak?

1. Jsou různá utrpení, kterých nás *strach* zbavuje. To jsou především pokušení. Taková utrpení dají se překonati mečem ducha. Tak na př. pýcha. Pýcha tě nutí, abys se nad jiné vynášel, jiné překonával. Uchop meč ducha, vzpomeň na slovo boží: »Nepatrnému propůjčuje se milosrdenství, ale mocní muky trpěti budou. Nejtvrdší soud vykonán bude na těch, kteříž představeni jsou.« Kniha moudr. 6 6. 7. Ovládá-li tě lakomství, abys byl bohat, napomíná tě Pán slovy sv. apoštola: »kteříž chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a v osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé neužitečné i škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a zatracení. Kořen všeho zla jest žádostivost.« 1. k Tim. 6, 10. 11. Jsi-li oddán nečistotě, napomíná tě tentýž sv. apoštol slovy: »Smilníky a cizoložníky soudit bude Bůh.« K Židům 13. 4.

2. Někdy jest ovšem utrpení tak veliké, že mu nelze odolati ani uniknouti. Tak chudoba, nouze, nemoc, smrt našich milých. I zde třeba uchopiti meč ducha, ne abychom si bázně nahnali, ale aby nás slovo boží *potěšilo*. Mnoho zaslíbení a útěchy nalezneme v Písmě sv. a v životě vyvolených božích. Tak v životě Abrahama, Jakuba, Josefa, Mojžíše, zvláště Joba, Davida, Tobiáše. Pravdu mých slov potvrzuje žalmista Páně, když přiznává: »Mlád jsem byl a sestaral jsem: ale neviděl jsem spravedlivého, aby byl opuštěn.« 36. 25.

Mějte tedu útočiště ke slovu božímu. V něm naleznete útěchy ve svých útrapách, ono vás poučí, abyste s bázní a třesením konali své spasení.

II.

Než oblékněte také přílbu.

1. Sv. apoštol rozumí přílbou naději spasení. »Oblečeni jsouce nadějí spasení.« I. k Thesal. 5, 8. Naděje nás chrání a oživuje, jako přílba hlavu. Kristus jest naší hlavou. Naděje nás vzpružuje, abychom vším pohrdali, všeho se varovali a jen toho dbali, abychom se hlavě, Kristu, nezpronevěřili. Tato ctnost jest pravou přílbou bojovníka Kristova.

2. Naděje jest přílba nejpevnější. Odráží všechny útoky a nárazy bolu, ano tuží a sesiluje se bojem. »Chlubíme se soužením,« praví sv. apoštol, »vědouce, že soužení trpělivost přináší, trpělivost zkušení působí, zkušení pak naději, a naděje nezahanbuje.« K Řím. 5., 3—5. Utrpení působí trpělivost, trpělivost pak zkušení, neb kdo opravdu mnoho a často trpí, osvědčuje naději, je hoden věčné odplaty. I vojín bývá odměněn za dobrý boj, udatnost, ne za krásu a břitkost zbraně. Vojín Kristův osvědčuje se ne bohatstvím, ne dary ducha, vzděláním, nýbrž vytrvalostí v bolu a pokušení, trpělivostí v neštěstí a útrapách. Tedy trpělivost působí zkušení, zkušení pak působí *naději*. Člověk rád trpí, a naděje na věčnou odplatu se sesiluje. A naděje nezahanbuje. Bůh jest nejvýš dobrotivý a nejvýš ochotný, může nám dáti více, než doufáme a zasluhujeme.

Proto odrážejme přílbou naděje všechy ústrky a boly, naději svoji bojem posilujme, abychom útrapy a soužení lehčeji nesli.

B) Známe nyní význam přílby spasení, ptejme se, jako v prvním díle: Jaký má prospěch pro nás?

1. První výhoda naděje jest, že utrpení svá *lehce snášíme.* Tak mnohý člověk touží po bohatství, stará a namáhá se, aby se obohatil. Starostí si ani nevšímá. Proč? Poněvadž naděje jej vzpružuje, že bude boháčem. Tolik pracuje rolník, od svítání do noci, v každé nepohodě. Nikdy ho práce nepřemáhá, počasí nezaráží. Proč? Posiluje ho naděje na dobrou žeň. A co rozohňuje vojína uprostřed ohně válečného, že i smrti neohroženě v tvář patří? Co jiného, než naděje na vítězství. Když tedy nás posiluje naděje na věci pomíjející, často bezcenné, abychom sebe těžší útrapy trpělivě nesli, jak výše stojí naděje na dobra neskonalá, jak velice povznáší a tuží nás utrpení jakékoli z ruky boží přijímati. Křesťan touto ctností vyzbrojený může směle zvolati se sv. apoštolem: »Utrpení tohoto světa nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.« K Řím. 8, 18.

2. Tak tedy, křesťané drazí, ochraňuje bojovníka božího přílba naděje. Utrpení nese lehce a v boji *stojí pevně.* Křesťan nadějí posilněný myslí ve všem utrpení na Boha, a nedá se žádnou bouří od něho odtrhnouti. Proto nazývá sv. apoštol naději kotvou. Kotvu spouští lodník do hlubiny, aby loď v moři upevnil, křesťan pak zakotvuje se v bouři utrpení nadějí, a nalézá klid a pokoj. Než kotva lodníkova není vždycky spolehliva; často lano povolí, na kterém je upevněna, a loď zmítá sebou po hladině. Naděje křesťana jest však upevněna trojnásobným lanem, které tak lehce nepovolí. Ekk. 4, 12. Jedním lanem jest věrnost boží, která nedopustí, aby naděje naše byly zklamány. Druhým jest přísaha, kterou Bůh učinil, »aby ukázal dědicům zaslíbení svých nezměnitelnost rady své«, (K Žid. 6, 17.), třetím pak jest podpis, který Bůh krví svou napsal na knihu zákonů a zaslíbení svých.

Proto, přátelé drazí, používejme kotvy naděje v utrpeních svých po příkladu svatých mučedníků. To budiž zbraní naší nejpevnější.

Mějme stále na zřeteli odplatu, kterou Pán trpělivým přislíbil, a obstojíme ve všech zkouškách, které na nás sesílá Bůh. Tím si nashromáždíme nekonečných zásluh a přijmeme jednou z ruky boží korunu vítězství, korunu života věčného. Amen.

Dle Julia Pottgeissera S. J., upravil *Petr Teplý,* kaplan v Jihlavě.

Neděle XXII. po sv. Duchu.

O důstojnosti duše lidské.

»Čí jest tento obraz a nápis?«
Mat. 22, 20.

Co knížata a králové dělají na penězích, že totiž svůj obraz dávají raziti, to Pán Bůh učinil na duši každého člověka. Každá duše nese na sobě obraz boží. Veliká jest proto vznešenost duše

lidské. Tento obraz boží porušil ďábel, an člověka svedl s cesty boží hned v ráji. Pán Ježíš však obraz ten zase obnovil. A jestli Bůh při posledním soudu nenalezne obraz ten zcela neporušený, pak nás zavrhne ode tváře své na vždy dle slov sv. Ambrože: »Nepoznávám obraz svůj, nepoznávám tvář, kterou jsem stvořil, odejdi ode mne . . . Toho hledej, kdo tě maloval, s ním měj společnost.« Sv. Ignát mučedník praví: »Člověk zbožný je peníz Bohem ražený; bezbožný je peníz falešný.« Baltazar, král babylonský, byl peníz, o němž se praví, že nalezen byl méně mající a proto rozděleno jest království jeho a dáno Medům a Peršanům a on zabit jest téže noci. Dan. 5, 27. Tedy obraz boží jest to, jenž duši naší dodává ceny, dle které buď mnoho platí, buď za nic nestojí. A proto praví sv. Ambrož: »Ať jest v tobě obraz spravedlnosti a moudrosti . . . neboť dle obrazu toho budeš jednou ceněn. Nechť, nenajde v tobě nepřítel obraz svůj. Vyvrhni z města duše tvé obraz ďáblův a dones obraz Kristův. Tento nechť se zastkví v městě tvém, totiž duši, a zastíní obrazy ostatní, o nichž David praví: »V městě svém, Pane, obraz jejich v nic obrátiž.« Žalm 72, 20. Jestliže by někdo obraz císařův neb králův zohyzdil, dopustil by se přečinu; tím většího zločinu se dopouští, kdo obraz boží v sobě zohyzďuje. Abychom obraz ten nezohavili, chci dnes ukázati

1. jakou cenu má duše,
2. kterak mnozí duše své prodávají.

Pojednání.

Mnoho důstojnosti má duše lidská.

1. První důstojnost jest, že byla stvořena k obrazu božímu. Čteme v I. knize Mojž. 1, 26.: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.« Bůh stvořil všechny věci pouhým slovem a toliko při stvoření člověka činí výjimku. On se radí takřka sám s sebou; pak činí tělo a vdechuje do něho duši nesmrtelnou *a k obrazu božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je.* I. kniha. Mojžíš 1, 27.

2. Druhá důstojnost duše jest ta, že cokoliv má tělo, má všechno od duše, totiž krásu, řeč, pohyb, zrak, sluch atd. Proto volá sv. Bernad: »Ó tělo, jak vznešeného hosta chováš, od něhož máš všechno!« Že tělo má všechno od duše, vysvítá z toho, že když duše vyjde z těla, tu tělo je mrtvolou, ztrácí krásu, řeč, pohyb, zrak, sluch atd. Všecko, co tělo má, má tedy od duše.

3. Třetí důstojnost duše jest, že *převyšuje všechno tělesné stvoření.* Sv. Augustin. Z toho následuje, že jedna duše je drahocennější, nežli všecka království světa, všecko zlato, stříbro a drahé kamení. »Celý svět co do ceny duše nemůže býti porovnán.« Sv. Bernard. A sv. Augustin praví: »Kdyby bylo bez počtu světů, přece duše lidská by byla drahocennější, než nesčíslný počet světů a to proto, že ji Pán Ježíš vykoupil svou krví.« Proto praví sv. Pavel: »Koupeni jste za cenu velikou.« I. Kor. 6, 20. Zač věc se koupí, z toho pravá cena věci jde na jevo. Duše

lidská však koupena krví Páně a nad krev Kristovu není nic dražšího na světě Jediná krůpěj krve Kristovy převyšuje celé světy a Pán Ježíš dal krev svou za duši lidskou a protož duše lidská musí býti neslýchaně vznešená, poněvadž ji učinil rovnou své vlastní krvi. Za nesčíslně mnoho světů by Kristus nedal svou krev, ale za duši lidskou ji prolil. »Vypráhla jako střepina síla má a jazyk můj přilnul k dásním mým a v prach smrti přivedl jsi mne.« Žalm 21, 16. Pán Ježíš by byl hotov podruhé vylíti svou krev a umříti, kdyby to potřebí bylo, než aby jen jedna duše měla přijíti do věčného zahynutí.

4. Čtvrtá důstojnost duše jest, že Pán Ježíš anděly strážné dal, aby duši ostříhali. Andělé chrání lidi v přítomném životě na všech místech a v každém čase. »Andělům svým přikázal o tobě, aby tě chránili na všech cestách tvých.« Žalm 90, 11: »Na rukou tě ponesou, abys snad neurazil nohou svých o kámen.« Mat. 4, 6. Avšak andělé přivádí duši vyšlou z těla do života věčného. Toho dokladem je Písmo svaté ano praví: »Umřel žebrák a nesen jest od andělů do lůna Abrahamova.« Luk. 16, 22.

5. Pátá důstojnost duše je, že ji Pán Ježíš velikými bolestmi vykoupil. Tři a třicet let pro ni na tomto světě pracoval »v pracích mladosti své«. Žalm 87, 16. Pán Ježíš co činil, činil pro duši. Když kázal, kázal pro duši, postil se, bděl, unaven byl a plakal vícekráte jediné pro duše lidské. My víme, že muž vážný netruchlí pro ztrátu věci nepatrné. Pán Ježíš však, moudrost božská, ukázal pláčem, že mu velmi na srdci leží ztráta tak mnoha duší. Celý Jerusalém, paláce, zlato a drahé věci měly přijíti na zmar, ale pro ty neplakal Pán, on plakal pro ztrátu těch duší, které v Jerusalémě byly: »Vida město plakal nad ním.« Luk. 19, 41.

6. Šestá důstojnost duše lidské jest, že ji Pán tělem svým krmí a krví svou napájí. »Tělo mé v pravdě je pokrm a krev má v pravdě je nápoj.« Jan 6, 55. Co mohl více dáti Pán duši, nežli sama sebe? Z ceny nejsvětějšího chleba a nejsvětější krve Páně musíme i na cenu duše uzavírat. Bůh sám vyvolil si duši k obývání. »Toť jest odpočinek můj na věky věkův.« Žalm 131, 14. A proto duše lidská se nazývá chrámem božím. »Nebo chrám boží je svatý, který jste vy.« I. Kor. 3, 17. A Pán Ježíš také rád bydlí v duši spravedlivé, neboť »radost má jest býti se syny lidskými.« Přísl. 8, 31.

7. Sedmá důstojnost duše lidské jest dle sv. Bernarda ta, že duše lidská ničím nemůže býti nasycena, nežli Bohem samým. Pán Ježíš je ženichem duše lidské. Proto praví sv. Bernard: »K obrazu božímu stvořena je duše lidská, může býti vším opanována, ... nasycena toliko Bohem býti může.« Kdyby dal Bůh duši lidské zemi se vším živočišstvem a královstvími, oblohu se všemi hvězdami, nebe se všemi svatými, to vše by za nic nepovažovala, kdyby Pána Ježíše postrádati měla. Proto praví žalmista Páně: »Naplníš mne radostí před tváří tvou.« Žalm 15, 11. »a nasycen budu, když se ukáže sláva tvá.« Žalm 16, 15.

8. Poslední důstojností duše lidské jest, že je určena pro věčnou spásu. Duše lidská má býti ve společnosti s Bohem, s anděly a svatými na věky. Vznešené stvoření je duše lidská, ona stvořena jest ku patření Boha. Pro tyto přednosti máme si duše lidské vážiti. Proto praví také Písmo sv.: »Ostříhej sebe samého a duše své pečlivě.« Deut. 4, 9.

Ač tak vzácná je duše lidská a ač ji Bůh tak vyvýšil, přece ji mnozí lidé si neváží a za nic nepovažují. Jsou lidé, kteří denně se několikráte umývají, duši svou celý rok i déle nechávají zašpiněnou v kalu hříchů. Sv. Augustin praví: »Co jest, co bys chtěl míti zlého? Řekneš mi: Nic, ani ženu, ani syna, ani služebníka, ani děvku, ani šat, ba ani střevíc svůj nechceš mít chatrný — ale život svůj vedeš zlý — chatrný na ctnosti. Prosím tě, dej přednost duši své před obuví svou.« »Kdo miluje nepravost, nenávidí duše své.« Žalm 10, 6. Mnozí lidé duši svou za nic nepovažují.

Avšak jsou lidé, kteří duši svou prodávají, jiní kazí a za nic ji dávají.

Ti, kteří jsou lakomci, ti prodávají duše své za peníze, za statky toho světa. Nebo lakomci není nic na světě tak milo a příjemno jako bohatství. Pro bohatství dopouští se lakomec loupeže, krádeže, křivé přísahy, lichvy a j. hříchů. »Nic není nepravějšího než milovati peníze, nebo takový i duši svou má na prodej.« Sir. 10, 10. »Blázne, ještě této noci požádám duše tvé od tebe.« Luk. 12, 20. Ó bláhový takový člověk, on dává duši svou za mizerný peníz neb zisk a přece duše je cennější než celý svět.

Rovněž i ti, již nečistě žijí, prodávají duši svou za okamžitou rozkoš. »Nedávej smilnícím duše své,« Sir. 9, 6, napomíná moudrý Sirach: Jestliže by někdo dával 30 zlatých za tři krejcary, tu bychom řekli o něm, že nemá rozumu a takový smilník dává za časnou chvilkovou rozkoš život a radost věčnou, — tedy i tento nemůže míti zdravého rozumu.

Opilci prodávají taktéž duše své za hlt nápoje a dávají zaň nebeskou hostinu, jak Pán Ježíš přislibuje. »A já vám způsobuji, jakož mi způsobil Otec můj království, abyste jedli a pili za stolem mým v království mém.« Luk. 22, 29. Opilec nejen že se zbavuje těchto nebeských hodů, on bude trpěti věčný hlad. »Hlad trpěti budou jako psi,« Žalm 58, 7, — a věčnou žízeň, jak Pán Ježíš v podobenství o bohatci vypravuje. »Oheň, síra a duch boří podíl kalichu jejich.« Žalm 10, 7.

Pyšní prodávají duše své za kousek cti světské. Za trochu vyvýšení zbavují se té slávy a vyvýšení nebeského, jakého požívají svatí a světice boží, Panna Maria a andělé boží. O každém svatém může se říci: »Slávou a ctí korunoval jsi ho Pane.« Žalm 8, 6.

Jiní prodávají duše své a to jsou líní, již nespořádaný život vedou, ke každému dobrému skutku jsou váhaví a o nic se nestarají, leč, že jeden den za druhým po sobě jdou. Takoví lidé prosedí celý den, neb prohrají, neb prospí, procestují tak, aby ten čas, ten den ubili, nic nedbajíce na to, že i z toho budou

musiti klásti počet před Bohem. Jako vlas z hlavy lidské nespadá bez vůle boží; tak i chvilka nebude, z které bychom nekladli účet.

Někteří za nic duše své mají a to jsou zlostníci a závistníci. Lakomec má z lakomství ten prospěch, že má statky a peníze, nečistý požívá chvíli tělesných rozkoší, pyšný má čest, kterou vymáhá od lidí, opilec má nápoj atd. — ale závistník ničeho nemá ze své závisti, jen hořkost a bolest. Proto dává duše své ďáblovi zadarmo. A Písmo svaté o nich praví: »vydali jste dobrovolně duše své v nebezpečí.« Soud. 5, 2.

Slyšme tedy kázání sv. Pavla: »Koupeni jste,« praví »za cenu velikou.« I. Kor. 6, 20, protož »oslavujte a noste Boha v těle svém,« čili »dejte Bohu, což božího jest,« Mat. 22, 21, t. j. dejte Bohu duši, dejte Bohu tělo; duchovní i tělesné mohutnosti vaše obětujte Bohu skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista. Amen.

P. *Albert Mrázek.*

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Spásonosné prostředky proti utrpením.

»Oblečeni v pancíř spravedlnosti, vezměte především štít víry.«
K Efes. 6. 14. 16.

K ozbrojení bojovníka božího patří, jak jsem v předešlých řečech uvedl, pás, meč, přilba. Dnes promluvím o pancíři a štítu.

I.

Jaký jest význam pancíře?

A) Sv. apoštol rozumí pancířem lásku. »Oblécme pancíř lásky,« praví jinde. K Thes. 5, 8. A právem možno nazvati pancíř spravedlnosti láskou, neb láska jest vlastně dokonalá spravedlnost. Mimo to uvádíme tyto tři důvody:

1. Pancíř kryje nejdůležitější orgán těla, prsa, sídlo srdce. Láska pak chrání a sílí celý život, totiž duši. »Nebo kdo nemiluje,« praví sv. Jana, »zůstává v smrti.« 1. Jan, 3, 14.

2. Pancíř starých národů byl skován z článků, které do sebe zapadaly, navzájem spojeny byly. A co jest láska? Láska jest ctnost nejdokonalejší, koruna a výsledek celé řady ctností, které jsou úzce sečlánkovány, spojeny. Neboť »láska trpělivá jest, dobrotivá, láska nezávidí, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá, co její jest, nevzpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká«. 1. ke Kor. 13, 4—7.

3. Konečně tato okolnost: Pancíř jest silný, houževnatý a nepoddajný. Odráží nárazy a rány nepřátelské. A láska, moji drazí? »Jest silná jako smrt.« Píseň Šal. 8, 6. Ano, silnější smrti! Smrt jest moc, které všechno v obět klesá od červa v prachu až k orlu,

který v závratné výši polétá, ale silnější jest hřích. Hřích vstoupil ještě výše, až před trůn boží, a oslepil anděly pýchou a s nebe do pekel zavrhl. Než mocnější smrti i hříchu jest láska! Jakmile láska srdce opanuje, vyhostí hřích a vládne srdcem sama. Láska přemohla i Boha samého. Bůh chtěl zahladiti národ vyvolený, když pod horou Sinai modlářství se oddal, však na prosbu Mojžíšovu »slitoval se nad dušemi jejich« — z lásky.

B) Jaký prospěch kyne nám z lásky pro život věčný?

1. Probouzí v nás *trpělivost* podle slov sv. apoštola: »Láska jest trpělivá.« Trpělivost vyplývá tedy z lásky, jest dcerou lásky. Trpělivý neodráží útoky nepřátel, ale z lásky je snáší, a v boji vytrvá. Odnese z boje rány, snad smrt ho zachvátí v boji, ale trpělivostí stkvíti se bude před nepřáteli. Takový boj vedl Kristus a po něm bezpočetní mučedníci. Podlehli, ale z lásky, trpělivostí korunu vítězství si vybojovali. Tak dovede bojovati jen srdce láskou rozehřáté, láska v nás působí trpělivost v utrpení.

2. Však láska působí více! Láska působí, že *s radostí* bol svůj neseme. Kdežto člověk netrpělivý vidí v bolu jen to nepříjemné a hořké, a ještě více netrpělivým se stává, spatřuje trpělivý z utrpení příležitost, kterou mu Bůh skýtá, aby lásku k Bohu mohl osvědčiti, aby z lásky utrpení nesl.

3. Však často se stává, že trpělivý člověk bol svůj ani *nepozoruje,* necítí. Víno obveseluje srdce člověka, že na bol a starosti zapomíná. Ještě více víno lásky, kterým apoštolové při seslání Ducha sv. byli opojeni. Čtrnáct let sloužil věrně patriarcha Jakob Labanovi. Byla to služba těžká, jak Jakob jednou sám pravil: »Dnem i nocí vedrem jsem se trápil a zimou, a odcházel sen od očí mých.« 1. Mojž. 31, 40. »A zdálo se mu to málo dnů za velikost lásky.« 1. Mojž. 29, 20. Láska Jakubova byla láska přirozená. Co teprve zmůže láska nadpřirozená! Touto láskou apoštolové nadšeni, nesli trpělivě všechny útrapy, i mrskání, a »šli, radujíce se, že hodni učiněni byli trpěti pohanění pro jméno Ježíše.« Skut. ap. 5, 41. Touto láskou nadšeni, trpěli tresty Pavel a Silas, »a modlíce se, chválili Boha«, v žaláři. Skut. ap. 16, 25.

Takovou láskou posilněn, sv. Vavřinec necítil ani muky na ohnivém rošti, ale žertoval a chválil Boha. Tato láska posilní také nás, abychom boly své necítili, ale radostně nesli.

Jest tedy pancíř lásky výhodnou hradbou proti všemu utrpení. Poněvadž pak láska naše bývá často chabá, že ani jména toho nezasluhuje, musíme se ještě štítem krýti, který odění boží doplňuje.

II.

Jaký význam má štít?

A) Štítem křesťana jest *víra.* »Uchopte štít víry, neb protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil, jemuž odporujte, silni u víře.« I. Petr, 5, 8, 9. »Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše.« I. Kor. 5, 4. Víra pak

nazývá se štítem, poněvadž štít tělo kryje, jako víra duši chrání. Štít chrání tělo proti všem střelám a útokům nepřátelským, víra chrání duši proti každému pokušení a návalu zloby. Proto praví sv. apoštol: »Uchopte štít víry,« a sice ne někdy, v některých případech, ale »ve všem«.

B) Upotřebení štítu víry.

Víra vštěpuje nám různé pravdy, kterých v životě použiti, kterými utrpení si ulehčiti můžeme.

1. Není většího bolu a navštívení, než *hřích*. Když tě chudoba, nemoc, pronásledování neb jiný bol trápí, snad i k nestřídmosti, krádeži, neb zoufání pohání, uchop štít víry, braň se proti hříchu a věz, že přestoupení zákona božího, hřích, uvrhne tě ještě do horšího utrpení.

2. Každé navštívení boží jest pro nás zkouškou, jest nám *ku prospěchu*, dokud se hříchu chráníme. Bůh může a chce nás každého bolu uchrániti, poněvadž jsme dítkami božími, poněvadž nás miluje. Proto nedopustí, abychom nespravedlivě trpěli, a sesílá bol, aby nás zkoušel, aby nám odplatil. Pomysli jen: Tvůj věrný přítel chtěl by tě otráviti, než nemůže tak učiniti, leč když jed od tvých vlastních rodičů obdrží. Co myslíš? Dosáhne svého účelu, bude moci provésti svůj úmysl? Nikdy. Láska tvých rodičů nemůže mu jedu nabídnouti. A hle! láska boží nemůže se měřiti s láskou rodičů. A proto marná snaha, zbytečné útoky nepřátel, pekla i země, když Bůh jest s námi. Dokud jsme dítkami božími, dokud jsme čisti od hříchu, nemohou nám boly a útrapy škoditi, naopak slouží nám jen ku prospěchu.

3. Trpěti musíme už zde na zemi. Ale utrpení zde *ulehčí* nám tresty a utrpení *na věčnosti*. Všichni jsme lidé hříšní: »v mnohém za isté klesáme všichni.« Jakub 3, 2. »A díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme a není v nás pravdy.« I. Jan 1, 8. Za všechny pak hříchy musíme trpěti, buď zde na zemi, nebo jednou na věčnosti. Lehčeji pak zde krátce trpěti, než jednou věčně. Proto čím více zde trpíme, tím radostnější bude náš pobyt na věčnosti. Prosme se sv. Augustinem v každém utrpení: »Pane, pal a řež zde na zemi, abys mne ušetřil na věčnosti!«

4. Žádný pak bol neb utrpení, jako chudoba, snižování, tělesné chyby, neduhy a nedostatky, není *ponižující*. Vždyť všecka utrpení posvětil Kristus svým příkladem, svým učením.

a) svým příkladem: Chudý přišel na svět, kousek dřeva byl mu lůžkem, chudý šel životem, že ani neměl, kam by hlavu položil, kousek dřeva byl křížem, na němž dokonal! A přece jest král králů.

b) svým učením: Jak mluvil Kristus o slávě, bohatství a radovánkách tohoto světa? »Běda vám, kteří se nyní radujete, budete truchliti a plakati. Blahoslavení chudí duchem, blahoslavení truchlící, dobře vám, když vás svět pronásleduje. Radujte se a veselte se: nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.«

5. Naopak: Utrpení jsou *čestná a záslužná*. Jen jediná cesta vede do nebe, cesta utrpení. Po ní nás předešel Kristus a všichni

vyvolení boží. Jen touto cestou můžeme jich následovati a věčné cti a zásluhy dojíti.

Tyto pravdy mějme na paměti, tímto způsobem užívejme štítu víry!

A tak jsem dospěl ke konci svých řečí. Zbývá mi, drazí přátelé, jen napomenutí a prosba, abyste tyto pravdy nezapomněli, ale v srdci nosili. Utrpení neušetřilo žádného z nás. Snad jste až posud netrpělivi byli a bol svůj i jen zvětšovali. Snad jste i zoufati chtěli, neb Bohu láli.

Slyšeli jste různé prostředky, jakými si bol svůj můžete ulehčiti. Na vás jest, abyste prostředků těch, které nyní znáte, užívali, aby vám byly k spasení a očišťovaly vás pro život věčný, který jest cílem a koncem všech utrpení. Amen.

Dle Julia Pottgeissera S. J. upravil *Petr Teplý.*

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Homilie.

Smutno, smutno jest, milí křesťané, vůkol v boží přírodě. Umlkli, opustili nás ptáčkové; po holých pláních dují studení větrové; matka země zavřela své plodné lůno a tuhne pod nohami; brzy se asi zahalí v rubáš sněhový; veškerá příroda skonává, klade se ve svůj zimní hrob. Jak pravdivý to obraz člověka postonávajícího, chřadnoucího, umírajícího! Dnes se čte ve sv. evangeliu o jedné ženě nemocné a o jedné dívce zemřelé. Jestiť spasitelno mysliti na své věci poslední, a proto bude též spasitelno uvažovati dnešní sv. evangelium.

1. »Za onoho času, když mluvil Pán Ježíš k zástupům, aj! tu přistoupilo jedno kníže a klanělo se mu, řka: Pane! dcera má nyní skonala; ale pojď, vlož na ni svou ruku, a budeť živa. A vstav Ježíš, šel za ním, i učedníci jeho.« Mat. 9, 18. 19.

Kdo byl as, drazí v Kristu, tento knížc, jenž přistoupil k Pánu Ježíši a klaněl se jemu? Sv evangelisté Marek 5, 22. a Lukáš 8, 41. dokládají, že se jmenoval onen muž Jajrus a že byl vrchním aneb představeným školy židovské v městě Kafarnaum. Každá škola aneb modlitebnice židovská měla svého představeného, který dohlížel k pořádku, předříkával modlitby, čítal a vykládal písma sv. při službách božích v sobotu a ve svátek. Byl to obyčejně některý zákonník. Tedy Jajrus byl zákonníkem. A aj! tento zákonník nechová se k Pánu Ježíši tak hrdě jako jiní zákonníci, ale přichází k němu pokorně, vrhá se před ním na kolena a prosí ho velmi, Mar. 5, 23., vroucně, důtklivě, aby přišel k němu a vzkřísil jeho dceru jedinou, dvanáctiletou. Luk. 8, 42 Odkud se vzala v tomto zákonníku tak veliká pokora a důvěra? Snad se přesvědčil o božství Ježíše Krista z písem svatých, jež tak často vykládal? Ach, nikoliv! Jeho dohnalo k pokorným prosbám soužení. Umřela mu dcera jediná, dívka to kve-

toucí, útlá jako květinka. To byla pro zákonníka rána veliká. Ale touto ranou obměkčilo se jeho srdce; bolest zkrotila jeho pýchu; nedostatek lidské pomoci přinutil ho vzíti útočiště k Pánu Ježíši.

Tak se stává, moji drazí, až dosaváde. V štěstí, ve zdraví, v hojnosti obyčejně člověk zbujní a zpyšní, pohrdne Bohem i jeho tvorem, člověkem. Ale Bůh chce přivésti i takového člověka zaslepeného pýchou ku poznání a ke spasení. A proto mu ztrpčuje jeho radosti; odnímá mu, na čem sobě zakládal; uvrhuje ho v chudobu, nemoc, hanbu, zármutek neb i jiné soužení. — Rozpomeň se, bratře milý, zdali tě nevolal Bůh k sobě tenkrát a tenkrát takovýmto způsobem, křížem a protivenstvím? Aneb zdali netluče na dvéře tvého svědomí i v tomto okamžení? Nemusíš-li vyznati s Jobem: »Ruka Páně dotkla se mne«? Job 19, 21. Nuže, šlehá-li tě Bůh, pokoř se pod mocnou rukou jeho a nevzpírej se proti jeho kázni otcovské. A dojdeš u něho slitování jako Jajrus.

2. Když se ubíral Pán Ježíš k Jajrovi, šel za ním zástup veliký. A tu se přihodilo cosi dojemného. »A aj!« praví sv. evangelium, »žena jedna, kteráž trpěla krvotokem dvanácte let, přistoupila ze zadu a dotkla se podolka roucha jeho. Neboť řekla sama v sobě: Dotknu-li se toliko roucha jeho, budu uzdravena Ježíš pak, obrátiv se a uzřev ji, řekl: Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila. I uzdravena jest žena v tu hodinu.« Mat. 9, 20. - 22.

Koho by nedojímala veliká víra a důvěra této ženy? Stud jí brání, by vyznala před Pánem veřejně svého soužení; ale veliká víra její dodává jí odvahy, by se dotkla aspoň ze zadu, tajně, nepozorovaně roucha Páně. To jest zajisté krásný příklad pro jednoho každého z nás. Ale v jedné věci nemůže nám sloužiti tato žena za příklad Sv. Marek 5, 26. a sv. Lukáš 8, 43. podotýkají, že vynaložila ta žena všecken statek svůj na své uzdravení, a že jí přece lékaři nepomohli, anobrž ji trápili tak, že se měla vždy hůře. A tu teprv vzala své útočiště k Bohu, prosila za uzdravení božského divotvorce, Ježíše Krista. Ale to bylo převrácené jednání. Nejprve měla hledati pomoci u Boha a potom teprv u lidí.

Jednejž tedy jedenkaždý z nás, jak káže svaté náboženství i zdravý rozum. Kdyby dopustil Bůh na tebe těžkou nemoc, a bylo by nejisto, zda se skončí uzdravením čili smrtí, uposlechni moudrého Siracha, řkoucího: »Cti lékaře pro potřebu. Od Boha zajisté jest všeliké lékařství.« Sir. 38, 1. 2. Ano dobrotivý Tvůrce sám to tak zřídil, aby některé byliny a nerosty měly léčivou sílu, a aby lékaři, majíce o tom důkladné vědomosti, lidem od nemocí pomáhali. Těžce bys tedy zhřešil, kdybys, jsa v těžké nemoci, zkušeným a moudrým lékařem pohrdal a raději užíval, co radí lidé nezkušení a nemoudří. »Ale,« dokládá moudrý Sirach 38, 9., »modli se Pánu, a on uzdraví tebe.« Uzdravení přichází od Boha; lékař pomůže jen tenkrát, když ho Bůh osvítí a ruku jeho vede. Dlužno tedy, bys v těžké nemoci přede vším vzýval Boha všemohoucího a pak se radil se svědomitým lékařem a svědomitě užíval léků od něho předepsaných. Nejvíce posilují křesťana v těžké nemoci sv. svátosti. Kdo je přijme, nemusí proto umříti, ale na-

bývá od Boha síly, by přijal z ruky jeho stejně ochotně uzdravení i smrt.

3. Sv. evangelista končí své vypravování těmito slovy: »Přišed pak Ježíš do domu knížete, a uzřev pištce i zástup hlučící, řekl: Odejděte; neboť neumřela dívka, ale spí. I posmívali se jemu. A když byl vypuštěn zástup, vešel tam a ujal ji za ruku její. I vstala dívka. A roznesla se pověst o tom po vší té zemi.« Mat. 9, 23.—26.

Proč asi napomíná Pán Ježíš pištců, kteří hráli truchlivé písně nad zemřelou dívkou, a žen kvílících dle obyčeje židovského s velikým nářkem a hlukem, aby odešli? Pán Ježíš chtěl říci: »Neslušno kvíliti příliš nad touto dívkou; vždyť ji snadno vzkřísím, jako vy probudíte snadno spícího, a pak se s ní opět shledáte v radosti.« Tak to mínil Pán Ježíš a skutkem ihned dokázal.

Ano neslušno jest nám křesťanům kvíliti příliš nad zesnulými. Plakati nad zesnulými není sice samo sebou nic zlého. K tomu nás nutí přirozený cit, a toho nelze v sobě potlačiti. Kdyby někdo náhle oslepl a neviděl světla božího, plakali bychom nad ním; a když někdo z našich milých pozbude světla života a odejde do krajin nám neznámých, tu bychom nad ním neplakali? Arciť »nad mrtvým plač, nebo zhynulo světlo jeho,« praví moudrý Sirach 22, 10, ale dokládá ihned: »Maličko plač nad mrtvým, neboť odpočívá« Sir. 22, 11. Slyšíš, křesťane? Mrtvý odpočívá, odpočívá v lůně božím, čeká slavného zmrtvýchvstání, není ztracen, není ti vyrván na vždy, někdy ho opět spatříš a shledáš se s ním v radosti. Proč bys tedy příliš truchlil nad smrtí svých milých? Zdali pláčeš nad přítelem, když jde večer spat? Nikoliv, neboť víš, že zase vstane s lože. Proč bys tedy naříkal nad otcem neb matkou, nad synem neb dcerou, nad bratrem neb sestrou, když odcházejí cestou všech smrtelníků, jsa ujištěn slovem Kristovým, že v den od Boha uložený všickni se probudíme ze spánku smrti a všickni se shledáme?

* * *

Buďmež pamětlivi, bratří nejmilejší, dnešních svatých naučení. Navštíví-li nás Bůh soužením, nevzpírejme se proti jeho ruce trestající, ale pokořme se pod ní, pamatujíce, že, koho Bůh ani skrze soužení k sobě nevolá, toho věčné záhubě ponechává. Navštíví-li nás Bůh těžkou nemocí, hledejme pomoci nejprve u Boha a pak u lékaře, a Bůh nám dá, co by naší duši nejlépe prospělo. — Stojíme-li u otevřeného hrobu svých milých, poplačme nad nimi maličko, ale rychle usušme své slzy, vědouce, že po bolestném rozloučení nastane radostné shledání, jakož psáno jest:

Poslední bije hodina,
umíráme;
z vůle Boha Hospodina
se shledáme. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle XXIV. a poslední po sv. Duchu.

Znamení, zvěstující den soudný.

»O tom pak dni a hodině nižádný neví, ani andělé nebeští, jedině sám Otec.
Mat. 24. 36.

Jako dnes jest poslední neděle roku církevního, tak i nám všem, kteří v tomto chrámu Páně jsme shromážděni, nastane poslední den a poslední hodina života našeho. Ano nejenom jednotlivým lidem nastane jednou poslední den a poslední hodina, nýbrž i celému světu, ba i obloze nebeské a všem tvorům, kteří jsou na nebi i na zemi, nastane poslední hodina. Pán Ježíš sám o tom ujišťuje, když praví: Nebe a země pominou. Slovem nebe nesmíme však rozuměti sídlo blaženosti nebeské, nýbrž pouze oblohu nebeskou.

Ale ač my lidé s jistotou víme, že nám všem nastane jednou poslední den a poslední hodina, přece nicméně nikomu z nás není známo, který to den a která hodina bude. Tak i Pán Ježíš praví o posledním neboli soudném dni, že ten den a hodina dne soudného nikomu znám není, ani andělům, jedině nebeskému Otci.

Před smrtí ukazují se jisté známky neboli znamení na těle lidském, dle nichž okolostojící souditi mohou, že smrt se blíží.

Tak také před soudným dnem budou jistá a neomylná znamení, dle kterých s jistotou souditi můžeme, že konec světa nastává.

A znamení tato označil nám sám Pán Ježíš, jenž jest pravda věčná a neomylná. Budeme tedy dnes s pomocí a přispěním Ducha svatého znamení tato uvažovati a pozorovati.

Podnět ke dnešnímu evangeliu zavdali apoštolé Kristovi, kteřížto sedíce s Pánem na hoře olivetské, kochali se pohledem na svaté město Jerusalém a na chrám jerusalémský. Radostí unešení, že mohou zváti město toto městem svým, a chrám chrámem svým, pravili: »Pane, popatř na to město naše a na ten chrám jaká nádhera, jaká krása!«

A Pán Ježíš pravil: »Nezůstane z města a z chrámu kamene na kameni, kterýž by nebyl rozmetán a rozbořen. A nyní Pán dopobrobna vykládá o zkáze města a chrámu jerusalémského. Město a chrám byly tak pevně zbudovány, že když Titus a Vespasian, vojevůdcové římští, do města vnikli a zdi města prohlíželi, pravili, že sám Bůh jim pomáhal, jinak že by města ani nedobyli.

A bylit to dnové hrůzy nejenom pro město, nýbrž i pro jeho obyvatele. Byla právě slavnost velikonoční, když Římané s vojskem přitrhli, a město odevšad oblehli. Byloť tehda veliké množství židů ve městě, kteří ke slavnosti velikonoční ze všech končin se sešli. Bylť hlad tak hrozný ve městě, že dvě matky se domluvily, že zabijí děti své, aby masem jejich se živily.

Jakož židé za Pána Ježíše vyplatili Jidášovi 30 stříbrných, tak římští vojíni prodávali za jeden stříbrný 30 židů do zajetí,

Jakož židé Pána Ježíše pověsili na dřevo kříže, tak Titus a Vespasian poručili, aby židé po stromech byli rozvěšeni. Nedostávalot se stromů k vykonání toho ortele. Ano i život židům rozparovali římští vojíni, jelikož zaslechli, že polykali z hladu zlato a stříbro.

A Pán Ježíš upozornil své věrné na znamení, kteráž se ukázala před příchodem Římanů. Chodilť po náspech jerusalémských jakýs neznámý muž, který úpěnlivě volal: »Běda městu, běda chrámu, běda národu židovskému a běda mně! Ve chrámě jerusalémském bylo slyšeti hlasy: »Odejděme odtud; neboť nastává ohavnost zpuštění.« Kněží nekonali obětí, nemodlili se za lid, úřad velekněžský prodával se tomu, kdo za něj nejvíce platil. Na znamení tato dávali pozor křesťané, kteří bydleli spolu se židy v Jerusalémě, a proto zavčas odstěhovali se z města Jerusaléma, a tak unikli a ušli jisté záhubě.

Jako se vyplnila předpověď Páně o zkáze města Jerusaléma, o zboření chrámu a rozptýlení národa židovského, tak se vyplní i předpověď Páně o znameních, která věštiti mají blízký příchod soudného dne.

Praví Pán, že ukáží se falešní Kristové a činiti budou divy a zázraky. Ďábel objeví se na světě, a bude žádati, aby se mu konala pocta, která samému Bohu náleží. A budou se mu lidé klaněti, budou míti ďábla za Boha, ač se ďábel pravému Bohu rouhati bude. Vyvolení ovšem budou věděti, že to není Kristus, nýbrž antikrist; neboť Pán Ježíš v den soudný nestoupí na zem, nýbrž ukáže se v oblacích nebeských, a tam odtud souditi bude spravedlivé a hříšníky.

Také sestoupí na zem Enoch a Eliáš, kteří se budou ďáblovi protiviti, kteří budou lidi volati ku pokání, budou je připravovati na příchod Ježíše Krista. Avšak lidé nejenom nebudou jim věřiti, nejenom nebudou činiti pokání, nýbrž návodem ďáblovým poštváni, zabijí je a nechají nepochované ležeti na cestě.

Před soudným dnem bude evangelium Kristovo kázáno po všem světě, mezi všemi národy, aby nikdo neměl výmluvy, že nemohl poznati Pána Ježíše. Před soudným dnem židé poznají zaslepenost, ve které žili, plakati budou nad zatvrzelostí svou, že nechtěli v Ježíše Krista uvěřiti a králem svým ho uznati. Oniť činiti budou pokání, žádati budou o křest svatý, uvěří v Ježíše Krista.

Před soudným dnem povstane národ proti národu, a království proti království. Budeť hrozné krveprolití mezi národy, a z toho bude mor, protože mrtvoly padlých bojovníků nebude nikdo pochovávati, a výparem svým budou vzduch otravovati. Nastane hlad; neboť jakýsi válečný ruch bude mezi národy, tak že radlice a pluhy budou překovány v oštěpy a meče. A země nebude obdělávána, a tudíž nedá obyvatelům potřebné živnosti.

Bude před soudným dnem hrozné zemětřesení. Jakoby země, na níž my lidé žijeme, cítila, že blíží se jí poslední den a poslední hodina, a tu bude se v útrobách svých chvěti a strachovati, bude

se třásti a báti jako člověk, jenž předvídá, že blíží se den jeho zahynutí a zkázy.

Bude před soudným dnem ohavnost zpuštění na místě svatém, ve chrámech křesťanských. Pán Ježíš praví, že my kněží, sluhové Ježíšovi, vydáni budeme v soužení, že budete nás vy křesťané zabíjeti, domnívajíce se, že tím službu prokazujete Bohu. Ano Pán Ježíš zřejmě dí, že my kněží budeme v nenávisti u všech národů pro jméno Ježíšovo, tak nenáviděno, haněno a tupeno bude to jméno Ježíš.

A až nás kněží nebude, pak vám nikdo nebude kázati, pak vás nikdo nebude hlasem zvonů v neděle a svátky do chrámu Páně zváti, pak nikdo nebude dítek vašich křtíti, nikdo nebude vás od svazků hříšných ve sv. zpovědi rozvazovati, nikdo vás nebude v hodinu smrti s Bohem smiřovati, nikdo vás nebude křesťanským způsobem po smrti ke hrobu doprovázeti. Konečně nebude nikdo mše svaté sloužiti, nebude Ježíše ve svátosti oltářní Bohu Otci obětovati, nebude nikdo spravedlivého hněvu božího krotiti.

Jestiť zajisté mše svatá obětí smírnou, v níž Pán Ježíš za hříchy naše se obětuje a trest Otce nebeského odvrací. Podáváť se ve mši sv. Otci nebeskému Pán Ježíš jako chléb živý, který s nebe sstoupil, a podává se za život světa. Proto, dokud kněží slouží mši svatou, žije svět, přestanou-li však tuto obět konati, přestane svět žíti, nastane poslední neboli soudný den.

Toť jest ta ohavnost zpuštění na místě svatém. Až dveře u chrámů budou vyvráceny, okna rozbita, dlažba travou porostlá, oltáře zbořeny, až ve chrámech sovy a netopýři budou hnízditi, až ježek, jezevec a liška a divoká zvěř tam bude míti stánek svůj, až zvony se rozpadnou, až varhany se rozmetou, až zpěv lidu umlkne, až lid zapomene, že jsou v týdnu neděle a svátky, pak hněv boží rozleje se na veškeru zemi a obyvatelstvo její.

Budeť před soudným dnem jako za dnů Noe, když přišla potopa. Noe budoval koráb neboli archu 120 let. Lidé chodili okolo, dotazujíce se, proč dům tak veliký buduje? A Noe napomínal, prosil, varoval, káral a předpovídal nastávající tresty boží. Avšak lidé se tomu podivnému kazateli a kárateli jenom smáli. Jak praví Pán Ježíš: »Ženili se a vdávaly, jedli a pili tak dlouho, až přišla potopa.« A tak bude i před dnem soudným. Lidé budou pozorovati neobyčejná znamení na nebi i na zemi. Svatí a spravedliví lidé ihned si připomenou předpověď Páně, a budou se na blízký příchod Páně k soudu připravovati a těšiti, hříšníci pak budou světa užívati, jakoby věčně na světě měli zůstati.

Budeť před soudným dnem moře vlny své vyhazovati, bude se bouřiti. Ano, jak Pán zřejmě dí: »Bude soužení mezi národy tak veliké, že lidé mříti budou strachem v očekávání těch věcí, které přijdou na veškeren svět.«

A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe, a moci nebeské budou se hýbati. A místo slunce objeví se na obloze nebeské kříž,

znamení spásy naší, a zářiti bude jasněji, nežli paprsky sluneční. A jakmile se objeví kříž Páně na nebi, tehda kvíliti a plakati budou všechna pokolení země, všickni národové, které Pán Ježíš volati bude k soudu.

Plakati budou při spatření sv. kříže lidé svatí a spravedliví radostí a útěchou, že vidí onen nástroj nebeský, na němž Pán Ježíš za ně umřel. Plakati budou radostí, že kříže, které trpělivě a z lásky ke Kristu Pánu nesli, nyní je ponesou v říši Kristovu. Plakati budou spravedliví a svatí, patříce na kříž Kristův, protože ve stínu tohoto stromu požehnaného uchováni budou před bleskem spravedlnosti a hněvu božího.

Ale plakati a kvíliti budou i hříšnici a nepřátelé Ježíšovi, až uhlídají kříž Páně v oblacích nebeských. Plakati budou a volati: Tedy jest přece pravdou, že Syn boží nás tak miloval, že za nás umřel na kříži, my pak lásku jeho spláceli jsme nevděkem a potupou. Plakati budou hříšníci až uzří kříž Páně, a volati budou: »Přichází nyní Ježíš, jemuž jsme se posmívali, jako náš Soudce, aby soudil naše myšlenky, slova a skutky. Plakati a kvíliti budou hříšníci, až uzří kříž Páně, a volati budou: »Hory padněte na nás, a pahorkové přikrejte nás, abychom ušli spravedlivému soudu božímu.« Budou si žádati smrti, ale smrt odvrátí se od nich.

A objeví se v oblacích nebeských Ježíš Kristus, Syn boží, jako Soudce spravedlivý živých i mrtvých. A o tomto Soudci, spravedlivém Pánu Ježíši, rozjímati budeme příští neděli, první adventní, protože v tuto neděli církev svatá zase den soudný neboli poslední nám připomíná.

Dnes jsme na základě slov Ježíšových pozorovali znamení, věstící blízkost soudného dne. Dobrotivý a laskavý Pán Ježíš předpověděl znamení tato pro útěchu svým věrným, aby den tento hrozný měli ve stálé paměti. Předpověděl Pán Ježíš den tento, když nespravedlivě byl odsouzen k smrti kříže v domě velekněze Kaifáše Tam podvolil se Pán soudu nespravedlivému, ale tam zároveň upozorňuje soudce nespravedlivé na onen den poslední, v němž na oblacích nebeských objeví se jako Soudce spravedlivý.

Děkujmež Pánu za lásku a dobrotu, kterou nám prokázal, an nám znamení dne soudného předpověděl. Mějmež den ten ve stálé paměti a prosmež Pána, by v ten den hrozný a veliký pro bolesti a utrpení smiloval se nad námi, nezavrhl nás, ale se svatými svými přijal na milost a dal místo v říši své nebeské. Amen.

Fr. Klíma.

Neděle XXIV. a poslední po sv. Duchu.

Nejmilejší! Dnešní nedělí, poslední po sv. Duchu, ukončuje se opět jeden rok církevní. Každý církevní rok jest obrazem toho, co činí Bůh pro spásu člověčenstva skrze Syna svého Ježíše Krista a skrze Ducha svatého, jakož i skrze církev sv. po všecky časy až do skonání světa. Tato činnost boží a církve bude ukončena posledním nebo obecným soudem. Proto se nám připomíná

v dnešním sv. evangeliu příchod nebo příští Ježíše Krista po skonání světa. Ale proč se nám připomíná také proroctví Páně o zkáze Jerusaléma? Jednak proto, že zkáza Jerusaléma byla předobrazením skonání světa; jednak proto, že vyplnění prvního proroctví je zárukou, že se vyplní i druhé. Je tedy příhodno rozjímati dnes o tom, *jaké bude druhé příští Páně*

Druhé příští Páně bude: 1. *patrné*, 2. *slavné*, 3. *radostné* 4. *i žalostné*.

Pojednání.

1. Příští Páně k poslednímu soudu bude *patrné*. Jako viděli kdys apoštolové a jiní lidé Syna božího v těle lidském na zemi, tak ho uvidí všickni lidé přicházejícího k obecnému soudu ve způsobě člověka. O tom nás ujistili andělé, když pravili k učedníkům, hledícím za Pánem vstupujícím na nebesa: »Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jako jste ho viděli jdoucího do nebe.« Skut. apošt. 1, 11. Tak přijde s nebe na zem, mínili andělé, jako přebýval druhdy na zemi. Lidé ho budou viděti. — A budou ho viděti všickni. Řekl Syn boží sám: »Jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka.« Tedy z nenadání a v jednom okamžiku zjeví se Syn člověka všem lidem; nebude třeba tu nebo tam ho hledati, nebude možno oči před ním zavříti, o jeho jsoucnosti a osobě pochybovati.

To je, bratří moji, vážné pomyšlení. Nyní je mnoho lidí, kteří úmyslně se odvracejí od toho, který je přišel spasit, nevěří v něho, pochybují o něm, rouhají se mu, bezbožným a nemravným životem ho zapírají. Ale až přijde Ježíš Kristus po druhé na svět, přestane všecka zaslepenost a všecko pochybování o jeho osobě a důstojenství. Tu bude patrno všem lidem, že Ježíši Kristu poddal Otec všecko, že položil všecky nepřátele za podnoží noh jeho, že ve jménu Ježíše Krista každé koleno má klekati, nebeských, zemských i pekelných. I naplní se slovo Zachariáše proroka, 12, 10: »Uzří, koho jsou zbodli,« t. j. toho, jemuž jakkoli se protivili v tomto životě. Bude tedy druhé příští Kristovo všem lidem patrné.

2. Druhé příští Páně bude také *slavné*. Spasitel praví sám v dnešním sv. evangeliu: »A uzří (všecka pokolení země) Syna člověka, an přichází v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností.« Co asi rozumí se touto mocí a velebností, vysvětluje nám známý zpěv rorátní: »Ejhle, Hospodin přijde a všichni svatí jeho s ním, a bude v onen den světlo veliké, alleluja!« Tedy v den poslední přijde Syn boží na svět jinak, nežli kdy se narodil. Tehdy přišel na svět v skrytě, ve chlévě, zahalen noční temností, poznán a veleben jediné od své matky a svého pěstouna. Oslavovali ho sice andělé, chválíce Boha v oblacích, ale hlas jejich byl slyšen pouze od několika pastýřů u stáda svého ponocujících. Kdy však přijde Syn boží na zem k poslednímu soudu, tehdy ho bude doprovázeti všechno dvořanstvo nebeské, budou se mu

kořiti všichni andělé a svatí, budou mu prozpěvovati zvučné chvalozpěvy, kráčejíce za znamením jeho, za sv. křížem, z něhož půjde světlo po všech končinách světa a jsouce poznamenáni tímto znamením na svých čelích.

Jak veliká bude, moji drazí, sláva Kristova! Ježíš Kristus přijde na svět jako král vítězící nade vším světem. Příští jeho bude slavné.

A jaký účinek bude míti ta patrnost a sláva příští Páně? Jedněm lidem bude k radosti, jiným k žalosti.

3. Druhé příští Páně bude *radostné*. Kterým lidem bude radostné? Těm, kteří Krista Pána milovali, následovali a jeho křížem nebo náboženstvím spásu duše sobě pojistili. Když mluvil Spasitel o tom, že v den poslední přijde s mocí velikou a velebností, napomenul učedníků: »Když pak se ty věci počnou díti, pohleďte a pozdvihněte své hlavy; nebo se přibližuje vykoupení vaše. Luk. 21, 28. Tak jest. Druhým příštím Páně přiblíží se konečné vykoupení spravedlivých. Spravedliví docházejí sice vykoupení skrze zásluhy Ježíše Krista již v tomto životě pozemském, jsouce vysvobozeni od nevěry, hříchu a zoufalství. V životě pak budoucím, až vstanou z mrtvých, budou vysvobozeni též od smrti. Zbude již jenom jedna věc, která je trápila v tomto životě: to, že ctnost jejich na světě bývala od zlých podceňována, zlehčována, potlačována. Všecka tato křivda bude spravedlivým nahrazena, až přijde Kristus Pán na svět a přihlásí se ke spravedlivým jako ke svým ctitelům a vyznavačům. Sv. Jan Zlatoústý píše: »Tak vzácná je ctnost, že i nepřátelé s podivením ji vychvalují.« Hom. VI. o Sochách 3.) Arci, někdy již zde na světě; ale dokonale až v den poslední, při příští Páně. I zlí, kteří je kdysi hyzdili, uznají ctnost božích ctitelů a Kristových služebníků. A to bude těmto k nevýslovné radosti.

4. Bude však druhé příští Páně i *žalostné*, a to hříšníkům. »Tehdy se ukáže na nebi znamení Syna člověka,« pravil Spasitel, »a tehdy budou kvíliti všecka pokolení země.« Co je to, že budou kvíliti? To, že budou naříkati, bědovati, lkáti, plakati, hořekovati. A všecky tyto hrozné city vzbudí v nich pohled na znamení Syna člověka, t. j. na svatý kříž na nebi, i na toho, který tímto znamením vykoupení lidstva dokonal. Kříž Kristův vystoupí proti nim jako žalobník. Na tomto sv. kříži poznají všecku svou vinu, byť ani napsána nebyla. Budou viděti, že byli nepřáteli kříže Kristova, že pečovali jediné o věci pozemské, že hledali slávy v tom, co je vlastně hanbou člověka, že bohem jejich bylo břicho, že koncem jejich je zahynutí. I budou se třásti hříšníci a budou volati k horám. »Padněte na nás,« a k pahrbkům: »Přikryjte nás!« Nebo nebudou moci nijak omluviti své nešlechetnosti: ani nevědomostí, jelikož kříž Kristův stále jim byl hlásán; ani slabostí vůle, jelikož se jim nabízela milost boží; ani svodlivostí světa, jelikož jich posilovaly příklady svatých. Těm, kteří Krista ukřižovaného slovem i skutkem zapírali, bude příští Páně k poslednímu soudu nejvýše žalostné.

Tak, milí křesťané, přijde Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus v den poslední, aby soudil živé i mrtvé, dobré i zlé. Přijde na svět patrně tak, že ho budou viděti všickni lidé; přijde na svět slavně tak, že bude obdařen velikou mocí a velebností; přijde na svět k radosti spravedlivých a k žalosti hříšníků. A tohoto druhého příští Páně dočkáme se všickni, třeba až za tisíce tisíců let. A v jakém stavu budeme nalezeni v poslední den svého života, v takovém stavu budeme shledáni v poslední den světa. Blaze nám, budeme-li postaveni na pravici mezi vyvolené! Ale běda nám, budeme-li postaveni na levici mezi zlořečené! S vyvolenými půjdeme do života věčného, se zlořečenými do trápení věčného. Co z obého nám padne za díl, záleží jak na Bohu, tak i na nás. Buď odejdeme na věčnost jako přátelé boží, buď jako nepřátelé boží, dle toho, zdali jsme přijímali milost boží s užitkem či nadarmo. Kéž dojdeme šťastně cíle od Boha uloženého!

»Z prachu vzdychám pozemského,
ze srdce zkormoucného:
Šetři, Pane, cíle mého!« Amen. *Kl. Markrab.*

Svátek všech svatých.

O tichosti.

»Blahoslaveni tiší, neb oni zemí vládnouti budou.« Mat. 5, 4.

Dnes vidím v duchu vážného starce, an sedí na břehu mořském hluboko zamyšlen. Kam hledí jeho oko, kam zalétá jeho duch? Baví ho snad pohled na nesmírnou hladinu mořskou, která se před ním rozprostírá? Či snad upoutává jeho pozornost krásné nebe se svým věčně se usmívajícím sluncem? Nebo mu leží něco na srdci, co ho naplňuje starostí a zármutkem? Dost možná; vážný kmet zažil již dosti trampot. Viděl, jak se zdvihali různí nepřátelé proti nevěstě Kristově, církvi svaté. Bůh však ho potěšil. Ukázal mu ve zvláštním vidění, jak ke konci dnů nade všemi nepřáteli vítězí ti, kdo se drželi věrně Syna člověka a jeho církve; že stojí všickni před trůnem Beránka božího v nebesích; jsouce oblečeni v roucho bílé a držíce palmy ve svých rukou a pějíce hlasem velikým píseň chvály. Toto zjevil Bůh sv. apoštolu Janovi, když dlel u vyhnanství na pustém ostrově Pathmos, z rozkazu římského císaře Domiciana, pro svědectví o Kristu Pánu.

A aj! v tomto obraze zjeveném Miláčku Páně představuje nám dnes církev sv. blaženost svatých a světic božích v nebesích. Slavnost všech svatých má roznítiti v srdci našem touhu po této blaženosti, abychom, kde jsou nyní oslavení miláčkové boží, tam jednou také my se dostali. Ovšem touha naše po nebi má býti učinná, ne planá. Proto nám ukazuje církev sv. také cestu vedoucí do nebe. Tou cestou jsou rozličné ctnosti, které vychvaluje v dneš-

ním sv. evangeliu Syn boží. Nemoha mluviti o všech najednou, omezím se na jednu, kterou vychvaluje Pán těmi slovy: »Blahoslaveni tiší, neb oni zemí vládnouti budou.« Budu mluviti

o tichosti svatých:

I. jak měla počátek,

II. a jaký měla účinek.

Poslyšte mne s pozorností, an budu mluviti ku poctě všech svatých.

Pojednání.

I.

Tichost svatých, jaký měla počátek?

Jestiť vůbec známo, že svatí, pokud byli na cestě spravedlnosti, nikdy se nepoddávali zlosti, hněvivosti, svárlivosti a podobným náruživostem, ale že všecky tyto popudy zkažené přirozenosti v sobě dusili, tlumili, potlačovali a na uzdě drželi, raději trpíce a mlčíce, nežli se vadíce. A tu se nám nabízí sama otázka: Jak mohli býti svatí tiší? odkud brali k tomu sílu? Svatí stkvěli se tichostí, protože plnili dokonale učení Ježíše Krista a následovali věrně jeho příkladu.

Ježíš Kristus učí: »Království nebeské trpí násilí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« Mat. 11, 12. Chce tedy Kristus Pán, aby všickni, kdožkoli chtějí vejíti do království božího, násilí činili své pokažené přirozenosti, přemáhajíce hněv a prchlivost. Tentýž smysl mají i jiná slova Kristova: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám« Mat. 16, 24. Svatí zachovávali slova Kristova, přemáhali se, byli v obcování tiší. K tomu jich povzbuzoval příklad božského Pána a Spasitele. Mohl snadno přikazovati svým učedníkům, aby se cvičili v tichosti, poněvadž mohl ukázati na svůj příklad, řka: »Učte se ode mne, nebo jsem tichý« Mat 11, 29. Tichost byla nejvýznačnější ctností Páně. Již prorok Isaiáš předpověděl o Messiáši: »Nebude se vaditi ani křičeti, ani neuslyší nikdo na ulicích hlasu jeho« Mat. 12, 19 Is. 40, 2. Tichost Spasitelova zjevila se zvlášť stkvěle při jeho umučení. Vyplnilo se slovo velikého proroka. Když vedli Pána Ježíše k zabití, choval se »jako beránek, který před tím, kdo ho stříhá, oněmí a neotevře úst svých« Is. 53, 7. Nebo sv. apoštol Petr svědčí o Kristu Pánu, že, když mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nehrozil, ale vzdával se soudícímu ho nespravedlivě. I. Petr, 2, 23. Proto také, mluvíce o vtěleném Synu božím, často ho nazýváme tichým Beránkem.

Ejhle! učení a příklad Syna božího Ježíše Krista byly oním zdrojem, z něhož svatí čerpali sílu k tichosti. Oni neříkali: »Nemohu následovati Krista Pána v jeho tichosti; nebo zlá a prudká a nepoddajná je má přirozenost.« Ale říkali: »Musím Krista Pána následovati, neboť on mne zve k tichosti svým slovem, povzbuzuje svým příkladem, posiluje svou milostí. Všecko mohu skrze toho, jenž mne posiluje!« Fil 4. 13.

Svatí tedy smýšlejí jinak, nežli křesťané vlažní a choulostiví. Tito se domnívají, že je zhola nemožno zapříti se tak, aby bylo tiché spolubydlení s lidmi, aby nebylo nikdy křiku a sváru a vády. O takových křesťanech napsal sv. Jarolím: »Mnozí oceňují přikázání boží svou slabostí, nikoli silami svatých. Třeba však věděti, že Kristus Pán nepřikazuje, co je nemožného, ale dokonalého« Comment. in c. 5. Mat. Tak jest. Svatí povznesli se k tichosti ne přirozenými silami, nýbrž i přes odpor přirozenosti, tedy pomocí nadpřirozenou, která plynula z učení, příkladu a milosti Ježíše Krista.

Nejstkvělejším příkladem tichosti v nesčíslném zástupu svatých byl sv. František Saleský, biskup v Genevě, † r. 1622. Pozorovalť na sobě již v mladém věku, že od přirozenosti velice je náchylen ku prchlivosti. Viděl, že to veliká chyba, kterou musí přemáhati, až by se připodobnil ku pravzoru tichosti, Beránku božímu. I přemáhal se statečně každodenní modlitbou, rozjímáním, přijímáním svátostí, bedlivostí a opatrností. Tak se mu podařilo chovati se k lidem vždy tiše, ačkoli jeho nitro často se bouřilo a utišení jeho vždy zaplaceno býti musilo krutým vnitřním bojem. Aby dosáhl sám nad sebou dokonalého vítězství, umínil si sv. František, že nikdy, děj se co děj, nebude jednati proti duchu tichosti. I dostál vždy věrně svému předsevzetí. — Jako biskup měl mnoho protivníků. Jeden zpupný šlechtic, cítě se uraženým od vrchního pastýře, přišel před jeho palác noční dobou a způsobil s myslivci troubícími a psy štěkajícími tak veliký povyk, že domácí biskupovi chtěli již vyběhnouti a ztrestati svévolných rušitelů nočního klidu. Ale sv. František nechtěl povoliti a nedal se uchvátiti ani k jedinému prukému slovu. Jeden přepiatý kazatel káral veřejně svého biskupa, sv. Františka, pro jednu knihu od něho tiskem vydanou a přede vším lidem na kazatelně ji spálil. A sv. František, když mu to bylo žalováno, nezlobil, nehoršil se, osvědčil se býti tichým. — Tak přemáhal náklonnost ke zlosti po všecken čas, byl tichý ve všech okolnostech života. Proto, když bylo pytváno po smrti jeho tělo, nalezena v něm žluč zkamenělá. Prýštila pak se tichost sv. Františka z následování Krista Pána.

A tak bylo u všech svatých vůbec. Tichost jejich měla počátek v Kristu Pánu. A jaký účinek? O tom s pomocí boží v dílu

II.

Tichost svatých, jaký měla účinek?

To jest, drazí v Kristu, tolik, jako bych se tázal: co měli z toho svatí, že přemáhali prchlivost a svárlivost a jednali s lidmi tiše a dobrotivě? jaký zisk, jaký prospěch, jakou zásluhu? Svatí drželi se rčení Kristova: »Blahoslavení tiší, neb oni zemí vládnouti budou.« Tedy pro svou tichost svatí vládli zemí. Jakou nebo kterou zemí? Dle výkladu sv. Jarolíma rozumí se touto zemí ne ten neb onen okrsek země, nýbrž ona země, kterou si přál korunovaný prorok, když vzdychal: »Věřím, že uzřím dobré věci

Hospodina v zemi živých« Ž. 26, 13. t. j. ještě za živa na tomto světě. S tímto výkladem sv. Jarolíma souhlasí i sv. Jan Zlatoústý, jenžto míní, že dobrotivý Bůh dává svým věrným netoliko odplatu duchovní a neviditelnou, nýbrž i viditelnou pozemskou. A takové odplaty dostává se měrou přehojnou těm, kteří jsou tiší srdcem. Svatí, že byli tiší srdcem, vládli zde na světě zemi, t. j. srdcem lidí pozemsky smýšlejících, jelikož nad srdcem tímto panovali a uměli je vésti, kam chtěli. Či není tomu tak? Poslyšte některé příklady.

Čeho dokázal svou tichostí sv. František, o němž jsem před chvíli vypravoval? Za jeho času a v jeho diecesi bylo mnoho lidí ve víře pobloudilých, náruživostmi zaslepených, dobrých mravů zpustlých. Duchovní rádcové sv. Františka radili nejednou v nejlepším úmyslu, aby se na toho onoho člověka obořil a jemu přísně domluvil. Ale sv. František odbýval takovou radu vždy těmi slovy: »Tak bych toho člověka potupil, já však chci ho získati, aby se poznal a napravil.« Dle toho sv. František jednal a získal mnoho nepřátel tak, že byli potom nejlepší jeho přátelé. Ba svou tichostí naklonil i mnoho bludařů k poznání křesťanské pravdy a uvedl do lůna katolické církve 72.000 Helvetů. Ovšem to se stalo hlavně přispěním božím, ale také příkladem tichosti sv. Františka.

Jiný sv. František, jménem Xaverský, missionář z řádu Jesuitů, † r. 1552, kázal jednou pohanům japonským u přítomnosti některých kněží. Mezi řečí přiskočil jeden z těch kněží ke kazateli a naplil mu do tváře. Sv. František vytáhl kapesník, utřel si tvář a kázal klidně dále. Tato tichost křesťanského missionáře působila na pohanského kněze tak mocně, že přijal evangelium, jemuž byl odporoval, a stal se křesťanem. A podobný účinek měla tichost sv. Františka Xaverského i mnohdy jindy. Tisíce tisíců pohanů v Indii, v Japonsku a jinde obrátil sv. František na víru křesťanskou, a to netoliko kázáním a zázraky, nýbrž i příkladem, zvláště příkladem tichosti

Podobně sv Martin, biskup a představený kláštera v městě Turu ve Francii, † r. 397. Sváry a rozepře byly mu do duše odporny. Proto raději mlčíval a trpěl, než aby vinníky přísně trestal a dal tak příčinu k nepokojům. Jeden z jeho podřízených, kněz a mnich Brikcí, spustil se prvotně kázně a stal se lehkomyslným hříšníkem. Dobrotivý biskup domlouval mu vlídně, aby se polepšil; Brikcí se mu posmíval a popouzel proti němu mnichy. Tito nedbali na jeho slova, ale prosili sv. biskupa, aby nehodného mnicha potrestal a z kláštera vyloučil. On však nechtěl, říkaje: »Brikcí bude jednou mým nástupcem« I stalo se tak opravdu. Brikcí, obměkčen tichostí sv. Martina, šel do sebe, činil pokání a žil potom tak příkladně, že po smrti sv. Martina povýšen na stolici biskupskou v městě Turu Ejhle účinek tichosti!

Také sv. Alžběta, kněžna durynská v Němcích, † r. 1231, vyznamenala se tichostí, již jako útlá dívka. Kněžna Žofie, její budoucí tchyně, pod jejímž dozorem byla vychovávána, chovala

se k Alžbětě velmi hrdě a nelidsky. Stíhala ji posměchem při každém kroku a hnutí. Ještě hůře nakládal se sv. Alžbětou, když po krátkém manželství zemřel choť její v cizině, bratr zemřelého, nový kníže durynský. Vyhnal ji ze zámku i s dětmi uprostřed kruté zimy, nedav jí ani haléře na živobytí. Vážená jindy kněžna musila žebrati po okolí. Ona však ani slovem si nezasteskla na křivdy lidské, ale snášela je tiše. Její tichost pohnula konečně novým knížetem i jinými lidmi, že se ubohé trpitelky ujali a hleděli jí zpříjemniti život vezdejší. Ejhle také ovoce tichosti!

Tyto a nesčíslné jiné příklady dosvědčují, že svatí svou tichostí mnoho dobrého dokázali na světě, že mnoho lidí získali Bohu a ctnosti, že v tom smyslu skutečně zemí vládli.

* *

Milí křesťané! Všickni svatí, jak jste dnes slyšeli, více méně se proslavili křesťanskou tichostí. Křesťanská byla tichost jejich, protože nebyla přirozeným darem božím, nýbrž darem dobytým na pokažené přirozenosti pomocí křesťanství, zvláště učení, příkladu a milosti Ježíše Krista. Křesťanská byla tichost vyvolených božích, protože nebyla lenivá a neplodná, jako tichost lidí tupých a netečných, ale velmi účinlivá, obracejíc srdce lidská k Bohu, k pravdě a ctnosti.

Následujme tedy oslavených miláčků božích v jejich tichosti. Neříkejme: »Nemohu žíti na světě jako svatí, nemohu se zdržeti všeho hněvu a vší svárlivosti, jsa mezi lidmi zlými.« Neříkejme tak. Svatí byli lidé jako my ke všemu zlému nakloněni od mladosti, chápali se však horlivě všeliké pomoci, jížto poskytuje křesťanské náboženství k vítězství nad tělem, světem a ďáblem, a proto sami nad sebou vítězili a připodobňovali se k tichému Beránku božímu. Posilujme se tedy k následování tichosti svatých průpovědí sv. Augustina: »Co mohli ti a oni, proč bys nemohl ty, Augustine?«

Ovšem najednou, jedním dnem a rázem, k cíli nedojdeme. Bojování je život člověka na zemi. Jenom stálým a neumdlévajícím bojem lze zvítěziti nad hněvivostí a svárlivostí. Zvítězíme-li, díky vzdávejme Všemohoucímu; podlehneme li někdy, vzchopme se opět, napravme své chyby a bojujme dále. Tak pokračujíce, dojdeme konečného vítězství v den poslední a budeme moci zvolati se sv. apoštolem: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval; naposled je mi složena koruna spravedlnosti.« II. Tím. 3, 7—8.

Pročež pamatujme stále, že chceme-li následovati svatých v tichosti, musíme jako oni bojovati proti náruživostem, které s duchem křesťanské tichosti se nesnášejí. »Nebývá korunován,« dí sv. apoštol II. Tím. 2. 5., »leč kdo řádně bojoval.« Nebojovati proti náruživostem a doufati ve vítězství a korunu, jest opovážlivost. Hleděti toužebně za svatými do nebe a neučiti se od nich tichosti, je marnost. Jenom když se budeme v tichosti cvičiti, dojdeme blaho-

slavenství Páně: »Blahoslaveni tiší, neb oni zemí vládnouti budou.« Budeme vládnouti zemí, která je vlastí všech miláčků božích. Amen. *Kl. Markrab.*

Svátek všech svatých.

»*Radujte se a veselte se: neb odplata vaše hojná jest v nebesích!*« Takto mluvil Spasitel k učedníkům svým. Jakoby řekl: Přišel jsem spasit svět; ale mnozí lidé Mé milosti si nevšímají, a jiní veškerou lásku mou jen posměchem i nepřátelstvím odplácejí. Toliko vy, nedávajíce se ničím odstrašiti, věrně při mně stojíte a dle mého učení jednáte. A protože tak činíte, neslibuji vám sice statků, požitků i důstojností pozemských; za to však mnohem více odplaty na věčnosti. A proto tedy »radujte se a veselte se: nebo odplata vaše hojná jest v nebesích!« Netvrdí, že radosti nebeské dá jim pouhým darem; ale radost nebeskou nazývá — *odplatou* za věrnost, kterou jemu učedníci jeho prokazovali.

A slova ta řečena jsou netoliko učedníkům prvním, ale i všem nám. Nebe nedostane se nám jen jako darem, ale musíme si ho zasluhovati, aby nám připadlo též jakožto — odměna.

I jest radost nebeská věru toho hodná, abychom se o ni jakožto o odplatu všemožně starali. Svatý apoštol Pavel obdržel od Boha tu milost, že vytržen byl až do sedmého dne. Z toho jest patrno, že v nebi jsou rozličné stupně blaženosti, jež jednomu každému připadnou právě jakožto odplata. Kdo více pro Boha činil i trpěl, vyššího stupně odplaty dosáhne. A když svatý Pavel tázán byl od učedníků svých, v čem asi ta blaženost nebeská záleží, prohlásil on, že nelze mu blaženosti té slovy pozemskými popsati, ježto nic na světě podobného není, v čem blaženost nebešťanů záleží. Prohlásil: »Oko lidské nevidělo, ucho lidské neslyšelo, srdce lidské nepocítilo té nevýslovné blaženosti, které Bůh v nebi připravil těm, kdož jej milují!«

Slávy nebeské nám pozemčanům naprosto tedy možným není popsati. Abychom však přece jakýsi pojem o této nevýslovné odplatě za hrobem měli, popisoval nám ji sám Spasitel v rozličných obrazech. I nazývá nebe »*královstvím*«, jež jest převeliké, jehož králem jest sám Trojjediný Bůh; a v něm spolukrálují nesčíslní svatí i světice boží i andělé.

Spasitel nazývá nebe »*městem*«, a miláček jeho, popisuje ve Zjevení svém město to, tvrdí, že ohraženo jest hradbami zlatými; do něho vede se 4 stran 12 bran z drahokamů nejvzácnějších; v něm není noci, není chrámu, poněvadž Bůh velebností svou je osvěcuje, obživuje, obveseluje a v něm trůní.

Spasitel nazývá nebe »*domem*«, v němž není smrti, ani nářku, ani slz, ani loučení, ale kde všichni přečetní obyvatelé v rozličných příbytcích svých pospolu žijí život nejšťastnějších, obklíčeni všichni jednou zlatou páskou nevýslovné, nejčistší, nejsvětější lásky k Bohu i na vzájem.

Spasitel nazývá nebe »*rájem*«, ale ne místo blaženosti pozemské, v jakém žili naši prarodiče Adam a Eva před svým pádem. Ale nebe jest rájem blažeností nadzemských, nevýslovných, kde Bůh svým věrným naplňuje každého přání, a sice po celou věčnost.

Spasitel nazývá nebe »korunou za spravedlnost«, »radost Pána nebes«, »odměnou převelikou«, »pokladem skrytým«, »perlou převzácnou«, za kterou má člověk dáti na světě vše, co má!

Koruny takové dosáhli svatí lidé, jichž památku dnes světíme. Nejsou v nebi jen ti, kteréž Bůh na světě skrze zázraky oslavil a oslavuje, ale v nebi jsou všichni věrní ctitelé boží, muži, ženy, mladí, staří, učení i neučení, řemeslníci, dělníci, služební, kdož Bohu věrnost vždy zachovali, anebo aspoň upřímným pokáním hříchů svých odčinili. Koruny odplaty nebeské můžeme i máme si zasloužiti i my. Ale pravím, že »odplaty« máme si zasloužiti.

Na světě děje se vše za odměnu. Vojín nasazuje zdraví i život svůj na bojišti. Proč? Aby nabyl cti a odměny. Rolník prolévá mnoho potu při zasévání a sklízení obilí. Proč? Ví, že čím více se přičiní, tím více snad úrody sklidí. Kupec vydává se do dálných končin země, nelekaje se ani nebezpečí na moři, ani svízelů na pevné zemi. Proč? Pobádá ho zisk, který očekává. Lidé podnikají práce na zemi i pod zemí při strojích i řemeslech, nelekají se ani prací při prachu a dynamitu, jen když jim kyne hmotná odměna. A jestliže lidé tolik a tak namáhavých a tak nebezpečných věcí podnikají, jen aby peněz, cti získali, požitků tělesných dopřáti si mohli: neměli bychom pro dosažení odplaty nekonečné a přeblažené v nebi rovněž veškerých sil svých tělesných i duševních namáhati? Ó jak velice a jak nebezpečně se mýlí, že si na světě mohou dopřávati všeho, že mohou snažiti se na dosažení rychle pomíjejících statků pozemských všudy a vždycky a že snad jim posléze nebe přece jen neujde! V zaslepenosti své nevzpomínají, že Bůh předobrotivý a přelaskavý jest k nám na tomto světě; ale že za pomoci a s milostí jeho musíme se přičiňovati, abychom radostí věčných dosáhli, ježto nebe jest — odplatou; a jen lidé nedospělí, kteří v křestní nevinnosti zemřeli, beze svého přičinění života věčného dosahují!

A kterak že si tedy nebe zasloužíme? Měli bychom ovšem býti ochotnými, přinášeti pro ně obětí i nejtěžších. Svatí Otcové církevní učí, že bychom měli pro nebe i pekla chtíti na dlouhou dobu okoušeti, ježto i největší obtíže nejsou ani k porovnání s nevýslovnou odměnou, které za ně požívati máme v nebesích. Jestliže arciotec Jakub sedm roků, a pak ještě sedm roků sloužil strýci svému Labanovi, aby od něho dostal dceru jeho Rachel za manželku, a to dlouhé strádání a obětování nepřicházelo mu těžkým pro velikou lásku, s kterou Ráchel miloval: zdali že neměli bychom býti ochotnými sloužiti netoliko po krátká léta života svého, ale i po tisíc i více let věrně Bohu, abychom krásy jeho užívati mohli věčně v nebi? Svatí mučedníci snášeli pro nebe muky nejhroznější,

jiní světci konali dlouholeté pokání nejodpornější, a my bychom neměli chtíti pro nebe se namáhati? Jak pošetile bychom jednali!

A čeho tedy Bůh na nás žádá, abychom odplaty tolik veliké v nebi dosáhli? Žádá, abychom věrně plnili desatero přikázání jeho i přikázání církevní, jež je křesťanům doplňují. Vždyť řekl Spasitel apoštolům svým: »Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Chce Bůh, abychom užívali jeho svátostí, abychom v nich od hříchů se očišťovali a v dobrém sílili a vytrvali. Nabízí Spasitel, abychom konali zvláště jisté ctnosti, za něž přímo nebe slibuje, řka: »Blahoslavení chudí duchem, t. j. takoví, kteří chudi jsouce, chudobu tu pro lásku k chudému Ježíši milují; anebo jsouce bohatými, k bohatství svému srdce nepřikládají, a tedy rádi z něho ubohým udělují.... Blahoslavení lkající čili plačící; ovšem ne proto plačící, že za hřích obdrželi trest, nebo že přišli o jmění, čest, nýbrž ti jsou blahoslaveni a nebe hodni, kdo lkají nad svými hříchy, jich oplakávají a upřímným pokáním odčiniti se snaží. Blahoslavení, kteříž trpí pro spravedlnost, kterou konají, že se modlí, ke Kristu Ježíši doma i ve společnosti se hlásí, pro něho rozličné oběti přinášejí.

Nevýslovné blaženosti místem jestiť tedy nebe, a zasluhuje toho, abychom proň i největších obětí přinášeli. Věrně plňme tedy aspoň to nemnohé jeden každý ve svém povolání, co Bůh po krátkou dobu života našeho od nás žádá, abychom i my při smrti své uslyšeti zasloužili oslovení Páně: »Radujte se a veselte se: nebo odplata vaše hojná jest u Boha a se všemi svatými Jeho v nebesích.« Amen. Dr. *K. L. Řehák.*

Památka dušiček.

»Otčenáš« na hrobě katolického křesťana.

»Mrtví uslyší hlas Syna božího, a kteří uslyší, živi budou.« Jan 5, 25.

»Na dušičky vzpomínejme, ...« tak pobádá nás stará píseň. A kdy, m. př., máme více poslouchati tohoto hlasu, nežli právě dnes, kdy si připomínáme svátek církve trpící?

Včera naše mysl nesla se vzhůru, tam, kde andělé a svatí v jediném tonu zpívají: »Svatý, svatý, svatý Hospodin, Bůh zástupů!« a dnes tatáž mysl klesá níž a níže, až tam, kde udohé duše volají: »Smilujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji!« Před našima zraky vystupují pomalu všickni, kteří druhdy s námi žili, s námi se radovali nebo strádali, — které jsme milovali a s nimiž rozloučení bylo nám tak těžké. A čím kdo nám bližší, tím důtklivěji zaznívá jeho hlas: »Smilujte se nade mnou ...«

Zůstane tato prosba nevyslyšenou? Nikoliv! Aj, není nikoho, kdo by dnes nenavštívil sv. pole hřbitovního, nepoklekl na prostém rově a nepomodlil se aspoň »Otčenáš!« A přiznejme se! kterou modlitbu nejčastěji říkáme? To jest modlitba nejkrásnější,

zkrácené evangelium, jež pochází od Krista Pána, a v níž obsaženo vše, zač se modliti máme. Je-li však tam vše, pak tam jest také skryta modlitba za zemřelé. A já pravím vám, že nemůže se lépe modliti na hrobě, nežli kdo nábožně a spolu rozjímavě říká modlitbu Páně. Poslyšte!

Pojednání.

a) Představte si, kdo tam v hrobě odpočívá. Žil, umřel. Tělo jsme dali do hrobu, ale kam odešla duše? Pravdě podobno, že do očistce. Nikdo se nekoj marnou nadějí, že tvůj přítel nachází se v nebi! Kdyby byl sebe spravedlivějším, přece jeho spravedlivost nebyla taková, jakou žádá Hospodin pro svaté v nebi. Nikdo se však nezbavuj naděje, jakoby tvému příteli nebylo lze pomoci, jakoby byl v pekle Neznáš Boha svého a jeho neskonalého milosrdenství Pravdě podobno, že duše tvého zesnulého přítele nachází se v očistci.

Víš, co to jest očistec? Každý hřích, kdyby byl sebe menší, jest nedostatek lásky k Bohu. A proto trest za hřích jest ztráta Boha. Nám se to snadno řekne, a snad žádné hrůzy při tom necítíme, ale dle sv. Otců tato odloučenost od Boha jest bolestnější trest, nežli všecky ostatní muky, jaké si jen představiti můžeme. Nejhrozněji arci cítí tento trest obyvatelé pekla. Poněvadž nemají naděje, zoufají a v zoufalství tonou. Než v očistci jest naděje, — bližší nebo vzdálenější, a proto tam není zoufalství, nýbrž nesmírná touha. Proto tam zejména se vzývá: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!« »Jak po tobě toužíme, jak bychom se rádi k tobě dostali! Zde — v očistci — teprve poznáváme, jaké jsi pro nás dobro, že ztráta tebe znamená největší neštěstí!«

Než hlas zůstává hlasem. Duše v očistci pro sebe nic nemohou vykonati. poněvadž doba zásluh pro ně již uplynula. »Kam strom padne, tam zůstane ležeti!« — Nemohou-li však samy pro sebe ničeho učiniti, můžeme pro ně mnoho učiniti my dle článku víry o »svatých obcování.« — Nuže, ať náš hlas tedy zalétá k trůnu božímu: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!« »Rozpomeň se, Otče, na duše ubohé, pomoz jim, vždyť jsou to tvoje věrné dítky, a ty jsi jejich otec! Uhas tu jejich žízeň, vyplň jejich touhu!« — Rozjímejme dále!

b) Život člověka není nic jiného, nežli snaha, aby konal všecko ke cti a chvále boží. »Nebesa i země vypravují slávu boží!« praví Písmo svaté. Tím spíše má tento úkol člověk, jenž jest korunou všeho tvorstva. Celý život člověka má tudíž býti to, co vyjadřujeme slovy: »Posvěť se jméno tvé!«

Než, zdali tak člověk skutečně činí? Každý hřích jest rouhání té pravdě, tomuto požadavku. Právě že člověk nesvětil jména božího, že je vlastně znesvěcoval svým životem, — musí trpěti po smrti. Běda, trpí li v pekle, — ale Bože, chraň nás i očistce! I v očistci trápí nás a mučí zlým svědomím, co jsme zlého učinili, zač jsme se nedokáli. Ó jak v tom ohni časném ozývá se hlas: »Posvěť se jméno tvé!« Víš, co to znamená? »Kéž by bylo

odčiněno, napraveno, co jsem kdy v životě učinil zlého!« Než, marné volání! Duše ubohé si pomoci nemohou. Nuže, aspoň my volejme: »Posvěť se jméno tvé!« Napravme pohoršení, které daly, vykonejme za ně, pokud možno, pokání, kterého dosud nedokončily. Zaplaťme za ně, čím jsme ještě povinni, abychom jejich zlému svědomí ulehčili!

c) Sv. Otcové mají za to, že Bůh, prve nežli koho zavrhne, dá mu na okamžik nahlédnouti do nebe, které ubožák ztratil. To nebe krásné! — A nyní přijde noc! Ó jak ta upomínka na krásné nebe potom mučí! Arci nejvíce mučí v pekle, ale i v očistci jest hrozná. Jest arci naděje, že nebeská blaženost nadejde, — ale kdy? Slyším tudíž hlas v očistci: »Přijď království tvé!« Ale hlas ten jest marný pro duše nebohé. Nuže, prosme aspoň my, ať Otec nebeský dá jim brzo světlo věčné, volejme aspoň my: »Přijď království tvé!«

d) A týž význam má také asi třetí prosba modlitby Páně. Nebešťané stojí kolem trůnu božího a jedněmi ústy slávu boží opěvují. Jest pak vůle nebeského Pána, aby tak činili jednou i duše, které jsou nyní v očistci. Ó kterak touží duše nebohé: »Buď vůle tvá!« Ať se stane již brzy, co nám předepsala, Hospodine, svatá vůle tvá! A tato touha zajisté bude mocně doléhati k trůnu božímu, když rovněž i my s dušemi v očistci spojíme svůj hlas, volajíce: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!«

Než tato prosba na hrobě zesnulého má ještě jiný význam. Vzpomínáme-li na duše v očistci, chceme z toho míti užitek pro duši svou. Dokud jsem živ, mohu mnoho vykonati pro své spasení; až umru, pak bude pozdě. Proč trpí duše v očistci? Že Pána Boha málo poslouchaly, že jejich poslušnost byla málo spojena s láskou k Pánu Bohu. Kdo se chce do nebe dostati, musí si také vzíti za příklad ty, kteří stojí kolem trůnu božího. Jak Bohu andělé slouží, jak ho ku př. sv. mučedníci milovali! A proto, chceš-li, m. př., se vyhnouti očistci, chceš-li se dostati do nebe, vezmi si příklad z nebešťanů. A k tomu tě pobízí modlitba na hrobě zesnulého: »Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi!«

Ty's arci chybil, mnoho chybil, a každá tvá chyba zasluhovala by trestu. A trest jistě přijde! Ujdeš-li peklu, nadejde aspoň očistec. Ty však i očistci ujíti můžeš, vytrpíš-li si tuto pokutu již zde na zemi. »Koho Bůh miluje, křížem navštěvuje!« Arci, pošle-li Bůh na tebe nějaký kříž, musíš přijmouti tento kříž z rukou božích jako trest za hříchy své, — nesmíš příliš naříkati, do nelásky boží si stěžovati, — musíš zkrátka si počínati asi tak, jako nebešťané, dokud dleli zde na světě. Proto se dostali do nebe, že si očistec odbyli již zde na zemi. A k tomu má tě modlita: »Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi!«

To jest podobná modlitba, jakou asi pronášel trpělivý Job, o němž zejména na dnešní den v církvi sv. se rozjímá. Byl spravedlivý, hříchů neměl, aspoň si jich nebyl vědom, — ale přece trpěl. A trpěl s odevzdaností do vůle boží. A doufám, že za tuto odevzdanost do vůle boží došel náhrady nejen zde na světě, ale zejména též tam na věčnosti.

*

Ostatně k takové odevzdanosti do vůle boží v čas utrpení pobízejí nás svým příkladem i duše v očistci. Dokud byly na světě, jak mnohá z nich oplývala štěstím, spokojeností, jako onen Job. A v okamžiku smrti ztratily vše: bohatství, pohodlí, ženu, děti, přátele, — a nyní sedí v bolestech a opuštěnosti na místě, kde jest oheň časný. Nenaříkají však, nýbrž jako trpělivý Job se modlí: »Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi!« Však jednou přijde den, že uzří Boha svého tváří ve tvář! Tak si počínej i ty, m. př., v bolestech a utrpeních, chceš-li si odbýti očistec již zde na světě!

e) Arci pouhá zevnější trpělivost nestačí. Duše v pekle nemají naděje, nemohou čekati vysvobození, jim všeliká trpělivost by nijak neprospěla, poněvadž jim schází vnitřní spravedlnost, vnitřní očištění. Dobře to uvažujme!

Duše v očistci trpělivě čekají, a také se dočekají. Jim oslazuje muky přesvědčení, že jsou od hříchů čisty, že mají posvěcující milost. O tu milost se však samy přičinily. Ó jaké konaly pokání, jak často přistupovaly na světě ke stolu Páně! Nyní jim jest jen líto, že to pokání nebylo ještě větší, že ještě více netoužily po svátostném Spasiteli! A hle, k těmto myšlenkám nás asi přivede čtvrtá prosba modlitby Páně: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!«

Ano, křesťane, tvá duše, nemá-li se dostati do očistce, má potřebí vezdejšího chleba. Tímto vezdejším chlebem jest milost boží — a tělo Páně. Ty's ku př. tak dlouho nekonal sv. zpovědi, a chceš se dostati do nebe? Ani do očistce se takto nedostaneš! Či se spoléháš na poslední okamžik? Nebude-li pozdě, pak sotva aspoň očistci ujdeš. A proto volej: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!« Ať ti dá Bůh lítost, ať tě pohne k pokání! — A pak, chceš-li se vyhnouti očistci, choď ke stolu Páně často, velmi často! Buď ctitelem velebné svátosti! »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný . . .!« praví Spasitel, a to znamená prosba: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!«

Ostatně tuto prosbu můžeš snadno obětovati duším v očistci. Co jim dnes dáš? Po své smrti sestoupil Pán Ježíš do předpeklí, — po své tak zvané svátostné smrti při pozdvihování sestupuje do očistce. Kéž by si vzpomněl na tvého zesnulého miláčka. A proto zejména tehdy volej: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!« A opakuj tuto prosbu tím důtklivěji na hřbitově! Nebude ti to nikdy na škodu. Duše vysvobozené spolu s anděly budou pak při pozdvihování obklopovati oltář a vzpomínati zase na tebe!

f) Nejvíce hříchů a pochybení dopouští se člověk ve společenském životě. »Jeden druhému břemena noste, a tak naplníte zákon Páně!« Nosíme břemena jeden druhého? Hle, právě proto trápí se mnohý v očistci! Snad jsme mu dali pohoršení, snad jsme byli příčinou, že si ten trest zasloužil. Jak tudíž dojemně se nese k nebesům prosba: »Odpusť nám naše viny . . .!« Jak důtklivě zde vzpomínáme na vše, a prosíme Boha, by následky našich vin odstranil!

A mně se zdá, že při té příležitosti slyším i z hrobu hlas: »Odpusť nám naše viny . . !« Duše v očistci se modlí, a rády nám odpouštějí. Kéž by nám odpustil i Bůh! Ano, odpustí, jen dbejme také na druhou část této prosby: »jakož i my odpouštíme svým vinníkům!« Hněváme se na někoho? Máme trpkost proti někomu? Snad jsme mu odpustili, ale ta trpkost zůstala, a při každé příležitosti znovu a znovu se probouzí! A tu se snad modlíme: »A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme svým vinníkům!« Vidíte, — má-li nám odpustiti Bůh tak, jako odpouštíme my, pak také i po svátosti pokání zůstane v něm trpkost proti nám, a to se jmenuje očistec! — Vidíš, příteli, chceš-li ujíti očistci, odstraň tuto trpkost, odpusť dokonale! Právě tím, že přijímáme křivdy, že je trpělivě snášíme, že ubližujícím mile odpouštíme, obýváme si očistec na tomto světě, abychom ho nemusili trpěti po smrti.

g) A podobný význam má také prosba šestá: »Neuvoď nás v pokušení!« — Duše v očistci byly dobrými bojovníky, a přece chybily! Kde byla chyba? V jejich oslabené vůli. Klesly v pokušení. Jako Eva byla pokušením vyhnána z ráje, tak i naši miláčkové. Eva dlouho čekala Vykupitele, a tak i duše v očistci. A jako Eva proto jest k naší výstraze, tak i ti, kteří se trápí v ohni časném. — Nespoléhej příliš na sebe, na svou sílu duševní, — jsi slabý tvor, jenž jest pokušení podroben. »Neuvoď nás v pokušení!« Tak se modli zejména na hrobě, kde máš výstražný příklad, kam pokušení vede.

Když odcházeli naši prarodiče z ráje, plakali, — a pláč jejich pohnul Hospodina, že jim slíbil Vykupitele. Nezavrhl jich tedy nadobro. Orodovalť za ně i andělé. Vždyť byli svedeni! A toho použijme i my na hrobě! Odešel náš zesnulý z ráje tam, kde jest trní a bodláčí. Prosme Boha: »Pane, smiluj se! Bylť náš přítel sveden, podlehl pokušení, chybil proti své vůli!« Snad naše prosba pohne Hospodina, by našim ubohým duším brzy poslal Vykupitele!

h) Konečně přicházím k poslední prosbě: »Ale zbav nás od zlého!« Zde na zemi, když tato slova říkám, mám na mysli všecko zlé, ať se jmenuje jakkoliv, zejména hřích a muky pekelné. Na hrobě však katolického křesťana tane mi zlo jen jediné. Co nás snad trápí, zemřelých netrápí. Smrt přišla, život pozemský minul, a proto mnohé zlo jim již nehrozí. Jsou-li v pekle, pekla se nezbaví. Ale mám naději, že jsou v očistci. Tento očistec jest pro ně jediným zlem. A proto sedmá prosba jest asi opakováním toho, co jsme si již vyložili. V ní jen důrazně tlučeme na bránu nebeskou, aby se duším v očistci otevřela.

A doufáme věru, že nás Bůh neoslyší. K tomu povzbuzuje nás slovo »Amen«. Stane se, jistě se stane, zač prosíme. Nejen miláčkům svým, ale i sobě prospěti můžeme, máme-li dobrou vůli. Získávejme si odpustky, a to co možná nejčastěji! Odpustky jsou zde proto, abychom se vyhnuli očistci. Užijme tudíž každé příležitosti, kdykoli to církev svatá dovoluje! — Získávejme také — pokud možno — odpustky pro duše v očistci! Zde zejména spo-

čívá nejkrásnější pro ně zdar. Nestojí to tak mnoho práce, jen poněkud dobré vůle. Nač přísaháme, že duše v očistci milujeme, nač na jejich hrobech pláčeme, když bychom jim ani tak nepatrnou obět přinésti nechtěli, jako jsou odpustky! Ať nás k tomu pohne na hrobě »Otčenáš!« Při nejbližší příležitosti vykonáme sv. zpověď, půjdeme ke stolu Páně a provedeme to, co církev k získání odpustků za duše v očistci na způsob přímluvy nařizuje! Amen.

Boh. Tomíček.

Všech věrných zemřelých.

Dnes, v Kristu shromáždění, slavíme památku všech věrných zemřelých. To jsou křesťané, kteří zde na světě Bohu věrně sloužili a v milosti jeho na věčnost odešli, ale dokonale se zde na zemi neočistili a proto se musí očišťovati po smrti v mukách, které jim usoudila božská spravedlnost. Těmto věrným zemřelým nebo duším v očistci můžeme a máme pomáhati my na světě ještě putující rozličnými dobrými skutky, zvláště modlitbou. Za to prosí každá ta duše zvláště slovy Jobovými: »Slitujte se nade mnou, slitujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji, nebo ruka Páně dotkla se mne!« (Job 19, 21) Je-li možná, bychom toto úpěnlivé volání oslyšeli? O kolik modliteb vznáší se dnes k nebesům za duše v očistci! Ale vejdou-li všecky v uši Hospodina zástupů? Já myslím, že nevejdou, a to proto, že nejsou všecky takové, aby duším v očistci smilování boží vymohly. Nuže, *jaká modlitba prospívá zemřelým?* Jenom modlitba 1. *zkroušená*, 2. *srdečná*. 3. *ustavičná*.

1. Co je *modlitba zkroušená*, vidíme na třech mládencích, kteří byli uvrženi do ohnivé peci v Babyloně, protože se nechtěli klaněti zlaté soše postavené na vysokém sloupu před městem. Představte si, moji drazí, jak veliký a prudký byl onen oheň v peci babylonské, která byla rozpálena sedmkráte více, než obyčejně. A do tohoto hrozného ohně byli uvrženi oni tři mládenci, neohrožení ctitelé pravého Boha. A jakmile padli do prostřed ohně hořícího, zvolali: »Pane Bože, přijmiž obět naši, kterou přinášíme tobě v mysli zkroušené a v duchu ponížení!« I vyslyšel Bůh zkroušenou modlitbu mládenců, a poslal k nim svého anděla, který vyrazil oheň z peci a nedopustil žádné úhony na služebníky boží.

Ještě hroznější oheň, nežli byl v peci babylonské, je v očistci. Tento oheň proniká duši a přece ji nezničí. Proto praví sv. Cyrill: »Každý člověk živý měl by si přáti, aby raději až do soudného dne všemi mukami pozemskými byl mučen, než aby byl jediný den v plameni očistcovém.« Když tedy duše v očistci tak hrozné trpí pokuty za malé poklesky nebo za nedokonané pokání, tu zajisté smýšlejí jako tři mládenci v peci ohnivé, zkroušeně a poníženě. Ale samy si pomoci nemohou, nýbrž čekají na naši přímluvu. A ta musí býti též zkroušená a ponížená. Či snad bychom chtěli pomoci svým v Pánu zesnulým bratřím a sestrám modlitbou

vycházející ze srdce poskvrněného, modlitbou konanou po noci prohýřené, v stavu nesmířlivého hněvu nebo jiného hříchu smrtelného? — Za starších časů, jak ještě já sám pamatuji, chodívali křesťané na den dušiček nebo v osmidenní ke zpovědi, aby měli srdce čisté a tím účinněji se modlili za věrné zemřelé. Nyní se ten obyčej nezachovává. Proto je tím více třeba, bychom vzbudili ve svém srdci lítost nad hříchy s předsevzetím nikdy více nehřešiti a co nejdříve se vyzpovídati, a potom teprve přistoupili k obětování duchovních obětí (I. Petr. 2, 5.) nebo modliteb za zemřelé. Modlitba nezkroušená, vycházející ze srdce v hříších pohříženého, zemřelým neprospívá.

2. *Modlitba* za zemřelé musí býti též *srdečná*. V čem záleží tato vlastnost, ukazuje pohled na očistec jako žalář. Spasitel sám mluvil kdys o žaláři na věčnosti, z něhožto nevyjdeš, dokud i posledního penízku nenavrátíš (Mat. 5, 26. Luk. 12, 59.). Sv. otcové učí, že žalářem tímto míněn jest očistec, z něhožto není vysvobození až po shlazení všeliké viny hříšné. — Pomysli si nyní, drahý bratře můj, že bys měl přítele velmi milého, a ten by seděl v pochmurném vězení okresního města pro nějaký neveliký poklesek, a ty bys ho chtěl z vězení vysvoboditi; co bys učinil? Myslíš, že bys co pořídil, kdybys volal přede dveřmi vězení: »Žalářníku, prosím tě, propusť mého přítele na svobodu?« Ach, to by žalářníkem nehnulo. Ale jdi k soudci, přimluv se u něho za svého přítele, a soudce přikáže žalářníkovi: »Vezmi klíč, odemkni dvéře žaláře a pusť na svobodu přítele tohoto člověka!«

Pozdvihni očí svých a viz ten žalář na věčnosti, z něhožto je vysvobození, ale až po navrácení nejmenšího penízku, po odpykání nejmenší viny. Jak pomůžeš těm, kteří se trápí v tomto žaláři? Snad pouhým voláním: »Vysvoboď je, Pane?« Nikoli, ty musíš pohnouti věčným Soudcem, by poslal svého anděla s klíčem a přikázal mu, aby odemkl dvéře očistce a pustil do nebe duši tobě milou. Musíš se tedy obrátiti nejprve na věčného Soudce, musíš si dobýti přístupu k němu do nebe, a to se může státi jenom modlitbou vycházející z nejhlubších útrob duše. »Modlitba spravedlivého,« píše sv. Augustin (Serm. de Temp. 226.), »je klíčem nebe.« Proto nemysli, že se modlíš za duše v očistci s účinkem, když jenom nábožná slova říkáš nebo zpíváš, ale na smysl jejich nemyslíš. Chceš-li těm ubohým duším pomoci, musíš se modliti ze srdce láskou k Bohu a k bratřím roznícenéhо, volaje s korunovaným pěvcem: »Z hlubokosti volám k tobě, Pane, Pane, vyslyš hlas můj!« (Ž. 129, 1.) Taková modlitba je klíčem nebe a klíčem očistce. Modlitba konaná pouze rty, roztržitě, chladně, ledabylo, zemřelým nespomáhá.

3. Konečně musí býti *modlitba* naše za zemřelé *ustavičná*. Pomysleme si, že z dopuštění božího vyjde někde oheň, a octne se v plamenech dům, chlévy, kůlna, stodola a cokoli jiného ke statku přináleží. Jak veliká úzkost zmocní se domácích i mnoha jiných lidí! A jak veliká toužebnost, aby byli hasiči již na místě a učinili co nejdříve přítrž zhoubnému požáru! Ale jaká hrůza,

když hasiči prodlévají, buď že mají k hořícímu místu daleko, buď že mají své náčiní porouchané, buď že nemají nikde na blízku vody. Jak mohou v čas hasiti! Není-li každý okamžik prodlévání pro ty, kteří trpí požárem, nejvýš trapný?

A ejhle! Podobně vede se duším v očistci. Utrpení jejich je nevýslovně veliké. Jediný den v plamenech očistcových, jak jste slyšeli, je trapnější, nežli všecky muky tohoto světa snášené až do skonání světa. Jak veliká, vroucná, plamenná je žádost ubohých těch duší, aby trápení jejich co nejdříve se ukončilo, a bylo jim popřáno vejíti do nebe a spatřiti tvář Otce nebeského! Jak veliká je žalost jejich, když nikdo ze živých na zemi, ani jejich nejbližší příbuzní nebo nejdůvěrnější přátelé dlouhý čas nevzpomenou na ně modlitbou, touto spasitelnou vodou, kteráž uhašuje plameny očistcové! Má-li naše modlitba duším v očistci pomáhati, musí se díti, jak dí Žalmista Páně (129, 6.), od bdění jitřního až do noci, t. j. každodenně, bez přestání, ustavičně. K tomu nás vede církev sv. svým příkladem. Každá část církevních hodinek končí prosbou: »Věrných duše skrze milosrdenství boží odpočiňte v pokoji.« Všecky jiné pobožnosti v chrámě uzavírají se prosbou za věrné zemřelé. K růženci přidává se obyčejně desátek za dušičky. Po večerním klekání vyzývá nás hlas umíráčku, bychom vzpomněli modlitbou na bratry a sestry v Kristu, kteří nás předešli na věčnost. Nejsou-li to všecko zřetelná napomenutí, že se máme modliti za věrné zemřelé ustavičně?

Milí křesťané! Modliti se za věrné zemřelé je myšlení svaté a spasitelné, jak svědčí Písmo svaté (II. Mach. 12, 46.), t. j. myšlení, jehožto nám nevštípilo tělo a krev, nýbrž Bůh nejvýš svatý a spravedlivý. Buďme poslušni tohoto hlasu božího a prosme Pána života i smrti, by se smiloval nad dítkami svými lkajícími v očistci a připustil je ke spatření jeho božské velebnosti. Modleme se však, aby hlas modlitby naší vešel v uši Hospodina zástupů. Modleme se v mysli zkroušené a v duchu poníženosti. Rozpomeňme se na četná provinění svá před Bohem, litujme jich, zanechme jich, napravme jich, pokořujme se před Nejsvětějším, jako bychom stáli před soudnou stolicí jeho. Modleme se za věrné zemřelé ne pouze rty a jazykem, nýbrž z hloubi srdce svého. Modleme se za věrné zemřelé netoliko dnes, nýbrž i zítra a pozejtří a ostatní dny života svého, každodenně, vstávajíce, léhajíce. Ó jak nám budou vděční naši v Pánu zesnulí rodičové, bratří a sestry, příbuzní a dobrodinci, až vyjdou ze svého žaláře a spatří světlo nebeské! Potom budou se přimlouvati oni za nás, abychom přišli brzy z očistce do společenství jejich a s nimi odpočali sobě na věky věkův. Amen.

Klement Markrab

Spravedlivý nikdy neřekne — mám dosti na tom, co mám; nikoliv, on stále žízní a lační po spravedlnosti, tak že, kdyby život jeho trval věčně, pořád by usiloval, seč stačí jeho síly, býti ještě spravedlivějším; neboť z dobrého postupovati na lepší — jest jeho heslem. Sv. Bernard.

Řeči příležitostné.

Promluva po svěcení obrazu

na hlavním oltáři, o pouti v Solnici dne 21. července r. 1878.

Kam se oko vstupujícího do chrámu Páně směrem přirozeným obrací a předem nese, je hlavní oltář a na hlavním oltáři, předmětem, u něhož oko bezděčně prodlí, je obraz titulní čili obraz představující oslaveného patrona svatyně. Obraz titulní zaujímá tudíž mezi posvátným příslušenstvím chrámovým předního místa a právem klade se doň požadavek, aby byl důstojným znázorněním svatého patrona chrámu, nesa na sobě zjevný, štětcem uměle vypsaný výraz předních světcových zásluh a ctností, tak aby pouhý pohled na titulní obraz dostačil, mysl křesťanskou dojmouti a vzdělati.

Než nejedno založení chrámové je takové, žeť nesnadno vpraviti do obrazu titulního, co tam zvláště ba výhradně býti má, totiž co by za pouhého pohledu mysl křesťanskou dojímalo a vzdělávalo. A jedním z takových těch, abych tak děl, nesnadných založení chrámových jest také založení svatyně této, založení »Stětí svatého Jana Křtitele.«

Jak nesnadno jest obraz »Stětí Jana Křtitele« znázorňující nadchnouti důstojným výrazem předních ctností a zásluh světcových k pohnutí a ke vzdělání myslí věřících; na to dokladem nemálo výmluvným může nám býti obraz titulní, kterýž před nemnohými ještě dny na oltáři tomto se nalézal. Byloť pak, jak víme, na obraze onom skupení pestré, mnohotvárné sestaveno dle slov, jimiž evangelista Marek Stětí Janovo zevrubně doličuje.

Král Herodes v den svého narození učinil večeři knížatům svým, tisícníkům a předním z Galilee. A když vešla do večeřadla dcera Herodiady, souložnice Herodesovy, a tancovala a líbila se všechněm, řekl král dívce: »Pros, zač chceš a dám tobě!« A ona z návodu lstivé matky řekla: »Chci, abys mi dal hned hlavu Jana Křtitele.« A král poslal kata, rozkázal přinésti na míse hlavu Janovu. — Tatě stať výkladu evangelisty Marka o Stětí Jana Křtitele: a hle všechny osoby evangelistou uvedené nalézaly se ve skupení pestrém na dřívějším obraze titulním chrámu Páně zdejšího. Bylo tu viděti slabocha a tyrana Herodesa, kterak s Herodiadou, souložnicí, v čele hodovníků u stolu zasedá, bylo tu viděti mrzkou tanečnici, ana kletou mzdu za tanec svůj, zsinalou hlavu Janovu drží na míse ve svých rukou; a zpod večeřadla v žaláři podzemním bylo viděti bezhlavé zohavené tělo Janovo, z něhož proříznutým krkem krev proudem se valí a tryskem stříká, co zatím kat, stoje opodál, meč svůj po krvavám díle otírá. — Mnohotvárné, pestré to skupení; ale kde tu v strakaté směsici, čím titulní obraz každého kostela předem a zvláště má vynikati? Kde tu čeho, což by se důstojnému znázornění svatého patrona s uměle přičiněným výrazem jeho ctností a zásluh podobalo? A za pouhého

pohledu mysl křesťanskou zbožně jímalo a vzdělávalo? Tyto nezbytné přednosti dřívější obraz titulní postrádal naprosto, neboť pohled na bezbožné hody hříšníků, pohled na pohozený trup a na zsinalou hlavu Janovu zachvacoval snáze hněvem, ošklivostí a hnusem, nežli aby zbožně dojímal a vzdělával. Proto také, když kdo jen poněkud vytříbeného vkusu a soudného oka do svatyně vešel, doznal netajeně, že titulní obraz utěšenému celku jest na újmu a radil, aby týž obraz co nejdříve byl odstraněn.

Konečně se stalo. Z dílny umělce, vůbec na slovo vzatého a duchem církevním naskrz proniknutého dodán titulní obraz přítomný, kterýž, ač co do skupení jednoduchý, vzácnou a nezbytně vyžadovanou předností obrazu titulního stkvěle se honosí. — Předchůdce Kristův, o němž Spasitel sám doznal, že větší nad něho mezi syny vyvolenými nepovstal, Jan Křtitel, ten nedostižný sebezapíratel, ten neúnavný kazatel pokání, jenž slova skutky vlastního života dotvrzoval: Jan, ten neohrožený pravdomluvce, jenž pro svědectví vydávané o pravdě na konec sklonil šíjí svoji pod ostří meče, aj. veliký Jan, Kristův předchůdce, může-liž v hodině života poslední důstojněji býti znázorněn, nežli jak jej tady na obrazu titulním spatřujeme?

Síla pochodící ze života víry, zmužilost z vědomí věrou naplněných povinností oslňuje jeho tvář, z oka prosvítá oddanost do vůle Nejvyššího, čelo pak rdí se nezvratnou nadějí v neklamné zalíbení boží, tak že hrůza nastávající smrti malomocně ustupuje před cherubem, věnec nesmrtelnosti, korunu slávy vstříc nesoucím Není-liž tu, jakoby oslavený chrámu tohoto všechny sem vstupující vítal a pozdravoval slovy: Zapírejte sebe, plňte povinnosti, čiňte pravdu a spravedlnost a odplata nebynoucí na nebi vás nemine! Bez odporu, obraz přítomný vzácnou předností obrazu titulního vůbec utěšeně vyniká; neboť jest zajisté důstojným znázorněním svatého chrámu patrona, maje na sobě zjevný, štětcem uměle vypsaný ráz předních světcových zásluh a ctností, tak že zdařilý celek dostačuje, mysl křesťanskou za pouhého pohledu dojmouti i vzdělati.

Není lze pochybovati, že novým opatřením tímto zdejší chrám Páně patrně získal, mám za to, že výměnou obrazu titulního za dřívější vnitřní posvátná úprava svatyně této je doplněna, dovršena. Raduji se tomu z plna srdce a zároveň poutvrzen jsem ve svém přesvědčení, že boží tento dům a proslavený stánek Marianský pod zvláštní záštitou záliby nebes se nalézá, anaž sama Prozřetelnost cestami nerozlučnými o jeho zvelebu, napořád rostoucí, se stará.

A to omilostnění, jakémuž svatyně tato od Boha se těší od věků, vy, nejmilejší, nikdy z paměti nepouštějte a ke chrámu svému, tolik a tak patrně Bohu milému lněte vším srdcem svým, stojíce tudíž zároveň pevně a nezvratně po všecky dny života k Bohu, k víře a církvi.

Dávní navštěvovatelé a příslušníci svatyně této, předkové vaši, jak o tom mnohé i písemné památky pozůstávají, slynulí po

vše věky vzácnou chválou bezúhonné katolické pravověrnosti a upřímné vroucné nábožnosti.

Nuže, chválu tuto vzácnou, nejmilejší, také vy snažte se uchovati a potomstvu dochovati, aby ve vás potvrzení došlo veliké slovo církevního učitele sv. Bernarda řkoucího:

»Kde úcta Bohorodičky Marie se zakořenila, tam zkvétá víra, daří se zbožnost, prospívá ctnost a doznává duší spasení.« Amen.

A jako drahá mast, i tenkráte, je-li uzavřena v drahocenné nádobě, přece naplňuje celý pokoj svou přelíbeznou vůní, tak prochvívá i vůně panenského srdce veškeré smysly těla, nedovolujíc, aby promlouval jazyk něčeho, co by bylo nepatřično, a nestoudno, aby oko těkalo směle a hrdopyšně semo tamo, nepřipouštějíc, aby ucho naslouchalo tomu, co by se nesrovnávalo se svatou stydlivostí. Ba čistota duše prochvívá i údy tělesnými, prochvívá nohama tak, aby chůze nebyla nikdy zženštilou a strojenou, nýbrž prostou a jednoduchou. Čistota duše odkládajíc přepych a nádheru, pamatuje na to, že i tvář nemá se pustiti nikdy do bezuzdého smíchu a laškování, že spíše v obličeji má vždy zářiti oko čisté, jasné, vážné a bojácné, oko, kteréž raději prolévá slzy než aby milkovalo. Než, slyšíš-li tu o slzách, nemysli, že slzy tyto působí bolest duši panenské. Poskytujíť slzy takové čistému srdci mnohem více radostí a potěch nežli poskytuje řev a chechtot světákům. Tak radovali se i apoštolové, jdouce ze shromáždění, že byli bičováni pro Pána. Tak má i srdce čisté, srdce panenské své boly a svízele, ale srovnáme-li je s útrapami stavu manželského, za sluhují spíše jména rozkoší nežli jména utrpení. Sv. Jan Zlatoústý.

LISTY VĚDECKÉ.

O národním jazyce při bohoslužbách.

Dle různých pramenů píše **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

Proud vyvolaný kněžími buditeli již *neutuchl,* ač doby mu byly dosti nepříznivy. Po velikých převratech v roce 1848 a následujících mnoho otázek nových a akutních vedralo se do popředí a vyžadovalo sil nejlepších. Kněžstvo pracovalo tu zase v čele ostatní intelligence. A sotva nejdůležitější přivedeno jakž takž v řád, následovali *epigoni,* můžeme-li vůbec tak mluviti, *kněží buditelu v letech šedesátých a sedmdesátých* minulého století, kteří *znovu rozpoutali diskussi* o latině a češtině při bohoslužbách, hlavně *při příležitosti nového vydání římsko-pražského rituálu.* (Sr. Čas. katol. duch. 1865 str. 188.) Diskusse [1]) *skončena vydáním*

[1]) *Latinu obhajoval dp. Josef Barták,* tehdy adjunkt theol. fakulty v Praze, spiskem častěji citovaným a použitým i v tomto pojednání. Jemu *odpověděl Dr. Klement Borový* v »Čas. kat. duch.« 1870, *v němž žádá se povolení alespoň české epištoly a evangelia při mši sv. a pak české udělování sv. svátostí.* (Sr. počátek tohoto pojednání, jakož i článek: »Jazyk národní při službách božích« od Fr. Stejskala v »Kal. katol. duch.« 1904, 56. pozn.) Zmínky tu zasluhuje také *poznámka,* již Barták uvádí na str. 32. Praví tam: »Všecka církevní zřízení nedosahují vždy, všude a hned svého účelu, a přece nejsou bezúčelna. Již po staletí jest Orientalům dovoleno užívati svého jazyka v liturgii, a přece posud všickni schismatikové nenavrátili se do katolické církve. *Slovanská liturgie v Emauzích* po celá čtyři století nemohla se pochlubiti nějakými výsledky. *Teprve nyní,* kdy v Praze as 50 duší ruského vyznání (nyní již více!), nad to obyvatelstvo, lpící tělem i duší při své slovanské mateřštině se nalézá a kdy kostel sv. Mikuláše byl okkupován pro schismaticko-slovanské bohoslužby, *nadešla doba, kdy onen klášter* (v Emauzích) *dle vůle zakladatele by měl počíti působnost svou a ukázati, že Prozřetelnost nedala mu zbytečně v dobách plných víry vznik a počátek.* Obnova nadání tohoto jest nutnou nejen proto, že zcela neprávem ramenem světským bylo zrušeno, a že církevní poměry dnes jak v Praze, tak v Čechách vůbec toho vyžadují, ale i že *v podstatě nařizuje tak koncil Tridentský,* který si přeje, aby všude byl podržen starý, od církve schválený ritus. (Sess. XXII. cap. VIII. de Sfo Missae: »... retento *ubique* cuiusque Ecclesiae antiquo, et a sancta Romana Ecclesia omnium ecclesiarum matre et magistra, probatu ritu.« Sr. též cap. VI. de reform. v témže zasedání). Obnovením katolicko-slovanské liturgie v Praze dle tohoto ustanovení koncilu

rituálu samého a otázka národního bohoslužebného jazyka *ponechána na čas stranou.*

V naší době přetřásá se znovu. Podnět k tomuto zavdalo *moderní hnutí* a pak, jak již při počátku jsem připomenul, heslo »*Pryč od Říma*«.[2]) Nejčastěji v *poslední této fasí* touhy po rozšíření jazyka národního v bohoslužbách *setkáváme se se jménem v Pánu zesnulého biskupa královéhradeckého* **Eduarda Jana Nep. Brynycha**. Veliký tento muž a veliký biskup *bývá považován za propagátora* jazyka národního v bohoslužbě, ale, jak myslím, *zcela neprávem.* Znám ducha biskupa Brynycha. Jeho spisy (povídky, brožury, kázání, pastýřské listy k lidu, ku kleru, bohoslovecká pojednání, katechese, přednášky, články žurnalistické atd.) přečetl jsem nejednou, ale vícekráte. *A na základě toho osměluji se tvrditi, že biskup Brynych ani zdaleka na českou bohoslužbu nepomýšlel,* leč by byl v prvních letech své činnosti veřejně něco hájil, v čemž, zvláště v poslední době, by byl kolísal. Ale tomu u muže, jako byl Brynych, býti nemůže. *Na kathedře, ve spisech, skutky svými jeví se Brynych všude jako horlivý zastánce latiny.*[3]) *Neznám*

Tridentského získala by zajisté sympatie pro autoritu oekumenických synod, v době poslední hluboce pokleslou. — Právě *o tomto předmětu zaslal jsem r. 1872 nejdůstojnějšímu arcibiskupskému Ordinariatu v Praze přípis,* o jehož výsledku posud není ničeho známo. Česky bylo uveřejněno v »Časop. katol. duchov.« 1872 str. 279. a násl.« Barták tedy byl pro navrácení Emauz bohoslužbě slovanské. *Jiná ovšem otázka jest,* kdyby byl nejd. arcibiskupský Ordinariát k tomu svolil, *zda zavedení slovanské bohoslužby u nás by bylo mělo nějaký praktický výsledek.* Pochybuji, nebo jak dobře řekl kdys ndp. biskup Brynych, *v srdci* je příčina indifferentismu v naší společnosti a nikoliv v jazyku bohoslužebném. V horlivosti učiní se mnohdy konsistořím návrh, který provésti se nedá. Tak na př. když jsem byl v oktávě, náš katecheta učinil konsistoři návrh, že upraví pro katol. žáky gymnasijní *biblí kralickou* pro její bezvadnou češtinu. Konsistoř mu asi neodpověděla, ježto návrh a limine musila zamítnouti. Přece nebude se užívati od katolíků *kacířské* bible!

[2]) Sr. co řečeno o tom v úvodě. *Frant. Stejskal* (d. c. 23—25) když byl uvedl prameny nynější náboženské lhostejnosti, cituje »Correspondenzblatt« »Hirtentasche« 1903 str. 22 »Jedna z příčin lhostejnosti jest také, že při svých obřadech mluví církev k lidu řeči, které lid již nerozumí . . . .« a pak dokládá: »Podobně i *Zemská jednota* katol. duchovenstva pro království České dle zpráv o schůzích častěji již o této věci jednala ve výboru . . . (sr. počátek tohoto pojednání!) Podobně již i *Maďaři* hlásí se v novinách o jazyk národní při službách božích.«

[3]) Když svého času (11. ledna 1904) v »Čechu« hájil jsem *biskupa Brynycha jako přítele latiny* při obřadech, obdržel jsem při této příležitosti *celou spoustu souhlasících dopisů,* hlavně z diecése královéhradecké. Jeden z nich tuto uveřejňuji: »*Biskup Brynych nebyl přítelem češtiny při obřadech, nýbrž rozhodným jejím nepřítelem.* Pamatuju se dobře, jak vypravoval, že kdysi uváděti měl jistou ženu. Její muž dával mu peníze, aby obřad vykonal česky, on však mu odpověděl, že zákon církve u něho více platí, než přání jednotlivce. Jindy zase řekl: »*Pomyslete si, že by obřady byly české, a některý kněz by je konal nevážně, spěšně, jen tak, aby je odbyl, co by si lid asi pomyslil:* To je ještě veliké štěstí, že jsou latinské!« Jindy zase poukazoval na to, že mnozí také katolíci říkali, že by chodili více do kostela a na služby boží, kdyby byly obřady české. Tu prý na křížové dny v mnohých osadách konají se obřady celé české, ale není viděti, že by bylo více lidu na službách božích, než tam, kde konají se latinsky. *Zemřelého Brynycha ani jako kněze, ani jako*

v Čechách muže, který by tak horlivě vystupoval za spojení se Římem jako biskup Brynych. Jediný pohled do »Oltáře«, kde *zůstaveno nám jeho »Credo«*, zvláště do statě o církvi a o mši svaté nezvratný podává důkaz *o upřímném přilnutí k latině*, jakožto jazyku bohoslužebnému. Zde jsou některá jeho slova: »V našich krajinách dovolilo se tu i tam, kde je při bohoslužbě méně úkonů, konati jisté části bohoslužby česky na př. o křížových dnech. *Přestali jsme tedy v sedmdesátých letech konati průvody latinsky, a začali jsme je konati česky. A hle! Tentýž, mnohdy dosti skrovný hlouček lidí šel s námi, jako před tím. — Kázání je české; a hle, jak mnozí se mu vyhýbají;* teprv, *když začne mše svatá, probírají se z ospalosti své. Svatá zpověď je česká.* tam obzvláště se každému všecko důkladně vyloží; a hle, právě zpověď je u mnohého *nejméně oblíbená. — Řeč bohoslužebná toho tedy není příčinou, ale v srdci je ta příčina;* vlažnost, netečnost, nevšímavost v duši o spasení, vnitřní pýcha, ba i nevěra je toho příčinou. — Nechme mluvení, a držme se skutečných událostí; tyť jsou nejlepším důkazem. — V Berlíně jsou nekatolické kostely takořka úplně prázdny, ač se tam bohoslužba koná jazykem lidu, kdežto v katolickém kostele u svaté Hedviky, že je mše svatá latinská, vždy plno jest« (Liturgická kázání I. 47.) *Týž* docela na den sv. Štěpána *má kázání:* »Proč užívá církev do jisté míry jazyka latinského?« a na neděli po narození Páně: »*Vyvracují se námitky proti bohoslužebnému jazyku církve*« (d. c. str. 34—48.).

V »Otáři« ndp. biskup píše: »Modlitby při mši svaté říká kněz řečí, jíž se v obecném životě nemluví, jelikož se tím úcta lidu k tajemné oběti zvyšuje. *Užívá se v celé téměř církvi jazyka téhož, totiž latinského,* 1. jelikož to pro katolíky *velikou výhodou* jest, když se mše svatá všude stejně koná; 2. jelikož *jediné církvi Kristově sluší různé národy i jedinou bohoslužbou sjednocovati.* Církev i při latinském jazyku mešním stará se o náležitou pobožnost věřících tím, 1. že *kněz při mši sv. jen nemluví,* nýbrž i úkony koná a je vykládá tak, že každý poznati může, co se na oltáři děje; (Obětování, pozdvihování, přijímání. Hluchoněmí vidí úkony, slepí slyší zvonek); 2. že *každého k tomu vede, aby nejdůležitějším slovům latinským rozuměl* a ostatně se v jazyku svém podobně jako kněz modlil; 3. že *svatá čtení mešní lidu též v jazyku jeho čítá a vykládá;* 4. že dovoluje, aby lid při mši svaté i *jazykem svým zpíval*« (d. c. 67.).

---

biskupa neslyšel nikdo ani jeden obřad konati česky, a **ničím není dokázáno, že by byl v Římě se zasazoval o schválení nějakých českých obřadů.** *To je klam a povstal jen snad z toho, že zvěčnělý biskup si přál, aby obřady latinské byly lidu česky vysvětlovány, k čemuž má napomdhati jeho »Oltář«. Avšak kdo si dobře »Oltáře“ všimne a do něho vnikne, musí uznati, že původce jeho rozhodně si přeje, aby kněz jenom a výhradně konal obřady latinsky.* — Jako žák zemřelého biskupa dobře se pamatuju, že *mluvíval s rozhořčením proti těm. kdož svévolně konají obřady česky. neb jinak, než jak je církev konati předpisuje.* Sám jsem mimo to přesvědčen, že byl biskup Brynych **rozhodným nepřítelem až do konce života všelikých českých obřadů** . . . V Cihošti, dne 14. ledna 1904. Pavel Langr, farář.« Tento dopis mluví jasně a zřejmě a nade vši pochybnost!

Dále »*Štít víry*«, »*Světlo pravé*« a »*Obřadní knížka*« *nejsou ničím jiným než dovednou apologií katol. církve se všemi jejími institucemi, tedy také latinou, jakožto jazykem bohoslužebným. V tomtéž smyslu mluví i povídky:* »*Kříže a kalichy*«, »*Slovo kříže*« *atd.*

Výsledek: **Biskup Brynych byl jedním z nejhorlivějších obránců latiny jakožto jazyka bohoslužebného.** *Proto všecky hlasy v naší veřejnosti, jež se tomuto názoru protiví, nemají nižádného věcného podkladu, jsou smyšlenkami . . .*

11. *Jakožto výsledek celé úvahy v části historické jeví se nám faktum, že církev katolická slaví dnes bohoslužby* ve 12 jazycích a to: 1. latinsky, 2. řecky, 3. syrsky, 4. chaldejsky, 5 arabsky, 6 ethiopsky, 7. hlaholsky, 8. ruthensky, 9. bulharsky, 10 armensky, [4]) 11. kopticky a 12. rumunsky. *Čtyři jazyky jsou semitské, tři slovanské a dva románské. Všecky jazyky tyto již jsou mrtvé, odumřelé, vyjmeme-li rumunštinu.*[5]) **Neužívá** *tedy* **katol. církev nikde,** *až na jedinou výjimku, pro důvody zvláštní a kromobyčejné,* **při svých bohoslužbách jazyka národního.**

O oblasti jednotlivých bohoslužebných jazyků podá nám přehled *statistika.* »*Hlídka*« *ve velice cenné a pracné stati:* »*Symbolika dle praxe*« píše o *církvi katolické:* »Obyčejně katolíci ve východních zemích (orientální) uvádějí se ve statistikách zvláště proti katolíkům západním (latiníkům) na základě rozdílného kultu (obřadů). Nemohu toho schvalovati. Vrchní hlava církve a učení (tedy dvě známky) jsou stejny a nutí tudíž (proti jedné známce kultu) nečiniti rozdílu, aspoň ne zásadního. Připočítávám tedy orientální katolíky k ostatním katolíkům a zde jen k vůli úplnosti je jmenuji, jak se obyčejně vypočítávají I. Patriarchát Alexandrijský pro katol. Kopty v Egyptě, zřízený 26. listopadu 1895. Sem patří i apoštolský vikariát pro Habeš. II. Patriarchát Antiochijský pro Syry, s tímto rozdělením: 1. pro Syromaronity na Libanu, 2. Syry v asiatském Turecku, 3. Syrochaldeje: a) v asiatském Turecku, b) Syromalabary ve Východní Indii. III. Arménové v Turecku asijském i evropském, v Rusku, Rakousku, Egyptě. IV. Řekové a to: 1. Italograeci = Řekové s ritem řeckým v Turecku evropském, Řecku a Italii, dříve patřící patriarchátu Cařihradskému. 2. Melchité s řečí arabskou v patriarchátu Antiochijském. 3. Rumuni s řečí rumunskou v Sedmihradsku. 4. Slované

[4]) *Arménštiny* v liturgii *užívají* mimo Armény v Turecku (schismatiky a unity v *Malé Asii, Cařihradě* atd.) v Evropě monofysitští *Arménové* » *Bukovině,* pak katol. Arméni, mezi nimi i Benediktinky ve *Lvově* (Halič), *Mechitaristé* ve Vídni, arménští Benediktini v *Bendtkách* (u sv. Lazara), v *Paříži* a v *Římě.* (Sr. »Kirchenlexikon«, 649. O vídeňských Mechiaristech »Hlídka« 1901, 73. nn.)

[5]) »*Spojení Rumuni jsou jedinými katolíky, kteří při liturgii užívají svého živého jazyka národního.* Než Řím nedovolil toho *výslovně,* nýbrž *mlčky pouze to trpí.* Poněvadž rumunština je blízká latině, není přechod k liturgii latinské příliš těžkým; nejspíše však, pokročí-li jazyk národní v přirozeném svém rozvoji, řeč knih liturgických se nezmění. Domněnku tuto potvrzuje okolnost, že *většina Rumunů hlásí se posud k schismatu* « (Barták 38, pozn. 9.)

s ritem řeckým: a) Rusíni v Rakousku a Rusku s řečí slovanskou, b) Bulhaři v knížetství bulharském. Počet jejich různě se udává. Nejnovější je statistika (r. 1897) vydaná propagandou víry takováto: I. 10.000; II. 1. 277.000, 2. 22 700; 3. a) 36.000, b) 221.000; III. 105 400; IV. 1. 42 300, 2. 108.000, 3. 1,030.680, 4. a) 3,419.380, b) 13.000, celkem 5,285 460.

Ostatní katolíci na zemi a kde a jak jsou rozšířeni jako věc známou vypočítávati nebudu, jen udám počet: v Rakousko-Uhersku s Bosnou a Hercegovinou 29,429.603, ve Švýcarsku 1,183.452, v Německu 17,647.000, v Luxemburgu 209.000, ve Francii s Alžírskem 38,936.100, ve Španělsku 17,926.212, v Italii 30,048.491, v Portugalsku 5.885.102, v Belgii 5,854.270, v Hollandsku 1,529.700, v Anglii, Skotsku a Irsku 5,250.140, v Dánsku 6200, ve Švédsku a Norsku 3040, v Rusku 8,675.143, v Rumunsku 113.600, v Bulharsku 25.000, v Srbsku 8000, v Černé Hoře 5370, v Turecku evropském 166 805, v Řecku 37.990, v Asii 9,226.830, v Africe (mimo Alžír) 652.700, v Americe 61,654.100, v Australii 875.000, celkem 265,348.848, s orientály 5,285.460, činí 270,634.308 všech katolíků na zemi.« (Jan Oliva d. c. XIV. 809—810.)

Že z těchto katolíků **valná většina užívá při bohoslužbách latiny**, plyne jak z této uvedené statistiky, tak i *z mapy professora A. L. Hickmanna o náboženských vyznáních v Evropě a pak na celé zeměkouli.* Proto dopodrobna netřeba se dále věcí tou obírati. Jest jasno, že *latina jest nejrozšířenějším křesťanským bohoslužebným jazykem na světě.*

12. Církev považovala bohoslužebný jazyk vždy **pouze za připadnost** *a byla si vědoma práva, že mimo latiny může ze své moci*[6]) *dovoliti užívání i jiných jazyků, jak živých (národních), tak mrtvých. Panuje v tomto ohledu u církve* **největší svoboda a nejkrajnější liberálnost. Ale jednotlivi národové sami užívají všude jazyků mrtvých a to ponejvíce latiny. Latina od prvopočátku až po dobu nejnovější považovala se vždy v církvi za jazyk posvátný, za jazyk, který nejlépe hodí se pro svaté úkony bohoslužebné jako jest mše sv a udílení sv. svátostí.**[7]) Proto sám *Thalhofer* přichází *k resultátu*: »*Máme jasný důkaz v podstatě o stejném zjevu* jak na Východě, tak na Západě a to *u křesťanů sjednocených i nesjednocených, (totiž užívání mrtvého jazyka při bohoslužbách), kterýžto zjev musí míti i všeobecný podklad.* Nahlíželo se, že něco *tak svatého jako jest liturgie*, jejíž formy pocházely ze starokřesťanské doby již pro toto, jakož i proto, že jsou cti-

[6]) *Aichner* (Jus ecclesiasticum, 8. vydání, 344.) učí: »Solius Papae est, praescribere Missale et Breviarium, novas missas, nova item sanctorum officia approbare, aut *alias liturgias praeter Romanam permittere.*« *Benedikt XIV.* (De sacrif. Missae, sect. I. n. 83) dí: »Est autem apostolicae Sedis in recenti populorum conversione ad fidem, pro variis circumstanciis *vel permittere vel prohibere vernaculae linguae usum in divinis officiis celebrandis.*«

[7]) Že církev vskutku *latině dává přednost v bohoslužbě* před jinými řečmi, vyplývá i z fakta zakládání *kolejí jednotlivých národů v Římě* (české, rusínské, arménské atd.), jichž účelem je utvrzovati nejen jednotu s hlavou církve, ale i *zevnější pásku jednoty* (jako jsou obřady atd.) *oživovati.*

hodnými nositeli starokřesťanské víry a starokřesťanské zbožnosti, *nesmí se podrobovati ustavičnému kolotání a změně*, jimž stále a stále se mění a rozkvétající řeči národní podrobeny jsou. **Považovalo se toto pak za dvojnásob nebezpečné v době, kdy klerus a lid neměli více pevnosti u víře a zbožnosti prvních století.** Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις platilo i zde. *Řeč, jež pouze jest řečí spisovnou a to bohosloveckou* řečí křesťansko-spisovnou a jakožto taková *ponejvíce kleru známou*, považovala se pro něco tak svatého, jako jest liturgie, prostředkující to úkon zástupců Kristových, *za vhodnější, než řeč všedního života, právě* tak, jako za zvrácených poměrů v době prvních počátků křesťanských řeči lidové dána jest přednost před řečí vzdělaného a Krista nenávidějícího pohanstva« (d. c I. 407.).

Výsledek: **Celá historie křesťanství** *a historie jak* **jednotlivých národů,** tak *lidstva vůbec od té doby, co přijalo křesťanství, jest* **nejvýmluvnější apologií latiny, jakožto posvátného jazyka bohoslužebného.** *Poněvadž však »non est regula sine exceptione« a »exceptio confirmat regulam« dovolovala církev i jiné jazyky v bohoslužbě, avšak jazyky* **vesměs mrtvé. Latina zůstala vždy jazykem posvátným a má u všech národů největší historickou oprávněnost.**

Některé obrázky z pamětí pražského faráře.

Podává Th. Dr. **Karel Lev Řehák.**

VII.

Invalida.

Bylo to v zimě dopoledne. Seděl jsem v kanceláři při práci, když tu přede dveřmi ozvaly se pádné kroky, a domovní dvéře těžce zapadly po prudkém přiražení. Dvéře kanceláře se otevřely, a bez opovězení a bez pozdravu vstoupil s huňatou čepicí na hlavě, do širokého zimníku »menčikova« zahalený muž s odporným obličejem, asi šedesátník. Ohlédnu se a pravím: »Co si tu přejete?«

»Podepsat!« I podává mi nějaký sbalený papír do rukou. Když jsem ho otevřel, čtu, že to kvitance. I pravím: »Vy chcete, abych nějakému Josefu Jelenovi podepsal, totiž že žije, potvrdil; ale já žádného Josefa Jelena vůbec neznám, a tedy nemohu také potvrzovat, zdali je živ či není!«

»Já jsem ten Josef Jelen«

»Jste-li jím opravdu a mám-li vám tedy úředně stvrditi, že jste na živu, musíte se mi dříve legitimovat.«

»Co legitimovat?« odsekl zhurta.

»Přinesete mi svůj dekret, abych zvěděl a zapsati si mohl, mnoho-li, zač a od koho jste oprávněn kvitovati? A na kvitanci dáte si podepsat domácího pána na svědectví, že tu, a kde tu na osadě bydlíte.«

»To by toho bylo! Já jsem starý voják; nikde toho na mne nechtěli; všude mi hned podepsali.«

»Učinil-li to opravdu kdo, jak vy pravíte, učinil tak pod svou vlastní odpovědností, a mně po tom nic není. Kdybych podepsal některému mrtvému, že posud žije, a příbuzní by si pensi na kvitanci farně stvrzenou vybrali: měl bych nejprve vyšetřování pro podvod, že jsem úřady oklamal a k nesprávnému vyplacení přiměl. A kdyby se ukázalo, že jsem se nechal sám oklamat, nebyl bych sice pro podvod trestán, ale musil bych obnos neprávem vyplacený přece zapravit ze svého. Není tomu dávno, že jistý pan farář pražský, jenž se tak oklamat dal a na pouhé udání příbuzných život pensisty stvrdil, zapravil za tuto nevčasnou svou úslužnost — *osmdesát zlatých!* Když jste voják, víte, co je *pefel!* Co je pefel — tos musme! — Tak jen si přineste svůj dekret, a kvitanci si dejte řádně potvrditi od domácího, a potom vám vyhovím. Jinak ne, a kdybyste tvrdil třebas, že jste generálem!«

Dědek začal hubou mlátit a reptat; ale když jsem s určitostí opakoval, že mu kvitance nepodpíši, pokud nevyplní, co jsem řekl, s hučením přece odešel.

Po jedenácté odešel jsem do města za jinou záležitostí. Když jsem přišel k poledni domů, slyšel jsem plno nářků. Služebné i kostelník si stěžovali:

»Byl tu po jedenácté zase ten hrubián dědek. Nám ženským hanebně vynadal »farských .....«, protože jsme ho odbývaly, aby přišel v úředních hodinách, jak má naznačeno na tabuli přibité na domovních dveřích.«

»A mně vynadal lumpů a zlodějů,« stěžoval si kostelník.

Odpoledne navštívil mne jistý urozený pán, muž ještě mladý, veliký, statný. Mezi naší rozmluvou dvéře kanceláře náhle se rozletěly, a bez opovězení, bez pozdravu, s huňatou čepicí na hlavě, v široký menčikov zahalený dědek hrubián s odporným vzezřením postavil se před námi. Nechtěje s ním zbytečných řečí více mluviti, otázal jsem se jen zkrátka: »No, již to máte vše v pořádku, jak jsem řekl?«

»Já nic nepotřebuji, než kvitanci podepsat! Páni mi to řekli.«

»Když vám to páni řekli, nechť vám také kvitanci sami potvrdí. Já toho neučiním, pokud se nebudete legitimovat tak, jak jsem vám již ráno řekl.«

»To bych se na to podíval! Vy mi kvitanci *musíte* podepsat!«

»Podepíši, ale jen pak, až se mi náležitě dle předpisů prokážete. Jinak nikoliv!«

»Já sem nebudu kolikrát chodit a nenechám ze sebe bláznů dělat! Podepsali mi všude bez řečí. To se na to podívám, nebudete-li podpisovat i vy!«

»Příteli, žádný si tu z vás bláznů nedělá! Mohl jste se vykázat řádně hned, a mohl jste být obsloužen také hned. Ostatně přišel jste jako člověk neotesaný do farní kanceláře ráno i nyní a před polednem znectil jste hanebně mé lidi, kteří vám v ničem neublížili!«

Tu počal dědek soptit a nadávat znova, takže otevřel jsem dvéře kanceláře a řekl: »Takhle s vámi jednat nebudu. Poroučím se!« a ukázal jsem na dvéře.

Ale dědek neměl se k odchodu, nýbrž láteřil dále. Zavolal jsem tedy na domácí: »Rézy, dojděte na ulici pro strážníka a poproste ho jménem mým, aby tohoto rozkvašeného člověka mne zbavil.«

Když pozoroval dědek, že služebná odchází z domu, odešel, nadávaje, z kanceláře. Zavřel jsem za ním. On však postavil se před kancelář a pěstmi bušil do dveří a pak i těžkými botami svými do nich kopal.

Můj host počal se na celém těle chvěti, pak ale vyskočil, dvéře prudce otevřel, dědka vzal za límec menčikovu, otevřel domovní dvéře, dědka jimi vystrčil před dům a mocně dvéře přirazil. To stalo se jako mžikem. Pak vrátil se celý rozkohoutěný do kanceláře a pravil: »Pane faráři, slyšel jsem již častěji, jakého hrubství si duchovní musí někdy nechat líbit od všeliké sebranky, ale že by se mohl někdo takto chovat na faře jako tento dědek, nevěřil bych, kdybych sám celého výstupu toho nebyl svědkem býval!«

Po chvíli zazvoněno u domovních dveří. Šel jsem otevřít. Vstoupila Rézy plná smíchu. Táží se: »Čemu pak se tolik smějete?«

»I tomu dědkovi! Přicházejíc k domu, spatřila jsem ho stát u dveří a řekla jsem: »Strážník již jde.« A on řekl: »Šel bych taky, kdybych mohl!« Když se otevřely dvéře, teprv dědek rychle od nich odstoupil a utíká odtud!«

Byl za svůj menčikov mezi dveřmi přiskřípnut! Můj milý host a zastánce, když dědka prudce ze dveří vystrčil a tyto pak rychle za sebou přirazil, mezi dveřmi ho jako přišpendlil!

Řekl jsem: »Urozený pane! Byl jste svědkem toho, jak já choval jsem se k dědkovi, a jak on zachoval se ve farním domě ke mně. Nemohu si takovýchto věcí nechati líbiti. Udám to a vás povedu za svědka, dovolíte-li!«

»S radostí vám vše dosvědčím kdekoli.«

Odešel jsem do policejního komisařství a věc celou tam udal se žádostí, aby Jelen, prý v č. 90. bydlící, byl předvolán a poučen, jak se má v úřední místnosti chovati.

Pan vrchní komisař slíbil se vší ochotou věc pořiditi a ihned před mýma očima napsal obsílku pro Jelena na druhý den o desáté hodině ranní.

Druhého dne však již před devátou hodinou přišel ke mně pan vrchní komisař celý hněvem zrudlý, a vypravoval hbitě, při čemž mu šavlička jako spolurozdurděná brzo sem brzo tam po uniformě poskakovala: »Prosím vás, pane faráři! Napište mi to na arch papíru, co jste mi včera jen ústně povídal! Potřebuji to k soudu.«

»Co pak se stalo, že jste tolik rozčilený?«

»Jak by se člověk nezlobil, když má s takovým neurvalcem co dělat! Přišel do úřadu o osmé hodině. Já řku: »Čeho si tu přejete?«

»Mám sem předvolání.«

»Ukažte je! — Ale tady stojí, že se máte dostaviti do úřadu o hodině desáté a ne o osmé!«

A on na to: »Co voni si myslejí, že mám čas sem chodit, kdy voni si zmenou?«

»Vy máte přijít, kdy vás úřad vyzval a času si udělat!«

»Musím si jít pro peníze do invalidovny.«

»Tak musíte míti podepsanou kvitanci.«

»Tu mám!«

»Ukažte mi ji!« I ukázal kvitanci, skutečně podepsanou od sousedního pana faráře. Tam stálo, že bydlí v sousední osadě v čísle 190. Bylo patrno, že si Jelen potvrzení to udělal sám, podpis domácího pána padělav; a pan farář že dal se oklamat.

»Jářku: Vždyť vás našel strážník včera v čísle devadesátém; kterak že dnes již bydlíte v čísle o sto vyšším a v jiné ulici?! Vy tedy udáváte nesprávně své obydlí, což jest trestné dle předpisů policejních! Vy jste také padělal podpis a podvedl farní úřad!«

Dědek podrážděný spustil na celou hubu: »A co jim je po tom?! Já jsem poctivý člověk! Hlídaj si ty noční tuláky a tulačky, aby je chytili, když bude po nich sháňka!«

»Jářku, pamatujte se, že jste tu v úřední místnosti, a nebudete-li slušně odpovídati, že vás mohu dáti i zavřít!«

»Co že?! Mne zavřít?«

A potom spustil na plno kolo urážek mně i lidem mým tolik, až mne trpělivost přešla a já nařídil: »Čečetko, zavřete ho do chládku, aby se mu rozpálená hlava ochladila.«

»Ale toho nebude dost! Až si na komisariatě odbude trest disciplinární, pošlu ho v průvodu anděla strážného »s fedrpušem« do policejního ředitelství, kde bude rovněž uvězněn, než ho pošlou k soudu. Pro soud ale potřebuji také Vašeho úředního udání!«

Vyhověl jsem ovšem panu vrchnímu komisaři. Později jsem se dověděl, že Jelen pro své neurvalé chování v kancelářích mimo tresty disciplinární obdržel ještě — *tři dny* vězení! —

Bylo ticho. K příštímu prvnímu v měsíci přišla do farní kanceláře babka, jež slušně žádala za podpis na kvitanci. Rozbalím kvitanci, a čtu, že svědčí Josefu Jelenovi. Já řku: »Vy přece chodíte v sukni, a tedy nejste Josef Jelen! Kterak k té kvitanci přicházíte?«

»Prosím, to je můj muž.«

»Ten povinen jest, osobně se dostaviti.«

»On není v Praze!«

»A kde?«

»V Černém Kostelci.«

»Dobře. Když jest v Černém Kostelci, ať si jen tam požádá za stvrzení. Já toho činit nejsem oprávněn.«

Odešla. Asi za půl hodiny byl Jelen »z Černého Kostelce« doma! Vstoupil do mé kanceláře, ale tentokráte již bez čepice na hlavě, a řekl zkrátka: »Prosím za podpis!«

Řekl jsem: »Než podpíšu, vykonáte dvě věci. Prokážete se řádně svými listinami, jak jsem před měsícem žádal. A za druhé přivedete s sebou dva svědky a před těmi nás odprosíte za ty hrubé urážky, kterými jste mne a mé lidi beze vší příčiny veřejně zneuctil!«

»Toho neudělám!«

»Tak nejsem k službám.«

»Na to se podívám.«

»Jen se podívejte. Tuhle jsou dvéře, abyste na cestě nezbloudil.«

Odešel s hučením.

Asi za tři dny došel mne dopis z invalidovny, jenž obsahoval kvitanci Jelenovu a dopis v ten rozum, abych Jelenovi přiloženou kvitanci buď podepsal, anebo udal, proč jsem svého podpisu odepřel.

V odpovědi u vrácení kvitance nepodepsané vylíčil jsem dle pravdy průběh celé záležitosti s Jelenem; připomenul i jeho potrestání od policie i od soudu, a vyložil, proč jsem žádal a žádat musil zadostučinění, aby si leckdos nemyslil, že Jelena následovati smí, tak jako by farář i ve své působnosti jakožto officiant v záležitostech světských byl úplně bezprávým psancem! A dodal jsem: »Pánové! jste důstojníci, a račíte tedy věděti, co jest *satisfakce*! Byl jsem i se svými lidmi zneuctěn, a žádám tudíž pro sebe i pro ně slušnou satisfakci. Až se mi jí dostane, budu k dalším službám. Jinak nikoli, děj se co děj! Nemohu strpěti takových výstupů, jakých si dovolil Jelen!«

Vojáci více nepsali, a Jelen více do fary nepřišel. Aby nemusil odčiniti křivdy — vystěhoval se raději z mé farnosti — potěšit zase jinde! Jen — s Bohem, pane Jelene! Adieu!

O přeložení zádušních hřbitovů od farních kostelů; některé pokyny, jichž třeba při takové translaci šetřiti.

Podává Dr. **Antonín Brychta.**

(Dokončení.)

Z této všeobecné zásady jde, že třeba v každém případě, kdykoliv starý zádušní hřbitov má býti upraven a všeho rázu bývalého místa pohřebního zbaven, k tomu hleděti, aby bývalý hřbitovní pozemek v celé své rozloze zůstal *majetkem zádušním* a byl za tou příčinou vhodně označen,[1]) by se pro budoucnost všem sporům předešlo.[2]) Nejlépe by arci bylo, zvláště má-li hřbitovní

[1]) V osadách venkovských obyčejnými mezníky, v městě slušnými do země aneb dlažby *hlouběji zapuštěnými* mezníky, by se nemohly vyvrátiti.

[2]) Stalo se, že jistý obecní svobodomyslný úřad průkazně zádušní, od dávných let užívaný hřbitov, kdy ještě o hřbitovech *obecních* nebylo ani po-

plocha, jako na př. v městech, značnou cenu, plochu tu jako zádušní pozemek v pozemkové knize dát vtěliti, by mohla později, když by se jí jako stavebního místa chtělo použiti,[3]) ve prospěch příslušné zádušní pokladny býti prodána, čímž by se zároveň zabránilo nezákonnému zcizení církevního majetku, jak se pohříchu často děje. Zrušil-li se totiž za dob dřívějších zádušní hřbitov u kostela ve městě, pustilo se často zcela se zřetele, aby hřbitovní mnohdy cenný pozemek byl jako majetek záduše zachován a toto ve svém vlastnickém právu nebylo zkráceno. Pozemek byl prostě zabrán k rozšíření ulice, náměstí, prostranství kolem kostela a p. a o celou věc se dále nikdo nestaral, ač to bylo povinností jak patronátního, tak příslušného farního i diecésního úřadu. Pozemek hřbitovní považován ne sice hned, jak přestalo se na starém hřbitově pochovávati, za majetek veřejný, an tomu jednak příliš zjevný církevní ráz a účel hřbitova, jednak nepopíratelné, v živé paměti všech vrstevníků tkvící právo odpíralo. Avšak čím více tento ráz a toto přesvědčení během času mizelo a se zatemňovalo, považován pozemek hřbitovní vždy více za majetek *nullius*, za věc *obecní*, až se tato prodlením let úplně promlčela a marno bylo by nyní vlastnického práva na ni se dovolávati.[4]) Způsobem tím bylo mnohé záduší poškozeno, ježto nebyl dle práva hřbitovní pozemek, když se ho k účelům obecním užilo, vyvlastněn a zaň přiměřená náhrada dána.[5])

Třeba dále při přeložení hřbitova k tomu hleděti, aby bývalý hřbitov byl *slušně upraven*, jak toho důstojnost místa a okolí chrámu vyžaduje, a *odstraněno* bylo vše, co by bylo závadným neb pohoršlivým. V příčině této chybuje se buď per defectum nebo per excessum. V ohledu *prvém* bývá mnohdy zrušený hřbitov upraven nedbale, jen tak, abychom řekli, zhruba, všady viděti jest stopy bývalého hřbitova: hřbitov není náležitě *splanován*, takže lze na něm znáti ne-li řady hrobů, tedy aspoň jednotlivé, na povrch hřbitovní půdy vyvýšené, do země nestejně zapadající se rovy; staré, napolo shnilé neb zvětralé pomníky nebývají slušně srovnány a na místě vhodném v ústraní postaveny;[6]) v jednotli-

tuchy, jako hřbitov a majetek obce reklamoval, poněvadž hřbitov ten na útraty obce, an byla příslušná záduš nemajetná, měl býti rozšířen, kde tedy s přibylou *částí* obecního hřbitova měl se státi *celý* dosavadní hřbitov zádušní vlastnictvím obce. »Moderní« právo a sofistika se ovšem proti církvi všeho odváží a bývá ve svém násilnictví nejednou — podporována.

[3]) Dv. rozhodnutí ze dne 24. ledna 1785 to připouští. Srov. o tom níže.

[4]) Srov. § 1472. obč. zákonníka; výnos místodrž. ze dne 30. listopadu 1885 č. 8362, kde se mínění, jakoby hřbitovy byly majetkem *obecním*, zamítá a hřbitovy (zádušní) za *ústavy církevní* prohlašují. Viz též, co bylo svrchu o náboženském rázu hřbitovů řečeno.

[5]) Srov. svrchu cit. dv. dekret ze dne 23. srpna 1784.

[6]) V příčině té naskýtají se duchovnímu správci mnohdy obtíže. Aby takové kříže a pomníky o své újmě dal odstraniti, nebylo by radno, ježto mohly by mu z toho vzejíti od příbuzenstva zemřelých, na jichž hrobech tyto kříže se nalézaly, snadno nepříjemnosti, ano i soudy a pod. Nejlépe učiní, požádá-li farář příslušný patronátní úřad, aby co uzná za vhodno zařídil, aby na př. veřejným, do obcí, z kterých se mrtví na zrušeném hřbi-

vých hřbitovních nižinách shromažďuje se po dešti voda; plocha hřbitovní, nebyvši vydlážděna ani travou zaseta, což by přec nebylo s velikým výdejem spojeno, bývá blátivá, mnohdy i kamenitá atd. Vše činí dojem *nehotovosti* a *polovičatosti*, pustoty a opuštěnosti, což budí v srdcích příbuzných, jichž předkové na takovém zrušeném a zanedbaném hřbitově odpočívají, zajisté ty nejtrapnější pocity a což pietu k zemřelým dojista nezvyšuje. Přes takový hřbitov jde se s jakýmsi vnitřním odporem a urychlují se kroky, by tento »locus miseriae et horroris« co nejdříve zmizel s očí.[7])

V ohledu *druhém* nelze schvalovati přehnanou úpravu a světskou výzdobu bývalých hřbitovů. Co stanoví provinciální synoda pražská (1860) o úpravě hřbitovů[8]): *Non decet*, ut coemeteria *instar horti* ita colantur, ut visitantibus *recreationis potius*, quam religiosae aedificationis materiam praebeant . . . Curabunt ecclesiarum rectores, ut in coemeteriis omnia et singula bene *ordinata, munda* et *loco sacro digna* sint« — platí do jisté míry též o upravení bývalých hřbitovů; budiž slušné a přiměřené, avšak bez zahradního přepychu a ne po způsobu zařízení míst profanních, by se mohlo aspoň v obyčejnějších případech poznati, čím místo to dříve bývalo a patřičná úcta k němu se zachovala. Zasázení zrušeného hřbitova stromy ovocnými nebo proměnění ho, jak dv. dekret ze dne 24. ledna 1785 připouští, v zahradu, pole nebo louku, křesťanskému názoru se nezamlouvá.[9]) Vysází-li se takový hřbitov, byv dříve dobře srovnán, travou oset a několika vhodně založenými stezkami propleten, vhodným ozdobným křovím, třeba nechati dostatečně širokou prostoru kolem kostela prázdnou, by kostel, zvláště je-li poloha jeho nízká[10]) aneb zůstalo-li mnoho hřbitovní během času nakupené země kolem něho, netrpěl vlhkostí, čeho lze pohříchu často shledati. Umísťovati na takto upravených

tové pochovávali, zaslaným provoláním (jež by se po případě mohlo i s kazatelny dne nedělního po vícekráte ohlásiti) přifařenci, jichž by se týkalo, byli k odstranění starých křížův a pomníků s tím doložením vyzváni, že nestane-li se tak do jisté (blíže stanovené) doby, bude s kříži, jak se uzná za dobré, naloženo. By se všem nepříjemnostem předešlo, jest záhodno, věc diecésnímu úřadu oznámiti, po případě i za přiměřené pokyny žádati.

[7]) Srov. hořejší o tom vývody.

[8]) Tit. V., cap. X.

[9]) *Rieder* l. c., str. 299 VII. 3.

[10]) Při mnohých, bohužel, kostelích lze shledati velikou vadu, že místo, co by se mělo vstupovati do nich nahoru, jde se do nich mnohdy po více schodech dolů. V takových, proti všem pravidlům posvátného stavitelství zbudovaných chrámech, bývá jaksi nevolno, vzduch jest v nich — zvláště když se, jak pohříchu málo se děje, náležitě nevětrají — těžký a vlhký, všady, zejména ve spodních částech zdiva, vyrážejí do značné výše plíseň, čímž veškeré chrámové zřízení a nářadí nemálo trpí a béře před časem zkázu k veliké škodě záduší. V některých diecesích, jako na př. v linecké, jest pravidelné větrání kostelů nařízeno a udány zároveň praktické pokyny, kterak by se větrání mělo prováděti. Toto moudré a praktické nařízení mělo by býti všeobecné a osvědčilo by se bez odporu vždy co nejlépe. Srov. *Kreuser*, »Der christl. Kirchenbau.« Regensburg 1860, díl I., str. 75, kde dovedně vykládá, že poloha kostela má býti *vyvýšena*.

zrušených hřbitovech sedadla, nesnáší se s křesťanským vkusem a názorem o dřívějším účelu tohoto místa, aniž by též zcela souhlasilo s posvátností blízkého chrámu.

Dle výše uvedeného dv. dekretu nesmí se dovoliti, by před uplynutím aspoň *desíti* let na zrušených hřbitovech, vzhledem k nebezpečí, jež by z toho lidskému zdraví vzejíti mohlo, lidská těla vůbec se vykopávala, aniž smí se na místě, kde býval dříve hřbitov, před touto dobou stavěti [11])

Rozumí se samo sebou, že na zrušeném hřbitově *nesmí* se více pochovávati, jakož ani na hřbitově nově zřízeném dříve, dokud stavba jeho nebyla *úředně shlédnuta a přijata*, o čemž má příslušný duchovní správce jak se sluší býti uvědoměn. Tolikéž nemá na bývalém hřbitově zůstati ani na novém zříditi se kostnice. [12])

Z dosavadních vývodů vysvítá, že zrušením hřbitovů u kostelů a přeložením jich za farní osady posvátný jich ráz nemálo utrpěl [13]) a úcta věřících k posvátným těmto místům zvýšena nebyla.

[11]) *Rieder* ibid. bod 1. a 2.

[12]) Nař. českého gubernia ze dne 16. srpna 1787, č. 23252, stanoví v této příčině takto: »Aby se zamezila každá škodlivá nákaza (!), jež by výpary a zápachem kostí z lidských mrtvol mohla býti způsobena, nemohou se žádné veřejné schrány (kostnice, ossarium) pro lidské kosti povoliti, nýbrž tyto mají se ve zvláštní jámě na hřbitově pochovati.« *Jaksch*, l. c. l., str. 262. n.

[13]) Z té příčiny stanoví někteří, že opatřením tím byly hřbitovy do jisté míry sekularisovány.